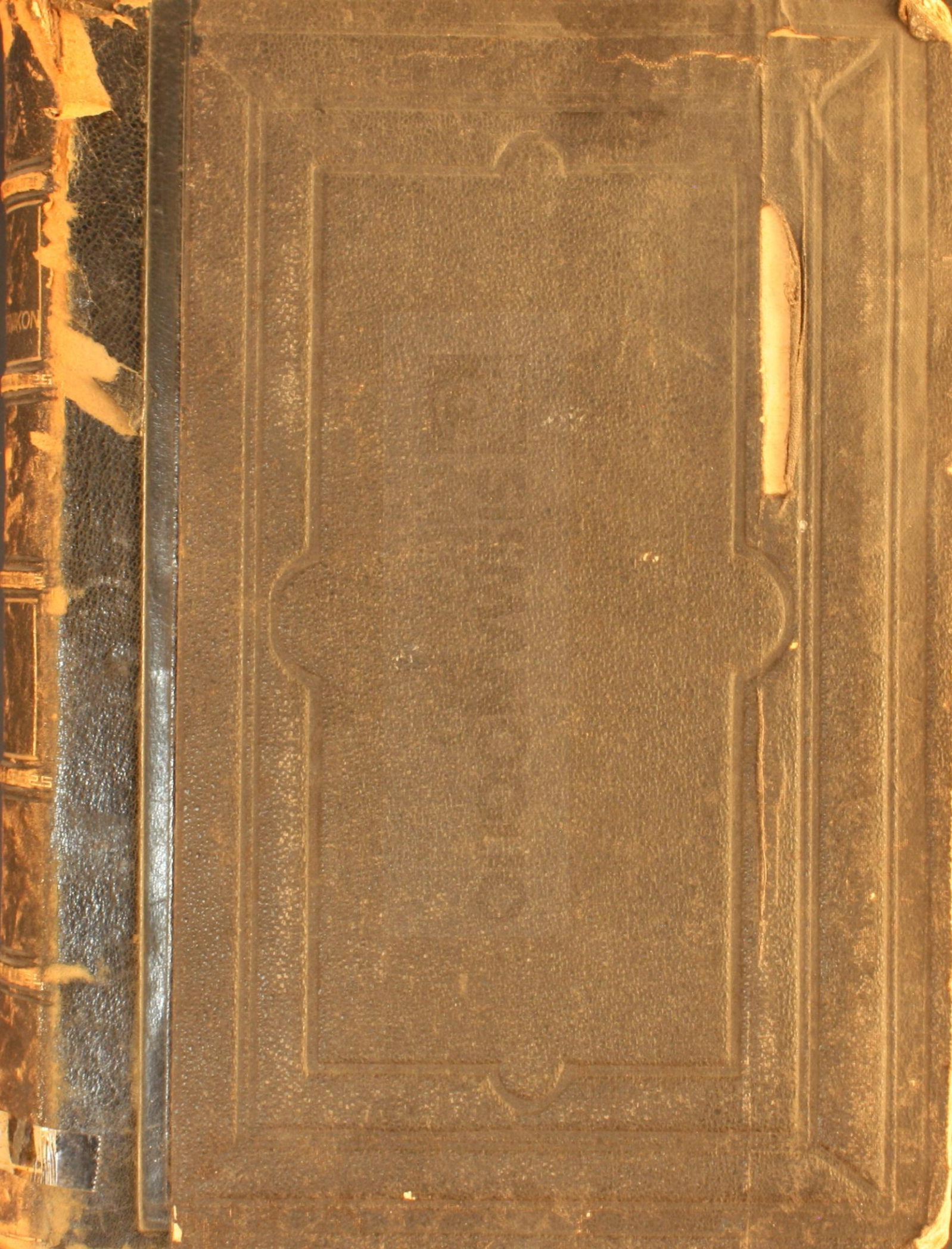

Ι. ΧΛΩΡΟΥ

ΛΕΞΙΚΟΝ

ΤΟΥΡΚΟ-ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ

1

Α — Ω

معارف نظارت جلیله‌سنك ۲۸ صفر ۳۱۳ و ۷ اغستوس ۳۱۱ تاریخ و ۲۱۰ نومرولی رخصتنامه‌سیله

Κτῆμα Ὀδυσσέως Μ. Ἀσαμπασιώτου. / μὴ 2 : Φλεβουαρίου 1903. τὸ χαίρειν.

ترجمهٔ قاموس عثمانی

ΛΕΞΙΚΟΝ
ΤΟΥΡΚΟ-ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ

ὑπὸ

Ι. ΧΑΣΩΡΟΥ

καθηγητοῦ τῆς Ὀθωμανικῆς ἐν τῇ Μ. τοῦ Γ. Σχολῇ

καὶ διευθυντοῦ τοῦ Πατριαρχικοῦ Ὀθωμανικοῦ Γραφείου.

ΤΟΜΟΣ Α'.

Ἀδεία τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως ὑπὸ ἡμερ. 28 Σαφὲρ 1313 καὶ 7 Αὐγούστου 1311 καὶ ἀριθμὸν 310.

ا — ض

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1899

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Πᾶν ἀντίτυπον μὴ φέρον τὴν κάτωθι σφραγῖδα θεωρεῖται κλοπιμαῖον καὶ καταδιώκεται κατὰ τὸν νόμον.

Γαρού

بر عائلەیی تشکیل ایدن افراد بیننده دائما مشترك بر لسانك اولوب افراد مرقومەنك یکدیگریله مناسبات بیتیرلرنده اولسانه قولاللاندیغی مثللو بوکبی نیچه نیچه عائلەلرك اجتماعیله متشکل اولوب عمومنه دولت الطافه اولنانه هیئت مشوب افرادك معاملات ومناسبات رسمیلری ایچون وغی اولمیوب مشترك بر لسانه لازمدرکه لسانه رسمی دیدکلری بوندن عبارتدر ایشته اب مشفقمز ولی نعمت یمنت اعظمیمز پادشاه تبعه پرور شهنشاه مراحم گستر السلطانه ابن السلطانه السلطانه عبدالحمید خانه ثانی یمدانی افندمز حضرتلرینك زیر جناح شفقت ورأفت همایونلرنده بر عائلهٔ مسعوده تشکیل ایدوب یوماً فیوماً مستفرق الطاف وعنایات بیغایات ملوکانەلری اولانه صنوف تبعهٔ عثمانیه ایچون اوندن بری لسانه رسمی ترکجه لسانی اولوب دولت علیەنك هر بشعبهٔ اداره سنده ودوائر واقلیم ومجالس ومحاکمنك کافهسنده معاملات ومقررات وتبلیغات ومکاتب عمومیه وعالیهٔ شاهانەده تدریسات بالطبع هپ بولسانده جاری اولدیغی کبی ممالك محروسهٔ شاهانەنك هر طرفنده اهالینك قسم اعظمی ترکجه لسانیله متکلم اولمسیله معاملات ومناسبات خصوصیەنك وغی اکثریا بولسانه اوزره جریانه ایلدیکی ومکاتب عالیه دخول وخدمات دولتده استخدام ایله کسب تفیض وترقی وافراد اهالینك بربرلریله خوسه کوریشوب ارالرنده کی محبت ومخالصت اخوتکارانەنك وخواه عالی اوزره یوماً فیوماً تزاید وتأیدی بو سایەده میسر اولدیغی درجهٔ ایدبلنجه ترکجه لسانك درجهٔ لزوم ومحسنات عدیدەسی درکار وتبعهٔ صادقهٔ ملوکانەلرینك مادی ومعنوی ازهر جهت سعادت حال واستقبالاری اسبابنك استکمالی اغورنده هواب وراحت همایونلرینی فدا ایلمکده اولدقلری مشهود دیدهٔ شکرانه وافتخار فراوانه اولانه متبوع معظم ومفخمز شوکتلو وسوکیلو پادشاهمز افندمز حضرتلرینك کچنده لسانه مذکورك تعمیم تدریس وتعلیمی خصوصنه شرفصدور بیوریلانه ارادهٔ سنیهٔ تبعه پروریلرنده کی علو حکمت ومرحمت جلیلەلری بدیهی اولدیغه هر حال ومحلده ایفاسنه مدیونه اولدیغمز ادعیهٔ خیریهٔ جناب پادشاهیه بر قائدها مواظبت هرکسه مفخم بر وجیهٔ صداقت وعبودیت اولدیغی کبی بو عبد کمیضاعەلری وغی بر قاچ

ΤΩι

ΤΡΙΣΕΒΑΣΤΩι ΝΟΙ ΘΕΙΩι

ΓΕΡΑΡΩι ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗι ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑΣ

ΚΥΡΙΩι ΚΥΡΙΩι

ΦΙΛΟΘΕΩι ΒΡΥΕΝΝΙΩι

ΙΣΟΒΙΟΥ ΥΙΙΚΗΣ ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗΣ

ΦΟΡΟΣ ΕΛΑΧΙΣΤΟΣ

سنه‌دنبرو فنار رومِ مکتب کبیرنده مه غیر لیاقة ترکجه لسانك تدریسنه مأمور اولدیغم جهتله
شاکردانه علی قدر الاستطاعه لسانه عذب البیانه عثمانینك وسائط تحصیلیه‌سنك تسهیلی مقصدیله
سایهٔ معارفوایهٔ حضرت پادشاهیده مقدما تألیف موفق اولدیغم بعضه کتب تدریسیه علاوةً
بودفعه ترکجه لسانده مستعمل الفاظ ترکیه وعربیه وفارسیه‌یی واصطلاحات فنیه وسائره‌یی روشده
مبین اولمق اوزره اشبو قاموس عثمانی نام اثر عاجزانه‌مك جمع وترتیبنه جرأتم مجرد اولاد
وطنه بویولده عاجزانه بر خدمت اعلانده نشأت ایلمسه اولسه‌مبنی اشبو اثر ناچیزانه‌مده کوریلدیکی
سهویات ونقائصك عفوی ثبت بیاکرانه‌مه باغشلاملری ارباب کمالدن استرحام اولنور.

رومِ یطرپغخانه‌سی تحریرات ترکیه باسه ثانی
و فنار رومِ مکتب کبیری ترکجه معلمی
یانقو هلوردس

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ἐλέῳ Θεοῦ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

Ἀριθμ. $\begin{cases} \text{πρωτ. } 5224 \\ \text{δ:εκπ. } 3245 \end{cases}$

Ἱερώτατε Μητροπολίτα . . . ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κὺρ . . . , χάρις εἴη τῇ αὐτῆς Ἱερότητι καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Ἴδιον τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ εὐαγεῖ αὐτῆς κλήρῳ τὰ πρὸς φωτισμὸν τῶν πολλῶν καὶ εὐρυτέραν τῆς νεότητος παίδευσιν συντελοῦντα προάγειν, τὸν περὶ ταῦτά τε ζῆλον τῶν καλῶν ἔργατῶν ἐπευλογεῖν, καὶ προθύμῳ τῇ ἐπικουρίᾳ θερμουργοτέραν ἅμα καὶ παραγωγικωτέραν τὴν φερεπορίαν αὐτῶν καθιστᾶναι. Τοιαύτης τοίνυν καλοῦ καὶ χρησίμου διδακτικοῦ ἔργου ὑποστηρίξεως πρόσφορος παρέχεται καὶ νῦν εὐκαιρία. Τοῦ γὰρ ἐλλογιμωτάτου κ. Ἰ. Χλωροῦ, διευθυντοῦ τοῦ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς Πατριαρχείοις Ὀθωμανικοῦ Γραφείου καὶ καθηγητοῦ τῆς Τουρκικῆς γλώσσης ἐν τῇ Πατριαρχικῇ Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῇ, μετὰ πολυετῆ ἐπίμοχθον ἐργασίαν **Λεξικὸν Τουρκοελληνικὸν** *φιλοπονήσαντος καὶ τύποις ἐκδοῦναι προτιθεμένου, τοῦτο, ὡς βοήθημα ἀναγκαῖον πᾶσι τοῖς περὶ τὴν σπουδὴν τῆς γλώσσης ταύτης ἀσχολουμένοις ὁμογενέσι κρίνοντες, τὴν παροῦσαν ἔγνωμεν ἀπολύσαι Συνοδικὴν Ἐγκύκλιον ἐπὶ τῷ συστῆσαι τὸ ἔργον καὶ πατρικῶς προτρέψασθαι εἰς τὴν τούτου παρὰ τῶν φιλομούσων κληρικῶν τε καὶ λαϊκῶν ὑποστήριξιν πρὸς κοινὴν τοῦ Γένους ὠφέλειαν. Ἡ τοῦ ἐκδότου περὶ τὴν διδασκαλίαν τῶν Ἀνατολικῶν γλωσσῶν εἰδικότης καὶ μακρὰ πεῖρα, ἔτι δὲ τὰ μέχρι τοῦδε εἰς φῶς ἀχθέντα καὶ ἐν πᾶσι τοῖς καθ' ἡμᾶς Σχολείοις εἰσηγμένα διδακτικὰ αὐτοῦ βιβλία, ἐπαρκῶς ἐγγυῶνται περὶ τῆς ἀξίας καὶ εὐμεθοδίας τοῦ νέου τούτου φιλοπονήματος. Ἀνακτιρρήτου δ' ὄντος ὅτι, οὐ μόνον ἡ ἀπὸ τῆς ἀνατολικῆς φιλολογίας πνευματικὴ ὠφέλεια, οὐ μόνον ἡ τῶν βιωτικῶν ὑποθέσεων καὶ συμφερόντων διεξαγωγή, ἀλλὰ καὶ τὸ καθῆκον τῶν ὁμογενῶν ὡς πολιτῶν τῆς κραταιᾶς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἀναγκαίως ἐπιβάλλουσι τὴν γνῶσιν τῆς ἐπισήμου γλώσσης τοῦ Κράτους, ἥτις ἀνέκαθεν μὲν παρ' ἡμῖν ἰδιαζούσης καλλιεργείας ἐτύγχανε, νῦν δὲ καὶ εὐρύτερον διδάσκεται ἐν ταῖς καθ' ἡμᾶς τῆς μέσης καὶ ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως Σχολαῖς, ἡ ἔκδοσις βοηθημάτων μεθοδικῶς καὶ ἐπιστημονικῶς τὴν σπουδὴν καὶ διάδοσιν αὐτῆς παρ' ἡμῖν διευκολυνόντων, προδήλως πάσης ἐστὶν ἀξίας ὑποστηρίξεως παρά*

τε τῆς Ἐκκλησίας, παρά τε τῆς εὐαγοῦς ἱεραρχίας καὶ παρὰ τῶν ἐφοριῶν καὶ ἐκπαιδευτικῶν σωματείων, συνελόντι δ' εἰπεῖν παρὰ τοῦ ὅλου ὁμογενοῦς δημοσίου. Ὅθεν πᾶσι τοῖς ἁγίοις ἀδελφοῖς τὴν ἀπὸ τοῦ ἔργου τούτου κοινὴν ὠφέλειαν ὡς ἀναντίρρητον ὑποδεικνύοντες, ἐν τῇ παρούσῃ δ' ἀντίτυπά τινα τῆς σχετικῆς ἀγγελίας τοῦ ἐκδότου περικλείοντες, θερμῶς τὴν αὐτῆς Ἱερότητα προτρεπόμεθα, ἵνα τὸ κοινωφελὲς τοῦ ἔργου ὑπ' ὄψει ἔχουσα, ἅμα δὲ τὴν φιλοπονίαν τοῦ καταρτίσαντος αὐτὸ καὶ τὸ τῆς ἐκδόσεως πολυδάπανον, προθυμηθῇ ὅπως οἰκοθέν τε καὶ τῇ ἐνεργείᾳ καταλλήλων προσώπων, ἰδίᾳ δὲ ἐφόρων καθηγητῶν καὶ διδασκάλων, διοργανώσῃ ὅ,τι πλειόνων συνδρομητῶν ἐγγραφὴν καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν ἐπαρχίαν ἐπιστρέψῃ δ' ἐγκαίρως τῷ ἐκδότῃ τὰς ἀγγελίας διὰ τὰ περαιτέρω. Τοιαύτη ἠθικὴ καὶ ὑλικὴ ὑποστήριξις ὑπὸ τοῦ κλήρου εἰς φιλοτίμους συγγραφεῖς προφρόνως παρεχομένη, τούτους μὲν καθ' ἃ ἐν ἀρχῇ εἴρηται, καὶ εἰς ἄλλων λυσιτελῶν ἔργων ἐνισχύει παρασκευήν, προάγει δὲ καὶ ἐπεκτείνει κοινωφελῶς τὴν ἐν τῷ Γένει ἡμῶν πνευματικὴν καρποφορίαν καὶ πρόοδον. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετὰ τῆς αὐτῆς Ἱερότητος. ,αωιζ' Ὀκτωβρίου ιε'.

† **Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς**

† **ὁ Δέρκων** ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
† **ὁ Πισσιδείας** ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
† **ὁ Τραπεζοῦντος** ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
† **ὁ Βιζύης** ΙΕΡΟΘΕΟΣ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
† **ὁ Ἀγχιάλου** ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
† **ὁ Ξάνθης** ΙΩΑΚΕΙΜ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
† **ὁ Σισανίου** ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
† **ὁ Προικοννήσσου** ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΣ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
† **ὁ Κώου** ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

Ὡς γνωστὸν τοῖς καὶ ἄκρῳ δακτύλῳ γευσαμένοις, ἡ ὀθωμανικὴ γλῶσσα τυγχάνει ἴδιόν τι κρᾶμα ἀποτελούμενον ἐκ τοῦ ἄνθους τουρκικῶν, ἀραβικῶν καὶ περσικῶν λέξεων. Ἐν τῷ κράματι τούτῳ τὸ μεγαλείτερον μέρος, τὰ τρία τέταρτα σχεδόν, εἶναι λέξεις ἀραβοπερσικαὶ καὶ μόλις τὸ ἓν τέταρτον καθαρῶς τουρκικαί· ἡ τοιαύτη δὲ κρᾶσις καὶ μίξις καθίσταται, καὶ διὰ τὸν μὴ εἰδότα τὴν γλῶσσαν, ἐκ πρώτης ὄψεως καταφανὴς ὅταν λάβῃ ἀνὰ χεῖρας ὀθωμανικόν τι λεξικόν, ἐν ᾧ γίνεται ἡ γλωσσικὴ διάκρισις τῶν λέξεων, καὶ ἀναδιφήσῃ ἀπλῶς σελίδας τινὰς αὐτοῦ. Καὶ ναὶ μὲν ἡ ὕπαρξις ἔν τινι γλώσσῃ ξένων λέξεων δὲν εἶναί τι ἀσύνηθες καὶ γλωσσικὰ δάνεια, μικρὰ ἢ μεγάλα, ἀπαντῶσι μεταξὺ διαφόρων γλωσσῶν, ὡς π. χ. τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐκ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς ἢ τῆς Λατινικῆς· ἀλλ' ἡ ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ γλώσσῃ πλῆθος τῶν Ἀραβοπερσικῶν λέξεων εἶναι τοσαύτη ὥστε εἰς τὰ συγγράμματα αὐτῆς, καὶ μάλιστα τὰ φιλολογικὰ καὶ ἐπιστημονικά, καὶ ἐνὶ λόγῳ εἰς τὰ συνταττόμενα ἐν γλώσσῃ ὑψηλοτέρᾳ νὰ δίδῃ χροιὰν μᾶλλον Ἀραβοπερσικοῦ κειμένου ἢ Τουρκικοῦ. Τούτου δ' ἕνεκα ἤρχισε παρὰ τοῖς νεωτέροις τῶν Ὀθωμανῶν λογίων νὰ ἀναπτύσσηται ἡ ἰδέα τῆς ἐκκαθαρίσεως ὅσον τὸ δυνατὸν τῆς Ὀθωμανικῆς γλώσσης καὶ παρά τισι μάλιστα τῆς παντελοῦς ἐξοβελίσεως τῶν Ἀραβοπερσικῶν λέξεων· διὸ καὶ βλέπει τις ἔστιν ὅτε ἐν τῷ τύπῳ ἀποπείρας καὶ δοκίμια ἐν γλώσσῃ καθαρῶς Τουρκικῇ. Ταῦτα ὅμως θεωρητέον, ἐπί γε τοῦ παρόντος, ὡς ἔνδειξιν μᾶλλον φιλοτίμου συναισθήσεως τῆς ἀνάγκης τῆς καλλιεργείας καὶ προαγωγῆς τῆς κυρίως Τουρκικῆς, ἢ ὡς σπουδαῖον διάβημα δυνάμενον νὰ πραγματοποιηθῇ τόσον εὐχερῶς· διότι βεβαίως δὲν εἶναι ἔργον στιγμῆς ἡ ἐξοβέλισις τοσαύτης πλήθυος Ἀραβοπερσικῶν λέξεων, αἵτινες ἀπὸ μακρῶν αἰώνων ριζωθεῖσαι καὶ πολιτογραφηθεῖσαι οὕτως εἰπεῖν ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ κατέστησαν πλέον οἰκεῖαι, καὶ ἡ ἀντικατάστασις αὐτῶν δι' ἑτέρων καθαρῶς μὲν Τουρκικῶν πλὴν ἀγνώστων ἢ ὅλως διόλου νεωστὶ δημιουργηθησομένων.

Ἀλλὰ πῶς καὶ πότε εἰσεχώρησεν εἰς τὴν Τουρκικὴν καὶ ἐρριζώθη τὸ Ἀραβοπερσικὸν τοῦτο στοιχεῖον; Καὶ δύναται μέν τις ἀμέσως νὰ ὑποθέσῃ ὡς πηγὴν καὶ αἰτίαν τὴν θρησκείαν· διότι ἀναμφιβόλως οἱ Τοῦρκοι παραλαβόντες τὸν Ἰσλαμισμὸν ἐκ τῶν Ἀράβων εἰσήγαγον διὰ τῆς μελέτης τῶν Ἀραβικῶν θρησκευτικῶν συγγραμμάτων μέγαν ἀριθμὸν Ἀραβικῶν λέξεων σχετικῶν πρὸς τὴν θρησκείαν καὶ ἄλλα· βαθυτέρα ὅμως μελέτη πείθει ὅτι ὁ ξένος οὗτος γλωσσικὸς πλοῦτος εἰσῆλθεν εἰς τὴν Τουρκικὴν μᾶλλον διὰ τῆς Περσικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας· διότι ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ ὑπάρχει πλῆθος Περσικῶν λέξεων, αἵτινες βεβαίως δὲν εἰσῆλθον εἰς αὐτὴν διὰ τῆς Ἀραβικῆς, ἀλλὰ καὶ αὐταὶ αἱ Ἀραβικαὶ εἶναι ἐν χρήσει ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὡς καὶ ἐν τῇ Περσικῇ, ἤτοι πολλὰ Περσικὰ ἰδιώματα ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν καὶ ἔννοιαν τῶν Ἀραβικῶν λέξεων εὑρίσκονται εἰσηγμένα καὶ ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ, τοῦθ' ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι τὸ

γλωσσικὸν τοῦτο διάλειον ἐγένετο μᾶλλον διὰ τῆς Περσικῆς φιλολογίας καὶ ὅτι βραδύτερον ἐπενήργησε καὶ ἡ Ἀραβικὴ γλῶσσα διὰ τοῦ Ἰσλαμισμοῦ. Ἐξεταστέον λοιπὸν πότε οἱ Τοῦρκοι εὑρέθησαν εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῶν Περσῶν. Τοῦτο ἀκριβῶς δὲν δύναται νὰ ὁρισθῇ, ὡς βέβαιον ὅμως θεωρεῖται ὅτι Τουρκικαὶ φυλαὶ ἀπ' ἀρχαιοτάτων ἤδη χρόνων κατῴκουν ἐν Περσικαῖς χώραις ἀναμὶξ μετὰ Ἡρακικῶν στοιχείων καὶ ἐξεπαιδεύοντο ἐν τῇ Νεοπερσικῇ· ἐπειδὴ δὲ καὶ αὕτη ἐμορφώθη ἐκ τῆς ἀρχαίας Περσικῆς καὶ Ἀραβικῆς, οἱ λόγιοι τῶν Ὀθωμανῶν ἐκμανθάνοντες αὐτὴν ἐτελειοποίουν δι' αὐτῆς τὴν ἰδίαν αὐτῶν διάλεκτον, διοχετεύοντες εἰς αὐτὴν τὸν πλοῦτον τῶν Ἀραβοπερσικῶν λέξεων. Κατὰ τὰς ἀνατολικὰς πηγάς, ἡ ἐπαφὴ αὕτη ἐγένετο τὸ πρῶτον πέντε χιλιάδας ἔτη πρὸ τῆς Ἐγίρας, ὅτε μέρος τῶν Τουρκικῶν φυλῶν κατέλαβε τὰς Ἰνδίας, τὸ Τουράν, τὴν Περσίαν, καὶ τὰ μέρη τῆς Βαβυλῶνος· βραδύτερον δέ, ἤτοι χίλια τριακόσια ἔτη πρὸ τῆς Ἐγίρας, ἄλλαι Τουρκικαὶ φυλαὶ κατέλαβον τὰς χώρας τῆς Περσίας, Βαβυλῶνος, Ἀσσυρίας καὶ Συρίας.

Ἀλλ' ἆρά γε μήπως ἐκτὸς τῆς ἐπαφῆς ταύτης καὶ τοῦ συγχρωτισμοῦ ἀφ' ἑνός, καὶ τῆς κοινότητος τῆς θρησκείας ἀφ' ἑτέρου, ὑπάρχει καὶ σχέσις τις γλωσσολογικὴ μεταξὺ Τουρκικῆς, Ἀραβικῆς καὶ Περσικῆς, ἥτις νὰ διηνεκόλυνε καὶ συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ εἰσχωρήσωσι τόσον ἐλευθέρως καὶ δαψιλῶς αἱ Ἀραβοπερσικαὶ λέξεις εἰς τὴν Τουρκικήν; Καὶ δὲν εἶναι μὲν ἀπίθανον ν' ἀνακαλυφθῇ ἡμέραν τινὰ σχέσις τις, ἀφοῦ τὸ ἀνθρώπινον γένος ἀνάγει τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ εἰς ἕνα κοινὸν πατέρα καὶ ἀφοῦ μεταξὺ τῶν τριῶν κεχωρισμένων ἀπ' ἀλλήλων κλάδων, εἰς οὓς ἀνάγονται αἱ σήμερον λαλούμεναι γλῶσσαι τῆς ὑφηλίου, ἀνευρίσκουσιν οἱ γλωσσολόγοι κοινά τινα σημεῖα θεωρούμενα ἤδη ὡς συμπτώσεις· ἐν τούτοις κατὰ τὰς μέχρι τοῦδε γνωστὰς γλωσσολογικὰς μελέτας οὐδεμία τοιαύτη σχέσις ὑφίσταται, διότι ἡ μὲν Τουρκικὴ ἀνάγεται εἰς τὸν κλάδον τῶν Τουρανικῶν γλωσσῶν, ἡ δὲ Ἀραβικὴ εἰς τὸν κλάδον τῶν Σημιτικῶν καὶ ἡ Περσικὴ εἰς τὸν κλάδον τῶν Ἀριανῶν ἢ Ἰνδοευρωπαϊκῶν γλωσσῶν, εἰς ὃν καὶ ἡ Ἑλληνική. Αἱ δὲ Τουρανικαί, ἐν αἷς καὶ ἡ Τουρκική, περιλαμβάνουσι κατά τινας μὲν πάσας τὰς γλώσσας τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀσίας τὰς μὴ ἀναγομένας εἰς τοὺς δύο ἄλλους γλωσσικοὺς κλάδους, κατ' ἄλλους δέ, ἀποκλείοντας ἑξήκοντα ἓξ Ἀσιανὰς γλώσσας ὡς ἀσχέτους, περιέχουσι τὰς ἓξ πέντε διαιρέσεις, ἤτοι τὰς Τογγουζικάς, τὰς Μογγολικάς, τὰς Τουρκικάς, τὰς Σαμογεδικὰς καὶ τὰς Φιννικὰς γλώσσας, ὧν ἡ πρὸς ἀλλήλας συγγένειὰ ὑποστηρίζεται ἐκ τοῦ λεξικοῦ, τῆς ἐτυμολογίας καὶ τῆς γραμματικῆς.

Κατὰ τὰς ἀνατολικὰς παραδόσεις ἐκ τῶν τριῶν υἱῶν τοῦ Νῶε, ὅστις ἔτεκα τοῦ κατακλυσμοῦ εἶναι ὁ μετὰ τὸν Ἀδὰμ δεύτερος κοινὸς πατὴρ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ὁ μὲν Σὴμ (سام) εἶναι ὁ πατὴρ τῶν Ἀράβων, τῶν Περσῶν καὶ τῶν Ρωμαίων, ὁ δὲ Χὰμ (حام) πατὴρ τοῦ λαοῦ τοῦ Σουδὰν καὶ ὁ Ἰάφεθ (يافث) τῶν Τούρκων· οἱ δὲ Τοῦρκοι διαιροῦνται εἰς δύο κλάδους, εἰς τοὺς Ἀνατολικοὺς (شرق تركلوى) ἀποτελοῦντας 5—10 φυλὰς (اولوس Οὐλούς), ὡς τοὺς Οὐϊγοὺρ (اويغور), τοὺς Χαλὶτς (خليج), τοὺς Καρλὶχ (قارليخ) καὶ εἰς Δυτικοὺς Τούρκους (غرب تركلرى) ἀποτελοῦντας δεκαπέντε περίπου ἄλλας, ὡς τοὺς Ὀγοὺζ (اوغوز), Καπτσὰκ (قپچاق), Μπεδζὲνκ (بجنك), Ἀγὰτς-ἐρὶ (اغاچ اری), Κομὰν (قومان), Καϊσὰκ (قايساق), Κηργὴζ (قيرغيز) κτλ. Αἱ φυλαὶ δ'αὗται, ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη, διεσπάρησαν εἰς τὰς Ἰνδίας, τὸ Τουράν, τὴν Περσίαν, τὴν Βαβυλῶνα, τὴν Ἀσσυρίαν καὶ εἶναι κατὰ τὸ لهجه (Τουρκικὸν λεξικὸν τοῦ Βεφὴκ πασᾶ) οἱ ὑπὸ μὲν τῶν Ἑλλήνων Σκῦθαι, ὑπὸ δὲ τῶν Περσῶν Σᾶκαι καλούμενοι. Ἐξ αὐτῶν οἰκογένειαί τινες ἐκ τῆς φυλῆς τῶν Ὀγοὺζ καὶ μετ' αὐτοὺς αἱ φυλαὶ Καϊσὰκ καὶ Σαλὸρ ἦλθον εἰς Βαγδάτην ὡς στρατιῶται. Οὗτοι ἐν ἔτει 400 τῆς Ἐγίρας παρεδέξαντο τὸν Ἰσλαμισμὸν καὶ ἐξ αὐτῶν οἱ μὲν διακεκριμένοι ἐκλήθησαν Σελδζοῦκοι (سلجوق), ὅλοι δὲ Γουζγὴζ (غوزغز) καὶ ἐσφαλμένως Τεγαζ-

γὴζ (تغزغز) καὶ ἐπὶ τέλους Τουρκομᾶνοι (تركمان)· οἱ δὲ μὴ εἰσελθόντες εἰς τὰς πόλεις ἀλλὰ διάγοντες βίον νομαδικὸν ἐκαλοῦντο διὰ τοῦ κοινοῦ ὀνόματος Τοῦρκοι (ترك) καὶ Ὀγοὺζ (اوغوز), ὥστε ἀκολούθως τὸ μὲν ὄνομα Τοῦρκος ἐσήμαινε «χωρικὸς» τὸ δ' ὄνομα Ὀγοὺζ «ἀφελής, ἀπλοϊκός».

Ἐκ τῶν ὡς εἴρηται δύο κλάδων τῶν Τούρκων ἐξεῖχον μεταξὺ μὲν τῶν Ἀνατολικῶν ἡ φυλὴ τῶν Οὐϊγούρ, οἵτινες κατὰ τὸ لهجه ἐχρησίμευον ὡς γραμματεῖς καὶ Βεζύραι τῶν ἄλλων Τουρκικῶν φυλῶν, μεταξὺ δὲ τῶν δυτικῶν ἡ φυλὴ τῶν Ὀγούζ, τῆς ὁποίας ἐπικρατεστέρα διακλάδωσις ἦτο ἡ Καὶ Ἰλὶ (قايى ايلى). Αὕτη ἐκ τοῦ Τουρκεστὰν μετέβη εἰς Χορασὰν καὶ ἐκεῖθεν ἐπὶ Τζεγκὶζ-χὰν εἰς Περσίαν προχωρήσασα εἰς τὰ ἐνδότερα. Ταύτης μία ὑποδιαίρεσις (اوزبك) περιελθοῦσα τὰ μέρη Ὄρφα καὶ Ἐρζινδζὰν ἐγκατεστάθη διὰ Βερατίου τοῦ Σελδζουκίδου Σουλτὰν Ἀλαεδδὶν ἐν τῇ πεδιάδι τῇ μεταξὺ Βιλεδζὶκ καὶ Ἀγκύρας παρὰ τὰς κωμοπόλεις Σουγιοὺτ καὶ Καρὰ Σεχίρ. Ἡ ὑποδιαίρεσις δ' αὕτη συνίστατο ἐκ 416 οἰκογενειῶν, ὧν ἀρχηγὸς ἦτο ὁ Ὀσμὰν Γαζῆ, ὅστις κυριεύσας τὸ Βιλεδζίκ, τὴν Λεύκην, τὸ Τομανίτς, τὸ Γιάρ-χησάρ, τὸ Χαρμανδζίκ, τὸ Ἐτερένός, τὸ Γενὶ-σεχίρ, τὸ Ἐσκὶ-σεχὶρ καὶ τὰ περίχωρα αὐτῶν, διωρίσθη ἐν ἔτει 688 τῆς Ἐγίρας ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου τῶν Σελδζουκιδῶν βέης τοῦ Σαρδζακίου Σουλτὰν-χοροῦ. Καταλυθέντος δὲ τῷ 700ῳ τῆς Ἐγίρας ἔτει τοῦ κράτους τῶν Σελδζουκιδῶν, ὁ Ὀσμὰν Γαζῆ γενόμενος ἀνεξάρτητος ἔθηκε τὰς βάσεις τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους. Ἐξ αὐτοῦ δὲ οἱ Τοῦρκοι ἐκλήθησαν Ὀθωμανοί, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν, ἥτις ὡς βάσιν ἔχει τὸ ἰδίωμα Ὀγούζ, ἐκλήθη Ὀθωμανική.

Παρὰ τοῖς Εὐρωπαίοις ἀσιανολόγοις διαφωνία ὑπάρχει ὡς πρὸς τὴν κατάταξιν τῶν Τουρκικῶν γλωσσῶν, ἀνερχομένων κατά τινας εἰς ἑβδομήκοντα. Ὁ διάσημος Οὔγγρος Vambéry ἀνήγαγεν αὐτὰς εἰς τοὺς ἑξῆς δέκα τύπους, ἤτοι τὴν Ὀθωμανικήν, τὸ Τσεγατάϊ (چغتای), τὸ Οὐϊγούρ, τὸ Ἀζερμπαϊτζὰν (آذربايجان), τὸ Τουρκομανικὸν (تركمن ديلى), τὸ Καζανικὸν ἤτοι τὸ ἰδίωμα τῶν ἐν Καζὰν τῆς Ρωσίας Τούρκων, τὸ Ἀλταϊκὸν ἤτοι τῶν παρὰ τὰ ὄρη τοῦ Ἀλτάϊ ἐνδιαιτωμένων νομάδων, τὸ Τζουβάτζ ἤτοι μικρᾶς φυλῆς παρὰ τὸν Βόλγαν ἐξ ἑκατὸν περίπου χιλιάδων, τὸ Κοϊβὰλ Καραγάς, ἰδίωμα τῶν ἐν Σιβηρίᾳ Τουρκικῶν φυλῶν καὶ τὸ Γιακούτ, ἰδίωμα Τουρκικῆς φυλῆς ἐν Σιβηρίᾳ.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω δέκα τύπων οἱ ἐπισημότεροι εἶναι οἱ ἑξῆς τρεῖς: 1ον ἡ Ὀθωμανική, ἤτοι γλῶσσα τῆς διακλαδώσεως Καὶ Ἰλὶ τῆς φυλῆς Ὀγούζ· 2ον τὸ Τσεγατάϊ, ἰδίωμα Τουρκικὸν ἐκ τοῦ κλάδου Οὐϊγοὺρ κληθὲν οὕτως ἐκ τοῦ τρίτου υἱοῦ τοῦ Τσεγκὶζ-χάν, ὅστις διαιρέσας μεταξὺ τῶν υἱῶν αὐτοῦ τὸ βασίλειον αὐτοῦ ἔδωκε τὴν μὲν Ταταρίαν καὶ τὴν Κίναν εἰς τὸν Ὀγκεδαϊ χάν, τὸ Καψὰκ καὶ τὴν Ρωσίαν εἰς τὸν Μπατοῦ χάν, τὴν Περσίαν καὶ τὸ Ἰρὰκ εἰς τὸν Χελακοῦ, καὶ τὸ Τουρκεστάν, τὸ Χορασὰν καὶ Χοβαρὲζμ εἰς τὸν Τσεγατάϊ χάν. Τὸ ἰδίωμα τοῦτο καλούμενον καὶ γλῶσσα τῶν Οὐζβέκων (اوزبك ديلى) ἀνεπτύχθη ἀπὸ τοῦ 600—900 ἔτους τῆς Ἐγίρας· 3ον τὸ Οὐϊγοὺρ ἢ ἄλλως Τουρκικὴ τῆς Κασγάρης (كاشغر تركيسى). Κατὰ τὸ لهجه, οὗτοι παρέλαβον τὴν γραφὴν παρὰ τῶν Ἰνδῶν, κατ' ἄλλους ἐκ τῆς Συριακῆς. Τὸ ἀρχαιότερον Τουρκικὸν βιβλίον σώζεται ἐν τῷ ἰδιώματι τούτῳ. Τὸ βιβλίον τοῦτο καλούμενον قوداتقو بيليك (κουτατκοῦ πιλὶκ=ἐπιστήμη τῆς εὐτυχίας) καὶ περιέχον ἠθικὰ παραγγέλματα συνετάχθη τῷ 1069 πρὸ τῆς Ἐγίρας κατά τινας μὲν ἐν Κασγάρῃ, κατ' ἄλλους δὲ ἐν Βουχάρᾳ καὶ θεωρεῖται ὡς κειμήλιον ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἀρχαιότητος τῆς γλώσσης αὐτοῦ, ἥτις ὡρομάσθη ὑπὸ τοῦ Vambéry ἡ Σαρσκριτικὴ τῶν τουρκικῶν γλωσσῶν. Τὸ ἰδίωμα τοῦτο λαλεῖται τὴν σήμερον ὑπὸ τῶν Τούρκων τῆς Κινεζικῆς Ταταρίας.

Μετὰ τὰ βραχέα ταῦτα περὶ τῶν Τουρκικῶν φυλῶν καὶ γλωσσικῶν ἰδιωμάτων, ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ ζήτημα ἀφ' οὗ ὡρμήθημεν, ἤτοι εἰς τὴν ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ χρῆσιν τῶν

Ἀραϐοπερσικῶν λέξεων. Καίτοι ἡ ἀναλογία τῶν λέξεων τούτων ἐν σχέσει πρὸς τὰς καθαρῶς Τουρκικὰς εἶναι ὡς εἴρηται ὡς τέσσαρα πρὸς ἕν, ἤτοι τὰ τρία τέταρτα εἶναι λέξεις Ἀραϐοπερσικαὶ καὶ τὸ ἓν τέταρτον λέξεις καθαρῶς Τουρκικαί, οὐχ ἧττον τὸ ὀλίγον τοῦτο τουρκικὸν στοιχεῖον εἶναι τὸ δεσπόζον ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ γλώσσῃ· διότι ὅλος οὗτος ὁ γλωσσικὸς πλοῦτος στρέφεται περὶ τὸ ῥῆμα τῆς Τουρκικῆς, ὡς περὶ ἄξονα, καὶ συνδέεται διὰ τῶν μορίων αὐτῆς. Πράγματι τὸ κυριώτερον μέρος τῆς γλώσσης ἤτοι τὰ ῥήματα καὶ τὰ μόρια, δι' ὧν συνδέονται αἱ λέξεις, εἶναι Τουρκικά, τὸ δὲ πλεῖστον τοῦ ἐκ τῆς ἀραϐικῆς καὶ περσικῆς δανείου συνίσταται ἐξ οὐσιαστικῶν καὶ ρηματικῶν ὀνομάτων ἢ ἐπιθέτων. Καὶ τὰ μὲν ὀνόματα καὶ ἐπίθετα κλίνονται ὡς καὶ τὰ τουρκικά, τῆς χρήσεως πτωτικῶν καταλήξεων ἀραϐοπερσικῶν περιοριζομένης κυρίως εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ πληθυντικοῦ καὶ εἰς τὴν αἰτιατικὴν τῆς ἀραϐικῆς, ἥτις χρησιμεύει ὡς ἐπίρρημα· τὰ δὲ ρηματικὰ ὀνόματα συνδυαζόμενα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μεθ' ἑνὸς τῶν κοινῶν καλουμένων ρημάτων τῆς τουρκικῆς, ἤτοι τῶν ایتمك ἐτμέκ, ایلمك ἐϊλεμέκ, قیلمق κηλμάκ, ϐουرمق πουγιουρμάκ, καὶ اولق ὀλμάκ, σχηματίζουσι τὰ σύνθετα ρήματα τῆς Τουρκικῆς, ἅτινα ἀποτελοῦσι τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ρημάτων τῆς Ὀθωμανικῆς. Ὀλίγαι μόνον συντάξεις ἀραϐοπερσικαὶ εἶναι ἐν χρήσει, ὡς ἡ σύνταξις γενικῆς καὶ ὀνόματος, ὀνόματος καὶ ἐπιθέτου. Ἐκτὸς τούτου, πολλαὶ τῶν ἀραϐοπερσικῶν λέξεων ὑπέστησαν διαφόρους ἀλλοιώσεις, εἰς πολλὰς ἐδόθη ἔννοια διάφορος ἐκείνης, ἣν ἔχουσιν ἐν τῇ γλώσσῃ εἰς ἣν κυρίως ἀνήκουσι, καὶ ἄλλαι παρεφθάρησαν ἐν τῇ κοινῇ γλώσσῃ.

Ἐκτὸς τῶν ἀραϐοπερσικῶν λέξεων ἐν τῇ ὀθωμανικῇ γλώσσῃ εἶναι ἐν χρήσει καὶ πολλαὶ ἄλλαι ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς καὶ τῶν Εὐρωπαϊκῶν καὶ ἄλλων γλωσσῶν, ἤτοι Ἰταλικαί, Γαλλικαί, Ἀγγλικαὶ κτλ. Ἐκ τῆς Ἰταλικῆς ἰδίᾳ εἶναι ἐν χρήσει πολλοὶ ὅροι ναυτικοί, ἐκ δὲ τῆς Ἑλληνικῆς ὀνόματα ζώων, ἰχθύων, φυτῶν, δένδρων, ἐργαλείων, σκευῶν, ἐδωδίμων καὶ ἄλλων.

Ἐλθωμεν ἤδη εἰς τὴν διασκευὴν τοῦ παρόντος λεξικοῦ. Ἕνεκα τῆς ὡς εἴρηται ἀναμίξεως ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ τῶν ἀραϐοπερσικῶν καὶ ἄλλων λέξεων, πρώτη ἀνάγκη παρουσιάζεται ἡ γλωσσικὴ διάκρισις αὐτῶν· διὸ καὶ ἀμέσως μετὰ τὴν ἀναγραφὴν ἑκάστης λέξεως σημειοῦται συντόμως ἡ καταγωγὴ αὐτῆς καὶ ἐὰν μὲν ᾖ Τουρκική, τίθεται τὸ γράμμα Τ., ἐὰν δὲ Ἀραϐικὴ ἢ Περσική, τὰ γράμματα Α. ἢ Π. καὶ οὕτως ἀναλόγως διὰ τὰς ἄλλας ξένας λέξεις, ἤτοι τὰς Ἑλληνικάς, Ἰταλικὰς κτλ. Εἶτα δείκνυται ἡ προφορὰ τῆς λέξεως δι' ἑλληνικῶν χαρακτήρων καὶ ἐὰν μὲν ᾖ σύνθετος ἐκ δύο λέξεων, ἐν τῇ προφορᾷ δείκνυται ἡ σύνθεσις διὰ μικρᾶς κεραίας παρεντιθεμένης ἐπὶ τούτῳ· ὡς π.χ. ἐν ταῖς λέξεσιν آنجور ἀπ-χόρ, آنجیز ἀπ-χήζ, آبدست ἀπ-τέστ, آتشزار ἀτες-ζάρ, آتشزبان ἀτες-ζεπὰν κτλ. Ἐὰν δὲ παράγωγος, δείκνυται τὸ θέμα, παρεντιθεμένης ἐπίσης κεραίας μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ προσφύματος ἤτοι τῆς καταλήξεως, ὡς π. χ. ἐν ταῖς λέξεσι ϐاشلامق ϖαὸ-λαμάκ, ϐاغلامق ϖαγ-λαμάκ, ϐاغلى ϖαγ-λῆ, ϐخورلامق ϖουχουρ-λαμὰκ κτλ. Ἐὰν δὲ ῥῆμα διάμεσον, ἀλληλοπαθές, παθητικὸν ἢ μέσον ἐσχηματισμένον διὰ παρενθέσεως γραμμάτων τινῶν εἰς τὸ πρωτότυπον, τὰ γράμματα ταῦτα τίθενται μεταξὺ δύο κεραιῶν καὶ οὕτω καταφαίνεται συνάμα εἰς τὸ ὄμμα τοῦ σπουδαστοῦ καὶ τὸ πρωτότυπον ῥῆμα, ὡς π. χ. ἐν τοῖς ῥήμασι آتشديرمق ἀτ-ηϊτηρ-μάκ, آجيدیرمق ἀδζη-τηρ-μάκ, آچلمق ἀτσ-η.λ-μάκ, κτλ. ὧν τὰ πρωτότυπα εἶναι آتمق ἀτμάκ, آجیمق ἀδζιμάκ, آچمق ἀτσμάκ. Ἐν ταῖς ἀραϐικαῖς λέξεσιν ὅπου γράμμα ι εἶναι διπλοῦν ἐκ συμπτύξεως ἑνούμενον κατὰ τὸν ἀραϐικὸν κανόνα μετὰ τοῦ ὁμοίου αὐτῷ εἰς ἓν διὰ τοῦ σημείου τεστὶτ (ˆ) ἐξυποκοουμένου, τοῦτο δείκνυται ἐν τῇ προφορᾷ, ὡς π. χ. ἐν ταῖς λέξεσι اجل ἐδζέλλ, ام ὄμμ, در τόρρ. Μετὰ τὴν προφορὰν τῆς λέξεως σημειοῦται ἐντὸς παρενθέσεως ἡ ῥίζα, ἥτις ἐν ταῖς ἀραϐικαῖς λέξεσι σύγκειται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκ τριῶν ῥιζικῶν γραμμάτων. Εἶτα κατατάσσονται κατὰ σειρὰν αἱ ἐκδοχαὶ τῶν λέ-

ξεων, καθοριζόμεναι διὰ φράσεων καὶ παραδειγμάτων, δείκνυται δὲ καὶ ἡ πτῶσις ἥτινι συντάττονται τὰ ῥήματα, τὰ ρηματικὰ ὀνόματα καὶ ἐπίθετα. Ἐν τῇ φρασεολογίᾳ καὶ τοῖς παραδείγμασι σημειοῦται ἐλλιπεστὶ ἡ προφορὰ μόνον τῶν δυσκολωτέρων ὅπως μὴ λάϐῃ μείζων ὄγκον τὸ ϐιϐλίον. Ἐπίσης πρὸς ἀποφυγὴν ἐπαναλήψεως τῆς ἑρμηνευομένης λέξεως τίθεται ἀντ' αὐτῆς κεραία καὶ ὑπ' αὐτὴν ὅπου ἀνάγκη ὁ χαρακτὴρ κεφὲ ὅπως δείξῃ τὴν κατὰ τὸ περσικὸν ἰδίωμα σύνταξιν αὐτῆς μετὰ τῆς προηγουμένης ἢ ἑπομένης λέξεως, ἢ τὴν σύνδεσιν αὐτῆς μετὰ τῆς ἑπομένης τουρκικῆς καταλήξεως τῆς γενικῆς ἢ κτητικῆς ἀρτωνυμίας (ϐ.λ. κατωτέρω γράμματα καὶ συνθηματικὰ σημεῖα). Ἐν δὲ τοῖς ρηματικοῖς ἀφῃρημένοις τῆς ἀραϐικῆς, ἅτινα ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη συνδυαζόμενα μεθ' ἑνὸς τῶν τουρκικῶν ρημάτων (قیلمق ایلمك ایتمك καὶ ϐیورمق) ἀποτελοῦσιν ἓν ῥῆμα σύνθετον, ὁ συνδυασμὸς οὗτος δείκνυται συντόμως διὰ τοῦ σημείου [‖ Pμ.].

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ θηλυκὰ τῶν ἐπιθέτων τῆς ἀραϐικῆς, ἰστέον ὅτι ταῦτα ἐπέχουσι καὶ θέσιν πληθυντικοῦ ὅταν συντάσσωνται ὀνόματι ἀριθμοῦ πληθυντικοῦ θεωρουμένου ὡς θηλυκοῦ κατὰ τὸν ἀραϐικὸν κανόνα «πᾶν πληθυντικὸν θηλυκόν»· ὡς π. χ. ἐν τῷ θηλυκῷ τοῦ ἐπιθέτου حسن χασέν, ἤτοι حسنه χασενέ, μετὰ τοῦ πληθ. ὀνόματος اخلاق ἀχλάκ, ἤθη, ἤτοι اخلاق حسنه (ἀχλάκη χασενὲ) χρηστὰ ἤθη.

Περὶ δὲ τῆς ὀρθογραφίας τῶν τουρκικῶν λέξεων, ἐπειδὴ δὲν εἶναι καθωρισμένη ὡς ἡ τῶν ἀραϐικῶν καὶ περσικῶν, διότι 1ον ἄλλοι μὲν καὶ μάλιστα οἱ νεώτεροι πρὸς εὐχερεστέραν ἀνάγνωσιν γράφουσιν αὐτὰς μετὰ περισσοτέρων ὁδηγητικῶν γραμμάτων (ἤτοι ا و ی) ἐπεχόντων θέσιν φωνήεντων, καὶ ἄλλοι μετ' ὀλιγωτέρων, ὡς π. χ. τὰς λέξεις چنلامق چینλαμίκ, چبوق τζοπούκ, چتال τζατάλ, پرمق πιρμάκ, κτλ. 2ον πολλαὶ λέξεις ἀρχόμεναι ἀπὸ τ ἢ ط, σ ἢ س περιέχουσαι τὰ γράμματα ταῦτα γράφονται διὰ ت ἢ ط, ص ἢ س, ὡς π. χ. صارسمق σαρσμάκ, ساج σατζ, صوص σοσ, طوز τοζ, طوغ τοὺγ, دپك τεπέκ, دپه τεπὲ, سازان σαζάν κτλ. διὰ ταῦτα ὁ ἀναζητῶν τουρκικήν τινα λέξιν, ἐὰν δὲν εὑρίσκῃ αὐτὴν ἐν τῷ λεξικῷ ὡς συνήντησεν ἐν τῷ ἀνὰ χεῖρας κειμένῳ, δέον νὰ μὴ ἀπελπίζῃ ἀλλὰ γινώσκων τὰ ἀνωτέρω ν' ἀναζητήσῃ αὐτὴν καὶ ἄλλως.

Τοσαῦτα καὶ περὶ τῆς διασκευῆς τοῦ παρόντος ταπεινοῦ πονήματος, ὅπερ μεθ' ὅλας τὰς ἀτελείας καὶ ἐλλείψεις αὐτοῦ πιστεύω ὅτι θέλει κριθῇ ἐπιεικῶς ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων γνωσκόντων τὰς πολυειδεῖς δυσχερείας τῆς λεξικογραφίας, καὶ ἀφορώντων εἰς τὴν εἰλικρινῆ πρόθεσιν τοῦ γράψαντος, ἥτις ἐστὶ νὰ διευκολύνῃ ἐν τῷ μέτρῳ τῶν μικρῶν αὐτοῦ δυνάμεων τὴν σπουδὴν καὶ ἐκμάθησιν τῆς τοσούτῳ ἀναγκαίας ἐπισήμου γλώσσης τοῦ Κράτους, θυσιάζων τὸν ὀλίγιστον χρόνον τῆς ἀνέσεως αὐτοῦ.

Ἐν τέλει ὀφείλω δημοσίᾳ τοῦτο μὲν νὰ δηλώσω ὅτι εἴτι καλὸν ὑπάρχει ἐν τῷ παρόντι ὀφείλεται εἰς τὰ βοηθήματα, ἅτινα εἶχον ὑπ' ὄψει ἐν τῇ συντάξει τοῦ παρόντος ἔκ τε τῶν ἡμετέρων καὶ ξένων καὶ ἰδίᾳ τοῦ لجه Βεφὶκ πασᾶ, λεξικοῦ καθαρῶς τουρκικοῦ ἐπέχοντος διὰ τὴν τουρκικὴν ὅ,τι τὸ ἀπλοελληνικὸν λεξικὸν τοῦ Βυζαντίου διὰ τὴν ἑλληνικήν, τοῦ ناجی λεξικοῦ, τοῦ قاموس فرانسوی τοῦ Σαμῆ βέη, τοῦ لغت ابو الضیا καὶ ἄλλων, τοῦτο δὲ νὰ εὐχαριστήσω τοῖς ἐν τῇ Μ. τοῦ Γ. Σχολῇ σεβαστοῖς συναδέλφοις μου καὶ τοῖς ἄλλοις ἀξιοτίμοις κυρίοις, ὅσοι ἐβοήθησάν μοι ἐν τῇ μεθερμηνεύσει τῶν ἐπιστημονικῶν ὅρων ὡς ϐοτανικῆς, φυσικῆς, χημείας, ἰατρικῆς κτλ.

Ι. ΧΑΩΡΟΣ

ṫ=μπ (γλ. b).
ṭ=ντ (γλ. d)
ç= (γλ. ch)
ȯ=ιο (γλ. eu)
ŭ= (γλ. u)
ḳ=κι (ἐπενοήθη πρὸς διάκρισιν τοῦ ك προφερομένου ὡς τὸ ἡμέτερον **κιὰ κιὸ κιὔ** κτλ. ἀπὸ τοῦ ق προφερομένου τραχύτερον, ἤτοι **κὰ κῆ κὸ κού** π. χ: كيف **ἐτμιέḳ,** ἄρτος, كعك **κεσμιέḳ,** κόπτειν κτλ.
ġ=γ λεπτὸν σχεδὸν ὡς **ι** (ἐπενοήθη πρὸς παράστασιν τοῦ συμφώνου ى καὶ πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τοῦ غ πρὸ πάντων ὅταν συμπίπτωσιν ἀλλεπάλληλα, ὡς ἐν ταῖς λέξεσιν اغيار **ἀγῑġάρ,** تغيير **ταγῑġῑρ-ἢ** πρὸς παράστασιν τῆς προφορᾶς τοῦ διπλοῦ غ ὡς ἐν ταῖς λέξεσι توغل **τεβεγῑġῦλ,** متوغل **μῦτεβεγῑġῆλ,** διότι ἡ διὰ διπλοῦ (γγ) γραφὴ ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἐπέχει θέσιν (γκ).

Ἡ προφορὰ τοῦ ع παριστάνεται ἑλληνιστὶ δι' ἀποστρόφου· π. χ. ἐν ταῖς λέξεσι تعيين **τα'γῑ̈ν,** تعويض **τα'βίζ.**

— ἐπέχει θέσιν τῆς κυρίας λέξεως, ἤτοι τῆς ἑρμηνευομένης· π. χ. ἐν τῇ λέξει آب **ἄṫ:** —ودائع آب **ἄṫ οὐ ṫανέ.**

ـ — δεικνύει τὴν κατὰ τὸ περσικὸν ἰδίωμα σύνταξιν τῆς κυρίας λέξεως μετὰ τῆς ἑπομένης, ἤτοι τὴν προφορὰν τοῦ λικτικοῦ τῆς πρώτης συμφώνου μετὰ χαρεκὲ κεσρέ, ἤτοι τῆς φωνῆς **ι·** π.χ. ἐν τῇ λέξει آب **ἄṫ:** حيات ـ **ἄṫι χαγιὰτ=** ὕδωρ τῆς ζωῆς.

ـ — δεικνύει ἐπίσης τὴν κατὰ τὸ περσικὸν ἰδίωμα σύνταξιν τῆς κυρίας λέξεως μετὰ τῆς προηγουμένης προφερομένης ἕνεκα τούτου μετὰ χαρεκὲ κεσρέ, ἤτοι τῆς φωνῆς **ι·** ὡς π. χ. ἐν τῇ λέξει تأديب : حد ـ **χάṫι τε'ῑ̈π,** ὅριον ποινῆς.

ـ — δεικνύει ἐπίσης τὴν κατὰ τὸ περσικὸν ἰδίωμα σύνταξιν τῆς κυρίας λέξεως μετὰ τῆς ἑπομένης, καθ' ἣν ἡ κυρία λέξις λήγουσα εἰς ه ἢ ى προσλαμβάνει τὸ χεμζὲ (ء) προφερόμενον ὡς (**ι**)· π. χ. ἐν τῇ λέξει ᾿ῑ̈μμέ: محلات ـ — **ἔῑ̈μμέῑ̈ μαχαλλάτ,** οἱ Ἰμάμαι τῶν συνοικιῶν.

ى — δεικνύει ἐπίσης τὴν κατὰ τὸ περσικὸν ἰδίωμα σύνταξιν τῆς κυρίας λέξεως μετὰ τῆς ἑπομένης, καθ' ἣν ἡ κυρία λέξις λήγουσα εἰς ا ἢ و λαμβάνει τὸ ى· π. χ. ἐν τῇ λέξει آرزو : دل ى — **ἀρζοὔῑ̈ ṫίλ,** ἐπιθυμία τῆς καρδίας.

Ἀπαραλλάκτως μετὰ τὴν κεραίαν, ἥτις ἀντιπροσωπεύει τὸ ὄνομα τίθενται αἱ τουρκικαὶ πτωτικαὶ καταλήξεις (ك ه ى κτλ.) ἃ αἱ καταληκτικαὶ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι: م, ك, ى, ش, كز, لرى ὡς π. χ. ἐν τῇ λέξει ال **ἔλ:** ك—εἶναι ἀντὶ الك **ἐλίν·** ه—ἀντὶ اله **ἐλὲ** κτλ.

Σημ. Τὸ ἐν τέλει τῶν εἰς ا ληγουσῶν ἀραβικῶν λέξεων σημεῖον (ء) χεμζὲ σημειοῦται μὲν ἐν τοῖς λεξικοῖς ὡς ἀποτελοῦν μέρος τῆς λέξεως, ἄλλως ὅμως παραλείπεται.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΣΥΝΤΕΤΜΗΜΕΝΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

Α.=λέξις ἀραβική.
Αγ.=λέξις ἀγγλική.
αἰτ.=αἰτιατικῇ.
Αλγ.='Αλγεβρα.
ἀλλ.=ἀλληλοπαθές.
ἀνατ.=ἀνατομία.
ἄνθ.=ἄνθος.
ἀντ.=ἀντωνυμία.
ἀντίθ.=ἀντίθετον.
ἀόρ.=ἀόριστος.
Α. Π.=λέξις ἀραβοπερσική.
ἀπαρ.=ἀπαρέμφατον.
ἀποφ.=ἀποφατικόν.
ἀπρ.=ἀπρόσωπον.
ἀρβ.=ἀραβικός.
ἀριθ.=ἀριθμητικόν.
ἀριθ.=ἀριθμητική.
ἀστρ.=ἀστρονομία.
ἀφ.=ἀφῃρημένον.
ἄχρ.=ἄχρηστος.
βαρβ.=βαρβαρισμός.*
βλ.=βλέπε.
βοτ.=βοτανική.
Γεωμ.=Γεωμετρία.
Γλ.=λέξις Γαλλική.
Γρ.=λέξις Γερμανική.
γραμ.=γραμματική.
δένδ.=δένδρον.
διάμ.=διάμεσον.
δικ.=δικονομία.
δοτ.=δοτικῇ.
Ἑλ.=λέξις Ἑλληνική.
ἐν.=ἐνικός.
ἐνεστ.=ἐνεστώς.
ἔντ.=ἔντομον.
ἐπίθ.=ἐπίθετον.
ἐπιστ.=ἐπιστημονικῶς.
ἐπρ.=ἐπίρρημα.
ἐπφ.=ἐπιφώνημα.
θ.=θηλυκόν.
ἰατ.=ἰατρική.
Ἰτ.=λέξις Ἰταλική.
Ἰνδ.=λέξις ἰνδική.
ἰχθ.=ἰχθύς.
κ.=κύριον.
κ. λ.=κατὰ λέξιν.
κυρ.=κυριολεκτικῶς.
λ.=λέξις.
λ. ἀρχ.=λέξις ἀρχαία.
μαθ.=μαθηματικά.
μέτ.=μέταλλον.
μόρ.=μόριον.
μσ.=μέσον.
μτχ.=μετοχή.
μτχ. ἐν.=μετοχὴ ἐνεργητική.
μτχ. πθ.=μετοχὴ παθητική.
μτχ. τροπ.=μετοχὴ τροπική.
νλγ.=νεολογισμός.
νομ.=ὅρος νομικός.
ὄν.=ὄνομα.
ὀν. ἀπαρ.=ὀνοματικὸν ἀπαρέμφατον.
ὄν. κ.=ὄνομα κύριον.
Οὐγ.=λέξις Οὐγγρική.
οὐδ.=οὐδέτερον.
ὀρθ.=ὀρθότερον.
Ὀρυκτ.='Ορυκτολογία.
Π.=λέξις περσική.
περ.=περσικός.
πθλ.=παθολογία.
ποιητ.=λέξις ποιητική.
Πολ.=λέξις πολωνική.
πρθ.=πρόθεσις.
πρμ.=παροιμία.
προστ.=προστακτική.
πτν.=πτηνόν.
ρ. ἀφ.=ρηματικὸν ἀφῃρημένον.
ρζ.=ρίζα.
ρμ. ἀλλ.=ρῆμα ἀλληλοπαθὲς
ρμ διάμ.=ρῆμα διάμεσον.
ρμ. μσ.=ρῆμα μέσον.
ρμ. μτβ.=ρῆμα μεταβατικόν.
ρμ. οὐδ.=ρῆμα οὐδέτερον.
ρμ. πθ.=ρῆμα παθητικόν.
Σλαβ.=λέξις σλαβική.
σπν.=λέξις σπανία.
στερ.=στερητικόν.
συν.=συνώνυμον.
συνηθ.=συνηθέστερον.
συνεκδ.=συνεκδοχικῶς.
Τ.=λέξις τουρκική.
τροπ.=τροπική.
ὑποκ.=ὑποκοριστικόν.
φρ.=φράσις.
φυσ.=φυσική.
φ. ἢ φυτ.=φυτόν.
χειρ.=χειρουργική.
χημ.=χημεία.
χυδ.=χυδαιολογία.

* **Σημ.** Βαρβαρισμὸς [غلط **γαλὰτ**] καλεῖται ἐκείνη ἡ λέξις ἡ Τουρκική, ἢ ἡ Περσική, ἢ ἡ ξένη, ἥτις ἔχει ἐν τέλει κατάληξίν τινα ἀραβικήν, καθόσον αἱ ἀραβικαὶ καταλήξεις δὲν ἐπιτρέπεται νὰ προστίθενται εἰς λέξεις μὴ ἀραβικάς· ὡς π. χ. چفتلکات **τσιφτλικιὰτ** ἐπαύλεις, ἐκ τῆς τ. λ. چفتلك, فرامين **φεραμὶν** φερμάνια, ἐκ τῆς π. λ. فرمان **φερμὰν** κτλ.

قاموس عثمانی

ΛΕΞΙΚΟΝ
ΤΟΥΡΚΟ-ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ

ا

ا **ἐλίφ,** πρῶτον γράμμα τοῦ ὀθωμανικοῦ ἀλφαβήτου· βλ. καὶ الف.

Τὸ ا ἀρκτικὸν λέξεως ὂν θεωρεῖται ὡς σύμφωνον καὶ προφέρεται ἀναλόγως τοῦ ὑπονοουμένου **χαρακέ** [βλ. λ. حركه], ἤτοι νοητοῦ φωνήεντος· ὡς ال [اَل] **ἔλ,** ابات [اِبَات] **ἰσπάτ,** اسبوع [اُسبوع] **ὅσποὺ** κτλ. || βλ. καὶ همزه.

Φέρον ἄνωθι τὸ σημεῖον **μὲτ** [آ] προφέρεται ὡς **α·** π. χ. آل **ἄλ,** آت **ἄτ·** || βλ. مدّ.

Ὡς φωνῆεν ἀπαντᾷ ἐν μέσῳ ἢ ἐν τέλει συλλαβῆς, ἤτοι κατόπιν συμφώνου, ὅτε προφέρεται ὡς **α·** π. χ. باش **πάς,** بابا **παπά,** پاشا **πασά,** آرام **ἀράμ.**

Ἀριθμητικῶς ἰσοδυναμεῖ τῷ **1** [βλ. ابجد].

آ Τ. **ἄ,** ἐπφ. ἄ! αἲ! ὦ! [προτάσσεται]: آبابام ἄ πάτερ μου! ἄ καλέ! || آنه سويليورسك ὦ τί λέγεις! § Ἐν τέλει ὑποθετικοῦ χρόνου ἐκφράζει ἀνυπομονησίαν: آ كلسه‌ك **γκελσὰν ἄ,** δὲν ἔρχεσαι; [τί στέκεις;]· || آ كيتسه‌ك **γκιτσὰν ἄ,** δὲν πηγαίνεις; [τί περιμένεις;]. § Ἐν τέλει ἄλλου χρόνου ἐκφράζει βεβαιότητα: آ اولور **ὁλοὺρ ἄ,** γίνεται βεβαίως· § βλ. آى ، اى.

١ Π. **α,** ἐπφ. κλητ. ὦ [ἐπιτάσσεται]: شاها **σάχ-α,** ὦ βασιλεῦ!

١ Π. **α,** μόρ. ἀπό, μέχρι [παρεντίθεται]: سرايا **σέρ-α-πά,** ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν. § Συνδέει τὴν αὐτὴν λέξιν δὶς ἐπαναλαμβανομένην πρὸς σχηματισμὸν ἐπιθέτου πληθυσμονῆς διλωτικοῦ: كوناكونا **γκιὸν-α-γκιὸν,** ἢ رنكارنك **ρένγκι-α-ρένγκι,** ποικιλλόχρους· || لبالب **λέπ-α-λέπ,** πλήρης μέχρι χειλέων, στεφάνης· || كرماكرم **γκέρμ-α-γκὲρμ,** θερμότατος.

آب A. **ἀπ** [ρζ. اوب] μτχ. ὁ ἐπιστρέφων· || قارشيدن بزى كورر — و غائب اولدى ἀντικρὺ ἐπέστρεψε καὶ ἐγένετο ἄφαντος.

أعه A. **ἐϊμμὲ** [πλθ. τοῦ امام] ὄν. Ἰμάμαι: ملات ، — οἱ Ἰμάμαι τῶν συνοικιῶν· || اربعه ، — οἱ τέσσαρες Ἰμάμαι, ἤτοι νομοδιδάσκαλοι τῆς μουσουλμανικῆς νομοθεσίας [βλ. امام]· || اثنا عشر ، — **ἐϊμμέῖ ἰόνα ἄσερε,** οἱ δώδεκα Ἰμάμαι, ἤτοι ὁ Ἀλῆ, γαμβρὸς τοῦ προφήτου Μωάμεθ, καὶ ἄλλοι ἑνδεκα ἐκ τῆς οἰκογενείας τοῦ Ἀλῆ· || نحات ، — μεγάλοι γραμματικοί **[νθχάτ].**

آب Π. **ἄπ,** ὄν. ὕδωρ: هوا — و τὸ ὕδωρ καὶ ὁ ἀὴρ, τὸ κλίμα· || دانه — و τὸ ὕδωρ καὶ ὁ κόκκος, τροφή, πεπρωμένον: دانه‌سى — و

اباحه A. **ἰπαχὰ** [βλ. προηγ.] ρ.ἀφ.θ. ἄδεια: — سی شطرنجك ἄδεια διὰ τὸ παίγνιον τοῦ ζατρικίου. ‖ Ρμ. παρέχω ἄδειαν, ἐπιτρέπω, καθιστῶ θεμιτὸν [δοτ. αἰτ.]: برى بر كيمسه يه مطعوماتدن بر شى — ايتدكده اول كيمسه اول شيدن تناول ايده بيلور ὅταν τις ἐπιτρέψῃ τινί τι ἐκ τῶν ἐδωδίμων, ἐκεῖνος δύναται νὰ φάγῃ ἐξ ἐκείνου.

اباحی A. **ἰπαχὶ** [ἐκ τοῦ اباحه] ἐπθ. ὁ ἐπιτρέπων ἢ θεωρῶν τὰ πάντα θεμιτά· § πλθ. اباحيون **ἰπαχιγιούν.**

آباد A. **ἀπάπ,** πλθ. τοῦ ابد βλ.

آباد Π. **ἀπάπ,** ἢ آبادان **ἀπαπάν,** ἐπθ. κατῳκημένος, καλλιεργημένος, ἀκμάζων, θάλλων, γόνιμος [τόπος] : معدلتدر ملكى آبادان ايلين ἡ δικαιοσύνη εἶναι ἡ ποιοῦσα τὸν τόπον θάλλοντα· § ἐν συνθέσει σημαίνει πλήρης : شمس آباد **ὁὲψς-ἀπάπ,** τόπος πλήρης ἡλίου, εὐήλιος· ‖ ظلمت آباد τόπος σκοτεινός, ζοφερός.

آبادانلق Τ. **ἀπαπαν-λήκ,** συν. τῷ ἑπομ.

آبادانی Π. **ἀπαπαν-ί,** ἀφ. ἀκμή, εὐημερία [τόπου] : — عدل اولور بادىٔ ἡ δικαιοσύνη **[ἀπλ]**γίνεται αἰτία τῆς εὐημερίας.

آبادی Π. **ἀπαπί,** ἀφ. συνών. προηγ. § εἶδος μεταξωτοῦ χάρτου τῆς Ἰνδίας.

آبار A. **ἀπάρ** [πλθ.τοῦ بئر **π'ὶρ**]ὄν. φρέατα.

ابار A. **ἐππάρ** [βλ. ابره] ὄν. κατασκευαστής, ἢ πωλητὴς βελονῶν.

باريق A. **ἐππαρὶκ** [πλθ.τοῦ ابريق **ἰππρὶκ**] ὄν. πρόχοοι.

آباژور Γλ. **ἀπαζοὶρ** [abat-jour] ὄν. ἐπισκίασμα λύχνου πρὸς προφύλαξιν τῶν ὀφθαλμῶν.

آبازه **Ἀπαζά,** ὄν. κ. Ἀβασγία,ἤτοι χώρα τῶν Ἀβασγῶν μεταξὺ Κιρκασίας καὶ Γεωργίας· § [κοιν.] αὐνανισμός· βλ. استمناء.

آبازه‌لی Τ. **Ἀπαζα-λῆ,** ὄν. Ἀβασγός.

آباط A. **ἀπάτ,** πλθ. τοῦ ابط βλ.

اباطه A. **ἐππατηλὲ**[πλθ. τοῦ ابطوله]ὄν.βλ. اباطيل.

اباطيل A. **ἐππατὶλ** [πλθ. τοῦ ابطوله] ὄν. ψευδῆ καὶ ἀνωφελῆ πράγματα, ματαιότητες, ἀνοησίαι, φλυαρίαι : — بر طاقم توكلمش δὲν ἐξηντλήθη τὸ ὕδωρ καὶ ὁ κόκκος του, δὲν ἤλθεν ἡ ὥρα του, τὸ μοιραῖον τέλος· ‖ روان — ὕδωρ ῥέον· ‖ تاب و — ὕδωρ καὶ θάλπος, ἰκμάς, χάρις, κάλλος· ‖ شيرين — ὕδωρ γλυκύ· ‖ شور — ὕδωρ πικρόν· ‖ طرب — ὕδωρ τέρψεως, οἶνος· ‖ بقا — ὕδωρ αἰωνιότητος, ἢ حيات —, ἢ زندكى — ὕδωρ ζωῆς, ἢ خضر — ὕδωρ τοῦ **χηζήρ,** ἤτοι ὕδωρ μυθικῆς πηγῆς, πάροχον ἀθανασίας τῷ πίνοντι [βλ. خضر]· ‖ انكبين — ὑδρόμελι· ‖ چشم — ὕδωρ τοῦ ὀφθαλμοῦ, δάκρυ· ‖ حسرت — δάκρυ πόθου, ἀπελπισίας· ‖ آتشرك — ὕδωρ πυρόχρουν, δάκρυ πύρινον· ‖ βλ. آب رو καὶ آب زر.

اب A. **ἔππ,** ὄν. πατήρ : مشفق — πατὴρ φιλόστοργος· ‖ و جد — πατὴρ καὶ πάππος· ‖ لايق **λὶ ἔππν,** πρὸς πατρός, ἢ ὁμοπάτριος [ἀδελφὸς-ή]· § πλθ. آباء **ἀπά**· ‖βλ. ابو καὶ ἑπόμ.

اباً A. **ἔππ-εν,** ἐπρ. πατρόθεν, ἐκ πατρός : عن جدٍ — **ἔππεν ἂν δζέττιν,** ἀπὸ τοῦ πάππου εἰς τὸν πατέρα, ἤτοι διαδοχικῶς,κληρονομικῶς [ἰδιοκτήτης, στρατιώτης κτλ.].

آباء A. **ἀπά** [πλθ. τοῦ اب] ὄν. πατέρες, πρόγονοι: و اجداد — οἱ πατέρες καὶ οἱ πρόγονοι.

اباء A. **ἰππά,** ῥ. ἀφ. ἀποστροφή, ἀποχή, ἀποποίησις. ‖ Ρμ. ἀποστρέφομαι, ἀπέχω, ἀποφεύγω, ἀποποιοῦμαι [دن]: — بر شيدن ايلدم ἀπεστράφην, ἀπέσχον πράγματός τινος· ‖ و عناد ايتك — ἀποποιοῦμαι καὶ δυστροπῶ.

ابابيل A. **ἐππαππὶλ** [πλθ. ἄνευ ἐν.] ὄν. εἶδος χελιδόνος ὀρεινῆς καλουμένης τουρκιστὶ كچى صاغان **κετσὶ σαγάν,** ἡ ἀμέλγουσα τὴν αἶγα, ἀμελγίς.

اباته A. **ἰππατὲ**[ῥζ. بيت **π'ετ**]ῥ.ἀφ.θ.τὸ ποιεῖν τινα διανυκτερεῦσαι, ἤτοι τὸ διδόναι κατάλυμα νυκτερινόν, φιλοξενεῖν, φιλοξενία : — مسافرلك ἡ πρὸς τοὺς ξένους φιλοξενία· ‖ Ρμ. [αἰτ.] : ايتدى مسافرلرى ἐφιλοξένησε τοὺς ξένους.

اباحت A. **ἰππαχὰτ** [ῥζ. بوح] ῥ. ἀφ. θ. τὸ καθιστάναι τι θεμιτόν· τὸ ἐπιτρέπειν τινὶ ποιῆσαί ἢ λαβεῖν τι, ἢ δρέψαι καρπόν, ἢ φαγεῖν τι, ἄδεια: — فلان شيك ابو حنيفه حكم ايلدى ὁ **Ἔπου Χανιφὲ** ἀπεφάνθη ὑπὲρ τῆς ἀδείας **[ἰππαχατινὲ]**τοῦ δεῖνος πράγματος, ἤτοι ὅπως ἢ θεμιτόν κτλ. ‖ βλ. ἐπόμ. καὶ مباح.

§[ἐπρ.]κατὰ πρῶτον,κατ'ἀρχάς: — اولى دوشونمك κατὰ πρῶτον σκεπτέον τοῦτο.

ابتداءً A. **ἰππτιτά-εν,** ἐπρ. κατ' ἀρχάς, κατὰ πρῶτον· συνηθέστ. ابتداء βλ.

ابتدائی A. **ἰππτιτά-ῖ,** ἐπθ. ἀρχικός, προκαταρκτικός: — مكتب σχολὴ προκαταρκτική· § [δικ.] πρωτόδικος : — اعلام ἀπόφασις πρωτόδικος· ‖ θ. ابتدائيه **ἰππτιταϊγὲ.**

ابتدائيات A.**ἰππτιδαϊ-γιὰτ**[πθλ.τοῦ ابتدائيه] ὄν. θ. προκαταρκτικαὶ γνώσεις, ἢ μαθήματα, ἢ βιβλία.

ابتدار A. **ἰππτιτὰρ** [ῥζ. بدر] ῥ. ἀφ. τὸ προάγεσθαι, τὸ προβαίνειν εἴς τι, τὸ ἐπιλαμβάνεσθαί τινος [δοτ.]. ‖ Ρμ. [δοτ.]: اولنور حقيقت حالك بيانيه — προαγόμεθα εἰς τὴν ἔκθεσιν τῆς ἀληθείας τῶν πραγμάτων· ‖συνών. تؤ مبادرت βλ.

ابتداع A.**ἰππτιτὰ** [ῥζ. بدع βλ..بدعت]ῥ.ἀφ. τὸ ἐπινοεῖν, ἢ ἐπινοεῖσθαι πρᾶγμα, ἢ ἔξιν ἰδίᾳ κακήν, τὸ καινοτομεῖν, καινοτομία [ἐπὶ καλῆς ἐπινοήσεως اختراع βλ.]: — كدلك بدعت καινοτομία κακῆς ἕξεως· ‖ Ρμ. [αἰτ]: ايتدى — ἐπενόησε μίαν σάτυραν.

ابتداه A. **ἰππτιτὰχ** [ῥζ. بدء βλ. بداهت] ῥ. ἀφ. τὸ ἐξ αὐτοσχεδίου λέγειν στίχους, ποιήσιν· § τὸ ἀπαγγέλλειν τὸν خطبه βλ.λ.

ابتذال A. **ἰππτιζὰλ** [ῥζ. بذل] ῥ. ἀφ. τὸ ἐκφαυλίζεσθαι, ἐκφαυλισμός, ἐξευτελισμός, ποταπότης· ‖—اهل φαῦλος, ποταπός· ‖ دوشمك و — ἐξευτελίζεσθαι, ἐκφαυλίζεσθαι.

ابتر A. **ἐππτὲρ** [ῥζ. بتر] ἐπθ. κόλουρος, κολοβὸς [ζῶον]· — خر ὄνος κόλουρος. § ἀνωφελής, ἄθλιος : — لر دن نه خير اوميلور بويله ἐκ τοιούτων ἀθλίων τί καλὸν ἐλπίζει τις **[ὁμοιάζει]**.

ابتراد A. **ἰππτιτὰτ** [ῥζ. برد] ῥ. ἀφ. τὸ πίνειν ψυχρὸν ὕδωρ, ψυχροποσία·ψυχρολουσία.

ابتزاز A. **ἰππτιζὰζ** [ῥζ. بزز] ῥ. ἀφ. τὸ ἀποσπᾶσθαι, ἀπόσπασις, ἀφαίρεσις, ἀπογύμνωσις.

ابتسام A. **ἰππτισὰμ** [ῥζ. بسم] ῥ. ἀφ. τὸ μειδιᾶν, μειδίαμα [φιλικὸν] : بن عاشقى — يم بو ك ἐγὼ ἐραστής εἰμι τοῦ μειδιάματος (**ἰππτισαμὶν**) τούτου· ‖ βλ. καὶ تبسم.

ابتشاك A.**ἰππτισὰκ** [ῥζ. كذب] ῥ.ἀφ. τὸ ψευδολογεῖν, ψευδολογία· τὸ προσ-

βάλλειν τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἀξιοπρέπειαν : دلال ـــ ἡ ψευδολογία τῶν φαύλων.

ابتصار A. **ἰπτισάρ** [ρζ. بصر] ρ. ἀφ. τὸ διορᾶν, διορατικότης: ـــ چشم ὄμμα διορατικότητος· ‖ ـــ پرتو معارف ایله تنویر نکاه ارهسنده اقوام ایدن μεταξὺ τῶν λαῶν, οἵτινες ἐφώτισαν τὸ ὄμμα τῆς διορατικότητος διὰ τῆς ἀκτῖνος τῶν γραμμάτων.

ابتعاث A. **ἰπτιάς** [ρζ. بعث] ρ. ἀφ. τὸ ἀποστέλλειν [σπν.].

ابتغاء A. **ἰπτιγά** [ρζ. بغا] ρ. ἀφ. ἔφεσις καὶ προσπάθεια πρὸς ἀπόκτησιν [ἐπὶ καλοῦ, ἢ κακοῦ]: ی معالی —ἔφεσις ἀποκτήσεως ὑψηλῶν προσόντων, ἀναδείξεως.

ابتغاءً A. **ἰπτιγά-εν**, ἐπρ. ἐξ ἐφέσεως, ἐπιθυμίας : لرضاء الله — **ἰπτιγάεν λὶ μέρζατι-λλὰχ** ἐξ ἐφέσεως πρὸς ἐπίτευξιν τῆς εὐαρεσκείας τοῦ Θεοῦ, ἤτοι ἐφιέμενος τὴν ἐπίτευξιν κτλ.

ابتكار A. **ἰπτικιάρ** [ρζ. بكر] ρ. ἀφ. τὸ νὰ ᾖ τις πρωϊνός, ἤτοι ἡ ἔξις τοῦ ἐγείρεσθαι ἐνωρίς· τὸ φθάνειν κατὰ τὴν ἔναρξιν παντὸς πράγματος· τὸ σπεύδειν ἐν παντί· τὸ τρώγειν τὰς ἀπαρχὰς καρπῶν κτλ: هرکسدن ممکن الاجرا برکار دکلدر — τὸ ἐγείρεσθαι ἐνωρὶς δὲν εἶναι ἔργον παντός.

ابتلاء A. **ἰπτιλὰ** [ρζ. بلا] ρ. ἀφ. δοκιμασία, βάσανος, κακόν, πάθος: دنیا ـــ در دار ὁ κόσμος εἶναι τόπος δοκιμασίας **[ἰπτιλά]**· ‖ـــ سعالی—τὸ κακόν, τὸ πάθος τῆς βηχός· § τὸ νὰ ᾖ τις ἔκδοτος εἴς τι, πάθος: ـــ عشرت τὸ πάθος τῆς οἰνοφλυγίας.

ابتلال A. **ἰπτιλάλ** [ρζ. بلل] ρ. ἀφ. τὸ εἶναι βεβρεγμένον, διαβροχή, μούσχευμα: ـــ اوراق بهار ایله باران نزول ἡ διαβροχὴ τῶν φύλλων τοῦ ἔαρος ὑπὸ τῆς καταπεσούσης βροχῆς [σπν.].

ابتناء A. **ἰπτινὰ** [ρζ. بنا] ρ. ἀφ. τὸ βασίζεσθαι, τὸ στηρίζεσθαι· ‖ Ρμ. [δοτ].: ـــ ایلیور بو بحثده هانکی اساسه ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ ἐπὶ τίνος βάσεως στηρίζεται.

ابتناءً A. **ἰπτινά-εν**, ἐπρ. βασιζόμενος, στηριζόμενος· ἐπὶ τῇ βάσει, ἕνεκα[δοτ.]: ـــ دعوت ایدلدی بورادہ بولنمسی لزومنه προσεκλήθη ἕνεκα τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ παρίσταται ἐνταῦθα.

ابتهاج A. **ἰπτιχὰδζ** [ρζ. جبج βλ. بهج] ρ. ἀφ. τὸ χαίρειν, χαρά, ἀγαλλίασις: التفات ـــم اولدی عالیکز بادی· ἡ φιλοφροσύνη ὑμῶν πρόξενος ἀγαλλιάσεώς μοι **[ἰπτιχατζὶμ]** ἐγένετο· ‖ — حاج ذوی ال **χουδζάδζι ζέβισ-λ-ἰπτιχὰδζ** προσκυνηταὶ ἀγαλλόμενοι, φαιδροί.

ابتهال A. **ἰπτιχὰλ** [ρζ. بهل] ρ. ἀφ. δέησις, ἱκεσία [συνων. τῷ عرض]: ـــ تضرع τὸ ὑποβάλλειν δέησιν· ‖ ـــ اولق سر بزمین عجز و **σὲρ πὲ ζεμίνι ἄδζζ ου ἰπτιχὰλ ὁλμὰκ** ἡ κεφαλὴ εἶναι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς ταπεινώσεως καὶ τῆς ἱκεσίας, ἤτοι ἱκετεύω θέτων ταπεινῶς τὴν κεφαλὴν εἰς τὸ ἔδαφος.

ابجال A. **ἰπδζὰλ** [ρζ. بجل] ρ. ἀφ. σέβας, γέρας, τιμή: ـــ ایله یاد ایلر ἀναφέρει μετὰ σεβασμοῦ τὸ ὄνομά του· ‖ ـــ کال ایله استقبال ایلدی προϋπήντησεν αὐτὸν μετὰ μεγάλης τιμῆς. § Ρηματικῶς εἶναι ἐν χρήσει τὸ ἐκ τῆς αὐτῆς ρίζης تبجيل **τεπὸζὶλ** βλ.

ابجد A. **ἐπὸζέπ**, λέξις ἄνευ σημασίας, ἥτις μετὰ τῶν ἑπομένων ἑπτὰ ὁμοίων λέξεων περιέχει τὰ γράμματα τοῦ ἀραβικοῦ ἀλφαβήτου κατὰ τὴν ἀρχαίαν συριακὴν τάξιν : ابجد هوز حطی کلن سعفص قرشت ثخذ ضظغ **ἐπὸζέπ, χεβέζ, χουτή, κελεμέν, σαφές, καραὰέτ, σεχάζ, ζαζάγ,** ὡσεὶ ἔλεγέ τις διὰ τὸ ἑλληνικὸν ἀλφάβητον *ἀβγδέ, ζηθὶ* κτλ. Συνεκδοχικῶς ἡ λέξις ابجد σημαίνει ἀλφάβητον.

Ἡ ἀριθμητικὴ ἀξία τῶν γραμμάτων ἀκολουθεῖ τὴν ὡς ἀνωτέρω τάξιν καὶ καλεῖται ابجد حسابی ὑπολογισμὸς τοῦ **ἐπὸζέπ.** Τὰ ἀπὸ τοῦ ا τῆς λέξεως ابجد μέχρι τοῦ ط τῆς λ. حطی ἐννέα γράμματα παριστῶσι κατὰ σειρὰν τὰς μονάδας 1, 2, 3 κτλ. τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ ی τῆς λ. حطی μέχρι τοῦ ص τῆς λ. سعفص ἕτερα ἐννέα παριστῶσιν ἐπίσης κατὰ σειρὰν τὰς δεκάδας 10, 20, 30 κτλ. καὶ τὰ λοιπὰ ἐννέα τὰς ἑκατοντάδας, τὸ δὲ τελευταῖον غ τῆς λ. ضظغ παριστᾷ τὸ 1000.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὡς εἴρηται ἀριθμητικῆς ἀξίας τῶν γραμμάτων συντάττουσιν οἱ λόγιοι τῶν ὀθωμανῶν χρονογράμματα· βλ. تاريخ

ابجدخوان Π. **ἐπὸζὲδ-χάν**, ἐπθ. ὁ ἀναγινώσκων τὸ ἀλφάβητον, ἀρχάριος: ـــ طفل παῖς ἀρχάριος.

ابحاث A. **ἐπχὰς** [πλθ. τοῦ بحث] ὄν. συζητήσεις, ζητήματα, θέματα, ἀντικείμενα: جدیده ـــ νέα ζητήματα· ‖ علیه ـــ ζητήματα ἐπιστημονικά· ‖ عمیقه ـــ ζητήματα βαθέα.

ابحار A. **ἐπχὰρ** [πλθ. τοῦ بحر] ὄν. θάλασσαι: جسیمه ـــ μεγάλαι θάλασσαι· ‖ —اسفارال **ἐσφὰρπ-λ-ἐπχὰρ** ταξείδια τῶν θαλασσῶν· ‖ βλ. بحور بحر καὶ بحر

ابحر A. **ἐπχόδρ** [πλθ. τοῦ بحر] ὄν. θάλασσαι· βλ. καὶ προηγ.

ابخر A. **ἐπχὰρ** [ρζ. بخر] ὄν. ἄνθρωπος, οὗ τὸ στόμα καὶ ἡ ἀναπνοὴ ὄζει.

ابخره A. **ἐπχιρὲ** [πλθ. τοῦ بخار] ὄν. ἀτμοί, ἀναθυμιάσεις : متکاثفه ـــ ἀτμοὶ πυκνοί.

ابخل A. **ἐπχὰλ** [παραθ. τοῦ بخیل] ἐπθ. μᾶλλον, ἢ λίαν γλίσχρος, φιλάργυρος: اخوان ـــ ὁ μᾶλλον φιλάργυρος τῶν ἀδελφῶν· ‖ شخص ـــ ἄνθρωπος λίαν γλίσχρος.

آبخور Π. **ἀπ-χὸρ** καὶ آبخورد **ἄπ-χόρτ**, ὄν. ὑδροπότης, ὑδροφόρος· ὑδροπέπων· § μοῖρα, τύχη [συνηθέστερον ἐν τῇ τελευταίᾳ ἐννοίᾳ].

آبخیز Π. **ἀπ-χήζ**, ὄν. κῦμα: ـــ بحر عشقك ὁ κῦμα τῆς θαλάσσης τοῦ ἔρωτος εἶναι πολὺ σφοδρόν.

ابد A. **ἐπέτ**, ὄν. αἰωνιότης [μέλλουσα· ἐπὶ παρελθούσης ازل]: —الی ال **ιλέ-λ-ἐπέτ**, ἢ —لل **λὶ-λ-ἐπὲτ** εἰς τὸ διηνεκές, διὰ παντός, αἰωνίως· ‖ مدت — **ἐπὲτ μοπέτ** οὗ ἡ διάρκεια αἰωνία, αἰωνόβιος: مدت علیه ـــ دولت τὸ ὑψηλὸν αἰωνόβιον κράτος, ἤτοι τὸ ὀθωμανικόν· ‖ πλθ. آباد **ἀπάπ**: ابدال **ἐπέπθ-λ-ἀπὰπ** οὐδέποτε.

ابد A. **ἔπεπε**, ρμ. εἴθε νὰ διαιωνίσῃ, διαιωνίσαι : الله تعالی عمره — **ἐπέπά-λλαχου τεάλ-λα ὀμρθχθ** διαιωνίσαι ὁ ὕψιστος Θεὸς τὸν βίον αὐτοῦ.

آبد A. **ἀπὶπ** [ρζ. ابد] ἐπθ. αἰώνιος, διαρκής· § [ὄν.] παράδειγμα· αἴνιγμα· ‖ πλθ. **ἐθαπὶπ** اوابد.

ابداً A. **ἔπεπ-εν**, ἢ ابدا **ἔπεπ-α**, ἐπρ. οὐδέποτε: اوقومیه جقدر —او خایلاز او ἐκεῖνος ὁ ὀκνηρὸς οὐδέποτε θέλει ἀναγνώσει.

آبدار Π. **ἀπ-τάρ**, ἐπθ. εὔχυμος, ζωμερός, δροσερός: — میوه καρπὸς εὔχυμος· § μετφ. γλαφυρός, χαρίεις, λαμπρός, στίλβων: ـــ کلام λόγος γλαφυρός· ‖ ـــ شعر ποίησις λαμπρά· ‖ ـــ تیغ ξίφος στίλβον, λαμπρόν.

آبدارلق Τ. **ἀπτάρ-λήκ**, ἀφ. τὸ εὔχυμον, δροσερότης, γλυκύτης· χάρις· λάμψις.

ابداء A. **ἰπτὰ** [ρζ. بدء] ρ. ἀφ. συνώνυμον τῷ ابداع βλ.

ابداع A. **ἰπτὰ** [ρζ. بدع βλ. بدعت] ρ. ἀφ. τὸ ἄνευ ὑποδείγματος καὶ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος φέρειν τι εἰς τὸ εἶναι, τὸ δημιουργεῖν, δημιουργία, τὸ πλάττειν διήγημα: كائنات ـــ ی — ἡ δημιουργία τῶν ὄντων. ‖ Ρμ. [αιτ]: جناب حق کمال قدرتی اظهار ایچون انسانی — بیوردی ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε τὸν ἄνθρωπον ὅπως δείξῃ τὴν παντοδυναμίαν αὐτοῦ· § مصنوعات هر شاعر هوسکار — در πᾶς ποιητὴς ἐπιθυμεῖ τὴν πρωτοτυπίαν.

ابدال A. **ἐπτὰλ** [πλθ. τοῦ بدل] ὄν. ὀμὰς ἑβδομήκοντα ἁγίων παρὰ Μουσουλμάνοις, καλουμένων καὶ الله ـــ **ἐπτάλου-λ-λαχ**, ἢ حق ـــ **ἐπτάλι χάκκ** ἅγιοι τοῦ Θεοῦ· [ὁ ἐνικὸς δὲν εἶναι ἐν χρήσει ἐν τῇ σημασίᾳ ταύτῃ]· ‖κοινῶς προφέρεται **ἀπτάλ-** βλ. ἐπόμ.

آبدال A. **ἀπτὰλ** [βλ. προηγ.] ὄν. ἐπαίτης προσποιούμενος τὸν ἅγιον, ἢ ἐκλαμβανόμενος ὡς τοιοῦτος ἕνεκα τῆς ἀφελείας του· § εὐήθης, βλάξ, σχολαστικός· βλ. καὶ بودالا

ابدال A. **ἰπτὰλ** [ρζ. بدل] ρ. ἀφ. τὸ ἀλλάσσειν, ἀλλαγή, μεταλλαγὴ [συνηθέστ. تبديل βλ.] § [Γρμ.] μεταλλαγὴ γράμματος ἐν τῇ Ἀραβ. γραμματικῇ, ἤτοι ἀντικατάστασις π. χ. τοῦ ا ἢ τοῦ و διὰ ت· ὡς ἐκ τοῦ وصف **βάσὸ** اتصاف **ittισάφ**, ἀντὶ اوتصاف **ibtισάφ**.

آبدالسی Τ. **ἀπτάλ-σή**, ἐπθ. ὁ ἔχων ἦθος εὐήθους, βλακώδης.

آبداللق Τ. **ἀπτάλ-λήκ**, ἀφ. εὐήθεια, ἀφέλεια.

آبداللو Τ. **ἀπτάλ-λή**, βλ. حسن

آبدان Π. **ἀπ-τάν**, ὄν. τρυπητὸν ποτιστήριον κήπου.

ابدان Π **ἐπτὰν** [πλθ. τοῦ بدن] ὄν. σώματα : ـــ علم σωματολογία.

آبدست Π. **ἀπ-τέστ**, ὄν. χέρνιψ, νίψιμον, ἤτοι καθαρμὸς σωματικὸς ἐπιβαλ-

λόμενος τοῖς Μουσουλμάνοις πρὸ τῆς προσευχῆς καὶ συνιστάμενος εἰς τὸ νίψιμον μελῶν τινων τοῦ σώματος· || الق — λαμβάνω καθαρμόν, ἤτοι νίπτομαι ὅπως προσευχηθῶ· || يوزمق — ἐξέρχομαι πρὸς ἀνάγκην [χαλνᾷ τὸ ἀπδέστι]· || اقتضا ايڭك —ἀπαιτεῖται καθαρμός, ἤτοι πάσχω ὀνείρωξιν· || ويرمك—ἐπιτιμῶ, ἐπιπλήττω· || مده شيهم يوقدر — δὲν ἔχω ἀμφιβολίαν εἰς τὸν καθαρμόν μου [**ἀπτεστιμτέ**], ἢ τύψιν συνειδότος, εἶμαι ἥσυχος.

آبدستان } Π. **ἀπ-τεστάν,** ὑδροῤῥόη χρησιμεύουσα διὰ τὸν ὡς ἀνωτέρω καθαρμόν· || βλ. ابريق

آبدست بوزان } Τ. **ἀπτέστ-πoζάν,** ἐπθ. ἐπιβλαβής·§ ὄν. τράγιον [φυτ.].

آبدستخانه } Π. **ἀπτέστ-χανέ,** ὄν. ἀπόπατος.

آبدستسز } Τ. **ἀπτέστ-σίζ,** ἐπθ. ἄνιπτος, ὁ μὴ ποιήσας τὸν θρησκευτικὸν καθαρμόν· § μτφ. κακοήθης, ἀχρεῖος.

آبدستلك } Τ. **ἀπτεστ-λίκ,** ὄν. φόρεμα βραχύ, ὅπερ φοροῦσιν οἱ Μουσουλμάνοι κατὰ τὸν θρησκευτικὸν καθαρμόν.

ابدع } Α. **ἐπτὰ** [παραθ. τοῦ بديع] ἐπθ. καινότερος, θαυμαστότερος : فونوغراف — مخترعاتدر ὁ φωνογράφος εἶναι ἡ θαυμαστοτέρα τῶν ἐπινοήσεων τοῦ Ἐδισσων· || مخلوقات اولان روح انسانى—ἡ ἀνθρωπίνη ψυχή, ἥτις εἶναι τὸθαυμαστότερον τῶνδημιουργημάτων.

آبدندان } Π. **ἀπ-τεντάν,** ἐπθ. ἀδύνατος, ἠλίθιος: ايستدم — ايسترم بر خادم اما θέλω ἕνα ὑπηρέτην, οὐχὶ ὅμως ἠλίθιον.

آبده } Α. **ἀπτέ,** ὄν. θ. ἐπεισόδιον παράδοξον φερόμενον ἀνὰ τὰ στόματα τοῦ λαοῦ· μνημεῖον προγόνων· ποίησις ἀπαράμιλλος : ادبيه — μνημεῖον φιλολογικὸν [γλωσσικόν]· || ديكمك — στήνω μνημεῖον [ὀβελίσκον κτλ.] || πλθ. ابد **ἐβαπτέ.**

ابدى } Α. **ἐπετ-ί,** ἐπθ. αἰώνιος : الشوكه — **ἐπετίου-ό-σεβκέ,** οὗ τὸ μεγαλεῖον αἰώνιον, ἄφθιτον· § ἐπρ. αἰωνίως· || θ. ابديه **ἐπετιγέ :** — سعادت εὐτυχία αἰωνία· || — حيات ζωὴ αἰώνιος, ἀθανασία.

ابدياً } Α. **ἐπετί-γεν,** ἐπρ. αἰωνίως, διὰ παντός : نظر لردن نهان اولق — χάνομαι τῆς ὁράσεως διὰ παντός.

ابدّيت } Α. **ἐπετ-ιγέτ,** ἀφ. θ. αἰωνιότης : — حفره ἡ καταβόθρα τῆς αἰωνιότητος· || βλ. ἐπόμ.

ابديلك } Τ. **ἐπετι-λίκ,** ταὐτὸν τῷ ابديت

ابذال } Α· **ἰπζὰλ** [ῥζ. بذل] ῥ. ἀφ. τὸ ἐπιδαψιλεύειν, ἢ ἐπιδαψίλευσις χαρίτων, εὐνοίας κτλ. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: التفات — ايڭك ἐπιδαψιλεύω φιλοφρονήσεις· || مساعى — ايڭك ἐπιδαψιλεύω,καταβάλλω προσπαθείας· || حق عاجزيده بيوريلان حسن توجهات عليه‌لرى — ἡ ὑψηλὴ Αὐτῆς εὔνοια, ἡ ἐπιδαψιλευθεῖσα πρὸς ἐμὲ τὸν ἐλάχιστον.

ابر } Π. **ἔπρ,** ὄν. νέφος: سحر — νέφος τῆς πρωΐας· || رحمت — ἢ باران — νέφος βροχῆς, βροχερόν· || نيسان — νέφος Ἀπριλίου.

ابرّ } Α. **ἐπέρρ,** [ῥζ. برّ] ἐπθ. ἐναρετώτερος -τατος, εὐσεβέστερος - τατος: اخوان — ὁ ἐναρετώτερος τῶν ἀδελφῶν.

ابر } Α. **ἰπέρ,** [πλθ. τοῦ ابره] ὄν. βελόναι.

ابراء } Α. **ἰπρά,** [ῥζ. برء] ῥ. ἀφ. ἄφεσις, ἐξόφλησις: ى ذمت — ἐξόφλησις χρέους· || ى اسقاط — ἄφεσις ἀποσβεστική· || ى استيفا — ἄφεσις ἐξοφλητική·|| ى خاص — ἄφεσις μερική· || ى عام — ἄφεσις γενική· || سندى — ἐξοφλητικόν· § ἀπαλλαγή, θεραπεία: ى مرضى وظيفهٔ — ἡ θεραπεία τῆς νόσου εἶναι ἰδιαίτερον καθῆκον τῶν ἰατρῶν· ‖ Ρμ. ἐξοφλῶ, ἀπαλλάττω τινα ἀπὸ τοῦ χρέους [αἰτ. دن]: ايلمك — مديونى ديندن ἀπαλλάττω τὸν ὀφειλέτην ἀπὸ τοῦ χρέους·|| بر كيسه برخانه دعواسندن طولابى — خصمى ايلمه· ἐάν τις ἀπαλλάξῃ τὸν ἀντίδικόν του ἀπὸ ἀγωγῆς περὶ οἰκίας.

ابراج } Α. **ἐπρὰδζ** [πλθ. τοῦ برج] ὄν. πύργοι· || βλ. καὶ بروج

ابراد } Α. **ἰπρὰτ** [ῥζ. برد] ῥ. ἀφ. τὸ ψύχειν, κρυόνειν τι, ψύξις [συνηθέστ. تبريد βλ.] § τὸ ἐξασθενίζειν.

ابرار } Α. **ἐπρὰρ**[πλθ. τοῦ ἀχρήστου برّ **ἐπέρρ**] ἐπθ. δίκαιοι, ἐνάρετοι: امت — οἱ ἐνάρετοι τοῦ λαοῦ.

ابرار } Α. **ἰπρὰρ** [ῥζ. برّ **ἰπέρρ**] ῥ.ἀφ. τὸ ἐπικυροῦν, ἤτοι ἐπικύρωσις ὅρκου ὡς ἀληθοῦς, λεγομένη: ابرارى يمين — يمين ابرار ἢ

ابراز } Α. **ἰπρὰζ** [ῥζ. برز βλ. بروز] ῥ. ἀφ. τὸ δεικνύειν, προσάγειν, ἢ προσαγωγὴ

ἐγγράφου, τίτλου κτλ. ى — سند προσαγωγὴ τίτλου. ‖Ρμ. [αἰτ.]: ايڭك — سند προσάγω ὁμόλογον· §ἐνίοτε καὶ ἐπὶ ἠθικῶν, ἀντὶ τοῦ اظهار : حقيقتى — صداقت ايڭك δεικνύω πίστιν,ἀφοσίωσιν·|| وظيفه شناسلقدەكى — ايڭك δεικνύω τὴν ἀλήθειαν· || ايلمشدر كالنى — ἔδειξε τὴν περὶ γνώσεως τοῦ καθήκοντος τελειότητά του.

آباش } Τ. **ἀπράς,** βλ. ابرش

ابرالاشمق } Τ. ἢ ابرالشمق **ἰπρα-λαόμάκ,** ρμ. ἀλλ. ἐξοφλῶ ἀμοιβαίως μετά τινος [τῇ ايله].

ابرام } Α. **ἰπρὰμ** [ῥζ. برم] ῥ. ἀφ. τὸ μέχρι βαθμοῦ ὀχληρότητος παρακαλεῖν τινα ὅπως ἐκτελέσῃ τι, ἐπίμονος παράκλησις: تام — μεγάλη, ἢ ἐπίμονος παράκλησις [ὅστ]. : قالميسو اكا بوندن زياده — جرأت ايتيوب ἡ Καλυψὼ δὲν ἐτόλμησε νὰ ἐπιμείνῃ περισσότερον εἰς τοῦτο. ‖ Ρμ. [ده ايچون ἢ بو خصوص ايچون ἢ بو خصوصده — ايتمكز μὴ ἐπιμένητε παρακαλοῦντες διὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην [ἢ ἐν τῇ ὑποθέσει ταύτῃ] || πλθ. ابرامات || βλ. καὶ الحاح

آبراه } Π. **ἀπ-ράχ,** ὄν. ὑδραγωγός, ὀχετός.

ابراهيم } **ἰπραχίμ,** ὄν. κ.Ἀβραάμ: حضرت — ὁ πατριάρχης Ἀβραάμ.

ابرج } Α. **ἐπρὲδζ** [ῥζ. برج] ἐπθ. ἄνθρωπος, οὗ οἱ ὀφθαλμοὶ ὡραῖοι, ἢ οὗτινος τὸ λευκὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ περισσότερον [σπν.].

ابرد } Α. **ἐπρὲτ** [παραθ. τοῦ بارد] ἐπθ. ψυχρότερος-τατος: — كلام λόγος ψυχρότατος· § νέφος φέρον χάλαζαν [σπν.].

ابردى } Α. **ἐπερτί** [βλ. بردى] ὄν. πάπυρος.

ابرش } Α. **ἐπρέζ,** ἐπθ. παρδαλός, ὁ ἔχων λευκὰ στίγματα, ἢ λευκὰς κηλίδας ἐπὶ τοῦ δέρματος [βλ καὶ ابرص] : آت — ἵππος ψαρός· § ὄν. ἐφηλίς, πυκνάδες, ἤτοι κηλίδες ἐπὶ τοῦ δέρματος, ὡς αἱ τῆς ψώρας· ἀσθένεια τῆς ἐπιδερμίδος τῶν ἵππων, κοινῶς ابراش **ἀπράζ :** كتيرمك —ἀποκτῶ ἐφηλίδας,ἢ κηλίδας.

ابرص } Α. **ἐπράς** [ῥζ. برص] ἐπθ. ἄνθρωπος ἔχων ἐφηλίδας, ἤτοι λευκὰς κηλίδας ἐπὶ τοῦ δέρματος· ψωραλέος, λεπρώδης· || βλ. καὶ ابرش

ابرق } Α.**ἐπράκ,** ὄν. ἄμμος, λίθος, γῆ μετὰ πηλοῦ μεμιγμένη· πρᾶγμα δίχρουν, ἔχον κηλίδα.

ابرنجن } Π. **ἐπρενδζέν,** ὄν. βραχιόνιον χειρός, ἢ ποδὸς [ποιητ.].

آب رو } Π. **ἄπι-ρού,** ἢ آبرو **ἄπ-ρού,** ὄν. τιμή, ἀξιοπρέπεια, δόξα [ὕδωρ τοῦ προσώπου]: ى — ἡ δόξα τοῦ στρατοῦ. || ى دبا — ἡ δόξα τῶν φιλολόγων· || دوكمك—χύνω ὕδωρ τοῦ προσώπου, ἤτοι ἐξευτελίζομαι ἐκλιπαρῶν.

ابرو } Π. **ἐπρού,** ὄν. ὀφρῦς : — كان ὁ ἔχων ὀφρῦν ὡς τόξον· || ى صنم — μανδραγόρας· || πλθ. ابروان **ἐπρουβάν** αἱ ὀφρῦς [ἀντὶ δυϊκοῦ]: كوكدن نه چلدلر چكيور كوكم — πόσας βασάνους ὑποφέρει ἡ καρδία μου ἐκ τῶν ὀφρύων σου! **[ἐπρουβανιτέν].**

ابرو } Τ. **ἐπρού,** ἢ ابرى **ἐπρί,** ἐπθ. μαρμαρόχρους: نقش — ἢ بويا — βαφὴ μαρμαρόχρους· || كل — ῥόδον μαρμαρόχρουν, λευκὸν ὡς τὸ μάρμαρον· || كاغد — χάρτης μαρμαρόχρους· || ὄν. χάρτης χρησιμεύων πρὸς κάλυψιν τετραδίων κτλ.

ابروان } Π. **ἐπρουβάν,** πλθ. τοῦ. ابرو βλ.

ابرولامق } Τ. **ἐπρου-λαμάκ,** ἢ ابرلمك **ἐπρι-λεμέκ,** ρμ. μτδ. μαρμαρόω, βάφω ἐν εἴδει μαρμάρου.

ابره } Α. **ἰπρέ,** ὀν. θ. βελόνη : مقناطيسيه — μαγνητικὴ βελόνη· || بوصله — ى ἡ βελόνη τῆς ναυτικῆς πυξίδος· § κέντρον ἐντόμων: عقرب — ى κέντρον σκορπιοῦ· § στύλος, ἤτοι μέρος τοῦ ἄνθους ἐκτεινόμενον ἄνωθεν τῆς ὠοθήκης [βτν.]: ابرزه — ى **ἰπρέϊ μπρίζέ,** στίγμα· || ابرة الراعى **ἰπρετπ-ρ-ράϊ** γεράνιον· || πλθ. ابر **ἰπέρ.**

ابرى } Τ. **ἐπρί,** *β.λ.* ابرو

ابرى } Α. **ἰπρὶ** [ἐκ τοῦ ابره] ἐπθ. κεντροειδής, ἀκιδοειδὴς [βτν. χημ.]· § στυλοειδὴς [ἀνατ.].||θ. ابريه **ἰπριγέ**: — فصيلهٔ στυλοειδή,γρανιοειδῆ [φυτά]· ||لامیه — ى ὑοειδοστυλίτης, ἢ ὑοειδικὸς μῦς· || لسانيه — ى στυλόγλωσσος· || حليه — ى στυλομαστοειδής·|| فكيه — ى στυλοσιαγωνίτης·|| بلغوميه — ى στυλοφαρυγγίτης.

آبريز } Π. **ἀπ-ρίζ,**ὄν.ἀπόπατος, ἀναγκαῖον· ||οὐροδοχεῖον· βλ. آوريز καὶ هاوروز

ابريز } Α. **ἰπρίζ,** ἢ ابريزى **ἰπριζί,** ὄν. καὶ ἐπθ. χρυσὸς ἀμιγής, καθαρός:— ذهب χρυσὸς καθαρός.

ابریسم A. **ἰπρισσύμ,** ἐκ τοῦ Π. ابریشم

ابریشم Π. **ἐπρισσύμ,** βλ. ابریشم

ابریشم T. **ἰπρισίμ**[ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν.μεταξοκλωστή·‖جغ—آغاجی کل **γκιὸλ ἰπρισίμ ἀγαδζὴ** βρυωνία ἡ γλυκεῖα [φυτ.]

ابریشمجی T.**ἰπρισίμ-δζί,**κατασκευαστής, ἢ πωλητὴς μεταξοκλωστῆς.

ابریق A. **ἰπρήκ,** ὄν. πρόχοος, ὑδροροόν: —ی—آبدست ἢ وضو— ὑδροροόν χρησιμεύουσα διὰ τὸν παρὰ Μουσουλμάνοις θρησκευτικὸν καθαρισμὸν [βλ. آبدستان]· ‖ —ی قهوه θερμορρόη τοῦ καφέ·‖ضابطی—ὅστις ἀναμιγνύεται πανταχοῦ καὶ θέλει νὰ διατάττῃ τοὺς ἄλλους· ‖ πλθ. اباریق **ἐπαρήκ.**

ابریقجی T.**ἰπρηκ-δζή,**ὄν.κατασκευαστής, ἢ πωλητὴς προχόων·‖باشی—ταυτὸν τῷ سر ابریقداری βλ. ἐπόμ.

ابریقدار Π.**ἰπρηκ-τάρ,**ἢ ابریقداری **ἰπρηκ-ταρή,**ὄν. ὁ κρατῶν πρόχοον, ἤτοι ὑπάλληλος τῶν ἀνακτόρων, ἢ ὑπεροχικοῦ προσώπου, ἔργον ἔχων νὰ χέῃ ὕδωρ διὰ τοῦ προχόου εἰς τὸν νιπτόμενον· ‖ سر ابریقداری **σὲρ ἰπρηκταρή,** ὁ ἀρχηγὸς τῶν τοιούτων ὑπαλλήλων: حضرت شهریاری ء — ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοιούτων ὑπαλλήλων.

ابریلمك T. **ἐπρι-λεμέκ,** βλ. ابرولامق

آب زر T. **ἄπι-ζέρ,** ὄν. χρυσὸς ἐν ὑγρᾷ καταστάσει, ἐν διαλύσει· [κατὰ λέξιν: ὕδωρ χρυσοῦ]: له — نه قدر آبداردر شعرك! πόσον ὡραία εἶναι ἡ ποίησίς σου! یازلسه شایاندر ἀξίζει νὰ γραφῇ διὰ χρυσοῦ [χρυσοῖς γράμμασι].

آبستن Π. **ἀπιστέν,** ἐπθ.ἔγκυος,ἐγκυμονῶν: صفا وکدردر لیال هب — ἐγκυμονοῦσαι χαρὰν καὶ λύπην εἰσὶν αἱ νύκτες ὅλαι.

آبسم T. **ἐπσέμ,** βλ. ابسم

آبسنت Ελ. **ἀπσέντ,** ὄν. ἄψινθος [φυτ.] § ἀψίνθιον [τὸ ποτόν].

آبسوار Π. **ἀπ-σσβάρ,** ὄν. ὁ ἐπιπλέων ἐπὶ τοῦ ὕδατος· πομφόλυξ.

آبشار Π. **ἀπ-σάρ,** ὄν. κελάρυσμα,μορμυρισμὸς ὕδατος· καταρράκτης.

ابشار A. **ἰπσάρ** [ῥιζ. بشر βλ. بشارت] ρ. ἀφ. εὐαγγελισμός, καλὴ ἀναγγελία·‖ Ρμ. εὐαγγελίζομαι,ἀναγγέλλω τι εὐχάριστον [αἰτ.]: ایلدی قاصد صبا رفتار کلوب کیفیتی — ὁ ἀγγελιαφόρος ὁ ὠκύπτερος ἦλθε καὶ εὐηγγελίσατο τὸ πραῦγμα· ‖συνηθέστ. بشیر

آبشخور Π. **ἀπιχόρ,** ὄν. ποτίστρα.

آبشناس Π. **ἀπ-σινάς,** ὄν. ὁδηγὸς πλοίων, πλοηγός.

ابصار A. **ἐπσάρ** [πλθ. τοῦ بصر] ὄν. ὀφθαλμοί· [μτφρ.] ὀξύνοια, διορατικότης: — اولو ال **οὐλοῦ-λ-ἐπσάρ** ἀγχίνοες,διορατικοί.

ابضاع A. **ἰπσά,** [ῥιζ. بضع βλ. بضاعه] ρ. ἀφ. τὸ δ.δειν τινι κεφάλαια ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦ ν' ἀνήκῃ τὸ κέρδος εἰς ἑαυτὸν [νομ.] § τὸ δίδειν καλὴν ἀπάντησιν· τὸ καταπείθειν.

ابط A. **ἴπτ,** ἢ **ἰπίτ,** ὄν. μασχάλη ‖ [πλθ.] آباط **ἀπάτ:** الامور—**ἀπάτου-λ-οὐμοὶρ** περιπλοκαὶ τῶν ὑποθέσεων, δυσκολίαι.

ابطال A. **ἐπτάλ** [πλθ. τοῦ بطل **παττάλ**] ὄν. ἥρωες, ἀνδρεῖοι· رجال — οἱ ἥρωες τῶν ἀνδρῶν.

ابطال A.**ἰπτάλ**[ῥιζ. بطل βλ.بطلان]ρ.ἀφ.ἀκύρωσις,κατάργησις,ἀναίρεσις,ἀνατροπή, ἐκμηδένισις: حق — ἐκμηδένισις, καταστροφὴ τοῦ δικαιώματος·‖اکاذیب — ἀναίρεσις ψευδῶν·‖دعوی —ἀνατροπὴ ἀγωγῆς [νμ.] ‖حس — ἐκμηδένισις αἰσθήσεως, ἤτοι τὸ φέρειν ἀσθενῆ, ἢ νεῦρον κτλ. εἰς ἀναισθησίαν.‖Ρμ. καταργῶ, ἀναιρῶ,ἀνατρέπω [αἰτ]: ایتدی دلائل مسرودهیی—ἀνῄρεσε τὰ ἐκτεθέντα ἐπιχειρήματα· § — حسی ایلك φέρω εἰς ἀναισθησίαν, καθιστῶ ἀναίσθητον [νεῦρον,ἢ ἀσθενῆ πρὸς ἐκτέλεσιν ἐγχειρήσεως].

ابطاله A. **ἰπταλ-έ,** ὄν. θ. πρᾶγμα μάταιον· [βλ. ابطول].

ابطالیات A. **ἰπταλ-ιγιάτ,** ὄν. πλθ. θ.σκέψεις καὶ ζητήματα μάταια.

ابطوله A. **ὄπτουλέ,**[ῥιζ. بطل] ὄν. θ. πρᾶγμα μάταιον [σπν.] ‖ ἐν χρήσει ὁ πλθ. اباطیل **ἐπατήλ.**

ابطی A. **ἰπτ-ί,** ἐπθ. μασχαλιαῖος·‖ θ. ابطیه

ابعاد A. **ἐπάδ** [πλθ. τοῦ بعد] ὄν. ἀποστάσεις, διαστάσεις: —سّ — αἱ τρεῖς διαστάσεις, ἤτοι μῆκος, πλάτος, ὕψος.

ابعاد A.**ἰπάδ** [ῥιζ. بعد] ρ.ἀφ. τὸ ἀπομακρύνειν, ἀπομάκρυνσις: ی—اولادك ἀπομάκρυνσις τῶν παίδων.‖Ρμ.ἀπομακρύνω [αἰτ.]: ایتدی زندن اولادینی ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ πλησίον του τὰ τέκνα του· ‖ συνηθέστ. تبعید

ابعد A. **ἐπάδ** [παραθ. τοῦ بعید] ἐπθ. ἀπώτερος-τατος: —مسافه ἡ ἀπωτέρα ἀπόστασις.

ابغض A. **ἐπγάζ** [ῥιζ. بغض] ἐπθ. ἔχθιστος, ὁ κατ' ἐξοχὴν μισητός: مخلوقات — τὸ ἔχθιστον τῶν πλασμάτων.

آبق A. **ἀπίκ** [βλ. ابق] μτχ. ὁ ἐγκαταλείπων τὸν κύριόν του ἄνευ λόγου [δοῦλος]: تکدیره لایقدر — عبد ὁ δοῦλος ὁ ἐγκαταλείπων τὸν κύριόν του εἶναι ἄξιος ἐπιτιμήσεως.

ابقاء A. **ἰπκά,** [ῥιζ. بقاء] ρ. ἀφ. τὸ διαιωνίζειν, διαιώνισις· διατήρησις ὑπαλλήλου ἐν τῇ αὐτῇ θέσει αὐτοῦ· τὸ ἀφίνειν μαθητὴν ἐν τῇ αὐτῇ τάξει [ἀντιθ. τῷ ترفیع]: نام ی — διαιώνισις ὀνόματος·‖ Ρμ. διαιωνίζω, ἀπαθανατίζω· διατηρῶ ὑπάλληλον· ἀφίνω ἐν τῇ αὐτῇ τάξει [αἰτ.]: ایتدی نامنی διαιώνισεν, ἀπηθανάτισε τὸ ὄνομά του· ‖ اولندی — مأموریتنده διετηρήθη ἐν τῇ θέσει αὐτοῦ.

ابقاء A. **ἰπκά-εν,**ἐπρ. διὰ διατηρήσεως, ἢ διατηρηθείς,ἀφεθείς: نصب ایدلدی — διωρίσθη διατηρηθεὶς ἐν τῇ θέσει του.

ابقار A. **ἐπκάρ** [πληθ. τοῦ بقر] ὄν. βόες.

ابکاء A. **ἰπκιά** [ῥιζ. بکاء] ρ. ἀφ. τὸ ποιεῖν τινα κλαίειν: جانڅ دکدر ایتام —ی—δὲν εἶναι θεμιτὸν τὸ νὰ κάμῃ τις τὰ ὀρφανὰ νὰ κλαίωσι [σπν.]· ‖ ἀντιθ. اضحاك

آبکار Π.**ἀπ-κιάρ,**ὄν.ὁ ἀρδεύων,ὑδροφόρος.

ابکار A. **ἐπκιάρ** [πληθ. τοῦ بکر] ὄν. παρθένοι: —توڅ σύζευξις παρθένων· ‖ افکار—ἰδέαι παρθένοι, πρωτότυποι.

آبکاه Π. **ἀπ-γκιάχ,** ὄν. δεξαμενή.

ابکم A.**ἐπκὲμ** [ῥιζ. بکم] ἐπθ. βωβός, ἄλαλος.

ابکمی Π. **ἐπκεμ-ί,** ταὐτὸν τῷ ἑπομ.

ابکمیت A. **ἐπκεμ-ιγέτ,** ἀφ. ἀφωνία, τὸ εἶναι βωβόν, ἄλαλον.

آبکور Π. **ἀπ-γκιὸρ,** ὄν. ὀχετὸς ὕδατος, ὑπόνομος.

آبکون Π. **ἀπ-γκιὸν,** ἐπθ. κυανοῦς: قفس — κλωβὸς κυανοῦς, ἤτοι οὐρανός· ‖ کنبد— θόλος κυανοῦς [τοῦ οὐρανοῦ].

آبکیر Π. **ἀπ-γκίρ,** ὄν. λίμνη, δεξαμενή, λάκκος.

آبکینه Π. **ἀπ-γκινέ,** ὄν.φιάλη, ποτήριον: ایچنده ی کیدر — ὡς οἶνος [μέτ] ἐντὸς ποτηρίου· § ἀδάμας, κάτοπτρον.

ابل A. **ἴπλ,** ὄν. κάμηλος· ἀγέλη καμήλων· ‖ [πληθ.] آبال **ἀπάλ.**

آبلا ἢ ابلا T. **ἀπλά,** ὄν. πρεσβυτέρα ἀδελφὴ [βλ. ابله] § ἡ πρεσβυτέρα τῶν ὑπηρετριῶν ἔν τινι οἰκίᾳ, ἥτις ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ διατάσσῃ τὰς ἄλλας.

ابلاغ A. **ἰπλάγ** [ῥιζ. بلغ βλ. بلوغ] ρ. ἀφ. τὸ ἀναβιβάζειν, ἀναβιβασμός,συμπόσωσις· διαβίβασις [δοτ.]: ی — معاشك حد لایقنه ἀναβιβασμὸς τοῦ μισθοῦ εἰς τὸ προσῆκον ὅριον. ‖Ρμ. ἀναβιβάζω, κάμνω τι νὰ φθάσῃ που,συμποσῶ ποσόν, διαβιβάζω παράκλησιν, χαιρετισμὸν κτλ. [αἰτ. δοτ.]: ایکن دردی ملیونلره ـر — ἐνῷ ἡ λύπη μου ἦτο μία, ἀνεβίβασεν αὐτὴν εἰς μυρίας· ‖ ایتك — ایتدی ـنی مبیعك ثلثان قیمتنه ἀναβιβάζω τὸ τίμημα μέχρι τῶν δύο τρίτων τῆς ἀξίας τοῦ πωλουμένου· ‖ βλ. καὶ تبلیغ

آبلاق T. **ἀπλάκ,** ὄν. μειράκιον, νέος ἀγένειος ἔχων εὐτραφὲς καὶ λευκὸν τὸ πρόσωπον, τοὺς δ' ὀφθαλμοὺς καὶ τὴν κόμην μέλαιναν.

ابلج A. **ἐπλὲδζ** [ῥιζ. بلج] ἐπθ.ὁ ἔχων τὰς ὀφρῦς ἀραιάς· § ἐναργής, σαφής.

ابلد A.**ἐπλὲδ** [ῥιζ.بلد, βλ. بلادت] ἐπθ.ἀφυής, ἄνους· § [παραθ. τοῦ بلید] ἀφυέστερος-τατος: ی—شاکردانك ὁ ἀφυέστερος τῶν μαθητῶν.

ابلغ A.**ἐπλάγ** [παραθ.τοῦ بلیغ] ἐπθ.εὐγλωττότερος-τατος: حضرت محمد — الانبیادر ὁ Μωάμεθ εἶναι ὁ εὐγλωττότερος τῶν προφητῶν **[ἐπλάγ-λ-ενπιγιά].**

ابلق A.**ἐπλάκ,**ὄν. ἵππος,οὗ οἱ μηροὶ στικτοί· ἵππος ἐπιδεικτικός·‖ سوار — **ἐπλὰκ σσβάρ,** ὁ ἐπιβαίνων τοιούτου ἵππου· ‖ δυϊκ. ابلقان **ἐπλακάν.**

ابلق T. **ἰπλήκ,** βλ. ابلیق

ابلقان A. **ἐπλακάν,** δυϊκ. τοῦ ابلق βλ.

ابلم A. **ἐπλὲμ** [ρζ. بلم] ἐπθ.οὗ τὰ χείλη χονδρά, χείλων [ἐπὶ Αἰθιόπων].

ابلمه A. **ἐπλεμέ,** ὄν. θ. χόρτον τῶν θερμῶν κλιμάτων, κλαδωτὸν ὡς ὁ κύαμος.

آبلوقه It. **ἀπλόκα**[blocco]ὄν. ἀποκλεισμὸς κατὰ θάλασσαν, πολιορκία: يه — آلق ἀποκλείω κατὰ θάλασσαν·||بوزمق — لِی λύω τὸν ἀποκλεισμόν.

آبله Π. **ἀπιλέ,** ὄν. φλύκταινα,φυσαλὶς τοῦ δέρματος.

ابله A. **ἐπλὲχ** [ρζ. بلا, βλ. بلاهت] ἐπθ.βλάξ, εὐήθης.

ابلهانه Π. **ἐπλεχ-ανέ,** ἐπθ. βλακώδης: — دقیقات ἐξετάσεις βλακώδεις.

ابله پسند Π. **ἐπλὲχ-πεσέντ,** ἐπθ. ὁ ἀρέσκων εἰς τοὺς βλᾶκας, χονδροειδής.

ابله پسندانه Π. **ἐπλὲχ-πεσεντανέ,**ἐπθ. ὁ ἀρεστός,προσφιλὴς εἰς βλᾶκας, χονδροειδής·|| [ἐπρ.] κατὰ τρόπον ἀρεστὸν εἰς βλᾶκας.

ابلهتر Π. **ἐπλεχ-τέρ,** ἐπθ. βλακίστερος.

ابلهترین Π.**ἐπλεχ-τερίν,**ἐπθ. βλακίστατος.

ابله‌فریب Π. **ἐπλεχ- φιρίπ,** ἐπθ. ὁ ἀπατῶν βλᾶκας, χονδροειδής.

ابله‌فریبانه Π. **ἐπλὲχ-φιριπανέ,** ἐπθ. ὁ ἀρμόζων τῷ ἀπατῶντι τοὺς βλᾶκας·||[ἐπρ.]κατὰ τρόπον ἀπατῶντα τοὺς βλᾶκας.

ابلهی Π. **ἐπλεχ-ί,** ἀφ. βλακεία, εὐήθεια.

ابلهیت A. **ἐπλεχ-ιγέτ,** ἀφ. θ. ταὐτὸν τῷ ابلهی

آبلی T. **ἀπλῆ** [ἑλλ. ἁπλῆ]· ὄν. κεροΐαξ, ἤτοι ἄκρα τοῦ σχοινίου τοῦ προσδεδεμένου εἰς τὸ ἱστίον, ἣν κρατεῖ ὁ πηδαλιοῦχος: يی برافق — ἀφίνω τὸν κεροΐακα, ἤτοι τὰ χάνω, περιέρχομαι εἰς ἀμηχανίαν.

ابلیس A. **ἰπλίς,** ὄν. δαιμων σατανᾶς: — برتلیس δαιμων πλήρης δόλου [**πᾶρ τελπίς**]·|| πλθ.ابالیس **ἐπαλίς,** ἢ ابالسه **ἐπαλισέ.**

ابلیسانه Π. **ἰπλισ-ανέ,** ἐπθ. διαβολικός· § ἐπρ. διαβολικῶς.

ابلیسکارانه Π. **ἰπλις-κιαρανέ,** ἐπθ. διαβολικός·§ ἐπιρ. διαβολικῶς.

ابلیسی A. **ἰπλισ-ί,** ἐπθ. διαβολικός· || θ. ابلیسه **ἰπλισιγέ.**

ابلیق T. **ἰπλήκ,** ἢ املیق **ἰμλήκ,** ὄν. ἐκτομίας, κάπων, κ. καπόνι.

ابن A. **ἴπν,** ἢ بن **πίν,** ὄν. υἱός: الواحد — **ἴπνου-λ-βαχὴδ** υἱὸς μονογενὴς·||الزنا — **ἴπνου-ζ-ζινά,** ἢ الحرام — **ἴπνου-λ-χαράμ** υἱὸς νόθος·||السبیل — **ἴπνου-σ-σεπίλ,**ἢ سبیل — **ἴπνι-σ-σεπὶλ** ὁδοιπόρος·|| الوقت — **ἴπνου-λ-βάκτ,** ἢ — وقت ὁ ποιῶν καλὴν χρῆσιν τοῦ χρόνου, ὁ διερχόμενος καλῶς τὸν καιρόν του, τὸν βίον του, ὁ συμμορφούμενος πρὸς τὰς περιστάσεις· || — الیوم **ἴπνου-λ-γέδμ,** ἢ یوم — ὁ μὴ σκεπτόμενος τὴν ἐπιοῦσαν, ἀλλὰ μόνον τὴν παροῦσαν· ||الزمانه — **ἴπνου-ζ-ζεμανέ,** τέκνον τῆς ἐποχῆς, ἤτοι ἀναιδὴς, κακοήθης, πανοῦργος·|| حر — **ἴπν-ι-χουρρὲ** σώφρων, τίμιος· اسبوعین — **ἴπνι οὐσπουάϊν** πανσέληνος [υἱὸς δύο ἑβδομάδων]· || ارض — περιηγητής·||سینا — **"Ιπνι σινὰ** ὄνομα περιφήμου ἄραβος ἰατροῦ, γνωστοῦ ἐν Εὐρώπῃ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀβικέννας. ||πλθ. ابنا **ἐπνά,** ἢ بنو **πένου,** ἢ بنی **πένι.**

ابناء A.**ἐπνὰ**[πλθ.τοῦ ابن] ὄν.υἱοί: جنس — ی τὸ ἀνθρώπινον γένος·||سبیل — ی ὁδοιπόροι·||وطن — ی συμπατριῶται·||زمان — ی σύγχρονοι.

ابنة A. **ἰπν-έτ,** ὄν. θ. θυγάτηρ· βλ. بنت

آبنوس Π. **ἀπενός,**ὄν. ἔβενος· κ. آبانوز βλ.

آبنوسفام Π.**ἀπενὸς-φάμ,** ἐπθ. ἐβενόχρους.

آبنوسی Π. **ἀπενοσ-ί,** ἐπθ. ὁ ἐξ ἐβένου: —سرای παλάτιον ἐξ ἐβένου.

آبنوسیه A. **ἀπενοσ-ιγέ,** ἐπθ. θ. ἐβενοειδῆ [φυτά].

ابنه T. **ἰπνέ,** ὄν. καὶ ἐπθ. πασχητιῶν.

ابنه‌لك T. **ἰπνε-λίκ,** ἀφ. πασχητιασμός.

ابنیه A. **ἐπνιγὲ** [πλθ. τοῦ بناء] ὄν. θ. οἰκοδομαί,οἰκοδομήματα: امیریه — δημόσιοι οἰκοδομαί. || خیریه — ἀγαθοεργὰ καθιδρύματα·|| وقفیه — βακουφικὰ καθιδρύματα.

ابنیه‌سز T. **ἐπνιγε-σίζ,** ἐπθ. ὁ μὴ ἔχων οἰκοδομάς: ر — τόπος ἄνευ οἰκοδομῶν.

ابنیه‌لی T. **ἐπνιγε-λί.** ἐπθ. ὁ ἔχων οἰκοδομάς: ر — τόπος ἔχων οἰκοδομάς.

آبو T. **ἀ-πού,**ἐπφν.ἐκπλήξεως καὶ θαυμασμοῦ,κατὰ συντομίαν ἐκ τοῦ آنه در بو ὦ! τί εἶναι τοῦτο;

ابو A. **ἔπου,** ὄν. πατήρ: البشر — **ἔπου-λ-πεδὲρ** ὁ πατὴρ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, Ἀδάμ· || الفتح — **ἔπου-λ-φὲτχ** ὁ πατὴρ τῆς κατακτήσεως,ἤτοι Μωάμεθ ὁ πορθητής·|| الذهب — **ἔπου-ζ-ζεχὲπ** πατὴρ χρυσοῦ,πλούσιος·|| بکر — **ἔπου πίκρ,** Ἀβουβεκὶρ [ὄνμ. κυρ.] || جمل — **ἔπου δζέχλ καρπουζοὶ,** ἀγρία κολοκύνθη, κολοκυνθίς·||βλ. καὶ ابوالبورون - ابوالعبر - ابوالهول - ابو - اب - ابه

ابواب A. **ἐπβὰπ** [πλθ.τοῦ باب] ὄν. πύλαι: —ال فاتح **φατήχθ-λ-ἐπβὰπ** ὁ ἀνοίγων τὰς πύλας,ὁ διευκολύνων [Θεός]·||— فتح τὸ ἀνοίγειν τὰς πύλας·§ κεφάλαια [βιβλίου].

ابوال A. **ἐπβὰλ** [πλθ. τοῦ بول] ὄν. οὖρα.

ابوالبورون **ἔπου-λ-πουρούν,** βλ. بورونی

ابوالعبر A.**ἔπου-λ-ἰπέρ,**ὄν.ἄνθρωπος ἀναιδής,ἀνονταίνων,οὗ ἡ ἀναισχυντία καὶ ἡ ἀνονσία εἶναι παραδειγματικὴ εἰς τοὺς ἄλλους.

ابوالهول A. **ἔπου-λ-χὲβλ** ὄν. λίθος μέγας παρὰ τὰς πυραμίδας τῆς Αἰγύπτου, περιέχων εἰκόνα ἀνθρωπίνης κεφαλῆς·§ Σφίγξ,ἤτοι τὸ γνωστὸν μυθολογικὸν θηρίον [κατὰ λέξιν:.πατὴρ τοῦ τρόμου]· βλ. καὶ ابوالهول

ابوبه A. **ἐπβιπὲ** [πλθ. τοῦ باب] ὄν. θ. πύλαι· βλ. καὶ ابواب

ابوّت A. **ὀπσβὲτ** [ρζ. بوّ] ἀφ. θ. πατρότης: — حقوق δικαιώματα πατρότητος.

ابوّةً A. **ὀπσὺβετ-εν,** ἐπρ. λόγῳ πατρότητος, ὡς πατήρ.

آبورجبور T. **ἀποὶρ-ὄζουπούρ,** ἢ اوبور جبور **οὐποὶρ ὄζουποὶρ** [βλ. اوبار] ἐπθ. ἀνάμικτος εἰς τρόπον προξενοῦντα ἀηδίαν καὶ βλάβην εἰς τὴν ὑγιείαν [ἐπὶ φαγητῶν]: شیلر — φαγητὰ ἀνάμικτα, κ. τσαλοφάγια· ||سوز — ἀνονσίαι, φλυαρίαι, ἄρρητ' ἀθέμιτα.

آبوردو T. **ἀπόρδο** [abbordo] ἐπθ. προσηγγισμένος [λέμβος, πλοῖον]·||— اِگ προσεγγίζω πλοῖόν τι εἰς ἄλλο [δοτ.].

آبوق صابوق T. **ἀποὶκ-σαποὶκ** [ἐκ τοῦ ἀχρήστου آبق καὶ ἐκ τοῦ صاپق] ἐπθ. λόγοι ἀσυνάρτητοι, παραληρήματα παράφρονος.

آبونه Γλ.**ἀπονὲ** [abonné]ὄν. συνδρομητής: غزته — سی συνδρομητὴς ἐφημερίδος.

ابویّات A.**ἐπεβιγιάτ** [ρζ. بو] ὄν.θ.προμάμμαι, ἤτοι μητέρες τῶν πατέρων.

ابوین A. **ἐπεβέϊν** [*λιτ.τοῦ* بو] ὄν. ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ, γονεῖς: — ل لِی-**ἐπεβέϊν** ὁμοπάτριος καὶ ὁμομήτριος, ἤτοι ἀμφιθαλής [βλ. اب].

آبه T. **ἀ-πέ,** βλ. يه

ابه T. **ἐπέ,**ὄν. μαῖα, καὶ ἐνίοτε μάμμος·διὸ περὶ γυναικῶν πρὸς διάκρισιν λέγουσι πολλάκις دایه μαῖα γυνή [βλ. قابل καὶ قابله]· || سی — سوز ἄνθρωπος ὁμιλῶν ἀδιακόπως, λάλος· ὁ ἐπεμβαίνων ὁπωσδήποτε εἰς μίαν ὑπόθεσιν καὶ πολλὰ λέγων·||اسکمله‌سی — εἶδος σκίμποδος ἐν χρήσει ὑπὸ τῶν μαιῶν διὰ τὰς ἐπίτεκας γυναῖκας.

ابه‌کومجی T. **ἐπὲ-γκιμεδζί,** ἢ ایه‌م کومجی **ἐπὲμ-γκιμεδζί,** ὄν. μαλάχη, κ. μολόχη [φυτ.]

ابه‌لك T. **ἐπε-λίκ,** ἀφ. μαιευτική.

ابهاج A.**ἰπχάδζ** [ρζ. بهج, βλ. تبجیل] ρ. ἀφ. τὸ χαροποιεῖν,χαροποίησις: ارباب — حجاجك احتیاج χαροποίησις τῶν ἐνδεῶν·|| ی — χαροποίησις τῶν προσκυνητῶν· ‖ Ρμ. χαροποιῶ [αἰτ.].

ابهال A.**ἰπχὰλ** [ρζ. بهل] ρ.ἀφ.τὸ ἀπολύειν ἢ ἀπόλυσις,χειραφέτησις: الصغیر — **ἰπχάλου-σ-σαγὶρ** χειραφέτησις τοῦ ἀνηλίκου· ‖ Ρμ. χειραφετῶ [αἰτ.].

ابهام A. **ἰπχάμ,** ὄν. ἀντίχειρ χειρὸς,ἢ ποδός·||πλθ. ابامیم **ἐπαχίμ.**

ابهام A. **ἰπχὰμ** [ρζ. بهم] ρ. ἀφ. τὸ καθιστᾶν ἀσαφές, ἀσάφεια, ἀοριστία: — کلام ἀσάφεια λόγου·||وار — بوسوزده ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ ὑπάρχει ἀσάφεια· ‖ Ρμ. καθιστῶ ἀσαφές [αἰτ.]: کلام ایدیور — καθιστᾶ τὸν λόγον ἀσαφῆ·||πλθ. ابهامات

ابّهت A. **ὀππεχέτ,** κ. **ἐπχὲτ** ἢ **ὀπχέτ,** ἀφ. θ. μεγαλεῖον, μεγαλοπρέπεια, δόξα.

ابّهتلو T.**ὀππεχετ-λοῦ,** κ. **ἐπχετ-λοῦ,** ἐπθ. ὑψηλότατος [τίτλος διδόμενος πρὸς τοὺς πρώην Μ. Βεζύρας· ἀκολουθεῖται πάντο-

τε καὶ ὑπὸ τοῦ τίτλου دولتلو **دەلەت-لوُ** ἐξοχώτατος] : ابهتلو دولتلو ••• پاشا حضرتلری ὁ ὑψηλότατος, ὁ ἐξοχώτατος . . . πασᾶς, ἤτοι ἡ A. ὑψηλότης, ὁ . . . πασᾶς.

ابهر A. **ἐπ̃χὲρ** [παραθ. τοῦ پاهر] ἐπθ. λαμπρότερος—τατος: —نور φῶς λαμπρότατον.

ابهر A. **ἐπ̃χέρ,** ὄν.ἀρτηρία:—شریان ἀορτή, ἤτοι ἡ μεγάλη ἀρτηρία ἡ μετοχετεύουσα τὸ αἷμα ἀπὸ τῆς καρδίας εἰς τὰς φλέβας· ‖ —توسع ἐπέκτασις ἀορτῆς· ‖—الثاب ἀορτῖτις. ‖—تجر ἀορτολιθίασις· ‖ —استرخای ἀορτομαλάκυνσις· ‖—تصلب ἀορτοσκλήρυνσις· ‖—ام الدم **ὄμῠ-ῐ̃-ἐ̃μι-ἐπ̃χὲρ** ἀνεύρυσμα[πλάτυνσις]ἀορτῆς.

ابهری A. **ἐπ̃χερ-ῑ́,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῇ ἀορτῇ, ἀορτικός· ‖θ. ابهریه

ابهم A. **ἐπ̃χέμ,** ἐπθ. ἄλαλος, βωβός.

آبی A. **ἀπ̃ὶ** [βλ. ابا] μτχ. ἀποστρεφόμενος, ἀπέχων [دن]: اهل ناموس مداهنه دن— ὁ τίμιος ἀποστρέφεται τὴν κολακείαν· ‖ —اولور اهل تقوی منهیاتدن ὁ εὐσεβὴς ἀπέχει ἀπὸ τῶν ἀπηγορευμένων.

آبی Π. **ἀπ̃-ῑ́,**ἐπθ. ὁ ἐν τῷ ὕδατι ζῶν,ἢ παραγόμενος·§ κυανοῦς· § ὄν. κυδώνιον.

ابی A. **ἐπ̃-ῑ́,** ὄν. πατήρ· βλ. اب καὶ ابو

ابیات A. **ἐπ̃γιὰτ** [πλθ. τοῦ بیت **ἐπ̃εῖτ** στῖχος] ὄν. στῖχοι, δίστιχα.

آبیار Π. **ἀπ̃-γιάρ,** ὄν. ἀρδεύων, ποτίζων.

آبیاری Π.**ἀπ̃-γιαρῑ́,**ἀφ.ἄρδευσις, πότισμα: بو شجره‌ٔ عالیه‌نك محافظهٔ نشو ونماسیله ارتفاع و اتساعنه — ء مساعیٔ حمیتمندانه‌کز کفایت ایدر ἡ ἄρδευσις [ἐπιδαψίλευσις] τῆς φιλοτίμου ὑμῶν προσπαθείας ἀρκεῖ εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ὑψηλοῦ τούτου δένδρου [μτφ.] καὶ εἰς τὴν αὔξησιν καὶ ἐπέκτασιν αὐτοῦ.

ابیض A. **ἐπ̃γιὰζ** [بیاض] ἐπθ.λευκός:—بحر λευκὴ θάλασσα·‖ —موت αἰφνίδιος θάνατος·§ [ἀνατ.] πάλλευκος ἰστός, ἢ χιτών·‖ θ. بیضاء **ἐπ̃εϊζά.**

ابیك T. **ἰπ̃ῑ́κ,** βλ. ابیك

آپ T. **ἄπ,** μόριον προτασσόμενον ἐπιθέτων τινῶν πρὸς ἐπίτασιν τῆς ἐννοίας αὐτῶν· ὡς آپ اچیق **ἂπ ἀτσῑ́ικ** ὅλως διόλου ἀνοικτός· ἀναφανδόν·‖ آپ اق **ἂπ ἂκ** ὅλως διόλου λευκός, κατάλευκος·‖ آپ آکسز **ἂπ ἀνσῐ̀ζ** καὶ آپ آکسزین **ἂπ ἀνσῐζῑ́ν** ὅλως διόλου αἰφνιδίως, ἐξ ἀπροόπτου· ‖βλ. καὶ اپ

اپ T. **ἔπ,** μόριον ὡς τὸ προηγούμενον : اپ ایو **ἔπ ἐ̄ῦ** καὶ اپیجه **ἔπ ἐϊ̈ζὲ** ἀρκετὰ καλά, ἀρκετός· ‖βλ. καὶ اپ اوپ

آپارمق T. **ἀπαρ-μάκ** [λέξις ταταρικὴ ἐν χρήσει εἰρωνικῶς] ρμ. μτδ. ἀπάγω, ἀρπάζω, ὑπεξαιρῶ.

آپاز T.**ἀπάζ,** ἢ پاپاز **χαπάζ,** ὄν.δράξ,φοῦχτα: در چاشنیسی — بر کمی بوغدایك μία δρὰξ [εἶναι] ἡ δοκιμὴ σίτου ἑνὸς πλοίου, ἤτοι μία δρὰξ ἀρκεῖ πρὸς δοκιμὴν σίτου ἑνὸς πλοίου· ‖ βλ. آوچ **ἀούτζ.**

آپازلامق T. **ἀπαζ-λαμάκ,** ρμ. οὐδ. ἐξογκοῦμαι καὶ πληροῦμαι ἀνέμου [ἐπὶ ἱστίων]· ‖ ταξειδεύω μὲ ἐλαφρὸν ἄνεμον [ἐπὶ πλοίου].

آپازلامه T. **ἀπαζ-λαμά,** ὄν.ἀπαρ. ἐξόγκωσις ἱστίου·§σάλος πλοίου·βλ. پالمه

آپاکسز T.**ἄπ-ανσῐ̀ζ** [βλ. آپ καὶ اکسز] ἐπθ. ὁ γινόμενος, ἢ ἐρχόμενος αἰφνιδίως, αἰφνίδιος, ἀπρόοπτος·‖ ἐπρ. αἰφνιδίως [λέγεται καὶ آپانسزین **ἀπανσῐζῑ́ν**].

آپالاق T. **ἀπαλάκ,** ὄν. εὔρωστον καὶ εὐτραφὲς βρέφος θηλάζον εἰσέτι.

اپرامق T. **ἰπραμάκ,** βλ. پرامق

اپسم T. **ἐπσέμ,** ἐπθ. ἄφωνος, σιωπηλός : اولق— σιγῶ, ἤτοι πιάνεται ἡ γλῶσσά μου ὡς νὰ μὴ δύναμαι νὰ ὁμιλήσω·‖ایتمك— σιγάζω, κάμνω τινὰ νὰ σιγήσῃ.

آپسنت Ελ. **ἀπσέντ,** βλ. آبسنت

اپسید T.**ἰπσῑ́τ,** ἢ اسپید **ἰσπῑ́τ** [κατὰ τὸ لجه ἡ λ. ἐλλ.] ὄν. μέρος τῆς στεφάνης τροχοῦ, ἄντυξ.

آپش ἢ آپیش ἢ آپوش T. **ἀπῐ́ς,**ὄν.τὸ ἔσωθεν καὶ παχὺ μέρος τοῦ μηροῦ: آرەسی — τὸ μεταξὺ τῶν δύο μηρῶν, τὸ βόθριον τῶν σκελῶν·‖ آیرلق — ἀνοίγονται τὰ σκέλη ζώου κεκμηκότος, ἢ πληγωμένου.

آپشاق T. **ἀπάάκ,** ἐπθ. κεκμηκώς, ὀκνηρός. βλ. καὶ آپشیق

آپشدیرمق **ἀππά-τπρμάκ,** ρμ. μτδ. κουράζω, καταβάλλω· § προσδένω

τὸ πλοῖον ἑκατέρωθεν, ἢ ῥίπτω ἄγκυραν ἑκατέρωθεν [αἰτ.].

آپشمق ἢ آپیشمك T. **ἀππά-μάκ,** ρμ. οὐδ. κάθημαι, ἢ γονατίζω διαστέλλων τὰ σκέλη· ἀποκάμνω· δὲν δύναμαι νὰ κατορθώσω τι: فلان خصوصده آپشدی δὲν ἠδυνήθη νὰ κατορθώσῃ τι.

آپشیق T.**ἀππά-ῑ́κ** [προηγ.] ἐπθ. κεκμηκώς, καταβεβλημένος [λέγεται ἐπὶ ζώων, ἄτινα περιπατοῦσιν ἔχοντα τὴν οὐρὰν μεταξὺ τῶν σκελῶν]· βλ. καὶ آپشاق

اپلك T. **ἰπλῑ́κ,** βλ. ایپلیك

اپمیق T. **ἰπμῑ́κ,** ἢ ایپید **ἰπμῑ́δ,** ὄν. ὑννὶς ἀρότρου.

آپوقوریه Ελ. **ἀποκόργια,** ὄν. ἀπόκρεως.

آپول اپول T. **ἀποὺλ-ἀπούλ,** ἐπρ. : — یورومك περιπατῶ ὡς ὁ παχὺς χήν, ταλαντευόμενος δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ.

اپولت Γλ. **ἐπολὲτ** [épaulette] ὄν. ἐπωμὶς στρατιωτική.

آپیقو Ιτ. **ἀπῑ́κο** [appicco] ὄν. τὸ ἔρχεσθαι κατὰ κάθετον [λέγεται ἐπὶ πλοίων, ὅταν, ἀνελκυομένης τῆς ἀγκύρας, ἔρχωνται ταῦτα κατὰ κάθετον πρὸς τὴν ἄγκυραν, καὶ ἐντείνηται οὕτω τὸ σχοινίον]· ‖ [μτφ.] ἕτοιμος εὐκίνητος.

آت T. **ἄτ,** ὄν. ἵππος: ی—آرابه ἵππος ἁμάξης·‖ ی—قوشوم ἵππος πρὸς ζεῦξιν· ‖ ی—یاریش ἵππος τοῦ δρόμου[διὰ τρέξιμον]·‖ —اوشاغی ὑπηρέτης τοῦ σταύλου·‖ —بالغی ἱπποπόταμος·‖ —سینکی οἴστρος, ἀλογόμυια·‖ —سلوکی βδέλλα τῶν ἵππων·‖ —کستانه‌سی καστανόχρους· ‖ —باشی ὁμοῦ, πλάγι μὲ πλάγι, ὁμόζυγος· ‖ —قفاسی—βλακεία· ‖ —قفالو—βλάξ· ‖ — ینیجی‌یی طانیر ὁ ἵππος γινώσκει τὸν [καλὸν] ἀναβάτην [πρμ].

ات T. **ἔτ,** ὄν. κρέας, σὰρξ ζώου ἢ ὀπωρικοῦ: ی—قویون κρέας πρόβειον·‖ ی—قوزی κρέας ἄρνειον· ‖ ی—زیتون ἡ σὰρξ τοῦ καρποῦ τῆς ἐλαίας· ‖ ی—پورتقال ἡ σὰρξ τοῦ καρποῦ τοῦ χρυσομήλου· ‖ —قبا τὸ εὔσαρκον μέρος τοῦ σώματος, ἤτοι ἡ σὰρξ καὶ τὸ λίπος· —قره‌جه,ἢ — قره τὸ ἄνευ λίπους μέρος τοῦ κρέατος· ἄγρα κυνήγιον· μῦς, ἢ μυών [ἀνατ.].

اتباع ‖ی—بالق σὰρξ πυκνὴ καὶ οὐχὶ χαῦνος·‖ی—کیك κρέας ἐλάφου· [μτφ.] ἐλαφρὰ εὐσαρκία τῶν κορασίων : کیك—نه کیرمك παχύνομαι [ἐπὶ κορασίων] μετὰ τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν·‖ —نه طولغون εὔσαρκος [οὐχὶ παχύς]· ‖—نه صیق σφιγκτὸς εἰς τὸ κρέας, ὁ ἔχων τὴν σάρκα οὐχὶ χαῦνον καὶ χαλαράν·‖بکی—**ἔτ πενῑ́** ἀκροχορδῶν, παρασάρκωμα εἰς τὰς χεῖρας, κότσι·‖یاران—παρωνυχίς, καλαγκάθι [κατὰ λέξιν: σχίζων τὰς σάρκας]·‖صوبی — ζωμὸς κρέατος· ‖لقمه‌سی— κρεατερινὸν φαγητόν· ‖کیمی—, ἢ—قیرمی —ἀπόκρεως.

آتا T. **ἀτά,** ὄν. πατήρ· σεβαστός· γέρων : — قاین πενθερός· ‖ πλθ· لر— οἱ πρόγονοι: سوی—λόγος προγόνων, ἢ παροιμία, συμβουλή, ἀπόφθεγμα·‖βλ. آتالق

آتابك T. **ἀτὰ-πέκ,** ὄν. ἀρχηγὸς φυλῆς, πρωθυπουργός [τίτλος διδόμενος ἄλλοτε εἰς τοὺς βεζύρας τῶν Σελδζουκιδῶν].

آتاشه Γλ. **ἀταϲέ** [attaché] ὄν. ἀκόλουθος πρεσβείας:میلیتر—**ἀταϲὲ μιλιτὲρ**[Γλ.] στρατιωτικὸς ἀκόλουθος· ‖ ناوال — **ἀταϲὲ ναβὰλ** [Γλ.] ναυτικὸς ἀκόλουθος.

آتاق T. **ἀτάκ** [آتق] ἐπθ. προπετὴς, αὐθάδης, ἀπερίσκεπτος· ‖ ὄνομα ὑποδιοικήσεως [Καζᾶ] ἐν τῷ νομῷ Διαρβεκήρ.

آتاقلق T. **ἀτακ-λήκ,** ἀφ. θρασύτης, προπέτεια, αὐθάδεια.

آتالق T. **ἀτα-λήκ,** ἀφ. πατρότης· γέρων σεβαστὸς ἐπέχων θέσιν πατρός· παιδαγωγὸς ἡγεμόνος· βεζύρης ἐν Τουρκεστάν.

اتان A. **ἐτάν,** ὄν. ὄνος [θήλεια].

اتباع A. **ἐτπά** [πλθ. τοῦ تابع] ὄν. οἱ ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τινὸς εὑρισκόμενοι, ὑπηρέται, ἀκόλουθοι: ی در — افندیی افندی ایدن οἱ τὸν κύριον καθιστῶντες εὐγενῆ εἶναι οἱ ὑπηρέται του·§ οἱ ἀκολουθοῦντες τὴν γνώμην, τὰς ἀρχὰς σοφοῦ, ὀπαδοί: امام اعظم—οἱ πρεσβεύοντες τὰς ἀρχὰς τοῦ 'Ιμάμι ἀζάμ·‖—تابعین **ἐτπάϊ ταπτῑ́ν** οἱ ἐπόμενοι τῶν ὀπαδῶν, ἤτοι οἱ σύγχρονοι τῶν ὀπαδῶν τοῦ Μωάμεθ.

اتباع A. **ἰτπά** [ῥζ. تبع] ῥ. ἀφ. τὸ ἐπάγειν, ἐπαγωγή [δοτ.] : [جهل] نك [نادانی] ی— جاهلانه دكل ایسه متجاهلانه بر اعتیاددر τὸ ἐπάγειν τὴν λέξιν [**ναδανὶ**=ἀμάθεια] μετὰ τὴν λέξιν [**ὄζὲχλ**=ἄγνοια]εἶναι ἕξις προσποιητῆς

ἀγνοίας, ἐὰν δὲν προέρχηται ἐξ ἀμαθείας· ‖Ρμ. ἐπάγω [αἰτ. δοτ.].

اتّباع A. **ιττιπὰ** [ρζ. تبع] ρ. ἀφ. τὸ ἕπεσθαι, τὸ συμμορφοῦσθαι, τὸ ἀκολουθεῖν τινα, ἢ τὰς ἀρχὰς καὶ ἰδέας αὐτοῦ [δοτ.]: لازمدر — **پو قاعده‌یه** ἀνάγκη ν' ἀκολουθήσωμεν τὸν κανόνα τοῦτον· ‖Ρμ. [δοτ.]: — **هانکی قوله** ایدملر τίνα λόγον αὐτοῦ ν' ἀκολουθήσωμεν; ‖ **امام اعظمك مذهبنه** — **ایدنلر** حنفی دینور οἱ ἀκολουθοῦντες τὸ δόγμα τοῦ Ἰμάμη Ἀζὰμ καλοῦνται χανεφί.

اتّباعاً A. **ιττιπά-αν,** ἐπρ. ἐπόμενος, κατ' ἀκολουθίαν [δοτ.]: — **قاعده‌سنه**, ἢ — **للقاعده ιττιπάαν λί-λ-καϊτὲ** ἐπόμενος τῷ κανόνι.

اتحاد A. **ιττιχάπ** [ρζ. احد] ρ. ἀφ. τὸ ἑνοῦσθαι, ἑνότης, σύμπνοια, συνασπισμός: ‖ **افکار** — ὁμοφωνία· ‖ **آرا** — ἑνότης ψήφων, γνωμῶν· ‖ **اسلام**—ἑνότης τοῦ Ἰσλαμισμοῦ, πανισλαμισμός· ‖ **مجلس** — ἑνότης ὁμηγύρεως, ἀπαιτουμένη νομικῶς διὰ τὰς συναλλαγάς· ‖ — **اخوه** [βτν.] ἀδελφία, ἤτοι συνένωσις τῶν νημάτων τῶν στημόνων· ‖ **انفصال** — σύμφυσις, ἤτοι συγκόλλησις μερῶν φυσικῶς κεχωρισμένων· ‖Ρμ. συνενοῦμαι, συνασπίζομαι [**ایله** —, ἢ **ده**] : **بو ایشده، بومقصده‌ده—ایلدك** ἐν τῇ ἰδέᾳ ταύτῃ, ἢ ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ, ἢ ἐν τῷ σκοπῷ τούτῳ συνηνώθημεν· ‖ **ایتك** — **برایله** συνασπίζομαι μετά τινος· ‖ **واتفاق ایتك** — συνασπίζομαι καὶ συμμαχῶ· § ἐπρ. **ایله**—ὁμοθυμαδόν, ἀπὸ κοινοῦ, ὁμοφώνως· ‖**آرا ایله**—παμψηφεί.

اتحادی A. **ιττιχα-ί,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῇ ἑνότητι, συμπνοίᾳ, τῷ συνασπισμῷ· ‖ θ. **اتحاديه ιττιχα-ιγέ.**

اتحاف A. **ιτχὰφ** [ρζ. تحف βλ. **تحفه**] ρ. ἀφ. τὸ δωρεῖν, δωρεά, προσφορὰ [ἐπὶ πολυτίμων ἀντικειμένων· ἐπὶ συνήθων **هدا**]: — **سلام** στέλλω [προσφέρω] χαιρετισμόν. ‖Ρμ. δωροῦμαι, προσφέρω [δοτ. αἰτ.]: **بکا بر التون ساعت ایتدی** — ἐδωρήσατό μοι χρυσοῦν ὡρολόγιον.

اتخاذ A. **ιττιχὰζ** [ρζ. اخذ] ρ. ἀφ. λῆψις, ἀποδοχή, χρησιμοποίησις: **ی**—**تدابیر** λῆψις μέτρων. ‖Ρμ. λαμβάνω, δράττομαι, ἀποδέχομαι, αἱροῦμαι· καθιστῶ, καθιερῶ, χρησιμοποιῶ [αἰτ.]:**ایلدی**—**فلانی دوست** τὸν δεῖνα ἔκαμε [προείλετο] φίλον του· ‖ **ایلدم** — **فلان محلی مسکن** τὸ δεῖνα μέρος ἐξελεξάμην ὡς κατοικίαν· ‖ — **اصول ایلدیکی تدابیر** τὰ μέτρα ἅτινα ἔλαβε·‖— **مکتب** اولندی ἐλήφθη, ἢ καθιερώθη ὡς τάξις·‖— **اولنجق خانه** ἡ οἰκία, ἥτις θὰ καταστῇ[χρησιμοποιηθῇ ὡς] σχολή·‖**اولنان قصبه** — **مرکز قضا** ἡ κωμόπολις, ἥτις κατέστη ἕδρα ὑποδιοικήσεως· ‖ **بیانی عرض احترامات و سلام حسنه** — **اولندی** ἡ δήλωσις [τοῦ...] ἐχρησίμευσεν ὡς ἀφορμὴ τοῦ νὰ ὑποβάλω τὰ σέβη μου.

آتدرمق T. **ἀτ-τηρμάκ,** ρ.διαμ.κάμνω τινὰ νὰ ρίψῃ τι, ἢ ν' ἀποβάλῃ τινὰ [δοτ. αἰτ.]: **بربنه آدیم آتدیرمامق** δὲν ἀφίνω τινὰ νὰ κάμῃ βῆμα· ‖ — **پاموق** ξαίνω βάμβακα [διὰ τοῦ ξάντου]·‖ ὡς διάμεσον τοῦ **آتمق** ἔχει καὶ τὰς ἄλλας αὐτοῦ ἐννοίας· βλ.

اتر Ελ.**ἐτέρ,** ὄν. αἰθὴρ [χημ.]: **معطر** — **ἐτέρι μουαττάρ,** αἰθερέλαιον·βλ. **اثیر** καὶ **استشاق**

اتراب A. **ἐτρὰπ** [πλθ. τοῦ ἀχρήστου **ترب τὶρπ**] ὄν. ὁμήλικες, συνάδελφοι: **بن** **ایله شهرتیاب اولدی** — **ال**—ἐξημίσθη διακριθεὶς μεταξὺ τῶν ὁμηλίκων [**πέϊνε-λ-ἐτράπ**].

اتراس A. **ἐτρὰς** [πλθ. τοῦ **ترس τδρς**] ὄν. ἀσπίδες.

اتراك A. **ἐτρὰκ** [πλθ.τοῦ **ترك**] ὄν. Τοῦρκοι.

اتربه A. **ἐτριπὲ** [πλθ. τοῦ **ترب**] ὄν. γαῖαι προερχόμεναι ἐκ χωμάτων ἐκβαλλομένων πρὸς ἐπιπέδωσιν τοῦ ἐδάφους, ἢ ἐκ σωροῦ χώματος ἀνασκαπτομένου.

اترجه A. **ὄτρσδζέ,** ὄν. θ. κίτρον.

اتری A. **ἐτερ-ί,** ἐπθ. αἰθερώδης· ‖ θ. **اتریه** ἐτεριγὲ ‖ βλ. καὶ **اثیری**

اتریت A. **ἐτερ-ιγέτ,** ἀφ. θ. αἰθερικότης.

آترینه Ελ. **ἀτερίνα,** ὄν. ἀθερίνη [ἰχθ.]

اتّساع A. **ιττισά** [ρζ. وسع] ρ. ἀφ. τὸ εὐρύνεσθαι, ἐκτείνεσθαι, ἢ εὔρυνσις, ἐπέκτασις, ἀνάπτυξις. ‖Ρμ. : **دائره معلوماتی خیلیدن ایلدی**—**خیلی** ἀρκούντως πὐρύνθη ὁ κύκλος τῶν γνώσεων αὐτοῦ·‖ **ترك اوته طرفنده کوز اله بیلدیکی** — **ایدن چمنزار قدر**—ὁ λειμών, ὅστις ἐκτείνεται πέραν τοῦ ποταμοῦ ὅσον δύναται νὰ ἴδῃ ὁ ὀφθαλμὸς ‖ πλθ. **اتساعات**

اتّساعاً A. **ιττισά-αν,** ἐπρ. κατ'ἐπέκτασιν, ἐκτεινόμενος: **خانه‌یه آشیانه اطلاق** — **بیلیر** δύναταί τις κατ' ἐπέκτασιν [τῆς ἐννοίας] νὰ καλέσῃ τὸν οἶκον φωλεάν.

اتّساعی A. **ιττισα-ῖ,** ἐπθ.ὁ ἀνήκων τῇ ἐκτάσει, τῇ εὐρύνσει, ἐκτατικός, εὐρυντικός·‖ θ. **اتساعیه ιττισαϊγέ** :—**قوه** δύναμις εὐρύνσεως, ἐπεκτάσεως, ἀναπτύξεως.

اتّساق A. **ιττισὰκ** [ρζ. وسق] ρ. ἀφ. τὸ κατατάσσεσθαι, ἢ κατάταξις, τάξις, διοργάνισις, συνάθροισις: **لرندن تاب مشی** — **ساق** ἔπεσεν ἀπὸ τῶν μηρῶν τῆς τάξεως αὐτῶν ἡ δύναμις τοῦ περιπατεῖν, ἤτοι ἀπηύδησαν νὰ περιπατῶσιν ἐν τάξει.

اتّسام A. **ιττισὰμ** [ρζ. وسم] ρ.ἀφ. τὸ εἶναι σεσημασμένον, σήμανσις τὸ φέρειν τύπον, σφραγῖδα· § [ἐν συνθέσει]: — **مقام فخامت** **یاکاملی ۈهچامت ιττισὰμ** θέσις σεσημασμένη ὑπὸ τοῦ μεγαλείου, ἤτοι ὑψηλὴ θέσις[ὑπουργοῦ].

آتش II. **ἀτές,** ὄν. πῦρ, πυρά· πῦρ πυροβόλου, τηλεβόλου κτλ. μτφ.πυρετός, θυμός, ζέσις, ζωηρότης, ἀνησυχία, ἀγωνία· ὑπερβολικὴ τιμή, κ· φωτιά·ὁρμητικός· ζωηρός· ταχύς [ἄνθρωπος]: **تعلیمی** —στρατιωτικὰ γυμνάσια πυρός·‖**عشق**—τὸ πῦρ τοῦ ἔρωτος·‖—**حمی** ὁ πυρετὸς τοῦ τύφου·‖**وار یورکده**—ἐν τῇ καρδίᾳ μου πῦρ ὑπάρχει, καίει ἡ καρδία μου· ‖ **مزاج** — ὁρμητικοῦ χαρακτῆρος, κ. φωτιά· ‖ **بالغی** — σαρδίνη, κ. σαρδέλλα [ἰχθ.] ‖ **بوجکی** — πυγολαμπίς· ‖ **قاینی**—ἀκάτιον πρὸς μεταφορὰν πυροσβεστῶν· ‖ **کیجه‌سی** — ἡ νὺξ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, καθ'ἣν ἀνάπτουσι πυράς·‖—**ترکی ἀτέδι τέρ,** οἶνος ἐρυθρός·‖**یاقی** — ἀνάπτω πυράν· ‖**اویاندیرمق**—ὑποδαυλίζω πῦρ· ‖**پوسکورمك**—πῦρ πνέω, εἶμαι μανιώδης·‖**یاغدیرمق** — ρίπτω πῦρ βροχηδόν, πῦρ πνέω· ‖**سوندیرمك** — σβύνω τὸ πῦρ, τὴν πυρκαϊάν·‖**باصدیرمق**—καταπατῶ, σβύνω τὸ πῦρ, τὸν πυρετόν·‖**ایتمك**—πυροβολῶ·‖— **کسمك** κόπτω τὸ πῦρ ἐν μάχῃ· ‖**کسلمك** —, ἢ — **اولمق** κόπτομαι, ἢ γίνομαι πῦρ, φωτιά, ἐξάπτομαι, ἐρεθίζομαι· ‖**دوشمك**—πίπτω εἰς μεγάλην ἀνησυχίαν·‖**بهاسنه آلمق**—ἀγοράζω εἰς ὑπερβολικὴν τιμήν· ‖**کی کیتدی کلدی** — ὑπῆγε καὶ ἦλθεν ὡς πῦρ, ἤτοι ταχύτατα.

آتش T. **ἀτήϛ,** βλ. **آتیش**

آتش افشان II. **ἀτὲϛ-ἐφσάν,** ἢ **آتش فشان ἀτὲϛ φεσὰν** ἐπθ: ὁ πῦρ πνέων, πυρίπνους: **کوه** ὄρος ἡφαίστειον.

آتش افشانی II. **ἀτὲϛ-ἐφσανί,** ἢ **آتش فشانی ἀτὲϛ-φεσανί,** ὄν.ἡ κατάστασις τοῦ πυρίπνου· βλ. προηγ.

آتش انکیز II. **ἀτὲϛ.ἐνγκίζ,** ὄν. ἔναυσμα, κ.ὕσκα·‖ἐπθ. σφοδρός: **غوغای** — ἔρις, ἢ μάχη σφοδρά.

آتشبار II. **ἀτεϛ-πάρ,** ἐπθ. ὁ πῦρ βρέχων, πύρινος· μτφ. φλογερός:—**سحاب** νέφος πύρινον·‖—**آه** ἀναστεναγμὸς φλογερός·‖**تیغ** — ρομφαία πύρινος.

آتشباز II. **ἀτεϛ-πάζ,** ὄν.πυροτέχνης [ὁ πῦρ παίζων]οὕτως ἐκαλεῖτο τάξις ἰδιαιτέρα στρατιωτῶν πολεμούντων ἄλλοτε κατὰ τὴν πολιορκίαν φρουρίων διὰ σφαιρῶν ἐκ νάφθας.

آتشبازی II. **ἀτεϛ-πάζί,** ὄν. ἡ τέχνη τοῦ πυροτέχνου· βλ. προηγ.

آتشپاره II. **ἀτεϛ-παρέ,** ὄν. τμῆμα πυρός, σπινθήρ: **یر**—**خاکستره اورتلش** εἶμαι σπινθὴρ κεκαλυμμένος τέφρᾳ·§ ζωηρός, ἄτακτος παῖς [φωτιά]: **او اوصلو چوجق کیتدکجه** اولدی — ἐκεῖνος ὁ φρόνιμος παῖς βαθμηδὸν ἔγινε ζωηρότατος [φωτιά].

آتشپرست II. **ἀτεϛ-περέστ,** ὄν. πυρολάτρης: **یزم** — **آتش**—ὁ τὸ πῦρ δὲν εὐσπλαγχνίζεται τὸν πυρολάτρην·‖ πλθ. **آتشپرستان ἀτεϛ-περεστάν.**

آتشپرستلك T. **ἀτεϛ-περεστλίκ,** ἀφ. ταὐτὸν τῷ ἑπομ.

آتشپرستی II. **ἀτεϛ-περεστί,** ἀφ. πυρολατρεία.

آتشتاب II. **ἀτεϛ-τάπ,** ἐπθ. ὁ ἀνάπτων τὸ πῦρ, θερμός, φωτεινός:—**روی** πρόσωπον φωτεινόν.

آتشجی T. **ἀτεϛ-τζί,** ὄν. θερμαστὴς ἀτμοπλοίου.

آتشجیلك T. **ἀτεϛτζι-λίκ,** ἀφ. ἡ τέχνη τοῦ θερμαστοῦ.

آتش خاطر II. **ἀτεϛ-χατήρ,** συνων. τῷ **آتش دل** βλ.

آتشخانه II. **ἀτεϛ-χανέ,** ὄν. ναὸς πυρολατρῶν· ‖ βλ. **آتشکده**

آتشخرام II. **ἀτεϛ-χηράμ,** ἐπθ. ὁ ζωηρῶς καὶ ταχέως περιπατῶν.

آتشدان II. **ἀτεϛ-τάν,** ὄν. ἑστία, πύραυνον.

آتش دل II. **ἀτεϛ-τίλ,** ἐπθ. ὁ ἀγαπῶν τὸ ὠραῖον·οὗ ὁ λόγος συγκινητικός· εὐψυέστατος.

آتشدم II. **ἀτεϛ-τέμ,** ἢ **آتشین دم** ἐπθ.ἐκεῖνος οὗτινος ἡ πνοή, δηλ. ὁ λόγος,

ἢ ἡ φωνή, εἶναι συγκινητική, φλογερά: ـــ شاعر ποιητὴς φλογεροῦς·‖ـــ بلبل ἀηδὼν φλογερά.

آتشدیرمق Τ. **ἀτ-πάτηρ-μάκ,** ρ. μτδ.λοιδορῶ, ὑβρίζω, ἐλέγχω· § τρώγω ἐν τάχει, τινάζω [αἰτ.].

آتشرنك Π. **ἀτεῤ-ρένγκ,** ἐπθ. πυρόχρους: ـــ آب δάκρυ [ὕδωρ] πύρινον.

آتشزبان Π. **ἀτεῤ-ζεπάν,** ἐπθ. οὗ ἡ γλῶσσα φλογερά [ἐπὶ ποιητῶν]: فضولی — ὁ φλογερὸς τὴν γλῶσσαν Φουζουλῆς.

آتشزار Π. **ἀτεῤ-ζάρ,** ὄν. μέρος οὗ τὸ πῦρ πολύ, τόπος λίαν καυστικός.

آتشزده Π. **ἀτεῤ-ζετέ,** ἐπθ. πυρπολητείς: اولدی — بتون خرمنلر ὅλα τὰ ἀλώνια ἐπυρπολήθησαν.

آتشزن **ἀτεῤ-ζέν,** ἐπθ. φλέγων, καίων.

آتشزنه Π.**ἀτεῤ-ζενέ,** ὄν. πυρεῖα [τ. چاقماق].

آتش سخن Π. **ἀτεῤ-σθχάν,** ἐπθ. οὗ ὁ λόγος συγκινητικός,ζωηρός,φλογερός· ὁ λέγων λόγους προξενοῦντας δυσαρέσκειαν·δηκτικός:—عالمده صاقین اولمه ἀμὴ γίνου ἐν τῷ κόσμῳ πρὸς Θεοῦ ! δηκτικός.

آتشفام Π. **ἀτεῤ-φάμ,** ἐπθ. ὁ ἔχων χρῶμα πυρός, πυρόχρους, ἐρυθρός.

آتشفشان Π. **ἀτεῤ-φεσάν,** βλ. آتش افشان

آتشگاه Π. **ἀτεῤ-γκιάχ,** συν. τῷ آتشکده βλ.

آتشکده Π. **ἀτεῤ-γκετέ,** ὄν. ναὸς πυρολατρῶν· βλ. آتشخانه ‖ [μτφ.] ἡ καρδία τοῦ ἐρῶντος.

آتشکون Π. **ἀτεῤ-γκιδόν,** ἐπθ. συνών. τῷ اتشفام.

آتشکیره Π. **ἀτεῤ-γκιρέ,** ὄν. πυράγρα.

آتشلك Τ. **ἀτεό-λίκ,** ὄν. πύραυνον· ἑστία· § ἐπθ. ἄξιος τοῦ πυρὸς τῆς κολάσεως [ἄνθρωπος].

آتشلمك Τ. **ἀτεό-λεμέκ,** ρμ. μτδ. καίω, πυρπολῶ [αἰτ.].

آتشلندیرمك Τ.**ἀτεό-λεντιρμέκ,** ρμ. μτδ. ἐξοργίζω [αἰτ.].

آتشلنمك Τ. **ἀτεό-λενμέκ,** ρμ. μσ. ἐξοργίζομαι, ἀνάπτω.

آتشلی ἢ آتشلو Τ. **ἀτεό-λί,** ἐπθ. φλογερός, θερμότατος, ζωηρότατος τὸν χαρακτῆρα, κ. φωτιά. آت —ἵππος ζωηρός, ταχύς.

آتشمزاج Π. **ἀτεῤ-μιζάδζ,** ἐπθ. οὗ ὁ χαρακτὴρ πῦρ, ὀξύθυμος· ‖ ـــ آب οἶνος.

آتشمق Τ. **ἀτ-πό-μάκ,** ρμ. ἀλλ. ῥίπτειν κατ' ἀλλήλων λίθους, ἢ ἄλλο τι διαπληκτίζεσθαι· λοιδορεῖν ἀλλήλους.

آتشناك Π. **ἀτεό-νάκ,**ἐπθ, φλογερός, συγκινητικός, λυπῶν τὴν καρδίαν : ـــ آواز φωνὴ συγκινητική.

آتشه Γλ. **ἀταέ,** βλ. آتاشه

آتشی Π. **ἀτεό-ί,** ἐπθ. πύρινος, θερμός: مشرب—οὗ ὁ χαρακτὴρ ζωηρός·§ πυρόχρους : اطلس خفتان — μανδύας ἐξ ἀτλαζίου πυρόχρου· ‖πλθ.آتشیان δαίμονες τῆς κολάσεως.

آتشین Π. **ἀτεό-ίν,** ἐπθ. πύρινος, θερμός, σφοδρός,συγκινητικός:ـــ بیان γλῶσσα πυρίνη, σφοδρά· ‖ ـــ فریاد ὀδυρμὸς θερμός, συγκινητικός·‖ مزاج — ὀξύθυμος·§ πυρόχρους: اطلس — ἀτλάζιον πυρόχρουν.

آتصاف A. **ἰττισάφ** [ρζ. وصف] ρ. ἀφ. τὸ χαρακτηρίζεσθαι διά τινος προσόντος μᾶλλον καλοῦ· τὸ εὐμοιρεῖν, τὸ εἶναι προικισμένον.‖Ρμ. [ایله]: اخلاق حمیده ایله—ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ὑμεῖς ذواتدن دائما حسنات صادر اولور ἐξ ἀνδρῶν προικισμένων διὰ χρηστῶν ἠθῶν πάντοτε καλὸν προέρχεται.

آتصال A. **ἰττισάλ** [ρζ. وصل] ρ. ἀφ. τὸ εἶναι συναφῆ, συνάφεια, κοινωνία, γειτνίασις [ἀντιθ. انفصال]: بزم اوك ـــ ندمکی بغچه ὁ παραπλεύρως [ὁ ἐν συναφείᾳ] τῆς οἰκίας ἡμῶν κῆπος· ‖ التربیع — **ἰττισάλουτ-τ-τερπί** συνάφεια δύο τοίχων, οὕτως ὥστε αἱ πλίνθοι τοῦ ἑνὸς νὰ εἰσέρχωνται μεταξὺ τῶν ἄλλων·‖Ρμ. συγκοινωνῶ, συνδέομαι, συνάπτομαι [δοτ.] : ایتدی — بزم عرصه‌یه اك یاپدیردیغی بنا ἡ οἰκοδομὴ ἣν ἐκεῖνος ἔκτισε, συνήφθη τῷ ἡμετέρῳ γηπέδῳ·‖ایتدی—شمندوفر خطلری σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ συνεδέθησαν. ‖ πλθ. اتصالات **ἰττισαλάτ**: عسکریه— συγκοινωνίαι στρατιωτικαί.

آتضاح A. **ἰττιζάχ** [ρζ. وضح βλ. وضوح] ρ. ἀφ. ἐνάργεια, σαφήνεια·‖Ρμ. γίνομαι σαφής, ἐναργής, σαφηνίζομαι: ایتمش مسئله— ἐγένετο σαφὲς τὸ ζήτημα σαφηνίσθη οὐ δεῖται διασαφήσεως.

اتضاع A. **ἰττιζά** [ρζ. وضع] ρ. ἀφ. τὸ νὰ κλίνῃ τις τὴν κεφαλὴν τῆς καμήλου ὅπως πατῶν ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ αὐτῆς ἐπιβῇ.

اتعاب A. **ἰτάπ** [ρζ. تعب] ρ. ἀφ. τὸ καταπονεῖν, κουράζειν, ἢ καταπόνησις, κούρασις : حیوانلرك ـــ ی ἡ καταπόνησις τῶν ζώων·‖ Ρμ. [αἰτ.]: ایدییور ـــ ذهنی یورده یره, ἢ ذهن ایدییور ـــ μάτην κουράζει τὸν νοῦν.

اتعاظ A. **ἰττιάζ** [ρζ. وعظ] ρ. ἀφ. τὸ κατηχεῖσθαι, τὸ ἐπιδέχεσθαι διδασκαλίαν, συμβουλὴν ἰδίᾳ θρησκευτικήν: ـــ اهل οἱ κατηχούμενοι·‖نادر ـــ واعظ چوق اما اهل οἱ κατηχηταὶ [ἱεροκήρυκες] πολλοί, ἀλλ' οἱ κατηχηθησόμενοι σπάνιοι.

آتغی Τ. **ἀτγῆ,** βλ. آتق

اتفاق A. **ἰττιφάκ** [ρζ. وفق] ρ. ἀφ. τὸ συμφωνεῖν, συμφωνία, σύμπνοια, συνεννόησις [ἀντιθ. ἐκ τῷ اختلاف]· συμμαχία· σύμπτωσις: ایله —, ἢ — بال **πὶ-λ-ἰττιφάκ,** ἐκ συμφώνου· ‖ ـــ آرا ایله ـــ παμψηφεί· ‖ـــ الی **ἀλέ-λ ἰττιφάκ,** κατὰ σύμπτωσιν,τυχαίως· ‖ ـــ تجاوزی ـــ συμμαχία ἐπιθετική·‖ـــ تدافعی—συμμαχία ἀμυντική·‖Ρμ. συμφωνῶ, συμμαχῶ [ایله]: بو بابده سز انلر ایتشکز ـــ ایله ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ὑμεῖς συνεφωνήσατε μετ' ἐκείνων· ‖ تأمین آسایش امرنده ایتدیلر — συνεμάχησαν ἐν τῇ ὑποθέσει τῆς ἐξασφαλίσεως τῆς ἡσυχίας [ἤτοι πρὸς ἐξασφάλισιν κτλ.]· § πλθ. اتفاقات βλ.

اتفاقات A. **ἰττιφακάτ** [πλθ. τοῦ προηγ.] ὄν. θ.συμφωνίαι,συνεννοήσεις,συμμαχίαι, συμπτώσεις: دول ـــ συμμαχίαι διεθνεῖς [τῶν κρατῶν]· ‖ عجیبه ـــ συμπτώσεις περίεργοι.

اتفاقاً A. **ἰττιφάκ-αν,**ἢ اتفاقا **ἰττιφάκα,** ἐπρ. κατὰ σύμπτωσιν, τυχαίως: اورادم — εὑρέθην ἐκεῖ κατὰ σύμπτωσιν.

اتفاق پذیر Π. **ἰττιφάκ-πεζίρ,** ἐπθ. ὁ ἐπιδεκτικὸς συμφωνίας, συμμαχίας· § τὸ ἐφ' οὗ ἐπέρχεται συμφωνία, συνεννόησις : اراضی خصوصی چیفلق السحر یوله على συνεφωνήθη ἡ ἀναχώρησις ἀπὸ πρωΐας.

اتفاقسز Τ. **ἰττιφακ-σήζ,** ἐπθ. ἀσύμφωνος.

اتفاقسزلق Τ. **ἰττιφακ-σηζλήκ,** ἀφ. ἀσυμφωνία, διχόνοια.

اتفاقی A. **ἰττιφακ-ή,** ἐπθ. συμμαχικός· τυχαῖος, ἐκ συμπτώσεως: یولده کوزل ـــ τὸ νὰ εἴπῃ τοιοῦτον ὡραῖον λόγον εἶναι τυχαῖον· § θ. اتفاقیه **ἰττιφακηγέ**: ـــ مواد πράγματα τυχαῖα· ‖ ـــ عهود συνθῆκαι συμμαχικαί.

اتفاقیات A. **ἰττιφακ-ηγιάτ** [πλθ. τοῦ προηγ.]ὄν. θ. τυχαῖα πράγματα, συμπτώσεις: دنیا ـــ غرائب εἶναι ἐκ τῶν περιέργων συμπτώσεων.

اتقا A.**ἰττικά** [ρζ. وقی, βλ. وقایه] ρ.ἀφ.τὸ ἀπέχειν,ἀποχή· φόβος θεοῦ [دن]: منهیاتدن ـــ کرکدر—δέον ν' ἀπέχῃ τις τῶν ἀπηγορευμένων· ‖ مطلوب اولان انزوا دکل—در τὸ ζητούμενον εἶναι οὐχὶ ὁ μοναχικὸς βίος, ἀλλ' ὁ φόβος τοῦ θεοῦ·‖Ρμ. [دن]:ایدیکز—کسرخاطردن ἀπέχετε τοῦ νὰ δυσαρεστῆτε· § συνηθεστ. توقی

اتقان A. **ἰτκάν** [ρζ. تقن] ρ. ἀφ. τὸ ἐνισχύειν, ἐνίσχυσις, στερέωσις: ـــ و اداره مأمور مقتدر بر ὑπάλληλος ἱκανὸς εἰς διεύθυνσιν καὶ ὑποστήριξιν τῶν ὑποθέσεων·§τὸ γινώσκειν τι ἀκριβῶς κτλ. βλ. ἐπόμ.

اتقان A. **ἰττικάν** [ρζ. یقن , βλ. إیقن] τὸ γινώσκειν τι ἀκριβῶς ἢ θετικῶς, ἤτοι μετὰ τῶν λόγων τῶν προκαλεσάντων αὐτό· γνῶσις βεβαία, βεβαιότης.

آتقی Τ. **ἀτ-κή** [ἐκ τοῦ آتق] ὄν. κρόκη, ὑφάδιον, μίτος [βλ ارغاج]· § τὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς,ἢ τῆς ράχεως, ριπτόμενον κάλυμμα: سی—یورغان κάλυμμα τοῦ λαιμοῦ[σπαλέτο].

اتقیا A. **ἐτκηγιά** [πλθ. τοῦ اتقی] ὄν. θεοσεβεῖς : امت ـــ ی— οἱ θεοσεβεῖς τοῦ λαοῦ.

آتقیلامق Τ. **ἀτκη-λαμάκ,** ρμ. μτδ. κερκίζω, διυφαίνω.

اتك Τ. **ἐτέκ,** ὄν. κράσπεδον]ποδιᾶ] : ـــ اوپمك φιλῶ κράσπεδα ἀνωτέρου συγχαίρων,ἢ καθικετεύων·‖ـــ دوشمك —, ἢ صارلق— προσπίπτω εἰς τοὺς πόδας[ποδιάς],καθικετεύω· ‖ ـــ یالڤمق— παρακαλῶ ἐπιμόνως·‖ سیلکمك — ἀπέχω, ἀπομακρύνομαι [τινάζω τὰς ποδιάς]· § πρόποδες: طاغ ـــ πρόποδες ὄρους·§ ـــ تخته‌سی— ἡ ἐν τῷ ἀποπάτῳ ἄνωθεν τῆς ὀπῆς τοῦ ὀχετοῦ καθέτως τεθειμένη λιθίνη, ἢ ξυλίνη, κοίλη

πλάξ·§ — — ἀφθόνως, ποδιὲς ποδιές [ἐπὶ συγκομιδῆς ὀπωρικῶν κτλ.]·‖βλ. اكسيك

اتكاء A.**ittikià** [ρζ. وكأ] ρ. ἀφ. τὸ στηρίζεσθαι ἐπί τινος, ἐπερείδεσθαι [δοτ]: عصاسنه باشلادى تكمه ايله—ἐπερειδόμενος ἐπὶ τῆς ράβδου αὐτοῦ, ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ. ‖ Ρμ. [δοτ.].

اتكال A. **ittikiàl** [ρζ. وكل] ρ. ἀφ. τὸ βασίζεσθαι,τὸ ἔχειν ἐμπιστοσύνην εἴς τι [σπν.]· ‖ βλ. توكل

اتكلك T. **ètek-lík,**ὄν.μεσοφούστανον χορευτοῦ,ἤτοι τὸ ἀπὸ τῆς μέσης καὶ κάτω·§ ὕφασμα ἱκανὸν πρὸς κατασκευὴν κρασπέδων φορέματος [βλ. اتك]·§ ى—امامه τὸ κάτω τμῆμα ἐπιστομίου καπνοσύριγγος.

اتكەمك T. **ètek-lemék,** ρ.ἀμτδ. φιλῶ τὰ κράσπεδα ἐξόχου προσώπου συγχαίρων, ἢ ἱκετεύων: كيمى كورسه اتكلر ὃν τινα ἴδῃ, φιλεῖ τὰ κράσπεδά του· § ἀερίζω θείων τὰ κράσπεδα· § πληρῶ τὰ κράσπεδα [τὴν ποδιὰ] ὀπωρικῶν κτλ.

اتكلى ἢ اتكلو T. **ètek-lí,**ἐπθ.ὁ ἔχων πλατέα κράσπεδα [ἐπὶ ἐνδύματος].

آتلاتمق T. **átla-t-mák,** ρμ. μτδ. πηδῶ, ὑπερπηδῶ κίνδυνον,φόβον,ὑπερβαίνω [αἰτ.]:—قضا آتلادى ὑπερπηδῶ κίνδυνον, σώζομαι·‖ قرق ياشنى آتلادى ὑπερέβη τὸ τεσσαρακοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ.

اتلاف A. **itlàf** [ρζ. تلف] ρ. ἀφ.τὸ καταστρέφειν, φονεύειν, ἢ καταστροφή, ὄλεθρος, φόνος· τὸ διασπαθεῖν, ἢ διασπάθησις ἀσωτεία: كلب ـــ φόνος κυνός· ‖ مال ـــ διασπάθησις περιουσίας· ‖Ρμ. [αἰτ.]: — ييلانى كورنجه ايتليدر ἄμα ἴδῃ τις ὄφιν, πρέπει νὰ τὸν φονεύσῃ·‖ موجودينى—ايدوبده عائله‌سنى آج براقانلر οἱ διασπαθοῦντες ὅ,τι ἔχουσι καὶ ἀφίνοντες πεινῶσαν τὴν οἰκογένειαν αὐτῶν.

آتلامباج T. **átlamàdž** [ἐκ τοῦ اتلامق] ὄν. ἅλμα [παιγνίδιον].

آتلامق T. **át-lamák,** ρμ.ἀμτδ. πηδῶ ἐξ ὑψηλοῦ μέρους πρὸς τὰ κάτω, ἢ πηδῶ ἄνωθεν χάνδακος, ρυακίου κτλ. [δοτ.] —صويه πηδῶ εἰς τὸ ὕδωρ·§ [μτδ.] παραλείπω τι ἐν τῇ ἀναγνώσει [αἰτ.]: ايكى كله اتلادى παρέλειψε[ἐπήδησε]μίαν,δύο λέξεις·‖—آديم πηδῶ βήματα,τρέχω·‖ — تهلكه διαφεύγω κίνδυνον· § ρίπτομαι,ἐφορμῶ ἐπὶ τοῦ ἐχθροῦ [δοτ.]·§πηδῶ, ἀνορθοῦμαι ὡς ὁ ἵππος.

آتلامه T. **át-lamá,**ὄν. ἅλμα· παράλειψις· § طاشى — λίθος τιθέμενος ἐν ὁδῷ βορβορώδει, ὅπως πατῶν τις ἐπ' αὐτοῦ διέρχηται ἀπέναντι· βλ. καὶ آتلانج

آتلاندرمق T. **át-landrmák,**ρμ. μτδ.ἐπιβιβάζω τινὰ ἐπὶ ἵππου·κάμνω τινά νὰ κινήσῃ, ν' ἀναχωρήσῃ· § προμηθεύω τινὶ ἵππον [αἰτ.].

آتلانجع T.**átlan-gítz,**ὄν. λίθος τιθέμενος ἐν μέσῳ ρύακος ὅπως οἱ διαβάται πατῶντες διέρχωνται ἀπέναντι· βλ.καὶ آتلامه

آتلانمق T.**át-lanmák,** ρμ.μσ. ἀνορθοῦμαι ὡς ὁ ἵππος ἐπὶ τῶν δύο ποδῶν· § προμηθεύομαι, ἀποκτῶ ἵππον· § ἱππεύω.

آتلايس T. **át-lagìs** [آتلامق] ρ.ἀφ.πήδημα, ἅλμα.

آتلمق T. **át-nl-mák,**ρμ. μσ. ρίπτομαι,ὁρμιῶ· τινάσσομαι [δοτ]. : دكزه آتلمش ἐρρίφθη, ὥρμησεν εἰς τὴν θάλασσαν· § [μτφ.] διακόπτω συνομιλίαν, ἐπεμβαίνων ἀποτόμως.

آتلو ἢ اتلى T. **át-lí,** ὄν. ὁ ἔχων ἵππον· ἔφιππος, ἱππεύς: عسكرى—τὸ ἱππικὸν τοῦ στρατοῦ· ‖ آرابه درت—ἅμαξα τέθριππος· ‖ قاريجه— εἶδος μεγάλου μύρμηκος·‖ قره‌جه—ἵππος ξύλινος διὰ τοὺς παῖδας.

اتلو ἢ اتلى T. **ét-lí,** ἐπθ. ὁ ἔχων σάρκα, κρέας, σαρκώδης, εὐτραφὴς [ἄνθρωπος, ἢ καρπὸς κτλ.]: —بالق οὗ ἡ σὰρξ εἶναι πυκνὴ καὶ οὐχὶ χαῦνος.

آتليش T. ἀτηλὴς [آتلق] ρ. ἀφ. τὸ τινάσσεσθαι, τίναγμα, ὁρμή· βλ. آتلق

آتم T. ἀτήμ, βλ. آتيم

اتم A. **ètèmm** [παραθ. τοῦ تام] ἐπθ.πληρέστερος-τατος· τελειότερος, ἐντελέστερος-τατος: معجزات ـــ τὸ τελειότερον τῶν θαυμάτων.

آتماجه ἢ آتمجه T. **átma-dža** [آتمق] ὄν. ιέραξ [πτηνὸν ριπτόμενον ἐπὶ ἄλλων πρὸς ἄγραν].

آتماجه‌جى T. **átmadža-dží,** ὄν. ἱερακοτρόφος.

اتمام A.**itmàm** [ρζ. تم ètèmm]ρ.ἀφ.συμπλήρωσις, ἀποπεράτωσις, τελεία ἐκπλήρωσις: ى—مدت تحصيلك ἀποπεράτωσις τῶν σπουδῶν·‖ ى—قرانتينه‌نك ἀποπεράτωσις τῆς καθάρσεως. ‖ Ρμ. συμπληρῶ, τελειόνω, ἀποπερατῶ

[αἰτ]: ايتدى — اوقودقجى كتابى ἐτελείωσε τὸ βιβλίον, ὅπερ ἀνεγίνωσκε·‖مدت تحصيلك—ندن صكره ايلدى — μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν αὐτοῦ,ἐτελείωσε τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ.

آتمق T. **át-mák,** ρμ. μτδ. βάλλω, ἀκοντίζω, ρίπτω· πυροβολῶ, ἐκκενῶ πυροβόλον κτλ. καταβάλλω, τινάσσω, ρίπτω χαμαί· ἀπορρίπτω·ἐπιρρίπτω, προσάπτω· ἀπομακρύνω, ἐξορίζω· ἀποθέτω· ἀποπέμπω· ἀπευθύνω· ἀναβάλλω [αἰτ.]: — اوراب ρίπτω, ἐκβάλλω τὰ ἐνδύματα, ἀπεκδύομαι· ‖— آديم ρίπτω ἢ ποιῶ βῆμα,προχωρῶ· § [δοτ. αἰτ.] — اوموزه شال ρίπτω ἐπὶ τῶν ὤμων σάλιον· ‖— انباره ذخيره ρίπτω γεννήματα εἰς τὴν ἀποθήκην, ἐναποθηκεύω·‖—ايشى صكره ρίπτω τὴν ὑπόθεσιν ἔπειτα, ἀναβάλλω·§ [دن]: اوستندن, ἢ اوزرندن, ἢ — صرتندن ρίπτω, τινάσσω ἀπ'ἐπάνω μου,ἀπὸ τὴν ράχιν μου, ἀπαλλάττομαι·§ —بنبوق τινάσσω βάμβακα, ξαίνω· ‖—پوستكى ρίπτω τὸ δέρμα, τὴν λεοντῆν, ἐκπομπεύω φωνάζων γιοῦχα·‖— تل ρίπτω θεμέλιον λίθον·‖—تور ρίπτω ἄγκυραν, ἀγκυροβολῶ· ‖—تخم ρίπτω σπόρον, σπείρω·‖—جان ἐπιθυμῶ πολύ· καταβεύγω·σώζομαι διαβεύγων ἐν τάχει κίνδυνον·‖—چفته لακτίζω,κλωτσῶ·‖—حرف‌سوز ρίπτω λόγους,πειράζω, προσβάλλω· ‖—طاش λιθοβολῶ, ἢ προσβάλλω διὰ λόγων·‖—سلاح پروبولو·‖'سلاح طياق —τοποθετῶ ξύλον, κόλαφον, ράπισμα, κολαφίζω, ραπίζω·‖ —طوپى ἢ طوپ χρεωκοπῶ, ρίπτω τὸ τόπι·‖ —قرعه ρίπτω κλῆρον, κληρῶ· ‖—قاشيق φεύγω,καταβεύγω ὅπως σωθῶ· ‖ —تنكه‌سنى چوكلايوب ἐξοδεύω κοχλιάριον, τρώγω πολὺ καὶ ἀπλήστως· ‖— كوز ἐπιβαλλομαι· ‖ — لاف φλυαρῶ· ‖ —نعره φωνάζω, κραυγάζω· ‖ — نغاره تινάζω τὰ πέταλα, ἢ—دراى τινάζω τὰ τέσσαρα, ἢ — چكه τινάζω τὴν σιαγόνα, κ. κακκαρόνω, ἀποθνήσκω·‖— يانه ἀπορρίπτω, ἀποδοκιμάζω· § [ρμ. οὐδ.] آتوب طوتمق ἐπιδεικτιῶ, κομπάζομαι, κάμνω τὸν ἀνδρεῖον, ὑβρίζω, περιφρονῶ· λέγω ψεύδη· ‖ —بيض κτυπῶ, πάλλει ὁ σφυγμός·‖—طمار ἢ φλὲψ σβύζει· ‖ —بكزى τὸ χρῶμά του πίπτει, ὠχριᾷ· ‖— رنكى ζεθωρίζει, γίνεται ἐξίτηλον,σβέννυται [ἐπὶ χρώματος]· § ἐκκενοῦται, πυροβολεῖ [τὸ πυροβόλον]·ἀνατινάσσεται πυρῖτις, κτλ. § ἐξημερόνει, χαράζει·§ γίνεται ἐγκοπή,ἐντομή, κ.δόντι εἰς τὸ κοπτερὸν μέρος ξίφους, ἢ εἰς τὸ χεῖλος φιάλης κτλ.

اتمك T. **ètmék,** ἢ اكمك **èkmék,** ὄν. ἄρτος· συνεκδ. τροφή, τὰ πρὸς τὸ ζῆν, μισθός, θέσις, σύνταξις : — بيات ἄρτος ἔωλος· ‖ —تازه ἄρτος νωπός·‖ — قورو ξηρὸς ἄρτος· ὀλιγάρκεια· ‖ ى — تعيين ἄρτος τοῦ στρατιωτικοῦ σιτηρεσίου [τάγίν]· ‖ —قابوغى τὸ φλόγωμα τοῦ ἄρτου, κ. πέτσα· ‖ ايچى — το μαλακὸν μέρος τοῦ ἄρτου· ‖ اوفاغى — ψίχουλον, ψιχίον·‖ يمنير — ψωμὶ τυρί· ὀλιγάρκεια· ‖ ى چيقارير —κερδίζει τὸν ἄρτον του **[ètmegyní]**·‖ —ه ياغ سورمك ἐπὶ τοῦ ἄρτου ἀλείφω βούτυρον· μτφ. χορηγῶ ἀνώτερον τοῦ ζητουμένου·‖ دينده ير—ى—τρώγει τὸν ἄρτον ἐπὶ τοῦ γόνατος, ἤτοι εἶναι ἄπιστος, ἀχάριστος· ‖ حق—طوز τὸ δίκαιον τοῦ ἅλατος καὶ τοῦ ἄρτου, ἤτοι εὐγνωμοσύνη διά τινα εὐεργεσίαν.

اتمكجى T. **ètmek-tší,** ἢ كمكجى **èkmek-tší,** ὄν. ἀρτοποιός, ἀρτοπώλης.

اتمكجيلك T. **ètmek-tšilík,**ἢ كمكجيلك **èkmek-tšilík,** ὄν.ἀρτοποιία,ἀρτοπωλική.

اتمكلك T. **ètmek-lík,**ὄν. ὅ,τι χρησιμεύει πρὸς ψωμισμόν, μέσον βιοποριστικόν.

آتمه T. **átmá,** ὄν. ἀπαρ. τὸ ρίπτειν, ρίψις· ‖ —طوتمه—ἐπιδεικτίασις· ‖ βλ. آتق

اتميت A. **ètémm-igét,** ἀφ. θ. τὸ εἶναί τινα, ἢ τι τελειότερον ἄλλου, τελειότης.

آتنه **átnva,** ὄν. κ. 'Αθῆναι: بالى — μέλι 'Αθηνῶν·[συνεκδ.]περίφημον πρᾶγμα· ‖ βλ. καὶ آتينه

اتهاب A. **ittìxàb** [ρζ. وهب] ρ. ἀφ. ἀποδοχὴ δώρου. ‖Ρμ. ἀποδέχομαι δῶρον:بركسه‌نك يدنده بولنان مالى صاحبى اكا هبه ايتدكده موهوب لهك هبه‌يى قبول ايتدم يا — ايتدم ديمسيله ὅταν τὸ ἐν τῇ χειρί τινος εὑρισκόμενον πρᾶγμα δωρήσῃ ὁ κύριος αὐτοῦ, ἡ δωρεὰ καθίσταται τελεία, τοῦ ὑπὲρ οὗ ἡ δωρεὰ λέγοντος «ἐδέχθην τὴν δωρεάν».

اتهام A. **ittìxàm** [ρζ. وهم , βλ. تهمت] ρ. ἀφ. ἐνοχοποίησις, κατηγορία ἐπὶ ἐνοχῇ [ἰδίᾳ ποινικῶν] : اولان دلائل ـــ مدار ἀποδείξεις ἐνοχοποιητικαί [συντελοῦσαι εἰς ἐνοχοποίησιν] ‖ Ρμ. ἐνοχοποιῶ, κατηγορῶ ἐπὶ ἐνοχῇ [αἰτ.-ايله]: ايتديلر — جنايته قارشى اكاتηγόρησαν τὸν δεῖνα ἐπὶ κακουργήματι·§πλθ. اتهامات

اتهام A. **ἰττιχὰμ** [ρζ. وهم , βλ. تهمت] ρ. ἀφ. συνων. προηγ. βλ.§ τὸ εἶναι ἔνοχον, ἐνοχή.

اتهامنامه Π. **ἰτχαμ-ναμέ,** ὄν. κατηγορητήριον [εἰσαγγελέως].

اتهامی A. **ἰτχαμ-ί,** ἐπθ. ἐνοχοποιητικός· § θ. اتهامیه **ἰτχαμ-ιγέ**:—ـِ دικαστικὸν συμβούλιον συνερχόμενον πρὸ τῆς εἰς δίκην εἰσαγωγῆς τοῦ κατηγορουμένου καὶ ὁρίζον τὴν ἐνοχήν, ἢ οὔ, τοῦ κατηγορουμένου καὶ τὸν βαθμὸν τῆς ἐνοχῆς.

آتی A. **ἀτὶ** [اتيان] ἐπθ. μέλλων, ἐπόμενος: —سی دوشونمش ἐσκέφθη τὸ μέλλον τοῦ υἱοῦ του·‖ —ـِ روجه‌سنه‌یه **βέτσχι ἀτί,** ἢ —ـِ اوزره وجه **βέτσχι ἀτὶ οὐζρὲ** κατὰ τὸν ἑπόμενον τρόπον, ὡς ἐξῆς·‖ —ده ἐν τῷ μέλλοντι·‖ الذکر—**ἀτιθ-ζ-ζίκρ,** ἢ البیان—**ἀτίου-λ-πεγιὰν** ὁ κατωτέρω μνημονευόμενος· § θ. آتیه **ἀτιγέ.**

اتیاً A. **ἀτὶ-εν,** ἐπρ. ἐν τῷ μέλλοντι.

آتیان A. **ἰτγιὰν** [ρζ. اتى] ρ. ἀφ. τὸ φέρειν, προσάγειν ἀποδείξεις· τὸ ἐκθέτειν λόγους,ἐπιχειρήματα·‖ Ρμ. [αἰτ.]: —ر طالع دلائل ایتدی προσήγαγεν ἱκανὰς ἀποδείξεις ‖ اسبابنی ایلدی — دور ودراز ἐξέθηκε διὰ μακρῶν τοὺς λόγους.

آتیجی T. **ἀτηδζὴ** [آتمق] ἐπθ : ὁ βάλλων, ἐπιτήδειος σκοπευτής.

آتیش T. **ἀτὴζ** [آتمق] ρ. ἀφ. βολή [πυροβόλου]·§βῆμα, ποδαρικὰ·§طوتش—**ἀτὴζ τουτοὺς,** καυχησιολογία· ‖ βλ. καὶ آتمق - آتمه آتیم

آتیق T. **ἀτὴκ** [آتمق] ὄν. μικρὸς κάδος,ἐντὸς τοῦ ὁποίου ῥιπτόμενον τὸ γάλα κτυπᾶται, ὅπως χωρισθῇ τὸ βούτυρον.

آتیم ἢ آتم T. **ἀτὴμ** [آتمق] ρ. ἀφ. βολή, ῥῖψιμον πυροβόλου, ἢ ὅπλου· τὸ διάστημα μέχρις οὗ φθάνει σφαῖρα πυροβόλου, ἢ τόξου : —ی قورشون βολὴ σφαίρας· ‖ —ی اوق βολὴ βέλους· § ποσότης πυρίτιδος ἱκανὴ πρὸς βολήν: —ر باروت πυρῖτις μιᾶς βολῆς.

آتینه **ἄτηνα,** ὄν. κ. κωμόπολις ἐν Λαζικῇ· βλ. آتنه

اثاث A. **ἐσάς,** ὄν. θ. ἔπιπλα οἰκίας, ὡς μινητέρια, στρῶσις κτλ: —ـِ,ἢ خانه—ـِ ἔπιπλα οἰκίας·‖ بیتیه—ـِ ἔπιπλα οἰκιακά.

آثار A. **ἀσὰρ** [πλθ. τοῦ اثر **ἐσὲρ**] ὄν. σημεῖα, τεκμήρια· ἔργα· συγγράμματα· μνημεῖα: جلیلهسی—ـِ توجهات سنیه‌یه ὑψηλὰ τεκμήρια ἐξόχου εὐνοίας· ‖ نافه—ـِ ἔργα δημόσια, ὡς ὁδοί, γέφυραι, κτλ. ‖ مفیده—ـِ συγγράμματα ὠφέλιμα· ‖ عتیقه—ـِ ἀρχαῖα μνημεῖα [ἀρχαιότητες]·‖ عتیقه علمی—ـِ ἀρχαιολογία·§[ἰατρ.] ملحقه—ـِ ἐπιφαινόμενα, ἤτοι συμπτώματα ἀσθενείας ἀναφαινόμενα μετὰ τὴν ἀσθένειαν· ‖ متعاقبه—ـِ ἀποτελέσματα ἰατρικοῦ.

آثار A. **ἀσὰρ** [πλθ. τοῦ اثر **ἴσρ**] ὄν. ἴχνη ποδός: قدم—ـِ **ἀσάρι καδὲμ** ἴχνη ποδός, ἢ اقدام—ـِ **ἀσάρι ἀκδὰμ** ἴχνη ποδῶν.

اثالت A. **ἐσαλὲτ** [ρζ. ثلث] ἀφ.θ. μεγαλεῖον, εὐγένεια καταγωγῆς.

آثام A. **ἀσὰμ** [πλθ. τοῦ اثم] ὄν. ἁμαρτίαι, πταίσματα.

اثبات A. **ἰσπὰτ** [ρζ. ثبت] ρ.ἀφ.ἐμπέδωσις· ἀπόδειξις: —ی دعوانك ἡ ἀπόδειξις τῆς ἀγωγῆς.‖Ρμ.[αἰτ.]: مدعاسنی—ایتدی ἀπέδειξε τὴν ἀγωγήν του, τὸν διϊσχυρισμόν του· ‖ هنر ایلدی —ـِ ἀπέδειξε τέχνην, ἱκανότητα· § — و محو προσθαφαίρεσις, ἀπάλειψις καὶ προσθήκη λέξεως, γράμματος κτλ: —ی مسوده محو و — ایلدکدنصکره طبعنه ألیفنك بعض یرلرینی محو و ایلدی باشلادی ἀφοῦ ἀφῄρεσε καὶ προσέθηκε μερικὰ μέρη τοῦ συγγράμματος,ἤτοι μετά τινας προσθαφαιρέσεις,προέβη εἰς τὴν ἐκτύπωσιν αὐτοῦ· § وجود—ـِ παρουσία, ἐμφάνισις·‖ وجود ایتمك—ـِ ἐμφανίζομαι: وجود ایتمش محکمه‌ده—ـِ δὲν ἐνεφανίσθη ἐν τῷ δικαστηρίῳ.

اثباتی A. **ἰσπατ-ί,** ἐπθ. ἀποδεικτικός· § θ. اثباتیه **ἰσπατιγέ.**

اثر A. **ἐσέρ,** ὄν. πρᾶγμα ἀποδεικνύον τὴν ὕπαρξιν προσώπου, ἢ πράγματος, τεκμήριον, σημεῖον, ἴχνος, δεῖγμα, ἔνδειξις, μνημεῖον, ἀποτέλεσμα, ἔργον, σύγγραμμα [دن] : —قالمامشدر وراده اینیه‌دن ἐκεῖ ἴχνος οἰκοδομῆς δὲν ἔμεινε· ‖ قالمامشدر — خسته‌لکدن ἴχνος ἀσθενείας δὲν ἔμεινε· ‖ یدر — قاموس فیروز آبادینك τὸ Καμοὺς εἶναι ἔργον [σύγγραμμα] τοῦ Φιροὺζ Ἀπαδῆ·‖ —ـِ صنعت δεῖγμα, ἔνδειξις ἀγάπης·‖ بیوك —ر حمیت کوستردی ἔδειξε μέγα δεῖγμα ζήλου, ἤτοι ἀπέδειξε μέγαν ζῆλον· ‖ دن‌مؤثره — استدلال اولنور ἐκ τοῦ ἔργου εἰκάζει τις τὸν δράστην· § ἔργον, ἢ λόγος ἱερὸς [τοῦ Μωάμεθ]

διατηρηθεὶς ὑπὸ τῆς παραδόσεως : —ده یولیله ایله اولمشدر ἐν τῇ ἱερᾷ παραδόσει οὕτω φέρεται· § πλθ. آثار **ἀσάρ·** βλ. λ. § βλ. نمایان **νσμά.**

اثر A.**ἴσρ,**ὄν.ἴχνος ποδός,πορεία: —ینه—فلانك ایتدی ایتدیکی کبی ἠκολούθησε τὰ ἴχνη, ἢ τὴν πορείαν τοῦ δεῖνος· § πλθ. آثار **ἀσάρ.**

اثری A. **ἰσρ-ί,** ἐπθ. στοιχειώδης, ἢ ὁ ἀνήκων εἰς τὰ στοιχεῖα, ἢ εἰς τὴν μόρφωσιν, τὸν σχηματισμὸν τῶν ὀργάνων [ἰατρ.] § θ. اثریه **ἰσριγέ.**

اثقال A. **ἐσκὰλ** [πλθ. τοῦ ثقل] ὄν. βάρη, φορτία βαρέα· ἀποσκευὴ ὁδοιπόρου,ἢ στρατιώτου: —ـِ جر τὸ σύρειν βάρη, μηχανική.

اثقل A. **ἐσκὰλ** [παραθ. τοῦ ثقیل] ἐπθ.βαρύτερος, δυσειδέστερος — τατος : ὁ اولسه سوزی چکیلیر قدر—ὅσῳ δυσειδέστατος κἂν ᾖ, ὁ λόγος του εἶναι ἀνεκτός.

اثل A. **ἐσέλ,** ὄν. μυρίκη· βλ. ایلغین

اثلاث A. **ἐσλὰς** [πλθ. τοῦ ثلث] ἀρθ.τρία.

آثم A. **ἀσὶμ** [ρζ. اثم] ἐπθ. ἁμαρτωλός : اولوز—ـِ اطاعت ایتمیه الهیه ὁ μὴ ὑποταττόμενος τῇ θείᾳ ἐντολῇ, ἁμαρτωλὸς γίνεται [ἁμαρτάνει]· § θ. آثیمه **ἀσιμέ.**

اثم A. **ἴσμ,** ὄν. ἁμαρτία, πταῖσμα: —الهی وکناهم نه مرتبه کثیر اولسه‌ینه دریای مغفرتکه نسبتله قطره‌دن صغیردر αἱ ἁμαρτίαι μου, σχετικῶς πρὸς τὸ πέλαγος τῆς ἀφέσεώς σου εἶναι μικρότεραι σταγόνος· § πλθ. آثام **ἀσάμ.**

اثمار A. **ἐσμὰρ** [πλθ. τοῦ ثمر] ὄν. καρποί: —ـِ خوشکوار **ἐσμάρι χὸς γκισβὰρ** καρποὶ ὡραῖοι τὴν γεῦσιν.

اثمان A. **ἐσμὰν** [πλθ.τοῦ ثمن **σεμὲν**] ὄν. τιμήματα, ἀντίτιμα πραγμάτων, ἐμπορευμάτων: —ی تأدیه ایدلدی اشیانك الناں ἐπληρώθη τὸ τίμημα τῶν ἀγορασθέντων πραγμάτων· § [πλθ. τοῦ ثمن **σὄμν**] ὀκτώ.

اثناء A. **ἐσνὰ** [πλθ.τοῦ ἀχρήστου ἐν τῇ ὀθωμ. ثنی **σίνα**] ὄν. τὸ μεταξύ,διάστημα, διάρκεια : —ی تفکر— τὸ διάστημα, ἡ διάρκεια τῆς σκέψεως· ‖ سنده—طعام , طعامده—ی کدی ἄλθεν ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ γεύματος·‖—ی محاربه‌ده , ἢ سنده—محاربه ἐν τῷ διαστήματι τῆς μάχης, ἢ διαρκούσης τῆς μάχης· ‖ —ده او ἐν τῷ μεταξὺ ἐκείνῳ.

اثنی عشر ἢ اثنا عشر A. **ἴσνα ἀσέρ,** ἀρθ: δώδεκα·—اثنه‌ایتمیی **ἐϊμεῖ ἴσνα ἀσὲρ** οἱ δώδεκα Ἰμάμαι [βλ. اثنه].

اثنین A. **ἰσνέϊν** καὶ اثنان **ἰσνάν,** ἀρθ. δύο: —بین ال **πέϊνε-λ-ἰσνέϊν** μεταξὺ δύο [ἀτόμων, ἢ πραγμάτων]·‖—یوم ال **γέβμθ-λ-ἰσνέϊν** Δευτέρα.

اثنینیت A. **ἰσνεϊν-ιγέτ,**ἀφ. θ. δυασμός, διθεία· δυάς: —ی موضوعك ἡ δυὰς τοῦ ἀντικειμένου ἐπιστήμης κτλ.

اثنیه A. **ἐσνιγὲ** [πλθ. τοῦ ثناء] ὄν. ἔπαινοι, αἶνοι: —و ادعیه، خیریه‌لری یاد و تکرار ایدلدی οἱ ἔπαινοι καὶ αἱ ἀγαθαὶ εὐχαὶ ὑπὲρ Αὐτοῦ [ἢ ὑπὲρ ὑμῶν] ἐμνημονεύθησαν αὖθις.

اثواب A.**ἐσβὰπ** [πλθ. τοῦ ثوب] ὄν. ἐνδύματα: — آتمق ἐκδύομαι [πετῶ τὰ ροῦχά μου]· ‖اوطه‌سی— ἱματιοφυλάκιον.

اثوابجی T. **ἐσβαπ-δζή,** ἐπθ. ἱματιοφύλαξ ἐνδυμάτων ἡγεμόνος, ἢ ἐξόχου προσώπου : —باشی ὁ πρῶτος ἱματιοφύλαξ [βλ. καὶ اثوابی]·§ ἔμπορος ἐνδυμάτων.

اثوابخانه Π.**ἐσβαπ-χανὲ,**ὄν.ἱματιοφυλάκιον.

اثوابلق T. **ἐσβαπ-λήκ,** ἐπθ. κατάλληλος δι' ἔνδυμα [ἐπὶ ὑφάσματος].

اثوابی A. **ἐσβαπ-ί,** ὄν. ἱματιοφύλαξ : —سر ἀρχιματιοφύλαξ· ‖ —ثانی δεύτερος ἱματιοφύλαξ·§βλ. καὶ اثوابجی

ثوار A.**ἐσβὰρ** [πλθ.τοῦ ثور] ὄν.βόες,ταῦροι.

اثیر A. **ἐσὶρ** [ἑλλ. αἰθὴρ] ὄν. αἰθήρ: استنشاق —ـِ δίδω εἰς τινα ν'ἀναπνεύσῃ αἰθέρα, ἢ ἀπονάρκωσις δι' αἰθέρος· βλ. καὶ اثر

اثیری A. **ἐσὶρ-ί,** ἐπθ. αἰθερώδης· βλ. اثری

اثیل A. **ἐσὶλ,** [ρζ. ثلث, βλ. اثالث] ἐπθ. μέγας, εὐγενής, ἀγαθός· ‖θ. اثیله **ἐσιλέ** : —وسیله ἀφορμὴ ἀγαθή.

اثیم A. **ἐσὶμ** [ρζ. اثم] ἐπθ. ἁμαρτωλός· συνηθέστερον آثم **ἀσίμ.**

آج T. **ἄδζ,** ἐπθ. πεινα λέος, νῆστις: —سوسز πεινῶν καὶ διψῶν, ἤτοι ἐνδεὴς [βλ. اعلاج]·‖—م **ἄδζ-ny,**ἢ در —قارنم πεινῶ, ἡ κοιλία μου εἶναι νῆστις·‖—قارنه **ἄδζ καρνη-**

νά, ἢ ν᾽— — ἀδζ ἀδζπνὰ πρὸ τοῦ φαγητοῦ [νηστικάτα]· || طویورمق— χορταίνω πεινῶντας, εὐεργετῶ· || طورمق ἢ قالق—μένω νῆστις, δυστυχῶ· || قومق—, ἢ قالڤ—ἀφίνω νῆστιν, περιάγω εἰς ἔνδειαν· || ـندن اولمك— ἀποθνήσκειν ἐκ τῆς πείνης **[ἀδζπν‡ὰν]**, ἤτοι περιέρχεσθαι εἰς τὴν ἐσχάτην ἔνδειαν· || كوز —ἀπληστία[νηστικὸ μάτι] || كوزلو—ἄπληστος,ἀκόρεστος· || كوزلولك — ἀπληστία.

اجابت A. **ἰδζα‡ὲ‡** [ρζ. جوب, βλ جواب] ρ. ἀφ. θ. τὸ ἀποδέχεσθαι, ἐπακούειν, ἀποδοχὴ αἰτήσεως, ἢ παρακλήσεως: ى — دعانك ἀποδοχὴ εὐχῆς [ὑπὸ τοῦ θεοῦ]‖Ρμ. [δοτ.]:جناب حق دعاسنه—ایلدی ὁ θεὸς ἐπήκουσε τῆς δεήσεώς του· ||ایلدی—دعوتنه ἀπεδέξατο τὴν πρόσκλησιν· ||ـعدم μὴ ἀποδοχή,ἢ ἀπόρριψις προσκλήσεως.

اجاج A. **ὁδζὰδζ** [ρζ. ـّ ـٖ] ἐπθ. πικρός: ماى — ὕδωρ πικρόν·§ ὄν. ὕδωρ ἁλμυρόν.

آجار A. **ἀδζὰρ** [πλθ. τοῦ اجر] ὄν. μισθοί, ἀμοιβαί, ἐνοίκια.

اجاده A. **ἰδζα‡ὲ** [ρζ. جود, βλ. جواد] ρ.ἀφ. τὸ ποιεῖν τι ὡραῖον, ἐξωραϊσμός: ـ — ـمعره قابلیتی وار ἔχει ἱκανότητα ἵνα ποιῇ ὡραίαν ποίησιν.

اجارتین A. **ἰδζαρετ‡ῖν** [δυϊκ.τοῦ اجاره] ὄν. διτέλεια· οὕτω καλοῦνται αἱ δύο πληρωμαί, ἢ μισθώματα,γινόμεναι ὑπὸ τῶν ἀγοραζόντων βακουφικὰ κτήματα,ἤτοι ἡ προκαταβαλλομένη κατὰ τὴν ἀγορὰν τοῦ κτήματος, καλουμένη اجاره ـمجله **ἰδζαρέϊ μουαδζδζελὲ** μίσθωμα προπληρωτέον,καὶ ἡ ἀποτιομένη ἐτησίως κατ᾽ ἀποκοπήν, καλουμένη اجارهٔ مؤجله **ἰδζαρέϊ μουεδζδζελὲ** μίσθωμα ἐμπρόθεσμον.

اجارتینلی T. **ἰδζαρετεῖν-λί,** ἐπθ. διτελὴς [ἐπὶ κτημάτων βακουφικῶν τῆς κατηγορίας τῶν ἐπὶ διτελείᾳ اجارتین πωλουμένων]· ἀντιθ. واحدلو اجارهٔ **ἰδζαρέϊ βαχ‡ελί·** βλ. λ. اجاره

اجاره A. **ἰδζαρὲ** [ρζ. اجر] ρ. ἀφ. θ. ἐκμίσθωσις, τὸ δίδειν ὑπ᾽ ἐνοίκιον· μίσθωμα, ἐνοίκιον: ـلازمه — ἐκμίσθωσις ἀμετάκλητος· || ـمنجزه — ἐκμίσθωσις ἀμέσως ἐκτελεστὴ **[μουνδζιζέ]**·|| ـمضافه — μίσθωσις ἀναγομένη εἰς τὸ μέλλον, ἤτοι ἀρχομένη ἀπὸ ὡρισμένου μέλλοντος χρόνου· ||ـباطله — μίσθωσις ἄκυρος· || ـفاسده—μίσθωσις πλημμελής·||ـواحدهلی — μονοτέλεια: واحدهلی — μονοτελὴς [βλ. اوقاف اجارتین καὶ اجارتین]· ||ـمعجله — καὶ ـمؤجله — βλ. ـزمین||اجارتین—μίσθωμα διὰ γῆν βακουφικήν· ||ـآدمی — μίσθωσις ἀνθρώπου· § اوی—یه ویرمك δίδω τὴν οἰκίαν εἰς ἐνοίκιον, ἐκμισθῶ· βλ.ایجار

اجازت A. **ἰδζαζὲ‡** [ρζ. جوز, βλ. جواز] ρ. ἀφ. θ. ἄδεια κατόχου, ἐντολοδότου πρὸς πώλησιν κτλ. ἀποδοχή: ـقولیه—ἄδεια ἢ ἀποδοχὴ διὰ λόγου· || ـفعلیه — ἄδεια, ἢ ἀποδοχὴ δι᾽ἔργου·||ویرمك—δίδω ἄδειαν,ἐπιτρέπω, ἀποδέχομαι [δοτ.]: ير مریض مرض موتنده ایکن ورثه‌سندن برینه بر شی صاتمه دیکر وارثلرك — موقوف اولوب مریضك وفاتندنصکره — ویرلر ایسه ناڤذ اولماز ویرمزلر ایسه ناڤذ اولوب ἐὰν ἀσθενής τις,ἀσθενῶν ἐπιθανατίως,πωλήσῃ πρᾶγμά τι εἴς τινα τῶν κληρονόμων αὐτοῦ, ἐξαρτᾶται [ἡ πώλησις] ἐκ τῆς ἀδείας **[ἰδζαζετινὲ]** τῶν ἄλλων κληρονόμων·ἐὰν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀσθενοῦς οὗτοι ἐπιτρέψωσιν, ἰσχύει· ἐὰν δὲν ἐπιτρέψωσι, δὲν ἰσχύει· § ἄδεια τοῦ διδάσκειν [ἰδίᾳ ἐπὶ οὐλεμάδων· βλ. علماء].

اجازتنامه Π. **ἰδζαζετ-ναμέ,** ὄν. δίπλωμα παρέχον ἄδειαν τοῦ· διδάσκειν ἰδίᾳ τὴν θεολογίαν, ἢ ἐξασκεῖν ἐπάγγελμα.

اجاس A. ἢ اجاص **ἰδζάς,** ὄν. εἶδος δαμασκήνου.

اجاعه A. **ἰδζαὰ** [ρζ. جوع] ρ. ἀφ. θ. τὸ ἀφίνειν τινὰ νὰ πεινᾷ: ـكلب — τὸ ἀφίνειν τὸν κῦνα νὰ λιμοκτονῇ·|| βλ. تجویع

آجال A. **ἀδζὰλ** [πλθ. τοῦ اجل] ὄν. μοῖραῖα τέλη, θάνατοι: انسانلرده‌کی آمال ایله محو اولور — حلول οἱ πόθοι τῶν ἀνθρώπων ἐξαφανίζονται ἐπιστάντος τοῦ μοιραίου τέλους.

اجاله A.**ἰδζαλὲ** [ρζ. جول, βλ. جولان] ρ.ἀφ. τὸ στρέφειν, στροφή: ـفکره میدانی — οὐ δὲν ἔχει στάδιον νὰ σκεφθῇ [νὰ στρέψῃ τὸν νοῦν του]· ||سی — تازینك اسب τὸ στρέφειν τὸν ἵππον.

اجام A. **ἰδζὰμ** [πλθ. τοῦ اجمه] ὄν. φωλεοὶ θηρίων, ἰδίᾳ λεόντων.

اجانب A. **ἐδζανὶ‡** [πλθ. τοῦ اجنبی] ὄν.ξένοι,ἤτοι ἀλλοεθνεῖς: ترقیاتمزك نظر دقتنی جلب ایتدی αἱ πρόοδοι ἡμῶν ἐφείλκυσαν τὸ ὄμμα τῆς προσοχῆς τῶν ξένων.

اجاهل A. **ἐδζαχὶλ** [πλθ. τοῦ اجهل] ἐπθ. ἀμαθέστερος-στατος : — افاضل ایله برمیدر ἓν πρᾶγμα εἶναι οἱ ἀμαθέστατοι καὶ οἱ σοφώτατοι;

اجتماع A. **ἰδζτιμὰ** [ρζ. جمع] ρ. ἀφ. τὸ συνέρχεσθαι, συναθροίζεσθαι, συνάθροισις, συνένωσις, τὸ συνεδριάζειν, συνεδρία: ـ سعادت اسباب συνένωσις τῶν μέσων τῆς εὐτυχίας·‖Ρμ. ایتدی — مجلس τὸ συμβούλιον συνῆλθε· § [ἀστρ.] σύνοδος: علوی ـ — σύνοδος ἀνωτέρα· || سفلی ـ σύνοδος κατωτέρα· § [νμ.] συρροή: جرائم ـ συρροὴ ἀδικημάτων.

اجتماعی A. **ἰδζτιμα-ϊ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῇ κοινωνίᾳ, κοινωνικός· § θ. اجتماعیه **ἰδζτιμα-ϊγέ**: ـ مسائل ζητήματα κοινωνικά.

اجتناء A. **ἰδζτινὰ** [ρζ. جنی] ρ. ἀφ. τὸ συλλέγειν καρποὺς, συλλογή: ى ایمار—, ἢ ثمرات فنون — ى — τὸ δρέπειν καρποὺς τῶν ἐπιστημῶν.

اجتناب A. **ἰδζτινὰ‡** [ρζ. جنب] ρ. ἀφ. τὸ ἀπέχειν, ἀποφεύγειν, ἀποχή, ἀποφυγή, ἐγκράτεια [ιδν]: — نواهیدن ἀποφυγὴ ἀπὸ τῶν ἀπηγορευμένων, τῶν ἀθεμίτων. ‖Ρμ. یالان سویلکدن—ایت ἄπεχε ἀπὸ τοῦ ψευδολογεῖν.

اجتناح A. **ἰδζτινὰχ** [ρζ. جنح βλ. جناح] ρ. ἀφ. τὸ κλίνειν, τὸ κύπτειν [στάσις τοῦ σώματος ἐν τῇ παρὰ Μουσουλμάνοις προσευχῇ,καθ᾽ἣν ὁ προσευχόμενος ἔχων τὰ γόνατα κεκλιμένα καὶ τὸ μέτωπον ἐπὶ τῆς γῆς, θέτει τὰς χεῖρας χαμαί, ἀνοίγων τοὺς ἀγκῶνας καὶ κρατῶν τοὺς βραχίονας ἐν εἴδει πτέρυγος].

اجتوار A. **ἰδζτιβὰρ** [ρζ. جور, βλ. جوار] ρ. ἀφ. γειτνίασις,τὸ γίνεσθαι γείτονα: ـك سبی وار ایدی ὑπῆρχε λόγος τῆς γειτνιάσεως ταύτης·|| روضهٔ مطهره نه بیوك سعادتدر — ἡ γειτνίασις εἰς τὸν ἀγνὸν τάφον [τοῦ Μωάμεθ] πόσον μεγάλη εὐτυχία εἶναι!

اجتهاد A.**ἰδζτιχὰδ** [ρζ. جهد] ρ.ἀφ.τὸ καταβάλλειν τὴν δυνατὴν προσπάθειαν, ἐνδελέχεια, ἐπιμονή:‖Ρμ.[ιδ]:ایتدی—فتح کشورده κατέβαλε πᾶσαν προσπάθειαν εἰς κατάκτησιν χωρῶν· § βαθεῖα μελέτη τοῦ ἱεροῦ νόμου [Σερῆ] πρὸς ἑρμηνείαν θρησκευτικοῦ ζητήματος, ἢ σύστασιν δόγματος· ἑρμηνεία, αἵρεσις· ‖ Ρμ. ἑρμηνεύω, συνιστῶ δόγμα [αἰτ. ἢ ιδ] : ایمام مالك شویله—ایتمشدر [ἢ بو مسئله‌ده] بو مسئله‌یی τὸ ζήτημα τοῦτο οὕτως ἠρμήνευσεν ὁ Ἰμάμης Μαλίκ·|| ایتدی — ابو حنیفه بر مذهب ὁ Ἔβου-χανιφὲ συνέστησε δόγμα, ἐδογμάτισε.

اجتهار A. **ἰδζτιχὰρ** [ρζ. جهر] ρ. ἀφ. τὸ φαίνεσθαι ἐναργῶς, ἐνάργεια [σπν.]· § τὸ αὐξάνειν τὸν στρατόν.

اجداث A. **ἐδζἑὰς** (πλθ. τοῦ ἀχρήστου جدث] ὄν. τάφοι: اجدادی زیارت — ἐπίσκεψις τῶν τάφων τῶν προγόνων.

اجداد A. **ἐδζἑὰἑ** [πλθ. τοῦ جد **ὄζἐδδ**] ὄν. πάπποι, πρόγονοι: غظام — μεγάλοι πρόγονοι·‖— با و اجداد πατέρες καὶ πρόγονοι·‖فخر — τὸ καύχημα, τὸ σέμνωμα τῶν προγόνων.

اجدر A. **ἐδζἑὲρ** [παραθ. τοῦ جدير]ἐπθ. ἀξιώτερος-τατος [δοτ.] : اشبو اثرانفس — در الاسنار اطلاقه τὸ σύγγραμμα τοῦτο εἶναι ἀξιώτατον νὰ κληθῇ τὸ κάλλιστον τῶν συγγραμμάτων [σπν.].

اجذم A. **ἐδζζὲμ** [ἐκ τοῦ جذام] ἐπθ. λεπρός· § ἄνθρωπος, οὗ αἱ χεῖρες καὶ τὰ δάκτυλα εἶναι κεκομμένα.

آجر **ἀδζἀρ,** ὄν. κ. Ἄγαρ [ἡ μήτηρ τοῦ Ἰσμαήλ, υἱοῦ τοῦ Ἀβραάμ].

آجر A. **ἀδζὶρ** [ρζ. اجر] ἐπθ. ἐκμισθωτής, ἤτοι ὁ δίδων, ὁ παραχωρῶν τι ἐπὶ ἐνοικίῳ· ἀντιθ. τῷ مستأجر **μισθεδζίρ,** ὁ λαμβάνων ὑπ' ἐνοίκιον·‖βλ. καὶ مؤجر

آجر A. **ἀδζοὶρ** [ἐκ τοῦ περσ. آكور **ἀγκιδὸρ**] ὄν. πλίνθος, κέραμος.

اجر A. **ἔδζρ,** ὄν. ἀμοιβή, ἀνταπόδοσις, ἀξιομισθία[ἰδίᾳ ἀγαθῆς πράξεως, γεννσομένη ἐν τῷ μέλλοντι βίῳ]: واقعی مظهر — جزیل اولهجقده شیه یوقدر οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ὁ ἀφιερωτὴς θέλει ἀπολαύσει μεγάλης ἀξιομισθίας [βλ. صبر]· §[νμ.] μίσθωμα; مثل — **ἔδζρι μίσλ,** μίσθωμα κατ' ἐκτίμησιν, ἤτοι τὸ ὑπὸ πραγματογνωμόνων ἀμεροληπτως ἐκτετιμημένον· ‖ مسمی — **ἔδζρι μουσεμμά,** μίσθωμα συμπεφωνημένον μεταξὺ τῶν συμβληθέντων·‖πλθ. اجور **ὄδζούρ,** καὶ δ΄. πλθ. اجورات **ὄδζουράτ.**

اجراء A.**ἰδζρὰ** [ρζ. جرى , βλ. جريان] ρ.ἀφ. διοχέτευσις·ἐκτέλεσις: صویك شهره -سی διοχέτευσις ὕδατος εἰς τὴν πόλιν·‖سی — اعلامك ἐκτέλεσις ἀποφάσεως· ‖ سی موقت — προσωρινὴ ἐκτέλεσις ἀποφάσεως· ‖ مأمورى — ὑπάλληλος τοῦ ἐκτελεστικοῦ τμήματος· ‖ .... فلانك مأموریتی — سی متصرفلغنه ἡ ἐκτέλεσις τοῦ διορισμοῦ τοῦ δεῖνος εἰς τὴν θέσιν διοικητοῦ τοῦ... ‖Ρμ. διοχετεύω· ἐκτελῶ· [αἰτ] : ماء لذیذی — ابتدی διωχέτευσε γλυκὺ ὕδωρ·‖ابتدی — تصوراتی ἐξετέλεσε τὰ σχέδιά του·§πλθ. اجرا آت βλ. λ.

اجراآت A. **ἰδζρααὰτ** [πλθ. τοῦ اجراء] ὄν. θ. πράξεις, ἔργα: انشاسنده — بو ἐν τῷ μεταξὺ τῶν πράξεων τούτων, ἐνῷ ἐγίνοντο ταῦτα·‖عصر حیدیدن بری ده تنسیقات عدلیه در — ἐν τῶν ἔργων τῆς ἐποχῆς τοῦ Σουλτὰν Χαμὶδ εἶναι καὶ αἱ δικαστικαὶ μεταρρυθμίσεις.

اجرائی A. **ἰδζρα-ῖ,** ἐπθ. ἐκτελεστικός·§θηλ. اجرائیه **ἰδζραϊγέ** : — داڑه ἐκτελεστικὸν τιμῆμα·‖— قوه ἐκτελεστικὴ ἐξουσία·‖ βλ. καὶ تنفیذی

اجراسز T. **ἰδζρα-σὴζ,** ἐπθ. ἀνεκτέλεστος: قالق — μένειν τι ἀνεκτέλεστον.

اجراسزلق T. **ἰδζρα-σηζλήκ,** ἀφ. ἡ μὴ ἐφαρμογή· ἡ μὴ ἐκτέλεσις.

اجرام A. **ἐδζρὰμ** [πλθ. τοῦ جرم] ὄν. σώματα [ἐπὶ ἀψύχων]: سماویه —, ἢ — فلکیه οὐράνια σώματα.

اجرت A. **ὄδζρὲτ** [ρζ. اجر] ὄν.θ. μίσθωμα, μισθός, ἡμερομίσθιον, ἀμοιβή· ἐνοίκιον [ζώου, ἢ ἄλλου πράγματος]: فلان آدمی استخدام ایتدیلر — ایله ایشده نه قدر او τὸν δεῖνα ἄνθρωπον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἐργασίᾳ μὲ πόσον μισθὸν εἶχον ἐν ὑπηρεσίᾳ· ‖ قدم — ἀμοιβὴ διὰ τὸν ὁδοιπορικὸν κόπον [ποδοκόπι]· ‖ ی — آرابه ἐνοίκιον ἁμάξης· ‖ ی — واپور ναῦλος· ‖ نقلیه — δικαίωμα μεταφορᾶς [ἐμπορευμάτων κτλ. διὰ πλοίου, σιδηροδρόμου]·‖ اجرة بلا **ٮٮلا ὄδζρετιν,** ἢ اجرت بلا **ٮٮلا ὄδζρὲτ** ἀμισθί.

اجرتسز T. **ὄδζρετ-σὶζ,** ἐπθ. ἄμισθος, ὁ ἄνευ μισθοῦ ἐργαζόμενος· § [ἐπρ.] ἀμισθί.

اجرتلی A. **ὄδζρετ-λί,** ἐπθ. ἐμμισθος.

اجرد A. **ἐδζρὲἑ** [ρζ. جرد] ἐπθ. ἀγένειος, ἀπώγων.

اجزاء A.**ἐδζζὰ** [πλθ.τοῦ جزء] ὄν.μέρη ἑνὸς ὅλου· τυπογραφικὰ φύλλα βιβλίου, τεύχη· βιβλίον ἄδετον: اولمق صاتیلور — πωλεῖται εἰς τεύχη, ἤτοι ἄδετον· § φάρμακα: ی — φάρμακα ἰατρικά·§ فردیه ی — ἄτομα[χημ.]· ‖ ترکیبی — συστατικὰ μέρη, ἤτοι μέρη ἐξ ὧν σύγκειται **[μὸρεκκεἑὲ]** ἐν σῶμα· ‖ناریه ی — ὕλαι εὔφλεκτοι·§ متممه ی — μέρη συμπληρωματικὰ **[μὸτεμμιμέ],** διορισμοὶ προτάσεως [συντακτ.]· § ἐμπόριον τορπίλλης κτλ.

اجزاجی T. **ἐδζζα-δζή,** ὄν.φαρμακοποιός, φαρμακοπώλης: باشی — ἀρχιφαρμακοποιός·‖ چراغی —μαθητευόμενος φαρμακοποιοῦ· ‖ دکانی — φαρμακεῖον· § βλ. صیدلانی

اجزاجیاق T. **ἐδζζα-δζηλήκ,** ἀφ. φαρμακοποιία· § βλ. صیدله

اجزاخانه Π. **ἐδζζα-χανέ,** ὄν. φαρμακεῖον.

اجزاسز T. **ἐδζζα-σίζ,** ἐπθ. ὁ ἄνευ ἐμπορίου [ὡς τορπίλλη, κτλ.].

اجزالی T. **ἐδζζα-λή,** ὄν. φωσφόρον· πυρόδολον ριπτόμενον δι' ἐκπυρώτρου [καπσοῦλας]· § ἐπθ. كاغد —χημικὸς χάρτης πρὸς μεταφορὰν σχεδίου διὰ λιθογραφίαν.

اجساد A. **ἐδζσάἑ** [πλθ. τοῦ جسد] ὄν. σώματα ἀνθρώπων,ἢ ζώων, νεκρῶν.

اجسام A. **ἐδζσάμ** [πλθ. τοῦ جسم] ὄν. σώματα [χημ. φυσ.]: کیمیوی — χημικὰ σώματα· ‖ بسیطه — σώματα ἁπλᾶ·‖ مرکبه — σώματα σύνθετα **[μουρεκκεἑὲ]** ‖ صلبه — σώματα στερεὰ **[σουλἑέ]**· ‖ مایعه — σώματα ρευστὰ **[μαϊά]**· ‖ غازیه — σώματα ἀέρια **[γαζιέ]**· ‖ سابحه — σώματα ἐπιπλέοντα **[σαἑηχὰ]** ‖ — مغطوسه **[μαγτουσά],** ἢ غاطسه —**[γατησὰ]** βεβαπτισμένα· ‖ لطیفه—ἄϋλα [ἄγγελοι κτλ.].

اجسم A. **ἐδζσὲμ** [παραθ. τοῦ جسيم] ἐπθ. εὐμεγεθέστερος-τατος [σπν.].

اجفان A. **ἐδζφὰν** [πλθ. τοῦ جفن] ὄν. βλέφαρα· βλ. اختلاج

آجل A. **ἀδζὶλ** [ρζ. اجل **ἐδζὲλ**] ἐπθ. ὁ κατόπιν γενησόμενος· ἐμπρόθεσμος, [ἀντίθ. عاجل κατεπείγων]· § θ. آجله **ἀδζιλέ.**

اجل A. **ἔδζλ,** ἢ **ἐδζίλ,**ὄν. αἰτία, λόγος· [ἐν χρήσει μετὰ τῆς τουρκ. προθέσεως دن , ἢ τῆς ἀραβικῆς لی **λί·** ἰσοδυναμεῖ τῷ **ἔνεκα,** ἢ τῇ **πρός, χάριν**]: دن — بو **ٮٮοὶ· ἐδζιλἑέν,** ἕνεκα τούτου· ‖ دن — بویله اولدیغی **ٮٮοὶλε** ἕνεκα τοῦ ὅτι οὕτως ἔχει· ‖ الوداع — ل **λὶ ἔδζλι-λ-δεἑά,** πρὸς ἀποχαιρετισμόν· ‖ التزه — ل **λὶ ἔδζλι-τ-τενεζζὸχ,** χάριν ἀναψυχῆς.

اجل A. **ἐδζέλ,** ὄν. μοιραῖον τέλος, θάνατος : ی کلان اولور — ἐκεῖνος, οὗ ἔρχεται τὸ μοιραῖον τέλος, ἀποθνήσκει **[ὸλδρ].** ‖ چاره اولماز ه — δὲν ὑπάρχει θεραπεία διὰ τὸ πεπρωμένον [ἀδύνατον ἀποφυγεῖν τὸ πεπρωμένον]· ‖ قضا — θάνατος προερχόμενος ἐκ δυστυχήματος [ναυαγίου κτλ.]·‖ موعود —**ἐδζέλι μεδούἑ,** ἢ مسمی — **ἐδζέλι μουσεμμὰ** μοιραῖος, φυσικὸς θάνατος [ἐξ ἀσθενείας,ἢ ἐκ γήρατος]. ‖ قاوشمق ه — συντυγχάνω τῷ θανάτῳ, ἀποθνήσκω.

اجل A. **ἐδζὲλλ** [παραθ. τοῦ جليل]ἐπθ. ἐξοχώτερος-τατος· μείζων-γιστος : ذات واعلا — τὸ μέγιστον καὶ ὕψιστον ὄν [ὁ Θεός]· ‖ کائنات — τὸ ἐξοχώτερον τῶν ὄντων [ὁ ἄνθρωπος].

اجل A. **ἴδζλ,** ὄν. ὀπισθότονος, κ. στραβολαίμιασμα [ἰατρ.].

اجلاء A. **ἰδζλὰ** [ρζ. جلا] ρ. ἀφ. ἐξορία, ὑπερορία·[συνων. نفی] ‖Ρμ. ἐξορίζω, ποιῶ ὑπερόριον [αἰτ.].

اجلاء A. **ἐδζιλλὰ** [πλθ. τοῦ جلى] ἐπθ : σαφεῖς, ἐναργεῖς,ἢ [σπν.].

آجلاً A. **ἄδζιλ-εν,** ἐπρ : κατόπιν, ἐμπροθέσμως : تأدیه اولنه جق مبالغ — ποσὰ πληρωθησόμενα ἐμπροθέσμως.

اجلاد A. **ἐδζλὰἑ** [πλθ. τοῦ جلد] ὄν. δέρματα ζώων, τόμοι βιβλίων· βλ. καὶ جلود

اجلاس A. **ἰδζλὰς** [ρζ. جلس , βλ. جلوس] ρ. ἀφ. ἐνθρόνισις ἰδίᾳ βασιλέως· ‖Ρμ. ἐνθρονίζω ἰδίᾳ βασιλέα [αἰτ. καὶ δοτ.] § [μτφρ.] : ایلدم — صحن صفه کلزاره یاری ἐνεθρόνισα τὴν φίλην εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀνακλίντρου τοῦ ροδῶνος.

اجلاف A. **ἐδζλὰφ** [πλθ. τοῦ ἀχρήστου جلف **ὄζἰλφ**] ὄν, χυδαῖοι, μπδαμινοί, κακοήθεις: زمان — οἱ κακοήθεις τῆς ἐποχῆς.

اجلال A. **ἰδζλὰλ** [ρζ. جلّ, βλ. جلال] ὄν. τιμή, σέβας : او کتاب قدسی مأل زیب — اولدی **ٮٮلمه ὃ κιτάπι κουδσὶ μεὰλ ζίπι χαμέϊ ἰδζλὰλ ὀλτού,** ἐκεῖνο τὸ ἅγιον βιβλίον ἐκόσμησε τὴν κεφαλὴν τοῦ σεβασμοῦ, ἤτοι ἐκ σεβασμοῦ ἐτέθη κτλ. § μεγαλεῖον: زیور اورنك — **ζιδέρι ἐδρένγκι ἰδζλάλ,** κόσμημα τοῦ θρόνου τοῦ μεγαλείου· ‖ — آرای مسند **μεσνὲἑ ἀράϊ ἰδζλάλ,** ὁ κοσμῶν τὸν θρόνον τοῦ μεγαλείου.

اجلالاً A. **ἰδζλάλ-εν,** ἐπρ. πρὸς τιμήν : تشریفلرنده — شهر آیین اجرا ایدلدی κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν αὐτοῦ, ἐγένετο φωταψία πρὸς τιμὴν αὐτοῦ.

اجلالی A. **ἰδζλαλ-ί,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῷ μεγαλείῳ, πολύτιμος, ὁ ἔχων ἀξίαν: جوهر — κόσμημα πολύτιμον.

سوز — λόγος πικρός, δριμύς· ἐπιτίμησις· ‖— دیل گلوسدا پیکرا، ایگیکتیکی· ‖ سس — φωνὴ διαπεραστική, δυσάρεστος, ὀξεῖα· ‖ — — ὀξύτατος, λίαν πικρός· καὶ ἐπρ. ὀξύτατα, πικρότατα: دودوك چالمق —— συρίζω ὀξύτατα. ‖ βλ. καὶ ἑπομ.

آجی } T. **ἀδζή,** ὄν. πικρία, λύπη: سی — جان ﻫ سی — يورك μεγάλη λύπη, συμφορά· ἀξιολύπητος· ‖ سی قزجغز — يوركلر κόρη ἀξιολύπητος **[γιουρεκλερ ἀδζησή]**· ‖ سی — قوروق μνησικακία· ‖ سی چيقارمق — ἀποζημιοῦμαι, κερδίζω ἔκ τινος πράγματος ὅ,τι ἀπώλεσα ἐξ ἄλλου.

اجياد } A. **ἐδζγιὰδ** [πλθ. τοῦ ἀχρήστου جيد **ὄζεῖδ**], ὄν. λαιμοί [σπν.].

اجياف } A· **ἐδζγιὰφ** [πλθ. τοῦ جيف] ὄν. πτώματα.

اجيال } A. **ἐδζγιὰλ** [πλθ. τοῦ ἀχρήστου جيل **ὄζεῖλ**] ὄν. φυλαί, γενεαὶ ἀνθρώπων: عرب — φυλαὶ Ἀράβων· ‖ مستقبله — αἱ μέλλουσαι γενεαί.

آجيتدرمق } T. **ἀδζη-ττηρ-μάκ,** ρι. μτδ. συγκινῶ, μαλάσσω τὴν καρδίαν τινός, φέρω εἰς οἶκτον, συμπάθειαν.

آجيتمق } T. **ἀδζη-τμάκ,** ρι. μτδ. προξενῶ πόνον σωματικόν, ἢ θλίψιν ψυχικήν [αἰτ.]: — يورك θλίβω τὴν καρδίαν.

آجيجه } T. **ἀδζή-δζα,** ἐπθ. ὑπόπικρος.

اجير } A. **ἐδζὶρ** [ρζ. اجر] ἐπθ. μισθωτός [ἄνθρωπος]: خاص — μισθωτὸς ἰδιαίτερος· ‖ مشترك — μισθωτὸς κοινός.

آجيراق } T. **ἀδζη-ράκ,** βλ. آجيڑاق

آجيرغنمق } T. **ἀδζη-ργανμάκ,** ρι. μσ. λυποῦμαι, συγκινοῦμαι [σπν.].

آجيرغه } T. **ἀδζη-ργά,** ὄν. ραδίκιον πικρόν· [λέγεται καὶ بيان تورپی, ἢ ἀραβιστὶ جَل] § ὄνομα διαφόρων ἄλλων ἀγρίων φυτῶν, ἐχόντων φύλλα καὶ ρίζας πικράς.

آجيس } T. **ἀδζίς,** ἐπθ. μετὰ τοῦ συνων. آجيس بوجيس **ἀπουδζίς,** ἤτοι δύσμορφος, δυσειδής.

آجيق } T. **ἀδζή-κ,** ὄν. θλῖψις, πόνος, πένθος [σπν.].

آجيق } T. **ἀδζ-ήκ,** ὄν. νηστεία· ‖βλ. اوروج

آجنق } T. **ἀδζηνμάκ,** βλ. آجينمق

اجنه } A. **ἐδζιννὲ** [πλθ. τοῦ جنين] ὄν. ἐκτρώματα: ساقط — ἐκτρώματα.

آجنه‌جق } T. **ἀδζηναδζάκ,** βλ. آجينق

اجنی } A. **ἐδζιννὶ** [ρζ. جن] ὄν. δαίμων, πνεῦμα κακοποιόν.

اجواد } A. **ἐδζδὰ‡** [πλθ. τοῦ جود] ὄν. γενναιοδωρίαι· § [πλθ. τοῦ جواد] γενναιόδωροι.

اجوار } A. **ἐδζδὰρ** [πλθ. τοῦ جار] ὄν. γείτονες· § βλ. جيران

اجواف } A. **ἐδζδὰφ** [πλθ. τοῦ جوف] ὄν. κοιλώματα, τὰ ἐντὸς πράγματός τινος κενά· ‖ βλ. جوف

اجوبه } A. **ἐδζδι‡ὲ** [πλθ. τοῦ جواب] ὄν. ἀπαντήσεις: كافيه —ἀπαντήσεις ἀποχρῶσαι· ‖ مسكته — ἀπαντήσεις πειστικαί.

اجود } A. **ἐδζδὲδ** [παραθ. τοῦ جيد] ἐπθ. κάλλιστος: منسوجات ﻫ اقمشه — τὸ κάλλιστον τῶν ὑφασμάτων.

آجور } T. **ἀδζούρ,** ὄν. εἶδος σικυοῦ, ἤτοι ἀγκουρίου.

اجور } A. **ἀδζοὺρ** [πλθ. τοῦ اجر] ὄν. μισθοί, ἀμοιβαί, ἀνταμοιβαί: كثير — μεγάλαι ἀμοιβαί· βλ. καὶ ἑπόμ.

اجورات } A. **ἀδζουρὰτ** [β΄ πλθ. ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. ἀμοιβαί, μισθοί: معينه — μισθοὶ ὡρισμένοι· ‖ مشاركه — μισθοὶ συσσωρευθέντες.

اجوف } A. **ἐδζδὲφ** [ρζ. جوف] ἐπθ. κοῖλος· § κοῦφος, ἀμαθής: ى — ك εἷς τῶν ἀμαθῶν· § [γραμ.] ρίζα ρηματική, ἧς τὸ β΄ γράμμα εἶναι و ἢ ى

اجهزه } A. **ἐδζχιζὲ** [πλθ. τοῦ جهاز] ὄν. προϊκες· συσκευαί, ἤτοι ἐργαλεῖα χημικά: كونا كون — διάφοροι συσκευαί.

اجهل } A. **ἐδζχὲλ** [παραθ. τοῦ جاهل] ἐπθ. ἀμαθέστερος-τατος: ناس — ὁ ἀμαθέστατος τῶν ἀνθρώπων· ‖ من قره كوز — **ἔδζχελου μὶν καρὰ γκιόζ,** ἀμαθέστερος καὶ τοῦ **καρὰ-γκιόζ** [παροιμία δημώδης].

آجی } T. **ἀδζή,** ἐπθ. πικρός: صو — ὕδωρ πικρόν· ‖بادم—πικραμύγδαλον· § δριμύς, ἐγγικτικός, τραχύς, διαπεραστικός, δυσάρεστος:

آجلق } T. **ἀδζ-λήκ,** ὄν. πεῖνα: دن اولمك — ἀποθνήσκω τῆς πείνης [βλ. آجندن]· ‖چكمك—ὑποφέρω πεῖναν, δυστυχῶ·§ἀπληστία.

اجله } A. **ἐδζιλλὲ** [πλθ. τοῦ جليل] ἐπθ: ἔξοχοι κατὰ τὴν κοινωνικὴν θέσιν, ἢ τὴν παιδείαν: رجال دولت ، — οἱ ἐξέχοντες ἐκ τῶν ἐν τέλει, οἱ ἀνώτεροι λειτουργοὶ τοῦ κράτους· ‖ادبای عثمانیه ، — οἱ ἐξέχοντες ἐκ τῶν ὀθωμανῶν φιλολόγων.

اجلی } ﻫ اجلا A. **ἐδζλὰ** [παραθ. τοῦ جلی]ἐπθ. ἐναργέστερος - τατος: اجلای بدیهیات ἢ ἐναργεστέρα τῶν προδήλων ἀληθειῶν.

اجم } A. **ὄδζέμ, ﻫ ἐδζὲμ** [πλθ. τοῦ اجه] ὄν. καλαμιών, χρησιμεύων ὡς φωλεὸς λέοντος: — شير λέων μανιώδης· ‖βλ. καὶ اجام

اجماع } A. **ἰδζμὰ** [ρζ. جمع] ὄν. ἑνότης, ὁμοφωνία ἰδίᾳ ἐπὶ θρησκευτικοῦ ζητήματος: امت — **ἰδζμάϊ ὄμμὲτ** ὁμοφωνία, ἤτοι ὁμόφωνος ἑρμηνεία τῶν Πατέρων καὶ διδασκάλων τοῦ Ἰσλαμισμοῦ ἐπὶ ἀμφιβόλου χωρίου τῶν πράξεων καὶ παραδόσεων τοῦ Μωάμεθ· ‖ — مجتهدين ὁμοφωνία τῶν Ἑρμηνευτῶν [τοῦ Ἰσλαμισμοῦ]· ‖امته مسئلهيه حكم ايدلمشدر— فلان τὸ δεῖνα ζήτημα ἐλύθη διὰ τῆς ὁμοφωνίας τῶν Πατέρων.

اجماعاً } A. **ἰδζμά-εν,** ἐπρ. ὁμοφώνως: — يولده قرار ويرلدی ἐδόθη ὁμοφώνως τοιαύτη ἀπόφασις.

اجماعی } A. **ἰδζμα-ῖ,** ἐπθ. ὁμόφωνος, ὁ ἀνήκων τῇ ὁμοφωνίᾳ τῶν διδασκάλων τοῦ Ἰσλαμισμοῦ· ‖— قرار ﻫ حكم ἀπόφασις ὁμόφωνος·§θ. اجماعيه **ἰδζμαϊγέ**: — مقررات ἀποφάσεις ἀνήκουσαι τῇ ὁμοφωνίᾳ κτλ.

اجمال } A. **ἰδζμὰλ** [ρζ. جمل , βλ. اجله] ρ. ἀφ. ἐπιτομή, σύνοψις λόγου, ﻫ λογαριασμοῦ: احوال —σύνοψις καταστάσεως [οὕτω καλεῖται τὸ πολιτικὸν δελτίον ἐν ταῖς ἐφημερίσι]· §— على طريق الـ **ἀλμὰ ταρήκη-λ-ἰδζμὰλ** συνοπτικῶς. Ρμ. συνοψίζω, συντέμνω[αἰτ.]: حكايه‌يی ايدلی— ἐξέθηκε συνοπτικῶς τὸ διήγημα· ‖ — احوال ايدلی حكايه‌ يه ἐδιηγήθη τὰ πράγματα συνοπτικῶς·§βλ. καὶ اختصار

اجمالاً } A. **ἰδζμάλ-εν,** ἐπρ. συνοπτικῶς:— ترجمه‌ حالنی — تحرير ايدلی ἔγραψε τὴν βιογραφίαν του συνοπτικῶς.

اجمالی } A. **ἰδζμαλ-ί,** ἐπθ. συνοπτικός: اكثر — حاصل ايدلی مسائله علم ἀπέκτησε συνοπτικὴν γνῶσιν τῶν πλείστων ζητημάτων· §θ. اجماليه **ἰδζμαλιγέ.**

اجمع } A. **ἐδζμὰ** [παραθ. τοῦ جميع] ἐπθ. λίαν συνηθροισμένος, συγκεντρωμένος· § πλθ. اجمعين **ἐδζμα-ῖν**· βλ. λ.

اجمل } A. **ἐδζμὲλ** [παραθ. τοῦ جميل] ἐπθ. ὡραιότερος - τατος: مخلوقات — τὸ ὡραιότερον τῶν πλασμάτων [ὁ ἄνθρωπος].

اجه } A. **ἐδζμέ,** ὄν. θ. καταφύγιον, φωλεὰ λέοντος·§πλθ. اجم καὶ اجام

اجمعين } A. **ἐδζμα-ῖν** [πλθ. τοῦ اجمع] ἐπθ. πάντες: — رضوان الله تعالی عليهم **ρηὶ-δὰν ἄλλαχου τεάλα ἀλέϊχιμ ἐδζμαῖν,** εἴη ὁ θεὸς εὐχαριστημένος ἐξ ὅλων [εὐχὴ δι'ὅλους τοὺς συντρόφους τοῦ προφήτου Μωάμεθ].

اجناب } A. **ἐδζνὰ‡** [πλθ. τοῦ جنب] ὄν. πλευραί.

اجناد } A. **ἐδζνὰ‡** [πλθ. τοῦ جند] ὄν. στρατοὶ [σπν.] § βλ. جنود

اجناس } A. **ἐδζνὰς** [πλθ. τοῦ جنس] ὄν. γένη, εἴδη : مختلفه — διάφορα γένη· ‖خلق — γένη,φυλαὶ ἀνθρώπων· ‖ طيور —γένη πτηνῶν· ‖ ذخائر — εἴδη σιτηρῶν·§διάφορος, μικτός: اقچه —διάφορα νομίσματα.

اجنبی } A. **ἐδζνε‡ί,** ὄν. ξένος, ὁ μὴ οἰκεῖος: يز يره آرمزده — يوق **[‡ὶζ ‡ιζὲ,** ἡμεῖς καὶ ἡμεῖς]·μεταξὺ ἡμῶν ξένος δὲν ὑπάρχει· § [ἐπθ.] ξένος, ὁ ἀλλοεθνής· § θ. اجنبيه **ἐδζνε‡ιγέ:** — دول ξένα κράτη· ‖— ممالك ξέναι χῶραι· ‖ — السنه، ξέναι γλῶσσαι.

اجنبيت } A. **ἐδζνε‡ι.γέτ,** ἀφ. θ. ξενικότης, τὸ νὰ ᾖ τις ξένος,μὴ οἰκεῖος, ἢ ξένης ὑπηκοότητος.

اجنبيلك } T. **ἐδζνε‡ι-λίκ,** ἀφ. ταὐτὸν τῷ προηγ.

اجنته } Ιτ. **ἀδζέντε, ﻫ ἀδζέντα,** [agenza] ὄν. πράκτωρ[ναυτικῆς, ﻫ τηλεγραφικῆς ἑταιρίας]· ‖ خانه — πρακτορεῖον.

اجنحه } A. **ἐδζνιχὰ** [πλθ. τοῦ جناح] ὄν. πτέρυγες.

آجندن } T. **ἀδζ-ιν‡ὲν** [ἐκ τοῦ آج] ἐπρ. ἐκ πείνης: اولمك — ἀποθνήσκω ἐκ πείνης· περιέρχομαι εἰς τὴν ἐσχάτην ἔνδειαν.

آجیقدیرمق T. **âδžnk-ṫnṛμák,** ρμ. μτδ. κάμνω, ἢ ἀφίνω τινα νὰ πεινάσῃ [αἰτ.].

اجیقلانمق T. **âδžnk-lanμák,** ρμ. μσ. δοκιμάζω, ἢ ἔχω θλίψιν.

آجیقلمق T. **âδžnk-nlμák,** ρμ. ἀπρ. ἔχει τις πεῖναν : ایش ایشلندیکی شمدیدن وقت آجیقلیر ὅταν τις ἐργάζηται, πεινᾷ·‖ آجیقلماز ἀπὸ τώρα δὲν πεινᾷ τις.

آجیقلی T. **âδžnk-lí,** ἐπθ. τεθλιμμένος, πενθῶν· § θλιβερός: ر — خاطره ἀνάμνησις θλιβερά.

آجیقمق T. **âδžnk-μák,** ρμ. οὐδ. πεινῶ: قارنم آجیقدی ἐπείνασα· ‖ ایچم آجیقدی ἡ κοιλία μου ἐπείνασεν [ἐπείνασα].

آجیلانمق T. **âδžn-lanμák,** ρμ. μσ. γίνομαι πικρός, πικρίζω· ἐρεθίζομαι· τραχύνομαι, γίνομαι κακοήθης.

اجیل A. **ἐδžìl** [ρζ. اجل] ἐπθ. ὁ ἀναβάλλων τὴν ἐργασίαν του·ὁ ἀναβληθείς.

آجیلق T. **âδžn-lík,** ἀφ. πικρία· δριμύτης· τραχύτης· μτφ· θλῖψις, ἄλγος.

آجیتراق T. **âδžn-μṛák,** ἢ آجیراق **âδžnṛák,** ἐπθ. ὑπόπικρος·§ βλ. آجیمه

آجیمق T. **âδžn-μák,** ρμ. ἀμτδ. πονῶ, δοκιμάζω πόνους σωματικούς: پارمغم آجیور πονεῖ ὁ δάκτυλός μου· § λαμβάνω οἰκτον, συμπαθῶ, λυποῦμαι, φείδομαί τινα [δοτ.]: حالنه آجیدم ἔλαβον οἶκτον ἐπὶ τῇ καταστάσει αὐτοῦ· §πικρίζω.

آجیندیرمق T. **âδžn-ndṛμák,** ρμ. μτδ. κάμνω τινὰ νὰ λάβῃ οἶκτον [αἰτ.]: آکا کندیکزی آجیندیرمه‌جق نیمه سوزلی سوزلر εἴπετε συγκινητικοὺς λόγους, ὥστε νὰ κάμητε αὐτὸν νὰ λάβῃ οἶκτον δι'ὑμᾶς αὐτούς.

آجینلمق T. **âδžn-nlμák,** ρμ.πθ. εἶμαι ἄξιος οἴκτου.

آجینمق T. **âδžn-nμák,** ρμ. μσ. θλίβομαι, λαμβάνω οἶκτον [δοτ.]· ‖ آجینه‌جق **âδžnnaδžák,** ἀξιολύπητος: ر حالدندر —εὑρίσκεται ἐν θέσει ἀξιολυπήτῳ, εἶναι ἀξιολύπητος.

آجیو Ιτ. **ăδžio** [aggio] ὄν. νομισματικὴ διαφορά, ἐπικαταλλαγή, κόλλυβος.

آچار T. **âtšâṛ** [μτχ. τοῦ آچق] ὄν. κλειδίον [κυρίως ὁ ἀνοίγων].

آچدرمق T. **âtš-tnṛ-μák,** ρμ. διάμ. βάλλω τινὰ ν' ἀνοίξῃ τι· διανοίγω γῆν, ἐπιτρέπω τινὶ νὰ καλλιεργήσῃ χέρσον γῆν [αἰτ.δοτ.]: برینه کوز آچدیرمامق δὲν ἀφίνω τινὰ ν' ἀνοίξῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἴδῃ περὶ αὐτόν, εἶμαι ἐναντίος, πολεμῶ τινα·‖ اغز آچدیرمامق δὲν ἀφίνω τινα ν'ἀνοίξῃ τὸ στόμα, ἤτοι λέγω πολλά.

آچق T. **âtšík,** βλ. آچیق

آچقلق T. **âtšık-lík,** βλ. آچیقلق

آچلماز T. **âtšlμâž** [μτχ.τοῦ آچلمامق ἀποφ. τοῦ آچلمق] ὁ μὴ ἀνοιγόμενος, κλειστός.

آچلمق T. **âtš-nl-μák,** ρμ.μσ. καὶ πθ.ἀνοίγομαι: قپو آچلدی ἡ πύλη ἠνεῴχθη· § εὐρύνομαι: یول آچیلدجق ὁ δρόμος θὰ εὐρυνθῇ· § ἀπομακρύνομαι: کمی آچلدی τὸ πλοῖον ἀπεμακρύνθη [ἀνοίχθηκε] ἐκ τῆς γεφύρας, ἢ τῆς παραλίας, εἰς τὸ πέλαγος· §ἐξηγοῦμαι [τὰ λέγω ἀνοικτὰ] ἐκμυστηρεύομαι, ἐκδηλοῦμαι, ἐκτίθεμαι: چوق آچله μὴ ἐξηγεῖσαι [ἀνοίγεσαι] πολύ· § καθαρίζομαι [ἐπὶ καιροῦ]: هوا آچلدی ὁ καιρὸς ἐκαθαρίσθη [ἤνοιξε]· § γίνομαι εὔθυμος, φαιδρός, ἀγάλλομαι: کوزم کوکم آچلدی ἠνοιξαν οἱ ὀφθαλμοί μου, ἡ καρδία μου, ἠγαλλίασα· § ἔρχομαι εἰς διάστασιν : آرالری آچلدی ἦλθον εἰς διάστασιν· § πθ. μτχ. آچلمش **âtšlμíš,** ἀνοικτός, στιλπνός.

آچماز T. **âtšμâž** [μτχ. τοῦ آچمامق] ὁ μὴ ἀνοίγων· ἐπθ. ἐχέμυθος·§τροπή, ἤτοι στρατήγημα ἐν τῷ ζατρικίῳ ὅπως συλληφθῇ ὁ εἷς τῶν πεσσῶν·‖ آچق — προσπαθῶ εἰς μάτην νὰ πείσω διὰ λόγων.

آچمازلق T. **âtšμaž-lík,** ἀφ. ἐχεμυθία.

آچق T. **âtš-μák,** ρμ. μτδ. ἀνοίγω, ἀποκαλύπτω· τρυπῶ, σχίζω· ρυμοτομῶ, ἀνοίγω ὁδόν,ἢ ἄλλο τι πεφραγμένον· ἀνα-πετάννυμι, ἀνοίγω ἱστία κτλ. ἁπλῶ· ἀπομακρύνω· ἐμπιστεύομαι μυστικόν· ἀνοίγω λόγον· ἐξηγῶ, σαφηνίζω, λύω ζήτημα κτλ. καθαίρω, ξεσκωριάζω [αἰτ.] : — قپو ἀνοίγω θύραν· μτφ. κάμνω ἀρχήν· — قپوی بیوك ἀνοίγω μεγίλην τὴν θύραν, κάμνω μεγίλα ἔξοδα, ζῶ μεγαλοπρεπῶς·‖— کوز ἀνοίγω ὀφθαλμούς, γίνομαι προσεκτικός, ἀνανήφω ἐκ συμφορᾶς· ‖ — کوزی ἀνοίγω ὀφθαλμὸν ἄλλου, καθιστῶ τινα προσεκτικόν· ‖ — ال ἀνοίγω χεῖρα, ἐπαιτῶ·‖ — آدمینی ἀνοίγω τὸ βῆμα, σπεύδω· ‖ باش — ἀποκαλύπτω τὴν κεφαλήν, καταρῶμαι· ‖ — باشنی دیاڈیو, λέγω· ‖— آغز ἀνοίγω τὸ στόμα· λέγω πολλά· κακολογῶ, ὑβρίζω· λέγω τὸ μυστικόν, ὅ,τι ἔχω ἐν τῇ καρδίᾳ· ‖ آغز اچامق δὲν ἀνοίγω τὸ στόμα, σιγῶ, παραβλέπω, ἀφίνω τινὰ νὰ κάμῃ ὅ,τι θέλει χωρὶς ν'ἀντείπω·‖چیغیر —ἀνοίγω, ἐγκαινίζω,τέμνω νέαν ὁδόν·‖— یول ρυμοτομῶ, ἀνοίγω ὁδόν·‖—دکان ἀνοίγω κατάστημα ὅπως ἐμπορευθῶ·‖—دکانی ἀνοίγω τὸ κατάστημα [ἐπὶ κλέπτου,ἢ μή]·‖—سوز ἀνοίγω,ἢ ποιῶ λόγον, ὁμιλῶ περί τινος, ἀναφέρω·‖سوزی — ἐξηγῶ, σαφηνίζω τὸν λόγον·‖ — قلم ἀνοίγω τὸν κάλαμον, ἤτοι πελεκῶ, ξέω τὸν κάλαμον ὅπως γράψῃ· ‖ — یاقه ἀνοίγω περιλαίμιον, κόπτω νέον ἔνδυμα [βλ. καὶ یاقه‖— باش καθαίρω, ξεσκωριάζω·‖— دوکوم ἀνοίγω κόμβον,λύω δυσκολίας· ‖ — خمیر ἀνοίγω ζύμην, λεπτύνω διὰ κυλίνδρου·‖ — اشتها ἀνοίγω, προκαλῶ τὴν ὄρεξιν·‖— فال προλέγω τὰ μέλλοντα, μαντεύω· § ρμ. οὐδ. ἀνοίγω [ἐπὶ καιροῦ, ἀνθέων, καλύκων, φύλλων· ἀπομακρύνομαι ἀπὸ τῆς παραλίας [ἐπὶ πλοίων κτλ.].

آچمه T. **âtšμá,** ὄν.ἀπαρ. τὸ ἀνοίγειν κτλ. βλ. آچق § ὄν. χωράφιον ἀνοιχθὲν ἐκ χέρσων γαιῶν.

آچمه‌لق T. **âtšμa-lík,** ὄν. σάπων, ἢ ἄλλο τοιοῦτον χρησιμεῦον πρὸς κάθαρσιν κηλίδων, ἢ σκωρίας.

آچیجی T. **âtš-nôžì** [آچق] ἐπθ. ὁ ἀνοίγων, ὁ λύων δυσκολίας· ὁ ἀνοίγων τὴν ὄρεξιν [ξανοικτικός]· ὁ καθαρίζων κηλίδας καὶ στιλβῶν· βλ. آچق

آچیق T. **âtš-nk** [ἐκ τοῦ آچمق ἀντιθ. τῷ قپالی κλειστὸς] ἐπθ. ἀνοικτός, χαίνων, χάσκων [στόμα]· αἴθριος, γαλήνιος, ἀνοικτὸς [καιρός]·χρεύων [θέσις]·ἀπομεμακρυσμένος· εὐρύς, ἀνοικτὸς [πέλαγος, θάλασσα]· ἀποκεκαλυμμένος, γυμνός, ὁ μὴ μετημφιεσμένος· ἐναργής, σαφής· ἀναιδής : پنجره — παράθυρον ἀνοικτόν· ‖ دکز —ἀνοικτή, εὐρεῖα θάλασσα·‖ یول — ὁδὸς ἀνοικτή, συχναζομένη, τετριμμένη·‖ قپو — θύρα ἀνοικτή· μτφ. ἐλευθεριότης· φιλοξενία·‖لیمان - λιμὴν ἀνοικτός,μὴ πεφυλαγμένος ἀπὸ τῶν ἀνέμων· ‖ مکتوب — ἐπιστολὴ ἀνοικτή, μὴ ἐσφραγισμένη·‖ یونو —καλόν, ἢ ὁμόλογον ἀνοικτόν, ἤτοι τῷ φέροντι· ‖ ر —θέσις ἀνοικτή, ὑπηρεσία χρεύουσα· ‖ ال —χεὶρ ἀνοικτή, ἐλευθεριότης, γενναιοδωρία· ‖ — الی οὗ ἡ χεὶρ ἀνοικτή, ἐλευθέριος, γενναιόδωρος· ‖ آغز —στόμα ἀνοικτόν, χάσκον, βλακεία· νυμφαία [φυτ.]·‖باش — φαλακρός·‖— باش ἀσκεπής· ‖— باشی ἐλευθέρων ἠθῶν, ἀνοικτός, ἄσεμνος· ‖ کاتب باشی — γραμματεὺς ἀπαράμιλλος· ‖ رومان باشی— μυθιστόρημα ἄσεμνον·‖— مشرب , خوی — ἀνοικτῶν ἠθῶν,ἐλευθεριάζων· ‖ صاچیق — مشرب قادین —γυνὴ ἐλευθεριάζουσα·‖ ἀτημέλητος,ἠμίγυμνος·‖ کوز — ὀφθαλμὸς ἀνοικτός· μτφ. εὐφυής· ‖ — کوزی οὗ ὁ ὀφθαλμὸς ἀνοικτός, ἤτοι ἀποθανὼν χωρὶς ν' ἀπολαύσῃ τοῦ ποθουμένου·‖ سوز —λόγος ἐναργής, σαφής· ‖ عباره —φράσις ἐναργής, καθαρὰ [βιβλίου,ἢ λόγου]. ‖ هوا —καιρὸς αἴθριος, ἀνοικτός, καλοκαιρία·‖ رنك —χρῶμα ἀνοικτόν,οὐχὶ βαθὺ καὶ ζοφερόν.§ [ὄν.] ἄνοιγμα, ἢ ἔλλειμμα λ]μοῦ· διαθεσιμότης:‖ بودجه —ی ἄνοιγμα, ἔλλειμμα προϋπολογισμοῦ·‖ چیقمق —ی φαίνομαι ἐλλειμματίας [εἰς τοὺς λ]μοὺς]· ‖ چیقارمق —ه θέτω εἰς διαθεσιμότητα [ὑπάλληλον]·‖ قالق —ده μένω ἐν διαθεσιμότητι· ‖ اورمق —ه κτυπῶ ἔξω, ἐκδηλοῦμαι [νόσος κτλ.]· ‖ بویامق —ه θέτω εἰς μέσον· § [ἐπρ.] اوقومق — ἀναγινώσκω ὑψηλοφώνως [ἀνοικτά]· ‖ دن معاش —μισθὸς μὴ προϋπολογισθεὶς [ἀπ'ἀνοικτά]· ‖ دن ویرمك—δίδω ἀπ' ἀνοικτὰ [ἤτοι χωρὶς νὰ ὑπολογισθῇ, ἢ νὰ συμψηφισθῇ]· ‖ دن بر آدم — ἄνθρωπος ξένος, ἄγνωστος· ‖دن سویلمك —, ἢ سویلمك —ه —دن —λέγω διυρρήδην, παρρησίᾳ· § πλθ. آچیقلر διαθέσιμοι [ἀξιωματικοὶ τοῦ στρατοῦ].

آچیقجی T. **âtšnk-tší,** ὄν. στιλβωτής,ἤτοι χρυσοχόος, καθαρίζων τὰ πολύτιμα κοσμήματα καὶ σκεύη.

آچیقلامق T. **âtšnk-laμák,** ρμ. οὐδ. ἐκδηλοῦμαι, ἤτοι πράττω, ἢ λέγω,ἢ ἀναγινώσκω τι παρρησίᾳ καὶ ἀναφανδόν.

آچیقلق T. **âtšnk-lík,** ὄν. ἄνοιγμα, αὐλή, πλατεῖα· ἐνάργεια· καθαρότης καιροῦ, εὐδία· ἀναίδεια, ἀκολασία.

احاجی A. **ἐχaδžì** [πλθ. τοῦ احجوه, ἢ احیه] ὄν. αἰνίγματα : لطیفه ه— αἰνίγματα χαρίεντα.

آحاد A. **أحاد** [πλθ. τοῦ احد] ὄν. μονάδες: § ناس ـــ ὁ κοινὸς λαός, ὄχλος· || و ـــ عشرات μονάδες καὶ δεκάδες·

احاديت A. **أحاديث**, ὀρθότερον احديث βλ.

احاديث A. **أحاديث** [πλ. τοῦ حديث] ὄν. λόγοι ἱεροὶ τοῦ Μωάμεθ· ἱερὰ παράδοσις τῶν Μουσουλμάνων : شريفه ـــ λόγοι ἱεροί, ἢ نبويه ـــ λόγοι προφητικοί· βλ. καὶ حديث

احاسن A. **أحاسن**, πλθ. τοῦ احسن βλ.

احاطه A. **إحاطة** [ρζ. حوط] ρ. ἀφ. θ. τὸ περιβάλλειν, περικυκλοῦν, κύκλωσις, περιτριγύρισμα [ὡς μέρους τινος διὰ τοίχου, ἢ φρουρίου διὰ στρατοῦ κτλ.]· τὸ περιλαμβάνειν, περικλείειν, περίληψις, περίκλεισις, περιοχή· τελεία γνῶσις, νόησις· [ايله]: سى ـــ بغچه‌ك ديوار ايله ἡ διὰ τοίχου κύκλωσις τοῦ κήπου, περιτοίχισις· || سى و ـــ جمع عصرلرڈنبرو ويرلمش اولان فتاواك ἡ συλλογὴ καὶ περίληψις [ἐν ἑνὶ συγγράμματι] τῶν ἀπ' αἰώνων ἐκδοθεισῶν ρητρῶν τοῦ Σερῆ || — على وجه الـ **ἀλλὰ βέβαιχι-λ-ἰχατά**, συλλήβδην, περιληπτικῶς· || ـــ نوع و ياخود ـــ صنف قصديله «كل» و يا «هر» كبى ادالتلرك جمعلره مقارنتى جائزدر ἐπιτρέπεται ἡ σύνταξις μορίων, ὡς τοῦ **κιὅλλ**=ὅλος, ἢ τοῦ **χὲρ** = πᾶς, μετὰ πληθυντικοῦ [ὀνομάτων], ἐπὶ σκοπῷ τοῦ περιλαβεῖν τὸ εἶδος, ἢ τὴν τάξιν· || عقلك فكرينك قدرت ـــ سندن بالكليه خارج و بالاتر مسائله قارشمس ἀνέμιχθη εἰς ζητήματα ὅλως διόλου ἐκτὸς καὶ ἀνωτέρω τῆς περιοχῆς τοῦ νοὸς καὶ τῆς διανοίας του· § [ده]: كليه‌سى واردر ـــ بو فنده ἔχει τελείαν γνῶσιν τῆς ἐπιστήμης ταύτης·||ـــ ارباب εἰδήμων, γνώστης βαθύς.||Ρμ.[αἰτ. ايله]: حصارى ايچك ـــ περικυκλῶ τὸ φρούριον [πολιορκῶ]· || ايچش ـــ اطرافى ديوار ايله περιέβαλε τὰ πέριξ διὰ τοίχου· || ايچش مسائل فقهيه‌يى جمع و ـــ συνέλεξε καὶ περιέλαβε τὰ ζητήματα τοῦ ἱεροῦ Μουσουλμανικοῦ δικαίου.

احاله A. **إحالة** [ρζ. حول , βλ. حواله] ρ.ἀφ. θ. τὸ ἀνατιθέναι ὑπηρεσίαν, ἢ ἀνάθεσις κτλ. κατακύρωσις δεκάτων κτλ. ἐν πλειστηριασμῷ, ἢ μειοδοσία· τὸ πακτοῦν, πάκτωσις: سى ـــ اعشارك κατακύρωσις δεκάτων· || ـــ قطعيه ὁριστικὴ κατακύρωσις· || سى ـــ اجرا اولنمق γίνεται ἡ κατακύρωσις [δεκάτων κτλ.] || Ρμ. [δοτ. αἰτ.] ايتديلر ـــ بو ايشى اكا ἀνέθηκαν αὐτῷ τὴν ἐργασίαν ταύτην,

احالةً A. **إحالةً-εν**, ἐπρ. δι' ἀναθέσεως, κατακυρώσεως, πακτώσεως: اعشار بو سنه ـــ اداره اولندى εἰσεπράχθησαν [ἀντιθ. مانة].

احانت A. **إحانة**, ἢ حانه [ρζ. حين] ρ. ἀφ. θ. τὸ φονεύειν, κτείνειν.

احب A. **أحبّ** [παραθ. τοῦ حبيب] ἐπθ. προσφιλέστερος-τατος: احبا ـــ προσφιλέστερος τῶν φίλων· || اموال ـــ τὸ προσφιλέστερον τῶν ὑπαρχόντων [περιουσίας].|| ـــ بخچه اشيا كتابدر δι' ἐμὲ τὸ προσφιλέστερον πρᾶγμα εἶναι τὸ βιβλίον.

احباء A. **أحبّاء** [πλθ. τοῦ حبيب] ὄν. φίλοι· ـــ اعز ὁ ἀγαπητότερος τῶν φίλων· || βλ· καὶ ἐπόμ.

احباب A. **أحبّاب** [πλθ. τοῦ حبيب] ὄν. φίλοι: ـــ غيرت ὁ ζῆλος τῶν φίλων· § κοινῶς ἀντὶ ἑνικοῦ: در ـــ εἶναι φίλος·||βλ.προηγ.

احبابجه T. **أحبّاب-ڈجه**, ἢ احبابجه‌سنه **أحبّاب-ڈجه-سنه**, ἐπρ. φιλικῶς.

احبابسز T. **أحبّاب-سز**, ἐπθ. ὁ ἄνευ φίλων, ὁ μὴ ἔχων φίλον.

احبابسزلق T. **أحبّاب-سزلك**, ἀφ. τὸ εἶναι ἄνευ φίλου, τὸ μὴ ἔχειν φίλον, ἔλλειψις φίλων.

احبابلق T. **أحبّاب-لك**, ἀφ. φιλία· ὑπηρεσία φιλική.

احبار A. **أحبار** [πλ.τοῦ حبر **حِبْر**] ὄν.σοφοὶ [τῶν Ἰουδαίων]: يهود ـــ οἱ σοφοὶ τῶν Ἰουδαίων, ἢ بنى اسرائيل ـــ οἱ σοφοὶ τοῦ Ἰσραήλ· § μελάνη.

احباس A. **أحباس** [πλθ.τοῦ حبس] ὄν.φυλακαί, δεσμωτήρια· §ἀκίνητα, ὧν τὰ εἰσοδήματα εἶναι ἀφιερωμένα εἰς εὐσεβῆ σκοπόν.

احباس A. **إحباس** [ρ. حبس] ρ. ἀφ. ἀφιέρωσις περιουσίας, ἢ ζώων ὑπὲρ ἀγαθοῦ σκοποῦ, ἢ ἱεροῦ πολέμου.

احباط A. **إحباط** [ρζ. حبط] ρ. ἀφ. τὸ διαγράφειν,διαγραφὴ ἀξιομισθίας πράξεως, τὸ ματαιοῦν,ματαίωσις [ἐπὶ θεοῦ]. || Ρμ. [αἰτ.] : الله ذوالجلال قولارندن منافقلرله رياكارلرك ـــ ايدر ὁ ὑπερένδοξος θεὸς διαγράφει τῆς ἀξιομισθίας τὰς πράξεις ἐκείνων ἐκ τῶν δούλων του, οἵτινες εἶναι ὑποκριταί.

احبال A. **أحبال** [ρζ. حبل] ρ. ἀφ. τὸ ἐγγαστροῦν, ἐγγάστρωσις : احتلام بلوغ حد وحيض و حبل ايله ثابت اولور ـــ و ἡ ἐνηλικιότης βεβαιοῦται διὰ τῆς ἀποσπερματίσεως, καὶ ἐγγαστρώσεως,ὡς καὶ διὰ τῶν ἐμμήνων καὶ τῆς συλλήψεως.

احبن A. **أحبن** [ρζ. حبن] ἐπθ. ὑδρωπικὸς [βλ. مستسقى]. § θ. حبنى **χουπνά.**

احتباس A.**إحتباس** [ρζ.حبس] ρ.ἀφ. τὸ φυλακίζεσθαι,κλείεσθαί που· §[ἰατρ.] ἐπίσχεσις : بول ـــ ἐπίσχεσις οὔρων, δυσουρία· || غائط ـــ δυσκοιλιότης [ἐπίσχεσις κόπρου].

احتجاب A. **إحتجاب** [ρζ. حجب] τὸ καλύπτεσθαι, κρύπτεσθαι, κύλυψις : كان تڭ حاجت وار ـــ نه بلبلك آغاج يابراقلرى[إحتجاب]نه اره‌سنده ـــ ى τὸ νὰ κρύπτηται ἡ ἀηδὼν ὄπισθεν τῶν φύλλων· || Ρμ. : بر سحاب كثيف ارقه‌سنده ـــ ايدن ἡ σελήνη, ἥτις ἐκρύπτετο ὄπισθεν πυκνοῦ νέφους.

احتجاج A. **إحتجاج** [ρζ. حجّ , βλ. حجت] ρ. ἀφ. τὸ εἶναι, ἢ χρησιμεύειν ὡς ἀπόδειξις, τὸ ἀποδεικνύειν : صالح ـــ ه ὁ προσαγόμενος, ἀρμόδιος εἰς προσαγωγήν, ὁ ἀποδεικνύων τὸ θέμα, τὴν ἀγωγήν· || صالح ـــ ه بو سند دكدر ὁ τίτλος οὗτος [ἰδιοκτησίας κτλ.] δὲν ἀποδεικνύει·|| Ρμ.προσάγω ἀπόδειξιν[ايله]: بو آيت ايتديلر ـــ ايله προσήγαγον ὡς ἀπόδειξιν [ἐπεκαλέσθησαν] τὸ ἐδάφιον τοῦτο· § πλθ. احتجاجات ἀποδείξεις : قويه ـــ ἀποδείξεις ἰσχυραί.

احتجاجاً A. **إحتجاجاً-εν**, ἐπρ. πρὸς ἀπόδειξιν: بو مثلى ايراد ايلدى ـــ πρὸς ἀπόδειξιν ἔφερε τὸ παράδειγμα τοῦτο.

احتجام A. **إحتجام** [ρζ. حجم , βλ. حجامت] ρ. ἀφ. τὸ ἐπιτιθέναι εἰς ἑαυτὸν σικύας, κ βεντούζας: شهر مايسده ـــ معتاد خواص و عوامدر τὸ ἐπιτιθέναι σικύας κατὰ μῆνα Μάϊον εἴθισται παρά τε ἀριστοκράταις καὶ παρὰ τῷ λαῷ.

احتداد A. **إحتداد** [ρζ. حدد] ρ. ἀφ. τὸ ὀξύνεσθαι, τὸ γίνεσθαι ὀξύν, ὄξυνσις : سيف غزا ـــ τὸ ὀξύνεσθαι τὸ ξῖφος τοῦ ἱεροῦ πολέμου· § [ἰατρ.] ἐρεθισμός, ἔξαψις.

احتذار A. **إحتذار** [ρζ. حذر] ρ. ἀφ. τὸ προφυλάττεσθαι, προσέχειν, ἀποφεύγειν, ἢ προφύλαξις, προσοχή, ἀποχὴ ἕνεκα φόβου· || Ρμ.[دن]: ايچلى ـــ حركاتدن تهلكه‌لى πρέπει νὰ προφυλάττηται τις ἀπὸ ἐπικινδύνων διαβημάτων· § συνηθέστερα احتراز ـــ اجتناب βλ.

احتراب A. **إحتراب** [ρζ. حرب] ρ.ἀφ. τὸ μάχεσθαι, πολεμεῖν, πόλεμος: قارتازى

احتراساً A. **إحتراساً-εν**, ἐπρ. ἐκ προφυλάξεως, προφυλαττόμενος [دن].

احترازاً A. **إحترازاً-εν**, ἐπρ. ἐκ προφυλάξεως, προφυλαττόμενος [دن].

احترازى A. **إحترازى**,ἐπθ.ἐπιφυλακτικός· § θ. احترازيه **إحترازيۀ**: ـــ قيود ὅροι ἐπιφυλακτικοί.

احتراس A. **إحتراس** [ρζ. حرس , βλ. حراست] ρ. ἀφ. τὸ προφυλάττεσθαι, προφύλαξις : نفس ـــ προφύλαξις ἑαυτοῦ [σπν.].

احتراص A. **إحتراص** [ρζ. حرص] ρ. ἀφ. σφοδρὰ ἐπιθυμία, πάθος: ـــ شهوت سارکیکه ἐπιθυμία· || ـــ لسان γλῶσσα πάθους [ἔρωτος κτλ.]·§πλθ. احتراصات **إحتراصات** : يوركنده كيزلمك ايستديكى— باقشلرندن ظاهر αἱ ἐπιθυμίαι, ἃς ἤθελε νὰ κρύψῃ ἐν τῇ καρδίᾳ του, ἐκ τῶν βλεμμάτων του κατεφαίνοντο.

احتراق A. **إحتراق** [ρζ. حرق] ρ. ἀφ. τὸ καίεσθαι, πυρπολεῖσθαι, ἢ καῦσις, ἐμπρησμός, πυρπόλησις: بر محلك ـــ ندنصكره μετὰ τὴν πυρπόλησιν μέρους τινός· || ـــ قابل ἀναφλέξιμος·§[χημ.] ـــ ذاتى καῦσις αὐτόματος·|| ـــ تنفسى πνευστικὴ ὀξείδωσις[καῦσις ἀναπνοῆς]· || ـــ بطى καῦσις ἤρεμος, βραδεῖα· § [φυσ.] نقطه‌ـــ σημεῖον ἀναφλέξεως, ἤτοι σημεῖον εἰς ὃ, ὅταν φθάσῃ ἡ θερμότης, ἀναφλέγονται τὰ σώματα· κέντρον καύσεως, θερμότητος.

احترام A. **إحترام**]ρζ. حرم, βλ. حرمت] ρ. ἀφ. τὸ σέβεσθαι, σέβας, σεβασμός· [δοτ.] : — عليه τὸ πρὸς τοὺς πεπαιδευμένους σέβας·||ـــ تام πλήρης σεβασμός·|| ـــ ايله كال μετὰ πολλοῦ τοῦ σεβασμοῦ.||Ρμ. [δοτ.]: ـــ ايدر عليه τιμᾷ τοὺς σοφούς· § πλθ· احترامات **إحترامات** : فائقه‌مزى تكرار ايلرز ـــ ἐπαναλαμβάνομεν τὰ ἔξοχα ἡμῶν σέβη.

احتراماً A. **إحتراماً-εν**, ἐπρ. ἐκ σεβασμοῦ· [δοτ.]:قيام ايلدى اكا ـــ ἐκ σεβασμοῦ πρὸς αὐτόν, ἠγέρθη ἐπὶ ποδός.

احتكاط A. **ﺇﺧﺘﻴﺎﻃ** [ρζ. حطب] ρ. ἀφ. τὸ ξυλεύεσθαι, ξύλευσις : ايچون — گدى طاغه چيقدى ἐξῆλθεν εἰς τὸ δάσος ὅπως ξυλευθῇ.

احتظاظ A. **ﺇﺣﺘﻴﻈﺎﻅ** [ρζ. ظبظ] ρ. ἀφ. τὸ λαμβάνειν ἡδονὴν [σπν.].

احتفاظ A. **ﺇﺣﺘﻴﻔﺎﻅ** [ρζ. حفظ] ρ.ἀφ.τὸ προφυλάττεσθαι·§ συνηθέστ. حفظ βλ.

احتفال A. **ﺇﺣﺘﻴﻔﺎﻝ** [ρζ. حفل] ὄν. ὁμήγυρις, πλῆθος, παράταξις. § πλθ. احتفالات **ﺇﺣﺘﻴﻔﺎﻻﺕ** : لايقه ايله نقشی معفرت — τὸ συγκεχωρημένον σκῆνος αὐτοῦ ἐκ καλδیرلدی ἐκηδεύθη μετὰ τῆς προσηκούσης παρατάξεως.

احتقار A. **ﺇﺣﺘﻴﻘﺎﺭ** [ρζ. حقر, βλ. حقارت] ρ. ἀφ. τὸ ἀνέχεσθαι περιφρόνησιν, ἢ τὸ περιφρονεῖν, περιφρόνησις, ταπείνωσις [αἰτ.]: لايقميدر — ارباب افتخاری ἀρμόζει νὰ περιφρονῇ τις τοὺς πένητας; || ايله — درويش دريا دل ὁ ὑπομονητικώτατος δερβίσης ἐναβρύνεται ἐπὶ τῇ ἀνοχῇ τῆς περιφρονήσεως.

احتقاق A. **ﺇﺣﺘﻴﻘﺎﻕ** [ρζ. حقق]ρ. ἀφ. φιλονεικία, ἢ τὸ ἐρίζειν δύο τινὰς, ὧν ἕκαστος διισχυρίζεται τὸ δίκαιον ὑπὲρ ἑαυτοῦ: نفاق اولمايلور — نتيجهء τὸ ἀποτέλεσμα τῆς φιλονεικίας δύναται νὰ ᾖ διχόνοια.

احتقان A.**ﺇﺣﺘﻘﺎﻥ**[ρζ.حقن]κλύσμα,κλυστήριον : الق — βάλλω [εἰς ἐμαυτὸν] κλύσμα·|| ويرمك — βάλλω [εἰς ἄλλον] κλύσμα· § συμφόρησις [ἀντὶ تراكم βλ.]· βλ. حقنه

احتقانی A. **ﺇﺣﺘﻘﺎﻧﻰ**, ἐπθ. συμφορητικός· βλ. προηγ.§ θ. احتقانيه **ﺇﺣﺘﻘﺎﻧﻴﻪ**.

احتكار A. **ﺇﺣﺘﻜﺎﺭ** [ρζ. حكر] ρ. ἀφ. τὸ μὴ πωλεῖν τὰ γεννήματα καὶ λοιπά, ἀλλὰ φυλάττειν καὶ ἐναποθηκεύειν ἐπὶ σκοπῷ ὑπερτιμήσεως· συνωνία, κερδοσκοπία : كار مكروه — τὸ βδελυκτὸν ἔργον τῆς συνωνίας· || ارباب — οἱ συνωνηταί, κερδοσκόποι.

احتكاراً A. **ﺇﺣﺘﻜﺎﺭﻥ**, ἐπρ. ἐπὶ σκοπῷ συνωνίας, κερδοσκοπίας : الندهء — صاتمقدهدر δὲν πωλεῖ τὰ γεννήματα, ἅτινα κατέχει.

احتكارجی T. **ﺇﺣﺘﻜﺎﺭﺟﻰ**, ὄν. συνωνητής, κερδοσκόπος [βλ. محتكر]

احتكاری A. **ﺇﺣﺘﻜﺎﺭﻯ**, ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς συνωνίαν, κερδοσκοπίαν, κερδοσκοπικός·§θ. احتكاريه **ﺇﺣﺘﻜﺎﺭﻳﻪ** : معاملات — πράξεις συνωνίας, ἤτοι κερδοσκοπικαί.

احتكاك A. **ﺇﺣﺘﻜﺎﻙ** [ρζ. حكّ] ρ. ἀφ. τὸ προστρίβεσθαι, προστριβή, παράτριψις [ἰατρ.]: خفيف — πρόσθιξις [ἔγγισμα ἐπιπόλαιον]·|| حمار — προστριβὴ ὄνου.

احتلاق A. **ﺇﺣﺘﻠﺎﻕ** [ρζ. حلق] ρ. ἀφ. τὸ ξυρίζεσθαι, ξύρισμα: عادات دقن — τὸ ξύρισμα τοῦ πώγωνος εἶναι ἐκ τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐξέων.

احتلام A. **ﺇﺣﺘﻠﺎﻡ** [ρζ. حلم] ρ. ἀφ. ὀνείρωξις·|| اولق — ὀνειρώττω, πάσχω ὀνείρωξιν [κ. آزمق دوش βλ. دوش].

احتماء A. **ﺇﺣﺘﻤﺎ** [ρζ. حمو, βλ. حميه] ρ. ἀφ. δίαιτα[ἀσθενοῦς]: كه نافع بر دواعد — اولنه بيلور ἡ δίαιτα δύναται νὰ θεωρηθῇ τὸ ὠφελιμώτερον φάρμακον· § [μτφ.] ἀποχή· || Ρμ. ἀπέχω, ἀποφεύγω [دن]: ايدر — مكارهدن ἀποφεύγει ἀποτροπαίους πράξεις.

احتمال A. **ﺇﺣﺘﻤﺎﻝ** [ρζ. حمل] ρ. ἀφ. τὸ εἶναι πιθανόν, πιθανότης: غالب — μεγάλη πιθανότης· || بعيد — μικρὰ πιθανότης [μεμακρυσμένη]· || ى واردر — ὑπάρχει πιθανότης, εἶναι πιθανόν, δυνατόν· || يوقدر ى — δὲν ὑπάρχει πιθανότης, δὲν εἶναι πιθανόν, δυνατόν· || دن بعيد دكلدر — δὲν εἶναι ἀπίθανον [μακρὰν πιθανότητος]·|| كه — πιθανὸν νά,..ἐνδέχεται νά.. ἴσως: كه ياكلش اكلامشدر — πιθανὸν νὰ ἐνόησε λάθος. || ويرمك — δίδω πιθανότητα, πιστεύω [δοτ.]. § πλθ. احتمالات **ﺇﺣﺘﻤﺎﻻﺕ** : اغلب — ὁ κατὰ τὴν μεγαλειτέραν τῶν πιθανοτήτων.

احتمالسز T. **ﺇﺣﺘﻤﺎﻟﺴﺰ**, ἐπθ. ἀπίθανος.

احتمالی T. **ﺇﺣﺘﻤﺎﻟﻰ**,ἐπθ.ὁ περιέχων πιθανότητα· διφορούμενος: تعبيرات — سوزلرله ايديلير διὰ λόγων διφορουμένων κάμνει τινὰ νὰ ἐλπίζῃ· مقصد ايله سۆز διὰ διφορουμένων λόγων κρύπτει τὸν σκοπόν·|| دوشورلير — διὰ λόγων διφορουμένων κάμνει τινὰ νὰ ἐλπίζῃ.

احتواء A. **ﺇﺣﺘﻮﺍ** [ρζ. حوى, حىّ] ρ. ἀφ. τὸ περιέχειν, περιλαμβάνειν· || Ρμ. [αἰτ.]: ايديكى حقايق انكار اولنور شيلردن — او كتابك او ἐκεῖνο τὸ βιβλίον περιέχει τὰ πράγματα, ἅτινα δύναται τις ν' ἀρνηθῇ· § ἐν συνθέσει σχηματίζει ἐπίθετα : مكارم **ﻣﻜﺎﺭﻡ ﺍﺧﺘﻮﺍ** — ἐλευθέριος [ὁ περιέχων ἐλευθεριότητας]·|| معالى **ﻣﻌﺎﻟﻰ ﺍﺧﺘﻮﺍ** — ὑψηλός.

احتياج A. **ﺇﺣﺘﻴﺎﺝ** [ρζ. حوج] ρ. ἀφ. ἀνάγκη, ἔνδεια: شدت — μεγάλη ἀνάγκη· || شديد ايله محتاجدر — ἔχει μεγάλην ἀνάγκην· § [δοτ.]: وار — ἔστι τίς ἡ ἀνάγκη τούτου· || ى وار — ἀναγκαιοῖ αὐτῷ τοῦτο· || يوقدر ى — δὲν ἀναγκαιοῖ αὐτῷ τοῦτο·||عرض — ὑποβάλλω ἀνάγκην, ἐξαιτοῦμαι,ζητῶ συνδρομήν,βοήθειαν [βλ. عرض]·§ πλθ. احتياجات **ﺇﺣﺘﻴﺎﺟﺎﺕ ﺿﺮﻭﺭﻳﻪ** : ضروريه — ἀπαραίτητοι [πρῶται] ἀνάγκαι, ἤτοι τροφή, ἐνδύματα, κατοικία·|| اهالى — αἱ ἀνάγκαι τοῦ λαοῦ. مبرمه κατεπείγουσαι ἀνάγκαι·

احتياط A. **ﺇﺣﺘﻴﺎﻁ** [ρζ. حوط] ρ. ἀφ. περίσκεψις, ἐπιφύλαξις, προφύλαξις, πρόβλεψις, πρόνοια: رعايت ايدن وقت احتياجدر — ὁ τηρῶν τὴν πρόβλεψιν [προμηθεὺς] δὲν στενοχωρεῖται ἐν ὥρᾳ ἀνάγκης·|| اچمهى — ἀποθεματικὸν κεφάλαιον· || عسكرى — ἐπιφυλακή, ἢ ἐπίτακτοι[στρατός]·§ ἐπρ.طريقيله —, ايله —, ἢ احتياطاً **ﺇﺣﺘﻴﺎﻃﺎً** : بانه بر — προνοητικῶς, προνοῶν] ἔλαβε μεθ' ἑαυτοῦ πολλὰ χρήματα. چوق پاره المشيدى ἐκ προβλέψεως

احتياطاً A. **ﺇﺣﺘﻴﺎﻃﺎﻥ**, ἐπρ. βλ. احتياط

احتياطسز A. **ﺇﺣﺘﻴﺎﻃﺴﺰ**, ἐπθ. ὁ μὴ προβλεπτικός, ἀπερίσκεπτος, ἀνεπιφύλακτος·ὁ μὴ προνοήσας καὶ μὴ λαβὼν τὰ ἀπαιτούμενα μέτρα καὶ τὰς προφυλάξεις· § ἐπρ. ἀπερισκέπτως, ἀνεπιφυλάκτως: طوراغنده — ἐνεργῶ ἀπερισκέπτως, δὲν λαμβάνω τὰ ἀπαιτούμενα μέτρα καὶ τὰς προφυλάξεις.

احتياطسزلق T. **ﺇﺣﺘﻴﺎﻃﺴﺰﻟﻖ**,ἀφ. ἔλλειψις προβλέψεως, περισκέψεως, ἀπρονοησία.

احتياطلى T. **ﺇﺣﺘﻴﺎﻃﻠﻰ**, ἐπθ.ἐπιφυλακτικός, προνοητικός· § ἐπρ. ἐπιφυλακτικῶς κτλ: طوراغنده — ἐνεργῶ ἐπιφυλακτικῶς, λαμβάνω τὰ ἀπαιτούμενα μέτρα, προφυλάξεις.

احتياطى A. **ﺇﺣﺘﻴﺎﻃﻰ**, ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς τὴν πρόβλεψιν, ἐπιφύλαξιν· § θ. احتياطيه **ﺇﺣﺘﻴﺎﻃﻴﻪ** : تدابير — μέτρα ἐπιφυλακτικά· || عساكر — ἐπιφυλακὴ [στρατός].

احتيال A. **ﺇﺣﺘﻴﺎﻝ** [ρζ. حول, βλ. حيله] ρ. ἀφ. δόλος, ἀπάτη;πανουργία, στρατήγημα: شبكه — دوشورمك ῥίπτω εἰς τὸ δίκτυον τῆς πανουργίας· § πλθ. احتيالات **ﺇﺣﺘﻴﺎﻟﺎﺕ** : ابليس پسندانه — πανουργίαι διαβολικαί.

احترامكارانه II. **ﺇﺣﺘﺮﺍﻣﻜﺎﺭﺍﻧﻪ**, ἐπθ. ὁ γινόμενος μετὰ σεβασμοῦ,τιμῆς, τιμητικός : صورت — πρέπον μετὰ τρόπου εὐσεβάστου, εὐσεβάστως· § ἐπρ. εὐσεβάστως.

احترامى A. **ﺇﺣﺘﺮﺍﻣﻰ**, ἐπθ. τιμητικός· § θ. احترامیه **ﺇﺣﺘﺮﺍﻣﻴﻪ** : مراسم — ἐθιμοτυπίαι τιμητικαί, γινόμεναι πρὸς τιμήν.

احتساب A. **ﺇﺣﺘﺴﺎﺏ** [ρζ. حسب] ὄν. τὸ ἀξίωμα τοῦ ἄλλοτε ἀγορανόμου [محتسب], ἀντικατασταθὲν σήμερον διὰ τῶν δημαρχιῶν, ἤτοι بلديه دائره سى **ﺑﻠﺪﻳﻪ ﺩﺍﺋﺮﻩ ﺳﻰ** — ὁ ἔδρα τοῦ ἀγορανόμου·§ ὁ φόρος ὁ πληρονόμενος ἄλλοτε εἰς τὸ κυβερνητικὸν τοῦτο τιμῆμα, καλούμενος καὶ احتسابيه **ﺇﺣﺘﺴﺎﺑﻴﻪ** ناظرى — ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἀγορανόμων [τὴν σήμερον : شهر امينى νομάρχης πρωτευούσης]· § ρ. ἀφ. ἐπίκρισις πράξεως: ايدلدى — ارباب حساب دوچار οἱ λογισταὶ ὑπέπεσαν εἰς ἐπίκρισιν.

احتسابيه A. **ﺇﺣﺘﺴﺎﺑﻴﻪ**,ὄν. θ.βλ. προηγ.

احتساس A. **ﺇﺣﺘﺴﺎﺱ** [ρζ. حسّ] ρ. ἀφ. τὸ αἰσθάνεσθαι, αἴσθησις, αἴσθημα : غريب ويردى اونغمهٔ سامعه فريب حضاره بر — ἐκεῖνο τὸ μαγεῦον τὴν ἀκοὴν ἆσμα διήγειρεν εἰς τοὺς παρόντας παράδοξον αἴσθημα· § πλθ. احتساسات **ﺇﺣﺘﺴﺎﺳﺎﺕ** : سودا پروراله — αἰσθήματα ἐρωτικά.

احتشاد A. **ﺇﺣﺘﺸﺎﺩ** [ρζ. حشد] ρ. ἀφ. τὸ συναθροίζεσθαι, συνάθροισις: عسكر — στρατοῦ· [συνηθέστερον تحشّد].

احتشام A. **ﺇﺣﺘﺸﺎﻡ** [ρζ. حشم] ὄν. πομπή, μεγαλοπρέπεια,θεραπεία,ἤτοιπλῆθὺς θεραπόντων: كوسترمك — δεικνύω μεγαλοπρέπειαν·||صاحق — πωλῶ μεγαλοπρέπειαν [μεγαλοπιάνομαι]·§ [ἰατρ.] ἔμφραξις.

احتصاد A. **ﺇﺣﺘﺼﺎﺩ** [ρζ. حصد] ὄν. θερισμός: مزروعات — θερισμὸς σπαρτῶν· § βλ. καὶ حصاد

احتضار A. **ﺇﺣﺘﻀﺎﺭ** [ρζ. حضر] ρ. ἀφ. τὸ εἶναι τὸν ἀσθενῆ ἑτοιμοθάνατον, ἀγωνία θανάτου : — حال κατάστασις ἀγωνίας θανάτου· || كدى — حال , ἢ حالندهدر — εἶναι ἑτοιμοθάνατος.

احتضاض A. **ﺇﺣﺘﻀﺎﺽ** [ρζ. حضّ, βλ. حضيض] ρ. ἀφ. τὸ ἐξευτελίζεσθαι, ἐξευτελισμός: اخلاق فاسدهنك دليلدر — ὁ ἐξευτελισμὸς εἶναι ἀπόδειξις διεφθαρμένων ἠθῶν.

احتیالکارانه Π. **ἰχτιγιαλ-κιαρανέ,** ἐπθ. ἀπατηλός, δόλιος: ⁓ اطوار δόλιοι τρόποι.

احجاج A. **ἰχδζὰδζ** [ρζ. حجّ], ρ. ἀφ. τὸ ἀποστέλλειν τινὰ εἰς προσκύνησιν τῶν ἱερῶν τόπων ἀντὶ τοῦ μεταδῶναι αὐτοπροσώπως, ἤτοι ἐκπλήρωσις τοῦ καθήκοντος τούτου δι' ἀντικαταστάτου· ‖ Ρμ. [αἰτ.]: صلحادن بر ذاتی ایتدی — ἀπέστειλεν εἰς προσκύνησιν τῶν ἁγίων τόπων [Μέκκας, Μεδινᾶς] ἕνα ἐκ τῶν ἐναρέτων.

احجار A. **ἀχδζὰρ** [πλθ. τοῦ حجر] ὄν. λίθοι: سمائیه ⁓ ἀερόλιθοι [μετεωρ.].

احجام A. **ἰχδζὰμ** [ρζ. حجم] ρ. ἀφ. τὸ ὀπισθοχωρεῖν, ὀπισθοχώρησις ἐκ φόβου: —كه اقدام كه τὸ ἐνίοτε μὲν προχωρεῖν, ἐνίοτε δ' ὀπισθοχωρεῖν. ‖ Ρμ. [دن].

احجوه A. **ὄχδζουβέ,** ἢ احجیه **ὄχδζιγέ,** ὄν. θ. αἴνιγμα· § πλθ. احاجی **ἐχαδζί.**

احد A. **ἐχά̇,** ἀρθ. εἷς: امرین ⁓ **ἐχά̇ι ἐμρεῖν,** τὸ ἓν ἐκ δύο πραγμάτων, δυοῖν θάτερον· ‖ —ال یوم **γέβμου-λ-ἐχὰ̇** Κυριακή· § θ. احدی **ἰχὰ̇** βλ. § πλθ. آحاد **ἀχά̇.**

احد A. **ἐχά̇̈** [παραθ. τοῦ حدید] ἐπθ. ὀξύτερος,-τατος: سیوف ⁓ τὸ ὀξύτερον τῶν ξιφῶν.

احداث A. **ἀχ̇ά̇ς,** πλθ. τοῦ حدث βλ.

احداث A. **ἰχ̇ά̇ς** [ρζ. حدث] ρ. ἀφ. τὸ ποιεῖν τι νεωστί, ἤτοι τὸ ἰδρύειν, κτίζειν, κατασκευάζειν, συνιστᾶν πρᾶγμά τι τέως μὴ ὑπάρχον, ἢ κατασκευή, ἵδρυσις νεωστὶ κτλ. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ایتمك — خرق ایتمك ἢ فرون ایچه بنجه κατασκευάζω κῆπον, κλίβανον, αὔλακα· ‖ کیسه بر بنا — ایله قومشوسنك بر پنجره‌لی اولان اوطه‌سنك سد ایتمه ἐάν τις κατασκευάζων νεωστὶ οἰκοδομήν τινα κλείσῃ τὸ παράθυρον τοῦ δωματίου τοῦ γείτονός του, ὅπερ ἔχει ἐν τοιοῦτον· § τὸ γεννᾶν, προξενεῖν, δημιουργεῖν περισπασμούς: —ایتدی غائله بر προὐξένησε περισπασμόν, ἐδημιούργησε πράγματα.

احداق A. **ἀχ̇ά̇κ,** πλθ. τοῦ حدقه βλ.

احدب A. **ἀχ̇ὲ̇π** [ρζ. حدب] ἐπθ. κυφός: شخص ⁓ ἄνθρωπος κυφός.

احدبیت A. **ἀχ̇ὲ̇π-ιγέ̇τ,** ἀφ. θ. κυφότης.

احدی A. **ἰχ̇ὰ̇** [θ. τοῦ احد **ἐχὰ̇**] ἀρθ. εἷς, μία, ἕν: عشر —**ἴχ̇ὰ̇ ἄ̇ὲρε,** ἕνδεκα· ‖ الطرفین —**ἴχ̇ὰ̇-ὰ̇-ταραφέϊν,** τὸ ἓν τῶν δύο μερῶν· ‖ الاحد —**ἴχ̇ὰ̇-λ-ἐχὰ̇,** φρικτότατον, ἢ ἀπαράμιλλον πρᾶγμα.

احدیت A. **ἐχα̇̀-ιγὲτ,** ἀφ. θ. ἑνότης [ἰδία τοῦ Θεοῦ]: ⁓ ذات ὁ εἷς Θεός· § [βτν.] الاخ — **ἐχα̇̀ιγετου-λ-ἔχ,** μοναδελφία· ‖ التذکیر — **ἐχα̇̀ιγετου-τ-τεζκίρ,** ἢ ὀρθότερον — الذکور **ἐχα̇̀ιγετου-ζ-ζδκιουρέ,** μονανδρία.

احرا A. ἀντὶ احری **ἀχρὰ** [ρζ. حری] ἐπθ. ἄξιος, ἁρμόζων: نه دیسه مدحتنده—در ὅ,τι καὶ ἂν εἴπω πρὸς ἔπαινόν του, ἄξιον ἐστίν, ἁρμόζει.

احرار A. **ἀχρὰρ** [πλθ. τοῦ حر] ὄν. ἄνδρες ἐλεύθεροι [μὴ δοῦλοι] καὶ εὐγενεῖς: ایتمك قولك اولسونلر —. احسان εὐεργεσίαν ποίησον τοῖς ἐλευθέροις, ὥστε νὰ γίνωσι θεράποντές σου· ‖ اصلیین—οἱ ἐκ γενετῆς [**ἀσλιῖν**] ἐλεύθεροι.

احرارانه Π. **ἀχραρ-ανέ,** ἐπθ. ὁ ἁρμόζων ἐλευθέρῳ καὶ εὐγενεῖ ἀνδρί: اطوار ⁓ συμπεριφορὰ ἐλευθέρου ἀνδρός.

احراز A. **ἰχρὰζ** [ρζ احرز] ρ. ἀφ. λῆψις, ἀπόκτησις, ἐπιτυχία: —اجر ἢ مثوبات λῆψις ἀξιομισθίας ἕνεκα ἀγαθοεργίας· ‖ درجات ایلدی —ك عالیه ἀπόκτησις ὑψηλῶν βαθμῶν. ‖ Ρμ. ἀποκτῶ, αἴρομαι, ἐπιτυγχάνω [αἰτ.]: رتبه وزارتی —ایتدی—ἐπέτυχε τοῦ βαθμοῦ Βεζύρου· ‖ فلان منصبی ایلدی— ἐπέτυχε τῆς δεῖνος θέσεως· ‖ مظفریت —ك ایتمك αἴρομαι θρίαμβον· ‖ ایتمك—غلبه νικῶ.

احراق A. **ἰχρὰκ** [ρζ. حرق] ρ. ἀφ. τὸ πυρολεῖν, πυρπόλησις, ἐμπρησμός. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ایتدی—محله‌سنی بر قاچ بلدك شقی ὁ κακοῦργος ἐπυρπόλησε συνοικίας τινὰς τῆς πόλεως· § بالنار جزای—**ἰχράκἠ πί-ν-νὰρ δζεζασὶ** ἡ ποινὴ τοῦ διὰ πυρᾶς θανάτου, ἤτοι τὸ καίειν τινὰ ζῶντα· ‖ بالنار ایتمك ⁓ καίειν ζῶντα·

احراقاً A. **ἰχράκ-αν,** ἐπρ. διὰ πυρπολήσεως: بوناپارتك بارینه‌مامسی ایچون مسقوه تخریب ایدلدی —ἡ Μόσχα διὰ πυρπολήσεως κατεστράφη, ὅπως μὴ δυνηθῇ νὰ εὕρῃ ἄσυλον ὁ Βοναπάρτης.

احرام A. **ἰχρὰμ** [ρζ. حرم] ρ. ἀφ. ἀπαγόρευσις θρησκευτικὴ παρανόμου· [ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ σπάνιον· σύνηθες τὸ تحریم]· § ὄν. μανδύας εὐρύς, ὃν φοροῦσιν οἱ βεδουῖνοι καὶ κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐπισκέψεως τῶν ἁγίων

ὁ θεράπων Της οὗτος εἰς τὴν σειρὰν τῶν ὑπ' Αὐτῆς εὐεργετηθέντων· § πλθ. احسانیدکان **ἰχ-σανἰἐγκιάν.**

احسن A. **ἀχσὲν** [παραθ. τοῦ حسن] ἐπθ. ὡραιότερος-τατος, καλλίων-ιστος: ⁓ تلیر τὸ καλλίτερον τῶν μέτρων· § θ. حسنی **χουσνά·** § πλθ. احاسن **ἐχασίν:** توجهات ⁓— ἡ καλλίστη τῶν εὐνοιῶν.

احشا A. **ἀχὰ̀** [πλθ. τοῦ حشو] ὄν. ἐντόσθια.

احشائی A. **ἀχὰ̀-ῑ,** ὀρθότερον حشوی βλ.

احصاء A. **ἰχσὰ̀** [ρζ. حصی] ρ. ἀφ. ἀπαρίθμησις: دکلدر ⁓ نم خدا قابل ai εὐεργεσίαι τοῦ Θεοῦ δὲν ἐπιδέχονται ἀπαρίθμησιν· ‖ —بی حد وبی **ἅ̇ὶ χὰ̇̈ὲ̇ βὲ ἅ̇ὶ ἰχσά,** ἀπέραντος καὶ ἀναρίθμητος· βλ. لایحصی

احصاص A. **ἰχσὰς** [ρζ. حصّ, βλ. حصه] ρ. ἀφ. τὸ δίδειν μερίδιον, διανέμειν, διανομή: غنائم ⁓ διανομὴ λαφύρων· ‖ —ی حاصلاتك διανομὴ τῶν προσόδων.

احصان A. **ἰχσὰν** [ρζ. حصن] ρ. ἀφ. ὀχύρωσις φρουρίου κτλ.: مواقع ⁓ ὀχύρωσις θέσεων· § προφύλαξις ἀπὸ ἀθεμίτου· προφύλαξις γυναικὸς ἀπὸ σχέσεων μετὰ ξένων, μεθ' ὧν δὲν ἐπιτρέπεται ποσῶς συγχρωτισμός: ⁓ زوجه وظیفه‌سیدر ἡ προφύλαξις τῆς συζύγου εἶναι καθῆκον τοῦ συζύγου.

احضار A. **ἰχζὰρ** [ρζ. حضر, βλ. حضور] ρ. ἀφ. παρουσίασις, προσαγωγή, κλῆτευσις: مذکره‌سی — ἔνταλμα συλλήψεως [ἐπὶ ποινικῶν]· ‖ پوصله‌سی —τρίτη κλῆσις [ἐπὶ ἀστικῶν] ‖ Ρμ. παρουσιάζω, προσάγω, κλητεύω [αἰτ.]: ایتدیلر — طعامی ἐπαρουσίασαν [ἔφερον] τὸ φαγητόν· ‖ ایتدیلر — محکمه‌یه ἐπαρουσίασαν [εἰς τὸ δικαστήριον] τὸν ἔνοχον· ‖ ایتمك —محکمه‌یه κλητεύω εἰς τὸ δικαστήριον· § κοινῶς εἶναι ἐν χρήσει καὶ ἀντὶ τοῦ تهیئه προπαρασκευή.

احضاریه A. **ἰχζαρ-ιγέ,** ὄν. θ. δικαίωμα κλητεύσεως πληρονόμενον εἰς τὸ δικαστήριον.

احفاد A. **ἀχφὰ̇** [πλθ. τοῦ حفید] ὄν. ἔγγονοι, ἐγγόναι: —و اولاد τέκνα καὶ ἔγγονοι.

احق A. **ἐχὰκκ** [παραθ. τοῦ حق] ἐπθ. ὁ μᾶλλον δικαιούμενος, καταλληλότε-

τόπων οἱ Μωαμεθανοὶ προσκυνηταί: كیرمك ⁓— περιβάλλομαι τοιοῦτον μανδύαν· ‖ چیقمق —دن ἀπεκδύομαι τὸν μανδύαν κτλ. § κάλυμμα μάλλινον πρὸς κάλυψιν τοῦ ἵππου, ἢ εἶδος τάπητος μικροῦ ἐξαπλουμένου ἐντὸς τοῦ ἀκατίου, ἢ ἐν τῇ ἐξοχῇ, ὅπως καθήσῃ τις ἐπ' αὐτοῦ, κ. χράμι: — بر درخت التنه فرش ایلیم بر νὰ στρώσω τάπητα κάτωθι δένδρου.

احزاب **ἀχζὰ̇̈** [πλθ. τοῦ حزب] ὄν. τὰ 120 μέρη, ἐξ ὧν συνίσταται τὸ Κοράνιον· § ὅμιλος ἀνθρώπων [βλ. καὶ حزب].

احزان A. **ἀχζὰν** [πλθ. τοῦ حزن] ὄν. λύπαι, θλίψεις: هجران ⁓ αἱ λύπαι τοῦ ἀποχωρισμοῦ [ἐκ τῆς πατρίδος, τῶν οἰκείων]. ‖ —دارال **ἀ̇́ρου-λ-ἀχζὰν,** ἢ —بیت‌ال **ἀ̇́ὲ̈του-λ-ἀχζὰν** οἶκος θλίψεων [ποιητ.].

احساس A. **ἀχσάς,** πλθ. τοῦ حس βλ.

احساس A. **ἰχσὰς** [ρζ. حسّ] ρ. ἀφ. τὸ ποιεῖν τινα αἰσθάνεσθαί τι, ἐμπνέειν, ἐμπνευσις· ‖ Ρμ. [αἰτ. δοτ.]: حسیات عاشقانه‌می درت ایده‌بیلورم — چوجغه نصل بر یاشنده πῶς δύναμαι νὰ κάμω τετραετὲς παιδίον νὰ αἰσθανθῇ τὰ ἐρωτικά μου αἰσθήματα· ‖ ی — کوکلده رفقایه بر حال پیدا اولدی ἐν τῇ καρδίᾳ μου παρήχθη κάτι τι, ὅπερ ἦτο ἀδύνατον νὰ κάμω τοὺς συναδέλφους νὰ αἰσθανθῶσι. § πλθ. احساسات **ἀχσασὰτ:** دیندارانه ⁓ εὐσεβῆ αἰσθήματα.

احسان A. **ἰχσὰν** [ρζ. حسن] ρ. ἀφ. δωρεά: شاهانه ⁓ Αὐτοκρατορικὴ δωρεά· § εὐεργεσία, χάρις: —ایلرم اسانت ایدنه ποιῶ εὐεργεσίαν τῷ κακὸν ποιοῦντι [ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ σπάνιον]· ‖ Ρμ. [δοτ. αἰτ.]: کتاب بر بکا کوزل ایتدی — μοὶ ἐδώρησεν ὡραῖον βιβλίον· ‖ —بیوریکز بر از ده شومشتکی‌لی دیکلیکز κάμετέ μοι τὴν χάριν, ἀκούσατε ὀλίγον καὶ τοῦτον τὸν παραπονούμενον· § πλθ. احسانات **ἰχσανάτ:** شاهانه ⁓ Αὐτοκρατορικαὶ δωρεαί.

احساناً A. **ἰχσάν-εν,** ἐπρ. διὰ δωρεᾶς, ἢ ὡς δῶρον, ἢ χαριζόμενος: — بو کتابلری طلبه‌یه کوندردیلر τὰ βιβλία ταῦτα ἐπεμψαν ὡς δῶρον τοῖς μαθηταῖς. ‖ سکوت بیوردیلر — ἐποίησαν τὴν χάριν καὶ ἐσώπησαν.

احساندیده Π. **ἰχσάν-ιτὲ̇,** ἐπθ. εὐεργετηθείς: بو قوللرینك دخی — لری καὶ οἱ δοῦλοί σου ἐπίσης ἐτύχοσαν εὐεργεσιῶν· ‖ میانه ادخالی ممنادر παρακαλῶ ἵνα καταταχθῇ καὶ

ρος-τατος[δοτ.]: فرق ضعفاده ظل حقسين سلطانلغه سين — حق بيلير ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν ἀδυνάτων εἶσαι σκιὰ τοῦ Θεοῦ· ἐπὶ τῆς βασιλείας, ὁ Θεὸς οἶδεν, εἶσαι ὁ μᾶλλον δικαιούμενος·§[νομ.] ὁ ἔχων δικαίωμα προτιμήσεως : بر كيسه اراضئ موانلرن بر محل تحجير ايتسه اوچ سنه مدت اول يره سائرندن — اولور ἐάν τις περιφράξῃ μέρος τι ἐκ τῶν νεκρῶν γαιῶν, ἐπὶ τρία ἔτη ἔχει δικαίωμα προτιμήσεως ἐπὶ τῆς κυριότητος τοῦ τόπου ἐκείνου.

احقاب A. **ἀχκὰπ** [πλθ.τοῦ حقب **χουκοὺπ**] ὄν. ἔτη, χρόνος, αἰών, γενεαί: مدى — ال **μέτε-λ-ἀχκάπ,** ἐπὶ ἔτη, αἰῶνας κτλ.

احقاد A. **ἀχκάτ,** πλθ: τοῦ حقد **χήκτ,** βλ.

احقاق A. **ἰχκὰκ** [ρζ. حق], ρ. ἀφ. ἀπονομὴ δικαίου, δικαιοσύνης: حق ايچون — **ἰχκάκη χὰκκ ιτσοὶν** πρὸς ἀπονομὴν τοῦ δικαίου· ‖ Ρμ. حق ايلك — ἀπονέμω τὸ δίκαιον.

احقر A. **ἀχκὰρ** [παραθ. τοῦ حقير] ἐπθ. εὐτελέστερος-τατος, ἐλάχιστος: عبد — لرى ὁ ἐλάχιστος Αὐτῆς θεράπων.

احكام A. **ἀχκιὰμ** [πλθ. τοῦ حكم] ὄν. διαταγαί, ἐντολαί, διατάξεις: الهيه — θεῖαι ἐντολαί· ‖ دينيه — διατάξεις θρησκευτικαί. ‖ قانونيه — διατάξεις τοῦ νόμου· § οἰωνοί, μαντεῖαι, ἄτοπα καὶ γελοῖα συμπεράσματα: نجوميه — οἰωνοὶ ἀστρολογικοί· ‖ چيقارمق — فلكياتدن προοιωνίζομαι ἐξ οὐρανίων φαινομένων.

احكام A. **ἰχκιὰμ** [ρζ. حكم] ρ. ἀφ. τὸ ἐνισχύειν, ἐνίσχυσις: احكام قانونيه نك — ἡ ἐνίσχυσις τῶν διατάξεων τοῦ νόμου· ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ايلدى — ἡ ἀρεσκεία τοῦ ἄνακτος τοῦ κόσμου [τοῦ Σουλτάνου] ἐνίσχυσε τὰς διατάξεις τοῦ ἱεροῦ νόμου· [μᾶλλον ἐπὶ ἠθικῶν· ἐπὶ ὑλικῶν βλ. تحكيم].

احكم A. **ἀχκὲμ** [παραθ. τοῦ حاكم] ὁ μᾶλλον, ἢ ὁ λίαν κραταιός, ἰσχυρός :— الحاكمين **ἄχκεμ-λ-χακιμίν,** ὁ κραταιότερος τῶν κρατούντων, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, ὁ παντοδύναμος Θεός.

احلا ἢ احلى A. [παραθ. τοῦ حلو] ἐπθ.γλυκύτερος-τατος: شراب الذ و — ر ناب νεκταρώδης οἶνος καθαρός, νοστιμότερος καὶ γλυκύτερος τοῦ νέκταρος.

احلاء A. **ἰχλὰ** [ρζ. حلو] ρ. ἀφ. τὸ γλυκύνειν, καθιστᾶν γλυκύ, γλύκυνσις.

‖Ρμ. [αἰτ.]: سودى شكر ايله قاريشديرمق — ايلدى ἐγλύκυνε τὸ γάλα ἀναμίξας σάκχαρι.

احلام A. **ἀχλὰμ** [πλθ. τοῦ ἀχρήστου حلم **χὸλμ**] ὄν. ὄνειρα.

احلى A. **ἀχλά,** βλ. احلا **ἀχλά.**

احليل A. **ἀχλὶλ** [ρζ. حلّ] ὄν. οὐρήθρα [ἀνατ.]‖ بن — **ἀχλὶλ-πὶν** οὐρηθροσκόπιον.

احليلى A. **ἀχλιλ-ί,** ἐπθ. οὐρηθρικός: مجراى — ὁ σωλὴν τῆς οὐρήθρας·§ θ. احليليه

احمال A. **ἀχμὰλ** [πλθ. τοῦ حمل **χὶμλ**] ὄν. φορτία· ἀποσκευαί: واقال — φορτία καὶ βάρη· ‖ عسكريه — στρατιωτικαὶ ἀποσκευαί.

احمال A. **ἀχχμὰλ** [πλθ. τοῦ حمل **χὰμλ**] ὄν. ἔμβρυα: — ال **οὐλάτου-λ-ἀχμὰλ** αἱ φέρουσαι ἔμβρυα, ἤτοι γυναῖκες ἐγκυμονοῦσαι.

احمال A. **ἰχμὰλ** [ρζ. حمل] ρ. ἀφ. τὸ φορτόνειν, φόρτωσις [δοτ.]: اشيانك معونيه — ἡ φόρτωσις τῶν πραγμάτων εἰς φορτηγίδα· ‖ Ρμ. [δοτ. αἰτ.]: بر حيوانك چكهميه جكى يوكى ايتدى — بر آدمه τὸ φορτίον, ὅπερ ζῶον δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ φέρῃ, ἐφόρτωσεν εἰς ἄνθρωπον[σπάνιον· συνηθέστερον تحميل βλ.]

احمد A. **ἀχμὲτ** [παραθ.τοῦ حميد] ἐπθ. μᾶλλον, ἢ λίαν ἀξιέπαινος § ὄν.κ.Ἀχμέδ.

احمر A. **ἀχμὲρ** [ρζ. حمر , βλ. حمرت] ἐπθ. ἐρυθρός:— ورد ῥόδον ἐρυθρόν· ‖— بحر Ἐρυθρὰ θάλασσα·‖— موت θάνατος ἀγωνιώδης, ἢ ὁ ἐκ φόνου προερχόμενος, σκληρός· § [βοτ.] نباتى —, ἢ ὀρθότερον حمر نباتى, ἢ حمرهٔ نباتيه ἐρυθροδανίνη, ἤτοι ἐρυθρὰ φυτικὴ βαφὴ ἐξαγομένη ἐκ τοῦ ἐρυθροδάνου [ριζάρι].

احمرار A. **ἰχμιρὰρ** [ρζ. حمر , βλ. حمرت] ρ. ἀφ.ἐρυθρίασις, ἐρύθημα: وجهنك باعث اولدى — ἐγένετο αἰτία τῆς ἐρυθριάσεως τοῦ προσώπου αὐτῆς.

احمرارى A.**ἰχμιραρ-ί,**ἐπθ. ἐρυθηματικός.

احمق A. **ἀχμὰκ** [ρζ. حمق] ἐπθ. εὐήθης,μωρός,βλάξ· ‖ دفترى — σημειωματάριον· § θ. حماقت **χαμκά.**

احمقانه Π. **ἀχμακ-ανέ,** ἐπθ. ἀνήκων εἰς εὐήθη,βλακώδης·§ ἐπρ. βλακωδῶς.

احمقجه Τ. **ἀχμάκ-δζα,**ἐπθ. ὀλίγον εὐήθης, βλάξ· § ἐπρ. ὀλίγον βλακωδῶς.

احمقلانمق Τ. **ἀχμακ-λανμάκ,**ρμ. μσ: μωραίνομαι, ἀποβλακοῦμαι, γίνομαι εὐήθης.

احمقلق **ἀχμακ-λήκ,** ἀφ: εὐήθεια, μωρία, βλακεία.

احمقى Π. **ἀχμακ-ή,** ἀφ. εὐήθεια, βλακεία.

احمقيت A. **ἀχμακ-ηγέτ,** ἀφ. θ. συνών. τῷ προηγ.

احن A. **ἰχὲν** [πλθ. τοῦ احنت] ὄν. ὀργαί, θυμοί: وحن — **ἰχέν-ου-μιχέν** ὀργαὶ καὶ συμφοραὶ [σπν.].

احناق A. **ἰχνὰκ** [ρζ. خنق] ὄν. σφοδρὸν μῖσος: — اصحاب شقاق ἡ διχόνοια τῶν ἐχόντων μῖσος, τῶν μισούντων.

احنت A. **ἰχνέτ,** ὄν. θ. ὀργή: وحنت — ὀργὴ καὶ συμφορά·§πλθ. احن **ἰχέν** [σπν.].

احنف A. **ἀχνὲφ** [ρζ. حنف] ἐπθ. ραιβός, κ. στραβοπόδης.

احواض A. **ἀχβὰζ** [πλθ. τοῦ حوض] ὄν. δεξαμεναί.

احوال A. **ἀχβὰλ** [πλθ τοῦ حال]: κατάστασις, περιστάσεις, πράγματα: عالم — τὰ πράγματα, ἢ ἡ κατάστασις τοῦ κόσμου· ‖ حاضره — ἡ ἐνεστῶσα κατάστασις τῶν πραγμάτων §[γρμ.] πτώσεις: اسم — αἱ πτώσεις τοῦ ὀνόματος. § [ποιν.]: مشدده — περιπτώσεις ἐπιβαρυντικαὶ [**μουδεττιτέ**]·‖ مخففه —περιπτώσεις ἐλαφρυντικαὶ [**μουχαφφιφὲ**]· § βλ. مجهول

احوج A.**ἀχβέδζ** [παραθ.τοῦ محتاج,ρζ. حوج] ἐπθ. ἐνδεέστερος-τατος: العباد — **ἀχβέδζου-λ-ιπὰτ** ὁ ἐνδεέστερος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ [ἀνθρώπων].

احوص A. **ἀχβὰς** ρ. حوص] ὄν. ἄνθρωπος, οὗ ὁ εἷς ὀφθαλμὸς μικρότερος τοῦ ἄλλου [σπν.].

احوط A. **ἀχβὲτ** [ρζ. حوط] ἐπθ. ὁ μᾶλλον συνάδων περισκέψει καὶ ἐπιφυλάξει.

احول A. **ἀχβὲλ** [ρζ حول] ἐπθ.παραβλώψ, ὁ βλέπων διπλᾶ τὰ ἀντικείμενα.

احياء A. **ἀχγιὰ** [πλθ. τοῦ حى] **χαγὶ** ὄν. ζῶντες: واموات — **ἀχγιὰ βου ἐμβὰτ** ζῶντες καὶ νεκροί.

احياء A. **ἰχγιὰ** [ρζ. حى , βλ. حيات] ρ. ἀφ. ἀναζωογόνησις, τὸ ἐπαναφέρειν εἰς τὴν ζωήν:سى — آثار اسلافك τὸ ἐπαναφέρειν εἰς τὴν ζωὴν συγγράμματα, ἢ ἔργα προγόνων. ‖ Ρμ. ἀναζωογονῶ, ἀνιστῶ νεκρόν [αἰτ.]: حضرت عيسى موتايى — ايدى ايدى ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀνίστα νεκρούς. § εὐεργετῶ μεγάλως [αἰτ.] : بو قوللرينك بر مأموريته تعيينيله — بيورلمسى مسترحدر καθικετεύω νὰ μ' εὐεργετήσητε μεγάλως [μὲ ἀναζωογονήσητε] διορίζοντες εἷς τινα θέσιν· § φέρω εἰς τὸ εἶναι, κτίζω, ἱδρύω τέμενος,ἢ ἄλλο κτίριον ἱερόν, ἢ ἀγαθοεργόν [αἰτ.] : جنتكان سلطان سليم خان حضرتلرينك — بيوردقلرى جامع شريف τὸ ἱερὸν τέμενος, ὅπερ ἔκτισεν ὁ ἀοίδιμος Σουλτὰν Σελὶμ Χάν.§καλλιεργῶ γῆν χέρσον [αἰτ.] : بر كيمسه اراضئ موانلرن بر يرى — ايتدكدنصكره ἀφοῦ καλλιεργήσῃ τις μέρος τι ἐκ τῶν χέρσων [νεκρῶν] γαιῶν.§διέρχεσθαι τὴν νύκτα ἐν προσευχῇ : ى ليلهٔ قدر — διέρχεσθαι τὴν ἱερὰν νύκτα τῆς δυνάμεως ἐν προσευχῇ.

احيا كارانه A. **ἰχγια-κιαρανέ,**ἐπθ. ζωογόνος, εὐεργετικός.

احيا كرده Π. **ἰχγια-κερτέ,** ἐπθ. ἱδρυθείς, καθίδρυμα: بو چشمه فلانك — سيدر ἡ κρήνη αὕτη εἶναι καθίδρυμα τοῦ δεῖνος· § εὐεργετηθείς, προαχθείς, ἀνάστημα: بو آدم فلانك — سيدر ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶναι ἀνάστημα τοῦ δεῖνος, ἤτοι ὁ δεῖνα προήγαγεν αὐτόν.

احيان A. **ἀχγιὰν** [πλθ. τοῦ حين] **χὶν** ὄν. καιροί, στιγμαί.

احياناً A. **ἀχγιάν-εν,** ἐπρ. ἔστιν ὅτε, ἐνίοτε: تشريف ايدرلر ايسه ده چوق مدت توقف — ايتمزلر ἔρχονται μὲν ἔστιν ὅτε, δὲν μένουσιν ὅμως πολύ.

اخ A. **ἔχ,** ὄν. ἀδελφός : والاكرم تاج سرم — **ἔχι βαλὰ γκισχερίμ, τάδζι σερίμ** ἀδελφέ μου πολυτιμότατε, τὸ στέμμα τῆς κεφαλῆς μου·§ [βοτ.]—ال وحيد **βεχίτου-λ-ἔχ** μονάδελφος· ‖ — ال وحده **βάχτετου-λ-ἔχ,** ἢ احديت — ال **ἐχατίγετου-λ-ἔχ** μοναδελφία· § πλθ. اخوه **ἰχβὲ** καὶ اخوان **ἰχβάν.** § θ. اخت **ὄχτ.**

اخافه A. **ἰχαφὲ** [ρζ. خوف] ρ.ἀφ. θ. ἀπειλή, ἐκφόβησις: قصديله اوزرينه يورودى — ὥρμησεν ἐπάνω του ἐπὶ σκοπῷ ἐκφοβήσεως. ‖ Ρμ. ἐκφοβίζω [αἰτ.]: ايتملى — چوجقلرى δὲν πρέπει νὰ ἐκφοβίζῃ τις τοὺς παῖδας.

اخبار A. **ἀχτὰρ** [πλθ. τοῦ خبر] ὄν. εἰδήσεις, χρονικά : ساره — εἰδήσεις χαροποιαί· ‖ تلغرافيه — τηλεγραφικαὶ εἰδήσεις.

ἐκπλαγῆναι ἔκπλαγείς, ἐκπλαγέντος, ἐκπλαγέντι, ἐκπλαγέντα, ἐκπλαγέντε, ἐκπλαγέντων, ἐκπλαγεῖσι(ν), ἐκπλαγείσαις, ἐκπλαγείσαιν, ἐκπλαγείσαισι(ν), ἐκπλαγέντοιν, ἐκπλαγείσαιν, ἐκπλαγέντοιν, ἐκπλαγείσαιν, ἐκπλαγέντοιν, ἐκπλαγείσαιν,

και κριθῆς κτλ.]· || نادانلر اﷲ — مغاير حكمت احتياطدر ἡ μετ' ἀμαθῶν σχέσις ἀπάδει τῇ φρονήσει τῆς προφυλάξεως· || —لِ **πίλα ἰχτιλάτ,** ἄνευ ἐπικοινωνίας [μετὰ ὑποδίκου, ἢ κατοίκων μεμολυσμένου τόπου]. § περιπλοκὴ [νόσου]. § [ψυσ.]: جنسين ـــ νόθευσις, μίξις δύο γενῶν, ἢ εἰδῶν [ὡς ἵππου καὶ ὄνου]. ‖ Ρμ. σχετίζομαι, συναναστρέφομαι [τῇ اﷲ]: دائما ارباب كمال — اﷲ πάντοτε πρέπει νὰ συναναστρέφηται τις μετ'ἀνθρώπων μεμορφωμένων. § ἀναμιγνύομαι, περιπλέκομαι.

اختلاع Α. **ἰχτιλάᾶ,** [ρζ. خلع] ρ. ἀφ. διάζευξις, τὸ διαζεύγνυσθαι τὴν σύζυγον ἀπὸ τοῦ συζύγου: بيلرنده تكون ايدن نزاع ـــ نتيجه بخش اولدى ἡ μεταξὺ αὐτῶν ἀναφυεῖσα ἔρις ἐπέφερε τὴν διάζευξιν.

اختلاف Α. **ἰχτιλάᾧ** [ρζ. خلف, βλ. خلاف] ρ. ἀφ. ἀσυμφωνία, διαφωνία, διχόνοια, διαφορά: آرا ـــ διαφορὰ γνωμῶν, διχοψηφία· || ليل و نهار ـــ ἀνισότης νυκτὸς καὶ ἡμέρας· || دار ـــ ἀρνησιπατρία, ἤτοι διαφορὰ χώρας, ἢ ὑπηκοότητος μεταξὺ δύο συγκληρονόμων, ἢ κληρονόμου καὶ κληρονομουμένου· || دين ـــ ἑτεροδοξία, ἤτοι διαφορὰ θρησκείας[τὴν]μεταξὺ κληρονόμου καὶ κληρονομουμένου·||بيلە كيفيت تسليى دخى مختلف اولور—مبيعك مع تὴν διαφορὰν τοῦ πωλουμένου πράγματος γίνεται διάφορος καὶ ὁ τρόπος τῆς παραδόσεως αὐτοῦ, ἤτοι ἡ διαφορὰ τοῦ πωλουμένου ἐπιφέρει καὶ διάφορον τρόπον παραδόσεως αὐτοῦ· ||عن دليل — διαφωνία ὡς πρὸς τὴν ἀρχήν, ὡς πρὸς τὸν κανόνα. ‖Ρμ. διαφωνῶ [دە]: بو مسئلەدە ايتديلر — διεφώνησαν ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ· § πλθ. اختلافات : ك ازالەسى — ἐξάλειψις διαφωνιῶν·||اهل مذاهب ـــ διαφωνίαι τῶν πρεσβευόντων δόγματα θρησκευτικά, ἢ φιλοσοφικά·|| ـــ هوائيه διαφοραί, ἀνωμαλίαι ἀτμοσφαιρικαί.

اختلاق Α. **ἰχτιλάκ** [ρζ. خلق] ρ. ἀφ. τὸ πλάττειν ψεύδη: اراجيف تهمتيله ـــ ἐπὶ τῇ κατηγορίᾳ τοῦ ὅτι ἔπλαττε θρυλλήματα.

اختلاقاً Α. **ἰχτιλάκ-αν,** ἐπρ.πλάττων ψεύδη: سويلدى بو يالانى ـــ τὸ ψεῦδος τοῦτο πλάσας εἶπε.

اختلاقيات Α.**ἰχτιλακ-νιάτ,** ὄν. θ. ψεύδη πλαστά, πλάσματα: حكايه ـــ πλάσματα τῶν μυθιστοριογράφων.

اختلال Τ. **ἰχτιλάλ** [ρζ. خلل] ρ. ἀφ. διατάραξις, ταραχή, στάσις: شعور ـــ διατάραξις φρενῶν, φρενοβλάβεια· || اشتباه ـــ διατάραξις ὀρέξεως, ἑτερορεξία· || بصر ـــ παρωπία, διατάραξις ὁράσεως· § πλθ. اختلالات

اختمار Α. **ἰχτιμάρ** [ρζ. خمر, βλ. خمير] ρ. ἀφ. τὸ ζυμοῦσθαι, ζύμωσις ἐν γένει καὶ ἰδίᾳ ὑγρῶν, ὡς οἴνου, ζύθου κτλ. عجين ـــ ζύμωσις ζύμης [πλακοῦντος]· || شيره ـــ ζύμωσις γλεύκους· ‖Ρμ. ζυμοῦμαι· § عفى ـــ σῆψις, ἀποσύνθεσις·§ τὸ καλύπτεσθαι τὰς γυναῖκας διὰ πέπλου: نسوان ـــ πεπλοφορία γυναικῶν· § βλ. تخمر

اختناق Α. **ἰχτινάκ** [ρζ. خنق] ρ. ἀφ. τὸ μὴ δύνασθαι ἀναπνεῦσαι, πνιγμός, στένωσις, ἔμφραξις: امعا ـــ ἔμφραξις ἐντέρων· || رحم ـــ ἔμφραξις μήτρας· ‖ Ρμ. πνίγομαι, στραγγαλίζομαι.

اختيار Α. **ἰχτιγιάρ** [ρζ. خير] ρ. ἀφ. ἐκλογή, αἵρεσις· ‖ Ρμ. ἐκλέγω, αἱροῦμαι, ἀκολουθῶ [αἰτ.]: ايتمك بر مسلك — ἐκλέγω, ἀκολουθῶ στάδιον· || عزلت ايتدى ـــ προείλετο τὴν ἐρημίαν· || سكوت ايتمك ـــ προαιροῦμαι τὴν σιωπήν, σιγῶ· || غربت ايتمك ـــ προαιροῦμαι τὴν ἀποδημίαν, ἀποδημῶ· || اقامت ايلدى ـــ κατῴκησεν, ἐγκατέστη· ||كذب ايتمك ـــ ψεύδομαι· § λαμβάνω πρὸ ὀφθαλμῶν, ἤτοι καταβάλλω θυσίας, ἔξοδα: [مصارف ἢ] اولنان بونجه فدا كارلقلر — αἱ καταβληθεῖσαι τοσαῦται θυσίαι [ἢ τὰ ἔξοδα]· § αὐτεξούσιον, ἐλευθερία ἐνεργείας, διάθεσις, προαίρεσις: كيندى اليندن ـــ ἔχασε τὸ αὐτεξούσιον, δὲν εἶναι κύριος τῶν πράξεών του· || اليده ـــ δὲν ἔχει αὐτεξούσιον, δὲν εἶναι κύριος τῶν πράξεών του· || بر شي يونك حسن رضاسى و كمال اﷲ ـــ διὰ τὸ ἀφίνω τι εἰς τὴν διάθεσίν τινος, ἤτοι ἀφίνω ἐλεύθερον νὰ τὸ πράξῃ, ἢ μή· § ἐπρ.—بى اختيار داغدار بى پير اغلامغه باشلادى—ὁ κατατεθλιμμένος γέρων ἤρχισεν ἀκουσίως νὰ κλαίῃ. § πλθ. اختيارات βλ.

اختيار Τ. **ἰχτιάρ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. γέρων [κατὰ τὸ لغت كتابى ὁ προβεβηκὼς ἐκλήθη οὕτως ἐκ τῆς ἐν τῇ λέξει اختيار ἐννοίας τοῦ: **ἐκλεκτός·** βλ. مختار]§ مجلسى —δημογεροντία.

اختيارات Α. **ἰχτιγιαρ-ᾶτ**[πλθ. τοῦ اختيار] ὄν.θ.χρόνοι, ἢ πράξεις ἐκλεκταί· [ἡ λέξις ἐν χρήσει ἐν τοῖς ἡμερολογίοις].

اختيارلاتمق Τ. **ἰχτιαρ-λατμάκ,** ρμ. μτδ. κάμνω τινὰ νὰ γηράσῃ· συνεκδ. προξενῶ πολὺν κόπον, λύπην [αἰτ.].

اختيارلامق Τ.**ἰχτιαρ-λαμάκ,**ἢ اختيارلانمق **ἰχτιαρ-λανμάκ,** ρμ. οὐδ.γηράσκω.

اختيارلق Τ. **ἰχτιαρ-λήκ,** ἀφ. γῆρας.

اختيارى Α. **ἰχτιγιαρ-ί,** ἐπθ. ἑκούσιος, προαιρετικός:ـــ فعل πρᾶξις ἑκουσία·§ θ. ياريه اختيارى **ἰχτιγιαριγέ :** ـــ ἀπὸ συνδρομὴ προαιρετική·||ـــ حركات πράξεις ἑκούσιαι· § πλθ. اختياريات **ἰχτιγιαριγιάτ,**πράξεις ἑκούσιαι.

اختيال Α. **ἰχτιγιάλ** [ρζ. خيل] ρ. ἀφ. ἔπαρσις, οἴησις, ἀλαζονεία [σπν.].

اختيان Α. **ἰχτιγιάν** [ρζ. خون, βλ. خيانت] ρ. ἀφ. ἀπιστία, δόλος.

اخجال Α.**ἰχζ̌ᾶλ** [ρζ. خجل, βλ. خجالت] ρ. ἀφ. τὸ καταισχύνειν, καταισχύνη: اطفال ـــ ἡ καταισχύνη τῶν παίδων [συνηθέστ. τὸ تخجيل]

اخدار Α. **ἰχτ̌ᾶρ** [ρζ. خدر] ρ. ἀφ. τὸ ὑποχρεοῦν τὴν κόρην ἵνα καλυφθῇ διὰ πέπλου. § ἀπονάρκωσις μέλους τοῦ σώματος διὰ ναρκωτικοῦ [ἰατρ.].

اخدود Α. **ὀχτ̌ούτ,** ὄν. χάσμα μακρὸν ἐν τῇ γῇ, χάνδαξ.

اخذ Α. **ἄχζ,** ρ. ἀφ. λῆψις: اعطا و ـــ **ἄχζ-ου-ιτά** [κ.**ἀκ-σοατά**] λῆψις καὶ δόσις, ληψοδοσία· || ـــ پارنك يا معاشك ἡ λῆψις τοῦ μισθοῦ, ἢ τῶν χρημάτων·||ـــو سرقت—λῆψις καὶ κλοπή, ὑφαίρεσις·||موقع ـــλῆψις θέσεως, τοποθέτησις·||عسكر ـــ στρατολογία·||ـــو كرفت—ἡ, τε و توقيف σύλληψις, προσωποκράτησις·‖Ρμ.λαμβάνω [αἰτ.]: مكتوبى پوستەدن ايدر ايكز اچوب — اوقودم ἅμα ἔλαβον τὴν ἐπιστολὴν ἐκ τοῦ ταχυδρομείου, ἤνοιξα καὶ ἀνέγνωσα·||ـــ ثار ايتدى ἔλαβεν ἐκδίκησιν, ἐξεδικήθη·||موقع ايتمك ـــ λαμβάνω θέσιν, τοποθετοῦμαι, κάθημαι· || — اشقيا و كرفت اولنمش οἱ λησταὶ συνελήφθησαν.

آخر Α.**ἀχάρ,**ἐπθ.ἄλλος: وقت ـــ ده كوريشورز ἄλλοτε βλεπόμεθα· || ـــ يوم ἄλλη ἡμέρα· || ـــ در بو بحث بو τοῦτο εἶναι ἄλλο ζήτημα· || θ. اخرى **ὀχρά.**

آخر Α. **ἀχήρ,** ὄν. τέλος: ى — آدمك اول و ἡ ἀρχὴ **[ἐββὲλ]** καὶ τὸ τέλος ἑνὸς ἀνθρώπου, ὁ βίος, αἱ περιπέτειαι αὐτοῦ [ἐπὶ κακοῦ]·|| ه — من اوله الى **μὲν ἐββέλιχι ἰλιὰ ἀχήριχι,** ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους· § ἐπρ. ἐπὶ τέλους, ἐσχάτως· — **اول** προηγουμένως καὶ ἐσχάτως· βλ. καὶ آخرالامر § πλθ. اواخر **ἐβαχήρ.**

آخر Α. **ἀχήρ,** ἐπθ. τελευταῖος, ἔσχατος: نفس —τελευταία, ἐσχάτη πνοή· ||— زمان τελευταῖος χρόνος, τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου: زمان نبيسى —ὁ τελευταῖος προφήτης, ἤτοι ὁ Μωάμεθ· § πλθ. آخرين **ἀχηρίν.**

اخراب Α. **ἰχραπ** [ρζ. خرب, βλ. خراب]ρ. ἀφ. τὸ καταστρέφειν, καταστροφή, ἐρήμωσις: ى — اينمك ἡ καταστροφὴ τῶν οἰκοδομῶν· § συνηθέστ. تخريب βλ.

اخراج Α. **ἰχραζ̌** [ρ. خرج] ρ. ἀφ. ἐξαγωγή, ἀποβίβασις· ἔξωσις, ἀποβολή· [ἀντιθ. τῷ ادخال]· ἔκδοσις ὁμολογιῶν, χρεωγράφων· ἀνόρυξις· [δοτ.] : ممالك اجنبيه حيوان —ى ممنوعدر ἡ ἐξαγωγὴ ζώων εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν εἶναι ἀπηγορευμένη· || ى — سودن ياغ ἡ ἐξαγωγὴ βουτύρου ἐκ τοῦ γάλακτος· || ميت ـــ ἀνόρυξις νεκροῦ ἐκ τοῦ τάφου· || ى — تحويلاتك فى ἡ τιμὴ ἐκδόσεως ὁμολογιῶν· ‖Ρμ. ἐξάγω, ἀποβιβάζω, ἀποβάλλω, ἐκδίδω ὁμολογίας, ἀνορύττω· [αἰτ. دن]: ايدر كفيل كندينى كفالتدن—ὁ ἐγγυητὴς ἀπαλλάττει [ἐξάγει] ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς ἐγγυήσεως· || ايدلدى خدمتدن ἀπεβλήθη τῆς θέσεώς του·§ [αἰτ.,δοτ.]: ايتدى —كى قرميه طا تفه τὸ πλοῖον ἀπεβίβασε ναύτας εἰς τὴν ξηράν· § πλθ. اخراجات **ἰχραζ̌άτ,** ἐξαγωγὴ ἐμπορευμάτων: و ادخالات —ἐξαγωγὴ καὶ εἰσαγωγή.

اخراجى Α. **ἰχραζ̌-ί,** ἐπθ. ἐξαγωγικός, ὁ τῆς ἐξαγωγῆς, ἐκδόσεως κτλ. βλ. προηγ. § θ. اخراجيه **ἰχραζ̌ιγέ :** ـــ فيأت τιμαὶ ἐκδόσεως χρεωγράφων κτλ.

اخراس الكلب Α. **ἰχράσ-λ-κέλπ,** ὄν. πολυπόδιον [φυσ. ἱστ.].

اخراق Α. **ἰχράκ** [ρζ. خرق] ρ. ἀφ. τὸ σχίζειν, τὸ καταπλήττειν [αἰτ.].

آخرالامر Α. **ἀχήρ-λ-ἔμρ,** ἐπρ. ἐπὶ τέλους: ديديكنى يابدى —ἐπὶ τέλους ἐποίησεν ὅ,τι εἶπε.

اخرب Α. **ἀχράπ** [παραθ. τοῦ خراب] ἐπθ. ὁ μᾶλλον, ἢ ὁ λίαν κατεστραμμένος.

νειαν: — فضيلت ἡ ἀρετὴ τῆς πρὸς τὴν εἰλικρίνειαν ἀγάπης.

اخلاصمند Π. **ἰχλασ-μέντ,** ἐπθ. εἰλικρινής: — عبد δοῦλος εἰλικρινής· || — دل καρδία εἰλικρινής.

اخلاصمندانه Π. **ἰχλασ-μεντανέ,** ἐπθ. ὁ ἁρμόζων εἰλικρινεῖ: — مكاتبات ἀλληλογραφίαι εἰλικρινεῖς· § ἐπρ. **κατὰ** τρόπον ἁρμόζοντα εἰλικρινεῖ, εἰλικρινῶς.

اخلاصمندی Π. **ἰχλασ-μεντί,** ἀφ. εἰλικρίνεια: بويلدی ايفا اولنور—وظيفه τὸ καθῆκον τῆς εἰλικρινείας οὕτως ἐκπληροῦται;

اخلاط A. **ἀχλάτ** [πλθ. τοῦ خلط] ὄν. ὑγρὰ τοῦ σώματος: اربعه— τὰ τέσσαρα ὑγρὰ τοῦ σώματος, ἤτοι τὸ αἷμα [دم], τὸ φλέγμα [بلغم], ἡ χολὴ [صفرا], καὶ ἡ μέλαινα χολὴ [سودا].

آخلاط T. **ἀχλάτ** [ἐκ τοῦ Ἑλλ.] ὄν. ἀχράς, κ. ἀγριαπιδιά.

اخلاف A. **ἀχλάφ** [πλθ. τοῦ خلف] ὄν. διάδοχοι, ἀπόγονοι· [ἀντιθ. τῷ اسلاف **ἐσλάφ** πρόγονοι]: اسلافی ممکن اولدیغی قدر خيرايله — یاد ایتملی οἱ ἀπόγονοι πρέπει νὰ εὐλογῶσιν ὅσῳ τὸ δυνατὸν τοὺς προγόνους.

اخلاق A. **ἀχλάκ** [πλθ. τοῦ خلق **χούλκ**] ὄν. ἤθη, χαρακτῆρες: حميد — χρηστὰ ἤθη· || ذميم — ἀξιόμεμπτα ἤθη· || سيئ — ἤθη κακά· || صاحبی — ἄνθρωπος χρηστοήθης, καλοῦ χαρακτῆρος· || — علم ἠθικὴ [ἐπιστήμη].

اخلاق A. **ἀχλάκ** [πλθ. τοῦ خلق **χάλκ**] ὄν. πλάσματα, ἄνθρωποι, λαοὶ [σπν.].

اخلاقسز T. **ἀχλακ-σήζ,** ἐπθ. ἀνήθικος, κακοήθης.

اخلاقسزلق T. **ἀχλακ-σηζλήκ,** ἀφ. ἔλλειψις καλῶν ἠθῶν, κακοήθεια.

اخلاقی A. **ἀχλακ-ή,** ἐπθ. ἠθικός: — روما ن μυθιστόρημα ἠθικόν· ||θ. اخلاقيه **ἀχλακηγέ:** — فضائل ἀρεταὶ ἠθικαί· ||βλ. اخلاقيون

اخلاقیات A. **ἀχλακη-γιάτ,** ὄν. πλθ. θ. θεωρίαι καὶ ζητήματα περὶ ἠθικῆς: متعلق بر اثر — σύγγραμμα ἀφορῶν ζητήματα ἠθικά.

اخلاقیون A. **ἀχλακη-γιούν,** ὄν. ἠθικολόγοι: اشرى ايدى — سقراط ὁ Σωκράτης ἦτο ὁ διασημότερος τῶν ἠθικολόγων,

اخف A. **ἐχάφφ** [παραθ. τοῦ خفيف] ἐπθ. ἐλαφρότερος-τατος· ἀντίθ. اثقل **ἐθέλ** ||βλ. ضرر

اخفاء A. **ἰχφά** [ρζ. خفی] ρ. ἀφ. τὸ ἀποκρύπτειν, ἀπόκρυψις: شخص ی — ἀπόκρυψις προσώπου [ἐγκληματίου]. || Ρμ. ἀποκρύπτω [αἰτ.]: ايلدی — مقصدينی ἀπέκρυψε τὸν σκοπόν του.

اخفش A. **ἀχφές,** ἐπθ. νυκτάλωψ, ἤτοι ὁ βλέπων τὴν νύκτα κάλλιον, ἢ τὴν ἡμέραν· § ἐπίθετα τριῶν ἀράβων γραμματολόγων: كچيسی كی باشنی صاللار — σείει τὴν κεφαλήν, ὡς ἡ αἴξ τοῦ **Ἀχφές,** ἤτοι ἐπιδοκιμάζει τυφλῶς § πλθ. اخافش **ἐχαφίς.**

اخفشیه A. **ἀχφεσ-ιγέ,** ὄν. θ. γένος φυτῶν δικοτυληδόνων, ἀνθούντων τὴν νύκτα· [φυσ. ἱστ.].

اخفی A. **ἀχφά** [παραθ. τοῦ خفی] ἐπθ. μυστικώτερος-τατος.

اخفیه A. **ἀχφιγέ** [πλθ. τοῦ ἀχρήστου خفاء] ὄν. κάλυκες τοῦ ἄνθους τῶν δένδρων.

اخکر Π. **ἀχκέρ,** ὄν. ἀνθρακιά, κ. χόβολη: سوزان — ἀνθρακιὰ καίουσα.

اخلاء A. **ἐχιλλά** [πλθ. τοῦ خليل] ὄν. φίλοι: كرام ی—ἀξιότιμοι φίλοι.

اخلاء A. **ἰχλά** [ρζ. خلاء] ρ. ἀφ. τὸ ἐκκενοῦν, ἐκκένωσις, κ. ἄδειασμα· ἀπόλυσις: اوانی ی—ἐκκένωσις σκευῶν· || سبيل ی—ἀπόλυσις πεφυλακισμένου· § συνηθέστ. تخليه

اخلاب A. **ἀχλάπ** [πλθ. τοῦ خلب] ὄν. ὄνυχες πτηνῶν.

اخلاص A. **ἰχλάς** [ρζ. خلص] ὄν. εἰλικρίνεια, εἰλικρινὴς ἀγάπη, ἀφοσίωσις· ἀγνότης: ايله — كال, ἢ ايله تام — μετὰ μεγάλης, ἢ πλήρους εἰλικρινείας, ἀφοσιώσεως· || عرض ايتمك — ὑποβάλλω εἰλικρίνειαν, σέβη, προσρήσεις· § πλθ. اخلاصات προσρήσεις.

اخلاص پرور Π. **ἰχλάς-περβέρ,** ἐπθ. φίλος τῆς εἰλικρινείας, ἀφωσιωμένος: — قلب καρδία εἰλικρινής.

اخلاص پرورانه Π. **ἰχλάς-περβερανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων, ἁρμόζων εἰς φίλον τῆς εἰλικρινείας, εἰλικρινής: عبوديت — ἀφοσίωσις εἰλικρινής· § ἐπρ. εἰλικρινῶς.

اخلاص پروری Π. **ἰχλάς-περβερί,** ἀφ. ἀγάπη πρὸς τὴν εἰλικρί-

آخربین Π. **ἀχήρ-πήν,** ἐπθ. προορατικός: مرد — دنيايه اعتماد ايتمز ὁ προορατικὸς ἄνθρωπος δὲν ἐπερείδεται ἐπὶ τοῦ κόσμου.

آخرت A. **ἀχιρέτ** [ρζ. آخر] ὄν. θ. ἡ μέλλουσα ζωή: دكشدی ی دنيايه — μετήλλαξε τὸν βίον [ἀπεβίωσε]· § θετός: اولادی — θετὸς υἱός, [ψυχοπαῖδι]· || بابا سی — θετὸς πατήρ· || قرنداشی — θετός ἀδελφός.

آخرتلك T. **ἀχιρετ-λίκ,** ἐπθ. θετὸς [υἱός, ἢ κόρη]· § ὁ παραιτηθεὶς τὸν κόσμον καὶ ἀφοσιωθεὶς εἰς τὸν μέλλοντα, ἐρημίτης.

اخرس A, **ἀχρές** [ρζ. خرس] ἐπθ. βωβός, ἄλαλος.

اخرم A. **ἀχρέμ,** ὄν. ἀκρώμιον [ἀνατ.].

اخرمی A.**ἀχρεμ-ί,** ἐπθ.ἀκρωμιαῖος [ἀνατ.]: منقاری ی — ἀκρωμιαιοκορακοειδὴς [εἷς τῶν συνδέσμων τῆς ὠμοπλάτης].

اخروی A. **ὄχρεβί,** [ρζ. آخر] ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς τὴν μέλλουσαν ζωήν: اميد — ἐλπὶς περὶ μέλλοντος βίου· § θ. اخرويه **ὄχρεβιγέ:** — مكافات ἀμοιβὴ μέλλουσα· §πλθ. اخرويات **ὄχρεβιγάτ,** λόγοι καὶ ἔργα ἀφορῶντα τὸν μέλλοντα βίον.

اخری A. **ὄχρα** [θ. τοῦ آخر **ἀχάρ**] ἐπθ.ἄλλος:— مسئله ἄλλο ζήτημα· || صورت — ἄλλος τρόπος.

آخرین A. **ἀχηρ-ίν** [πλθ. τοῦ آخر **ἀχήρ**] ἐπθ. οἱ μεταγενέστεροι:— و اولين حيراندر بو معمانك حلندہ οἱ προγενέστεροι **[ἐββελίν]**καὶ οἱ μεταγενέστεροι ἀμηχανοῦσιν εἰς τὴν λύσιν τοῦ αἰνίγματος τούτου· ||— آخرال **ἀχὴρ-ὄλ-ἀχηρίν,** ὁ ἔσχατος τῶν ἐσχάτων, ἤτοι ὁ Θεός· βλ. καὶ اول **ἐββέλ.**

آخرین Π. **ἀχηρ-ίν** [ἐκ τοῦ ἀρβ. آخر] ἐπθ. τελευταῖος: اميدم ايواه — اولمك ايدی کلميور المدن اوده ὁ θάνατος ἦτο ἡ τελευταία ἐλπίς μου· φεῦ ! καὶ ἐκεῖνος δὲν εἶναι ἐπ' ἐμοί.

اخس A. **ἐχάσς** [παραθ. τοῦ خسيس] ἐπθ. εὐτελέστερος-τατος: اشيا — τὸ εὐτελέστερον τῶν πραγμάτων· || ناس —ὁ εὐτελέστερος τῶν ἀνθρώπων.

اخسمه Π. **ἀχσσμέ,** ὄν. ποτόν, τὸ κοινῶς καλούμενον μποζᾶς· βλ. بوزه

اخشاب Π. **ἀχσάπ** [πλθ. τοῦ خشب] ὄν.ξύλα, ξυλικὴ·§ ἐπθ. ξύλινος: خانه— ξυλίνη οἰκία· ||بنا—ξυλίνη οἰκοδομή.

آخشام T. **ἀχσάμ,** βλ. آقشام [Διὰ τὰ ἐξ αὐτοῦ παράγωγα: آخشاملين - آخشاملامق κτλ. βλ. آقشاملين - آقشاملامق κτλ.].

اخشب A. **ἀχσέπ** [ρζ. خشب] ἐπθ. ξύλινος.

اخص A. **ἐχάσς** [παραθ. τοῦ خاص] ἐπθ. ἰδιαίτερος·μᾶλλον ἀφωσιωμένος·πρώτιστος: بندكان — ὁ μᾶλλον ἀφωσιωμένος τῶν θεραπόντων· || آمال — πρώτιστος [διακαέστερος] τῶν πόθων·§ εἰδικώτερος, μερικώτερος : [انسان] در — دن [حيوان] ἡ ἔννοια [ἄνθρωπος] εἶναι μερικωτέρα τῆς ἐννοίας [ζῶον].

اخصاء A. **ἰχσά** [ρζ. خصاء] ρ. ἀφ. ἐκμάθησις εἰδικῶς μιᾶς ἐπιστήμης, ἢ τέχνης: هركسه كوره اولی صاييلهمز — ἐν τῇ σπουδῇ ἡ προτίμησις τῆς ἐκμαθήσεως μιᾶς ἐπιστήμης δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ διὰ πάντας καλλιτέρα.

اخصا A. **ἰχσά** [ρζ. خصی] ρ. ἀφ. ἐκτομή, εὐνουχισμός : دجاج ی—εὐνουχισμὸς ἀλέκτορος·

اخصائیون A.**ἰχσα-ϊγιών,** ὄν.εἰδικός· συνηθέστ. βλ. اختصاصيون

اخصر A.**ἀχσάρ**[παραθ.τοῦ مختصر] ἐπθ.συντομώτερος-τατος: بو سوز اوته كندن — هم ابلغدر هم ὁ λόγος οὗτος εἶναι καὶ συντομώτερος καὶ εὐγλωττότερος ἐκείνου.

اخضر A. **ἀχζάρ** [ρζ. خضر] ἐπθ. πράσινος: — وادی πεδιὰς χλοερά· || — لباس ἔνδυμα πράσινον· § θ. اخضر **χαζρά.**

اخضرار A. **ἰχζιράρ** [ρζ. خضر] ρ. ἀφ. τὸ εἶναι χλοερόν,χλοερότης: اشجار — χλοερότης τῶν δένδρων· βλ. καὶ تخضر

اخطاء A. **ἰχτά** [ρζ. خطاء] ρ. ἀφ. τὸ ποιεῖν τινα σφάλλειν, τὸ πλανᾶν. || Ρμ.πλανῶ, κάμνω τινὰ νὰ σφάλλῃ [αἰτ.]: معلومات اعطا ايتمش اولدی — ايدهم دير ايكن سامعينی θέλων νὰ δώσῃ πληροφορίας [φωτίσῃ], ἐπλάνησε τοὺς ἀκροατάς. § τὸ σφάλλεσθαι, πλανᾶσθαι.

اخطار A. **ἀχτάρ** [πλθ. τοῦ خطر] ὄν. κίνδυνοι [σπν.].

اخطار A. **ἰχτάρ** [ρζ. خطر, βλ. خاطر] ρ.ἀφ. ὑπόμνησις: خالصانه — ὑπόμνησις εἰλικρινής. || Ρμ. ὑπομιμνήσκω [αἰτ. δοτ.]: كيفيتی — ايتدم تῷ ὑπέμνησα τὸ πρᾶγμα.§ πλθ. اخطارات : خير خواهانه — ὑπομνήσεις φιλικαί.

اخلال A. **ɨχλάλ** [ρζ. خلل] ρ. ἀφ. διατάραξις: آسایش ـــ διατάραξις ἡσυχίας· || آیین ـــ διατάραξις, διακοπὴ λειτουργίας [ἐκκλησιαστικῆς]· || سکوت ـــ διακοπὴ σιγῆς· ‖ Ρμ. διαταράττω, διακόπτω, παραβλάπτω [αἰτ.]: حضور إلخ ـــ διαταράττω τὴν ἄνεσιν.

اخلامور Ελ. **ɨχλαμούρ,** ἡ رومالی **φιλαμούρ,** ὄν. φιλύρα, κ. φλαμουριά· || چیچکی ـــ ἄνθος φιλύρας.

اخلص A. **ἀχλάς** [παραθ. τοῦ خالص] ἐπθ. εἰλικρινέστερος-τατος: اصدق ـــ ὁ εἰλικρινέστερος τῶν πιστῶν φίλων.

اخماد A. **ɨχμάδ** [ρζ. خمد] ρ. ἀφ. τὸ σβύνειν, σβέσις, κατάσβεσις φλογός, πυρός: ـــ لهب κατάσβεσις φλογός· || ی ـــ شمعه σβέσις τοῦ κηροῦ.

اخناسیه A. **ɨχνασιγέ** [ρζ. خنس] ὄν. βρωμηλοειδῆ [τάξις φυτῶν].

اخنس A. **ἀχνές,** ἐπθ. σιμός, κ. πλατομύτης.

اخوات A. **ɨχεβάτ** [πλθ. τοῦ اخت] ὄν. ἀδελφαὶ [κυριολ. μτφ.]: ی ـــ لسانزله ἡ γλῶσσα ἡμῶν καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτῆς.

اخوان A. **ɨχβάν** [πλθ. τοῦ اخ] ὄν. ἀδελφοί: یوسف ـــ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ· || دین ـــ ἀδελφοὶ ἐκ θρησκείας, ὁμόθρησκοι· || βλ. καὶ اخوه

اخوانلق T. **ɨχβαν-λήκ,** ἀφ. ἀδελφότης, φιλία.

اخوانی A. **ɨχβαν-í,** ἐπθ. ἀδελφικός· § θ. اخوانیه § πλθ. اخوانیات **ɨχβανιγιάτ** ἀδελφική, φιλικὴ ἀλληλογραφία· [βλ. سلطانیات].

اخوت A. **ὀχσββέτ** [ρζ. اخ] ὄν. θ. ἀδελφότης, ἀδέλφιξις: دینیه ـــ θρησκευτικὴ ἀδέλφιξις· || ـــ عقد ἀδελφοποίησις.

اخوتکار Π. **ὀχσββετ-κιάρ,** ἐπθ. ὁ φερόμενος ὡς ἀδελφός.

اخوتکارانه Π. **ὀχσββετ-κιαρανέ,** ἐπθ. ἀδελφικός: ـــ معامله συμπεριφορὰ ἀδελφική· § ἐπρ. ἀδελφικῶς.

آخور Π. **ἀχήρ,** ὄν. σταῦλος: ـــ میر **μὶρ ἀχήρ,** ἢ ـــ امیر **ἐμὶρ ἀχήρ,** σταυλάρχης.

آخور سالار Π. **ἀχηρ-σαλάρ,** ὄν. σταυλάρχης.

اخوف A. **ἀχβέφ** [παραθ. τοῦ مخوف] ἐπθ. φοβερώτερος-τατος.

اخوه A. **ɨχβέ** [πλθ. τοῦ اخ ἤ ɨχ] ὄν. ἀδελφοί: یوسف ـــ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ· § βλ. καὶ اخوان

آخی T. **ἀχή,** ὄν. κύριος· [τίτλος τιμητικὸς ἀπονεμόμενος ἄλλοτε τοῖς ἀνήκουσιν εἴς τινα συντεχνίαν].

اخیار A. **ἀχγιάρ** [πλθ. τοῦ خیر] ὄν. ἀγαθοί, ἐκεῖνοι ὧν αἱ ἀγαθαὶ πράξεις πλεονάζουσι: امت ـــ οἱ ἀγαθοὶ ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ· [ἀντιθ. اشرار **ɨσράρ,** φαῦλοι, κακοῦργοι].

اخیذ A. **ɨχίζ** [ρζ. اخذ] ὄν. αἰχμάλωτος.

اخیر A. **ɨχίρ** [ρζ. آخر **ἀχήρ**] ἐπθ. τελευταῖος, ἔσχατος: ـــ قرار τελευταία ἀπόφασις· || ـــ اشعار τελευταία κοινοποίησις.

اخیراً A. **ɨχίρ-εν,** ἐπρ. τελευταῖον, ἐσχάτως: وقوعبولان اشعار ـــ ἡ κοινοποίησις, ἡ γενομένη ἐσχάτως.

آخیم T. **ἀχήμ,** ὄν. آخیلی **ἀχημ-λή,** βλ. آغیم

آد T. **ἄτ,** ὄν. ὄνομα, φήμη: ندی ـــ τί εἶναι τὸ ὄνομά του ; πῶς ὀνομάζεται ; || وار ـــ οὗ τὸ ὄνομα μόνον ὑπάρχει, ὁ μὴ ὑφιστάμενος πράγματι· || بلورسز ـــ οὗ τὸ ὄνομα ἄγνωστον, ἄγνωστος, ἄσημος· || چیقمق ـــ φημίζεται τις [ἐβγαίνει τὸ ὄνομά του]· || بوزلق ـــ χάνει τις τὴν φήμην [χαλνᾷ ἡ φήμη του]· || ـــ قومق δίδω ὄνομα εἰς παῖδα κτλ. || ـــ یی قومق λέγω τὸ ὄνομά του, ὁρίζω τιμὴν πράγματος· || ـــ ویرمك ὀνομάζω, λέγω τὸ ὄνομα τοῦ δράστου.

اداء A. **ɨτά,** ρ. ἀφ. ἀπότισις, πληρωμή : ـــ سی بورجك ἀπότισις χρέους· || ـــ ی شکر ἀπότισις εὐγνωμοσύνης· § ἐκτέλεσις, τέλεσις: نماز ی ـــ τέλεσις προσευχῆς· § ἦθος, συμπεριφορά, τρόπος, χάρις [τρόπων, ἢ λεκτικοῦ], ἔπαρσις: سوز یودر ـــ سنه ἡ χάρις τῶν τρόπων του εἶναι ἀναντίρρητος· || ـــ نازك ὁ ἔχων χαρίεσσαν συμπεριφοράν· || چکمز ـــ بو αὕτη ἡ ἔπαρσις δὲν ὑποφέρεται· || ـــ بو شاعرده یولنماز شعره ἡ χάρις αὕτη [τοῦ ὕφους] δὲν εὑρίσκεται ἐν ἄλλῳ ποιητῇ· || وور ایله ـــ ی μὲ ἦθος σοβαρόν· ‖ Ρμ. ἀποτίνω, πληρόνω· τελῶ, ἐκτελῶ [αἰτ.] : ایتدی ـــ بورجنی ἀπέτισε τὸ χρέος του· || ـــ نمازینی ایتدی ἐτέλεσε τὴν προσευχήν του.

آداب A. **ɨτάτ** [πλθ. τοῦ ادب] ὄν. κανόνες, κανόνες καλῆς συμπεριφορᾶς, καλὰ ἤθη; مناظره ـــ κανόνες λογικῆς συζητή-

σεως· || عمومیه ـــ τὰ δημόσια ἤθη, ἡ δημόσιος ἠθική· || مغایردر ـــ بیوکلرك یانده آیاغی اوزاتمق τὸ νὰ ἐκτείνῃ τις παρὰ πρεσβυτέρῳ [εὑρισκόμενος] τὸν πόδα ἀπράδει τοῖς καλοῖς ἤθεσιν.

ادات A. **ɨτάτ,** ὄν. θ. ἐργαλεῖον, ὄργανον· § [γραμ.] μόριον, κατάληξις: استفهام ـــ μόριον ἐρωτηματικόν· || جمع ـــ κατάληξις τοῦ πληθυντικοῦ· § πλθ. ادوات **ɨτεβάτ** βλ.

آداتمق T. **ἀτα-τ-μάκ,** ρμ. μτβ. κάμνω τινὰ νὰ ὑποσχεθῇ, νὰ τάξῃ τι, ἢ ὑπόσχομαι διὰ μέσου τινός· [δοτ. αἰτ.]: برینه بر شی ـــ κάμνω τινὰ νὰ τάξῃ τι· βλ. آداق

اداره A. **ɨδαρέ** [ρζ. دور] ρ. ἀφ. θ. τὸ ποιεῖν τι στρέφεσθαι, ἢ διοίκησις, διεύθυνσις, διαχείρισις: ملك ـــ διοίκησις τῆς χώρας· || دولت ـــ διοίκησις τοῦ κράτους· || عرفیه ـــ στρατιωτικὸς νόμος· || مجلسی ـــ, ἢ مجلس διοικητικὸν συμβούλιον· || سی کرك διεύθυνσις τῶν τελωνείων· || سی غزته διεύθυνσις ἐφημερίδος· || امور ـــ, ἢ مصلحت ـــ διεύθυνσις τῶν ὑποθέσεων, ἢ ἐξοικονόμησις τῶν πραγμάτων καὶ περιστάσεων· || حسن ـــ καλὴ διοίκησις, διεύθυνσις· || مأموری διοικητικὸς ὑπάλληλος· || اقداح ـــ πρόποσις [γυρίζω τὰ ποτήρια]· § οἰκονομία [φυσιολογ.]: بدنیه ـــ ζωϊκὴ οἰκονομία· § οἰκονομία, καλὴ διαχείρισις: واردانی قوللانور ایله ـــ τὰ εἰσοδήματά του μεταχειρίζεται μετ' οἰκονομίας· || فتیلی ـــ λυχνία τῆς νυκτός· § συντήρησις: صنجه صیقندی چکیور ـــ ὑποφέρει στενοχωρίαν διὰ τὴν συντήρησίν του· § σιτοδεία, ἀφορία: یلی ـــ ἔτος ἀφορίας· § یزی ـــ ὕφασμα δι' ὑποκάμισα, ὑφασμένον ἐκ δύο νημάτων βάμβακος καὶ ἑνὸς μετάξης· ‖ Ρμ. διευθύνω, διοικῶ, διαχειρίζομαι, φθάνω, ἐπαρκῶ, συντηροῦμαι [αἰτ.]: ایمك اموری ـــ διοικῶ τὰ πράγματα, ἢ ἐξοικονομῶ τὰς περιστάσεις· || قلی کوزل ایدیور ـــ διαχειρίζεται καλῶς τὸν κάλαμον· || ایده‌من, یومعاش ایله ـــ ایده‌مز, ἢ یومعاش انی δὲν δύναται νὰ συντηρηθῇ διὰ τοῦ μισθοῦ τούτου· || بنی بر قاچ کون ـــ ایده‌جك قدر پاره‌م وار ἔχω χρήματα τόσα ὅσα διὰ νὰ μὲ συντηρήσωσι [φθάσωσι] ἡμέρας τινάς·]| ـــ ایدر ایشنی انی διευθύνει καλῶς τὴν ἐργασίαν του.

اداره جی T. **ɨδαρέ-ζί,** ἐπθ. οἰκονόμος, φιλάργυρος.

اداره خانه Π. **ɨδαρέ-χανέ,** ὄν. γραφεῖον ἑταιρίας, ἐφημερίδος κτλ.

ادارەسز T. **ɨδαρέ-σίζ,** ἐπθ. ὁ μὴ οἰκονόμος, σπάταλος· § ἐπρ. ἄνευ οἰκονομίας.

اداره‌سزلك **ɨδαρέ-σιζλίκ,** ἀφ. σπατάλη, ἔλλειψις οἰκονομίας.

اداره‌لی T. **ɨδαρέ-λί,** ἐπθ. οἰκονόμος· § οἰκονομικός, ὀλιγοδάπανος.

آداش T. **ἀτάς** [ἀντὶ آدداش **ἀτ-τάς**] ἐπθ. ὁμώνυμος, κ. συνονόματος.

آداشلق T. **ἀτας-λήκ,** ἀφ. ὁμωνυμία.

آداق T. **ἀτάκ** [آدامق] ὄν. ὑπόσχεσις γινομένη εἰς τὸν Θεόν, ἢ εἰς ἅγιον, χάριν ἀπαλλαγῆς ἀπὸ ἀσθενείας, ἢ δυστυχήματος· εὐχή, τάγμα, κ. τάξιμον.

ادااله A. **ɨτάλέ** [ρζ دول] ρ. ἀφ. θ. τὸ ποιεῖν τι κυκλοφορεῖν ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα, κυκλοφόρησις: سی ـــ قوائم نقدیه‌ك ἡ κυκλοφόρησις τοῦ χαρτονομίσματος· || ـــ سکوکات جدیده κυκλοφόρησις νέων νομισμάτων.

ادالی T. **ɨτά-λή,** ἐπθ. ἐρωτότροπος.

ادام A. **ɛ̃ταμ,** ρμ. ποιῆσαι διαρκῆ [ἐπὶ εὐχῆς]: الله دولتله ـــ **ɛ̃ταμ ἄλλαχου ɨτεβλέτουχου,** ποιῆσαι ὁ Θεὸς διαρκῆ τὴν δόξαν, ἢ τὸ κράτος του !

ادام A. **ɨτάμ,** ὄν. προσφάγιον: بلا ـــ اکل خبز ἄνευ προσφαγίου **[πίλα ɨτάμ]** τρώγων ἄρτον διετήρει τὴν ζωήν, ἤτοι ἔζη τρώγων ξηρὸν ἄρτον.

آدامق **ἀτα-μάκ,** ρμ. μτβ. ὑπόσχομαι τι εἰς τὸν Θεόν, εἰς ἅγιον, ἢ εἰς ναὸν κτλ. τάσσω, κ. τάζω, εὔχομαι [δοτ. αἰτ.]: ـــ تربیه یه مم εἰς τὸ μαυσωλεῖον τάσσω κηρίον.

ادامه A. **ɨτάμέ** [ρζ. دوم, βλ. دوام] ρ. ἀφ. θ. τὸ ποιεῖν τι διατηρεῖσθαι, ἢ διαρκεῖν, διαιώνισις, διατήρησις, παράτασις, συνέχισις: حیات ـــ διατήρησις ζωῆς· || نوع ـــ διαιώνισις τοῦ εἴδους [ζῴου κτλ.] || توجه ـــ διατήρησις εὐνοίας· || سی شان خاندانك ἡ διατήρησις τῆς εὐκλείας τῆς οἰκογενείας· ‖ Ρμ. κάμνω τι νὰ διαρκῇ, νὰ παρατείνηται, διαιωνίζω, συνεχίζω [αἰτ.]: آبا واجدادك شهرت حیاتی ـــ ایده‌جك اولاد τέκνα, ἅτινα θὰ συνεχίσωσι τὴν φήμην τοῦ ζήλου τῶν προγόνων αὐτῶν.

ادانه A. **ɨτανέ** [ρζ. دین] ρ. ἀφ. θ. τὸ δανείζειν, ἢ δάνεισμα [ἐπὶ χρημάτων]:

ادبلی { T. ἢ بلو ادا **ἐ‡ε‡-λί,** ἐπθ. ὁ ἔχων καλὴν συμπεριφοράν, εὐάγωγος, εὐγενὴς τοὺς τρόπους.

ادبی { A. **ἐ‡ε‡-ί,** ἐπθ. φιλολογικός: بر اثر ـــ ἔργον φιλολογικόν· || ـــ اقتدار ικανότης φιλολογική·§ θ. ادبیه **ἐ‡ε‡ιγέ:** ـــ آثار ἔργα φιλολογικά·§ πλθ.ἀρσ. ادبیون καὶ θ. ادبیات βλ.

ادبیات { A. **ἐ‡ε‡ι-γὰτ** [πλθ. τοῦ ادبیه!] ὄν. θ. φιλολογικά, φιλολογία: عربیه ـــ ἀραβικὴ φιλολογία· § عتیقه ـــ ἀρχαία φιλολογία· || جدیده ـــ νέα φιλολογία.

ادبیون { A. **ἐ‡ε‡ι-γιοὺν** [πλθ. τοῦ ادبی] ὄν. φιλόλογοι.

ادخار { A. **ἰ‡‡ιχὰρ** [ρζ. دخر] ρ. ἀφ. καταφρόνησις, ἐξουθένησις [σπν.].

ادخار { A. **ἰ‡‡ιχὰρ** [ρζ. ذخر , βλ. ذخیره]ἐναποταμίευσις,συλλογή, ἐναποθήκευσις γεννημάτων, χρημάτων κτλ.: اموال ـــ ἐναποταμίευσις πραγμάτων,περιουσίας,προσόδων· || نقود ـــ ἐναποταμίευσις χρημάτων· ‖ Ρμ. ἐναποθηκεύω,ἀποταμιεύω [αἰτ.]: ایتشدر خیلی نقود—ἀπεταμίευσεν ικανὰ χρήματα.

ادخال { A. **ἰ‡‡ιχὰλ** [ρζ. دخل , βλ. دخول] ρ. ἀφ. τὸ εἰσάγειν, εἰσαγωγή, κατάταξις· πρόταξις,ἡ προσθήκη γράμματος μὴ ριζικοῦ ἐν ἀρχῇ τῆς ρίζης λέξεως· ἀντιθ. الحاق προσθήκη γράμματος ἐν τέλει· [δοτ.] : امتعه‌نك ـــ ی εἰσαγωγὴ ἐμπορευμάτων εἰς τὴν πόλιν· ||ی ـــ اوغلنك کتابت‌مسلکنه ἡ κατάταξις τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ στάδιον τῆς γραμματείας· || همزه‌نك ـــ ی ἡ πρόταξις χεμζέ,ἤτοι ἐλίφ,ἐν ἀρχῇ λέξεως· ‖ Ρμ. εἰσάγω,κατατάσσω· προτάσσω, ἢ προσθέτω γράμμα μὴ ριζικὸν κτλ. [αἰτ. δοτ.]: اوغلنی سلك عسکریه—ایلدی υἱόν του εἰς τὸ στρατιωτικὸν στάδιον· || برینی حبسخانه‌یه—ایتمك εἰσάγω τινὰ εἰς τὴν φυλακήν, φυλακίζω· § πλθ. ادخالات βλ.

ادخال { A. **ἰ‡‡ιχὰλ** [ρζ. دخل] ρ.ἀφ. τὸ εἰσέρχεσθαι· § συνηθεστ. دخول βλ.

ادخالات { A. **ἰ‡χαλὰτ** [πλθ. τοῦ ادخال] ὄν. θ. τὰ εἰς τινα πόλιν εἰσαγόμενα ἐμπορεύματα, εἰσαγωγή : ازمیرك ـــ و اخراجاتی ἡ εἰσαγωγὴ καὶ ἡ ἐξαγωγὴ τῆς Σμύρνης· § τὰ εἰσαγόμενα εἰς τὸν στόμαχον, τροφαί.

ادخان { A.**ἰ‡χάν,**ἢ ادّخان **ἰ‡‡ιχὰν** [ρζ.دخن , βλ. دخان] ρ. ἀφ. τὸ καπνίζειν, ἤτοι ἐκβάλλειν καπνόν, κάπνισμα: آتش ـــ τὸ κάπνισμα τοῦ πυρός· || حریق ـــ τὸ κάπνισμα τῶν λειψάνων τῆς πυρκαϊᾶς.

ادخنه { T.**ἐ‡χνὲ**[πλθ.τοῦ دخان] ὄν.καπνοί.

آدداش { T. **ἀ‡-‡άς,** βλ. آداش

آدر { A. **ἀ‡ὲρ** [βλ. ادره] ὄν. ὁ πάσχων κήλην, κηλήτης [σπν.].

ادراء { A. **ἰ‡ρὰ** [ρζ. درى , βλ. درایت] ρ. ἀφ. γνωστοποίησις [σπν.].

ادراج { A. **ἰ‡ρὰζ** [ρζ. درج] ρ. ἀφ. τὸ τιθέναι τι ἐντὸς ἄλλου, τὸ καταχωρίζειν, καταχώρησις εἰς ἔγγραφον κτλ. [δοτ.]: ی مناسب دکلدر مادّه‌نك مکتوبه ـــ δὲν ἁρμόζει ἡ καταχώρησις τοῦ πράγματος τούτου εἰς τὴν ἐπιστολήν. ‖Ρμ. [αἰτ. δοτ.]: فلان مسئله‌یی یازدیغی رساله‌یه اولدن—ایتمش ایسه‌ده صکره‌دن اخراج ایلشدر τὸ δεῖνα ζήτημα κατεχώρισε μὲν κατ' ἀρχὰς εἰς τὸ ἐγχειρίδιον, ὅπερ συνέγραψεν, ὕστερον ὅμως ἐξωβέλισε·§ συνηθέστ. درج βλ.

ادرار { A. **ἰ‡ρὰρ** [ρζ. درّ] ρ. ἀφ. τὸ ἀφίνειν τι νὰ ῥέῃ ἐν ἀφθονίᾳ, χύσις [σπν.]· § ὄν. οὖρον.

ادراك { A. **ἰ‡ρὰκ** [ρζ. درك] ρ. ἀφ. τὸ νοεῖν, ἀντιλαμβάνεσθαι, νόησις, ἀγχίνοια, ἀντίληψις, γνῶσις: ـــ اصحاب οἱ κάτοχοι νοημοσύνης, εὖ φρονοῦντες· || ـــ نقصان ἔλλειψις νοημοσύνης, ἄνοια· || ـــ بی ἄνους, ἀφυής· ‖ Ρμ. [αἰτ.] : ایدمز ـــ خالقی حقیقت مخلوق τὸ πλάσμα δὲν δύναται νὰ κατανοήσῃ τί ἐστι πλάστης· § φθάνειν, ἐφίστασθαι [αἰτ. ἢ ὀρθότ. δοτ.]: بو عصر معرفته—ایدنلر بختیاردر εὐτυχεῖς εἶναι οἱ φθάσαντες τὸν αἰῶνα τοῦτον τῶν γραμμάτων.§συγκομιδή:ی ـــ محصولاتك συγκομιδὴ τῶν προϊόντων· || مزروعات ـــ συγκομιδὴ σπαρτῶν. ‖ Ρμ. ὡριμάζω [ἐπὶ καρπῶν, κτλ.], συγκομίζομαι: ـــ محصولات ایتدی τὰ προϊόντα ὡρίμασαν· § πλθ. ادراکات βλ.

ادراکسز { T.**ἰ‡ρακ-σίζ,** ἐπθ.ἄνους, ἀφυής, στερούμενοςνοημοσύνης,ἄφρων.

ادراکسزلك { T. **ἰ‡ρακ-σιζλίκ,** ἀφ.ἄνοια, ἀφυΐα, ἀφροσύνη.

ادراکلی { T. **ἰ‡ρακ-λί,** ἐπθ. νοήμων, ἀγχίνους, εὖ φρονῶν.

ادرد { A. **ἐ‡ρὲ‡** [ρζ. درد] ἐπθ. νωδός.

ادرنه { T. **ἐ‡ίρνε,** ὄν. κ. 'Αδριανούπολις.

ادره { A. **ἐ‡ρέ,** ὄν. θ. κήλη, πνευματοκήλη [φῦμα τοῦ ὀσχεοῦ].

ادریس { A. **ἰ‡ρίς,**ὄν. κ. ὁ προφήτης'Ενώχ.

آدسز { T. **ἀ‡-σήζ,**ἐπθ. ἀνώνυμος, ἄγνωστος, ἄσημος § پارمق ـــ δακτυλιώτης.

ادعا { A. **ἰ‡‡ιὰ** [ρζ. دعو , βλ. دعوى] ρ. ἀφ. διισχυρισμός, ἀξίωσις: سنده ـــ شاعرلك γοητεύειν ἔχει τὴν ἀξίωσιν ὅτι εἶναι ποιητής· ‖ Ρμ. διισχυρίζομαι, ἀξιῶ [αἰτ.] : ایشك بو یولده ـــ ایلدی اولدیغنی διισχυρίσθη ὅτι οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα· || ی لیاقت ایدییور ـــ ἀξιοῖ ἱκανότητα.

ادعاء { A. **ἰ‡‡ιά-εν,** ἐπρ.κατὰ διισχυρισμόν· ἀντίθ. حقیقه **χακήκατεν,** πραγματικῶς.

ادعاجی { T. **ἰ‡‡ια-ζῆ,** ἐπθ. ὁ ἔχων ἀξιώσεις,ἰσχυρογνώμων : آدم ـــ نه πόδον ἰσχυρογνώμων ἄνθρωπος.

ادعاجیلق { T. **ἰ‡‡ια-ζηλήκ,** ἀφ. ἐπιμονή, ἰσχυρογνωμοσύνη.

ادعانامه { T. **ἰ‡‡ια-ναμέ,** ὄν. κατηγορητήριον εἰσαγγελέως,ἢ ἔγγραφος παραγγελία αὐτοῦ.

ادعائی { A. **ἰ‡‡ια-ῖ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς διισχυρισμόν,ἤτοι κρίσις ἄνευ ἀποδείξεως· [ἀντιθ. حقیقی πραγματικός]: در بو سوزی ـــ οὗτος ὁ λόγος αὐτοῦ εἶναι διισχυρισμός. § θ. ادعائیه **ἰ‡‡ιαϊγέ·** § βλ. ἐπόμ.

ادعائیات { A. **ἰ‡‡ια-ϊγιάτ,** ὄν. πλθ. θ. διισχυρισμοί, ἀξιώσεις: اکثر فخریات مقوله‌سندندر ـــ τὰ πλεῖστα ποιήματα περὶ μεγαλαυχίας εἶναι ἐκ τῆς κατηγορίας τῶν ἀξιώσεων.

ادعج { A. **ἐ‡ὲζ** [ρζ. دعج] ἐπθ. ὁ ἔχων μέλανας καὶ εὐμεγέθεις ὀφθαλμούς: ـــ العینین **ἔ‡εζ-λ-άϊνέϊν,** ὁ ἔχων δύο μέλανας καὶ μεγάλους ὀφθαλμούς.

ادعیه { A. **ἐ‡ιγὲ** [πλθ. τοῦ دعاء] ὄν. εὐχαί, δεήσεις: خیریه ـــ ء —ἀγαθαὶ εὐχαὶ ὑπὲρ ὑγιείας καὶ εὐδαιμονίας τινός· || لازم التأدیه ـــ ء — **ἐ‡ιγέϊ λαζίμῦ-τ-τεε‡ιγέ,** εὐχαὶ αἵτινες δέον ν' ἀναπέμπωνται,ἢ واجب التأدیه ـــ ء—**ἐ‡ιγέϊ βαζί-πού-τ-τεε‡ιγέ,** εὐχαὶ ὧν ἡ τέλεσις ἐπιβάλλεται, ἢ مأموره ـــ ء مفروضه—εὐχαὶ ὀφειλόμεναι,ἢ εὐχαὶ πατροπαράδοτοι, ἀγαθαὶ [ὑπὲρ τοῦ Σουλτάνου].

ادانی { A. **ἐ‡ανὶ** [πλθ. τοῦ دنی **ἐ‡νὰ**] ἐπθ. ὑποδεέστεροι, εὐτελεῖς, ὁ χύδην ὄχλος: ـــ اهله اختلاط ایتمز اعالی οὐ συγχρῶνται οἱ ἀνώτεροι τοῖς ὑποδεεστέροις.

ادب { A. **ἐ‡έ‡,** ὄν. κοσμιότης, εὐσχημοσύνη, αἰδημοσύνη, αἰδώς, καλὴ ἀγωγή, εὐγένεια τρόπων: ـــ و تربیه — κοσμιότης καὶ καλὴ ἀνατροφή· || ـــ در انسانی محبوب القلوب ایدن—τὸ καθιστῶν τὸν ἄνθρωπον προσφιλῆ τοῖς πᾶσιν εἶναι ἡ κοσμιότης· || النفس ـــ **ἔ‡ε‡ζ-ν-νέφς,** ἀγωγὴ ψυχῆς,χαλιναγώγησις παθῶν κτλ. || القاضی ـــ **ἔ‡ε‡ζ-λ-κα‡ή,** τὸ πολιτεύεσθαι κατὰ τὰς παραγγελίας τοῦ Σερῆ, ἤτοι τὸ ὑποστηρίζειν τὸ δίκαιον,τὸ αἴρειν τὴν ἀδικίαν κτλ. || یرلی—αἰδοῖα· || در—, ـــ ر اولسون—, ἢ در حضورکزده ـــ ἐντροπὴ εἶναι νὰ τὸ εἴπῃ τις ἐνώπιόν σας[φράσις ἐν χρήσει ὅταν πρόκηται νὰ εἴπῃ τις λόγους προσβάλλοντας τὴν αἰδώ]·§ αἱ ἐπιστῆμαι, αἱ ἀναγόμεναι εἰς τὴν ποίησιν καὶ εἰς τὴν φιλολογίαν, φιλολογία: شناسی معلم ـــ ایدی ὁ Σιναστῆ ἦτο διδάσκαλος τῆς φιλολογίας· § κανών, σύστημα: البحث ـــ **ἔ‡ε‡ζ-λ-‡άχς,**κανόνες τῆς διαλεκτικῆς· § πλθ. آداب **ἀ‡ά‡,** βλ.

ادباء { A. **ὄ‡ε‡à** [πλθ. τοῦ ادیب] ὄν. φιλόλογοι: عرب ـــ ی—φιλόλογοι ἄραβες· ||عثمانلی ـــ ی— ὀθωμανοὶ φιλόλογοι· ||عظام ـــ ی— μεγάλοι φιλόλογοι· || — بین ال **‡έϊνε-λ-ὄ‡ε‡á,** μεταξὺ τῶν φιλολόγων,παρὰ τοῖς φιλολόγοις·||—عند ال **ἴνἐ‡ε-λ-ὄ‡ε‡á,** κατὰ τοὺς φιλολόγους.

ادبار { A. **ἰ‡‡ὰρ** [ρζ. دبر] ὄν. δυστυχία, δυσμένεια τύχης,τὸ ἀντίξοον [ἀντιθ.τοῦ اقبال]: اولمشیدی بیچاره دوچار ـــ ὁ δυστυχὴς ὑπέπεσεν εἰς τὴν δυσμένειαν τῆς τύχης.

ادبانه { Π. **ἐ‡ε‡-ανέ,** ἐπθ. κόσμιος· || — بی ἀνάγωγος [συμπεριφορά,λόγος]:معامله ـــ — بی συμπεριφορὰ ἀνάγωγος· § ἐπρ. κοσμίως.

ادبخانه { Π. **ἐ‡ε‡-χανέ,** ὄν. ἀπόπατος.

ادبسز { T. **ἐ‡ε‡-σίζ,** ἐπθ. ἀνάγωγος, ἀναίσχυντος, ἀναιδής.

ادبسزلك { T. **ἐ‡ε‡-σιζλίκ,** ἀφ. ἀναισχυντία, ἀναίδεια.

ادبلنمك { T. **ἐ‡ε‡-λενμέκ,** ρμ.μσ. καθίσταμαι κόσμιος, αἰδήμων, εὐάγωγος, εὐγενὴς τοὺς τρόπους.

ادغام A. **ἰτ̈γὰμ** [ρζ. دغم] ρ. ἀφ. κρᾶσις, σύμπτυξις ἐν μιᾷ λέξει δύο ὁμοίων γραμμάτων, συνενουμένων διὰ τοῦ σημείου [̃] καλουμένου **τεδτἰδ·** ὡς ادّا ἀντὶ ادغا **ἰτ̈τιά.** ‖ Ρμ. συμπτύσσω δύο ὅμοια γράμματα, ἐξ ὧν τὸ μὲν πρῶτον καλεῖται مدغم **μδ̈τγάμ,** τὸ δὲ δεύτερον مدغم فيه **μδ̈τγάμδν φἰχ** [αἰτ.].

ادق A. **ἐτ̈ὰκκ** [παραθ. τοῦ دقيق] ἐπθ. λεπτότερος - τατος: مسائل ـــ τὸ λεπτότερον τῶν ζητημάτων.

ادقاق A. **ἰ½κὰκ** [ρζ. دقّ] ρ. ἀφ. τὸ λεπτύνειν, λέπτυνσις, κοπάνισμα.

ادلال A. **ἰτ̈λὰλ** [ρζ. دلّ] ρ. ἀφ. τὸ ἀκκίζεσθαι, ἀκκισμός, ἐρωτοτροπία: — صاحبهٔ جاله یاقیشیر ὁ ἀκκισμὸς ἀρμόζει τῇ ὡραίᾳ.

ادله A. **ἐτ̈ιλλὲ** [πλ. τοῦ دليل] ὄν. ἐπιχειρήματα, ἀποδείξεις: قاطعه ، —ἀποδείξεις ὁριστικαί· ‖ قويه ، —ἀποδείξεις ἰσχυραί· § ὁδηγοί· βλ. دليل

آدلی T. **ἀτ̈-λή,** ἐπθ. ὁ ἔχων ὄνομα, καλούμενος, περιώνυμος, ὀνομαστός: صاحبی— ὀνομαστὸς καὶ περιώνυμος· § ἀντιθ. آدسز

آدم A. **ἀτ̈έμ,** ὄν.κ. **'Αδάμ :** ـــ حضرت **χαζρέτι ἀτ̈έμ,** ὁ **'Αδάμ·**‖— بنی **ἀδ̈́νι ἀτ̈έμ** οἱ υἱοὶ τοῦ 'Αδάμ, τὸ ἀνθρώπινον γένος· § ἄνθρωπος [κοινῶς **ἀτ̈ὰμ**]: کیمسه یوق ـــ ὁ ἔρχεται ἄνθρωπός τις·‖ نه کوره اولور ـــ γίνεται κατὰ τὸν ἄνθρωπον **[ἀτ̈αμνὰ γκιορὲ],** ἤτοι ἀναλόγως τῆς κοινωνικῆς του θέσεως· ‖ باشنه بش غروش — πέντε γρόσια καθ' ἕκαστον ἄνθρωπον· § εὐάγωγος, εὐγενής, χρηστός, γενναῖος: دكل ايمش — δὲν εἶναι ἄνθρωπος, ὀηλ. εὐάγωγος·‖ اوغلی —, ἢ — اوغلی —ἄνθρωπος ἐλεύθερος, γενναιόδωρος [ἄνθρωπος υἱὸς ἀνθρώπου] ‖ اولادی —εὐγενής, μεμορφωμένος· § ὑπάλληλος, ὑπηρέτης: ـــ يزم مزدور εἶναι ἡμέτερος ἄνθρωπος· § ὀπαδός, θιασώτης: يدر — او انك ἐκεῖνος εἶναι ἄνθρωπός του [ὀπαδός]· § عقلی—φρόνιμος, λογικὸς [πρᾶξις, λόγος]· φρονίμως: عقلی حركت ايدهجك — اولور ايسه‌ك ἐὰν ἐνεργήσῃς φρονίμως· § اولق — γίνομαι ἄνθρωπος, μορφοῦμαι, βελτιοῦμαι, προοδεύω· § طوغرى ἢ صاغ ἢ قومق يرينه — θέτω, ἢ λογαριάζω, ἢ πιάνω εἰς θέσιν ἀνθρώπου, λαμβάνω τινα ὑπ' ὄψει.

آدم T. **ἀτ̈ήμ,** βλ. آديم

ادماج A. **ἰτ̈μὰδζ** [ρζ. دمج] ρ. ἀφ. τὸ καταχωρίζειν, ἢ καταχώρησις, τὸ εἰσάγειν : كتابدن مكررلرك اخراجيله انلرك يرينه مسائل مفيده لازم كلير — δέον νὰ ἐξαχθῶσιν ἐκ τοῦ βιβλίου αἱ ἐπαναλήψεις καὶ ἀντ' αὐτῶν νὰ εἰσαχθῶσι ζητήματα ὠφέλιμα.

ادمان A. **ἰτ̈μὰν** [ρζ. دمن] ρ. ἀφ. ἐνδελέχεια, ἐξακολούθησις: خراب ير خاناق ـــ ἡ οἰνοφλυγία [ἐξακολούθησις εἰς τὸν οἶνον] δύναται νὰ καταστρέψῃ μίαν οἰκογένειαν· § ἄσκησις, γύμνασις, τριβή: بدن ـــ ἄσκησις σώματος, σωμασκία, γυμναστική: — ايتمك پيدا ἀποκτῶ ἄσκησιν, τριβήν· ‖ Ρμ. ἐξασκοῦμαι, ἀποκτῶ ἄσκησιν, τριβὴν [δοτ.]: يوزمكه — ايديور ἐξασκεῖται εἰς τὸ κολυμβᾶν.

ادمانلی T. **ἰτ̈μαν-λή,** ἐπθ. ἐξησκημένος: — پهلوان παλαιστὴς ἐξησκημένος.

آدم پیرا Π. **ἀτ̈έμ-πιρά,** ἐπθ. ὀδηγός, ποδηγέτης.

آدمجغز T. **ἀτ̈αμ-δζηγάζ,** ἢ آدمجكز **ἀτ̈εμδζί-γέζ,** ὄν. ὑποκ. ἄνθρωπος πτωχὸς μὲν καὶ ἄνευ πολλῆς ὑπολήψεως, ἀλλὰ καλὸς καὶ ἔχων προτερήματά τινα· δυστυχὴς ἄνθρωπος, κακόμοιρος.

آدمجق T. **ἀτ̈αμ-δζήκ,** ἢ آدمجك **ἀτ̈εμ-δζίκ,** ὄν. ὑποκ. ἀνθρωπίσκος· βλ. آدمجغز

آدمجه T. **ἀτ̈άμ-δζα,** ἢ آدمجه‌سنه **ἀτ̈άμ-δζασνα,** ἐπρ. ὡς ἄνθρωπος, εὐσχήμως:— لقردى ايت ὀμίλησον ὡς ἄνθρωπος.

آدمجیل T. **ἀτ̈αμ-δζίλ,** ἐπθ. ζῶον ἀτίθασσον, δάκνον, ἢ ἐφορμῶν κατὰ τοῦ ἀνθρώπου [ἀλέκτωρ, ἵππος κτλ.]· § μισάνθρωπος.

آدمجیلاین T. **ἀτ̈αμ-δζιλάϊν,** ἐπρ. ὡς ἄνθρωπος, εὐσχήμως· βλ. آدمجه

آدمسز T. **ἀτ̈αμ-σήζ,** ἐπθ. ὁ μὴ ἔχων οὐδένα ἐν τῷ κόσμῳ.

آدمسزلق T. **ἀτ̈αμ-σηζλήκ,** ἀφ. τὸ μὴ ἔχειν οὐδένα ἐν τῷ κόσμῳ, τὸ εἶναι μόνον.

ادمه A. **ἐτ̈μέ,** ὄν. θ. δέρμα, ἐπιδερμίς, χόριον [ἀνατ.]: لحميه ، — σαρκόδερμα· ‖ هوام ، — ἐσώδερμα..

آدمی A. ἢ Π. **ἀτ̈εμ-ί,** ὄν. ἄνθρωπος, θνητὸς [ἄλλοτε ἐν χρήσει ἀντὶ τοῦ: كشی **κιδί,** τις]: كلدی ـــ ὁ εἷς ἄνθρωπος ἦλθεν, ἤτοι ὁ كلدی كشی ـــ‖ μίσθωσις ἀνθρώπου [ἐργάτου]· § ἐπθ. ἀνθρώπινος· [ἐν τῇ ἐκδοχῇ ταύτῃ συνηθέστ. بشری βλ.]· § θ. آدميه § πλθ. آدميان.

ادمی A. **ἐτ̈μὶ** [ἐκ τοῦ ادمه] ἐπθ. ἐπιδερμικός [ἀνατ.]· § θ. ادميه **ἐτ̈μιγέ.**

آدمیان Π. **ἀτ̈εμι-γιὰν** [πλθ. τοῦ آدمی] ὄν. ἄνθρωποι, βροτοί: موت بی امان بلای ـــ در مشترك ὁ ἀνηλεὴς θάνατος εἶναι ἡ κοινὴ συμφορὰ τῶν βροτῶν.

آدمیت A. **ἀτ̈εμ-ιγέτ,** ἀφ. θ. ἀνθρωπότης, ἀνθρωπίνη φύσις· [συνηθέστ. بشريت]. § ἀνθρωπισμός, κ. ἀνθρωπιά : انسانك حيوانيتى ـــ ى اوقومقله قائم اولور ἐκεῖ τοῦ ἀνθρώπου ἡ μὲν ζωότης ὑφίσταται διὰ τοῦ φαγητοῦ, ὁ δ' ἀνθρωπισμὸς διὰ τῆς ἀναγνώσεως· [συνηθέστ. انسانيت].

ادنا ἢ ادنی A. **ἐτ̈νὰ** [παραθ. τοῦ دنی] ἐπθ. κατώτερος, εὐτελέστερος - τατος, ἐλάχιστος : برلشور ـــ اعلا ايله دركه باريده ἐν τῇ αὐλῇ **[τεργκὲχ]** τοῦ Θεοῦ συνενοῦνται οἱ ἀνώτεροι καὶ οἱ κατώτεροι·‖ ملاحظه ايله اكلاشيلير ـــ بو τοῦτο δι' ἐλαχίστης σκέψεως ἐννοεῖ τις. § πλθ. ادانی **ἐτ̈ανί.**

ادناس A. **ἐτ̈νὰς** [πλθ. τοῦ دنس دنى **ἐτ̈ενὲς**] ὄν. ρύποι, ἀκαθαρσίαι: دن تطهير ـــ καθαρισμὸς ἀπὸ τῶν ρύπων [ἁμαρτίας κτλ.].

ادواء A. **ἐτ̈βὰ** [πλθ. τοῦ داء] ὄν. ἀσθένειαι.

ادوات A. **ἐτ̈εβὰτ** [πλθ. τοῦ ادات] ὄν. θ. καταλήξεις γραμματικαί, μόρια : تركيه ـــ μόρια τουρκικά· § ἐργαλεῖα, ὄργανα: ـــ نجاريه ἐργαλεῖα λεπτουργοῦ· ‖— و آلات ὄργανα καὶ ἐργαλεῖα· ‖ كتابت ـــ ὄργανα γραφῆς.

ادوار A. **ἐτ̈βὰρ** [πλθ τοῦ دور] ὄν. στροφαί, περίοδοι, ἐποχαί, αἰῶνες : ـــ ترق περίοδοι, ἐποχαὶ προόδου·‖ ارضيه ـــ περίοδοι γεωλογικαί.

ادویه A. **ἐτ̈βιγὲ** [πλθ. τοῦ دواء] ὄν. φάρμακα, ἰατρικά: مؤثره ، — δραστήρια φάρμακα.

ادهاش A. **ἰτ̈χὰζ** [ρζ. دهش, βλ. دهشت] ρ. ἀφ. ἐκφόβησις, πτόησις: ى—اطفالك موافق حكمت دكلدر ἡ ἐκφόβησις τῶν παίδων δὲν συνάδει τῇ συνέσει.‖Ρμ. ἐκφοβίζω, πτοῶ [αἰτ.]: ايلدى قاصرغدنك شدتى اهالى‌يى— ἡ σφοδρότης τῆς θυέλλης ἐπτόησε τοὺς κατοίκους.

ادهان A. **ἐτ̈χὰν** [πλθ. τοῦ دهن] ὄν. ἔλαια, δι' ὧν ἀλείφεται τις.

ادهان A. **ἰτ̈τιχὰν** [ρζ. دهن] ρ. ἀφ. τὸ ἀλείφεσθαι ἔλαια εὐώδη : ى— مومى اليه اعتياد اعتشيدى ὁ εἰρημένος εἶχε συνειθίσει ν' ἀλείφηται τὸ σῶμα· § βλ. καὶ دهن.

ادهم A. **ἐτ̈χὲμ,** ὄν. μέλας ἵππος: خامه‌رنك ـــ ὁ εἷς ποῦς τοῦ ἵππου τῆς γραφίδος ἡμῶν εἶναι βραχύτερος, ἤτοι ἡ γραφὶς ἡμῶν χωλαίνει· § ὄν. κ. **'Ετ̈χὲμ,** κ. **'Ετ̈έμ.**

ادیان A. **ἐτ̈γὰν** [πλθ. τοῦ دين]] ὄν. θρησκεύματα, θρησκεῖαι: باطله ـــ θρησκεῖαι ψευδεῖς· ‖ ـــ مخالفت διαφορὰ θρησκειῶν.

ادیب A. **ἐτ̈ὶπ** [ρζ. ادب] ἐπθ. κόσμιος, χρηστοήθης [ἄνθρωπος]: ذات ير — κόσμιος ἄνθρωπος· § φιλόλογος: ـــ مشهور διάσημος φιλόλογος· § θ. اديبه **ἐτ̈ιπέ.**

ادیبانه Π. **ἐτ̈ιπ-ανέ,** ἐπθ. κόσμιος [διαγωγή]:— حركات ـــ κοσμία διαγωγή· § φιλολογικός: ـــ تأليفات συγγράμματα φιλολογικά.

ادیك T. **ἐτ̈ίκ,** ὄν. εἶδος ἐμβάδος: — ايچ **ايچ ἐτ̈ίκ,** ἐμβὰς ἐσωτερική· βλ. چديك.

آدیم T. **ἀτ̈ήμ** [آدم] ὄν. βῆμα: — — βῆμα πρὸς βῆμα·‖ ير—بش τόπος πέντε βημάτων, ἐγγύτατα· ‖ آدم — κάμνω βῆμα, προχωρῶ: آدم‌آدم قابل دكلدر — ἀναρριπάδην παρὰ ἀναξίως ἐν Εὐρώπῃ ἄνευ χρημάτων βῆμα δὲν δύναταί τις νὰ κάμῃ·‖ ـــ ى الق **ἀτ̈ημνὴν ἀλμάκ,** ἢ تك ـــ ى آلق **ἀτ̈ημνὴν τὲκ ἀλμάκ,** ἐνεργῶ μετ' ἐπιφυλάξεως, περισκέψεως [τὸ ἓν βῆμα παίρνω]· § στρατιωτικὴ γύμνασις βηματισμοῦ· § πήδημα, ἅλμα: آدلامق — πηδῶ, ἅλλομαι [παίγνιον].

ادیم A. **ἐτ̈ὶμ** [ἐκ τοῦ ادمه] ὄν. δέρμα κατειργασμένον.

آدیملامق T. **ἀτ̈ημ-λαμάκ,** ρμ. οὐδ. βηματίζω, κάμνω βήματα· § μτδ. μετρῶ διὰ τῶν βημάτων, διασκελίζω [αἰτ.]: يرندن فيرلايوب اوطه‌يى آديملامغه باشلادى τιναχθεὶς ἐκ τῆς θέσεώς του, ἤρχισε νὰ διασκελίζῃ τὸ δωμάτιον.

آدیملو T. **ἀτ̈ημ-λή,** ἐπθ. ὁ ἔχων βῆμα: قيصه —ὁ ἔχων βραχέα βήματα.

اذاء ἢ اذی A. **ἐτ̈ζά,** ὄν. κάκωσις, βάσανος: وجفا چكمك —ὑφίσταμαι κακώσεις καὶ τυραννίας·‖Ρμ. βασανίζω [δοτ.]: كيمسه‌يه—اذامامل δὲν πρέπει νὰ βασανίζῃ τις κανένα· § πλθ. اذايا **ἐζαγιά·** βλ. καὶ اذيت.

اذابه A. **ἰζατ̈έ** [ρζ. ذوب] ρ. ἀφ. θ. τὸ τήκειν, ἀναλύειν, τῆξις, ἀνάλυσις: ، — معدنيات τῆξις μετάλλων.‖Ρμ. [αἰτ.]: —قورشون

او کوزلك آتش ایلدی ἀνέλυσε μόλυβδον· § μτφ: ایتمدر قلبی — حسرتی نیچه τὸ πῦρ τοῦ πόθου τῆς ὡραίας ἐκείνης πολλὰς ἔτηξε καρδίας.

آذار Π. **ἀζάρ,** ὄν. κ. Μάρτιος [μήν].

آذاری Π.**ἀζαρ-ί,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῷ Μαρτίῳ: — ایر νέφος Μαρτίου.

اذاعه A. **ἰζαά,** ἐν τῇ ποιήσει καὶ اذاعت **ἰζαάτ** [ρζ. ذوع] ρ. ἀφ. θ. τὸ διαδίδειν, διάδοσις, κοινολογία: اسرار ء — διάδοσις μυστικῶν· § τὸ μεγαλοφώνως δίδειν εἴδησιν περί τινος: وقت صلات ء — τὸ ἀγγέλλειν τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς, κ. κράξιμον· βλ. اذان .

اذاقه A. **ἰζακά** [ρζ. ذوق] ρ. ἀφ. θ. τὸ ποιεῖν τινα γευθῆναι, ἢ ἀπολαῦσαι ἡδονῆς: شراب محبتی متعاقبء — ἀφοῦ ἔκαμεν αὐτὸν νὰ γευθῇ τοῦ οἴνου τοῦ ἔρωτος· || مشهور اوپراسنی اهالیه املنه دوشمش—συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ κάμῃ τὸν λαὸν ν 'ἀπολαύσῃ τῆς ἡδονῆς τοῦ περιφήμου μελοδράματός του. ‖Ρμ. [δοτ. αἰτ.]: کویا بکا کوثر ایلدی—δῆθεν μοὶ ἔδωκε νὰ πίω νέκταρ.

آذان A. **ἀζάν** [πλθ. τοῦ اذن] ὄν. ὦτα.

اذان A. **ἐζάν,** ὄν. πρόσκλησις τῶν Μωαμεθανῶν εἰς τὴν προσευχήν, γινομένη ὑπὸ τοῦ κράκτου [مؤذن μουεζζίν] ἀπὸ τοῦ μιναρέ· λέγεται καὶ اذان محمدی **ἐζάνι μουχαμμεδί,** πρόσκλησις μωαμεθανική· || اوقومق—, ἢ ورمك—,καλῶ εἰς τὴν προσευχήν· || اوقوندیمی—ἐγένετο πρόσκλησις εἰς τὴν προσευχήν; || جانله—اوقومق φονεύω, ἐξοντῶ [ἀναγινώσκω ἐζάνι εἰς τὴν ψυχήν του· ἀνάλογον τῷ ἡμετέρῳ: διαβάζει ὁ παππᾶς στ' αὐτί].

اذان خوان Π. **ἐζαν-χάν,** ὄν. ὁ ἀναγινώσκων τὸ **ἐζάν,** ἤτοι ὁ καλῶν ἀπὸ τοῦ μιναρὲ εἰς τὴν προσευχήν, κράκτης.

اذانی A. **ἐζαν-ί,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς τὸ **ἐζάν**· βλ. اذان: ساعت — ὥρα κατὰ τὸ **ἐζάνιον,** συνεκδ. ὥρα τουρκιστί.

اذایا A. **ἐζαγιά,** πλθ. τοῦ اذاء βλ.

آذر Π. **ἀζέρ,** ὄν. πῦρ. || پرست—**ἀζερ-περεσέτ,** πυρολάτρης [συνηθ. آتشپرست]· || کده — **ἀζερ-γκεδέ,** ναὸς πυρολατρῶν· [συνηθέστ. آتشکده].

اذعان A. **ἰζάν** [ρζ. ذعن] ρ. ἀφ. νόησις, νοημοσύνη, ἀντίληψις, κοσμιότης, κρίσις, λόγος: — نقصان ἔλλειψις νοημοσύνης, ἄνοια· || عاجزی اولدی قرین — اشعار والالری τὰ γραφόμενά Της ἐγένοντο ἐγγὺς τῆ ταπεινῇ μου νοήσει **[καρίνι ἰζάνι ἀδζιζί],** ἤτοι ἐνόησα τὰ γραφόμενά Της· § σπανίως ἐν ῥηματικῇ χρήσει.

اذعانلی T. **ἰζαν-λή,** ἐπθ. κόσμιος, εὐάγωγος: آدم بر — ἄνθρωπος εὐάγωγος.

اذعانسز T. **ἰζαν-σήζ,** ἐπθ. ἀδιάκριτος, ἀνόητος, ἀνάγωγος.

اذکار A. **ἐζκιάρ** [πλθ. τοῦ ذکر] ὄν. μνείαι: جیله — ἀγαθὴ μνεία, ἔπαινοι [φίλου ἀπόντος]· § αἶνοι, ἤτοι κοσμητικὰ ἐπίθετα τοῦ Θεοῦ· βλ. ذکر .

اذکار A. **ἰζκιάρ** [ρζ. ذکر] ρ. ἀφ. τὸ ὑπομιμνήσκειν, ὑπόμνησις· ‖Ρμ. [αἰτ.]: ایتمکده‌در براقدیغی آثار نامنی — τὰ ἔργα, ἅτινα ἐγκατέλειπεν, ὑπομιμνήσκουσι τὸ ὄνομά του.

اذکی A. **ἐζκιά** [παραθ. τοῦ ذکی] ἐπθ. εὐφυέστερος - τατος.

اذکیا A. **ἐζκιγιά** [πλθ. τοῦ ذکی] ὄν. εὐφυεῖς, ἀγχίνοες: شبان ی—οἱ εὐφυεῖς τῶν νέων [τῆς νεολαίας].

اذل A. **ἐζέλλ** [παραθ. τοῦ ذلیل] ἐπθ. χαμερπέστερος, εὐτελέστερος, οὐτιδανότερος-τατος: ناس — ὁ χαμερπέστερος τῶν ἀνθρώπων· || اقوام — ὁ εὐτελέστερος τῶν λαῶν.

اذلال A. **ἰζλάλ** [ρζ. ذلّ] ρ. ἀφ. τὸ ἐξευτελίζειν, ἐξευτέλισις, ἐξουθένησις· ‖Ρμ. [αἰτ.]: ایدر — رب ذوالجلال متکبرینی ὁ Κύριος τῆς δόξης ἐξουθενοῖ τοὺς ὑπερηφάνους.

اذله A. **ἐζιλλέ** [πλθ. τοῦ ذلیل] ἐπθ. χαμερπεῖς, οὐτιδανοί: ناس ء — οἱ οὐτιδανοὶ τῶν ἀνθρώπων, τὰ κατώτατα στρώματα τῆς κοινωνίας.

اذن A. **ἴζν,** ἢ **ἰζίν,** ὄν. ἄδεια: ایستمك — ζητῶ ἄδειαν. || ویرمك —δίδω ἄδειαν, ἐπιτρέπω [δοτ.]· || المق — λαμβάνω ἄδειαν· || ی وار — ἔχει ἄδειαν, ἢ ἐπιτρέπει· || ی یوق — δὲν ἔχει ἄδειαν, ἢ δὲν ἐπιτρέπει· || کز ایله — **ἰζνινίζ ἴλέ,** μὲ τὴν ἄδειάν σας, ἤτοι ἐπιτρέψατε [νὰ εἴπω, ἢ νὰ πράξω τι]· || — بلا **ἀίλα ἰζίν,** ἄνευ ἀδείας: مکتبدن کیتمش — بلا ἄνευ ἀδείας ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς σχολῆς· || ب — الله **ἀιζνίλλαχι,** τῇ ἀδείᾳ τοῦ Θεοῦ: ب — الله شفایاب **ἀιζνίλλαχι,** τῇ ἀδείᾳ τοῦ Θεοῦ ἰάθη· || با — اولدی شرعی **ἀὰ ἴζνι ἀερῆ,** τῇ ἀδείᾳ τοῦ ἱεροῦ νόμου.

اذن A. **ὄζν,** ἢ **ὀζὸν,** ὄν. οὖς: — الی تعشقت **τεάὰακατε-λ-ὄζνσ κάἀλε-λ-ἄϊνι,** τὸ οὖς ἠράσθη πρὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἤτοι ἡ φήμη ἔκαμε ν' ἀγαπήσῃ τις ἄνθρωπόν τινα πρὶν ἢ τὸν ἴδῃ· § πλθ. آذان **ἀζάν.**

اذناب A. **ἐζνὰἀ** [πλθ. τοῦ ذنب] ὄν. οὐραὶ [σπν.].

اذناب A. **ἰζνὰἀ** [ρζ. ذنب] ρ. ἀφ. τὸ εἶναι ἁμαρτωλόν, τὸ ἁμαρτάνειν· βλ. مذنب .

اذن الحمار A. **ὄζνσ-λ-χιμάρ,** ὄν. σύμφυτον [φυτ.].

اذن الفار A. **ὄζνσ-λ-φάρ,** ὄν. μυοσωτίς [φυτ.].

اذن بین Π. **ὀζὸν-ἀίν,** ὄν. ὠτοσκόπιον. § βλ. بین **ἀίν,** βλέπων.

اذنسز T. **ἰζιν-σήζ,** ἐπθ. ὁ ἄνευ ἀδείας· § ἐπρ. ἄνευ ἀδείας : بر یره کیتمك—ἄνευ ἀδείας οὐδαμοῦ μεταβαίνω.

اذننامه Π.**ἰζιν-ναμέ,** ὄν.ἄδεια, ἰδίᾳ ἡ πρὸς γάμον, λεγομένη καί : سی — نکاح ἄδεια γάμου.

اذنی A. **ὄζν-ί,** ἐπθ. ὠτικός, ὁ ἀνήκων εἰς τὸ οὖς: بطنی ء —**ὀζνίϊ-ἀατνί,**μεσοκοίλιος, ἤτοι ὁ κείμενος μεταξὺ τῆς ἀνωτέρας καὶ κατωτέρας κοιλίας τῆς καρδίας· § θ. اذنیه .

اذواق A. **ἐζβάκ** [πλθ. τοῦ ذوق] ὄν. ἡδοναί, ἀπολαύσεις, διασκεδάσεις: — و اشواق ἡδοναὶ καὶ ἐπιθυμίαι.

اذود A. **ἐζούἀ,** ἐπθ. κοπτερότατος: سیف — ξῖφος κοπτερότατον.

اذهاب A. **ἰζχὰἀ** [ρζ. ذهب] ρ. ἀφ. τὸ ποιεῖν τι παρέρχεσθαι,ἐξάλειψις: اوساخ — ἐξάλειψις ῥύπων [τ. کیدرمك] § ἐπιχρύσωσις: کتاب — ἐπιχρύσωσις βιβλίου· βλ. تذهیب .

اذهان A. **ἐζχὰν** [πλθ. τοῦ ذهن] ὄν. πνεύματα: عمومیه — τὰ πνεύματα τοῦ δημοσίου· || — تحدیش ἐρεθίζειν τὰ πνεύματα.

اذیال A. **ἐζγιὰλ** [πλθ. τοῦ ذیل] ὄν. κράσπεδα, παραρτήματα, ὑστερόγραφα.

اذیت A. **ἐζιγέἀ** [ρζ. اذاء] ὄν. θ. τυραννία, βάσανος, πόνος, κόπος· ‖ Ρμ. — ایتمك, ἢ ورمك — βασανίζω, τυραννῶ, προξενῶ κόπον [δοτ.]· || چکمك — ὑποφέρω, τυραννοῦμαι, κοπιάζω: ی چکمیور — δὲν ὑποφέρεται ἡ βάσανος [ὁ κόπος του].

اذیتجی T. **ἐζιγετ-τζί,** ἐπθ. ὁ προξενῶν κόπον, βασανίζων.

اذیتلی T. **ἐζιγετ-λί,** ἐπθ. κοπιώδης, ἐπίπονος: ایش — ἐργασία ἐπίπονος.

اذیتسز T. **ἐζιγετ-σίζ,**ἐπθ. ὁ ἄνευ κόπου, τυραννίας. § ἐπρ. ἀκόπως: مزیت — قازانلر ἀκόπως δὲν κερδαίνονται τὰ πλεονεκτήματα [τὰ καλὰ κόπῳ κτῶνται].

اذین A. **ὀζέϊν** [ὑποκορ. τοῦ اذن] ὄν. μικρὸν ὠτίον· § ὠτικὸς χόνδρος [ἀνατ.].

آذینه Π. **ἀζινέ,** ὄν. παρασκευή : — شب νὺξ τῆς παρασκευῆς.

ار T. **ἔρ,** [ἐκ τοῦ ایرمك φθάνειν, ὡριμάζειν] ὄν. ἀνήρ· ἀντίθετον τῷ عورت γυνή: قرنداش — ἀδελφός, ἀντίθ. τῷ قزقرنداش ἀδελφή· § ἀνδρεῖος [παλληκάρι]:— اوغلی — ἀνὴρ υἱὸς ἀνδρός, γενναῖος· || لری—جنك ἄνδρες τοῦ πολέμου, μάχιμοι· § σύζυγος: ه وارمق — ὑπανδρεύομαι, μεταβαίνω εἰς ἄνδρα· ||ه — ویرمك ὑπανδρεύω, δίδω εἰς ἄνδρα. § εἰδώς, εἰδήμων : ایشنك—ی εἰδήμων τοῦ ἔργου του· § κάτοχος: سوزینك—ی ὁ τηρῶν τὸν λόγον του· || لری—οἱ πρόκριτοι τοῦ λαοῦ,[οἱ ἔχοντες τὸν λόγον]· || باشی — ὁ προεξάρχων, πρωταίτιος [ταραχῆς].

ار ἢ ایر T. **ἔρ,** ἐπρ. ἐνωρίς: کچ —**ἔρ γκὲτς,** ἢ دن کچدن —**ἐρ-ἐὲν γκετσέέν,** θᾶττον, ἢ βράδιον· § συνηθέστ. ارکن **ἐρκέν.**

آراء A. **ἀρὰ** [πλθ. τοῦ رأی] ὄν. γνῶμαι, ψῆφοι: عمومیه ء—γενικὴ, ἢ κοινὴ ψῆφος·||—اتفاق پلیونوشفیه اکثریت—||, ἢ —تقسیم انقسام διχοψηφία· ||— تساوی ἰσοψηφία·|| — اختلاف διχογνωμία.

آرا Π.**ἀρὰ** [προστ. τοῦ ρμ. آراستن **ἀραστὲν,** ἐν χρήσει εἰς σχηματισμὸν συνθέτων ἐπιθέτων] ὁ κοσμῶν, στολίζων :—جهان ὁ στολίζων τὸν κόσμον, τὸ ἐγκαλλώπισμα τοῦ κόσμου· || — مجلس ὁ κοσμῶν ὁμήγυριν, συναστροφήν, τὸ χάρμα, τὸ ἄλας τῆς ὁμηγύρεως· || ی یاد وتکرار ایلمش السنه —ی ἐκόσμησε τὴν γλῶσσαν τῆς ἀναμνήσεως καὶ ἐπαναλήψεως, ἤτοι ἐμνημόνευσε καὶ ἐπανέλαβεν εὐγνωμόνως· || مساحه—ی انتشار اولان آثار نفیسه τὰ ἐκλεκτὰ μνήματα, τὰ κοσμήσαντα τὸ πεδίον τῆς δημοσιότητος, ἤτοι τὰ δημοσιευθέντα· βλ. καὶ جر .

آرا ἢ آره T. **ἀρά,** ὄν. μέσον, διάστημα μεσολαβοῦν [ἐπὶ τόπου, ἢ χρόνου]: قپو ی—τὸ ἐκ τῆς ἀνοίξεως τῆς θύρας σχηματιζόμενον ἄνοιγμα: سندن الی اوزاندی قپو —ἔτει-

νε τὴν χεῖρα ἀπὸ τὸ ἄνοιγμα τῆς θύρας· || — يرده ἐν τῷ μεταξὺ [ἐπὶ τόπου]· || — ده يو ἐν τῷ μεταξὺ [ἐπὶ χρόνου]· || — مزده **ἀραμηζτά,** ἐν τῷ μεταξύ μας, ἢ ἐν μέσῳ ἡμῶν· || — مزده اولسون μεταξύ μας ἂς μένῃ [εἰρήσθω μεταξὺ ἡμῶν]· || — ده يرِ ὁμοῦ· || ده —, ἢ — —, ἢ صره — ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν, ἔστιν ὅτε· || يه كلك — يرِ συνέρχεσθαι ἐπὶ τὸ αὐτό· || يه آلمق — περικυκλῶ, περιστοιχίζω [λαμβάνω εἰς τὸ μέσον]. || يه كيرمك — μεσολαβῶ, παρεντίθεμαι· || يه قومق — παρεμβάλλω· || يه كيتمك — ἀπορρίπτομαι, δὲν γίνομαι δεκτός, χάνομαι [πάγω εἰς τὸ μεταξύ]· || — ويرمك διακόπτομαι, δὲν εἶμαι συνεχής [δίδω διάλειμμα]· || سنى كسمك — مكتوبك διακόπτω τὰς ἐπιστολάς, ἤτοι δὲν γράφω συνεχῶς· || دن يرِ — سنه كچدى παρῆλθεν ἔκτοτε ἔτος· || دن — چيقارمق ἐκποδὼν ποιῶ, ἐξάγω ἐκ τοῦ μέσου· || ده — چيقارمق ποιῶ τι μεταξὺ ἄλλων ἐνασχολήσεων [ἐδγάζω ἐν τῷ μεταξύ]· || ده قالمق — μένω ὑπεύθυνος [ἐν τῷ μέσῳ]· § σχέσις: كز — انكله نصلدر πῶς εἶναι αἱ σχέσεις **[άρανὶς]** ὑμῶν μετὰ τοῦ δεῖνος; || من ايو دكل — αἱ σχέσεις ἡμῶν δὲν εἶναι καλαί· || من اچلق — διίσταμαι, τὰ χαλνῶ μέ τινα [ἀνοίγει τὸ μεταξὺ ἡμῶν]· || — بولق εὑρίσκω εὐκαιρίαν· || سنى بولق — συμβιβάζω τὰ διεστῶτα, συμφιλιῶ τινα· || سى صغومق — ψυχραίνομαι, λησμονοῦμαι, παραμελοῦμαι [ἐπὶ φίλων]· § باغى — διάφραγμα ρινός· βλ. وتيره.

آرابه T. **ἀραπὰ** [συνηθέστ. عربه ὅπερ οὐκ ὀρθὸν] ὄν. ἅμαξα: سى — اوكوز ἅμαξα συρομένη ὑπὸ βοῶν, κ. βῳδάμαξα· || سى — واپور ἅμαξα σιδηροδρόμου· βλ. واغون. || — كوروكلو ἅμαξα ἀνοίγουσα καὶ κλείουσα κατ' ἀρέσκειαν [ψυσοῦνα]· || سى — ال χειράμαξα, ἤτοι συρομένη διὰ χειρός· || — آلتو درت تكرليسى τέθριππος· || سى — كرا ἅμαξα ἀγοραία· || سى — يوك ἅμαξα φορτηγός. سى — طوپ ὑποστάτης τηλεβόλου· || سى — شيطان تαράξακον, ἢ πάππος, κ. μαντατοῦρα· || سنى — چيقاردى ἐξήγαγε τὴν ἅμαξάν του εἰς ὁμαλὸν μέρος, ἤτοι ἀπηλλάγη τῶν δυσκολιῶν, ἔβαλε τὸ νερό του στ' αὐλάκι [ρμ.]· || βλ. καὶ طاليقه - فايطون - قالسقه - قوچى καὶ قوپه.

آرابه‌جى ἢ عربه‌جى T. **ἀραπα-δζή,** ὄν. ἁμαξηλάτης, ἁμαξοποιός.

آرابه‌جيلق ἢ عربه‌جيلق T. **ἀραπα-δζηλήκ,** ἀφ. τὸ ἔργον τοῦ ἁμαξηλάτου· ἁμαξοποιία.

آرابه‌لق ἢ عربه‌لق T. **ἀραπα-λήκ,** ὄν. μέρος δι' ἅμαξαν, ἁμαξοστάσιον.

آراتديرمق T. **ἀρα-ττηρ-μάκ,** ρμ. διάμ. βάλλω, ἢ κάμνω νὰ ζητήσωσί τινα, ἢ τι· τὸ εἶναι χειρότερον προκατόχου, ὥστε οἱ ἄνθρωποι νὰ ἐνθυμηθῶσι καὶ ζητήσωσιν αὐτόν· [αἰτ.]: — زمانى يرينك فيرەسدە اوتوس ὥστε οἱ ἄνθρωποι νὰ ζητήσωσι τὴν ἐποχήν τινος.

آراتمق T. **ἀρα-τ-μάκ,** ρμ. διαμ. βάλλω τινα νὰ ζητήσῃ, ἐρωτῶ, πυνθάνομαι περί τινος [δοτ. αἰτ.]: — يرينه يرِ شى || βλ. καὶ προηγ.

اراجز A. **ἐραδζὶζ** [πλθ. τοῦ ارجوزه] ὄν. ποιήματα κατὰ τὸ ἀραβικὸν μέτρον رجز **ρεδζέζ:** مليه — ποιήματα ἐθνικά.

اراجيح A. **ἐραδζὶχ** [πλθ. τοῦ ارجوحه] ὄν. λίκνα, κ. κούνιες.

اراجيف A. **ἐραδζίφ** [πλθ. τοῦ ارجوفه] ὄν. θρυλλήματα: — نشر δημοσίευσις θρυλλημάτων· || — تكذيب διάψευσις θρυλλημάτων.

اراحه A. **ἰραχὰ** [ρζ. روح, βλ. راحت] ρ. ἀφ. θ. τὸ ἐπαναπαύειν, ἐπανάπαυσις, τὸ δίδειν ἡσυχίαν, ἀνάπαυσιν, τὸ ἀφίνειν ἥσυχον: روح — ἐπανάπαυσις ψυχῆς· || سى — فكرك ἐπανάπαυσις διανοίας· || Ρμ. [αἰτ.]: مشكلى حل ايلديلر — ايدمك فكرينى ἐπανέπαυσαν τὸ πνεῦμά του, λύσαντες τὴν ἀπορίαν του.

ارادات A. **ἰραὶὰτ** [πλθ. τοῦ ارادت, ἢ اراده] ὄν. βουλαί, διαταγαί, διατάγματα: — الهيه θεῖαι βουλαί· || شاهانه — βασιλικὰ διατάγματα· || عليه — ὑψηλὰ διατάγματα.

ارادت A. **ἰραὶὲτ** [ρζ. رود] ρ. ἀφ. θ. βουλή, θέλησις, διαταγή: — الهيه θεία βουλὴ **[ιλαχιγέ]·** || يله — كندى ἰδίᾳ θελήσει· § συνηθέστερον اراده βλ.

اراده A. **ἰραὶέ,** ἢ ارادت [ρζ. رود] ρ. ἀφ. θ. βουλή, θέλησις, διαταγή: — كليه, — βουλὴ τοῦ Θεοῦ [ὁλική]· || — جزئيه, — βουλὴ ἀνθρωπίνη [μερική]: — جزئيه مزى دائما خيره, — صرف اچلى تὴν θέλησιν ἡμῶν πάντοτε πρέπει νὰ μεταχειριζώμεθα ἐπ' ἀγαθῷ· || سنيه, — ὑψηλὴ [αὐτοκρατορικὴ] διαταγή· || شاهانه, — αὐτοκρατορικὴ διαταγή· || عليه, — διαταγὴ τοῦ Μ. Βεζύρου, ἢ ὑψηλή· || الدن چيقدى — ἡ θέλησις ἐξῆλθε τῆς χειρός, ἤτοι δὲν εἶμαι κύριος ἐμαυτοῦ, χάνω τὴν ὑπομονήν· § ἔννοια,

τὸ ἐννοεῖν: [شعر] لفظندن[كلام موزون] — سى اطلاقات عرفيه‌دندر ἢ ἐκ τῆς λέξεως [ποιήσις] ἔννοια [τοῦ ἐμμέτρου λόγου] εἶναι ἐκ τῶν καθιερωμένων ἐκφράσεων· || حال ذكر محل و — مبنى τοῦ μέρους καὶ ἔννοια τοῦ πράγματος, ἤτοι ἐκ τοῦ περιέχοντος τὸ περιεχόμενον [σχῆμα ρητορ.]. || Ρμ. θέλω, διατάττω [αἰτ.]: جناب حق كائناتك بيوردى عدمدن وجوده كلمسى — ὁ θεὸς διέταξε τὴν ἐκ τοῦ μηδενὸς εἰς τὸ εἶναι ἔλευσιν τῶν ὄντων· § πλθ. ارادات **ἰραὶάτ.**

ارادى A. **ἰραὶὶ** [ἐκ τοῦ اراده] ἐπθ. βουλητικός, ἑκούσιος: — بكاى θρῆνος ἑκούσιος· || غير — دينه‌جك يرِ حالده κατὰ τρόπον ἀκούσιον [μὴ ἑκούσιον], ἤτοι μηχανικῶς πως· § θ. ارادیه **ἰραὶιγέ:** — حركت κίνησις βουλητική, ἑκουσία.

ارادیات A. **ἰραὶι-γιάτ,** ὄν. πλθ. θ. πράγματα ἑκούσια, ἤτοι ἐκ τῆς θελήσεως ἐξαρτώμενα: كرك دنيايه كلمك كرك دنيادن كيتمك مقوله‌سندن دكلدر — τόσον τὸ ἐλθεῖν εἰς τὸν κόσμον, ὅσον καὶ τὸ ἀπελθεῖν ἐξ αὐτοῦ δὲν εἶναι ἐκ τῶν πραγμάτων τῶν ἐξαρτωμένων ἐκ τῆς θελήσεως.

اراذل A. **ἐραζὶλ** [πλθ. τοῦ ارذل] ἐπθ. χαμερπέστατοι, οὐτιδανοί: ناس — οἱ χαμερπέστατοι τῶν ἀνθρώπων.

آراروت Αγ. **ἀραρότ,** [arrow-root] ὄν. ἀραροῦτι, ἤτοι εἶδος ἀμύλου χρησιμεύοντος ὡς τροφὴ τῶν νηπίων.

آراستكى Π. **ἀραστε-γκί,** ἀφ. διευθέτησις, στολισμός.

آراسته Π. **ἀραστὲ** [μτχ τοῦ ρμ. آراستن **ἀραστὲν**] διευθετημένος, κεκοσμημένος [τῇ ايله]: ايدى — باغچه انواع ازهار ايله ὁ κῆπος ἦτο κεκοσμημένος διὰ διαφόρων ἀνθέων· || صفوف ايدلدى — عسكر αἱ τάξεις τοῦ στρατοῦ ἦσαν διατεταγμέναι.

آراسته T. **ἀραστὰ** [βλ. προηγ.] ὄν. ἀγορὰ στρατοῦ· § τὰ εἰς μίαν σειρὰν ὁμοειδῆ καταστήματα: سى — خفاف ἀγορὰ ὑποδηματοποιῶν· || سى — كوركجى ἀγορὰ γουναράδων.

آراشديرمق T. **ἀρα-στηρ-μάκ,** ρμ. μτδ. διερευνῶ, ζητῶ νὰ μάθω, ἐξετάζω, βολιδοσκοπῶ [αἰτ.].

اراضى A. **ἐραζὶ** [πλθ. τοῦ ارض] ὄν. γαῖαι: — ميريه, — γαῖαι δημόσιαι· || وقفيه, —, موقوفه, — γαῖαι βακουφικαί· || مملوكه, — γαῖαι ἰδιόκτητοι· || موات, — γαῖαι νεκραί, ἤτοι αἱ μὴ κατεχόμεναι ὑπό τινος, μήτε ἀφεθεῖσαι ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως εἰς χρῆσιν τοῦ δημοσίου, ἢ τῶν κατοίκων χωρίου τινὸς διὰ τὰς ἀνάγκας αὐτῶν· || مترو كه, — γαῖαι ἀφεθεῖσαι εἰς χρῆσιν τοῦ δημοσίου, ἢ τῶν κατοίκων χωρίου τινός· || مباركه, —, ἢ مقدسه, — ἅγιοι τόποι [ὡς ἡ Παλαιστίνη, Μέκκα, Μεδινᾶ κτλ.] § κοιτάσματα γεωλογικά, ἤτοι στρώματα: — ترياذيه τριαδικὰ **[τριαζιὲ]** κοιτάσματα· || — رسوبيه κοιτάσματα ὑδατογενῆ, ἢ καθιζήματα **[ρσδουτιγέ].**

اراقه A. **ἰρακὰ** [ρζ. روق] ρ. ἀφ. θ. χύσις, τὸ χύνειν: دم حسرت — χύσις δακρύων πόθου· || سى — قربانك خون χύσις τοῦ αἵματος θύματος.

آراقيطون A. **ἀρακητοὶν** [ἐκ τοῦ ἑλλ.] ὄν. ἄρκτιον, κ. ἀκανθολάπαθον.

آرال T. **ἀρὰλ** [λ. ἀρχ.] ὄν. ἀρχιπέλαγος, ἤτοι σύμπλεγμα νήσων μικρὸν ἀπεχουσῶν ἀπ' ἀλλήλων.

آرالاتمق T. **ἀρα-λατμάκ,** ρμ. διαμ. βάλλω νὰ χωρίσωσι, διασκορπίσωσι, ἀραιώσωσι, κτλ. [δοτ. αἰτ.].

آرالاشديرمق T. **ἀρα-λαστηρμάκ,** ρμ. μτδ. χωρίζω, διασκορπίζω, ἀραιῶ [αἰτ.].

آرالاشمق ἢ آرالشمق T. **ἀρα-λασμάκ,** ρμ. μσ. διαχωρίζομαι, διασκορπίζομαι, ἀραιοῦμαι.

آرالامق T. **ἀρα-λαμάκ,** ρμ. μτδ. χωρίζω διαμαχομένους, ἀραιῶ, παρεμβάλλομαι [αἰτ.].

آرالانمق **ἀρα-λανμάκ,** ρμ. μσ. μένω μόνος· εἶμαι διεσκορπισμένος.

آرالق ἢ آرلق T. **ἀρα-λήκ,** ὄν. μέσον, διάστημα τόπου, ἢ χρόνου, διακοπή: — تخته τὸ ἐκ τῆς ἀνοίξεως τῆς θύρας σχηματιζόμενον ἄνοιγμα **[ἀραλῆκι]·** || سى — رومگ [χαραμάδα] σανίδος· || — — ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν· || ده — ἐν τῷ μεταξύ, ἐνίοτε· || — او ἐν τῷ μεταξὺ ἐκείνῳ· || ويرمك — δίδω διακοπήν, δὲν εἶμαι συνεχής· δίδω καιρόν· || كيتمك, — πηγαίνω εἰς μάτην, χάνομαι, ἀπόλλυμαι· § ἐπθ. ἀραιωμένος, ἀραιός, κεχωρισμένος: ديش — ἀραιὸς ὀδούς· || يازو — ἀραιὰ γραφή· || سوقاق — ὁδὸς πλα-

γία, χρησιμεύουσα ὡς φεγγίτης· || قو — θύρα ἡμίκλειστος: قاپو — πύλη ἀφίνω τὴν θύραν ἡμίκλειστον.

آرام } Π. **ἀράμ,** ὑπομονή: صبر و — ی قالدی ی — ὑπομονὴ δὲν τῷ ἔμεινε· || — ی توکندی ἐξηντλήθη ἡ ὑπομονή του· § διαμονή, ἀνάπαυσις, ἡσυχία, γαλήνη: — بر خزینه‌درکه یر التنده بولنور ἡ ἀνάπαυσις εἶναι θησαυρός, ὅστις εὑρίσκεται ὑπὸ τὴν γῆν· || دل — , ὴ جان — ἀνάπαυσις καρδίας, τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἔρωτος, ἐρωμένη· || وسکون بیلیرك — μὴ γινώσκων ἄνεσιν καὶ ἡσυχίαν, ἀνενδότως· || Ρμ. ἀναπαύομαι, ἡσυχάζω [ad]: — اورادہ یرآز توقف و ایدلدی ἐκεῖ ὀλίγον ἔστημεν καὶ ἀνεπαύθημεν.

آرامبخش } Π. **ἀραμ-πάχς,** ἐπθ. ὁ δίδων ἀνάπαυσιν, ὁ ἀναπαύων, ἀναπαυτικός· || اولق — ἀναπαύω [δοτ.]: یزه — خاطر بول مقام یر اولور εὑρὲ ἡμῖν μέλος, ὅπερ ν' ἀναπαύσῃ τὸ πνεῦμα ἡμῶν.

آرامجو } Π. **ἀραμ-δζού,** ἐπθ. ὁ ζητῶν ἀνάπαυσιν, ὁ φίλος τῆς ἀναπαύσεως: — جانر سودیکن آرار کامه البت اولان کامجو ایرر φθάνει εἰς τὸ ποθούμενον βεβαίως ὁ ζητῶν τὸν σκοπόν του· ζητεῖ τὸ προσφιλὲς ἀντικείμενόν της ἡ ψυχὴ ἡ ζητοῦσα ἀνάπαυσιν.

آرامجویانه } Π.**ἀραμ-δζουγιανέ,** ἐπιθ. ὁ ἀρμόζων φιλησύχῳ· § ἐπρ. φιλησύχως.

آرامجویی } Π. **ἀραμ-δζουγί,** ἀφ. τὸ ζητεῖν ἡσυχίαν, τὸ φιλήσυχον τῆς διαθέσεως.

آرامساز } Π. **ἀραμ-σάζ,** ἐπθ. ὁ ἐφησυχάζων, ὁ διαμένων: ادرنه‌ده — بسالت اولان عساکر شاهانه ὁ ἐν Ἀδριανουπόλει διαμένων [ἐν ἀνδρείᾳ] αὐτοκρατορικὸς στρατός.

آرامسز } Τ. **ἀραμ-σήζ,** ἐπθ. ἀνήσυχος, ταραχώδης, ὁρμητικός.

آرامسزلق } Τ. **ἀραμ-σηζλήκ,** ἀφ. ἀνησυχία, ταραχή, ὁρμή.

آرامسوز } Π. **ἀραμ-σούζ,** ἐπθ. ὁ τὴν γαλήνην, ἡσυχίαν ἀφαιρῶν [καίων], ἀνησυχητικός: ایدی — نه طوریش او محزونانه ἐκείνη ἡ περίλυπος στάσις [τουροὺς] πόσον ἀνησυχητικὴ ἦτο.

آرامش } Π. **ἀραμ-ίς,** ἀφ. ἀνάπαυσις, γαλήνη: بال — γαλήνη ψυχῆς· || حضور — و ἡσυχία καὶ ἀνάπαυσις.

آرامق } Τ. **ἀρα-μάκ,** ρμ.μτβ. ζητῶ ν' ἀνεύρω τι, ἢ τινα, ἐρευνῶ [αἰτ.]: آرادیغکز کیمی آرادیکز τίνα ζητεῖτε; || — ایله ویروب آیاغیله اليله دیدو χρήματα, ἢ ἄλλο τι διὰ τῆς χειρός, καὶ ζητῶ ὀπίσω διὰ τῶν ποδῶν, ἤτοι μεταβαίνων πρὸς ζήτησιν ἐπανειλημμένως· || — اوی ποιῶ κατ'οἶκον ἔρευναν· || چاره ζητῶ μέσον, θεραπείαν [δυσαρέστου τινος· || — قسمت ζητῶ τύχην· || — برینك آغیزینی βαλιδοσκοπῶ τινα [ἐξετάζω τὸ στόμα τινός]· || آرایوب بولق ζητῶ καὶ εὑρίσκω, ἤτοι ἐξ ἀνοησίας ἐπιχειρῶ τι ἐξ οὗ ὑποφέρω, θέλω καὶ πάσχω· || کوکده آرایوب یرده بولق ζητῶ εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εὑρίσκω ἐπὶ τῆς γῆς, ἤτοι ἐπιτυγχάνω τι ἀνέλπιστον· || طارامق ارایوب ارامق ζητῶ καὶ ἐρευνῶ πολύ· || βλ. آران.

آرامکذار } Π. **ἀραμ-γκιουζάρ,** ἐπθ. ὁ ἀνάπαυσιν ἄγων, ἐφησυχάζων.

آرامکزین } Π. **ἀραμ-γκιουζίν,** ἐπθ. ὁ ἐκλέγων ἀνάπαυσιν, ἐφησυχάζων: بر یرده طورمق ایستیان او شهسوار چالاك شمدی — زیر خاك اولدی ἐκεῖνος ὁ ζωηρὸς ἱππότης, ὅστις δὲν ἤθελε νὰ σταθῇ οὐδαμοῦ, τώρα ἐξελέξατο ἀνάπαυσιν ὑπὸ τὸν χοῦν.

آرامکاه } Π. **ἀραμ-γκιάχ,** ὄν. ἀναπαυτήριον, κατοικία, διαμονή: — ی کهف تعنیسیله عکس صدای ترنم ایتز اولمشیدی τὸ σπήλαιον, ἐν ᾧ ἀνεπαύετο [τὸ ἀναπαυτήριον] κατήντησε νὰ μὴ ἀντηχῇ ἐκ τοῦ ἄσματός της· [ἐν τῇ ποιήσει ἀπαντᾷ καὶ آرامکه **ἀραμ-γκέχ**].

ارامل } Α. **ἐραμίλ,** ἢ ارامله **ἐραμιλέ** [πλθ. τοῦ ارمل] ὄν. χῆραι: عسکریه — χῆραι στρατιωτῶν.

آرامیده } Π.**ἀραμιτέ,** ἢ آرمیده **ἀρεμιτὲ** [μετοχὴ τοῦ ρμ. آرامیدن **ἀραμιτὲν**] ἀναπεπαυμένος, ἥσυχος: دکلدر — جان مرغی ὡς πτηνὸν ψυχὴ αὐτοῦ δὲν εἶναι ἀναπεπαυμένη· εἶναι ἐπτοημένη.

آران } Τ. **ἀράν,** λέξις ἐν χρήσει μετὰ τῆς συστοίχου طاران **ταράν,** ἤτοι آران طاران ایتمك κάμνω ἄνω κάτω, ζητῶν τι· βλ. آلان آرامق καὶ طاران.

ارانب } Α. **ἐρανὶπ** [πλθ. τοῦ ارنب] ὄν. λαγωοί.

آرانلمق } Τ. **ἀρα-νηλ-μάκ,** ρμ. πθ. ἀναζητοῦμαι [ἐπὶ προσώπου, ἢ πράγματος], εἶμαι ἐπιθυμητός, ἀναζητούμενος, περὶ πολλοῦ· || βλ. καὶ ἐπόμ.

آرانمق } Τ. **ἀρα-ν-μάκ,** ρμ. πθ. ζητοῦμαι· [λέγεται περὶ προσώπου, ἢ πράγματος, οὗτινος ἡ ἀξία ἐκτιμᾶται ὅταν δὲν ὑφίσταται πλέον]· § μσ. ἐρευνῶ ἐμαυτόν, ἤτοι σκαλίζω τὰ φορέματα, ἢ τὰ θυλάκιά μου, ὅπως εὕρω τι ὅπερ ἔχασα.

آرایش } Τ. **ἀραγιὶς** [βλ. π. ارا] ἀφ. στολισμός, κόσμημα: جهان — κόσμημα τοῦ κόσμου· || مائلدر — ه فلان ذات ὁ δεῖνα εἶναι ἐπιρρεπὴς εἰς τοὺς στολισμούς, κομψεύεται.

ارائك } Α. **ἐραΐκ** [πλθ. τοῦ اریکه] ὄν. θρόνοι.

آراینده } Π.**ἀραγενὲ**[μετοχὴ τοῦ ρμ. آراستن **ἀραστέν**]: ὁ κοσμῶν, ὁ στολίζων.

ارائه } Α. **ἰραὲ** [ρζ. روی , βλ. رویت] ρ. ἀφ. θ. τὸ δεικνύειν, τὸ παρουσιάζειν, δεῖξις: — طریق — δεῖξις ὁδοῦ, ὁδηγία· || مرور — ی تذکره‌سنك δεῖξις, προσαγωγὴ διαβατηρίου· || — ی خطانك δεῖξις τοῦ λάθους· || Ρμ. [δοτ. αἰτ.]: کندیسنه کیده‌جکی یولی — ایلدیلر δεῖξαν αὐτῷ τὴν ὁδόν, ἣν ἤθελεν ἀκολουθήσει· || شهادتنامه‌سنی — ایلدی δεῖξε τὸ δίπλωμά του· || حطاسنی کندیسنه — ایتدیلر τῷ ἔδειξαν τὸ λάθος του· || برینه تسهیلات — ایتمك δεικνύω, παρέχω τινὶ εὐκολίας, διευκολύνω· || — ی معاملدسنی کیمسه حقنده جبر و شدت ایتمك μετέρχομαι [δεικνύω] βίαν καὶ αὐστηρότητα κατά τινος.

آرایيجی } Τ. **ἀραγιδζὶ** [آرامق] ὄν. ἐπιθεωρητὴς [ὁ ζητῶν, ὁ ἐξετάζων]· ἐπόπτης τοῦ τελωνείου ἐξετάζων τὰ ἐμπορεύματα· § ἐρευνητὴς, ἐρευνῶν ἐν τῷ πυθμένι τῆς θαλάσσης πράγματα ἀπολεσθέντα· § یلدیز — διάττων ἀστήρ· § فشنك — φυσίγγιον διαγράφον, ὅταν ῥίπτηται, ἑλικοειδῆ ὁδόν.

ارب } Α. **ἔρπ,** ὄν. βουβών, ἀκρομήριον.

ارب } Α. **ἰρέπ,** ὄν. νοημοσύνη, εὐφυΐα: — بی نانکوران بی‌ادب و عجائبن — ἀγνώμονες ἀναίσχυντοι καὶ παράφρονες ἀνόητοι· || βλ. καὶ اریه.

ارباء } Α. **ἰρπά** [ρζ. اربو] ρ. ἀφ. τὸ ἐκτοκίζειν, ἐκτοκισμός: یتیم مال ی — ἐκτοκισμὸς ὀρφανικῶν χρημάτων· || — ی مبالغ موجوده‌نك

ὁ ἐκτοκισμὸς τῶν ὑπαρχόντων ποσῶν [σπν.]. || βλ. καὶ ارباح

ارباب } Α. **ἐρπάπ** [πλθ. τοῦ رب] ὄν: κύριοι, κάτοχοι, πεπροικισμένοι: رب — ال **ράππου-λ-ἐρπάπ,** ὁ κύριος τῶν κυρίων, ὁ Θεός· || هنر — κάτοχοι τέχνης, ἐπιστήμης, τεχνῖται, ἐπιστήμονες· || قلم — οἱ κρατοῦντες τὸν κάλαμον, οἱ δυνάμενοι γράφειν· || مطالعه — ἀναγνῶσται· || وقوف — εἰδήμονες· || علوم — ἐπιστήμονες· || کمال — λόγιοι· || احتیاج — ἐνδεεῖς [ἄνθρωποι τῆς ἀνάγκης]· || حکومت — οἱ ἐν τέλει, οἱ κυβερνῆται· || سیف — στρατιωτικοί· || مراق — περίεργοι· § [κ. ἀντὶ ἑνικοῦ] εἰδήμων, ἀρμόδιος, ἄξιος: — ی دکدر بو ایشك δὲν εἶναι ὁ ἄνθρωπος τῆς ἐργασίας ταύτης, ἤτοι ὁ ἁρμόδιος.

ارباح } Α. **ἐρπάχ,** πλθ. τοῦ ربح βλ.

ارباح } Α. **ἰρπάχ** [ρζ. ربح] ρ. ἀφ. τὸ ἐκτοκίζειν, ἐκτοκισμός, τοκογλυφία: بونده شهریه یوزده بش کی — نامشروع قوقوسی وار ἐν αὐτῷ ὑπάρχει ὁσμὴ [ὄζει] παρανόμου τοκογλυφίας, ὡς ὅ τοῖς 0]0. || Ρμ. [αἰτ.]: نقود — ایتمك ἐκτοκίζω χρήματα· βλ. καί ارباء.

اربع } Α. **ἐρπά,** ἀριθμ. τέσσαρες, α. [σπν.].

اربعون } Α. **ἐρπα-ούν,** ἀριθμ. τεσσαράκοντα [σπν.]· βλ. اربعین.

اربعه } Α. **ἐρπαά,** ἀρθ. θ. τέσσαρα: — جهات τὰ τέσσαρα σημεῖα τοῦ ὁρίζοντος· || — اطراف τὰ τέσσαρα μέρη οἰκίας κτλ. [πανταχόθεν]· || — فصول αἱ τέσσαρες ὧραι τοῦ ἔτους.

اربعین } Α.**ἐρπα-ῖν,** ἀριθμ. τεσσαράκοντα· § αἱ ἀπὸ τῆς 21 Δεκεμβρίου μέχρι τῆς 29 Ἰανουαρίου τεσσαράκοντα ἡμέραι τοῦ χειμῶνος, καθ'ἃς τὸ ψῦχος εἶναι δριμύ· § — چیقارمق — κλείομαι τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐν κελλείῳ πρὸς ἐξαγνισμὸν διὰ τῆς προσευχῆς [λέγεται ἐπὶ Δερβισῶν]· βλ. καὶ چله.

اربه } Α. **ἰρπέ,** ὄν. θ. εὐφυΐα, πανουργία, ἀνάγκη: — ال اولو **ὅλού-λ-ἰρπέ,** εὐφυεῖς, πανοῦργοι, ἐνδεεῖς· βλ. καὶ ارب.

آرپا } Τ. **ἀρπά,** ἢ آرپاغ **ἀρπάγ,** ἢ حربه **χαρπά,** ὄν. μαγεῖαι ἀναγινωσκόμεναι ἐν Τουρκεστὰν ὑπὸ τῶν ἱερέων τῶν εἰδωλολατρῶν ἐπὶ τῶν ἀσθενῶν.

آرپاجی } Τ. **ἀρπα-δζή,** ὄν. μάγος.

آرپه T. **ârpá,** ὄν. κριθή: سی — پیغمبر εἶδος σίτου μὴ ἔχοντος πολλὴν ὑπόληψιν· ‖سی — چوربه, ἡ سی — فرنك, ἡ سی — آچه ptisánn, κ. φάρος· ‖صوبی — ζῦθος.

آرپه‌جق T. **ârpa-dǰḳ,** ὄν. κριθίασις, ἤτοι πρῆσμα τοῦ βλεφάρου, κ. κριθαράκι· § صوغانی — εἶδος κρομμύου ἐπιμήκους· § μικρὸς κόκκος ἄνωθι τοῦ σωλῆνος τοῦ πυροβόλου πρὸς τὸ ἄκρον αὐτοῦ, χρησιμεύων ὅπως σκοπεύῃ ὁ ὀφθαλμὸς δι' αὐτοῦ.

آرپه‌جی T. **ârpa-dǰí,** ὄν. κριθοπώλης.

آرپه‌لامق T. **ârpa-lamák,** ρμ. οὐδ. ἀσθενῶ [λέγεται ἐπὶ ἵππου, ἢ ἄλλου ζώου ἀσθενοῦντος ἐκ κακῆς τροφῆς].

آرپه‌لق T. **ârpa-lḳ,** ὄν. ὀπαὶ πρὸ πάντων ἐν τοῖς ἐμπροσθίοις ὀδοῦσι τῶν ζώων, ἐκδηλούμεναι σὺν τῇ ἡλικίᾳ· § ἀγρός, οὗ ἡ γῆ εἶναι δυνατή, σκληρά· § τιμάριον, ἤτοι περιφέρεια τόπου, οὗ τὰ εἰσοδήματα παρεχωροῦντο ἄλλοτε ἀντὶ μισθοῦ εἴς τινα ἐκ τῶν ἀνωτέρων λειτουργῶν τοῦ Κράτους· § σιτηρέσιον συνιστάμενον εἰς τρόφιμα, ἢ χρήματα, διδόμενα ἔτι καὶ νῦν εἰς τοὺς Οὐλεμάδες [علما] ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ αὐτῶν.

آرت T. **ârt,** ἢ آرد **âr** [ἑπομένου φωνήεντος] ὄν. καὶ ἐπρ. ὀπίσω, ῥάχις, κατόπιν, συνέχεια, τέλος· [ἀντιθ. اوك **ön**]: قومق — ὄπισθεν, ἢ آچق — ῥίπτω ὀπίσω, ἀναβάλλω· ‖كه باق — ἰδὲ ὀπίσω σου **[ârḳynά]**· ‖ینه — دوشمك πίπτω ὀπίσω τινὸς **[ârḳynά],** ἢ نده — كزمك παρακολουθῶ τινα ἢ τι **[ârḳynṭά],** ἐπιδιώκω, θηρεύω· ‖ایش — ندن قوشمق τρέχω κατόπιν ὑποθέσεως **[ârḳynṭάn],** ἐπιδιώκω ὑπόθεσιν· ‖ی — قیشك τὸ τέλος τοῦ χειμῶνος, τὸ τελευταῖον ψῦχος· ‖ی ارامی — συνέχεια, ἐξακολούθησις· ‖یی كسمامك — δὲν διακόπτω τὴν συνέχειαν **[ârḳynά],** ἐξακολουθῶ, συνεχίζω· ‖ی كسلمك — διακόπτεται ἡ συνέχεια, παύει, τελειόνει· ‖ی كسلدی — یغمورك διεκόπη ἡ βροχή· ‖ی صره — κατὰ σειράν, ὁ εἷς κατόπιν τοῦ ἄλλου· ‖بجه — **ârḳynḳózа,** κατόπιν μου, ὄπισθέν μου· ‖نده — **ârḳynṭά,** κατόπιν αὐτοῦ· ‖لرندن — **ârḳlarynṭán,** κατόπιν αὐτῶν· § [ἐπθ]. ὀπίσθιος: قپو — ὀπισθία θύρα.

آرتامق T. **ârt-amák,** ρμ. οὐδ. μένω ὀπίσω, ὑπολείπομαι, ἐπιζῶ, ἤτοι ζῶ μετὰ τὸν θάνατον τῆς συζύγου καὶ τῶν τέκνων· εἶμαι ὑπόλοιπον, ἢ περιττός.

آرتان T. **ârtán,** μτχ. τοῦ آرتمق βλ.

ارتاع A. **irtâ'** [ῥζ. رتع] ρ. ἀφ. τὸ βόσκειν, βόσκησις: حیوانات — τὸ βόσκειν ζῶα.

ارتام A. **irtâm** [ῥζ. رتم] ρ. ἀφ. τὸ δένειν κλωστὴν εἰς τὸν δάκτυλον πρὸς ὑπόμνησιν πράγματός τινος.

ارتباط A. **irtibâṭ** [ῥζ. ربط] ρ. ἀφ. τὸ συνδέεσθαι, σύνδεσμος, συνάφεια, σχέσις, ἀγάπη [δοτ.]: قلب — σύνδεσμος καρδίας, φιλία· ‖هر كسك طبعاً وطننه — ی واردر πᾶς τις φύσει συνδέεται μετὰ τῆς πατρίδος του· ‖پك قویدر — آرامزده حاصل اولان ὁ μεταξὺ ἡμῶν παραχθεὶς δεσμὸς [φιλίας] εἶναι λίαν ἰσχυρός· ‖بو جلهنك اوتهكنه — ی یوقدر ἡ πρότασις αὕτη δὲν ἔχει καμμίαν συνάφειαν, σχέσιν πρὸς τὴν ἄλλην· § [ἀνατ.]: عظام — σύνδεσμοι ὀστέων· ‖غضروفی — συγχόνδρωσις, ἤτοι σύμφυσις χονδρώδης. ‖Ρμ. [τῇ **ile**]: برابر — συνδέεσθαι πρὸς ἀλλήλους.

ارتباع A. **irtifâ'** [ῥζ. رفع, βλ. رتع] ρ. ἀφ. τὸ ἐαρίζειν, ἤτοι διέρχεσθαι τὸ ἔαρ ἐν ἐξοχῇ: ایله شنلندی چاملجه — ارباب ἡ Τσάμιλιδζα ἔλαβε ζωηρότητα ἐκ τῶν αὐτόθι ἐαριζόντων **[ârḳynά irtifâ'].** § βλ. تصیف.

ارتتاج A. **irtitâǰ** [ῥζ. رجّ] ρ. ἀφ. ἡ ἐν τῷ μεταξὺ τῆς ὁμιλίας ἐπίσχεσις τῆς γλώσσης.

ارتجاء A. **irtiǰâ'** [ῥζ. رجاء] ρ. ἀφ. τὸ ἐλπίζειν, ἐλπίς, προσδοκία: ی خلاص — ایله اوراید لنجا ایلدی ἐπ' ἐλπίδι σωτηρίας κατέφυγεν ἐκεῖ.

ارتجاج A. **irtiǰâǰ** [ῥζ. رجّ] ρ. ἀφ. τὸ κλυδωνίζεσθαι, κλυδωνισμός: دریا — κλυδωνισμὸς θαλάσσης· ‖عمان — κλυδωνισμὸς ὠκεανοῦ· § [ἰατρ.] κλονισμός, σπασμός.

ارتجاجی A. **irtiǰâǰí,** ἐπθ. σπασμώδης· ‖θ. ارتجاجیه.

ارتجاز A. **irtiǰâz** [ῥζ. رجز] ὄν. ποίησις κατὰ τὸ μέτρον رجز **ρεδζέζ.**

ارتجاف A. **irtiǰâf** [ῥζ. رجف] ρ. ἀφ. ταραχή, συγκίνησις ψυχικὴ [ἰατρ.].

ارتجال **irtiǰâl** [ῥζ. رجل] ρ. ἀφ. τὸ λέγειν ἐκ τοῦ προχείρου ἰδίᾳ ποίησιν: صاحب — ὁ ἐκ τοῦ προχείρου λέγων ποίησιν· ‖ هر شاعر رجال — دن معدود اولمز πᾶς ποιητὴς δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἐκ τῶν ἀνδρῶν τῶν δυναμένων ἐκ τοῦ προχείρου νὰ λέγωσι στίχους.

ارتجالاً A. **irtiǰâlen,** ἐπρ. ἐκ τοῦ προχείρου, ἐξ αὐτοσχεδίου: بر بیت — اوقودی ایڤپεν ἕνα στίχον ἐξ αὐτοσχεδίου.

ارتجالی A. **irtiǰâlí,** ἐπθ. αὐτοσχέδιος λόγος, ἢ ποίησις· § πλθ. ارتجالیات.

ارتحاض A. **irtiḥâḍ** [ῥζ. رحض] ρ. ἀφ. τὸ ἐκφαυλίζεσθαι, ἐκφαυλισμός: — اصحاب اغراض ὁ ἐκφαυλισμὸς τῶν ἐχόντων ἀτομικὰ πάθη.

ارتحال A. **irtiḥâl** [ῥζ. رحل] ρ. ἀφ. μετάστασις ἐκ τοῦ παρόντος βίου εἰς τὸν μέλλοντα· ‖Ρμ. μεθίσταμαι: داربقا ایلدی —, ἢ دار نعیم ایلدی — μετέστη εἰς τὰς αἰωνίους μονάς, ἢ εἰς τὸν παράδεισον, ἤτοι ἀπέθανε.

ارتخاص A. **irtiḫâṣ** [ῥζ. رخص] ρ. ἀφ. τὸ θεωρεῖν, ἢ θεωρεῖσθαι εὐθηνόν, εὐθήνεια: متاع — εὐθήνεια ἐμπορευμάτων· § βλ. καὶ ارخاص.

ارتداء A. **irtidâ'** [ῥζ. ردء] ρ. ἀφ. τὸ καλύπτεσθαι δι' ὀθόνης ἢ ἄλλου, κάλυψις: ی نسوان — ἡ κάλυψις τῶν γυναικῶν.

ارتداد A. **irtidâd** [ῥζ. ردّ] ρ. ἀφ. ἀρνησιθρησκεία, ἐξωμοσία [ἰσλαμισμοῦ]· ‖Ρμ. ایدنلر تأدیب ایدلدی — οἱ ἐξομόσαντες ἐτιμωρήθησαν· § [ἰατρ.] ὕφεσις νόσου.

ارتداع A. **irtidâ'** [ῥζ. ردع] ρ. ἀφ. τὸ ἀπέχειν, ἀποχὴ ἀπὸ ἀπηγορευμένου· ‖Ρμ. [ὀν]: ایدرز — نوش صهبادن ἀπέχομεν ἀπὸ τῆς οἰνοποσίας· § τροπὴ τῶν χυμῶν εἰς τὰ ἔσω· [ἰατρ.].

ارتداف A. **irtidâf** [ῥζ. ردف] ρ. ἀφ. τὸ ἔπεσθαι, ἀκολουθεῖν, ἀκολούθησις· ‖Ρμ. [δοτ.]: یولی شاشیرمامق ایچون کچمکده اولان — ایتدی قافلهیه διὰ νὰ μὴ πλανηθῇ, ἠκολούθησε τὴν συνοδίαν, ἥτις διήρχετο.

آرترلمق T. **ârt-rnlá-mák,** ρμ. πθ. αὐξάνομαι, πληθύνομαι· βλ. ἐπόμ.

آرترمق ἢ آرتیرمق T. **ârt-rá-mák,** ρμ. μτδ. αὐξάνω, πολλαπλασιάζω, πληθύνω, ὑπερθεματίζω ἐν πλειστηριασμῷ, περισσεύω δι' οἰκονομίας [αἰτ.]: —قدرینی αὐξάνω τὴν ἰδίαν ἀξίαν, ἐπιτυγχάνω ἀνωτέρου βαθμοῦ, θέσεως· § ρμ. οὐδ. αὐξάνω τὰς ἀπαιτήσεις, ποιῶ πολὺν θόρυβον, ταραχήν.

آرتریجی T. **ârtrnṗǰí** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. πλειοδότης, ὑπερθεματιστής.

ارتزاق A. **irtizâḳ** [ῥζ. رزق] ρ. ἀφ. τὸ τροφοδοτεῖσθαι, τὸ λαμβάνειν τροφήν: — ایچون تجمع ایدن فقرایه کولر یوز کوستردر ایدی τοῖς πτωχοῖς, οἵτινες συνηθροίζοντο ἵνα λάβωσι τροφήν, ἐδείκνυε φαιδρὸν πρόσωπον· [σπν.].

ارتساس A. **irtisâs** [ῥζ. رسّ] ρ. ἀφ. τὸ διαδίδοσθαι, διάδοσις μυστικοῦ, εἰδήσεως: اسرار — διάδοσις μυστικῶν· [σπν.].

ارتسام A. irtisâm [ῥζ. رسم] ρ. ἀφ. τὸ ἐναποτυποῦσθαι, ἐναποτύπωσις· ‖Ρμ. [δοτ.]: آنك صورتی بنم كوردیكم زماندبری ذهنمه اڤشدر — ἡ εἰκὼν αὐτοῦ ἐναπετυπώθη εἰς τὸν νοῦν μου, ἀφότου ἐγὼ τὸν εἶδον· § σχηματίζει σύνθετα ἐπίθετα: —صداقت **ṣadaḳát-irtisâm,** ἀφωσιωμένος [φέρων τὸν τύπον ἀφοσιώσεως]· ‖—كلام مودت **kelâm-i mevdet-irtisâm,** λόγος φιλικὸς [φέρων τὸν τύπον φιλίας]· § [γεωμ.] — عمودی سطحی — ἐπίπεδα προβολῆς· ‖سطحی — افقی ὁριζόντιον σημεῖον προβολῆς.

آرتسز A. **ârt-sýz,** ἐπθ. συνεχής, ἀδιάκοπος [σπν.].

ارتشاء A. **irtišâ'** [ῥζ. رشو] ρ. ἀφ. τὸ δωροδοκεῖσθαι, δωροδοκία: ایله لسانه — فلان ὁ δεῖνα ἐκατηγορήθη ἐπὶ δωροδοκίᾳ· ‖ شرعا و قانوناً ممنوعدر — ἡ δωροδοκία εἶναι ἀπηγορευμένη κατά τε τὸν ἱερὸν νόμον καὶ κατὰ τὸν πολιτικόν· § βλ. ارشاء

ارتشاح A. **irtišâḥ** [ῥζ. رشح] ρ. ἀφ. διείσδυσις, ἢ ἐξίδρωσις ὑγροῦ διὰ τῶν πόρων σώματος, διαπίδυσις, [ἰατρ.].

ارتشاف A. **irtišâf** [ῥζ. رشف] ρ. ἀφ. ἀπορρόφησις, ἀναμύζησις ὑγρῶν: — آب صاف ἀπορρόφησις καθαροῦ ὕδατος.

ارتصاد A. **irtiṣâd** [ῥζ. رصد] ρ. ἀφ. κατασκόπευσις. ‖Ρμ. κατασκοπεύω, καραδοκῶ [αἰτ]: فرصت اڤك — καραδοκῶ εὐκαιρίαν.

ارتضاء A. **irtiḍâ** [ῥζ. رضا] ρ. ἀφ. ἐκτίμησις, ἐκλογή, προτίμησις: فلانك نسبتله شایان —در ὁ δεῖνα σχετικῶς πρὸς τὸν

ρελθόν· || إخّك — إخّك مسائل فقهيه‌يى قواعد كليه‌يه ἀνάγω τὰ ἱερονομικὰ ζητήματα εἰς γενικὰς ἀρχάς· § διαφέρει τοῦ اعاده اعاده‌ٔ· βλ.

ارجح } A. **ἐρῶζὰχ** [παραθ. τοῦ راجح] ἐπθ. αἱρετώτερος: اقوال ⟵ αἱρετώτερος τῶν λόγων.

ارجل } A. **ἐρῶζὸλ** [πλθ. τοῦ رجل **ῥὶδζλ**] ὄν. πόδες.

ارجمند } Π. **ἐρῶζεμέν-ἐ,** ἐπθ. ἀξιότιμος, σεβαστός, ἀξιοπρεπής, διακεκριμένος: ⟵ استاد τεχνίτης, ἢ διδάσκαλος σεβαστός.

ارجمندانه } Π. **ἐρῶζεμεν-ἐ-ανέ,** ἐπθ. ὁ ἁρμόζων σεβαστῷ, ἀξιοπρεπεῖ, διακεκριμένῳ· § ἐπρ. ὡς ἁρμόζει κτλ.

ارجمندی } Π.**ἐρῶζεμεν-ἐ-ί,** ἀφ. ἀξιοπρέπεια, ἰδιότης ἀξιοτίμου, ἀξιοσεβάστου: ظاهرندن بر وقت خالی قالمز ⟵ طور δὲν παύει νὰ δεικνύῃ ἦθος ἀξιοπρεπείας.

ارجوان } Π. **ἐρῶζῶβάν,** βλ. ارغوان.

ارجوانی } Π. **ἐρῶζῶβαν-ί,** βλ. ارغوانی.

ارجوحه } A. **ὄρῶζουχά,** ὄν. θ. κοιτίς: چوجق آرتق اویغق ایستەده اویودر ⟵ ἀρτίζωος ὁ παῖς καὶ ἂν θέλῃ νὰ ἐξυπνήσῃ, κοιμίζει αὐτὸν ἡ ταλάντευσις τῆς κοιτίδος· § πλθ. اراجيح **ἐραῶζήχ.**

ارجوزه } A. **ὄρῶζουζέ,** ὄν.θ. ποίησις κατὰ τὸ μέτρον رجز **ρεῶζέζ·** § πλθ. اراجز **ἐραῶζίζ.**

ارجوفه } A. **ὄρῶζουφέ,** ὄν. θ. θρύλλημα· § συνηθέστερος ὁ πλθ. اراجيف βλ.

ارجه } T. **ἐρ-ῶζέ,** ἐπρ.ἀρκετὰ ἐνωρίς· βλ. ار.

ارجی } A. **ἐρῶζὰ** [παραθ. τοῦ راجی] ἐπθ. ὁ μᾶλλον, ἢ ὁ λίαν ἐλπιζόμενος.

ارحام } A.**ἐρχὰμ** [πλθ. τοῦ رحم] ὄν. μῆτραι.

ارحم } A. **ἐρχὰμ** [παραθ. τοῦ رحيم] ἐπθ. εὐσπλαγχνικώτερος, οἰκτιρμονέστερος-τατος: الراحمين — جناب حق ὁ Ὕψιστος εἶναι ὁ οἰκτιρμονέστερος τῶν οἰκτιρμόνων [**ἐρχάμ-ῶ ραχημίν.**].

ارخاء } A. **ἰρχὰ** [ρζ. رخو, βλ. رخاوت] ῥ. ἀφ. τὸ χαλαροῦν. || Ρμ. [αἰτ.]: ی—

ارتمك } T. **ἐριτ-μέκ,** βλ. ارتمك.

آرتمه } T. **ἀρτμὰ** [ἐκ τοῦ آرتق] ὄν. ἀπαρ. αὔξησις, πλεονασμός, περίσσευμα.

ارتنك } Π. **ἐρτένκ,** ὄν. συλλογὴ εἰκόνων περιφήμου ζωγράφου κατὰ τὴν περσικὴν μυθολογίαν. § ἐπθ. ارتنكی **ἐρτενκ-ί:** ⟵ نقش ζωγραφία ἐκ τῆς συλλογῆς ταύτης.

ارتهان } A. **ἰρτιχὰν** [ρζ. رهن] ῥ. ἀφ. λῆψις ἐνεχύρου· || Ρμ. λαμβάνω ἐνέχυρον [αἰτ.]: ایتديكی التون ساعتی اعاده يلدی —ἐπέστρεψε τὸ χρυσοῦν ὡρολόγιον, ὅπερ ἔλαβεν ἐνέχυρον.

ارتياب } A. **ἰρτιγὰπ** [ρζ. ريب] ῥ.ἀφ. ἀμφιβολία, ἀβεβαιότης: — بلا **πίλα ἰρτιγὰπ,** ἢ — بى **πὶ ἰρτιγὰπ,** ἀναμφιβόλως.

آرتيست } Γλ. **ἀρτὶστ** [artiste] ὄν. καλλιτέχνης.

ارث } A. **ἴρς,** ὄν. κληρονομία· § βλ. ἐπόμ.

ارثاً } A. **ἴρθ-εν,** ἐπρ. ἐκ κληρονομίας, κληρονομικῶς: انتقال ايتشدر — بو خانه فلانه ἡ οἰκία αὕτη περιῆλθεν εἰς τὸν δεῖνα κληρονομικῶς· || متورم ايدی — ἦτο φθισικὸς ἐκ κληρονομίας [παρὰ τῶν γονέων αὐτοῦ].

ارثی } A. **ἰρθ-ί,** ἐπθ. κληρονομικός: ⟵ ملك κτῆμα κληρονομικόν· § θ. ارثيه **ἰρθιγέ:** ⟵ اموال πράγματα, ἢ περιουσία κληρονομική· || ⟵ امراض νόσοι κληρονομικαί.

ارجاء } A. **ἐρῶζὰ** [πλθ. τοῦ ἀχρήστου رجا **ρεῶζὰ**] ὄν. τὰ πέριξ, περίχωρα: وسيع — ال **βεσί-ῶλ-ἐρῶζά,** οὗ τὰ πέριξ εὐρέα, ἐκτεταμένος.

ارجاع } A. **ἰρῶζά,** [ρζ. رجع, βλ. رجعت] ῥ. ἀφ. τὸ στρέφειν τι ὀπίσω, ἐπιστροφή, ἐπαναφορά, ἀναγωγή, ἀποκατάστασις, ἀνάκλησις [δοτ.]: ی — ايشك مرجعنه ἐπαναφορὰ τῆς ὑποθέσεως εἰς τὸ ἁρμόδιον τιμῆμα, δικαστήριον κτλ. || نظر ⟵ στροφὴ τοῦ βλέμματος ὀπίσω, ἤτοι εἰς τὸ παρελθόν· || فكر ⟵ ἐπαναφορὰ τῆς διανοίας· || ی — كلامك ἐπαναφορὰ τοῦ λόγου· || نه امر صادر اولدی متعاقب ⟵ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτοῦ ἐξεδόθη διαταγὴ περὶ ἀνακλήσεως αὐτοῦ **[ἰρῶζαϊνέ]**· || دعوانك نقطهٔ اصليه‌سنه ی — ἡ ἐπιστροφή, ἢ ἀποκατάστασις τῆς ἀγωγῆς εἰς τὸ προηγούμενον σημεῖον· || Ρμ. στρέφω ὀπίσω, ἀνάγω, ἐπαναφέρω [δοτ. αἰτ.]: ماضيه نظر ايدەلم ⟵ στρέψωμεν τὸ βλέμμα εἰς τὸ πα-

δεῖνα εἶναι ἄξιος προτιμήσεως, αἱρετώτερος· § τὸ συγκατατίθεσθαι· βλ. مرتضی.

ارتضاع } A. **ἰρτιζὰ** [ρζ. رضع] ῥ. ἀφ. τὸ βυζάνειν, θηλασμός: طفل نوزاد ⟵ θηλασμὸς νεογεννήτου βρέφους.

ارتعاء } A. **ἰρτιὰ** [ρζ. رعی] ῥ. ἀφ.τὸ βόσκειν τὸ ζῶον καθ' ἑαυτό, βόσκησις· [οὐδ.]: ی— انعام βόσκησις κτηνῶν·||ی— مواشی βόσκησις θρεμμάτων· § βλ. ارعاء.

ارتعاب } A. **ἰρτιὰπ** [ρζ. رعب] ῥ.ἀφ. τὸ φοβεῖσθαι, φόβος: ی — طبیعی سارقك دكلدير ὁ φόβος τοῦ κλέπτου δὲν εἶναι φυσικός; || اولور ⟵ اصحاب ارتكاب دوچار οἱ καταχρασταὶ φοβοῦνται.

ارتعاج } A. **ἰρτιὰδζ** [ρζ. رعج] ῥ. ἀφ. τρόμος, τὸ τρέμειν· συνών. تؤ ارتعاش βλ. § [ἰατρ.] ὑδατισμός, ἤτοι βορβορυγμὸς ὑγρῶν ἐν ἀποστήματι τοῦ σώματος.

ارتعاد } A. **ἰρτιὰτ** [ρζ. رعد] ῥ. ἀφ. τρόμος, τὸ τρέμειν· συνηθέστερον ارتعاش βλ.

ارتعاش } A. **ἰρτιὰς** [ρζ. رعش, βλ. رعشه] ῥ. ἀφ. τρόμος, σπασμός, τὸ τρέμειν: دست پير ⟵ σπασμὸς χειρὸς γέροντος· || دست مخمور ⟵ σπασμὸς χειρὸς οἰνοβαροῦς.

ارتغاب } A. **ἰρτιγὰπ** [ρζ. رغب, βλ. رغبت] ῥ. ἀφ. ἔφεσις, κλίσις· [σπν.].

ارتفاد } A. **ἰρτιφὰτ** [ρζ. رفد] ῥ.ἀφ. ἀπόκτησις ὠφελείας, κέρδους· [σπν.].

ارتفاع } A. **ἰρτιφὰ** [ρζ. رفع] ῥ.ἀφ. τὸ ἀνυψοῦσθαι, ἢ ἀνύψωσις· || Ρμ. تواضع ايدر — ايدجه قدری ὅσῳ ταπεινοφρονεῖ, τόσῳ ἡ ἀξία του ἀνυψοῦται·§ ὄν.ὕψος: ی— نه قدرر πόσον εἶναι τὸ ὕψος του; || نده ⟵ اون مترو ὕψους **[ἰρτιφαϊνέ]** δέκα μέτρων· § ὕψος ἀστέρος· § [Γεωμ.]: مثلث ⟵ὕψος τριγώνου· § ἄρσις: ضدين محالدر ⟵ **ἰρτιφάϊ ζηέέϊν μᾶχάλέηρ,** ἡ ἄρσις τῶν ἀντιθέτων εἶναι ἀδύνατος.

ارتفاعاً } A. **ἰρτιφά-εν,** ἐπρ. κατὰ τὸ ὕψος: بو ايكی ديوار پيننده — فرق واردر μεταξὺ τῶν δύο τούτων τοίχων ὑπάρχει διαφορὰ κατὰ τὸ ὕψος.

ارتفاق } A.**ἰρτιφὰκ** [ρζ. رفق] ῥ.ἀφ. τὸ στηρίζεσθαι ἐπὶ τοῦ ἀγκῶνος, ἢ ἐπὶ προσκεφαλαίου· τὸ πληροῦσθαι· § [ἀνατ.] σύμφυσις, συμφυία.

ارتفاقی } A. **ἰρτιφακ-ή,**ἐπθ.συμφυὴς[ἀνατ.]· § θ. ارتفاقيه.

آرتق } ἢ آرتيق T. **ἀρτὶκ** [آرتق] ἐπθ. περισσεύων, περιττὸς [τῇ دن]: — قصه‌دن افسانه سويلديكی ايدی περισσότεροι τοῦ διηγήματος ἦσαν οἱ μῦθοι, οὓς εἶπε·|| اكسيك اوليه‌رق — حقيقت حالی لέγω οὐδὲν πλέον, οὐδὲν ἔλαττον, ἢ μόνην τὴν ἀλήθειαν· § ὄν. περίσσευμα· ی — ديش περίσσευμα ὀδόντος, οἰκονομία· § ἐπρ. πλέον, λοιπόν: كيدملم —ὑπάγωμεν λοιπόν· || ايستەم —δὲν θέλω πλέον· || يوقدر — δὲν ὑπάρχει πλέον· § [ἐπιφων.] αἵ λοιπόν!

ارتقاء } A. **ἰρτικὰ** [ρζ. رقی] ῥ. ἀφ. τὸ ἀναβαίνειν, ἀνέρχεσθαι, ἀνύψωσις· || Ρμ. [δοτ.]: ايتدی مراتب عاليه‌يه — ἀνῆλθε τὰ ἀνώτερα ἀξιώματα· || ايلدی—مقياس حرارت يكرمی‌يه قدر τὸ θερμόμετρον ἀνέβη μέχρι τῶν 20 [βαθμῶν]· § προοδεύω: ايديبور — صنعت ἡ τέχνη, ἡ βιομηχανία προοδεύει·[ἐν τῇ δ' ἐννοίᾳ συνηθέστ. ترقی].

ارتقاب } A. **ἰρτικὰπ** [ρζ. رقب] ῥ. ἀφ. τὸ προσδοκᾶν, προσδοκία: موجب — اضطرابدر ἡ προσδοκία εἶναι πρόξενος ἀνησυχίας· § συνηθέστ. ترقب βλ.

ارتقاش } A. **ἰρτικὰς** [ρζ. رقش] ῥ. ἀφ. συμπλοκὴ ἐν πολέμῳ· § σύγχυσις.

ارتكاب } A. **ἰρτικὰπ** [ρζ. ركب] ῥ. ἀφ. διάπραξις κακῆς πράξεως, κατάχρησις ὑπαλλήλου κτλ.: كذب و ريا ⟵ διάπραξις ψεύδους καὶ ὑποκρίσεως· || تحقيق ايتمش ی—, ἢ ثابت اولمش ی — ἀπεδείχθη ἡ κατάχρησίς του· || Ρμ. διαπράττω κακήν τινα πρᾶξιν, καταχρῶμαι [αἰτ.]: ايتمك — ريايی διαπράττω ὑπόκρισιν, ὑποκρίνομαι·|| ايلر—سيئه‌يی διαπράττει πᾶν κακόν· || ايدر — ذل سؤالی διαπράττει τὸ αἴσχος τῆς ἐπαιτείας, ἐπαιτεῖ.

ارتكابجی } T. **ἰρτικὰπ-τζή,** ὄν. καταχραστής, ἤτοι ὑπάλληλος διαφθειρόμενος διὰ δώρων· βλ. مرتكب.

آرتلمق } T.**ἀρτ-ηλ-μάκ,**ρμ. πθ. αὐξάνομαι, πληθύνομαι· βλ. آرتمق

آرتمق } T. **ἀρτ-μάκ,** ρμ. οὐδ. αὐξάνω [ἐπὶ τιμῆς ἐμπορεύματος, μισθοῦ κτλ.]: معاشی آرتدی فيئاتی ἡ τιμὴ αὐτοῦ πᾶξησε· || ی آرتدی ὁ μισθός του πᾶξησε· § περισσεύω, πλεονάζω: حسابدن آرتمش ἐπερίσσευσεν ἀπὸ τὸν λ]μόν, ἤτοι ἔμεινεν ὑπόλοιπον·||آرته قالق **ἀρτὰ καλμάκ,** περισσεύω, μένω·§μτχ.آرتان περισσεύων, πλεόνασμα: ديشدن طرناقدن آرتان περισσεύματα, οἰκονομίαι[ὅ,τι περισσεύει ἀπὸ τὸ ὀδόντι, ἀπὸ τὸ νύχι].

آردج ἡ آردج T. **ἀρτίδζ,** ὄν. ἄρκευθος, κέδρος: — قره مِلعانا ἄρκευθος· || هند — ی ἰνδικὴ ἄρκευθος·||— ی چالی θαμνώδης ἄρκευθος·||— قزیل ἐρυθρὰ ἄρκευθος·||— دیکنلی ἄρκευθος ἢ ἀκανθώδης·||—تخمی—σπόρος κέδρου· ||—صویی—ζιγγίβαρι· || قطرانی — ἀρκευθέλαιον· || —قوشی—κίχλη [πτν.]

آردشیر Π. **ἀρτεσίρ,** ὄν. κ. Ἀρταξέρξης.

اردل **ἐρτέλ,** ὄν. κ. Τρανσυλβανία.

اردن Α. **ἐρτέν,** ὄν. κ. Ἰορδάνης ποταμός.

اردو Τ. **ὀρτού,** ὄν. στρατόπεδον, στρατός, ὁρδή: همایون ی — ὁ αὐτοκρατορικὸς [ὀθωμανικὸς] στρατός· || — قول, ἢ ἁπλῶς اردو στρατιωτικὸν σῶμα· || مشیری — ἀρχιστράτηγος στρατιωτικοῦ σώματος·|| مرکزی—στρατηγεῖον, τὸ κέντρον τοῦ στρατοῦ· || قره قولی — φρουρά, φυλακὴ ἐν στρατοπέδῳ·|| همایونی ی — خاصه αὐτοκρατορικὴ φρουρά·||قورمق — στρατοπεδεύω· ||قالدرمق — ἀναστρατεύω, ἤτοι αἴρω καὶ μεταφέρω τὸν στρατὸν ἀλλαχοῦ.

اردوکاه Π. **ὀρτου-γκιάχ,** ὄν. στρατόπεδον.

آرده Τ. **ἀρτά,** ὄν. σιδηροῦν ἐργαλεῖον τῶν τορνευτῶν, δι'οὗ πελεκῶσι καὶ κατεργάζονται ξυλίνας κιγκλίδας, ἢ σωλῆνας καπνοσυρίγγων,ἢ ἤλεκτρον,στρέφοντες αὐτὰ περὶ τὸ ἐργαλεῖον τοῦτο· βλ. καὶ اردا .

آردیج Τ. **ἀρτίδζ,** βλ. آردج .

اردیرمك Τ. **ἐρ-τιρ-μέκ,** βλ. ایردیرمك .

آردین آردین Τ.**ἀρτ-ὶν ἀρτ-ίν,** ἐπρ. ὀπίσω ὀπίσω: کیتمك — —πίσω πίσω πηγαίνω, ὀπισθοχωρῶ.

اردیه Α. **ἐρτιγέ,** πλθ. τοῦ ردا βλ.

ارذال Α. **ἐρζὰλ** [πλθ. τοῦ رذیل] ἐπθ. ἄτιμοι, αἰσχροί, χαμερπεῖς, εὐτελεῖς: اجیال — εὐτελεῖς φυλαί, γενεαί.

ارذل Α. **ἐρζὲλ** [παραθ. τοῦ رذیل] ἐπθ. ἀτιμότερος, αἰσχίων, αἴσχιστος: شخص — πρόσωπον [ἄνθρωπος] αἴσχιστον· || ناس — ὁ αἴσχιστος τῶν ἀνθρώπων· § العمر — **ἔρζελ-ὅμρ** τὸ τελευταῖον γῆρας, [ξαναμωράματα]· § πλθ. ارذال **ἐραζίλ,** βλ.

ارز Α. **ἔρζ,** ἀραβιστὶ **ἐρζζ,** ὄν. ὄρυζα.

ارزاغ Α. **ἰρζὰγ** [ρζ. غرز] ρ. ἀφ. τὸ σχηματίζειν βόρβορον,λάσπην [ἐπὶ βροχῆς]· βλ. مرزغ .

ارزاق Α. **ἐρζὰκ** [πλθ. τοῦ رزق] ὄν. τροφαί, ζωοτροφίαι: عسکریه — τροφαὶ τοῦ στρατοῦ·||مقدره—φαγητά, ποτὰ **[μουκαττερέ]**·|| مامورى — ὑπάλληλος ἐπὶ τῶν τροφίμων, καὶ آنبارى —ἀποθήκη ζωοτροφιῶν τοῦ στρατοῦ.

ارزان Π. **ἐρζάν,** ἐπθ. εὐθηνός, εὔωνος: کیمسه ویرمز جان کران — οὐδεὶς πωλεῖ εὐθηνὴν τὴν πολύτιμον ζωὴν αὐτοῦ· § ἄξιος: بیورمق —ἀξιῶ, εὐδοκῶ, ἐπιδαψιλεύω χάριν [αἰτ.]: بیورلدن مساعدهٔ علیه — ἡ ἐπιδαψιλευθεῖσα ὑψηλὴ χάρις.

ارزانش Π. **ἐρζαν-ίς,** ἀφ. ἐπιδαψίλευσις χρημάτων, περιουσίας χάριν τοῦ Θεοῦ, ἤτοι δι' ἀγαθοεργίαν.

ارزانی Π. **ἐρζαν-ί,** ἀφ. εὐθήνεια·§δαψίλεια, ἐπιδαψίλευσις: علیه مساعدهٔ ، — مسترحم παρακαλῶ τὴν ἐπιδαψίλευσιν τῆς ὑψηλῆς Αὐτῆς συγκαταθέσεως.

ارزن Π. **ἐρζέν,** ὄν. κέγχρος.

ارزنین Π. **ἐρζεν-ίν,** ὄν. ἄρτος ἐκ κέγχρου, κέγχρινος.

آرزو Π. **ἀρζοῦ,** ὄν.ἐπιθυμία: دل ی —ἐπιθυμία τῆς καρδίας· || [δοτ.]: بر شیه وار—ἔχω ἐπιθυμίαν τινὸς [εἴς τι]· ‖Ρμ. ἐπιθυμῶ [αἰτ.]: ایدرم — موفق اولمکزی ἐπιθυμῶ νὰ ἐπιτύχητε [ἀξιωθῆτε]· || چکمك — ἐπιθυμῶ διακαῶς.

آرزودار Π. **ἀρζου-τὰρ** ἐπθ. ἐπιθυμῶν· § πλθ. آرزوداران **ἀρζουτάράν** : — ترق οἱ ἐπιθυμοῦντες τὴν πρόοδον.

آرزوکش Π.**ἀρζου-κές,** ἐπθ. ἐπιθυμῶν:— اقبال ὁ ἐπιθυμῶν εὐτυχίαν, εὐημερίαν· § πλθ. آرزوکشان **ἀρζουκεσάν.**

آرزولامق ἢ آرزولق T.**ἀρζου-λαμάκ,**ρμ. μτθ. ἐπιθυμῶ νὰ ἐπανίδω φίλον, συγγενῆ, πατρίδα κτλ. [αἰτ.]: سزی آرزولادم σᾶς ἐπεθύμησα [νὰ σᾶς ἴδω].

آرزولی ἢ آرزولو T. **ἀρζου-λού,** ἐπθ. ὁ ἔχων ἐπιθυμίαν, ἐπιθυμῶν.

آرزومند Π. **ἀρζου-μέντ,** ἐπθ. ἐπιθυμῶν: وصال — ὁ ἐπιθυμῶν συνέντευξιν [μετ' ἐρωμένης].

ارزه Π. **ἐρζέ,** ὄν. κονίασις τοίχου, ἐπίχρισις δι' ἀσβέστου.

ارزه کر Π. **ἐρζε-γκέρ,** ὄν. κονιατής, ὁ διὰ κονιάματος ἐπιχρίων τοίχους, κ. σουβατζῆς· βλ. صیواجی .

ارزیز Π. **ἐρζίζ,** ὄν. κασσίτερος.

ارژنك Π. **ἐρζένκ,** συνων. τῷ ارتنك .

ارساء Α. **ἰρσὰ** [ρζ. رسو] ρ. ἀφ. τὸ στερεοῦν, στερέωσις, ἀγκυροβόλησις: لنگر ی— ἀγκυροβόλησις [ἀγκύρας]· || سفینه ی — ἀγκυροβόλησις πλοίου [σπν.].

ارسال Α. **ἰρσὰλ** [ρζ. رسل, βλ. رسالت] ρ. ἀφ. ἀποστολὴ [ἐπὶ προσώπων καὶ πραγμάτων]: ی — مکتوبك ، آدمك ἀποστολὴ ἀνθρώπου, ἐπιστολῆς· ‖ Ρμ. ἀποστέλλω [αἰτ.]: ایتدی — مکتوب ، آدم ἀπέστειλεν ἄνθρωπον, ἐπιστολήν· § مثل —**ارسال مسئل,** ἐπεξήγησις, ἢ διασάφησις διὰ παραδείγματος πασιγνώστου καὶ πανθομολογουμένου· § لحیه — τὸ ἀφίνειν γενειάδα· § πλθ. ارسالات βλ.

ارسالات Α.**ἰρσαλ-άτ,**ὄν. πλθ. θ. ἀποστολαὶ ἐν γένει καὶ ἰδίᾳ ζωοτροφιῶν, πολεμεφοδίων στρατοῦ·τὰ ἀποστελλόμενα γράμματα, πράγματα,ἐμπορεύματα κτλ.: پوسته خانه‌لك مأموری — ὁ ἐπὶ τῆς ἀποστολῆς ὑπάλληλος τοῦ τηλεγραφείου· || ی پك چوق‌اولان بر مغازه — κατάστημα, οὗτινος τὰ ἀποστελλόμενα ἐμπορεύματα εἶναι πολλά.

ارسالیه Α. **ἰρσαλ-ιγέ,**ὄν.θ. ἀγωγιαστήριον, ἤτοι συμβόλαιον μεταξὺ τοῦ ἀποστέλλοντος ἐμπόρευμα καὶ τοῦ ἀγωγιάτου·λέγεται καὶ ارسالیه قاغدی **ἰρσαλιγὲ καϊμσί.**

ارسز Τ. **ἐρ-σίζ,** ἐπθ. ἡ ἄνευ ἀνδρός,ἤτοι χήρα· βλ. ارکسز .

آرسطو **ἀρίστο,** ἢ آرسطوطالیس **ἀριστοτάλις,** ὄν. κ. Ἀριστοτέλης [ὁ φιλόσοφος].

آرسلان Τ. **ἀρσλάν,** ὄν. λέων, λέαινα: ارکك — λέων [ἄρρην] || — دیشی λέαινα [θήλεια]· || کومرده‌سی — ὁ λέων ὠρύεται· || کوکرمش کوکرمش λέων ὠργισμένος, ἀφρίζων ἐκ τοῦ θυμοῦ· || یاغی — φωλεὰ λεόντων, ἐπίφοβος τόπος· || آغزی — στόμα λέοντος, ἢ ὀχετὸς ἐν

σχήματι λέοντος ἐπὶ τῆς δεξαμενῆς, δι' οὗ τὸ ὕδωρ χύνεται ἐντὸς αὐτῆς· § [μτφ.] ἀνδρεῖος, ἥρως: كسلك —γίνομαι ἥρως [κόπτομαι λέων]· || يورکلی — λεοντόκαρδος· || يارووسی —λεοντιδεύς, ἢ ἥρως ὁμοιάζων κατὰ τὴν ἀνδρείαν τὸν πατέρα του· || پنجه لی — ὁ ἔχων ὄνυχας λέοντος, ἤτοι ἰσχυρὸς ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ὁποίου δὲν δύναταί τις ν'ἀποσπάσῃ τὸ εἰς χεῖρας αὐτοῦ περιελθὸν πρᾶγμα· § پنجه سی — λεοντοπόδιον· [φυτ.]· || قويروغی — παυσώνιον [φυτ.].

آرسلانجی } T. **ἀρσλαν-δζή,** ὄν. φύλαξ λεόντων, θηριοτρόφος.

آرسلانخانه } T. **ἀρσλαν-χανέ,** ὄν. θηριοτροφεῖον· [οἶκος λεόντων].

آرسلانلانمق } **ἀρσλαν-λανμάκ,** ρμ. μσ. γίνομαι λέων, ἤτοι ἀνδρεῖος.

آرسلانلی } **ἀρσλαν-λή,** ὄν. ὄνομα δοθὲν ἐπὶ τῶν Σελδζουκιδῶν εἰς νόμισμα ἀξίας ἑνὸς γροσίου, φέρον τὴν μορφὴν λέοντος καὶ ἡλίου.

آرسنیق } Ελ. **ἀρσενίκ,** ὄν. [χημ.] ἀρσενικόν, ἢ ἀρσένιον [μέταλλον]· || حامض — ἀρσενικὸν ὀξύ· || — مركبات مثنيه ἀρσενιοῦχα κράματα.

آرسنیق } A. **ἀρσενικ-ή,** ἐπθ. ἀρσενικοῦχος: حامض — ἀρσενιῶδες ὀξύ.

آرسنیقیت } A. **ἀρσενικ-ηγέτ,** ὄν. ἀρσενικὸν ἅλας [χημ.].

آرسنیقیتی } A. **ἀρσενικ-ηγετί,** ὄν. ἀρσενῶδες ἅλας [χημ.].

آرش } Γλ. **ἄρς** [marche], ἐπφν. ἐμπρός! [διαταγὴ στρατιωτική]: اتمك — κινῶ τὸ τάγμα, τὸν στρατόν.

آرش } ἢ آریش T. **ἀρής,** ὄν. πῆχυς, ἤτοι τὸ ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος μέχρι τοῦ ἄκρου τοῦ μέσου δακτύλου μέρος τῆς χειρός· § πῆχυς [μέτρον καταμετρήσεως]· βλ. آرشین· § στήμων, στημόνι ὑφάσματος, ἤτοι ἡ κατὰ μῆκος κλωστὴ τοῦ ὑφάσματος· βλ. ایریش καὶ آرغاج

ارش } A. **ἔρς,** ὄν. ἀντίποινον, ἀποζημίωσις χρηματικὴ διὰ μέλος τοῦ σώματος παθόν, ἐπιβαλλομένη ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ νόμου [شرع] εἰς τὸν τραυματίσαντα διὰ τὸν τραυματισθέντα:—كلان لازم جارح اوزرينه ἀποζημίωσις ἐπιβαλλομένη τῷ τραυματίσαντι· βλ. ديت.

ارشاء } A. **ἰρσά** [ρζ. رشو, βλ. رشوت] ρ. ἀφ. μτδ. τὸ δωροδοκεῖν, δωροδοκία: — وارتشا τὸ δωροδοκεῖν καὶ τὸ δωροδοκεῖσθαι.

ارشاد } A. **ἰρσάδ** [ρζ. رشد] ρ. ἀφ. τὸ δεικνύειν τὴν εὐθεῖαν ὁδόν, ὁδηγία, ποδηγεσία. ‖ Ρμ. ὁδηγῶ, ποδηγετῶ [αἰτ. δοτ.]: ||ايلدی طريق حقه — ὡδήγησεν αὐτὸν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας·||ايلدی اصحاب ضلالی — ὡδήγησε τοὺς πεπλανημένους·|| ايڈيكنی كيسه اللهك — οὐδεὶς δύναται νὰ ποδηγετήσῃ οὓς ὁ Θεὸς δὲν ὡδήγησε· § πλθ. ارشادات.

ارشته } T. **ἐριστέ,** ὄν. φιδές, ἤτοι ἡ γνωστὴ ζύμη διὰ σοῦπαν.

ارشد } A. **ἐρσέδ** [παραθ. τοῦ رشد] ἐπθ. ὁ ἐγγύτερος τῆς εὐθείας ὁδοῦ, ἐχεφρονέστερος-τατος: وارثلرك — و اكبری ὁ ἐχεφρονέστερος καὶ πρεσβύτερος τῶν κληρονόμων.

آرشیدوشس } Γλ. **ἀρσίτουδὲς** [archiduchesse] ὄν. ἀρχιδούκισσα.

آرشیدوق } Γ. **ἀρσίτούκ** [archiduc] ὄν. ἀρχιδούξ.

آرشین } ἢ آرشون T. **ἀρσὴν** [ἐκ τοῦ آرش] ὄν. ἡ ἀπὸ τῶν ἄκρων τῶν δακτύλων μέχρι τῶν ὤμων χείρ· πῆχυς [μέτρον]: ايله — صاتمق پوزلو μὲ τὸν πῆχυν, ἤτοι λιανικῶς·||— اولچمك ايله μετρῶ διὰ τοῦ πήχεως·§σκέλος: ی — بيوك ὁ ἔχων μεγάλα σκέλη καὶ ποιῶν μεγάλα βήματα· || اچق لری — ἀνοίγω τὰ σκέλη, κάμνω μεγάλα βήματα·|| [μτφ.] ὑπολογισμός, σκέψις·§ βλ. اندازه καὶ ذراع.

آرشینلامق } T. **ἀρσὴν-λαμάκ,** ρμ. μτδ. μετρῶ διὰ τοῦ πήχεως· μετρῶ μὲ μεγάλα βήματα, περιπατῶ ταχέως [αἰτ.].

آرشینلق } T. **ἀρσὴν-λήκ,** ἐπθ. πηχυαῖος: جام — ὕελος πηχυαία, ἤτοι μήκους πήχεως·§ ὁ διὰ τοῦ πήχεως μετρούμενος: قاش — ὕφασμα διὰ πήχεως πωλούμενον.

ارصاد } A. **ἐρσάδ** [πλθ, τοῦ رصد] ὄν. τηλεσκόπια [ἀστρονομ.]·ἀστεροσκοπεῖα.

ارصاد } A. **ἰρσάδ** [ρζ. رصد] ρ. ἀφ. παρατήρησις προσεκτικὴ [ἀστέρων]·χρῆσις τηλεσκοπίου ἐν τῇ ἀστρονομίᾳ·§τὸ προπαρασκευάζειν τινί τι, προετοιμασία· § ἀφιέρωσις δημοσίων γαιῶν· § τὸ ἐκφέρειν λέξιν τινὰ ἐν στίχῳ, ἢ ἐν πεζῷ λόγῳ, δεικνύουσαν διὰ τοῦ γράμματος τῆς ὁμοιοκαταληξίας, ἢ ἐκ τῆς ἐννοίας,ὁποία ἔσται ἡ ἑπομένη. ‖ Ρμ. παρατηρῶ προσεκτικῶς, προετοιμάζω κτλ.

ارصان } A. **ἰρσὰν** [ρζ رصن, βλ. رصانت] ρ. ἀφ. τὸ στερεοποιεῖν, στερεοποίησις, στερέωσις: اساس — στερέωσις τῆς βάσεως· ||بنا — στερέωσις τῆς οἰκοδομῆς· || ی — جدارك στερέωσις τοῦ τοίχου· [συνηθέστερον ترصين].

ارض } A. **ἔρζ,** ἢ **ἄρζ,** ὄν. γῆ: سما — γῆ καὶ οὐρανός·||منبت — γῆ γόνιμος· || كره — γηΐνη σφαῖρα·§ χώρα: كنعان — ἡ χώρα τῆς Χαναάν·||فلسطين — ἡ χώρα τῆς Παλαιστίνης· § πλθ. اراضی **ἐραζί,** καὶ ارضون **ἐρεζούν,** βλ.

ارضاء } A. **ἰρζὰ** [ρζ. رضا] ρ. ἀφ. τὸ ποιεῖν τινα συγκατατεθῆναι, ἢ συναινέσαι εἴς τι,τὸ ἱκανοποιεῖν, ἱκανοποίησις: ی طرفين — τὸ ἱκανοποιεῖν τοὺς διαδίκους, ἤτοι τὸ ποιεῖν αὐτοὺς συγκατανεῦσαι, συναινέσαι,εἴς τι· ‖Ρμ. [δοτ.αἰτ.] : او بيك غروش طلبنده ايدی نهايت انی ايلدم — بش يوزه ἐκεῖνος ἀπῄτει χίλια γρόσια· ἐπὶ τέλους τὸν ἔκαμα νὰ συγκατατεθῇ εἰς τὰ πεντακόσια·|| ايتدی—صاحب البيتی **σαχήτ-λ-ετί-τὶ ἰρζὰ ἐττί,** ἱκανοποίησε τὸν οἰκοδεσπότην.

ارضاع } A. **ἰρζὰ** [ρζ. رضع] ρ. ἀφ. γαλούχησις: ی — صبينك γαλούχησις τοῦ βρέφους· ‖ Ρμ. γαλουχῶ [αἰτ.] : زواللی مادر هم سرعتله كيديور هم قوجاغنده كی معصوی — ايديور ἡ δυστυχὴς μήτηρ καὶ ἐν τάχει πορεύεται καὶ τὸ ἐν τῇ ἀγκάλῃ αὐτῆς βρέφος θηλάζει.

ارضون } A. **ἐρεζούν,** πλθ. τοῦ ارض ἄχρηστος· ἀντὶ τούτου εἶναι ἐν χρήσει ὁ ارضين βλ.

ارضه } A. **ἐρζά,** ὄν. θ. σκώληξ τοῦ ξύλου, ξυλοφάγος.

ارضی } A. **ἐρζ-ί,** ἢ **ἀρζ-ί,** ἐπθ. γήϊνος,ἐπίγειος· θ.§ ارضيه **ἀρζιγέ:** — محصولات προϊόντα τῆς γῆς·§ βλ. καὶ ارضيه.

ارضين } A. **ἐρεζὶν** [πλθ.τοῦ ارض] ὄν. γαῖαι: — و سماوات οἱ οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ.

ارضيه } A. **ἀρζιγὲ** [θ. τοῦ ارضی βλ.] ἐπθ. γήϊνος·§ **ἀρτιγέ,** ὄν. φόρος τελωνιακὸς λαμβανόμενος ἐκ τῶν εἰμπορευμάτων, ὅσα μένουσι πλέον τῶν 8 ἡμερῶν ἐν τῷ τελωνείῳ.

ارعن } A. **ἐρὰν** [ρζ. رعن] ἐπθ. εὐήθης, βλάξ· § θ. رعنا βλ.

ارعاء } A. **ἰρὰ** [ρζ. رعی] ρ. ἀφ. τὸ ποιμαίνειν ζῶα· § βλ. ارتعاء

ارعوه } A. **ὀρσβέ,** ὄν. θ. ζυγός [ζώου].

ارغاب } A. **ἰργὰβ** [ρζ. رغب, βλ. رغبت] ρ. ἀφ. προτροπή, ἐνθάρρυνσις, παρακίνησις: ناس — ἐνθάρρυνσις, προτροπὴ διὰ τὸν λαόν· [συνηθέστερον ترغيب βλ.].

ارغات } ἢ ارغاد Ἑλ. **ἰργάτ,** ὄν. ἐργάτης ἐν οἰκοδομαῖς· || پازاری —ἀγορὰ ἐργατῶν, ἤτοι μέρος συναθροίσεως τῶν ἐν οἰκοδομαῖς ἐργαζομένων ἐργατῶν· βλ. καὶ بوجرغاد.

ارغامتق } T. **ἰργατμάκ,** ρμ. μτδ. κινῶ τι ἐκ τῆς θέσεώς του· βλ. ارغالامق.

آرغاج } T. **ἀργὰδζ** [آرغامق] ὄν. ὑφάδιον [φάδι], κρόκη ὑφάσματος, ἤτοι ἡ κατὰ πλάτος κλωστὴ αὐτοῦ· ἄλλως آتق καὶ مكيك اپلكی § βλ. καὶ آرش.

آرغاجلامق } T. **ἀργαδζ-λαμάκ,** ρμ. μτδ. διάζομαι, ἤτοι ἁπλόνω τὸν στήμονα εἰς τὸν ἐργαλειόν, ἐξυφαίνω ἱστόν.

ارغاد } Ελ. **ἰργάτ·** βλ. ارغات.

ارغالامق } T. **ἰργα-λα-μάκ,** ρμ.μτδ. κινῶ, σαλεύω τι ἐκ τῆς θέσεώς του· βλ. ارغامق.

ارغالانمق } T. **ἰργα-λαν-μάκ,** ρμ. μτδ. κινοῦμαι ἐκ τῆς θέσεώς μου, σαλεύομαι: ارغالاندی طوردی μετεκινήθη ἐκ τῆς θέσεώς του· βλ. ارغامق.

ارغام } A. **ἰργὰμ** [ρζ رغم] ρ. ἀφ. τὸ τρίβειν χαμαί, τὸ ἐξευτελίζειν: انف دشمن — τὸ τρίβειν τὴν ῥῖνα τοῦ ἐχθροῦ, τὸ καταβάλλειν τὴν ὀφρῦν καὶ ἔπαρσιν αὐτοῦ.

آرغامق } T. **ἀργα-μάκ,** ρμ. μτδ. διάζομαι, στημονίζομαι· βλ. آرغاجلامق.

ارغاندی } ἢ ارغانی T. **ἰργαντὶ** [ἐκ τοῦ ἐπομ.] ὄν. κίνησις· § ἐπθ. κινητός, κρεμαστός: كوپری — γέφυρα περιαιρετή.

ارغانمق } T. **ἰργα-ν-μάκ,** ρμ. μσ. κινοῦμαι, σαλεύομαι· βλ. ارغالامق.

ارغنون } A. **ἐργανοῦν**[ἐκ τῆς ἑλλ.] ὄν. ὄργανον, ἐντατοσύριγξ [τὸ μέγιστον καὶ εὐρυχωρότατον τῶν μουσικῶν ὀργάνων] § كيميوی — χημικὴ ἁρμονία ,ἢ φιλοσοφικὴ λυχνία, ἢ φλὸξ ὑδρογόνου.

ارغوان } Π.**ἐργαβάν,**ἢ **ἐργουβάν,**καὶ ارجوان **ἐρδζβάν,** ὄν. μαλαχόδενδρον,ἤτοι δένδρον ἔχον ἄνθος μαλάχης, ἐξ οὗ ἐξάγεται ἡ πορφύρα, ἤτοι τὸ πορφυροῦν χρῶμα· § πορφυροῦν χρῶμα· § [ποιητ.] ἐρυθρὸς οἶνος.

ارغوانی Π. **ἐργαβαν-ί, ἢ ἐργουβαν-ί,** ἐπθ. πορφυροῦς, φοινικόχρους : شراب — οἶνος πορφυροῦς.

آرغید Τ. **ἀργὶτ** [λ. ἀρχ.] ὄν. κλεισώρεια, στενὸν πέρασμα ὄρους.

آرغیمق Τ. **ἀργη-μάκ,** βλ. آریغمق .

آرغین ἢ آرغون Τ. **ἀργήν,** ἐπθ. καταβεβλημένος· βλ. یورغون καὶ آریغ .

ارفاه Α. **ἰρφᾶχ** [ρζ. رفه, βλ. راحت] ρ. ἀφ. ἀνετοποίησις, ἤτοι κάμνω τινὰ ν' ἀπολαύῃ ἀνέσεως καὶ ἡσυχίας: اهالی — ἀνετοποίησις τοῦ λαοῦ· § συνηθέστ. ترفیه βλ.

ارفع Α. **ἐρφὰ** [παραθ. τοῦ رفیع] ἐπθ. ὑψηλότερος - τατος : درجات — ὁ ὑψηλότατος τῶν βαθμῶν.

ارفق Α. **ἐρφὰκ** [ρζ. رفق] ἐπθ ἐπιεικέστερος - τατος [δοτ.] : — ناسٔ ἐπιεικέστερος τῷ λαῷ· βλ. اوفق **ἐβφάκ.**

آرق Τ. **ἀρκ** [ἐκ τοῦ خرق] ὄν. αὔλαξ πρὸς ποτισμὸν φυτῶν ἐν τοῖς κήποις.

ارق Α. **ἐρὰκκ** [παραθ. τοῦ رقیق] ἐπιθ. λεπτότερος - τατος: اینجه — ὁ λεπτότερος τῶν ἀτμῶν· || اوراق — τὸ λεπτότερον τῶν φύλλων.

ارق Τ. **ἐράκ,** ὄν. ἀϋπνία· συνων. τῷ سهر .

ارق Τ. **ἤρκ,** κ. ایلق **ἤλκ** [ἐκ τοῦ اورق] ὄν. γενεά, καταγωγή.

ارقاق Α. **ἰρκὰκ** [ρζ. رق] ρ. ἀφ. μτβ. ἀπόκτησις δούλου, ἢ δούλης, δι' ἀγορᾶς ἢ δι' αἰχμαλωσίας: مملوك — ἀπόκτησις δούλων· || جواری — **ἰρκάκη δζεβαρί,** ἀπόκτησις δούλων [γυναικῶν].

ارقام Α. **ἐρκὰμ** [πλθ. τοῦ رقم] ὄν. ἀριθμητικοὶ χαρακτῆρες, ἀριθμοί: هندیه — ἀριθμοὶ Ἰνδικοί, ἤτοι οἱ ἐν χρήσει ἐν τῇ ἀριθμητικῇ.

آرقداش ἢ داشقه آرقه Τ. **ἀρκα-τάς,** ὄν. σύντροφος: مکتب — συμμαθητής· || پول — συνοδοιπόρος· || قلم — συνάδελφος ἐν τῷ γραφείῳ.

آرقداشلق Τ. **ἀρκα-ταὸλήκ,** ἀφ. συντροφία· || Ρμ. κάμνω συντροφίαν· || ایدی اوتلاردلر برابر اشك ایله برابر اوکوز — ἐνδυβος καὶ βοῦς συντροφίαν ποιήσαντες συνέβοσκον.

آرقوری Τ. **ἀρκουρή,** καὶ κατὰ παραφθορὰν : آیقری **ἀϊκηρή,** ἐπθ. λοξός, πλάγιος, ἐγκάρσιος· ἐναντίος, ἀνάποδος : آدم — ἀνάποδος ἄνθρωπος, διεστραμμένος· § ἐπρ. λοξῶς, πλαγίως: کیتمك — λοξοβατῶ· || دن کلك — φέρομαι κακῶς, ἀνάποδα.

آرقومق Τ. **ἀρκου-μάκ,** βλ. آریغمق .

آرقون Τ. **ἀρκούν,** ταὐτὸν τῷ آرغین βλ.

آرقه Τ. **ἀρκά,** ὄν. ράχις, τὸ ὄπισθεν μέρος, κ. ἀνάποδη, ἀνάστροφον [ἀντιθ. یوز]: سی — ال ράχις χειρός, ἤτοι τὸ ἄνω αὐτῆς μέρος· || اوستی — یاتمق κοιμῶμαι ἐπὶ τῆς ράχεως· || سنی المق — συμπληρῶ, τελειόνω τι· || ویرمك — δίδω ράχιν, ἐπιστηρίζομαι· § ὀπίσω : سنه دوشمك — πίπτω ὀπίσω τινός, ἐπιδιώκω, ἢ παρακολουθῶ· || یه — قالمق μένω ὀπίσω, καθυστερῶ· || دن کلك — ἔρχομαι ὄπισθεν· § προστασία, προστάτης: اولمق —, ἢ چیقمق — προστατεύω· || سی قوتلی — ὁ ἔχων ἰσχυρὸν προστάτην.

آرقه‌سز Τ. **ἀρκα-σήζ,** ἐπθ. ὁ ἄνευ ράχεως· § ὁ ἄνευ προστασίας, προστάτου· βλ. آرقه‌لی .

آرقه‌لج Τ. **ἀρκα-λήδζ,** ὄν. σάγμα ἀχθοφόρου.

آرقه‌لق Τ. **ἀρκα-λήκ,** ὄν. ἐπανωφόριον κοντὸν φορούμενον ἄνωθι τοῦ γελεκίου.

آرقه‌لمق Τ. **ἀρκα-λαμάκ,** ρμ. μτδ. λαμβάνω ἐπὶ τῆς ράχεως, φορτόνομαι [αἰτ.].

آرقه‌لی Τ. **ἀρκα-λή,** ἐπθ. ὁ ἔχων ράχιν : اسکمله — σκίμπους ἔχων ράχιν· § ὁ ἔχων ἰσχυρὸν προστάτην· βλ. آرقه‌سز .

ارك Τ. **ἐρέκ,** [λ. ἀρχ.] ὄν. φρούριον, χαράκωμα· βλ. قلعه ایچ .

ارك Τ. **ἐρίκ,** βλ. اریك .

ارکاب Α. **ἰρκιὰπ** [ρζ. رکب, βλ. رکوب] ρ. ἀφ. τὸ ἐπιβιβάζειν, ἢ ἐπιβίβασις· ‖Ρμ. [αἰτ.δοτ.]: چوجقلری آرابه‌یه 'حیوانه' واپوره ایلدی — ἐπεβίβασε τοὺς παῖδας εἰς τὴν ἅμαξαν, εἰς τὸ ζῶον, εἰς τὸ ἀτμόπλοιον· || — بال **ἀι-λι-ἰρκιάπ,** ἢ ارکابا **ἰρκιάπεν,** δι' ἐπιβιβάσεως, ἐπιβιβάσας: [ارکاباً ἢ] عائله‌سنی واپوره بالارکاب کوندردی ἐπιβιβάσας τὴν οἰκογένειάν του εἰς τὸ ἀτμόπλοιον ἀπέστειλε.

ارکاباً Α. **ἰρκιάπ-εν,** ἐπρ. δι' ἐπιβιβάσεως, ἐπιβιβάσας· βλ. ارکاب .

ارکان Α. **ἐρκιὰν** [πλθ. τοῦ رکن] ὄν. κίονες, στηρίγματα· θεμελιώδεις κανόνες, ἢ βάσεις· τὰ πρώτιστα πρόσωπα ὑπουργείου, διευθύνσεως, σωματείου, γραφείου, συντάξεως, ἤτοι ὑπουργοί, τμηματάρχαι, ἀνώτεροι ὑπάλληλοι, συντάκται κτλ.: دولت — οἱ μεγιστᾶνες τοῦ κράτους, ὑπουργοί· || ولایت — τμηματάρχαι, διευθυνταὶ τῶν διαφόρων διοικητικῶν κλάδων νομαρχίας· § [στρ.] στρατηγοί : و امرا — οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ ἀνώτεροι ἀξιωματικοί· || آلای — ی οἱ ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ συντάγματος, ἤτοι ὁ συνταγματάρχης, ἀντισυνταγματάρχης κτλ. || حربیه — ، ἢ حرب — ἐπιτελεῖον στρατοῦ· § κανόνες, διατυπώσεις, ἐθιμοτυπίαι καλῆς συμπεριφορᾶς, εὐκοσμία, εὐπρέπεια : — نه یول بیلیر نه οὔτε δρόμον γινώσκει, οὔτε κανόνας, ἤτοι δὲν γινώσκει νὰ φέρηται, δὲν ἔχει καλὴν συμπεριφοράν· § تکوینیه — κυτοβλαστεῖον [ἀνατ.]· § βλ. καὶ مندر .

ارکج Τ. **ἐρκέδζ,** ὄν. τράγος· βλ. تکه καὶ ایرکج .

ارکك Τ. **ἐρ-κέκ,** ὄν. ἄρρην [ἐπὶ ἀνθρώπων καὶ ζώων· ἀντίθ. قز κόρη, καὶ ἐπὶ ζώων دیشی θῆλυ]: چوجق — ἄρρεν παιδίον· || آرسلان — λέων [ἄρρην]· § ἀνὴρ [κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ قاری γυνή].

ارککجه Τ. **ἐρκέκ-δζε,** ἐπρ. ἀνδρικῶς, γενναίως.

ارککسز Τ. **ἐρκεκ-σίζ,** ἐπθ. ἡ ἄνευ ἄρρενος, ἢ ἀνδρός· ἤτοι γυνὴ μὴ ἔχουσα σύζυγον, ἢ πατέρα, ἀδελφόν κτλ. χήρα· § βλ. ارسز .

ارککسی Τ. **ἐρκεκ-σί,** ἢ ارککسی **ἐρκεγιμσί,** ἐπθ. ἀρρενωπός· γυνὴ ἀρρενωπή, κ. ἀνδρογυναῖκα.

ارککلك Τ. **ἐρκεκ-λίκ,** ἀφ. ἀνδρικότης, ἀνδρικὴ ἡλικία, ἀνδρεία.

ارککلی Τ. **ἐρκεκ-λί,** ἐπθ. ὁ ἔχων τὸ ἄρρεν του [ἐπὶ γυναικός, ἢ ζώων θηλέων]: دیشیلو — ὁ ἔχων τὸ ἄρρεν του καὶ τὸ θῆλύ του [ἐπὶ ζεύγους ζώων, ἢ ἐργαλείων, ὡς ἡ βίδα, τὸ ράχτι τοῦ παραθύρου κτλ. συνισταμένων ἐκ δύο τμημάτων, ὧν τὸ ἓν εἰσέρχεται ἐντὸς τοῦ ἄλλου]: دیشیلو بر چفت طاووس — ζεῦγος ταὼ ἐξ ἄρρενος καὶ θήλεος.

ارکلی Τ. **ἐρέγλι,** ὄν. κ. Ἡράκλεια [χωρίον Ραιδεστοῦ]· § سی — قره دکز Ἡράκλεια Πόντου·

ارکمك Τ. **ἰρκμέκ,** βλ. ایرکمك .

ارکن ἢ ایرکن Τ. **ἐρ-κέν** [ایرمك] ἐπρ. ἐνωρίς, πρωΐ: کلدی — صباحلین ἦλθε τὸ πρωῒ ἐνωρίς· || دن یوله چیقدی — ἐνωρὶς, ἢ ἀπὸ πρωΐας ἀνεχώρησεν.

ارکن Τ. **ἐρ-γκέν** [ایرمك] ὄν. ἄγαμος ἀνήρ [φθασμένος, ὥριμος]· βλ. καὶ ایرکین .

ارکنجه Τ. **ἐρκεν-δζέ,** ἐπρ. ὀλίγον ἐνωρίς, ἐνωρίτερα.

ارکنجی Τ. **ἐρκεν-δζί,** ἐπθ. ὁ ἐγειρόμενος πρωΐ, ἐνωρίς· πρωϊνός, ἐωθινός.

ارکنلك Τ. **ἐργκεν-λίκ,** ἀφ. ἀγαμία· § ἐξανθήματα ἐκ νεανικῆς ὁρμῆς, φυόμενα ἐν τῷ προσώπῳ τῶν νέων· ἀκμαί.

ارلك Τ. **ἐρ-λίκ,** ἀφ. ἀνδρικὴ ἡλικία, ἀνδρικότης, γενναιότης.

ارلامق Τ. **ἰρλαμάκ,** βλ. ایرلامق — ایرلایش.

ارم Α. **ἰρέμ, κ. ἐρέμ,** ὄν. κ. ὄνομα περιφήμου κήπου ἐν Ἀραβίᾳ· συνήθως συνοδεύεται ὑπὸ τῆς λέξεως باغ κῆπος, ἤτοι : باغ ارم **πάγι Ἰρέμ,** κῆπος Ἰρέμ, ἐπίγειος παράδεισος.

آرما ἢ آرمه Ιτ. **ἄρμα** [arma], ὄν. ἐξάρτυσις πλοίου, ἐξάρτια, ἱστοί, σχοινία κτλ. § ἔμβλημα, σύμβολον, σῆμα κράτους, ἢ οἰκογενείας μεγάλης, οἰκόσημον, ἔμβλημα τέχνης κτλ. [ἀρχ. τουρκ. اونغون]: صویق ἢ بی آلمق — ἀφοπλίζω τὸ πλοῖον, κ. ξαρματόνω· || دولت علیه — سی — τὸ ἔμβλημα τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους.

آرمادور Ιτ. **ἀρμα-τόρ** [armatore] ὄν. ἐφοπλιστής, ἤτοι ἐργάτης ἐφοπλίζων πλοῖον· § ξύλινος ἢ σιδηροῦς μοχλός, ἐφ' οὗ τυλίσσεται ὁ κάλως.

ارماح Α. **ἐρμὰχ** [πλθ. τοῦ رمح] ὄν. λόγχαι.

ارماق Τ. **ἰρμάκ,** ἀντὶ ایرماق βλ.

آرناود } **ἀρναούτ,** κ. **ἀρναοὺτ** [γράφεται καὶ آرنبود] ὄν. 'Αλβανός: قاریسی — 'Αλβανή [γυνή]· || قز — 'Αλβανή [κόρη]· || اوشاغی — νεανίας 'Αλβανός· || پینیری — 'Αλβανικὸς τυρὸς [εἶδος τυροῦ]· § βλ. καὶ طوسقه.

آرناودجه } Τ. **ἀρναούτ-τζέ,** ἐπρ. 'Αλβανιστί· § ὄν. ἡ 'Αλβανικὴ γλῶσσα: سویلك — ὁμιλῶ τὴν 'Αλβανικήν, ἢ 'Αλβανιστί.

آرناودلق } Τ. **ἀρναουτ-λούκ,** [γράφεται καὶ آرنبودلق] ὄν. κ. 'Αλβανία.

ارنب } Α. **ἐρνέπ,** ὄν. λαγωός· § πλθ. ارانب.

آرنبود } **ἀρνεπούτ,** βλ. آرناود.

آرنج } Π. **ἀρένδζ,** ὄν. ἀγκών.

آرنك } Π. **ἀρένγκ,** ὄν. συνών. τῷ آرغ § μέθοδος, τρόπος, πορεία.

آرنيقه } Ιτ. **ἀρνίκα,** [arnica] ὄν. δωρονίκειον [ψυτὸν ἔχον ἰδιότητα αἱμοστατικήν].

ارواء } Α. **ἰρβά** [ρζ. رواء] ρ. ἀφ. τὸ ποτίζειν, πότισις, ποτισμός· || Ρμ. [αἰτ.]: بو چشمهٔ نو پیدا ایده جکدر — ἡ νέα αὕτη κρήνη θὰ ποτίσῃ πολλοὺς διψῶντας· § βλ. اسقاء **ἰσκά.**

ارواح } Α. **ἐρβάχ** [πλθ. τοῦ روح] ὄν. ψυχαί, πνεύματα: اولولرك — αἱ ψυχαὶ τῶν νεκρῶν· || خبیثه — κακοποιὰ πνεύματα, δαίμονες.

آروغ } Π. **ἀρούγ,** ὄν. ἐρυγή, ἐρευγμός.

اروه‌لەمك } ἢ ايروەلەمك Τ. **ἐρβελεμέκ,** [ἴσως ἐκ τοῦ ἀλευρόνω] ρμ. μτδ. πάσσω ἐπὶ τῆς πινακωτῆς ἄλευρον ἵνα μὴ κολλήσῃ ἡ ζύμη, ἀλευρόνω.

آره } Τ. **ἀρά,** ὄν. μέσον κτλ. βλ. آرا.

اره } Π. **ἐρρέ,** ὄν. πρίων· [βλ. دسته] || خانه — **ἐρρε-χανέ,** ἐργοστάσιον ἔνθα πριονίζουσι ξύλα· || كش — **ἐρρε-κέζ,** πρίστης, πριονιστής.

ارهاب } Α. **ἰρχάπ** [ρζ. رهب] ρ. ἀφ. τὸ ἐκφοβίζειν, ἐκφοβισμός: اشرا — ἐκφοβισμὸς τῶν κακῶν· § συνηθέστ. ترهیب.

ارهاص } Α. **ἰρχάς** [ρζ. رهص] ρ. ἀφ. τὸ καθιστᾶν τινα μεταλλεῖον παντὸς ἀγαθοῦ· § πλθ. ارهاصات.

ارهاصات } Α. **ἰρχασ-άτ** [πλθ. τοῦ ارهاص] ὄν. ἔκτακτα γεγονότα προηγούμενα τῆς ἀποστολῆς προφήτου τινὸς καὶ διαπιστοῦντα τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ.

ارهان } Α. **ἰρχάν** [ρζ. رهن] ρ. ἀφ. ἐνεχυρίασις· συνηθέστ. ترهین **τερχὶν** βλ.

آری } Τ. **ἀρή,** ὄν. μέλισσα: — کی **πέϊ ἀρή,** ἢ بکی — **ἀρὴ πεγί,** βασίλισσα [θήλεια μέλισσα, ἥτις ἐν ἑκάστῃ κυψέλῃ εἶναι μία]· || سی — اوغل νέα μέλισσα, ἧς τὸ μέλι εἶναι λευκόν· || سی — اشك γαϊδουρομέλισσα, ἢ سی — یبان ἀγριομέλισσα, σφήξ, κηφήν· || قوغی — κυψέλη· || قوشی — μελισσουργὸς [πτν.]. § βλ. صوقق.

آری } Τ. **ἀρή,** ἢ آریق **ἀρὶκ** [λ. ἀρχ.] ἐπθ. καθαρός· || βλ. — آریغ — آریغق — آریغق — آریلامق — آریغق.

آری } Τ. **ἀρή,** [λ. ἀρχ.] ἐπφ. ναί· μάλιστα· κάλλιστα· § ὁρίσατε ! διατάξατε ! [ἀπάντησις εἰς πρόσκλησιν].

آریا } Ιτ. **ἀρία** [aria] ὄν. τὸ καταβιβάζειν ἐλαφρῶς τὰ ἱστία, ἢ τὴν λέμβον, ἢ τὰς κεραίας πλοίου, τὸ ἀφίνειν ἐλεύθερα τὰ σχοινία αὐτῶν. || Ρμ. کیمك — καταβιβάζω κτλ.

ارياح } Α. **ἐργιάχ** [πλθ. τοῦ ریح] ὄν. ἄνεμοι.

اريال } **ἰργιάλ,** βλ. ریال **ριγιάλ.**

اريب } Α. **ἐρὶπ** [ρζ. ارب] ἐπθ. νοήμων, εὐφυής: -- اديب φιλόλογος εὐφυής.

آريتمق } Τ. **ἀρη-τ-μὰκ** [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ آری καθαρὸς] ρμ. μτδ. πλύνω, καθαρίζω, ἀφαιρῶ τὰ περιττά, ἀγνίζω.

اريتمك } Τ. **ἐρι-τ-μέκ,** ρμ. μτδ. ἀναλύω βούτυρον, μέταλλον κτλ. [αἰτ.]: — یاغی ἀναλύω τὸν βούτυρον· § μτφ. κάμνω τινὰ νὰ ἰσχναίνῃ τυραννῶν αὐτὸν ἠθικῶς.

آريجی } Τ. **ἀρη-δζή,** ὄν. μελισσοτρόφος, μελισσουργός.

آريجيلق } Τ. **ἀρη-δζηλήκ,** ἀφ. μελισσοτροφία, μελισσουργία.

اريحا } **ἐριχά,** ὄν. κ. 'Ιεριχὼ [πόλις].

آريش } Τ. **ἀρήζ,** βλ. ارش.

آريغ } Τ. **ἀρήγ,** ἢ آریق **ἀρὶκ** [λ. ἀρχ. βλ. آرغین] ἐπθ. ἰσχνός, καταβεβλημένος.

آريغمق } Τ. **ἀρηγ-μὰκ** καὶ آرغیق **ἀργημάκ,** ἢ آرقومق **ἀρκου-μὰκ** [λ. ἀρχ.] ρμ. οὐδ. ἰσχναίνω, ψθίνω, καταβάλλομαι.

آريقلاتمق } Τ. **ἀρηκ-λατμάκ,** ρμ. μτδ. ἐξασθενίζω, καταβάλλω [αἰτ.].

آريقلامق } Τ. **ἀρηκ-λαμὰκ,** ἢ آریقلاغق **ἀρηκ-λανμάκ,** ρμ. μσ. ἰσχναίνω, καταβάλλομαι.

آريقلق } Τ. **ἀρηκ-λήκ,** ἀφ. ἰσχνότης, καθαρότης.

اريك } Τ. **ἐρὶκ** [κατὰ τὸ لهجه κυρίως اوروك **ὀρὸκ** = αἱμωδιασμὸς] ὄν. δαμάσκηνον· [εἴδη δαμασκήνων: جان اریکی **δζὰν ἐριγί,** مردم اریکی **μδρὸτδμ ἐριγί,** تربه اریکی **τδρὸτὲ ἐριγί,** چقال اریکی **τδακὰλ ἐριγί,** فرنك اریکی **φρὲνκ ἐριγί,** آماسیه اریکی **ἀμάσια ἐριγί,** ویشنه اریکی **βίάνε ἐριγί,** بارداق اریکی **πὰρτὰκ ἐριγί·**] || — آغاجی δαμασκηνέα.

اريكله‌مه } Τ. **ἐρικ-λεμέ,** ὄν. νεόφυτον δένδρου, προερχόμενον οὐχὶ ἐκ βλαστοῦ, ἢ καταβολάδος.

اريكن } Τ. **ἐρι-γὲν** [μτχ. τοῦ اریك] ἐπθ. πολύχυμος, κ. λυόνων [καρπός].

اريكه } Α. **ἐρικέ,** ὄν. θ. θρόνος: سلطنت — ὁ θρόνος τῆς βασιλείας· § πλθ. كی اری **ἐραΐκ.**

اريكه پيرا } Π. **ἐρικὲ-πιρά,** ἐπθ. ὁ κοσμῶν, ἀγλαΐζων τὸν θρόνον [ἄναξ].

اريكه نشين } Π. **ἐρικὲ-νισίν,** ἐπθ. ὁ ἐπὶ τοῦ θρόνου καθήμενος [ἄναξ]: سلطنت عثمانیه — ὁ ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς ὀθωμανικῆς βασιλείας καθήμενος.

آريلامق } Τ. **ἀρη-λαμάκ,** ἢ آریلق **ἀρη-λμὰκ** [λ. ἀρχ.] ρμ. οὐδ. θεραπεύομαι.

آريمق } **ἀρη-μάκ,** ρμ. οὐδ. καθαρίζομαι, θεραπεύομαι· βλ. καὶ آریغق.

اريمك } Τ. **ἐρι-μέκ,** ρμ. οὐδ. ἀναλύομαι, διαλύομαι [ἐπὶ πάγου, χιόνων, μετάλλων καὶ ἄλλων σκληρῶν σωμάτων μεταβαλλομένων εἰς ρευστόν]: اریر شکر صوده τὸ σάκχαρι διαλύεται ἐν τῷ ὕδατι· § φθίνω, ἐξασθενῶ, κ. λυόνω [ἐπὶ ζώων καὶ ἀνθρώπων]· § διαλύομαι, ἐξαφανίζομαι [ἐπὶ οἰδημάτων]· § φθείρομαι, κ. λυόνω [ἐπὶ ἐνδυμάτων, ὑφασμάτων]· § περιέρχομαι εἰς ἀμηχανίαν [λυόνω καὶ παγόνω]· — یاغی ἐξ ὑπερβολικῆς ὀρ-

ارمغان } Π. **ἐρμεγάν,** κ. ارمغان **ἀρμαγάν,** ὄν. δῶρον, ἰδίᾳ τὸ ἐξ ἄλλης χώρας φερόμενον: ی — چوبان چام ساقزی τὸ δῶρον τοῦ ποιμένος [εἶναι] ρητίνη πεύκης, ἤτοι ἕκαστος δίδει ὅ,τι δύναται, ἢ δῶρον εὐτελὲς καὶ ἐλάχιστον [πρμ.].

ارمك } Τ. **ἐρμέκ,** βλ. ایرمك.

ارمل } Α. **ἐρμέλ,** ὄν. χῆρος· πτωχός· § πλθ. ارامل **ἐραμίλ·** βλ. ἐπόμ.

ارمله } Α. **ἐρμελέ,** ὄν. θ. χήρα· § πλθ. ارامل **ἐραμίλ.**

ارمنی } **ἐρμενί,** ἐπθ. 'Αρμένιος· § جه — **ἐρμενί-δζε,** ἐπρ. 'Αρμενιστί· καὶ ὄν. ἡ 'Αρμενικὴ γλῶσσα.

آرمود } Π. **ἀρμούτ,** [βλ. ارمود] ὄν. ἄπιον: ‘آچه — ی ‘قیش — ی ‘بوزطوغان — ی — ك [διάφορα εἴδη ἀπίων]· || آغاجی — ἀπιδέα· || کی — ὡς ὕδωρ ἀχράς· βλ. اخلاط.

آرمودی } Π. **ἀρμουτ-ὶ** [βλ. ارمودی] ἐπθ. ἀπιδοειδής, ἐν σχήματι ἀπίου: الشكل — **ἀρμουτίδ-ὸ-ὲκλ,** ἀπιδοειδὴς [βαρβαρισμός· ὀρθότερον: آرمودی شكل] § التون — νόμισμα χρυσοῦν ἐν σχήματι ἀπίου καὶ ἔχον λέξεις τινάς, ὅπερ τίθεται ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν μικρῶν παίδων πρὸς προφύλαξιν ἀπὸ τῆς βασκανίας.

آرموديه } Α. **ἀρμουτ-ιγὲ** [βάρβ. ἤτοι θ. τοῦ π. آرمودی] ὄν. κόσμημα χρυσοῦν ἐν σχήματι ἀπίου, ὅπερ αἱ γυναῖκες φέρουσιν ἐν 'Ανατολῇ.

آرموز } Ελ. **ἀρμόζ** [ἁρμὸς] ὄν. διαστήματα κενὰ μεταξὺ τῶν σανίδων τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐπικαλύμματος τοῦ πλοίου, ἄτινα ὁ πακτωτὴς [καλαφάτης] πληροῖ διὰ στυππίου.

آرمه } Ιτ. **ἄρμα·** βλ. آرما.

ارميا } **ἐρμία,** ὄν. κ. 'Ιερεμίας [ὁ προφήτης].

آرميده } Π. **ἀρεμιτέ·** βλ. آرامیده.

ارن } Τ. **ἐρὲν** [ایرمك] ὄν. ἄνθρωπος φρόνιμος καὶ ἐνάρετος· δερβίσης, ἅγιος ἄνθρωπος· § ἐν χρήσει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν τῷ πληθυντικῷ ἐπὶ τῆς δ'. ἐννοίας. § ὁ πληθυντικὸς ἀντὶ ἑνικοῦ: لر یاهو — **ἐρενλέρ γιά-χου,** ὦ κύριε!

γῆς, ἡ ἐκπλήξεως ἀποκάμνει, τήκεταί τις· λυόνει τὸ ἄλειμμα τῆς καρδίας αὐτοῦ.

ارین A. **ἐρίν,** ὄν. ἡ μεταξὺ τῶν δύο ἄκρων μέση κατάστασις τῶν πραγμάτων, συγκερασμός, μετριότης· ἰσημερινός.

آرینق T. **ἀρν-ν-μάκ** [λ. ἀρχ.] ρμ. μσ. καθαρίζομαι, πλύνομαι, ἐξαγνίζομαι.

ارینکج T. **ἐριγκέδζ,** κ. ارینجك **ἐρινδζὲκ** [ἐκ τοῦ ἑπομ.] ἐπθ. χαῦνος, ὀκνηρός·

ارینمك T. **ἐρι-ν-μέκ,** ρμ. μσ. ἀποκάμνω, χαυνοῦμαι, γίνομαι ὀκνηρός, τανύομαι καὶ χασμῶμαι ἐξ ὀκνηρίας.

آرینه Ιτ. **ἀρένα** [arena] ὄν. πηλός, εἶδος γῆς ἀμμώδους χρησίμου πρὸς καθαρισμὸν σανίδων, ἢ χαλκίνων σκευῶν, κ. ἀρένα.

آرینه‌جی T. **ἀρένα-δζη,** ὄν. πωλητὴς ἀρένας· βλ. προηγ.

آز T. **ἄζ,** ἐπθ. ὀλίγος: شی — ὀλίγον πρᾶγμα· || اكك — ὀλίγος ἄρτος· § ἐπρ. ὀλίγον: —ر ὀλίγον· || —دن ὀλιγίστον· || —پك ἐντὸς ὀλίγου, μετ' ὀλίγον· || قالدی — ὀλίγον ἔλειψε, μικροῦ δεῖν· || قالدی دوشیور ایدی —μικροῦ δεῖν ἔπιπτε· || بچق — ὀλίγον τι· || كره — ὀλιγάκις, σπανίως· || —دن, ἢ دن — الك τοὐλάχιστον, κ. τὸ λίγο λίγο· || —مزی چوغه طوتسونلر τὸ ὀλίγον μας **[ἀζημηζὴ]** ἂς τὸ λάβωσι διὰ πολύ, ἤτοι ἂς μὴ ἀποβλέψωσιν εἰς τὸ ποσόν, ἀλλ' εἰς τὴν διάθεσιν.

آز Π. **ἄζ,** ὄν. ἀπλοστία : —ارباب ἄπλοστοι : آزه راضی اولماز —ارباب οἱ ἄπλοστοι [**ἐρπάπι ἄζ**] δὲν συγκατατίθενται εἰς τὸ ὀλίγον [**ἄζ**].

از Π. **ἔζ,** πρόθ. ἐκ, ἐξ : سر تو — **ἐζ σέρι νέβ,** ἐκ νέου, ἐξ ὑπαρχῆς· || دل و جان — **ἐζ τίλ-οὐ-δζάν,** ἐκ ψυχῆς καὶ καρδίας· || هر جهت **ἐζ χὲρ δζιχέτ,** ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν· || جمله — **ἐζ δζούμλε,** ἐπὶ παραδείγματι [ἐξ ὅλων]· || خارج وظیفه — **χαρὶδζ ἐζ βαζηφέ,** ἐκτὸς τοῦ καθήκοντος, τῆς δικαιοδοσίας, ἤτοι ἀναρμοδίως· || غیر مصرف — **γάϊρ ἐζ μασράφ,** ἐκτὸς τῶν ἐξόδων.

آزاجق T. **ἀζ-αδζήκ,** ἐπθ. ὑποκ. ἀρκετὰ ὀλίγος, κ. λιγούτσικος· § ἐπρ. ὀλίγιστον, κ. λιγάκι: بكله — περίμενε ὀλίγον.

ازاء A. **ἰζά,** ὄν. τὸ ἀπέναντι: [حیوان ناطق] مفهومی —سنه [انسان] لفظی وضع ایدلشدر ἀπέναντι τῆς ἐννοίας [ζῶον λογικὸν] ἐτέθη ἡ λέξις [ἄνθρωπος]· βλ. حذا

آزاد Π. **ἀζάτ,** ἐπθ. ἐλεύθερος [ἐπὶ δούλων], ἀπηλλαγμένος. || Ρμ. ἐλευθερῶ, ἀπολύω μαθητὰς ἐκ τῆς σχολῆς [υἱτ.]: افندی —ایدی کوله‌سنی ὁ κύριος ἠλευθέρωσε τὸν δοῦλόν του· || اولق — ἀπαλλάττομαι, ἀπολύομαι [ὑπ.]: دنیاده کیم غصه‌دن — اولمش ἐν τῷ κόσμῳ τίς ἐγένετο ἀπηλλαγμένος ἀπὸ θλίψεως; || چوجقلر مکتبدن — اولدی οἱ παῖδες ἀπελύθησαν ἐκ τῆς σχολῆς· || ایچك — جانی συγχωρῶ πταίστην [συγχωρῶ τὴν ζωήν του]· § ὄν. ἀπελευθέρωσις δούλου, ἀπόλυσις [μαθητῶν]: کاغدی — ἔγγραφον ἀπελευθερώσεως δούλου οἰκιακοῦ· || وقتی — ὥρα ἀπολύσεως μαθητῶν ἐκ τῆς σχολῆς.

آزادسز T. **ἀζάτ-σήζ,** ἐπθ. ὁ μὴ ὤν, ἢ ὁ μὴ δυνάμενος νὰ ᾖ ἐλεύθερος· δοῦλος διὰ παντός.

آزادلامق T. **ἀζάτ-λαμάκ,** ρμ. μτβ. ἀπελευθερῶ δοῦλον, ἀπολύω μαθητάς [αἰτ.].

آزادلامه T. **ἀζάτ-λαμά,** ρ.ἀφ. ἀπελευθέρωσις δούλου· § ἐπθ. δοῦλος ἀπελεύθερος.

آزادلق T. **ἀζάτ-λήκ,** ἀφ. ἀπελευθέρωσις: کاغدی — ἔγγραφον ἀπελευθερώσεως· § ἐπθ. ἀπελεύθερος [δοῦλος, αἰχμάλωτος]· ὁ δυνάμενος ν' ἀπολυθῇ, ἀφεθῇ ἐλεύθερος [ἐπὶ πτηνῶν, ἢ ἄλλων], ἀνωφελής: قوش — πτηνὸν δυνάμενον ν' ἀπολυθῇ, ἀνωφελές.

آزادلو ἢ آزادلی T. **ἀζάτ-λή,** ἐπθ. ἀπελεύθερος [δοῦλος].

آزادکان Π. **ἀζάτε-γκιάν,** πλθ. τοῦ آزاده βλ.

آزادکی Π. **ἀζάτε-γκί,** ἐλευθερία, ἀμεριμνησία.

آزاده Π. **ἀζάτέ,** ἐπθ. ἐλεύθερος παντὸς δεσμοῦ, ἀπηλλαγμένος μερίμνης : — کافه بیاندر ἀπηλλαγμένος τοῦ κόπου τῆς δηλώσεως, ὁ μὴ χρήζων λόγου, γνωστός· || [تې دن]: —غصه‌دن ἀπηλλαγμένος λύπης· § πλθ. آزادکان **ἀζάτεγκιάν.**

آزاده خاطر Π. **ἀζάτέ-χατήρ,** ἐπθ. ἀμέριμνος· βλ. آزاده دل.

آزاده دل Π. **ἀζάτὲ-τίλ,** ἐπθ. ἐλεύθερος τὴν καρδίαν, ἀμέριμνος, ἄφρων τις: مرد — کوکل اوزه‌جك شیئه مائل اولماز: ὁ ἀμέριμνος ἄνθρωπος δὲν ἐπιθυμεῖ πρᾶγμα ὅπερ δύναται νὰ ἐνοχλήσῃ τὴν καρδίαν.

آزاده‌سر Π. **ἀζάτὲ-σέρ,** ἐπθ. ἐλεύθερος τὴν κεφαλήν, ἀμέριμνος, ἄφρων τις : فکر تجمل نه بلادر — ه τῷ ἀμεριμνῳ τί δυστύχημα εἶναι ἡ ἰδέα τοῦ καλλωπισμοῦ! || — براقق ἀφίνω ἥσυχον.

آزادی Π. **ἀζάτ-ί,** ἀφ. ἀπελευθέρωσις.

آزار Π. **ἀζάρ,** κάκωσις, καταπίεσις, βάσανος [σπν.]· § ἐπιτίμησις: شاگرد استادك —ینه تحمل ایتمی ὁ μαθητὴς πρέπει νὰ ὑπομένῃ τὴν ἐπιτίμησιν **[ἀζαρινὲ]** τοῦ διδασκάλου· || —دل δυσαρέσκεια· || ایشیتمك —ἀκούω ἐπιτιμήσεις· § [ἐν συνθέσει] ὁ τυραννῶν, βασανίζων : —مردم **μερτὲζμ ἀζάρ,** ὁ τυραννῶν ἀνθρώπους· || —دل **τὶλ ἀζὰρ,** ὁ πληγόνων τὴν καρδίαν, ὁ δυσαρεστῶν.

آزار T. **ἀζάρ,** ἀντὶ آزر βλ.

ازار A. **ἰζάρ,** ὄν. περίζωμα, δι' οὗ καλύπτει τις τὸ σῶμα ἀπὸ τῆς ὀσφύος μέχρι τῶν ποδῶν [ὡς ἡ ἐμπροσθέλλα, τὸ πεστεμάλι]: —زرلر **ἰζάρι ζερ-τὰρ,** περίζωμα χρυσοϋφές· § τὸ ἀπὸ τῆς ὀσφύος καὶ ἄνω κάλυμμα λέγεται ردا **ριτά.**

آزاردیده Π. **ἀζὰρ-ιτέ,** ἐπθ. ὁ ὑποστὰς κάκωσιν, καταπίεσιν, βάσανον, ἐπιτίμησιν: کولك ایستر فقط ینه آغلار طفل —درکوکم νὰ γελάσῃ θέλει, ἀλλὰ πάλιν κλαίει· ἐπιτιμηθεὶς παῖς εἶναι ἡ καρδία μου [στιχ.].

آزارش Π, **ἀζαρ-ίς,** ἀφ. κάκωσις, πίεσις, καταδυναστεία.

آزارلاتمق Π. **ἀζαρ-λατμάκ,** ρμ. διάμ. κάμνω νὰ ἐπιτιμηθῇ, ἐπιπληχθῇ τις [δοτ. αἰτ.].

آزارلامق T. **ἀζαρ-λαμάκ,** ρμ. μτβ. ἐπιτιμῶ, ἐπιπλήττω [αἰτ.].

آزارلانمق Π. **ἀζαρ-λανμάκ,** ρμ. μσ. ἐπιτιμῶ ἐμαυτόν· § πθ. ἐπιτιμῶμαι, ἐπιπλήττομαι.

آزارلایش T. **ἀζαρ-λαγίς,** ἀφ. ἐπιτίμησις, ἐπίπληξις.

آزارمند Π. **ἀζὰρ-μέντ,** ἐπθ. ὁ ὑποστὰς κάκωσιν, θλίψιν, πιεσθείς, τεθλιμμένος.

ازاری Π. **ἀζαρ-ί,** ἀφ. θλῖψις, καταπίεσις.

آزاق **ἀζάκ,** ὄν. κ. Ἀζοφική : دکزی — ἡ Ἀζοφικὴ θάλασσα· § اکیری — **ἀζὰκ ἐνιρί,** ἄκφος, κ. ἀγριοσπαθοῦλα [φυτ.].

آزال A. **ἀζὰλ** [πλθ. τοῦ ازل] ὄν. αἰωνιότητες.

آزالتمق T. **ἀζ-αλτμάκ,** ρμ. μτδ. ἐλαττῶ, ὀλιγοστεύω, μειῶ, περιορίζω [αἰτ.]: — مصارفی περιορίζω τὰ ἔξοδα.

آزالدلمق T. **ἀζ-αλτὲηλμάκ,** ρμ. πθ. ἐλαττοῦμαι, περιορίζομαι.

آزالمق T. **ἀζ-αλμάκ,** ρμ. οὐδ. ἐλαττοῦμαι, ὀλιγοστεύω, μειοῦμαι: نهرك صویی آزالدی τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ ἠλαττώθη.

ازاله A. **ἰζαλὲ** [ρζ. زول, βλ. زوال] ρ.ἀφ. θ. ἐξαφάνισις, ἐξάλειψις, ἀποσόβησις, θεραπεία: غم. —ἐξάλειψις λύπης· || وجود ه. —ἐξαφάνισις ὑπάρξεως, ἐξόντωσις· || اختلاف ه. —ἐξάλειψις διαφωνίας· || بكر ه. —διακόρευσις· || عفونت ه. —ἀπολύμανσις [ἰατρ.]· || كف ه. —ἀπάφρισις, ἀφαίρεσις ἀφροῦ, κ. ξάφρισμα· || غم ه. — ἐξανθράκωσις, ἤτοι ἀφαίρεσις τοῦ ἄνθρακος [χημ.]· || Ρμ. ἐξαλείφω, ἐξαφανίζω, κάμνω τι νὰ παρέλθῃ, ἀποσοβῶ, θεραπεύω [αἰτ.].

ازبار A. **ἰζὰρ** [ρζ. زبر] ρ.ἀφ. τὸ γράφειν, τὸ ἐκθέτειν γραπτῶς, ἔκθεσις γραπτὴ γεγονότος : ی —کیفیتك ἔκθεσις, ἢ ἔγγραφος δήλωσις τῆς ὑποθέσεως· || Ρμ. [δοτ. αἰτ.]: کیفیتی نظارته ایلدی —ἔγραψε τὸ πρᾶγμα εἰς τὸ ὑπουργεῖον.

ازباندیت Ιτ. **ἰζὰνδίτ,** [sbandito] ὄν. ἀνὴρ γιγάντιος, ἐμποιῶν τρόμον· ληστής.

ازبر Π. **ἐζ-ὰὲρ** [ἀπ ἐκ, ر στῆθος] ὄν. τὸ ἀπὸ στήθους μανθάνειν, ἀποστήθισις: اوقومق — ἀναγινώσκω ἀπὸ στήθους, ἐκφωνῶ, ἀπαγγέλλω ἔξωθεν· [τὸ ازبردن اوقومق οὐχὶ ὀρθόν]. || سوز ه — λέγω ὅ,τι τύχῃ [χυδ.]· || نده در —εἶναι ἐν τῇ μνήμῃ του **[ἐζὰερινὲέτο]**· || طوتمق — ده κρατῶ ἐν τῇ μνήμῃ, ἀπομνημονεύω. || Ρμ. ἀποστηθίζω [αἰτ.].

ازبرجی T. **ἐζὰερ-δζή,** ὄν. ὁ ἀποστηθίζων, ὁ ἔχων τὴν εὐκολίαν τοῦ ἀποστηθίζειν.

ازبرلتمك T. **ἐζὰερ-λετμέκ,** ρμ. διαμ. κάμνω τινὰ ν' ἀποστηθίσῃ [δοτ·

αἰτ.]: —شی چوجغه بر βάλλω τὸν παῖδα ν' ἀποστηθίσῃ τι· || —درس βάλλω ν' ἀποστηθίσῃ τι, εἰσηγοῦμαί τινί τι, διδάσκω τί νὰ εἴπῃ.

ازبرلمك } **ازبرلمك,** ρμ. μτδ. ἀποστηθίζω· [αἰτ.]: درسی ازبرلدی ἀπεστήθισε τὸ μάθημα.

ازبرلنمك } **ازبرلنمك,** Τ. **ازبرلنمك,** ρμ. πθ. ἀποστηθίζομαι, μανθάνομαι ἀπὸ μνήμης.

آزتمق } ἢ ازتمق آزیتمق Τ.**آز-نτ-μάκ,** ρμ. μτδ. κάμνω τι νὰ ὑπερβῇ τὸ μέτρον, τὸ ὅριον, τραχύνω, παραξηλόνω, παρεκτρέπομαι, ὑβρίζω, ἐκτραχηλίζομαι [αἰτ.]:—ایشی τραχύνω τὸ πρᾶγμα, ὑπερβαίνω τὸ ὅριον, παρεκτρέπομαι, παραξηλόνω· || —قامنی κάμνω τὸ ἀνάστημα νὰ ὑπερβῇ τὸ ὅριον, ἐπαίρομαι, ἀλαζονεύομαι· § βλ. καὶ آزشديرمق.

ازج } A. **ἐζέδζδζ,** ἐπθ. ὁ ἔχων μακρὰς καὶ λεπτὰς ὀφρῦς.

ازدجار } A. **ἰζ÷ιδζὰρ** [ρζ. زجر] ρ. ἀφ. τὸ δέχεσθαι ὑπόμνησιν, ἢ ἀπαγόρευσιν καὶ συμμορφοῦσθαι : اطفال —ی συμμόρφωσις τῶν παίδων πρὸς τὴν ἀπαγόρευσιν [σπν.].

ازدحام } A. **ἰζ÷ιχὰμ** [ρζ. زحم] ρ. ἀφ. συσσώρευσις, συνωστισμός, πλῆθος : وار ایدی —چوق ὑπῆρχε μέγας συνωστισμός, πολὺ πλῆθος· || کال—دن اوطوره‌جق یر بولهمدیلر ἐκ τοῦ μεγάλου συνωστισμοῦ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ εὕρωσι τόπον ὅπως καθήσωσι.

ازدراء } A. **ἰζ÷ιρὰ** [ρζ. زراء] ρ. ἀφ. περιφρόνησις : —نظر ὄμμα περιφρονήσεως, περιφρονητικόν· ‖ Ρμ. περιφρονῶ [αἰτ.]: ایتاملیدر —انسان ابنای جنسی ὁ ἄνθρωπος δὲν πρέπει νὰ περιφρονῇ τοὺς ἄλλους [ὁμογενεῖς του].

ازدرار } **ἰζ÷ιρὰρ** [ρζ. زرّ] ρ. ἀφ. κατάποσις [φυσιολ.].

آزدرلمق } ἢ ازدیرلمق Τ. **ἀζ-÷ιρπλ-μάκ,** ρμ. πθ. ἐξοργίζομαι, ἐρεθίζομαι, διαφθείρομαι, ἀποπλανῶμαι, διεγείρομαι.

آزدرمق } ἢ ازدیرمق Τ **ἀζ-÷ιρ-μάκ,** ρμ.μτδ. ἐξοργίζω, ἐρεθίζω, διαφθείρω, διαστρέφω τὸν νοῦν, ἀποπλανῶ, διεγείρω εἰς στάσιν [αἰτ.].

ازدرمك } ἢ ازدیرمك Τ. **ἐζ-÷ιρ-μέκ,** ρμ. διαμ. κάμνω, ἢ βάλλω τινὰ νὰ κοπανίσῃ, νὰ συντρίψῃ, κτλ. βλ. ازمك [δοτ. αἰτ.]:—خدمتجی‌یه بر مقدار دارچین βάλλω τὸν ὑπηρέτην νὰ κοπανίσῃ ὀλίγην κανέλλαν.

ازدلاف } A. **ἰζ÷ιλὰφ** [ρζ. زلف] ρ. ἀφ. τὸ προηγεῖσθαι, τὸ προσεγγίζειν.

ازدواج } A. **ἰζ÷ιβὰζ** [ρζ. زوج] ρ. ἀφ. τὸ συζεύγνυσθαι, σύζευξις, γάμος : امر مشروعدر —ὁ γάμος εἶναι πρᾶγμα νόμιμον· ‖طیور—σύζευξις πτηνῶν· ‖Ρμ.[تۀ یاله]: کریه‌سیله ἐπέσπ— συνεζεύχθη μετὰ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ.

ازدیاد } A. **ἰζ÷ιγὰτ** [ρζ. زید, βλ. زیاده] ρ. ἀφ. τὸ αὐξάνεσθαι, αὔξησις: ایام —عمر و عافیت ἡ αὔξησις τῶν ἡμερῶν τοῦ βίου καὶ τῆς εὐεξίας, ἤτοι μακροημέρευσις κτλ. ‖ Ρμ. ایتمك —, ἢ بولمق — αὐξάνομαι.

آزر } ἢ ازار Τ.**ἀζ-ὰρ,** ἐπρ.ἀπὸ ὀλίγον:— — ἀπὸ ὀλίγον ὀλίγον, μικρὸν κατὰ μικρόν, βαθμηδόν: ویرمه — — یردن μὴ τὸ δίδῃς διὰ μιᾶς, ἀλλὰ μικρὸν κατὰ μικρὸν δός.

آزر } **ἀζέρ,** ὄν. κ.τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς τοῦ Ἀβραὰμ κατὰ τὸ Κοράνιον.

ازرار } A. **ἐζρὰρ** [πλθ. τοῦ زرّ] ὄν. κομβία ἐνδύματος·§ κορύνη, βλάστη, βλαστάριον [ἐπὶ δένδρων].

آزردكان } Π. **ἀζδρ÷ε-γκιάν,** πλθ. τοῦ آزرده βλ.

آزردكی } Π. **ἀζδρ÷ε-γκί,** ἀφ. ἡ κατάστασις τοῦ πληγέντος, ὑποφέροντος.

آزرده } Π. **ἀζδρ÷è** [μτχ. τοῦ آزردن **ἀζδρ÷èν**] τετρωμένος, ὑποφέρων· §πλθ. آزردكان **ἀζδρ÷εγκιάν :** زخمداری اضطراب —ὅσοι ὑπέφερον τὸ τραῦμα τῆς ἀγωνίας.

آزرده خاطر } Π. **ἀζδρ÷è-χατήρ,** ἐπθ. ὁ τετρωμένος τὴν ψυχήν.

آزرده دل } Π. **ἀζδρ÷ε-÷ίλ,** ἐπθ. ὁ τετρωμένος τὴν καρδίαν: —عاشق ἐραστὴς τετρωμένος τὴν καρδίαν.

آزرغمق } Τ. **ἀζ-πργανμάκ,** [λ. ἀρχ.] ρμ. μτδ. θεωρῶ ὀλίγον, δίδω ὀλίγον, φείδομαι.

ازرق } A. **ἐζρὰκ** [ρζ. زرق] ἐπθ. κυανοῦς : —کسوه ἔνδυμα κυανοῦν·‖— بحر ἡ Κυανῆ θάλασσα· || پوش —ὁ φορῶν, ἢ ὁ κεκαλυμμένος κυανοῦν ἔνδυμα.

آزرم } Π. **ἀζρέμ,** ὄν. αἰδώς· πραότης· στοργή, συμπάθεια· μεγαλοπρέπεια.

آزشديرمق } Τ. **ἀζ-πὸτπρ-μάκ,** ρμ. μτδ. κάμνω ὥστε βαθμηδὸν ν' αὐ-

ξήσῃ ἡ ἔρις, ὁ διαπληκτισμός, ἡ συζήτησις· ἐκτραχύνω [αἰτ.]: —غوغایی ἐκτραχύνω τὴν ἔριδα· || —مباحثه‌یی ἐκτραχύνω τὴν συζήτησιν, παρεκτρέπομαι· || βλ. آزمق.

آزشمق } Τ. **ἀζ-πὸ-μάκ,** ρμ.ἀλλ. βαθμηδὸν πιάνομαι μετά τινος, ἢ αὐξάνομαι βαθμηδόν, τραχύνομαι, ἐπιτείνομαι [ἐπὶ λογομαχίας, ἔριδος, διαπληκτισμῶν κτλ.]: اولا بویله باشلایان سؤالر کیتدکجه آزشمش باشلادی αἱ ἐρωτήσεις, αἵτινες κατὰ πρῶτον ἤρξαντο οὕτω, ἤρχισαν βαθμηδὸν νὰ τραχύνωνται· βλ.καὶ آزغشمق.

ازعاج } A. **ἰζὰδζ** [ρζ. زعج] ρ. ἀφ. τὸ ἐνοχλεῖν, ἐνόχλησις· ‖ Ρμ. [αἰτ.]: انسانی ایتماملی — δὲν πρέπει νὰ ἐνοχλῶμεν τὸν ἄνθρωπον· || ایتدی —یتمز توکنمز مطالبیله ἤνώχλησεν αὐτὸν δι' ἀτελευτήτων ἀπαιτήσεων· || وجودی ایدر کدر —چیبان او τόσῳ τὸ φῦμα ἐνώχλει τὸ σῶμα, ὥστε . . . . § πλθ. ازعاجات **ἰζαδζάτ :** متوالیه —ἐνοχλήσεις ἀλλεπαλλήλοι· § ἰσχυρότερον τοῦ تعجیز **ταδζίζ.**

آزغاشمق } **ἀζ-γαπ-μάκ** [ταὐτὸν τῷ آزشمق] ρμ. ἀλλ. διαπληκτίζομαι, εὑρίσκομαι εἰς διαμάχην μετά τινος.

آزغين } ἢ آزغون Τ. **ἀζγκήν,** [آزمق] ἐπθ. μανιώδης, ἐξοργισμένος, λυσσώδης, φρυάττων, ἀποστατήσας, ἀπειθής, πλανηθείς.

آزغينلاشمق } Τ. **ἀζγκην-λαπμάκ,** καὶ **ἀζγκην-λανμάκ,** ρμ.μσ. ἐξοργίζομαι, φρυάττω, ἐπανίσταμαι, ἀποπλανῶμαι.

آزغينلق } Τ. **ἀζγκην-λήκ,** ἀφ. μανία, ὀργή, λύσσα, ἔξαψις, ἀπείθεια.

ازفاف } A. **ἰζφὰφ** [ρζ. زفّ, βλ. زفاف] ρ. ἀφ. νυμφοστολία, ἀποστολὴ νύμφης εἰς τὴν οἰκίαν γαμβροῦ: رسم—ی تماشا ایچون بر چوق πολλαὶ γυναῖκες συνήχθησαν πρὸς θέαν τῆς τελετῆς τῆς νυμφοστολίας.

ازقه } A. **ἐζικκὰ** [πλθ. τοῦ زقاق] ὄν. ὁδοί : —تنظیف καθάρισις ὁδῶν· βλ. سوقاق.

ازقه پیما } Π. **ἐζικκὰ-πεϊμά,** ἐπθ. ἀγυιομέτρης· § πλθ. ازقه پیمایان.

ازکی } A. **ἐζκιὰ** [παραθ. τοῦ زاکی] ἐπθ. ἐναρετώτερος, ἀγνότερος-τατος: زاهد —μοναχὸς ἐναρετώτατος· || —طعام φαγητὸν ἀγνότατον, καθαρώτατον.

ازکی } T. **ἐζκὶ** [ازمك] ὄν. μελῳδία : —غیر μελῳδία βαρεῖα.

ازکین } T. **ἐζγκὶν** [ازمك] ἐπθ. πεπιεσμένος· βλ. ازیك **ἐζίκ.**

ازکیاء } A. **ἐζκιγιὰ** [πλθ. τοῦ زکی] ὄν. ἐνάρετοι, χρηστοί, εὐσεβεῖς : —ی اهل οἱ ἐνάρετοι τῆς τάξεως τῆς μοναστικῆς [τῶν Μωαμεθανῶν].

ازل } A. **ἐζέλ,** ἀφ. προαιωνιότης, τὸ ἄναρχον : — —دن من ال **μίνε-λ-ἐζέλ,** ἢ ἐζελὶέν, προαιωνίως·‖ —الی الابد من ال **μίνε-λ-ἐζὲλ ιλέ-λ-ἐπέὶ,** ἀπὸ τῆς προαιωνιότητος μέχρι διὰ πάντων τῶν αἰώνων, ἤτοι αἰωνίως [ἄνευ ἀρχῆς καὶ τέλους].

ازلاق } A. **ἰζλὰκ** [ρζ. زلق] ρ. ἀφ. τὸ ποιεῖν τινα ἢ τι ὀλισθῆσαι, ὑποσκέλισις: —اقدام τὸ ποιεῖν τοὺς πόδας ὀλισθῆσαι. ‖Ρμ. ὑποσκελίζω [αἰτ.]· § συνών. ازلال.

ازلال } A. **ἰζλὰλ** [ρζ. زلّ] ρ. ἀφ. ὑποσκέλισις. ‖Ρμ. ὑποσκελίζω [αἰτ.]: ایتدیلر —و ازلال ایله برکشته حال τὸν δεῖνα ὑποσκελίσαντες καὶ ἐξουθενήσαντες κατέστησαν δυστυχῆ· || συνών. τῷ ازلاق βλ.

آزلق } T, **ἀζ-λήκ,** ἀφ. ὀλιγότης, μικρὰ ποσότης, σπάνις, ἔλλειψις.

ازلمك } T. **ἐζ-ιλ-μέκ,** ρμ. πθ. κοπανίζομαι, θλίβομαι ὡς ὁ καφὲς κτλ. § [μτφ.] καταπιέζομαι, ἠττῶμαι, καταβάλλομαι [ἐπὶ ἐχθροῦ]· § ازلمك یوزلمك διστάζω, ἐνδοιάζω, δυσκολεύομαι νὰ εἴπω τι [ζαρόνω].

ازلی } A. **ἐζελ-ί,** ἐπθ. προαιώνιος, ὁ ἄνευ ἀρχῆς, ἄναρχος : —در وجود حق ἡ ὕπαρξις τοῦ Θεοῦ εἶναι προαιωνία·§ θ. ازلیه **ἐζελιγέ :**—اراده προαιώνιος βουλὴ [τοῦ Θεοῦ].

ازليت } A. **ἐζελ-ιγέτ,** ἀφ. θ. προαιωνιότης, τὸ ἄναρχον.

آزما } Π. **ἀζμὰ** [προστ. τοῦ ρμ. آزمودن **ἀζμουὶέν,** ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὁ δοκιμάσας, πεῖραν λαβών: —کار πεπειραμένος.

ازماريد } Ελ. **ἰζμαρίτ,** ὄν.σμαρίς, κ. σμαρίδα [ἰχθύς] § σηγάρον καπνισθὲν ὑπὲρ τὸ ἤμισυ καὶ ριφθέν : —طوپلمق—συλλέγω τοιαῦτα ἐρριμμένα σηγάρα.

آزماق } Τ.**ἀζμὰκ** [ἐκ τοῦ آزمق] ὄν.χείμαρρος σχηματισθεὶς ἐκ πλημμύρας ποταμοῦ· § σημεῖον προχώματος, ἐξ οὗ ἐκχειλίζεται τὸ ὕδωρ.

آزمان A. **ἀζμὰν** [آزمق] ὄν. πελώριος, ὁ ὑπερβαίνων τὰ ὁμοειδῆ αὐτοῦ : — كدى گالۍ پلوړيا.

ازمان A. **ἐζμὰν** [πλθ. τοῦ زمان] ὄν. χρόνοι, καιροί: ايله تبدل احكام — تغير μεταβολὴ τῶν διατάξεων [τοῦ νόμου] σὺν τῇ μεταβολῇ τῶν χρόνων· § συνηθέστ. ازمان **ἐζμινέ.**

آزمايش Π. **ἀζμα-γίς,** ἀφ. πεῖρα, δοκιμή: قلـ — δοκιμή, ἡ δοκίμιον καλάμου· || بخت — δοκιμὴ τύχης.

آزمسامق T. **ἀζ-ημσαμάκ,** ρ. μτδ. θεωρῶ τι ὀλίγον, δὲν ἀρέσκομαι, περιφρονῶ [αἰτ.].

آزمق T. **ἀζ-μάκ,** ρμ. οὐδ. ὑπερβαίνω τὸ ὅριον, τὸ μέτρον, πλημμυρῶ, ὑπερεκχειλίζομαι ὡς ποταμὸς κτλ , ἀποπλανῶμαι, διαφθείρομαι, ἐκτρέπομαι τῆς εὐθείας ὁδοῦ, ἐπανίσταμαι, μαίνομαι, ὀργῶ [κ. ἀζδίζω], ἐρεθίζομαι, αὐξάνω, ἐξάπτομαι, ἐπιτείνομαι ὡς τὸ πῦρ, ὁ χείμαρρος, ὁ ἄνεμος, ἡ ἔρις, τὸ κακόν, ἡ λύπη : —غوغا ἡ ἔρις ἐξάπτεται· || —ياره ἡ πληγὴ δεινοῦται, χειροτερεύει· || — كويك ὁ κύων μαίνεται· || —دوش πάσχω ὀνείρωξιν.

ازمك T. **ἐζ-μέκ,** ρμ. μτδ. σὺνθλίβω, κ. ζουλῶ, συντρίβω, κοπανίζω καφὲν κτλ.· § μτφ. καταπιέζω, καταβάλλω, καταστρέφω ἐχθρὸν [αἰτ.]: — باشنى συντρίβω τὴν κεφαλήν τινος, καταβάλλω, ἐξοντῶ ἐχθρόν· || يغورت — ἀνακατόνω, λυόνω ὀξύγαλα· || لقردى ازوب بوزمك μασσῶ λόγους, λέγω λόγια μασσημένα, ἀσαφῆ, ἀσυνάρτητα· || — معدمى προξενῶ λειποψυχίαν τοῦ στομάχου· βλ. كمز ازمك **ἐζινμέκ.**

آزمند Π. **ἀζ-μὲνδ,** ἐπθ. ἄπληστος.

ازمنه A. **ἐζμινὲ** [πλθ. τοῦ زمان] ὄν. χρόνοι, καιροί: قديمه — ἀρχαῖοι χρόνοι· || آتيه — μέλλοντες χρόνοι, μέλλον· || ماضيه — οἱ παρελθόντες χρόνοι, τὸ παρελθόν· || ثلثه — οἱ τρεῖς χρόνοι, ἤτοι τὸ παρελθόν, τὸ ἐνεστὼς καὶ τὸ μέλλον· βλ. καὶ ازمان **ἐζμάν.**

آزمودكى Π. **ἀζμουδε-γκί,** ἀφ. πεῖρα.

آزموده Π. **ἀζμουδὲ** [μτχ. τοῦ ρμ. آزمودن **ἀζμουδὲν**] δεδοκιμασμένος· πεπειραμένος : — مرد ἀνὴρ πεπειραμένος.

آزمون Π. **ἀζμοὺν** [βλ. προηγ.] ὄν. πεῖρα, ἐμπειρία [σπν.]· συνηθέστερον ازمايش **ἀζμαγίς·** βλ.

آزمه **ἀζμὰ** [آزمق] ὀν. ἀπαρ. τὸ ὑπερβαίνειν τὸ ὅριον κτλ. βλ. آزمق § [ὄν.]· τερατώδης, ἤτοι ζῶον γεννηθὲν ἐκ ζεύγους ἑτεροειδῶν ζώων.

ازمه T. **ἐζμὲ** [ازمك] ὀν. ἀπαρ. τὸ συνθλίβειν κτλ. βλ. ازمك § [ὄν]. κοπανισμένον, ἢ πεπιεσμένον πρᾶγμα, ὡς φάβα κτλ: بادام — سى ἀμύγδαλον κοπανισμένον.

ازمه A. **ἐζιμμὲ** [πλθ. τοῦ زمام] ὄν. ἡνίαι.

ازمهرار A. **ἰζμιχρὰρ** [ἐκ τοῦ زمهرير] ρ. ἀφ. λάμψις : كواكب — λάμψις ἀστέρων· § ὑπερβολικὴ ψύξις τῆς ἀτμοσφαίρας: — موسم ἡ ψύχρανσις τῆς ἐποχῆς τοῦ ἔτους· § σκυθρωπασμός, κ. κατσούφιασμα : چهره — σκυθρωπασμὸς προσώπου, κατήφεια.

ازميد **ἰζμίτ,** σπανιώτερον ازميد **ἰζνικμίτ,** [ἑλλ.] ὄν. κ. Νικομήδεια.

ازمير **ἰζμίρ,** ὄν. κ. Σμύρνη.

ازندى T. **ἐζινδὶ** [ازند] ὄν. λειποθυμία προερχομένη ἐκ τοῦ στομάχου.

ازنمك T. **ἐζ-ιν-μέκ,** ρμ. οὐδ. λειποθυμῶ ἐκ πόνου στομαχικοῦ.

آزو T. **ἀζὴ** [آزمق] ὄν. κυνόδοντες, λεγόμενοι آزو ديشلرى ἢ كوپك ديشلرى || كى — به الق ἀφηνιάζω, ἐπανίσταμαι [λαμβάνω τὸν χαλινὸν εἰς τοὺς κυνόδοντας]· || βλ. اوكوديجى.

ازواج A. **ἐζβὰδζ** [πλθ. τοῦ زوج καὶ τοῦ زوجه] ὄν. οἱ, αἱ σύζυγοι: مخدراتك — οἱ σύζυγοι τῶν πεπλοφόρων, ἤτοι τῶν Μουσουλμανίδων· || مطهره — **ἐζβάδζι μδταχχερὲ,** αἱ ἁγναὶ σύζυγοι [τοῦ προφ. Μωάμεθ].

آزوت Ελ. **ἀζὸτ,** ὄν. ἄζωτον [χμ.]: حامض — ἀζωτικὸν ὀξύ· || — ذوال **ζοῦ-λ-ἀζὸτ,** ἀζωτοῦχος· || — مركبات مثنائيه ἐνώσεις δυαδικαὶ ἀζώτου.

آزوتى A. **ἀζοτ-ί,** ἐπθ. ἀζωτώδης [χμ·] : — حامض ἀζωτῶδες ὀξύ· || — بول ἀζωτουρία [ἰατρ.].

آزوتيت A. **ἀζοτ-ιγέτ,** ὄν. ἀζωτικὸν ἅλας [χμ.]

آزوتيتى A. **ἀζοτ-ιγετί,** ὄν. ἀζωτῶδες ἅλας [χμ.].

ازور A. **ἐζβὲρ** [ρζ. زور] ἐπθ. παρανχενίζων, κ. στραβολαίμης.

ازدر Π. **ἐζδὲρ,** ἢ ازدها ازدرها **ἐζδερχά,** καὶ ἐν τῇ ποιήσει καὶ اژدها **ἐζδεχά,** ὄν. μέγας ὄφις, δράκων, κ. ἀζδέρι. Κατὰ τὴν περσικὴν μυθολογίαν ὄφις ἔχων πτέρυγας, τέσσαρας πόδας, ἢ ἑπτὰ κεφαλάς, ὡς ἡ παρ' Ἕλλησιν Ὕδρα : ايدر سحريله خاصه جله ازدرهای موسايه ποιεῖ διὰ τῆς μαγείας ὁ κάλαμός μου ἐπίθεσιν κατὰ τοῦ δράκοντος τοῦ Μωϋσέως [στίχ.]· || اويويان ازدرك قويروغنه باصمه μὴ πάτει τὴν οὐρὰν τοῦ κοιμωμένου ὄφεως· [πρμ.]. § [συνεκδ.] ἥρως ὁρμητικός: ازدر دم بريره **ἐζδὲρι ἐδμ πδριδὲ,** δράκων οὐ ἡ οὐρὰ κεκομμένη, ἥρως· § δράκων [ἀστερισμός].

آس Π. **ἄς,** χειρόμυλος· § ἰκτὶς ἀρκτῴα, λευκή· βλ. قاء .

آس A. **ἄς,** ὄν. μύρτος [φτ.] : — حب الـ **χάπδσ-λ-ἄς,** ὁ καρπὸς τῆς μύρτου· || بری — **ἄσι πδρί,** μυρτίλος [φτ.]. § βλ. مرسين .

اس T. **ἴς,** βλ. اص **ἴς,** καὶ ايس **ἴς.**

اس T. **ὅσς,** ὄν. βάσις, θεμέλιον: ظفر — βάσις τοῦ θριάμβου· || حكمت — βάσις σοφίας· || الاساسيدر — تعليم و تربيه رفاه و سعادتك ἡ παιδεία καὶ ἡ ἀγωγὴ εἶναι ἡ πρώτη βάσις **[ὅσσ-σ-λ-ἐσάς]** τῆς εὐτυχίας· § ['Αλγεβρ.] ἐκθέτης· § [στρατ.] الحركات — **ὅσσσ-λ-χαρεκιὰτ,** τὸ μέρος ἀφ' οὗ διευθύνονται αἱ στρατιωτικαὶ κινήσεις. § πλθ. اساس **ἰσάς,** ἢ آساس **ἀσάς·** βλ. καὶ اساس .

آسا Π. **ἀσά,** ὡς [μόριον ὁμοιωματικὸν τιθέμενον κατόπιν ἀραβικῶν καὶ περσικῶν λέξεων]: — جنت **ὅζεννὲτ-ἀσά,** ἢ — بهشت **πιχὶστ-ἀσά,** ὡς παράδεισος, παραδείσιος.

اسائت A. **ἰσαὲτ** [ρζ. سوء] ρ. ἀφ. θ. τὸ κακουργεῖν, κακουργία : له — احسانه مقابله ايلدى εἰς τὴν εὐεργεσίαν του διὰ κακουργίας ἀνταπεκρίθη, ἤτοι ἀνταπέδωκε κακὸν ἀντὶ καλοῦ. || Ρμ. ايلدم — احسان ايلرم πράττω καλὸν τῷ ποιοῦντι κακόν [στίχ.].

اسابيع A. **ἐσαπὶ** [πλθ. τοῦ اسبوع] ὄν. ἑβδομάδες.

اساتذه A. **ἐσατιζὲ** [πλθ. τοῦ استاذ] ὄν. διδάσκαλοι ἐν τοῖς γράμμασιν, ἢ ἐν ταῖς τέχναις, πεπαιδευμένοι, καλλιτέχναι.

اساتيذ A. **ἐσατὶζ** [πλθ. τοῦ استاذ]· βλ. προηγ.

آزوق ἢ آزيق T. **ἀζὴ-κ** [آزو] ὄν. τροφή, τρόφιμα, γεννήματα, ζωοτροφίαι· [κατὰ λέξιν: τὸ εἰς τοὺς ὀδόντας ἐγγίζον].

آزوقلانمق ἢ آزيقلانمق T. **ἀζὴκ-λανμάκ,** ρμ. μσ. τρέφομαι, προμηθεύομαι τὰ πρὸς τὸ ζῆν.

آزوقلو ἢ آزيقلى T. **ἀζὴκ-λὴ** [λ. ἀρχ.], ἐπθ. γενναιόδωρος, ἐλευθέριος, πλούσιος.

آزولو ἢ آزيلى T. **ἀζὴ-λή,** ἐπθ. ἀτίθασσος, ἄγριος [ὁ ἔχων κυνόδοντας].

ازهار A. **ἐζχὰρ** [πλθ. τοῦ زهر] ὄν. ἄνθη: — نوبهار ἄνθη τῆς ἀνοίξεως.

ازهار A. **ἰζχὰρ** [زهر] ὄν. ἀνθηρότης, ἤτοι τὸ σύνολον τῶν ὀργάνων τῆς ἀνθήσεως [βτν.].

ازهاق A. **ἰζχὰκ** [ρζ. زهق] ρ. ἀφ. κατάργησις, καταστροφή, ἐξαφάνισις: — روح καταστροφὴ ψυχῆς, φόνος.

ازهر A. **ἐζχὲρ** [παραθ. τοῦ زاهر] ἐπθ. ὡραιότατος καὶ λευκότατος, καθαρώτατος: — اللون **ἔζχερδ-λ-λέδν,** οὗ τὸ χρῶμα λευκότατον.

ازهر Π. **ἐζ-χὲρ** [از ἐκ, هر πᾶς]: — جهت ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν· βλ. از .

ازهران A. **ἐζχερ-άν,** ἢ ازهرين **ἐζχερ-ἴν** [δυϊκός τοῦ ازهر] ὄν. ἡ σελήνη καὶ ὁ ἥλιος.

آزى T. **ἀζή,** βλ. آزو .

ازيتمق T. **ἀζητμάκ,** βλ. آزمق .

ازيد A. **ἐζγὲδ** [παραθ. τοῦ زائد] ἐπθ. πλείων, πλεῖστος: در — ديونى تركه سندن τὰ χρέη του εἶναι περισσότερα τῆς κληρονομίας του.

آزيشمق T. **ἀζηδμάκ,** βλ. آزمق

آزيق T. **ἀζήκ,** βλ. آزوق .

آزيقلانمق T. **ἀζηκ-κλανμάκ,** βλ. آزوقلانمق.

ازيك T. **ἐζὶκ** [ازمك] ἐπθ. πεπιεσμένος, κ. ζουλιγμένος, συντεθλασμένος· [λέγεται ἐπὶ ὀπωρικῶν, ὀρύζης, μελῶν τοῦ σώματος, ὡς δακτύλων κτλ.].

آساد A. **ἀσάδ** [πλθ. τοῦ اسد] ὄν. λέοντες.

اسار A. **ἰσάρ** [ρζ. اسر] ὄν. δεσμός: اسارت — δεσμὸς δουλείας.

اسارت A. **ἐσαρὲτ** [ρζ. اسر] ὄν. θ. δουλεία, αἰχμαλωσία [κυρ. μτφρ.]: — الغای کتارگنσις δουλείας· || تحت — دەبولنمق εὑρίσκεσθαι ὑπὸ δουλείαν.

اسارون A. **ἐσαρούν,** ὄν. ἄσαρον [φτ.]· κ. چوبان دودوکی **τσοπάν ἐσπόγι.**

اساری A. **ὄσαρὰ** [πλθ. τοῦ اسر] ὄν. δοῦλοι, αἰχμάλωτοι· [λέξις ἐν χρήσει ἐν τῇ ποιήσει· ἐν δὲ τῷ πεζῷ λόγῳ اسرا βλ.].

اساریر A. **ἐσαρὶρ** [πλθ. τοῦ πλθ. اسرار] ὄν. γραμμαί, ἢ ρυτίδες ἐν τῇ παλάμῃ καὶ τῷ μετώπῳ.

اساس A.**ἐσάς** [βλ. اسّ] ὄν.θεμέλιον,βάσις: — وضع τὸ θέτειν τὸν θεμέλιον[λίθον]: مکتبك وضع — رسمی اجرا اولندی ἐτελέσθη ἡ τελετὴ τῆς καταθέσεως τοῦ θεμελίου λίθου τῆς σχολῆς· || آ تمق — βάλλω τὰς βάσεις· § βάσις, ἀρχή, ὑπόστασις: — اس **ὄσσι ἐσάς,** ἢ — ال اس **ὄσσῦ-λ-ἐσάς,** ἡ πρώτη βάσις, ἀρχή· || مسئله — ἡ βάσις τοῦ ζητήματος· || ایشك — نی بیلز δὲν γινώσκει τὴν βάσιν τῆς ὑποθέσεως· || بونك — ی یوقدر τοῦτο δὲν ἔχει βάσιν, ὑπόστασιν· || قومق —θέτω, ἢ παραδέχομαί τι ὡς ἀρχήν· § [χμ.]βάσις: — مثی **ἐσάσι μσδεννά,** διδασκός· || موحد — **ἐσάσι μσδεχχὰτ,** μονοδασκός· || کپریتی — **ἐσάσι κιτριτὶ** θειοδασκός· § πλθ. اساس **ὄσσς.**

اساساً A. **ἐσάσ-εν,** ἐπρ. κατ' ἀρχήν, κατὰ βάσιν: دعواسی — چوروکدر ἡ ἀγωγή του κατ' ἀρχὴν εἶναι σαθρά· || اویله دکلدر — ایش ἡ ὑπόθεσις κατ' ἀρχὴν δὲν ἔχει οὕτως.

اساسسز T. **ἐσάς-σήζ,** ἐπθ. ἀβάσιμος, ψευδής: — در بو خبر بالکلیه ἡ εἴδησις αὕτη εἶναι καθ' ὁλοκληρίαν ἀβάσιμος.

اساسسزلق T. **ἐσασ-σηζλήκ,** ἀφ. ἀβασιμότης, ψεῦδος.

اساسلاندیرمق T.**ἐσασ-λανδηρμάκ,** ρμ. μτδ. βάλλω βάσεις, θεμελιῶ· βεβαιῶ, ἀποδεικνύω βέβαιον· παραδέχομαί τι ὡς βάσιν, ὡς ἀρχὴν [αἰτ.].

اساسلانمق T. **ἐσασ-λανμάκ,** ρμ.οὐδ. θεμελιοῦμαι, λαμβάνω βάσιν, ἐπαληθεύω.

اساسلی T. **ἐσασ-λή,** ἐπθ. βάσιμος, βέβαιος, ἀληθής, θεμελιώδης, πρώτιστος.

اساسلیجه T. **ἐσασ-ληδζέ,** ἐπθ. ὁ ἔχων βάσιν τινά, ἀρκετὰ βάσιμος· § ἐπρ. ἀρκετὰ βασίμως.

اساسی A. **ἐσασ-ί,** ἐπθ. θεμελιώδης, ριζικός, κύριος: — مقصد ὁ θεμελιώδης,ὁ κύριος σκοπός· § θ. اساسیه **ἐσασιγέ:** — مواد ἀντικείμενα θεμελιώδη· || — تدابیر μέτρα ριζικά.

اساسیت A. **ἐσασ-ιγέτ,** ἀφ. θ. βασικότης [χημ.].

اساطیر A. **ἐσατὶρ** [πλθ. τοῦ ἀχρήστου اسطوره **ὀστουρέ,** ἐκ τῆς ἑλλ. λ.ἱστορία] ὄν. μῦθοι, διηγήματα μυθώδη τῶν ἀρχαίων, μυθολογία: الاولین — **ἐσατίρδ-λ-ἐδδελιῖν,** μυθολογία τῶν ἀρχαίων· || یونانیه — μῦθοι ἑλληνικοί· || ایرانیه — μῦθοι περσικοί.

اساطیری A. **ἐσατιρ-ί,** ἐπθ. μυθικός· § θ. اساطیریه **ἐσατιριγέ:** — آلهۀ μυθικοὶ θεοί.

اساطین A. **ἐσατὶν** [πλθ. τοῦ اسطوانه] ὄν. κύλινδροι,κίονες· μτφ. στύλοι,ἤτοι προεξέχοντα πρόσωπα: علم — στύλοι τῶν Οὐλεμάδων· [ὁ ἐνικὸς δὲν εἶναι ἐν χρήσει μεταφορικῶς].

اساغه A. **ἰσαγὰ** [ρζ. سوغ] ρ. ἀφ. θ. τὸ ποιεῖν τὴν βρῶσιν καὶ πόσιν διέρχεσθαι εὐκόλως τοῦ λάρυγγος : طعام ء — διαβίβασις φαγητοῦ· || زلال ء — διαβίβασις ὕδατος.

اسافل A. **ἐσαφὶλ** [πλθ. τοῦ اسفل] ὄν. οἱ κατώτεροι, οἱ ἐκ τῆς κατωτέρας τάξεως τῆς κοινωνίας : ناس — ὁ ὄχλος τῶν ἀνθρώπων.

اساقف A. **ἐσακήφ,** καὶ اساقفه **ἐσακηφέ,** πλθ. τοῦ اسقف βλ

اساقه A. **ἰσακὰ** [ρζ. سوق] ρ. ἀφ. θ. τὸ ὠθεῖν ὄπισθεν, ἐλαύνειν, ὁδηγεῖν, ἀποστέλλειν [αἰτ.].

آسال Π. **ἀσάλ,** ὄν. θεμέλιον, βάσις.

اساله A. **ἰσαλὲ** [ρζ. سيل] ρ. ἀφ. θ. τὸ διοχετεύειν, χύνειν, διοχέτευσις, χύσις : ماء لذیذ ء — διοχέτευσις γλυκέος ὕδατος· || دموع ء — χύσις δακρύων· § [ἐν συνθέσει]: — فوائد رساله ἐγχειρίδιον ὠφέλιμον,προχέον ὠφελείας· [ἡ τοιαύτη χρῆσις τῆς λέξεως κακίζεται]· || Ρμ. [δοτ. αἰτ.]: — صویی شهره ایڭ διοχετεύω τὸ ὕδωρ εἰς τὴν πόλιν.

اساليب A. **ἐσαλὶπ** [πλθ. τοῦ اسلوب] ὄν. τρόποι, ρυθμοί, μέθοδοι, ὕφη : — افاده τρόποι, ὕφη τοῦ λέγειν, λεκτικόν· || — تحریریه τρόποι, ὕφη τοῦ γράφειν,τοῦ συντάττειν.

اسامه T. **ἐσαμὲ** [ἐκ τοῦ اسامی] ὄν. ἐγγραφὴ ἰδίᾳ στρατιώτου γενιτσάρου ἐν τῷ μητρῴῳ μετὰ τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ· βλ. کنیه.

اسامه‌لو T. **ἐσαμε-λί,** ἐπθ. στρατιώτης ἐγγεγραμμένος ἐν τῷ στρατιωτικῷ μητρῴῳ, καὶ μισθωτός.

اسامی A.**ἐσαμὶ** [πληθυντικὸς τοῦ اسم **ἰσμ**] πληθυντικοῦ τοῦ اسم **ἰσμ**] ὄν. ὀνόματα : ذکری — κατάλογος ὀνομάτων.

آسان Π. **ἀσάν,** ἐπθ. εὔκολος: هر مشکل سی اولور — ایله πᾶν δύσκολον διὰ τῆς προσπαθείας εὔκολον γίνεται.

آسانسور Γλ. **ἀσανσὸρ** [ascenseur] ὄν. ἀνάσπαστρον, ἀνελκτήρ, ἤτοι μηχανὴ ἀνελκύουσα βάρη· βλ. مصعد.

آسانی Π. **ἀσαν-ί,** ἀφ. εὐκολία, ῥᾳστώνη : طبع انسانی مائل — در ἡ φύσις τοῦ ἀνθρώπου κλίνει εἰς τὴν ῥᾳστώνην [τὰ εὔκολα ζητεῖ].

اسانید A. **ἐσανὶτ** [πλθ. τοῦ اسناد] ὄν. παραδόσεις, ἤτοι μεταβίβασις λόγου ἀπὸ τοῦ μὲν εἰς τὸν δὲ, πρὸ πάντων ἐπὶ ἱερῶν ῥητῶν: معتبره ایله ثابتدر — بو حدیث ὁ ἱερὸς οὗτος λόγος **[χατὶς]** δι' ἀξιοπίστων παραδόσεων ἀποδείκνυται.

اساور A. **ἐσαβίρ,** καὶ اساوره **ἐσαβιρὲ** [δ' πλθ. τοῦ سوار **σιβὰρ**] ὄν. βραχιόνια.

آسایش Π. **ἀσαγὶς,** ὄν. ἡσυχία, εἰρήνη : عمومی — γενικὴ ἡσυχία, δημοσία ἀσφάλεια· || — حفظ διατήρησις τῆς ἡσυχίας, ἀσφαλείας· || — کاملدر ὑπὸ τὴν Αὐτοκρ. αἰγίδα ἐπικρατεῖ ἡσυχία, ἀσφάλεια.

آسایش پرور Π.**ἀσαγὶς-περβέρ,**ἐπθ.φιλειρηνικός, φιλήσυχος : حکمدار — ἡγεμὼν φιλειρηνικός.

آسایش پرورانه Π. **ἀσαγὶς - περβερανέ,** ἐπθ.ὁ ἀρμόζων φίλῳ τῆς ἡσυχίας, εἰρήνης, φιλειρηνικός, φιλήσυχος [μέτρον,πρᾶξις]: — تدابیر μέτρα φιλειρηνικά· § ἐπρ. φιλησύχως, φιλειρηνικῶς.

آسایش پروری Π. **ἀσαγὶς-περβερί,** ἀφ. φιλειρηνικότης.

آسایشپرورلك T. **ἀσαγὶς-περβερλίκ,** ἀφ. συνων. τῷ προηγ.

آسایش‌جو ἢ آسایشجو Π. **ἀσαγὶς-δζοὶ** ἐπθ. ὁ ζητῶν,ὁ θέλων ἡσυχίαν,εἰρήνην, εἰρηνόφιλος· § πλθ. آسایشجویان.

آسایشجویانه Π. **ἀσαγὶς-δζουγανέ,** ἐπθ. ὁ ἁρμόζων τῷ ζητοῦντι ἡσυχίαν, εἰρήνην, φιλειρηνικός, φιλήσυχος· [πράξεις, λόγοι κτλ.]:— معروضات φιλειρηνικαὶ ὑποβολαί· § ἐπρ. φιλησύχως, φιλειρηνικῶς.

اسئله A. **ἐσιλὲ** [πλθ. τοῦ سؤال] ὄν. ἐρωτήσεις : یه جواب ویرمش — ایراد اولنان ἀπήντησεν εἰς τὰς προταθείσας ἐρωτήσεις.

اسب Π. **ἔσπ,** ὄν. ἵππος: تازی — ἵππος ἀραβικός· || لاغر — ἵππος ἰσχνός,ἀδύνατος· || افکن — **ἔσπ-ἐφκέν,** πολεμιστής, ἥρως· [κατὰ λέξιν: ὁ τὸν ἵππον ἀνατρέπων]· || انکیز — **ἔσπ-ἐγκίζ,**πτερνιστὴρ [ὁ τὸν ἵππον διεγείρων]· § βλ. καὶ اسبسوار — اسبوار.

اسباب A. **ἐσπὰπ** [πλθ. τοῦ سبب] ὄν. αἴτια, λόγοι, μέσα, τὰ χρειώδη, τὰ ἀπαιτούμενα: مدافعه — μέσα ἀμύνης· || سفر — μέσα ἐκστρατείας, ταξειδίου· || موجبه — οἱ λόγοι οἱ προκαλέσαντες, ἢ τὰ αἴτια ἀποφάσεως κτλ. τὰ ἐλατήρια.

اسباط A. **ἐσπὰτ** [πλθ. τοῦ سبط **σπὰτ**] ὄν. ἔγγονοι· αἱ φυλαὶ τοῦ Ἰσραὴλ λεγόμεναι καί: اسباط بنی اسرائیل **ἐσπάτι πένι'Ισραήλ.**

اسباغ A.**ἰσπὰγ** [ρζ. سبغ] ρ. ἀφ. τὸ συμπληροῦν, συμπλήρωσις: نعم — συμπλήρωσις εὐεργεσιῶν· || عطایا — συμπλήρωσις δώρων· || وضو — συμπλήρωσις τοῦ θρησκευτικοῦ καθαρμοῦ, ἤτοι ὁ τέλειος καθαρμὸς ἑνὸς ἑκάστου τῶν μελῶν τοῦ σώματος· [βλ. آبدست].

اسبال A. **ἰσπὰλ** [ρζ. سبل , βλ. سبيل] ρ. ἀφ. τὸ ἀποστέλλειν, ἀποστολή [ἐπὶ ἀνθρώπων,ζώων,ἢ πραγμάτων]: — ی مامورك ἀποστολὴ ὑπαλλήλου. ‖ Ρμ. [αἰτ.]. عسکر 'حیوانات — ایڭ مهمات ἀποστέλλω στρατόν, ζῶα, πολεμεφόδια.

آسبان Π. **ἀσ-πάν,** ὄν. μυλωθρός.

اسبان A. **ἐσπὰν** [πλθ. τοῦ سبن] ὄν. λεπτὰ κρήδεμνα, κεφαλόδεσμοι γυναικῶν.

اسبان Π. **ἐσπὰν** [πλθ. τοῦ اسب] ὄν. ἵπποι.

آسبانی Π. **ἀσ-πανί,** ἀφ. ἡ τέχνη τοῦ μυλωθροῦ.

اسبران Π. **ἔσπ-ρᾶν,** ἐπθ. ὁ ἐλαύνων ἵππον, ὁ ριπτόμενος, τολμηρός: ⸗ میدان بلاغت ὁ ἐλαύνων τὸν ἵππον ἐν τῷ πεδίῳ τῆς εὐγλωττίας, ῥήτωρ δεινός.

اسبسوار Π. **ἔσπ-σσβάρ,** ἐπθ. ἔφιππος [ἐπιβαίνων ἵππου]: اولدینی حالده— ⸗ کلیور ἔρχεται ἔφιππος [ὧν].

اسبق Α. **ἐσπάκ** [παραθ. τοῦ سابق] ἐπθ. ὁ μᾶλλον προηγούμενος, ἀρχαιότερος [λέγεται ἐπὶ τοῦ προτελευταίου, ἢ τοῦ πρὸ πολλῶν ἄλλων προηγηθέντος ἔν τινι δημοσίᾳ θέσει καὶ διαθεσίμου μένοντος, ἤτοι ὁ προπρώην οὕτως εἰπεῖν]: ⸗ صدر ὁ προτελευταῖος, ἢ ὁ ἄλλοτε Μ. Βεζύρης || ناظر مالیه — ὁ ἄλλοτε ὑπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν.

اسبوع Α. **ἑσπού,** ὄν. ἑβδομάς· § πλθ. اسابیع **ἑσπ-ί.**

اسبوعی Α. **ἑσπου-ῖ,** ἐπθ. ἑβδομαδιαῖος: ⸗ جریده ἐφημερὶς ἑβδομαδιαία. § θ. اسبوعیه **ἑσπουϊγέ:**

اسپارغوس Ελ. **ἰσπαργός,** ἢ اسپارغوس بالغی **ἰσπαργὸς ἀλῃγή,** ὄν. σπάρος, κ. σπαρί [ἰχθ.].

اسپارچنه Ιτ. **ἰσπαρτσένα** [Sparzina] ὄν. σχοινίον, ἢ κάνναβις, τυλισσόμενος περὶ τὸν κάλω πλοίου πρὸς προφύλαξιν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς φθορᾶς, ἢ πρὸς συνένωσιν δύο τεμαχίων αὐτοῦ.

اسپازموز ἢ اسپاسموز Ελ. **ἰσπαζμόζ,** ὄν. σπασμός, ἀκουσία κίνησις νεύρων, ἢ μυώνων· βλ. تشنج.

اسپاناق ἢ اسپیناق Τ. **ἰσπανὰκ** [περσ. اسفناج **ἰσφ-ινάδζ-** λατιν. spinacium] ὄν. ὀνόβλιτον, κ. σπανάκι· βλ. اسفناخ.

اسپانیا **ἰσπάνια,** ὄν. κ. Ἱσπανία.

اسپانیالی Τ. **ἰσπάνια-λη,** ὄν. Ἱσπανός.

اسپانیول Γλ. **ἰσπανιόλ,** ὄν. Ἱσπανός.

اسپانیولجه Τ. **ἰσπανιόλ-δζε,** ἐπρ. Ἱσπανιστί· § ὄν. ἡ Ἱσπαν. γλῶσσα.

اسپاولی Ιτ. **ἰσπάβλι,** ὄν. εἶδος χονδροῦ σπάγγου ἐν χρήσει ἐν τοῖς πλοίοις.

اسپتالیا Ιτ. **ἰσπιτάλια** [ospedale] νοσοκομεῖον [οὕτω καλοῦνται κοινῶς τὰ νοσοκομεῖα τῶν μὴ μουσουλμάνων, ἤτοι τὸ τῶν ὀρθοδόξων, Ἀρμενίων κτλ]. βλ. خسته خانه.

اسپچیار Ιτ. **ἰσπετσιάρ,** ἢ اسپنچیار **ἰσπεντσιὰρ** [speziale] ὄν. φαρμακοποιός· βλ. اجزاجی.

اسپچیاری Α. **ἰσπετσιαρ-ί,** ἢ اسپنچیاری **ἰσπεντσιαρ-ί,** ἐπθ. φαρμακευτικός: ⸗ فن φαρμακευτική, φαρμακοποιία· § θ. اسپچیاریه **ἰσπετσιαριγέ·** βλ. صیدلانی.

اسپرتو ἢ اسپرطو Ιτ. **ἰσπίρτο** [spirto] ὄν. οἰνόπνευμα, ἢ αἰθὴρ φυτικῶν οὐσιῶν, ὡς κανέλλας, ἡδυόσμου κτλ.

اسپرتولی Τ. **ἰσπιρτο-λή,** ἐπθ. ὁ ἔχων οἰνόπνευμα, ἢ αἰθέρα.

اسپرماچت Ιτ. **ἰσπερματσὲτ** [spermaceti] ὄν. κητόσπερμον, ἤτοι ὕλη λευκὴ καὶ ἐλαιώδης εὑρισκομένη ἐν τῷ κρανίῳ καὶ τῇ ῥάχει θαλασσίων κητῶν, ὡς φαλαίνης, φώκης, καὶ ἐν χρήσει ἐν τῇ ἰατρικῇ· § κηρίον, κ. σπερματσέτο.

اسپری Τ. **ἐσπερί,** ὄν. ἱέραξ μὴ ἐπιδεκτικὸς μορφώσεως.

اسپلاته Ιτ. **ἰσπαλάτα** [spalata] ὄν. ζεῦγμα πλωτόν, ἤτοι εἶδος γεφύρας ἐκ πλοίων· λέμβος.

اسپناق Τ. **ἰσπανάκ,** βλ. اسپاناق.

اسپنج Τ. **ἰσπένδζ,** ὄν. φόρος ἀποτιόμενος ἄλλοτε ὑπὸ τῶν χριστιανῶν διὰ τὴν κατανάλωσιν τοῦ χοιρείου κρέατος.

اسپنجیك Τ. **ἰσπενδζίκ,** καὶ اسپنجه **ἰσπένδζε,** ὄν. τὸ ἐκ τοῦ ἀντιτίμου πωλήσεως αἰχμαλώτων εἰσπραττόμενον ἄλλοτε πέμπτον· ἡ ἀπόδειξις τῆς πληρωμῆς τοῦ πέμπτου τούτου ἐκαλεῖτο پنجك **πενδζίκ·** βλ. λ.

اسپندیك Τ. **ἰσπενδίκ,** ὄν. εἶδος μικροῦ λαύρακος [ἰχθ.].

اسپنوز Ελ. **ἰσπίνοζ,** ὄν. σπῖνος [πτν.].

اسپیر Ιτ. **ἰσπίρ** [sbirro] ὄν. ἱπποκόμος, ἢ ἀμαξηλάτης· [οὕτω καλοῦνται ἰδίᾳ

οἱ νέοι ἱπποκόμοι, ἢ ἀμαξηλάται, σερβικῆς ἢ σλαυϊκῆς καταγωγῆς].

استاتستیق Ελ. **ἰστατιστίκ,** ὄν. στατιστική: طوغ— ⸗ κρατῶ στατιστικήν, ἤτοι σημειώσεις στατιστικὰς περὶ διαφόρων γεγονότων κτλ.

استاتستیقی Α. **ἰστατιστικ-ή,** ἐπθ. στατιστικός· §θ. استاتستیقیه **ἰστατιστικηγέ:** ⸗ معلومات στατιστικαὶ πληροφορίαι.

استاد Π. **ὄστάτ,** ὄν. διδάσκαλος, ὁ εἰδώς, ἢ ὁ ἐξασκῶν ἐπάγγελμά τι ἐπιδεξίως, τεχνίτης, κ. μάστορης: معالینهادم ⸗ **ὄστάτι μεαλι-νιχατίμ,** ἔξοχέ μου διδάσκαλε· || ایشی — ἔργον τεχνίτου, ἤτοι τεχνηέντως κατεσκευασμένον· ||βλ. استاذ καὶ اوسته.

استادانه Π. **ὄστατ-ανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων διδασκάλῳ, τεχνίτῃ, διδασκαλικός, τεχνικός, σοφός: ⸗ ارشاد καθοδηγία σοφή. || ⸗ دست χεὶρ διδασκαλική, τεχνική.

استادسز Τ. **ὄστατ-σήζ,** ἐπθ. ὁ ἄνευ διδασκάλου· § ἐπρ. οἰκοθεν.

استادلق Τ. **ὄστατ-λήκ,** ἀφ. ἰδιότης διδασκάλου, ἐπιτηδειότης, βαθεῖα γνῶσις· § βλ. اوستادلق.

استاده Π. **ἰστατὲ** [μτχ. τοῦ ρμ. استادن **ἰστατὲν]** ἐστηκώς, ἱστάμενος: کذرکاه همایونده— ⸗ موقع احترام اولان عساکر شاهانه ὁ ἐν τῇ διαβάσει τῆς Α. Α. Μ. ἱστάμενος εὐσεβάστως [ἐν θέσει σεβασμοῦ] αὐτοκρατορικὸς στρατός.

استادی Π. **ὄστατ-ί,** ἀφ. ἰδιότης διδασκάλου· § [ἐπθ.] διδασκαλικός: التفات ⸗ εὐμένεια διδασκαλική.

استاذ Α. **ὄστάζ** [ἐκ τοῦ Π. استاد] ὄν. διδάσκαλος, ἔμπειρος τεχνίτης: کل ⸗ μέγας διδάσκαλος· § πλθ. اساتذه **ἐστατιζέ,** ἢ اساتیذ **ἐστατίζ·** § βλ. καὶ استاد.

استاذیت Α. **ὄστατζ-ιγέτ,** ἀφ. θ. ἰδιότης διδασκάλου, τεχνίτου· βλ. استادلق.

آستار Τ. **ἀστάρ** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ آست κάτω· βλ. آستر καὶ ἐπόμ.] ὄν. ὑπόρραμμα κ. ἀστάρι, ἤτοι τὸ ὑπὸ τὸ ὕφασμα ἢ τὸ ἐριοῦχον πρὸς ἐνίσχυσιν ὑπορραπτόμενον: عنتری ⸗ ὑπόρραμμα ἀντερίου [ἐσθῆτος]· § ἐν τῇ βαφῇ οἰκοδομῆς, ἢ ἐπιχρίσει κονιαμάτων τοίχου τὸ πρῶτον χέρι λεγόμενον, κατόπιν τοῦ ὁποίου τίθεται ἡ κυρίως βαφή, ἢ τὸ ἐπίχρισμα: ⸗ بویا ἡ πρώτη βαφή· || ⸗ صیوه ἡ πρώτη ἐπίχρισις, βάσις· || ⸗ یوزدن بهالی — τὸ ὑπόρραμμα ἀκριβώτερον τῆς ὄψεως τοῦ ὑφάσματος [πρμ.]. § داخلی— τό πρανές, τὸ κατηφορικὸν μέρος τάφρου πρὸς τὸ μέρος τοῦ φρουρίου· ἀντίθετον خارجی — ἀντίκρημνος [ἐπὶ ὀχυρωμάτων].

استار Α. **ἐστὰρ** [πλθ. τοῦ ستر **ὅιτρ]** ὄν. παραπετάσματα, καλύμματα: کعبه ⸗ τὰ παραπετάσματα τοῦ Κιαβέ, ἤτοι τοῦ ἐν Μέκκα τεμένους· βλ. کعبه.

آستارجی Τ. **ἀστάρ-δζή,** ὄν. πωλητὴς ὑπορραμμάτων.

آستارجیلق Τ. **ἀστάρ-δζηλήκ,** ἀφ. ἡ τέχνη πωλητοῦ ὑπορραμμάτων.

آستارلامق Τ. **ἀστάρ-λαμάκ,** ρμ.μτθ. θέτω ὑπόρραμμα εἰς ἔνδυμα· § βάφω οἰκοδομὴν μὲ τὴν πρώτην βαφήν, ἤτοι τὴν βάσιν, ἢ ἐπιχρίω τοῖχον μὲ τὸ πρῶτον ἐπίχρισμα· βλ. آستار.

آستارلق Τ. **ἀστάρ-λήκ,** ὄν. πανίον λεπτὸν χρησιμεῦον ὡς ὑπόρραμμα· συνεκδ. πρόστυχον ὕφασμα· § τὸ ἐν τοῖς ἀκατίοις ἔσωθεν λευκὸν σανίδωμα, ἄνωθι τοῦ ὁποίου ἔρχεται τὸ ἐκ ξύλου καρυᾶς δεδουλευμένον μέρος, μεθ' ὃ ἄρχεται ἡ κουπαστή.

آستارلی Τ. **ἀστάρ-λή,** ἐπθ. ὁ ἔχων ὑπόρραμμα, ἢ ἀστάρι [ἔνδυμα, βαφή].

استاریه Ιτ. **ἰστάρια,** βλ. استالیه.

استاسیون Γλ. **ἰστασιόν** [station] ὄν. σταθμὸς [σιδηρ. κτλ.]: شمندوفر ⸗ σταθμὸς σιδηροδρόμου· βλ. موقف **μεβκήφ.**

استاقوز ἢ استاقوس Ελ. **ἰστακόζ,** ὄν. ἀστακός.

استالیا Ιτ. **ἰστάλια,** ἢ استاریه **ἰστάρια** [stalia] ὄν. σταρία, διαμονή, ἤτοι τὸ χρονικὸν διάστημα, καθ' ὃ τὸ πλοῖον ἀναγκάζεται νὰ μένῃ ἀμισθὶ ἐν τῷ λιμένι, ὅπως φορτώσῃ ἢ ἐκφορτώσῃ.

استامپه Ιτ. **ἰστάμπα** [stampa] ὄν. ἐκτύπωμα, ἐκτετυπωμένον πρᾶγμα, ἔντυπον.

آستال Γλ. **ἀστετάλ,** [acétal] ἐπθ. ὀξειδοῦχος [χημ.].

آستان Π. **ἀστιτάν,** ὄν. οὐδός, κατώφλιον· αὐλή, ἀνάκτορον: آل عثمان ⸗ ἡ αὐλὴ τῆς ὀθωμανικῆς δυναστείας· || سعادت ⸗

αὐλὴ εὐτυχίας, ἤτοι Σουλτανικὰ μέγαρα· || بلند ايوان — ἀνάκτορον μὲ μεγάλας αἰθούσας **[ἀπολὲνὲ ἐϊδάν]**. || قوش — κόσμος [ὁ οὐδὸς τῆς φθαρτότητος]· βλ. καὶ آستانه.

استانبول Ελ. **ἰστανπόλ** [εἰς τὴν Πόλιν] ὄν. κ. Κωνσταντινούπολις.

استانكوی Ελ. **ἰστάνκιοϊ** [ἐκ τοῦ: εἰς τὴν Κῶ] ὄν. κ. Κῶς [νῆσ.].

آستانه Π. **ἀστανὲ** [βλ. καὶ آستان] ὄν. οὐδός, κατώφλιον· αὐλή, πρωτεύουσα: عليه ـه — Κωνσταντινούπολις [κατὰ λ. ὑψηλὴ πρωτεύουσα, ἀντὶ عليه دولت ـه — πρωτεύουσα τοῦ ὑψηλοῦ Κράτους].

آستانه‌لی T. **ἀστανε-λί,** ὄν. Κωνσταντινουπολίτης.

استاوروز ἢ استاروس Ελ. **ἰσταβρόζ,** ὄν. σταυρὸς, ἢ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ: چيقارمق — κάμνω τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ἐξ εὐλαβείας, ἢ ἀπορίας, κ. καταστανρόνομαι· § συνοικία ἐν τῷ Βοσπόρῳ παρὰ τὸ Βενλέρ-βεν· § βλ. چلپا خاچ خاچمیخ καὶ .

استاوريت Ελ. **ἰσταβρίτ,** ὄν. σαυρίς, κ. σταυρίδι [ἰχθ.].

استباحه Α. **ἰστιπαχὰ** [ρζ. بوح] ρ. ἀφ. θ. τὸ θεωρεῖν, ἢ θεωρεῖσθαί τι θεμιτόν [βλ. اباحت]· § τελεία ἐξόντωσις λαοῦ.

استباق Α. **ἰστιπάκ,** [ρζ. سبق] ρ. ἀφ. τὸ συναγωνίζεσθαι, ἅμιλλα, συναγωνισμός: سوارلر ـی — ἅμιλλα ἱππέων· || اندازلر سلاح ـی — ἅμιλλα ὁπλιτῶν.

استباله Α. **ἰστιπαλὲ** [ρζ. بول] ρ. ἀφ. θ. τάσις πρὸς οὖρησιν [νόσος].

استبانه Α. **ἰστιπανὲ** [ρζ. بين, βλ. بيان] ρ. ἀφ. θ. τὸ εἶναί τι ἐναργές, σαφές, καθαρόν, ἐνάργεια, ἐμφάνισις: آثار نوبهار ـه — ἐμφάνισις τῶν σημείων τῆς ἀνοίξεως· || صبح ـه — صادق ἐμφάνισις τοῦ ὄρθρου.

استبحاث Α. **ἰστιπχὰς** [ρζ. بحث] ρ. ἀφ. ἐξέτασις, ἔρευνα, ἀναζήτησις πρὸς γνῶσιν τῆς ἀληθείας· βλ. البحاث.

استبحار Α. **ἰστιπχὰρ** [ρζ. بحر] ρ. ἀφ. τὸ εἶναι εὐρὺν ὡς ἡ θάλασσα, εὐρυμάθεια: علمده ـی — ἐν τῇ ἐπιστήμῃ τοῦ ἱεροῦ νόμου ἔχει εὐρυμάθειαν· συνηθέστ. تبحر.

استبداد Α. **ἰστιπτὰτ** [ρζ. بدّ] ρ. ἀφ. ἀπολυταρχία, δεσποτισμός.

استبدادی Α. **ἰστιπτατ-ί,** ἐπθ. ἀπολυταρχικός, δεσποτικός· § θ. استبداديه.

استبداع Α. **ἰστιπτὰ'** [ρζ. بدع, βλ. بدعت] ρ. ἀφ. τὸ θεωρεῖν τι νέον, πρωτοφανές: ايله باقار نظر ـ— صبی هر كورديكی شيئه ὁ παῖς θεωρεῖ ὡς νέον πᾶν ὅ,τι βλέπει.

استبدال Α. **ἰστιπτὰλ** [ρζ. بدل] ρ. ἀφ. ἡ διὰ νεοσυλλέκτων ἀντικατάστασις τῶν στρατιωτῶν τῶν συμπληρωσάντων τὴν θητείαν αὐτῶν καὶ ἀποστελλομένων εἰς τὰς οἰκείας πατρίδας, μεταλλαγή: نفرات ـ— ἀντικατάστασις στρατιωτῶν· || نفراتی — ἀντικαταστάται, ἤτοι νεοσύλλεκτοι στρατιῶται προωρισμένοι εἰς ἀντικατάστασιν ἀρχαιοτέρων, ὧν ἔληξεν ἡ θητεία· || اولق — ἀντικαθίστανται [ἀντὶ مستبدل اولق]: اولق ايستيور — او غيرتلی عسكر ὁ φιλότιμος οὗτος στρατιώτης δὲν θέλει ν' ἀντικατασταθῇ· § μεταλλαγὴ ἐπὶ κτημάτων βακουφικῶν μεταλλασσομένων διὰ μουλκίων. ‖ Ρμ. ἀντικαθιστῶ, ἀνταλλάσσω, μεταλλάσσω [ايله وقف]: اولندی ايله — اولان ير ملك اولان ير محل ὁ βακουφικὸς τόπος ἀντηλλάγη διὰ τόπου μουλκίου.

استبدالی Α. **ἰστιπτὰλ-ί,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῇ ἀνταλλαγῇ, ἀνταλλακτικός· § θ. استبداليه **ἰστιπτὰλιγέ:** ـ— شروط ὅροι ἀνταλλαγῆς.

استبراء Α. **ἰστιπρὰ** [ρζ. برئ, βλ. برائت] ρ. ἀφ. κάθαρσις ἐπιβαλλομένη τοῖς Μουσουλμάνοις μετὰ τὴν οὔρησιν. ‖ Ρμ. καθαρίζομαι κτλ. § βλ. καὶ استنجاء.

استبرق Α. **ἰστεπράκ,** ὄν. χονδρὸν μεταξωτὸν ὕφασμα. ['Η λέξις ἀπαντᾷ ἐν τῷ Κορανίῳ· εἶναι δὲ κατά τινας μὲν ἀραβική, κατ' ἄλλους δὲ περσική, ἢ ἑλληνική.

استبشار Α. **ἰστιπσὰρ** [ρζ. بشر] ρ. ἀφ. τὸ εὐαγγελίζεσθαι, μανθάνειν, ἢ λαμβάνειν καλήν τινα ἀγγελίαν, εὐαγγελισμός. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ايتدم — قدومكزی دون صباح χθὲς πρωῒ εὐηγγελίσθην τὴν ἄφιξιν ὑμῶν· § χαρά, ἀγαλλίασις: اولدی ـ رؤيت ديداری موجب ἡ θέα τοῦ προσώπου αὐτοῦ προὐξένησεν ἀγαλλίασιν.

استبطان Α. **ἰστιπτὰν** [ρζ. بطن] ρ. ἀφ. γνῶσις τῆς οὐσίας τῶν μυστηρίων ὑποθέσεώς τινος, βαθεῖα γνῶσις: امور ايله ـ— مشهور ايدی ἐφημίζετο ἐπὶ τῇ βαθείᾳ γνώσει τῶν ὑποθέσεων· || مسائل ـ— ἡ βαθεῖα γνῶσις τῶν ζητημάτων.

استبعاد Α. **ἰστιπτὰτ** [ρζ. بعد] ρ. ἀφ. τὸ θεωρεῖν τι ὡς μακράν, ἤτοι ἀπίθανον [ἐπὶ ἠθικῶν ἀντικειμένων]. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ايلدی — بو حالك اندن صدوريني τὴν ἐκ τούτου ἀπόρροιαν τῆς καταστάσεως ταύτης ἐθεώρησεν ἀπίθανον· || اولنه جق حالاتدندر — εἶναι ἐκ τῶν πραγμάτων τῶν θεωρηθησομένων ἀπιθάνων.

استبقاء Α. **ἰστιπκὰ** [ρζ. بقاء] ρ. ἀφ. τὸ θέλειν, ἢ ζητεῖν τὴν διατήρησιν: ـی — توجهات τὸ ζητεῖν τὴν διατήρησιν τῆς εὐνοίας. ‖ Ρμ. [αἰτ.].

استتابه Α. **ἰστιτὰπ** [ρζ. توب, βλ. توبه] ρ. ἀφ. αἴτησις συγχωρήσεως παρὰ Θεοῦ, μετάνοια: اجرا — مرتد حقنده مجازاتدن اول اولنور ὁ ἀρνησίθρησκος πρὸ τῆς τιμωρίας ὑποβάλλεται εἰς αἴτησιν συγχωρήσεως.

استتار Α. **ἰστιτὰρ** [ρζ. ستر] ρ. ἀφ. τὸ κρύπτεσθαι ὄπισθεν ἢ ἐντός τινος, συγκαλύπτεσθαι. ‖ Ρμ. [ايله]: ايلش — ستره تزوير ايله κρυπτόμενος ὄπισθεν τοῦ πέπλου τῆς ὑποκρισίας· || ايدرك — ستره ريا آرقه سنده ἐκρύφθη ἐντὸς τοῦ ἐνδύματος τῆς στρεψοδικίας.

استتمام Α. **ἰστιτμὰμ** [ρζ. تمّ, βλ. تمام] ρ. ἀφ. τὸ ζητεῖν τὴν συμπλήρωσιν. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ايدی ايدر — نم دائما جناب حقدن طلب τοῦ Ὑψίστου ἐξητεῖτο πάντοτε τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἀγαθῶν.

استثقال Α. **ἰστισκὰλ** [ρζ. ثقل, βλ. ثقلت] ρ. ἀφ. τὸ θεωρεῖν τινα ὀχληρόν, τὸ στενοχωρεῖσθαι ἐκ τῆς παρουσίας τινός, τὸ ἀποδεικνύειν τινὶ τὴν ἐνόχλησιν, ἣν προξενεῖ ἡ παρουσία αὐτοῦ, τὸ ψυχρῶς ὑποδέχεσθαι: كثرت ـی — نی موجب اولدی دوای ἡ πολλὴ φοίτησίς του ἐγένετο αἰτία νὰ θεωρηθῇ ὀχληρός **[ἰστισκαλινί]**. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ايدرلردی — وجودينی ἐθεώρουν ὀχληρὰν τὴν παρουσίαν αὐτοῦ· || ايتديلر — فلانی τὸν δεῖνα ὑπεδέχθησαν ψυχρῶς [ὡς νὰ ἐδίωξαν].

استثناء Α. **ἰστισνὰ** [ρζ. ثنى] ρ. ἀφ. τὸ ἐξαιρεῖν, ἐξαίρεσις: بو قاعدهنك ـی — يوقدر ὁ κανὼν οὗτος δὲν ἔχει ἐξαίρεσιν· || — طريقيله **ἰστισνὰ ταρικήλε,** ἢ — بال **πὶ-λ-ἰστισνά,** ἐξαιρετικῶς· || — بلا **πίλα ἰστισνά,** ἄνευ ἐξαιρέσεως, ἀνεξαιρέτως· ‖ Ρμ. [αἰτ.]: بر شيء استثنا آت — ايتمك كيمسه يی ἐξαιρῶ τινα, ἢ τι· § πλθ. **ἰστισναάτ:** قواعد صرفيه ـ— ἐξαιρέσεις τῶν γραμματικῶν κανόνων.

استثناءً Α. **ἰστισνά-εν,** ἐπρ. κατ' ἐξαίρεσιν, ἐξαιρετικῶς.

استثنائی Α. **ἰστισνα-ῒ,** ἐπθ. ἐξαιρετικός: ـ— قياس συλλογισμὸς διαζευκτικὸς [λογ.]· § θ. استثنائيه **ἰστισναϊγέ:** ـ— مواد ἐξαιρετικὰ ζητήματα· || ـ— ادوات μόρια, ἢ σύνδεσμοι ἐναντιωματικοί.

استج Τ. **ὄστόδζ,** ὄν. κυτίον περιέχον ὄργανα μαθηματικοῦ, ἢ χειρουργοῦ, ἢ ἄλλου ἐπιστήμονος.

استجابت Α. **ἰστιδζαπέτ,** ἢ استجابه **ἰστιδζαπὲ** [ρζ. جواب] ρ. ἀφ. θ. τὸ ἐπακούειν, παραδέχεσθαι εὐχήν, πρόσκλησιν· ‖ Ρμ. [δοτ.]: — جناب حق دعاسنه ايلدی ὁ Θεὸς ἐπήκουσε τῆς δεήσεως αὐτοῦ.

استجاده Α. **ἰστιδζαπὲ** [ρζ. جود] ρ. ἀφ. θ. αἴτησις εὐεργεσίας, δωρεᾶς· ‖ Ρμ. ζητῶ εὐεργεσίαν [ἀπ]: ايدن فقرا — او درکاهدن محروم براقيلماز ايدی οἱ πτωχοὶ οἱ αἰτοῦντες χάριν ἐκ τῆς αὐλῆς ἐκείνης, δὲν ἀφίεντο ἐστερημένοι.

استجازه Α. **ἰστιδζαζὲ** [ρζ. جواز, βλ. جواز] ρ. ἀφ. θ. αἴτησις ἀδείας· ‖ Ρμ. ζητῶ ἄδειαν [ἀπ]: — آمرندن جازه كيتمك ايچون ايلدی ἐζήτησεν ἄδειαν παρὰ τοῦ προϊσταμένου αὐτοῦ ὅπως μεταβῇ εἰς Χεδζάζην.

استجبار Α. **ἰστιδζὰρ** [ρζ. جبر] ρ. ἀφ. χρῆσις βίας· τὸ ἀναγκάζειν τινὰ ποιῆσαί τι διὰ τῆς βίας, ἢ τὸ ποιεῖν τι διὰ τῆς βίας [σπν.].

استجرار Α. **ἰστιδζρὰρ** [ρζ. جرّ] ρ. ἀφ. προσπάθεια πρὸς ἕλκυσιν: ـ— جنين **ἰστιδζράρι ὄζενὶν** ἐμβρυουλκία [ἰατρ.].

استجلاب Α. **ἰστιδζλὰπ** [ρζ. جلب] ρ. ἀφ. τὸ ἐπισπᾶσθαι, ἐφελκύειν, ἐφέλκυσις ἰδίᾳ εὐχῶν ὑπέρ τινος· ‖ Ρμ. [αἰτ. δοτ.]: ـ— دعوات خيريه ايتمكده طرف اشرف پادشاهی يه ἐπισπᾶται εὐχὰς ἀγαθὰς ὑπὲρ τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος· || [αἰτ. ἀπ]· — غيرت جلبدن دعوات خيريه نه ايدييور προσπαθεῖ νὰ ἐπισπάσηται **[ἰστιδζλαπινὰ]** ἐξ ὅλων ἀγαθὰς εὐχάς.

استجواب Α. **ἰστιδζὰπ** [ρζ. جوب, βλ. جواب] ρ. ἀφ. λῆψις καταθέσεως μάρτυρος ἢ μηνυτοῦ, ἀνάκρισις: ـی — مخبرلرك ἀνακρίσεις καταγγελέων· ‖ Ρμ. ἀνακρίνω, λαμβάνω καταθέσεις [αἰτ.]: ايتديلر — شاهدلری ἔλαβον τὰς καταθέσεις τῶν μαρτύρων· § βλ. استنطاق.

ρασκευή, ἡ κατασκευὴ φαρμάκων [βλ. استحضار]. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ايڭ—مساعده ايتمك ἐπιτυγχάνω ἀδείας· ‖ ايڭ—اسبابنى . . . ἐπιτυγχάνω, ἐξευρίσκω τὰ μέσα τῆς πραγματοποιήσεως . . ., διενεργῶ.

استحصان { Α. **ἰστιχσὰν** [ρζ. حصن] ρ. ἀφ. τὸ ὀχυροῦσθαι, τὸ ἀποσύρεσθαι ἐν φρουρίῳ· ‖Ρμ. ὀχυροῦμαι κτλ. § συνηθέστ. تحصن βλ.

استحضار { Α.**ἰστιχζὰρ** [ρζ. حضر, βλ. حضور] ρ.ἀφ.παρασκευή, προετοιμασία, προμήθεια χρειωδῶν κτλ. κλήτευσις: سپاريش—ى همان اشياك اولنلرك ἡ ἄμεσος προμήθεια τῶν παρηγγελμένων· ‖ى — طعامك ἡ προετοιμασία τοῦ φαγητοῦ· § τὸ φέρειν τι εἰς τὴν μνήμην, ἀναπόλησις: ى — مسئلەك ἡ ἀναπόλησις τοῦ ζητήματος· ‖ Ρμ. παρασκευάζω, προετοιμάζω, προμηθεύομαι, κλητεύω, φέρω εἰς τὸν νοῦν, ἀναπολῶ [αἰτ]: ايڭ—طعام παρασκευάζω φαγητόν· ‖ايدى—لوازم سياحتى παρεσκεύασε τὰ χρειώδη τοῦ ταξειδίου· ‖ صوردیغکز مسئلەيى بردن بره—ايدەمدى δὲν ἠδυνήθη ν' ἀναπολήσῃ διὰ μιᾶς τὸ ζήτημα, ὅπερ ἠρωτήσατε·§ πλθ.استحضارات.

استحفاظ { Α. **ἰστιχφὰζ** [ρζ. حفظ] ρ. ἀφ.τὸ ζητεῖν, ἢ θέλειν φυλάξαι τι,παραφυλακὴ [αἰτ.]: امانت ايدلك—ايله عقد παρακατατίθεσθαι ἐπὶ σκοπῷ παραφυλακῆς· § τὸ φυλάττειν ἐν τῇ μνήμῃ· § τὸ προφυλάττεσθαι [συνηθέστ. تحفظ βλ.].

استحفاظى { Α. **ἰστιχφαζ-ί,** ἐπθ. προφυλακτικός· § 0. استحفاظيه: — تدابير μέτρα προφυλακτικά.

استحقار { Α.**ἰστιχκὰρ** [ρζ. حقر, βλ.حقارت] ρ. ἀφ. περιφρόνησις: فقرايه هيچ ايله باقماز — وقتده نظر οὐδέποτε βλέπει τοὺς πτωχοὺς μὲ ὄμμα περιφρονήσεως· ‖ Ρμ. περιφρονῶ [αἰτ.]: ايتدى — فلان آدمى و يا فلان خدمتى περιεφρόνησε τὸν δεῖνα ἄνθρωπον, ἢ τὴν δεῖνα θέσιν.

استحقاق { Α. **ἰστιχκὰκ** [ρζ. حقّ] ρ.ἀφ. τὸ δικαιοῦσθαι εἴς τι, ἀξία, ἱκανότης: مك فوقنده— بو التفات ἡ εὐμένεια αὕτη εἶναι ἀνωτέρα τῆς ἀξίας μου **[ἰστιχκακημήν]**·‖ [δοτ.] بو مامورىته — نى دشمنلرى بيله تسليم ايدر καὶ οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ἀνομολογοῦσιν ὅτι εἶναι ἄξιος **[ἰστιχκακηνὴ]** τῆς θέσεως ταύτης·‖ كوره—**ἰστιχκακηνὰ γκιορέ,** κατὰ τὴν ἀξίαν του· ‖ — اصحاب οἱ ἔχοντες ἀξίαν ἱκανότητα,

استجوابنامه { Π. **ἰστιζὶ̈ζ̈α̈-ναμέ,** ὄν. ἔκθεσις μαρτυρικῆς καταθέσεως.

استجهال { Α. **ἰστιζ̈χὰλ** [ρζ. جهل] ρ. ἀφ. τὸ θεωρεῖν τινα ἀμαθῆ.

استحاله { Α. **ἰστιχαλὲ** [ρζ. حول] ρ. ἀφ. θ. τὸ εἶναί τι ἀδύνατον: بو مقصدك حصولى درجه—ده ἡ ἐπίτευξις τοῦ σκοποῦ τούτου εἶναι ἀδύνατος [εἰς βαθμὸν ἀδυνάτου]· § μεταβολὴ καταστάσεως, μεταποίησις [ἀνατ. πθλ.]: **ἰστιχαλεῖ ρεττιγέ,** ἢ سئيه—ء ردیه—**ἰστιχαλεῖ σεϊγὲ,** ἐκφυλισμός, κλίσις τῆς φύσεως εἰς διαφθοράν, διαφθορὰ γένους· § [Φυσ. ἱστ.]—ء مستحاله ἀπολίθωσις· ‖ حيوانيه—ء ζωομόρφωσις. § μεταμόρφωσις ὡς ἡ τοῦ μεταξοσκώληκος κτλ.

استحباب { Α. **ἰστιχτὰπ** [ρζ. حبّ] ρ. ἀφ. τὸ θεωρεῖν τι καλόν, τὸ ἀρέσκεσθαι εἴς τι, ἀρέσκεια: ى—ك ايچمه صوبى قاعدةً τὸ ν' ἀρέσκηται τις εἰς τὸ νὰ πίνῃ τὸ ὕδωρ καθήμενος.

استحباباً { Α. **ἰστιχτὰπ-εν,** ἐπρ. κατ' ἀρέσκειαν: تجديد وضوء ايدیلور—κατ' ἀρέσκειαν ἐπαναλαμβάνεται ὁ καθαρισμὸς [ὁ πρὸ τῆς προσευχῆς συνήθης παρὰ Μουσουλμάνοις].

استحسان { Α. **ἰστιχσὰν** [ρζ. حسن] ρ. ἀφ. τὸ θεωρεῖν τι καλόν, τὸ ἐπιδοκιμάζειν, ἐπευφημεῖν, ἐπιδοκιμασία, ἐπευφημία: ى—ك اثرك ἡ ἐπιδοκιμασία τοῦ ἔργου, τοῦ συγγράμματος· ‖ —شايان ἄξιος ἐπιδοκιμασίας· ‖ —نظر جالب ὁ ἐπισπῶν τὸ ὄμμα τῆς ἐπιδοκιμασίας· ‖ Ρμ. [αἰτ.] : — كس هر اثرى او كوزل ايديور ἐκεῖνο τὸ ὡραῖον ἔργον πᾶς τις ἐπιδοκιμάζει· § [νομ.] προτίμησις, ἐξαιρετικὴ διάταξις, ἐξαίρεσις, βλ. ἐπόμ.

استحساناً { Α. **ἰστιχσὰν-εν,** ἐπρ. κατ' ἐπιδοκιμασίαν, ἐπιδοκιμάζων: اثرى ايلدى—يان ممنونيت كورنجه ἅμα εἶδε τὸ σύγγραμμα, ἐπιδοκιμάζων ἐξέφρασεν εὐαρέσκειαν· § [νομ.] ἐξαιρετικῶς, παρὰ τὴν ἀναλογίαν: تجويز—ك ايڭ ἐπιτρέπω τι ἐξαιρετικῶς.

استحصال { Α. **ἰστιχσὰλ** [ρζ. حصل, βλ. حصول] ρ. ἀφ. τὸ ἐπιτυγχάνειν, λαμβάνειν, ἐφοδιάζεσθαι, ἢ ἐπίτευξις, λῆψις: رخصت—ك ἐπίτευξις ἀδείας· ‖ موفقيت—ك ἐπίτευξις ἐπιτυχίας· ‖ ى—سند تذكره λῆψις ὁμολόγου·‖ ى — اسباب—ك, ἢ λῆψις τεσκερὲ [ἀδείας]· ‖ اسبابنك . . . ى—ك ἐπίτευξις τῶν μέσων πραγματοποιήσεως μέτρου, διαβήματος κτλ. § ὄν. πα-

οἱ δικαιούμενοι·‖—ال ἡ-λ-ἰστιχκάκ, ἐπαξίως, δικαιούμενος· [νομ.] ἐπὶ ἐκνικήσει, ἤτοι ἐκ μέρους τοῦ δικαιουμένου, τοῦ κυρίου πράγματός τινος· [βλ. مستحق]: ضبط اولندقده—ال مبيع ὅταν τὸ πωληθὲν πρᾶγμα κατασχεθῇ ἐπὶ ἐκνικήσει· ‖ —غير من **μὶν γάϊρι ἰστιχκάκην,** ἀναξίως, παρ' ἀξίαν· § δίκαιον, ἤτοι μισθός: —ى الحق ايچون ὅπως λάβῃ τὸ δίκαιόν του, τοὺς μισθούς του· §πλθ. استحقاقات· ‖ βλ. قضا.

استحكام { Α. **ἰστιχκιὰμ** [ρζ. حكم] ρ. ἀφ. ἐνίσχυσις, ὀχύρωσις: —ويرمك ἐνισχύω, ὀχυρῶ [δοτ.]: فلان يره—ويرلدى ὠχυρώθη τὸ δεῖνα μέρος· ‖—يولق ἐνισχύομαι, ὀχυροῦμαι· § [στρ.] ὀχυρωματική, ἡ τέχνη τῆς ὀχυρώσεως: —طابورى τάγμα τοῦ ὀχυρωματικοῦ. ‖ —ضابطانى ἀξιωματικὸς τοῦ ὀχυρωματικοῦ· § ὀχύρωμα· § πλθ. استحكامات βλ.

استحكامات { Α.**ἰστιχκιαμ-άτ,** πλθ.ὀχυρώματα, ὀχυρώσεις: —جسيمه μεγάλα, ἢ διαρκῆ ὀχυρώματα· ‖ —خفيفه ἐλαφρὰ ὀχυρώματα· ‖ —موقته προσωρινὰ ὀχυρώματα.

استحكامى { Α. **ἰστιχκιαμ-ί,** ἐπθ. ὀχυρωματικός· § θ. استحكامیه **ἰστιχκιαμιγέ:** —عساكر στρατὸς ὀχυρωματικός.

استحلاب { Α.**ἰστιχλὰπ** [ρζ. حلب] ρ. ἀφ.τὸ ἀμέλγειν, ἄμελξις: —لبن ἄμελξις γάλακτος· ‖ —بابلو ἐκχυλιστὸς [χημ.].

استحلابى { Α. **ἰστιχλαπ-ί,** ἐπθ. ἐκχυλιστὸς [χημ.]· § θ. استحلابيه.

استحلال { Α. **ἰστιχλὰλ** [ρζ. حلّ, βλ. حلال] ρ. ἀφ. τὸ ζητεῖν ἵνα θεωρηθῇ τι ὡς νόμιμον, θεμιτόν, τὸ θεωρεῖν ὡς νόμιμον [αἰτ.]: موجب كفردر—حرامى τὸ θεωρεῖν τὸ ἀθέμιτον ὡς θεμιτὸν εἶναι ὕδρις πρὸς τὸ θεῖον·§ τὸ ζητεῖν ἀμοιβαίως συγγνώμην ἐν περιπτώσει ἀποδημίας, ἢ κατὰ τὴν τελευτὴν τοῦ βίου· ‖ Ρμ. [ايله]: ايتدم—حين مفارقتده كنديسيله κατὰ τὸν ἀποχωρισμὸν ἐζήτησα συγγνώμην παρ' αὐτοῦ· [ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ λέγεται καὶ استحلال **حقوق ἰστιχλάλι χουκούκ].**

استحمال { Α. **ἰστιχμὰλ** [ρζ. حمل] ρ. ἀφ. τὸ ἐπιφορτίζειν ἢ ἐπιφορτίζεσθαί τι, ἐπιφόρτισις: امور—ك τὸ ἐπιφορτίζεσθαι τὰς ὑποθέσεις·‖اداره—سنه بيتيه τὸ ἐπιφορτίζεσθαι τὴν οἰκιακὴν διεύθυνσιν. ‖ Ρμ. [αἰτ.].

استحمام { Α. **ἰστιχμὰμ** [ρζ. حمّ, βλ. حمام] ρ. ἀφ. τὸ λούεσθαι διὰ θερμοῦ ὕ-

δατος: ايچون كيتدى—ايچون مطبخه ἐπῆγε μετέβη ὅπως λουσθῇ· ‖—الرمل **ἰστιχμάμ-ρ-ρέμλ,** ἀμμοχωσία, ἤτοι θεραπεία διὰ βαπτίσεως τοῦ πάσχοντος μέλους ἐντὸς ἄμμου. ‖ Ρμ. ايديور—كوره هفته بر لوύεται ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος.

استحواذ { Α. **ἰστιχβὰζ** [ρζ. حوذ] ρ. ἀφ. νίκη, κατοχή [οὐχὶ ἐπὶ καλοῦ].

استحياء { Α. **ἰστιχγιὰ** [ρζ. حياء] ρ. ἀφ. αἰσχύνη· [ἐκ τοῦ حيات] ἀναζωογόνησις, μεταβολὴ εἰς ζωϊκὴν κατάστασιν· [φυσ. ἱστ.]· ‖ Ρμ. αἰσχύνομαι· ἀναζωογονῶ· § τὸ ἀφίνειν τινὰ ζῶντα·[ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ σπάνιον].

استخاره { Α. **ἰστιχαρὲ** [ρζ. خير] ρ. ἀφ. θ. τὸ ζητεῖν τὸ ἀγαθὸν καὶ ὠφέλιμον· § ὀνειρομαντεία, ἤτοι τὸ νὰ κατακλίνηται τις ποιῶν εὐχὰς καὶ τελῶν διατυπώσεις τινὰς ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ ἴδῃ καθ' ὕπνον ἐὰν πρᾶγμά τι θ'ἀποβῇ εἰς καλὸν ἢ εἰς κακόν: يه—ى اويقون كلدى ἐξαπέστειλε ὄνειρον· ‖—ايڭ ἡ ὀνειρομαντεία του ἀπέβη εὐνοϊκή. ‖Ρμ.ايڭ—ζητῶ τὸ ἀγαθόν, τὸ καλόν· κατακλίνομαι κτλ.

استخبار { Α. **ἰστιχπὰρ** [ρζ. خبر] ρ. ἀφ. τὸ πληροφορεῖσθαι, τὸ ἐρωτᾶν καὶ μανθάνειν, πληροφορία. ‖ Ρμ. [αἰτ.] : ايلدم—وقعه‌يى غزته‌لردن اول τὸ γεγονὸς ἐπληροφορήθην πρὸ τῶν ἐφημερίδων· ‖ —كوره اولنديغنه καθ' ἃ πληροφορούμεθα· § πλθ. استخبارات πληροφορίαι: اثراً—واقعه‌يه κατὰ τὰς γενομένας πληροφορίας.

استخدام { Α.**ἰστιχπὰμ** [ρζ. خدم, βλ. خدمت] ρ. ἀφ. τὸ ἔχειν ἢ προσλαμβάνειν τινὰ ἐν ὑπηρεσίᾳ δημοσίᾳ ἢ ἰδιωτικῇ,πρόσληψις εἰς ὑπηρεσίαν[τῇ δα]: ى—فلانك يره مأمورتده ἡ πρόσληψις τοῦ δεῖνος εἰς ὑπηρεσίαν· ‖Ρμ.[αἰτ.]: ايتديكى مأمورلرك جله‌سى اصحاب لياقتدندر —ὅλοι οἱ ὑπάλληλοι, οὓς ἔχει ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ του, εἶναι ἱκανοί· ‖ —اولنمق τὸ προσλαμβάνεσθαι εἴς τινα θέσιν καὶ ὑπηρετεῖν [τῇ δα] : يوسته خانه‌ده اون سنه—اولندم δέκα ἔτη ὑπηρέτησα ὡς ὑπάλληλος ἐν τῷ ταχυδρομείῳ· § πλθ. استخدامات.

استخراج { Α. **ἰστιχρὰζ** [ρζ. خرج] ρ. ἀφ. τὸ ἐξάγειν [ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἔννοιαν,συμπέρασμα κτλ.], τὸ μαντεύειν: —معنا مأل ἢ ἐξαγωγὴ ἐννοίας· ‖ Ρμ. ζητῶ νὰ ἐξάξω ἔννοιαν ἐκ κειμένου δυσκόλου ἤτοι σκοτεινοῦ, νὰ ἐρμηνεύσω αὐτὸ [αἰτ. دن] : كتابدن معنى مكتوبدن كتابدن

χὰν ῥσπά, ὄνομα ἰδανικοῦ πτηνοῦ, ὡς ὁ φοῖνιξ [κατὰ λέξιν : ὁ ἁρπάζων ὁστοῦν].

استداء A. **ἰστιτὰ** [ῥζ. ىداء] ρ. ἀφ. τὸ ἐκτείνειν τὴν χεῖρα· λέγεται καὶ ى يد—, ἢ ى دست—.

استداد A. **ἰστιτὰτ** [ῥζ. ّىد , βλ. سداد] ρ. ἀφ. τὸ εἶναί τι εὐθές, εὐθύτης: ـِ قامت نهال نو رسيده εὐθύτης νεαροῦ βλαστοῦ·|| ـِ εὐθύτης ἀναστήματος·§ τὸ ἐθίζεσθαι, ἕξις: ـِ يد ἕξις χειρός.

استداره A.**ἰστιτἁρὲ** [ῥζ. دور] ρ. ἀφ. τὸ εἶναί τι κυκλοτερές, σφαιρικόν: ء— ـِ περιστροφή, ἢ σφαιρικότης σελήνης· || ء— شكل σφαιρικότης σχήματος· § τὸ στρέφειν, περιστροφή.

استداری A. **ἰστιτἁρ-ί,** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. περισταλτικός [ἀνατ.]· § θ. استداريه **ἰστιτἁριγέ:** ـِ حركت κίνησις περισταλτική, ὡς ἡ τῶν ἐντέρων, τῶν σκωλήκων κτλ.

استدامه A. **ἰστιτἁμὲ** [ῥζ. دوم , βλ. دوام] ρ. ἀφ. θ. τὸ ζητεῖν τὴν διατήρησιν, προσπάθεια διατηρήσεως: توجهات ء— αἴτησις διατηρήσεως εὐνοίας· || عمر ء— προσπάθεια διατηρήσεως τοῦ βίου·||صحت ء— προσπάθεια διατηρήσεως ὑγιείας· § πτῆσις μετὰ στροφῆς πρὸς ἀνύψωσιν [ἐπὶ πτηνῶν]: طيور ء— ἡ πρὸς τὰ ἄνω πτῆσις τῶν πτηνῶν.

استدانه A. **ἰστιτἁνὲ** [ῥζ. دين] ρ. ἀφ. θ. τὸ λαμβάνειν δάνειον, λῆψις δανείου, τὸ δανείζεσθαι: سى— ـِ مبلغك ἡ λῆψις ποσοῦ τινος ὡς δανείου. || Ρμ. [αἰτ.]: ايتديكى نقودى— اودمكه ساعيدر προσπαθεῖ ν' ἀποτίσῃ τὰ ἅπερ ἐδανείσθη χρήματα.

استدبار A. **ἰστιτἁπὰρ** [ῥζ. دبر] ρ. ἀφ. τὸ στρέφειν τὰ νῶτα, ὀπισθοχώρησις, ἥττα: صفوف اعدا— ـِ ἡ ὀπισθοχώρησις τῶν τάξεων τοῦ ἐχθροῦ.

استدراج A.**ἰστιτἁρὰδ͡ζ** [ῥζ. درج , βλ. درجه] ρ.ἀφ.τὸ προάγειν τινὰ βαθμηδὸν καὶ κατ'ὀλίγον,ἢ τὸ βαθμηδὸν προσεγγίζειν τινὰ εἴς τι, ἤτοι καθόσον ἄνθρωπός τις ἁμαρτάνει κατὰ τοσοῦτον καὶ ὁ Θεὸς αὐξάνει τὰ ἀγαθὰ τοῦ βίου καὶ τῆς εὐημερίας αὐτοῦ, οὕτως ὥστε ποιῶν αὐτὸν νὰ ἀπομονήσῃ τὸ καθῆκον τῆς εὐχαριστίας καὶ τὴν μετάνοιαν προσεγγίζει αὐτὸν βαθμηδὸν εἰς τὴν θείαν ὀργὴν καὶ

τιμωρίαν· ἐντεῦθεν ἡ φράσις : ى— فلان آدمك يولنده πρὸς βαθμιαίαν προσέγγισιν τοῦ δεῖνος εἰς τὴν θείαν τιμωρίαν· § εὔνοια τύχης: ى— اويغون , ἢ آچيق ى—, οὗ ἡ τύχη εὔνους, ἀνοικτή·§αὔξησις καὶ ἐλάττωσις βαθμιαία: حرارت ـِ πυρονομία, ἤτοι ἡ τέχνη τοῦ διατιθέναι τὸ πῦρ ἐν ταῖς χημικαῖς ἐργασίαις.

استدراك A. **ἰστιτρὰκ** [ῥζ. درك] ρ. ἀφ. τὸ ζητεῖν ἢ θέλειν ἐννοῆσαί τι· ἐρώτησις ἐξυπονοουμένη ἢ λόγος ἐναντιωματικός, ἀντιθετικός, ἀντίθεσις : كلام سابقدن تولد جواب اولدرق ء— ايدن سؤال و ἀπάντησιν πρὸς τὴν ἐξυπονοουμένην ἐρώτησιν τὴν ἐκ τοῦ προηγουμένου λόγου γεννηθεῖσαν· || حرف ـِ μόριον ἐξυπονοουμένης ἐρωτήσεως,ἢ ἐναντιωματικόν· οὕτω καλοῦνται οἱ ἐναντιωματικοὶ σύνδεσμοι: انجق **ἄνδ͡ζακ,** فقط **φάκατ,** لكن **λάκιν,** ἀλλά.

استدراكى A. **ἰστιτρακ-ί,** ἐπθ. ἐναντιωματικός· § θ. استدراكيه **ἰστιτρακιγέ:** —ـِ πρότασις ἐναντιωματική.

استدعا A. **ἰστιτὰ** [ῥζ. دعاء] ρ. ἀφ. αἴτησις, παράκλησις. || Ρμ. ἐξαιτοῦμαι, παρακαλῶ [αἰτ.]: ايدرز — تشريفكزى پاراكالوῦμεν νὰ τιμήσητε, ἤτοι ἐπισκεφθῆτε·||[αἰτ. دن]: عفو و مرحمت ايدرم— ى جناب حقدن ἐξαιτοῦμαι παρὰ τοῦ Θεοῦ ἄφεσιν καὶ ἔλεος·§ ζητῶ, ἐξαιτοῦμαί τι παρὰ τῆς ἀρχῆς, ἢ δικαστικῶς: ايلدى— خصمك جلبنى ἐξῃτήσατο τὴν κλήτευσιν τοῦ ἀντιδίκου του· § ὄν. τὸ ἔγγραφον δι'οὗ ἀναφέρεταί τις εἰς ἀρχὴν ἢ δικαστήριον, ἀναφορά, αἴτησις: وريدكى— مجلسه حواله اولندى ἡ αἴτησις, ἣν ἔδωκε, παρεπέμφθη εἰς τὸ συμβούλιον· || ـِ صاحب ὁ ἀναφερόμενος, ὁ αἰτῶν.

استدعانامه Π. **ἰστιτά-ναμέ,** ὄν. ἀναφορά, αἴτησις πρὸς διοικητικὴν ἢ δικαστικὴν ἀρχήν.

استدلال A. **ἰστιτλὰλ** [ῥζ. ّدل , βλ. دليل , دلالت] ρ. ἀφ. τὸ προσάγειν τεκμήριον, ἀπόδειξιν, τὸ τεκμαίρεσθαι, συμπεραίνειν, ἐννοεῖν ἐκ τεκμηρίου || Ρμ.[αἰτ. ἢ ايله]: بو حديث ايله ἢ بوحديثى—ايتديلر προσήγαγον ὡς τεκμήριον τοῦτο τὸ ἱερὸν ἀξίωμα· || [αἰτ. دن]: اوزون بويلو اولديغى روبه‌سنك اوزونلغندن—ايتشلردر ὅτι ἦτο ὑψηλοῦ ἀναστήματος συνεπέραναν ἐκ τοῦ ἐνδύματός του· § πλθ. استدلالات βλ.

استدلالاً A. **ἰστιτλάλ-εν,** ἐπρ. ὡς τεκμήριον, τεκμαιρόμενος, κατὰ συμπερασμὸν [τῆ دن]: بر صانع حكيمك مصنوعاتدن— واجب الوجود اولديغنه اعتقاد ايدرلر τεκμαιρόμενοι ἐκ τῶν δημιουργημάτων πιστεύουσιν ὅτι εἶναι ἀπαραίτητος ἡ ὕπαρξις ἑνὸς σοφοῦ δημιουργοῦ.

استدلالات A. **ἰστιτλαλ-άτ,** ὄν. πλθ. τεκμήρια, πορίσματα, συμπεράσματα: شرعيه ـِ τεκμήρια τοῦ ἱεροῦ δικαίου· || عقليه ـِ συμπεράσματα τοῦ νοός· || سقيه ـِ συμπεράσματα πλημμελῆ.

استدماء A. **ἰστιτμὰ** [ῥζ. دمو , βλ. دم] ρ.ἀφ. αἱμάτωσις, αἱματοποίησις, ἤτοι μεταβολὴ τοῦ χυλοῦ εἰς αἷμα· [βλ. تدميه].

استذكار A. **ἰστιζκὰρ** [ῥζ. ذكر] ρ. ἀφ. ἀνάμνησις: ماضى— ἀνάμνησις τοῦ παρελθόντος·|| ايلكك—ى ἀνάμνησις τῆς χάριτος· § ἀποστήθισις : دروس— ἀποστήθισις μαθημάτων· || Ρμ. [αἰτ.] ἀναμιμνήσκομαι, ἀποστηθίζω· [σπν.].

استذلال A. **ἰστιζλὰλ** [ῥζ. ّذل] ρ. ἀφ. καταφρόνησις, τὸ θεωρεῖν τι εὐτελές, μηδαμινόν : دنيا ـِ καταφρόνησις τοῦ κόσμου· || اموال ـِ καταφρόνησις τοῦ πλούτου· || Ρμ. καταφρονῶ, θεωρῶ εὐτελὲς [αἰτ.].

آستر Π. **ἀστέρ,** ὄν ὑπόρραμμα· βλ. آستار .

استر Π. **ἐστέρ,** ὄν. ἡμίονος· βλ. قاطير .

استر T. **ἰστέρ,** βλ. ايستر .

استراحت A. **ἰστιραχάτ,** [ῥζ. روح , βλ. راحت] ρ.ἀφ. θ. ἀνάπαυσις:خواب ـِ ὕπνος ἀναπαύσεως·|| روحيچون—ـِ πρὸς ἀνάπαυσιν τῆς ψυχῆς τοῦ τεθνεῶτος· || Ρμ. ἀναπαύομαι: ايكليدر او قدر يورياندن آدم بر آز ده— ἄνθρωπος τοσοῦτον κουρασθεὶς πρέπει ν' ἀναπαυθῇ καὶ ὀλίγον.

استراق A.**ἰστιρὰκ** [ῥζ. سرق , βλ. سرقت] ρ. ἀφ. ὑφαίρεσις, κλοπὴ : مضامين ـِ ὑφαίρεσις, κλοπὴ ἐννοιῶν· || اموال ـِ κλοπὴ πραγμάτων·|| حوادث ـِ κλοπὴ εἰδήσεων, ἤτοι τὸ νὰ μανθάνῃ τις εἰδήσεις ὡτακουστῶν· || Ρμ. κλέπτω [αἰτ.].

استراليا Ιτ. **ἰστράλια** [straglia] ὄν. σχοινία ἐν τῇ ἄκρᾳ τῶν ἱστοκεραιῶν χρησιμεύοντα εἰς τὸ τέντωμα ἢ τὴν περιστολὴν καὶ στροφὴν τῶν ἱστίων.

استرباح A. **ἱστιρπάχ** [ρζ. ڠ] ρ. ἀφ. ἐκτοκισμὸς χρημάτων: ايتام صندوغنده موجود مبالغك—ى τῶν ἐν τῷ ὀρφανικῷ ταμείῳ εὑρισκομένων.

استرجاء A. **ἱστιρδζὰ** [ρζ. رجاء] ρ. ἀφ. παράκλησις· ‖ Ρμ. παρακαλῶ [αἰτ.] ايدرز رجا ايتمكزى— παρακαλοῦμεν νὰ μὴ παρακαλῆτε [σπν.].

استرجاع A.**ἱστιρδζὰ** [ρζ. رجع, βλ. رجعت] ρ.ἀφ. τὸ ἀπαγγέλλειν ἐν κινδύνῳ καὶ συμφορᾷ τὴν φράσιν: انا لله و انا اليه راجعون **ἵνα λίλλαχι βὲ ἵννα ιλέϊχι ραδζιοῦνε,** βεβαίως ἀνήκομεν τῷ Θεῷ, καὶ βεβαίως εἰς αὐτὸν θὰ ἐπιστρέψωμεν·‖Ρμ· ايده ايده رجوع ايدييورلردى— ὠπισθοχώρουν ἀπαγγέλλοντες κτλ. § διαλείπων νόμος, καθ'ὃν ἀσθένεια κληρονομικὴ ἀναφαίνεται ἐν ἀσθενικῇ οἰκογενείᾳ μετὰ μίαν γενεάν· ἢ ἀποκατάστασις ζώων ἐκφυλισθέντων εἰς τὸ ἀρχικὸν γένος· [φυσ. ἱστ.].

استرحام A. **ἱστιρχὰμ** [ρζ. رحم] ρ. ἀφ. ἱκεσία, ἐκλιπάρησις· ‖ Ρμ. ἐκλιπαρῶ, ἱκετεύω [αἰτ.]: ايديور عفوكزى καθικετεύει τὴν ὑμετέραν συγγνώμην·§πλθ. استرحامات: فقيرانه ⸗ ταπειναὶ ἱκεσίαι.

استرحامنامه Π. **ἱστιρχαμ-ναμέ,** ὄν. ἱκετήριος ἐπιστολή, δι' ἧς αἰτεῖταί τις χάριν ἢ συγγνώμην.

استرخاء A. **ἱστιρδχὰ** [ρζ. رخو, βλ. رخاوت] ρ. ἀφ. μαλάκυνσις, χαλάρωσις νεύρων, μυώνων κτλ.: ى — دماغ μαλάκυνσις ἐγκεφάλου·‖ ى—قلب μαλάκυνσις καρδίας·‖ ى—ابهر μαλάκυνσις ἀορτῆς· ‖ ى— عضلات μαλάκυνσις μυώνων.

استرخاص A. **ἱστιρχὰς** [ρζ. رخص, βλ. رخصت] ρ. ἀφ. τὸ θεωρεῖν τι εὔωνον: امتعهٔ عزيزه ⸗ τὸ θεωρεῖν εὔωνα τὰ ἐμπορεύματα τῆς Δύσεως.

استرداد A. **ἱστιρτὰτ** [ρζ. ردّ] ρ. ἀφ. τὸ ζητεῖν καὶ λαμβάνειν τι ὀπίσω, τὸ διεκδικεῖν, ἀνάληψις, διεκδίκησις: هديه نامیله ويرلمش بر شيك—ى ἡ ἀνάληψις πράγματος δοθέντος ὡς δώρου· ‖ دعواسى — ἀγωγὴ διεκδικήσεως· § αἴτησις ἐκδόσεως ἐγκληματίου πολιτικοῦ· ‖ Ρμ. [αἰτ.]· امانت طريقيله براقديغى كتابلرى ايلدى— ἐζήτησε καὶ ἔλαβεν ὀπίσω τὰ βιβλία, ἅτινα ἀφῆκεν ὡς παρακαταθήκην· ‖ —آچهسنى ايتدى ἀνέλαβε τὰ χρήματα αὐτοῦ.

استرذال A. **ἱστιρζὰλ** [ρζ. رذل, βλ. رذالت] ρ.ἀφ. τὸ θεωρεῖν τινα ἢ τι εὐτελές, ποταπόν: ⸗اسباب فسق — θεωρεῖν ποταπὰ τὰ μέσα τῆς ἀκολασίας· ‖ دنيا ⸗ τὸ θεωρεῖν τὸν κόσμον εὐτελῆ·‖ ⸗رياكار — τὸ θεωρεῖν τὸν ὑποκριτὴν εὐτελῆ.

استرزاق A.**ἱστιρζὰκ** [ρζ. رزق] ρ. ἀφ. προσπάθεια, ἀγὼν πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ ἐπιουσίου, βιοπορισμόν: جهانده هركسك بر صورتله صرف مساعى ايلمسى مجرد—مجبوريتندن متبعدر τὸ νὰ καταβάλλῃ ἕκαστος ἐν τῷ κόσμῳ οὕτως ἢ ἄλλως προσπαθείας πηγάζει ἐκ τῆς ἀνάγκης τοῦ ἀγῶνος τοῦ πορισθῆναι τὸν ἐπιούσιον· ‖ Ρμ. προσπαθῶ νὰ πορισθῶ τὰ πρὸς τὸ ζῆν, νὰ κερδήσω τὸν ἐπιούσιον.

استرشاء A. **ἱστιρσὰ** [ρζ. رشو, βλ. رشوت] ρ. ἀφ. τὸ αἰτεῖν δωροδόκημα, τὸ δωροδοκεῖσθαι: نقلاً عقلاً مذموم اولان افعال — مبنيدندر τὸ δωροδοκεῖσθαι εἶναι ἐκ τῶν πράξεων τῶν ἀθεμίτων, αἵτινες κατά τε τὴν παράδοσιν καὶ τὸν ὀρθὸν λόγον εἶναι ἀξιοκατάκριτοι· βλ. ارشاء.

استرشاد A. **ἱστιρσὰτ** [ρζ. رشد] ρ. ἀφ. αἴτησις καθοδηγίας. ‖ Ρμ. αἰτῶ καθοδηγίαν: ايدنى ارشاد ايتمك—τὸν αἰτοῦντα καθοδηγίαν πρέπει νὰ ποδηγετῇ τις.

استرفاه A. **ἱστιρφὰχ** [ρζ. رفه, βλ. رفاه] ρ. ἀφ.τὸ ζητεῖν ἄνεσιν καὶ εὐμάρειαν: كناه دكلدر — τὸ ζητεῖν τὴν εὐμάρειαν δὲν εἶναι ἁμάρτημα. ‖ Ρμ. ζητῶ ἄνεσιν, εὐμάρειαν.

استرقاب A. **ἱστιρκὰπ** [ρζ. رقب, βλ. رقابت] ρ. ἀφ. ἀντιζηλία, ἀνταγωνισμός, φθόνος. ‖ Ρμ. φθονῶ [αἰτ.]: بحق نائل اولديغى قالقشدى — ايتمكه اقبالى ὅρχισε νὰ φθονῇ τὴν εὐτυχίαν, ἧς ἐπαξίως ἠξιώθη.

استرقاب كارانه Π. **ἱστιρκαπ-κιαρανέ,** ἐπθ. ἀνταγωνιστικός, φθονερὸς [λόγος, πρᾶξις].

استرقاق A. **ἱστιρκάκ** [ρζ. رق] ρ. ἀφ. τὸ ὑποδουλοῦν, ὑποδούλωσις. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ايتمشيدى — بيچاره‌يى εἶχεν ὑποδουλώσει τὸν δυστυχῆ.

استرك Ελ. **ἱστερέκ,** ὄν. στύραξ [εἶδος ρητίνης]· βλ. ميعه.

استرواح A.**ἱστιρβὰχ** [ρζ. روح, βλ. راحت] ρ. ἀφ. ἀνάπαυσις: عمله ⸗ ἀνάπαυσις ἐργατῶν· ‖ خدمه ⸗ ἀνάπαυσις ὑπηρετῶν· ‖ تاوتون توى استراحت βλ.

استروماچه Ιτ. **ἱστρομάτσα** [stromazza] ὄν. μικρὸν στρογγύλον στρῶμα ἐκ σχοινίων συμπεπλεγμένων, ὅπερ ἀναρτώμενον εἰς τὰ πλευρὰ τοῦ πλοίου χρησιμεύει πρὸς προφύλαξιν αὐτοῦ ἀπὸ συρράξεως κατὰ τὴν προσέγγισιν.

استرونكيلو Ελ. **ἱστρογκίλο,** ὄν. στρογγύλη [ἰχθ.].

استره Π. **ὀστρά,** ὄν. ξυράφιον· βλ. καὶ اوستوره.

استرهاب A. **ἱστιρχὰπ** [ρζ. رهب] τὸ ἐκφοβίζειν, πτοεῖν· βλ. ارهاب· ἀμφοτέρων συνηθέστερον ترهيب· βλ.

استرهان A. **ἱστιρχὰν** [ρζ. رهن] ρ. ἀφ. λῆψις ἐνεχύρου.‖ Ρμ. λαμβάνω ἐνέχυρον [αἰτ.]: ايتدى بر التون قوردون — ἔλαβεν ἐνέχυρον μίαν χρυσῆν ἅλυσιν.

استريديه Ελ. **ἱστρίϊτια,** ὄν. ὄστρεον, κ. στρεῖδι.

استرينغه Ιτ. **ἱστρίγγα** [stringa] ὄν. μικρὰ θύρα μάνδρας.

استزاده A. **ἱστιζαδὲ** [ρζ. زيد, βλ. زياده] ρ. ἀφ. αἴτησις αὐξήσεως, ἤτοι τὸ νὰ θέλῃ τις ἢ νὰ ζητῇ αὔξησιν: ⸗ عمر و عافيتلرى καὶ τῆς εὐεξίας Αὐτῆς εἶναι μία ἐκ τῶν εὐχῶν τοῦ ἐλαχίστου·‖ ⸗ توجه و محبت — αἴτησις αὐξήσεως εὐνοίας καὶ ἀγάπης.

استزاره A. **ἱστιζαρὲ** [ρζ. زور, βλ. زيارت] ρ. ἀφ. θ. τὸ νὰ θέλῃ ἢ αἰτῇ τις παρά τινος ὅπως ἔλθῃ εἰς ἐπίσκεψίν του: ⸗ احبا τὸ νὰ θέλῃ τις νὰ ἔλθωσιν εἰς ἐπίσκεψίν του οἱ φίλοι [σπν].

استسخار A. **ἱστισχὰρ** [ρζ. سخر] ρ. ἀφ. τὸ περιγελᾶν, ἐμπαίζειν· συνηθέστερον تمسخر.

استسرار A. **ἱστισρὰρ** [ρζ. سرّ, βλ. سريه] ρ. ἀφ. τὸ ἔχειν παλλακίδα: ⸗ ارباب يسار τὸ ἔχειν τοὺς πλουσίους παλλακίδας· συνηθέστερον تسرى.

استسعاد A. **ἱστισδὰτ** [ρζ. سعد] ρ. ἀφ. τὸ θεωρεῖν τι αἴσιον, καλὸν οἰωνόν: قدوم ⸗ τὸ θεωρεῖν αἰσίαν τὴν ἄφιξίν τινος. ‖ Ρμ. [ايله]: ايلدم — فلانك قدوميله و يا ولادتيله τὴν ἄφιξιν, ἢ τὴν γέννησιν τοῦ δεῖνος ἐθεώρησα καλὸν οἰωνόν· ‖ اولنان عيد — حلوليله ἡ ἑορτή, ἐπὶ τῇ εἰσόδῳ τῆς ὁποίας καλὰ οἰωνίζεταί τις.

استسقاء A.**ἱστισκὰ** [ρζ. سقى]ρ.ἀφ. τὸ ζητεῖν ὕδωρ πρὸς πόσιν, ἢ ποτισμόν· τὸ ζητεῖν, παρακαλεῖν βροχήν, ἤτοι λιτανεία ὅπως βρέξῃ· § ὕدروپسى, συρροὴ ὕδατος ἔν τινι μέρει τοῦ σώματος, κ. ὑδρώπικας [ασθν.]: ⸗ بطن — ὕδρωψ γαστέρος· ‖ ⸗ رأس — ὕδρωψ κεφαλῆς. ‖ ⸗ صدر — ὕδρωψ στήθους· ‖ Ρμ. ζητῶ ὕδωρ πρὸς πόσιν ἢ ποιῶ λιτανείαν κτλ.§ ἀντὶ استقاء βλ.

استسلام A. **ἱστισλὰμ** [ρζ. سلم] ρ. ἀφ. ὑποταγή· § παραδοχὴ τοῦ Ἰσλαμισμοῦ. ‖ Ρμ. ὑποτάσσομαι, παραδέχομαι τὸν Ἰσλαμισμόν.

استسناد A. [ρζ. سند] ρ. ἀφ. τὸ ζητεῖν στήριγμα, τὸ στηρίζεσθαι [φυσικῶς ἢ ἠθικῶς]. ‖Ρμ.ζητῶ στήριγμα, στηρίζομαι.

استسنان A. **ἱστισνὰν** [ρζ. سنّ] ρ. ἀφ. τὸ γηράσκειν.

استسهال A. **ἱστισχὰλ** [ρζ. سهل] ρ.ἀφ. τὸ θεωρεῖν ἢ θεωρεῖσθαι εὔκολον: ⸗ امور مشكله τὸ θεωρεῖν εὔκολα τὰ δύσκολα πράγματα. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ايتمك—طريق تعلمى θεωρῶ εὔκολον τὴν ὁδὸν τοῦ δεσποτισμοῦ.

استشارات A. **ἱστισαράτ,** πλθ. τοῦ ἑπομένου· βλ.

استشاره A. **ἱστισαρὲ** [ρζ. شور, βλ. شورى] ρ. ἀφ. θ. αἴτησις συμβουλῆς, σύσκεψις: — بال ايله-**ἱστισαρέ,** διὰ συσκέψεως· ‖ سنت سنيه‌در—ἡ σύσκεψις εἶναι ἱερὰ παράδοσις· [βλ.سنت].‖Ρμ.συσκέπτομαι, συμβουλεύομαι[ايله]: بر خصوص حقنده بك چوق ذوات ايله—ايلدم περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης συνεβουλεύθην πολλὰ πρόσωπα· § πλθ. استشارات: واقعه‌نك نتيجه‌سى ⸗ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν γενομένων συσκέψεων.

استشارى A. **ἱστισαρὶ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. συμβουλευτικός: ⸗ رأى ψῆφος συμβουλευτική.

استشعار A. **ἱστισάρ** [ρζ. شعر] ρ. ἀφ. αἴτησις παρά τινος ὅπως πληροφορήσῃ γραπτῶς περί τινος ὑποθέσεως, αἴτησις γραπτῆς πληροφορίας. ‖Ρμ. ايتمك — اشعار و γράφειν καὶ ζητεῖν παρά τινος ὅπως πληροφορήσῃ κτλ.‖ وقوعبولدقجه — درت بش دفعه اشعار ورت

σμοῦ· ‖ مرضيه ، — πρόπτωμα, ἤτοι ἡ ἐξ ἀσθενείας μήκυνσις μέλους τινός· ‖ بظر ، — ἐπιμήκυνσις κλειτορίδος.

استطباب } A. **ἰστιτπὰπ** [ρζ. طبّ] ρ. ἀφ. ζήτησις θεραπείας· ‖ Ρμ. ζητῶ θεραπείαν[τῆ ن]: طبيب حاذقكز سزدن ايتمه‌يه كيدن ايدرم — εἶσθε ἰατρὸς ἔμπειρος· παρὰ τίνος νὰ ζητήσωμεν θεράπειαν, ἐὰν μὴ παρ' ὑμῶν;

استطراب } A. **ἰστιτρὰπ** [ρζ. طرب] ρ. ἀφ. τὸ ζητεῖν διασκέδασιν, τέρψιν, εὐθυμίαν [ايله ἢ ن]: شرب شراب ايله — فصل صواب: τίς διασκέδασιν διὰ τῆς οἰνοποσίας· ‖ نغمهٔ ربابدن اولدرق شوئله سويليه‌يم — τὸ ζητεῖν τέρψιν ἐκ τοῦ μέλους τῆς λύρας.

استراد } A. **ἰστιτρὰπ** [ρζ. طرد] ρ. ἀφ. παρέκβασις λόγου: در — بو بر تو τοῦτο εἶναι παρέκβασις· ‖ قبيلندن اولهرق شوئله — καὶ τοῦτο νὰ εἴπω κατὰ παρέκβασιν· ‖ صورتيله —، ای طريقيله —، ای — على طريق ال, **ἀλλὰ ταρὴκπ-λ-ἰστιτράτ,** ἢ ادراد **ἰστιτράτεν,** κατὰ παρέκβασιν, παρεκβατικῶς: استطراداً بر فقره ايراد ايلدی παρεκβατικῶς ἐξέθηκεν ἀνέκδοτον.

استطرادی } A. **ἰστιτρα-ἰ,** ἐπθ. παρεκβατικός: بحث — θέμα, λόγος παρεκβατικός· § θ. استطراديه : — مقاله λόγος ἢ πραγματεία παρεκβατική.

استطراف } A. **ἰστιτρὰφ** [ρζ. طرف] ρ. ἀφ. τὸ θεωρεῖν τι ὡς θαυμαστόν, ἢ πρωτοφανές: امتعهٔ غريبه — τὸ θεωρεῖν ὡς πρωτοφανῆ τὰ ἐμπορεύματα τῆς Δύσεως. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: استانبولده ارتق فونوغراف اولنمز — ὁ φωνογράφος δὲν δύναται πλέον νὰ θεωρηθῇ ὡς πρωτοφανές τι.

استطعام } A. **ἰστιτὰμ** [ρζ. طعم, βλ. طعام] ρ. ἀφ. αἴτησις φαγητοῦ. ‖ Ρμ. ζητῶ φαγητὸν [ن]: ايتديلر — κὲρ ἐκεῖνοι οἱ ἄνθρωποι ἐζήτησαν φαγητὸν παρὰ τῶν χωρικῶν.

استطلاع } A. **ἰστιτλὰ** [ρζ. طلع, βλ. طلعت] ρ. ἀφ. τὸ νὰ ζητῇ ἢ τὸ νὰ προσπαθῇ τις νὰ μάθῃ, νὰ πληροφορηθῇ τι· ἐξέτασις, πληροφορία: حقيقت حال ايچون — πρὸς ἐξέτασιν τῆς ἀληθείας τῶν πραγμάτων· ‖ كيفايه‌يه خفايايه — πολὺ προσεπάθησεν ὅπως μάθῃ τὰ ἀπόκρυφα· § πλθ. استطلاعات : — فى مفصلاً چوق اقدام ايلدی τὰ ἀπόκρυφα λεπτομερῶς πρέπει νὰ γράψῃ γιازمسی لازم كلور τὰς πληροφορίας του **[ἰστιτλααtινί].**

استصناعاً } A. **ἰστισνά-αν,** ἐπρ. δι' ἐργοδοσίας: بيع منعقد اولور — συνομολογεῖται πώλησις δι' ἐργοδοσίας.

استصواب } A. **ἰστισβὰπ** [ρζ. صوب, βλ. صواب] ρ. ἀφ. ἐπιδοκιμασία, τὸ θεωρεῖν τι ὀρθόν, λογικόν: ى — بو معاملهنك ἡ ἐπιδοκιμασία τῆς πράξεως ταύτης· ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ايدرم رأيكزی — ἐπιδοκιμάζω τὴν γνώμην ὑμῶν.

استصواباً } A. **ἰστισβά-εν,** ἐπρ. δι' ἐπιδοκιμασίας, ἐπιδοκιμάζων: افكاريني — ديدیكه—ἐπιδοκιμάζων τὰς ἰδέας του εἶπεν ὅτι...

استصواب کرده } Π. **ἰστισβὰπ-κερτέ,** ἐπθ. ὁ ἐπιδοκιμασίας τυχών: — كز ايدی سزك رأی بو ἡ γνώμη αὕτη ἦτο ἡ τυχοῦσα τῆς ἐπιδοκιμασίας ὑμῶν· ‖ ارباب ، — شعور ἐπιδοκιμασθὲν ὑπὸ τῶν νουνεχόντων.

استضائه } A. **ἰστιζαὲ** [ρζ. ضيا] ρ. ἀφ. θ. τὸ δανείζεσθαι ἢ ζητεῖν φῶς: مقصديله —پنجره‌نك پرده‌سنی قالديردی τοῦ παραθύρου ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ ζητήσῃ φῶς· ‖ Ρμ. [ن]: ايديورم — رأی روشنندن ζητῶ νὰ φωτισθῶ παρὰ τῆς πεφωτισμένης γνώμης αὐτοῦ.

استضعاف } A. **ἰστιζὰφ** [ρζ. ضعف] ρ. ἀφ. τὸ θεωρεῖν ἀδύνατον καὶ μὴ δίδειν σημασίαν· ‖ Ρμ. [αἰτ.]: علو همت صاحبنی فقير اولسه‌ده — ἐὰν τις ἐπῃ εἰς τινα τῶν τεχνιτῶν : κατασκεύασόν μοι τοιοῦτόν τι πρᾶγμα ἀντὶ τόσων γροσίων, ἐκεῖνος δὲ παραδεχθῇ, συνομολογεῖται ἐργοδοσία.

استطابه } A. **ἰστιταπὲ** [ρζ. طيب] ρ. ἀφ. θ. τὸ θεωρεῖν τι εὐάρεστον, τὸ ἀρέσκεσθαι εἴς τι, τὸ ἐναρμενίζεσθαι, ἐναρμένισις: — سى لطيفه‌نك ἐναρμένισις εἰς ἀστειότητα. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ايدر ايدی — لطائف مشروعه‌يی ἐναρμενίζετο εἰς ἀστειότητας θεμιτάς.

استطاعت } A. **ἰστιταὰτ,** ἢ استطاعه προηγουμένου τοῦ ἀρθ. ال, [ρζ. طوع] ρ. ἀφ. θ. δύναμις, ἱκανότης : بدنيه‌سى — اكا تحمل ايده‌جك درجه‌ده دكلدر ἡ σωματικὴ του δύναμις δὲν εἶναι τοσαύτη ὥστε ν' ἀνθέξῃ εἰς τοῦτο· ‖ ماليه — οἰκονομική, χρηματικὴ δύναμις· ‖ حج ارباب — ايچون بر فريضه‌در ἡ προσκύνησις τῶν ἁγίων τόπων εἶναι καθῆκον διὰ τοὺς δυναμένους· ‖ **ἀλλὰ κάτρι-λ-ἰστιταά,** على قدرالاستطاعه ἐν τῷ μέτρῳ τῶν δυνάμεων, τὸ κατὰ δύναμιν.

استطاله } A. **ἰστιταλὲ** [ρζ. طول] ρ. ἀφ. θ. τὸ ἐπεκτείνεσθαι, ἐπιμήκυνσις, ἐπέκτασις: بحث ، — ἐπέκτασις τοῦ λόγου· ‖ مدت فرقت ، — ἐπέκτασις τοῦ χρόνου τοῦ ἀποχωρι-

استشهاداً } A. **ἰστιϸχά-εν,** ἐπρ. πρὸς μαρτυρίαν: شو بيق اوقودی — πρὸς μαρτυρίαν ἀνέγνωσε τὸν ἐξῆς στῖχον.

استشهار } A. **ἰστιϸχὰρ** [ρξ. شهر, βλ. شهرت] ρ. ἀφ. προσπάθεια πρὸς ἀπόκτησιν φήμης· ‖ Ρμ. προσπαθῶ ν' ἀποκτήσω φήμην.

استصابه } A. **ἰστισα-πὲ** [ρζ. صوب, βλ. صواب] ρ. ἀφ. θ. ἐπιδοκιμασία· ‖ συνθέστ. استصواب.

استصحاب } A. **ἰστισχὰπ** [ρζ. صحب, βλ. صحابت] ρ. ἀφ. τὸ συμπαραλαμβάνειν, συμπαράληψις ἀνθρώπου ἢ πράγματος: — بال ἢ-λ-ἰστισχά-π, συμπαραλαβὼν [αἰτ.]: — فلانی بال عزيمت يلدی ἀνεχώρησε συμπαραλαβὼν τὸν δεῖνα· ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ايتديكی آدم — ὁ ἄνθρωπος ὃν συμπαρέλαβε· ‖ ايتديكی اشيا پك چوق ايدی — τὰ πράγματα ἅτινα συμπαρέλαβεν ἦσαν ὅ,τι πλεῖστα· § ὑποστήριξις, τὸ ὑποστηρίζειν: بعض كسان ايتكده درلر — مرقوی τινὲς ὑποστηριζουσι τὸν εἰρημένον· § καθεστώς, ἤτοι διατήρησις τοῦ ὑπάρχοντος ὡς ἔχει [νομ.].

استصحاباً } A **ἰστισχά-εν,** ἐπρ. συμπαραλαβών [αἰτ.]: فلانی — يوله چيقدی ἀνεχώρησε συμπαραλαβὼν τὸν δεῖνα.

استصعاب } A. **ἰστισὰπ** [ρζ. صعب] ρ. ἀφ. τὸ θεωρεῖν δύσκολον: امور — τὸ θεωρεῖν τὰ πράγματα δύσκολα· ‖ Ρμ. [αἰτ.] : ايتدی — ايشی ἐθεώρησε δύσκολον τὸ πρᾶγμα.

استصغار } A. **ἰστισγὰρ** [ρζ. صغر] ρ. ἀφ. τὸ θεωρεῖν τινα ἢ τι ὡς μικρόν, περιφρόνησις: بيچاره‌نك — ى لايق كورلملى δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ πρέπουσα ἡ περιφρόνησις τοῦ δυστυχοῦς· ‖ Ρμ. [αἰτ.]: اوزاقدن سير ايدوبده اهل — ايتمه سعی μὴ βλέπῃς μακρόθεν τοὺς ἐργαζομένους καὶ νομίζῃς αὐτοὺς μικροὺς [στίχ.].

استصفاء } A. **ἰστισφὰ** [ρζ. صفاء] ρ. ἀφ. τὸ λαμβάνειν τὸ καθαρόν, τὸ ἄδολον, ἐκλογή, διάκρισις: سى — لبنك دمدن ἡ διάκρισις τοῦ γάλακτος ἀπὸ τοῦ αἵματος.

استصناع } A. **ἰστισνὰ** [ρζ. صنع] ρ. ἀφ. ἐργοδοσία, ἤτοι παραγγελία ἐργασίας εἰς τεχνίτην: بر كيمسه اهل صنايعدن برينه بكا شو قدر غروشه شويله بر شی ياپ ديوب او دخی — منعقد اولور قبول ايتسه ἐάν τις εἴπῃ εἴς τινα τῶν τεχνιτῶν : κατασκεύασόν μοι τοιοῦτόν τι πρᾶγμα ἀντὶ τόσων γροσίων, ἐκεῖνος δὲ παραδεχθῇ, συνομολογεῖται ἐργοδοσία.

استشقاء } A. **ἰστισφὰ** [ρζ. شقاء] ρ. ἀφ. αἴτησις θεραπείας, ἰάσεως. ‖ Ρμ. ζητῶ θεραπείαν, ἴασιν [ن]: ايدرم — شافیٔ مطلقدن ζητῶ θεραπείαν παρὰ τοῦ θεραπεύοντος τοὺς πάντας [Θεοῦ].

استشفاءً } A. **ἰστισφά-εν,** ἐπρ. χάριν αἰτήσεως θεραπείας, ἰάσεως: ر از — زمزم شريف ايچدی πρὸς αἴτησιν ἰάσεως ἔπιεν ὀλίγον ἱερὸν ὕδωρ Ζεμζέμ [βλ. λ.].

استشفاع } A. **ἰστισφὰ** [ρζ. شفع] ρ. ἀφ. αἴτησις μεσιτείας, μεσολαβήσεως, πρεσβείας πρὸς ἐξιλέωσιν ἔνεκα ἁμαρτήματος: — واسطه، μέσον αἰτήσεως πρεσβείας πρὸς ἐξιλέωσιν· ‖ وسيله — م بو كتابدر τὸ βιβλίον τοῦτο εἶναι δι' ἐμὲ μέσον αἰτήσεως μεσιτείας.

استشمام } A. **ἰστισμὰμ** [ρζ. شمّ] ρ. ἀφ. τὸ ὀσφραίνεσθαί τι· μτφ. τὸ αἰσθάνεσθαι, τὸ ἐννοεῖν, τὸ μαντεύειν τι. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ايتديكم رايحهٔ طيبه—ἡ ὡραία εὐωδία ἣν ὠσφράνθην· ‖ [αἰτ. ن] : ايلدم — افاداتندن انفعالاتی ἐκ τῶν λόγων του ἠσθανθην τὴν δυσαρέσκειάν του.

استشهاد } A. **ἰστισχὰπ** [ρζ: شهد, βλ. شهادت] ρ. ἀφ. αἴτησις ἢ ἐπίκλησις μαρτυρίας μάρτυρος, ἢ λόγου συγγραφέως πρὸς ἀπόδειξιν ἀγωγῆς ἢ διϊσχυρισμοῦ· μαρτυρικὸς θάνατος ὑπὲρ τῆς θρησκείας [ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ συνηθέστερον شهادت]: بريلى — ايچون جلب προσκαλεῖν τινα πρὸς μαρτυρίαν· ‖ صالح ، — ὁ κατάλληλος πρὸς μαρτυρίαν, ἐκεῖνος, ῃ, ο, ὅπερ δύναταί τις νὰ ἐπικαλεσθῇ εἰς μαρτυρίαν. ‖ Ρμ. ζητῶ, ἐπικαλοῦμαι εἰς μαρτυρίαν μάρτυρα ἢ λόγον κτλ. [αἰτ. ايله ἢ] : بو قاعده‌يی — ايلدی ἀποδείξεις τοῦ κανόνος τούτου ἐπεκαλέσθη τὸν ἐξῆς στῖχον· ‖ اشعاريله فلانك ايچون ثبات — ايلدی ἐπεκαλέσθη εἰς μαρτυρίαν τὰ ποιήματα τοῦ δεῖνος· ‖ اولنمق — ζητοῦμαι ὡς μάρτυς [ايله ἢ ن]: اولنان — آثاريله ἢ آثاردن ادبادندر εἶναι ἐκ τῶν φιλολόγων, τὰ συγγράμματα τῶν ὁποίων δύναταί τις νὰ ἐπικαλεσθῇ· § πλθ. استشهادات.

استظراف A. **ἰστιζραὰϕ** [ρζ. ظرف, βλ. ظرافت] ρ. ἀϕ. τὸ δεικνύειν εὐϕυΐαν, εὐϕυολογία. ‖ Ρμ. [تۆ يلا]: ايلدى — بو توريه ايله ἐδειξεν εὐϕυΐαν διὰ τῆς ἀμφιλογίας ταύτης.

استظلال A. **ἰστιζλὰλ** [ρζ. ظل] ρ. ἀϕ. τὸ ζητεῖν σκιάν, προστασίαν, αἰγίδα: مشجريه كيرمكدن مقصد مجرد ὁ σκοπὸς τῆς εἰσόδου εἰς τὸ δάσος ἦτο νὰ ζητήσῃ σκιάν. ‖ Ρμ: ايدن — زير جناح سلطنت سنيده اقوام بونجه تدوتوت لاوئ ζητοῦντες προστασίαν ὑπὸ τὴν πτέρυγα τῆς κραταιᾶς βασιλείας [ὀθωμανικῆς]· συνηθέστ· مستظل βλ.

استظهار A. **ἰστιζχὰρ** [ρζ. ظهر] ρ. ἀϕ. αἴτησις ἀντιλήψεως, ὑποστηρίξεως, ἀρωγῆς [ἠθικῆς]. ‖ Ρμ. ζητῶ ἀντίληψιν, ἀρωγὴν κτλ. [αἰτ. ἢ δοτ. ἢ دن]: فلان فلانى — ايتمينجه ايتمزدى بو ايشه تثبث ايتمز ἐὰν ὁ δεῖνα δὲν ἐζήτει τὸν δεῖνα ὡς ἀρωγόν, δὲν ἐπεχείρει τὸ ἔργον τοῦτο· ‖ فلانه — فلان فلاندن ايتمك ζητῶ ὑποστήριξιν παρά τινος, ἐπιστηρίζομαι εἰς τινα· § ⤳ يمين ὅρκος ἐπιβοηθητικὸς ἐπιβαλλόμενος ὑπὸ τοῦ δικαστοῦ ἄνευ αἰτήσεως τοῦ ἀντιδίκου.

استعاده A. **ἰστιαϯὲ** [ρζ. عود, βλ. عودت] ρ. ἀϕ. αἴτησις ἀποδόσεως, ἐπιστροϕῆς. ‖ Ρμ. ζητῶ τὴν ἀπόδοσιν, τὴν ἐπιστροϕήν [αἰτ.]: كتابى — ايلدم ἐζήτησα τὴν ἀπόδοσιν τοῦ βιβλίου· § [ἐκ τοῦ عادت] ἀποκτῶ ἕξιν, συνήθειαν· [ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ ἄχρηστον].

استعاذه A. **ἰστιαζὲ** [ρζ. عوذ] ρ. ἀϕ. θ. καταφυγὴ εἰς τὸν Θεὸν ἐν καιρῷ πειρασμῶν τοῦ Σατανᾶ διὰ τῆς ἀπαγγελίας τῆς ϕράσεως: اعوذ بالله من الشيطان الرجيم **ἔουζου ἀϯλλαχι μίνε-ὰ-σεϊτάνι-ρ-ρεδζίμ,** καταφεύγω παρὰ τῷ Θεῷ ἀπὸ [τῶν πειρασμῶν] τοῦ λιθοβλήτου διαβόλου. ‖ Ρμ. ايتمك — ἢ كمك اعوذ **ἔουζου τσεκμὲκ,** καταφεύγω κτλ.

استعاره A. **ἰστιαρὲ** [ρζ. عور, βλ. عاريت] ρ. ἀϕ. θ. τὸ δανείζεσθαι πρᾶγμά τι, οἷον ἔνδυμα, κόσμημα, βιβλίον, ἢ ἄλλο ἐκτὸς χρημάτων, ὡς χρησιδάνειον, ἤτοι πρὸς χρῆσιν προσωρινήν καὶ εἶτα ἐπιστροϕήν: بر كتابك — سى ἢ λῆψις βιβλίου ὡς χρησιδανείου [ἀντίθ. اعاره βλ.]. ‖ Ρμ. λαμβάνω ὡς χρησιδάνειον [αἰτ. دن]: ايتمك — كندينه بر كتاب ايچون لάβει παρ' αὐτοῦ ὡς χρησιδάνειον βιβλίον τι· § μεταϕορά [σχῆμα λόγου]: طريقيله — ἐκ μεταϕορᾶς, μεταϕορικῶς· § πλθ. استعارات **ἰστιαράτ:** تاپيلمش — دن چكلمز اشعارنده ἐν τοῖς ποιήμασι τοῦ Ναβῆ δὲν δύναταί τις νὰ διέλθῃ [προχωρήσῃ] ἐκ τῶν μεταϕορῶν.

استعاضه A. **ἰστιαζὲ** [ρζ. عوض] ρ. ἀϕ. θ. αἴτησις ἀνταλλάγματος, ἀντιτίμου. ‖ Ρμ. ζητῶ ἀντίτιμον [دن]: بر سالكه ياقيشه جق — دكل استعاضه ايتمكدر ὑπερ ἀρμόζει τῷ ἀκολουθοῦντι στάδιόν τι εἶναι νὰ ζητῇ οὐχὶ ἀνταμοιβὴν παρὰ τοῦ ποδηγέτου αὐτοῦ, ἀλλ' ἠθικὴν ὠϕέλειαν.

استعانه A. **ἰστιανέ,** καὶ ἐνίοτε استعانت **ἰστιανὲτ** [ρζ. عون] ρ. ἀϕ. θ. αἴτησις βοηθείας, ἀρωγῆς. ‖ Ρμ. ζητῶ βοήθειαν, ἀρωγὴν [دن]: ايتدم — الله دن ἐζήτησα παρὰ τοῦ Θεοῦ βοήθειαν.

استعباد **ἰστιπὰτ** [ρζ. عبد] ρ. ἀϕ. τὸ ποιεῖν δοῦλον, ὑποχείριον: احرارك احسان — سى ممكندر εἶναι δυνατὸν τὸ ποιῆσαι τοὺς ἐλευθέρους ὑποχειρίους διὰ τῆς εὐποιΐας.

استعبار A. **ἰστιπὰρ** [ρζ. عبر] ρ. ἀϕ. αἴτησις ἑρμηνείας ὀνείρου. ‖ Ρμ. ζητῶ ἑρμηνείαν ὀνείρου [دن]: وقتك ملكى حضرت يوسفدن ايتمشيدى — ὁ τότε βασιλεὺς ἐζήτησε παρὰ τοῦ Ἰωσὴϕ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ ὀνείρου· § παραδειγματισμός, ἤτοι τὸ λαμβάνειν παράδειγμα ἐκ τῆς τιμωρίας ἢ συμϕορᾶς ἄλλων.

استعجاب A. **ἰστιδζὰπ** [ρζ. عجب] ρ. ἀϕ. ἔκπληξις, ἀπορία: ⤳ شايان ἄξιος ἀπορίας [λόγος, πρᾶξις]· συνηθέστ. استغراب.

استعجال A. **ἰστιδζὰλ** [ρζ. عجل, βλ. عجله] ρ. ἀϕ. ἐπίσπευσις, τὸ ἐπισπεύδειν, ζητεῖν ταχεῖαν ἐκτέλεσιν: امور مهمه‌لك — ى ἡ ἐπίσπευσις τῶν σπουδαίων ὑποθέσεων. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ايتمك — تبييضنى مسوده‌لرك ἐπισπεύδω τὴν ἀντιγραϕὴν τῶν σχεδίων· ‖ — طريقك تسويه‌سنى ايتمك ἐπισπεύδω τὴν ἐξομάλισιν τῆς ὁδοῦ.

استعداد A. **ἰστιτὰτ** [ρζ. عدد] ρ. ἀϕ. ϕυσικὴ προδιάθεσις, ἱκανότης, ἐπιδεκτικότης [συνών. قابليت]: خداداد ⤳ مادرزاد ἢ φυσικὴ προδιάθεσις θεόσδοτος, ἢ μητρογενής, ἢ ϕυσική· ‖ ⤳ بر آدمك ذاتيسنه پرده معرفت منضم εἰκὼ ἔουλορ ايسه تثبثاتنده ايكى قات موفق اولور ἐὰν εἰς τὴν ἀτομικὴν ἱκανότητά τινος προστεθῇ καὶ ἡ μάθησις, διπλασίως ἐπιτυγχάνει ἐν ταῖς ἐπιχειρήσεσιν αὐτοῦ· ‖ ⤳ ارباب οἱ κάτοχοι ἐπιδεκτικότητος, ἱκανότητος, ἐπιδεκτικοί· § προδιάθεσις εἰς νόσον [ἰατρ.]: شخصى ⤳ ἰδιοσυγκρασία· ‖ ⤳ زنف αἱμοϕιλία, αἱμορραγικὴ διάθεσις.

استعدادسز T. **ἰστιτὰτ-σήζ,** ἐπθ. ἀνεπιτήδειος, ἀνίκανος.

استعدادلى A. **ἰστιτὰτ-λή,** ἐπθ. ἐπιτήδειος, ἱκανὸς εἴς τι.

استعذار A. **ἰστιζὰρ** [ρζ. عذر] ρ. ἀϕ. αἴτησις συγγνώμης μετὰ δικαιολογίας. ‖ Ρμ. ζητῶ συγγνώμην δικαιολογούμενος.

استعراق A. **ἰστιρὰκ** [ρζ. عرق] ρ. ἀϕ. προσπάθεια πρὸς ἐϕίδρωσιν: صفوق الانلره — توصيه اولنه بيلور εἰς ἐκείνους οἵτινες ἐκρύωσαν, δύναταί τις νὰ συστήσῃ προσπάθειαν πρὸς ἐϕίδρωσιν.

استعطاف A. **ἰστιτὰϕ** [ρζ. عطف] ρ. ἀϕ. αἴτησις χάριτος, εὐμενείας: ى — چيقمدى نائل عاطفت اولدى ἡ αἴτησις αὐτοῦ περὶ χάριτος δὲν ἀπέβη εἰς μάτην· ἠξιώθη εὐμενείας. ‖ ى حاوى عريضه — ἀναϕορὰ περιέχουσα αἴτησιν χάριτος. ‖ Ρμ. ζητῶ χάριτα [τῇ دن]: اولورسين — كامه نائل هانكيسندن ايتمك ἀξιοῦσαι τοῦ ποθουμένου ἐὰν παρ' οἱουδήτινος ἤθελες ζητήσει χάριν [στιχ.]· § πλθ. استعطافات: ده بولنمق — αἰτοῦμαι χάριτας.

استعظام A. **ἰστιζὰμ** [ρζ. عظم, βλ. عظمت] ρ. ἀϕ. τὸ θεωρεῖν τινα μέγαν, τὸ μεγαλύνειν, τιμᾶν, ἐκθειάζειν, τιμή, ἐκθειασμός: علما ⤳ τὸ τιμᾶν τοὺς σοϕούς· ‖ نام ⤳ مولانا τὸ μεγαλύνειν τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου· ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ايدر — هر ايشى پك اعظم ايدرايدى μεγαλύνει μετεχειρίζετο γλῶσσαν [ὡμίλει] μετὰ τελείας ἀλαζονείας.

استعفاء A. **ἰστιϕὰ** [ρζ. عفو] ρ. ἀϕ. αἴτησις ἀϕέσεως, συγγνώμης: ى قصور — αἴτησις ἀϕέσεως σϕάλματος, ἐλλείψεως· § παραίτησις: مأموريتدن ى — παραίτησις αὐτοῦ ἀπὸ τῆς θέσεως· ‖ Ρμ. ζητῶ συγγνώμην: ى قصور ايتدى ἐζήτησε συγγνώμην διὰ τὸ σϕάλμα, τὴν ἔλλειψιν· § παραιτοῦμαι [τῇ دن]: مأموريتندن ى قبول اولندى — ايلدى — παρητήθη τῆς θέσεώς του· ἡ παραίτησίς του δὲν ἐγένετο δεκτή· ‖ — سنى ويردى ἔδωκε παραίτησιν.

استعفانامه Π. **ἰστιϕα-ναμέ,** ὄν. ἔγγραϕον παραιτήσεως.

استعفاف A. **ἰστιϕὰϕ** [ρζ. عفت, βλ. عفت] ρ. ἀϕ. ἐγκράτεια, σωϕροσύνη: ارباب ⤳ بالطبع اخلاق حميده ايله اتصاف ايدرلر οἱ κάτοχοι ἐγκρατείας [ἐγκρατεῖς] ϕυσικῷ τῷ λόγῳ χαρακτηρίζονται ἐπὶ χρηστοηθείᾳ.

استعكاف A. **ἰστικὰϕ** [ρζ. عكف] ρ. ἀϕ. τὸ κλείεσθαι ἢ περιορίζειν ἑαυτὸν ἔν τινι μέρει· τὸ καταϕεύγειν, τὸ ζητεῖν καταϕύγιον: رمضانده اعتكاف ايدر ⤳ ارباب οἱ περιορίζοντες ἑαυτοὺς κλείονται τὸν μῆνα τοῦ Ραμαζὰν ἐν τεμένει.

استعلاء A. **ἰστιλὰ** [ρζ. علو] ρ. ἀϕ. ἀνύψωσις: ى شان وشهرت — ἀνύψωσις τοῦ κλέους καὶ τῆς ϕήμης· [συνηθέστ. اعلاء βλ.]· § ὑπεροχή, ἐκνίκησις: ى عصاى موسى — ἡ ἐκνίκησις τῆς ῥάβδου τοῦ Μωϋσέως· ‖ — على وجه ال **ἀλλὰ βέδζχι-λ-ἰστιλά,** ὑπεροχικῷ τῷ τρόπῳ, ἤτοι ὡς ἀνώτερος· ‖ Ρμ. ἀνυψοῦμαι, ὑπερέχω.

استعلاج A. **ἰστιλὰδζ** [ρζ علج, βλ. علاج] ρ. ἀϕ. τὸ ζητεῖν καὶ λαμβάνειν ϕάρμακα [σπν.].

استعلام A. **ἰστιλὰμ** [ρζ. علم] ρ. ἀϕ. αἴτησις πληροϕοριῶν, ἐπερώτησις γραπτὴ περί τινος ὑποθέσεως ἰδίᾳ ἐκ μέρους ἀρχῆς τινος πρὸς ἑτέραν: ى — بو جهتك ἡ διὰ γράμματος ἐπερώτησις τοῦ σημείου τούτου· ‖ Ρμ. ζητῶ πληροϕορίας περί τινος ὑποθέσεως, ἐπερωτῶ γραπτῶς· [αἰτ. دن]: بر مادده‌يى بر طرفدن ايتمك — ἐρωτῶ ὑπόθεσίν τινα ἔκ τινος μέρους· ‖ كيفيت محلندن — ايدلدى ايدلدى داخليه نظارتى ولايتدن اولان استعلامك ἡ ὑπόθεσις ἠρωτήθη ἐκ τοῦ τόπου· ‖ — ايلدى τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν ἐζήτησε πληροϕορίας παρὰ τῶν νομαρχιῶν.

استعلامنامه Π. **ἰστιλαμ-ναμέ,** ὄν. γράμμα ἐπίσημον ἔκ τινος ἀρχῆς πρὸς ἄλλην, δι' οὗ αἰτοῦνται πληροϕορίαι.

استعمار A. **ἰστιμὰρ** [ρζ. عمر] ρ. ἀϕ. τὸ προσπαθεῖν καταστῆσαι τόπον τινὰ καλλιεργημένον, θάλλοντα, κατῳκημένον· ἢ συνοικισμός, καλλιέργεια: بلاد ⤳ συνοικισμὸς πόλεων· ‖ اراضى ⤳ καλλιέργεια γαιῶν· ‖ مهاجرينك اسكانيله اورالرك ى ὁ συνοικισμὸς τῶν μερῶν ἐκείνων δι' ἐγκαταστάσεως μεταναστῶν.

استعمال A. **ἰστιμὰλ** [ρζ. عمل] ρ. ἀϕ. χρῆσις [ἐπὶ ὑλικῶν ἢ ἠθικῶν]: سلاح ⤳ جبر و شدت ⤳ χρῆσις, χειρισμὸς ὅπλου: حقوق ⤳ χρῆσις βίας καὶ αὐστηρότητος· ‖ ⤳ χρῆσις

δικαιωμάτων· ‖ — ـسۏ حسن καλὴ χρῆσις· ‖ — ـسۏ κακὴ χρῆσις, κατάχρησις. ‖ Ρμ. χρῶμαι,μεταχειρίζομαι [αἰτ.] : ايدر ايله صو — μεταχειρίζεται καλὸν ὕδωρ· ‖ ايديور علاج — μεταχειρίζεται φάρμακον·‖[αἰτ. δοτ.]: — بو لفظی نه معنایه إچلی τὴν λέξιν ταύτην ἐπὶ τίνος ἐννοίας δέον νὰ μεταχειρίζηται τις;‖ ايتدی ـسۏ—امتی کاتεχράσθη τῆς ἐμπιστοσύνης· ‖ إچمش ـسۏ — کلمه‌یی κακῶς μετεχειρίσθη τὴν λέξιν· § πλθ. استعمالات χρήσεις: —ـسۏ **ـدوڑ ایشلرده,** καταχρήσεις.

استعمام { A. **ایشلمه** [ρζ. عمّ, βλ. عمامه] ρ. ἀφ. χρῆσις κιδάρεως: اعده — χρῆσις κιδάρεως ἐκ μέρους ἱμαμῶν· βλ. عمامه .

استغاثه { A.**ایشیغادهٔ** [ρζ. غوث, βλ. غیاث] ρ. ἀφ. θ. αἴτησις βοηθείας, ἰδίᾳ παρὰ Θεοῦ.‖ Ρμ. ζητῶ βοήθειαν [دن]: مشکلات امورده إچلی — ἐν δυσκόλοις ὑποθέσεσι δέον νὰ ζητῇ τις ἀντίληψιν παρὰ τοῦ Θεοῦ.

استغداء { A, **ایشیغدا** [ρζ. غداء] ρ. ἀφ. ἀναγέννησις [φυσ. ἱστ.].

استغراب { A. **ایشیغرابهٔ** [ρζ. غرب, βλ. غرابت شایان — ἄξιος ἀπορίας· ‖ — موجب باعث ἢ πρόξενος ἀπορίας· ‖ — جای τόπος ἀπορίας, ἄπορον· ‖ — نظر ὄμμα ἀπορίας, ἐκπλήξεως·‖Ρμ. ἀπορῶ, ἐκπλήττομαι [δοτ.]: — اولنه‌جق احوالدن ἐκ τῶν ἀξίων ἀπορίας.

استغراق { A. **ایشیغراق** [ρζ. غرق] ρ. ἀφ. τὸ βυθίζεσθαι, ρεμβασμός, ἔκστασις ἰδίᾳ ἁγίων καὶ ἐναρέτων : بو سوزی حال — سویلدیکدن τὸν λόγον τοῦτον εἶπεν ἐν καταστάσει ἐκστάσεως· ‖ — عالم κόσμος ἐκστάσεως· ‖ — درویشانه ἔκστασις δερβίσου· § τὸ περιλαμβάνειν ὅλα τὰ ἄτομα γένους, εἴδους κτλ. περιληπτικότης ὀνόματος περιληπτικοῦ : — بعضا [کیم] ایچون قوللانیلور ἢ [**کیم** = τὶς] εἶναι ἐνίοτε ἐν χρήσει ἐπὶ περιληπτικότητος. ‖ Ρμ.[αἰτ.]: جمیع افرادی إچمك مراد اولور ایسه — ἐὰν θέλῃ τις νὰ περιλάβῃ ὅλα τὰ ἄτομα [γένους, εἴδους].

استغفار { A. **ایشیغفار** [ρζ. غفر] ρ. ἀφ. αἴτησις συγγνώμης καὶ ἀφέσεως ἁμαρτιῶν παρὰ τοῦ Θεοῦ, ἤτοι τὸ λέγειν τὴν φράσιν: **استغفرالله ایشتاغفیرو-للاهه,**ζητῶ συγγνώμην παρὰ Θεοῦ.‖ Ρμ. [δοτ.ἢ τῇ دن]: کناهنه إیلدی — تکرار تکرار ἐπανειλημμένως ἐζήτησε συγγνώμην ἐπὶ τῇ ἁμαρτίᾳ αὐτοῦ· ‖ — توبه و ایدرك صلاح حاله عودت إیلدی μετανοήσας καὶ ζητήσας συγγνώμην παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδόν· βλ. ἐπόμ.

استغفرالله { A. **ایشتاغفیرو-للاهه,** ζητῶ συγγνώμην παρὰ Θεοῦ· ὁ Θεὸς νὰ μὲ συγχωρήσῃ· ἄπαγε! ὁ Θεὸς νὰ μὲ φυλάξῃ! [φράσις εὐγενείας, δι' ἧς διακόπτει τις τὸν λαλοῦντα ὅταν εἴπῃ λόγον ταπεινωτικὸν μὲν δι' ἑαυτὸν λίαν κολακευτικὸν δὲ διὰ τὸν ἀπέναντι αὐτοῦ, ὡς ὁ δοῦλός σας κτλ.

استغلال { A.**ایشتیغلال** [ρζ. غلّ, βλ. غله] ρ. ἀφ. ἀπόλαυσις εἰσοδήματος, ἐνοικίου : **مبدأ الاستغلال مبدأ ایشتیغلال,** πρᾶγμα προορισμένον δι' ἀπόλαυσιν ἐνοικίου, ἐκμίσθωσιν [κτῆμα, ἅμαξα, ζῶον]· § ὑποθήκη ἢ πώλησις ἐπὶ ἀντιχρήσει, καθ' ἣν ὁ ὀφειλέτης πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ δανειστοῦ πωλεῖ αὐτῷ ἀκίνητόν τι κτῆμα αὐτοῦ ὅπως νέμηται τὸ εἰσόδημα καὶ ἐνοίκιον χωρὶς ὅμως νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ τὸ μεταπωλῇ, μέχρις οὗ ἀποσβεσθῇ τὸ χρέος, ὅτε ὀφείλει ἵνα ἀποδώσῃ τὸ κτῆμα εἰς τὸν ἰδιοκτήτην του·ἡ πώλησις αὕτη καλεῖται: **بیع بالاستغلال ʾبیعِ ʾبی-لا-ʾیشتیغلال·** ‖ خانه چفتلکنی استغلال طریقیله فلانه فارغ اولدی ἐπώλησε τὴν ἔπαυλιν αὐτοῦ τῷ δεῖνι ἐπὶ ἀντιχρήσει· βλ. καὶ **وفا بیعِ وفᾶέν.**

استغمات { Ελ. **ایشتیغماتز,** ὄν. στίγμα, ἢ ἀκρόστυλον, ἤτοι ἡ κορυφὴ τοῦ στυλίσκου τῶν ἀνθέων [βτν.].

استغماتی { A. **ایشتیغمات-ی,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς τὸ στίγμα, στιγματικὸς[βτν.].

استغناء { A. **ایشتیغنا** [ρζ. غناء] ρ. ἀφ. τὸ μὴ ἔχειν ἀνάγκην, ἀκαταδεξία· [τῇ دن] : — اعانه‌دن τὸ μὴ ἔχειν ἀνάγκην συνδρομῆς·‖ مشرب ἢ طبع ی — ἀκαταδεξία χαρακτῆρος, ἀγερωχία, ἤτοι τὸ μὴ καταδέχεσθαι εὐτελῆ καὶ ποταπὰ πράγματα. ‖ Ρμ. ἀπαξιῶ δὲν καταδέχομαι· [δοτ.] : — ایکن طقوز افلاکه ایدر اوقادن طقوز اچه‌یه قناعت قیلدی τοὺς ἐννέα οὐρανούς,ἠρκέσθη εἰς ἐννέα ἄσπρα παρὰ τοῦ Ἐβκαφίου·‖ کوسترمك —δεικνύω ὅτι δὲν ἔχω ἀνάγκην τινός, ἀπαξιῶ, περιφρονῶ τι·‖ویرمك —, ἢ إچمك حاصل —, παρέχω ἢ παράγω ἀκαταδεξίαν, ἤτοι πρᾶγμά τι ἱκανοποιεῖ τὰς ἀνάγκας, ὑπεραρκεῖ οὕτως ὥστε νὰ μὴ μένῃ ἀνάγκη νὰ καταφύγῃ τις ἀλλαχοῦ.

ξις συζητήσεως· ‖ Ρμ. ἀνοίγω, ἔναρξιν ποιοῦμαι· § βλ καὶ افتتاح .

استفراد { A. **ایشتیفرادهٔ** [ρζ. فرد] ρ.ἀφ. ζήτησις μοναξίας, ἀπομόνωσις· ‖ Ρμ. ζητῶ τὴν μοναξίαν, ἀπομονοῦμαι.

استفراش { A. **ایشتیفراشِ** [ρζ. فرش] ρ. ἀφ. χρῆσις παλλακίδος· ‖ Ρμ. ἔχω, μεταχειρίζομαι παλλακίδα [αἰτ.]:إچمش—جاریه‌یی ἔσχε τὴν ὑπηρέτριαν ὡς παλλακίδα.

استفراغ { A. **ایشتیفراغ** [ρζ. فرغ] ρ. ἀφ. ἔμεσις,ἔμετος·‖Ρμ. ἐμῶ: کمی صالاندیرمق — ὅσῳ τὸ πλοῖον κλυδωνίζεται, τοσοῦτον ἐμεῖ· ‖ βλ. استقاء.

استفسار { A. **ایشتیفسارِ** [ρζ. فسر] ρ. ἀφ. ἐρώτησις, αἴτησις πληροφοριῶν περί τινος: خاطر — ἐρώτησις περὶ ὑγιείας· ‖ خصوصك — ی ἐρώτησις περὶ ὑποθέσεώς τινος. ‖ Ρμ. ἐρωτῶ [αἰτ. دن]: سبنی — اندن بو حالك ایلدی ἠρώτησε παρ' αὐτοῦ τὸ αἴτιον τούτου.

استفهام { A. **ایشتیفهامِ** [ρζ. فهم] ρ. ἀφ. ἐρώτησις [τὸ ζητεῖν νοῆσαί τι]: علامت — σημεῖον ἐρωτήσεως, ἤτοι ἐρωτηματικόν· ‖ ادات — ἢ حرف μόριον ἐρωτηματικόν·‖ تقریری — ἐρώτησις ἀποφατική,ἀπαιτοῦσα ἀπάντησιν καταφατικήν· ‖ انکاری — ἐρώτησις καταφατικὴ ἀπαιτοῦσα ἀπάντησιν ἀποφατικήν· ‖ Ρμ. ἐρωτῶ, ζητῶ νὰ ἐννοήσω· [αἰτ. دن]: بو عباره‌دن نه ایتدیکز — معنی ἐκ τῆς φράσεως ταύτης τίνα ἔννοιαν ἠρωτήσατε· § πλθ. استفهامات **ایشتیفهاماتز:** طفلانه — ἐρωτήσεις παιδικαί.

استفهامی { A. **ایشتیفهام-ی,** ἐπθ. ἐρωτηματικός· § θ. استفهامیه **ایشتیفهامیه** : — جمله πρότασις ἐρωτηματική.

استفیل { T. **ایشتیفیلز,** ὄν. συμβιβασμός· ‖— اولمق συμβιβάζομαι.

استقاء { A. **ایشتیقا** [ρζ. قیء] ρ. ἀφ. προσπάθεια πρὸς ἔμετον, ἔμετος βεβιασμένος [σπν.]· § βλ. استفراغ .

استقامت { A. **ایشتیقامتز,** [ρζ. قوم] ρ. ἀφ. θ. εὐθύτης, τιμιότης, χρηστότης, ἀκεραιότης χαρακτῆρος: إچمك — ابراز صدق و δεικνύειν ἀφοσίωσιν καὶ τιμιότητα· ‖ — مسلك πορεία ἢ ὁδὸς εὐθύτητος, χρηστότητος· ‖ کال — صاحب μετὰ μεγάλης τιμιότητος· ‖ — ایله κάτοχος τιμιότητος, ἄνθρωπος ἀκεραίου χαρακτῆρος· § ی—طریق εὐθυγραμμία ὁδοῦ·‖ خط — ی διεύθυνσις γραμμῆς [ὁδοῦ κτλ.]· § προη-

γουμένου τοῦ ἄρθρου ال γράφεται استقامه **ἱστικαμέ:** — حسب ال **χάσπε-λ-ἱστικαμέ,** ὡς ἀπαιτεῖ ἡ εὐθύτης, ἡ εὐθυγραμμία

استقباح A. **ἱστικπάχ** [ρζ. قبح] ρ. ἀφ. τὸ θεωρεῖν κακόν, κακίζειν : رذالی دن بر آن کیرو طورمدم — οὐδὲ στιγμὴν ἔπαυσα κακίζων τὰς ἀσχημίας.

استقبال A. **ἱστικπάλ** [ρ. قبل] ρ. ἀφ. προϋπάντησις, ὑποδοχὴ [ἀντίθετον τῷ تشیع προπομπή]: مسافرلرك — ی προϋπάντησις τῶν ξένων· || چیقمق ἢ کیتمك • — πορεύομαι ἢ ἐξέρχομαι εἰς προϋπάντησιν· || ایفای رسم — ایچون πρὸς προϋπάντησιν [πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς τελετῆς τῆς προϋπαντήσεως]· || واپور ایله — نه چیقدق ἐξήλθομεν εἰς προϋπάντησιν αὐτοῦ **[ἱστικπαλινὲ]** διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου· ‖ Ρμ. προϋπαντῶ, ὑποδέχομαι [αἰτ.]: — یزی قپودن ایتدی προϋπήντησεν ἡμᾶς ἀπὸ τῆς θύρας· || اولندی — یارم ساعتلك یردن προϋπηντήθη ἐξ ἀποστάσεως ἡμιώρου· § [γραμ.] μέλλων· § τὸ μέλλον : — و حال τὸ ἐνεστὼς καὶ τὸ μέλλον· || — تامین ἐξασφάλισις τοῦ μέλλοντος· § ἀντίθεσις, ἀντίκρυσμα δύο ἀστέρων ἢ πλανητῶν ἀπεχόντων ἀπ' ἀλλήλων 180 βαθμούς.

استقبالاً A. **ἱστικπάλ-εν,** ἐπρ. διὰ τὸ μέλλον, ὡς πρὸς τὸ μέλλον : حالاً و — διά τε τὸ παρὸν καὶ διὰ τὸ μέλλον.

استقبالی A. **ἱστικπαλ-ί,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς προϋπάντησιν, προϋποδοχήν· μελλοντικός: — امن ἀσφάλεια μελλοντική· § θ. استقباليه **ἱστικπαλιγέ :** — مراسم ἐθιμοτυπίαι προϋποδοχῆς.

استقتال A. **ἱστικτάλ** [ρζ. قتل] ρ. ἀφ. τὸ μὴ φοβεῖσθαι τὸν θάνατον ἀλλὰ ρίπτεσθαι ἀφόβως εἰς κίνδυνον, αὐταπαρνησία· [κατὰ λέξιν : τὸ ζητεῖν τὸν θάνατον] : جنکده بر — کوستر مشدر ὡς μάλ ἐν τῷ πολέμῳ ἔδειξε παράδειγμα αὐταπαρνησίας.

استقدام A. **ἱστικτάμ** [ρζ. قدم] ρ. ἀφ. τὸ θέλειν προηγεῖσθαι·[συνηθέστερον τὸ تقدم]· § τὸ καταβάλλειν πολλὴν προσπάθειαν, ζῆλον [συνηθέστερον اقدام].

استقراء A. **ἱστικρά** [ρζ. قراء] ρ. ἀφ. ἀναδίφησις, μελέτη· § ἐπαγωγή, συμπέρασμα [λογ.].

استقرائی A. **ἱστικρα-ῖ,** ἐπθ. ἐπαγωγικός.

استقرار A. **ἱστικράρ** [ρζ. قرّ, βλ. قرار] ρ. ἀφ. ἐγκατάστασις, παγίωσις, ἐδραίωσις: آسایش — παγίωσις εἰρήνης· || نظامات ی — παγίωσις τῶν νόμων· || دکاندہ کدکك — ی ἐγκατάστασις γεδικίου ἐν τῷ καταστήματι· || — شمس و دور ارض ἡ παγιότης τοῦ ἡλίου καὶ ἡ κίνησις τῆς γῆς· ‖ Ρμ. ἐγκαθίσταμαι, παγιοῦμαι· [τῇ دہ]: بر چوق سیاحت ایتدکدنصکره کلوب وطننده ایلدی — ἀφοῦ ἔκαμε πολλὰ ταξείδια ἦλθε καὶ ἐγκατέστη ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ.

استقراض A. **ἱστικράζ** [ρζ. قرض] ρ. ἀφ. λῆψις δανείου, δάνειον: بر مبلغك — ی ἡ λῆψις ποσοῦ τινος ὡς δανείου, δανεικῶς· || بحری — ναυτοδάνειον· ‖ Ρμ. δανείζομαι [αἰτ. καὶ دن]: ایتدی — فلاندن شو قدر غروش ἐδανείσθη παρὰ τοῦ δεῖνος τόσα γρόσια· § πλθ. استقراضات **ἱστικραζάτ :** — داخليه و خارجيه ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικὰ δάνεια.

استقسام A. **ἱστικσάμ** [ρζ. قسم] ρ. ἀφ. τὸ διανέμεσθαί τι μετ' ἄλλου, διανομή : غنائم — διανομὴ λαφύρων· || میراث — διανομὴ κληρονομίας·§ τὸ ζητεῖν παρά τινος ὅρκον.

استقصاء A. **ἱστικσά** [ρζ. قصو] ρ. ἀφ. τὸ διερευνᾶν,ἐξέτασις μετὰ μεγάλης περιεργείας καὶ προσοχῆς, πολυπραγμοσύνη : اخبار ی — ἔρευνα πληροφοριῶν, νέων· || — مسائل ἐξέτασις ζητημάτων· § [ιατρ.]· || — بالسمع **ἱστικσά πι-σ-σέμ,** στηθοσκόπησις· || اعضا ی — ἐξέτασις τῶν ὀργάνων [πάσχοντος]· ‖ Ρμ.διερευνῶ, περιεργάζομαι, ἐξετάζω μετὰ περιεργείας, πολυπραγμοσύνης [αἰτ.]: — احوال خصوصیه‌سنی ایلدی ἐξήτασε μετὰ πολυπραγμοσύνης τὸν ἰδιωτικὸν αὐτοῦ βίον.

استقصاص A.**ἱστικσάς** [ρζ. قصّ, βλ. قصاص] ρ. ἀφ. αἴτησις ἀντιποίνου,ἤτοι ἐπιβολῆς τῷ τραυματίσαντι τῆς ποινῆς «ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος, ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ καὶ θάνατον ἀντὶ θανάτου»: ورثه مقتول — αἴτησις ἀντιποίνου ἐκ μέρους τῶν κληρονόμων φονευθέντος.

استقطاب A. **ἱστικτάπ** [ρζ. قطب] ρ. ἀφ. πώλωσις, πώλευσις [φυσ.] : — انکساری πώλωσις ἐξ ἀνακλάσεως· || — انکساری πώλωσις ἐκ διαθλάσεως.

استقطار A. **ἱστικτάρ** [ρζ. قطر, βλ. قطره] ρ. ἀφ. διύλισις, ἀπόσταξις [σπν.]. βλ. تقطیر.

استقلال A. **ἱστικλάλ** [ρζ. قلّ, βλ. قلت] ρ. ἀφ. ἀνεξαρτησία· § τὸ θεωρεῖν τι ὀλίγον· [ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ σπανίως].

استقلالی A. **ἱστικλαλ-ί,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῇ ἀνεξαρτησίᾳ· § θ. استقلاليه.

استقلالیت A. **ἱστικλαλ-ιγέτ,** ἀφ. θ. ἀνεξαρτησία· ὀρθότ. استقلال.

استقناد A. **ἱστικνάτ** [ρζ. قند] ρ. ἀφ. κρυστάλλωσις σακχάρεως.

استك T. **ἱστέκ,** βλ. ایستك.

استکانه A. **ἱστικιανέ,** ἢ استکانت **ἱστικιανὲτ** [ρζ. کون] ρ. ἀφ. θ. ταπεινοφροσύνη, ταπείνωσις: ایله وفرط مکانت — کال μετὰ μεγάλης ταπεινοφροσύνης καὶ πολλῆς σοβαρότητος.

استکبار A. **ἱστικπάρ** [ρζ. کبر] ρ. ἀφ. ἔπαρσις, ἀλαζονεία: ایله طور — ایتمکدی عصری دلکیر διὰ τοῦ ὕθους τῆς ἀλαζονείας δυσηρέστησε τοὺς μεγάλους τῆς ἐποχῆς.

استکتاب A. **ἱστικτάπ** [ρζ. کتب] ρ. ἀφ. τὸ ζητεῖν παρά τινος γραφήν, ἤτοι τὸ βάλλειν τινὰ νὰ γράψῃ τι πρὸς παραβολὴν καὶ ἐξέλεγξιν τῆς ὑπογραφῆς ἢ γραφῆς αὐτοῦ· ἢ διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐξέλεγξις γραφῆς, ὑπογραφῆς διαφιλονεικουμένης,ἢ τὴν ὁποίαν ἀποκηρύττει τις ὡς μὴ ἰδίαν : مدعی علیهك — نه قرار ویرلدی ἀπεφασίσθη ἡ ἐξέλεγξις τῆς γραφῆς τοῦ ἐναγομένου **[ἱστικταπινὲ]**· § ὑπαγόρευσις, ἤτοι τὸ ὑπαγορεύειν τινὶ ὅπως γράψῃ τι : ی — تقریرك بر ὑπαγόρευσις περικοπῆς τινος.‖Ρμ. βάλλω τινὰ νὰ γράψῃ πρὸς ἐξέλεγξιν κτλ. ὑπαγορεύω [αἰτ.] : بر بند مخصوص — ایدیور ایدی ὑπηγόρευεν ἰδιαίτερον ἄρθρον· [ἐν τῇ δ' ἐννοίᾳ προτιμοτέρα κατά τινας κακίζοντας τὴν λέξιν ἡ χρῆσις τῆς λ. املاء].

استکثار A. **ἱστικσάρ** [ρζ. کثر, βλ. کثرت] ρ. ἀφ. τὸ θεωρεῖν ἢ θεωρεῖσθαι ὡς πολύ: مصارف کشفیه‌ك — ی τὸ θεωρεῖν πολλὰ τὰ ἔξοδα τῆς ἐπιθεωρήσεως. ‖ Ρμ.[αἰτ.]:صرفیاتی ایتمك — θεωρῶ πολλὰς τὰς δαπάνας.

استکراء A. **ἱστικρά** [ρζ. کراء] ρ. ἀφ. τὸ λαμβάνειν ὑπ'ἐνοίκιον, ἐκμίσθωσις [ἰδίᾳ ζώου]. ‖ Ρμ. ἐκμισθῶ [αἰτ. دن] : بر کیمسه‌یه — ایتمك ‘ بر دوه — بر او، بر مغازه ἐκμισθώσας τινὶ κάμηλον, ἵππον· || ایتمك — بر آدمدن بر بارکیر ἐκμισθῶ παρά τινος κάμηλον, ἵππον· || ایتمك — بر او، بر مغازه ἐκμισθῶσαι οἰκίαν,κατάστημα·[συνηθέστ. استیجار].

استکراه A. **ἱστικράχ** [ρζ. کره] ρ. ἀφ. ἀποστροφή, βδελυγμία. ‖ Ρμ. ἀποστρέφομαι[دن]: ایدر — یکدن خسته ὁ ἀσθενὴς ἀποστρέφεται τὸ φαγητόν· || تفوهندن دکل تصورندن بیله — اولنور ἀποστρέφεταί τις οὐχὶ μόνον νὰ τὸ προφέρῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ τὸ φαντασθῇ.

استکساب A. **ἱστικσάπ** [ρζ. کسب] ρ. ἀφ. σπανίως ἐν χρήσει ἀντὶ τοῦ اکتساب· βλ.

استکشاف A. **ἱστικσάφ** [ρζ. کشف] ρ. ἀφ. προσπάθεια ἀνακαλύψεως ἰδίᾳ τῆς θέσεως, καταστάσεως ἢ τῶν πολεμικῶν κινήσεων τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοῦ· κατασκόπευσις, ἔρευνα πρὸς ἀνακάλυψιν: قولی — ἀπόσπασμα κατασκοπεύσεως· || ایچون کوندریلان مأمور — ὁ ὑπάλληλος ὁ ἀποσταλεὶς πρὸς κατασκόπευσιν· § πλθ. استکشافات : عسکریه — στρατιωτικαὶ κατασκοπεύσεις.

استکفاء A. **ἱστικφά** [ρζ. کفی, βλ. کفایت] ρ. ἀφ. τὸ ἀρκεῖσθαι, τὸ θεωρεῖν τι ἱκανόν. ‖ Ρμ. ἀρκοῦμαι· συνηθέστ. اکتفاء.

استکلی T. **ἱστεκλί,** βλ. ایستکلی.

استکمال A. **ἱστικμάλ** [ρζ. کمل, βλ. کمال] ρ. ἀφ. τὸ προσπαθεῖν συμπληρῶσαί τι, συμπλήρωσις, τελειοποίησις: وسائط — ی τὴ συμπλήρωσις τῶν μέσων τῆς προόδου· || اسباب تعیش — ی συμπλήρωσις τῶν μέσων τῆς συντηρήσεως ἢ φροντίς, πρόνοια περὶ συντηρήσεως. ‖ Ρμ. συμπληρῶ [αἰτ.]: ایتمك — اسبابنی συμπληρῶ τὰ μέσα, λαμβάνω ὅλα τὰ μέσα, λαμβάνω πρόνοιαν· § πλθ. استکمالات.

استکنان A. **ἱστικνάν** [ρζ. کنّ] ρ. ἀφ. τὸ κρύπτεσθαι· λέγεται καὶ اکتنان· ἀμφοτέρων συνηθέστερον τὸ اختفاء.

استکناه A. **ἱστικνάχ** [ρζ. کنه] ρ. ἀφ. τὸ προσπαθεῖν ἐννοῆσαί τι κατὰ βάθος, βαθεῖα ἐξέτασις, ἐξακρίβωσις : ماده — ی ἐξακρίβωσις τοῦ πράγματος.‖ Ρμ. ἐξακριβῶ, ἐξετάζω κατὰ βάθος [αἰτ.]: ایلدی — ماده‌یی , ἢ — ی ماده ایلدی ἐξηκρίβωσε τὸ πρᾶγμα.

استلاب A. **ἱστιλάπ** [ρζ. سلب] ρ. ἀφ. ἀφαίρεσις, ἁρπαγή: اموال — ی ἀφαίρεσις πραγμάτων.‖ نقود — ἁρπαγὴ χρημάτων.

استناداً Α. **ἰστινάϫ-εν,** ἐπρ. στηριζόμενος, ἐπερειδόμενος [δοτ.]: — عفوكزه سويليورم ἐπερειδόμενος ἐπὶ τῆς ὑμετέρας συγγνώμης λέγω· || — مغفرت الهيديه ἐπερειδόμενος ἐπὶ τῆς θείας συγγνώμης· || بوكا — حكم ايديور κρίνει στηριζόμενος ἐπὶ τούτου.

استنادكاه ἡ استناد‌كاه Π. **ἰστιναϫ-γκιάχ,** ὄν. τόπος στηρίγματος, ἔρεισμα, καταφύγιον, πρόσωπον ἐφ'οὗ δύναταί τις νὰ στηριχθῇ καὶ ζητήσῃ ἀρωγήν: خداسى وار اولانك — ى يوق ὁ ἔχων Θεὸν καταφύγιον δὲν ἔχει; || ايستك —ζητῶ ἔρεισμα, καταφύγιον.

استناره Α. **ἰστιναρὲ** [ρζ. نور] ρ. ἀφ. θ. τὸ ζητεῖν ἢ τὸ δανείζεσθαι φῶς, τὸ φωτίζεσθαι. Ρμ. [دن]: ايدر —قر شمسدن ἡ σελήνη δανείζεται τὸ φῶς παρὰ τοῦ ἡλίου· [τῆ ايله]: ايلدى تاريكخانه‌ٔ اميدى پرتو عناياتيله — ὁ σκοτεινὸς οἶκος τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ ἐφωτίσθη διὰ τῆς ἀκτῖνος τῶν εὐεργεσιῶν του.

استنامه Α. **ἰστιναμὲ** [ρζ. نوم] ρ. ἀφ. θ. τὸ προσποιεῖσθαι τὸν κοιμώμενον, προσποιητὸς ὕπνος: ارباب تجسس — ء ὁ προσποιητὸς ὕπνος τῶν κατασκοπευόντων· || — خركوش پلاستون κοίμισμα λαγωοῦ, κ. λαγοκοίμισμα. Ρμ. προσποιοῦμαι τὸν κοιμώμενον.

استنان Α. **ἰστινὰν** [ρζ. سن] ὄν. ὀδοντόσμιγμα· βλ. καὶ اسنان **ἰσνάν.**

استنباء Α. **ἰστινπὰ** [ρζ. نبأ] ρ. ἀφ. αἴτησις πληροφοριῶν, εἰδήσεων [ἀντίθ. انباء τὸ δίδειν πληροφορίας] ‖ Ρμ. ζητῶ πληροφορίας: اولنيور — مسئله‌نك اسباب حقيقيه‌سى ζητοῦνται πληροφορίαι περὶ τῶν ἀληθῶν αἰτίων τοῦ ζητήματος· § συνηθέστ. استخبار· βλ.

استنباط Α. **ἰστινπὰτ** [ρζ. نبط] ρ. ἀφ. ἐξαγωγὴ ἐννοίας: مجتهدين ἢ فقها — ἐξαγωγὴ ἐννοίας ὑπὸ τῶν νομοδιδασκάλων ἢ ἑρμηνευτῶν [ἐκ τῶν κειμένων τοῦ Σερῆ, ἤτοι τοῦ ἱεροῦ νόμου παρὰ Μουσουλμάνοις]. Ρμ. ἐξάγω ἔννοιαν [αἴτ. دن]: بر فقره‌دن مأل ἢ معنى ايتمك — ἐξάγω ἔννοιαν ἔκ τινος περικοπῆς· || اولنور — بو آيت كريمه‌دن شو مأل منيف ἐκ τοῦ ἱεροῦ τούτου ἐδαφίου ἐξάγεται ἡ ἐξῆς ἔννοια· § συνών. τῷ استخراج.

استنتاج Α. **ἰστινταὸζ** [ρζ. نتج, βλ. نتيجه] ρ. ἀφ. ἐξαγωγὴ συμπεράσματος, πορίσματος· [ἀντίθ. انتاج]. Ρμ. ἐξάγω συμπέ-

ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου πρέπει νὰ βολιδοσκοπήσῃ τις αὐτόν.

استمساك Α. **ἰστιμσὰκ** [ρζ. مسك] ρ. ἀφ. ἐγκράτεια· Ρμ. ἐγκρατεύομαι.

استمطار Α. **ἰστιμτὰρ** [ρζ. مطر] ρ. ἀφ. λιτανεία, δέησις πρὸς τὸν Θεὸν ἕνεκα ξηρασίας ὅπως βρέξῃ.

استمك Τ. **ἰστεμέκ,** βλ. ايستمك.

استملاء Α. **ἰστιμλὰ** [ρζ. ملاء] ρ. ἀφ. ὑπαγόρευσις πρὸς γραφήν· Ρμ. ὑπαγορεύω, ἤτοι βάλλω τινὰ νὰ γράψῃ τι καθ' ὑπαγόρευσιν [αἴτ.]: ايلدى — شو عبارمى ὑπηγόρευσε τὴν ἑξῆς φράσιν· § βλ. καὶ استكتاب.

استملاك Α. **ἰστιμλὰκ** [ρζ. ملك] ρ. ἀφ. τὸ ἀποκτᾶν ἀκίνητον ἰδιοκτησίαν, τὸ ἀγοράζειν ἀκίνητα: اجانبك حق‌ـ قانونى νόμος περὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ ἀγοράζειν τοὺς ξένους ἀκίνητα κτήματα· || املاك ـ نظامنامه‌سى κανονισμὸς ἀγορᾶς κτημάτων, ἤτοι κανονισμὸς καθ' ὃν ἡ κυβέρνησις ἀγοράζει ἰδιωτικὰ κτήματα χάριν τοῦ δημοσίου, δηλαδὴ πρὸς εὐρυνσιν ὁδῶν, κατασκευὴν δημοσίων κήπων, λιμένων κτλ. ἀπαλλοτρίωσις ἰδιωτικῶν κτημάτων· Ρμ. [αἴτ.]: ايلدى — بر خيلى اراضى ἠγόρασεν ἱκανὰς γαίας· || املاك ـ منافع عموميه ايچون ἀγοράζω κτήματα πρὸς ὠφέλειαν τοῦ δημοσίου, ἀπαλλοτριῶ [ἐπὶ κυβερνήσεως].

استملاكى Α. **ἰστιμλακ-ί,** ἐπθ. ὁ ἀφορῶν ἀγορὰν ἀκινήτων κτημάτων, ἀπαλλοτρίωσιν· § θ. استملاكيه.

استمناء Α. **ἰστιμνὰ** [ρζ. منى] ρ. ἀφ. τὸ ποιεῖν ρέειν τὸ σπέρμα: باليد —**ἰστιμνὰ πιλαγέτ,** μαλακία, αὐνανισμός.

استمهال Α. **ἰστιμχὰλ** [ρζ. مهل] ρ. ἀφ. αἴτησις προθεσμίας, ἀναβολῆς: Ρμ. ζητῶ προθεσμίαν, ἀναβολήν: ايتدى — مديون ὁ ὀφειλέτης ἐζήτησε προθεσμίαν.

استناد Α. **ἰστινὰϫ** [ρζ. سند] ρ. ἀφ. τὸ στηρίζεσθαι, ἐπερείδεσθαι [ἐπὶ ὑλικῶν καὶ ἠθικῶν]. Ρμ. [δοτ.] ايدرك يورر — عصاسنه ὀδεύει ἐπερειδόμενος ἐπὶ τῆς ῥάβδου αὐτοῦ· || ايدر — هر خصوصده جناب حقه ἐν πάσῃ ὑποθέσει στηρίζεται ἐπὶ τοῦ Θεοῦ· || اصحاب عرفان قلبنه ايدر — οἱ σοφοὶ στηρίζονται ἐπὶ τοῦ καλάμου αὐτῶν· § [στρατ.] ἔρεισμα, στήριγμα.

استماع Α. **ἰστιμὰ** [ρζ. سمع] ρ. ἀφ. τὸ ἀκούειν, τείνειν οὖς προσεκτικόν, ἀκρόασις: انجيل ـ ἀκρόασις τοῦ Εὐαγγελίου· || نصيحت ـ ἀκούειν συμβουλάς· || شهود ـ ἀκρόασις, ἐξέτασις μαρτύρων [ἐπὶ δικαστηρίου]· Ρμ. [αἴτ. دن] ايتدم — بو خبرى فلاندن تὴν εἴδησιν ταύτην ἤκουσα παρὰ τοῦ δεῖνος· || بو بيتى كندى لساندن ايتدم — τὸν στίχον τοῦτον ἤκουσα ἐκ τῆς γλώσσης τοῦ ἰδίου· || ايتدى — فريادمى ἤκουσε τὸν θρῆνόν μου· § πλθ. استماعات.

استماله Α. **ἰστιμαλέ,** ἢ استمالت **ἰστιμαλὲτ** [ρζ. ميل] ρ. ἀφ. θ. προσέλκυσις, τὸ ποιεῖν τι κλίνειν πρὸς ἑαυτόν: قلبى قابل دكل ـ ὁ δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ προσέλκυσις τῆς καρδίας αὐτῆς· Ρμ. προσελκύω [αἴτ.]· § παρηγορία, κατεύνασις: ويرمك —παρηγορῶ, κατευνάζω.

استمبوط ἢ استمبوط Αγ. **ἰστιμπὸτ** [steamboat] ὄν. ἀτμάκατος.

استمتاع Α. **ἰστιμτὰ** [ρζ. متع] ρ. ἀφ. αἴτησις ὠφελείας· Ρμ. ζητῶ νὰ ἐπωφεληθῶ [τῆ دن]: ايدمم دير ايكن دنيايه — حطام دنيادن ἐνῷ ἔλεγε νὰ ἐπωφεληθῇ τῶν ματαίων ἀγαθῶν τοῦ κόσμου, ἀπεχαιρέτησεν αὐτόν.

استمداد Α. **ἰστιμὰτ** [ρζ. مدد] ρ. ἀφ. θ. αἴτησις βοηθείας, ἀντιλήψεως· Ρμ. ζητῶ βοήθειαν [دن]: انسان هنكام اضطرابده هيچ كيمسه‌دن بيله ὁ ἄνθρωπος ἐν ὥρᾳ ταραχῆς ζητεῖ βοήθειαν καὶ παρ' ἀνθρώπου ὃν οὐδαμῶς γινώσκει.

استمرار Α. **ἰστιμρὰρ** [ρζ. مر, βλ. مرور] ρ. ἀφ. διάρκεια, ἐξακολούθησις, συνέχεια: بناى شوكت و سلطنتى استمرار و —بوله τὸ οἰκοδόμημα τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ παγίωσιν καὶ διάρκειαν νὰ εὕρῃ || مضارع ـ معناسنى اشعار ايدر و صيغه‌سى بعضاً دوام و— ὁ προσδοκώμενος ἐνεστὼς σημαίνει ἐνίοτε διάρκειαν καὶ ἐξακολούθησιν· § حرارت ـ διαθέρμανσις [φυσ.] Ρμ. διαρκῶ, ἐξακολουθῶ, παρατείνομαι.

استمرارى Α. **ἰστιμραρ-ί,** ἐπθ. διαρκής, συνεχής: —فعل ῥῆμα διαρκείας σημαντικόν· § θ. استمراريه **ἰστιμραριγέ:** —صيغهٔ χρόνος διαρκείας σημαντικός.

استمزاج Α. **ἰστιμζὰὸζ** [ρζ. مزج] ρ. ἀφ. βολιδοσκόπησις φρονήματος, διαθέσεως: ايچون — χάριν βολιδοσκοπήσεως· Ρμ. βολιδοσκοπῶ [αἴτ.]: ايتمك —بو بابده كنديسنى

استلاغتيت Ελ. **ἰσταλαγτίτ,** ὄν. σταλακτίτης, ἤτοι ἀπολίθωμα κρυσταλλῶδες ὕδατος σύροντος τιτανώδη ὕλην, σχηματιζόμενον ἐπὶ τῆς ὀροφῆς τῶν σπηλαίων· βλ. استلاغميت.

استلاغميت Ελ. **ἰσταλαγμίτ,** ὄν. σταλαγμίτης, ἤτοι ἀπολίθωμα κρυσταλλῶδες σχηματιζόμενον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους σπηλαίων ἐκ τῶν ἀπὸ τῆς ὀροφῆς αὐτοῦ ἀποστραζόντων καὶ τιτανώδη ὕλην περιεχόντων ὑδάτων· || βλ. استلاغتيت.

استلال Α. **ἰστιλὰλ** [ρζ. سلّ] ρ. ἀφ. τὸ ἀνασπᾶν ἐκ τῆς θήκης: سيف ـ ξιφούλκησις· συνηθέστ. سلّ سيف· βλ. سل.

استلام Α. **ἰστιλὰμ** [ρζ. سلم, βλ. سلام] ρ. ἀφ. τὸ ἀσπάζεσθαι ἢ ψαύειν διὰ τῆς χειρὸς τὸν ἐν τῷ Κιαβὲ [βλ. كعبه] τῆς Μέκκας μέλανα ἱερὸν λίθον, προσκύνησις.

استلذاذ Α. **ἰστιλζὰζ** [ρζ. لذّ, βλ. لذت] ρ. ἀφ. τὸ αἰσθάνεσθαι ἡδονήν, τέρψιν. Ρμ. [دن ايله ἢ مطالعه يله مطالعه‌دن — ايلرم τέρπομαι ἐκ τῆς ἀναγνώσεως· [συνηθέστ. تلذذ].

استلزام Α. **ἰστιλζὰμ** [ρζ. لزم] βλ. لزوم] ρ. ἀφ. τὸ ἀπαιτεῖν κατ' ἀνάγκην, τὸ συνεπάγειν, συνεπαγωγή: مادامكه بورادە كونش طلوع ايتدى هر يرده ايشدر [قياسنك — ى يولده دكدر ἡ συνεπαγωγὴ τοῦ συλλογισμοῦ [ἀφοῦ ὁ ἥλιος ἐνταῦθα ἀνέτειλε, καὶ εἰς πάντα τὰ ἄλλα μέρη ἀνέτειλε] δὲν εἶναι ὀρθή· Ρμ. [αἴτ.]: ايدر — مساوات حقوق وظائفى ἡ ἰσότης τῶν δικαιωμάτων συνεπάγει τὴν ἰσότητα τῶν καθηκόντων.

استلقاء Α. **ἰστιλκὰ** [ρζ. لقى] ρ. ἀφ. ὑπτίασις, ἤτοι τὸ κοιμᾶσθαι ἐπὶ τῆς ράχεως: كابوسى دعوت ايده بيلور — ἡ ὑπτίασις δύναται νὰ προκαλέσῃ τὸν ἐφιάλτην.

استلهام **ἰστιλχὰμ** [ρζ. لهم] ρ. ἀφ. αἴτησις ἐμπνεύσεως παρὰ τοῦ Θεοῦ.

استماره Ιτ. **ἰστιμάρα** [stimare] ὄν. βυτιομέτρησις, ἤτοι καταμέτρησις οἴνου ἢ ἄλλου περιεχομένου ἐν βυτίῳ κτλ. ἐκτίμησις ἐμπορεύματος ἐν τῷ τελωνείῳ· Ρμ. καταμετρῶ οἶνον κτλ. ἐκτιμῶ ἐμπόρευμα [αἴτ.].

استماره‌جى Τ. **ἰστιμαρα-δζή,** ὄν. βυτιομέτρης, ἤτοι ὑπάλληλος τοῦ τελωνείου ἐπὶ τῆς καταμετρήσεως ὑγρῶν, ἢ ἐκτιμητὴς ἐμπορευμάτων ἐν τῷ τελωνείῳ.

τῶ βοήθειαν [دن]: ايدرز: ناصر حقيقيدن—aἰτοῦμεν βοήθειαν παρὰ τοῦ ἀληθοῦς ἀρωγοῦ [τοῦ Θεοῦ].

استنطاق A. **ἰστιντὰκ** [ρζ. نطق] ρ. ἀφ. αἴτησις λόγου, ἤτοι ἀνάκρισις: تحت ـه الق ـى فلانك ἡ ἀνάκρισις τοῦ δεῖνος· || الق تحت ـه ὑποβάλλω εἰς ἀνάκρισιν· || الفق تحت ـه ὑποβάλλομαι εἰς ἀνάκρισιν· || فلانى تحت ـه الديلر τὸν δεῖνα ἔθηκαν ὑπὸ ἀνάκρισιν· || دائره‌سى — ἀνακριτικὸν τμῆμα. ἀνακριτήριον. ‖ Ρμ. ἀνακρίνω [αἰτ.]: ايتمك — مظنونى ἀνακρίνω τὸν κατηγορούμενον· § πλθ. استنطاقات **ἰστιντακάτ:** — عميقه βαθεῖαι ἀνακρίσεις.

استنطاقنامه Π. **ἰστιντακ-ναμέ,** ὀν. ἔγγραφον ἀνακρίσεως, ἤτοι πρακτικὸν ἢ ἔκθεσις ἀνακριτοῦ περιέχουσα τὴν ἀνάκρισιν τοῦ κατηγορουμένου.

استنطاقى A. **ἰστιντακ-ή,** ὁ ἀφορῶν τὴν ἀνάκρισιν, ἀνακριτικός. §θ. استنطاقيه **ἰστιντακηγέ:** — اوراق ἔγγραφα ἀνακρίσεως.

استنغه Ιτ. **ἰστίγγα,** [stinga] ὀν. σήκωμα ἢ περιμάζωμα τῶν ἱστίων πλοίου.

استنفار A. **ἰστινφὰρ** [ρζ. نفر, βλ. نفرت] ρ. ἀφ. πτόησις, τὸ πτοεῖσθαι καὶ φεύγειν: شكار — πτόησις θηράματος· || جار — πτόησις ὄνου· ‖ Ρμ. πτοοῦμαι καὶ φεύγω [دن].

استنقاص A. **ἰστινκὰς** [ρζ. نقص, βλ. نقصان] ρ. ἀφ. αἴτησις ἢ προσπάθεια ἐλαττώσεως τιμῆς: بهاى متاع — προσπάθεια ἐλαττώσεως τῆς τιμῆς ἐμπορεύματος.

استنكاح A. **ἰστινκιὰχ** [ρζ. نكح, βλ. نكاح] ρ. ἀφ. αἴτησις καὶ λῆψις γυναικὸς ὡς συζύγου· ‖ Ρμ. λαμβάνω γυναῖκα ὡς σύζυγον, νυμφεύομαι· [αἰτ.]: ايتديكى قادينله — امتزاج ايدهمدى δὲν ἠδυνήθη νὰ συμβιβασθῇ μετὰ τῆς γυναικὸς ἣν συνεζεύχθη.

استنكاف A. **ἰστινκιὰφ** [ρζ. نكف] ρ. ἀφ. ἀποποίησις, ἄρνησις: احقاق حقدن —ἄρνησις ἀπονομῆς δικαιοσύνης, ἀρνησιδικία [νομ.]. ‖ Ρμ. ἀποποιοῦμαι [τῆι δν]: تكليفى خدمتى، ايلدى قبولدن ἀπεποιήθη νὰ δεχθῇ τὴν πρότασιν, τὴν ὑπηρεσίαν.

استنوغراف Ελ. **ἰστενογράφ,** ὀν. στενογράφος.

استنوغرافى Ελ. **ἰστενογραφί,** ὀν. στενογραφία.

استواء A. **ἰστιβὰ** [ρζ. سوى] ρ. ἀφ. ἰσότης: — خط **χάττι ἰστιβά,** ἡ γραμμὴ τοῦ ἰσημερινοῦ, ὁ ἰσημερινός· || خلين ى— **ἰστιβάϊ χαττείν,** ἰσότης δύο γραμμῶν· || سن ى — ἰσότης ἡλικίας **[σίνν],** ἤτοι τὸ τεσσαρακοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας.

استوار Π. **ὄστσβάρ,** ἐπθ. στιβαρός, ἰσχυρός, στερεός: — بناى οἰκοδομὴ στερεά.

استوارى Π. **ὄστσβαρ-ί,** ἀφ. στιβαρότης, ἐδραιότης, στερεότης.

استوانه Π. **ὄστσβανέ,** βλ. اسطوانه.

استوبج Τ. **ἰστουπέδζ,** ὀν. ἀνθρακικὸς μόλυβδος, ψιμύθιον· βλ: اسفيداج.

استوپو ἢ استوپى Ιτ. **ἰστουποὺ** [stoppa] ὀν. στύπη, στυπεῖον, κ. στουπί.

استورپه Αγ. **ἰστόρπα** [storp] ὀν. περίμακτρον ἢ σάρωθρον ἐκ σχοινίων, ἐν χρήσει ἐν τοῖς πλοίοις πρὸς καθαρισμόν.

استوره Τ. **οὐστουρά·** βλ. اوستوره.

استوفاتو Ιτ. **ἰστουφάτο** [stufato] ὀν. στουφάτον ἢ πνικτὸν [φαγητόν].

استوفه Ιτ. **ἰστόφα** [stoffa] καὶ استيفا **ἰστιφα,** ὀν. ὕφασμα μεταξωτόν, κ. στόφα.

استهانه A. **ἰστιχανὲ** [ρζ. هون] ρ. ἀφ. περιφρόνησις· συνών. استحقار· βλ. καὶ اهانت.

استهجان A. **ἰστιχζὰν** [ρζ. هجن] ρ. ἀφ. τὸ θεωρεῖν κακὸν ἰδίᾳ λόγον, ἔκφρασιν κτλ. τὸ κακίζειν· ‖ Ρημ. [αἰτ.]: — بو تعبيرى ذكرى — ايتدى ἐκάκισε τὴν ἔκφρασιν ταύτην· || اولنور οὔτινος ἡ μνεία θεωρεῖται κακή, κακίζεται· || βλ. استقباح.

استهداء A. **ἰστιχτὰ** [ρζ. هدى] ρ. ἀφ. αἴτησις ποδηγετήσεως ἢ ὁδηγίας εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδόν, εἰς τὴν ἀληθῆ θρησκείαν: — اولور اهتدايه منجر ἡ αἴτησις ποδηγετήσεως καταλήγει εἰς τὴν παραδοχὴν τοῦ Ἰσλαμισμοῦ· ‖ Ρμ. ζητῶ κτλ.

استهداف A. **ἰστιχτὰφ** [ρζ. هدف] ρ. ἀφ. τὸ ἵστασθαι ὡς σκοπός, ὡς σημεῖον, καθ' οὗ ῥίπτονται βέλη, τὸ προκαλεῖν τὰ βέλη: ديمك در — ايمك بر اثر تصنيف τὸ συγγράψαι ἔργον σημαίνει τὸ προκαλέσαι τὰ βέλη καθ' ἑαυτοῦ. || جنتدر مرميانه قارشى اختيار — عادتا اثر τις νὰ θέλῃ νὰ ἵσταται ὡς σκοπὸς ἀπέναντι τῶν βλημάτων μονονοὺ εἶναι ἀποτέλεσμα παραφροσύνης.

استهزاء A. **ἰστιχζὰ** [ρζ. هزء] ρ. ἀφ. χλεύη, ἐμπαιγμός, περίγελως, εἰρωνεία: يه الق — χλευάζω [αἰτ.]· || طريقيله —, ἢ ايله —, χλευαστικῶς, εἰρωνικῶς· ‖ Ρμ. χλευάζω [αἰτ.]: — كيمسه‌يى ايتمه صاقين πρόσεχε μὴ ἐμπαίζῃς μηδένα [στιχ.].

استهلاك A. **ἰστιχλὰκ** [ρζ. هلك, βλ. هلاك] ρ. ἀφ. κατανάλωσις [προϊόντων, ἐμπορευμάτων]: ى — محروقاتك κατανάλωσις τῆς καυσίμου ὕλης· || — محل τόπος καταναλώσεως· ‖ Ρμ. καταναλίσκω [αἰτ.]: برآيده شو قدر اودون ايتدى — ἐν ἑνὶ μηνὶ κατηνάλωσε τόσα ξύλα.

استهلال A. **ἰστιχλὰλ** [ρζ. هلّ, βλ. هلال] ρ. ἀφ. ἐμφάνισις νέας σελήνης, νουμηνία: — انتظار προσδοκία νουμηνίας· || — تماشاى لطافت θέα τῆς χάριτος τῆς νέας σελήνης· § τὸ θεᾶσθαι τὴν νέαν σελήνην: يوكسكده — ايدى—چيقمقدن مقصد ὁ σκοπὸς τοῦ ἀνελθεῖν εἰς ὕψος ἤτοι ἡ θέα τῆς νέας σελήνης· § زاد نوزاد — طفل κλαυθμυρισμὸς βρέφους ἀρτιγεννήτου· § براعت — προοίμιον βιβλίου ἢ λόγου ἢ ποιήματος διὰ καταλλήλων λέξεων ἐμφαινουσῶν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς περὶ τίνος θέλει πραγματευθῇ τὸ βιβλίον κτλ. § προοίμιον καλὸν [ἀντιθ. انتهاء], πρόδρομος, τεκμήριον: هلال فرخنده فال محرم هر زمان — براعت اقبال اولدرق مبشر يمن و فيوضات اولور ἡ εὐοίωνος νέα σελήνη τοῦ μηνὸς Μουχαρρὲμ οὖσα πάντοτε προοίμιον εὐτυχίας **[περαάτι ἰστιχλάλι ικπὰλ]** εὐαγγελίζεται αἴσια καὶ ἀγαθά. || [δοτ.]: او مأثر عليه پادشاهمز افندمز حضرتلرينك نه رتبه جامع قدسيت و علويت بولندقلرينه برر براعت —در τὰ ὑψηλὰ ἐκεῖνα κατορθώματα εἶναι τοσαῦτα τεκμήρια τοῦ βαθμοῦ τῆς ἁγιότητος καὶ τοῦ μεγαλείου τῆς A.A.M. τοῦ Ἄνακτος.

استمك Τ. **ἰστεμέκ,** βλ. ايستمك.

استهواء A. **ἰστιχβὰ** [ρζ. هواء] ἀφαίρεσις ἢ ταραχὴ νοός, παραζάλη· τὸ δεικνύειν ἢ βλέπειν τὰς ἡδονὰς καλάς, ἐξαπάτησις: شيطان ى — ἐξαπάτησις τοῦ διαβόλου· ‖ Ρμ. θεωρῶ τὰς ἡδονὰς καλάς: انسان اغواى شيطان ايله — ايدر ὁ ἄνθρωπος διὰ τοῦ πειρασμοῦ τοῦ διαβόλου θεωρεῖ καλὰς τὰς ἡδονάς· § [ἰατρ.] πνευμάτωσις, οἴδημα τοῦ στομάχου.

استيثار A. **ἰστισὰρ** [ρζ. ثر] ρ.ἀφ.τὸ ἐξιδιάζειν καὶ προορίζειν τι δι' ἑαυτόν: اثار — τὸ προορίζειν τοὺς καρποὺς δι' ἑαυτόν.

استنجاء A. **ἰστινζὰ** [ρζ. نجو, βλ. نجات] ρ. ἀφ. τὸ καθαρίζεσθαι, πλύνεσθαι μετ' ἀφόδευσιν· ‖ βλ. استبراء.

استنديل A. **ἰστινδίλ,** ὄν. κ. Τῆνος [νῆσ.].

استنزال A. **ἰστινζὰλ** [ρζ. نزل] ρ. ἀφ. τὸ ζητεῖν βροχήν, δέησις ὅπως βρέξῃ· βλ. استمطار.

استنساب A. **ἰστινσὰπ** [ρζ. نسب] ρ.ἀφ. τὸ ἐρωτᾶν ἢ τὸ διατείνεσθαι συγγένειαν, ἤτοι ἀνάγειν τὴν καταγωγήν, τὴν γενεαλογίαν πρός τινα οἰκογένειαν [σπν.].

استنساخ A. **ἰστινσὰχ** [ρζ. نسخ, βλ. نسخه] ρ. ἀφ. ἐξαγωγὴ ἢ λῆψις ἑνὸς ἢ πλειόνων ἀντιγράφων ἐγγράφου ἢ βιβλίου: ى — رسالەنك λῆψις ἀντιγράφου τοῦ ἐγχειριδίου. ‖ Ρμ. λαμβάνω ἓν ἢ πλείω ἀντίγραφα· [αἰτ. دن]: ايلدم — نسخه‌دن τὸ قاموس مؤلفك خطيله اولان Καμοὺς [ὄνομα ἀραβ. λεξικοῦ] ἀντέγραψα ἐκ τοῦ ἰδιοχείρου ἐγγράφου τοῦ συγγραφέως· § τὸ ζητεῖν τὴν ἀκύρωσιν [νομ.].

استنشاد A. **ἰστινσὰτ** [ρζ. نشد, βλ. نشيد] ρ. ἀφ. αἴτησις παρά τινος συντάξεως ἢ ἀπαγγελίας στίχων, ποιήματος. ‖ Ρμ. ζητῶ παρά τινος νὰ συντάξῃ κτλ. [دن]: بر كنديسندن — ايتمدن او يابمش اولديغى قصيده‌يى انشاده باشلادى πρὶν ἢ ἡμεῖς ζητήσωμεν παρ' αὐτοῦ ποίημα, ἐκεῖνος ἤρχισε ν'ἀπαγγέλλῃ τὸ ποίημα ὅπερ συνέταξε.

استنشاق A. **ἰστινσὰκ** [ρζ. نشق] ρ. ἀφ. ἀπορρόφησις ὕδατος διὰ τῶν ρωθώνων πρὸς καθαρισμὸν τῆς ρινός, ἰδίᾳ κατὰ τὸν παρὰ Μουσουλμάνοις πρὸ τῆς προσευχῆς γινόμενον καθαρμόν [βλ. καὶ مضمضه]· || — اثر ἢ اثر τὸ δίδειν τινὶ ἀναπνεῦσαι αἰθέρα, ἤτοι ἀπονάρκωσις δι' αἰθέρος, αἰθερισμός. ‖ Ρμ. ἀπορροφῶ ὕδωρ κτλ.

استنصاح A. **ἰστινσὰχ** [ρζ. نصح] ρ. ἀφ. αἴτησις συμβουλῆς. ‖ Ρμ. ζητῶ συμβουλήν [دن].

استنصار A. **ἰστινσὰρ** [ρζ. نصر] ρ. ἀφ. αἴτησις βοηθείας, ἀρωγῆς. ‖ Ρμ. ζητῶ βοήθειαν παρὰ τοῦ ἀληθοῦς ἀρωγοῦ [τοῦ Θεοῦ].

اشيا ـــ تو προορίζειν τὰ πράγματα δι' ἑαυτόν· ‖ Ρμ. [αἰτ.] : ايڭدر — افندى بو جاريه‌يى ο κύριος προώρισε τὴν δούλην ταύτην δι' ἑαυτόν.

استيثاق } Α. **ἰστιθάκ** [ρζ. وثق] ρ. ἀφ. ἐξασφάλισις διὰ λήψεως ἐγγυήσεως ἢ ὁμολόγου· [ἄχρ.].

استيج } Α. **ἰστιὸζ** ἢ استاج **ἰστάὸζ,** ὄν. πηνίον, καλαμίσκος, κ. μασοῦρι ἐφ' οὗ τυλίσσεται τὸ νῆμα τοῦ ὑφάντου· βλ. ماسوره.

استيجاب } Α. **ἰστιὸζὰπ** [ρζ. وجب] ρ. ἀφ. τὸ ἀπαιτεῖν, τὸ θεωρεῖν ὡς ἀναγκαῖον, ἀπαραίτητον, τὸ ἐπιβάλλειν. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ايدن اسباب — بو تدبيرك اتخاذيني οἱ λόγοι οἱ ἐπιβάλλοντες τὴν λῆψιν τοῦ μέτρου τούτου.

استيجار } Α. **ἰστιὸζὰρ** [ρζ. اجر] ρ. ἀφ. τὸ λαμβάνειν ὑπ' ἐνοίκιον, μίσθωσις οἰκίας ἢ ἄλλου ἀκινήτου, ἁμάξης, ζώου, ἐργάτου κτλ. ναύλωσις πλοίου· [ἀντίθετον τῷ ايجار ايجار دیدن ὑπ'ἐνοίκιον ἢ ἐκμίσθωσις] : و —ἐκμίσθωσις καὶ μίσθωσις. ‖ Ρμ. λαμβάνω ὑπ' ἐνοίκιον, μισθῶ ἀκίνητον κτλ. ναυλῶ πλοῖον [αἰτ.]: ايتدك — خانه‌يى ἐμισθώσαμεν τὴν οἰκίαν· ‖ ايتديكى آرابه يارى‌يولده قيرلدى — ἡ ἅμαξα, ἣν ἐμίσθωσεν, ἐθραύσθη εἰς τὸ ἥμισυ τῆς ὁδοῦ· ‖ ايتدى حيوانى رعى ايلك اوزره بر چوبان—ἐμίσθωσε ποιμένα ὅπως βόσκῃ τὸ ζῶόν του.

استيخار } Α. **ἰστιχὰρ** [ρζ. اخر] ρ. ἀφ. καθυστέρησις, τὸ μένειν ὀπίσω· ἀντίθετον استقدام.

استيذان } Α. **ἰστιζὰν** [ρζ. اذن] ρ. ἀφ. αἴτησις ἀδείας ἢ ὁδηγιῶν γινομένη παρ' ὑποδεεστέρου ὑπαλλήλου πρὸς τὸν προϊστάμενον αὐτοῦ περί τινος ὑποθέσεως ἢ δαπάνης κτλ: ماده ـــ, ἢ كيفيت ـــ, ἐρώτησις περὶ τοῦ πρακτέου: كيفيته كلدم افندمزدن ـــ ἦλθον νὰ ἐρωτήσω ὑμᾶς περὶ τοῦ πρακτέου· ‖ ايله — ἢ — بال **πὶ-λ-ἰστιζάν,** ζητηθείσης ἀδείας ἢ ὁδηγιῶν περὶ τοῦ πρακτέου: رخصت اعطامى خصوصنه شورای دولت قراريله بال — ἀποφάσει τοῦ συμβουλίου τοῦ Κράτους ἐξαιτηθείσης ἀδείας ἐξεδόθη Αὐτοκρατορικὸν διάταγμα ὅπως ἐπιτραπῇ. ‖ Ρμ. ζητῶ παρὰ τοῦ προϊσταμένου ἄδειαν ἢ ὁδηγίας περὶ τοῦ πρακτέου καθυποβάλλων τὸ πρᾶγμα· [αἰτ. دن] : ايتمك — نظارتدن ماده‌يى ζητῶ παρὰ τοῦ ὑπουργείου ἄδειαν κτλ. ‖ مبالغ مخنه‌ك صرفى اولندى — مقام عاليدن ἐζητήθη ἄδεια παρὰ τῆς προϊσταμένης ἀρχῆς διὰ τὴν δαπάνην τῶν ὑπολογισθέντων ποσῶν.

استيذانسز } Τ. **ἰστιζαν-σὶζ,** ἐπρ. ἄνευ αἰτήσεως ἀδείας ἢ ὁδηγιῶν.

استيصال } Α. **ἰστισὰλ** [ρζ. اصل] ρ. ἀφ. ἐξολόθρευσις : ارباب فتن ـــ ἐξολόθρευσις τῶν ραδιούργων· §[χειρ.] ἐκτομή, ἀποκοπή μέλους τοῦ σώματος· [συνών قطع عضو]· §غدد ـــ ἀφαίρεσις, ἐξαγωγὴ ἀδένος. ‖ Ρμ. ἐξολοθρεύω, ἀποκόπτω, ἀφαιρῶ [αἰτ.] : — اشقيايى استيصال ايدرلر ἐξωλόθρευσε τοὺς λῃστάς.

استيضاح } Α. **ἰστιζὰχ** [ρζ. وضح, βλ. وضوح] ρ. ἀφ. αἴτησις ἐξηγήσεων, διασαφήσεων περί τινος ἀντικειμένου· [ἀντίθετον كيفيتك ايضاح δίδειν ἐξηγήσεις]: ماده ـــ, ἢ ى — كيفيتك ايضاح ايتمك αἴτησις ἐξηγήσεων περὶ τοῦ ἀντικειμένου, ἢ περὶ τῆς ὑποθέσεως· ‖ ى حاوى يازيلان امر نامهٔ سامى Βεζυρικὸν διάταγμα περιέχον αἴτησιν ἐξηγήσεων, ἤτοι δι' οὗ ζητοῦνται ἐξηγήσεις· ‖ — طريقيله ايضاح ايتمك χάριν αἰτήσεως ἐξηγήσεων. ‖ Ρμ. ζητῶ ἐξηγήσεις, διασαφήσεις [αἰτ.]: بر كيمسه‌دن مسئله‌يى ايضاح ايتمك—ἐζήτησε παρά τινος ἐξηγήσεις περὶ τοῦ ζητήματος· ‖ اكلايه‌جديغك سوزى قبول ايتمه لازم ايسه — ايت τὸν λόγον ὃν δέν ἠδυνήθης νὰ ἐννοήσῃς μὴ παραδέχου· ἐὰν ἡ ἀνάγκη, ζήτησον ἐξηγήσεις· § πλθ. استيضاحات : ايضاحات — بو صورتله جواب ويريلهمز ويرمكدن بشقه بر صورتله ويريلهمز εἰς ταύτην τὴν αἴτησιν ἐξηγήσεων δὲν δύναταί τις ν' ἀπαντήσῃ ἄλλως ἢ δίδων ἐξηγήσεις.

استيضاحاً } Α. **ἰστιζάχ-αν,** ἐπρ. πρὸς αἴτησιν ἐξηγήσεων: يازيلان تلغرافنامه‌يه — جواباً εἰς ἀπάντησιν πρὸς τὸ τηλεγράφημα τὸ γραφὲν πρὸς αἴτησιν ἐξηγήσεων.

استيطان } Α. **ἰστιτὰν** [ρζ. وطن] τὸ ἐγκαθίστασθαί που καὶ θεωρεῖν τὸ μέρος ἐκεῖνο ὡς πατρίδα· συνηθέστ. توطن· βλ.

استيعاب } Α. **ἰστιὰπ** [ρζ. وعب] ρ. ἀφ. τὸ περιλαμβάνειν, χωρεῖν, χωρητικότης· τὸ καταλαμβάνειν, καλύπτειν: ى — سفينه‌ك استيعابى ἡ χωρητικότης τοῦ πλοίου· ‖ Ρμ. [αἰτ.]: بر قاب يوز درهم صو — ايدر τὸ δοχεῖον τοῦτο χωρεῖ διακόσια δράμια ὕδατος· ‖ بو سفينه بشيوز طونيلاتو كومور — ايدر τὸ πλοῖον τοῦτο χωρεῖ πεντακοσίους τόνους ἀνθράκων· ‖ بو فدائلر ديكيلور ايسه — ايدر τὰ φυτὰ ταῦτα ἐὰν φυτευθῶσι θὰ καταλάβωσιν ἓν στρέμμα γῆς· ‖ ايدر جهانى اسلاميت عالمك اكثر — τὸ πλεῖστον μέρος τῆς γῆς καλύπτει ὁ Μουσουλμανικὸς κόσμος.

استيعابى } Α. **ἰστιαπ-ὶ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῇ χωρητικότητι: سى — سفينه‌ك حجم استيعابيسى ὁ ὄγκος τῆς χωρητικότητος τοῦ πλοίου εἶναι χίλιοι τόνοι.

استيف } Ελ. **ἰστίφ,** ὄν. στοιβάς, κ. στοῖβα: ى — بالق استيفى στοιβὰς ἰχθύων ἢ πλῆθος ἀνθρώπων τόσον ὥστε ὁ εἷς νὰ κάθηται ἐπὶ τοῦ ἄλλου· ‖ Ρμ. στοιβάζω, ταξιθετῶ [αἰτ. δοτ.]: || ايشى كتابلرى استوفايه — ἐστοίβαξε τὰ βιβλία εἰς τὸ ἐρμάριον· ‖ ايتمك — اوطونى استيفايه‌لمك στοιβάζω τὰ ξύλα· ‖ ايتمك — كمى‌يى استيفايه‌لمك στοιβάζω τὸ πλοῖον, τακτοποιῶ τὸ φορτίον του οὕτως ὥστε νὰ μὴ βλάπτῃ τὸν δρόμον του· § بوزمق ـــ نى — προσθάλλω, ἐπιπλήττω τινά· ‖ بوزمامق ـــ نى — διατηρῶ τὴν σοβαρότητα: هيچ بوزمدى ـــ نى ποσῶς δὲν ἐταράχθη.

استيفاء } Α. **ἰστιφὰ** [ρζ. وفاء] ρ. ἀφ. ἐντελὴς λῆψις· εἴσπραξις, ἀπόλαυσις: ى — حظ استيفاسى ἡ εἴσπραξις τοῦ φόρου· ‖ ى — ذات لذت استيفاسى ἀπόλαυσις ἡδονῆς ἢ εὐχαριστήσεως· ‖ Ρμ. λαμβάνω ἐντελῶς, εἰσπράττω [αἰτ. دن] : — حقى مطلوبى استيفا ايتمك εἰσέπραξε παρ' αὐτοῦ ὅ,τι ἔχει λαμβάνειν.

استيفله‌مك } Τ. **ἰστιφ-λεμὲκ** ρ. μτδ. στοιβάζω ξύλα κτλ. [αἰτ.].

استيقاظ } Α. **ἰστικὰζ** [ρζ. يقظ] ρ. ἀφ. ἀφύπνισις: نائم ـــ ἀφύπνισις καθεύδοντος.

استيقاع } Α. **ἰστικὰ** [ρζ. وقع] ρ. ἀφ. προσδοκία τοῦ συμβῆναί τι : نزول باران ـــ προσδοκία καταπτώσεως βροχῆς· § ἡ ἐκ τῆς προσδοκίας ἀνησυχία: نزول صاعقه ـــ ἀνησυχία ἐκ τῆς προσδοκίας ἐνσκήψεως κεραυνοῦ.

استيقان } Α. **ἰστικὰν** [ρζ. يقن, βλ. يقين] ρ. ἀφ. βεβαιότης, τὸ γινώσκειν τι θετικῶς, βεβαίως, βεβαία καὶ θετικὴ γνῶσις: ـــ اخرت βεβαιότης τοῦ μέλλοντος βίου· ‖ ـــ اخرى نشأة βεβαιότης τῆς μελλούσης ἀναστάσεως· ‖ συνηθέστ. يقين καὶ ايقان.

آستيل } Γλ. **ἀστετὶλ** [acétyle], ὄν. ὀξειδύλιον [χμ.].

استيلاء } Α. **ἰστιλὰ** [ρζ. ولى] ρ. ἀφ. κατάληψις τόπου, κατοχὴ στρατιωτική: ـــ دور — περίοδος κατοχῆς· ‖ ى موقت — κατοχὴ προσωρινή· § μτφρ. κατάληψις ὕπνου, ὁμίχλης, ἐπιδημίας κτλ. ‖ Ρμ. καταλαμβάνω χώραν κτλ. [αἰτ.]: ايلديكى ممالك — αἱ χῶραι, ἃς κατέλαβε· ‖ ايلدى جانمى آتش عشق — ايلدى τὴν καρδίαν μου κατέλαβε τὸ πῦρ τοῦ ἔρωτος· ‖ رسمخانه‌يى حزين بر سكوت — ايلدى τὸ δωμάτιον τοῦ ζωγράφου κατέλαβε πένθιμος σιγή.

استيلاد } Α. **ἰστιλὰδ** [ρζ. ولد] ρ. ἀφ. τὸ ζητεῖν τέκνον, ἤτοι τεκνοποίησιν παρ' ὑπηρετρίας· νομιμοποίησις τοῦ ἐκ δούλης ἢ ἄλλης μὴ νομίμου συζύγου τέκνου.

استيلائى } Α. **ἰστιλα-ῖ** ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῇ κατοχῇ· ἐπιδημικός· § θ. استيلائيه.

استيم } Αγ. **ἰστὶμ** [steam] καὶ κατὰ παραφθορὰν اسليم **ἰσλίμ,** ὄν. ἀτμὸς λέβητος ἀτμοπλοίου, δι' οὗ κινεῖται τὸ πλοῖον: ى — كمك ἔρχεται ὁ ἀτμός του, ἤτοι παράγεται ἐν τῷ λέβητι τοῦ πλοίου ἀτμὸς δυνάμενος νὰ κινήσῃ τὴν μηχανήν· συνεκδ. τὸ πλοῖον εἶναι ἕτοιμον εἰς κίνησιν· ‖ صاليورمك — ἐξατμίζω, ἤτοι τὸ πλοῖον ἀφίνει τὸν περιττὸν ἀτμόν.

استياره } Ιτ. **ἰστιμάρα·** βλ. استاره.

استيمان } Α. **ἰστιμὰν** [ρζ. امن] ρ. ἀφ. αἴτησις ἐλέους, ἀμνηστείας. ‖ Ρμ. ζητῶ ἔλεος, χάριν, παραδίδομαι: و اشقيا دخالت — οἱ λῃσταὶ κατέφυγον εἰς τὴν κυβέρνησιν καὶ ἐζήτησαν ἀμνηστείαν.

استيمه } Ιτ. **ἰστίμα** [stima] ὄν. ἐκτίμησις ἐμπορευμάτων ἐν τῷ τελωνείῳ.

استيماتور } Γλ. **ἰστιματὸρ** [estimateur] ὄν. ἐκτιμητὴς ἐμπορευμάτων ἐν τῷ τελωνείῳ.

استيمبوط } Αγ. **ἰστιμπὸτ,** βλ. استمبوط.

آستين } Π. **ἀστὶν,** ὄν. χειρὶς ἐνδύματος, κ. μανίκι· قشان ἢ اقشان — **ἀστὶν ἐξόδαν** ἢ **ἐρεδάν,** ὁ παραιτούμενος [ὁ ἀποσύρων τὴν χειρίδα]: قشان اولدى — دنيايه ἢ دنيادن ἀπεσύρθη, παρητήσατο τὸν κόσμον· ‖ برچيده — **ἀστὶν πεϱτσὶτέ,** ἢ پرزده — **ἀστὶν πεϱζεϱτέ,** ἢ ماليده — **ἀστὶν μαλιτέ,** ἑτοιμασθείς, ἕτοιμος.

استينماس } Α. **ἰστινὰς** [ρζ. انس] ρ. ἀφ. ἐξημέρωσις, ἐξοικείωσις, κοινωνικότης, σχέσις: اقليم ـــ ἐξοικείωσις πρὸς κλίμα, ἐγκλιμάτισις· ‖ [τῇ ايله]: — ناس ايله ἐξοικείωσις μετὰ τῶν ἀνθρώπων· ‖ [δοτ.]: قواعد كليه‌يك تفهمى مسائل فقهيه‌يه — حاصل ايدر ἡ γνῶσις τῶν γενικῶν ἀρχῶν παράγει ἐξοικείωσιν πρὸς τὰ ἱερονομι-

κὰ ζητήματα· ‖ Ρμ. ἐξοικειοῦμαι, ἀποκτῶ οἰκειότητα· § ἐν συνθέσει: — مكارم ἐξωκειωμένος τῇ μεγαθυμίᾳ, μεγάθυμος, γενναιόδωρος.

استيناف { Α. **ἰστιναὲ̆** [ῥζ. انف] ρ. ἀφ. τὸ ἐκ νέου ἄρχεσθαι· ἔφεσις [νομ.]: — محكمهء ἐφετεῖον· ‖ — لائحه‌سى προτάσεις ἐφέσεως· ‖ Ρμ. ἐφεσιβάλλω, ἔφεσιν ποιῶ· [αἰτ.]: دعواسى ايتدى — ἐφεσίβαλλε τὴν ἀγωγήν· § — ادات μόριον τιθέμενον ἐν ἀρχῇ λόγου, ὡς τὸ ايزى **ζίρα,** چونكه **τσοῦνκι** [διότι] κτλ.

استيناڤاً { Α. **ἰστιναὲ̆-εν,** ἐπρ. κατ' ἔφεσιν: رؤيت دعوا ايلدى — ἐθεώρησε τὴν ἀγωγὴν κατ' ἔφεσιν.

استينافى { Α. **ἰστιναὲ̆-ί,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῇ ἐφέσει, ἢ τῷ ἐφετείῳ, ἐφετήριος· § θ. استينافيه : — دعاوى αἱ περὶ ἐφέσεως ἀγωγαί· ‖ — محكمهء ἐφετεῖον· § [γραμ.] ὁ ἐν χρήσει ἐν ἀρχῇ λόγου : استينافيه جمله πρότασις ἔχουσα ἐν ἀρχῇ μόριόν τι, ὡς τὸ ايزى **ζίρα,** چونكه **τσοῦνκι** [διότι] κτλ.

استيهال { Α. **ἰστιχὰλ** [ῥζ. اهل] ρ. ἀφ. τὸ εἶναί τινα ἄξιον καὶ ἱκανὸν εἴς τι ἀξία, ἱκανότης: بو مأموريت سزك عهدهٔ‌ـه كزه توجيه بيورلدى ἡ θέσις αὕτη ἀνετέθη τῇ ὑμετέρᾳ ἱκανότητι **[ἰστιχαλινιζέ].**

اسجاع { Α. **ἐσδζὰ** [πλθ. τοῦ سجع] ὄν. ὁμοιοκαταληξίαι [ποιητ.].

اسحار { Α. **ἐσχὰρ** [πλθ. τοῦ سحر] ὄν. πρωΐαι.

اسحق { ἡ اسحاق **ἰσχάκ,** ὄν. κ. Ἰσαάκ: — قوشى πτηνὸν τοῦ Ἰσαάκ, ἔποψ.

اسخاط { Α.**ἰσχὰτ** [ῥζ. سخط] ρ.ἀφ. τὸ ἐξοργίζειν· συνηθέστ. اغضاب .

اسخان { Α. **ἰσχὰν** [ῥζ. سخن] ρ.ἀφ.θέρμανσις [ὕδατος κτλ.]: — عين τὸ ποιεῖν τινα κλαίειν· [θέρμανσις ὀφθαλμοῦ]· ‖συνηθ. تسخين .

اسخى { Α. **ἐσχὰ** [παραθ. τοῦ سخى] ἐπθ. ἐλευθεριώτερος-τατος.

اسخياء { Α. **ἐσχιὰ** [πλθ. τοῦ سخى] ἐπθ. ἐλευθέριοι,γενναιόδωροι: — ى عربدن οἱ ἐλευθέριοι τῶν Ἀράβων· ‖ ى وزراءدن — ἐκ τῶν ἐλευθερίων Βεζυρῶν.

اسد { Α. **ἐσέ̆,** ὄν. λέων: — الله **ἔσεὲ̆-λ-λάχ,** λέων τοῦ θεοῦ [ἐπίθετον τοῦ Ἀλῆ, γαμβροῦ τοῦ Μωάμεθ]· § [ἀστρ.] — برج τὸ ζῴδιον τοῦ λέοντος· § [νόσος] — داء اسد **δάδ-λ-ἐσὲ̆** λεοντίασις· βλ. ἐπόμ.

اسده { Α. **ἐσεὲ̆,** ὄν. θ. λέαινα.

اسدى { Α. **ἐσεὲ̆-ί,** ἐπθ. λεόντειος·§ θ. اسديه .

اسدرمك { ἢ اسدرمك Τ.**ἐσ-ὲ̆ιρ-μέκ,** ρμ.μτδ. ποιῶ τὸν ἄνεμον νὰ πνέῃ[αἰτ.].

اسر { Α. **ἔσρ,** ἀφ. αἰχμαλωσία: — كرفتار قέδ· اولدى ὑπέπεσεν εἰς τὸν ζυγὸν τῆς αἰχμαλωσίας· βλ. اسارت .

اسر { Α. **ἴσρ,** ὄν. προβολή [γεωμ.]: — عودى προβολὴ κατακόρυφος·‖ افقى — προβολὴ ὁρίζοντία.

اسر { Α. **ἴσσρ,** ὄν. ἐπίσχεσις οὔρων, ἰσχουρία· βλ. احتباس .

اسراء { Α. **ἰσρὰ** [ῥζ. سرى] ρ. ἀφ. ἀποστολή [ἀνθρώπων ἢ ζώων]:-سى — استرك ἡ ἀποστολὴ τῆς ἡμιόνου· — خدمه‌دن برينك سى ἡ ἀποστολὴ ἑνὸς τῶν ὑπηρετῶν. ‖ Ρμ. πέμπω, ἀποστέλλω [αἰτ.] : — ايتديكى آدم او ايشك اربابى ὁ ἄνθρωπος, ὃν ἀπέστειλε, δὲν ἦτο ὁ εἰδικὸς τῆς ἐργασίας ἐκείνης· ‖ اولنان حيوانات — τὰ ἀποσταλέντα ζῶα.

اسرا { Α. **ἴσσρὰ** [πλθ. τοῦ اسير] ὄν. αἰχμάλωτοι:ى زنجيه —αἰχμάλωτοι αἰθίοπες, μαῦροι,δοῦλοι·‖ ى زنجيه تجارتى —σωματεμπορία·

اسرار { Α. **ἐσρὰρ** [πλθ. τοῦ سرّ] ὄν. μυστικά, μυστήρια· § καταπότια ἐκ τῶν φύλλων τοῦ μεθυστικοῦ καὶ ναρκωτικοῦ φυτοῦ χασὶς [حشيش] : — كيف εὐθυμία προερχομένη ἐκ τῶν καταποτίων τούτων· — ترياكيسى **ἐσρὰρ τιργιακισί,** ὁ μεταχειριζόμενος τοιαῦτα καταπότια καὶ μεθύων δι' αὐτῶν· βλ. اسراركش .

اسرار { Α. **ἰσρὰρ** [ῥζ. سرّ] ρ. ἀφ. ἀπόκρυψις: اسرار— **ἰσράρ-ι-ἐσρὰρ** ἀπόκρυψις μυστικῶν.

اسراركش { Π. **ἐσραρ-κέ̆ς,** ἐπθ. καὶ ὄν. ὁ μεταχειριζόμενος καταπότια ἐκ τῶν φύλλων τοῦ μεθυστικοῦ καὶ ναρκωτικοῦ φυτοῦ χασὶς καὶ ἀποναρκούμενος δι' αὐτῶν· — نه بيلور πῶς γινώσκει τὰ μυστήρια τῆς φύσεως ὁ ἀποναρκούμενος.

اسراع { Α. **ἰσρὰ** [ῥζ. سرع] ρ. ἀφ. σπουδή : — رهروان ἡ σπουδὴ τῶν ὁδοιπόρων **[ρεχρεβάν].** ‖ Ρμ. σπεύδω.

— دوه‌كى چولى اكرى كرك τῆς μαινομένης καμήλου τὸ κάλυμμα δέον νὰ ᾖ κυρτόν [ρμ.].

اسس { Α. **ἄσσς** [πλθ. τοῦ اساس] ὄν.βάσεις.

اسطار { Α.**ἐσ-τὰρ** [πλθ. τοῦ سطر] ὄν.στῖχοι, γραμμαί, σειραὶ ἐγγράφου, βιβλίου.

اسطار { Α. **ἰσ-τὰρ** [ῥζ. سطر] ρ. ἀφ. τὸ γράφειν, γραφή, σύνταξις: ||مقاله— σύνταξις πραγματείας. ‖Ρμ. [αἰτ.]: نامه بيوريلان — ἡ γραφεῖσα ἐπιστολή· § συνηθέστ. تسطير βλ.

اسطرلاب { Α. **ἄσ-τσρλὰπ** [ἐκ τῆς ἑλλ.] ὄν. ἀστρολάβιον, ἤτοι ὄργανον πρὸς καταμέτρησιν τοῦ ὕψους τοῦ ἡλίου.

اسطقس { Α. **ἄσ-τσκοὺς** [ἐκ τῆς ἑλλ.]ὄν.στοιχεῖον,ἤτοι ἓν τῶν κατὰ τοὺς ἀρχαίους τεσσάρων στοιχείων τῆς φύσεως· § πλθ. اسطقسات **ἄσ-τσκουσάτ.**

اسطوانه { Α. **ἄσ-τσβανὲ** [ἐκ τοῦ π. استوانه] ὄν. θ. κίων, κύλινδρος [γεωμ.] : — قائمه κύλινδρος ὀρθός· ‖ مائله — κύλινδρος πλάγιος· ‖ مرتسمه — κύλινδρος ἐγγεγραμμένος ἐν κύκλῳ· ‖ راسمه — κύλινδρος προβάλλων· ‖ اصليه—κύλινδρος ἀρχικός:§πλθ. اساطين **ἐσατίν.**

اسطوانى { Α. **ἄσ-τσβαν-ί,** ἐπθ. κυλινδρικός [γεωμ.]· § κυλινδροειδής [βτν.]·§ θ. اسطوانيه **ἄσ-τσβανιγέ.**

اسطوره { Α. **ἄσ-τουρέ·** βλ. اساطير .

اسعاد { Α. **ἰσὰ-ὲ̆** [ῥζ. سعد , βλ. سعادت] ρ. ἀφ. τὸ καθιστᾶν εὐτυχῆ. ‖ Ρμ. [αἰτ.] : پادشاهمزك الطاف شاملهسى دنيايى ايلدى — αἱ πάγκοινοι χάριτες τοῦ βασιλέως ἡμῶν κατέστησαν εὐτυχῆ τὸν κόσμον.

اسعار { Α. **ἐσὰρ** [πλθ. τοῦ سعر] ὄν. τρέχουσαι τιμαὶ ἐδωδίμων κτλ.:—غلاى ὑπερτίμησις τιμῶν, κ. ἀκρίβεια.

اسعار { Α. **ἰσὰρ** [ῥζ. سعر] ρ. ἀφ. προσδιορισμὸς τιμῆς ἐδωδίμων κτλ.: — حواجج ضروريه ὁ προσδιορισμὸς τῆς τιμῆς τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων· [σπν.].

اسعاف { Α.**ἰσὰ-ὲ̆** [ῥζ. سعف] ρ.ἀφ. εἰσάκουσις, ἀποδοχή, ἐκπλήρωσις παρακλήσεως, αἰτήσεως: — مسئول εἰσάκουσις παρακλήσεως·‖Ρμ. εἰσακούω, δέχομαι κτλ. [αἰτ.]·مسئولى ايتمك — εἰσακούω τὴν παράκλησίν τινος· ‖ — ايتمك ڤى εἰσακούω εὐχήν, παράκλησιν·

اسراف { Α. **ἰσρὰφ** [ῥζ. سرف] ρ. ἀφ. σπατάλη, διασπάθησις : — مال διασπάθησις περιουσίας· ‖ — كلام ματαιοπονία, διασπάθησις λόγου, ἤτοι λόγοι ἢ συμβουλαὶ ἀδίκως καὶ ἐπὶ ματαίῳ καταναλωθέντες· ‖ — حرامدر ἡ σπατάλη εἶναι ἀθέμιτος. ‖ Ρμ. σπαταλῶ, διασπαθῶ [αἰτ.].

اسرافيل { Α. **ἰσραφὶλ,** ἐν τῇ ποιήσει καὶ سرافيل **σιραφὶλ,** ὄνομα ἑνὸς τῶν τεσσάρων ἀρχαγγέλων Χερουβίμ, ὅστις κατὰ τὴν δευτέραν παρουσίαν θέλει σαλπίσει διὰ τῆς σάλπιγγος]: — صور ἡ σάλπιγξ,δι' ἧς θέλει σαλπίσει ὁ ἄγγελος οὗτος.

اسرائيل { Α. **ἰσραΐλ,** ὄν. κ. Ἰσραήλ [ἐπίθετον τοῦ Ἰακώβ]: — بنى οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰσραήλ, οἱ Ἰσραηλῖται.

اسرائيليات { Α.**ἰσραϊλ-ιγιάτ,**ὄν. πλθ.θ.διηγήσεις ἀφορῶσαι τοὺς Ἰσραηλίτας, Ἰουδαϊκοὶ μῦθοι, μυθολογίαι: — قبيلندن قιβιλιντζάτ ἐκ τῆς φυλῆς ἢ ἀπὸ φυλῆς· — بر طاقم مصالرلايله وقت كچيريبور διέρχεται τὸν καιρὸν ἐν μύθοις ὁμοίοις τοῖς Ἰουδαϊκοῖς.

اسرب { Π, **ἄσρσπ,** ὄν. μόλυβδος: — معدن τὸ μέταλλον τοῦ μολύβδου.

اسربى { Π. **ἄσρσπ-ί,** ἐπθ. μολύβδινος.

اسرع { Α. **ἐσρὰ** [παραθ. τοῦ سريع] ἐπθ. ταχύτερος-τατος : — وسائط نقليه τὸ ταχύτερον τῶν μέσων τῆς μεταφορᾶς.

اسركمك { Τ. **ἐσιργκεμὲκ·** βλ. اسيركمك .

اسره { Τ. **ἐσρέ,** ἀραβιστὶ كسره **κεσρέ,** τὸ ὄνομα τοῦ φωνητικοῦ σημείου [ـِ] τιθεμένου κάτωθι συλλαβῆς καὶ δεικνύοντος ὅτι αὕτη συλλαβίζεται διὰ τῆς φωνῆς **n** μετὰ πλατυφώνων, καὶ **ι** μετὰ λεπτοφώνων γραμμάτων· ὡς بر **πίρ,** صره **σπρά.** § —ايكى δύο ἐσρέ, ἤτοι τὸ σημεῖον [ـٕ] προφερόμενον **νν-ιν,**ὅπερ τιθέμενον ἐν τέλει ἀραβικῶν μόνον λέξεων ὑποκάτω, χρησιμεύει ὡς κατάληξις τῆς γενικῆς : بحق **πὶ-χάκκνν,** δικαίως· βλ. تنوين καὶ حركه .

اسره { Α. **ἐσιρρὲ** [πλθ. τοῦ سرير] ὄν. θρόνοι.

اسريمك { Τ. **ἐσρι-μέκ,** ρμ. οὐδ. μεθύω, ἐξάπτομαι, μαίνομαι ἐξ ὀργασμοῦ.

اسريك { Τ. **ἐσρὶκ** [اسريمك] ἐπθ. ὀργῶν, ἐκμανείς,μαινόμενος [ἐπὶ καμήλου]:

اسعد A. **ἐσάϊ** [παραθ. τοῦ سعيد] ἐπθ. εὐτυχέστερος, αἰσιώτερος - τατος: ارباب ـــ ὁ εὐτυχέστερος τῶν εὐτυχῶν· || ايام ـــ ἡ εὐτυχεστέρα τῶν ἡμερῶν· || ليال ـــ ἡ εὐτυχεστέρα τῶν νυκτῶν· || على الحال و ايمن الفال ـــ **ἀλλὰ ἔ-σαϊ-λ-χὰλ βεῖμεν ἰ-λ-φάλ,** ὑπὸ τὰς εὐτυχεστέρας περιστάσεις καὶ τοὺς αἰσιωτέρους οἰωνούς.

اسف A. **ἐσέφ,** ὄν. λύπη, θλῖψις: موجب ـــ πρόξενος λύπης, λυπηρός· || ـــ جاى ἀντικείμενον λύπης, λυπηρόν· || Ρμ. λυποῦμαι [δοτ.]: ايتيكز بوكا ـــ μὴ λυπεῖσθε διὰ τοῦτο.

اسفا A. **ἔσεφ-α,** ἐπφ. ـــ وا **βὰ ἔσεφα,** φεῦ! δυστυχῶς! λυπηρόν! || βλ. وا.

اسفار A. **ἐσφὰρ** [πλθ. τοῦ سفر **σεφὲρ**] ὄν. ταξείδια, ἐκστρατεῖαι: بعيده ـــ μεμακρυσμένα ταξείδια· || مشكله ـــ δύσκολοι ἐκστρατεῖαι.

اسفار A. **ἐσφὰρ** [πλθ. τοῦ سفر **σίφρ**] ὄν. βιβλία, τόμοι: تورات ـــ τὰ βιβλία τῆς παλαιᾶς διαθήκης· || ـــ ال حامل **χαμίλ-λ-ἐ-σφάρ,** ἀμαθής, ὄνος.

اسفل A. **ἐσφὲλ** [παραθ. τοῦ سفيل] ἐπθ. κατώτερος, εὐτελέστερος - τατος: ناس ـــ εὐτελέστερος τῶν ἀνθρώπων· || سافلين ـــ ᾅδης [τὸ κατώτερον τῶν καταχθονίων].

اسفلنك A. **ἐσεφ-λενμέκ,** ρμ. μσ. λυποῦμαι [δοτ.].

اسفناخ A. **ισφενάχ,** ὄν. ὀνόβλιτον, κ. σπανάκι [βλ. اسپاناق].

اسفناخيه A. **ισφεναχ-ιγέ,** ἐπθ. θ. χηνοποδοειδῆ [φυτά].

اسفنج A. **ισφένζ,** ὄν. σπόγγος.

اسفنجى A. **ισφενζ-ί,** ἐπθ. σπογγοειδής· § θ. اسفنجيه **ισφενζιγέ:** ـــ اجسام σπογγύλλια.

اسفندان A. **ισφεντάν,** ὄν. σφένδαμνος [κ. اچه آغاجى].

اسفنديليون A. **ισφεντιλιοὶν** [λατ. sphondylium] ὄν. σπονδύλιον [βοτ.].

اسفيداج A. **ισφιτάζ,** ὄν. ψιμύθιον, ἀνθρακικὸς μόλυβδος· [βλ. اسفيداج].

اسفينقس Ελ. **ισφίνξ,** ὄν. Σφίγξ [μυθολογικὸν τέρας]· βλ. ابوالهول.

اسفينى A. **ισφινὶ** [ἐκ τοῦ ἑλλ. σφὴν] ἐπθ. σφηνοειδής: || الشكل ـــ **ισφινίδ-ὸ-ἐκλ,** σφηνοειδὴς τὸ σχῆμα· § θ. اسفينيه || βλ. مخروطى **μαχρουτί.**

اسقاء A. **ισκὰ** [ρζ. سقى] ρ. ἀφ. τὸ ἀρδεύειν, ἀρδεία, ἄρδευσις, πότισμα· τὸ δίδειν ὕδωρ: اراضى ـــ ἄρδευσις γαιῶν· || تشنكان ـــ τὸ ποτίζειν τοὺς διψῶντας· || Ρμ. [αἰτ.]: نيلك ـــ ايتديكى اراضى پك واسعدر —αἱ γαῖαι, ἃς ἀρδεύει ὁ Νεῖλος, εἶναι λίαν ἐκτεταμέναι· || مطير بيك ـــ پر ابر ترلايى — ἐπὶ νέφος βεβαρυμένον ὑπὸ βροχῆς δύναται ν' ἀρδεύσῃ χιλίους ἀγρούς· βλ. καὶ ارواء **ιρβά.**

اسقاپارمه Ιτ. **ισκαπάρμα,** ὄν. ναύλωσις πλοίου συλλήβδην· βλ. اسقارصو.

اسقاچه Ιτ. **ισκάτσα** [scassa] ὄν. ἡ βάσις τοῦ ἱστοῦ πλοίου.

اسقارپين Γλ. **ισκαρπίν,** [escarpin] ὄν. πέδιλα λεπτά, κ. σκαρπίνια.

اسقارچه Ιτ. **ισκάρτσα,** ὄν. στοίβασμα πυκνόν.

اسقارصو Ιτ. **ισκάρσο,** [scarso] ὄν. ναύλωσις πλοίου συλλήβδην, ἤτοι ὅπως φορτώσῃ ὁ ναυλώσας ὅσον χωρεῖ τὸ πλοῖον.

اسقارموز Ελ. **ισκαρμόζ,** ὄν. σκαλμός.

اسقاره ἢ اسقره Ελ. **ισκάρα,** ὄν. ἐσχάρα [μαγειρείου]: بالق ـــ ἰχθύες ψητοὶ ἐπὶ ἐσχάρας· § ἐσχάρα ἐκ σανίδων: كمى ـــ ἐσχάρα πλοίου τιθεμένη κάτωθι τοῦ ὀλκοῦ· || تل ـــ ἐσχάρα ἐκ ξύλων τιθεμένη κάτωθι τῶν θεμελίων, ὅταν τὸ ἔδαφος ἢ οὐχὶ στερεόν· || ـــ ايتك ποιῶ ἐσχάραν, ψήνω ἐπὶ ἐσχάρας [αἰτ.].

اسقاط A. **ισκὰτ** [ρζ. ـــ, βλ. سقوط] ρ. ἀφ. τὸ ῥίπτειν, τὸ ἀποβάλλειν, στέρησις, ἔκπτωσις, κατάργησις δικαιώματος, ματαίωσις, ἀκύρωσις, ἀπόσβεσις ὀφειλῆς κτλ.: جنين ـــ ἔκτρωσις [τὸ ἀποβάλλειν ἔμβρυον]· || شعر ـــ ψίλωσις, κ. μάδισμα τριχῶν· || [دن]: نظر دن ـــ στέρησις εὐνοίας· || ـــ حقوق مدنيه دن κηρύττειν ἔκπτωτον τῶν ἀστυκῶν δικαιωμάτων, στέρησις κτλ.|| ـــ حكمدن ἀκύρωσις, ματαίωσις· || Ρμ. ῥίπτω, ἀποβάλλω, καταργῶ, κηρύττω ἔκπτωτον δικαιωμάτων, στερῶ, ἀποσβέννυμι χρέος [αἰτ.]: همزه سنى ـــ ايده ك [افلاطون] بيلورز δυνάμεθα ν'ἀποβάλλωμεν τὸ χεμζὲ [ἤτοι τὸ ا] τῆς λέξεως 'Εφλατοὺν [Πλάτων]· || حق دعوا و محاكمه يى ـــ ايتك καταργῶ τὸ δικαίωμα τῆς ἀγωγῆς καὶ διαδικασίας· || رسولك رؤيتى مشترينك

خيار رؤيتى ـــ ايتز ἡ ὄψις τοῦ ἀπεσταλμένου δὲν ἀποβεννύει τὸ δικαίωμα τῆς ἐξ ὄψεως ἐπιλογῆς τοῦ ἀγοραστοῦ, ἤτοι τὸ νὰ ἴδῃ τι ὁ ἀπεσταλμένος κτλ. || [دن]: ايدلدى حكمدن ـــ ἐξέπεσε τοῦ κύρους, κατέστη ἄκυρον, ἐματαιώθη· || ايتك شخصى تابعيتدن ـــ ἀφαιρῶ τινα τὴν ὑπηκοότητα [ἐπὶ Κυβερνήσεως].

اسقاطورون Ελ. **ισκατορόν,** ὄν. σκαθαρῶνι [πτην.].

اسقاله Ιτ. **ισκαλέρα,** [scalèra] ὄν. βαθμίδες, κλίμακες ἐν τοῖς ἱστοῖς τῶν πλοίων.

اسقام A. **ἐσκὰμ** [πλθ. τοῦ سقم] ὄν. ἀσθένειαι: آلام و ـــ πόνοι καὶ ἀσθένειαι.

اسقامپاويا Ιτ. **ισκαμπα-βία** [scampa via] ὄν. λέμβος πολύκωπος καὶ πλατεῖα, ἐν ἑκάστῳ τῶν ἐδωλίων τῆς ὁποίας κάθηνται δύο κωπηλάται· ἀντιθ. كيك **κίκ.**

اسقانبيل Γλ. **ισκανπίλ,** [brusquembille] ὄν. εἶδος χαρτοπαιγνίου, κ. σκαμπίλι: اوينادبلر قوللى التى ἔπαιξαν σκαμπίλι μὲ ἓξ ἀνθρώπους.

اسقانجه Ιτ. **ισκάνζα** [cangia] ὄν. ἀλλαγὴ τῶν σκοπῶν πλοίου κατὰ τὴν λῆξιν τοῦ ὡρισμένου χρόνου.

اسقرلات Ιτ. **ισκαρλάτ,** [scarlatta] ἐπθ. ἁλουργής: آلى ـــ ἐρυθρὸν ἁλουργές, πορφυροβαφές· βλ. آل ἐρυθρός.

اسقرو Αγ. **ισκρού** [screw] ὄν. ἕλιξ, ἤτοι ὁ τροχὸς τοῦ ἀρχιμηδιακοῦ πλοίου· § πλοῖον ἀρχιμηδιακὸν ἑλικοκίνητον· βλ. اوسقور.

اسقره Ελ. **ισκάρα,** βλ. اسقاره.

اسقريم Γλ **ἐσκρὶμ** [escrime] καὶ اسقريم **ἐσκρὶμ ταλιμί,** ὄν. ξιφομαχία.

اسقف A. **ὄσκούφ,** ὄν. ἐπίσκοπος· § πλθ. اساقفه **ἐσακηφέ** καὶ اساقفه **ἐσακηφέ.**

اسقلاون **ισκλαβούν** ἢ اسقلاونيه **ισκλαβούνια,** ὄν. κ. Ἰλλυρία.

اسقنديل Ιτ. **ισκανδίλ** [scandaglio] ὄν. βολὶς πρὸς καταμέτρησιν τοῦ βάθους τῆς θαλάσσης· § ὁ παρὰ τὸ ἄγκιστρον μόλυβδος τῆς ὁρμιᾶς· || Ρμ. βολιδοσκοπῶ, μετρῶ τὸ βάθος τῆς θαλάσσης, καὶ μτφρ. τὰς ἰδέας τινος [αἰτ.]: او ذاتك نه افكارده اولديغى اويله پر ايكى كره ـــ ايتكلهآ كذشلاز οὕτω διὰ βολιδοσκοπήσεως ἅπαξ ἢ δὶς δὲν δύναταί τις νὰ ἐννοήσῃ τί φρονεῖ ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος.

اسقوچيه T. **ισκότσια,** ὄν. κ. Σκωτία.

اسقوچيه‌لى T. **ισκοτσια-λή,** ὄν. Σκῶτος.

اسقوربوط ἢ اسقوربوت Γλ. **ισκορβούτ,** [scorbut] ὄν. στομακάκη [πάθος]· || اوتى ـــ λεπτόσπερμον [γένος φυτῶν].

اسقورپيت Ελ. **ισκορπίτ,** ὄν. σκορπίος, κ. σκορπίδι [ἰχθ.].

اسقورچنه Ιτ. **ισκορτσούνα** [scorzona] ὄν. σκωροσύνη, τραγοπώγων [φυτ.].

اسقوطه Ιτ. **ισκότα** [scotta] ὄν. σχοινίον χρησιμεῦον πρὸς διεύθυνσιν τῶν μεγάλων ἱστίων [ναυτ.].

اسقوفيه Ελ. **ισκούφια,** ἢ اسكوف **ὄσκιφέ,** ὄν. κεκρύφαλος, κ. σκοῦφος.

اسقولوفندريون Λτ. **ισκολοφέντριουν** [scolopendrium] ὄν. σκολοπένδριον [φυτ.].

اسقومرى Ελ. **ισκούμρου,** ὄν. σκόμβρος [ἰχθ.].

اسقونطو Ιτ. **ισκόντο,** ἢ اسقونطه **ισκόντα** [sconto] ὄν. προεξόφλησις ποσοῦ ἐπὶ ἐκπτώσει: يوزده اوچ ـــ ايندى ἔκαμεν ἔκπτωσιν, ἤτοι προεξώφλησεν ἐπὶ τρία τοῖς ἑκατόν.

اسقونه Αγ. **ισκούνα,** [schooner] ὄν. ἡμιολία, πλοῖον ἔχον ἕνα ἱστὸν ἐντελῆ καὶ ἄλλον κατὰ τὸ ἥμισυ κατηρτισμένον.

اسكات A. **ισκιὰτ** [ρζ. سكت, βλ. سكته καὶ سكوت] ρ. ἀφ. κατασίγασις: پر آدمك ـــ ἡ κατασίγασις ἀνθρώπου. || Ρμ. κατασιγάζω [αἰτ.]: ويردبكى جواب خصمنى ـــ ايلدى ἡ ἀπάντησις ἣν ἔδωκε κατεσίγασε τὸν ἀντίπαλόν του.

اسكار A. **ισκιὰρ** [ρζ. سكر] ρ. ἀφ. τὸ μεθύσκειν τινά [αἰτ.]: مسكرات قوللانيلان ـــ مچالشمق عيبدر παθῇ τις νὰ μεθύσῃ ἄνθρωπον μὴ μεταχειριζόμενον μεθυστικὰ ποτά. || Ρμ. [αἰτ. ايله]: كورمزدى مجلسنده حاجت شرابه ياران ايلردى سوزلريله هوشياران ـــ δὲν ἔβλεπον ἐν τῇ συναναστροφῇ αὐτοῦ ἀνάγκην οἴνου οἱ φίλοι· ἐμέθυσκε διὰ τῶν λόγων του τοὺς νουνεχεῖς [στίχ.].

اسكان A. **ισκιὰν** [ρζ. سكن, βλ. سكون] ρ. ἀφ. τὸ κατοικίζειν, κατοικισμός, τὸ

ἐγκαθιστᾶν, ἐγκατάστασις: مهاجرين ← ἐγκατάστασις προσφύγων. ‖ Ρμ. [αἰτ.].§ Καταχρηστικῶς εἶναι ἐν χρήσει καὶ ὡς καταστατικόν,ἀντὶ τοῦ ساكن اولمق **σακὶν ὀλμάκ,**κατοικῶ·§ἀφαίρεσις τοῦ χαρεκὲ γράμματος [αἰτ.] : ك [جولان] جائزدر — واوينى ἐπιτρέπεται ἡ ἀφαίρεσις τοῦ χαρεκὲ τοῦ **βὰβ** τῆς λέξεως **[ὄζεβελὰν].**

اسكته Ελ. **ισκέτε,** ὄν. ἀκανθὶς ἢ ἀκανθυλίς, κ. σκαθί [πτν.].

اسكدار Τ. **ὀσκυδὰρ,** ὄν. κ. Σκούταρι, Χρυσόπολις.

اسكف Α. **ἐσκέφ,** ὄν. ὑποδηματοπώλης.

اسكوف Ελ. **ὀσκυφ,** ὄν. σκοῦφος· βλ. καὶ اسقوفيه.

اسكلت Ελ. **ισκελέτ,** ὄν. σκελετός, ἤτοι τὸ σύνολον τῶν ὀστῶν ἀνθρώπου ἢ ζώου γυμνῶν ἀπὸ σαρκῶν·§ἄνθρωπος ἰσχνότατος: كى—ὡς σκελετός.

اسكله Ιτ. **ισκέλε** [scala] ὄν. πῆγμα, ἤτοι σκαλωσιὰ χρησιμεύουσα κατὰ τὴν κτίσιν ἢ τὴν βαφὴν τῶν οἰκιῶν κτλ·§ λιμὴν ἐμπορικός· § ἡ σανὶς δι᾽ἧς οἱ ἐπιβάται ἐκ τοῦ πλοίου ἀποβιβάζονται· συνεκδ. ἀποβάθρα: ق‌ايق ἀποβάθρα ἀκατίων· ‖ ى—واپور ἀποβάθρα πλοίων·§ ἡ ἀριστερὰ πλευρὰ τοῦ πλοίου καλουμένη يانى اسكله **ισκέλε γιανή**·βλ. سنجاق.

اسكمله Ελ. **ισκέμλε,** ὄν. σκίμπους,κ. σκαμνί: —آرقه‌لى σκίμπους ἔχων ῥάχιν.

اسكنجه Π. **ισκένζε,** βλ. اشكنجه.

اسكندر **ισκενδὲρ,** ὄν. κ. Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας. § كى اسكندر Σκενδὲρ βέης [ἥρως ἀλβανός]· § ἐν γένει ὄν. κ.

اسكندرون **ισκενδερούν,** ὄν. κ.Ἀλεξανδρέττα..

اسكندريه **ισκενδεριγέ,** ὄν. κ. Ἀλεξάνδρεια.

اسكولى ἢ اوسكولى **ὄσκιζλί,** καὶ اوسكل **ὄσκιζλ,** Ελ. ὄν. σκόλλυς,κ. σκουλὶ [τὸ λαναρισμένον δεμάτι τοῦ λιναριοῦ].

اسكى Τ. **ἐσκί,** ἐπθ. ἀρχαῖος, παλαιός, ἐφθαρμένος: زمان— ἀρχαῖοι χρόνοι·‖ پاپوچ—παλαιὸν ὑπόδημα·‖علت—παλαιὰ νόσος· ‖ عادت—παλαιὰ ἕξις· ‖ قورت—πεπειραμένος [παλαιὸς λύκος]· ‖ —باش ὁ ἀρχαιότερος ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ [ἰδίᾳ ὁ ἀρχαιότερος τῶν ἀγάδων τῶν ἀνακτόρων]·‖دن— ἀνέκαθεν·‖زمانده— εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους·§ πλθ. اسكيلر οἱ ἀρχαῖοι [ἄνθρωποι], ἢ παλαιὰ ἐνδύματα, ράκη, λεγόμενα καὶ پوسكى— **ἐσκὶ πὸσκί.**

اسكيتمك Τ. **ἐσκι-τμέκ,** ρμ. μτδ. παλαιῶ διὰ τῆς χρήσεως, κ. παλιόνω [αἰτ.]: اسكيتمش روبه‌لرينى ἐπαλαίωσε τὰ ἐνδύματά του.

اسكيجه Τ. **ἐσκι-ὄζε,** ἐπρ. ὀλίγον παλαιός, ὀλίγον ἀρχαῖος.

اسكيجى Τ. **ἐσκι-ὄζί,** ὄν. παλαιοπώλης·§ ἐπιδιορθωτὴς ὑποδημάτων.

اسكيجيلك Τ. **ἐσκι-ὄζιλίκ,** ἀφ. τὸ ἔργον τοῦ اسكيجى.

اسكيلك Τ. **ἐσκι-λίκ,** ἀφ. παλαιότης, ἀρχαιότης.

اسكيمسى Τ. **ἐσκι-μσί,** ἐπθ. ὁ ἔχων ὄψιν παλαιοῦ, κ. παλιούτσικος.

اسكيمك Τ. **ἐσκι-μέκ,** ρμ. οὐδ. παλαιοῦμαι : البسه‌م اسكيدى τὰ ἐνδύματά μου ἐπαλαιώθησαν·‖ شراب اسكيدى ὁ οἶνος ἐγένετο παλαιός·§ἐγγηράσκω ἔν τινι ὑπηρεσίᾳ.

اسل Α. **ἐσέλ,** ὄν. λόγχη, ἀκόντιον.

اسلاف Α. **ἐσλὰφ** [πλθ. τοῦ سلف] ὄν. προκάτοχοι, πρόγονοι: اخلاق هر شيده مقلد— اولمق οἱ ἀπόγονοι δὲν δύνανται ἐν παντὶ ν'ἀπομιμηθῶσι τοὺς προγόνους· ‖ عظام— οἱ μεγάλοι [κλεινοὶ] πρόγονοι.

اسلاك Α. **ἐσλὰκ** [ρζ. سلك] ρ. ἀφ. τὸ εἰσάγειν, κατατάσσειν τινὰ εἴς τι στάδιον, εἴς τινα ὁδόν, κατάταξις [δοτ.] : بو ذاتك طريقت عليهٔ مولويه‌يه— ى ἡ κατάταξις τοῦ προσώπου τούτου εἰς τὸ ὑψηλὸν στάδιον τῶν μεβλεβίδων.‖Ρμ. [αἰτ. δοτ.]: چوجقلرى مسلك اهل ايدمك — سنه εἰσαγάγωμεν τοὺς παῖδας εἰς τὸ στάδιον τῶν σουννιτῶν [Μωαμεθανῶν].

اسلام Α. **ἰσλὰμ** [ρζ. سلم, βλ. سلام] ἀφ. ἡ μουσουλμανικὴ θρησκεία, ἰσλαμισμός· λέγεται καὶ دين اسلام ἤτοι θρησκεία Μουσουλμανική: — اهل **ἔχλι ἰσλάμ,** κοινῶς μόνον اسلام **ἰσλάμ,** οἱ μουσουλμᾶνοι, ἤτοι οἱ πρεσβεύοντες τὸν ἰσλαμισμόν· ‖ — شيخ ال **σεΐχ-λ-ἰσλὰμ,** ἀρχηγὸς τοῦ ἰσλαμισμοῦ, Σεϊσλάμης· ‖ — مشاهير οἱ διάσημοι [ἄνδρες] τοῦ

Ἰσλαμισμοῦ·‖—علماى οἱ σοφοὶ τοῦ Ἰσλαμισμοῦ· ‖ كلمك— προσέρχομαι εἰς τὸν Ἰσλαμισμόν· ‖ اظهار اعتقاد— ἐκδηλῶ τὸν Ἰσλαμισμόν, ἤτοι κηρύττομαι μωαμεθανός·‖فلان مشرف اولدى— ὁ δεῖνα ἠσπάσθη τὸν Ἰσλαμισμόν [ἐτιμήθη διὰ τῆς τιμῆς τοῦ Ἰσλαμισμοῦ].

اسلامبول **ἰσλαμ-πόλ,** ὄν.κ. Κωνσταντινούπολις, ἀντὶ استانبول βλ.

اسلامى Α. **ἰσλαμ-ί,** ἐπθ. μωαμεθανικός· §. θ. اسلاميه **ἰσλαμιγέ** : — ام οἱ μωαμεθανικοὶ λαοί· ‖ — ممالك αἱ μωαμεθανικαὶ χῶραι·‖— احكام αἱ διατάξεις τοῦ Ἰσλαμισμοῦ.

اسلاميت Α. **ἰσλαμι-γέτ,** ἀφ. Ἰσλαμισμός: حضرت فاروق— سرعت انتشاريله يارديم ايتمشدر ὁ Φαρούκ[βλ.λ.]μεγάλως συνετέλεσεν εἰς τὴν ταχεῖαν διάδοσιν τοῦ Ἰσλαμισμοῦ· ‖ — اجراى ἐξισλάμισις· [Ἡ λέξις αὕτη καίτοι περιττὴ θεωρουμένη ὑπό τινων, καθὸ ἀφῃρημένον ἀπὸ τοῦ ἀφῃρημένου اسلام σημαίνοντος τὸ αὐτό, οὐχ' ἧττον ἄλλοι δικαιολογοῦσι τὴν χρῆσιν αὐτῆς ὡς ἀναγκαίας πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως, ἅτε δὴ τῆς λέξεως اسلام κοινῶς ἐν χρήσει οὔσης ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ Μουσουλμᾶνος, ἤτοι ἀντὶ τοῦ اهل اسلام· βλ. καὶ تسليميت].

اسلحه Α. **ἐσλιχὰ** [πλθ. τοῦ سلاح] ὄν. ὅπλα: جارحه— ὅπλα τραυματίζοντα ἤτοι ἀγχέμαχα, ὡς τὸ ξίφος, ἡ λόγχη, ἡ μάχαιρα· ‖ ناريه— ὅπλα τοῦ πυρός, ἤτοι ἀγχέβολα, πυροβόλα, ὡς τὸ τουφέκιον κτλ.

اسلم Α. **ἐσλὲμ** [παραθ. τοῦ سليم ἢ τοῦ سالم] ἐπθ. ἀσφαλέστερος-τατος : طريق— بودر ἡ ἀσφαλεστέρα ὁδὸς εἶναι αὕτη.

اسلمك Τ. **ἐσ-λεμὲκ** [λ. ἀρχ.] ρμ. μτδ. ὑπακούω, ἀκούω· βλ. καὶ ايسلمك.

اسلوب Α. **ὀσλούπ,** ὄν· τρόπος, τύπος, ρυθμός, ὕφος λόγου: جديد— νέον ὕφος· ‖ افاده— ὕφος λόγου· ‖ عالى— ὕψος ὑψηλόν· ‖ ساذج— ὕφος ἁπλοῦν· ‖ معتدل— ὕφος μέτριον· ‖ حكيم— ὕφος σοφόν, ἤτοι τὸ ἐπὶ σκοπῷ ἐπικρίσεως ὑπομιμνήσκειν τὸν λαλοῦντα σπουδαῖόν τι, ὅπερ παρέλειψεν· ἢ τὸ ἀποδίδειν εἰς τοὺς λόγους αὐτοῦ ἔννοιαν, ἣν ἐκεῖνος παντάπασι δὲν ἐννοεῖ, καὶ ἀπαντᾶν ἀναλόγως: حكيم اياه اعطاى جواب مسكيدر— ἔχει ἀρχὴν [συνειθίζει] ν'ἀπαντᾷ ὡς ἀνωτέρω· ‖ كثيرمك—ه, ἢ صوقمق—ه, θέτω εἰς τάξιν, τακτοποιῶ,ρυθμίζω· § πλθ. اساليب **ἐσαλίπ.**

اسلى Α. **ἐσελ-ί,** ἐπθ. ὁ προφερόμενος διὰ τοῦ ἄκρου τῆς γλώσσης, συριστικὸς [γράμμα]· § θ. اسليه **ἐσελιγέ.**

اسليه Α. **ἐσλιγέ,** ὄν. θ. τυφοειδῆ [ψυτά].

اسم Α. **ἴσμ,** ἢ **ἰσίμ,** ὄν. ὄνομα: جلال— τὸ ὄνομα τοῦ μεγαλείου, ἤτοι τοῦ Θεοῦ·‖ اعظم— τὸ μέγιστον ὄνομα, ἤτοι τοῦ Θεοῦ·‖[γρμ·] خاص— ὄνομα κύριον· ‖ عام—, ἢ جنس— ὄνομα κοινὸν ἢ προσηγορικόν· ‖ الجمع—**ἴσμδ-λ-ζέμ,** ὄνομα περιληπτικόν·‖عين— ὄνομα συγκεκριμένον· ‖ معنا— ὄνομα ἀφῃρημένον· ‖ جامد— ὄνομα πρωτότυπον· ‖ مشتق— ὄνομα παράγωγον· ‖[προηγουμένης τῆς ἀραβ.προθ. ب **πί,**ἐκθλίβεται τὸ ا τῆς λ. اسم, ὡς بسم الله ἀντὶ باسم الله **πίσμιλλαχι,** ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, βλ. بسم] § πλθ. اسامى **ἐσαμὶ** καὶ اسمار **ἐσμά.**

اسماً Α. **ἴσ-μεν,** ἐπρ. κατ'ὄνομα, ὀνομαστί.

اسماء Α. **ἐσμὰ** [πλθ. τοῦ اسم] ὄν. ὀνόματα: ى حسنى— الله. **ἐσμάου-λλαχ,** ἢ **ἐσμάϊ χσθνά,** τὰ ὀνόματα ἤτοι κατηγορήματα τοῦ Θεοῦ· ‖ صحراتك اوستنه— δίδω ἀφορμὴν εἰς διαβολάς.

اسمار Α. **ἐσμὰρ** [πλθ. τοῦ سمر] ὄν. νυκτερειναὶ συνομιλίαι, ἐφεσπερίδες [σπν.].

اسماع Α. **ἐσμὰ** [πλθ. τοῦ سمع] ὄν. ὦτα.

اسماع Α. **ἰσμὰ** [ρζ. سمع] ρ. ἀφ. τὸ ποιεῖν τινα ἀκοῦσαί τι, ἢ τὸ ποιεῖν τι ἀκουσθῆναι, φθάσαι εἰς τὰς ἀκοάς, τὸ ἀπαγγέλλειν μεγαλοφώνως εἰς ἐπήκοον: كلام— κάμνω τὸν λόγον ν'ἀκουσθῇ· ‖ ندا— κάμνω τὴν φωνὴν ν'ἀκουσθῇ·‖الفاظ خسيسهٔ عاميانه‌يى— و استماعى τὸ νὰ ἐκφέρῃ τις ὡς ἀδεκὰ ذوق ادب ايله امتزاج ايدمز καὶ τὸ ν' ἀκούῃ λόγους χυδαίους καὶ δημώδεις δὲν δύναται νὰ συμβιβασθῇ μετὰ τῆς φιλολογικῆς καλαισθησίας· ‖ Ρμ. [αἰτ.]: سوزلرينى— ايدمدى ر درلو τοὺς λόγους του κατ' οὐδένα τρόπον ἠδυνήθη νὰ κάμῃ ν'ἀκουσθῶσι.

اسماعيل **ἰσμαΐλ,** ὄν. κ. Ἰσμαήλ.

اسماعيليه Α. **ἰσμαΐλ-ιγέ,**ὄν. θ. ὄνομα αἱρέσεως Μουσουλμανικῆς.

اسماك Α. **ἐσμὰκ** [πλθ. τοῦ سمك] ὄν. ἰχθύες: ذات المسابيح— **ἐσμάκι ζάτθ-λ-μεσα-πίχ,** ἰχθύες γαστεροπτέρυγες.

آسمان Π. **ἀσμὰν,** ὄν. οὐρανός: — و زمین ζε- **μὶν οὐ ἀσμάν,** ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανός, τὸ σύμπαν || برین — ὁ ἀνώτατος τῶν οὐρανῶν, ὁ ἕνατος οὐρανός· || ریسمان — و ὁ οὐρανὸς καὶ τὸ σχοινίον, ἤτοι λόγοι συνετοὶ καὶ ἀπαντήσεις ἀνόητοι· || رند — **ἀσμὰν-ρένὲ,** ἀστρολόγος· || سنج — **ἀσμὰν-σένῦζ,** ὄν. ὡρολόγιον.

آسمانه Π. **ἀσμαν-έ,** ὄν. ὀροφή.

آسمانی Π. **ἀσμαν-ί,** ἐπθ. οὐράνιος:—بلای συμφορὰ οὐρανία·§ κυανοῦς: جامهء —ἔνδυμα κυανοῦν.

اسمر A. **ἐσμέρ,** ἐπθ.φαιός, μελάγχρους:— اللون **ἔσμερῦ-λ-λέβν,** φαιὸς τὸ χρῶμα, ἤτοι μελάγχρους·|| کوزلی —ὠραία μελάγχρους.

اسمرار A. **ἰσμιρὰρ** [ῥζ. سمر, βλ. اسمر] ῥ. ἀφ. καθίστασθαί τινα ἢ τι φαιόν, μελάγχρουν, ὑπομέλανσις : تأثیر حرارت شمس ἢ ὑπομέλανσις τοῦ σώματος ἐκ τῆς — وجود ἐπενεργείας τῆς θερμότητος τοῦ ἡλίου. || Ρμ. γίνομαι φαιός, μελάγχρους, ὑπομελαίνομαι.

اسمرجه Τ.**ἐσμερ-ζέ,** ἐπθ. ὑπόφαιος, ὑπομελάγχρους.

اسمرلشمك Τ. **ἐσμερ-λεσμέκ,** ῥμ. μσ. καθίσταμαι μελάγχρους.

اسمرلك Τ. **ἐσμερ-λίκ,** ἀφ. φαιότης, τὸ μελάγχρουν.

اسمرمسی Τ. **ἐσμερ-ισμί,** ἐπθ. ὑπόφαιος, ὑπομελάγχρους.

اسمسز Τ. **ἰσιμ-σίζ,** ἐπθ. ἀνώνυμος.

اسمك Τ. **ἐσ-μέκ,** ῥμ. οὐδ. πνέω, φυσῶ: —روزکار πνέει ἄνεμος §[δοτ.]: عقله — ἐπέρχεται κατὰ νοῦν [καταβαίνει εἰς τὸν νοῦν]· || [ده]: باشنده‌خیالی اسر ἐν τῇ κεφαλῇ του φαντασιοπληξίαι πνέουσι,σχηματίζει χιμαιρικὰ σχέδια·§τὸ ἐπέρχεσθαι ἀπροσδοκήτως ὠφέλειάν τινα, ὡς τύχην, κληρονομίαν κτλ· § پرنده یالر اسر ἐν τῷ τόπῳ του ἄνεμοι πνέουσιν,ἤτοι δὲν μένει ἴχνος πράγματός τινος, γίνεται ἄφαντον·|| سفرمك اوکنه یالر اسر πνέουσιν ἄνεμοι, ἤτοι ἐπὶ τῆς τραπέζης δὲν ἔμεινεν ἴχνος φαγητῶν, ὅλα τὰ ἐσκούπισαν,τὰ ἔφαγον·||صاورمق اسوب πνέω καὶ λικμίζω, ἤτοι ὀργίζομαι, ἀναστατῶ τὸ πᾶν, πνέω μένεα.

اسمه Τ. **ἐσ-μέ,** ὀν. ἀπαρ. τὸ πνέειν, πνοή: روزکار—سی πνοὴ ἀνέμου.

اسمی A. **ἰσμ-ί,** ἐπθ. ὀνοματικός: —تعریف [λογ.] ὁρισμὸς ὀνοματώδης·§ θ. اسمیه **ἰσμιγέ:** —جمله πρότασις ὀνοματική, ἤτοι συνδετικὴ συνισταμένη ἐξ ὑποκειμένου, κατηγορουμένου καὶ συνδετικοῦ· ἀντίθ. فعلی βλ.

اسن Τ. **ἐσὲν** [λ. ἀρχ.] ὑγιής, εὔρωστος.

اسن A. **ἐσὲνν** [παραθ. τοῦ مسن **μσσίνν**], ἐπθ. πρεσβύτερος-τατος.

اسناد A. **ἰσνὰδ** [ῥζ. سند] ῥ. ἀφ. τὸ ἀποδίδειν τινὶ καλὸν ἢ κακόν τι,τὸ προσάπτειν ἢ τὸ κατηγορεῖν, κατηγορία· [λογ. συντακτ.] τὸ κατηγορεῖν τὸ κατηγόρημα εἰς τὸ ὑποκείμενον, κρίσις [δοτ.]: بونلرك اکا — ی پك‌ده معقول دکلدر δὲν εἶναι πολὺ φρόνιμον τὸ ἀποδιδόναι αὐτῷ ταῦτα. || Ρμ. [αἰτ. δοτ.] : بر اکثر کیمسه‌یه بر شی — ایتمك ἀποδίδω τινί τι· || قهرات مضحکه خواجه نصرالدینه — ایدیلور τὰ περισσότερα τῶν κωμικῶν ἀνεκδότων ἀποδίδονται τῷ χόδζᾳ Νασρεδδίν· || عدالت بر ادمك ایشلدیکی ایشلره محمول و مسند اولور ذاتنه حمل و—اولمیوب ἡ δικαιοσύνη ἀποδίδεται εἰς τὰς πράξεις ἀνθρώπου τινός, δὲν ἀποδίδεται εἰς τὸ ἄτομόν του·§ πλθ. اسنادات κατηγορίαι: —غرضکارانه κατηγορίαι ἐμπαθεῖς·§ β΄πλθ. اسانید **ἐσανίδ.**

اسنادی A. **ἰσνα-ί,** ἐπθ. κατηγορικός, ὁ ἀνήκων τῷ κατηγορήματι, ἤτοι εἰς τὴν σχέσιν ὑποκειμένου καὶ κατηγορουμένου· § θ. اسنادیه : ترکیب اسنادی ἢ جمله اسنادیه πρότασις συγκειμένη ἐξ ὑποκειμένου καὶ κατηγορουμένου ἢ ῥήματος.

اسنادیات A. **ἰσνα-ιγάτ,** ὄν.πλθ. θ. πράγματα ἢ κατηγορίαι ἀποδιδόμεναι, προσαπτόμεναί τινι ἀδίκως: —یو کتاب ایله مملودر τὸ βιβλίον τοῦτο εἶναι πλῆρες κατηγοριῶν ἀνυποστάτων·|| —ه اعتماد ایدن دائما آلدانیر ὁ πιστεύων εἰς κατηγορίας πάντοτε ἀπατᾶται.

اسنان A. **ἐσνὰν** [πλθ. τοῦ سن **σἰνν**] ὄν. ὀδόντες, ἡλικίαι:—قیمتی بیلنمامکده اولان اسنادر مدار حیات انسان οἱ ὀδόντες, ὧν ἡ ἀξία δὲν γινώσκεται, συντελοῦσιν εἰς τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου· || مسلحه —**ἐσνάνι μσσελλαχά,** χαυλιόδοντες·§ ἡλικία στρατεύσιμος[λέγεται καὶ اسنان **ἐσνάνι ἀσκεριγέ**]: ی—۱۲۹۹ οἱ στρατεύσιμοι τοῦ 1299· || داخل —اولان دیقانلیلر οἱ νέοι οἵτινες εἰσῆλθον εἰς τὴν στρατεύσιμον ἡλικίαν· || ارباب — οἱ ἔχοντες τὴν στρατεύσιμον ἡλικίαν.

اسنان A. **ἰσνὰν** [ῥζ. سنّ **σἰνν**] ῥ. ἀφ. ὀδοντοφυΐα : صبیان — موسم ἡ ἐποχὴ τῆς ὀδοντοφυΐας τῶν παίδων· § τὸ γηράσκειν· βλ. مسن **μσσίνν.**

اسنتمك ñ كمسنه Τ. **ἐσνε-τ-μέκ,** ῥ. μτδ. ἐκτείνω τι τανύων· κάμνω τινὰ νὰ χασμᾶται, τὸν ἀνησυχῶ.

اسنك Τ. **ἐσνὲκ** [اسنمك] ἐπθ. ἐλαστικός· § ὄν.χάσμημα: كتیرمك —χασμῶμαι.

اسنلشمك Τ. **ἐσεν-λεσμὲκ** [λ. ἀρχ.] ῥ. ἀλλ. ἀποχαιρετῶμαι μετά τινος, ἀφίνω ὑγίειαν ἀμοιβαίως.

اسنلك Τ. **ἐσεν-λὶκ** [λ. ἀρχ.] ἀφ. ὑγίεια, εὐεξία, εὐρωστία.

اسنلمك Τ. **ἐσεν-λεμὲκ** [λ. ἀρχ.] ῥ. μτδ. ἀφίνω ὑγίειαν, ἀποχαιρετῶ.

اسنمك ñ كمسنه Τ. **ἐσνε-μέκ,** ῥμ. οὐδ.χασμᾶσθαι· § τὸ εἶναί τι ἐλαστικόν, ἤτοι τὸ ἐκτείνεσθαι καὶ συστέλλεσθαι· اسنر شی πρᾶγμα ἐλαστικόν.

اسنمه ñ مسنه Τ. **ἐσνεμὲ,** ὄν. ἀπαρ. καὶ اسنیش ñ اسنمیش **ἐσνεγὶς** [ἐκ τοῦ προηγ.] ῥ. ἀφ. χάσμημα· § ἐλαστικότης.

اسوار A. **ἐσβὰρ** [πλθ. τοῦ سور τεῖχος] ὄν. τείχη πόλεως.

اسواق A. **ἐσβὰκ** [πλθ. τοῦ سوق **σοὶκ**] ὄν. ἀγοραί, ὁδοί.

اسوه A. **ὄσβέ,** ὄν. θ. στάδιον: حسنه — καλὸν στάδιον· § ὑπογραμμός, πρότυπον : اسوة المحققین **ὄσβετσ-λ-μουχακκικήν,** ὑπογραμμὸς τῶν ἐξεταζόντων βαθέως τὰ πράγματα· [λέγεται ἐπὶ οὐλεμάδων] · § σύντροφος, παρήγορος ἐν ταῖς λύπαις: عشوة العشاق **ὄσβετσ-λ-σάκ,** ὁ παρήγορος φίλος τῶν ἐραστῶν.

اسوج **ἰσβέζ,** ὄν. κ. Σουηδία: اسوج نوروج **ἰσβὲζ νορβέζ,** Σουηδία καὶ Νορβηγία.

اسوجلی Τ. **ἰσβεζ-λί,** ὄν. Σουηδός.

اسود A. **ἐσβέ,** ἐπθ. μέλας: —بول **ἐσβέ,** μελανουρία [πάθος]· || الشعر—

اسوداد A. **ἰσβι-ὰδ** [ῥζ. سود,βλ. اسواد] ῥ. ἀφ. μελάνωσις, μελανότης: الرئه— **ἰσβι-ὰδ-ρ-ριγέ,** μελάνωσις πνεύμονος [ἐξ εἰςπνοῆς ἀσβόλης κτλ.] الجلد— **ἰσβι-ὰδ-λ-σζίλ,** μελάνωσις δέρματος· || الشعر— **ἰσβι-ὰδ-σ-σὰρ** μελάνωσις τριχῶν· ||—کاذب رئتین **ἰσβι-ὰδ-ι κα-ζίκ-ι ριγετέϊν,** ἀνθράκωσις, μελάγχρωσις πνευμόνων· || Ρμ. καθίσταμαι μέλας.

آسودکان Π.**ἀσουδ-γκμάν,**πλθ. τοῦ آسودە.

آسودگی Π. **ἀσουδ-γκί,** ἀφ. ἡσυχία, ἀνάπαυσις : فکر —ء ἡσυχία νοός·

آسوده Π. **ἀσουδὲ** [μτχ. τοῦ ῥμ. آسودن **ἀσουδὲν**] ἐπθ. ἥσυχος,ἀμέριμνος·[τῇ دن]: جهانك غم‌فرداسندن اولدم — ἐγενόμην ἀμέριμνος τῆς περὶ τῆς αὔριον μερίμνης τοῦ κόσμου [στίχ.]· § πλθ. آسودکان **ἀσουδ-γκιάν.**

آسوده حال Π. **ἀσουδὲ-χάλ,** ἐπθ. ὁ ἐν καταστάσει ἡσυχίας.

آسوده خاطر Π. **ἀσουδὲ-χατήρ,** ἐπθ. ὁ ἥσυχος τὸν νοῦν,τὸ πνεῦμα.

آسوده دل Π. **ἀσουδὲ-δίλ,** ἐπθ. ὁ ἥσυχος τὴν καρδίαν·§πλθ. آسوده دلان.

آسوده‌دلی Π. **ἀσουδὲ-διλί,** ἀφ. ἡσυχία καρδίας.

آسوده‌لك Τ.**ἀσουδὲ-λίκ,** ἀφ.ἡσυχία, ἀνάπαυσις· βλ. آسودگی.

آسوده نشین Π. **ἀσουδὲ-νισίν,** ἐπθ. ὁ καθήμενος ἥσυχος, ἀπηλλαγμένος πάσης λύπης καὶ μερίμνης: —امن و امان ὁ ἐπαναπαυόμενος ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ἀσφαλείᾳ.

اسوف A. **ἐσούφ** [ῥζ. اسف] ἐπθ. ὁ ταχέως λυπούμενος, εὐαίσθητος τὴν καρδίαν.

اسویچره **ἰσβιτσέρα,** ὄν. κ. Ἑλβετία.

اسه Τ. **ἐσὲ** [ἐκ τοῦ عیسی **ἰσᾶ**] ὄν. κ. Ἰησοῦς: —موسه کلدیلر ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς ὁ Μωϋσῆς, ἤτοι ὁ μὲν ὁ δέ.

اسهال A. **ἰσχὰλ** [ῥζ. سهل] ῥ. ἀφ. διάρροια: —خفیف διάρροια ἐλαφρά· || —شدید διάρροια σφοδρά· || —ه اوغرامق καταλαμβάνομαι ὑπὸ διαρροίας.

اسهام A. **ἐσχάμ** [πλθ. τοῦ سهم] ὄν. βέλη· § γεωμ. γραμμαὶ διερχόμεναι ἀπὸ τοῦ μέσου τοῦ τόξου καὶ κάθετοι ἐπὶ τῆς χορδῆς· § عمومیه — χρεώγραφα, ὁμολογίαι δημοσίου χρέους.

اسهل A. **ἐσχέλ** [παραθ. τοῦ سهل] ἐπθ. εὐκολώτερος - τατος: امور — ἡ εὐκολωτέρα τῶν ὑποθέσεων.

آسی A. **ἀσί,** ὄν. χειρουργός· § ἐπθ. τεθλιμμένος.

اسی T. **ἐσί,** ὄν. ὁ πρεσβύτερος ἀδελφός· ἀντιθ. ایی ἢ ایی **ἐνί,** μικρὸς ἀδελφός· || βλ. آغا καὶ اس **ἴς,** κύριος.

آسیا **ἄσια,** ὄν. κ. 'Ασία: ی عثمانی — 'Ασιατικὴ Τουρκία· [βλ. آوروپا].

آسیا Π. **ἀσιγιά,** ὄν. μύλος [χειρόμυλος ἢ ἀνεμόμυλος ἢ ὑδρόμυλος]· ||βλ. ἐπόμ. καὶ آسیاباد.

آسیاب Π. **ἀσιγιάπ,** [βλ. προηγ.] ὄν. ὑδρόμυλος· μτφρ. διεύθυνσις: — دولت ἡ διεύθυνσις τῶν ὑποθέσεων τοῦ κράτους.

آسیاباد Π. **ἀσιγια-πάτ,** ὄν. ἀνεμόμυλος.

آسیابان Π. **ἀσιγια-πάν,** ὄν. μυλωθρός.

آسیازنه Π. **ἀσιγια-ζενέ,** ὄν. ἐργαλεῖον, δι' οὗ χαράσσουσι τὴν μυλόπετραν.

آسیاسنك Π. **ἀσιγια-σένκ,** ὄν. μύλη, μυλόπετρα.

اسیاف A. **ἐσγιὰφ** [πλθ. τοῦ سیف], ὄν. ξίφη.

آسیاکر Π. **ἀσιγια-γκὲρ** ὄν. μυλωθρός· § ὁ κατασκευάζων μύλους.

آسیائی A. **ἀσια-ΐ,** ἐπθ. 'Ασιατικός· § θ. آسیائیه.

آسیب Π. **ἀσίπ,** ὄν. σύγκρουσις, προσβολή: عشق — کوکلی بر اضطراب ایلدی τὴν καρδίαν μου πλήρη ταραχῆς κατέστησεν ἡ προσβολὴ τοῦ ἔρωτος· § συμφορά, βλάβη.

آسیب رسان Π. **ἀσίπ-ρεσάν,** ἐπθ. ὁ φέρων βλάβην, ὁ ῥίπτων εἰς συμφοράν.

آسیده Π. **ἀσιτέ,** ἐσφαλμένον ἀντὶ عصیده βλ.

اسیر A. **ἐσίρ, κ. γεσίρ,** ὄν. αἰχμάλωτος: حرب — αἰχμάλωτος πολέμου· || — بازاری ἀγορὰ αἰχμαλώτων, τὸ μέρος ἔνθα ἄλλοτε ἐπωλοῦντο· || دوشمك الله برینك — αἰχμαλωτίζομαι, πίπτω αἰχμάλωτος εἰς τὰς χεῖράς τινος· § [μτφ.]: درد و محن — ὁ ὑπὸ τὸ κράτος πάθους, δοκιμασιῶν εὑρισκόμενος· || فراش — αἰχμάλωτος τῆς κλίνης, κλινήρης: فراش — اضطراب اولمق εἶμαι αἰχμάλωτος τῆς κλίνης τῆς ἀγωνίας, ἤτοι πάσχω πολύ. ‖ Ρμ. αἰχμαλωτίζω [αἰτ.]: § πλθ. اسرا **ὅσερά.**

اسیر الهند A. **ἐσίρσ-λε-χίντ,** ὄν.κ. αἰχμάλωτος τῶν 'Ινδῶν· μτφ. ἀγύρτης· [ἔκ τινος ἀγύρτου, ὅστις ἐπανελθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἔλεγεν ὅτι ἠχμαλωτίσθη ὑπὸ τῶν 'Ινδῶν καὶ ἐδιηγεῖτο περὶ αὐτῶν πολλὰ παράδοξα, ἐγνώσθη ὅμως ἀκολούθως ὅτι τὰς 'Ινδίας οὐδὲ κατ' ὄναρ εἶδε].

اسیرانه Π. **ἐσιρ-ανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων αἰχμαλώτῳ, δουλικός: — نیاز παράκλησις δουλική· § ἐπρ. δουλικῶς.

اسیرجی T. **ἐσιρ-τζί,** ὄν. δουλέμπορος, σωματέμπορος.

اسیرجیلك T. **ἐσιρ-τζιλίκ,** ἀφ. σωματεμπορία.

اسیرکمك ἢ اسیرکمك T. **ἐσιργκε-μέκ,** [κατὰ τὸ اجه ἐκ τοῦ اسرمك **ἐσρεμέκ**], ρμ. μτδ. διαφυλάττω, φείδομαι, ὑπερασπίζω· [αἰτ.]: اسیرکمیه ἢ اسیرکسون الله **ἀλλὰχ ἐσιργκεσὸν** ἢ **ἐσιργκεγέ,** ὁ Θεὸς διαφυλάξαι· || کوزمزدن بیله اسیرکدیکمز اولادمز τὰ τέκνα ἡμῶν, ἅτινα διαφυλάττομεν καὶ ἀπὸ τοῦ ἰδίου ἡμῶν ὀφθαλμοῦ [τοῦ βασκάνου]· § συμπαθῶ [αἰτ.]: بنی اسیرکیور μὲ συμπαθεῖ, μὲ φείδεται· § ἀρνοῦμαι τινί τι [αἰτ.]: او قدر جری درکه بر قاشیق چوربه‌یی اسیرکر τόσῳ φιλάργυρος εἶναι ὥστε καὶ μίαν χουλιαριὰν σοῦπας ἀρνεῖται [φείδεται].

اسیرکمك T. **ἐσιργκε-ν-μέκ,** ρμ. οὐδ. ἢ πθ. διαφυλάττομαι, εἶμαι ὑπὸ διαφύλαξιν, προστασίαν· δὲν χορηγοῦμαι, ἤτοι τὸ νὰ ἀρνῆται, νὰ φείδηται τις πρᾶγμά τι: اسیرکنه‌جك شی میدر εἶναι πρᾶγμα ὅπερ νὰ μὴ χορηγηθῇ, ἤτοι ὅπερ νὰ φεισθῇ τις, ἢ ν' ἀρνηθῇ;

اسیرکیجی T. **ἐσιργκεϊτζὶ** [اسیرکمك] ὁ διαφυλάττων, ὁ προστατεύων, ὁ φειδόμενος· [ἐν ἐκ τῶν ἐπιθέτων τοῦ Θεοῦ].

اسیرلك T. **ἐσιρ-λίκ,** ἀφ. αἰχμαλωσία, δουλεία.

اسیری Π. **ἐσιρ-ί,** ἀφ. ταὐτὸν τῷ προηγ.

اسیل A. **ἐσὶλ** [ρζ. اسل] ἐπθ. ἐπιμήκης, ἀπολήγων εἰς ὀξύ: الخد — **ἐσίλσ-λε-χάτ,** οὕτινος αἱ παρειαὶ εἶναι ψιλαὶ σαρκῶν.

آسیه A. **ἀσιγέ,** ὄν. μυρτοειδῆ [φυτά].

آش Π. **ἄς,** ὄν. φαγητόν· ζωμὸς ἐκ σίτου καὶ ἀλεύρου, κ. σοῦπα: — آق λευκὸν φαγητόν, ἢ ἄλλως طاوق کوکسی **ταβοὶκ γκιὸϊ-σὸ,** ἤτοι τὸ γνωστὸν γλύκυσμα ἐκ γάλακτος καὶ στήθους ὄρνιθος [βλ. طاوق]· || — اکشی ξυνὸν φαγητόν, ἤτοι δαμάσκηνον σαρκῶδες· || — سودلو, ἢ ἄλλως جلاج سوتلو ρυζόγαλα· || اوتی — κοριάννον, κ. κόλιανδρον· || یرمك — ἀποστρέφομαι **[γερμὲκ]** τὴν τροφὴν καὶ ὀρέγομαι καθ' ἑκάστην στιγμὴν διάφορον, κ.κακοψυχῶ [ἐπὶ ἐγκύων γυναικῶν]· || پشمش — صغوق صو قاتمق εἰς ἐψημένον φαγητὸν προσθέτω ψυχρὸν ὕδωρ, κάμνω ν' ἀποτύχῃ ἡ ὑπόθεσις.

اش T. **ἔς,** ὄν. τὸ ἕτερον μέρος ζεύγους ἀνθρώπων, ζώων ἢ πραγμάτων, σύζυγος, ὁμόζυγος [ταῖρι], σύντροφος: بو بارکیر اوله بیلور — ὁ ἵππος οὗτος δύναται νὰ γίνῃ ὁμόζυγος τῷ ἑτέρῳ· || — ی آرابه‌نك بزم ἅμαξα ὁμοία τῇ ἡμετέρᾳ [τὸ ταῖρί της]· || — ی یوق δὲν ἔχει ὅμοιον, ἀπαράμιλλος· || — ندن آیرلمق ἀποχωρίζεσθαι τοῦ ὁμοζύγου [λέγεται ἐπὶ ἐραστῶν, συζύγων, ἢ ἐπὶ δύο ὁμοίων ζώων, ὧν τὸ ἓν ἀπέθανεν]. ‖ Ρμ. εὑρίσκω τὸ ὅμοιον πράγματός τινος καὶ τὰ κάμνω ζευγάρι, ζευγοποιῶ. § دوست — σύντροφος, φίλος· § ὕστερον, ἡ τὸ ἔμβρυον περικαλύπτουσα μεμβράνα λεγομένη καὶ دول — **τόλ ἐσί,** ἥτις ὁμοῦ μετὰ τοῦ ἐμβρύου ἐξέρχεται· βλ. صوك.

اشابه A. **ἰσαπὲ** [ρζ. شیب] ρ. ἀφ. θ. τὸ λευκαίνειν τὴν κόμην, τὸν πώγωνα. ‖ Ρμ.[αἰτ.]: تعاقب لیل ونهار نیجه ارباب شبابی — ἡ ἀλληλοδιαδοχὴ τῆς νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐλεύκανε πολλοὺς νέους.

اشارات A. **ἰσαρὰτ** [πλθ. τοῦ اشارت] ὄν. σημεῖα, νεύματα: جبریه — ἀλγεβρικὰ σημεῖα· || مقننه — σημεῖα συνθηματικά, κατὰ συνθήκην εἰλημμένα· || طوپوغرافیه — τοπογραφικὰ σημεῖα.

اشارت A. **ἰσαρὲτ** [ρζ. شور, βλ. شوری] ρ. ἀφ.θ. σημεῖον, νεῦμα ἢ δεῖξις διὰ τῆς χειρός, ἢ τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἢ τῶν ὀφρύων· μτφ. διαταγή: موقتیدر — سی و ثبات ایکی ἡ προσπάθεια καὶ ἡ ἐμμονὴ εἶναι δύο σημεῖα ἐπιτυχίας· || کوزله — ندن اکلادم ἐνόησα ἐκ τοῦ [διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ] νεύματός του· § اورایه وضع اولنان — τὸ ἐκεῖ τεθὲν σημεῖον εἶναι πρὸς διάκρισιν τῶν ὁρίων· || کی امداد ی چکدی — τὸ πλοῖον ὕψωσε σημεῖον αἰτήσεως βοηθείας· || علیه — ὑψηλὸν νεῦμα, ἢ διαταγὴ τῆς Α.Υ. τοῦ Σεϊχουλισλάμη· || عارف اولانه — τῷ νοοῦντι ἀρκεῖ **[γετὲ]** νεῦμα· || اسمای — ὀνόματα δείξεως, ἤτοι δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι· ‖ Ρμ. νεύω, δεικνύω· [αἰτ. علی]: محلی الیله — ایلدی — ἔδειξε τὸ μέρος διὰ τῆς χειρός.

اشاعه A. **ἰσαά,** καὶ ἐν τῇ ποιήσει اشاعت **ἰσαάτ,** [ρζ. شیع, βλ. شیوع] ρ. ἀφ.θ. διάδοσις, δημοσίευσις [εἰδήσεων, μυστικοῦ]: اخبار ء — διάδοσις εἰδήσεων· || اسرار ء — διάδοσις μυστικῶν· ‖ Ρμ. διαδίδω, διαθρυλλῶ [αἰτ.]: اسرار ایتمك ء — διαδίδω μυστικά· || اولندی — روایت διεθρυλλήθη ἡ φήμη. § βλ. افشاء.

آشاغی T. **ἀσαγή,** κοινῶς **ἀσαά,** ἐπθ. ταπεινός, χαμηλός, ὑποδεέστερος, συνήθης, πρόστυχος, εὐτελής: فیات — εὐτελὴς τιμή· || قوشی — αἱ ὑποδεέστεραι τάξεις τοῦ λαοῦ **[κοσοῦ]**· § [ἐπιρ.] κάτω: یوقاری — ἐπάνω κάτω, ἐδῶ ἐκεῖ, περίπου· || سنده — ایی κάτωθι αὐτοῦ, παρακάτω· || دن — κάτωθεν· || ده — κάτω [ἐπὶ στάσεως]· || یه — κάτω [ἐπὶ κινήσεως]· || — باشی τὴν κεφαλὴν κάτω, ἀνεστραμμένος· || اورمق — κάθημαι κάτω· || —, ἢ وارمق —, καταβιβάζω, ἀφαιρῶ ἐκ λογαριασμοῦ, ἐκπίπτω.

اشاغیلامق T. **ἀσαγη-λαμάκ,** κ. **ἀσαα-λαμὰκ,** ρμ. οὐδ. ταπεινοῦμαι, ἐκπίπτω, κατέρχομαι, ἐξευτελίζομαι· § μτδ. ταπεινῶ, περιφρονῶ, ἐξευτελίζω.

آشاغیلو ἢ آشاغیلی T. **ἀσαα-λή,** ἐπθ. ὁ ἔχων ἰσόγαιον [πάτωμα]: یوقاریلی — οἰκοδομὴ ἔχουσα ἰσόγαιον καὶ ἀνώγαιον.

اشاعره A. **ἐσαϊρέ,** ὄν. κ. οἱ ὀπαδοὶ τοῦ ابوالحسن الاشعری **Ἐσου-λ-χάσανδ-ἐσαρί,** ἑνὸς τῶν διασήμων διδασκάλων τοῦ Μωαμεθανισμοῦ.

آشام Π. **ἀσάμ,** ἐπθ. πότης : — درد **ἐσρὲ ἀσάμ,** ὁ πίνων βάσανα, πικρίας· || — خون **χὸν ἀσάμ,** ὁ πίνων αἷμα, αἱμοβόρος.

اشام A. **ἐσὲμ** [παραθ. τοῦ شوم] ἐπθ. ἀπαισιώτερος-τατος.

اشباح A. **ἐσπὰχ** [πλθ. τοῦ شبح **σεπὲχ**] ὄν. σώματα, πρόσωπα.

اشباع A. **ἰσπὰ** [ρζ. شبع] ρ.ἀφ. τὸ πληροῦν τὸν στόμαχον, τὸ χορταίνειν : — کرسکان **ἰσπάϊ γκιδρσινεγκιάν,** τὸ χορταίνειν πεινῶντας· ‖Ρμ. [αἰτ.]· § διάβρεξις, ἐμβροχή, ποτισμός· §— الف **ἐλίῳι ἰσπά,** οὕτω καλεῖται τὸ ἄνευ ἐννοίας ἐλίφ, ὅπερ τίθεται ἐν τέλει λέξεών τινων ἀραβικῶν καὶ περσικῶν.

اشباه A. **ἐσπὰχ** [πλθ. τοῦ شبه καὶ τοῦ شبيه] ἐπθ. ὅμοιοι, ὅμοια· || —ی ὁ μὴ ἔχων ὁμοίους, ἀπαράμιλλος, μοναδικός: چال پاك ای کورسونلر کάλλος τὸ μοναδικὸν καὶ ἀπαράμιλλον.

اشبو T. **ἴσ-που** [ἐκ τοῦ اوش καὶ بو, βλ. καὶ شو] ἀντ. δεικτ. οὗτος - n - o :— رساله — τὸ ἐγχειρίδιον τοῦτο· || معامله — ἡ συμπεριφορὰ αὕτη· § ὁ ἐνεστώς, ὁ παρών, ὁ τρέχων-ουσα-ον [ἐπὶ χρονολογίας]: سنه‌سی ۱۸۹۵ — τὸ ἐνεστὼς 1895 ἔτος· || ربیع الاولك اون ایکنجی — τῇ 12 τοῦ ἐνεστῶτος μηνὸς Ρεβίου-λ-ἐββέλ.

اشبه A. **ἐσπὲχ** [παραθ. τοῦ شبيه] ἐπθ. ὁμοιότερος - τατος : اولاد — τὸ ὁμοιότερον ἢ τὸ μᾶλλον ὁμοιάζον τῶν τέκνων.

اشبه T. **ἐσπέχ,** ἐπθ. νέος μεγαλόσωμος ἔχων ἦθος παλληκαριοῦ, κάμνων τὸν ἀνδρεῖον, οἰηματίας, ἀλαζών.

آشپز Π. **ἀσ-πέζ,** ὄν. μάγειρος.

اشپورطه Ιτ. **ἰσπόρτα** [sporta] ὄν. κάνιστρον πλατὺ δι' ὀπώρας.

اشتات A. **ἐστὰτ** [πλθ.τοῦ شتيت] ὄν. τάξεις, κατηγορίαι: خلق — τάξεις τοῦ λαοῦ.

اشتات A. **ἰστὰτ** [ρζ. شتّ] ρ. ἀφ. διασκορπισμός: فرقهٔ اعدا — ὁ διασκορπισμὸς τῆς μοίρας τῶν ἐχθρῶν· [συνηθέστερον تشتيت].

اشتاه T. **ἐστὰχ** [παραφθ. τοῦ اشتهاء] ὄν.ὄρεξις διὰ φαγητόν· μτφ. διάθεσις, ἐπιθυμία: وار — **ἐσταχὶμ βάρ,** ἔχω ὄρεξιν· || م — یوقدر δὲν ἔχω ὄρεξιν· || آچیجی — ἀνοικτικὸν ὀρέξεως, ὀρεκτικόν· || کسلدی — ἐκόπη ἡ ὄρεξίς μου· βλ. اشتهاء.

اشتاهسز T. **ἐσταχ-σήζ,** ἢ اشتهاسز **ἰστιχα-σήζ,** ἐπθ. ὁ μὴ ἔχων ὄρεξιν, ἐπιθυμίαν· § [ἐπρ]. ἄνευ ὀρέξεως.

اشتاهسزلق T. **ἐσταχ-σηζλήκ,** ἢ اشتهاسزلق **ἰστιχα-σηζλήκ,** ἀφ. ἀνορεξία, ἔλλειψις ἐπιθυμίας.

اشتاهلی T. **ἐσταχ-λή,** ἢ اشتهالی **ἰστιχα-λή,** ἐπθ. ὁ ἔχων ὄρεξιν, ὁ ἐπιθυμῶν.

اشتباك A. **ἰστιπὰκ** [ρζ. شبك] ρ. ἀφ. τὸ συμπλέκεσθαι δύο ἢ περισσότερα πράγματα πρὸς ἄλληλα δίκην δικτύου : — النجوم **ἰστιπάκιδ-ν-νδζούμ,** συμπλοκὴ ἀστέρων· οὕτω καλεῖται τὸ τελευταῖον ὅριον τοῦ χρόνου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εἶναι θεμιτὴ καὶ ἔγκυρος ἡ ἐσπερινὴ προσευχὴ παρὰ Μουσουλμάνοις.

اشتباه A **ἰστιπὰχ** [ρζ. شبه, βλ. شبهه] ρ. ἀφ. ἀμφιβολία : کوتورمز حقیقتدر — ἀληθεια μὴ ἐπιδεχομένη ἀμφιβολίαν· || —سز **πίλα ἰστιπάχ,** ἢ — ی, ἄνευ ἀμφιβολίας, ἀναμφιβόλως· ‖ Ρμ. ἀμφιβάλλω [ده] : واجب الوجودك بولکنده کیم — ایدر εἰς τὸ ἐνιαῖον τοῦ ὄντος, οὗ ἡ ὕπαρξις ἀπαραίτητος[τοῦ Θεοῦ],τίς ἀμφιβάλλει;

اشتداد A. **ἰστιδὰτ** [ρζ. شدّ, βλ. شدت] ρ.ἀφ. ἐπίτασις, δεινωσις: شتا — ἐπίτασις χειμῶνος· || حرارت — ἐπίτασις θερμότητος· || غضب — ἐπίτασις ὀργῆς· || مرض — ἐπίτασις, δεινωσις ἀσθενείας· || زلع — ἐπίτασις ἕριδος· ‖ Ρμ. ἐπιτείνομαι, γίνομαι σφοδρότερος, δεινοῦμαι: ایتدی — خسته‌لکی ἡ ἀσθένειά του ἐδεινώθη.

اشتر Π. **ὄστορ,** ὄν.κάμηλος· βλ. شتر || —اوتی — βλίτον [φυτ.]· βλ. اشتر.

اشتراء A. **ἰστιρὰ** [ρζ. شراء] ρ. ἀφ. τὸ ἀγοράζειν, ἀγορά· [ἀντιθ. بیع πώλησις]: سی — البسه ἀγορὰ ἐνδυμάτων· ‖ Ρμ. ἀγοράζω· [αἰτ.]: ایتدم — یکی بر خانه ἠγόρασα νέαν οἰκίαν.

اشتراط A. **ἰστιρὰτ** [ρζ. شرط] ρ. ἀφ. τὸ καθιστᾶν ἢ τιθέναι τι ὡς ὅρον· συμφωνία, ὅρος·[δοτ.]: ی — بو خصوصك شو خصوصه ἐθεωρήθη κατάλληλον νὰ τεθῇ τοῦτο ὡς ὅρος δι' ἐκεῖνο· || احتیاطی — ὅρος ἐπιφυλακτικός.

اشتراك A. **ἰστιρὰκ** [ρζ. شرك, βλ. شركت] ρ. ἀφ. κοινωνία, συμμετοχὴ δύο ἢ περισσοτέρων εἰς ἓν κτῆμα ἢ πρᾶγμα: اموال — κοινωνία περιουσίας, κοινωνισμός, σοσιαλισμός· ||[τῇ ده] : لری — ἡ κοινωνία ἢ συμμετοχὴ δύο προσώπων ἐν ἑνὶ κτήματι· || لسان — κοινωνία γλώσσης, ἤτοι τὸ εἶναι διάλεκτόν τινα κοινὴν μεταξὺ τῶν ἀτόμων ἔθνους κτλ. || محبت — قبول ایتمز ἡ ἀγάπη δὲν ἐπιδέχεται κοινωνίαν· || همت — συμμετοχὴ προσπαθείας, συνεργασία· || — بال **πὶ-λ- ἰστιράκ,** τῇ κοινωνίᾳ,διὰ τῆς συμμετοχῆς, ἢ ὡς κοινωνός, συμμέτοχος· ‖ Ρμ. εἶμαι κοινωνός, συμμέτοχος, συμμερίζομαι, συνοδεύω· [δοτ. ده]: ایدمم بو خصوصده افکارکزده — δὲν δύναμαι νὰ συμμερισθῶ τὰς ἰδέας ὑμῶν· || بو ایشك حصولی امرندهکی مساعیسنه — ایدلی συνεμερίσθη τὰς πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ πράγματος προσπαθείας του,ἤτοι συνειργάσθη· || سزه کزمکده — ایدمم δὲν δύναμαι νὰ συνοδεύσω ὑμᾶς ἐν τῷ περιπάτῳ·§[ἰατρ.] συμπάθεια· βλ. علاقه.

اشتراکی A. **ἰστιρακ-ί,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς τὴν κοινωνίαν: ἤτοι συμμετοχήν, μετοχικός [σπν.]· κοινωνιστής· § [ἰατρ.] ὁ κατὰ συμπάθειαν· § θ. اشتراکیه· βλ. καὶ ἐπόμ.

اشتراکیون A. **ἰστιρακι-γιὸν** [πλθ. τοῦ اشتراکی] ὄν. κοινωνισταί, σοσιαλισταί.

اشتربان Π. **ὄστορ-πάν,** ὄν. καμηλοκόμος, καμηλάρης.

اشترخو Π.**ὄστορ-χού,**ἢ دل اشتر **ὄστορ-τίλ,** ἐπθ. μνησίκακος [ὁ ἔχων ἦθος ἢ καρδίαν καμήλου].

اشترکاو Π. **ὄστορ-γκιάβ,** ὄν. καμηλοπάρδαλις.

اشترمرغ Π. **ὄστορ-μόργ,**ὄν. στρουθοκάμηλος.

اشتعال A. **ἰστιὰλ** [ρζ. شعل, βλ. شعله] ρ. ἀφ. ἀνάφλεξις· [μτφ.] ζῆλος· [φυσ.] ἐκπύρωσις: نار — ἢ آتش ἀνάφλεξις πυρὸς· || — غضب ἐξαψις ὀργῆς· || — بالمبه ἐπιδεκτικὸς ἀναφλέξεως, εὐφλεκτος· ‖ Ρμ.ἀναφλέγομαι,ἀνάπτω: بن بوروندم بر عبایه زمهریرك رغمنه سزده ای عشق آتشی سینه‌مده ایله — ἐγὼ περιεβλήθην σάκκον εἰς τὸ πεῖσμα τοῦ χειμῶνος· καὶ σύ, ὦ πῦρ τοῦ ἔρωτος, ἀναφλέχθητι ἐν τῷ στήθει μου [**ἐϊλὲ ἰστιάλ**].

اشتغال A. **ἰστιγὰλ** [ρζ. شغل] ρ. ἀφ. ἐνασχόλησις, ἀσχολία· ‖ Ρμ. ἀσχολοῦμαι [ایله]: ایدر — بیهوده شیلر ایله ἐνασχολεῖται εἰς πράγματα ἀνωφελῆ· ||ایدمجك — بو کون کیمسه ایله σήμερον δὲν εἶμαι εἰς θέσιν νὰ ἐνασχοληθῶ μὲ οὐδένα· § اشتغالات **ἰστιγαλάτ:** ایکی آی اولدی یازمدك بر سوز او قدر چوقی — δύο μῆνες ἐγένοντο, ἕνα λόγον δὲν ἔγραψας· τόσῳ πολλαὶ εἶναι αἱ ἀσχολίαι σου;

اشتقاق A. **ἰστικὰκ** [ρζ. شقّ, βλ. شقاق] ρ. ἀφ. ἔτυμον, ἐτυμολογία, παραγωγὴ λέξεως: — علم ἡ ἐπιστήμη τῆς ἐτυμολογίας, τὸ ἐτυμολογικόν· || کلمك — ی ἡ ἐτυμολογία τῆς λέξεως· ‖ Ρμ. ἐτυμολογοῦμαι, παράγομαι· [دن]: متبسم تبسمدن — ایدیور ἡ λέξις **μστεπεσσὶμ** [μειδιῶν] παράγεται ἐκ τοῦ **τεπεσσὸμ** [μειδιᾶν]· § πλθ. اشتقاقات.

اشتقاق A. **ἰστικακ-ή,** ἐπθ. ἐτυμολογικός· § θ. اشتقاقیه.

اشتکاء A. **ἰστικιὰ** [ρζ. شكو, βλ. شكوى] ρ. ἀφ. τὸ παραπονεῖσθαι, τὸ ἐγκαλεῖν, παράπονον· [τῇ دن] : — غدر فلکدن παράπονον κατὰ τῆς ἀδικίας τοῦ οὐρανοῦ, ἤτοι τῆς κακῆς τύχης·||[νομ.] على الحكام — **ἰστικιὰ ἀλέ-λ χθκιάμ,**ἀγωγὴ κακοδικίου [ἔγκλησις κατὰ δικαστῶν]·||یولنده — ἐπὶ σκοπῷ παραπόνου· ‖ Ρμ. [ذن] : ایدلز — اللهدن δὲν παραπονεῖται τις κατὰ τοῦ Θεοῦ· || — طالعندن کیمسه یوق ایتز جهاندہ κατὰ τῆς τύχης αὐτοῦ οὐδεὶς ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ὁ μὴ παραπονούμενος· || اولنان — ὁ δικαστής, καθ' οὗ ἡ ἀγωγὴ περὶ κακοδικίου.

اشتکائی A. **ἰστικιακ-ῖ,** ἐπθ. ὁ περιέχων παράπονα, αἰτιάσεις, ἔγκλησιν, ἀγωγήν· § θ. اشتکائیه **ἰστικιακϊγέ:** — اوراق ἔγγραφα περιέχοντα ἔγκλησιν, ἀγωγήν.

اشتلم Π. **ὄστολὸμ,** ὄν. ἔρις, ταραχή, ῥῆξις.

اشتلمکار Π. **ὄστολὸμ-κιάρ,** ἐπθ. φίλερις, ταραχοποιός.

اشتمال A. **ἰστιμὰλ** [αζ. شمل, βλ. شمول] ρ. ἀφ. τὸ περιλαμβάνειν, περιέχειν [αἰτ.]: کلستان سعدی بر چوق حکمیاتی — ی جهتیله بر کتاب عالی عد او لنمشدر ὁ Ροδὼν [ποίημα] τοῦ Σαδῆ ἐθεωρήθη ὑψηλὸν βιβλίον, διότι περιλαμβάνει πολλὰ σοφὰ ἀποφθέγματα· ‖Ρμ. [αἰτ.]· § ἐν συνθέσει σημαίνει πλήρης: — حال مأیوسیت

κατάστασις ἀπελπιστικὴ [πλήρης ἀπελπισίας]· ‖—حال ضراعت κατάστασις ταπεινωτική.

اشتمام Α. **ἰάτιμὰμ** [ρζ. شمّ] ρ. ἀφ. τὸ ὀ-σφραίνεσθαι, ὄσφρησις: —کیسوی دلبر τὸ ὀσφραίνεσθαι τὸν βόστρυχον ὡραίας· ‖ Ρμ. [αἰτ.]· ‖ βλ. καὶ استشمام.

اشته ἢ ایشه Τ. **ἰάτὲ** [κατὰ τὸ لهجه κυρίως اوشده] ἐπρ. ἰδού: میدان—قلیچ—ἰδοὺ τὸ ξίφος, ἰδοὺ τὸ πεδίον, ἤτοι ἰδοὺ ἡ Ῥόδος ἰδοὺ καὶ τὸ πήδημα· ‖ اوقدردر او حکایت—ἰδοὺ τοσοῦτον εἶναι ἐκεῖνο τὸ διήγημα· ‖باق—ἰδοὺ ἰδέ! ‖بو قدر—ἰδοὺ τοσοῦτον! [εἶναι].

اشتهاء Α. **ἰάτιχὰ** [ρζ. شهو, βλ. شهوت] ρ. ἀφ. ὄρεξις [ἐπὶ φαγητοῦ κτλ.]: —سی وار ἔχει ὄρεξιν· ‖ —سی یوق δὲν ἔχει ὄρεξιν· ‖ —ی کاذب ψευδὴς ὄρεξις· ‖ —انکیز ὁ διεγείρων τὴν ὄρεξιν· § μτφ. ἐπιθυμία, ζῆλος: ایله باشلادی—ἐπελάβετο τῆς ὑποθέσεως μετὰ ζήλου· ‖ اولکی —سی قالدی δὲν ἔμεινεν ὁ προηγούμενος αὐτοῦ ζῆλος· § κ. ἀπὸ ἰάτάχ· βλ. λ.

اشتهار Α. **ἰάτιχὰρ** [ρζ. شهر, βλ. شهرت] ρ. ἀφ. φήμη, εὔκλεια· ‖ Ρμ. φημίζομαι, κλείζομαι· [αἰτ.]: اعثمانلیلر مهمانپوازلقله اشتهار ایتمشدر — οἱ ὀθωμανοὶ ἐφημίσθησαν ἐπὶ φιλοξενίᾳ· ‖ —ولق ἀποκτῶ φήμην.

اشتهاسز Τ. **ἰάτιχα-σήζ**, اشتهاسزلق **ἰάτιχα-σηζλήκ**, بی اشتهالق **ἰάτιχα-λή**, βλ. اشتاهسز-اشتاهلی-اشتاهسزلق.

آشتی Π. **ἀάτί**, ὄν. εἰρήνη· ‖ یاور — **ἀάτὶ περβέρ**, φίλος τῆς εἰρήνης: — پادشاه μονάρχης φίλος τῆς εἰρήνης· ‖ یاوراله — **ἀάτὶ-περβερανέ**, φιλειρηνικός: — تشبثات διαβήματα φιλειρηνικά· ‖ یاوری — **ἀάτὶ-περβερί**, φιλειρηνικότης.

اشتیاق Α. **ἰάτιγὰκ** [ρζ. شوق] ρ. ἀφ. πόθος τοῦ ἰδεῖν συγγενῆ ἢ φίλον ἀπόντα, ἢ ἀπολαῦσαί τινος: — شدت σφοδρότης πόθου, σφοδρὸς πόθος· ‖ — کامل μέγας πόθος· ‖ [δοτ.]: یوزکزی کورمکه—م وار ἔχω πόθον νὰ ἴδω τὸ πρόσωπόν σας· § [ἰατρ.] διάθεσις.

اشتیاقنامه Π. **ἰάτιγὰκ-ναμέ**, ὄν. ἐπιστολὴ παρὰ συγγενοῦς ἢ φίλου, ὃν ποθεῖ τις νὰ ἴδῃ.

اشتیاقی Α. **ἰάτιγὰκ-ή**, ἐπθ. παθητικὸς [ἰατρ.] ‖ θ. اشتیاقیه.

اشتیر Τ. **ἰάτίρ**, ὄν. εἶδος ὀνοβλίτου, ἤτοι σπανακίου· βλ. اشتر καὶ اشپاناق.

اشجار Α. **ἐάδζὰρ** [πλθ. τοῦ شجر] ὄν. δένδρα: —مثمره و غیر مثمره δένδρα καρποφόρα καὶ μή.

اشجان Α. **ἐάδζὰν** [πλθ. τοῦ شجن] ὄν. λῦπαι, θλίψεις: —ایتام سالب آرامدر αἱ θλίψεις τῶν ὀρφανῶν ἀφαιροῦσι τὴν ἀνάπαυσιν.

اشجع Α. **ἐάδζὰ** [παραθ. τοῦ شجیع] ἐπθ. γενναιότερος, ἀνδρειότερος-τατος: —شجعان عرب ὁ ἀνδρειότερος τῶν ἀνδρείων τοῦ ἀραβικοῦ λαοῦ.

اشجك Τ. **ἐάεδζίκ**, βλ. اشه‌جك.

آشجی Τ. **ἀά-τδὶ** [آش φαγητὸν] ὄν. μάγειρος: باشی— ἀρχιμάγειρος· ‖ —قادین ἡ μάγειρος· ‖ دکان — μαγειρεῖον ἔνθα πωλεῖται ἕτοιμον φαγητόν, ξενοδοχεῖον τοῦ λαοῦ.

اشخاذ Α. **ἰάχὰζ** [ρζ. شخذ] ρ. ἀφ. τὸ ἀκονίζειν: خنجر — τὸ ἀκονίζειν τὸ ἐγχειρίδιον· συνηθέστ. تشخیذ.

اشخاص Α. **ἐάχὰς** [πλθ. τοῦ شخص] ὄν. πρόσωπα, ἄτομα: وقعه —سی πρόσωπα ἐπιβλαβῆ, φαυλόβιοι.

آشخانه Π. **ἀά-χανέ**, ὄν. μαγειρεῖον.

اشد Α. **ἐάὲὲ** [παραθ. τοῦ شدید] ἐπθ. σφοδρότερος, αὐστηρότερος, δεινότερος, σκληρότερος-τατος: —شدائد τὸ δεινότερον τῶν δεινῶν· ‖ من النار —الانتظار **ἐλ ἰντιζάρῦ ἔάεὲ-τῦ μἰνε-ν-νάρ**, ἡ προσδοκία εἶναι δεινοτέρα τοῦ πυρός ‖ احتیاج —سی μεγίστη [σφοδροτάτη] ἀνάγκη· ‖ عذاب الیم —سی διὰ σκληροτάτης βασάνου· § ἀντιθ. اخف **ἐχὰφῦ**· βλ. ضرر.

اشداء Α. **ἐάὶὲὰ** [πλθ. τοῦ شدید] ὄν: ἥρωες: —ی مجاهدین οἱ ἥρωες τῶν ἀγωνιστῶν· [ὁ ἐνικὸς ἄχρηστος ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ].

اشدیرمك Τ. **ἐά-ὶὶρ-μέκ**, ρμ. διάμ. βάλλω τινὰ νὰ σκάψῃ ἢ νὰ σκαλίσῃ καὶ κοιλάνῃ τὴν γῆν· § κάμνω τὸν ἵππον νὰ βαδίσῃ κατὰ πέδην, νὰ τρέξῃ· [δοτ. αἰτ.].

اشر Α. **ἐάὲρρ** [παραθ. τοῦ شرر] ἐπθ. μᾶλλον ἢ λίαν κακός, ἀχρεῖος, φαῦλος, κακοποιός: —اشرا ὁ φαυλότερος τῶν φαύλων.

اشرا Α. **ἐάιρρὰ** [πλθ. τοῦ شریر] ἐπθ. κακοί, ἀχρεῖοι, φαῦλοι· βλ. καὶ اشرار.

اشراب Α. **ἰάρὰπ** [ρζ. شرب] ρ. ἀφ. τὸ δίδειν τινὶ πιεῖν τι, τὸ κιρνᾶν, κέ-

ρασμα, προσφορά, τὸ ὑποδεικνύειν, ἤτοι δίδειν τινὶ πλαγίως νὰ ἐννοήσῃ, ὑπαινιγμός: —رحیق προσφορὰ νέκταρος· [δοτ.]· ‖—ی خسته‌یه لیموناطه τὸ προσφέρειν τῷ ἀσθενεῖ λεμονάδαν. ‖ Ρμ. [αἰτ.δοτ.]: یو سوزله وعدندن نکول ایلدیکنی—ایلدی διὰ τοῦ λόγου αὐτοῦ τούτου ὑπέδειξεν ὅτι ἀπέσυρε τὴν ὑπόσχεσίν του.

اشرار Α. **ἐάρὰρ** [πλθ. τοῦ شریر] ἐπθ. κακοί, ἀχρεῖοι, φαῦλοι: — اسرار τὰ μυστήρια τῶν φαύλων· [ἀντίθ. اخیار **ἀχγιάρ**].

اشراط Α. **ἐάρὰτ** [πλθ. τοῦ ἀχρήστου شرط **ἀεράτ**] ὄν. σημεῖα: الساعه — **ἐάρά-του-σ-σαά**, ἡ ὥρα —, σημεῖα τῶν καιρῶν, σημεῖα τῆς δευτέρας παρουσίας· ‖ —ساعتدن بری‌ده ἐν τῶν σημείων τῆς δευτέρας παρουσίας εἶναι καὶ ἡ ἐμφάνισις τοῦ Ἀντιχρίστου.

اشراف Α. **ἐάρὰφ** [πλθ. τοῦ شریف] ἐπθ. εὐγενεῖς, πρόκριτοι: —بلده οἱ πρόκριτοι τῆς πόλεως· § ἀπόγονοι τοῦ προφήτου Μωάμεθ, ἤτοι Μουσουλμᾶνοι καταγόμενοι ἐκ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ· βλ. نقیب.

اشراق Α. **ἰάρὰκ** [ρζ. شرق] ρ. ἀφ. ἀνατολὴ [ἡλίου]: —آفتاب ἀνατολὴ ἡλίου· § φωτισμός, καταύγασις. ‖ Ρμ. φωτίζω, καταυγάζω [αἰτ.]: ایدن — انوار کمالایله قلوب امتی افاضلدندر εἶναι ἐκ τῶν πεπαιδευμένων τῶν φωτισάντων τὰς καρδίας τοῦ λαοῦ διὰ τῶν φώτων τῆς παιδείας αὐτῶν· § [οὐδ.] λάμπω, εἶμαι φωτεινός, φωτοβολῶ: شهر آیین کیجه‌سی هر ایدیوردی — طرف τὴν νύκτα τῆς φωτοχυσίας πᾶν μέρος ἔλαμπε.

اشراك Α. **ἐάρὰκ** [πλθ. τοῦ شریك] ὄν. συνέταιροι ἐν ἐμπορίῳ, ἐργασίᾳ.

اشراك Α. **ἰάρὰκ** [ρζ. شرك] ρ. ἀφ. πολυθεϊσμός, τὸ πιστεύειν εἰς τὴν ὕπαρξιν πολλῶν θεῶν: حضرت واحد قهار فضیحهٔ اشراکیه‌جکنی قرآن کریمده اخبار بیوریور —ی عفو ایتمه‌جکنی εἰς παντοδύναμος Θεός ἐν τῷ ἱερῷ Κορανίῳ ἀγγέλλει ὅτι δὲν θέλει συγχωρήσει τὸ αἴσχος τοῦ πολυθεϊσμοῦ.

اشربه Α. **ἐάριπὲ** [πλθ. τοῦ شراب] ὄν. ποτά: حاره —ء — ποτὰ θερμά· ‖ لذیذه —ء — ποτὰ ἐξαίρετα.

اشرعه Α. **ἐάριὰ** [πλθ. τοῦ شراع] ὄν. ἱστία.

اشراف Α. **ἐάρὰφ** [παραθ. τοῦ شریف] ἐπθ. εὐγενέστερος, ἐπιφανέστερος, ἐξοχώτερος-τατος: —مخلوقات τὸ εὐγενέστερον τῶν πλασμάτων, ἤτοι ὁ ἄνθρωπος· ‖ قومنك—ی ایدی ἦτο ὁ ἐπιφανέστερος τοῦ λαοῦ του· ‖ —ساعت ἡ ὥρα ἡ εὐτυχής, ἡ φέρουσα εὐτυχίαν, ἡ προωρισμένη ὑπὸ τῆς θείας προνοίας· ‖—طرف حضرت پادشاهیدن παρὰ [τοῦ εὐγενεστάτου μέρους] τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος· § فعلرك —ی τὸ ἐπικρατέστερον τῶν ὑποκειμένων [συντακτ.].

اشرم Α. **ἐάρέμ**, ἐπθ. ὁ ἄνευ ρινός, ἄρριν.

آشرمق Τ. **ἀάπρμάκ**, καὶ آشرمه **ἀάπρμά**, βλ. آشیرمه-آشیرمق.

آشری Τ. **ἀάπρή**, βλ. آشیری.

اشریراق Α. **ἰάριρὰκ** [ρζ. شرق] ρ. ἀφ. τὸ πνίγεσθαι εἰς τὰ δάκρυα, τὸ κλαίειν πολύ· ὑπερβολικὰ δάκρυα: —عاشق ὑπερβολικὰ δάκρυα ἐραστοῦ· ‖—یتیم نومید ὑπερβολικὰ δάκρυα ὀρφανοῦ ἀπέλπιδος.

اشسز Τ. **ἐά-σίζ**, ἐπθ. ὁ ἄνευ ὁμοζύγου, κ. ταιριοῦ, μόνος, μοναδικός, ἀπαράμιλλος.

اشعار Α. **ἐάὰρ** [πλθ. τοῦ شعر **σὶρ**] ὄν. ποιήσεις, ποιήματα: —سوزناك ποιήματα μελαγχολικά.

اشعار Α. **ἐάὰρ** [πλθ. τοῦ شعر **ἀάρ**] ὄν. τρίχες, κόμη: زنجی قیمنك —ی قیورجك αἱ τρίχες τῆς κόμης τῶν Αἰθιόπων γίνεται οὖλη· ‖ جامعه —حزمیه ἶνες δικτυοειδεῖς [βτν.]· ‖ —جامعه ἶνες θυσανώδεις [ψυσ. ἱστ.].

اشعار Α. **ἰάάρ** [ρζ. شعر] ρ. ἀφ. γραπτὴ ἀναγγελία, γνωστοποίησις, ἀνακοίνωσις: کیفیت —, ἢ کیفیتك—ی, ἀναγγελία τοῦ πράγματος. ‖ Ρμ. ἀνακοινοῦμαί τι γραπτῶς, γράφω· [δοτ. αἰτ.]: — کیفیتی قائمقام والی پاشایه ἐγὼ ἀνεκοίνωσα τὸ πρᾶγμα τῷ Νομάρχῃ· ‖ —ماده ایدلدی ἐγράφη τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν τόπον· § συνένδειξις [ἰατρ.]· § πλθ. اشعارات γραπταὶ ἀναγγελίαι, τὰ γραφέντα: —واقعه دن مستبان اولدیغنه کوره ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν γραφέντων· ‖ سابقه — τὰ προηγούμενος γραφέντα· § βλ. انباء καὶ انهاء.

اشعاع Α. **ἰάά**, [ρζ. شعّ, βλ. شعاع] ρ. ἀφ. ἀκτινοβολία.

اشعال A. **ἰσάλ** [ρζ. لعل, βλ. اعلم] ρ. ἀφ. ἀφή, τὸ ἀνάπτειν, ἀναφλέγειν, καίειν· μτφ. διεγείρειν: قندیل ـــ ἀφὴ λυχνιῶν· ‖ Ρμ. ایتدیکی شراره فتنه — ὁ σπινθὴρ τῆς ταραχῆς, ὃν ἤναψε· ‖ مشاعل مسرت ایلدیلر ـــ ἤναψαν πυρσοὺς ἀγαλλιάσεως.

اشعر A. **ἐσάρ** [παραθ. τοῦ شاعر] ἐπθ. ποιητικώτερος - τατος: اعرف ـــ ὁ ποιητικώτερος τῶν ποιητῶν.

اشعه A. **ἐσιά** [πλθ. τοῦ شعاع] ὄν. ἀκτῖνες, φῶτα: خورشید ـــ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου· ‖ معارف ـــ τὰ φῶτα τῶν γραμμάτων· ‖ پاش ـــ **ἐσιὰ-πάς,** ὁ ἀκτινοβολῶν.

اشغال A. **ἐσγάλ** [πλθ. τοῦ شغل] ὄν. ἀσχολίαι, ἐργασίαι, ὑποθέσεις, μέριμναι: ـــ کثرت پلهثὺς ἀσχολιῶν· ‖ عمومیه ـــ οὕτω καλοῦνται ἐν Αἰγύπτῳ τὰ δημόσια ἔργα καλούμενα ἐν Τουρκίᾳ امور نافعه **ὄμοῦρ-ι ναφιά**· ‖ تعطیل ـــ ἀπεργία, ἢ διακοπὴ ἐργασιῶν βουλῆς κτλ.

اشغال A. **ἰσγάλ** [ρζ. شغل] ρ. ἀφ. ἐπασχόλησις, ἀπασχόλησις· [αἰτ. ایله!]: جدیات ایله مشغول اولانلری هزلیات ایله — لایق دکلدر ἀσχολουμένους εἰς σπουδαῖα δὲν εἶναι πρέπον ν'ἀπασχολῇ τις διὰ παιδιῶν· § عسکری ـــ κατοχὴ στρατιωτική· [ἡ χρῆσις ἐν τῇ σημασίᾳ ταύτῃ ἀποδοκιμάζεται ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν λεξικογράφων καὶ συνιστᾶται ἀντ' αὐτῆς ἡ λέξις استیلاء βλ.]· ‖ Ρμ. ἐπασχολῶ, ἀπασχολῶ, ποιῶ κατάσχεσιν [αἰτ.]: ایتمك ایشکز وار سزی — ἔχετε ἐργασίαν· νὰ μὴ σᾶς ἀπασχολῶμεν.

اشغل A. **ἐσγάλ** [παραθ. τοῦ مشغول] ἐπθ. ὁ μᾶλλον ἢ ὁ λίαν ἀπησχολημένος.

اشفاق A. **ἐσφάκ** [πλθ. τοῦ شفق] ὄν. λυκαυγῆ, φῶτα, λάμψεις· § συμπάθειαι, στοργαί: حضرت پادشاهی شاملهٔ الافاق ـــ **ἐσφάκη σαμίλετου-λ-άφάκη χαζρέτι πατισαχί,** αἱ συμπάθειαι τῆς Α. Α. Μ. αἵτινες περιλαμβάνουσιν ὅλους τοὺς ὁρίζοντας, ἤτοι ἡ συμπάθεια τοῦ ἄνακτος, ἥτις ἐκτείνεται ἐπὶ τοῦ παντός· [ὁ ἑνικὸς ἄχρηστος ἐν τῇ τελευταίᾳ ἐννοίᾳ].

آشفتکی Π. **ἀσσφ̣τε-γκί,** ἀφ. τὸ εἶναί τινα τεταραγμένον κτλ. βλ. آشفته.

آشفته Π. **ἀσσφ̣τέ,** ἐπθ. τεταραγμένος, ἐκστατικός, ἐννεός, ἐρωτόληπτος· § γυνὴ ἄσεμνος, κακῆς διαγωγῆς, πόρνη.

آشفته‌لك Π. **ἀσσφ̣τε-λίκ,** ἀφ. ἐρωτολησία· ἰδιότης γυναικὸς ἀσέμνου, πόρνης.

اشفق A. **ἐσφ̣άκ** [παραθ. τοῦ شفیق] ἐπθ. εὐσπλαγχνικώτερος-τατος: ـــ ولی نعمت εὐεργέτης εὐσπλαγχνικώτατος. ‖ پدرندن ـــ کیم اولهٔ بیلور بر اولاد ایچون τίς δύναται νὰ ᾖ εὐσπλαγχνικώτερος τοῦ πατρὸς διὰ τὸ τέκνον.

آشق T. **ἀσήκ,** βλ. آشیق.

اشق T. **ἠσήκ,** βλ. ایشیق.

اشقر A. **ἐσκάρ,** ὄν. ἵππος πυρρόθριξ, πυρρός.

اشقودره **ἰσκόφ̣ρα,** ὄν. κ. Σκόδρα, Σκούταρι τῆς Ἀλβανίας.

اشقی A. **ἐσκὰ** [παραθ. τοῦ شقی] ἐπθ. μᾶλλον ἢ λίαν κακοῦργος.

اشقیاء A. **ἐσκηγιὰ** [πλθ. τοῦ شقی] ὄν. ἀντάρται, λησταί, κακοῦργοι: ـــ بدلقاء λησταὶ εἰδεχθεῖς, ἀποτρόπαιοι.

آشقین T. **ἀσκὴν** [آشقین] ἐπθ. ὑπερβαίνων, ὑπερεκχειλίζων.

اشقین T. **ἠσκήν,** βλ. اوشقون **οὐσκούν.**

اشك Π. **ἔσκ,** ὄν. δάκρυ: ـــ شادی δάκρυ χαρᾶς· ‖ ـــ شیرین δάκρυ γλυκὺ [χαρᾶς]· ‖ ـــ طرب δάκρυ εὐθυμίας· ‖ افشان —, ἢ فشان —, ὁ χύνων δάκρυ, δακρυρροῶν· ‖ — افشانی, ἢ فشانی —, τὸ χέειν δάκρυ, κλαίειν· § βλ. καὶ اشکبار - اشکریز.

اشك T. **ἐσέκ** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ اشك σκαλίζω] ὄν. ὄνος: ـــ بیان ὄναγρος· ‖ ـــ آریسی—σφήξ, κ. σφῆκα· ‖ ـــ بالقی— ἀντακαῖος ταριχευτός, κ. μουροῦνα ἐξηραμένη· ‖ ـــ دیکنی — ὀνόπορδον [φυτ.]· ‖ ـــ قولاغی — σύμφυτον [φυτ.]· βλ. καὶ اذن الحمار ‖ ـــ اوینی —, ἢ شقاسی—, ἀστειότης ἢ παιδιὰ χονδροειδής, συνοδευομένη ὑπὸ χειρονομιῶν καὶ λακτισμάτων [γαϊδουροχωρατᾶς]· ‖ ـــ آکرمق — ὁ ὄνος ὀγκᾶται· § μτφ. εὐήθης, ἀνόητος, μωρός· [ὕβρ.]: ـــ قفالی — χονδροκέφαλος [γαϊδουροκέφαλος].

اشك A. **ἐσέκκ** [ἐκ τοῦ اشك **ἐσέκκ**] ἐπθ. καχύποπτος· [ἐπειδὴ κατὰ τὴν προφορὰν συμπίπτει μετὰ τῆς λέξεως اشك **ἐσέκ,** ὄνος, σπανίως εἶναι ἐν χρήσει σκωπτικῶς].

اشك T. **ἐσίκ,** βλ. اشیك.

اشكاب Π. **ἐσκιάπ,** ἢ اشكابه **ἐσκιαπὲ** [ἐκ τοῦ اشك καὶ آب] ὄν. δάκρυ· ‖ — نثار اولق **ἐσκιαπὲ νισὰρ ὀλμάκ,** χύνω δάκρυα.

آشكار Π. **ἀσικιάρ,** ἐπθ. φανερός, πρόδηλος, πασίδηλος: ـــ کیمه‌جکی πρόδηλον ὅτι δὲν θὰ ἔλθῃ· ‖ — آپ ὅλως διόλου φανερός, καταφανέστατος. ‖ Ρμ. φανερῶ, καθιστῶ πρόδηλον· [αἰτ.]. ‖ اولق — καθίσταμαι πρόδηλος, φανερός· ‖ ἐν τῇ ποιήσει ἁπαντᾷ καὶ آشكارا **ἀσικιαρά·** βλ. καὶ ἐπόμ.

آشكاره Π. **ἀσικιαρ-έ,** ἐπθ. φανερός, πρόδηλος: ـــ در ایش کیزلی دکل ἡ ὑπόθεσις αὕτη δὲν εἶναι μυστική, εἶναι φανερά· § ἐπρ. φανερῶς, ἀναφανδόν, παρρησίᾳ: ـــ سویلك ὁμιλῶ παρρησίᾳ, ἀναφανδόν.

اشكال A. **ἐσκιὰλ** [πλθ. τοῦ شكل] ὄν. σχήματα, μορφαί, εἰκόνες, κορωνίδες, ἤτοι καλλωπισμοὶ ἐν ἐξωφύλλῳ ἢ ἀρχῇ βιβλίου· χαρακτηριστικὰ προσώπου.

اشكال A. **ἰσκιὰλ** [ρζ. شكل] ρ. ἀφ. δυσχέρεια, δυσκολία, ἀσάφεια, περιπλοκή, ἀπορία: ـــ اولدم بو بابده دوچار ἐν τῇ ὑποθέσει ταύτῃ περιέπεσα εἰς δυσκολίαν· ‖ بو مسئله‌ده ـــ وار ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ ὑπάρχει ἀσάφεια· ‖ Ρμ. δυσχεραίνω [αἰτ.]: حلنه چالشدیغی مسئله‌یی بر ایلدی — قάδα ἐδυσχέρανεν ἔτι μᾶλλον τὸ ζήτημα, ὅπερ προσεπάθει νὰ λύσῃ.

اشكبار Π. **ἐσκι-πάρ,** ἐπθ. δάκρυ χέων, δακρύων: ـــ چشم ὀφθαλμὸς δακρύων· ‖ ـــ عاشق ἐραστὴς δακρύων· ‖ اولق — χύνω δάκρυα: ـــ شادی اولدی تأثρανδὲν ἐκ τῆς συγκινήσεώς του ἔχυσε δάκρυα χαρᾶς· ‖ βλ. اشكریز.

اشكباری Π. **ἐσκι-πάρ-ί,** ἀφ. τὸ χέειν δάκρυ, δακρύειν.

اشكجك T. **ἐσεκ-ὄζίκ,** ὄν. ὀνάριον [γαϊδουράκι]· βλ. اشه‌جك.

اشكجه T. **ἐσέκ-τσε,** ἢ اشكجه‌سنه **ἐσέκ-τσε-σινε,** ἐπθ. καὶ ἐπρ. ὡς ὄνος, κ. γαϊδουρινὸς-ρινά, μωρός, μωρῶς.

اشكجی T. **ἐσεκ-τσί,** ὄν. ὀνηλάτης.

اشكجیلك T. **ἐσεκ-τσιλίκ,** ἀφ. τὸ ἔργον τοῦ ὀνηλάτου.

اشكریز Π. **ἐσκ-ριζ,** ἐπθ. ὁ δάκρυ χέων· ـــ من و مسار اولق — χύνω δάκρυα: **ἐσκρίζ-ι μένν-οὐ-μεσὰρ ὀλτοῦ,** ἔχυσε δάκρυα εὐγνωμοσύνης καὶ χαρᾶς· ‖ βλ. اشكبار.

اشكریزی Π. **ἐσκ-ριζί,** ἀφ. τὸ δακρύειν, κλαίειν.

اشكل A. **ἐσκὲλ** [ρζ. شكل] ἐπθ. ἄνθρωπος οὗ τὸ λεύκωμα τοῦ ὀφθαλμοῦ εἶναι ἐρυθρόν: العینین ـــ **ἔσκελπ-λ-αϊνέϊν,** ὁ ἔχων τοὺς δύο ὀφθαλμοὺς ἐρυθροὺς κτλ.

اشكل ἢ اشكيل T. **ἰσκίλ,** ὄν. ὑποψία, ἀμφιβολία· § δυσκολία, περιπλοκή.

اشكلك T. **ἐσεκ-λίκ,** ἀφ. εὐήθεια, μωρία, ἀγροικία, κ. γαϊδουριά: لازم ـــ دکل δὲν χρειάζεται ἀγροικία!

اشكلمك T. **ἰσκιλ-λενμέκ,** ρμ. οὐδ. ἔχω ὑπονοίας, ἀμφιβολίας, καθίσταμαι ἀβέβαιος, θορυβοῦμαι.

اشكلمك T. **ἐσεκ-λενμέκ,** ρμ. οὐδ. ἐπιβαίνω ὄνου· § προιμηθεύομαι ὄνον πρὸς ἐπίβασιν· § ποιῶ ἀγροικίας, μωρίας.

اشكمبه ἢ اشكنبه T. **ἰσκεμπὲ** [ἐκ τοῦ π. شكمبه] ὄν. γαστήρ, κοιλία, στόμαχος: چورباسی ـــ ζωμὸς ἐκ κοιλίας προβάτου· ‖ ـــ طولدیرمق πληρῶ τὴν γαστέρα, τρώγω λαιμάργως, ὡς ζῶον· ‖ ـــ سویلك ὁμιλῶ περὶ γαστέρος, λέγω ἀνοησίας, φλυαρίας.

اشكنبه‌جی T. **ἰσκεμπὲ-ὄζί,** ὄν. ὁ πωλητὴς γαστέρων προβείων, ἢ ὁ ἐκ κοιλιῶν τῶν προβάτων προπαρασκευάζων καὶ πωλῶν ζωμόν.

اشكنبه‌جیلك T. **ἰσκεμπὲ-ὄζιλίκ,** ἀφ. ἡ τέχνη ἢ τὸ ἔργον τοῦ πωλητοῦ γαστέρων κτλ. βλ. اشكنبه‌جی.

اشكنج Π. **ἰσκιὸνὄζ,** ὄν. τσύμπημα, κνισμός, κέντημα.

اشكنجه Π. **ἰσκένὄζε** [βλ. شكنجه] ὄν. βάσανος, κόλασις· § λαϊκὸς ξυλουργοῦ· ‖ Ρμ. βασανίζω [δοτ.]· ‖ اولق — دە — βασανίζομαι.

اشكوفه Π. **ὄσκιὸφ̣έ,** ὄν. ἄνθος· [ἐν χρήσει ἐν τῇ ποιήσει ἀντὶ شكوفه βλ.].

اشكوه Π. **ὄσκιὸχ,** ὄν. μεγαλεῖον, δόξα· [ἐν χρήσει ἐν τῇ ποιήσει ἀντὶ شكوه].

اشكین T. **ἐσκὶν** [اشكین] ὄν. πέδη [εἶδος βαδίσματος τοῦ ἵππου]: ـــ یورومك —

βαδίζω κατὰ πέδην· || ى اچيق حيوان — ζῶον οὗ ἡ πέδη ἀνοικτή, ταχύπους.

اشكينجى } T. **ἐᾰκιν-δζί,** ὄν. Σπαχῆς ἐν ἐνεργείᾳ, ἤτοι μεταβαίνων εἰς ἐκστρατείαν· βλ. سپاهى.

اشكينسز } T. **ἐᾰκιν-σίζ,** ἐπθ. ἵππος οὗ τὸ βάδισμα ἀκανόνιστον.

اشكينلى } T. **ἐᾰκιν-λί,** ἐπθ. ἵππος βαδίζων κατὰ πέδην, ταχύπους.

آشلامق } T. **ἀᾰλαμᾰκ,** اشلامه **ἀᾰλαμά,** اشلامق **ἀᾰλανμᾰκ,** βλ. آشيلامق - آشيلامه - آشيلامه.

اشلب } **ἰᾰλέπ,** βλ. ايشلب.

اشلشمك } T. **ἐᾰ-λεᾰμέκ,** ρμ.οὐδ. συζεύγνυσθαι, συνδυάζεσθαι, βατεύεσθαι· [ἐπὶ πτηνῶν]. § γίνεσθαι ὅμοιον [ταῖρι].

اشلمك } T. **ἐᾰ-ιλ-μέκ,** ρμ.πθ. ἀνασκάπτομαι, σκαλίζομαι, ξέομαι, κοιλαίνομαι, καθίσταμαι λακκώδης [ἐπὶ γῆς, ἐδάφους].

اشمار } T. **ἰᾰμάρ,** ὄν.νεῦμα διὰ τῶν ὀφθαλμῶν· ‖ Ρμ. ποιῶ νεῦμα.

اشمام } A. **ἰᾰμᾰμ** [ῥζ. شمّ] ρ. ἀφ. τὸ δίδειν τινὶ ἢ ποιεῖν τινα ὀσφραίνεσθαι, τὸ δίδειν εἰς τι ὀσμήν τινα: كلاب — τὸ δίδειν εἰς τι ὀσμὴν ῥοδοστάγματος **[γκιδλάπ].**

اشمط } A. **ἐᾰμάτ,** ἐπθ. λευκόφαιος τὴν κόμην, τὸ γένειον.

آشمق } T. **ἀᾰ-μᾰκ,** ρμ. μτδ. ὑπερπηδῶ, ὑπερβαίνω ὄρος, τοῖχον, διέρχομαι θάλασσαν, ποταμόν, χάνδακα, σύνορον καὶ φθάνω εἰς τὸ ἀντίθετον μέρος, βατεύω·[αἰτ. ἢ δη]: آشدى ديوارى ὑπερεπήδησε τὸν τοῖχον· || طالغه باشلادى اوزرندن آشمغه وإيورك اوزرندن آشمز τὰ κύματα ἤρχισαν νὰ ὑπερπηδῶσιν ἄνωθεν τοῦ πλοίου· || فائض نظامى يوزده طقوزى آشمز ὁ νόμιμος τόκος δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὰ ἐννέα τοῖς ἑκατόν· || — طقسانى ὑπερβαίνω τὸ ἐννενηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας· || افنديمزك ممنونيت درجه‌سنى آشدى ἡ εὐχαρίστησις τοῦ κυρίου ὑπερέβη τὸ ὅριον· || آت قشرغى آشمه ἐὰν ὁ ἵππος βατεύσῃ τὴν φορβάδα.

اشمك } T. **ἐᾰ-μέκ,** ρμ.μτδ.ἀνασκάπτω, σκαλίζω, ξέω τὴν γῆν διὰ τῶν ὀνύχων, τῶν ποδῶν, ὡς ἡ ὄρνις κτλ.:— طوپراق اشه كوزينى چيقارير طاوق — σκαλίζω τὸ χῶμα, τὴν γῆν· ‖ ἡ ὄρνιθα σκάλιζε σκάλιζε βγάζει τὸ μάτι της· [πρμ.].‖ — مزار σκαλίζω τάφον, τυμβωρυχῶ, κλέπτω ἐκ τοῦ τάφου τὰ ἐνδύματα νεκροῦ· § ρμ. οὐδ. περιφέρομαι ὡς ἀλήτης, τυχοδιώκτης· σπεύδω εἰς ἐκπλήρωσιν ὑπηρεσίας· βαδίζω πέδην· [ἐπὶ ἵππου].

اشمل } A. **ἐᾰμέλ** [παραθ. τοῦ شامل] ἐπθ. περιεκτικώτερος-τατος.

اشمه } II. **ἐᾰμέ** [ἐκ τοῦ اشمك] ὄν. πηγὴ ὕδατος ἐν ἀμμώδει ἐδάφει: بيكار — κρήνη [τοιαύτης πηγῆς].

اشميزاز } ἢ ازاز اشمز A. **ἰᾰμιζᾰζ** [ῥζ. شمز] ρ. ἀφ. στενοχωρία, ἀποστροφή, ἀηδία· μορφασμὸς προσώπου ἐκ στενοχωρίας ψυχικῆς, ἀποστροφῆς: باشلادى اظهار — ἤρχισε νὰ δεικνύῃ μορφασμούς· ‖ چهره‌سى ايدبور ايدى — τὸ πρόσωπόν του ἐπαρουσίαζε μορφασμούς.

آشنا } II. **ἀᾰνά,** κ. **ἀᾰινά,** ἐπθ. γνώριμος, γνωστός, φίλος, γνώστης, εἰδήμων: بيكانلر عنايتنه دوشدى احتياج بر لطفى اولدى بو قدر لرك — [στιχ.] εἰς τὸ ἔλεος τῶν ξένων ἐδέησε νὰ καταφύγω· μία χάρις δὲν ἐγένετο [ἐκ μέρους] τοσούτων γνωρίμων· ‖ [δοτ.]: — لسان تركيه εἰδήμων, γνώστης τῆς τουρκικῆς γλώσσης· § ἐν συνθέσει σχηματίζει ἐπίθετα: — كار πεπειραμένος, γνώστης ὑποθέσεων·‖— فن ἐπιστήμων· ‖ — ذوق ὁ ἔχων καλαισθησίαν [γοῦστο]· ‖ — اولمق γίνομαι γνώριμος, φίλος ἢ γνώστης, εἰδήμων· § πλθ. آشنايان **ἀᾰναγιᾰν:** — ذوق οἱ ἔχοντες καλαισθησίαν.

آشناكر } II. **ἀᾰνα-γκέρ,** ἢ آشناور **ἀᾰνα-βὲρ** ὄν. κολυμβητής.

آشنالق } T. **ἀᾰινα-λήκ,** ἀφ. γνωριμία, φιλία, χαιρετισμός: ار — **ἀᾰινα-ληγημὴζ βάρ,** ἔχομεν γνωριμίαν, φιλίαν· [βλ. آشنايى]. ‖ Ρμ. χαιρετῶ· [δοτ.].

آشنايان } II. **ἀᾰναγιᾰν,** πλθ. τοῦ آشنا βλ.

آشنايى } II. **ἀᾰνα-γί,** ἀφ. γνωριμία, φιλία, χαιρετισμός: اظهار — ἐδειξαν γνωριμίαν, ἐχαιρέτησαν· § γνῶσις: — **معاملە‌ى آشنايى,** γνῶσις τῶν σπουδαίων ὑποθέσεων, σπουδαιογνωσία:— معاملە كياست νοημοσύνη τοῦ γινώσκειν τὰς σπουδαίας ὑποθέσεις.

آشنديرمق } T. **ἀᾰ-ντηρ-μᾰκ,** ρμ. μτδ. φθείρω διὰ τῆς προστριβῆς ἢ

διὰ τοῦ ρινίου, λεαίνω, ἐξομαλίζω· μτφ. ἐνοχλῶ: — قپويى φθείρω τὴν θύραν· μτφ. μεταβαίνω εἰς τινα οἰκίαν συχνότατα.

اشنع } A. **ἐᾰνά** [παραθ. τοῦ شنيع] ἐπθ. μυσαρώτερος, ἀποτροπαιότερος, εἰδεχθέστερος-τατος: مظالم — ἡ μυσαρωτέρα τῶν βιαιοτήτων.

آشنق } T. **ἀᾰ-ιν-μᾰκ,** ρμ. μσ. φθείρομαι ἐκ τῆς προστριβῆς, τρίβομαι, παλαιοῦμαι: آشنمامسيچون اوچهلرك διὰ νὰ μὴ φθαρῶσι [φαγωθῶσι] τὰ πέλματα τῶν ὑποδημάτων· || آشنش انحتار κλειδίον ἐφθαρμένον [φαγωμένον] ἐκ τῆς προστριβῆς, χρήσεως.

اشنمك } T. **ἐᾰ-ιν-μέκ,** ρμ. οὐδ. σκαλίζω, ξέω τὸ ἔδαφος· [λέγεται ἐπὶ ζώων, ὡς ὁ ἵππος, ὁ κύων, ἄτινα πρὸ τῆς ἐκτελέσεως τῆς φυσικῆς ἀνάγκης των ξέουσι τὸ ἔδαφος].

اشنه } **ὄᾰνέ,** ὄν. θ. βρύον.

اشنيه } A. **ὄᾰνιγέ,** ὄν. θ. φύκη, φυκοειδῆ φυτά.

اشواق } A. **ἐᾰβᾰκ** [πλθ. τοῦ شوق] ὄν. ἐπιθυμίαι, ὀρέξεις: وار دلده بر آرزوى — جاويدى الىكده ὑπάρχει ἐν τῇ καρδίᾳ εἷς πόθος αἰώνιος, ὅστις τὰς ἐπιθυμίας μου **[ἐᾰβακημὴ]** αὐξάνει.

آشوب } II. **ἀᾰσούπ** [προστ. τοῦ آشوفتن **ἀᾰσουφτὲν**] ὄν. ταραχή, θόρυβος, ἀταξία, σύγχυσις: نيچون قانلر دوكر تيغ نكاهك نيچون سن بويله — جهانسك διατὶ αἵματα χύνει τὸ ξίφος τοῦ βλέμματός σου;διατὶ σὺ οὕτως ἡ ταραχὴ τοῦ κόσμου εἶσαι;‖انكيز — ὁ διεγείρων ταραχάς·§ἐν συνθέσει σημαίνει ταράττων: — دل ὁ ταράττων τὴν καρδίαν.

آشوبكاه } II.**ἀᾰσούπ-γκιᾰχ,** ἢ آشوبكه **ἀᾰσούπ-γκέχ,** ὄν. τόπος ταραχῆς, συγχύσεως.

آشورى } T. **ἀᾰσηρή,** βλ. آثيرى.

اشهاد } A. **ἐᾰχᾰδ** [δ' πλθ. τοῦ شاهد] ὄν. μάρτυρες ἐν δίκῃ·‖συνηθ. شهود βλ.

اشهاد } A. **ἰᾰχᾰδ** [ῥζ. شهد] ρ. ἀφ. προσαγωγὴ μάρτυρος: — ى بو دعواده فلانك — **اشهاد مقبول اولمز** δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γένηται δεκτὴ ἡ προσαγωγὴ τοῦ δεῖνος ὡς μάρτυρος· ‖ Ρμ.προσάγω μάρτυρα [αἰτ.]: اثبات دعوى ايچون — ἐπιδεικτικὸν πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀγωγῆς προσήγαγον μάρτυρα τὸν δεῖνα.

اشهب } A. **ἐᾰχέπ,** ἐπθ. λευκόφαιος [ἵππος]· § ὄν. ψυχρὰ ἡμέρα.

اشهد } A. **ἔᾰχεδου,** ρμ. μαρτυρῶ: ان لا اله الا الله **ἔᾰχεδου ἔννε λὰ ἴλλαχι ιλλα ἀλλάχ,** μαρτυρῶ βεβαίως ὅτι δὲν ὑπάρχει Θεὸς εἰμὴ ὁ Θεός.

اشهر } A. **ἐᾰχῆρ** [παραθ. τοῦ شهر] ἐπθ. περιφημότερος, γνωστότερος-τατος: — اقوالە كوره κατὰ τὸν γνωστότερον λόγον· ‖ — وقايعدن τὸ περιφημότερον τῶν γεγονότων.

اشهر } A. **ἐᾰχῶρ** [πλθ. τοῦ شهر μὴν] ὄν. μῆνες: حرم — **ἐᾰχῶρι χουρούμ,** μῆνες ἀπηγορευμένοι·οὕτως ὀνομάζονται τέσσαρες μῆνες τοῦ σεληνιακοῦ ἔτους, ἤτοι οἱ رجب **ρεδζέπ,** ذى القعده **ζὴλ-κατέ,** ذى الحجه **ζηλ-χηδζὲ** καὶ محرم **μουχαρρέμ,** διότι πρὸ τοῦ Μωαμεθανισμοῦ ἐν τοῖς χρόνοις τῆς εἰδωλολατρείας δὲν ἐπετρέπετο κατὰ τοὺς μῆνας τούτους ὁ πόλεμος· § βλ. καὶ شهور.

اشه‌لەمك } ἢ كلمك اشمك T. **ἐᾰ-ελε-μέκ,** ρμ. μτδ. σκαλεύω ἐλαφρῶς καὶ ἀνακινῶ τὸ χῶμα, τὸ πῦρ ἢ ἄλλο τι· μτφρ. ἐρευνῶ, ἐξετάζω[αἰτ.]:— اوكنى **ὀνσνὸ ἐᾰελεμέκ,** ἐρευνῶ τὸ πρὸ αὐτοῦ, ἤτοι διά τινων προοιμίων κάμνω τινὰ νὰ ὁμιλῇ, ἐρεθίζω,ὑποκινῶ,βολιδοσκοπῶ: اشه‌لدجه سويلدى طوردى اوكنى ὅσῳ ἠρέθιζεν αὐτόν, τοσοῦτον ἐκεῖνος ἐξηκολούθει νὰ ὁμιλῇ.

اشهى } **ἐᾰχὰ** [παραθ. τοῦ شهى] ἐπθ. ὀρεκτικώτερος, νοστιμώτερος-τατος: طعام غايت نفيس و — ايدى τὸ γεῦμα ἦτο λίαν ἐξαίρετον καὶ ὀρεκτικώτατον.

اشه‌جك } T. **ἐᾰε-δζίκ,** ὄν. ὀνάριον· βλ. اشكجك.

آشى } T. **ἀᾰσή,** ὄν. ἐμβολάς, ἐμβόλιον· δαμαλίς: اورمق — اشجاره ἐμβολιάζω τὰ δένδρα· || سى — اينك βούπτυον, ἐμβόλιον ἐκ δαμάλεως, ἢ چيچك — سى ἐμβόλιον ἐξ εὐφλογίας, δαμαλίς·βλ. تلقيح·‖ — قلمى κλάδος κοπτόμενος ἀπό τινος δένδρου ὅπως ἐμβολιασθῇ ἐπὶ ἄλλου· ἢ κάλαμος περιέχων τὴν δαμαλίδα λεγόμενος καὶ توبى — **ἀᾰσὴ τσγιδ,** πτερὸν δαμαλίδος, ἢ — انبويه‌سى **ἀᾰσὴ ἐνπουπεσί,** φιαλίδιον περιέχον δαμαλίδα· || بويا‌سى — ὦχρα, γῆ μεταλλικὴ ἐρυθρὰ κονιοποιημένη, χρησιμεύουσα εἰς βαφήν· || — طاشى μεταλλικὴ γῆ, ἐξ ἧς ἡ ὦχρα.

اشیاء A. **ἐᾱγγὰ** [πλθ. τοῦ شئ] ὄν. ἔπιπλα, πράγματα, ἀποσκευαί, ἐμπορεύματα: —نقل μεταφορὰ ἐπίπλων· || —سنی باغلامق δένειν τὰς ἀποσκευάς, ἑτοιμάζεσθαι πρὸς ἀναχώρησιν· || —چانطه‌سی ἀκκος ἀποσκευῆς, μάρσιπος· || —ی تجاریه ἐμπορικὰ πράγματα, ἐμπορεύματα· § κοινῶς θεωρούμενον ὡς ἑνικὸς ἔχει καὶ πληθυντικὸν τουρκιστί: اشیالر **ἐᾱγγαλάρ.**

آشیان II. **ἀᾱγγάν,** ὄν. φωλεά: پایار غریب قوشك—نی الله κατασκευάζει τοῦ ξένου πτηνοῦ τὴν φωλεὰν **[ἀᾱγγανινὶ]** ὁ Θεός· § ἐν συνθέσει σημαίνει ὁ διαμένων, ἐφησυχάζων: —فردوس **φιρτὲδς ἀᾱγγάν,** ὁ διαμένων ἐν τῷ παραδείσῳ, μακαρίτης, ἀοίδιμος.

آشیانه II. **ἀᾱγγαν-έ,** ὄν. φωλεά, κατοικία: هر کس —سنه چکیلر کیجه اولنجه ἅμα γένηται νύξ, ἕκαστος ἀποσύρεται εἰς τὴν κατοικίαν του **[ἀᾱγγανεδινέ].**

آشیجی T. **ἀᾱν-δζή,** ὄν. δαμαλιστής.

آشیر تمق T. **ἀᾱ-ηρτ-μάκ,** ρ. διαμ. κάμνω ἢ ἀφίνω νὰ ὑπεξαιρέσωσι, ὑποκλέψωσι, νὰ περάσωσι πέραν τοίχου ἢ ὑψηλοῦ μέρους [δοτ. αἰτ.].

آشیرلمق T. **ἀᾱ-ηρηλ-μάκ,** ρμ. πθ. ὑπεξαιροῦμαι, ὑποκλέπτομαι, περῶμαι πέραν τοίχου ἢ ὑψηλοῦ μέρους.

آشیرمق T. **ἀᾱ-ηρ-μάκ,** ρμ. μτβ. κάμνω τι νὰ περάσῃ ἐκεῖθεν, περνῶ ἢ ρίπτω πρᾶγμά τι ἐκεῖθεν ὑψηλοῦ μέρους, ὡς λίθον πέραν τοίχου κτλ. ὑπερβαίνω, ὑπερπηδῶ· ὑπεξαιρῶ, ὑποκλέπτω, ἀπάγω· [αἰτ.]: جدینی آشیرمش چکمجه‌دن ایکی ὑπερέβη τὸ ὄριον του· || —یه آشیرمش بجیدیه ὑπεξήρεσεν ἐκ τοῦ συρταρίου δύο μεδζιδιέδες· || —چوجق ἀπάγω παῖδα.

آشیرمه T. **ἀᾱηρμά,** ὄν. ἀπαρ. τὸ ποιεῖν τι διέρχεσθαι ἐκεῖθεν κτλ. βλ. προηγ. § ὄν. πᾶν τὸ ἐπί τινος ἄλλου δενόμενον, ἐπίδεσμος· § κλοπιμαῖον πρᾶγμα.

آشیری ἢ آشوری ἢ آشری T. **ἀᾱηρὴ** [اشیرمق] ἐπρ. πέραν: —دکی πέραν τῆς θαλάσσης, εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην· || —طاغ πέραν τοῦ ὄρους· || —کون ἡμέραν παρ' ἡμέραν· § λίαν, σφόδρα· —درجه‌ده ὑπὲρ τὸ μέτρον, εἰς μέγαν βαθμόν.

آشیسز T. **ἀᾱη-σήζ,** ἐπθ. ὁ μὴ ἐμβολιασμένος, ἄγριος [ἐπὶ δένδρων]· ὁ μὴ δαμαλισθείς: چوجقلر— οἱ παῖδες οἱ μὴ δαμαλισθέντες.

آشیق T. **ἀᾱὴκ** [آشمق] ἐπθ. ὁ ὑπερβαίνων, ὑπερπηδῶν τι· ὁ προστριβόμενος καὶ φθείρων πρᾶγμά τι: || کیکی—ἀστράγαλος· || —اویونی παιδιὰ ἀστραγάλων, ἀστραγαλισμός, κ. κότσι· [τὸ ἄνω μέρος τοῦ ἀστραγάλου τοῦ χρησιμεύοντος ὡς παιδιὰ λέγεται بك **πέη** βασιλεύς, τὸ κάτω کتخدا **κετχηδὲά** κεχαγιᾶς, τὸ δὲ λακκῶδες کجکی ἀρτοπώλης καὶ τὸ ἕτερον خرسز κλέπτης]· || —آتمق ῥίπτω ἢ παίζω ἀστραγάλους· μτφρ. συναγωνίζομαι: فلان کیمسه ایله آتیلمز — μετὰ τοῦ δεῖνος δὲν δύναταί τις νὰ συναγωνισθῇ· || —ی بك اوطورمش ὁ ἀστράγαλός του ἐκάθησε βασιλεύς, ἐνίκησε, ἐπέτυχε.

اشیك T. **ἐᾱὶκ** [اشمك] ὄν. οὐδός, κατώφλιον: —چیقمق ἐξέρχομαι εἰς τὸν οὐδόν, ἀναχωρῶ· || —اغجی μοχλὸς θύρας.

آشیلاتدیرلمق T. **ἀᾱη-λαττηρηλμὰκ,** ρμ. πθ. ἐμβολιάζομαι ὑπό τινος τῇ διαταγῇ τρίτου: مکتب چوجقلری آشیلاتدیرلمش οἱ παῖδες τῆς σχολῆς ἐδαμαλίσθησαν [τῇ διαταγῇ τῆς ἀρχῆς ἢ τῆς ἐφορίας].

اشیلاتمق T. **ἀᾱη-λατμὰκ** ἢ **اشیلاتمق ἀᾱλατμάκ,** ρμ. διαμ. κάμνω ἢ βάλλω τινα νὰ ἐμβολιάσῃ κτλ. βλ. ἐπόμ. [δοτ. αἰτ.].

آشیلامق T. **ἀᾱη-λαμάκ,** ἢ آشلامق **ἀᾱλαμάκ,** ρμ. μτβ. ἐγκεντρίζω, ἐμβολιάζω [αἰτ.]:—اغاج ἐμβολιάζω δένδρον· || —چوجق — δαμαλίζω παῖδα πρὸς προφύλαξιν ἀπὸ τῆς εὐφλογίας· § ψύχω, κρυόνω ὕδωρ, ποτὸν, ἀναμιγνύων πάγον, χιόνα.

آشیلامه T. **ἀᾱηλαμά,** ἢ آشلامه **ἀᾱλαμὰ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. ἀπεψυγμένος διὰ χιόνος ἢ πάγου, ψυχρός: صو— ὕδωρ ψυχρανθέν, ψυχρόν· || —لیمونادا λεμονάδα ψυχρά.

آشیلانمق T. **ἀᾱη-λανμὰκ** ἢ آشلانمق **ἀᾱ-λανμάκ,** ρμ. πθ. ἐγκεντρίζομαι, ἐμβολιάζομαι, δαμαλίζομαι· § ψύχομαι ὕδωρ ἢ ποτὸν διὰ χιόνος ἢ πάγου.

آشیلی T. **ἀᾱη-λὶ,** ἐπθ. ὁ ἐγκεντρισμένος, ἐμβολιασμένος, δαμαλισθείς: چوجق— παῖς δαμαλισθείς.

اشیم A. **ἐᾱίμ,** [ρζ. شم] ἐπθ. ὁ ἔχων ἐπὶ τοῦ δέρματος φακὸν [ἐλπά] ἢ στίγμα τι.

اص T. **ἤς** [λ. ἀρχ.] ὄν. κύριος, κάτοχος: —ی لطف κύριος χάριτος, ἐλευθέριος, γενναιόδωρος· || —ی آغرلیان اینه کیك آتار ὁ περὶ πολλοῦ ποιούμενος τὸν κύριον **[ἠσηνὶ]** ῥίπτει εἰς τὸν κῦνά του **[ἰτινὲ]** ὀστοῦν [πρμ.]· § φωνή, αἴσθησις, κατοικία, καλλιέργεια, ἐν γένει πᾶν ὅ,τι δεικνύει τὴν ὕπαρξιν ἔν τινι μέρει ἀνθρώπων· [βλ. اصل - اصسز].

اصابت A. **ἰσαπέτ** [ρζ. صوب] ρ. ἀφ. θ. εὐστοχία, ἤτοι κτύπημα εἰς τὸ σημάδι [ἐπὶ σφαίρας, λαχνοῦ, κεραυνοῦ], προσβολὴ [δοτ.]: ی— نشانه قورشونك ἡ εὐστοχια τῆς σφαίρας κατὰ τοῦ σκοποῦ· || —صاعقه προσβολὴ κεραυνοῦ· —عین προσβολὴ ὀφθαλμοῦ, βασκανία· || —قرعه κλήρωσις [ἐπιτυχία λαχνοῦ, κλήρου]· || —رأی εὐστοχία γνώμης· || Ρμ. εὐστοχῶ, κτυπῶ τὸ σημάδι, προσβάλλω, πλήττω· [δοτ.]: ایلدی اوق شکاره آتدیغی τὸ βέλος, ὅπερ ἔρριψε, προσέβαλε τὸ θήραμα· || —ایلدی اکا زول ἔπληξεν αὐτὸν ἀποπληξία· || [ده]: —ایلدی رأینده ηὐστόχησεν ἐν τῇ γνώμῃ του· || —ایتدیرمك κάμνω νὰ εὐστοχήσῃ, νὰ προσβάλλῃ [δοτ. αἰτ.]: —ایتدیرمدی نشانه قورشونی δὲν ἠδυνήθη νὰ κάμῃ τὴν σφαῖραν νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ, νὰ κτυπήσῃ τὸ σημάδι· § [ἐπρ.] ἀγαθῇ τύχῃ, καλά: کندیسنه تصادف ایدلدی — ἀγαθῇ τύχῃ ὅτι συνηντήσαμεν αὐτόν· || —بولمدینی بوراده ἔγινεν ὅτι δὲν εὑρέθη ἐνταῦθα.

اصابت قریب II. **ἰσαπέτ-καρίπ,** ἐπθ. εὐστοχος [εὐστοχίᾳ ἐγγύς]: —آصفانه‌لری تصویب ἔγκρισις εὐστοχος τῆς Ὑμ. Ἐξοχότητος.

اصابت قرین II. **ἰσαπέτ-καρίν,** ἐπθ. εὐστοχος [εὐστοχίᾳ ἐγγύς]: رأی— رزین γνώμη σπουδαία καὶ εὔστοχος.

اصابت معتاد II. **ἰσαπέτ-μοτάτ,** ἐπθ. εὔστοχος [εὐστοχίᾳ εἰθισμένος].

اصابع A. **ἐᾱσαπὶ** [πλθ. τοῦ اصبع] ὄν. δάκτυλοι: —ال التصاق **ἰλτισάκου-λ-ἐᾱσαπί,** δακτυλοσύμφυσις, ἤτοι συνένωσις φυσικὴ δακτύλων μὴ διαχωριζομένων ἀπ' ἀλλήλων.

اصاغر A. **ἐᾱσαγὶρ** [πλθ. τοῦ اصغر] ἐπθ. μικρότεροι, κατώτεροι, ὑποδεέστεροι: —و اکابر οἱ κατώτεροι καὶ οἱ ἀνώτεροι· ||صغار و کبار συνηθέστερον βλ.

اصاغه A. **ἰσαγὰ** [ρζ. صوغ] ρ. ἀφ. θ. τὸ χωνεύειν, ἤτοι τὸ χύνειν εἰς τύπον [καλοῦπι], χώνευσις, χύσιμον, κατασκευή: —یله مشغول اولور حروف ἐνασχολεῖται εἰς τὴν κατασκευὴν [χύσιμον] στοιχείων ἀλφαβητικῶν· || Ρμ. [αἰτ.]: ایلدی — موم ἔχυσεν ἤτοι κατεσκεύασε κηρία· || —ایدیلان طوپلر چلیکدن τηλεβόλα χυθέντα ἐκ χάλυβος.

آصال A. **ἀσάλ** [πλθ. τοῦ اصیل] ὄν. ὁ χρόνος ὁ μεταξὺ τοῦ δειλινοῦ καὶ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, ἑσπέρα· βλ. غدو.

اصالت A. **ἐσαλέτ,** ἢ **ἀσαλὲτ** [ρζ. اصل] ὄν. θ. στερρότης, εὐστάθεια, τὸ ἔξοχον: —رأی, ἢ فکر —, εὐστάθεια ἢ τὸ ἔξοχον γνώμης, σκέψεως· § εὐγένεια καταγωγῆς: ارباب —ی εὐγενεῖς τὴν καταγωγήν· § τὸ εἶναί τινα ἔν τινι θέσει ἢ ὑποθέσει οὐχὶ ἀντιπρόσωπον ἢ πληρεξούσιον ἄλλου, ἀλλ' ἐνεργεῖν δι' ἴδιον λ]σμόν· [ἀντίθ. وکالت ἀντιπροσωπία, ἐπιτροπεία]: قریباً —مزی تحویل اولنمسنی وکالتك — εὔχομαι ἵνα ἡ ἐπιτροπεία μεταβληθῇ προσεχῶς εἰς τελείαν ἐγκατάστασιν· [εὐχὴ εἰς ἐπίτροπον θέσεώς τινος ὅπως λάβῃ ὁ ἴδιος τὴν θέσιν]. || بالاصاله **πὶ-λ-ἐᾱσαλέ,** αὐτοπροσώπως, ὁ ἴδιος· βλ. اصالةً.

اصالةً A. **ἐᾱσάλετ-εν,** ἐπρ. αὐτοπροσώπως, ὁ ἴδιος· [ἀντίθ. وکالةً]: کندی طرفندن وکالةً —و قرنداشلری طرفلرندن αὐτοπροσώπως μὲν δι' ἑαυτόν, ὡς ἀντιπρόσωπος δ' ἐκ μέρους τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ· || مأمور ایدلدی قائمقامله‌غه διωρίσθη Καϊμμακάμης τέλειος [ἤτοι οὐχὶ ὡς ἐπίτροπος].

اصالتلو T. **ἐᾱσαλετ-λή,** ἐπθ. εὐγενέστατος· [τίτλος ἀπονεμόμενος εἰς πρεσβευτάς καὶ ἄλλους ἀνωτέρους ὑπαλλήλους τῶν Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν]: المانیا سفیری—...جنابلری ἡ A. E. ὁ εὐγενέστατος κ..... πρεσβευτὴς τῆς Γερμανίας. § ἄλλοτε ἀπενέμετο καὶ εἰς τοὺς Πατριάρχας· βλ. رتبتلو.

اصباح A. **ἀσπάχ** [πλθ. τοῦ صبح] ὄν. αὐγαί, πρωΐαι.

اصبع A. **ἰσπί,** ἢ **ὄσπὸ,** ἢ **ἀσπά,** ὄν. δάκτυλοι: —قدم ὁ μέγας δάκτυλος τοῦ ποδός· § δάκτυλος [μέτρον μήκους].

اصبعی A. **ὄσπὸ-ῑ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῷ δακτύλῳ, δακτυλικός: ریشی —, δακτυλοπτεροσχιδής [ἐπὶ φύλλων]· § θ. اصبعیه **ὄσπὸϊγέ.**

آصپور A. **ἀσπούρ,** ὄν. εἶδος κρόκου ἐρυθροῦ [φυτ]· § χρῶμα ἐρυθρὸν ἐκ βαφῆς κρόκου.

اصح A, **ἐσάχχ** [παραθ. τοῦ صحيح] ἐπθ. ἀκριβέστερος, ὀρθότερος-τατος: ـــ روايات ἢ ἀκριβεστέρα τῶν φημῶν.

اصحا A. **ἐσηχχὰ** [πλθ. τοῦ صحيح] ἐπθ. ὑγιεῖς.

اصحاب A. **ἀσχὰπ** [πλθ. τοῦ صاحب] ὄν. κάτοχοι, κύριοι : املاك ـــ κάτοχοι κτημάτων, κτηματίαι· || شجاعت ـــ κάτοχοι ἀνδρείας, ἀνδρεῖοι· || رتبه ـــ κάτοχοι βαθμοῦ, βαθμοῦχοι· || ق ـــ κάτοχοι ἐπιστήμης, ἐπιστήμονες· || دعوی ـــ διάδικοι· || دیون ـــ ὀφειλέται· || مطلوب ـــ δανεισταί· §φίλοι,σύντροφοι: كرام ـــ οἱ ἀξιότιμοι σύντροφοι·[οὕτω καλοῦνται οἱ σύντροφοι ἢ μαθηταὶ τοῦ Μωάμεθ]· || كهف ـــ οἱ σύντροφοι τοῦ σπηλαίου, ἤτοι ἑπτὰ πρόσωπα κλεισθέντα κατὰ τὸ Κοράνιον ἐν σπηλαίῳ καὶ ἐπὶ μακρὸν κοιμηθέντα· || بدر ـــ οἱ σύντροφοι τοῦ Βέδρ, ἤτοι οἱ ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Βεδρ μετὰ τοῦ προφήτου Μωάμεθ παρόντες ἀγωνισταί.

اصداء A. **ἠσπὰ** [ῥζ. صدا] ῥ. ἀφ. ἀντήχησις, ἠχώ: جبل ـــ ی — ἀντήχησις ὄρους **[ὄζεπέλ]**.

اصدار A. **ἠσπὰρ** [ῥζ. صدر, βλ. صدور] ῥ. ἀφ. ἔκδοσις [ἐπὶ Αὐτοκρ. διαταγῆς, διπλώματος, ἢ κλήσεως]: ی — امرجليك ἔκδοσις ὑψηλῆς [Αὐτοκρ.] διαταγῆς· ‖ Ρμ ἐκδίδω: اولندی — فرمان ἐξεδόθη φερμάνιον· || محكمه‌دن اولنان —ἡ κλῆσις ἢ ἐκδοθεῖσα ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου.

اصداف A. **ἀσπὰφ** [πλθ. τοῦ صدف] ὄν. κόγχαι, κογχύλια, κόχλοι [μαργαριτοφόροι].

اصداق A. **ἀσπὰκ** [πλθ. τοῦ صدق] ὄν. ἀλήθειαι· [σπν.].

اصديرمق T. **ἀσ-πηρ-μάκ,** ῥ. διαμ. βάλλω ἢ διατάττω ν' ἀναρτήσωσί τι, ἢ ἀπαγχονίσωσί τινα [δοτ. αἰτ.].

اصدق A. **ἀσπὰκ** [παραθ. τοῦ صادق] ἐπθ. ἀληθέστερος, εἰλικρινέστερος - τατος: اصدقاء ـــ ὁ εἰλικρινέστερος τῶν εἰλικρινῶν.

اصدقاء A. **ἀσπηκὰ** [πλθ. τοῦ صديق] ἐπθ. εἰλικρινεῖς φίλοι, ἢ πιστοὶ καὶ ἀφωσιωμένοι θεράποντες ἢ ὑπήκοοι: ی — دولت عليه οἱ εἰλικρινεῖς φίλοι ἢ οἱ πιστοὶ ὑπήκοοι τοῦ ὑψηλοῦ Κράτους.

اصرار A, **ἠσράρ** [ῥζ. صرّ] ῥ. ἀφ. ἐπιμονή·[ασ]: حكمی نه كی — باطل بر دعواده اولور ποίαν σημασίαν ἔχει ἡ ἐπιμονὴ ἐν διισχυρισμῷ ματαίῳ; || حقسز شیده—بالاخره صاحبی شرمسار ایدر ἡ ἐπιμονὴ εἰς ἄδικόν τι πρᾶγμα ἐπὶ τέλους τὸν κάτοχον αὐτῆς καταισχύνει· ‖ Ρμ. ἐπιμένω· [ασ] : طلبنده—ایتمش ἐπέμενεν ἐν τῇ ἀπαιτήσει αὐτοῦ.

اصرتمق ἢ اصرتمق ἢ ایصرتمق T. **ἠσηρ-τμάκ,** ῥμ.διάμ.βάλλω ἢ ἀφίνω π.χ. τὸν κῦνα νὰ δαγκάσῃ τινὰ ἢ τι [δοτ. αἰτ.].

اصرغان T. **ἠσηργὰν** [ἐκ τοῦ اصرمق] ἐπθ. δάκνων,μοχθηρός, δηκτικός· ||— اوی کنیدن, κ. τσουκνίδα.

اصرمق ἢ اصرمق ἢ ایصرمق T. **ἠσηρ-μάκ,** ῥμ. μτδ. δάκνω· μτφ. κακολογῶ· [αἰτ]: المای الی ἔδηξε τὴν χεῖρά μου· || اصیردی ἔδηξε τὸ μῆλον, ἤτοι διὰ τοῦ ὀδόντος ἀπέσπασε τμῆμα αὐτοῦ·||— آج دماغ δάκνω τὴν παλάμην,ἤτοι παραφέρομαι,καθίσταμαι μανιώδης· ||—پارمق δάκνω τὸν δάκτυλον,ἤτοι ἀπορῶ,ἐξίσταμαι·|| — یاقه δάκνω τὸ περιλαίμιον, ἤτοι ἐν καιρῷ πειρασμῶν ζητῶ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ· [συνών. تۏ استعاذه]. || — كوز گینمك γινώσκω ὀλίγον: كوزم اصیریور νομίζω ἢ μοὶ φαίνεται ὅτι τὸν γνωρίζω, ὅτι κάπου τὸν εἶδον.

اصریجی ἢ اصریجی ἢ ایصریجی T. **ἠσηρηζὴ** [ἐκ τοῦ اصرمق] ἐπθ. ὁ δάκνων, δηκτικός.

اصریق ἢ اصریق ἢ ایصریق T. **ἠσηρὴκ** [ἐκ τοῦ اصرمق] ὄν. δῆγμα.

اصسز T. **ἠσ-σήζ,** ἐπθ. ἀδέσποτος, ἀκατοίκητος, ἔρημος: اطه‌لر — νῆσοι ἔρημοι· || زقاق ἢ یول — ὁδὸς ἔρημος.

اصطباب A. **ἠστηπὰπ** [ῥζ. صبّ] ῥ. ἀφ. ἐκχύμωσις,ἤτοι ἔκχυσις τῶν ὑγρῶν ἔξω τῶν ἀγγείων αὐτῶν· [ἰατρ.].

اصطبار A. **ἠστηπὰρ** [ῥζ. صبر] ῥ. ἀφ. τὸ ὑπομένειν,ὑπομονή·[δοτ.]: دشواردر هجرانکزه — δύσκολον εἶναι τὸ ὑπομένειν τὸν ἀποχωρισμόν ὑμῶν· [στιχ.]· || ـــ اظهار τὸ δεικνύειν ὑπομονήν· § συνηθέστερον صبر βλ.

اصطبل A. **ἰστὰπλ** [ἐκ τοῦ Ἑλλ.] ὄν. σταῦλος: عامره ـــ αὐτοκρατορικὸς σταῦλος· || عامره مدیری ـــ σταυλάρχης, διευθυντὴς τοῦ αὐτοκρ.σταύλου· || عامره پایه‌سی ـــ τιμητικὸς βαθμὸς σταυλάρχου ἀπονεμόμενος κυρίως εἰς τοὺς ἀρχηγοὺς ἀτάκτου στρατοῦ καὶ ἄλλους.

اصطخر **ἰστὰχ,** ὄν.κ.Περσέπολις·[ἀρχαία πρωτεύουσα τοῦ περσικοῦ βασιλείου].

اصطرلاب A. **ὀστῦρλάπ,** βλ. اسطرلاب.

اصطفاء A. **ἠστηφὰ** [ῥζ. صفو, βλ. صفوت] ῥ.ἀφ. ἐκλογή· [σπν.]· || βλ. مصطفی.

اصطفاف A. **ἠστηφὰφ** [ῥζ. صفّ] ῥ. ἀφ. παράταξις: ارباب تماشا ـــ παράταξις θεατῶν· || جنود ـــ παράταξις στρατοῦ· || نما ـــ **ἠστηφὰφ-νδμὰ,** παρατεταγμένος: شاهانه تعظیم و تکریم اولان عساکر ἡ πρὸς τιμὴν καὶ σεβασμὸν παρατεταγμένος αὐτοκρατορικὸς στρατός· [σπν.].

اصطلاح A. **ἠστηλὰχ** [ῥζ. صلح] ῥ. ἀφ. τεχνικὸς ὅρος, ἤτοι λέξις καθιερωμένη ἔν τινι ἐπιστήμῃ ἢ τέχνῃ εἰς ἰδιαιτέραν ἔννοιαν· || ی — رياضيه ὅρος τῶν μαθηματικῶν ἐπιστημῶν· || — علم λεξιολογία· || اولق —γίνεται τεχνικὸς ὅρος, ἤτοι λέξις τις καθιεροῦται εἰς ἔννοιάν τινα· || پارمق — ὁμιλῶ ἐπιτετηδευμένως· || اوزره تكلم ایلر —ὁμιλεῖ ἐπιτετηδευμένως· § πλθ. اصطلاحات βλ.

اصطلاحات A. **ἠστηλαχ-άτ,** ὄν. πλθ. τεχνικοὶ ὅροι, ὀνοματολογία: ـــ فنیه ἐπιστημονικοὶ ὅροι·||ـــ رياضيه ὅροι μαθηματικοί· || ـــ طبیه ὅροι ἰατρικοί· || ـــ كيميويه ὀνοματολογία χημική·|| ـــ نباتیه ὀνοματολογία φυτῶν.

اصطلاحپرداز Π. **ἠστηλὰχ-περτάζ,** ἐπθ. ὁ ὁμιλῶν ἢ γράφων ἐπιτετηδευμένως, ἤτοι ὁ μεταχειριζόμενος λέξεις σπανίας καὶ πομπώδεις.

اصطلاحپردازانه Π. **ἠστηλὰχ-περτάζανέ,** ἐπθ. ἐπιτετηδευμένος, πομπώδης, φρασεολογικός: — مقاله πραγματεία ἢ ἀγόρευσις ἐπιτετηδευμένη·§ ἐπρ. ἐπιτετηδευμένως, πομπωδῶς.

اصطلاحپردازلق T. **ἠστηλὰχ-περτάζλήκ,** ἀφ. τὸ ὁμιλεῖν ἢ γράφειν πομπωδῶς καὶ ἐπιτετηδευμένως, τὸ μεταχειρίζεσθαι λέξεις σπανίας, φρασεολογία.

اصطلاحپرداری Π. **ἠστηλὰχ-περτάζί,** ἀφ. βλ. προηγούμενον.

اصطناع A. **ἠστηνά,** [ῥζ. صنع] ῥ. ἀφ. ἐκλογή: صديق ـــ ἐκλογὴ φίλου.

اصطياد A. **ἠστηγιὰτ** [ῥζ. صيد] ῥ. ἀφ. ἄγρα, θήρα ἢ ἁλιεία: —برای **ἠστηγιάτ,** πρὸς ἄγραν· || συνηθέστ. صيد.

اصعاب A. **ἰσὰπ** [ῥζ. صعب] ῥ. ἀφ. τὸ δυσχεραίνειν, τὸ καθιστᾶν τι δύσκολον· || συνηθέστ. تصعيب.

اصعاد A. **ἠσὰτ** [ῥζ. صعد, βλ. صعود] ῥ. ἀφ. ὕψωσις, τὸ ἀνυψοῦν, ἀναβιβάζειν ἢ μετεωρίζειν τι· ‖ Ρμ. [αἰτ.]: شان دولتی—ایتك ἀνυψῶ τὸ γόητρον τοῦ κράτους·||بالون—ایدلشدر τὸ ἀερόστατον μετεωρίσθη.

اصعب A. **ἀσὰπ** [παραθ. τοῦ صعب] ἐπθ. δυσχερέστερος-τατος: امور ـــ ἡ δυσχερεστέρα τῶν ὑποθέσεων.

اصغاء A. **ἠσγὰ** [ῥζ. صغو] ῥ. ἀφ. τὸ τείνειν οὖς, ἀκούειν, δέχεσθαι· ‖ Ρμ. [αἰτ.]: تصيحتلری —ایتدی δὲν ἤκουσε τὰς συμβουλάς μου, ἤτοι ἐκώφευσε· || سوزی —ایتدی ἤκουσε [ἐδέχθη] τὸν λόγον μου.

اصغار A. **ἠσγὰρ** [ῥζ. صغر] ῥ. ἀφ. τὸ σμικρύνειν· [συνηθέστ. تصغير].§ τὸ θεωρεῖν τι σμικρὸν καὶ μὴ δίδειν ἐπομένως προσοχήν, περιφρόνησις: كبار ـــ περιφρόνησις τῶν μεγάλων [σπν.].

اصغر A. **ἀσγὰρ** [παραθ. τοῦ صغير] ἐπθ. μικρότερος-τατος: اولاد ـــ τὸ μικρότερον τῶν τέκνων· § δυϊκ. اصغران **ἀσγαράν,** ἢ اصغرين **ἀσγαρέϊν,** ἡ καρδία καὶ ἡ γλῶσσα.

اصغريت A. **ἀσγαρ-ιγέτ,** ὄν. θ. ὁ ἐλάχιστος ὅρος [Ἄλγεβ.]· βλ. اعظميت.

آصف **ἀσάφ,** ὄν. κ. Ἀσάφ· ὄνομα Βεζύρου τοῦ Σολομῶντος, παροιμιώδους ἐπὶ συνέσει καὶ σοφίᾳ· συνεκδ. τίτλος τιμῆς ἀπονεμόμενος εἰς τοὺς βεζύρας ἐν τῇ ἐπιστολογραφίᾳ καὶ ἰσοδυναμῶν τῷ Βεζύρης σοφός,συνετός: بی معادل ـــ Βεζύρης ἀπαράμιλλος.

اصفار A. **ἀσφὰρ** [πλθ. τοῦ صفر **σὴφρ**] ὄν. μηδενικά.

اصفاف A. **ἀσφὰφ** [πλθ. τοῦ صف] ὄν.τάξεις, στοῖχοι, γραμμαί· [σπν.].

آصفانه Π. **ἀσαφ-ανέ,** ἐπθ. περινούστατος, βεζυρικός:لری—ذات عالی· ἡ Ὑμετέρα περινουστάτη ἐξοχότης· || ـــ احسان βεζυρικὴ δωρεά.

اصفر A. **ἀσῤῥὲρ** [ρζ. صفر] ἐπθ. κίτρινος, ὠχρός: ـــ محبوب χρυσὸς [κιτρίνη ἐρωμένη]·||ـــ بحر κιτρίνη θάλασσα·|| ـــ صفراء **ἀσῤῥέρι σαῤῥά,** χολοκιτρίνη, ἤτοι χρωστικὴ οὐσία τῆς χολῆς.

اصفرار ἢ اصفرار A. **ἠσῤῥιρὰρ** [ρζ. صفر, βλ. اصفراء] ρ. ἀφ. τὸ κιτρινίζειν, ὠχριᾶν, ὠχρότης: اوراق ـــ κιτρίνισμα φύλλων·|| شمس ـــ ὠχρότης ἡλίου.

اصفيرار A. **ἠσῤῥιράρ,** βλ. اصفرار.

اصفهان **ἰσῤῥαχάν,** ὄν. κ. Ἰσπαχάνη [πόλις].

آصفى Π. ἢ A. **ἀσαῤῥ-ί,** ἐπθ. βεζυρικός, σοφός:—رأى ـــ γνώμη σοφή·||ـــ امر βεζυρικὴ διαταγή·||— سراى τὸ μέγαρον τοῦ Μ.Βεζύρου·[οὕτως ἐκαλεῖτο ἄλλοτε]. § τὸ κόπτειν ὀλίγον τι τὸν πρὸς ἐπιστολὴν τετράγωνον χάρτην ἐκ τῆς κάτωθεν πρὸς τὰ δεξιὰ γωνίας καὶ μεταβάλλειν οὕτω τὸ σχῆμα αὐτοῦ εἰς πεντάγωνον, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι δῆθεν ὁ Ἀσὰφ [βλ. آصف] ἔπραττε τοῦτο διὰ νὰ δείξῃ ὅτι οὐδὲν ἀνθρώπινον τέλειον, ἢ ὅτι τὸ πεντάγωνον εἶναι αἰσιώτερον τοῦ τετραγώνου.

اصفى A.**ἀσῤῥὰ** [παραθ. τοῦ صافى] ἐπθ. καθαρώτερος, ἁγνότερος-τατος: جلدن ـــ اغز و ἁγιώτερος καὶ ἁγνότερος ὅλων· [ἐπὶ τοῦ προφήτου Μωάμεθ].

اصفياء A.**ἀσῤῥιγλὰ** [πλθ.τοῦ صفى] ὄν.ἁγνοί, ἐνάρετοι ἄνθρωποι.

آصق T. **ἀσκὴ** [آصمق] ὄν. κόσμημα ἀναρτώμενον, ἤτοι παραπετάσματα, ὑφάσματα, τεχνητὰ ἄνθη κτλ. ἀναρτώμενα εἰς τὸν τοῖχον καὶ τὴν ὀροφὴν τοῦ νυμφικοῦ θαλάμου πρὸς στολισμόν· § ὕφασμα διδόμενον τοῖς ἀμαξηλάταις κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου, ἢ τοῖς κτίσταις κατὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς οἰκοδομῆς, ὅπερ οὗτοι ἀναρτῶσι πρὸς στολισμὸν ἐπὶ τῆς ἀμάξης ἢ τῆς οἰκοδομῆς· § ἄνθη πρὸς στολισμὸν οἰκοδομῆς ἢ ὁδοῦ·§ἀδάμαντες ἢ κοσμήματα, ἅτινα αἱ γυναῖκες ἀναρτῶσι διὰ μικρῶν ἁλύσεων ἐπὶ τῶν κεφαλῶν·§ἀναρτήρ,ἱμάς: يانطالون ـــ ἱμὰς περισκελίδος [τιράντα]· § ἀναβολή, ἐκκρεμότης: ده قومق ـــ ἀφίνω τὴν ὑπόθεσιν ἐν ἐκκρεμότητι·|| ده قالمق ـــ مسئله τὸ ζήτημα μένει ἐν ἐκκρεμότητι·|| ـــ به وضع ايتمك ἀναβάλλω·

آصقيجى T. **ἀσκη-δζή,** ἐπθ. καὶ ὄν. ὁ ποιῶν ἢ ταξιθετῶν κοσμήματα ἀναρτώμενα [آصق]· § γυνή, ἧς ἔργον εἶναι τὸ στολίζειν νύμφας.

اصل A.**ἄσλ,** κ **ἄσηλ,** ὄν. ῥίζα,βάσις,ἀρχή, ὑπόστασις: ـــ ايشك اكلايلم νὰ ἐννοήσωμεν τὴν βάσιν**[ἀσλινὴ]** τοῦ πράγματος·||ـــ سى وارى ἔχει ἀρχήν, ἤτοι ὑπόστασιν ; εἶναι ἀληθές;||ـــ سى چيقمدى δὲν ἀπεδείχθη ἀληθὲς [ἡ βάσις του]· || ـــ سى يوق δὲν ἔχει ὑπόστασιν, δὲν εἶναι ἀληθές·||**ἀσλὴ ᾳασλὴ γιόκ,** ـــ سى فصلى يوق ἀνυπόστατον· § καθεστὼς : در شيك حالى اوزره καθεστὼς εἶναι τὸ νὰ μένῃ πρᾶγμά τι ὡς ἔχει· § καταγωγή : ـــ و نسل ἡ καταγωγὴ καὶ τὸ γένος· || ـــ عن **ἂν ἄσλ,** τὴν καταγωγήν, ἀρχῆθεν· || ـــ بد **ἀπὲ ἄσλ,**κακῆς καταγωγῆς· § τὸ πρωτότυπον, πρωτόγραφον : ـــ به بو ترجمه مطابقدر ἡ μετάφρασις αὕτη εἶναι σύμφωνος τῷ πρωτοτύπῳ **[ἀσλινά]**·||— فى الـ **ᾳὶ-λ-ἄσλ,**πρωτοτύπως, ἀρχετύπως· § [ἐπρ.] κυρίως, πρωτίστως, ἀκριβῶς : بو جهت شايان دقتدر ـــ κυρίως τοῦτο τὸ σημεῖον εἶναι ἄξιον προσοχῆς· ||— مطلوب او در ἀκριβῶς τὸ ζητούμενον εἶναι τοῦτο· § πλθ. اصول βλ.

اصلا A. **ἄσλα** [ἐκ τοῦ ἑπομ.] ἐπρ. ποσῶς, οὐδέποτε : فائده سى كورلمدى ـــ ποσῶς δὲν ὠφέλησε[δὲν παρετηρήθη ἡ ὠφέλειά του]· || ـــ و قطعا οὐδαμῶς, ποσῶς· βλ. καὶ ἑπόμ.

اصلاً A. **ἀσλ-εν,** ἐπρ. κατ' ἀρχήν : ـــ و فرعاً **ἄσλεν βὲ ᾳέρεν,** εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ εἰς τὰ καθέκαστα· § ἐκ καταγωγῆς, ἐξ αἵματος: ـــ و صهراً — ἐξ αἵματος καὶ ἐξ ἐπιγαμίας [συγγενής]· || βλ. καὶ προηγ.

اصلا A. **ὄσελὰ** [πλθ. τοῦ اصيل] ὄν. εὐγενεῖς τὴν καταγωγήν.

اصلاب A. **ἀσλὰπ** [πλθ. τοῦ صلب] ὄν. σπονδυλικαὶ στῆλαι, ὀσφύες.

اصلاتمق ἢ اصلاتمق T. **ἠσλα-τμάκ,** ῥημ. μτδ. διαβρέχω, κ. μουσκεύω ἐμβάπτων εἰς τὸ ὕδωρ, ἢ χύνων ἢ ραίνων ὕδωρ· ἐπιπλήττω σφοδρῶς, δέρω [αἰτ.] : قربا جيله بر اصلاتدى διὰ τῆς μάστιγός του τὸν ἔδειρε καλῶς, κ. τοῦ τῆς ἔβρεξε.

اصلاتمق ἢ اصلاتمق T. **ἠσλαν-μάκ,**ῥ. μσ. ἢ πθ. εἶμαι βεβρεγμένος ἢ βρέχομαι: اصلاتمش ياغموردن پرواسى يوق **ἠσλανμιδὴν γιαγμουρτὰν περβασὴ γιόκ,**ὁ βεβρεγμένος δὲν ἔχει φόβον ἀπὸ τὴν βροχὴν [Πρμ.].

اصلانلمق T. **ἠσλα-νηλ-μάκ,** ῥ. πθ. βρέχομαι: اصلانيلور ياغموردن βρέχεται τις ὑπὸ τῆς βροχῆς.

اصلح A. **ἀσλὰχ** [παραθ. τοῦ صالح] ἐπθ. βελτίων - ιστος, καλλίτερος: صاحب وديعه حقنده ـــ و انفع اولان صورت τρόπος καλλίτερος καὶ ὠφελιμώτερος διὰ τὸν κύριον τῆς παρακαταθήκης·|| موجود ـــ τὸ καλλίτερον τῶν ὑπαρχόντων,τοῦ ὅτι ἔχει τις,ἢ τὸ δυνατῶς καλλίτερον· || ـــ بى اميه **ἀσλάχη πένι ὄμμιγέ,** ὁ καλλίτερος τῶν Ὀμεϊαδῶν· βλ. اميه.

اصلح الله A. **ἄσλαχα-λλάχ,** ἐκ τοῦ ῥημ. اصلح καὶ τοῦ ὄν. الله : ὁ Θεὸς νὰ διορθώσῃ: اصلحه الله **ἄσλαχα-χδ-λλάχ,**ὁ Θεὸς νὰ σωφρονίσῃ [διορθώσῃ] αὐτόν.

اصلزادهكان Π. **ἀσηλζα-τεγκιάν,** πλθ. τοῦ اصلزاده βλ.

اصلزاده Π. **ἀσηλ-ζα-τέ,** ὄν. εὐγενὴς [τὴν καταγωγήν]· § πλθ. اصلزادكان.

اصلسز T. **ἀσηλ-σήζ,** ἐπθ. ἀνυπόστατος, ἀβάσιμος: —اصلى βάσιμος καὶ ἀβάσιμος, ἤτοι βάσιμος καὶ μή·§ἐπρ. ἀβασίμως.

اصلسزلق T. **ἀσηλ-σηζλήκ,** ἀφ. τὸ ἀνυπόστατον, τὸ ἀβάσιμον [εἰδήσεως, διισχυρισμοῦ κτλ.].

اصلع A. **ἀσλά,** ἐπθ. φαλακρός.

اصلق ἢ اصليق ἢ ايصلق T. **ἠσ-λήκ,** ὄν. σύριγμα, συρίκτρα: چالمق—συρίζω,ἤτοι διὰ συρίγματος δίδω εἴδησιν, ἢ ψάλλω μουσικόν τινα σκοπόν· βλ. καὶ ايشقرمق.

اصلى T. **ἀσηλ-λή,** ἐπθ. βάσιμος, ὁ ἔχων βάσιν: اصلسز— βάσιμος καὶ μή.

آصلمق T. **ἀσ-ηλ-μάκ,**ῥημ. πθ. ἀναρτῶμαι, ἀπαγχονίζομαι· § ῥημ. οὐδ. κρέμαμαι· § παρακαλῶ ἐπιμόνως.

آصلمه T. **ἀσηλμά,** ὄν. ἀπαρ. τὸ ἀναρτᾶσθαι, ἀπαγχονίζεσθαι· τὸ παρακαλεῖν ἢ παράκλησις ἐπίμονος ἐνδελεχής.

آصلهجق T. **ἀσηλαδζὰκ** [μτχ. τοῦ آصلمق] ἐπθ. ἄξιος ἀγχόνης.

προσέχω εἰς τὰ λεγόμενα, λαμβάνω ὑπ'ὄψει· || قولاق آصمق δὲν δίδω προσοχὴν εἰς τοὺς λόγους, εἰς τὰς συμβουλάς· || آصوب قومق **ἀσοὺπ κομὰκ** ἢ آصه قومق **ἀσὰ κομάκ,** κρεμῶ τι καὶ ἀφίνω ἀνηρτημένον· βλ. καὶ ἐπόμ.

آصمه } T. **ἀσμά,** ὄν. ἀπαρ. τὸ ἀναρτᾶν κτλ. βλ. προηγ. §ἐπθ. ἀνηρτημένος, κρεμαστός: کوپری—κρεμαστὴ γέφυρα·||کلید—κλεῖθρον κρεμαστόν·||عربه—ἅμαξα κρεμαστή, ἤτοι μὴ στηριζομένη ἐπὶ τοῦ ἄξονος αὐτῆς, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἐλατηρίου ἐξηρτημένη· § ὄν. ἀναδενδράς, κληματαριά: چوغی — κλῆμα, βλαστὸς κλήματος·||فدائی—καταβολάς·||—بیان ἀγριάμπελος· || —آق ροδῆ λευκή, ἀναβαίνουσα ὡς ἡ ἀναδενδρὰς καὶ δίδουσα λευκὰ ρόδα·||لر یودامق—λέγω ἀνοησίας [κατὰ λέξιν : κλαδεύω κλήματα] : لاقردی قتلنده—لر یودایهم ἐν ἐλλείψει λόγων λέγω ἀνοησίας [ἄρρητ' ἀθέμιτα].

اصمیت } A. **ἐσμμ-ιγέτ,** ἀφ. τὸ εἶναί τινα κωφόν, κωφότης, κώφωσις.

اصناف } A. **ἐσνὰφ** [πλθ. τοῦ صنف] ὄν. τάξεις, εἴδη : خلق — αἱ τάξεις τοῦ λαοῦ·§ συντεχνίαι: انصاف—بی **ἐσνάφι πὶ ινσάφ,** συντεχνίαι ἀσυνείδητοι, ἤτοι πωλοῦσαι ἀκριβά· ||ἀντὶ ἐνικοῦ: کهیاسی—κεχαγιᾶς συντεχνίας, ἤτοι ὁ ἀντιπρόσωπος καὶ ὑπεύθυνος αὐτῆς παρὰ τῇ ἀρχῇ, ὅστις διεξάγει τὰς ὑποθέσεις της·|| — لونجه‌سی τὸ συμβούλιον συντεχνίας· § [ἐπθ.] τεχνίτης, βιομήχανος, πωλητής, ἐργαστηριάρχης: آدم — ἄνθρωπος βιομήχανος κτλ. [ὁ ἐνικὸς δὲν εἶναι ἐν χρήσει ἐν τῇ τελευταίᾳ ἐννοίᾳ].

اصنافلق } T. **ἐσναφ-λήκ,** ἀφ. τὸ εἶναί τινα βιομήχανον, τεχνίτην, ἐργαστηριάρχην.

اصنام } A. **ἀσνὰμ** [πλθ. τοῦ صنم] ὄν. εἴδωλα: — عبده εἰδωλολάτραι.

اصنمق } T. **ἠσνημάκ,** βλ. اصیمق.

اصوات } A. **ἀσβὰτ** [πλθ. τοῦ صوت] ὄν.φωναί: حیوانات — φωναὶ ζώων·|| — رقیقه φωναὶ λεπταί, συγκινητικαί.

اصواف } A. **ἀσβὰφ** [πλθ. τοῦ صوف **σὸφ**] ὄν. ἔρια, μάλλινα ὑφάσματα.

اصوب } A. **ἀσβὲπ** [παραθ. τοῦ صواب]ἐπθ. ὀρθότερος, λογικώτερος-τατος : — اقوالی ὁ ὀρθότερος τῶν λόγων· || — دیکرلرندن οἱ λόγοι αὐτοῦ εἶναι ὀρθότεροι τῶν ἄλλων.

آصلەسی } ἢ آصیلەسی T. **ἀσηλά-ση** [آصلی] ἐπθ. ἄξιος ἀγχόνης.

اصلی } A. **ἀσλ-ή,** ἐπθ. ἀρχικός, ριζικός, θεμελιώδης, πρώτιστος, κύριος: —لون τὸ ἀρχικὸν χρῶμα·|| —شکل τὸ ἀρχικὸν σχῆμα·|| —خط ἡ πρωτίστη γραμμὴ [σιδηροδρόμου κτλ]·§ θ.اصلیه **ἀσλιγέ:** —هیئت τὸ ἀρχικὸν σχῆμα, ἡ ἀρχικὴ κατάστασις[οἰκοδομῆς ἢ πράγματός τινος]·||—حادث κυρία ἀγωγή· βλ. دعوای .

آصلق } T. **ἀσλήκ,** ὄν. γυνὴ ἐλαττωματικὴ τὴν φύσιν· βλ. رتقاء .

اصلیق } T. **ἠσλήκ,** βλ. اصلق .

اصم } A. **ἐσὰμμ** [ρζ. صمم] ἐπθ. κωφός·§[γραμ]. λέξις ἀραβική, ἧς τὸ β' καὶ γ' ριζικὸν γράμμα ὅμοια ὄντα γράφονται χωριστὰ ὡς ضرب **ζαράρ,** ἢ συμπτύσσονται ὡς حقّ **χάκκ·** § [Μαθμ.] ρίζα ἢ ποσὸν φανταστόν, ἤτοι ἀνυπολόγιστον καὶ οὔτε δι' ἀκεραίων ἀριθμῶν οὔτε διὰ κλάσματος ἐκδηλούμενον.

اصمارلامق } T. **ἠσμαρ-λαμὰκ** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ اص φωνή· μᾶλλον ἐκ τοῦ π. شعار βλ.] ρμ. μτδ. παραγγέλλω, ἐντέλλομαι, συνιστῶ· παραγγέλλω εἰς ἐργάτην, βιομήχανον νὰ κατασκευάσῃ τι [δοτ. αἰτ.]: قوندره‌جی‌یه پر چفت قوندره—παραγγέλλω τῷ ὑποδηματοποιῷ ζεῦγος ὑποδημάτων· § ἀναθέτω, ἀπερχόμενος ἀποχαιρετῶ λέγων: اصمارلادق الله **ἀλλα-χὰ ἠσμαρλα-τὴκ,** ἀναθέτομεν [ὑμᾶς] εἰς τὸν Θεόν, ἤτοι χαίρετε [γαλ. adieu].

اصمارلامه } T. **ἠσμαρ-λαμά,** ὄν. ἀπαρ. τὸ παραγγέλλειν, παραγγελία, ἐντολή·§ἐπθ. παρηγγελμένος, κατάλληλος, εὐάρμοστος: قوندره—ὑπόδημα παρηγγελμένον, οὐχὶ ἕτοιμον·||— الله ἀποχαιρετισμός.

اصمارلانمق } T. **ἠσμαρ-λανμάκ,** ρμ. πθ. παραγγέλλομαι· βλ. اصمارلامق .

اصمارلایش } T. **ἠσμαρ-λαγὶς** [اصمارلامق] ρ. ἀφ. παραγγελία, ἐντολή.

اصمارلایجی } T.**ἠσμαρ-λαγιζὴ**[اصمارلامق] ὄν.ὁ ποιῶν παραγγελίαν, σύστασιν, ὁ ἀναθέτων.

آصمق } Π. **ἀσ-μάκ,** ρμ. μτδ. κρεμῶ, ἀπαγχονίζω, ἀναρτῶ· [αἰτ.]:—آدم ἀπαγχονίζω ἄνθρωπον· ||—آصمق στολίζω, κοσμῶ, ἀναρτῶ διάφορα κοσμήματα·||—قولاق τείνω οὖς,

اصول } A. **ὐσοὺλ** [πλθ. τοῦ اصل] ὄν.ρίζαι, ἀρχαί: فروع و —**ὐσοὺλ οὐ ϕῠρού,** αἱ ἀρχαὶ [ρίζαι] καὶ τὰ καθ'ἕκαστα[οἱ κλάδοι], ἢ οἱ ἀνιόντες συγγενεῖς [اصول] ἤτοι πατήρ, πάππος κτλ.καὶ οἱ κατιόντες [فروع] ἤτοι υἱός, ἔγγονος κτλ.||و فروعدن اولان—خط مستقیم اوزره οἱ κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν ἀνιόντες καὶ κατιόντες συγγενεῖς· [βλ. منحنی]· § [ἀντὶ ἑνικοῦ, καὶ προφέρεται μᾶλλον **οὐσοὺλ**] τρόπος,μέθοδος, τάξις, σύστημα : معلومه — γνωστὸν σύστημα· ||غیر موصول — σύστημα μὴ εὐοδούμενον, μὴ ἄγον εἰς τὸν σκοπόν· || محاکمه — δικονομία [τάξις διαδικασίας]·||دن در— εἶναι τάξις, σύστημα **[οὐσουλτέν τιρ]·** || — على ال **ἀλὲλ-ὐσούλ,** κατὰ τὴν τάξιν·||ایله —μὲ τρόπον, ἐπιτηδείως, βαθμηδόν· ||— — βαθμηδόν, ἠρέμα.

اصولاجق } ἢ اصولەجق T. **οὐσουλ-αδζήκ,** ἐπρ. λίαν ἠρέμα, ἐπιτηδείως.

اصولسز } T. **οὐσουλ-σούζ,** ἐπθ. ἀμέθοδος, § [ἐπρ.] ἀμεθόδως.

اصولی } A. **ὐσουλ-i,**ἐπθ. μεθοδιστὴς [ἰατρ.]· § πλθ. اصولیون **ὐσουλιγιούν·** § θ. اصولیه **ὐσουλιγέ.**

اصهار } A. **ἀσχὰρ** [πλθ.τοῦ صهر **σὶχρ**] ὄν. οἱ ἐξ ἐπιγαμίας συγγενεῖς.

آصی } T. **ἀσὶ** [ἐκ τοῦ آصمق] ὄν. κόσμημα ἀναρτώμενον· βλ. آصمق .

اصی } T. **ἀσή,** ὄν.ὠφέλεια, κέρδος, προϊόν, εἰσόδημα.

اصی } ἢ ایصی T. **ἠσὶ** [λ. ἀρχ.] ὄν.θερμότης· § [ἐπθ.] θερμός· βλ. ἐπόμ.

اصیتمق } ἢ ایصیتمق T. **ἠσι-τμάκ,** ρμ.μτδ. θερμαίνω·[αἰτ.]: اوشاغه سویله یمکی **ἐσιτμὰκ** εἰπὲ τῷ ὑπηρέτῃ νὰ ζεστάνῃ τὸ φαγητόν·§μτφ. ἐθίζω,ἐξοικειῶ, κάμνω ν' ἀγαπήσῃ· [δοτ. αἰτ.]: — پریی پر شیه ἐξοικειῶ τινα εἴς τι, τὸν κάμνω νὰ τὸ ἀγαπήσῃ· βλ. καὶ اصیندرمق .

اصیتمه } ἢ ایصیتمه T. **ἠσιτμά,** ὄν. ἀπαρ. τὸ θερμαίνειν κτλ. βλ. προηγ. § ὄν. θέρμη, πυρετός: — کیزلو κρυπτὸς πυρετός, κ. κρυφὸς παροξυσμός, ἤτοι ἄνθρωπος λίαν κρυψίνους· βλ. καὶ صیتمه .

اصیجاق } T.**ἠσι-ὄζάκ,**ὄν. θερμότης· § ἐπθ. θερμός· βλ. صیجاق .

آصیجی } T. **ἀσιὸζὶ** [ἐκ τσῦ آصمق] ἐπθ. ὁ ἀναρτῶν.

اصیرغان } T. **ἠσιργάν,** βλ. اصرغان .

اصیرمق } T. **ἠσιρμάκ,** βλ. اصرمق .

اصیق } T. **ἠσὶκ** [ἐκ τοῦ اصی] ὄν. σῖτος βεβλαμμένος, κεκαυμένος.

اصیقمق } T. **ἠσικ-μάκ,** ρμ. οὐδ. ὡριμάζω, αὐξάνω : اصیقمش قوزی ἀρνίον ὥριμον, μεστωμένον.

اصیل } A. **ἐσὶλ** [ρζ. اصل,βλ. اصالت] ἐπθ.εὐγενὴς τὴν καταγωγήν: آدمدر — ἄνθρωπος εὐγενοῦς καταγωγῆς·||سزك کبی بر—اصلا δὲν ἀριθμεῖ εἰς ἄνθρωπον εὐγενῆ ὡς ὑμεῖς·§ ὁ ἀμέσως ἐνδιαφερόμενος ἔν τινι ὑποθέσει, ἤτοι ο κύριος,ὁ ἐντολεύς·[ἀντίθ. وکیل ἀντιπρόσωπος, πληρεξούσιος, ἐντολοδόχος]: الوکیل کال — **ἐλ βεκίλδ κὲ-λ-ἐσίλ,**ὁ πληρεξούσιος εἶναι ὡς ὁ ἐντολεύς· § ὁ πρωτοφειλέτης· [ἀντίθ.کفیل ἐγγυητής]· § πλθ. اصلا **ὄσελά.**

آصیلانمق } T. **ἀση-λανμάκ,** ρμ. μσ. ὠφελοῦμαι, κερδαίνω.

اصیلانه } Π. **ἐσὶλ-ανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς εὐγενῆ, εὐγενικός· [τίτλος ἀπονεμόμενος εἰς τοὺς Πατριάρχας καὶ τοὺς πρεσβευτάς]: لری ذات—ἡ Ὑμετέρα εὐγένεια.

اصیلزاده } Π. **ἐσὶλ-ζαὲ,** βλ. اصلزاده .

آصیلەجق } T. **ἀσηλαδζάκ,** βλ. آصلەجق .

آصیلەسی } T. **ἀσηλάση,** βλ. آصلەسی .

آصیلو } ἢ آصیلی T. **ἀσηλὴ** [آصمق] ἐπθ. ἀνηρτημένος,κρεμάμενος· [ده]: —دیوارده ἀνθρωπος εὐγενοῦς καταγωγῆς· || اولان پر لوحه εἰκὼν ἀνηρτημένη ἐπὶ τοῦ τοίχου.

اصیلی } T. **ἀση-λή,** ἐπθ. ἐπικερδής, ὠφέλιμος.

اصیندرمق } ἢ اصیتمق T. **ἠση-νὲηρμάκ,** ρμ. μτδ. θερμαίνω·[αἰτ.].§ἐθίζω,ἐξοικειῶ εἴς τι, κάμνω τινὰ νὰ λάβῃ ζέσιν, κλίσιν, συμπάθειαν εἴς τι· [δοτ. καὶ αἰτ.]· βλ. اصیتمق καὶ صیتمق .

اصینمق } ἢ ایصنمق T **ἠση-νμάκ,** ρμ. μσ. θερμαίνομαι: غایت اصیندم ἐθερμάν-

θην πολύ·§συνειθίζω, ἀποκτῶ συμπάθειαν, ἀγαπῶ· [δοτ.]: — بر یره συνειθίζω εἴς τι μέρος, τὸ ἀγαπῶ· || — کوکل ἡ καρδία συμπαθεῖ: شو اصینمدی آدمه کوکلم ἡ καρδία μου δὲν ἠδυνήθη νὰ συμπαθήσῃ πρὸς αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον.

اضاحی A. **ἐ‡αχὴ,** [πλθ. τοῦ اضحیه] ὄν. σφάγια τοῦ قربان بایرامی ἢτοι τῆς ἑορτῆς τῶν θυσιῶν· βλ. اضحا.

اضاعه A. **ἰζαά,** καὶ ἐν τῇ ποιήσει اضاعت **ἰζαάτ,** [ρζ. ضیع, βλ. ضیاع] ρ.ἀφ. θ. τὸ ποιεῖν τι ἀπόλλυσθαι, ἀπώλεια: اوقات ضایعه — ἀπώλεια χρόνου, χρονοτριβή. || Ρμ. ἀπόλλυμι, χάνω, διασπαθῶ [αἰτ.]: بیهوده یره سلام و نیازمزی ایتدك — μάτην ἀπωλέσαμεν τὸν χαιρετισμὸν καὶ τὴν παράκλησιν ἡμῶν.

اضافات A. **ἰζαφάτ,** πλθ. τοῦ ἑπομ.

اضافت A. ἰζαφὲτ [ρζ. ضیف] ρ. ἀφ. θ.προσέγγισις, συνάφεια, σύνδεσις, ἀναφορά, ἀναγωγή [δοτ]: بر امر حادثك حاله اقرب ایکی کلمه‌یی بر برینه — ἡ ἀναγωγὴ πράγματός τινος μὴ ὑπάρχοντος ἀρχῆθεν εἰς χρόνον πλησιέστερον πρὸς τὸ παρόν· || — له استدعا ایلرم موکلمه له ἐξαιτοῦμαι ἐξ ὀνόματος τοῦ ἐντολοδότου μου **[μσθεκιλιμὲ ἰζαφέτλε,** δι'ἀναγωγῆς εἰς τὸν κτλ.]· || نامیله معروف اولان [...] له — فابریقه مؤسسنك اسمنه τὰ προϊόντα τοῦ ἐργοστασίου, ἅτινα ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἱδρυτοῦ αὐτοῦ εἶναι γνωστὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα [...]· § [γραμ.] σχέσις ἢ σύνταξις γενικῆς καὶ ὀνόματος, ἤτοι διορισμὸς ὀνόματος διὰ γενικῆς: لامیه — διορισμὸς διὰ γενικῆς σημαίνων κτῆσιν ἢ σχέσιν, ὡς احمدك اوی οἰκία τοῦ Ἀχμέτ· || بیانیه — διορισμὸς διὰ γενικῆς σημαίνων τὸ εἶδος, ὡς اغاجی چنار δένδρον πλατάνου· § πλθ. اضافات: اسقاط اضافات ἀφαιρῶ τὴν συντακτικὴν σχέσιν, ἢ τὸ σημεῖον τῆς συντάξεως· μτφ. κόπτω τὰς σχέσεις πρὸς τὸν κόσμον, ἐγκαταλείπω τὰ τοῦ κόσμου· || — تابع ἀλληλουχία τῶν διὰ γενικῆς διορισμῶν· § ἡ λέξις اضافت δὲν εἶναι ἐν χρήσει καὶ ρηματικῶς, ἤτοι δὲν λέγεται اضافت ایتمك· βλ. καὶ ἑπόμ.

اضافه A.**ἰζαφέ,** ρ.ἀφ. ὡς τὸ προηγούμενον, ἀλλ'ἐν χρήσει ρηματικῇ μόνον: — ایتمك προσθέτω τι εἰς ἄλλο, συνάπτω, συνδέω, συντάττω, ἀνάγω [αἰτ. δοτ.]: — بر یرینه ایکی کلمه‌یی συντάττω δύο λέξεις πρὸς ἀλλήλας· || — له کله شو کلمه‌یی ἡ λέξις αὕτη συνετάχθη ایدلمشدر ἐκείνῃ· || بو مأثر عظیمهٔ شهریارانه‌سی نام نامیسنه قانونی — ایتدرمشیدی τὰ μεγάλα ταῦτα βασιλικὰ αὐτοῦ ἔργα συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ προσθέσωσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ τὸν κλεινὸν τίτλον τοῦ νομοθέτου [κανονί].

اضافی A.**ἰζαφὶ** [ἐκ τοῦ προηγ.]ἐπθ. σχετικός, κτητικός: — ضمیر κτητικὴ ἀντωνυμία· § ὁ ἀνήκων εἰς τὴν σχέσιν, ἤτοι σύνταξιν γενικῆς καὶ ὀνόματος· [βλ. اضافت]: — ترکیب γενικὴ καὶ ὄνομα ἐν συντάξει, ὡς احمدك اوی τοῦ Ἀχμὲτ ἡ οἰκία· § θ. فیه اضافی : — ثقلت πυκνότης, ἤτοι ἡ μεταξὺ τοῦ βάρους σώματός τινος καὶ τοῦ ὄγκου αὐτοῦ σχέσις [φυσ.].

اضائه A. **ἰζαέ,** καὶ ἐν τῇ ποιήσει اضائت **ἰζαέτ,** [ρζ. ضیاء] ρ.ἀφ.θ. τὸ φωτίζειν, φωταγωγεῖν, φωτισμός: افکار اضائه — φωτισμὸς ἰδεῶν· || Ρμ. [αἰτ.].

اضحاك A. **ἰ‡χὰκ** [ρζ. ضحك] ρ. ἀφ. τὸ κινεῖν τὸν γέλωτα: ارباب تماشانك — و ابکاسی او ماهر آقتورك النده ایدی τὸ διεγείρειν τὸν γέλωτα ἢ τὸν θρῆνον τῶν θεατῶν ἦτο ἐν τῇ χειρὶ ἐκείνου τοῦ ἐμπείρου ἠθοποιοῦ· || Ρμ. κινῶ τὸν γέλωτα [αἰτ.].

اضحا ἢ اضحی A. **ἀ‡χὰ** [πλθ. τοῦ ἀχρήστου اضحاة] **ἀ‡χάτ**] ὄν. σφάγια: — عید **ἴ‡τι ἀ‡χά,** ἑορτὴ τῶν θυσιῶν, ἄλλως λεγομένη قربان **κουρ‡ὰν ‡αϊραμί·** βλ. اضحیه καὶ قربان.

اضحوکه A.**ὀ‡χουκὲ** [ρζ. ضحك] ὄν.θ. πρᾶγμα γελοῖον, πρόξενον γέλωτος, ἀστειότης, κωμικόν.

اضحوکه پرداز II. **ὀ‡χουκὲ-περ‡άζ,** ἐπθ. καὶ ὄν. κωμικός, γελωτοποιός· || πλθ. اضحوکه پردازان.

اضحیه A. **ὀ‡χιγέ,** ὄν. θ. σφάγιον τῆς ἑορτῆς τῶν θυσιῶν: — عید **ἴ‡τι ὀ‡χιγέ,** καὶ συνηθ. عید اضحا **ἴ‡τι ἀ‡χά,** ἑορτὴ τῶν θυσιῶν· § πλθ. اضاحی **ἐ‡αχή.**

اضخومه A. **ὀ‡χουμέ,** ὄν. θ. δέμα ὅπερ αἱ γυναῖκες δένουσιν εἰς τὰ ὀπίσθιά των ὅπως φαίνωνται εὐτραφεῖς.

اضداد A. **ἀζ‡ὰ‡** [πλθ. τοῦ ضد] ὄν. πράγματα ἀντίθετα, ἐναντία: — جمع **ὄζέμι ἀζ‡ά‡,** τὸ συναθροίζειν τὰ ἀντίθετα, τὸ συγκλώθειν τὰ ἀσύγκλωστα, κυκεών.

اضر A. **ἐζὰρρ** [παραθ. τοῦ مضر] ἐπθ. ἐπιβλαβέστερος - τατος: — مسکرات τὸ ἐπιβλαβέστερον τῶν ποτῶν.

اضطراراً A.**ἰζ‡τρὰρ-εν,** ἐπρ. ἐξ ἀνάγκης, καταναγκαστικῶς.

اضطراری A. **ἰζ‡τραρ-ὶ** ἐπθ. ὁ κατ' ἀνάγκην, καταναγκαστικός, ἀκούσιος: — قبول παραδοχὴ καταναγκαστική· || سبب — ἀνωτέρα βία· || — سکون ἡσυχία καταναγκαστική· § θ. اضطراریه.

اضطراریات A. **ἰζ‡τραρ-ιγιάτ,** ὄν. πλθ. πράγματα γινόμενα καταναγκαστικῶς· ἀντίθετον اختیاریات.

اضطرام A. **ἰζ‡τρὰμ,** [ρζ. ضرم] ρ. ἀφ. ἀνάφλεξις: — آتش غرام ἡ ἀνάφλεξις τοῦ πυρὸς τοῦ πάθους.

اضعاف A. **ἀζὰφ** [πλθ. τοῦ ضعف **ζὶφ**] ὄν. ποσὰ διπλάσια, πολλαπλάσια: — کثیره ابلاغ ایتمك ἀναβιβάζω [ἀριθμὸν] εἰς τὸ μεγαλείτερον πολλαπλάσιον.

اضعاف A. **ἰζὰφ** [ρζ. ضعف **ζὰφ**] ρ. ἀφ. τὸ ἐξασθενίζειν, ἐξασθένισις: — دایه ἐξασθενίσις τοῦ ζώου· || Ρμ. [αἰτ.]· § [ἐκ τοῦ ضعف **ζὶφ**] τὸ διπλασιάζειν, διπλασίασις: — مبلغ διπλασίασις ποσοῦ· || — اضطراب διπλασίασις ἀγωνίας· || — مضاعفی مرتبه‌سنده وقوعه‌کلان زیانك کار ایتدی ὠφελήθη εἰς βαθμὸν διπλασιάσεως τοῦ διπλασίου **[μουζαὰφ]** τῆς ζημίας, ἤτοι εἰς βαθμὸν πολλαπλάσιον τῆς ζημίας· || Ρμ. [αἰτ.].

اضعف A. **ἀζὰφ** [παραθ. τοῦ ضعیف] ἐπθ. ἀσθενέστερος-τατος: — عباد ὁ ἀσθενέστερος τῶν ἀνθρώπων· [τίτλος ὃν λαμβάνει ὁ λαλῶν ἐκ μετριοφροσύνης].

اضغاث A. **ἀζγὰς** [πλθ. τοῦ ضغث **ζὶγς**] ὄν. ὄνειρα συγκεχυμένα: — احلام τὰ συγκεχυμένα τῶν ὀνείρων δὲν εἶναι ἄξια ἐξηγήσεως.

اضل A. **ἐ‡ὰλλ** [παραθ. τοῦ ضال] ἐπθ. ὁ μᾶλλον ἢ ὁ λίαν ἀποπλανηθείς, ἀποπλωλώς: کراهان — **ἐ‡άλλι γκιὸμραχάν,** ὁ μεταξὺ τῶν ἀποπλανηθέντων [θρησκευτικῶς] μᾶλλον ἀποπλανηθείς.

اضلاع A. **ἀ‡λὰ** [πλθ. τοῦ ضلع] ὄν. πλευραὶ [ἀνατ.γεωμ.]: — متقاربه πλευραὶ συγκλίνουσαι· || — متباعده πλευραὶ ἀποκλίνουσαι· || — متجاوره πλευραὶ προσκείμεναι· || — کرویه πλευραὶ παράλληλοι· || — مجموع περίμετρος.

اضراب A. **ἰ‡ρὰ‡** [ρζ. ضرب] ρ. ἀφ. τὸ ἀποστρέφειν τὸ πρόσωπον ἀπό τινος πράγματος: — ادات **ἐ‡άτι ἰ‡ρά‡,** οὕτω καλεῖται ὁ σύνδεσμος بلکه **‡έλκι** [τοὐναντίον, ἴσως], διότι στρέφει τὴν προσοχὴν τοῦ ἀκούοντος εἰς τὸ ἑπόμενον.

اضرار A.**ἀζρὰρ** [πλθ. τοῦ ضرر] ὄν. βλάβαι, ζημίαι.

اضرار A. **ἰζρὰρ** [ρζ. ضرر] ρ. ἀφ. τὸ προξενεῖν τινι βλάβην, ζημίαν· || Ρμ. ζημιῶ, βλάπτω· [αἰτ.]: اضرار ایلدی عباد اللهی ἐζημίωσε τοὺς ἀνθρώπους **[ἰ‡άτσ-λ-λάχ].**

اضراراً A. **ἰζράρ-εν,** ἐπρ. ἐπὶ ζημίᾳ, βλάβῃ, ἢ ζημιῶν, βλάπτων.

اضراری A. **ἰζραρ-ὶ,** ἐπθ. ὁ προξενῶν ζημίαν, βλάβην, ἐπιζήμιος· § θ. اضراریه **ἰζραριγέ:** — بط و سائط μέσα ἐπιζήμια.

اضراس A. **ἀ‡ρὰς** [πλθ. τοῦ ضرس **‡ὶρς**] ὄν. τραπεζῖται, μυλόδοντες.

اضطباع A. **ἰζ‡πὰ** [ρζ. ضبع] ρ. ἀφ. διατύπωσις τελουμένη ὑπὸ τῶν μωαμεθανῶν προσκυνητῶν καθ' ἣν στιγμὴν ποιοῦσι στροφὴν πέριξ τοῦ ἐν Μέκκᾳ ναοῦ **[Κιαβὲ]** καὶ συνισταμένη εἰς τὸ ν' ἀφίνωσι τὸν δεξιὸν ὦμον καὶ βραχίονα ἀνοικτόν, φέροντες τὸν μανδύαν, ὃν φοροῦσι ἐν τῷ διαστήματι τῆς προσκυνήσεως, ὄπισθεν ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου.

اضطجاع A. **ἰζ‡πὸζὰ** [ρζ. ضجع] ρ. ἀφ. τὸ κοιμᾶσθαι ἐπὶ τοῦ πλευροῦ.

اضطراب A. **ἰζ‡τρὰ‡** [ρζ. ضرب] ρ. ἀφ. ταραχή, ἀγωνία, ἀνησυχία σωματικὴ ἢ ψυχική, ὀδύνη, πόνος, ἄλγος: — وار ἔχω ἀγωνίαν, ταραχήν· || — عین πόνος ὀφθαλμοῦ· || — قلب πόνος καρδίας· || — معیشت ἀγωνία τοῦ βίου ἕνεκα ἐλλείψεως τῶν πρὸς τὸ ζῆν· || — اختلاجی ταραχὴ σπασμωδικὴ σφυγμοῦ ἐμφαίνουσα ταραχὴν τοῦ ἐγκεφάλου· || — چکمك ὑποφέρω ἀγωνίαν, ὀδύνην· § πλθ. اضطرابات.

اضطراب آور II. **ἰζ‡τρὰ‡-ὰβέρ,** ἐπθ. πρόξενος ταραχῆς, ἀγωνίας, ἀνησυχίας, ὀδύνης.

اضطرار A. **ἰζ‡τρὰρ** [ρζ. ضرر, βλ. ضرورت] ρ. ἀφ. ἐσχάτη ἀνάγκη, μεγάλη στενοχωρία, δυσχέρεια, ἀπορία, ἀμηχανία, καταναγκασμός: — لی **‡ι-λ-ἰζ‡τράρ,** ἐξ ἀνάγκης, **καταναγκαστικῶς.**

اضلال A. **ɪḍlāl** [ρζ. ضلّ, βλ. لالت] ρ. ἀφ. ἀποπλάνησις· [ἀντιθ. ارشاد]: —كريوسنڭ ɪ ἀδιέξοδος τῆς ἀποπλανήσεως· ‖ Ρμ. ἀποπλανῶ, ἐκτρέπω τῆς εὐθείας ὁδοῦ· [αἰτ.]: —بر شخصى كه ارشاد ايده حق كيم ايدر ὁ Θεὸς ἐποδηγέτησε, τίς ἀποπλανᾷ; [στιχ.].

اضلاليات A. **ɪḍlālīyāt,** ὀν. πλθ. λόγοι καὶ σκέψεις ἀποπλανῶσαι.

اضمار A. **ɪẓmār** [ρζ. ضمر, βλ. ضمير] ρ. ἀφ. τὸ κρύπτειν, φυλάττειν μυστικόν: اظهارى ده كوج—ده كوج καὶ ɪ ἐκδήλωσις αὐτοῦ δύσκολος καὶ ɪ ἀπόκρυψίς του δύσκολος· [Ρμ.]. ‖ غيظ— ἀπόκρυψις ὀργῆς· § χρῆσις ἀντωνυμίας [ضمير] ἐν τῇ προτάσει· ‖ Ρμ. κρύπτω, φυλάττω μυστικὸν [αἰτ.].

اضمحلال A. **ɪẓmiḥlāl** [ρζ. ضحل ἢ ضمحل] ρ. ἀφ. ἐξαφάνισις, ἐξόντωσις, καταστροφή: كلى— πανολεθρία· ‖ تدابير حربيه سيله اوغرادى —ه دشمنى عقبهٔ διὰ τῶν πολεμικῶν μέτρων του ἔρριψε τὸν ἐχθρὸν εἰς τὸ στενὸν τῆς ἐξοντώσεως· ἢ اولان احوال—ى دشمنك باعث τὰ πράγματα ἅτινα ἐπέφερον τὴν ἐξόντωσιν τοῦ ἐχθροῦ· § φθορά, ἀπώλεια δυνάμεων [ἰατρ.].

اضواء A. **ɪẓwāʾ** [πλθ. τοῦ ضوء ẓāʾ] ὄν. φῶτα· رنكارنك ه—φῶτα πολύχροα.

اضياف A. **ɪẓyāf** [πλθ. τοῦ ضيف] ὄν. ξένοι, φιλοξενούμενοι, συνδαιτυμόνες· [σπν.]: مرحومك خانه سنده هر كيجه— كثيره ɪ πολλοὶ ἐφιλοξενοῦντο καθ' ἑκάστην ἐσπέραν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ μακαρίτου εὑρίσκοντο ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ μακαρίτου εὑρίσκοντο καθ' ἑκάστην ἐσπέραν πολλοὶ φιλοξενούμενοι.

اضيق A. **ɪẓyaḳ** [παραθ. τοῦ ضيق] ἐπθ. στενώτερος-τατος: امكنه— ɪ ὁ στενώτερος τῶν τόπων· ‖ بيوت— ɪ ὁ στενώτερος τῶν οἴκων.

اطاره A. **ɪṭāre** [ρζ. طير, βλ. طيران] ρ. ἀφ. θ. τὸ ποιεῖν τι ἵπτασθαι: كبوتر ه— τὸ ἀφίνειν τὴν περιστερὰν νὰ πετάξῃ· § τὸ ἀποστέλλειν, ἀποστολή: پيام ه—ἀποστολὴ εἰδήσεως· ‖ رقيه ἢ نامه ه— ἀποστολὴ ἐπιστολῆς· ‖ Ρμ. [αἰτ.].

اطاعت A. **ɪṭāʿat** [ρζ. طوع] ρ. ἀφ.θ. ὑπακοή, εὐπείθεια, ὑποταγὴ [δοτ.]: اوامر الهيه يه— فرضدر اولو الامره واجبدر ɪ ὑποταγὴ εἰς τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ εἶναι χρέος ἱερόν· ‖ — اولو الامره واجبدر ɪ ὑποταγὴ εἰς τὸν ἄρχοντα **[οὐλοὶ-λε-ἐμρὲ]** εἶναι χρέος ἀπαραίτητον· ‖ — قانونه ὑποταγὴ εἰς τὸν νόμον· ‖ — عدم ἀπείθεια· ‖ Ρμ. ὑπακούω, ὑποτάσσομαι· [δοτ.]: —والدينه اولور ايدن اولاد برخوردار οἱ παῖδες οἱ ὑπακούοντες τοῖς γονεῦσιν αὐτῶν γίνονται εὐτυχεῖς· ‖ عرضه— ɪ ὑποβάλλω ὑποταγήν.

اطاعتسز T. **ɪṭaʿatsiz,** ἐπθ. ἀπειθής: —چوجق παῖς ἀπειθής.

اطاعتسزلق T. **ɪṭaʿatsizlik,** ἀφ. ἀπείθεια.

اطاله A. **ɪṭāle** [ρζ. طول] ρ.ἀφ. θ. μήκυνσις, ἔκτασις: لسان ه— ἔκτασις γλώσσης, ἤτοι αὐθάδεια· ‖ Ρμ. μηκύνω, ἐκτείνω· [δοτ.αἰτ.]: دست خسار ايله— ه اوزه يه بريه ἐκτείνω τῇδε κακεῖσε τὴν χεῖρα τῆς βλάβης, λεπλατῶ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ· ‖ لسان ايله— ه بريه ἐκτείνω πρός τινα τὴν γλῶσσαν, αὐθαδιάζω κατά τινος, ὑβρίζω· ‖ دست ايله— ه شيه بر ἐκτείνω εἰς τι τὴν χεῖρα, βάλλω χεῖρα, σφετερίζομαι.

اطايب A. **ɪṭāyiḇ** [πλθ.τοῦ طيب] ἐπθ. οἱ, αἱ, τὰ ἐκλεκτότερα: اثمار— οἱ ἐκλεκτότεροι τῶν καρπῶν· ‖ لطائف— τὰ ἐκλεκτότερα τῶν ἀστείων διηγημάτων.

اطبا A. **ɪṭibbā** [πλθ. τοῦ طبيب] ὄν. ἰατροί: — مشاهير οἱ διασημότεροι τῶν ἰατρῶν· ‖ مسلكده ى— **ɪṭibbāy mużṭehille,** δογματικοί· [αἵρεσις ἀρχαίων ἰατρῶν ἀκολουθούντων δόγματα ἐν τῇ ἰατρικῇ].

اطباق A. **ɪṭbāḳ** [πλθ. τοῦ طبق] ὄν. σειραί, στρώματα: مجمع— τὰ στρώματα τοῦ ὄδου· § [πλθ. τοῦ طبق ἢ طباق] παροψίδες.

اطراء A. **ɪṭrā** [ρζ. طرو, βλ. طراوت] ρ.ἀφ. ὑπερβολικὸς ἔπαινος, ἐκθειασμός· ‖ Ρμ. ὑπερεπαινῶ, ἐκθειάζω· [αἰτ.]:— ذكاسنى ايديورلر ἐκθειάζουσι τὴν εὐφυΐαν του· ‖ [τῇ δα]: تعداد اوصافنده— ايله ἐκθειάζει ἐν τῇ ἀπαριθμήσει τῶν προσόντων του.

اطراب A. **ɪṭrāḇ** [ρζ. طرب] ρ.ἀφ. τὸ τέρπειν, τὸ φέρειν εἰς εὐθυμίαν, διασκέδασιν, τὸ διασκεδάζειν· ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ! مطرب ايت نغمه كله صفايله بزى— موسيقى ! διασκέδασον ἡμᾶς, κατακήλησον διὰ τοῦ ἄσματός σου.

اطراح A. **ɪṭrāḥ** [ρζ. طرح] ρ.ἀφ. τὸ ρίπτειν, τὸ ἀποβάλλειν [σπν.].

اطراد A. **ɪṭṭirād** [ρζ. طرد] ρ. ἀφ. συμφωνία δύο πραγμάτων πρὸς ἄλληλα,

ἁρμονία, ὁμορρυθμία, ὁμοιόμορφον, κανονικότης, ὁμαλότης, τάξις, συνέχεια, εἰρμός: سوزنده يوق—ἐν τῷ λόγῳ του δὲν ὑπάρχει τάξις, συνέχεια· ‖ افكار—ى τάξις, εἰρμὸς ἰδεῶν· ‖ هواده—يوق ἐν τῷ ἀτμοσφαιρικῷ καιρῷ δὲν ὑπάρχει τάξις, ὁμαλότης· ‖ اوزه در — ايكيسنكده حركتلرى καὶ τῶν δύο αἱ ἐνέργειαι εἶναι ἐν ἁρμονίᾳ, ἤτοι σύμφωνοι.

اطراداً A. **ɪṭṭirāḍ-en,** ἐπρ. للباب — **ɪṭṭirāḍen li-l-ḳānūn,** συμφώνως τῷ τύπῳ, τῷ κανόνι, ἢ ὁμοιομόρφως πρὸς τήρησιν τοῦ κανόνος, τῆς τάξεως.

اطرادسز T. **ɪṭṭirāḍ-sīz,** ἐπθ. ἀκανόνιστος, ἀνώμαλος, ἄτακτος, ἀκατάστατος, ἀνόμοιος: اولور— چوجق مشربى ὁ παιδικὸς χαρακτὴρ εἶναι ἀκατάστατος, ἄτακτος· ‖ اولور — مارتده هوا τὸν Μάρτιον ἡ ἀτμοσφαιρικὴ κατάστασις εἶναι ἀνώμαλος.

اطرادسزلق T. **ɪṭṭirāḍ-sīzlik,** ἀφ. ἀνωμαλία, ἀταξία, ἀνομοιότης.

اطرار A. **ɪṭrār** [πλθ. τοῦ طر] ὄν. βόστρυχοι, κροσσοί, θύσανοι.

اطراس A. **ɪṭrās** [πλθ. τοῦ طرس] ὄν. σελίδες.

اطراف A. **ɪṭrāḳ** ἢ **ɪṭrāḳ** [πλθ. τοῦ طرف] ὄν. μέρη, χῶραι, τὰ πέριξ: — شهرك— ى τὰ πέριξ χώρας, περίχωρα· ‖ ندهـ— ἐν τοῖς πέριξ... ‖ فلك ندهـ— πέριξ τοῦ δεῖνος **[ɪṭrāfīnda]**· ‖ يله— **ɪṭrāfī ilé,** λεπτομερῶς· ‖ دن— ه— πανταχόθεν, ἔνθεν κἀκεῖθεν· ‖ البدن — **ɪṭrāḳu-l-bedén,** τὰ μέρη τοῦ σώματος, ἤτοι κεφαλή, χεῖρες, πόδες· ‖ الارض — **ɪṭrāḳu-l-arż,** οἱ σοφοί, οἱ πρόκριτοι· ‖ βλ. اربعه· § μτφ. οἱ ἄλλοι, οἱ ξένοι, ἤτοι οὐχὶ ὁ ἴδιος ἀλλ' οἱ περὶ αὐτόν.

اطرافى T. **ɪṭrāfī,** ἐπθ. λεπτομερής: معلومات—πληροφορίαι λεπτομερεῖς.

اطرافليجه T. **ɪṭrāfleǰe,** ἐπθ.καὶ ἐπρ.ἀρκετὰ λεπτομερής, λεπτομερῶς.

اطعام A. **ɪṭʿām** [ρζ. طعم, βλ. طعام] ρ.ἀφ. τὸ ἐστιᾶν, ἑστίασις, τὸ δίδειν τινὶ φαγεῖν· [αἰτ.]: معتاديدر— فقرايى ἔθος αὐτῷ τὸ ἐστιᾶν τοὺς πτωχούς. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: مسافرلرى كمال اكرام ايلدى— ايله εἰστίασε τοὺς ξένους μετὰ μεγάλης περιποιήσεως.

اطعمه A. **ɪṭʿime** [πλθ. τοῦ طعام] ὄν. φαγητά: نفيسه ه— φαγητὰ ἐξαίρετα.

اطغاء A. **ɪṭġā** [ρζ. طغى, βλ. طغيان] ρ. ἀφ. τὸ ποιεῖν τινα ἐπανίστασθαι, ἢ τὸ διεγείρειν πρὸς κακὸν ἢ ἁμαρτίαν· διέγερσις πρὸς ἁμαρτίαν, παραπλάνησις· ‖ Ρμ. [αἰτ.]: قوم ايلدى — عودى شيطان ὁ διάβολος παρεπλάνησε τὸν λαὸν τοῦ Σεμούτ.

اطفاء A. **ɪṭfā** [ρζ. طفء] ρ. ἀφ. κατάσβεσις, ἀπόσβεσις, καταστολή: ى— حرارت حريق κατάσβεσις πυρκαϊᾶς· ‖ حرارت—ى κατάσβεσις δίψης· ‖ ديون—ى ἀπόσβεσις χρέους, χρεωλυσία. ‖ Ρμ. σβύνω, καταπαύω, καταστέλλω· [αἰτ.]: حرارتى— ɪ σβύνω, καταπαύω τὴν δίψαν.

اطفال A. **aṭfāl** ἢ **ɪṭfāl** [πλθ. τοῦ طفل] ὄν. παῖδες, παιδία: مكاتب—ى οἱ παῖδες τῶν σχολείων· ‖ — تربيهٔ ἀνατροφὴ τῶν παίδων, παιδαγωγία· § μτφ. باغ— νέα φυτά, βλαστοὶ νέοι· ‖ بهار— νέα χλόη, νέα ἄνθη.

اطفائى A. **ɪṭfāʾī,** ἐπθ. κατασβεστικός· § θ. اطفائيه: آلاى — τὸ πυροσβεστικὸν τάγμα.

آطلاس Ελ. **aṭlās,** ὄν. ἄτλας, ἤτοι συλλογὴ γεωγραφικῶν πινάκων· § — كرلرى τὰ ὄρη τοῦ Ἄτλαντος ἐν τῇ Ἀφρικῇ· § ἄτλας, ἤτοι ὁ πρῶτος σπόνδυλος τοῦ τραχήλου· ‖ βλ. καὶ آطلس.

آطلاسى A. **aṭlasī,** ἐπθ. Ἀτλαντικός: بحر— ɪ ὁ Ἀτλαντικὸς ὠκεανός· § ὁ ἀνήκων εἰς τὸν ἄτλαντα, ἤτοι τὸν πρῶτον σπόνδυλον τοῦ τραχήλου.

اطلاع A. **ɪṭṭilāʿ** [ρζ. طلع] ρ.ἀφ. τὸ πληροφορεῖσθαι, τὸ μανθάνειν, πληροφορία, γνῶσις· [δοτ.]: دها پاك چوق حقيقتلره— مكندر εἶναι δυνατὸν ἡ γνῶσις πολλῶν ἔτι ἀληθειῶν. ‖ شيئه كسب— ايلك λαμβάνειν γνῶσιν πράγματός τινος· ‖ — ارباب οἱ ἔχοντες γνῶσιν, ἐνήμεροι ὑποθέσεως· § πλθ. اطلاعات **ɪṭṭilāʿāt:** ارباب فنونك ὅσῳ προχωροῦσιν αἱ γνώσεις τῶν ἐπιστημόνων— ى ايلريلدكجه.

اطلاق A. **ɪṭlāḳ** [ρζ. طلق, βλ. طلاق] ρ.ἀφ. ἀπόλυσις, διάζευξις· κλῆσις, ὀνομασία: زوجه— διάζευξις συζύγου [γυναικός]· ‖ يد— ἀπόλυσις χειρὸς ἢ ἀγαθοεργία, γενναιοδωρία· ‖ لسان— ἀπόλυσις γλώσσης, ἤτοι λέγειν

πᾶν ὅ,τι ἔλθῃ εἰς τὴν γλῶσσαν· ‖عنان—ἀπόλυσις χαλινοῦ,τὸ ἀφίνειν ἐλεύθερον,ἢ τὸ διευθύνεσθαι πρός τι μέρος· ‖دعواسی یینه‌سی اولادر—ἀγωγιάτης ἐν τῷ χρησιδανείῳ προτιμᾶται ἡ ἀπόδειξις τῆς ἀπολύτου ἀγωγῆς. ‖ Ρμ. ἀπολύω, διαζευγνύω· [αἰτ.]: ایلدی—حرمنی διέζευξε τὴν σύζυγόν του· §καλῶ, ὀνομάζω· [δοτ. αἰτ.] : بوکا اصطلاحات کیمیویه‌جه نصل—اولنور τοῦτο πῶς καλεῖται ἐν τῇ χημικῇ γλώσσῃ; ‖ اولنور—بر اسم ایکی بلده‌یه ایسه ἐὰν ἓν ὄνομα ἀποδίδηται εἰς δύο πόλεις· ‖— ال على **ألف-لام-إتلاق،** ἀπολύτως ἐν γένει·§ πλθ. اطلاقات κλήσεις, ὀνομασίαι, ὀνοματολογία: —فنيه ὀνομασίαι ἐπιστημονικαί.

اطلال A. **ἀτλάλ** [πλθ. τοῦ طلل **ταλέλ**] ὄν. λείψανα, ἐρείπια.

آطلس A. **ἀτλάς,** ὄν. ὕφασμα λειοσηρικόν [ἀτλάζι]· μτφ. αἴθριος οὐρανός: فلك —ς μέρος τοῦ οὐρανοῦ νομιζόμενον πέραν τῶν πλανητῶν καὶ κατὰ συνέπειαν ὡς μὴ περιέχον οὐδένα ἀστέρα· ‖ βλ. آطلاس.

اطماع A. **ἰτμά** [ρζ. طمع] ρ. ἀφ. τὸ διεγείρειν τὴν ἀπληστίαν, τὸ δελεάζειν, δελέασις: —ی خسيسك δελέασις φιλαργύρου· ‖ —ς حريص بر امر عسير دكلدر τὸ δελεᾶσαι τὸν ἄπληστον δὲν εἶναι πρᾶγμα δύσκολον· ‖ Ρμ. [αἰτ. ايله]: ايتمك—بر شيء ايله برينى δελεάζω τινὰ διὰ χρημάτων· ‖ —ه مواعظ ايله اقناع نه ده مواعيد ايله—ايده οὔτε διὰ διδαχῶν ἠδυνήθη νὰ τὸν πείσῃ, οὔτε δι' ὑποσχέσεων νὰ τὸν δελεάσῃ· § πλθ. اطماعات.

اطماعى A. **ἰτμα-ϊ,** ἐπθ. δελεαστικός· § θ. اطماعيه· βλ. καὶ ἐπόμ.

اطماعيات A. **ἰτμα-ϊγιάτ,** ὄν. πλθ. θ. σκέψεις ἢ λόγοι δελεαστικοί: سرد ايدى ايلديكى سوزلر صرف—دن عبارت οἱ λόγοι,οὓς ἐξέθηκεν, ἦσαν καθαρῶς λόγοι δελεαστικοί.

اطمينان ἢ اطمئنان A. **ἰτμινάν** [ρζ. طمن] ρ. ἀφ. ἀσφάλεια, πεποίθησις, γαλήνη καρδίας, τὸ ἐπαναπαύεσθαι: —قلب ἀνάπαυσις ἢ γαλήνη τῆς καρδίας, τῆς ψυχῆς· ‖ايشه قلب ايله باشلادى—ἤρξατο τοῦ ἔργου μετὰ ψυχικῆς γαλήνης· ‖ كلدى — قلبه ἦλθε πεποίθησις εἰς τὴν καρδίαν μου, ἐπανεπαύθην· ‖ —م واردر ἔχω πεποίθησιν, ἐπαναπαύομαι.

اطمه A. **ἀτμέ,** ὄν. θ. ἑστία πυρός, κρατὴρ ἡφαιστείου.

اطناب A. **ἀτνάπ** [πλθ. τοῦ طناب] ὄν. σχοινία σκηνῆς· § —شجر ῥίζαι δένδρου· § μυῶνες τοῦ σώματος.

اطناب A. **ἰτνάπ** [ρζ. طنب] ρ. ἀφ. μακρηγορία· ἀντίθετον ایجاز βραχυλογία· —ممل **ἰτνάπι μουμίλλ,** μακρηγορία ὀχληρά· ‖ Ρμ. μακρηγορῶ·[τῇ δα]: ايدلسه — مدحنده نه قدر ازدر ὅσῳ καὶ ἂν μακρηγορήσῃ τις ἐν τῷ ἐπαίνῳ αὐτοῦ, εἶναι ὀλίγον.

اطنابه A. **ἰτνα-πέ,** ὄν. θ. μέρος σκιερόν, σκιάς.

اطنان A. **ἰτνάν** [ρζ. طن, βλ. طنين] ρ. ἀφ. ἀντήχησις: ساعت —ς ἀντήχησις ὡρολογίου· ‖ —جرس ἀντήχησις κώδωνος.

اطوار A. **ἀτβάρ** [πλθ. τοῦ طور] ὄν. τρόποι, ὕφος, συμπεριφορά, διαγωγή· —مستقيمانه τιμία συμπεριφορά· ‖ —ال **مستقيم مُدّ-ستقيمُ-مُد-ل-ἀτβάρ,** οὗ ἡ συμπεριφορὰ τιμία, ἀκεραίου χαρακτῆρος.

اطواق A. **ἀτβάκ** [πλθ. τοῦ طوق **τάβκ**] ὄν. περιδέραια, κλοιοί.

اطواق A. **ἀτβάκ,** ὄν. τὸ γάλα τοῦ ἰνδοκαρύου.

اطول A. **ἀτβέλ** [παραθ. τοῦ طويل] ἐπθ. μακρότερος, ἐπιμηκέστερος - τατος: —ايام ἡ μακροτέρα τῶν ἡμερῶν· § ἀντιθ. اقصر.

اطه T. **ἀτά,** ὄν. νῆσος: —لر دكزى τὸ Αἰγαῖον πέλαγος [ἡ θάλασσα τῶν νήσων]· ‖ —لر اره‌سى ἀρχιπέλαγος· ‖ بالغى — φάλαινα· ‖ چاپى — ἐλελίφασκος [ἀλιφασκιά]· ‖ طاوشانى — κόνικλος· ‖ صوغانى — σκυλοκρόμμυον· ‖ اطرافى محدود—لر بول ايله τιμήματα συνοικίας περιβαλλόμενα πανταχόθεν ὑπὸ ὁδῶν.

اطه‌لى T. **ἀτα-λή,** ὄν. νησιώτης,κάτοικος νήσου.

اطه‌مسى **ἀτα-μσή,** ὄν.ὁ ὁμοιάζων πρὸς νῆσον, χερσόνησος.

اطهار A. **ἀτχάρ** [πλθ. τοῦ طاهر] ἐπθ. καθαροί· § ὄν. ἡμέραι, καθ' ἃς αἱ γυναῖκες εἶναι καθαραὶ ἐμμήνων καὶ λοχείας· [ὁ ἐνικὸς ἄχρηστος ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ].

اطهر A. **ἀτχέρ** [παραθ. τοῦ طاهر] ἐπθ. καθαρώτερος, ἁγνότερος - τατος.

اطيب **ἀτγιέπ** [παραθ. τοῦ طيب] ἐπιθ. ὡραιότερος, εὐαρεστότερος - τατος : —ملبوسات τὸ ὡραιότερον τῶν ἐνδυμάτων· ‖ — مأكولات τὸ εὐαρεστότερον τῶν φαγητῶν.

اظراف A. **ἰζρὰφ** [ρζ. ظرف] ρ. ἀφ. τὸ θέτειν ἐντὸς φακέλλου, φακέλλωσις: —متاع φακέλλωσις ἐμπορεύματος· ‖—مكتوب φακέλλωσις ἐπιστολῆς· ‖ —ساعت τὸ θέτειν ὡρολόγιον ἐντὸς θήκης.

اظرف **ἀζρὲφ** [παραθ. τοῦ ظريف] ἐπθ. χαριέστερος - τατος : ظرفا —ς ὁ χαριέστερος τῶν εὐψυχολόγων.

اظفار A. **ἀζφὰρ** [πλθ. τοῦ ظفر **ζἀφρ**] ὄν. ὄνυχες.

اظلاف A. **ἀζλάφ** [πλθ. τοῦ ظلف] ὄν. ὁπλαί, χηλαὶ σχιζοπόδων ζώων.

اظلال A. **ἀζλάλ** [πλθ. τοῦ ظل **ζιλλ**] ὄν. σκιαί· ‖ βλ. καὶ ظلال.

اظلال A. **ἰζλάλ** [ρζ. ظل] ρ. ἀφ. τὸ ἐπισκιάζειν· μτφ. προστατεύειν· ἐπισκίασις, προστασία.

اظلم A.**ἀζλέμ**[παραθ.ظالم] ἐπθ.ἀδικώτερος, τυραννικώτερος-τατος : — البادى **ἐλ-πα-ὶ ἄζλεμου,** ὁ ἀρχόμενος [χειρῶν ἀδίκων] εἶναι ὁ ἀδικώτερος·§ σκοτεινότερος-τατος[σπν.].

اظهار A. **ἰζχὰρ** [ρζ. ظهر, βλ. ظهور] ρ. ἀφ. ἐκδήλωσις, διατράνωσις, ἀπόδειξις: —آرزو ἐκδήλωσις ἐπιθυμίας· ‖ —فكر ἐκδήλωσις ἰδέας· ‖ —خواهش ἐκδήλωσις προθυμίας· ‖ —شجاعت ἐκδήλωσις ἢ ἀπόδειξις ἀνδρείας·‖ —حق διατράνωσις ἀληθείας· ‖ —مافى الضمير ἐκδήλωσις τῶν ἐν τῇ καρδίᾳ **μὰ φί-ζ-ζαμίρ,** [αἰσθημάτων]· ‖ Ρμ. ἐκδηλῶ, ἀποδεικνύω, διατρανῶ· [αἰτ.] : ايتمك —ه محبت ἐκδηλῶ ἀγάπην·‖ —حسيات اخوت ايلك ἀποδεικνύω αἰσθήματα ἀδελφικά· ‖ —اسلام ايتمك ἐκδηλοῦμαι ἢ κηρύττω ὅτι εἶμαι Μουσουλμᾶνος· ‖ βλ. ابراز.

اظهر A. **ἀζχὲρ** [παραθ. τοῦ ظاهر] ἐπθ. ἐναργέστερος, φαεινότερος-τατος: — من الشمس **ἄζχερσ μίνε-ὰ-ὲέμς,** ἡλίου φαεινότερος.

اعاجم A. **ἐαζζὶμ** [πλθ. τοῦ اعجم **ἀζζέμ,** ἐν χρήσει ὄντος μετὰ τοῦ ى τῶν σχετικῶν,ἤτοι اعجمى] ὄν.οἱ μὴ ἐκ τῆς ἀραβικῆς φυλῆς, ξένοι, βάρβαροι· ‖ βλ. اعجمى καὶ اعجام.

اعاجيب A. **ἐαζζὶπ** [πλθ. τοῦ اعجوبه] ὄν. θαυμάσια, πράγματα παράδοξα καὶ καταπληκτικά: —حادثات τὰ παράδοξα τῶν γεγονότων.

اعاده A. **ἰαπὲ** [ρ. عود, βλ. عودت] ρ. ἀφ. θ. τὸ ἐπιστρέφειν ἢ ἀποστέλλειν τινα ἢ τι ὀπίσω,τὸ ἀποδιδόναι, ἐπιστροφή,ἀπόδοσις· τὸ ἐπαναφέρειν ἢ ἐπανέρχεσθαι εἰς τὴν προηγουμένην κατάστασιν, ἐπάνοδος, ἀποκατάστασις : سنى امر ايتمشكز كتابكزك — διετάξατε τὴν ἐπιστροφὴν [ἀπόδοσιν] τοῦ βιβλίου ὑμῶν· ‖ —ء زيارت ἀπόδοσις ἐπισκέψεως, ἀντεπίσκεψις· ‖ —ء حيات ἐπάνοδος εἰς τὴν ζωήν· ‖—ء عافيت ἀνάκτησις ὑγιείας· ‖—ء مصافات ἐπάνοδος εἰλικρινοῦς φιλίας· ‖ —ء صلح و آسايش ἀποκατάστασις τῆς εἰρήνης καὶ ἡσυχίας· ‖ —ء اعتبار ἀποκατάστασις ὑπολήψεως [πτωχεύσαντος]· ‖—حسابى λογαριασμὸς ἐπιστροφῆς [ἐμπρ.] ‖ —ء حقوق ἀποκατάστασις, ἤτοι ἐπιστροφὴ δικαιωμάτων στερηθέντων· ‖ —ء محاكمه ἀναψηλάφησις· ‖ —ء مجرمين ἔκδοσις ἐγκληματιῶν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ κράτους, ἐξ οὗ ἐδραπέτευσαν· ‖ —ء يمين ἀντεπαγωγὴ ὅρκου, ἤτοι τὸ ἐπιβάλλειν τῷ ἀντιδίκῳ τὸν ὅρκον,ὃν οὗτος ἐπήγαγε· ‖ Ρμ. [αἰτ.] : آدمى كادينك ايرتسى كونى ايتدم—τὸν ἄνθρωπόν του ἀπέστειλα ὀπίσω τὴν ἐπιοῦσαν τῆς ἀφίξεώς του·‖ [δοτ. αἰτ.]: خسته‌يه عافيت ايتك — ء ἀποδίδω τὴν ὑγιείαν εἰς τὸν ἀσθενῆ· ‖ حقوق ايتك —ء ἀνακτῶ τὰ δικαιώματα, ἀποκαθίσταμαι·§ διαφέρει τοῦ ارجاع βλ.

اعادةً A. **ἰάπε-τεν,** ἐπρ. δι' ἐπιστροφῆς· § [νομ.] κατ' ἀναψηλάφησιν.

اعادى A. **ἐαπὶ** [δ' πλθ. τοῦ عدو] ὄν. ἐχθροί: — على رغم ال **ἀλιὰ ράγμι-ل ἐαπὶ,** εἰς τὸ πεῖσμα τῶν ἐχθρῶν.

اعاذه A.**ἰαζὲ** [ρζ. عوذ] ρ.ἀφ. θ. τὸ διαφυλάττειν, φείδεσθαι· [ἀντίθ. استعاذه ζητεῖν ἄσυλον παρὰ τῷ Θεῷ]·‖ Ρμ. [αἰτ.دن]: استعاذه ايدرم جناب حق شيطان شرندن جلەمزى — ζητήσωμεν καταφύγιον καὶ ὁ Ὕψιστος διαφυλάξαι ἡμᾶς ἀπὸ τῆς κακίας τοῦ πονηροῦ.

اعاره A. **ἰαρὲ** [ρζ. عور, βλ. عاريت] ρ. ἀφ. θ. τὸ δανείζειν προσωρινῶς ἔνδυμα, κόσμημα, βιβλίον, ζῶον κτλ. πρὸς χρῆσιν, κίχρησις, χρησιδάνειον· [νομ.]: —سى لباس ἢ لباس —ء, κίχρησις ἐνδύματος·‖ —سى كتاب ἢ كتاب —ء, κίχρησις βιβλίου· ‖Ρμ.[δοτ.αἰτ.]: كتاب بر شيء ايله برينه ايتمك — δίδω τινί βιβλίον ὡς χρησιδάνειον, δανείζω· ‖ اولنان حيوان —τὸ ζῶον ὅπερ ἐδόθη ὡς χρησιδάνειον· ‖ —ه استعاره — τὸ δίδειν καὶ τὸ λαμβάνειν τι ὡς χρησιδάνειον.

اعتاب A. **ἰτὰπ** [ρζ. عتب] ρ. ἀφ. τὸ ποιεῖν τινα συγκατατεθῆναι [σπν.].

اعتاد A. **ἰτὰπ**[ρζ. عتد]ρ.ἀφ.προπαρασκευή, προετοιμασία [σπν].

اعتاق A. **ἰτὰκ** [ρζ. عتق] ρ. ἀφ. ἀπελευθέρωσις δούλου, δούλης: عبد — ἀπελευθερώσις δούλου· ‖ جاريه — ἀπελευθέρωσις δούλης· βλ. تدبير · ‖ Ρμ. ἀπελευθερῶ [αἰτ.]: — كولەسنى ايلدى ἀπηλευθέρωσε τὸν δοῦλον αὐτοῦ.

اعتبار A. **ἰτιπὰρ** [ρζ. عبر, βλ. عبرت] ρ.ἀφ. παραδειγματισμός, τὸ παραδειγματίζεσθαι, λαμβάνειν παράδειγμα· ‖ Ρμ. [دن]: ايدر — اولوالابصار هر شيدن οἱ διορατικοὶ **[ὅλοιν-λεπὸὰρ]** ἐξ ὅλων τῶν πραγμάτων παραδειγματίζονται· § θεωρία, ὄψις, ἔποψις: المق — نظر لαμβάνειν ὑπ' ὄψει· ‖ يله — **ἰτιπαρίϊλε,** ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ . . ἢ θεωρούμενος ὡς: مقاله مذكوره مندرجاتى — يله هيچده شايان اهميت عد ايديلمجك بر شى دكلدر ἡ ἀγόρευσις αὕτη ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ περιεχομένου δὲν εἶναι ποσῶς πρᾶγμα δυνάμενον νὰ θεωρηθῇ ἄξιον σπουδαιότητος· ‖ خانهٔ مذكوره يوز يكرى سهم — يله يكرى سهم تῆς οἰκίας ταύτης θεωρουμένης 120 μερίδια,τὰ 20 ἐξ αὐτῶν· ‖ Ρμ. θεωρῶ· [αἰτ.]· § τιμή, ὑπόληψις, πίστις οἰκονομική: وارمدى — تجار بينده ἔχει ὑπόληψιν ἢ πίστιν μεταξὺ τῶν ἐμπόρων· ‖ دوشمك — دن ἐκπίπτω τῆς ὑπολήψεως· ‖ صاحب — ه ἔχων ὑπόληψιν,τιμήν·‖ بوزلق — ى, ἢ — ينه χαλνᾷ ἡ ὑπόληψις, ἡ οἰκονομικὴ πίστις τινός· ‖ Ρμ. ὑπολήπτομαι·[δοτ.]: يالانجى يه — كيمسه ايتمز τὸν ψεύστην οὐδεὶς ὑπολήπτεται· § ἀξία ὀνομαστική : بهرى بش غروش — نده يوز بιλτ ἑκατὸν γραμμάτια, ὧν ἕκαστον ὀνομαστικῆς ἀξίας **[ἰτιπαρινὲὲ]** πέντε γροσίων· § πλθ. اعتبارات θεωρίαι, ὑποθέσεις: منجمين — ὑποθέσεις τῶν ἀστρολόγων.

اعتباراً A. **ἰτιπάρ-εν,** ἐπρ. λογιζόμενος-η-ον ἀπό· [τῇ دن]: — شباطك سكزندن ἐπὶ ἓν ἔτος λογιζόμενον ἀπὸ τῆς ὀγδόης Φεβρουαρίου· § ἰσοδυναμεῖ τῇ **ἀπό**.

اعتبارسز T. **ἰτιπαρ-σήζ,** ἐπθ. ὁ ἄνευ ὑπολήψεως, ἢ πίστεως οἰκονομικῆς.

اعتبارسزلق T. **ἰτιπαρ-σηζλήκ,** ἀφ. ἔλλειψις ὑπολήψεως, ἢ πίστεως οἰκονομικῆς.

اعتبارلى T. **ἰτιπαρ-λή,** ἐπθ. ὁ ἔχων ὑπόληψιν.

اعتبارى A. **ἰτιπαρ-ί,** ἐπθ. ὑποθετικός, ὀνομαστικός·§ θ.اعتبارى **ἰτιπαριγέ:** — امور ὑποθετικὰ πράγματα [οὐχὶ πραγματικά]· ‖ قيمت — سى اسهامك ὀνομαστικὴ ἀξία χρεωγράφων· § πλθ. اعتباريات ὑποθετικὰ πράγματα, ὑποθέσεις. § ἀντιθ. حقيقى βλ.

اعتداء A. **ἰτιτὰ** [ρζ. عدو] ρ. ἀφ. ἀδικία, τὸ ἀδικεῖν· συνηθέστ. تعدى .

اعتدال A. **ἰτιτὰλ** [ρζ. عدل] ρ. ἀφ. ἡ μεταξὺ δύο ἄκρων μέση κατάστασις, μετριότης· هوا — εὐκρασία ἀέρος· ‖ — حرارت μετρία θερμότης· ‖ ليل و نهار — ἰσημερία·‖ نقطه سى — σημεῖον ἰσημερίας· ‖ ربيعى — ἰσημερία ἐαρινή· ‖ خريفى — ἰσημερία φθινοπωρινή· ‖ قامت — συμμετρία ἀναστήματος· ‖ نفس — μετριοπάθεια· ‖ دم — ψυχραιμία· ‖ — درجهٔ βαθμὸς μετριότητος· ‖ — حد ὅριον μετριότητος· ‖ — عدم **ἀὲέμι ἰτιτάλ,** ἔλλειψις μετριότητος,ὑπερβολικότης,ἀσυμμετρία·‖ كسب — ايتمك μετριάζομαι, συγκιρνῶμαι, καθίσταμαι εὔκρατος· § [χημ.] ἐξουδετέρωσις.

اعتدالسز T. **ἰτιτὰλ-σήζ,** ἐπθ. ἄμετρος, ὑπερβολικός, ἀσύμμετρος, ἄκρατος.

اعتدالسزلق T. **ἰτιτὰλ-σηζλήκ,** ἀφ. τὸ ἄμετρον,ἔλλειψις μέτρου, συμμετρίας, ἀκρασία.

اعتدالكارانه Π.**ἰτιτὰλ-κιαρανέ,** ἐπθ. μετριοπαθής, μέτριος: — افكار φρονήματα, ἢ ἰδέαι μετριοπαθεῖς.

اعتذار A. **ἰτιζὰρ** [ρζ. عذر] ρ. ἀφ. δικαιολογία, αἴτησις συγγνώμης διά τινος δικαιολογίας: محل يوقدر — ه ἐν τῇ ὑποθέσει ταύτῃ δὲν χωρεῖ δικαιολογία·‖ شهادتنامه سى — πιστοποιητικὸν δικαιολογοῦν τὴν μὴ ἐμφάνισιν ἐνώπιον δικαστηρίου.‖Ρμ. δικαιολογοῦμαι, ζητῶ συγγνώμην διά τινος δικαιολογίας: ايشم — ايدرم καθ᾽ ὅλα ἐργασίαν· δὲν ἠδυνήθην νὰ ἔλθω· ζητῶ συγγνώμην.

اعتذاراً A. **ἰτιζάρ-εν,** ἐπρ. πρὸς δικαιολογίαν, ἢ δι' αἰτήσεως συγγνώμης, δικαιολογούμενος.

اعتذارنامه Π. **ἰτιζὰρ-ναμέ,** ὄν. ἐπιστολὴ πρὸς δικαιολογίαν καὶ αἴτησιν συγγνώμης.

اعتراض A. **ἰτιρὰζ** [ρζ. عرض] ρ.ἀφ. ἔνστασις, παρατήρησις· [δοτ.]: بوكا — ير وار ἔχω μίαν ἔνστασιν **[ἰτιραζίμ]** εἰς τοῦτο. § [νομ.] على الحكم — **ἰτιρὰζ ἀλὲ-λ-χὸκμ,** ἀνακοπή·‖الغير — **ἰτιράζῦ-λ-γαῖρ,**τριτανακοπή. ‖Ρμ.ἐνίσταμαι, ποιῶ ἐνστάσεις, παρατηρήσεις· [δοτ.]: انسان اكلامدينى شيئه — ايتماملى ὁ ἄνθρωπος δὲν πρέπει νὰ ἐνίσταται κατὰ τοῦ πράγματος, ὅπερ δὲν ἐννοεῖ· § πλθ. اعتراضات **ἰτιραζάτ:** — غرضكارانه ἐνστάσεις δίκαιαι·‖ محقه — ἐνστάσεις ἐκ πάθους προερχόμεναι, ἰδιοτελεῖς.

اعتراضاً A. **ἰτιράζ-εν,** ἐπρ. δι'ἐνστάσεως, ἐνιστάμενος· § [νομ.] κατ' ἀνακοπήν.

اعتراضى A. **ἰτιραζ-ί,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων ἐνστάσει ἢ ἀνακοπῇ, ἐναντιωματικός, ἀντιλογικός·§ θ. اعتراضيه **ἰτιραζιγέ:** مقالات — لόγοι ἐναντιωματικοί.

اعتراف A.**ἰτιρὰφ** [ρζ. عرف] ρ. ἀφ. ὁμολογία, ἀναγνώρισις : قصور — ὁμολογία, ἀναγνώρισις ἐλλείψεως· ‖ قباحت — ὁμολογία πταίσματος·‖ Ρμ. ὁμολογῶ [αἰτ.]: عجزى ايدرم — ὁμολογῶ, ἀναγνωρίζω τὴν ἀσθένειάν μου· § πλθ. اعترافات **ἰτιραφάτ:** منصفانه — ὁμολογίαι εὐσυνείδητοι· § βλ. اقرار .

اعتزاز A. **ἰτιζὰζ** [ρζ. عزّ] ρ. ἀφ. τὸ θεωρεῖν ἑαυτὸν μέγαν, ἔξοχον· ἔπαρσις, κομπασμός : — و ناز ἀκκισμοὶ καὶ κομπασμοί.

اعتزال A. **ἰτιζὰλ** [ρζ. عزل] ρ. ἀφ. τὸ ἀποχωρίζεσθαι, ἀποσύρεσθαι, ἀποσχίζεσθαι ἀπό τινος ὁμάδος·[دن]: طريق اعتدالدن — كوستردىلر ἔδειξαν ὅτι ἀποχωρίζονται τῆς ὁδοῦ τῆς μετριότητος·§ σχίσμα [θρησκ.]: — اهل ἢ — ارباب σχισματικοί.

اعتزام A. **ἰτιζὰμ** [ρζ. عزم] ρ.ἀφ. τὸ διευθύνεσθαι, μεταβαίνειν που,τὸ λαμβάνειν ἀπόφασιν σταθεράν: ناسوت ايدى بر زمان مقامك لاهوتمى شمدى — ك ἡ ἀνθρωπότης ἦτο ἄλλοτε ἡ κατοικία σου·ἡ θεότης ἤδη ἡ διεύθυνσίς σου; [ὦ ψυχή] !

اعتساف A. **ἰτισὰφ** [ρζ. عسف] ρ. ἀφ. τὸ παρεκκλίνειν, παρέκκλισις ἀπὸ τῆς εὐθείας ὁδοῦ καὶ τῆς δικαιοσύνης,ἀδικία, καταπίεσις, σκληρότης, ὠμότης, βιαιοπραγία· [συνών. تعدى]·§ πλθ. اعتسافات **ἰτισαφάτ:** اشقيانك

اعتاب A. **ἰτὰπ** [ρζ. عتب] ρ. ἀφ. τὸ ποιεῖν τινα συγκατατεθῆναι [σπν.].

اعتاد A.**ἰτὰπ**[ρζ. عتد]ρ.ἀφ.προπαρασκευή, προετοιμασία [σπν].

اعتاق A. **ἰτὰκ** [ρζ. عتق] ρ. ἀφ. ἀπελευθέρωσις δούλου, δούλης: عبد — ἀπελευθέρωσις δούλου· ‖ جاريه — ἀπελευθέρωσις δούλης· βλ. تدبير · ‖ Ρμ. ἀπελευθερῶ [αἰτ.]: — كولەسنى ايلدى ἀπηλευθέρωσε τὸν δοῦλον αὐτοῦ.

اعتبار A. **ἰτιπὰρ** [ρζ. عبر, βλ. عبرت] ρ.ἀφ. παραδειγματισμός, τὸ παραδειγματίζεσθαι, λαμβάνειν παράδειγμα· ‖ Ρμ. [دن]: ايدر — اولوالابصار هر شيدن οἱ διορατικοὶ **[ὅλοιν-λεπὸὰρ]** ἐξ ὅλων τῶν πραγμάτων παραδειγματίζονται· § θεωρία, ὄψις, ἔποψις: المق — نظر لαμβάνειν ὑπ' ὄψει· ‖ يله — **ἰτιπαρίϊλε,** ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ . . ἢ θεωρούμενος ὡς: مقاله مذكوره مندرجاتى — يله هيچده شايان اهميت عد ايديلمجك بر شى دكلدر ἡ ἀγόρευσις αὕτη ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ περιεχομένου δὲν εἶναι ποσῶς πρᾶγμα δυνάμενον νὰ θεωρηθῇ ἄξιον σπουδαιότητος· ‖ خانهٔ مذكوره يوز يكرى سهم — يله يكرى سهم τῆς οἰκίας ταύτης θεωρουμένης 120 μερίδια,τὰ 20 ἐξ αὐτῶν· ‖ Ρμ. θεωρῶ· [αἰτ.]· § τιμή, ὑπόληψις, πίστις οἰκονομική: وارمدى — تجار بينده ἔχει ὑπόληψιν ἢ πίστιν μεταξὺ τῶν ἐμπόρων· ‖ دوشمك — دن ἐκπίπτω τῆς ὑπολήψεως· ‖ صاحب — ه ἔχων ὑπόληψιν,τιμήν·‖ بوزلق — ى, ἢ — ينه χαλνᾷ ἡ ὑπόληψις, ἡ οἰκονομικὴ πίστις τινός· ‖ Ρμ. ὑπολήπτομαι·[δοτ.]: يالانجى يه — كيمسه ايتمز τὸν ψεύστην οὐδεὶς ὑπολήπτεται· § ἀξία ὀνομαστική : بهرى بش غروش — نده يوز بιλτ ἑκατὸν γραμμάτια, ὧν ἕκαστον ὀνομαστικῆς ἀξίας **[ἰτιπαρινὲὲ]** πέντε γροσίων· § πλθ. اعتبارات θεωρίαι, ὑποθέσεις: منجمين — ὑποθέσεις τῶν ἀστρολόγων.

اعتباراً A. **ἰτιπάρ-εν,** ἐπρ. λογιζόμενος-η-ον ἀπό· [τῇ دن]: — شباطك سكزندن ἐπὶ ἓν ἔτος λογιζόμενον ἀπὸ τῆς ὀγδόης Φεβρουαρίου· § ἰσοδυναμεῖ τῇ **ἀπό**.

اعتبارسز T. **ἰτιπαρ-σήζ,** ἐπθ. ὁ ἄνευ ὑπολήψεως, ἢ πίστεως οἰκονομικῆς.

اعتبارسزلق T. **ἰτιπαρ-σηζλήκ,** ἀφ. ἔλλειψις ὑπολήψεως, ἢ πίστεως οἰκονομικῆς.

اعاريض A. **ἐαριὲ** [πλθ. τοῦ عروض] ὄν. ἡ τελευταία μία ἢ δύο συλλαβαὶ τοῦ ἡμιστιχίου.

اعاشه A. **ἰαὰὲ** [ρζ. عيش] ρ. ἀφ. θ. συντήρησις, διατροφὴ οἰκογενείας : ء — συντήρησις τέκνων καὶ οἰκογενείας· ‖ عائله سنك حسن — سيجون چالشميان آدم صاطمز ὁ μὴ ἐργαζόμενος διὰ τὴν καλὴν συντήρησιν τῆς οἰκογενείας του δὲν λογίζεται ἄνθρωπος· ‖ Ρμ. συντηρῶ, διατηρῶ οἰκογένειαν [αἰτ.].

اعاظم A. **ἐαζὴμ** [πλθ. τοῦ عظم] ἐπθ. καὶ ὄν.οἱ μέγιστοι,μεγάλοι,ἢ ἔξοχοι ἄνδρες: حكما — رجال οἱ μέγιστοι τῶν σοφῶν·‖ — ادبا οἱ μέγιστοι τῶν μεγιστάνων· ‖οἱ μέγιστοι τῶν φιλολόγων.

اعاله A. **ἰαλὲ**[ρζ. عيل , βλ. عيال]ρ.ἀφ. ταὐτόσημον τῷ عائله δυνάμενον κατὰ τὸ لغت كتابى τοῦ νὰ ᾖ ἐν χρήσει ἐν τῇ ποιήσει: تبليكه ايتدك احاله — سزى سوى ايله ايتدك διετηρήσαμεν ἡμᾶς διὰ τῆς προσπαθείας,δὲν ἀνεθήκαμεν τῇ ὀκνηρίᾳ.

اعالى A. **ἐαλὶ** [πλθ. τοῦ اعلا] ἐπθ. καὶ ὄν. οἱ ὑψηλῆς περιωπῆς ἄνδρες, ἡ ἀνωτέρα ἢ ὑψηλὴ κοινωνία· § ἀντιθ. ادانى .

اعانات A. **ἰανὰτ** [πλθ. τοῦ اعانه] ὄν. βοήθειαι, συνδρομαί, ἔρανοι, βοηθήματα: — ربانيه βοήθειαι θεϊκαὶ [τοῦ Θεοῦ].

اعانت A. **ἰανέτ,** συνηθ. اعانه βλ.

اعانه A. **ἰανὲ** [ρζ. عون] ρ. ἀφ. θ. βοήθεια, συνδρομή,ἔρανος εἰς χρήματα ἢ εἴδη πρὸς πτωχοὺς ἢ δι' ἀγαθοεργὸν σκοπόν: ء — نقديه ἔρανος χρηματικός· ‖ عينيه ء — συνδρομὴ εἰς εἴδη· ‖ عموميه ء — γενικὸς ἔρανος·‖ خيريه ء — ἔρανος ὑπὲρ ἀγαθοεργοῦ σκοποῦ· ‖ بولنمق — ده εὑρίσκομαι εἰς συνδρομήν, βοηθῶ·‖ ويرمك — δίδω συνδρομήν· ‖ طوپلامق — συλλέγω συνδρομήν· ‖ دفترى اچمق — ἀνοίγω κατάλογον συνδρομῶν· ‖ اچمه سى — χρήματα συνδρομῶν· ‖ — فعل ρῆμα βοηθητικόν, ἤτοι τὸ συνδετικὸν **εἰμί·** ‖ مواقع — θέσεις, ἔνθα παρέχεται βοήθεια τοῖς ναυαγοῖς, ναυαγιαιρετήρια· ‖ Ρμ. βοηθῶ, δίδω συνδρομήν· [δοτ.]. § πλθ. اعانات βλ.

اعانةً A. **ἰάνετ-εν,** ἐπρ. ὡς βοήθειαν, λόγῳ συνδρομῆς,βοηθείας: يوز غروش — ويردى ἔδωκε λόγῳ συνδρομῆς γρόσια ἑκατόν.

ی حددن آشمیدی — αἱ βιαιοπραγίαι τῶν λιποστῶν ὑπερέβησαν τὸ ὅριον.

اعتصاب } A. **ιτισάπ** [ρζ. عصب] ρ. ἀφ. τὸ ἀρκεῖσθαι εἴς τι· § νεύρωσις, τὰ νευρώματα τῶν φύλλων [βοτ.].

اعتصام } A. **ιτισάμ** [ρζ. عصم, βλ. عصمت] ρ. ἀφ. τὸ κρατεῖν διὰ τῆς χειρός, τὸ ἀντέχεσθαί τινος ἀπρίξ· τὸ ἀποφεύγειν τὰς ἁμαρτίας, ἐγκράτεια, σωφροσύνη: تام ـِ τελεία σωφροσύνη· ‖ Ρμ. [δοτ.] : عروهٔ وثقای شریعته — ایدنلر نجات بولورلر οἱ ἀντεχόμενοι τῆς ἰσχυρᾶς λαβῆς τοῦ ἱεροῦ νόμου [τῶν Μουσουλμάνων] σωτηρίαν εὑρίσκουσι.

اعتضاد } A. **ιτιζάπ** [ρζ.عضد] ρ.ἀφ. τὸ λαμβάνειν ἐπὶ τοῦ βραχίονος, ἀλληλοβοήθεια: ارباب دانش ـِ ἡ ἀλληλοβοήθεια τῶν λογίων· ‖ ارباب تجارت ـِ ἡ ἀλληλοβοήθεια τῶν ἐμπόρων.

اعتقاد } **ιτικάπ** [ρζ. عقد] ρ. ἀφ. τὸ δένειν που τὴν καρδίαν, ἤτοι πεποίθησις, δοξασία,πίστις ἰδίᾳ ἐπὶ θρησκευτικῶν· [δοτ.]: دنیایه اعتقادم یوق آخرته ـِم وار δὲν ἔχω πεποίθησιν εἰς τὸν κόσμον· ἔχω πίστιν **[ιτικάτιμ]** εἰς τὸν μέλλοντα βίον· ‖ — عن ἐκ πεποιθήσεως· ‖ ـِ حسن καλὴ δοξασία· ‖ — سوء κακὴ δοξασία· ‖ بد ـِ **ιτικάτιμδζε,** κατὰ τὴν πεποίθησίν μου· ‖Ρμ.πιστεύω,δοξάζω, πρεσβεύω·[αἰτ.]: حقك کومش اولدیغی —ایدن ὁ πιστεύων ὅτι τὸ δοχεῖον εἶναι ἀργυροῦν·‖ بویله —ایدرم οὕτω πιστεύω, δοξάζω· § πλθ. اعتقادات θρησκευτικαὶ πεποιθήσεις, δόγματα.

اعتقادسز } T. **ιτικάτ-σιζ,** ὁ μὴ πιστεύων, ἄπιστος, ἄθρησκος,ἄθεος.

اعتقادسزلق } T. **ιτικάτ-σιζλίκ,** ἀφ. ἀπιστία, ἀθεΐα.

اعتقادلی } T. **ιτικάτ-λή,** ἐπθ. ὁ ἔχων πίστιν εἰς τὸν Θεόν· ὁ ἔχων δοξασίαν τινά, ὁ πρεσβεύων.

اعتقادی } A. **ιτικάτ-ί,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς τὴν πίστιν, τὸ δόγμα, δογματικός· § θ. اعتقادیه **ιτικάτιγέ :** ـِ امور ὑποθέσεις δογματικαί· § πλθ. اعتقادیات δογματικά.

اعتکاف } A. **ιτικιάφ** [ρζ. عکف] ρ. ἀφ. τὸ ἐγκλείεσθαί που καὶ μένειν·τὸ ἐγκλείεσθαι κατὰ τὸν μῆνα τοῦ ραμαζὰν ἐν τῷ τεμένει καὶ προσεύχεσθαι: سنت سنیه در —τὸ ἐγκλείεσθαι κτλ.εἶναι πρᾶξις ἱερά,ἤτοι κατὰ μίμησιν τοῦ Μωάμεθ·‖ کیردی ـه — ἐκλείσθη πρὸς προσευχήν·‖دن چیقدی —ἐξῆλθε τοῦ μέρους,ἔνθα ἐκλείσθη πρὸς προσευχήν·‖اهل ـِ ὁ ἐγκλειόμενος κτλ. ‖ Ρμ. ἐγκλείομαι κτλ.

اعتکال } A. **ιτικιάλ** [ρζ. عکل] ρ. ἀφ. τὸ δυσκολεύεσθαι· τὸ σύρεσθαι· τὸ κερατίζειν ἢ κεράτισις,κ.κούτρισμα· ἐν χρήσει ἐν τῇ φράσει: ثور ـِ—κεράτισις βοός.

اعتکام } A. **ιτικιάμ** [ρζ. عکم] ρ.ἀφ. τὸ συναθροίζειν πράγματα καὶ ἀποτελεῖν ἓν δέμα : اشیا ـِ συνάθροισις πραγμάτων.

اعتلاء } A. **ιτιλά** [ρζ. علو] ρ. ἀφ. τὸ ἀνυψοῦσθαι, ἀναδείκνυσθαι, ἀνύψωσις· [ἰθικῶς]: ی شان —ἀνύψωσις γοήτρου· ‖ مبادیٔ ترقی —αἱ ἀρχαὶ τῆς προόδου καὶ τῆς ἀνυψώσεως.‖Ρμ. ایلدی —فلان پك آز مدت ظرفنده ὁ δεῖνα ἐντὸς λίαν βραχέος χρονικοῦ διαστήματος ἀνεδείχθη.

اعتلاق } A. **ιτιλάκ** [ρζ. علق, βλ. علقه] ρ. ἀφ. τὸ ἐρᾶσθαι, ἔρως [σπν.]

اعتلال } A. **ιτιλάλ** [ρζ. علل, βλ. علت] ρ.ἀφ. τὸ εἶναι ἀσθενῆ, ἐμπαθῆ, ἢ ἀπησχολημένον· § τὸ προφασίζεσθαι [σπν.].

اعتماد } A. **ιτιμάτ** [ρζ. عمد, βλ. عمده] ρ. ἀφ. ἐμπιστοσύνη,πεποίθησις·[δοτ.]:دنیایه ـِم یوق δὲν ἔχω πεποίθησιν **[ιτιμάτιμ]** εἰς τὸν κόσμον: من ـِ توکلم اللهه در εἰς τὸν Θεὸν εἶναι ἡ ἀνάθεσις τῶν ἐλπίδων ἡμῶν,ἡ πεποίθησις ἡμῶν· ‖ یی قزاندی فلانك حسن — ἐκέρδησε τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ δεῖνος· ‖Ρμ. ἐπερείδομαι,ἐμπιστεύομαι, πιστεύω· [δοτ.]: هر ایشیدیلان ایچه — سوزه μὴ πίστευε πάντα λόγον ὃν ἀκούεις.

اعتماداً } A. **ιτιμάτ-εν,** ἐπρ. ἐπερειδόμενος, πεποιθώς· [δοτ.]: — سوزه ویردیککز کدم ἦλθον πεποιθὼς εἰς τὸν λόγον ὃν ἐδώκατε.

اعتمال } A. **ιτιμάλ** [ρζ. عمل] ρ. ἀφ. τὸ ἐργάζεσθαι πολὺ καὶ κοπιᾶν,προσπάθεια, ἀγών· § πλθ. اعتمالات **ιτιμαλάτ :** ـِ فکریه διανοητικοὶ ἀγῶνες, προσπάθειαι.

اعتمادنامه } Π. **ιτιμάτ-ναμέ,** ὄν. διαπιστευτήρια πρεσβευτοῦ πρὸς τὸν Ἡγεμόνα τῆς χώρας, παρ' ᾧ διορίζεται: تقدیم ـِنی ὑποβάλλω διαπιστευτήρια·‖ἀντίθ.انفصالنامه ἀνακλητήριον, وداعنامه ἀποχαιρετητήριον.

اعتمام } A. **ιτιμάμ** [ρζ. عمّ, βλ. عمام] ρ. ἀφ. τὸ περιβάλλεσθαι κίδαριν· § αὔξησις χλόης, χλοερότης βουνῶν.

اعتناء } A. **ιτινά** [ρζ. عنا] ρ. ἀφ. προσοχή, μέριμνα, ἐπιμέλεια : کمال ـِ ایله ممکن μετεφράσθη μετὰ μεγάλης προσοχῆς, κατὰ γράμμα, ὅσον τὸ δυνατόν·‖Ρμ. προσέχω, μεριμνῶ, ἐπιμελοῦμαι·[δοτ. ἢ πα]: احکام نظامیه‌نك حسن اجراسنه —ایدر προσέχει εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν διατάξεων τοῦ νόμου·‖ وظیفه‌سنی ایفاده —ایدر προσέχει εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντός του· ‖ کوسترمك — ἐπιμελοῦμαι, ἤτοι πράττω τι ἐπιμελῶς [δοτ.].

اعتناسز } T. **ιτινα-σίζ,** ἐπθ. ὁ μὴ ἐπιμεμελημένος, ὁ ἄνευ προσοχῆς γινόμενος.

اعتناق } A. **ιτινάκ** [ρζ. عنق] ρ. ἀφ. τὸ ἐφορμᾶν καὶ δράττεσθαι τοῦ ἐχθροῦ ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ : محاربین سونکی سونکیه کلمکه باشلامشلردی —ه دکل عادتا οἱ μαχόμενοι ἤρχισαν οὐχὶ νὰ ἔρχωνται λόγχην πρὸς λόγχην, ἀλλὰ νὰ δράττωνται ἀλλήλων ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ·§ ἐπὶ περιπτύξεως φιλικῆς معانقه βλ.

اعتنالی } T. **ιτινα-λή,** ἐπθ.ἐπιμεμελημένος, ὁ μετὰ προσοχῆς καὶ ἐπιμελείας γενόμενος, ἐπιτετηδευμένος.

اعتیاد } A.**ιτιγιάτ** [ρζ. عود, βλ.عادت] ρ.ἀφ. ἕξις: مضرده ی —ك توتونك ἡ ἕξις τοῦ καπνοῦ εἶναι ἐπιβλαβής·‖ ایلدی —ر وقتدنبری‌ترك ἀπό τινος χρόνου ἐγκατέλειψε τὴν ἕξιν. ‖ Ρμ. ἐθίζομαι εἴς τι, συνειθίζω [αἰτ.] : نصف الیلدن ایلدی —یاتمغی صکره یاتمغه ἐσυνείθισε νὰ κατακλίνηται μετὰ τὸ μεσονύκτιον.

اعجاب } A. **ιδζάπ** [ρζ. عجب] ρ. ἀφ. τὸ ἐκπλήττειν, προξενεῖν ἔκπληξιν·‖Ρμ. [αἰτ.]: یازدیغی کتاب مستطاب بتون مؤلفینی —ایتدی τὸ ἐξαίρετον βιβλίον,ὅπερ συνέγραψεν,ἐξέπληξεν ὅλους τοὺς συγγραφεῖς.

اعجاز } A. **άδζάζ,** πλθ. τοῦ عجز βλ.

اعجاز } A. **ιδζάζ** [ρζ. عجز] ρ. ἀφ. τὸ περιάγειν εἰς ἀδυναμίαν, τὸ καταβάλλειν, τὸ καταπλήττειν· § ἄκρον ἄωτον γλαφυρότητος λόγου, ὑπερβαῖνον τὴν ἀνθρωπίνην δύναμιν : قرآن ـِ ἡ γλαφυρότης τοῦ Κορανίου· § πρᾶγμα οὕτινος παρόμοιον ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ ἐκτελέσῃ, θαῦμα·‖ Ρμ. [αἰτ.]: قرآن کریم بتون بلغای عربی —ایتدی τὸ ἱερὸν Κοράνιον περιήγαγεν εἰς τὴν ἀδυναμίαν[τοῦ ν'ἀπομιμηθῶσιν αὐτὸ] ὅλους τοὺς εὐγλώττους Ἄραβας.

اعجازکار } Π. **ιδζάζ-καρ,** ἐπθ. ὁ ποιῶν θαύματα, θαυματουργός· βλ.اعجاز .

اعجازکارانه } Π. **ιδζάζ-καρανέ,** ἐπθ. θαυματουργικός,θαυμάσιος·§ ἐπρ. θαυμασίως.

اعجاز نما } Π. **ιδζάζ-νουμά,**ἐπθ. ὁ δεικνύων θαύματα, θαυματουργός.

اعجال } A. **ιδζάλ** [ρζ. عجل, βλ. عجله] ρ. ἀφ. ἐπίσπευσις· συνηθέστερον تعجیل βλ.

اعجام } A. **άδζάμ** [πλθ. τοῦ عجم] ὄν. οἱ μὴ ἄραβες, ξένοι, βάρβαροι· § Πέρσαι : —بلغای οἱ εὐγλωττοι τῶν Περσῶν·‖βλ. اعاجم .

اعجام } A. **ιδζάμ** [ρζ. عجم] ρ. ἀφ. τὸ τιθέναι στιγμὰς **[νοκτά]** ἐπὶ τῶν ὀθωμανικῶν γραμμάτων, στίξις : ی — کلمك στίξις τῶν λέξεων.‖ Ρμ. στίζω, θέτω στιγμάς· [αἰτ.]: [ظاهر] اولور [ظاهر] ایدیلنجه —ه λέξις **ταχὺ** [καθαρὸς] ὅταν λάβῃ νοκτά, γίνεται **ζαχύ** [φανερός].

اعجز } A. **άδζέζ** [παραθ. τοῦ عاجز] ἐπθ. ἀσθενέστερος-τατος: العجزه —**άδζεζδ-λε άδζεζέ,** ὁ ἀσθενέστερος τῶν ἀσθενῶν.

اعجمی } A. **άδζεμ-ί** ἐπθ. ὁ μὴ ἀνήκων εἰς τὴν ἀραβικὴν φυλήν, ξένος, βάρβαρος: رجل ـِ ἀνὴρ μὴ ἄραψ· ‖ — اسم ὄνομα μὴ ἀραβικόν· § πλθ. اعاجم βλ. § βλ. καὶ اعجام .

اعجوبه } A. **ὄδζουπέ** [ἐσφαλμένως: **άδζουπέ**] ὄν. θ. πρᾶγμα ἄξιον ἀπορίας, ἐκπλήξεως, παράδοξον, ἔκτακτον,θαῦμα· § πλθ. اعاجیب **ἐαδζίπ.**

اعداء } A. **άτά** [πλθ. τοῦ عدو] ὄν. ἐχθροί: ی ترقی — ἐχθροὶ τῆς προόδου, φωτοσβέσται· ‖بعضاً احیاناً طوغری سویلر —οἱ ἐχθροὶ ἐνίοτε ὀρθότερον τῶν φίλων λέγουσι.

اعداد } A. **άτάτ** [πλθ. τοῦ عدد] ὄν. ἀριθμοί:— اسمای ὀνόματα ἀριθμῶν, ἤτοι ἀριθμητικά· ‖اصلیه —ἀριθμητικὰ ἀπόλυτα·‖— وصفیه ἀριθμητικὰ τακτικά·‖ توزیعیه — ἀριθμητικὰ διανεμητικά· ‖ کسریه — ἀριθμητικὰ κλασματικά.

اعداد } A. **ιτάτ** [ρζ. عدد] ρ. ἀφ. προετοιμασία, προπαρασκευή: طعام ـِ—προετοιμασία φαγητοῦ· ‖لوازم ـِ— προετοιμασία χρειω-

δῶν· ‖ Ρμ. προπαρασκευάζω [αἰτ.]: ايلديكى—البسه‌لك جلبى ايشه يارادى ὅλα τὰ ἐνδύματα, ἅτινα προητοίμασεν, ὠφέλησαν.

اعدادى A. **ἀ‡α‡-ί,** ἐπθ. ἀριθμητικός· § θ. اعداديه **ἀ‡α‡ιγέ :** —اصول μέθοδος ἀριθμητική· [ὀρθότερον عددى βλ.].

اعدادى A. **ἰ‡α‡-ί,** ἐπθ. προπαρασκευαστικός, προκαταρκτικός: مكتب— σχολὴ προκαταρκτική, γυμνάσιον·‖— قرار ἀπόφασις προπαρασκευαστικὴ[νομ.]·§θ. اعداديه.

اعدام A. **ἰ‡ὰμ** [ῥζ. عدم] ῥ. ἀφ. τὸ ποιεῖν μηδέν, ἐξόντωσις, θανάτωσις· ‖ — جزاسى θανατικὴ ποινή· ‖ قاتل—θανάτωσις φονέως· ‖Ρμ. ἐξοντῶ, θανατῶ, φονεύω· [αἰτ.].

اعدل A. **ἀ‡έλ** [παραθ. τοῦ عادل] ἐπθ. δικαιότερος: ملوك—ὁ δικαιότερος τῶν βασιλέων· § εὐθύτερος, ὁ μᾶλλον ἐγγὺς τῷ μέτρῳ καὶ μακρὰν τῶν δύο ἄκρων τῆς ὑπερβολῆς.

اعدى A. **ἀ‡ὰ** [παραθ. τοῦ عدو] ἐπθ. ἐπιθετικώτερος, ἀδικώτερος-τατος : — الاعادى **ἀ‡έ-λ-ἐα‡ί,** ὁ ἀδικώτερος τῶν ἐχθρῶν.

اعذاب A. **ἰζὰ‡** [ἐκ τοῦ عذاب] ῥ. ἀφ. τὸ τιμωρεῖν,κολάζειν, τιμωρία [σπν.].

اعذار A. **ἀζὰρ** [πλθ. τοῦ عذر] ὄν. προφάσεις, δικαιολογίαι: شرعيه — δικαιολογίαι νόμιμοι· ‖ واهيه — προφάσεις μάταιαι.

اعذار A. **ἰζὰρ** [ῥζ. عذر] ῥ. ἀφ. τὸ θεωρεῖν τινα συγγνωστόν, παραδοχὴ δικαιολογίας: ارباب اعتذار— ἡ παραδοχὴ τῆς δικαιολογίας τῶν δικαιολογηθέντων.

اعذب A.**ἀζέ‡** [παραθ.τοῦ عذب] ἐπθ.ἡδύτερος, γλυκύτερος-τατος : ى—شعرك ἡ ἡδυτέρα τῶν ποιήσεων εἶναι ἡ ψευδεστέρα·‖ —دن احلى شكردن γλυκύτερον μέλιτος, ἡδύτερον σακχάρεως.

اعراب A. **ἀῤὰ‡** [πλθ. τοῦ عرب ἐκλαμβανόμενος καὶ ὡς ἐνικὸς] ὄν.Ἄραβες νομάδες, βεδουῖνοι.

اعراب A. **ἰῤὰ‡** [ῥζ. عرب] ῥ. ἀφ. μεταβολὴ τοῦ ληκτικοῦ χαρακτῆρος ἢ γράμματος ἐν τοῖς ἀραβικοῖς, ἤτοι κλίσις ὀνομάτων καὶ ῥημάτων ἀραβικῶν· καταλήξεις τῶν πτώσεων τῶν ἀραβικῶν ὀνομάτων· ἐφαρμογὴ τῶν γραμματικῶν καὶ συντακτικῶν κανόνων ἐπὶ ἀραβικοῦ κειμένου· ‖Ρμ. κλίνω ὄνομα, ῥῆμα.

اعرابى A. **ἀῤὰ‡-ὶ** ἐπθ. καὶ ὄν: Ἄραψ νομάς, βεδουῖνος.

اعراض A. **ἀῤὰζ** [πλθ. τοῦ عرض] ὄν. ἰδιότητες οὐχὶ ἔμφυτοι, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός, ἤτοι κατὰ σύμπτωσιν συμβαίνουσαι· § [ἰατρ.] συμπτώματα : —مشكوك ὕποπτα συμπτώματα [νόσου].

اعراض A. **ἰῤὰζ** [ῥζ. عرض] ῥ. ἀφ. ἀποστροφὴ τοῦ προσώπου· ‖ Ρμ. ἀποστρέφω τὸ πρόσωπον·[τῆ ىدن]—ايچلى قبايحدن δέον ν' ἀποστρέψῃ τις τὸ πρόσωπον ἀπὸ τῶν κακιῶν· ‖ —بعض ذوات نائل اقبال اولنجه احباسندن ἐνίων ἀνθρωποί τινες ὅταν εὐτυχήσωσιν, ἀποστρέφουσι τὸ πρόσωπον ἀπὸ τῶν φίλων αὐτῶν.

اعراف A. **ἀῤὰῥ** [πλθ. τοῦ عرف] ὄν. τοῖχος, ἢ τόπος μεταξὺ τοῦ παραδείσου καὶ τοῦ ᾅδου, καθαρτήριον: —اصحاب οἱ ἐν τῷ καθαρτηρίῳ.

اعرج ἢ عرج A. **ἀῤὲδ-ζ,** ἐπθ. χωλός· § θ. عرجا **ἀῤεδ-ζά·** § πλθ. عرج **ὄῤδ-ζ** καὶ عرجان **ὄῤδ-ζάν.** Κατὰ τὸν ἰατρικὸν σύλλογον ἡ λέξις καθιερώθη ἐν τῇ ἐννοίᾳ ἀφῃρημένου, ἤτοι χωλότης· ἐν τῇ ἐννοίᾳ ὅμως ταύτῃ ὀρθότερον εἰπεῖν عرج **ἀῤὲδ-ζ** βλ.

اعرجيت A. **ἀῤεδ-ζ-ιγέ‡,** ὄν. θ. χωλότης.

اعرف A. **ἀῤὲῥ** [παραθ. τοῦ عارف] ἐπθ. γνωστότερος-τατος· σοφώτερος-τατος: شعرا — ὁ γνωστότερος τῶν ποιητῶν.

اعز A. **ἐὰζ-ζ** [παραθ. τοῦ عزيز] ἐπθ. προσφιλέστερος, πολυτιμότερος - τατος: — احبامدن ὁ φίλτερος τῶν φίλων μου.

اعز A. **ἔαζ-ζε** [ῥζ. عز] ῥμ. δόξαν τιμήν, δόξαν: اعزك الله **ἔαζ-ζε κ'ἄλλαχ‡,** ὁ Θεὸς νά σοι δίδῃ τιμήν, δόξαν.

اعزاز A. **ἰζὰζ** [ῥζ. عز] ῥ. ἀφ. τιμή, περιποίησις, φιλοφρόνησις: —مدعوين περιποίησις, φιλοφρόνησις πρὸς τοὺς προσκεκλημένους· ‖ —اهل دانش τιμὴ πρὸς τοὺς σοφούς·‖ —و اكرام ايله تشييع ايلدى προέπεμψε τοὺς ἐπισκέπτας μετὰ τιμῶν καὶ περιποιήσεων·‖ Ρμ. τιμῶ,περιποιοῦμαι· [αἰτ.]: مسافرينى ايلدى — περιεποιήθη τοὺς ξένους.

اعزازاً A. **ἰζάζ-εν,** ἐπρ. διὰ τιμῶν, περιποιήσεων.

اعزام A. **ἰζὰμ** [ῥζ. عزم , βλ. καὶ عزيمت] ῥ. ἀφ. ἀποστολὴ[προσώπου]:ى—مأمور ἀποστολὴ ὑπαλλήλου· ‖ Ρμ. ἀποστέλλω [αἰτ.]: اولنه‌جقدر اورايه بر مأمور— ἐκεῖ θ' ἀποσταλῇ εἷς ὑπάλληλος.

اعزل A.**ἀζὲλ** [ῥζ. عزل] ἐπθ.ἄοπλος: سوار —ليه اسپه‌يز ἄοπλος· ‖—عاك **σιμάκι ἀζέλ,** ἀστεριδμὸς τῆς παρθένου.

اعزه A. **ἐἴζ-ζὲ** [πλθ. τοῦ عزيز] ὄν. σεβαστὰ καὶ ἔξοχα πρόσωπα, ἅγιοι: كرام —ء ἔξοχα, σεβαστὰ πρόσωπα, μεγάλοι, ἔξοχοι ἄνδρες·[τίτλος ἀπονεμόμενος ἰδίᾳ πρὸς τοὺς ἀρχαίους ὀθωμανοὺς κατακτητάς].

اعشار A. **ἀὸὰρ** [πλθ. τοῦ عشر] ὄν. δέκατα, δεκάτη: شرعيه— νόμιμος δεκάτη· ‖ بدلاتى —ἀντίτιμα δεκάτης, ἤτοι τὸ ποσὸν ὅπερ πληρόνει εἰς τὸ κυβερνητικὸν ταμεῖον ὁ ἀγοράζων τὰ δέκατα καὶ εἰσπράττων αὐτὰ δι' ἴδιον λογαριασμόν.

اعشارى A. **ἀὸαρ-ί,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς τὰ δέκατα, τὴν δεκάτην· § [ἀριθμ.] δεκαδικός: كسر— κλάσμα δεκαδικόν·§ θ. اعشاريه **ἀὸαριγέ :** —اصول δεκαδικὸν σύστημα.

اعشى A. **ἀὸὰ** [ῥζ. عشى] ἐπθ. οὗ ὁ ὀφθαλμὸς θαμβός, ἀδύνατος τὴν ὅρασιν.

اعصاب A. **ἀὸὰ‡** [πλθ. τοῦ عصب] ὄν. νεῦρα: تأثيرى واردر— ἡ φωνὴ ἔχει ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν νεύρων· ‖ —امراض ἀσθένειαι τῶν νεύρων· ‖ —محرك τὸ κινοῦν τὰ νεῦρα·‖—ال مقوى **μουκαββίθ-λ-ἀὸά‡,**τὸ ἐνδυναμοῦν τὰ νεῦρα· ‖ —ال توصيف **τεβθήῤθ-λ-ἀὸά‡,** νευρογραφία· ‖ — ال مبحث **με‡χάὸθ-λ-ἀὸά‡,** νευρολογία.

اعصابى A. **ἀὸα‡-ί,** ἐπθ. νευρικός· § θ. اعصابيه · ‖ ὀρθότ. عصبى - عصبيه βλ.

اعصار A. **ἀὸὰρ** [πλθ. τοῦ عصر] ὄν. αἰῶνες, χρόνοι, ἐποχαί: سالف—οἱ προηγούμενοι αἰῶνες· ‖ —ماضيه οἱ παρελθόντες αἰῶνες· ‖ —در غصرمن غبطه‌نجش ὁ αἰὼν ἡμῶν εἶναι ὁ ἐπίζηλος τῶν αἰώνων.

اعضا A. **ἀζὰ** [πλθ. τοῦ عضو] ὄν. μέλη, ὄργανα: ى بدن— τὰ μέλη τοῦ σώματος· ‖ ى مجلس— τὰ μέλη τοῦ συμβουλίου, πάρεδροι· ‖ ى خاندان حكمدارى— τὰ μέλη τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας· ‖ ى فخريه — μέλη ἐπίτιμα· ‖ ى مخابره— μέλη ἀντεπιστέλλοντα. § κοι-

νῶς ἀντὶ ἑνικοῦ: نصب — افندى مجلس معارفه ... ايلدى ὁ κ . . . διωρίσθη μέλος εἰς τὸ συμβούλιον· § [ἀνατ.] ى تناسليه — ὄργανα γεννητικά· ‖ —تكون توصيف ال **τεβθήῤθ-λ-ἀζά,** ὀργανογραφία· ‖ — ال مبحث **με‡χάὸθ-λ-ἀζά,** ὀργανολογία.

اعضاد A. **ἀζὰ‡** ἢ **ἀ‡ὰ‡** [πλθ. τοῦ عضد **ἀ-ζοὶ‡** ἢ **ἀ‡οὶ‡**] ὄν. βραχίονες.

اعضالق T. **ἀζα-λήκ,** ἀφ, τὸ εἶναί τινα μέλος, ἤτοι ἰδιότης μέλους συμβουλίου,δικαστηρίου,σωματείου κτλ.: شورای دولت —نه تعيين بيورلمشدر διορίσθη μέλος **[ἀζαληγνὰ]** τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας.

اعطاء A. **ἰτὰ** [ῥζ. عطا] ῥ. ἀφ. δόσις, χορηγία, παροχή: ى—مبالغ مطلوبه‌لك ἡ παροχὴ τοῦ ζητουμένου ποσοῦ· ‖ ى—معاش χορηγία μισθοῦ· ‖ ى—معلومات παροχὴ πληροφοριῶν· ‖ —و اخذ λῆψοδοσία. ‖ Ρμ. δίδω, χορηγῶ·[δοτ. αἰτ.]: —يه بر شى إعك δίδω τινί τι· ‖ —اولنان ايلدى — παρεδόθησαν αἱ δοθεῖσαι πληροφορίαι.

اعطاف A. **ἀτὰῥ** [πλθ. τοῦ عطف] ὄν. χάριτες, εὐεργεσίαι: و الطاف شاهانه— αἱ αὐτοκρατορικαὶ χάριτες καὶ εὐεργεσίαι· [ὁ ἑνικὸς ἔχει ἄλλην σημασίαν· βλ. λ.].

اعظام A. **ἰζὰμ** [ῥζ. عظم , βλ. تعظيم] ῥ.ἀφ. μεγαλοποίησις, ἐξόγκωσις : لطيفه‌لك ى— μεγαλοποίησις τῆς ἀστειότητος. ‖ Ρμ. μεγαλοποιῶ·[αἰτ.]: ايتدى ايشى—ايشى إعظام روا دكلدر لطيفه‌يى—إعك δὲν εἶναι πρέπον νὰ μεγαλοποιῇ τις τὴν ἀστειότητα.

اعظم A.**ἀζὰμ**[παραθ.τοῦ عظيم] ἐπθ.μεῖζων, μέγιστος: ى— عثمانليك اديب ὁ μέγιστος φιλόλογος τῶν ὀθωμανῶν· ‖ ظرف مظروفدن در— τὸ περιέχον εἶναι μεῖζον τοῦ περιεχομένου·‖— امام ὁ μέγιστος Ἰμάμης,ἤτοι ὁ Ἕβδου Χανιφὲ [ابو حنيفه], εἷς τῶν τεσσάρων Ἰμαμῶν, οἵτινες διωργάνωσαν τὸν θρησκευτικὸν καὶ ἀστυκὸν κώδικα τῶν Μουσουλμάνων·‖ — صدر **ṣάḍ-ri ἀζάμ,**κ. **ṣάḍ-r-ἀζάμ,** ὁ Μέγας Βεζύρης· § πλθ. اعاظم **ἐαζήμ·** § θ. عظما **ὄζμά·** βλ.

اعظمى A. ἢ Π. **ἀζαμ-ί,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῷ μεγίστῳ: من —بيمت ولى نعمت **βελίϊ νιϊμέτι ṫιμιννέτι ἀζαμιμίζ,** ὁ μέγιστος εὐεργέτης ἡμῶν [Σουλτᾶνος].

اعظميت A.**ἀζαμ-ιγέ‡,** ἀφ.θ. ὁ ἀνώτατος, ὁ μέγιστος ὅρος ['Αλγβρ.].

اعقاب A. **ἀκὰπ** [πλθ. τοῦ عقب **ἀκὴπ**] ὄν. ἀπόγονοι,ἤτοι τέκνα,ἔγγονοι: ی— ىدى ايدى كندىسنه مماثل جلادنده و نجدت دخى كاىر ايدى ἀπόγονοί του ἦσαν ὅμοιοι αὐτῷ κατὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ γενναιότητα.

اعقل A. **ἀκὰλ** [παραθ. τοῦ عاقل] ἐπθ. νουνεχέστερος-τατος: ـــر νουνεχέστερος τῶν νουνεχῶν.

اعلا ἀντὶ اعلى A. **ἀλɟὰ** [παραθ. τοῦ على] ἐπθ. ὑψηλότερος, ἀνώτερος - τατος, κάλλιστος,ἐξαίρετος: ـــر مطلوب τὸ ὕψιστον ζητούμενον· || الرتب ـــر رتبة العلم **ῥῦτ-ἐτῦ-λ-ἶλɟ ἀλέ-ρ-ῥῦτέπ,** ὁ βαθμὸς τῆς παιδείας εἶναι ὁ ὕψιστος τῶν βαθμῶν· || المراتب — **ἀλέ-λ-μερατίπ,** ὁ ὕπατος τῶν βαθμῶν· || ـــر كتاب — βιβλίον ἐξαίρετον, κάλλιστον· || ـــر لوحه — εἰκὼν ἐξαίρετος· || ـــر عربه — ἅμαξα ἐξαίρετος· || ـــر لباس — ἔνδυμα ἐξαίρετον· || ـــدن — τῶν ἐξαιρέτων ἐξαίρετος, ὁ μᾶλλον ἐξαίρετος· § [ἐπρ.]· —پك πολὺ καλά, κάλλιστα, ἐξαίρετα· § ἐν τοῖς ἐλέγχοις καὶ πτυχίοις τῶν μαθητῶν τὸ μὲν اعلا ἰσοδυναμεῖ τῷ καλῶς,τὸ δὲ قريب الاعلى **καρίπ̈ῦ-λ-ἀλɟὰ** τῷ σχεδὸν καλῶς, τὸ على الاعلى **ἀλίγῦ-λ-ἀλɟὰ** τῷ ἄριστα,καὶ τὸ قريب على الاعلى **καρίπ̈-ι ἀλίγῦ-λ-ἀλɟὰ** τῷ πάνυ καλῶς.

اعلاء A. **ἰλὰ** [ρζ. علو] ρ. ἀφ.τὸ ἀνυψοῦν, ἀνύψωσις, ἔξαρσις: ی— شان و شوكت ἀνύψωσις γοήτρου καὶ μεγαλείου· || ی— قدر ἀνύψωσις περιωπῆς·||ی— كلمة الله ἀνύψωσις τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ· ‖ Ρμ. ἀνυψῶ, ἐξαίρω, ἀναπέμπω εὐχήν,δέησιν·[δοτ.αἰτ.]: دعای مفروضی . . ἀναπέμπω εἰς τὸν ἕβδομον οὐρανὸν τὴν ὀφειλομένην εὐχὴν ὑπὲρ . . . —ايلك آسمانه هفت

اعلاف A. **ἀλɟὰɸ** [πλθ. τοῦ علف] ὄν. τροφὴ ζώου, χόρτου.

اعلال A. **ἰλὰλ** [ρζ. علّ, βλ. علت] ρ. ἀφ. τὸ καθιστάναι ἀσθενῆ [σπν.]· § [Γραμ.] μεταβολὴ τῶν ἐμπαθῶν γραμμάτων ی-و ἐν ταῖς ἀραβικαῖς λέξεσι, συναίρεσις· ‖ Ρμ. συναιρῶ, μεταβάλλω τὰ ἐμπαθῆ κτλ. [αἰτ.].

اعلام A.**ἀλὰɟ** [πλθ. τοῦ علم **ἀλɟὰ**] ὄν σημαῖαι: جهاد ـــر رفع τὸ ὑψοῦν τὰς σημαίας τοῦ ἱεροῦ πολέμου· § κύρια ὀνόματα : — ال قاموس **καɟῦσπ-λ-ἀλάɟ,** λεξικὸν τῶν κυρίων ὀνομάτων·§διάσημοι ἐπὶ σοφίᾳ καὶ παιδείᾳ: علما ـــر οἱ διάσημοι τῶν Οὐλεμάδων.

اعلام A. **ἰλὰɟ** [ρζ. علم **ἶλɟ**] ρ. ἀφ. γνωστοποίησις, πληροφορία: ی— كيفيتك γνωστοποίησις τοῦ πράγματος· || — ال لدى **λέἐ-λ-ἰλάɟ,** κατὰ τὴν γνωστοποίησιν, ὅταν γνωστοποιηθῇ· § δικαστικὴ ἀπόφασις· [τὸ ἔγγραφον]: وجاهی ـــر ἀπόφασις κατ' ἀντιμωλίαν· || غيابی ـــر ἀπόφασις κατ' ἐρήμην· || شرعی ـــر ἀπόφασις ἱεροδικαστικὴ [τοῦ Σερῆ]·|| نظامی ـــر ἀπόφασις τῶν τακτικῶν δικαστηρίων. ‖ Ρμ. γνωστοποιῶ, πληροφορῶ, ἐκδίδω ἀπόφασιν, ἀποφαίνομαι·[αἰτ.]: اعلمك — معلوی γνωστοποιῶ τὸ γνωστόν, ἤτοι ματαιοπονῶ, λέγω τετριμμένα· [βλ. καὶ حاصل]· § πλθ. اعلامات ἀποφάσεις: ـــر حقوقيه ἀποφάσεις ἱεροδικαστικαί·||ـــر شرعيه ἀποφάσεις ἀστυκαὶ [πολιτικαί]· || ـــر جزائيه ἀποφάσεις ποινικαί.

اعلان A. **ἰλὰν** [ρζ. علن] ρ. ἀφ. δημοσίευσις, προκήρυξις, ἐκδήλωσις: ـــر محبت ἐκδήλωσις ἀγάπης· || ـــر خصومت ἐκδήλωσις ἔχθρας·|| ـــر افلاس δημοσίευσις πτωχεύσεως·|| ـــر حرب προκήρυξις πολέμου. ‖ Ρμ. δημοσιεύω, κηρύττω,φανερῶ, ἐκδηλῶ· [δοτ. αἰτ.]: خفايانی كشف و ـــ ايلدی ἀνεκάλυψε καὶ ἐφανέρωσε τὰ μυστικά του·||—هرطرفه عالم مدنيتك بونی غزته‌لرله ايلدی διὰ τῶν ἐφημερίδων ἐκήρυξε τοῦτο πανταχοῦ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου·§πλθ.اعلانات δημوسيۋسلر ـــر ἐπίσημοι δημοσιεύσεις, ἀγγελίαι: رسمی ـــر ἐπίσημοι δημοσιεύσεις.

اعلانامه Π. **ἰλαν-ναμέ,**ὄν. ἀγγελία, προκήρυξις,ἤτοι ἔγγραφον ἔντυπον περιέχον ἀγγελίαν τινὰ ἢ προκήρυξιν.

اعلم A. **ἀλɟὲμ** [παραθ. τοῦ عالم καὶ علیم] ἐπθ. σοφώτερος-τατος: علما ـــر ὁ σοφώτερος τῶν σοφῶν:||—الله **ἄλλαχῦ ἀλέμ,** κ. **ἄλλαλɟμ,** ὁ Θεὸς οἶδε κάλλιον, ἐὰν δὲν ἀπατῶμαι, ὡς φαίνεται: الله—بوسنه هوالر صغوق كيدەجك ὡς φαίνεται ἐφέτος οἱ καιροὶ θὰ ἐξακολουθήσωσι ψυχροί·||—سزه [ἀντὶ اعلم سز] ὑμεῖς γινώσκετε κάλλιον, ἤτοι πράξατε ὡς θέλετε.

اعلى A. **ἀλɟὰ** βλ. اعلا.

اعمم A. **ἐὰμμ** [παραθ. τοῦ عام] ἐπθ.γενικώτερος, περιεκτικώτερος-τατος: [حيوان] ـــدن [انسان] ἡ λέξις [ζῶον] εἶναι γενικωτέρα τῆς λέξεως [ἄνθρωπος].

اعماء A. **ἀμὰ** [πλθ. τοῦ اعمى] ὄν. τυφλοί.

اعماء A. **ἰμὰ** [ρζ. عمى] ρ. ἀφ. τὸ τυφλοῦν, τύφλωσις : ی— ابصار اعدا τύφλωσις τῶν ὀμμάτων τῶν ἐχθρῶν.‖ Ρμ. τυφλῶ [αἰτ.].

اعمار A. **ἀμὰρ** [πλθ. τοῦ عمر] ὄν. βίοι, ζωαί: ـــم ὁ βίος [οἱ βίοι] τῶν λαῶν.

اعمار A. **ἰμὰρ** [ρζ عمر] ρ. ἀφ. τὸ κατοικίζειν, τὸ καθιστᾶν τόπον τινα θάλλοντα, ἀκμάζοντα, κατῳκημένον· καλλωπισμός,καλλιέργεια,ἐπισκευή, ἀνακαίνισις, προαγωγή : ـــ مملكت καλλωπισμός, προαγωγὴ τῆς χώρας· § [λέγεται καὶ ἐπὶ ἀνθρώπων]: اقربا سنك ـــينه جالشدی προσεπάθησεν εἰς τὴν προαγωγήν, εὐτυχίαν τῶν συγγενῶν αὐτοῦ· ‖ Ρμ. κατοικίζω, καλλωπίζω, καλλιεργῶ, προάγω, ἀνακαινίζω·[αἰτ.]: ايلدی—بو يرلری ἐκαλλώπισε τοὺς τόπους τούτους· § πλθ. اعمارات **ἰμαράτ.**

اعماق A. **ἀμὰκ** [πλθ. τοῦ عمق] ὄν. βάθη: قلب ـــر τὰ βάθη τῆς καρδίας.

اعماق A. **ἰμὰκ** [ρζ. عمق] ρ. ἀφ. τὸ καθιστᾶν τι βαθύ· § [μτφ.] ἐμβαθύνειν, ἐγκύπτειν· συνηθέστερον تعميق βλ.

اعمال A. **ἀμὰλ** [πλθ. τοῦ عمل] ὄν. πράξεις, ἔργα: صالحه ـــر ἔργα καλά· || اربعه ـــر αἱ τέσσαρες πράξεις τῆς Ἀριθμητικῆς, ἤτοι πρόσθεσις [جمع], ἀφαίρεσις [طرح], πολλαπλασιασμὸς [ضرب] καὶ διαίρεσις [تقسيم].

اعمال A. **ἰμὰλ** [ρζ. عمل] ρ. ἀφ. κατασκευή, κατεργασία· ‖ Ρμ. κατασκευάζω, κατεργάζομαι· [αἰτ.]: فلان فابريقه كوزل اوانی ايدر τὸδεῖνα ἐργοστάσιον κατασκευάζει ὡραῖα σκεύη· || قدر يوقدر ايتديكی البسه‌يه ديه‌جك — δὲν ἔχει τις παρατήρησιν νὰ κάμῃ εἰς τὰ ἐνδύματα ἅτινα κατεσκεύασε· § τὸ τιθέναι εἰς ἐνέργειαν, μεταχειρίζεσθαι,χρῆσις: فكر ـــر χρῆσις σκέψεως·|| ذهن ـــر τὸ τιθέναι εἰς ἐνέργειαν τὴν διάνοιαν, χρῆσις διανοίας· || دسيسه و حيله ـــی χρῆσις δόλου καὶ πανουργίας· § πλθ. اعمالات κατασκευαί, προϊόντα βιομηχανικά: فبخانهٔ عامره ـــی προϊόντα τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ φεσοποιείου.

اعمالاتخانه Π. **ἰμαλατ-χανέ,** ὄν. ἐργοστάσιον.

اعمالی A. **ἰμαλ-ί,** ἐπθ. κατασκευαστικός· § θ. اعماليه **ἰμαλιγέ** ـــر اجرت μισθὸς διὰ κατασκευήν, κ. φθειαστικόν.

اعمام A. **ἀμὰμ** [πλθ. τοῦ عم **ἀμμ**] ὄν. θεῖοι πατρικοί.

اعمده A. **ἀμιπ̈ὲ** [πλθ. τοῦ عمود **ἀμοὺπ̈**] ὄν. κίονες, στῆλαι, στηρίγματα.

اعمی ἢ اعما A. **ἀμὰ** [ρζ. عمى] ἐπθ. τυφλός: ی— مادرزاد τυφλὸς ἐκ γενετῆς·||الغريب كال— ولوكان بصيراً **ἐλ γαρίπ̈ῦ κέ-λ-ἀμὰ βελὲϐ κɟάνε ἀεσίρεν,** ὁ ξένος εἶναι ὡς ὁ τυφλός, ἔστω καὶ ἂν ἢ βλέπων [νὰ ἔχῃ ὀφθαλμούς].

اعناب A. **ἀνὰπ̈** [πλθ. τοῦ عنب **ινὲπ̈**] ὄν. σταφυλαί.

اعنات A. **ἰνὰτ** [ρζ. عنت] ρ. ἀφ. τὸ ὑποβάλλειν εἰς κόπους, μόχθους· § τέχνη τοῦ λόγου συνισταμένη εἰς τὴν χρῆσιν λέξεων οὐ μόνον ὁμοιοκαταλήκτων, ἀλλ' ἐχουσῶν καὶ τὸ προτελευταῖον γράμμα τὸ αὐτό· λέγεται καὶ التزام καὶ لزوم مالايلزم · βλ. لزوم.

اعناق A.**ἀνὰκ** [πλθ.τοῦ عنق **οῦνκ**] ὄν.λαιμοί, αὐχένες.

اعنه A.**ἐϊννὲ** [πλθ.τοῦ عنان **ινὰν**] ὄν.ἡνίαι.

اعنی A.**ἄνι** [ρῆμα α' προσ.=θέλω εἰπεῖν]· ἐπρ. δηλαδή· συνηθέστ. يعنی βλ.

اعوار A.**ἰϐὰρ** [ρζ. عور] ρ. ἀφ.τὸ καθιστᾶν μονόφθαλμον, τὸ τυφλοῦν τὸν ἕνα ὀφθαλμόν [σπν.].

اعواض A.**ἀϐὰζ** [πλθ. τοῦ عوض **ἰϐὰζ**] ὄν. ἀντισταθμίσματα.

اعوام A. **ἀϐὰμ** [πλθ. τοῦ عام] ὄν. ἔτη : — و شهور οἱ μῆνες καὶ τὰ ἔτη.

اعوان A. **ἀϐὰν** [πλθ. τοῦ عون] ὄν. βοηθοί, ἀρωγοί· [ὁ ἑνικὸς δὲν εἶναι ἐν τοιαύτῃ χρήσει].

اعوج A. **ἀϐὲδ̈** [ἐκ τοῦ عوج] ἐπθ. κυρτός, καμπύλος, σκολιός· [μτφ.] διεστραμμένος.

اعوجاج A. **ἰϐιδ̈ὰδ̈** [ρζ. عوج] ρ.ἀφ. κυρτότης, καμπυλότης, σκολιότης, ἀνωμαλία· μτφ. διαστροφή, στρέβλωσις: قوس ـــر καμπυλότης τόξου· || شجر ـــر κυρτότης δένδρου·|| طبيعيسی ـــر ἡ φυσικὴ [ὡς ἐκ τοῦ σχήματος] καμπυλότης τῶν προκυμαιῶν·|| اخلاقندەكی ـــ σκολιότης πορείας, σταδίου· || نظر دقته النور ايسه كندىسنه پكده امنيت جائز اولماز — ἐὰν ληφθῇ ὑπ' ὄψει ἡ διαστροφὴ τῶν ἠθῶν του, δὲν συγχωρεῖται νὰ ἔχῃ τις πολλὴν ἐμπιστοσύνην εἰς αὐτόν.

اعوجاجلی T. **ایدیزاغوز-لق,** ἐπθ. κυρτός, καμπύλος, σκολιός· βλ. προηγ.

اعوذ A. **ἔουζου·** βλ. استعاذه.

اعور A. **ἀβὲρ** [ρζ. عور] ἐπθ. ἑτερόφθαλμος, μονόφθαλμος: —ابليس ὁ δαίμων ὁ μονόφθαλμος· § τυφλὸν ἔντερον [ἀνατ.].

اعورار A. **ἰβιρὰρ** [ρζ. عور] ρ. ἀφ. ἑτεροφθαλμία.

اعوری A. **ἀβερ-ί,** ἐπθ. τυφλεντερικός, ὁ ἀνήκων τῷ τυφλῷ ἐντέρῳ· § θ. اعوريه.

اعیاد A. **ἀγιὰ:** [πλ. τοῦ عيد] ὄν. ἑορταί: مبارکه—ایسی ἑορταί.

اعیان A. **ἀγιὰν** [πλθ. τοῦ عين] ὄν. ὀφθαλμοί: —امت قره **κουρρεῖ ἀγιάνι ὔμμέτ,** τὸ χάρμα τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ λαοῦ· [ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ σπάνιον·τὸ σύνηθες عيون βλ.]. § πρόκριτοι,λογάδες,ἀρχηγοί: —بلده οἱ πρόκριτοι τῆς πόλεως· ‖ —عرب οἱ λογάδες τῶν Ἀράβων·§ —مجلس, ἢ —هیئت, γερουσία [ἀντίθ. مبعوثان βλ.]. § [νομ.] πράγματα συγκεκριμένα,ὡς ἀκίνητα κτήματα, ἐμπορεύματα, ζῶα: —منافع ὠφέλειαι πραγμάτων συγκεκριμένων· § τίτλος ἀπονεμόμενος ἄλλοτε τοῖς ὑποδιοικηταῖς,καλουμένοις σήμερον قائمقام **Καϊμμακάμ:** ی — وارنه ὁ ὑποδιοικητὴς Βάρνης. § βλ. اعين.

اعیانلق T. **ἀγιαν-λήκ,** ἀφ. τὸ εἶναι λογάδα, πρόκριτον, γερουσιαστήν, ἤτοι ἰδιότης λογάδος κτλ. § τὸ ἀξίωμα τοῦ ὑποδιοικητοῦ· βλ. اعيان.

اعین A. **ἀγιὸν** [πλθ. τοῦ عين] ὄν.ὀφθαλμοί.

اعیی A. **ἀγιά,** ἐπθ. ὁ δυσκολευόμενος εἰς τὸ νὰ ἐκφράζῃ τὰ διανοήματά του: من باقل— **ἀγιὰ μὶν ἀκήλ,** μᾶλλον εὐήθης τοῦ Μπακήλ· βλ. λ.

آغ T. **ἄγ,** ὄν. δίκτυον: ی—بالق δίκτυον· [ἰχθύων]· ‖ —صاچه μικρὸν δίκτυον [ἁλιέων]· ‖ ی—اوروجك ἱστὸς [δίκτυον] ἀράχνης· ‖—آغ ρίπτω, βάλλω δίκτυον· ‖ —چكمك ἀνασύρω δίκτυον· ‖ —اورمك πλέκω δίκτυον.

آغا T. **ἀγᾶ,** ὄν, ἀγᾶς, ἤτοι κύριος, πάτρων, ἀρχηγός, πολιός, σεβαστός· διοικητής· εὐνοῦχος, ὑπηρέτης ἀνακτόρων ἢ ὑπεροχικοῦ προσώπου: ی—اوك ὁ κύριος τῆς οἰκίας, ὁ ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας· ‖ بابا — πολιός, σεβαστὸς γέρων· ‖ ك— **ἀγὰ ἀέν,** πρεσβύτερος ἀδελφός· [τίτλος ἐκ μέρους μικροτέρου ἀδελφοῦ πρὸς πρεσβύτερον]· ‖ ی—يكچری διοικητὴς Γενιτσάρων· ‖ —قپوسی ἔδρα τοῦ διοικητοῦ τῶν Γενιτσάρων· ‖ ی— احتساب ἀγορανόμος, διευθυντὴς τῆς ἀγορᾶς· [οὕτως ἐκαλεῖτο ἄλλοτε ὁ σήμερον شهر امینی νομάρχης πρωτευούσης]·‖ی—قزلر ἀρχιευνοῦχος· [βλ. باب]· ‖ حرم ی—μέλας εὐνοῦχος·‖—آق λευκὸς εὐνοῦχος· ‖ ی—تابور ταγματάρχης· ‖ ی—قول ὑποταγματάρχης· ‖ ی—بولوك λοχαγός· § τίτλος τιμητικὸς ἀπονεμόμενος εἰς ἀνθρώπους μὴ λογίους, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν τίτλον افندی **ἐφένδη** [αὐθέντης, κύριος], ἀπονεμόμενον εἰς λογίους· § πλθ. آغايان **ἀγαγιὰν** [περσ.] καὶ آغوات **ἀγαβὰτ** [ἀρδ.]ἀγάδες, ὑπηρέται ἀνακτόρων ἢ ὑπεροχικῶν προσώπων· § βλ. καὶ آقا.

آغاج ἢ آچ T. **ἀγάτς,** ὄν. δένδρον: ی—الما μηλέα·‖ی—اريك δαμασκηνέα·‖ سروی— κυπάρισσος· ‖ ی—چام πίτυς, πεύκη· ‖ —آق βουμελία [δένδ.].‖ —ديكمك φυτεύω δένδρον· ‖—سوكمك ἐκφυτεύω δένδρον· § ἐπθ.ξύλινος: —تكنه σκάφη ξυλίνη· ‖ —چيوی καρφίον ξύλινον·‖ —قازيق πάσσαλος ξύλινος.

آغاجق T. **ἀγα-δζήκ,** ὄν. μικρὸς ἀγᾶς. βλ. آغا.

آغاججق T. **ἀγαδζ-δζήκ,** ὄν. δενδρύλλιον.

آغاچلق T. **ἀγατσ-λήκ,** ὄν. τόπος σύνδενδρος.

آغارتمق ἢ آغرتمق T. **ἀγαρ-τ-μάκ,** ρμ. μτβ. λευκαίνω,καθαρίζω·[αἰτ.]:مویال — λευκαίνω κηρόν· ‖ — صاچ صقال λευκαίνω τὴν κόμην, τὴν γενειάδα, γηράσκω, διέρχομαι τὸν βίον ἐν κόποις καὶ μόχθοις· ‖ صقالی دکمنده — λευκαίνω τὴν κόμην ἐν τῷ μύλῳ, μένω ἄπειρος, ἀδαής, γηράσκω χωρὶς νὰ μάθω τι· ‖ —يوز λευκαίνω τὸ πρόσωπον, εὐπροσωπῶ,περιποιῶ τιμὴν εἰς τοὺς συναδέλφους,ἢ τὸν ἀρχηγὸν διὰ τῶν ὑπηρεσιῶν ἢ τῆς ἀνδρείας·[ἐδγάζω ἀσπροπρόσωπον].

آغارتمه T. **ἀγαρτμά,**ὄν. ἀπαρ. τὸ λευκαίνειν κτλ. βλ. προηγ. § τρόπος τοῦ λευκαίνειν καὶ καθαρίζειν τὸν ἄργυρον τὸν ἀπολέσαντα τὴν στιλπνότητά του.

آغارمق ἢ آغرمق T. **ἀγ-αρμάκ,** [ἐκ τοῦ آق] ρμ. οὐδ. λευκαίνομαι: صاچ صقال— λευκαίνεται ἡ κόμη, ἡ γενειάς ‖ —يز λευκαίνεται ὕφασμα·§ὑποφώσκω: اورتهلق آغاردی ἔφεξεν,ἔγινεν ἡμέρα· ‖ كون آغارر ὑποφώσκει ἡ ἡμέρα· § γηράσκω· § ἀποβάλλω τὸ χρῶμα, γίνομαι ἐξίτηλος, ὠχριῶ: —طولاقلر λευκαίνονται τὰ χείλη, καθίστανται ὠχρὰ ἐξ ἀσθενείας, ἀδυναμίας·‖—كوز ὁ ὀφθαλμὸς χάνει τὴν διαύγειαν του,δὲν βλέπει ἐκ τοῦ βαθέος γήρατος ἢ ἐκ τῶν πολλῶν κλαυθμῶν.

آغارمه T. **ἀγαρμά,**ὄν. ἀπαρ. τὸ λευκαίνεσθαι κτλ. βλ. προηγ. § ی—كون ὠώς, λυκαυγές, αὐγή.

اغاره A. **ἰγαρὲ** [ρζ. غور, βλ. تارة] ρ. ἀφ. θ. λεπλασία.

آغاز II. **ἀγὰζ** [προστ. τοῦ آغازيدن **ἀγαζι-έν,** ἄρχεσθαι] ρ.ἀφ. ἔναρξις, ἀρχή.‖ Ρμ. ἄρχομαι·[δοτ.]: ايتدی — كلامه ἤρξατο τοῦ λόγου.

آغازه II. **ἀγαζ-έ,** ἀφ. ἔναρξις τοῦ ᾄδειν· ἡ ἀρχὴ ἢν ὁ μουσικὸς ἢ ὁ ἀοιδὸς ποιεῖ ἑτοιμαζόμενος νὰ ψάλλῃ.

آغالانمق T. **ἀγα-λανμάκ,** ρ. οὐδ. βρενθύομαι, κομπάζομαι, κάμνω τὸν ἀγᾶν· βλ. آغا.

آغالق T. **ἀγα-λήκ,** ἀφ. ἰδιότης τοῦ ἀγᾶ· βλ. آغا § μεγαλοψυχία,γενναιοδωρία· § ἀλαζονεία, ἔπαρσις.

اغالیط A. **ἐγαλὶτ** [πλθ. τοῦ اغلوطه **οὐγλουτὰ**] ὄν. σοφίσματα.

اغانی A. **ἐγανὶ** [πλθ. τοῦ اغنيه **ὄγνιγὲ**] ὄν. ᾄσματα : سی وار هرقومك بزه — باشقه مغان ، — خوش كلز ἰδιαίτερα ᾄσματα ἔχει πᾶς λαός· εἰς ἡμᾶς δὲν φαίνονται εὐάρεστα τὰ ᾄσματα τῶν καπήλων.

آغایان A. **ἀγαγιάν,** πλθ. τοῦ آغا, βλ.

اغبرار A. **ἰγβιρὰρ** [ρ. غبر, βλ. غبار] ρ. ἀφ. τὸ εἶναί τινα ἢ τι κεκαλυμμένον ὑπὸ κόνεως: اوراق اشجار — ἡ ὑπὸ κόνεως κάλυψις τῶν φύλλων τῶν δένδρων· [ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ σπανίως ἀπαντᾷ]· § خاطر — δυσαρέσκεια· [δοτ.]: كيسه يه—م يوقدر δὲν ἔχω δυσαρέσκειαν πρὸς οὐδένα.

اغبی A. **ἀγβὰ** [παραθ. τοῦ غبی] ἐπθ. βλακίστερος, ἀφυέστερος-τατος.

اغبیاء A. **ἀγβιγιὰ** [πλθ. τοῦ غبی] ὄν. ἀφυεῖς, βλᾶκες.

اغتداء A. **ἰγτιδὰ** [ρζ. غداء] ρ. ἀφ. τὸ τρέφεσθαι, θρέψις : ی — ἡ θρέψις τοῦ ἐμβρύου. ‖ Ρμ. [τῇ يله]· συνηθέστ. تغدی· βλ. καὶ ἐπόμ.

اغتذاء A. **ἰγτιζὰ** [ρζ. غذا] ρ. ἀφ. τὸ τρέφεσθαι· συνηθέστερον اغتداء βλ.

اغتراب A. **ἰγτιραὰ** [ρζ. غرب, βλ. غربت] ρ. ἀφ. ἀποδημία: ی — اختيار امتك ἡ ἀποδημία τῶν ἀγαθῶν ἀνθρώπων τοῦ λαοῦ. ‖ Ρμ. ἀποδημῶ.

اغترار A. **ἰγτιρὰρ** [ρζ. غرر, βλ. غرور] ρ. ἀφ. τὸ ἐπαίρεσθαι, ἔπαρσις, ἀλαζονεία: اولور بعض طبايعه كوره يسار موجب—ر τινας χαρακτῆρας,ἡ εὐμάρεια πρόξενος ἐπάρσεως γίνεται· § τὸ ἐπερείδεσθαι. ‖ Ρμ. [δοτ.].

اغتراراً A. **ἰγτιράρ-εν,**ἐπρ. ἐπαιρόμενος, ἐπερειδόμενος·[δοτ.]: حسن توجهاتكزه —ἐπερειδόμενος ἐπὶ τῆς εὐνοίας ὑμῶν.

اغتراق A. **ἰγτιρὰκ** [ρζ. غرق] ρ. ἀφ. τὸ βυθίζεσθαι, τὸ πνίγεσθαι ἐν τῷ ὕδατι, τὸ καταποντίζεσθαι, καταποντισμός : قورقوسی وار وابور ايله سياحتده هم احتراق هم — ἐν τῷ δι' ἀτμοπλοίου ταξειδίῳ ὑπάρχει κίνδυνος ἐμπρησμοῦ τε καὶ καταποντισμοῦ.

اغتسال A. **ἰγτισὰλ** [ρζ. غسل] ρ. ἀφ. τὸ λούεσθαι,λοῦσις: عادات اسلاميه دندر— τὸ λούεσθαι εἶναι ἐκ τῶν Μωαμεθανικῶν ἐθίμων.

اغتشاش A. **ἰγτισὰς** [ρζ. غش] ρ. ἀφ. σύγχυσις, ἀνωμαλία, ταραχή: افكار—ر σύγχυσις ἰδεῶν· § τὸ μὴ εἶναί τι καθαρόν, ἄδολον,κιβδηλεία: مسكوكات—ر κιβδηλεία νομισμάτων· § πλθ. اغتشاشات.

اغتصاب A. **ἰγτισὰπ** [ρζ. غصب] ρ. ἀφ. ἁρπαγή, νοσφισμός : يد—ه كچيرمك περνῶ εἰς τὴν χεῖρα τῆς ἁρπαγῆς, διαρπάζω. ‖ Ρμ. ἁρπάζω, νοσφίζομαι· [αἰτ.] : — اشقيانك τὰ πράγματα ἅτινα ἥρπασαν οἱ λησταί· § πλθ. اغتصابات **ἰγτισαπάτ:** —اشقيا—ر ἁρπαγαὶ ληστῶν.

اغتضاب A. **ἰγτιζὰπ** [ρζ. غضب] ρ. ἀφ. τὸ ὀργίζεσθαι: —شير نر روباهلرى لرزان ایدر ἡ ὀργὴ τοῦ ἄρρενος λέοντος ἐμβάλλει εἰς τρόμον τὰς ἀλώπεκας.

اغتلال A. **ιγτιλλὰλ** [ρζ. غلّ] ρ. ἀφ. πολυδιψία, ἄσβεστος δίψα.

اغتمام A. **ιγτιμὰμ** [ρζ. غمّ] ρ. ἀφ. θλίψις, λύπη: دل مسروره سبب اولدی غمام — ἡ θλῖψις τῇ καρδίᾳ τοῦ ἀγαλλομένου αἰτία ἐγένετο ἐπισκιάσεως **[γαμάμ]**.

اغتنام A. **ιγτινὰμ** [ρζ. غنم, βλ. غنيت] ρ. ἀφ. λαφυραγωγία· μτφ. τὸ ἐπωφελεῖσθαι, δράττεσθαι: انعام — λαφυραγωγία κτηνῶν· || — سلحه λαφυραγωγία ὅπλων· || — پدرمه کچمك περιέρχεσθαι εἰς τὴν χεῖρα τῆς λαφυραγωγίας, λαφυραγωγεῖσθαι· ‖Ρμ. λαφυραγωγῶ·[αἰτ.]: فرصت — ἐπωφελοῦμαι, δράττομαι τῆς περιστάσεως, τῆς εὐκαιρίας· || اموال اولنان — τὰ λαφυραγωγηθέντα πράγματα.

اغتياب A. **ιγτιγὰπ** [ρζ. غيب, βλ. غيبت] ρ. ἀφ. κακολογία ἐναντίον ἀπόντος προσώπου: شرعاً ممنوعدر — ἡ κακολογία ἀπαγορεύεται κατὰ τὸν ἱερὸν νόμον.

اغتياظ A. **ιγτιγὰζ** [ρζ. غيظ] ρ. ἀφ. ὀργή, θυμός: جناب حق — ی منع بیوریور ὁ Ὕψιστος Θεὸς ἀπαγορεύει τὴν ὀργήν.

اغتيال A. **ιγτιγὰλ** [ρζ. غول] ρ. ἀφ. τὸ ἐπιτίθεσθαι αἰφνιδίως καὶ φονεύειν.

اغداء A. **ιγτὰ** [ρζ. غداء] ρ. ἀφ. τὸ τρέφειν, θρέψις· συνήθ. تغذيه, βλ.

اغدار A. **ἀγτὰρ** [πλθ. τοῦ غدر] ὄν. ἀδικίαι, κακά.

آغدرمق ἢ آغدرمی T. **ἀγ-τηρ-μάκ,** κάμνω νὰ ὑψωθῇ τι εἰς τὸν ἀέρα, ν'ἀναβῇ, νὰ ἐξατμισθῇ [αἰτ.]· βλ. آغمق.

آغده T. **ἀγτὰ** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ آغدرمق. ἴσως μᾶλλον ἐκ τοῦ عقيده] ὄν. ζάχαρις ἢ γλεῦκος ὅπερ ἔβρασε πολὺ καὶ ἔγινε πυκνόν, μελίπηκτον, γλύκυσμα ὡς τὰ عقيده καὶ معجون βλ.· ‖پشدیرمق — χνουδίζομαι, ἤτοι ἐπιθέτω ἐπὶ τοῦ προσώπου μελίπηκτον ὅπως δι' αὐτοῦ ἀποσπάσω τὸν χνοῦν αὐτοῦ.

آغده جی T. **ἀγτὰ-δζή,** ὄν. πωλητὴς γλυκυσμάτων آغده· βλ.

آغده لاشمق T. **ἀγτὰ-λαϑμάκ,** ρμ. μσ. δένω, πυκνοῦμαι [ἐπὶ ζαχάρεως].

اغديه A. **ἀγτιγὲ** [πλθ. τοῦ غداء] ὄν. τροφαί, φαγητά: نفيسه ء — φαγητὰ ἐξαίρετα· ‖βλ. καὶ ἐπόμ.

اغذيه A. **ἀγζιγὲ** [πλθ. τσῦ غذاً] ὄν. τροφαί, φαγητά: محامضه ء — φαγητὰ ξοινά.

آغر ἢ آغیر T. [βλ. آغمق] ἐπθ. βαρύς, δυσκίνητος· πολύτιμος, σπουδαῖος· ὀκνηρός: در باقردن دمیر — ὁ σίδηρος εἶναι βαρύτερος τοῦ χαλκοῦ· || وجود — σῶμα βαρύ, ἄνθρωπος χονδρὸς ἢ γυνὴ ἔγκυος· || یك — φαγητὸν βαρύ, δίδον βάρος· ‖هوا — ἀὴρ βαρύς, κλίμα νοσηρόν· ‖خسته لق — νόσος βαρεῖα, σοβαρά· || بهاده — πολύτιμος, βαρύτιμος, ἀκριβός· ‖— النه βραδὺς ἐν τῇ ἐργασίᾳ [τὴν χεῖρα]· ‖سوز — λόγος βαρύς, προσβλητικός· ‖— دیلی βραδύγλωσσος· ‖— قولاغی βαρυήκοος· ‖باشلو — σοβαρός, σπουδαῖος, ἐμβριθής· || دیللو — τραχὺς τὴν γλῶσσαν, λέγων λόγους ἐγγικτικούς, σκαιός· ‖صوبی —, ἢ یوبی —, ἡ καλλιτέρα ποιότης, τὸ καλλίτερον πράγματός τινος, ὅπερ καὶ ἀκριβώτερον· § [ὄν.] βάρος, ἀξία, σοβαρότης, ἦθος σοβαρόν: نجه — **ἀγηρήνδζα,** κατὰ τὸ βάρος, τὴν ἀξίαν του· ‖یی طاقق — λαμβάνειν ἦθος σοβαρόν, σοβαρεύεσθαι· § [ἐπρ.] βαρέως, βραδέως: — —لیان βραδέως· ‖باصمق — πατῶ βαρέως ἢ βαρύνω, πιέζω· [ἐπὶ ἐφιάλτου, ὅταν τις κοιμᾶται ὕπτιος]· ‖سویلك — ὁμιλῶ βραδέως· ‖کلك — — ἔρχομαι λίαν βραδέως· ‖کلك — βαρύνει, ἔρχεταί τι βαρύ, ἢ ἀφόρητον, προσβλητικόν· [ἐπὶ λόγου, ἐπιτιμήσεως, προσβολῆς]: بو کلیور — τοῦτο μοὶ ἔρχεται βαρύ, προσβλητικόν· || ینه کیتمك — προξενεῖ δυσαρέσκειαν εἴς τινα, τὸν κακοφαίνεται· § غ ط — τὸ ὄρος Ἀραράτ.

اغر A. **ἐγὰρρ** [ρζ. غرّ] ἐπθ. λευκός· § ὄν. ἵππος ἔχων ἐπὶ τοῦ μετώπου λευκὴν κηλίδα, καλουμένην غره **γουρρέ·§** الايام — **ἐγάρρ-ζ-ἐγιάμ,** ἡ θερμοτάτη τῶν ἡμερῶν.

اغراء A. **ιγρὰ** [ρζ. غرا] ρ. ἀφ. παρακίνησις, ὑποκίνησις· [ἐπὶ καλοῦ καὶ κακοῦ]. ‖Ρμ. παρακινῶ, ὑποκινῶ· [δοτ. αἰτ.]: برینی شیئه — ἐγὼ προτρέπω ἢ ὑποκινῶ τινα εἴς τι· || ایلدی — پر چوق مقدمات سردیله علیهنه ἠρέθισεν αὐτὸν ἐναντίον του, ἐκθέσας πολλὰ προοίμια.

اغراس A. **ἀγρὰς** [πλθ. τοῦ غرس] ὄν. μικρὰ δένδρα νεόφυτα· [ὁ ἐνικὸς δὲν εἶναι ἐν χρήσει ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ].

اغراس A. **ιγρὰς** [ρζ. غرس] ρ. ἀφ. φύτευσις, φυτεία: اشجار — δενδροφυτεία. || συνηθέστερον غرس βλ.

اغراض A. **ἀγρὰζ** [πλθ. τοῦ غرض] ὄν. σκοποί, προθέσεις, ἐλατήρια, ἰδιοτέλειαι, προσωπικὰ συμφέροντα, πάθη, μίση: نفسانیه — — προσωπικὰ πάθη, μίση· ‖مخالفه — — σκοποὶ διάφοροι, ἀντίθετοι· ‖دن استدعاسی بو کبی — ἡ αἴτησις αὐτοῦ πηγάζει ἐκ τοιούτων ἐλατηρίων.

اغراق A. **ιγρὰκ** [ρζ. غرق] ρ. ἀφ. τὸ καταβυθίζειν, καταβύθισις: اعدا سفائن — ἡ καταβύθισις τῶν πλοίων τῶν ἐχθρῶν· § ὑπερβολὴ ρητορική, δυνατὴ μὲν κατὰ διάνοιαν, ἀδύνατος δὲ καθ' ἕξιν καὶ συνήθειαν: بو سوزده وار — ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ ὑπάρχει ὑπερβολή· ‖Ρμ. καταβυθίζω [αἰτ.]· § πλθ. اغراقات ὑπερβολαί· βλ. καὶ ἐπόμ.

اغراقيات A. **ιγρακ-πγιάτ,** ὄν. πλθ. λόγοι ὑπερβολικοὶ ἢ ὑπερβολαὶ ρητορικαί: هیچ چکمز بعض — ὑπερβολαί τινες δὲν ὑποφέρονται ποσῶς, εἶναι ἀφόρητοι.

اغرب A. **ἀγρὲπ** [παραθ. τοῦ غريب] ἐπθ. παραδοξότερος, θαυμαστότερος-τατος: غرائب — τὸ παραδοξότερον τῶν παραδόξων.

آغرتمق T. **ἀγαρτμάκ,** βλ. آغارتمق.

آغرجه T. **ἀγήρ-δζα,** ἐπθ. καὶ ἐπρ. ἀρκετὰ βαρύς, ἢ ἀρκετὰ βαρέως.

آغرشاق ἢ آغیرشاق T. **ἀγηρ-ϑάκ,** ὄν. σφονδύλιον, κρικίον: ی — ایکی **ἰγί ἀγηρϑαγή,** σφονδύλιον ἀτράκτου· || ی — کورك κρικίον κώπης, ἤτοι ὁ ἐπάνω μικρὸς στρογγύλος κρίκος τῆς κώπης, ὃν κρατεῖ ὁ κωπηλατῶν· || ی — دیز ἐπιγονατίς· || ی — چادر τεμάχιον ὑφάσματος στρογγύλου τιθεμένου ἐν τῇ κορυφῇ τῆς σκηνῆς, ἐν εἴδει σφονδυλίου.

آغرشاقلانمق ἢ آغیرشاقلانمق T. **ἀγηρϑακ-λανμάκ,** ρμ. οὐδ. ἐξοιδαίνομαι, καθίσταμαι σφαιροειδής: — ممه ἡ θηλὴ τῶν μαστῶν ἐξοιδαίνεται ἕνεκα κρυολογήματος.

آغرلاتمق ἢ آغیرلاتمق T. **ἀγηρ-λατμάκ,** ρμ. μτδ. καθιστῶ τι βαρύ, νωθρόν, προσθέτω φορτίον· § τιμῶ, περιποιοῦμαι, ὑποδέχομαι καλῶς ξένον, ξενιζόμενον [αἰτ.].

آغرلاشديرمق ἢ آغیرلاشدیرمق T. **ἀγηρ-λαϑτηρμάκ,** ρμ. μτδ. καθιστῶ τινα ἢ τι βαρύ, νωθρόν, σοβαρώτερον, σπουδαιότερον, δυσκολώτερον· [αἰτ.] ‖βλ. آغرلاشمق.

آغرلاشمق ἢ آغیرلاشمق T. **ἀγηρ-λαϑμάκ,** ρμ. μσ. γίνομαι βαρύς, βαρύνω, δεινοῦται ἡ θέσις [ἀσθενοῦς]: خسته آغرلاشدی ὁ ἀσθενὴς ἐβάρυνε· § καθίσταμαι βαρύτερος, σοβαρώτερος, σπουδαιότερος· [ἐπὶ ἀνθρώπου ὡς ἐκ τῆς ἡλικίας καὶ τῆς ἀνατροφῆς ἀποκτήσαντος σοβαρότητα]· § — طعام τὸ φαγητὸν λαμβάνει βαρεῖαν ὀσμήν, ὄζει· § καθίσταμαι δυσκολώτερος.

آغرلامق ἢ آغیرلامق T. **ἀγηρ-λαμάκ,** ρμ. οὐδ. καθίσταμαι βαρύς, βραδυκίνητος, νωθρός· γίνομαι σοβαρός, σπουδαῖος· ἀλαζονεύομαι· λαμβάνω βαρεῖαν ὀσμήν, ὄζω κακῶς· ἀδυνατῶ, ἐξασθενῶ μᾶλλον, χειροτερεύω, ἡ σωματικὴ κατάστασις δεινοῦται· § ρμ. μτδ. τιμῶ, περιποιοῦμαι ξένον· [αἰτ.]: اصنی آغرلایان ایتنه کیك آثار ὁ τιμῶν τὸν κύριον **[ἠσηνὴ]** ῥίπτει εἰς τὸν κῦνα αὐτοῦ ὀστοῦν· [ρμ.].

آغرلانمق ἢ آغیرلانمق T. **ἀγηρ-λανμάκ,** ρμ. οὐδ. καθίσταμαι βαρύς, νωθρός, σοβαρός, σπουδαῖος.

آغرلق ἢ آغیرلق T. **ἀγηρ-λήκ,** ἀφ. βαρύτης, νωθρότης· βάρος· ἀποσκευαί, φορτίον, προίξ· σοβαρότης: نی طاقمش — περιεβλήθη τὴν σοβαρότητά του **[ἀγηρληγηνή],** ἔλαβεν ἦθος σοβαρόν· || نجه آلتون ایله ایبك — τὸ ἔπιπλον τὸ ἐπιχρυσωμένον καὶ ἀγοραζόμενον διὰ χρυσοῦ ἴσου πρὸς τὸ βάρος του **[ἀγηρληγήνδζα]**· § ἐφιάλτης, κ. βραχνᾶς, ἢ βάρος καθ' ὕπνον, ὅταν τις κοιμᾶται ὕπτιος: باصمق — ἐπικάθηται ἐφιάλτης· μτφ. ἀπαυδῶ, ἀποκάμνω.

آغری T. **ἀγρὴ** [βλ. آغمق] ὄν. πόνος, ἄλγος: — باش κεφαλαλγία, μτφρ. ἀνησυχία, ὑπόθεσις ἢ πρόσωπον ὀχληρόν· || یاریم — باش ἡμικρανία· ‖— کوز ὀφθαλμία· ‖— دیش ὀδονταλγία· || — قارن κωλικόπονος· || — یورك πόνος καρδίας, στομάχου· διάρροια· || — ایچه φθίσις· || — طوغمق καταλαμβάνει [τὴν γυναῖκα] ὁ πόνος τοῦ τοκετοῦ· || — قوپارمق ὁ πόνος καταλαμβάνει μέλος τι τοῦ σώματος· || — ویرمك προξενῶ πόνον.

آغریتمق T. **ἀγρη-τμάκ,** ρμ. μτδ. προξενῶ πόνον, ἄλγος [αἰτ.]: — باش ἐνοχλῶ, ἀνησυχῶ, κ. κεφαλοπονῶ τινα.

آغریق T. **ἀγρὴκ,** ὄν. παλαιὰ ὀρθογραφία τῆς λέξεως آغری βλ.

آغريقلو } T. **ἀγρικ-λή,** ἐπθ. παλαιὰ ὀρθογραφία τῆς λέξεως آغريلو βλ.

آغريلو } T. **ἀγρηλ-ή,** ἐπθ. πάσχων [μέλος τοῦ σώματος]· § ὁ προξενῶν πόνον.

آغريمق } T. **ἀγρη-μάκ,** ρμ. οὐδ. ἀπροσ. πονῶ· [ἐπὶ διαφόρων μελῶν τοῦ σώματος]: ديشي آغريور || ἀγρεύω ἡ κεφαλή μου πονεῖ· آياغم آغريمه باشلايور || ὁ ὀδούς του πονεῖ· ὁ ποῦς μου ἀρχίζει νὰ πονῇ.

آغريمه } T. **ἀγρημά,** ὀν. ἀπαρ. τὸ πονεῖν, § ἐποχὴ καθ' ἣν ἀσθενοῦσι τὰ πρόβατα.

آغز } ἢ آغيز T. **ἀγήζ,** ὀν. στόμα, ἄνοιγμα, ὀπή, στόμιον: دن— ἐκ στόματος, προφορικῶς· || ر—دن ἐνὶ στόματι, ὁμοφώνως· || ى—حيوان στόμα ζώου· μτφ. πειθηνιότης ἵππου· || ى—چاى στόμιον ποταμοῦ, ἐκβολή· || ى—درت يول στόμιον τεσσάρων ὁδῶν, σταυροδρόμιον· § λόγος, συνομιλία, φλυαρία: ى—غلبه لقى λάλος, πολυλόγος, ἤτοι ἄνθρωπος ὁμιλῶν πολλὰ καὶ μὴ δίδων καιρὸν εἰς τὸν ἀπέναντί του νὰ ὁμιλήσῃ· || غلبه لغى — πολυλογία, τὸ ὁμιλεῖν πολλὰ καὶ προσπαθεῖν διὰ τῆς πολυλογίας πεῖσαι τὸν ἀπέναντι· || آغزيكلز او — لره بز ἡμεῖς δὲν ἐρχόμεθα [δὲν ἀκούομεν] εἰς τοιούτους λόγους· || ى—خلق στόμα τοῦ λαοῦ, φήμη μεταξὺ τοῦ λαοῦ· || ى—دشمن διαβολή· [στόμα ἐχθροῦ]· μτφ. κακὴ εἴδησις· ὄρια ἐχθρικοῦ κράτους· || ى—يورو στόμα νεογνοῦ· μτφ. λαμπρὸν ροδόχρουν χρῶμα· § τὸ πρῶτον γάλα μετὰ τὸν τοκετόν, πρωτόγαλα, πῦαρ: ى—يڭ ἄνθος βουτύρου, τὸ πρῶτον βούτυρον· || ى—بالك παρθένον μέλι, λαμπρότατον· § اوتى—δέλεαρ, ἤτοι πυρῖτις, δι' ἧς δολοῦται τὸ πυροβόλον, κ. **آغيزلمق**· § صويى σίελος: صويى آغيزمق—διεγείρω ὄρεξιν, ἐπιθυμίαν [κάμνω νὰ τρέχωσι τὰ σάλια]· § ى كوشك— ἀκριτόμυθος [οὗ τὸ στόμα χαλαρόν]· || ى بوزوق— ὑβριστής, κακολόγος [οὗ τὸ στόμα χαλασμένον]· || ى—قره دیلانلی διαβολεύς [οὗ τὸ στόμα μαῦρον]· || ى—آچيق اوتهنى εὐήθης, βλάξ· εἶδος νυμφαίας [φυτ.]· || ى بيوك— οἰηματίας· || ى وار دیلی یوق— στόμα ἔχει, γλῶσσαν δὲν ἔχει, ἢ نده دیلی یوق— ἐν τῷ στόματί του γλῶσσαν δὲν ἔχει, ἤτοι ὑπομένων, πρᾶος, ἥπιος· || ى یوق— ἥσυχος [στόμα δὲν ἔχει]· || ه— قدر طولو πλήρης μέχρι χειλέων [ἕως τὸ στόμα]· || ه— — στόμα πρὸς στόμα [ἴσα ἴσα μὲ τὰ χείλη], πλήρης μέχρι χειλέων· § صاغ— καὶ آغ— ὁμιλῶ μετ' ἐμφάσεως, φωνασκῶ, καυχησιολογῶ, λέγω λόγους ἀπατηλούς, δίδω ὑποσχέσεις ἀνεκπληρώτους· || بوزمق—ὑβρίζω, κακολογῶ· || الق— ه— ὁμιλῶ περί τινος, ἀναφέρω, ἐπικρίνω [λαμβάνω εἰς τὸ στόμα]· || دوشمك— ه— γίνομαι τὸ ἀντικείμενον λόγου, συνδιαλέξεως [πίπτω εἰς τὸ στόμα τοῦ μὲν καὶ δέ]· || طوتمق ἢ قپامق— σιγάζω, ὑποχρεῶ τινα νὰ σιγήσῃ [πιάνω τὸ στόμα, κλείω τὸ στόμα]· || آچمق —ἀνοίγω τὸ στόμα, ἀρχίζω νὰ ὁμιλῶ· || آچمامق—οὔτε λέξιν ἐκφέρω [δὲν ἀνοίγω τὸ στόμα]· || آچدرمامق—δὲν ἀφίνω ν' ἀνοίξῃ τὸ στόμα, νὰ ὁμιλήσῃ· || يورمق— κουράζω τὸ στόμα ὁμιλῶ μάτην, ματαιοπονῶ· || ايله قوش طوتمق— καταβάλλω προσπαθείας μεγάλας, ἀλλ' ἀνωφελῶς· [μὲ τὸ στόμα πιάνω πουλιά]· || يى— پوزازه آچمق χάσκω [ἀνοίγω τὸ στόμα εἰς τὸν βορρᾶν]· آرامق— βολιδοσκοπῶ, παίρνω λόγους· || باقمق ه— κυττάζω τὸ στόμα τινός, ἤτοι λέγω ὅ,τι λέγει, ἔπομαι, ἀκολουθῶ.

اغزال } A. **ἰγζάλ** [ρζ. غزل] ρ. ἀφ. τὸ νήθειν, κλώθειν.

آغزسز } ἢ آغيزسز T. **ἀγηζ-σήζ,** ἐπθ. ἥσυχος, σιωπηλός, ἥπιος [ὁ ἄνευ στόματος].

اغزل } A. **ἀγζέλ** [ρζ. غزل] ἐπθ. ἐρωτικώτερος-τατος: ابيات— ὁ ἐρωτικώτερος τῶν στίχων: —جای πυρετὸς ὅστις δὲν ἀφίνει τὸν πάσχοντα.

آغزلتمق } T. **ἀγηζ-λατμάκ,** ρμ. μτβ. διαθέτω, φέρω εἰς κατάστασιν· ἄγω εἰς πέρας· [αἰτ.].

آغزلق } T. **ἀγηζ-λήκ,** ὄν. πόρος, ὀπή· κνημός, χαλινός, φίμωτρον· ἐπιστόμιον.

آغزلو } ἢ آغيزلو T. **ἀγηζ-λή,** ἐπθ. ὁ ἔχων στόμα: — پس ὑβριστὴς [ὁ ἔχων ἀκάθαρτον στόμα]· || — پوسلو ζῶον πειθήνιον, ὑπακοῦον εἰς τὸν χαλινόν.

آغسامق } T. **ἀγσαμάκ,** βλ. آقسامق.

آغستوس } Ελ. **ἀγουστός,** ὄν. ὁ μὴν Αὔγουστος: بوجكى — τέττιξ· || — صيجاغى θερμότης Αὐγούστου, μεγάλη θερμότης. § Νιάουσα [κωμόπολις]· || شرابى — οἶνος Νιαούσης.

آغشته } Π. **ἀγηστέ** [μτχ. τοῦ آغشمق **ἀγηστέν**] βεβρεγμένος, βεβαμμένος, συμπεφυρμένος, μεμολυσμένος: خون ه— αἱμόφυρτος.

اغشيه } A. **ἀγάιγὲ** [πλθ. τοῦ غشاء] ὄν. περικαλύμματα, μεμβράναι: دماغ ه— μήνιγγες, ἤτοι μεμβράναι περικαλύπτουσαι τὸν ἐγκέφαλον· || βλ. καὶ سحايا.

اغصان } A. **ἀγσάν** [πλθ. τοῦ غصن] ὄν. κλάδοι, κλῶνες.

اغضاب } A. **ἰγζὰπ** [ρζ. غضب] ρ. ἀφ. τὸ παροξύνειν, παροργίζειν, ἐξοργισμός. || Ρμ. [αἰτ.]: استعفای قصوره بدل مدافعه به قالقشمسی—ايلدی افندیسنی τὸ νὰ προβῇ εἰς ἀπολογίαν ἀντὶ νὰ ζητήσῃ συγγνώμην, παρώξυνε τὸν κύριον αὐτοῦ.

اغطاء } A. **ἰγτὰ** [ρζ. غطى] ρ. ἀφ. τὸ καλύπτειν, κάλυψις.

اغفال } A. **ἰγφὰλ** [ρζ. غفل, βλ. تغفلت] ρ. ἀφ. τὸ ἐξαπατᾶν, τὸ παραπλανᾶν, ἀπάτη, παραπλάνησις, ἐξαπάτησις: ى—صاقدرونلرك ايشى كوجى خلقى τὸ ἔργον καὶ μέλημά του εἶναι νὰ παραπλανᾷ τὸν λαόν· || ايله—, ه —بال πὶ-λ-ἰγφάλ, δι' ἀπάτης, ἐξαπατήσας. || Ρμ. [αἰτ.]: ايتدى اهالیی—ى قولايدر εὔκολος εἶναι ἡ ἐξαπάτησις τῶν ἁπλοϊκῶν· || [αἰτ]: در—ايشى كوجى خلقى τὸ ἔργον καὶ μέλημά του εἶναι νὰ παραπλανᾷ τὸν λαόν· || ايله—, ه —بال πὶ-λ-ἰγφάλ, δι' ἀπάτης, ἐξαπατήσας. || Ρμ. [αἰτ.]: ايتدى اهالیی—ى اغفالات.

اغفالات } A. **ἰγφαλ-άτ,** ὄν. πλθ. ἐξαπατήσεις, παραπλανήσεις, ἀπάται, σαγῆναι: قاپيلق ه— σαγηνεύομαι, ἀπατῶμαι, πιστεύω εἰς ἐξαπατήσεις, παρασύρομαι.

اغفالی } A. **ἰγφαλ-ί,** ἐπθ. ὁ πρὸς ἀπάτην, παραπλάνησιν λεγόμενος ἢ ποιούμενος [λόγος, μέτρον ἢ πρᾶξις]· § θ. اغفاليه.

اغفاليات } A. **ἰγφαλι-γιὰτ** [πλθ. τοῦ προηγ.] ὄν. λόγοι λεγόμενοι πρὸς ἐξαπάτησιν, παραπλάνησιν.

آغل } ἢ آغيل T. **ἀγήλ,** ὄν. μάνδρα: قويون ى—μάνδρα προβάτων· || ى—آى ἄλως, ἤτοι φωτεινὸς κύκλος φαινόμενος ἐνίοτε περὶ τὴν σελήνην· § βλ. آولى καὶ حولى.

اغلاء } A. **ἰγλὰ** [ρζ. غلو] ρ. ἀφ. τὸ ὑψοῦν τὴν τιμὴν τῶν τροφίμων, ὑπερτίμησις: ى اسعار— ὑπερτίμησις τῶν τιμῶν τῶν τροφίμων· || ى مسكرات— ὑπερτίμησις τῶν πνευματωδῶν ποτῶν· § τὸ βράζειν, ἀνάζεσις: ى—ماء بارد ἀνάζεσις ψυχροῦ ὕδατος· || βλ. καὶ تغليه.

آغلامق } T. **ἀγλα-τ-μάκ,** ρμ. μτβ. κάμνω τινὰ νὰ κλαίῃ, συγκινῶ· [αἰτ.]: آنلر— چوجغى كامنو τὸν παῖδα νὰ κλαίῃ· || — كامنو τὰς μητέρας νὰ κλαύσωσι, τυραννῶ.

آغلاشمق } T. **ἀγλα-ά-μάκ,** ρμ. οὐδ. παραπονοῦμαι, προσκλαίομαι: بكا آغلاشمغه كلدى ἦλθεν εἰς ἐμὲ νὰ προσκλαυθῇ· § κλαίω ὁμοῦ μετ' ἄλλου, συγκλαίω.

اغلاظ } A. **ἰγλὰζ** [ρζ. غلظ] ρ. ἀφ. τὸ λέγειν λόγους χυδαίους, βαναύσους: — كلام ايله مجلسه ثقلت βαναυσολογία· || ويريور διὰ βαναυσολογιῶν ἐνοχλεῖ τὸ συμβούλιον· § πλθ. اغلاظات **ἰγλαζάτ**: حالانه— βαναυσολογίαι ἀρμόζουσαι ἀχθοφόροις.

اغلاق } A. **ἰγλὰκ** [ρζ. غلق] ρ. ἀφ. τὸ κλείειν, κλείσιμον: باب شقاق—τὸ κλείειν τὴν θύραν τῆς διχονοίας· § τὸ λέγειν λόγους κεκαλυμμένους, ἀσάφεια λόγου: سخن— ἀσάφεια λόγου· || افاده— ى— ἀσάφεια ἐκφράσεως· || آنلرده معما درجه سنده در ai ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτοῦ ἀσάφειαι καταντῶσιν αἰνίγματα **[μουαμμά].**

اغلال } A. **ἀγλὰλ** [πλθ. τοῦ غل **γὸλλ**] ὄν. κλοιοί, ἤτοι σίδηρα ἢ ξύλα κυρτὰ περιβαλλόμενα εἰς τὸν λαιμὸν κακούργου: سلاسل— و ἁλύσεις καὶ κλοιοί.

اغلال } A. **ἰγλὰλ** [ρζ. غل **γὶλλ**] ρ. ἀφ. τὸ ἀπατᾶν, τὸ ποιεῖν ἀπιστίαν· § [ἐκ τοῦ غل] τὸ αὐξάνειν τὰ γεννήματα ἐν τῷ ἀγρῷ.

آغلامسه مق } T. **ἀγλα-μσα-μάκ,** ρ. οὐδ. προσποιοῦμαι ὅτι κλαίω, ὑποκλαίω.

آغلامسيق } T. **ἀγλαμσὶκ** [آغلامسه مق] ἐπθ. ὁ προσποιούμενος ὅτι κλαίει, ὁ παραπονούμενος, κ. κλαψιάρης.

آغلامق } T. **ἀγλα-μάκ,** ρμ. οὐδ. κλαίω, χύνω δάκρυα, δακρύω, παραπονοῦμαι, πενθῶ, δακρύω [ἐπὶ κλημάτων, ὅταν κλαδεύωνται]: آغلاميان چوجغه مه ويرمزلر δὲν θηλάζουσι τὸν παῖδα ὅστις δὲν κλαίει [πρμ.]· || قان— κλαίω αἷμα, χύνω πύρινα δάκρυα· || آنامى— κλαίει ἡ μήτηρ του, ἤτοι μεγάλως ὑποφέρει, εὑρίσκεται ἐν μεγάλῃ ἀγωνίᾳ, τυραννεῖται· || [δοτ.]:—اولويه كلايو νεκρόν, μεγάλως πενθῶ·

|| آغلار ... ضیاع ایدیسنه والده‌سنك کلایسی تین aiωνίαν ἀπώλειαν [θάνατον] τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

آغلامه T. **ἀγλαμά,** ὄν. ἀπαρ. τὸ κλαίειν, θρῆνος, κλαυθμός.

آغلاییجی T. **ἀγλαϊτζῆ** [آغلامق] ἐπθ. ὁ κλαίων, θρηνῶν.

آغلاییش T. **ἀγλαγὶς** [آغلامق] ρ. ἀφ. τὸ κλαίειν, θρῆνος, κλαυθμός.

آغلاییق T.**ἀγλαὶκ** [آغلامق] ἐπθ.ὁ κλαίων, παραπονούμενος, κ. κλαψιάρης.

اغلب A. **ἀγλὲπ** [παραθ. τοῦ غالب] ἐπθ. ἰσχυρότερος-τατος: ـــ احتمال ἡ ἰσχυροτέρα ἢ ἡ μεγαλειτέρα πιθανότης· § πλείων, πλεῖστος [ἐπὶ πραγμάτων]: شیرازینك ـــ اشعاری τὰ πλεῖστα τῶν ποιημάτων τοῦ Σιραζῆ· || عربیده کوکلره ـــ ی بری یرندن مشق و متولددر ἐν τῇ Ἀραβικῇ αἱ πλεῖσται τῶν λέξεων εἶναι παράγωγοι ἡ μία ἐκ τῆς ἄλλης· || —ال على **ἀλὲ-λ-ἀγλέπ,** ἢ —ال فی **φὶ-λ-ἀγλέπ,** κατὰ τὸ πλεῖστον.

اغلظ A. **ἀγλὰζ** [παραθ.τοῦ غلیظ] ἐπθ. βαναυσότερος - τατος: ـــ تعبیرات ἡ βαναυσοτέρα τῶν ἐκφράσεων: || شتوم ـــ ἡ βαναυσοτέρα τῶν ὕβρεων.

آغللانمق T.**ἀγπλ-λαμμάκ,** ρμ. οὐδ. συναγελάζομαι καὶ ἀποτελῶ κύκλον· [λέγεται ἐπὶ προβάτων καὶ ζώων]. § περιβάλλομαι ὑπὸ φωτεινοῦ κύκλου [ἐπὶ σελήνης· βλ. آغل].

آغلمق T. **ἀγ-πλ-μάκ,** ρμ. οὐδ. κατακλίνομαι καὶ κυλίομαι ἐπὶ τῆς γῆς· [λέγεται ἐπὶ ζώων· βλ. καὶ آغنمق].

اغلمه A. **ἀγλιμὲ** [πλθ. τοῦ غلام **غولام**] ὄν. παῖδες, δοῦλοι.

اغلوطه A. **οὐγλουτά,** ὄν. θ. αἴνιγμα, σόφισμα· § πλθ. اغلوطات **οὐγλουτὰτ** καὶ اغالیط **ἐγαλήτ.**

اغماء A. **ἰγμὰ** [ρζ. غمو] ρ. ἀφ. λειποθυμία, λειποψυχία.

اغماد A. **ἰγμὰτ** [ρζ. غمد] ρ. ἀφ. τὸ τιθέναι τι εἰς τὴν θήκην αὐτοῦ: سیف ـــ **τὸ** τιθέναι τὸ ξίφος εἰς τὸν κολεόν.

اغماز A. **ἰγμὰζ** [ρζ. غمز] ρ. ἀφ. διαβολή, κακολογία.

اغماض A. **ἰγμὰζ** [ρζ. غمض] ρ. ἀφ. τὸ κλείειν τοὺς ὀφθαλμούς, καμμύειν, τὸ προσποιεῖσθαι τὸν μὴ βλέποντα, παραβλέπειν, παράβλεψις· || Ρμ. ایتمك ـــ، ἢ ایتمك ـــ عین **ἰγμάζι ἄϊν ἐτμέκ,** κλείω τοὺς ὀφθαλμούς, παραβλέπω· [δοτ.]: ـــ عین ایتدم قصورینه παρέβλεψα τὰ σφάλματά του.

اغمام A. **ἰγμὰμ** [ρζ. غمم] ρ. ἀφ. τὸ λυπεῖν, θλίβειν, λύπη: ـــ قلب τὸ λυπεῖν τὴν καρδίαν· || ـــ عاشق τὸ λυπεῖν τὸν ἐραστήν.

آغمسی T. **ἀγ-μσὶ** [آق] ἐπθ. ὑπόλευκος, λευκοειδής· βλ. آقجه.

آغمق Π. **ἀγ-μάκ,** ρμ. οὐδ. ἀναβαίνω, ἀνέρχομαι, ὑψοῦμαι εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν, ὡς καπνός, κόνις· [ἀντίθετον یاغمق]· κλίνω ὡς ἡ γλῶσσα τῆς ζυγαριᾶς· στρέφομαι καὶ κυλίομαι πανταχόθεν, ὡς στρογγύλον σῶμα· [δοτ.]: ـــ کوکلره ἀνέρχεσθαι εἰς τοὺς οὐρανούς· || انلرك دماغنه بخار شهوت آغمش εἰς τὸν ἐγκέφαλον αὐτῶν ἀνέβη ὁ καπνὸς τῆς ἀκολασίας· || ترازو بزم طرفه آغیر ἡ πλάστιγξ κλίνει πρὸς τὸ μέρος ἡμῶν.

اغناء A. **ἰγνὰ** [ρζ. غنا] ρ. ἀφ. τὸ πλουτίζειν, τὸ καθιστᾶν τινα πλούσιον, πλουτισμός. || Ρμ. [αἰτ.] : الله شو عالیجناب فقیری بیورسون — ὁ Θεὸς καταστῆσαι πλούσιον τὸν μεγάθυμον ἐκεῖνον πένητα· § τὸ ἀπαλλάσσειν τινὰ τῆς ἀνάγκης, ἢ τὸ ἱκανοποιεῖν τινα οὕτως ὥστε νὰ μὴ ἔχῃ τὴν ἀνάγκην ἄλλου· [دن]: ـــ ایدر بو کتاب سزی اوتەکندن — τὸ βιβλίον τοῦτο ἀπαλλάττει ὑμᾶς τῆς ἀνάγκης τοῦ ἑτέρου· || معلك تلقینات علیه‌سی کتابه مراجعتدن — αἱ ἐπιστημονικαὶ διδασκαλίαι τοῦ καθηγητοῦ κατέστησαν περιττὸν τὸ νὰ καταφύγῃ τις εἰς τὸ βιβλίον.

اغنام A. **ἀγνὰμ** [πλθ. τοῦ غنم] ὄν. πρόβατα: ـــ ویرکوسی —، ἢ ـــ رسوی —، φόρος ἐπὶ τῶν προβάτων, προβατικός· || ـــ مأموری — ὑπάλληλος ἐπὶ τοῦ προβατικοῦ φόρου.

آغنمق T. **ἀγ-πν-μάκ,** ρμ. οὐδ. ταὐτόσημον τῷ آغلمق· βλ. καὶ آغمق.

اغنی ἢ اغنا A. **ἀγνὰ** [παραθ. τοῦ غنی] ἐπθ. πλουσιώτερος-τατος: الاغنیا ـــ **ἀγνὲ-λ-ἀγνιγά,** ὁ πλουσιώτατος τῶν πλουσίων.

اغنیاء A. **ἀγνιγὰ** [πλθ. τοῦ غنی] ὄν.πλούσιοι: اهالی ـــ οἱ πλούσιοι τῶν κατοίκων.

اغنیه A. **οὐγνιγέ,** ὄν. θ. μέλος, ἁρμονία· § πλθ. اغانی **ἐγανί**· βλ.

آغو T. **ἀγό,** λέξις ἐν χρήσει ἔν τισι μέρεσι τῆς Τουρκίας ἀντὶ τῆς λέξεως آغا· βλ.

آغو T. **ἀγοῦ,** ὄν. δηλητήριον: اوی ـــ κώνειον· || آغاجی ـــ δαφνοκέρασος.

آغو T, **ἀγού,** κ. **ἀγγού**·ἐπφ. πρὸς κατεύνασιν τῶν νηπίων· βλ. آغوجق.

اغواء A. **ἰγβὰ** [ρζ. غوی] ρ. ἀφ. παραπλάνησις, ἐξαπάτησις, κ. ξεμυάλισμα. || Ρμ. πλανῶ, ἐξαπατῶ·[αἰτ.] : شیطان آدمی — ایدر ὁ διάβολος ἐξαπατᾷ, παραπλανᾷ τὸν ἄνθρωπον.

آغوات A. **ἀγαβάτ,** πλθ. τοῦ آغا· βλ.

اغوجق T **ἀγου-δζούκ,** ἐπθ. νηπιάζων : ـــ بیك βρέφος νηπιάζον,ἤτοι γέρων παλίμπαις.

اغوال A.**ἀγβὰλ** [πλθ. τοῦ غول **γοὶλ**] ὄν. φάσματα τῆς ἐρήμου.

اغور ἢ اوغور T. **οὐγοὶρ** [γλ. augure] ὄν. καλὸς οἰωνός, καλὴ τύχη, εὐτυχία: اولو ـــ **οὐγοὶρ ὀλά,** ἢ πλθ. اولر —، ἢ ـــ لر —،ἢ اولسون ὥρα καλή! [εὐχὴ ἢ φιλοφρόνησις πρὸς ἀναχωροῦντα,ἢ πρός τινα ὃν συναντᾷ τις καθ' ὁδόν]· || کله ـــ **οὐγοὶρ γκελέ,** εὐτυχία νὰ ἔλθῃ! καλὴ τύχη! § ده ـــ χάριν, ὑπέρ : بو ـــ ده ایتدم ماملکمی صرف χάριν τούτου [τοῦ σκοποῦ] ἐδαπάνησα ὅλην μου τὴν περιουσίαν· || کزده ـــ **οὐγουρουνουζτά,** χάριν ἢ ὑπὲρ ὑμῶν· § ἐκλαμβανομένη οὐχὶ ὀρθῶς ὡς λέξις περσικὴ ἢ ἀραβική, συντάσσεται περσιστί: شاهانه ده ـــ **οὐγοῦρι ὰαχανετέ,** χάριν τοῦ ἄνακτος· || میامن موفور ـــ حضرت پادشاهیده **οὐγοῦρι μεγιαμὶν μεβοῦρι χαζρέτι πατιὰαχιτέ,** ὑπὲρ τῆς πλήρους αἰσιότητος τύχης τῆς A. A. M. ἤτοι χάριν τοῦ ἄνακτος·§ دن بر ـــ **πὶρ οὐγουρτέν,** διὰ μιᾶς.

اغورسز ἢ اوغورسز T. **οὐγουρ-σούζ,** ἐπθ. ἀπαίσιος, δυσοιώνιστος, ἄθλιος.

اغورسزلق ἢ اوغورسزلق T.**οὐγουρ-σουζ-λούκ,** ἀφ. ἀπαισιότης, κακὸς οἰωνός, ἀθλιότης.

اغورلو ἢ اوغورلو ἢ اورلی T.**οὐγουρ-λού,** ἐπθ.τυχηρός,εὐτυχής,εὐοιώνιστος.

اغورلولق ἢ اوغورلولق T. **οὐγουρ-λουλούκ,** ἀφ. αἰσιότης, εὐτυχία.

آغوش Π. **ἀγούζ,** ὄν. ἀγκάλη, κόλπος: ـــ در—ایچ مادرانه μητρικὴ ἀγκάλη· || **ἐὲρ ἀγοὶς ἐτμὲκ** [ἐν ἀγκάλῃ ποιῶ] ἐναγκαλίζομαι· [αἰτ.]: اوغلی والده ـــ در ἢ τὸν υἱὸν αὐτῆς ἐναγκαλιζομένη μήτηρ.

آغولامق T.**ἀγου-λαμάκ**[λ.ἀρχ.] ρμ. μτδ. δηλητηριάζω·βλ.زهرلمك καὶ تسمیم.

آغولو T. **ἀγου-λοὶ** [λ. ἀρχ.] ἐπθ. δηλητηριώδης· βλ. زهرلو - زهرناك.

اغیار A. **ἀγγὶὰρ** [πλθ.τοῦ غیر] ὄν.οἱ ἄλλοι, οἱ ξένοι, οἱ ἀντίπαλοι,οἱ ἀντεραστάι: دکل مانع بی تعریف افرادینی جامع ـــ بو ὁ ὁρισμὸς οὗτος δὲν περιλαμβάνει τὰ ἄτομά του καὶ δὲν ἀποκλείει τὰ ἄλλα· || ـــ و یار **φίλοι** καὶ **μή,** ὅλος ὁ κόσμος· βλ. غیر.

اغیر A. **ἀγγὶὲρ** [παραθ. τοῦ غیور] ἐπθ. δραστηριώτερος - τατος.

آغیر T. **ἀγήρ,**βλ. آغر· Ἐπίσης καὶ διὰ τὰ ἐξ αὐτοῦ παράγωγα: آغیرشاق, آغیرلامق κτλ. βλ. آغرشاق, آغرلامق κτλ.

آغیم T. **ἀγήμ,** ἢ آخیم **ἀχήμ,** ὄν. ταρσός, τὸ ἄνω μέρος τοῦ ποδός.

آغیملی T. **ἀγημ-λή,** ἢ آخیملی **ἀχημ-λή,**ἐπθ. οὔτινος ὁ ταρσὸς εἶναι ὑψηλός· [ἐπὶ ποδός].

اف A. **ὄφφ,** ἐπιφώνημα ἀποστροφῆς καὶ στενοχωρίας· [βλ. اوف].

آفات A. **ἀφὰτ** [πλθ. τοῦ آفت] ὄν. συμφοραί, θεομηνίαι, κίνδυνοι, ζημίαι: ـــ ارضیه συμφοραὶ οὐράνιοι,θεομηνίαι· || ـــ سماویه συμφοραὶ γήϊνοι· || ـــ دهر συμφοραὶ τῆς ἐποχῆς, ἀντίξοοι περιστάσεις, ἀτυχήματα.

آفاتلاتمق T. **ἀφατ-λατμάκ,** ρμ. μτδ. καθιστῶ τινα ἀνυπόμονον.

آفاتلامق T, **ἀφατ-λαμάκ,** ρμ. οὐδ. ποιῶ πολὺν θόρυβον, πάταγον, φωνάζων καὶ ἐπιπλήττων·λέγω μυστικὸν ἀκουσίως, ἤτοι μὲ διαφεύγει· § ὑβρίζω βαναύσως.

افاته A.**ἰφατὲ** [ρζ. فوت] ρ.ἀφ. θ. ἀπώλεια: ـــ وقت ἀπώλεια χρόνου,χρονοτριβή· || ـــ فرصت ἀπώλεια περιστάσεως· || Ρμ. ἀπόλλυμι,χάνω·[αἰτ.]: بو فرصتی ـــ ایتمه بر دها اله کیرمز τὴν εὐκαιρίαν ταύτην μὴ χάσῃς· ἄλλοτε δὲν τὴν ἐπιτυγχάνεις [δὲν εἰσέρχεται εἰς τὴν χεῖρα]· || وقت ایتمك ـــ χάνω χρόνον, χρονοτριβῶ.

آفاجان T. **ἀφαδζὰν** [παραφθορὰ τοῦ آفت جان **ἀφέτι δζὰν**] ὄν.κακοήθης, ἄτακτος, κραύγασος, ζωηρὸς [σερπετός].

افاخم A. **ἐᾳχὴμ** [πλθ. τοῦ افخم] ἐπθ. ὑψηλότεροι, ἀνώτεροι - τατοι, μεγάλοι: ـــ وكلای سلطنت سنیه‌دن ὑπουργῶν τῆς κραταιᾶς βασιλείας [τῆς Ὀθωμανικῆς].

افادات A. **ἰᾳἀὰτ** [πλθ. τοῦ افاده] ὄν. θ. λόγοι κτλ. βλ. ἐπόμενον.

افاده A. **ἰᾳἀὲ** [ῥζ. فود] ῥ. ἀφ. θ. τὸ δίδειν τινὶ ἐννοῆσαι, ἔκθεσις, δήλωσις, ἔκφρασις, παράστασις, λόγος, ὕφος, εἰσήγησις, παρατήρησις, γνωμοδότησις, κατάθεσις μάρτυρος: سنه کوره — κατὰ τὸ λέγειν αὐτοῦ, κατὰ τοὺς λόγους του· || سنه انجنمیه‌رك لسان مناسبله مقابله‌ده — μὴ δυσαρεστηθεὶς ἐκ τῶν λόγων του ἀπήντησε διὰ γλώσσης καταλλήλου· || مرام ـــ، δήλωσις τοῦ σκοποῦ· || حقیقت حالك‌ـــی ἔκθεσις τῆς ἀληθείας τῶν πραγμάτων, ἤτοι τὸ ἐκτιθέναι τὰ πράγματα ὡς ἔχουσιν, ἢ ὡς συνέβησαν· || انجمنك‌ـــسیله τῇ εἰσηγήσει, γνωμοδοτήσει τῆς ἐπιτροπῆς· || شفاهیه ـــ، — ἔκθεσις προφορικὴ· || تحریریه ـــ، ἔκθεσις γραπτὴ· || حسن ـــ καλὴ ἔκφρασις, παράστασις ἰδεῶν· || جبریه ـــ، — παράστασις Ἀλγεβρική· || طرز ـــ τρόπος τοῦ λέγειν, ὕφος· || شناسینك طرز ـــ‌سی تقلید مشکل‌در δύσκολος ἡ ἀπομίμησις τοῦ ὕφους τοῦ Σιναστῆ· || برینك‌ـــسی καλὴ λαμβάνω τὴν κατάθεσίν τινος [μάρτυρος ἢ κατηγορουμένου]· || ویرمك — δίδω κατάθεσιν μαρτυρικήν· §[κυριολ.] τὸ παρέχειν ὠφέλειαν, τὸ ὠφελεῖν: مشفولدر ایله استفاده‌و — καταγίνεται εἰς τὸ νὰ ὠφελῇ καὶ ὠφελῆται· [ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ σπάνιον]· ‖ Ρμ. ἐκθέτω, δηλῶ, ἐκφράζω κτλ. [αἰτ.]: ایلدی — حالنی ἐξέθηκε τὴν κατάστασιν αὐτοῦ· § πλθ. افادات **ἰᾳἀάτ**: واقعه‌ـــ αἱ γενόμεναι δηλώσεις, ἤτοι ὅσα εἶπεν ἢ ἐξέθηκεν ἢ ἐδήλωσε· || شفاهیه‌ـــ δηλώσεις προφορικαί· || سادهدلانه‌ـــ λόγοι ἀφελεῖς, ἁπλοϊκοί.

افازه A. **ἰᾳἀζὲ** [ῥζ. فوز] ῥ. ἀφ. θ. τὸ ἀξιοῦν σωτηρίας, ἐπιτυχίας, νίκης: ارباب سعیك لطف الهیدن مسئولدر — παρὰ τῆς θείας χάριτος παρακαλούμενόν ἐστι [παρακαλοῦμεν] ν' ἀξιώσῃ ἐπιτυχίας τοὺς ῥέκτας.

افاضل A. **ἐᾳζὶλ** [πλθ. τοῦ افضل] ἐπθ. οἱ ἐναρετώτεροι, οἱ σοφώτεροι-τατοι: علما‌ـــ οἱ σοφώτατοι τῶν σοφῶν.

افاضه A. **ἰᾳἀζὰ** [ῥζ. فیض] ῥ. ἀφ. θ. τὸ ἐκχειλίζειν, τὸ προχέειν ἀφθόνως, ἐπιδαψιλεύειν ἀγαθά, τὸ μεταδίδειν, ἢ ὑπερεκχείλισις, διάδοσις, ἐπιδαψίλευσις. ‖ Ρμ. [δοτ. αἰτ.]: اقتباس معانیء شریفه ایتدکجه شاکردلرینه و سائر طالبینه افاده و—ایدرلر ایدی ὅσῳ ἠρανίζοντο ἐννοίας ἱερὰς, τοσοῦτον ἐξέθετον καὶ ἐπεδαψίλευον ἀφθόνως τοῖς μαθηταῖς αὐτῶν καὶ τοῖς ἐφιεμένοις· ‖ معلومات الیك‌ـــء —μεταδίδω γνώσεις· βλ. καὶ كثیر.

افاضه بخش Π. **ἰᾳζὰ-ϯάχϛ**, ἐπθ. ὁ προχέων, ἐπιδαψιλεύων: اولق — προχέω, ἐπιδαψιλεύω· [δοτ. αἰτ.].

افاضه بخشی Π. **ἰᾳζὰ-ϯαχϊ**, ἀφ. ἐπιδαψίλευσις, δαψίλεια.

افاعی A. **ἐᾳἀῖ** [πλθ. τοῦ افعی] ὄν. ἔχιδναι· [μτφ] μοχθηροὶ ἄνθρωποι: — ال ضحك **ϯίχκῐϋ-λ-ἐᾳἀῖ**, γέλως ἐχιδνῶν, ἤτοι μοχθηρῶν.

آفاق A. **ἀᾳὰκ** [πλθ. τοῦ افق] ὄν. ὁρίζοντες, γωνίαι, ἢ πέρατα τοῦ κόσμου, σύμπαν: نظر انداز اولان كندینی بر داˀره‌ـــ ء ἐπιδαψιλεύων ὁ ῥίπτων βλέμμα εἰς τοὺς ὁρίζοντας νομίζει ἑαυτὸν ἐντὸς κύκλου· || مراح و اشفاق شامل ال— پادشاهی **μεχαχήμ οὐ ἐᾳἀάκπ ἀαμίλεϯϋ-λ-ἀᾳἀάκπ πἀϯἰἀαχί**, τὰ ἐλέη καὶ αἱ χάριτες τῆς A. A. M. αἱ περιβάλλουσαι τὸ σύμπαν.

افاقت A. **ἰᾳακὰϯ** [ῥζ. فوق] ῥ. ἀφ. ἀνάρρωσις: —نه علاجدن زیاده تبدیل هوا یاردم ایتدی εἰς τὴν ἀνάρρωσίν του **[ἰᾳακαϯινὰ]** συνετέλεσεν ἡ ἀλλαγὴ τοῦ ἀέρος μᾶλλον τῶν ἰατρικῶν. ‖ Ρμ. ایمك —, ἢ بولق—, ἀναλαμβάνω: بولدی — خسته ὁ ἀσθενὴς ἀνέλαβεν.

افاقتپذیر **Π. ἰᾳακάϯ-πεζίρ**, ἐπθ. ἐπιδεκτικὸς ἀναῤῥώσεως.

افاقتیاب Π. **ἰᾳακάϯ-γἀϯ**, ἐπθ. ἀναῤῥώσας· || اولق—ἀναλαμβάνω [ἐπὶ ἀσθενούς]: اولدی — الحمد ἀδόξα τῷ Θεῷ **[λέχϧ-λ-χἀμϯ]** ἀνέλαβεν.

آفاقکیر Π. **ἀᾳακ-γκίρ**, ἐπθ. ὁ καταλαβὼν τοὺς ὁρίζοντας, διαδεδομένος, ἐξηπλωμένος· || اولق — ἐξαπλοῦμαι: —مهارتی اشتهار اولدی **μεχαρεϯὶ ἀᾳακ-γκίρι ἰϯτιχὰρ ὁλϯοῦ**, ἡ ἱκανόνης του ἐξηπλώθη πανταχοῦ.

آفاقی A. **ἀᾳακ-ή**, ἐπθ. γενικός, ὁ πανταχοῦ εὑρισκόμενος καὶ ὢν ἐν χρήσει· τυχοδιώκτης περιφερόμενος καὶ παρευρισκόμενος πανταχοῦ· ἀνωφελής, ἀσήμαντος: صحبت —، ἢ سوزلر —، ἀνωφελὴς συνομιλία, μάταιος λόγος [περὶ ἀέρος καὶ ὑδάτων]· || حاجی — προσκυνητὴς Μουσουλμᾶνος μεταβαίνων εἰς Μέκκαν μόνον ὅπως προσκυνήσῃ, καὶ μὴ καθήμενος ἐκεῖ.

افانین A. **ἐᾳανὶν** [πλθ. τοῦ ἀχρήστου افنون **ὄᾳνοὶν**] ὄν. πυκνοὶ καὶ περιπεπλεγμένοι κλῶνες δένδρου.

افئده A. **ἐᾳἰϯὲ** [πλθ. τοῦ فؤاد] ὄν. καρδίαι: خالصه ء — καρδίαι εἰλικρινεῖς.

آفت A. **ἀᾳέϯ**, ὄν. θ. συμφορά, ἀτύχημα, δυστυχία, θεομηνία: زلزل‌ـــ θεομηνία σεισμοῦ· § ὡραιοτάτη γυνή, ἐμπνέουσα ἔρωτα καὶ καθιστῶσα τόν ἄνθρωπον δυστυχῆ, ἐξ οὗ αἱ φράσεις: جان ـــ συμφορὰ ψυχῆς, دوران ـــ συμφορὰ τοῦ αἰῶνος, τῆς ἐποχῆς· § μυθικὸν πρόσωπον πτερυγοφόρον, ἔχον κεφαλὴν γυναικὸς καὶ σῶμα λέοντος, Σφίγξ· || آب ـــ θεὰ τῆς θαλάσσης, Ἀμφιτρίτη· μυθικὸν πρόσωπον, οὗ τὸ ἄνω ἥμισυ σῶμα κόρης καὶ τὸ κάτω ἰχθύος.

افتاء A. **ἰᾳϯὰ** [ῥζ. فتا, βλ. فتوی] ῥ. ἀφ. τὸ ἐκδίδειν ἱερονομικὴν ῥήτραν **[ᾳϯεϯβά]**, ἤτοι τὸ ἀποφαίνεσθαι ἐπὶ ζητήματος ἀναγομένου εἰς τὸν ἱερὸν νόμον Σερῆ.

آفتاب Π. **ἀᾳἰϯἀϯ**, ὄν. ἥλιος, ἢ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου· [μτφ.] ὡραία γυνή, ὡραῖον, τηλαυγὲς πρόσωπον: —طلوع ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου· || عالمتاب—ἥλιος φωτίζων καὶ θερμαίνων τὸν κόσμον· || قریش—ὁ ἥλιος τῆς φυλῆς Κορεΐς, ἤτοι ὁ προφήτης Μωάμεθ· || آچ ایدی آچ یوزونی نقابکی عیان ایت—کی ἄνοιξον τὸν πέπλον σου· φανερὸν ποίησον τὸ τηλαυγὲς πρόσωπόν σου **[ἀᾳἰϯἀϯινί]**· || سردیوار ـــ **ἀᾳἰϯἀϯ σέρι ϯιβάρ**, ὁ ἥλιος τῆς κορυφῆς τοῦ τοίχου, ἢ سركوه—**ἀᾳἰϯἀϯ σέρι κϧὄχ**, ὁ ἥλιος τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους, ἤτοι τὸ τέλος τοῦ βίου.

آفتاب اشتهار Π. **ἀᾳἰϯἀϯ-ἰϯτιχάρ**, ἐπθ. μέγας ἄνθρωπος, οὗ τὸ κλέος εὐρὺ [ἡλίου κλέος].

آفتاب پرست Π. **ἀᾳἰϯἀϯ-πεῤέϯ**, ὄν. ἡλιολάτρης· § [φυτ.] νυμφαία· χρυσάνθεμον· § σαῦρα.

آفتاب سوار Π. **ἀᾳἰϯἀϯ-σσβάῤ**, ἐπθ. ὁ τὸ πρωὶ ἐνωρὶς ἐγειρόμενος.

آفتابه Π. **ἀᾳἰϯἀϯέ**, ὄν. ποτιστήρ.

افتادکی Π. **ὄᾳϯἀϯε-γκί**, ἀφ. πτῶσις, δυστυχία, πάθος [ἐραστοῦ].

افتاده Π. **ὄᾳϯἀϯὲ** [μτχ. τοῦ افتادن **ὄᾳϯἀϯὲν**] ἐπθ. ἐκπεπτωκώς, δυστυχής, ἐρωτόληπτος, ἐραστής: كیم باقار بو حاله بن خاكه بن —یه τίς προσβλέπει ἐν τῇ καταστάσει ταύτῃ ἐμοὶ τῷ χοΐ, ἐμοὶ τῷ ἐκπεπτωκότι; || ملاحتی اولدم —، ἐρωτόληπτος τῆς καλλονῆς αὐτῆς ἐγενόμην.

افتئال A. **ἰᾳϯιὰλ** [ῥζ. فأل] ῥ. ἀφ. τὸ βλέπειν τὴν τύχην, οἰωνίζεσθαι· συνηθέστερον تفأل βλ.

افتان Π. **ὄᾳϯὰν** [μτχ. τοῦ افتادن **ὄᾳϯἀϯὲν**] πίπτων: و خیزان—**ὄᾳϯὰν-ου-χηζάν**, πίπτων καὶ ἀνορθούμενος, ἤτοι μετὰ πολλῆς δυσκολίας.

افتتاح A. **ἰᾳϯιϯὰχ** [ῥζ. فتح] ῥ. ἀφ. τὸ ἀνοίγεσθαι, ἔναρξις, ἐγκαίνισις: كلام ـــ ἔναρξις λόγου· || ـــ رسم τελετὴ ἐγκαινίσεως βουλῆς κτλ. [ἀντιθ. انسداد]· || تكبیر ـــ τὸ ἀπαγγέλλειν κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς προσευχῆς τῶν Μουσουλμάνων τὴν φράσιν: اكبر الله **ἀλλὰχ ἐκπέῤ**, μέγας ὁ Θεός.

افتتاحی A. **ἰᾳϯιϯαχ-ί**, ἐπθ. ἐναρκτήριος· § θ. افتتاحیه: —ءمقاله λόγος ἐναρκτήριος.

افتخار A. **ἰᾳϯιχὰῤ** [ῥζ. فخر] ῥ. ἀφ. τὸ καυχᾶσθαι, δόξα, τιμή, καύχησις, καύχημα, ὑπερηφάνεια [ἐπὶ καλοῦ]: —مشهود چشم ὁρώμενος μὲ ὄμμα ὑπερηφανείας· || العلا—**ἰᾳϯιχάῤ-λ-ὄλεμά**, τὸ καύχημα τῶν σοφῶν, μέγας σοφός· || امرا ـــ τὸ καύχημα τῶν ἀρχηγῶν **[ὄμεῤά]**· || —مایه ال **μὰ ϯἰχι-λ-ἰᾳϯιχάῤ**, τὸ ἐφ' ᾧ ἐναβρύνεται τις, σέμνωμα, καύχημα· || —بال **ϯἰλ-ἰᾳϯιχάῤ**, ἢ —مع ال **μὰ ἐλ ἰᾳϯιχάῤ**, μετὰ καυχήσεως, ὑπερηφανείας, ἐγκαυχώμενος· || —نشانی παράσημον καυχήσεως· [ὄνομα παρασήμου συστηθέντος ὑπὸ τοῦ Σουλτὰν Μαχμοὺτ τοῦ Β']. ‖ Ρμ. καυχῶμαι, σεμνύνομαι, ὑπερηφανεύομαι, ἐναβρύνομαι· [ایله]: —ایلرز بونکله ἐναβρυνόμεθα ἐπὶ τούτῳ· || ایدنلر دندر —ایله وجدیله εἶναι ἐκ τῶν ἐναβρυνομένων ἐπὶ τῷ πατρὶ καὶ τῷ πάππῳ, ἤτοι ἐπὶ πατραγαθίᾳ.

افتخاری A. **ἰᾳϯιχαῤ-ί**, ἐπθ. καυχητικός· § افتخاریه· βλ. ἐπόμ.

افتخاریات A. **ἰᾳϯιχαῤ-ιγιὰϯ** [πλθ. τοῦ προηγ.] ὄν. θ. λόγοι λεγόμενοι πρὸς καύχησιν, καυχησιολογίαι: —ی توکنمز αἱ καυχησιολογίαι του εἶναι ἀνεξάντλητοι.

افتداء **ἰᾳϯιἀὰ** [ῥζ. فداء] ῥ. ἀφ. τὸ ἀπαλλάττεσθαι ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας διὰ πληρωμῆς λύτρων.

افتراء A. **ἰφ̣τιρὰ** [ρζ. فرى] ρ. ἀφ. διαβολή, συκοφαντία: اك — چركين رذائلدن يريدر — ἡ συκοφαντία εἶναι μία τῶν εἰδεχθεστέρων ἀσχημιῶν· || يه — ὑποπίπτω εἰς συκοφαντίαν, γίνομαι θῦμα συκοφαντίας. ‖ Ρμ. συκοφαντῶ·[δοτ.]: ايتديلر — بيچاره يه ἐσυκοφάντησαν τὸν δυστυχῆ.

افتراجى T. **ἰφ̣τιρα-δζή,** ὄν. συκοφάντης· βλ. مفترى.

افتراجيلق T. **ἰφ̣τιραδζη-λήκ,** ἀφ. ἰδιότης τοῦ συκοφάντου.

افتراس A. **ἰφ̣τιρὰς** [ρζ. فرس] ρ.ἀφ. θήρα, ἄγρα· [λέγεται ἐπὶ ἀγρίων ζώων]: آرسلانك معتاديدر — ἡ θήρα εἶναι ἕξις τοῦ λέοντος· ‖ Ρμ.θηρεύω· [αἰτ.]: ايتديكى قوزى قوردك — τὸ ἀρνίον ὅπερ ἐθήρευσεν ὁ λύκος.

افتراع A. **ἰφ̣τιρὰ** [ρζ. فرع] ρ. ἀφ. διακόρευσις.

افتراق A. **ἰφ̣τιρὰκ** [ρζ. فرق] ρ. ἀφ. ἀποχωρισμός, χωρισμός: — درد ἡ λύπη τοῦ ἀποχωρισμοῦ· || يار — ὁ ἀποχωρισμὸς τοῦ φίλου· || احباب — ὁ ἀποχωρισμὸς τῶν φίλων· || ى — زوجينك ὁ χωρισμὸς τῶν συζύγων, διάζευξις· || اجزای جسم — ὁ ἀποχωρισμὸς τῶν μελῶν τοῦ σώματος. || اعضای تأنيث — ἰδιογυνία [βοτ.]· ‖ Ρμ. ἀποχωρίζομαι [σπν.].

آفتزدكان Π. **ἀφ̣ετ-ζετεγκιὰν** [πλθ. τοῦ ἐπομ.] ὄν. οἱ παθόντες ἐκ θεομηνίας, οἷον σεισμοῦ κτλ.: ى — زلزله oἱ σεισμόπληκτοι τῆς Χίου.

آفتزده Π. **ἀφ̣ετ-ζετέ,** ὄν. ὁ παθὼν ἐκ θεομηνίας ἢ δυστυχήματος, οἷον σεισμοῦ, πυρκαϊᾶς κτλ. ||اولق — πάσχω ἐκ θεομηνίας : اولمدن وقايه ايدلدى — ἐπροφυλάχθη ἀπὸ τοῦ νὰ πάθῃ ἐκ θεομηνίας· || اولدى — مزروعات τὰ σπαρτὰ ἔπαθον ἐκ θεομηνίας· § πλθ. آفتزدكان **ἀφ̣ετ-ζετεγκιάν.**

افتصاد A. **ἰφ̣τισὰδ** [ρζ. فصد] ρ. ἀφ. φλεβοτομία, ἀφαίμαξις: — موسم ἐποχὴ ἀφαιμάξεως.

افتصال A. **ἰφ̣τισὰλ** [ρζ. فصل] ρ. ἀφ. ἀπογαλακτισμός : اطفال — ἀπογαλακτισμὸς νηπίων.

افتضاح A. **ἰφ̣τιζὰχ** [ρζ. فضح, βλ. فضاحت] ρ. ἀφ. τὸ θεατρίζεσθαι, τὸ ἐκτίθεσθαι,θεατρισμός, περιφρόνησις,ἀτιμία: — كاذبين ὁ θεατρισμὸς τῶν ψευστῶν.

افتعال A. **ἰφ̣τιὰλ** [ρζ. فعل], γραμματικὸς τύπος ἀραβικοῦ ρηματικοῦ· βλ.فعل.

افتقاد A. **ἰφ̣τικὰδ** [ρζ. فقد] ρ. ἀφ. ἔρευνα, ἐξέτασις· τὸ σύνηθες تفقد βλ.

افتقار **ἰφ̣τικὰρ** [ρζ. فقر] ρ. ἀφ. πενία, ἔνδεια, ἀνάγκη, ταπείνωσις: ايله — كال μετὰ μεγάλης ταπεινώσεως· || — عرض ὑποβάλλω ἀνάγκην, ἔνδειαν.

افتكاك A.**ἰφ̣τικὰκ** [ρζ. فك] ρ. ἀφ. ἀπαλλαγὴ ἐνεχύρου.

افتلات A. **ἰφ̣τιλὰτ** [ρζ. فلت] ρ. ἀφ. τὸ ἐκ τοῦ προχείρου ἢ ἐξ αὐτοσχεδίου λέγειν ποίησιν,ἢ ὁμιλεῖν· § αἰφνίδιος θάνατος.

افحام A. **ἰφ̣χὰμ** [ρζ. فحم] ρ. ἀφ. ἀποστόμωσις, φίμωσις : ى — قابل اولميان بر معتدد εἶναι ἰσχυρογνώμων, οὗ ἡ φίμωσις ἀδύνατος· ‖ Ρμ. φιμῶ,ἀποστομῶ· [αἰτ.] : مباحثلردن ايتدى — بری دیکرینی ὁ εἷς τῶν συζητούντων ἐφίμωσε τὸν ἕτερον.

افخاذ A. **ἐφ̣χὰζ** [πλθ. τοῦ فخذ] ὄν. μηροί.

افخم A. **ἐφ̣χὰμ** [παραθ. τοῦ فخيم] ἐπθ.ἐξοχώτερος-τατος: — آصف βεζύρης ἐξοχώτατος.

افخمى A. **ἐφ̣χαμ-ί,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῷ ἐξοχωτάτῳ, ὑπεροχικός: —ذات عالى لرى τὸ ὑψηλὸν ὑπεροχικὸν Αὐτῆς πρόσωπον, ἡ ὑψηλότης Της.

افراح A. **ἐφ̣ρὰχ** [πλθ. τοῦ فرح **φερὰχ**] ὄν. χαραί, εὐθυμίαι.

افراخ A. **ἐφ̣ρὰχ** [πλθ. τοῦ فرخ **φὲρχ**] ὄν. νεογνὰ πτηνῶν ἢ ζώων· § βλαστοί, παραφυάδες.

افراخ A. **ἰφ̣ρὰχ** [ρζ. فرخ] ρ. ἀφ. βλάστησις.

افراخته Π. **ἐφ̣ραχτὲ** [μτχ. τοῦ افراحتن **ἐφ̣ραχτὲν**] ὑψωθείς.

افراد A. **ἐφ̣ρὰδ** [πλθ. τοῦ فرد] ὄν. ἄτομα, πρόσωπα, ἁπλοῖ στρατιῶται: اهالى — ἄτομα τοῦ λαοῦ, ἰδιῶται· || عسكريه — ἁπλοῖ στρατιῶται· || نظاميه — στρατιῶται τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ· || ردیف — στρατιῶται τῆς ἐφεδρείας· || جديده — στρατιῶται νεοσύλλεκτοι.

افراد A. **ἰφ̣ρὰδ** [ρζ. فرد] ρ. ἀφ. τὸ ἐκφέρειν ὄνομά τι καθ'ἑνικόν: كى [ماشيا] حالك لسانزده — ى واجبدر ἐπιρρήματα ὡς τὸ[μαὶγεν=πεζῇ] δέον νὰ ἐκφέρωμεν καθ' ἑνικόν.

افراز Π. **ἐφ̣ρὰζ** [προστ. τοῦ افراختن **ἐφ̣ραχτὲν,** ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὁ αἴρων, ὁ ὑψῶν: — سر **σὲρ ἐφ̣ράζ,** ὁ ὑψῶν τὴν κεφαλήν, ὑπερέχων, διακριθείς·||— رايت **ραγέτ ἐφ̣ράζ,** ὁ ὑψῶν τὴν σημαίαν: رايت — غالبيت اولمق αἴρω τὴν σημαίαν τῆς νίκης·βλ. καὶ فراز .

افراز A. **ἰφ̣ρὰζ** [ρζ. فرز] ρ. ἀφ. χωρισμός, διαίρεσις κοινοῦ κτήματος ἢ πράγματος μεταξὺ τῶν συνιδιοκτητῶν αὐτοῦ : لازم كلدى — ى حصه‌مزك ἐδέησε νὰ γένηται ἡ διαίρεσις τῶν μεριδίων ἡμῶν·§ [ἰατρ.] ἔκκρισις [ὑγρῶν τοῦ σώματος]: راجع — ἔκκρισις ἐπιστρέφουσα, ἤτοι ὑγρὰ ὡς ὁ σίελος, ἡ χολή, ἀποχωριζόμενα μὲν ἀπὸ τοῦ αἵματος, ἀλλὰ χρησιμεύοντα πάλιν εἰς τὴν ζωϊκὴν οἰκονομίαν· § πλθ. افرازات ἐκκρίσεις. ‖ Ρμ. χωρίζω, διαιρῶ· [δοτ. αἰτ.]: ايتديلر — سزده حصه καὶ δι'ὑμᾶς ἐχώρισαν μερίδιον.

افرازلق T. **ἐφ̣ραζ-λήκ,** ἢ فرازلق **φιραζ-λήκ,** ταὐτὸν τῷ ἑπομένῳ.

افرازى Π. **ἐφ̣ραζ-ί,**ἀφ.ὕψωσις, τὸ κρατεῖν τι ὑψηλά·[ἐν χρήσει ἐν συνθέσει]: ى — سر **σὲρ ἐφ̣ραζί,** ὕψωσις κεφαλῆς, ὑπεροχή, ὑπερηφάνεια· βλ. καὶ فرازى .

افراس A. **ἐφ̣ρὰς** [πλθ. τοῦ فرس **φερὲς**] ὄν. ἵπποι.

افراش A. **ἐφ̣ρὰζ** [πλθ. τοῦ فرش **φὲρζ**] ὄν. κλῖναι.

افراشته Π.**ἐφ̣ραστέ,**ταὐτὸν τῷ افراخته · βλ.

افراط A. **ἰφ̣ρὰτ** [ρζ. فرط] ρ. ἀφ. ὑπερβολή, τὸ ὑπερβαίνειν τὸ ὅριον, τὸ μέτρον·[ἀντίθ.تفريط]: ايله — درجه‌ده —, καθ'ὑπερβολήν·|| — درجهٔ ὁ βαθμὸς τῆς ὑπερβολῆς.|| — و تفريط τὰ δύο ἄκρα, ἤτοι ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις.‖Ρμ. ὑπερβαίνω τὸ ὅριον, τὸ μέτρον· [οδ] : ايديور چالشمقده — بو افندى ὁ κύριος οὗτος ἐν τῇ ἐργασίᾳ ὑπερβαίνει τὸ μέτρον, ἤτοι ἐργάζεται ὑπερβολικῶς·§σχηματίζει ὀνόματα σύνθετα ἰσοδυναμοῦντα τοῖς διὰ τοῦ **ὑπὲρ** ἢ **πολὺ** ἀρχομένοις ἐν τῇ ἑλληνικῇ : عرق — **ἰφ̣ράτι ἀράκ,** ὑπερεφίδρωσις·||حس — **ἰφ̣ράτι χίσ,** ὑπεραισθησία· || تعدى — **ἰφ̣ράτι τεγαὶτί,** πολυτροφία· || شعر — **ἰφ̣ράτι σάρ,** πολυτριχία.

افراطكارانه Π. **ἰφ̣ρατ-κιαρανέ,** ἐπθ. ὑπερβολικός, ἐκκεντρικός.

افراطى T. **ἰφ̣ρατ-λή,** ἐπθ. ὑπερβολικός.

افراطى A. **ἰφ̣ρατ-ί,** ἐπθ. ὑπερβολικός, ὑπέρμετρος· § θ. افراطيه **ἰφ̣ρατιγέ :** — صفت ἐπίθετον ὑπερθετικόν· § πλθ· افراطيون **ἰφ̣ρατιγῦν,**ἄνθρωποι τῶν ἄκρων, ἐκκεντρικοί.

افراغ A. **ἰφ̣ρὰγ** [ρζ. فرغ, βλ. فراغ] ρ. ἀφ. τῆξις, χύσιμον μετάλλων, διευθέτησις, τακτοποίησις,διατύπωσις· [δοτ.]: مسوده‌نك — ى كوزل پرصورته τὸ χύνειν τὸ σχέδιον ἐπὶ καλοῦ τύπου, διατύπωσις καλὴ σχεδίου [ἐγγράφου]. ‖Ρμ. τήκω, χύνω, διατυπῶ· [δοτ. αἰτ.]: ايتدى ايشى بر حسن قالبه — τὸ πρᾶγμα ἔχυσεν εἰς καλὸν τύπον[καλοῦπι],διετύπωσε καλῶς,διατυθέτησε·||اكمك — كول حالنه μεταβάλλω εἰς λίμνην. § [ἰατρ]. κένωσις ψυσική· συνών. تۆ دفع · βλ.

افرنج A. **ἐφ̣ρενδζ** [ἐκ τοῦ Λατ.] ὄν. Φράγκος, Εὐρωπαῖος· [περιληπτ.] οἱ Εὐρωπαῖοι: —طائفهٔ τὰ εὐρωπαϊκὰ ἔθνη·[βλ. فرنك]· §[ἰατρ.]— داء ال **ἐάσ-λ-ἐφ̣ρένδζ,** σύφιλις [γαλλικὰ πάθη], ἀφροδισιακά· [βλ. فرنكى].

افرنجى A. ἢ Π. **ἐφ̣ρενδζ-ί,** ἐπθ. Φραγκικός, Εὐρωπαϊκός: اغستوس — Αὔγουστος Φραγκικός, ἤτοι κατὰ τὸ γρηγοριανὸν ἔτος·||— تاريخ χρονολογία κατὰ τὸ γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον: § συφιλιτικός, ἀφροδισιακός· § θ. افرنجيه : — ام τὰ Εὐρωπαϊκὰ ἔθνη.

افروخته A. **ἐφ̣ρουχτὲ** [μτχ τοῦ افروختن **ἐφ̣ρουχτὲν**] ἀνημμένος, καίων : — شعبه κηρὸς ἀνημμένος·||— دل ὁ ἔχων τὴν καρδίαν καίουσαν, ἐρωτόληπτος.

افروز Π. **ἐφ̣ρουζ** [προστ. τοῦ افروختن **ἐφ̣ρουχτὲν,** ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὁ ἀνάπτων, ὁ καίων, ὁ φωτίζων, ὁ κοσμῶν: — دل **τὶλ ἐφ̣ρούζ,** ὁ καίων τὴν καρδίαν.||— شمع **σὲμ ἐφ̣ρούζ,** ὁ ἀνάπτων τὸ κηρίον· || — روز **ρούζ ἐφ̣ρούζ,** ὁ φωτίζων τὴν ἡμέραν, ἥλιος· ||— عالم **ἀλὲμ ἐφ̣ρούζ,**ὁ φωτίζων τὸν κόσμον· || — مجلس **μεδζλὶς ἐφ̣ρούζ,** ὁ φωτίζων τὴν ὁμήγυριν, τὸ φῶς, ἡ ψυχὴ τῆς ὁμηγύρεως.

آفروشه Π.**ἀφ̣ρουσέ,**ὄν.χαλβᾶς ἐξ ἀλεύρου· [εἶδος ζυμαρικοῦ, γλυκύσματος].

آفريدكار Π. **ἀφ̣ερὶτ-κιάρ,** ὄν. ὁ δημιουργός, ὁ θεός· βλ. آفريده, آفرين .

آفريدكارى Π. **ἀφ̣ερὶτ-κιαρὶ,**ἀφ.ἡ ἰδιότης τοῦ δημιουργοῦ, τοῦ θεοῦ· §

ἐπθ. ὁ ἀνίκων τῷ δημιουργῷ, δημιουργικός.

آفریده Π. **ἀφεριτὲ** [μτχ. τοῦ آفریدن **ἀφεριτὲν**] δεδημιουργημένος, πεπλασμένος, πλάσμα: انسان هیچ بر — ی انجتماعلیدر ὁ ἄνθρωπος οὐδὲν πλάσμα πρέπει νὰ ἐνοχλῇ· || — فرد ἄτομον πεπλασμένον, ψυχὴ ζῶσα, οὐδεὶς ἄνθρωπος : آیاق باصمامش — اورایه فرد οὐδεὶς [ἄνθρωπος] ἐπάτησεν ἐκεῖ τὸν πόδα.

آفریقا Ελ. **ἄφρηκα,** ὄν. Ἀφρική· [Ἀραβιστί: آفریقیه **ἀφρικηγέ**].

آفریقالی Τ. **ἀφρηκα-λή,** ἐπθ. Ἀφρικανός.

آفریقوی Α.**ἀφρικαβί,** τὸ θηλ. آفریقویه **ἀφρικαβιγέ,** ἡ آفریقی **ἀφρική,** τὸ θηλ. آفریقیه **ἀφρικηγιέ,** ἐπθ. Ἀφρικανικός: آیم آفریقویه οἱ ἀφρικανικοὶ λαοί· § πλθ. آفریقیون βλ.

آفریقی Α. **ἀφρική,** βλ آفریقوی καὶ ἐπόμ.

آفریقیون Α.**ἀφρικηγιὸν** [πλθ.τοῦ آفریقی] ὄν. Ἀφρικανοί.

آفریم Τ. **ἄφεριμ,** κ. ἀντὶ آفرین **ἄφεριν·** βλ.

آفرین Π. **ἀφερὶν** [προστ. τοῦ آفریدن **ἀφεριτὲν** ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὁ δημιουργῶν: — **ὄζιχὰν-ἀφερίν,** ὁ πλάστης τοῦ κόσμου, ὁ δημιουργός.

آفرین Π. **ἀφερίν,** κ. آفریم **ἄφεριμ,** ἐπφ. εὖγε! [δοτ.]: سکا — εὖγέ σοι· || کنا — هتمه εὖγε τοῦ ζήλου αὐτοῦ· || الق — λαμβάνω εὖγε, ἀκούω ἐπαίνους· || اوقومق — λέγω εὖγε, ἐπευφημῶ.

آفرین خوان Π. **ἀφερὶν-χάν,** ἐπθ. ὁ λέγων, εὖγε, ὁ ἐγκωμιάζων, ἐπαινῶν· || اولق — ἐγκωμιάζω, ἐπαινῶ· [δοτ.]: اولدی — جهان بو آدمه τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ἐπῄνεσεν ὁ κόσμος· || βλ. خوان.

آفرینش Π. **ἀφερὶν-ίς,** ρ. ἀφ. δημιουργία, πλάσις: دن بری احوال عالم بویله در — ἀπὸ τῆς δημιουργίας τὰ πράγματα τοῦ κόσμου εἶναι τοιαῦτα· || در — حال مقتضای بنده بو ἐν ἐμοὶ ἡ κατάστασις αὕτη εἶναι φυσικὴ [ἀπαίτησις τῆς πλάσεως].

آفریننده Π. **ἀφερινεντὲ** [μτχ. τοῦ آفریدن **ἀφεριτὲν**] ὄν. ὁ δημιουργῶν, δημιουργός: کائنات — ὁ δημιουργὸς τοῦ παντός.

افزا Π. **ἐφζά,** καὶ ارتا **φεζὰ** [προστ. τοῦ افزودن **ἐφζουτὲν,** ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὁ αὐξάνων:— حیرت **χαϊρὲτ ἐφζά,** ὁ αὐξάνων τὸν θαυμασμόν, θαυμάσιος·||— زینت **ζιϊνὲτ ἐφζά,** ὁ αὐξάνων τὸν στολισμόν·||— فرح **φεραχ-ἐφζά,** ὁ προξενῶν πολλὴν τέρψιν, εὐφροσύνην, τερπνότατος· || — روح **روὶχ ἐφζά,** ὁ αὐξάνων τὴν ζωηρότητα, τέρπων· || —عنایت **ἰναγὲτ ἐφζά,** ὁ αὐξάνων τὴν χάριν, τὸ ἔλεος.

افزایش Π. **ἐφζα-γὶς,** ρ.ἀφ. αὔξησις: عمر — αὔξησις βίου, μακροβιότητος· || عدل و حکمتله — بولمق αὐξάνω, εὑρίσκω αὔξησιν: بولور — روت ثروت ἅμα ὁ πλοῦτος αὐξήσῃ, οἱ πλούσιοι φιλαργυρεύονται.

افزود Π. **ἐφζοὺτ** [ἀορ. τοῦ افزودن **ἐφζουτὲν** αὐξάνειν] συνώνυμον τῷ افزا βλ.

افزون Π. **ἐφζοὺν** ἢ فزون **φεζοὺν** [βλ. προηγ.]ἐπθ. περισσός, ἄφθονος,πολύς, μακρός: در — الماس چاقل طاشندن ὁ ἀδάμας εἶναι περισσότερος τῶν χαλίκων·|| — روز **ροὺζ ἐφζούν,** μακροημερεύων: جناب حق عمر و اقبال حضرت پادشاهیی روز — بیورسون ὁ ὕψιστος νὰ καταστήσῃ μακροχρόνιον τὸν βίον καὶ τὴν εὐτυχίαν τῆς A. A. M. § [ἐπρ.] περισσότερον, ὑπέρ· [τῇ ὁπ]:— حددن **χαὶ-τὲν ἐφζούν,** ὑπὲρ τὸ ὅριον·||— اون بش یاشندن دون و یکرمی یاشندن اولانلر οἱ κάτω τῶν 14 ἐτῶν καὶ ἄνω [περισσότερον] τῶν 20 ὄντες· || Ρμ. καθιστῶ περισσόν, αὐξάνω.

افزونتر Π. **ἐφζουν-τὲρ,** συγκρ. τοῦ προηγ. βλ.

افزونتری Π.**ἐφζουν-τερί,** αὔξησις: ایام — عمر و عافیت αὔξησις τῶν ἡμερῶν τοῦ βίου καὶ τῆς εὐεξίας, μακροημέρευσις· βλ. καὶ ἑπόμενον.

افزونی Π. **ἐφζουν-ὶ** ἢ فزونی **φεζουν-ὶ** ἀφ. περίσσεια, αὔξησις, μακρότης: فزونی ایام عمر و عافیت دولتلری مستدعادر ὑπὲρ τῆς αὐξήσεως τῶν ἡμερῶν [μακροημερεύσεως] τοῦ βίου καὶ τῆς εὐεξίας τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος· || βλ. افزونتری καὶ فزونی.

افساد Α. **ἰφσὰτ** [ρζ. فسد, βλ. فساد] ρ. ἀφ. τὸ διαφθείρειν, διαφθορά· τὸ διεγείρειν εἰς ἀταξίας,ταραχάς,ταράττειν· ||Ρμ.[αἰτ.]: ایلدی — اهالی مطیعه یی διέφθειρε τοὺς εὐπειθεῖς κατοίκους [τὸν φιλήσυχον λαὸν]· || ایور جبور — ایتدی شیلر ایله معده سنی ἐτάραξε [ἐχάλασε] τὸν στόμαχόν του δι' ἀναμίκτων φαγητῶν.

افسار Π. **ἐφσάρ,** ὄν. χαλινός.

افسانه Π. **ἐφσανέ,** ἢ فسانه **φεσανέ,** ὄν. μῦθος, διήγημα, ἀνόητοι λόγοι: سنك — کی دیکلری حقیقت جویان τοὺς ἰδικούς σου μύθους **[ἐφσανενὶ]** ἀκούουσιν οἱ ζητοῦντες ἀλήθειαν;

افسانه پرداز Π. **ἐφσανε-περτάζ,** ἐπθ. ὁ πλάττων καὶ διηγούμενος μύθους, μυθοπλάστης· § πλθ. افسانه پردازلن.

افسانه پردازی Π. **ἐφσανε-περταζί,** ἀφ. μυθοπλαστία.

افسانه‌جو Π. **ἐφσανε-ζοὺ,** ἢ افسانه‌جوی **ἐφσανε-ζοὺϊ,** ἐπθ. ὁ ζητῶν μύθους, διηγήματα, ἀνοησίας· § πλθ. افسانه جویان.

افسانه جویی Π. **ἐφσανε-ζὶγί,** ἀφ. τὸ ζητεῖν μύθους, διηγήματα.

افسانه‌کو Π. **ἐφσανε-γκιὸ,** ἢ افسانه کوی **ἐφσανε-γκιὸϊ,** ἐπθ. μυθολόγος.

افسانه‌کویی Π. **ἐφσανε-γκιὸγί,** ἀφ. τὸ μυθολογεῖν, μυθολογία.

افسد Α. **ἐφσὲτ** [παραθ.τοῦ فاسد] ἐπθ. μᾶλλον ἢ λίαν διεφθαρμένος, χείρων, χείριστος, πλημμελέστερος-τατος.

افسر Π. **ἐφσέρ,** ὄν. στέμμα, διάδημα : سر ملوکانه — **σέρι μεαλὶ ἐφσέρι μὸλουκιανέ,** κεφαλὴ βασιλικὴ φέρουσα διάδημα ὑψηλῶν ἀρετῶν [ἐπὶ Σουλτάνου]· || ای نسقساز — و کشور تخت و ملك ۞ سنکله فخر ایلر διαρρυθμιστὰ τοῦ κράτους καὶ τῆς χώρας! ὁ θρόνος καὶ τὸ στέμμα ἐπι σοὶ σεμνύνονται.

افسردکان Π. **ἐφσὸρτε-γκιὰν** [πλθ. τοῦ افسرده] ἐπθ. πεπηγότες,ψυχροί, ὧν αἱ αἰσθήσεις ἠμβλύνθησαν, ἀναίσθητοι.

افسردگی Π. **ἐφσὸρτε-γκί,** ἀφ. τὸ εἶναί τινα πεπηγότα, ψυχρόν, ἤτοι ἀμβλυνσις αἰσθήσεων, ἀναισθησία.

افسرده Π.**ἐφσὸρτέ,** ἐπθ.πεπηγώς, ψυχρός, μεμαραμμένος, οὗ αἱ αἰσθήσεις ἠμβλύνθησαν, ἀναίσθητος, ἄνευ ζωηρότητος : — دل زاهد ἀσκητὴς ψυχρός, ἀναίσθητος·|| — دل

καρδία ἀναίσθητος, ἄνευ ζωηρότητος,μεμαραμμένη· || — جسم σῶμα ἀναίσθητον, μὴ ζωηρόν.

افسرده دل Π. **ἐφσὸρτε-τὶλ,** ἐπθ. οὗ ἡ καρδία ἐπάγη, ἐμαράνθη καὶ αἱ αἰσθήσεις ἠμβλύνθησαν: — صوفی مستیکیستὴς πεπηγὼς τὴν καρδίαν·§ πλθ. افسرده‌دلان.

افسرده دلی Π. **ἐφσὸρτε-τιλί,** ἀφ. πῆξις τῆς καρδίας, ἤτοι ἀναισθησία, ἔλλειψις ζωηρότητος: — عشقدر چاره ὁ ἔρως εἶναι ἡ θεραπεία τῆς ἀναισθησίας.

افسرده دماغ Π. **ἐφσὸρτε-τιμάγ,** ἐπθ. οὗ ὁ ἐγκέφαλος πεπηγώς, ἠμβλυμένος,ἄνευ ζωηρότητος:— ریاضتکش **ριαζατκέσι ἐφσὸρτε-τιμάγ,** ἀσκητεύων οὗ ὁ ἐγκέφαλος ἐπάγη, ἀπέβαλε τὴν ζωηρότητα κτλ.

افسرده دماغی Π. **ἐφσὸρτε-τιμαγί,** ἀφ. πῆξις ἐγκεφάλου, ἀναισθησία, ἔλλειψις ζωηρότητος.

افسرده مزاج Π.**ἐφσὸρτε-μιζάτζ,** ἐπθ.οὗ ἡ διάθεσις ψυχρά, ψυχρὸς· §πλθ. افسرده مزاجان : ایله کرم الفت اولق ممکنی — εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ θερμὴ σχέσις **[γκέρμι ὀλοφὲτ]** μετὰ ψυχρῶν ἀνθρώπων;

افسرده مغز Π. **ἐφσὸρτε-μάγζ,** ἐπθ. συνών. τῷ افسرده دماغ.

افسرده مغزی Π.**ἐφσὸρτε-μαγζί,** ἀφ. συνών. τῷ افسرده دماغی. βλ.

افسق Α. **ἐφσὰκ** [παραθ. τοῦ فاسق] ἐπθ. κακοπαθέστερος--τατος, μᾶλλον ἢ λίαν ἀκόλαστος: الفسقه — **ἐφσακου-λ-φεσεκά,** ὁ ἀκολαστότερος τῶν ἀκολάστων.

افسوس Π. **ἐφσούς,** ἐπφ. φεῦ! οἴμοι, κρῖμα: کاشویله بویله اولدی — κρῖμα ὅτι ἔγινεν οὕτως, ἐκείνως·|| — او مه ایله بر کیجه او μὲχ μίαν νύκτα δὲν συνήλθομεν· § λύπη, στεναγμός: اولدی — مجلس هم فیه! μετ' ἐκείνης τῆς ὡραίας ζοὺμ νύκτα ὁ σύλλογος ἐπαλαλάζει· φεῦ! φεῦ! ὅτι· ἢ که — هزار — φεῦ! μυριάκις φεῦ! ὅτι.....

افسون Π. **ἐφσούν,** καὶ ἐνίοτε فسون **φσούν,** ὄν. ἐπῳδή, γοητεία, μαγεία, δόλος,ἀπάτη: ك — افندی ایچدی تأثیر رقیبه τῷ ἀντεραστῇ δὲν ἐπενήργησε, κύριε,ἡ γοητεία σου **[ἐφσουνούν]**· || — الدانه‌جق انسانلر قالمدی سحر و — ه

δὲν ἔμειναν ἄνθρωποι δυνάμενοι ν' ἀπατηθῶσιν ἐκ τῆς μαγείας καὶ γοητείας· § κοινῶς آفسون **ἀᾠδόν:** اوقومق —μαγεύω, διαβάζω μάγια.

افسونجی T. **ἐᾠδουν-δζού,** ὄν. μάγος, γόης.

افسونجیلق **ἐᾠδουν-δζουλούκ,** ἀφ. ἡ τέχνη τοῦ γόητος, τοῦ μάγου, γοητεία, μαγεία.

افسونکر Π. **ἐᾠδουν-γκέρ,** ὄν. ἐπῳδός, γόης, μάγος· § πλθ. افسونکران: دم τὸ φύσημα τῶν γοήτων πόσῳ ψυχρὸν εἶναι! —ـه باردر

افسونکری Π. **ἐᾠδουν-γκερί,** ἀφ. ἡ τέχνη τοῦ γόητος, τοῦ μάγου.

آفسونلامق Π. **ἀᾠδουν-λαμάκ,** ρμ. μτδ. μαγεύω, ἀναγινώσκω γοητείας, ἐπῳδάς· βλ. افسون.

آفسونلانمق T. **ἀᾠδουν-λανμάκ,** ρμ. μσ. μαγεύομαι, ἀναγινώσκω εἰς ἐμαυτὸν γοητείας, καπνίζομαι.

آفسونلی T. **ἀᾠδουν-λού,** ἐπθ. μεμαγευμένος· βλ. افسون.

افشاء A. **ἰᾠσὰ** [ρζ. فشو] ρ. ἀφ. κοινοποίησις, ἀποκάλυψις, διάδοσις μυστικοῦ, ἐκμυστήρευσις, κοινολόγημα· § [νομ.] τὸ διαδίδειν κατά τινος ὅτι διέπραξε πρᾶξιν ἀξιόποινον, ἢ διεγείρουσαν τὴν κοινὴν ἀποστροφήν· διάδοσις ἐκ μέρους ἰατροῦ, φαρμακοποιοῦ ἢ μαίας τῶν ἰδιαιτέρων ἀνθρώπου τινός, ἅτινα οὗτοι γινώσκουσιν ὡς ἐκ τῆς ἐπιστήμης αὐτῶν. ‖ Ρμ. κοινοποιῶ, ἀποκαλύπτω, διαδίδω, προδίδω μυστικόν· [αἰτ.]: ایلدی — سری **σιρρὶ ἰᾠσὰ ἐΐλετί,** ی راز ایلدی —**ἰᾠσάῖ ῥὰζ ἐΐλετί,** διέδωκε τὸ μυστικόν. § πλθ. افشا آت.

افشاآت A. **ἰᾠσαάτ,** πλθ. τοῦ προηγ.

افشان Π. **ἐᾠσάν,** ἢ افشانان **ἐᾠσανάν,** ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] διαχέων, διασπείρων, σείων, τινάσσων: —زر **ζερ-ἐᾠσάν,** ὁ διαχέων χρυσόν· ‖ —کهر **γκιὸχερ-ἐᾠσάν,** ὁ διασπείρων, ραίνων ἀδάμαντας· ‖ —دامن **ἐαμεν-ἐᾠσάν,** ὁ τινάσσων τὰ κράσπεδα αὐτοῦ, φεύγων, ἀπέχων· ‖ —آتش **ἀτεὶ-ἐᾠσάν,** ὁ διαχέων πῦρ, πυρίπνους, πῦφαίστειον [ὄρος].

افشره Π. **ἐᾠσῦρέ,** ὄν. χυμός: انکور —. χυμὸς σταφυλῆς, οἶνος.

افصاح A. **ἰᾠσὰχ** [ρζ. فصح, βλ. فصاحت] ρ. ἀφ. εὐφράδεια, εὐγλωττία: —البته اغلاقه ترجیح اولنور ἡ εὐφράδεια βεβαίως προτιμᾶται τῆς ἀσαφείας **[ἰγλάκ].**

افصح A. **ἐᾠσὰχ** [παραθ. τοῦ فصیح] ἐπθ. εὐγλωττότερος-τατος: الفصحا — **ἐᾠσάχῦ-λ-ᾠσαχὰ,** τῶν εὐφραδεστέρων ὁ εὐφραδέστερος· ‖ در بو سوز اندن — ὁ λόγος οὗτος εἶναι εὐγλωττότερος ἐκείνου· ‖ العرب — **ἔᾠσαχῦ-λ-ὰρέπ,** ὁ εὐγλωττότερος τῶν Ἀράβων, ἢ —قریش **ἐᾠσάχι κουᾠεῖς,** ὁ εὐγλωττότερος τῆς φυλῆς Κορεῖς· [ἐπίθετα τοῦ προφήτου Μωάμεθ].

افضال A. **ἐᾠτὰλ** ἢ **ἐᾠζὰλ** [πλθ. τοῦ فضل] ὄν. εὐεργεσίαι.

افضال A. **ἰᾠτὰλ** ἢ **ἰᾠζὰλ** [ρζ. فضل] ρ. ἀφ. τὸ εὐεργετεῖν, εὐεργεσία.

افضل A. **ἐᾠτὰλ** ἢ **ἐᾠζὰλ** [παραθ. τοῦ فاضل] ἐπθ. κρείσσων, κράτιστος, προτιμότερος, ὑπέρτερος: حضرت ابو بکر —اصحابدر ὁ Ἄβου βεκὶρ ἦτο ὁ κράτιστος τῶν συντρόφων [τοῦ προφήτου Μωάμεθ]· ‖ مناسبتلی سکوت مناسبتسز —در تکلمدن ἡ κατάλληλος σιγὴ κρείσσων τῆς ἀκαταλλήλου ὁμιλίας· § πλθ. افاضل **ἐᾠαζήλ-**βλ.

افضلیت A. **ἐᾠτὰλ-ιγὲτ** ἢ **ἐᾠζὰλ-ιγέτ,** ἀφ. θ. ὑπεροχή, τὸ εἶναι κρείσσονα, ἀνώτερον.

افطار A. **ἰᾠτὰρ** [ρζ. فطر] ρ. ἀφ. κατάλυσις, ἤτοι τὸ καταλύειν τὴν νηστείαν τοῦ Ραμαζανίου κατὰ τὴν δωδεκάτην ὥραν τὸ ἑσπέρας ἅμα τῷ κανονιοβολισμῷ· συνεκδ. δεῖπνον νηστείας Ραμαζανίου: —ه تشریف بیورمکزی رجا ایدرم παρακαλῶ νὰ ὁρίσητε [τιμήσητε] εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ Ραμαζανίου· ‖ Ρμ. [ایلمك]: زمزم —ایتدی κατέλυσε τὴν νηστείαν διὰ Ζεμζέμ, ἤτοι πίνων ὕδωρ Ζεμζέμ· βλ. زمزم.

افطارلق T. **ἰᾠταρ-λήκ,** ὄν. δεῖπνον προετοιμαζόμενον καὶ παρατιθέμενον καθ'ἑκάστην ἑσπέραν κατὰ τὴν δωδεκάτην ἐπὶ τῇ καταλύσει τῆς νηστείας τοῦ Ραμαζάν.

افطاریه A. **ἰᾠταρ-ιγέ,** ὄν. θ. συνών. τῷ افطارلق, βλ.

افعال A. **ἐᾠλὰλ** [πλθ. τοῦ فعل **ᾠιλ**] ὄν. πράξεις: ناسزا— πράξεις ἀνοίκειοι, ἄτοποι· § ρήματα [γρμ.].

افعال A. **ἰᾠλὰλ** [ρζ. فعل] γραμματικὸς τύπος ρηματικοῦ ἀραβικοῦ· βλ. فعل.

افعل A. **ἐᾠὲλ** [ρζ. فعل] γραμματικὸς τύπος παραθετικῶν τῆς Ἀραβικῆς· βλ. فعل.

افعی A. **ἐᾠά,** ὄν. ἔχιδνα· μτφ. μοχθηρός, κακεντρεχής: —عصری ἔχιδνα ἡ αἰγυπτία· ‖ **ἐᾠάϊ μουᾠζελᾠζίλ,** κρόταλος· ‖ —احر ἔχιδνα ἐρυθρὰ [χερσαία]· § πλθ. افاعی.

افغان Π. **ἐᾠγάν** ἢ افغان **ᾠιγάν,** ὄν. οἰμωγή: — و آه ἀναστεναγμὸς καὶ οἰμωγή· ‖ — و فریاد κραυγὴ καὶ οἰμωγή· § ἐπιφ. οἴμοι! φεῦ: — بخت سیهك الندن οἴμοι ἀπὸ τῶν ὀνύχων [τῆς χειρὸς] τῆς μαύρης τύχης.

افغان A. **ἐᾠγάν,** ὄν. Ἀφγάν, Ἀφγᾶνες, ἤτοι ὁ λαὸς τοῦ Ἀφγανιστάν.

افق A. **ὄᾠσκ,** ὄν. ὁρίζων: —حقیقی ὁ πραγματικὸς ὁρίζων· ‖ —حسی ὁ αἰσθητὸς **[χισὸὶ]** ὁρίζων, ἢ —مرئی ὁ ὁρατὸς **[μερὶ]** ὁρίζων· ‖ —صنعی ὁρίζων τεχνητός· § πλθ. آفاق. βλ.

افقاً A. **ᾠφὸκ,αν,** ἐπρ. ὁριζοντίως.

افقار A. **ἰᾠκὰρ** [ρζ. فقر] ρ. ἀφ. τὸ ῥίπτειν εἰς πτωχείαν, τὸ καθιστᾶν πτωχόν: —اغنیاء τὸ καθιστᾶν πένητας τοὺς πλουσίους· ‖ —ی زنکینك τὸ καθιστᾶν τὸν πλούσιον πένητα.

افقر A. **ἐᾠκὰρ** [παραθ. τοῦ فقیر] ἐπθ. πενέστερος-τατος: —فقرا **ἐᾠκάρι ᾠουκαρὰ,** ὁ πενέστατος τῶν πενήτων, πάμπτωχος.

افقی A. **ὄᾠσκ-ή,** ἐπθ. ὁριζόντιος: —خط γραμμὴ ὁριζοντία· § θ. افقیه.

افك A. **ἴᾠκ,** ὄν. ψεῦδος, συκοφαντία: — عظیم μέγα ψεῦδος· ‖ —صرع ψεῦδος φανερόν.

افکار A. **ἐᾠκιὰρ** [πλθ. τοῦ فکر] ὄν. ἰδέαι, σκέψεις, φρονήματα, πνεύματα, διάνοιαι: —کز نه در ποῖαι εἶναι αἱ ἰδέαι ὑμῶν **[ἐᾠκιαρινίζ],** ἢ τί φρονεῖτε; ‖—سقیمه ἰδέαι πλημμελεῖς· ‖ —جدیده νέαι ἰδέαι· ‖ —عامه δημοσία γνώμη· ‖ —مفرطه ἰδέαι ὑπερβολικαί, ἐξημμέναι· § [ἀντὶ ἐνικοῦ] πρόθεσις, λύπη, μελαγχολία· ‖ —ایتمك σκέπτομαι πολὺ περί τινος πράγματος καὶ καθίσταμαι μελαγχολικός, κατηφὴς· ἀγανακτῶ· βλ. افکارلنمق.

افکار Π. **ἐᾠγκιάρ,** ἐπθ. τετραυματισμένος: —دل καρδία τετραυματισμένη· ‖ βλ. فکار.

افکارلنمق T. **ἐᾠκιαρ-λανμάκ,** ρμ. οὐδ. σκέπτομαι πολὺ περί τινος πράγματος καὶ καθίσταμαι μελαγχολικός· ἀγανακτῶ· βλ. افکار.

افکانه Π. **ἐᾠγκιανέ,** ὄν. ἔκτρωμα, ἐξάμβλωμα.

افکن Π. **ἐᾠκὲν** [προστ. τοῦ افکندن **ἐᾠκεντὲν,** ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ῥίπτων, ἀκοντίζων, ἀνατρέπων, καταβάλλων: —سنك **σενγκ-ἐᾠκέν,** ὁ ἀκοντίζων λίθους· ‖ —کوه **κιᾠχ-ἐᾠκέν,** ὁ ἀνατρέπων ὄρη· ‖ —شیر **σιρ-ἐᾠκέν,** ὁ καταβάλλων λέοντας, κραταιότατος· ‖ —مرد **μερὶ-ἐᾠκέν,** ὁ καταβάλλων ἄνδρας, ἀνδρεῖος καὶ τρομερὸς ἐν ταῖς μάχαις.

افکنده Π. **ἐᾠκεντὲ** κ. **ᾠὄκεντὲ** [μτχ. τοῦ افکندن **ἐᾠκεντὲν**] ἐρριμμένος, ἀνατετραμμένος, καταβεβλημένος: —صدمه فلکدن καταβεβλημένος ὑπὸ τῆς προσβολῆς τοῦ οὐρανοῦ, ἤτοι ὁ ὑποστὰς θεομηνίαν, μεγάλην συμφοράν· § ἐραστής, δυστυχής.

آفل A. **ἀᾠὶλ** [βλ. افول **ᾠὄᾠλ**] ἐπθ. ἄφαντος, δύων [ἐπὶ ἀστέρων]: —اولمق δύω: —ولمز آفتاب کرمك زائل ὁ ἥλιος τῆς χάριτός σου **[κερεμὶν]** δὲν ἐξαφανίζεται καὶ δὲν δύει.

افلاء A. **ἰᾠλὰ** [ρζ. فلی] ρ. ἀφ. ἀπογαλακτισμός: —ی صبی ἀπογαλακτισμὸς παιδίου.

افلاح A. **ἰᾠλὰχ** [ρζ. فلح, βλ. فلاح] ρ. ἀφ. τὸ εὑρίσκειν σωτηρίαν, ἀσφάλειαν, τὸ ἀποκτᾶν εὐτυχίαν: —عللدر τὸ μέγιστον τῶν μέσων τῆς ἀποκτήσεως εὐτυχίας εἶναι ἡ παιδεία· ‖ —اولمق, ἢ —بولمق σώζομαι, εὐτυχῶ, διορθοῦμαι, βελτιοῦμαι, εἰσέρχομαι εἰς τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας: —کیتدی اوللی زουλλή ὁ δυστυχὴς δὲν εὗρε σωτηρίαν, ὑπῆγεν, ἤτοι ἀπέθανε, χωρὶς νὰ σωθῇ.

افلاچیذیر Π. **ἰᾠλὰχ-πεζίρ,** ἐπθ. ἐπιδεκτικὸς διορθώσεως, βελτιώσεως, ὁ δυνάμενος σωθῆναι.

افلاس A. **ἰᾠλὰς** [ρζ. فلس] ρ. ἀφ. πτώχευσις, χρεωκοπία: —اعلان κήρυξις πτωχεύσεως· ‖ —ارباب οἱ πτωχεύσαντες· ‖ تقصیراتلی —ἁπλῆ χρεωκοπία· ‖ —حیله‌لی δολία χρεωκοπία· ‖ —وکیلری σύνδικοι. ‖ Ρμ. ایتمك —, ἢ —اظهار ایتمك πτωχεύω, χρεωκοπῶ.

افلاطون A. **ἐᾠλατοὶν** καὶ افلاطون **ᾠελατοὶν** [ἐκ τοῦ Ἑλλ.] ὄν. κ. ὁ Πλάτων: —الهی ὁ θεῖος Πλάτων· § μτφ. σοφός:

جهان ← ὁ σοφώτατος [ὁ Πλάτων] τοῦ κόσμου· || وزير ← βεζύρης Πλάτων τὴν περίνοιαν, ἤτοι ἔχων τὴν περίνοιαν τοῦ Πλάτωνος.

افلاطونى A. **ἐφ̣λατουν-ί,** ἡ افلاطونى **φ̣ελατουν-ί,** ἐπθ. Πλατωνικός· § χρῶμα ἐλαφρὸν ἰόχρουν μεταξὺ τοῦ χρώματος τῆς σύριγγος [πασχαλιᾶς] καὶ τοῦ πορφυροῦ· § θ. افلاطونيه ἡ افلاطونيه.

افلاق **ἐφ̣λάκ,** ὄν. κ. Βλαχία.

افلاق A. **ἰφ̣λὰκ** [ῥζ. فلق] ρ. ἀφ. ἐπινόησις ἐννοιῶν νέων καὶ θαυμαστῶν·[λέγεται ἐπὶ ποιητῶν]: اولان شعرا واصل درجهٔ — οἱ معدودلر μετροῦνται οἱ ποιηταὶ οἱ φθάσαντες τὸν βαθμὸν τῆς ἐπινοήσεως νέων ἐννοιῶν.

افلاقى **ἐφ̣λακ-λή,** ὄν. Βλάχος, κάτοικος Βλαχίας.

افلاك A. **ἐφ̣λὰκ** [πλθ. τοῦ فلك] ὄν. οὐρανοί, τροχιαὶ πλανητῶν κατὰ τοὺς ἀρχαίους: ای ملائك خاكه نازل اولسه‌كز — دن ὦ ἄγγελοι! ἐὰν εἰς τὴν γῆν κατήρχεσθε ἐκ τῶν οὐρανῶν [στιχ.]· || ه‌ سر چكمك — **ἐφ̣λακὲ σὲρ τσεκμέκ,** ὑψῶ κεφαλὴν εἰς τοὺς οὐρανούς, ὑψοῦμαι· [ἐπὶ οἰκοδομῶν ἢ δένδρων ὑψηλῶν]: ه‌ سر چكن منارلر — μιναρέδες [τεμενῶν] ὑψοῦντες κεφαλὴν εἰς τοὺς οὐρανούς, ὑψικάρηνοι.

افلاكى A. ἢ Π. **ἐφ̣λακ-ί,** καὶ πλθ. περσ. افلاكيان **ἐφ̣λακιάν,** ὄν. ἄγγελοι [οὐράνιοι]· ἀντίθετον خاكى **χακί,** πλθ. خاكيان **χακιάν,** ἄνθρωποι [γήϊνοι].

افلج A. **ἐφ̣λὲδ̣ζ** [ῥζ. فلج] ἐπθ. ὁ ἔχων ἀραιοὺς τοὺς ὀδόντας· λέγεται καὶ — الاسنان **ἐφ̣λεδ̣ζ-λ-ὲσνάν.**

افلس A. **ἐφ̣λὲς** [παραθ. τοῦ مفلس] ἐπθ. ὁ μᾶλλον πτωχεύσας: ارباب افلاس ← ἐκ τῶν πτωχευσάντων ὁ μᾶλλον πτωχεύσας.

افناء A. **ἰφ̣νὰ** [ῥζ. فنا] ρ.ἀφ. ἐξόντωσις, ἐξαφάνισις, καταστροφή, φθορά: ى — مال καταστροφή, κατανάλωσις περιουσίας· || ى وجود — καταστροφὴ τοῦ σώματος· ‖ Ρμ. ἐξοντῶ, καταστρέφω, φθείρω· [αἰτ.]: تحصيل علده ى وجود ايلدى — ἔφθειρε τὸ σῶμα ἐν τῇ σπουδῇ τῆς ἐπιστήμης· || ى عمر ايتمك — καταναλίσκω ὅλον τὸν βίον.

افنان A. **ἐφ̣νὰν** [πλθ. τοῦ فنن **φ̣ενν**] ὄν. εἶδη: الوان ← εἴδη χρωμάτων· § ὁ ἐνικὸς δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ.

افندى T. **ἐφ̣ένδ̣ι** [ἐκ τοῦ αὐθέντης] ὄν. κύριος, αὐθέντης, προϊστάμενος, πάτρων, προστάτης· § ἐφένδης, ἤτοι τιμητικὸς τίτλος ἀπονεμόμενος εἰς ἀνθρώπους λογίους καὶ μεμορφωμένους μὴ ἔχοντας τὸν τίτλον بك **πέη,** ἢ پاشا **πασᾶ,** εἰς τελειοφοίτους ἢ καὶ μαθητὰς σχολῆς, εἰς κληρικούς, καὶ εἰς τοὺς αὐτοκρατορικοὺς πρίγκηπας· προστίθεται οὐχ ἧττον καὶ εἰς τοὺς ἄλλους τίτλους, ὡς: —بك **πέη ἐφ̣ένδ̣ι,** κύριε βέη! —پاشا **πασᾶ ἐφ̣ένδ̣ι,** κύριε πασᾶ! — خانم εὐγενεστάτη κυρία! || افندم **ἐφ̣ένδ̣ιμ** [ἀντὶ افنديم] κύριέ μου! καὶ افندمز **ἐφ̣ένδ̣ιμιζ** [ἀντὶ افنديمز] κύριε ἡμῶν! [ἐν χρήσει κλητικῶς ἐπὶ προσφωνήσεως, ἢ ἀντὶ τοῦ ὁρίσατε, τί διατάττετε; τί εἴπατε;]· ὡς ὀνομαστική, ἡ λέξις افندمز [ὁ κύριος ἡμῶν] εἶναι ἐν χρήσει 1ον ἀντὶ τοῦ ὑμεῖς, καὶ 2ον ἐπὶ τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος, τοῦ Σουλτάνου· ὡς شوكتلو افندمز ἢ ἁπλῶς افندمز ὁ Μεγαλειότατος Αὐθέντης ἡμῶν· § βλ. افه - خانم - آغا - قادين.

افنديسز T. **ἐφ̣ένδ̣ι-σίζ,** ἐπθ. ὁ ἄνευ κυρίου, ὁ μὴ ἔχων κύριον.

افنديلك T. **ἐφ̣ενδ̣ι-λίκ,** ἀφ. ὁ τίτλος τοῦ ἐφένδη, ἡ ἰδιότης τοῦ κυρίου, τοῦ προστάτου, τοῦ πάτρωνος· § μτφ. εὐεργεσία, χάρις, συμπεριφορὰ ἁρμόζουσα τῷ ἐφένδη: شايندر — عفو ايتمك τὸ συγχωρεῖν εἶναι ἴδιον κυρίου· || βλ. افه‌لك καὶ قادينلق.

افواج A. **ἐφ̣βὰδ̣ζ** [πλθ. τοῦ فوج] ὄν. ὄμιλοι, πλήθη: كتائب ← **ἐφ̣βάδ̣ζι κεταΐπ,** πλήθη στρατιῶν.

افواه A. **ἐφ̣βὰχ** [πλθ. τοῦ فوه **φ̣ούχ,** ἢ τοῦ فم **φ̣έμμ**] ὄν. στόματα: ناس ← τὰ στόματα τοῦ λαοῦ· || ناسده دوران ايدن حوادث ← αἱ εἰδήσεις αἱ κυκλοφοροῦσαι ἀνὰ τὰ στόματα τοῦ λαοῦ· || نار ← στόματα πυρός, ἤτοι τηλεβόλα, πυροβόλα.

آفوروز Ελ. **ἀφ̣ορόζ,** ὄν. ἀφορισμός, ἐξεκκλησιασμός. ‖ Ρμ. ἀφορίζω, ἐξεκκλησιάζω· || اوقومق — ἀναγινώσκω ἐπιτίμιον.

آفوروزلامق T. **ἀφ̣οροζ-λαμάκ,** ρμ.μτδ. ἀφορίζω, ἐξεκκλησιάζω.

افول A. **ὄφ̣οὶλ** [ῥζ. افل] ρ. ἀφ. ἐξαφάνισις, δύσις· [ἐπὶ ἀστέρος]: شمس هم — بولور ὁ ἥλιος καὶ δύσιν εὑρίσκει καὶ ἔκλειψιν, ἤτοι καὶ δύει καὶ ἐκλείπει· ‖ Ρμ. ἐξαφανίζομαι, δύω: ايتدى كوكب — ἔδυσεν ὁ ἀστήρ.

افه T. **ἐφ̣έ,** λέξις ἐν χρήσει παρὰ τοῖς Ζεϊβέκοις καὶ ἄλλαις τουρκικαῖς φυλαῖς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐπὶ τῆς ἐννοίας τῆς λ. افندى **ἐφ̣ένδ̣ι**=κύριος, ἥς φαίνεται ὅτι εἶναι συντομία· μτφ. ἄτομον ἀνῆκον εἰς μίαν τῶν φυλῶν τούτων, πρόκριτος· § افم ἢ افم **ἐφ̣έμ,** ἀντὶ افندم κύριε! [ἐν χρήσει ἐνίοτε καὶ ἐνταῦθα ἐν τῇ καθωμιλημένῃ ἐπὶ τὸ εὐτράπελον.]

افهام A. **ἐφ̣χὰμ** [πλθ. τοῦ فهم] ὄν. πνεύματα, διάνοιαι, ἀντιλήψεις.

افهام A. **ἰφ̣χὰμ** [ῥζ. فهم] ρ. ἀφ. τὸ δίδειν ἐννοῆσαι, τὸ ἐξηγεῖν, τὸ παριστάναι, παράστασις, ἐξήγησις· [δοτ. αἰτ.]: هركسه ← حقيقت قابل دكلدر δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ δίδῃ τις εἰς πάντα νὰ ἐννοῇ τὸ πρᾶγμα· || مراعى — ايچون مناسب تعبير بولمدى δὲν εὗρε κατάλληλον ἔκφρασιν πρὸς παράστασιν τῆς προθέσεώς του. ‖ Ρμ. بو كلمه‌نك معناسنى لايقيله — ايتمك ممكن دكلدر δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξηγήσῃ τις προσηκόντως τὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως ταύτης.

افه‌لك T. **ἐφ̣ε-λίκ,** ἀφ. τὸ εἶναί τινα κύριον, πρόκριτον: طاسلامق قولاى — دكلدر τὸ νὰ κάμῃ τις τὸν κύριον δὲν εἶναι εὔκολον.

افيال A. **ἐφ̣γὰλ** [πλθ. τοῦ فيل **φ̣ὶλ**] ὄν. ἐλέφαντες.

افيكه A. **ἐφ̣ικέ,** [ῥζ. فك] ὄν. ὀ. ψεῦδος, συκοφαντία: ترتيب ← τὸ σκευωρεῖν συκοφαντίαν· || اسناد ← τὸ προσάπτειν συκοφαντίαν.

افيون A ἢ Π. **ἐφ̣γόν,** κ. **ἀφ̣γόν** [Λατ. opium] ὄν. ὄπιον: روحى — λαύδανον· || طوزى — μορφίνιον [χημ.]· || كش — **ἐφ̣γονκέ,** βλ. افيونى.

افيونى A. ἢ Π. **ἐφ̣γον-ί,** ὄν. ὁ χρώμενος ὀπίῳ, ἔκδοτος εἰς τὴν διὰ τῆς χρήσεως ὀπίου μέθην.

آق T. **ἄκ,** ἐπθ. λευκός, καθαρός, ἀκηλίδωτος: صاچ — λευκὴ θρίξ, ἄσπρα μαλλιά, γῆρας· || صاچلى — λευκόθριξ, γέρων· || صقال — λευκὴ γενειάς [ἄσπρα γένεια], οἱ πρεσβύτεροι τῆς χώρας· || صقالى — λευκοπώγων· || چهره — πρόσωπον λευκόν· || يوزى τὸ πρόσωπόν του λευκόν, ἀκηλίδωτος, εὐπρόσωπος, εὐδοκιμήσας· || آلينى آچيق — يوزى τὸ πρόσωπόν του λευκόν, τὸ μέτωπόν του ἀνοικτόν, ἀκηλίδωτος, τίμιος· || پاك — κατάλευκος, καθαρός, ἰσχνός· § ἀργυροῦς: اقچه — νόμισμα ἀργυροῦν· βλ. καὶ ἐπόμ.

آق T. **ἄκ,** ὄν. λευκότης, τὸ λευκόν, ἀσπράδι, ἀγνότης, τιμιότης, ὑπόληψις: كوز آق τὸ λευκὸν [ἀσπράδι] τοῦ ὀφθαλμοῦ· || صقال آق ἡ يورطه آق τὸ λεύκωμα τοῦ ὠοῦ· || آق صقال ἡ λευκότης τῆς γενειάδος, γῆρας· || آق قرمسى آق قره τὸ λευκὸν τοῦ λευκόν, τὸ μέλαν τοῦ μέλαν, ἤτοι ὁ ἔχων τὸ δέρμα λευκότατον, τὴν δὲ κόμην, τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰ βλέφαρα καταμέλανα· || يوز آق εὐπροσωπία, εὐδοκίμησις [προσώπου λευκότης]· §λευκὴ κηλὶς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ, καταρράκτης [πθ.]: — آغلامقدن كوزينه دوشدى, ἢ صو ايندى — ἐπειδὴ ἔκλαιεν, ἔπαθε καταρράκτην· [κ. λ. ἔπεσεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του λευκόν, ἢ κατέβη λευκὸν ὕδωρ].

آقا T. **ἀκά,** ὄν. ἐν χρήσει παρὰ τοῖς Τούρκοις τῆς Περσίας καὶ ἀλλαχοῦ ἀντὶ τῆς λέξεως آغا.

آقادەميا **ἀκαδ̣έμια,** ἢ اقادمى **ἀκαδ̣εμί,** Ελ. ὄν. Ἀκαδημία.

آقار T. **ἀκὰρ** [μτχ. τοῦ آقمق] ἐπθ. ῥεών: ياره — πληγὴ τρέχουσα, ἤτοι ἐξ ἧς ῥέει πύον· || صو — ὕδωρ ῥέον, πηγή, ποταμός· || يلديز — διάττων ἀστήρ.

اقاحى A. **ἐκαχὴ** [πλθ. τοῦ اقحوان **οὐκχουβὰν**] ὄν. χαμαίμηλα.

اقارب A. **ἐκαρὶπ** [πλθ. τοῦ اقرب] ὄν. οἱ πλησίον, οἱ συγγενεῖς: عقارب و — οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ σκορπίοι **[ἀκαρίπ].**

آقاسيا Γλ. **ἀκάσια** [acacia] ὄν. ἀκακία [δένδρον].

اقاصى A. **ἐκασὴ** [πλθ. τοῦ اقصى] ἐπθ. ἀπώτεροι-τατοι: بلاد ← — αἱ ἀπώτατοι τῶν πόλεων.

اقاله A. **ἰκαλὲ** [ῥζ. قول] ρ. ἀφ. διάλυσις, ἀνατροπὴ συμφωνίας ἰδίᾳ ἐν τῇ πωλήσει: رضاى طرفين ايله اولور — ἡ διάλυσις γίνεται τῇ συγκαταθέσει τῶν δύο μερῶν. ‖ Ρμ. διαλύω, ἀνατρέπω· [αἰτ.]: ايتدم — عاقدينك برى بيعى ديكرى‌ده قبول ايتدم ديسه بيع اولنور — ἐὰν ὁ μὲν εἷς τῶν συμβληθέντων εἴπῃ: «ἀνέτρεψα τὴν πώλησιν», ὁ δ' ἕτερος, «παραδέχομαι», ἡ πώλησις διαλύεται.

اقالیم A. **ἐκαλὶμ** [πλθ.τοῦ اقلیم] ὄν. κλίματα, ζῶναι, χῶραι: سبعه ـــ τὰ ἑπτὰ κλίματα, εἰς ἃ διῃρεῖτο ἡ γῆ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων γεωγράφων· || بارده ـــ ψυχρὰ κλίματα· || حاره ـــ θερμὰ κλίματα.

اقامت A. **ἰκαμὲτ** [ρζ. قوم, βλ. قیام] ρ.ἀφ. θ. διαμονή, κατοικία: ـــ محل τόπος διαμονῆς, κατοικίας· || مأمور ـــ ه διατεταγμένος νὰ διαμένῃ που, ἤτοι περιωρισμένος, ἐξόριστος. || Ρμ. διαμένω, κατοικῶ: ایدیورز ـــ اسکدارده κατοικοῦμεν ἐν Χρυσοπόλει· βλ, καὶ اقامه.

اقامتگاه Π. **ἰκαμετ-γκιάχ,** [ἢ اقامتگه] ὄν. τόπος διαμονῆς, κατοικίας, κατοικία: ی ـــ غلطه‌دەدر ἡ κατοικία του εἶναι ἐν Γαλατᾷ· || اتخاذ ایلدی ـــ اوراسی ἐκεῖνο τὸ μέρος ἐξελέξατο ὡς τόπον διαμονῆς.

اقامه A. **ἰκαμὲ** [ρζ. قوم] ρ. ἀφ. θ. τὸ ἐγείρειν, ἱστάναι, τὸ τοποθετεῖν, τοποθέτησις· προσαγωγή· τέλεσις: سی ـــ بکجی τοποθέτησις φύλακος· || سی ـــ قره‌غول τοποθέτησις φυλακῆς, περιπολίας· || سی ـــ بر راهبك بر مناسره τοποθέτησις [περιορισμὸς] καλογήρου ἐν μονῇ· || دعوی ـــ κίνησις ἀγωγῆς, ἀγωγή· § بینه ـــ, ἢ شهود ـــ, προσαγωγὴ μαρτύρων· || دلیل ـــ προσαγωγὴ ἀποδείξεως· || حجت ـــ προσαγωγὴ τίτλου, ἀποδείξεως· || صلات ـــ τέλεσις προσευχῆς. || Ρμ. ἐγείρω, τοποθετῶ, προσάγω, τελῶ· [αἰτ. δοτ.]: دعوی ایتدی ـــ علیهنه ἤγειρεν ἀγωγὴν κατ' αὐτοῦ· || فلان محله نوبتجی و یا بکجی ایلدیلر ـــ εἰς τὸ δεῖνα μέρος ἐτοποθέτησαν σκοπὸν ἢ φύλακα. [Καίτοι ἡ λέξις اقامه δὲν εἶναι διάφορος τῆς λέξεως اقامت, ἐν τούτοις ἡ μεταβολὴ τοῦ ه εἰς ت ἐπιφέρει μεταβολὴν εἰς τὴν ἔννοιαν, ὡς τοῦτο συμβαίνει καὶ ἐν ταῖς λέξεσι حرکه καὶ حرکت, عباره καὶ عبارت κτλ.

اقانیم A. **ἐκανίμ** [πλθ.τοῦ اقنوم **οὐκνοὶμ**] ὄν. ὑποστάσεις, πρόσωπα τῆς ἁγίας Τριάδος: ثلثه ـــ τὰ τρία πρόσωπα τῆς ἁγίας Τριάδος, ἡ ἁγία Τριάς.

اقاویل A. **ἐκαβὶλ** [πλθ. τοῦ πλθ. اقوال] ὄν. λόγοι: حکمای ملل ـــ λόγοι τῶν σοφῶν τῶν ἐθνῶν· || باطله ـــ λόγοι ψευδεῖς.

اقاعه A. **ἰκαὲ** [ρζ. ق] ρ. ἀφ. θ. τὸ ποιεῖν τινα ἐμέσαι, τὸ προξενεῖν ἔμετον· [αἰτ.]: ایچون بر علاج ترتیب ایتدی ـــ طبیب خسته‌یی ὁ ἰατρὸς διώρισεν ἰατρικὸν ὅπως κάμῃ τὸν ἀσθενῆ νὰ ἐμέσῃ.

اقبار A. **ἰκπὰρ** [ρζ. قبر] ρ. ἀφ. ταφή, ἐνταφίασις: میت ـــ ἐνταφίασις νεκροῦ.

اقبال A. **ἰκπὰλ** [ρζ. قبل] ρ. ἀφ. τὸ στρέφειν τὸ πρόσωπον πρός τι μέρος, τὸ διευθύνεσθαι, τὸ εἶναι εὔνουν· τὸ ἐπιθυμεῖν, ἔχειν ὄρεξιν [ἐπὶ φαγητῶν καὶ ποτῶν]: —طعامه بیورملری ـــ ἢ σας ἐπιθυμεῖτε, ἤτοι δέχεσθε νὰ σᾶς προσφέρω φαγητόν; § εὔνοια τύχης, τύχη, εὐτυχία, προαγωγή: ـــ حریص ἄπληστος προόδου, φιλόδοξος· § σύζυγος Σουλτάνου, μὴ γενομένη εἰσέτι μήτηρ καὶ ἐπομένως μὴ φέρουσα τὸν τίτλον Σουλτάνας.

اقبالپرست Π.**ἰκπὰλ-περέστ,** ἐπθ. φιλόδοξος, ὁ θυσιάζων τὰ πάντα ὑπὲρ τῆς φιλοδοξίας του.

اقبالپرستلك T. **ἰκπὰλ-περεστλὶκ,** βλ. ἐπόμ.

اقبالپرستی Π **ἰκπὰλ-περεστὶ,** ἀφ· φιλοδοξία, τὸ θυσιάζειν τὰ πάντα χάριν τῆς φιλοδοξίας.

اقبالسز T. **ἰκπὰλ-σὶζ,** ἐπθ.ἀτυχής· ὁ ὑπὸ δυσμένειαν ὤν.

اقبالسزلق T. **ἰκπὰλ-σὶζλὶκ,** ἀφ. ἀτυχία· τὸ διατελεῖν ὑπὸ δυσμένειαν.

اقبالی T. **ἰκπὰλ-λὶ,** ἐπθ. εὐτυχής, οὗ ἡ τύχη εὐμενής, εὐνοική· ὁ ὑπὸ εὔνοιαν.

اقبالمند Π. **ἰκπὰλ-μέντ,** ἐπθ. συνώνυμον τῷ اقبالی.

اقبح A. **ἀκπὰχ** [παραθ. τοῦ قبیح] ἐπθ. χείριστος: القبائح— **ἄκπαχου-λ-καπαΐχ,** τὸ χείριστον τῶν ἐλαττωμάτων· || یالان سویلك ـــ قبا'حك τὸ ψευδολογεῖν εἶναι τὸ χείριστον τῶν ἐλαττωμάτων· || من الذنب العذر **ἐλ ὄζρ ἄκπαχου μίνε-ζ-ζέντ,** ἡ δικαιολογία [του] χείρων τοῦ σφάλματός [του].

اقتار A.**ἀκτὰρ** [πλθ. τοῦ قطر **κουτοὶρ**] ὄν. χῶραι, τόποι· συνηθέστ. اقطار.

آقتارمق T. **ἀκ-ταρ-μάκ,** ρμ. μτβ. μεταφέρω τι ἀπὸ ἑνὸς μέρους εἰς ἄλλο, ὡς ἐπιβάτας ἢ ἐμπορεύματα ἀπὸ ἑνὸς πλοίου εἰς ἄλλο, διαμετακομίζω· § ἀναζητῶ, ἀνερευνῶ, ἄνω κάτω κάμω ζητῶν τι· § ἀνασκάπτω τὴν γῆν, φέρω τὸ κάτω χῶμα ἐπάνω εἰς τὴν ἐπιφάνειαν· § διορθῶ, διευθετῶ τὰς κεράμους τῆς στέγης ἵνα μὴ διέρχηται βροχή· [αἰτ].

آقتارمه T. **ἀκταρμά,** ὄν. ἀπαρ. τὸ μεταφέρειν, διαμετακόμισις, ἀναζήτησις κτλ. βλ. προηγ.

اقتباس A. **ἰκτιπὰς** [ρζ. قبس] ρ. ἀφ. τὸ ἐρανίζεσθαι, δανείζεσθαι, ἀρύεσθαι πληροφορίας, φράσεις, ἐννοίας, ἐπιχειρήματα, ἄρθρα, ἐδάφια ἐκ συγγραμμάτων, ἱερῶν βιβλίων, ἐφημερίδων κτλ. || Ρμ. [αἰτ. دن] : آی کونشدن ـــ نور ایدیور ἡ σελήνη δανείζεται τὸ φῶς ἐκ τοῦ ἡλίου· || علم و معرفت ایتمك ـــ ἀρύομαι ἐπιστήμην καὶ γνῶσιν· § πλθ. اقتباسات ἐρανίσματα: علمیه ـــ ἐρανίσματα ἐπιστημονικά· || م ـــ یوندن عبارت دکلدر τὰ ἐρανίσματά μου δὲν σύγκεινται ἐκ τούτου.

اقتباساً A. **ἰκτιπάσ-εν,** ἐπρ. ἐρανιζόμενος, ἀρυόμενος, δανειζόμενος· [دن] : عزتلودن ـــ درج ایلدیکمز معلومات αἱ πληροφορίαι ἃς ἀνεγράψαμεν ἀρυσθέντες ἐκ τῶν ἐφημερίδων· || کره ارضه نور یاغدیرر ـــ آی کونشدن ἡ σελήνη δανειζομένη ἐκ τοῦ ἡλίου διαχέει φῶς ἐπὶ τῆς γήινης σφαίρας.

اقتحام A. **ἰκτιχὰμ** [ρζ. قحم] ρ. ἀφ. τὸ ἐπιτίθεσθαι ἀδεῶς, ἐπίθεσις, προσβολή· τὸ περιφρονεῖν, τὸ μὴ λογίζεσθαι [κ. ἀψηφῶ]· ἔφοδος, περιφρόνησις κινδύνων, ἐχθρῶν: ـــ موانع و مشکلات καταφρόνησις προσκομμάτων καὶ δυσχερειῶν· || شجعان عثمانیانك ـــ نه مقاومت ایده‌میه‌رك μὴ δυνάμενος ν'ἀντιστῇ εἰς τὴν ἐπίθεσιν **[ἰκτιχαμινὲ]** τῶν ἀνδρείων ὀθωμανῶν· § πλθ· اقتحامات.

اقتداء A. **ἰκτιτὰ** [ρζ. قدو, βλ. قدوت] ρ. ἀφ. τὸ ἕπεσθαι, ἀκολουθεῖν τὸ παράδειγμα τινός, μιμεῖσθαι. || Ρμ. [δοτ.]: جماعت ایدر ـــ امامه τὸ ἐκκλησίασμα ἀκολουθεῖ τὸ παράδειγμα τοῦ Ἰμάμη [ἐν τῇ προσευχῇ]· βλ. اقتفاء.

اقتداءً A. **ἰκτιτά-εν,** ἐπρ. κατὰ μίμησιν, κατ' ἀκολουθίαν, ἐπόμενος· [δοτ.].

اقتدار A. **ἰκτιτὰρ** [ρζ. قدر] ρ. ἀφ. δύναμις, ἰσχύς· ἱκανότης: بشر ـــ ἡ δύναμις, ἡ ἱκανότης τοῦ ἀνθρώπου· || فلان شی ـــ ینك فوقنده‌در τὸ δεῖνα πρᾶγμα εἶναι ἀνώτερον τῆς δυνάμεώς του· || صاحب یوقدر ـــ ی دینی ایفایه δὲν ἔχει τὴν δύναμιν νὰ πληρώσῃ τὸ χρέος του· || ـــ قلی δυνατός, ἰσχυρός, ἱκανός· || ـــ عدم ἀνικανότης, ἀδυναμία· [ἡ λέξις اقتدار δὲν λέγεται ἐπὶ Θεοῦ, ἤτοι δὲν λέγεται اقتدار الهی, ἀλλὰ قدرت الهیه ἡ θεία δύναμις].

اقتدارسز T. **ἰκτιτὰρ-σὶζ,** ἐπθ. ἀδύνατος, ἀνίκανος.

اقتدارسزلق T. **ἰκτιτὰρ-σὶζλὶκ,** ἀφ. ἀδυναμία, ἀνικανότης.

اقتدارلی T. **ἰκτιτὰρ-λὶ,** ἐπθ. δυνατός, ἱκανός.

آقتدیرمق T. **ἀκ-πτπρ-μὰκ** ρμ. διαμ. κάμνω τινά νὰ χύσῃ τι· [δοτ. αἰτ.]: — آقیتدیرمق کوز یاشی κάμνω τινά νὰ χύσῃ δάκρυα, νὰ κλαύσῃ.

اقتراب A. **ἰκτιρὰπ** [ρζ. قرب] ρ. ἀφ. προσέγγισις: ساعت ـــ προσέγγισις τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος· || συνηθέστ. تقرب βλ.

اقتراح A. **ἰκτιρὰχ** [ρζ. قرح, βλ. قریحه] ρ. ἀφ. αὐτοσχεδίασις τὸ ἐξ αὐτοσχεδίου, ὑπογυίου λέγειν: بیت ـــ αὐτοσχεδίασις στίχου· || مقاله ـــ αὐτοσχεδίασις, λόγου. || Ρμ. αὐτοσχεδιάζω· [αἰτ.]: بر منظومه‌ء بدیعه ـــ ایتمش πυτοσχεδίασεν ἓν θαυμάσιον ποίημα· § πλθ.اقتراحات.

اقتراض A. **ἰκτιρὰζ** [ρζ. قرض] ρ. ἀφ. τὸ δανείζεσθαι χρήματα· συνηθέστερον استقراض βλ.

اقتران A. **ἰκτιρὰν** [ρζ. قرن] ρ. ἀφ. προσέγγισις, γειτνίασις, ἕνωσις [ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς]· || Ρμ. προσεγγίζω, ἑνοῦμαι· [δοτ.]: مذاکرات طرفینجه قبول ایدیلمجك بر درجه‌یه ایتمش ـــ αἱ διαπραγματεύσεις προσήγγισαν εἰς σημεῖον δυνάμενον νὰ γένηται παραδεκτὸν ἑκατέρωθεν· || ایتمك ـــ نتیجه‌یه πλησιάζω εἰς τέλος, ἤτοι νὰ τελειώσω [ὑπόθεσις, ζήτημα κτλ.]· || تصدیق ایتمك ـــ عالیه تیغخάνω ἐπικυρώσεως· § [ἀστρον.] σύνοδος πλανητῶν ἢ ἐν γένει οὐρανίων σωμάτων: سعدین ـــ **ἰκτιράνι σαὲἔϊν,** σύνοδος δύο ἀστέρων τῶν μᾶλλον αἰσίων καὶ εὐτυχῶν· § — خاقان شوکت **χακάνι σεβκὲτ-ἰκτιράν,** μονάρχης κραταιότατος [ὃν συνοδεύει τὸ μεγαλεῖον].

آقتریس Γλ. **ἀκτρὶς** [actrice] ὄν.ἠθοποιός.

اقتسام A. **ἰκτισὰμ** [ρζ. قسم] ρ. ἀφ. τὸ διανέμεσθαί τι, διανομή· συνηθέστερον مقاسمه βλ.

اقتصاد A. **ἰκτισὰτ** [ρζ. قصد] ρ. ἀφ. τὸ ἐνεργεῖν ἐν μετριότητι, οἰκονομία, οἰκονομολογία: — مأمورین معاشندن حاصل اولمجق ἡ

οἰκονομία ἡ γενησομένη ἐκ τοῦ μισθοῦ τῶν ὑπαλλήλων·‖ ه رعايت ايدر — τηρεῖ οἰκονομίαν· ‖ Ρμ. ποιῶ οἰκονομίας: ايدن فقير اولماز — ὁ οἰκονομίαν ποιῶν δὲν γίνεται πτωχός.

اقتصادی A. **ικτισδαϯί,** ἐπθ. οἰκονομολογικός· § θ. اقتصاديه **ικτισδαϯιγέ:** — ه علم مجادله πάλη οἰκονομολογική.

اقتصار A. **ικτισδὰρ** [ῥζ. قصر] ρ. ἀφ. τὸ γίγνεσθαι βραχύν,σύντομον, τὸ περιορίζεσθαι εἰς ὀλίγον, συντομία λόγου, βραχυλογία· [ἀντιθ. اطناب, تطويل]: دها زياده ايضاحات ويرمك لازم كليور بو قدرله — ی مناسب كوريورم δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ δώσῃ τις περισσοτέρας ἐξηγήσεις· θεωρῶ κατάλληλον νὰ περιορισθῶ εἰς τοσαῦτα· ‖ Ρμ.[ايله] : ايتدم — بو قدرله ἠρκέσθην εἰς τοσοῦτον μόνον [ἤτοι νὰ εἴπω κτλ.]· ‖ βλ. καὶ اختصار.

اقتضاء A. **ικτιζὰ** [ῥζ. قضأ] ρ. ἀφ. ἀνάγκη, ἀπαίτησις: ی حال — ἀπαίτησις τῆς καταστάσεως, ἢ τῶν πραγμάτων· ‖ ی مصلحت — ἀπαίτησις τῆς ὑποθέσεως ἢ τῶν πραγμάτων· ‖ سنه كوره — κατὰ τὴν ἀνάγκην, κατὰ τὰς περιστάσεις·‖ وارى — يوك ὑπάρχει ἀνάγκη τούτου;χρειάζεται τοῦτο;§ Κοινῶς ἀντὶ τοῦ مقتضى **μουκτεζά,** ἀναγκαῖος : در — εἶναι ἀναγκαῖον· ‖ Ρμ. [οὐδ.] εἶναι ἀνάγκη, ἀπαιτεῖται, δεῖ: كنديسيله مفارقتمز — ايتدی ἐδέησε ν' ἀποχωρισθῶμεν ἀπ' αὐτοῦ· ‖ موسم بهار كلدی آغاچلرك — ايدر ἦλθεν ἡ ὥρα τοῦ ἔαρος· τὰ δένδρα δέον νὰ βλαστήσωσι [νὰ πρασινίσωσι]· ‖ ايتز — δὲν εἶναι ἀνάγκη, δὲν ἀπαιτεῖται· § ρμ. μτδ. ἀπαιτῶ· [αἰτ.] : بو ايش سزك اورايه — كيتمكزی ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἀπαιτεῖ νὰ μεταβῆτε ἐκεῖ·‖ بيع مطلق مبيعك عيبدن سالم اولمسنی — ايدر ἡ ἀπόλυτος πώλησις ἀπαιτεῖ νὰ ᾖ τὸ πωλούμενον ἀπηλλαγμένον ἐλαττώματος.‖ βλ. καὶ اقتضاسجه.

اقتضاب A. **ικτιζὰπ** [ῥζ. قضب] ρ. ἀφ. τὸ κόπτειν, τὸ λέγειν ἐκ τοῦ προχείρου· ἢ ἐκ τοῦ προοιμίου ἄμεσος μετάβασις εἰς τὸ προκείμενον· βλ. تخلص.

اقتضاسز T. **ικτιζα-σὴζ,** ἐπθ. ὁ μὴ ἀναγκαῖος, περιττός.

اقتضاسزلق T. **ικτιζα-σὴζλὴκ,** ἀφ. ἔλλειψις ἀνάγκης, τὸ εἶναι περιττόν.

اقتضاسنجه T. **ικτιζα-σὴνδζα,** ἐπρ. συνῳδά, ὡς ἀπαιτεῖ: مرحمت عليه كز — συνῳδὰ τῇ ὑμετέρα εὐσπλαγχνίᾳ·‖ — درايتی συνῳδὰ τῇ συνέσει αὐτοῦ.

اقتضالی T. **ικτιζα-λή,** ἐπθ. ἀναγκαῖος, ἀπαιτούμενος : در — εἶναι ἀναγκαῖος, ἀπαιτεῖται.

اقتطاف A. **ικτιτὰφ** [ῥζ. قطف] ρ. ἀφ. συλλογὴ καρπῶν· [κυριολ.καὶ μτφ.]: ثمرات باغ — συλλογὴ τῶν καρπῶν τῆς ἀμπέλου. ‖ Ρμ. δρέπομαι· [αἰτ.] : ثمره مساعيسنی — ايلدی ἐδρέψατο τοὺς καρποὺς τῶν ἀγώνων του.

اقتفاء A. **ικτιφὰ** [ῥζ. قفا] ρ. ἀφ. τὸ ἀκολουθεῖν τὰ ἴχνη τινός, τὸ στοιχεῖν· [κυριολ.καὶ μτφ.]. ‖ Ρμ. [δοτ.]: جلهمز اثر نبويه — ايدرز πάντες ἀκολουθοῦμεν τὰ ἴχνη τοῦ προφήτου **[ἰὸρι νεπεβιγέ]**· βλ. اقتداء.

اقتفاءً A. **ικτιφά-εν,** ἐπρ. ἀκολουθῶν τὰ ἴχνη, στοιχῶν·[δοτ.]: — اثر پيغمبريه ἀκολουθῶν τὰ ἴχνη τοῦ προφήτου.

آقتمق ἢ آقتيمق T. **ακ-ντ-μάκ,** ρμ. μτδ. κάμνω νὰ ρεύσῃ, διοχετεύω, χύνω [αἰτ]: — كوز ياشی صوبی διοχετεύω τὸ ὕδωρ·‖ — χύνω δάκρυα.

آقتمه ἢ آقتيمه T. **ακ-ντ-μά,** ὄν. ἀπαρ. τὸ διοχετεύειν, χύνειν· § ὄν. λευκὴ ἢ ἐρυθρὰ κηλὶς ἐπὶ τοῦ μετώπου ἵππων, καλουμένη καὶ صاقار ἢ صباح الخير· βλ. صباح.

آقتور Γλ. **ακτὸρ** [acteur] ὄν. ἠθοποιός.

آچقه T. **ακ-δζέ,** ἢ آچّه **ακ-τσέ** ἐπθ. ὑπόλευκος· βλ. آقراق, آقجيل καὶ آغمسی· § — اسفندان σφένδαμνος· βλ.

آچقه T. **ακ-δζὲ** ἢ آچّه **ακ-τσέ,** ὄν. ἄσπρον, ἤτοι ἀρχαῖον νόμισμα τουρκικὸν ἀποτελοῦν τὸ τρίτον τοῦ پاره **παρᾶ**· § νόμισμα, χρῆμα : —اوفاق λεπτὰ νομίσματα, ψιλά· ‖ ر — كيسه ἓν βαλάντιον χρημάτων, ἤτοι πεντακόσια γρόσια·‖ يوق م — δὲν ἔχω χρήματα·‖ ايتز — δὲν κάμει παράδες, δὲν ἔχει καμμίαν ἀξίαν.

آچقه‌سز T. **ακτσε-σὶζ,** ἐπθ. ὁ ἄνευ χρημάτων, πτωχός, ἐνδεής.

آچقه‌سزلك T. **ακτσε-σιζλὶκ,** ἀφ. ἔλλειψις χρημάτων, ἔνδεια, πτωχεία.

آچقه‌لك T. **ακτσε-λὶκ,** ἐπθ. ὁ ἔχων ἀξίαν ἑνὸς ἄσπρου:— ر ὁ ἀξίας ἑνὸς ἄσπρου, ὁ ἄνευ ἀξίας, ὑπολήψεως, μηδαμινός.

آچقه‌لی T. **ακτσε-λί,** ἐπθ. ὁ ἔχων χρήματα, πλούσιος: آدم — πλούσιος ἄνθρωπος.

آچقيل T. **ακ-δζήλ** ἢ آچيل **ακ-τσίλ,** ἐπθ. ὑπόλευκος.

اڤوان A. **ούκχουβὰν** [κακῶς **ακχουβὰν**] ὄν.χαμαίμηλον·§ πλθ. اڤاجی **έκαχή.**

اقداح A. **ακτὰχ** [πλθ. τοῦ قدح **κατὲχ**] ὄν. ποτήρια: — ادارهٔ πρόποσις.

اقدار A. **ικτὰρ** [ῥζ. قدر] ρ, ἀφ. τὸ ἐνισχύειν ἢ ἐνίσχυσις διὰ χορηγίας εἴτε χρημάτων, εἴτε θέσεως καὶ ἐπιρροῆς, τὸ ὑποστηρίζειν, ὑποστήριξις, ἀνακούφισις : فقرا — ὑποστήριξις πενήτων· ‖ اهالی — ὑποστήριξις τοῦ λαοῦ· ‖ علما — ὑποστήριξις οὐλεμάδων. ‖ Ρμ.[αἰτ. ايله]:عنايات واقعه‌سيله او مرد فقيری — ايلدی διὰ τῶν γενομένων εὐεργεσιῶν του ὑπεστήριξεν ἐκεῖνον τὸν πτωχὸν ἄνθρωπον.

اقدام A. **ακτὰμ** [πλθ. τοῦ قدم **κατὲμ**] ὄν. πόδες, βήματα.

اقدام A. **ικτὰμ** [ῥζ. قدم] ρ. ἀφ. προσπάθεια, ἐπιμέλεια, ἐνδελέχεια: هر شيده بادیه — ἐν παντὶ πράγματι ἡ ἐπιμέλεια γίνεται αἰτία ἐπιτεύξεως τοῦ ποθουμένου· ‖ اقدامنده اولان — او موفقيتی عسكرينك ἡ ἐπιτυχία ἐκείνην ἤρατο διὰ τῆς ἐν τῇ προσπαθείᾳ τῶν ποδῶν **[ικτάμι ακτὰμ]** ταχύτητος τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ. ‖ Ρμ. ἐπιμελοῦμαι, ἐνδελεχῶς προσπαθῶ,καταγίνομαι· [δοτ.]: ايديبور — تحصيل فنونه καταγίνεται εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ἐπιστημῶν· § τὸ προχωρεῖν, ποιεῖν βῆμα πρὸς τὰ ἐμπρός: كاه — و كاه اجام τὸ ὁτὲ μὲν προχωρεῖν, ὁτὲ δ'ὀπισθοχωρεῖν· § πλθ. اقدامات **ικτααμάτ:** مساعی — و ἐνέργειαι καὶ προσπάθειαι, ζῆλος.

اقداملی T. **ικτααμ-λή,**ἐπθ. ὁ ἐνδελεχῶς ἐργαζόμενος, καταγινόμενος.

اقدس A. **ακτὲς** [παραθ. τοῦ مقدس] ἐπθ. ἁγιώτερος-τατος: پيغمبری — ذات τὸ ἁγιώτατον πρόσωπον τοῦ προφήτου· ‖ — ذات حضرت پادشاهی τὸ ἁγιώτατον πρόσωπον τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος· ‖ اشيا — τὸ ἁγιώτατον τῶν πραγμάτων.

اقدم A. **ακτὲμ** [παραθ. τοῦ قديم] ἐπθ. ἀρχαιότερος, προηγούμενος, πρώτιστος: وظائف — ἡ πρωτίστη τῶν ὑποθέσεων· ‖ امور — τὸ πρώτιστον τῶν καθηκόντων· ‖ حاكم رؤيت — قاعده‌سنه رعايت ايتليدر ἐν τῇ ἐκδικάσει τῶν ἀγωγῶν ὁ δικαστὴς δέον νὰ τηρῇ τὸν κανόνα τῆς προτάξεως τοῦ ἀρχαιοτέρου, ἤτοι νὰ προτάττῃ τῆς ἀρχαίας ἀγωγῆς **[ζέλ-ακτὲμ]** τὴν ἀρχαιοτέραν **[ἐλ ακτέμ]**·§ [ἐπρ.] πρό, προηγουμένως· [τῇ دن] : — برندن πρὸ τούτου, προλαβόντως.

اقدمجه T. **ακτέμ-δζε,** ἐπθ. ὀλίγῳ πρότερον.

اقراء A. **ικρὰ** [παραθ. τοῦ قارى] ἐπθ. ὁ κάλλιον ἢ ὁ κάλλιστα ἀναγινώσκων τὸ Κοράνιον.

اقرار A. **ικρὰρ** [ῥζ. قرّ, βλ. قرار] ρ. ἀφ. ὁμολογία, ἐπιβεβαίωσις: بالسان — ايمان πίστις εἶναι ὁμολογία διὰ τῆς γλώσσης **[πὶ-λ-λισάν]** καὶ ἐπιβεβαίωσις διὰ τῆς καρδίας **[πὶ-λ-δζενάν]**· ‖ ه — كلك ὁμολογῶ·‖ دن عدول ايتك —,ἢ دن دونمك —, ἀθετῶ τὴν ὁμολογίαν·‖ — السكوت من ال **ές σῶκουτ μίνε-λ-ικράρ,** ἡ σιγὴ εἶναι ὁμολογία· ‖Ρμ. ὁμολογῶ, ἐπιβεβαιῶ· [αἰτ.]: قباحتنی — ايتدی ὡμολόγησε τὸ πταῖσμά του· ‖ [δοτ. αἰτ.]: جيع اموال و اشيايی بيوك اوغلنه — ايله نفی ملك ايتمش اولور θὰ ἀρνηθῇ τὴν κυριότητα ὁμολογῶν ὅλην τὴν περιουσίαν καὶ τὰ πράγματα ὑπὲρ τοῦ πρεσβυτέρου αὐτοῦ υἱοῦ [δηλ. ὅτι ἀνήκουσι τῷ υἱῷ κτλ.]·‖βλ. καὶ اعتراف.

اقراض A. **ικρὰζ** [ῥζ. قرض] ρ. ἀφ. τὸ δανείζειν [χρήματα], δάνεισμα : پاره — ی امنيته موقوفدر —τὸ δάνεισμα χρημάτων ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐμπιστοσύνης.‖Ρμ. δανείζω·[δοτ. αἰτ.]: ايتدم — فلانه شو قدر غروش تῷ δεῖνι ἐδάνεισα τόσα χρήματα· § πλθ. اقراضات : — معاونتكارانه δάνεια ἐπικουρικά.

آقراق ا T. **ακ-ράκ,** ἐπθ. ὑπόλευκος· βλ. آچقه ἢ آچه.

اقران A. **ικρὰν** [πλθ. τοῦ قرين] ὄν. ὁμήλικες, ὁμοβάθμιοι, ἴσοι : — غيرت ὁ ζῆλος τῶν ὁμηλίκων, ὁμοβαθμίων· ‖ — بين ال **πέϊνε-λ-ικράν,** μεταξὺ τῶν ὁμηλίκων, ὁμοβαθμίων·‖ يوق — ی δὲν ἔχει ἴσον, ἐφάμιλλον· § ἐν χρήσει καὶ ἀντὶ ἐνικοῦ: كك دكل — و سنك ἐκεῖ-

νος δὲν εἶναι ὁμῆλιξ ἢ ἴσός σου **[ἀκρανήν].**

اقرب A. **ἀκρὸπ** [παραθ. τοῦ قريب] ἐπθ. ἐγγύτερος-τατος: مسافات —ی ἐγγυτέρα τῶν ἀποστάσεων· || اوقات —ی ὁ ἐγγύτερος τῶν χρόνων· §πλθ. اقارب **ἐκαρίπ.**

اقرباء A. **ἀκρπά,** κ. **ἀκραπὰ** [πλθ. τοῦ قريب] ὄν. οἱ πλησίον, οἱ συγγενεῖς: و تعلقات — οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ οἰκεῖοι.

اقرح A. **ἀκρὰχ** [ῥζ. قرح] ἐπθ. ὁ ἔχων τὸ μέτωπον λευκόν [ἵππος].

اقرحه A. **ἀκρηχὰ** [πλθ. τοῦ قراح **καρὰχ**] ὄν. ἀγροὶ ἄνευ δένδρων.

اقرع A. **ἀκρὰ** [ῥζ. قرع] ἐπθ. κνυώδης, κ. κασιδιάρης.

اقرن A. **ἀκρὲν** [ῥζ. قرن] ὁ ἔχων τὰς ὀφρῦς συνηνωμένας· βλ. چاتیق.

اقزل A. **ἀκζὲλ** [ῥζ. قزل] ἐπθ. λίαν χωλός.

اقساء A. **ἰκσὰ** [ῥζ. قسو, βλ. قسوت] ῥ. ἀφ. τὸ σκληρύνειν, σκλήρυνσις: دل —ی ἢ قلب σκλήρυνσις καρδίας· || سكر —ی τὸ μεταβάλλειν διὰ τῆς βράσεως τὴν ζάχαριν ἀπὸ ρευστῆς εἰς στερεὰν κατάστασιν.

آقساتمق T. **ἀκσα-τ-μάκ,** ῥμ. μτδ. τὸ καθιστάναι χωλόν· τὸ ἀφίνειν τὸ ἔργον ἀτελές· [αἰτ.].

اقساط A. **ἰκσὰτ** [ῥζ. قسط] ῥ. ἀφ. εὐθυδικία: احتياطدار —ی ἡ τῶν ἀσφαλιστρων ἐπιδίωξις εὐθυδικίας ἐπιβάλλεται ὑπὸ τῆς ἐπιφυλάξεως.

آقساق T. **ἀκσὰκ** [ἐκ τοῦ آقساق] ἐπθ. χωλός: تیمور —, ἢ تیمورلنك **τιμουρ-λένκ,** ὁ χωλὸς Τιμούρ, ἤτοι Ταμερλᾶνος ὁ κατακτητής.

آقساقلق T. **ἀκσακ-λήκ,** ἀφ. χωλότης.

اقسام A. **ἀκσὰμ** [πλθ. τοῦ قسم **κὴσμ**] ὄν. μέρη, ὑποδιαιρέσεις: كلام —ی τὰ μέρη τοῦ λόγου· || عربيه —ی ὑποδιαιρέσεις γένους [φυσ. ἱστ]· || خسهٔ جراحيه —ی χειρουργικὴ πεντάτευχος.

اقسام A. **ἰκσὰμ** [ῥζ. قسم **κασὲμ**] ῥ. ἀφ. τὸ ποιεῖν ὅρκον, ὁρκωμοσία, ὅρκος: مرد مستقيم مائل —اولماز εὐθὺς ἄνθρωπος δὲν κλίνει εἰς τὸν ὁρκωμοσίαν· || الله دن قورقان — دن چكينير ὁ φοβούμενος τὸν Θεὸν ἀποφεύγει τὴν ὁρκωμοσίαν· || كذب اوزرينه — ی وجدان قبول ايتز ὁρκωμοσίαν ἐπὶ τοῦ ψεύδους ἡ συνείδησις δὲν παραδέχεται.

آقسامق T. **ἀκ-σαμὰκ** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ آغمق, آغسامق] ῥμ.οὐδ. χωλαίνω: اوكرنور طوپال ايله كزن —ی ὁ περιπατῶν μετὰ χωλοῦ μανθάνει νὰ χωλαίνῃ, ἤτοι «εἰ χωλῷ παροικήσεις, ὑποσκάζειν μαθήσῃ» [πρμ]· § μτφ. χωλαίνω, καθυστερῶ [ἐπὶ ὑποθέσεως].

آقسرمق T. **ἀκσηρμάκ,** βλ. آقصرمق.

اقسط A. **ἀκσὰτ** [ῥζ. قسط] ἐπθ. παραθ. δικαιότερος, ὀρθότερος - τατος: حكمداران —ی ὁ δικαιότερος τῶν ἡγεμόνων· || موازين —ی ἡ ὀρθοτέρα τῶν πλαστίγγων.

اقسه A. **ἀκησσέ,** πλθ. τοῦ قسيس· βλ.

آقسيون Γλ. **ἀκσιὸν** [action] ὄν. μετοχὴ ἐν κεφαλαίῳ, ἡ ἐπιχειρήσει ἐμπορικῇ, οἰκονομικῇ· ὁ τίτλος τῆς μετοχῆς ταύτης.

آقشام T. **ἀκσὰμ** ἢ شام آخشام **ἀχσάμ,** ὄν. ἑσπέρα: اوله خير —, ἢ كز خير اولسون —ی, ἢ شربتلركز خير اوله —ی, **ἀκσαμνὴζ** ἢ **ἀκσὰμ ἐεριὸλερινὶζ χαῖρ ὁλὰ** ἢ **ὁλσούν,** καλὴ ἑσπέρα σας· || يكى —دنيمون· || اوسق —, ἢ اوزرى —, ἢ صولرى —, περὶ τὸ ἑσπέρας· || دن — ἀφ' ἑσπέρας· || كوني — τὸ μετὰ μεσημβρίαν μέρος τῆς ἡμέρας· || غازى — προσευχὴ τῆς ἑσπέρας, ἑσπερινή· || كونشى —ὁ ἥλιος τῆς ἑσπέρας· εἶδος ὑφάσματος, οὗ τὸ χρῶμα ὅμοιον πρὸς τὸ στῆθος τῆς περιστερᾶς· § ἐπρ. كور — τὸ ἑσπέρας θὰ ἔλθῃ· || كوردم —τὸ ἑσπέρας τὸν εἶδον· § اولق — γίνεται ἑσπέρας, βραδυάζει· μτφρ. βραδύνει ἢ παρέρχεται ἡ ἡλικία τοῦ ἀνθρώπου.

آقشامجى T. **ἀκσὰμ-δζὴ** ἢ آخشامجى **ἀχσὰμ-δζή,** ἐπθ. ὁ ἀφ' ἑσπέρας ἐνωρὶς κοιμώμενος· § ὁ καθ' ἑκάστην ἑσπέραν πίνων καὶ μεθύων.

آقشامجيلق T. **ἀκσὰμ-δζηλήκ,** ἀφ. τὸ ἐνωρὶς κατακλίνεσθαι· § τὸ καθ' ἑκάστην ἑσπέραν πίνειν καὶ μεθύειν.

آقشاملاتمق T. **ἀκσὰμ-λατμὰκ** ἢ آخشاملاتمق **ἀχσὰμ-λατμάκ,** ῥμ. μτδ. κάμνω τι νὰ διαρκέσῃ ἢ κάμνω τινὰ νὰ περιμένῃ μέχρις ἑσπέρας, νὰ βραδυασθῇ [αἰτ.].

آقشاملامق T. **ἀκσὰμ-λαμὰκ** ἢ آخشاملامق **ἀχσὰμ-λαμάκ,** ῥμ. οὐδ. διέρ-

χομαι ὅλην τὴν ἡμέραν [βραδυάζομαι] περιμένων ἔν τινι μέρει, ἢ ἐργαζόμενος ἔν τινι ἐργασίᾳ.

آقشاملاين T. **ἀκσὰμ-λαϊν** ἢ آخشاملين **ἀχσάμ-λαϊν,** ἐπρ. τὸ ἑσπέρας.

آقشاملق T. **ἀκσαμ-λὴκ** ἢ آخشاملق **ἀχσαμ-λήκ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῇ ἑσπέρᾳ, ἢ ὁ γινόμενος τὴν ἑσπέραν, ἑσπερινός: بيدكى — **ἀκσαμλὴκ γεδὶν μι,** ἔφαγες τὸ ἑσπερινὸν [φαγητόν]· || —ر ὁ μίαν μόνην ἑσπέραν ἐπαρκῶν, ἢ γινόμενος.

آقشاملو T. **ἀκσαμ-λὴ** ἢ آخشاملو **ἀχσαμ-λή,** ἐπθ. ἑσπέριος· ἐν χρήσει ὡς ἐπίρρημα μετὰ τοῦ صباحلو **σαπαχ-λὴ** πρώϊος, ἤτοι صباحلو — πρωΐ βράδυ.

اقشعرار A. **ἰκσηρὰρ** [ῥζ. قشعر] ῥ.ἀφ. φρικίασις: جلد — φρικίασις δέρματος· || اشعار — φρικίασις τριχῶν [ἀνατρίχιασμα].

اقصا ἢ اقصى A. **ἀκσὰ** [ῥζ. قصو] ἐπθ. ἀπώτερος-τατος, ἄκρος, ἀνώτατος, τελευταῖος: مقاصد —ی ὁ ἀπώτατος τῶν σκοπῶν, ἤτοι ὁ τελικός· || مراتب —ی ὁ ἀνώτατος τῶν βαθμῶν· || شرق —ی τὸ ἀπώτατον, ἡ ἐσχατιὰ τῆς Ἀνατολῆς· || مراسه واصل اولدى —ی ἀφίκετο εἰς τὸ τελευταῖον ὅριον τοῦ σκοποῦ του· || آمال —ی τὸ ἄκρον ἄωτον τῶν πόθων· || عمران —ی τὸ ἀπώτατον κατῳκημένου μέρους, ἤτοι αἱ ἐν τῇ ἐσχατιᾷ χωρίου τελευταῖαι οἰκίαι· § θ. قصوى **κουσβά,** βλ. § πλθ. اقاصى **ἐκασή.**

اقصار A. **ἰκσὰρ** [ῥζ. قصر] ῥ.ἀφ. τὸ νὰ παραλείπῃ τις πρᾶγμα, ὅπερ δύναται νὰ πράξῃ, παράλειψις: — بويايه وقوعبولان تقصيرمك عفويني تمنى ايدرم و παρακαλῶ τὴν συγγνώμην τῆς ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου γενομένης παραλείψεως καὶ ἐλλείψεώς μου. || βλ. تقصير.

اقصر A. **ἀκσὰρ** [παραθ. τοῦ قصير] ἐπθ. βραχύτερος-τατος: ايام —ی ἡ βραχυτέρα τῶν ἡμερῶν· || خطوط —ی ἡ βραχυτέρα τῶν γραμμῶν.

آقصرتمق T. **ἀκσηρ-τ-μάκ,** ῥ. μτδ. κάμνω τινα νὰ πτάρμισθῇ, προξενῶ πταρμόν· [αἰτ.].

آقصرديجى T. **ἀκσηρ-δζὴ,** ἐπθ. ὁ, ἡ, τὸ προξενοῦν πταρμόν.

آقصرمق T. **ἀκσηρ-μάκ,** ῥμ.οὐδ. πταρμίζομαι· [κατὰ τὸ لهجه κυρίως آكصرمق, ἐκ τοῦ آك· μᾶλλον ὅμως φαίνεται ὀνοματοποιία].

آقصرمه T. **ἀκσηρ-μά,** ὄν. ἁπαρ. τὸ πταρμίζεσθαι, πταρμός.

آقصريق ἢ آقسريق T. **ἀκσηρ-ήκ,** ὄν. πταρμός.

اقصى A. **ἀκσά,** βλ. اقصا.

اقضى ἢ اقضا A. **ἀκζὰ** [παραθ. τοῦ قاضى] ἐπθ. δικαιότερος-τατος, ὁ μετὰ μεγαλειτέρας ἱκανότητος προσπαθῶν ν' ἀπονείμῃ δικαιοσύνην: قضاى اقضاى **ἀκζάϊ κουζάτι μσάλιμὶν,** ὁ δικαιότερος τῶν δικαστῶν τῶν Μουσουλμάνων· || القضاة اقضى **ἄκζε-λ-κουζάτ,** ὁ δικαιότερος τῶν δικαστῶν.

اقطاب A. **ἀκτὰπ** [πλθ. τοῦ قطب **κοὺτπ**] ὄν. πόλοι.

اقطار A. **ἀκτὰρ** [πλθ. τοῦ قطر **κοὺτρ**] ὄν. μέρη, τόποι, χῶραι, πέρατα: عالم —ی τὰ μέρη ἢ αἱ χῶραι ἢ τὰ πέρατα τοῦ κόσμου, ὁ κόσμος· || السما —ی **ἀκτάρου-σ-σεμὰ** τὰ πέρατα τοῦ οὐρανοῦ· || بعيده —ی μεμακρυσμέναι χῶραι· [βλ. قطار] § [Γεωμ.] διάμετροι.

اقطار A. **ἀκτὰρ** [πλθ. τοῦ قطره **κατρὰ**] ὄν. σταγόνες: امطار —ی σταγόνες τῶν βροχῶν· § βλ. عطار.

اقطاع A. **ἰκτὰ** [ῥζ. قطع] ῥ. ἀφ. τὸ δίδειν κατ' ἀποκοπὴν μέρος δημοσίων γαιῶν ἐκ τῆς τάξεως τῶν خراجيه **[χαραδζιγέ].** || Ρμ. [αἰτ.]: ايلدى — درت دونم اراضى ἔδωκε κατ' ἀποκοπὴν τέσσαρα στρέμματα γαιῶν.

اقطع A. **ἀκτὰ** [ῥζ. قطع] ἐπθ. ἄνθρωπος οὗ ἡ χεὶρ εἶναι κεκομμένη.

اقعاد A. **ἰκὰτ** [ῥζ. قعد, βλ. **قعود**] ῥ. ἀφ. ἐγκαθίδρυσις, ἐνθρόνισις, τὸ βάλλειν τινὰ νὰ καθήσῃ· [δοτ] : بو افندينك شو قولتوغه ی مناسبدر — ἁρμόζει νὰ βάλλῃ τις τὸν κύριον τοῦτον νὰ καθήσῃ ἐπὶ τῆς καθέδρας ταύτης. || Ρμ. ἐγκαθιδρύω, καθίζω, ἐνθρονίζω, ἐγκαθιστῶ [δοτ. αἰτ.]: ايلدم — ياری صحن صفهٔ كلزاره ἐνεθρόνισα τὴν φίλην εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀνακλίντρου τοῦ ροδῶνος.

اقعار A. **ἰκὰρ** [ῥζ. قعر] ῥ. ἀφ. τὸ καθιστάναι τι βαθύ, βάθυνσις: بئر —βάθυνσις φρέατος· || انهار —ی βάθυνσις ποταμῶν.

اقفاص A. **ἀκῤὰς** [πλθ. τοῦ قفص **καῤὰς**] ὄν. κλωβία.

اقفال A. **ἀκῤὰλ** [πλθ. τοῦ قفل **κοὶῤλ**] ὄν. κλεῖθρα, κλειδαρίαι.

اقفال A. **ικῤὰλ** [ῥζ. قفل] ρ. ἀφ. τὸ κλειδοῦν, κλείδωμα: صندوق ـــ κλείδωμα κιβωτίου· || باب ـــ κλείδωμα θύρας.

اقل A. **ἑκὰλλ** [παραθ. τοῦ قليل] ἐπθ. ἐλάσσων, ἐλάχιστος: مقادير ـــ τὸ ἐλάχιστον τῶν ποσῶν· || — **Ὑ λὰ ἑκάλλ,** τοὐλάχιστον· || قليل ـــ **ἑκάλλι καλίλ,** ἐλαχιστότατον, τὸ ὀλιγώτερον ὅσῳ τὸ δυνατόν· || ى — τοὐλάχιστον.

اقلال A. **ικλὰλ** [ῥζ. قلّ, βλ. قلت] ρ. ἀφ. τὸ ἐλαττοῦν, ὀλιγοστεύειν, ἐλάττωσις: مصارفات ـــ ἐλάττωσις δαπανῶν· || معاشات ـــ ἐλάττωσις μισθῶν· || συνηθέστ. تقليل· βλ.

آقلامق T. **ἀκ-λαμὰκ,** ρμ. μτδ. λευκαίνω, ποιῶ λευκὸν σημεῖον, καθαίρω, περιποιῶ τιμήν, κάμνω εὐπρόσωπον[αἰτ.].

اقلام **ἀκλὰμ** [πλθ. τοῦ قلم] ὄν. κάλαμοι, γραφεῖα κυβερνητικά: ـــ تعاون συνεργασία καλάμων, γραφείων· || ـــ مصادمه σύγκρουσις καλάμων, γραφείων· || — كتبهٔ γραμματεῖς γραφείων, ἢ ἄλλως ى افنديلرى — οἱ ἐφένδηδες τῶν γραφείων· || ـــ مخرج σχολή, ἐξ ἧς ἐξήρχοντο ἄλλοτε οἱ γραμματεῖς τῆς Ὑ. Πύλης.

آقلق T. **ἀκ-λὶκ,** λευκότης, λευκὸν ψιμύθιον, κ.ἀσπράδι· [βλ. آلق] § ἀθώωσις, εὐδοκίμησις.

آقلی T. **ἀκ-λὶ,** ἐπθ. ὁ ἔχων λευκὸν στίγμα: قرملى — ὁ ἔχων λευκὰ καὶ μαῦρα στίγματα, στικτός, παρδαλός.

اقليد A. **ικλὶδ** [ἐκ τοῦ Ἑλ.] ὄν. κλεῖς, κλειδίον· βλ. καὶ كليد **κιλίδ.**

اقليق T. **ἰκλὶκ** [βλ. ايق] ὄν. ὄργανον μουσικὸν ἐν εἴδει λύρας ἢ τετραχόρδου [βιολίου].

اقليم A. **ικλὶμ** [ἐκ τοῦ ἑλλ.] ὄν. κλίμα, χώρα, ζώνη: ـــ بن τὸ κλίμα, ἡ χώρα τῆς Ὑεμένης· || — يدى τὰ ἑπτὰ κλίματα, ὅλος ὁ κόσμος· || ـــ استيناس ἐγκλιμάτισις, ἐξοικείωσις πρὸς τὸ κλίμα, τὸν τόπον· § πλθ. اقاليم **ἑκαλίμ.**

اقمشه A. **ἀκμισὲ** [πλθ. τοῦ قماش] ὄν. ὑφάσματα: نفيسه ـــ ὑφάσματα ἐξαίρετα.

اقمصه A. **ἀκμισὲ** [πλθ. τοῦ قميص] ὄν. ὑποκάμισα.

آقمق T. **ἀκ-μὰκ,** ρμ. οὐδ. ῥέω: — صو τὸ ὕδωρ ῥέει· || — ايرماق ὁ ποταμὸς ῥέει· || — طام ἡ στέγη ῥέει, στάζει· || — باڭ τὸ ἀγγεῖον ῥέει, τρέχει· || — ياش τὰ δάκρυα ῥέουσι, κλαίω, χύνω δάκρυα· || — كوزلر οἱ ὀφθαλμοὶ τρέχουσιν, ἤτοι χύνουσι δάκρυ [ἐπὶ πασχόντων ὀφθαλμῶν], ἢ χύνονται, ἤτοι τυφλοῦνται τις· || آغزك — صويى ἐπιθυμῶ ζωηρῶς [τρέχουν τὰ σάλιά]· || — يلديز οἱ ἀστέρες διάττουσι, πίπτουσι· || سنه لر آقوب كيديور τὰ ἔτη ῥέουσι καὶ παρέρχονται· || — قان αἷμα χύνεται, πόλεμος γίνεται· || — يرون ἡ μύτη τρέχει, πάσχω κατάῤῥουν.

اقناع A. **ικνὰ** [ῥζ. قنع, βλ. قناعت] ρ. ἀ. τὸ καταπείθειν, κατάπεισις, ἱκανοποίησις: ى مشكل كورينيور ايدى — ἐφαίνετο δύσκολος ἡ κατάπεισις αὐτοῦ. || Ρμ. [αἰτ.]: كنديسنى ير درلو — ايده مدم οὐδαμῶς ἠδυνήθην νὰ καταπείσω αὐτόν.

اقناعى A. **ικνα-ῖ** ἐπθ. πειστικός· § θ. اقناعيه **ικναϊγέ:** ـــ كلات λόγοι πειστικοί· § πλθ. اقناعيات λόγοι λεγόμενοι πρὸς κατάπεισιν.

آقندى T. **ἀκηντὶ** ἢ آقينتى **ἀκηντὶ** [ἐκ τοῦ آقق] ὄν. ῥεῦμα ποταμοῦ, θαλάσσης, ἢ ἀέρος: يه كورك چكمك — κωπηλατῶ εἰς τὸ ῥεῦμα, ματαιοπονῶ, ἀντλῶ εἰς τετριμμένον πῖθον· || ى — روزكار ῥεῦμα ἀέρος.

آقندیسز ἢ آقينتيسز T. **ἀκηντη-σὶζ,** ἐπθ. ὁ μὴ ἔχων ῥεύματα [τόπος].

آقندیلو ἢ آقينتيلو T. **ἀκηντὶη-λὶ,** ἐπθ. ὁ ἔχων ῥεύματα [τόπος.]

اقنوم A. **οὐκνούμ,** ὄν. ὑπόστασις, ἓν ἐκ τῶν τριῶν προσώπων τῆς ἁγίας Τριάδος· § πλθ. اقانيم **ἑκανίμ·** βλ.

اقوا ἢ اقوى A. **ἀκβὰ** [παραθ. τοῦ قوى] ἐπθ. ἰσχυρότερος-τατος: دلائل ى — ἡ ἰσχυροτέρα τῶν ἀποδείξεων· || ملحوظات ى — ἡ ἰσχυροτέρα τῶν πιθανοτήτων.

اقوات A. **ἀκβὰτ** [πλθ. τοῦ قوت **κοὶτ**] ὄν. τροφαί: يوميه ـــ ἡμερήσιαι τροφαί, ὁ ἐπιούσιος ἄρτος.

اقواس A. **ἀκβὰς** [πλθ. τοῦ قوس **κὰβς**] ὄν. τόξα [γεωμ.].

اقوال A. **ἀκβὰλ** [πλθ. τοῦ قول **κὰβλ**] ὄν. λόγοι: فلاسفه ـــ λόγοι φιλοσόφων· || مردوده ـــ λόγοι ἀπορριπτέοι· || افعال ـــ و λόγοι καὶ πράξεις· § ϛ΄. πλθ. اقاويل **ἑκαβίλ·** βλ.

اقوام A. **ἀκβὰμ** [πλθ. τοῦ قوم **κὰβμ**] ὄν· λαοί, ἔθνη, φυλαί: وحشيه ـــ λαοὶ πεπολιτισμένοι· || وحشيه ـــ λαοὶ ἄγριοι.

اقوم A **ἀκβὲμ** [παραθ. τοῦ قويم] ἐπθ. εὐθύτερος, ὀρθότερος-τατος: شرايع ـــ ἡ ὀρθοτέρα τῶν θρησκειῶν[τῶν ἱερῶν νόμων].

اقونومى Ελ. **ἑκονομί,** ὄν. οἰκονομία: بولتيق — πολιτικὴ οἰκονομία.

آقونيت Ελ. **ἀκονὶτ,** ὄν. ἀκόνιτον [φυτ.].

اقوى A. **ἀκβά,** βλ. اقوا.

اقوياء A. **ἀκβιγὰ** [πλθ. τοῦ قوى] ὄν. οἱ ἰσχυροί, οἱ δυνατοί: ى رجال حرب — οἱ ἰσχυροὶ τῶν ἀνδρῶν τοῦ πολέμου.

آقيا T. **ἄκια,** ὄν. [ἰχθ.] εἶδος μεγάλου γομφαρίου ζυγίζοντος πέντε ὀκάδας.

اقيانوس A. **οὐκιανοὺς** [ἑλλ.] ὄν. ὠκεανός.

اقيانوسى A. **οὐκιανουσ-ί,** ἐπθ. ὠκεάνειος· § θ. اقيانوسيه.

اقيانيا **οὐκιάνια,** ὄν. κ. Ὠκεανία.

آقيمق T. **ἀκπμάκ,** βλ. آقمق.

آقيمجى T. **ἀκπζὶη** [آقق] ἐπθ. ὁ ῥέων.

اقيسه A. **ἀκγισὲ** [πλθ. τοῦ قياس] ὄν. συλλογισμοί.

اقيش T. **ἀκὶς** [آقق] ρ. ἀφ. τὸ ῥέειν, ῥεῦσις.

آقين T. **ἀκὶν** [آقق] ὄν. ἐπιδρομή, λεηλασία. || Ρμ. اقين — ποιῶ ἐπιδρομήν, λεηλασίαν· || صالق — ἀποστέλλω πρὸς λεηλασίαν· § [ἐπρ.] — — σωρηδόν.

آقينجى T. **ἀκην-ζὶ,** ἐπθ. ἐπιδρομεύς, λαφυραγωγός, ἤτοι στρατιῶται ἄτακτοι διατρέχοντες τὴν ἐχθρικὴν χώραν πρὸς λεηλασίαν.

آقينجيلق T. **ἀκην-ζὶληκ,** ἀφ. τὸ εἶναι τινα ἐπιδρομέα, λαφυραγωγόν· § μέθοδος τοῦ ποιεῖν τὸν πόλεμον δι' ἐπιδρομῆς καὶ λεηλασίας.

اك T. **ἔκ,** ὄν. ἀρμός, συναρμολογή, μέρος ἔνθα συνάπτονται δύο πράγματα, συναρθρωσις· τεμάχιον [φέλι] πρόσθετον προσραπτόμενον μετ' ἄλλου ὅπως αὐξήσῃ αὐτό: ـــ ى τὸ μέρος τῆς συνδέσεως, ἄρθρωσις, ἁρμός· || اورمق ـــ προσθέτω τεμάχιον, φέλι· || بلرسز اولق ـــ ى τὸ προστεθὲν τμῆμα δὲν διακρίνεται [ἀπὸ τοῦ λοιποῦ ὑφάσματος κτλ.]. || ـــ نى بللى ايتمك **ἐκινὶ ἀπελλὶ ἔτμεμέκ,** δὲν καθιστῶ γνωστὸν τὸ πρόσθετον τεμάχιον, ἤτοι προσαρμόζω οὕτως ὥστε νὰ μὴ διακρίνηται ἀπὸ τοῦ λοιποῦ ὑφάσματος· μτφ. πλαστόν τι πρᾶγμα ἢ ψευδὲς καθιστῶ δυσδιάκριτον, διορθόνω, κ. ἐμβαλλόνω, ταιριάζω· || ـــ نى بللى ايتمك δὲν δύναμαι νὰ τὸ προσαρμόσω καλῶς, νὰ τὸ διορθώσω κτλ. § βλ. اكلك **ἐκ-λεμέκ.**

آك T. **ἂν** [λ. ἀρχ.] ὄν. νοῦς, νόησις, πνεῦμα, προσοχή, μνήμη· βλ. آكلامق, آكمق.

اك ἢ ان T. **ἔν,** ὄν, πλάτος: بوينه ـــ **ἐνινὲ ἀποϊνά,** κατὰ πλάτος καὶ κατὰ μῆκος, λεπτομερῶς· || صوكى ـــ ى **ἐνὶ σονοῦ,** τὸ πλάτος του, τὸ τέλος του, ἤτοι ἐπὶ τέλους· || ـــ ى قونى **ἐνί κονοῦ,** ἐν ἐκτάσει διὰ μακρῶν· βλ. καὶ اى قونى· || ى قونى قونشمق — συνδιαλέγεσθαι διὰ μακρῶν καὶ ἐν ἀνέσει.

اك T. **ἔν,** μόριον, δι' οὗ προταττομένου ἐπιθέτων σχηματίζονται παραθετικὰ ἰσοδυναμοῦντα πρὸς τὰ ἔναρθρα τῆς ἑλληνικῆς: كوزل — ὁ ὡραιότερος· || ايى — ὁ καλλίτερος, καὶ ἐπρ. τὸ καλλίτερον· || اول — ὁ πρῶτος· ἐπρ. πρωτίστως· || صكره — [ἐπρ.] ἐπὶ τέλους, τὸ τελευταῖον, τὸ ἔσχατον.

اك T. **ἓν** [λ. ἀρχ.] ὄν. χρῶμα προσώπου.

آكا T. **ἀνὰ** [δοτ. τῆς προσ. ἀντ. او] ἐκείνῳ, ἢ εἰς ἐκεῖνον-ην-ο.

اكابر A. **ἐκιαπὶρ** [πλθ. τοῦ اكبر] ἐπθ. οἱ μέγιστοι, οἱ ἀνώτατοι, τὰ μᾶλλον προεξέχοντα πρόσωπα: امت ـــ οἱ μέγιστοι, οἱ προεξέχοντες τοῦ ἔθνους **[ὄμμέτ].**

اكاذيب A. **ἐκιαζὶπ** [πλθ. τοῦ اكذوبه **ὄκζουπὲ**] ὄν. ψεύδη: حيله كارانه ـــ ψεύδη δόλια.

اكارم A. **ἐκιαρίμ** [πλθ. τοῦ اكرم] ἐπθ. οἱ μεγαλόδωροι, οἱ εὐγενέστεροι: ـــ عرب οἱ εὐγενέστεροι τῶν Ἀράβων.

آكارو ἢ آكارى T. **ἀνα-ρὴ,** ἐπρ. ἐκεῖ, ἐκεῖθεν: بكرى — **ἀναρὶ πουναρὴ,**

λαπλασίασις [ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐπὶ λόγων]. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: كلام ايديور — πολλαπλασιάζει τοὺς λόγους, βαττολογεῖ, φλυαρεῖ· ‖ βλ. καὶ تكثير.

اكثر } Α. **ἐκσὲρ** [παραθ. τοῦ كثير] ἐπθ. πλείων, πλεῖστος: ناس — οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων· ‖ ادبا — οἱ πλεῖστοι τῶν φιλολόγων· ‖ خلق —, ἢ ى — خلقك τὸ πλεῖστον τοῦ λαοῦ.

اكثرى } Α. **ἐκσερ-ὶ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς τοὺς περισσοτέρους: — حكم κρίσις τῶν περισσοτέρων· ‖ — ظن ἰδέα τῶν περισσοτέρων· § ἐπρ. ὡς ἐπὶ τὸ πολύ: بعچه‌ده — κοντοζλῆ κιζιλιρدى τὰς ἡμέρας ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ περιεπάτει ἐν τῷ κήπῳ· βλ. καὶ ἐπόμ.

اكثريا } Α. **ἔκσερι-για,** ἐπρ. ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, τὰς πλείστας φοράς: — التزام ريا ايدنلر كولنج اولورلر ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οἱ ὑποκρινόμενοι καθίστανται γελοῖοι· βλ. προηγ.

اكثريت } Α. **ἐκσερ-ιγιέτ,** ἀφ. θ. πλειονότης: آرا — πλειονοψηφία· ‖ — زيادهدر ἡ πλειονοψηφία εἶναι εἰς ἡμᾶς, ἔχομεν τὴν πλειονοψηφίαν· ‖ طرف اولان حائز — ى ἡ μερὶς ἡ ἔχουσα τὴν πλειονοψηφίαν.

اكثم } Α. **ἐκσὲμ** [ρζ. كثم] ἐπθ. ἄνθρωπος, οὗ ἡ κοιλία εἶναι μεγάλη.

اكحل } Α. **ἐκχὰλ** [ρζ. كحل] ἐπθ. ἄνθρωπος, οὗ τὰ ἄκρα τῶν βλεφάρων φύσει εἶναι μέλανα· βλ. اكتحال.

اكدار } **ἐκτὰρ** [πλθ. τοῦ كدر] ὄν. λύπαι, θλίψεις: دهر — αἱ λύπαι τοῦ αἰῶνος.

اكدى } ἢ ايكدى Τ. **ἐγτὶ** [λ. ἀρχ.] ὄν. παράσιτος.

اكديج } Τ. **ἰγτὶδζ,** βλ. ايكديج καὶ اكديش.

اكديرمك } Τ. **ἐκ-τὶρ-μέκ,** ρμ. διαμ. βάλλω ἢ ἀφίνω τινὰ νὰ σπείρῃ [δοτ. αἰτ.]: — چفتچيیه بغداى βάλλω τὸν γεωργὸν νὰ σπείρῃ σῖτον.

اكديرمك } Τ. **ἐγ-τὶρ-μέκ,** ρμ. μτδ. ποιῶ τι νὰ κλίνῃ, βάλλω στραβὸν, κυρτόν, κυρτῶ· [αἰτ.]: — كلاهى ἢ فسنى βάλλω στραβὰ τὸ φέσιον, τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς, δεικνύω διάθεσιν.

اكديش } Τ. **ἰγτίς,** βλ. ايكديش.

μικρὰ πράγματα, κ. τοῦτα κεῖνα· [βλ. ايرى اوته].

اكاسره } Α. **ἐκιασιρὲ** [πλθ. τοῦ كسرى **κισρὰ**] ὄν. οἱ Χοσρόαι, ἤτοι οἱ τελευταῖοι τῶν ἀρχαίων βασιλέων τῆς Περσίας· [συνεκδ.] βασιλεῖς, μονάρχαι: عجم — οἱ βασιλεῖς τῶν Περσῶν.

اكاف } Α. **ὄκιὰφ** καὶ **ικιάφ,** ὄν. σάγμα: چار — σάγμα ὄνου.

اكال } Α. **ἐκκιὰλ** [ρζ. اكل] ὄν. ὁ τρώγων πολύ, ἀδηφάγος· συνηθέστ. اكول **ἐκιὸλ**· §διαβιβρώσκων, διαβρωτικός [ἰατρ.].

اكاليل } Α. **ἐκιαλὶλ** [πλθ. τοῦ اكليل] ὄν. στέμματα, διαδήματα.

آكاه } Π. **ἀγκιάχ,** ἢ آگاه **ἀγκεχ,** ἐπθ. ὁ γνώσκων, ἐνήμερος, πληροφορημένος, προσεκτικός, ἐγρηγορώς. ‖ Ρμ. καθιστῶ τινα ἐνήμερον, προσεκτικόν· [αἰτ.ὀν]: فلانى بو ايشدن ايلدم — τὸν δεῖνα κατέστησα ἐνήμερον τῆς ὑποθέσεως ταύτης· ‖ اولمق — γίνομαι ἐνήμερος, προσεκτικός· [ὀν]: اولمق احوالدن γίνομαι ἐνήμερος τῆς καταστάσεως, τῶν συμβαινόντων· § — دل **ἐιλ-αγκιὰχ,** οὗ ἡ καρδία ἔξυπνος, ἐγρηγορώς, περιεσκεμμένος, πεφωτισμένος.

آكاهى } Π. **ἀγκιαχ-ί,** ἢ آگهى **ἀγκεχ-ί,** ἀφ. γνῶσις, προσοχή· τὸ εἶναι ἐνήμερον: — كار **κιὰρ ἀγκιαχὶ,** τὸ εἰδέναι τὰ πράγματα, πεῖρα, σύνεσις.

اكباب } Α. **ἰκκὰφ** [ρζ. كبّ] ρ. ἀφ. τὸ πίπτειν πρανῆ, τὸ πίπτειν εἴς τι ἔργον κατὰ κεφαλῆς, τὸ καταγίνεσθαι μεγάλως: اكثريا موفق اولورلر — ارباب οἱ μεγάλως καταγινόμενοι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐπιτυγχάνουσι.

اكباد } Α. **ἐκκὰφ** [πλθ. τοῦ كبد **κεφὲτ** ἧπαρ] ὄν. ἥπατα.

اكبار } Α. **ἰκκὰρ** [ρζ. كبر] ρ. ἀφ. τὸ θεωρεῖν τι μέγα: كلام كبار — τὸ θεωρεῖν μέγαν τὸν λόγον τῶν μεγάλων.

اكبر } Α. **ἐκκὲρ** [παραθ. τοῦ كبير] ἐπθ. μείζων, μέγιστος: — الله **ἄλλαχ ἐκκέρ,** ὁ Θεὸς [εἶναι] μέγιστος· δόξα τῷ Θεῷ! ‖ اولاد — τὸ μεγαλείτερον τῶν τέκνων, ὁ πρεσβύτερος· ‖ عدو — ἄσπονδος ἐχθρός **[ἀτὸδδι ἐκκέρ]**· ‖ مدر — **ζήτι ἐκκεριμτιρ,** εἶναι ὁ μᾶλλον ἀποτρόπαιος, ἢ ὁ ἔχθιστός μοι [ὁ διάβολός μου]· § θ. كبرا **κιβκρά**· § πλθ. اكابر **ἐκιακίρ.**

اكتاب } Α. **ἰκτὰφ** [ρζ. كتب] ρ. ἀφ. τὸ διδάσκειν τινὶ γραφήν, τὸ βάλλειν ἢ ὑπαγορεύειν τινὶ ὅπως γράψῃ.

اكتات } Α. **ἰκτὰτ** [ρζ. كتّ] ρ. ἀφ. τὸ ψιθυρίζειν εἰς τὸ οὖς.

اكتاف } Α. **ἐκτὰφ** [πλθ. τοῦ كتف **κὲτφ**] ὄν. ὦμοι.

اكتام } Α. **ἰκτὰμ** [ρζ. كتم] ρ. ἀφ. τὸ κρύπτειν.

اكتتاب } Α. **ἰκτιτὰφ** [ρζ. كتب] ρ. ἀφ. τὸ ἀντιγράφειν· [σπν·] § τὸ ὑπαγορεύειν τινὶ γράψαι τι· συνηθέστ. استكتاب βλ.

اكتتام } Α. **ἰκτιτὰμ** [ρζ. كتم] ρ. ἀφ. τὸ κρύπτεσθαι.

اكتحال } Α. **ἰκτιχὰλ** [ρζ. كحل] ρ. ἀφ. τὸ βάφειν διὰ κολλυρίου τὰ ἄκρα τῶν βλεφάρων χάριν ὡραιότητος: اكحل اولان — اولور ὁ ἔχων φύσει βεβαμμένα τὰ ἄκρα τῶν βλεφάρων δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ βαφῇ.

اكتراء } Α. **ἰκτιρὰ** [ρζ. كراء] ρ. ἀφ. τὸ λαμβάνειν ὑπ' ἐνοίκιον, μίσθωσις: ى — دكان μίσθωσις καταστήματος· ‖ συνηθέστ. استكراء.

اكتراب } Α. **ἰκτιρὰφ** [ρζ. كرب] ρ. ἀφ. τὸ ὑποφέρειν, θλίβεσθαι, θλίψις, λύπη: فقرا — θλίψις πτωχῶν· ‖ عاشق — θλίψις ἐραστοῦ· ‖ صبى — θλίψις παιδός.

اكتراث } Α. **ἰκτιρὰς** [ρζ. كرث] ρ. ἀφ. τὸ εἶναι τεθλιμμένον, σύννουν· τὸ δίδειν σημασίαν καὶ σπουδαιότητα εἴς τι: — امور τὸ δίδειν σπουδαιότητα εἰς τὰ πράγματα.

اكتراج } Α. **ἰκτιρὰδζ** [ρζ. كرج] ρ. ἀφ. σκωρίασις: نحاس — σκωρίασις χαλκοῦ· ‖ حديد — σκωρίασις σιδήρου.

اكتزاز } Α. **ἰκτιζὰζ** [ρζ. كزّ, βλ. كزاز] ρ. ἀφ. σύσπασις, συστολὴ [ἰατρ.].

اكتساء } Α. **ἰκτισὰ** [ρζ. كسو, βλ. كسوت] ρ. ἀφ. τὸ ἐνδύεσθαι, τὸ περιβάλλεσθαι, περιβολή. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: — اونيفورمه‌سنى ايلدى περιεβλήθη τὴν ἐπίσημον αὐτοῦ στολήν· ‖ ايتديكى كسوه‌ يرادن تجردى حالنده — ἐν περιπτώσει ἀπογυμνώσεως αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἐνδύματος τῆς ὑποκρισίας, ὅπερ περιεβλήθη.

اكتساب } Α. **ἰκτισὰφ** [ρζ. كسب] ρ. ἀφ. ἀπόκτησις [ἐπὶ ὑλικῶν καὶ ἠθικῶν]: مال و منال — ἀπόκτησις περιουσίας· ‖ ثروت — ἀπόκτησις πλούτου· ‖ هنر و معرفت — ἀπόκτησις τέχνης καὶ ἐπιστήμης· ‖ شرف — ἀπόκτησις τιμῆς· ‖ شان و شهرت — ἀπόκτησις δόξης καὶ φήμης. ‖ Ρμ. ἀποκτῶ· [αἰτ.]: علم — و معرفت ايتمك ἀποκτῶ παιδείαν καὶ μάθησιν· ‖ تابعيت — ايتمك ἀποκτῶ ὑπηκοότητα.

اكتفاء } Α. **ἰκτιφὰ** [ρζ. كفى, βλ. كفايت] ρ. ἀφ. τὸ ἀρκεῖσθαι, αὐτάρκεια, ὀλιγάρκεια. ‖ Ρμ. [ايله]: ايلدم — بو قدرله ἠρκέσθην εἰς τοῦτο μόνον.

اكتلاس } Α. **ἰκτιλὰς** [ρζ. كلس] ρ. ἀφ. ἀποτιτάνωσις.

اكتم } Α. **ἐκτὲμ** [παραθ. τοῦ كتوم] ἐπθ. ὁ μᾶλλον ἢ λίαν ἐχέμυθος.

اكتنان } Α. **ἰκτινὰν** [ρζ. كنّ] ρ. ἀφ. τὸ κρύπτεσθαι: زنان — τὸ κρύπτεσθαι τὰς γυναῖκας.

اكتناه } Α. **ἰκτινὰχ** [ρζ. كنه] ρ. ἀφ. ἐμβάθυνσις, τὸ ἐμβαθύνειν, τὸ φθάνειν εἰς τὸ βάθος πράγματός τινος, ἤτοι εἰς τὴν ἀλήθειαν· τὸ ζητεῖν ἐννοῆσαί τι κατὰ βάθος [βλ. استكناه]· § σχηματίζει σύνθετα ἐπίθετα: پادشاه حقايق — **παδισάχι χακαῖκ ἰκτινάχ,** βασιλεὺς ὅστις ἐμβαθύνει ἢ ἀναζητεῖ τὴν ἀλήθειαν.

اكتواء } Α. **ἰκτιβὰ** [ρζ. كى] ρ. ἀφ. καυτηρίασις: مريض — ى καυτηρίασις ἀσθενοῦς.

اكتى } Τ. **ἐϊτὶ** [λ. ἀρχ. βλ. ايتى] ἐπθ. στυφός, ὑπόπικρος, στρυφνός· μτφρ. δύστροπος: آدم — δύστροπος ἄνθρωπος.

اكتيال } Α. **ἰκτιγιὰλ** [ρζ. كيل] ρ. ἀφ. τὸ διὰ τοῦ κοιλοῦ μετρεῖσθαι, κοιλομέτρησις: حنطه — κοιλομέτρησις σίτου· ‖ — ذخائر κοιλομέτρησις γεννημάτων.

اكتيلك } Τ. **ἐϊτι-λίκ,** ἀφ. στυφότης, στρυφνότης, δυστροπία.

اكتهال } Α. **ἰκτιχὰλ** [ρζ. كهل] ρ. ἀφ. τὸ καθίστασθαι φαιὰν τὴν κόμην, τὴν γενειάδα: حال — ἡ κατάστασις τοῦ ἔχειν τὴν κόμην, τὴν γενειάδα φαιάν, ἤτοι καθεστηκυῖα ἡλικία.

اكتياد } Α. **ἰκτιγιὰδ** [ρζ. كيد] ρ. ἀφ. τὸ δολιεύεσθαι, τὸ μετέρχεσθαι δόλον, ἀπάτην, δολιότης: دشمن — δολιότης ἐχθροῦ.

اكثار } Α. **ἰκσὰρ** [ρζ. كثر, βλ. كثرت] ρ. ἀφ. τὸ πολλαπλασιάζειν, πληθύνειν, πολ-

آكديرمق Τ. **ἀν-τηρ-μάκ,** ρμ. μτδ. κάμνω ὥστε νὰ ἐνθυμηθῇ τις, ὑπομιμνήσκω·[αἰτ.]: خير ايله آكديرى كور كنديكى كه ذكر باق و عمر فانيدر νὰ σὲ ἐνθυμῶνται **[ἀντηρὶ γκῦρ]** μὲ τὸ καλὸν [ἤτοι ν' ἀφήσῃς καλὴν μνήμην]· διότι ἡ μνήμη ἀθάνατος, ὁ βίος εἶναι ἐφθαρτός·§ὁμοιάζω, φέρω εἰς τὸν νοῦν, ὑπομιμνήσκω· || تلمك اخلاقى طبق قرنداشى آكديرير φέρουσιν εἰς τὸν νοῦν ἀπαραλλάκτως τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

اكذب A. **ἐκζέτ** [ρζ. كذب] ὄν. μέγα ψεῦδος.

اكذوبه A. **ὀκζουτέ,** ὄν.θ. ψεῦδος· § πλθ. اكاذيب **ἐκαζίτ.**

اكر Π. **ἔγκερ** ἢ **ἔγερ,** σύνδ. ἐάν: او — نه خوش ايدى بو دهرك بوستانى كر اولمه ايدى آسيب خزانى αἰῶνος τούτου ὁ κῆπος, ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν ἡ συμφορὰ τοῦ ᾠθινοπώρου· § βλ. καὶ اگرچه.

اكر ἢ ایر Τ. **ἔγερ** [ἐκ τοῦ اكمك **ἐγμέκ** κάμπτειν] ὄν. σάγμα, ἐφίππιον: —قاشى ἀστράβη, ἤτοι τὰ ἐμπρόσθια καὶ ὀπίσθια ξύλα τοῦ ἐφιππίου·||—تاغلرى τὰ ξύλα τοῦ ἐφιππίου· || اورمق — صرتمه اشكك ἐπιθέτω σάγμα ἐπὶ τῆς ράχεως τοῦ ὄνου, ἐπισάττω·|| قالمش بوش — ἔμενε τὸ ἐφίππιον κενόν, ἤτοι ἐγόφησε· || — بوشانمق γύμνασις τοῦ ἱππέως συνισταμένη εἰς τὸ νὰ τρέχῃ οὐχὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἐφιππίου, ἀλλὰ κλίνων πρὸς τὸ ἓν μέρος·[κατὰ λέξιν κενόνω τὸ ἐφίππιον].

اكراء A. **ἰκρά** [ρζ. كراء] ρ. ἀφ. τὸ δίδειν ὑπ' ἐνοίκιον: دكان يا خانه — ἐκμίσθωσις οἰκίας ἢ καταστήματος· συνηθέστ. ايجار.

اكراد A. **ἐκράτ** [πλθ. τοῦ كرد] ὄν. Κοῦρδοι.

اكرام A, **ἰκράμ** [ρζ. كرم] ρ. ἀφ. τιμή, καλὴ ὑποδοχή, περιποίησις, ἑστίασις. ‖Ρμ. τιμῶ, ὑποδέχομαι καλῶς, ποιῶ τιμάς, περιποιοῦμαι, ἑστιῶ· [δοτ.]: اكلى — مسافره τὸν ξένον πρέπει τις νὰ ὑποδέχηται καλῶς, νὰ ἑστιᾷ·§ δῶρον, προσφορά. ‖Ρμ. προσφέρω· [δοτ. αἰτ.]: ايلدى — چوق شى كنديسنه بر جناب ذوالجلال و ال προσέφερεν αὐτῷ πολλὰ πράγματα· § — ὄζενάτι ζὶλ-ὄζελλὰλ βε-λ-ικράμ, ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ πανάγαθος·§πλθ. اكرامات **ἰκραμάτ:** فائقه — μεγάλαι, ἐξοχοι τιμαί, περιποιήσεις· || لائقه — αἱ προσήκουσαι τιμαί.

اكراماً A. **ἰκράμ-εν,** ἐπρ. χάριν τιμῆς,φιλοφροσύνης ἢ ὡς δῶρον: رعيه كتيريلان مال — τὸ πρᾶγμα τὸ χάριν φιλοφροσύνης προσφερόμενον εἰς τινα.

اكراميه A. **ἰκραμ-ιγέ,** ὄν. θ. δῶρον, ἤτοι ποσὸν χρηματικὸν διδόμενον ἐπὶ τούτῳ πρὸς ἔνδειξιν τιμῆς καὶ σεβασμοῦ: حرمين شريفين — δῶρον πρὸς τὰς δύο ἱερὰς πόλεις [Μέκκαν καὶ Μεδινάν]·§ βραβεῖον, ἤτοι κέρδος χρηματικὸν κατὰ τὴν κλήρωσιν λαχειοφόρων μετοχῶν καὶ ὁμολογιῶν: سى — شندوفر βραβεῖον τοῦ λαχείου τῶν σιδηροδρόμων.

اكراه A. **ἰκράχ** [ρζ. كره] ρ. ἀφ. βία, δυναστεία: ايله — جبر و διὰ τῆς βίας καὶ δυναστείας· || — پوزديريلان اوروجك صاحبى κυνηγὸς ὁ ὁποῖος δὲν εἶναι ἀμαρτωλὸς ἀλλὰ καταναγκάζεται νὰ ἐκτελέσῃ τὸ καθῆκόν του· || — ملجى βία πιεστική, ἐξαναγκαστικὴ **[μσλζί]**· || — غير ملجى βία μὴ πιεστική, μὴ ἐξαναγκαστική· § Κακῶς εἶναι ἐν χρήσει ἐνίοτε καὶ ἐπὶ τῆς ἐννοίας τοῦ استكراه **ἰστικράχ,** ἀποστρέφεσθαι.

اكراهاً A. **ἰκράχ-εν,** ἐπρ. διὰ τῆς βίας, δυναστικῶς, καταναγκαστικῶς.

آكرتمق Τ. **ἀνηρ-τ-μάκ,** ρμ. μτδ. κάμνω τὸν ὄνον νὰ ὀγκᾶται [αἰτ.].

اكرتمك Τ. **ἐγηρ-τ-μέκ,** ρμ. διαμ. κάμνω ἢ βάλλω τινά νὰ κλώσῃ, νὰ νήσῃ· [δοτ. αἰτ.].

اكرتى Τ. **ἐγρετὶ** [κατά τινας παραφθορὰ τῆς ἀρβ. λ. عاريت **ἀριγέτ** χρησιδάνειον, καὶ κατ' ἄλλους ἐκ τοῦ τ. اكمك **ἐγμέκ** κάμπτειν] ἐπθ. τὸ λαμβανόμενον ἢ τὸ διδόμενον ὡς δάνειον, ξένον,πρόσθετον, προσωρινὸν πρᾶγμα, τὸ μὴ στηριζόμενον ἐπὶ βάσεως στερεᾶς, ἀλλ' ὡς μετέωρον μένον: الق — λαμβάνω τι ὡς δάνειον, προσωρινῶς καὶ ἐπὶ ἐπιστροφῇ· || ويرمك — δίδω τι ὡς δάνειον,ἤτοι ἐπὶ ἐπιστροφῇ· || ديش — πρόσθετος ὁδούς· || اوتورمق — κάθημαι προσωρινῶς, ἕτοιμος ὢν ἀμέσως ν' ἀναχωρήσω·|| بنايى الق — ὑποστηρίζων τὸ ἄνω τῆς οἰκοδομῆς διὰ δοκῶν, κατεδαφίζω τὸ κάτω καὶ κτίζω ἐκ νέου [παίρνω στὰ ἐγρετιά].

اكرمى A. ἢ Π. **ἐκρεμ-ί,**ἐπθ. ὁ ἀνήκων ἢ ἁρμόζων εὐγενεῖ,ἐλευθερίῳ:—ى التفاتنامهٔ—ἡ φιλοφρονητικὴ ἐπιστολὴ τῆς ὑμετέρας εὐγενείας.

اكرميت A. **ἐκρεμ-ιγέτ,** ἀφ. θ. γενναιοδωρία, εὐγένεια, μεγαθυμία : —نشانهٔ δεῖγμα γενναιοδωρίας.

اكرومه A. **ὀκρουμὲ** [ρζ. كرم] ὄν.θ. πρᾶξις ἐλευθεριότητος.

اكره A. **ἐκρὲχ** [παραθ. τοῦ كريه] ἐπθ. βδελυκτότερος, μυσαρώτερος-τατος: —ى مخلوقات — τὸ βδελυκτότερον τῶν πλασμάτων.

اكره Τ. **ἐγρὲ** [βλ. اكرمك **ἐγρεμὲκ**] ὄν. εἶδος νακτοῦ [ἀμπᾶ].

اكرى Τ. **ἐγρὶ** [اكمك **ἐγμὲκ**] ἐπθ. καμπύλος, κυρτός, ὁ κλίνων πρὸς ἓν μέρος, λοξός, στρεβλός, σκολιός· § μτφ. ὁ μὴ εὐθύς, ὁ ἐν τῇ σκολιᾷ ὁδῷ, ὁ κακῆς διαγωγῆς : بوكرى — **ἐγρὶ ἀσγρὸ,** κυρτός, ἀνώμαλος παντοχόθεν [στραβοδίβολος]· || چهره — πρόσωπον αὐστηρόν, σκυθρωπόν·||—سى چهره σκυθρωπότης· || —بوكونى οὗ ὁ λαιμὸς κυρτός, σκεπτικός, τεθλιμμένος, παραπονεμένος, ἠδικημένος·|| — باقمق ὑποβλέπω, στραβοκυττάζω·||اوتورمق —κάθημαι οὐχὶ εὐσχήμως [στραβοκάθημαι]· || كيتمك — παρεκτρέπομαι [πηγαίνω στραβά].

اكريتمك Τ. **ἐγρι-τμέκ,** ρμ. μτδ. στρεβλῶ, καθιστῶ τι κυρτόν, λοξόν [αἰτ.]:— چهره διαστρέφω τὸ πρόσωπον, μορφάζω, κ. στραβομουτσουνιάζω· βλ. καὶ اكريلتمك.

اكريجه Τ.**ἐγρι-δζέ,** ἐπθ. ὁ ὀλίγῳ κυρτός· § ὄν. νεῦρον τῆς ἰγνύος,ἤτοι τοῦ ὄπισθεν τοῦ γόνατος, Ἀχίλλειος τένων·§اوتى — μελίλωτον [τριφύλλιον κίτρινον]· βλ. اكليل.

اكريجى Τ. **ἐγριδζὶ** [βλ. اكرمك] ὄν. ὁ κλώθων, ὁ πλέκων.

اكريلتمك Τ. **ἐγρι-λτμέκ,** ρμ. μτδ. καθιστῶ τι κυρτόν, καμπύλον, στρεβλόν, στρεβλῶ, καμπυλῶ, κάμπτω· [αἰτ.].

اكريللك Τ. **ἐγρι-λίκ,** ἀφ. κυρτότης, καμπύλωμα, στρεβλότης, σκολιότης· μτφ. σκολιὰ πορεία,κακὴ διαγωγή: ى—مزاجك διαστροφὴ ἤθους, δυστροπία· || ياغك ـجاغك ἢ آياغك ى— στρεβλότης ποδὸς ἢ μηροῦ.

اكريلمك **ἐγρι-λμέκ,** ρμ. μσ. καθίσταμαι κυρτός, καμπύλος, στρεβλός, καμπυλοῦμαι [στραβόνω], κάμπτομαι.

اكرجى Τ. **ἐγερ-δζί,** ὄν. ὁ κατασκευαστὴς ἐφιππίων, σαγμάτων.

اكرچه Π. **ἐγκέρ-τσὶ** ἢ كرچه **γκέρ-τσὶ** [τὸ τελευταῖον μᾶλλον ἐν τῇ ποιήσει] σύνδ. ἂν καί, καίτοι, ὅσῳ καὶ ἄν· [συντάσσεται ὑποθετικῷ χρόνῳ ἐναντιωματικῷ, ἤτοι ايسه‌مده ἂν καὶ εἶμαι· ايسه‌كده ἂν καὶ εἶσαι κτλ. ἢ ὁριστικῇ μέν, ἐν ἀρχῇ ὅμως τῆς ἑπομένης προτάσεως τίθενται οἱ ἐναντιωματικοὶ σύνδεσμοι [انجق, اما, لكن, فقط]: سويلدك ايسه‌ده — اكلادمدق ἂν καὶ εἴπομεν, δὲν ἠδυνήθημεν ὅμως νὰ δώσωμεν νὰ ἐννοήσωσι· || بعض دفعه — اولور لكن طوغرى دكل ايله καίτοι ἐνίοτε οὕτω γίνεται, ἀλλὰ δὲν εἶναι ὀρθόν.

اكرك T. **ἐγ-ρὲκ** [ἐκ τοῦ اكمك **ἐγ-μὲκ**] ὄν. μικρὸς ὀχετὸς ἢ λάκκος πρὸς διοχέτευσιν τοῦ ὕδατος ἀγροῦ.

اكرلتمك T. **ἐγρι-λτμέκ,** βλ. اكريلتمك.

اكرلتى T. **ἐγριλ-τὶ** [اكريلك] ὄν. πτέρις, κ. φτέρι [φτ.]· βλ. اوفرى.

اكرلمك ἢ اكرلمك T. **ἐγερ-λεμέκ,** ρμ. μτδ. θέτω ἐφίππιον, ἐπισάττω ἵππον ἢ ἄλλο ζῶον· [αἰτ.].

اكرلمك ἢ اكريلك T. **ἐγιρ-ιλ-μέκ,** ρμ. πθ. νήθομαι, κλώθομαι.

اكرلنمك T. **ἐγερ-λενμέκ,** ρμ. πθ. ἐπισάττομαι [ἐπὶ ἵππου ἢ ζώου].

اكرم A. **ἐκρὲμ** [παραθ. τοῦ كريم] ἐπθ. μᾶλλον ἢ λίαν μεγάθυμος, ἐλευθέριος,γενναιόδωρος, εὐγενής,ἀγαστός, ἔξοχος: —الاكرمين **ἔκρεμδ-λ-ἐκρεμίν,** ὁ ἐλευθεριώτερος τῶν ἐλευθερίων [ὁ Θεός]· || —رسول ὁ ἔξοχος προφήτης [Μωάμεθ]· || —استاد ἔξοχος διδάσκαλος·||—سردار ἀρχιστράτηγος·§πλθ.ὁμαλ. اكرمين **ἐκρεμίν,** καὶ ἀνώμ. اكارم **ἐκιαρίμ·** βλ. ياور.

اكرمانه Π.**ἐκρεμ-ανέ,**ἐπθ.ὁ ἀνήκων ἢ ἁρμόζων ἐλευθερίῳ, εὐγενεῖ:—اطوار συμπεριφορὰ ἁρμόζουσα ἐλευθερίῳ κτλ.

آكرمق T. **ἀνηρ-μάκ,** ρμ. οὐδ. ὀγκᾶσθαι: شهرده اشك بيله مقام ايله آكرر ἐν τῇ πόλει καὶ ὁ ὄνος αὐτὸς ὀγκᾶται ἐμμελῶς· || اشك آكرمزى اولماز ὄνος ὅστις νὰ μὴ ὀγκᾶται **[ἀνηρμὰζ]** δὲν γίνεται.

اكرمك ἢ اكيرمك T. **ἐγ-ιρ-μέκ,** ρμ. μτδ. νήθω, κλώθω [αἰτ.]: — ياموق κλώθω βάμβακα. || — كوك κλώθω μαλλίον.

اكريم ἡ ايريم Τ. **ἐγρὶμ** [βλ. اكرمك] ὄν. τεμάχιον ξύλου κεκαλυμμένον διὰ νακτοῦ [ἀμπᾶ] καὶ τιθέμενον ὑπὸ τὸ σάγμα· § δίνη, στροφὴ ὕδατος.

اكز Τ. **ἴνζ** [λ. ἀρχ.] ὄν. γογγυσμός, στεναγμός· βλ. ايكلمك.

اكساء Α. **ἰκσὰ** [ρζ. كسو, βλ. كسوه] ρ.ἀφ. τὸ ἐνδύειν τινά, τὸ δίδειν ἐνδύματα, τὸ περιβάλλειν, περιβολή: لباس ى —περιβολὴ ἐνδύματος·|| خلعت ى —περιβολὴ τιμητικοῦ μανδύου· || اطفال ى —τὸ ἐνδύειν παῖδας· ‖Ρμ. [βοτ. αἰτ.].

اكسارخ Ελ. **ἐκσάρχ**, ὄν. ἔξαρχος: بلغار ى — ὁ ἔξαρχος τῶν Βουλγάρων.

اكسارخلق Τ. **ἐκσαρχ-λὴκ**, ἀφ. ἐξαρχία: بلغار ى — ἡ Βουλγαρικὴ ἐξαρχία.

اكسارخيا Ελ. **ἐκσαρχία**, βλ. اكسارخلق.

آكسالامق Τ. **ἀν-σαλαμὰκ** ἡ آكسيلامق **ἀν-σηλαμάκ**, ρμ. μτβ. ἀπομιμοῦμαι τοὺς λόγους, τὰς κινήσεις ἀνθρώπου τινός, κάμνω ἀστειότητας, γελωτοποιίας.

اكسانتريك Γλ. **ἐκσαντρὶκ** [excentrique] ἐπθ. ἐκκεντρικός.

اكسر Τ. **ἐκσέρ**, ὄν. ἧλος, καρφίον: — باشلى ἧλος ἔχων κεφαλήν· || — طبله لو ἧλος ἔχων πλατεῖαν ἐξ ὀρειχάλκου κεφαλὴν καὶ ἐν χρήσει ὡς στόλισμα [βλ. قباره]· || ى — اوينامش οὗ ὁ νοῦς παρεσαλεύθη, παράφρων.

اكسرجى Τ. **ἐκσέρ-δζί**, ὄν. ἡλοποιός, ἡ ἡλοπώλης.

اكسرلمك ἡ اكرلك Τ. **ἐκσέρ-λεμέκ**, ρμ. μτβ. καρφόνω, προσηλῶ, καθηλῶ [αἰτ.].

آكسز Τ. **ἀν-σὴζ** ἡ آكزين **ἄν-σηζην**, ἐπρ. αἰφνηδίως, χωρὶς νὰ τὸ περιμένῃ τις [βλ. آب, آنسزين].

اكسز Τ. **ἐκ-σίζ**, ἐπθ. μονοκόμματος, μονήλατος, ὁ ἐξ ἑνὸς τεμαχίου συγκείμενος, ὁλόκληρος.

اكسز Τ. **ἐν-σίζ**, ἐπθ. ὁ μὴ ἔχων τὸ ἀπαιτούμενον πλάτος, στενός.

اكسزجه Τ. **ἐν-σίζδζε**, ἐπθ. καὶ ἐπρ. ὀλίγῳ στενός.

اكسزلك Τ. **ἐν-σιζλὶκ**, ἀφ. ἔλλειψις πλάτους, στενότης ὑφάσματος κτλ.

اكسك Τ. **ἐκσίκ**, βλ. اكسيك.

اكسو Τ. **ἐκσὸ**, ἡ ὀρθότερον اوكسو **ὀκσὸ**, ὄν. δαυλός, μισοκαμμένον ξύλον δι' οὗ ὑποδαυλίζουσι τὸ πῦρ· || βλ. ابور, اولجر.

اكسولهمك Τ. **ἐκσὸ-λεμὲκ** ἡ اوكسولهمك **ὀκσὸ-λεμέκ**, ρμ. μτβ. ἀνασκαλεύω τὸ πῦρ, ὑποδαυλίζω· § μτφρ. ὑποθάλπω.

اكسه Τ. **ἐνσέ**, ὄν. ἰνίον, αὐχήν, κ. σβέρκος: كيكى — τὸ ὀστοῦν τοῦ ἰνίου· || چقورى —κοίλωμα ἰνίου· || دن كيتمك —πορεύομαι ὄπισθεν, ἀκολουθῶ, μιμοῦμαι· || بينمك يه — ἐπιβαίνω ἐπὶ τοῦ αὐχένος, βιάζω τινὰ νὰ κάμῃ τι, ἄγω καὶ φέρω· || قالين ى — σκληροτράχηλος, ἐπίμονος, ἰσχυρογνώμων.

اكسهلهمك Τ. **ἐνσέ-λεμέκ**, ρμ. μτβ. δράττομαι ἐκ τοῦ αὐχένος [αἰτ.].

اكسى Α. **ἐκσὰ** [βλ. كسوه] ἐπθ. ὁ περισσότερα ἡ πλεῖστα ἐνδύματα φορῶν: من البصل — **ἔκσα μίνε-λ-πεσάλ**, ὁ φορῶν περισσότερα ἀπὸ τὸ κρόμμυον ἐνδύματα, ἤτοι πολλὰ ἐπανεπανωτὰ ἐνδύματα.

اكسيتمك Τ. **ἐκσι-τμὲκ** ἡ اكسيلتمك **ἐκσι-λτμέκ**, ρμ. μτβ. ἐλαττῶ, ὀλιγοστεύω· [αἰτ.].

اكسير Α. **ἰκσὶρ**, ὄν. ἐκχύλισμα, καὶ ἐνάρθρως: الاكسير **ἐλ ἰκσὶρ**, λίξερη· § φιλοσοφικὸς λίθος, δι' οὗ δῆθεν τὰ ἄλλα μέταλλα μεταβάλλονται εἰς χρυσόν· § πανάκεια, ἤτοι πρᾶγμα ἡ φάρμακον ἔχον ἔκτακτον ἐπενέργειαν: نظر اثر — **ναζάρι ἰκσὶρ ἐσέρ**, βλέμμα ἐπενεργοῦν ὡς πανάκεια· || كبى تأثير ايلدى — ἐπενήργησεν ὡς πανάκεια.

اكسيك Τ. **ἐκσὶκ** [اكسيمك] ἐπθ. ἐλλιπής: آقچه — νόμισμα λιποβαρές· || — چوجق παῖς γεννηθεὶς πρὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ ὡρισμένου χρόνου τοῦ τοκετοῦ· || اتك — γυναῖκες [ἐλλειπὲς κράσπεδον]· § ὄν. ἔλλειψις, τὸ ἐλλεῖπον πρὸς συμπλήρωσιν: ى كديكى يوق — δὲν ἔχει οὐδεμίαν ἔλλειψιν, σῶος, ἀνελλιπής· || ينى كديكنى — συμπληρῶ τὸ ἐλλεῖπον· || طولدرمق ἐρευνῶ, ἐξετάζω τὰς ἐλλείψεις τινος· || يوقلامق — λείπω, ἀπουσιάζω, δὲν εἶμαι παρών· || اولمامق — δὲν λείπω, δὲν παύω· || اولسون — ἄς λείψῃ [δὲν θέλω]· || اولمك — **ἐκσὶκ ὀλμαῖν** [νὰ μὴ λείψητε, νὰ ζῆτε] εὐχαριστῶ· || اكمك — اجتناب

δὲν καθιστῶ ἐλλειπῆ, ἤτοι συνεχίζω, ἐξακολουθῶ: ايچيك — مكتوبلريكزى μὴ διαλείπητε [παύητε] νὰ μᾶς γράφητε· § ἐπρ. ὀλιγώτερον· || ارتق — περισσότερον ὀλιγώτερον.

اكسيكسز Τ. **ἐκσὶκ-σίζ**, ἐπθ. ἀνελλιπής, πλήρης, διαρκής.

اكسيكلك Τ. **ἐκσὶκ-λὶκ**, ἀφ. ἔλλειψις, τὸ εἶναί τι ἀτελές, ἐλάττωμα: رب كوسترمسون ى نى — ὁ Κύριός μου [ὁ Θεὸς] νὰ μὴ δείξῃ τὴν ἔλλειψιν αὐτοῦ [**ἐκσιγινί**], ἤτοι ἄς ζῇ, ἄς ὑπάρχῃ· || بنم چوقدر — م — τὰ ἐλαττώματά μου [**ἐκσὶκλιγὶμ**] εἶναι πολλά.

اكسيكلهمك ἡ اكسيكلمك **ἐκσὶκ-λεμέκ**, ρμ. μτβ. καθιστῶ τι ἐλλιπές, ἐλαττωματικὸν [αἰτ.].

اكسيلتمك Τ. **ἐκσιλτμὲκ** βλ. اكسيتمك.

اكسيلمك Τ. **ἐκσι-λ-μὲκ** ἡ اكسيمك **ἐκσιμέκ**, ρμ. οὐδ. ἐλαττοῦμαι, ἐλλείπω, γίνομαι ἐκποδών: ى بارهسى اكسيلدى τὰ χρήματά του ὠλιγόστευσαν· || فلان ارادن اكسيلدى ὁ δεῖνα ἐκ τοῦ μέσου ἔλειψε [ἐκποδὼν ἐγένετο].

اكسيمك Τ. **ἐκσι-μέκ**, βλ. προηγ.

اكشم Α. **ἐκσέμ**, [ρζ. كشم] ἐπθ. οὗ ἡ ρίς, τὸ οὖς κεκομμένα, φύσει ἐλλειπής, ἐλαττωματικὸς ἄνθρωπος.

اكشى Τ. **ἐκσὶ**, ἐπθ. ὀξύς, ξοινός: الما — μῆλον ξοινόν· || بكشى — **ἐκσὶ πεκσί**, φαγητὰ ξοινά· || مكشى — **ἐκσὶ μεκσί**, διάφορα ξοινὰ [ξοινὰ μοινά]· || يوز — πρόσωπον κατηφές, σκυθρωπὸν [ξοινόν]· || صورتلى — κατηφής, σκυθρωπός, μορφάζων.

اكشيتمك **ἐκσι-τμέκ**, ρμ. μτβ. καθιστῶ τι ὀξύ, ξοινίζω· μτφ. καθιστῶ σκυθρωπὸν [αἰτ.]: — چهرهسنى ξοινίζω τὸ πρόσωπον, σκυθρωπάζω.

اكشيجه Τ. **ἐκσι-δζέ**, ἐπρ. ὕποξυς, ὑπόξοινος, ξινούτσικος.

اكشيديجى Τ. **ἐκσι-τιδζί** [اكشيتمك] ἐπθ. ὁ καθιστῶν τι ὀξύ, ξοινίζων.

اكشيلك Τ. **ἐκσι-λὶκ**, ἀφ. ὀξύτης, ξοινάδα.

اكشيلهمك Τ. **ἐκσι-λεμέκ**, ρμ. μτβ. καθιστῶ τι ὀξύ, ξοινόν.

اكشيلو Τ. **ἐκσι-λί**, ἐπθ. ὀξύς, ξοινός.

اكشيمترك Τ. **ἐκσι-μτρέκ**, ἐπθ. ὕποξυς, ὑπόξοινος, κ. ξοινούτσικος.

اكشيمسى Τ. **ἐκσι-μσί**, ἐπθ. ὑπόξοινος, κ. ξοινούτσικος.

اكشيمك Τ. **ἐκσι-μέκ**, ρμ. οὐδ. ὀξίζω, ξοινίζω, χαλνῶ: — شيره τὸ γλεῦκος ξοινίζει· || — شراب ὁ οἶνος ξοινίζει· || — اكل τὸ φαγητὸν ξοινίζει· || — معده ὁ στόμαχος ξοινίζει· § σκυθρωπάζει, γίνεται κατηφὲς τὸ πρόσωπον· § — باشه γίνομαι ὀχληρός, ἐνοχλῶ τινα μένων ἐπὶ πολὺ πλησίον του.

اكشيمه Τ. **ἐκσιμέ**, ὄν. ἀπαρ. ὀξύτης, ξοίνισμα, κ. ξοινάδα.

آكصيرمق ἡ آكصرمق Τ. βλ. آقصرمق **ἀκσηρμάκ**.

اكفاء Α. **ἐκφὰ** [πληθ. τοῦ كفو] ἐπθ. ὅμοιοι, ἴσοι.

اكفار Α. **ἰκφὰρ** [ρζ. كفر] ρ. ἀφ. τὸ κατηγορεῖν τινα ἐπὶ ἀπιστίᾳ [θρησκευτικῶς]. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: طامى — معتزله يى — اكفار τὴν σχισματικὴν [**μυτεζιλεγί**] δὲν πρέπει νὰ κατηγορῶμεν ὡς ἄπιστον.

اكفان Α. **ἐκφὰν** [πλθ. τοῦ كفن **κεφὲν**] ὄν. σάβανα νεκρικά.

اكك Τ. **ἐνέκ**, πωγώνιον κ. πηγοῦνι· || — آغاجى φίμωτρον διὰ τὰ ἀτίθασσα ζῶα· || βλ. اكه **ἐνέ**.

اككين Τ. **ἐνγκίν**, βλ. انكين.

اكل Α. **ἔκλ**, ρ. ἀφ. βρῶσις: و شرب — βρῶσις καὶ πόσις· || و شربنه دقت ايدر — προσέχει εἰς τὴν βρῶσιν καὶ πόσιν του· || بشر — ἀνθρωποφαγία [φυσ. ἱστ.]. ‖ Ρμ. τρώγω [αἰτ.]: طعامى — ايدر اتجز المالى ἔφαγε τὸ μῆλον· || ايتدى — فالقدى كيتدى ἅμα ἔφαγε [τὸ φαγητὸν] ἀνεχώρησε.

آكل Α. **ἀκὶλ** [ρζ. اكل] μτχ. ὁ τρώγων, ὁ καταβιβρώσκων: البشر — **ἀκὶλυ-λ-πεσέρ**, ἀνθρωποφάγος· || الثمر — **ἀκὶλυ-σ-σεμέρ**, ὀπωροφάγος· || الجراد — **ἀκὶλυ-λ-δζεράδ**, ἀκριδοφάγος· || السمك — **ἀκὶλυ-σ-σεμέκ**, ἰχθυοφάγος· || اللبن — **ἀκὶλυ-λ-λέπεν**, γαλακτοφάγος· || اللحم — **ἀκὶλυ-λ-λάχμ**, κρεωφάγος· || اللحم النى — **ἀκὶλυ-λ-λάχμι-ν-νεΐ**, ὠμοφάγος· || النبات — **ἀκὶλυ-ν-νεπάτ**, χορτοφάγος· || الهوام — **ἀκὶλυ-λ-χεβάμ**, ἐν-

τομοφάγος·§ θ. آكلة البشر **ἀκίλεττ-λ-πεόέρ,** ἡ ἀνθρωποφάγος· || آكلة لحم **ἀκίλεττ-ό-σεμέρ,** ἡ ὁπωροφάγος κτλ.§πλθ. آكل **ἐκελέ.**

اكل A. **ὄκμδλ,** ὄν. καρπός, τροφή· τύχη· νοῦς: — ذو ڤوّ **ὄκμδλ,** εὐφυής.

آكلاتديرمق T.**ἀν-λαττπρμάκ,**ρμ.διάμ. δίδω τινί διά τινος μέσου νὰ ἐννοήσῃ [δοτ. αἰτ.] : — برينه برشى δίδω τινὶ κτλ.

آكلاتمق T. **ἀν-λατμάκ,** ρμ. μτδ. δίδω τινὶ νὰ ἐννοήσῃ, ἐκθέτω τινί τι, ἐξηγῶ, δίδω πλαγίως νὰ ἐννοήσῃ· [δοτ. αἰτ.] : — برينه مرام δίδω τινὶ νὰ ἐννοήσῃ τὸ σκοπούμενον, συνεννοοῦμαι.

آكلاشمق T. **ἀν-λαϑμάκ,** ρμ. ἀλλ. συνεννοοῦμαι μετά τινος, συμβιβάζομαι.

آكلاشلمق T. **ἀν-λαϑπλμάκ,** ρμ. πθ. γίνεσθαι γνωστόν, νοεῖσθαι : آكلاشلدى ايش ἡ ὑπόθεσις ἐνοήθη, ἐγνώσθη·|| آكلاشيلور εὐνόητον εἶναι, ἐννοεῖ τις· § آكلاشلماز **ἀνλαϑπλμάζ,** ἀκατάληπτον, ἀκατανόητον.

آكلامق T. **ἀν-λαμάκ,** ρμ. μτδ. ἐννοῶ, καταλαμβάνω·[αἰτ.]: —ايش ἐννοῶ ἀπὸ ἐργασίαν, ἔχω πεῖραν τῶν πραγμάτων·|| سوز آكلار ὁ ἐννοῶν λόγον, λογικός,πειθόμενος εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον· || سوز آكلامز ὁ μὴ ἐννοῶν λόγον, παράλογος.

آكلايش T. **ἀν-λαγίς,** ἀφ. νόησις, ἀντίληψις, ἀγχίνοια, νοημοσύνη.

آكلايشلى T. **ἀν-λαγιϑλί,** ἐπθ. νοήμων, ἀγχίνους, εὐφυής.

اكلتمك T. **ἐκ-λετμέκ,** ρμ.μτδ. βάλλω τινὰ νὰ προσθέσῃ που ἓν τεμάχιον [φέλι], ἤτοι νὰ μηκύνῃ ἔνδυμα ἢ ἄλλο προσθέτων εἰς αὐτὸ τεμάχιον [δοτ. αἰτ.].

اكلتمك A. **ἐν-λετμέκ,** ρμ. μτδ. πλατύνω ὕφασμα κτλ. [αἰτ.].

اكلتمك **ἐγ-ιλτ-μέκ,** ρμ. μτδ. κυρτῶ τι, κάμνω νὰ καμφθῇ, νὰ κυρτωθῇ [αἰτ.].

اكلشمك **ἐν-λεϑμέκ,** ρμ.μσ. πλατύνομαι, εὐρύνομαι· || βλ. اكلتمك **ἐν-λεντμέκ** καὶ اكليلشمك **ἐν-λιλεϑμέκ.**

اكلشمك T. **ἐγλε-ϑ-μέκ,** ρμ. οὐδ. κάθημαι, ἀναπαύομαι μετὰ δρόμον ἢ κόπον, καθυστερῶ, διασκεδάζω· βλ. اكلمك **ἐγλεντμέκ.**

اكلف A. **ἐκλέφ,** ἐπθ. ἄνθρωπος ἔχων ἐφηλίδας εἰς τὸ πρόσωπον.

آكلمق T. **ἀν-πλμάκ,** ρμ. πθ. μνημονεύομαι· § ἀπροσ. τὸ νὰ μνημονεύῃ, ἐνθυμῆταί τις πρᾶγμά τι· βλ. آكمق.

اكلمك T. **ἐκ-ιλ-μέκ,** ρμ. πθ. σπείρομαι· § [ἀπροσ.] δύναταί τις νὰ σπείρῃ: اكلز موسده بو ده ايكن اكيلور **[ἐκιλμέζ].**

اكلمك T. **ἐγ-ιλ-μέκ,** ρμ. μσ. κυρτοῦμαι, κάμπτω,κλίνω [ἐπὶ ἀνθρώπου,δένδρου, οἰκοδομῆς κτλ.]:— قدر برلره κλίνω ἐδαφιαίως [ἐκ σεβασμοῦ]· || آغاج فدان ايكن اكيلور τὸ δένδρον ἐνόσῳ ἦ μικρὸν κάμπτεται.

اكلن T. **ἐγλέν** [προστ. τοῦ اكلمك **ἐγλενμέκ**] στῆθι!

اكلنتى T. **ἐγλεν-τὶ** [اكلمك **ἐγλενμὲκ**] ὄν. διασκέδασις : اجرا ايدرلر — عائله جه κάμνουσι διασκέδασιν οἰκογενειακήν·βλ. ἐπόμ.

اكلنجه T.**ἐγλεν-δζὲ** [اكلمك **ἐγλενμὲκ**] ἀφ. διασκέδασις: طوزسز طعامه — امكسز بكزر διασκέδασις ἄνευ κόπου ὁμοιάζει πρὸς φαγητὸν ἄνευ ἅλατος [πρμ.]·|| كوكل — سى τέρψις τῆς καρδίας, ἐρωμένη· βλ. پرونى.

اكلنجه لى T. **ἐγλενδζε-λί,** ἐπθ. διασκεδαστικός: يرى — τόπος διασκεδαστικός· || آدم — ἄνθρωπος διασκεδαστικὸς, ἡ συναναστροφὴ τοῦ ὁποίου τέρπει.

اكلنديرمك T. **ἐγλεν-τιρ-μέκ,** ρμ. μτδ. κρατῶ,ποιῶ τιναἢ τι νὰ σταθῇ, νὰ καθυστερήσῃ, ἀπασχολῶ, διασκεδάζω· [αἰτ.]:دن بشقه بر ايشه يارامازلر ظاهرده كوكل— ادبيات كى كورينيور ἡ φιλολογία ἐξωτερικῶς φαίνεται ὡς μὴ ὠφελοῦσα εἰς οὐδὲν ἄλλο ἢ νὰ διασκεδάζῃ τὴν καρδίαν.

اكلنلمك T. **ἐγλεν-ιλ-μέκ,**ρμ. ἀπροσ. γίνεται στάσις, στέκεται τις, διατρίβει : اقتضا ايدر — بوراده بر قاچ كون ἐδῶ ἀπαιτεῖται νὰ διατρίψῃ τις ἡμέρας τινάς·§διασκεδάζει τις [γίνεται διασκέδασις]: بوراده ايى اكلنيلر ἐδῶ καλὰ διασκεδάζει τις.

اكلنمك T. **ἐκ-λενμέκ,** ρμ. πθ. προστίθεμαι, κ. φελιάζομαι,αὐξάνομαι,μηκύνομαι [ἐπὶ ὑφάσματος, ἐνδύματος κτλ. μηκυνομένου διὰ προσθήκης τεμαχίου].

اكلنمك T. **ἐγλε-ν-μὲκ** [βλ. اكلمك **ἐγλεμὲκ**] ρμ. οὐδ. ἵσταμαι, διατρίβω, ἐφησυχάζω που : اوراده اوچ كون اكلندك ἐκεῖ τρεῖς ἡμέρας διετρίψαμεν· § διασκεδάζω: كوزل اكلندك ὡραῖα διεσκεδάσαμεν· § περιπαίζω[باد]: كلمه يه بيرسكز μὲ περιπαίζετε;

اكلنمك T.**ἐν-λενμέκ,** ρμ. οὐδ. πλατύνομαι, γίνομαι πλατὺς [ἐπὶ ὑφάσματος, τόπου κτλ.]· || βλ. اكلشمك **ἐν-λεϑμέκ.**

اكلو T. **ἐν-λί,** اكلوشمك **ἐν-λιλεϑμέκ,** βλ. اكليلشمك, اكلى.

آكله A.**ἀκιλὲ** [θηλ. τοῦ آكل] ἐπθ. ἡ καταβιβρώσκουσα, κατατρώγουσα [βλ. آكل] § ὄν. φαγέδαινα, καρκῖνος [νοσ.].

اكله A. **ἐκελὲ** [πλθ. τοῦ آكل] ὄν. ἀδηφάγοι : كروهى — ἡ τάξις τῶν ἀδηφάγων.

اكلهمك ἢ اكلك T. **ἐκ-λεμέκ,** ρμ. μτδ. φελιάζω, προσθέτω τεμάχιον ὑφάσματος κτλ. εἰς ἔνδυμα ἢ ἄλλο τι καὶ καθιστῶ αὐτὸ ἐπιμηκέστερον, μηκύνω [αἰτ.].

اكلهمك T. **ἐγ-λεμὲκ,** [λ. ἀρχ.] ρμ. μτδ. σταματῶ· || βλ. اكلشمك **ἐγλεϑμὲκ** καὶ اكلنمك **ἐγλενμέκ.**

اكلى T.**ἐκ-λί,** ἐπθ: ὁ ἔχων πρόσθετον τεμάχιον [φέλι], φελιασμένος, ὁ ἐπεκταθεὶς διὰ τεμαχίου.

اكلى ἢ اكلو ἢ انلى T. **ἐν-λί,** ἐπθ.πλατύς, εὐρὺς [ὕφασμα, τόπος κτλ.].

اكلى ἢ اكلو T. **ἐν-λί,** ἐπθ. ὁ ἔχων τοιοῦτον ἢ τοιοῦτον χρῶμα προσώπου : — بغداى σιτόχρους [ἄνθρωπος].

اكلى T. **ἐκιλί,** βλ. اكيلى.

اكليجه T. **ἐν-λιδζέ,** ἐπθ. ὁ ὀλίγον ἢ ἀρκετὰ πλατύς·§ἐπρ.ὀλίγῳ πλατέως.

اكليل A. **ἰκλίλ,** ὄν. διάδημα, στέμμα· § [ἀνατ.] φατνία, τὸ ἄνω τῶν οὐλων μέρος τῶν ὀδόντων·§ [βτν.] فطر — ἐξώφυλλον, τὸ ἐξώτατον φύλλον τοῦ σπέρματος τὸ περικαλύπτον τὰ λοιπά·|| الملك — **ἰκλίλσ-λ-μελίκ,** μελίλωτον· βλ. اكريجه · § πλθ. اكاليل **ἐκιαλίλ.**

اكليلشمك ἢ اكلوشمك T. **ἐν-λιλεϑμὲκ,**ρμ. μσ. πλατύνομαι, εὐρύνομαι· βλ. اكليلشمك **ἐν-λεϑμὲκ** καὶ اكلنمك **ἐν-λενμέκ.**

اكليلك T. **ἐν-λιλίκ,** ἀφ. τὸ εἶναι ὕφασμα ἢ ἄλλο τι πλατύ, πλάτος.

اكليلى A. **ἰκλιλ-ί,** ἐπθ. κορωνοειδής, μιτροειδής,ὁ ἐν εἴδει κορώνης,μίτρας· [ἀνατ.]· § θ. اكليليه.

اكمال A. **ἰκμὰλ** [ρζ. كمل , βλ. كمال] ρ. ἀφ. συμπλήρωσις, ἐκπλήρωσις,ἀποπεράτωσις, τελειοποίησις, ἔκτισις ποινῆς: —تحصيل συμπλήρωσις ἢ ἀποπεράτωσις σπουδῶν· || — مدت συμπλήρωσις περιόδου [βουλευτοῦ ἢ μέλους κτλ.]—تحريات ἀποπεράτωσις ἐρευνῶν·||—حفريات συμπλήρωσις ἀνασκαφῶν· || —وظيفه ἐκπλήρωσις καθήκοντος ἀνατεθειμένου·||—انشآت ἀποπεράτωσις ἐργασιῶν οἰκοδομῆς. ‖ Ρμ. συμπληρῶ,ἐκπληρῶ,ἀποπερατῶ,τελειοποιῶ·[αἰτ.]: اكمال ايتمك — φέρω εἰς πέρας ἐντολήν· || اكمال ايتمك — مدت جزائيه يى اكمال ايتمك συμπληρῶ τὰς προετοιμασίας, προμηθείας· || مدت اكمال ايتمك ἐκτίω, συμπληρῶ ποινὴν ἐν φυλακῇ· § πλθ. اكمالات.

اكمام A. **ἐκμὰμ** [πλθ. τοῦ كم **κμμ**] ὄν. κάλυκες·§ [πλθ. τοῦ كم **κιδμμ**] χειρίδες.

آكمق **ἀν-μάκ,** ρμ. μτδ. ἀναπολῶ εἰς τὴν μνήμην, ἐνθυμοῦμαι [αἰτ.] : كوپكى كوپكى المزه كيدى آكدق قويرونى ἐνεθυμήθημεν τὸν κύνα, ἡ οὐρά του ἦλθεν εἰς χεῖρας ἡμῶν, ἢ στὴν φωνὴν κιὸ γαίδαρος [πρμ.] || βλ. آكيرمق.

اكمك T. **ἐκ-μέκ,**ρμ. μτδ. σπείρω σπόρον κτλ. πάσσω, κ. κουκκίζω [αἰτ.]:تخم — σπείρω σπόρον· || — پر πάσσω πέπερι· || — مندیل σπείρω, ἤτοι χάνω καθ' ὁδὸν τὸ ρινόμακτρον· || —ديمه دارى ἐξετάζω, περιεργάζομαι, ἐρωτῶ τι μετὰ πολλοῦ ἐνδιαφέροντος· [κατὰ λέξιν: εἰς τὴν ῥίζαν του κέγχρον σπείρω].

اكمك T. **ἐκμέκ,** ὄν. ἄρτος· βλ. اكمك.

اكمك T. **ἐγ-μὲκ** [βλ. اك ἔγ ἢ ايك ἴγ] ρμ. μτδ. κάμπτω, κλίνω, καθιστῶ εὔκαμπτον, κυρτόν, κύπτω, χαμηλόνω·[αἰτ.]:باش —κύπτω τὴν κεφαλήν, ταπεινοῦμαι ἀπέναντι τῆς θελήσεως ἀνωτέρου, ὑποτάσσομαι· || بوكون —κάμπτω τὸν αὐχένα, ὑποτάσσομαι, τὰ βάλλω κάτω· || — بل κάμπτω τὴν ὀσφύν,δὲν ἀνθίσταμαι, δὲν ἀντέχω· || — بوز ποιῶ μορφασμούς,δεικνύω δυσαρέσκειαν· ||—آغز περιγελῶ, σκώπτω.

اكمكجى T. **ἐκμεκ-τσί,** ὄν. ἀρτοπώλης· βλ. اكمكجى.

اكمكجيلك T. **ἐκμεκ-τσιλίκ,** ὄν. ἀρτοπωλική· βλ. اكمكجيلك.

اكمل A. **ἐκμὲλ** [παραθ. τοῦ كامل] ἐπθ. τελειότερος, πληρέστερος - τατος : در — بدن [صحاح] [قاموس] τὸ λεξικὸν **[Καμοὺς]** εἶναι πληρέστερον τοῦ **[Σαχχὰχ]**·‖وجه اوزره — κατὰ τὸν τελειότερον τρόπον·‖شرايع — ὁ πληρέστερος τῶν ἱερῶν νόμων [θρησκειῶν]·‖انبيا — ὁ τελειότερος τῶν προφητῶν [Μωάμεθ].

اكملانه Π. **ἐκμελ-ανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῷ πληρεστέρῳ-τάτῳ·§ἐπρ. κατὰ τρόπον πληρέστερον-τατον.

اكمليت A. **ἐκμελ-ιγέτ,** ἀφ. θ. ἡ κατάστασις τοῦ πληρεστέρου-τάτου, τελειότης:—اثبات ἀπόδειξις τῆς τελειότητος.

اكمه T. **ἐκμέ,** ὄν. ἀπαρ. τὸ σπείρειν, σπορά· βλ. اكك **ἐκμέκ,** σπείρω.

اكمه T. **ἐγμέ,** ὄν. ἀπαρ. τὸ κάμπτειν, κάμψις, κύρτωσις, λύγισμα, καμπύλωμα. βλ. اكك **ἐγμέκ.**

اكمه A. **ἐκμὲχ** [ρζ. كمه] ὄν. τυφλὸς ἐκ γενετῆς: —ايراى τὸ θεραπεύειν τυφλόν.

اكمهيت A. **ἐκμεχ-ιγέτ,** ὄν. θ. ἡ ἐκ γενετῆς τυφλότης.

اكن T. **ἐγίν,** ὄν. ῥάχις· βλ. اكين.

اكناف A.**ἐκνὰφ**[πλθ.τοῦ كنف **κενὲφ**]ὄν. μέρη, τόποι, χῶραι, τὰ πέριξ πόλεως: — اطراف τὰ πέριξ, πανταχοῦ.

اكنان A. **ἐκνάν,** ὡς τὸ اكنه **ἐκιννέ·** βλ. λ.

آكنده Π. **ἀγκεντὲ** [μτχ. τοῦ آكندن **ἀγκεντὲν**] ἐπθ. πεπληρωμένος : — كوش **ἀγκεντε-γκιούς,**οὗ τὸ οὖς πεπληρωμένον, ὁ μὴ ἀκούων λόγον, ἄσωτος· βλ. آكين.

اكندى T. **ἐγεντί,** [βλ. اكه **ἐγὲ**] ὄν. ῥίνισμα: —ى در آچه جان τὰ χρήματα εἶναι τὸ ῥίνισμα τῆς ζωῆς.

اكنه A. **ἐκιννὲ** [πλθ. τοῦ ἀχρήστου كن **κίνν**] ὄν. θῆκαι, πέπλοι : — كشف ἀποκάλυψις τῶν πέπλων τῶν μυστηρίων.

اكنون Π. **ἐκνούν,** ἐπρ. νῦν, ἤδη, τώρα· ἐνίοτε καὶ كنون **κιδνούν.**

اكنه T. **ἰγνέ,** ὄν. βελόνη· βλ. ايكنه.

اكو T. **ἐγί,** βλ. اكى ἢ ايكى.

اكواب A. **ἐκβὰπ** [πλθ. τοῦ كوب **κιβὸπ**] ὄν. λάγηνοι: اما قالدى —شراب تهى قلوب اصحاب پر صفا اولدى ai λάγηνοι τοῦ οἴνου ἐκενώθησαν, ἀλλ' αἱ καρδίαι τῶν φίλων πλήρεις διασκεδάσεως ἐγένοντο.

اكوار A. **ἐκβὰρ** [πλθ. τοῦ كور **κὲβρ**] ὄν. στροφή, περίοδος, ἐποχή· τὸ τυλίσσειν, περιβάλλειν:— تحول ادوار و μεταβολὴ τῶν περιόδων καὶ τῶν ἐποχῶν.

اكواز A. **ἐκβὰζ** [πλθ. τοῦ كوز **κιβζ**] ὄν. φιάλαι, ποτήρια.

اكوان A. **ἐκβὰν** [πλθ. τοῦ كون **κέβν**] ὄν. ὑπάρξεις,κόσμοι: —خالق ὁ δημιουργὸς τῶν κόσμων·‖ —مفخر τὸ καύχημα τῶν κόσμων [ὁ προφήτης Μωάμεθ].

اكول A. **ἐκιβὸλ,** [ρζ. اكل] ἐπθ. ὁ τρώγων πολύ, λαίμαργος, ἀδηφάγος.

اكولانه Π. **ἐκιβλ-ανὲ** ἐπθ. ὁ ἀνήκων ἀδηφάγῳ, λαιμάργῳ, λαιμαργικός, λουκούλειος·§ ἐπρ: λαιμάργως.

اكولى Π. **ἐκιβλ-ί,** ἀφ. ἀδηφαγία.

آكه Π. **ἀγκέχ,** βλ. آكاه.

اكه T. **ἐνὲ** ἢ كيكى اكه **ἐνὲ κεμιγί,** ὄν. ἡ κάτω σιαγών· βλ. اكك **ἐνέκ.**

اكه T. **ἐγέ,** ὄν. ῥίνη, ρινίον: اورمق — ρινίζω.

اكه جى T. **ἐγε-ὄζί,** ὄν. κατασκευαστὴς ἢ πωλητὴς ρινίων, ρινιστής.

اكه لمك T. **ἐγε-λεμέκ,** ρμ. μτδ. ρινίζω [αἰτ.].

اكى T. **ἐγὶ** [اكك **ἐγμέκ**] ὄν. ψευδὴς πλευρά, ἤτοι ἡ μὴ συνενουμένη μετὰ τοῦ στέρνου· § βλ. ياكو καὶ ايك **ἴγ.**

اكياس A. **ἐκγιὰς** [πλθ. τοῦ كيس **κὶς**] ὄν. βαλάντια: خاليه — βαλάντια κενά.

اكيال A. **ἐκγιὰλ** [πλθ. τοῦ كيل **κεῖλ**] ὄν. κοιλά.

اكيد A. **ἐκὶτ** [ρζ. اكد] ἐπθ. ἔντονος, αὐστηρός: —امر ἔντονος διαταγή· § θ. اكيده **ἐκιτέ:** —اوامر ἔντονοι διαταγαί·‖تنبيهات — παραγγελίαι αὐστηραί.

اكيداً A. **ἐκὶτ-εν,** ἐπρ. αὐστηρῶς, ἐντόνως: تنبيه اولندى—αὐστηρῶς παρηγγέλθη.

اكير T. **ἐνίρ,** ὄν. εἶδος μύρτου.

اكيرمك T. **ἐγιρμέκ,** καὶ اكيرلك **ἐγιρλμέκ** βλ. اكرمك, اكرلك.

اكيز T. **ἰκίζ,** βλ. ايكيز.

اكيس A. **ἐκγὲς** [βλ. كياست] ἐπθ. παραθ. περινούστατος, εὐφυέστατος.

آكيش T. **ἀγὶς,** ὄν. δοχεῖον πρὸς συλλογὴν μέλιτος. ἢ آغيش

اكيلج T. **ἐγιλίζ,** ὄν. πολύγωνον [γένος φυτῶν]· § ἕλιξ φυτῶν τινῶν, ἥτις κάμνει ῥίζαν ἐν τῇ γῇ. ἢ ايكلى

اكيلى T. **ἐκιλὶ** [اكك **ἐκμέκ**] ἐπθ. ἐσπαρμένος: بغداى—ὁ ἀγρὸς ἐσπαρμένος σῖτον. ترلا

آكين Π. **ἀγκὶν,** ἐπθ. πλήρης: — حزن πλήρης πένθους, πένθιμος· ‖ شهر — آكنده φωταψία χαρμόσυνος· βλ. آكنده

اكين T. **ἐκὶν** [اكك **ἐκμέκ**] ὄν. σπορά, σπαρτά : وقتى — ὁ καιρὸς τῆς σπορᾶς·‖اكك— σπείρω σποράν·‖بچمك —θερίζω σπαρτά.

اكين T. **ἐγὶν** [اكك **ἐγμέκ**] ὄν. ῥάχις [τὸ μέρος τῆς ῥάχεως τὸ κυρτούμενον], ἄκανθα ῥάχεως, ὦμος: —مدن آدق ῥίπτω ἀπὸ τῆς ῥάχεως **[ἐγινιμὲν]** κ.ξεφορτόνομαι·‖مه— لق λαμβάνω ἐπὶ τῆς ῥάχεως· ‖ —نه بينك πιέζω τινά, ἐπιβαίνω ἐπὶ τῆς ῥάχεώς του· ‖مه— الى اوردى ἔθηκε τὴν χεῖρά του ἐπὶ τοῦ ὤμου, ἢ τῆς ῥάχεώς μου **[ἐγινιμὲ]**· § μῦθος: اكيرمك — διηγοῦμαι μύθους.

اكين T. **ἐγὶν** [اكك **ἐγμὲκ**] ἐπθ. ἐμβρόντητος,ἐκστατικός: بكن — **ἐγὶν πεγίν,** ὅλως ἐκστατικός, ἔκθαμβος.

اكينج T. **ἐγὶνὄζ** [اكك **ἐγμὲκ**] ὄν. οἴδημα, πρήξιμον.

اكينجى T. **ἐκιν-ὄζὶ** ὄν. σπορεύς, γεωργός : طائفه سى— ἡ τάξις τῶν γεωργῶν, οἱ γεωργοί· ‖ βλ. καὶ چفتجى.

اكينجيلك T. **ἐκιν-ὄζιλίκ,** ἡ γεωργική, γεωργία· ‖ βλ. καὶ چفتجيلك.

اكيندريك T. **ἐγινὲριὶκ** [اكك **ἐγμὲκ**] ὄν. περιλαίμιον τοῦ φερεδζὲ ἤτοι τῆς ἐσθῆτος τῶν ὀθωμανίδων, καὶ ἐν γένει πᾶν πλατὺ περιλαίμιον.

اكينلك T. **ἐκιν-λίκ,** ὄν. τόπος διὰ σποράν, ἀγρός· ‖ ὄν. κ. ἡ νῆσος Κούταλις [τοῦ Μαρμαρᾶ].

آل A. **ἄλ,**ὄν. οἰκογένεια: رسول—, ἢ نبى—, οἰκογένεια τοῦ προφήτου [Μωάμεθ]· § οἶκος, δυναστεία: عثمان—ἡ δυναστεία τοῦ 'Οσμάν, ἤτοι οἱ ὀθωμανοὶ αὐτοκράτορες.

آل A. **ἄλ,** ὄν. πανουργία, δόλος, στρατήγημα: — مكر و δόλος καὶ πανουργία· Ρμ. ايلك —ποιῶ, μετέρχομαι δόλους: يمش ايكى درمدن صو كتوروب—ايلر ἀπὸ ἑβδομήκοντα δύο ῥύακας φέρει ὕδωρ καὶ ποιεῖ δόλους, ἤτοι μυρία τεχνάσματα μετέρχεται.

آل Π. **ἄλ,** ἐπθ. ἀλουργής, ροδόχρους: رخ —, ἢ يناق—,ῥόδινος παρειά,ὁ ἔχων παρειὰν ῥόδινον· ‖ آت —ἵππος πυρρός· ‖ كراز — κόκκινον κεράσιον·‖ قان— αἷμα ἐρυθρόν·‖ — بويا ἐρυθρᾶ βαφή· ‖ فس — ἐρυθρὸν φέσιον.

ال T. **ἔλ** [κατὰ τὸ لهجه κυρίως ايل] ὄν. χείρ, λαβή, ὕπερος [γουδοχέρι], βοήθεια, προστασία, κατοχή, ἐξουσία, συμμετοχή, ἐνοχή, φορά, σειρά: —صاغ δεξιὰ χείρ· ‖ —صول ἀριστερὰ χείρ·‖ آياسى — παλάμη·‖ طبانجه —ر τραβῶ μίαν πιστολιάν [μία φορά]·‖—ر μία χείρ, ἤτοι πέντε· ‖ يوز—بامبه ἑκατὸν χέρια μπάμιες, ἤτοι πεντακόσιαι· ‖ كيمده — ἡ σειρὰ τίνος εἶναι; ‖ اوستنده — ὁ ἐπὶ τῆς χειρός, ἤτοι ὁ περὶ πολλοῦ, ὁ ἐν μεγάλῃ τιμῇ·‖ اوستنده — — ἡ χεὶρ ἐπάνω εἰς τὴν χεῖρα, ὁ εἷς ἀνώτερος τοῦ ἄλλου [βλ. اوستون]· ‖ ده — τὸ ἐν τῇ χειρί, τὸ κρατούμενον [ἀριθμ.], ὅ,τι κατέχει τις, βέβαιον, ἀσφαλές·‖ دكلدر —مده δὲν εἶναι εἰς τὸ χέρι μου, εἰς τὴν ἐξουσίαν μου, ἐπ' ἐμοί·‖ التنده — τὸ ὑπὸ τὴν χεῖρα ἢ κατοχήν, ἕτοιμον, ὑπάρχον· [βλ. آلت **ἄλτ**]. ‖ التنده بولنمق — εἶμαι ὑποχείριός ἤτοι εἰς τὰς διαταγάς τινος, πειθήνιον ὄργανον· ‖ التندن— κρυφίως [ὑπὸ τὴν χεῖρα]· ‖ دن—διὰ μιᾶς, ἐν τάχει· ‖ تيز—دن تسويه ايتمك ἐξομαλύνω ἐν τάχει **[τέζἐλτέν]**· ‖ ى وار —ايچنده ἔχει ἐντὸς τὸ χέρι του, ἐνέχεται, ἀναμιγνύεται εἰς τὴν ὑπόθεσιν· ‖ ايله — درت μὲ τὰς τέσσαρας χεῖρας, μετὰ πολλοῦ τοῦ ζήλου, μετὰ μεγάλης προθυμίας, σπουδῆς, ταχύτητος ;

ایله صارلق — درت ἐπιχειρῶ τι μετὰ πολλοῦ τοῦ ζήλου· || مزده طوغوب بیومش — ἐγεννήθη καὶ ἀνετράφη εἰς τὰς χεῖρας ἡμῶν, ἤτοι ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ ὑπὸ τὴν προστασίαν ἡμῶν· || كه — صاغلق ἐλινὲ σαγλήκ, γειὰ στὰ χέρια σου·[βλ. καὶ قوت]·|| پنجه — αἱ χεῖρες ἐσταυρωμέναι [ἤτοι ἕτοιμος νὰ λάβῃ διαταγήν]: پنجه دیوان طورمق — ἵσταμαι ὄρθιος μὲ χεῖρας ἐσταυρωμένας· || — ایشی ἐργασία τῆς χειρός, ἐργόχειρον· || یازیسی — χειρόγραφον· || دكرمنی — χειρόμυλος· || پشكیری — χειρόμακτρον·|| هاونی — γουδοχέρι· || بیچقیسی — πριόνιον τοῦ χεριοῦ, ὅπερ μεταχειρίζεταί τις διὰ τῆς χειρός·|| باشی — προεξάρχων, ὁ παῖς ὁ διατάττων ἔν τινι παιγνιδίῳ [βλ. ار]·|| برلكی — ἑνότης, σύμπνοια: برلكیله — ἀπὸ κοινοῦ· || — صویی χειρονίψιμον [ἑτοιμασία διὰ τὴν προσευχήν· ταὐτὸν τῷ آبدست βλ.]·|| یوردای — ἐπιτηδειότης, ἐπιδεξιότης χειρός· || ك كوری — ἐργαλεῖον σιδηροῦν ἐν εἴδει ῥάβδου πρὸς ὑποδαύλισιν, ἀνασκάλευσιν τοῦ πυρός· [βλ. καὶ اولك كوری]· §ἐπθ: ی اچیق — ἐλευθέριος [οὗ ἡ χεὶρ ἀνοικτή]· || ی بوش — οὗ ἡ χεὶρ κενή, ἄεργος· || ی پك — οὗ ἡ χεὶρ σφιγκτή, φιλάργυρος· || ی یوردامل — ἐπιδέξιος τὴν χεῖρα ἐπιτήδειος· || ی بایراقلی — σημαιοφόρος, ταραξίας· || نه آغر — βραδὺς εἰς τὴν χεῖρα, εἰς τὴν ἐργασίαν· || نه تز — ταχύς· || ه — آوجه صیغمز ἀτίθασσος, ζωηρός [σερπετός]· || ی چابوق — οὗ ἡ χεὶρ ταχεῖα, ταχύς, εὐκίνητος: چابوقلغی — ταχυδακτυλουργία· § Ρμ. آتمق — ἐπιβάλλω χεῖρα, καταλαμβάνω· || آچمق — ἐπαιτῶ· || اورمق — ἐπιχειρῶ, ἀναμιγνύομαι : — او ایشه اورنجه چابوق بیتر ἅμα ἀναμιχθῇ ἐκεῖνος ταχέως τελειόνει·|| اتمك — κάμνω σημεῖον·|| — اورمق ἢ قاقمق ἢ چالمق ἢ چرپمق κτυπῶ τὰς χεῖρας, χειροκροτῶ· || اوزاتمق — ἐκτείνω τὴν χεῖρα [διὰ νὰ λάβω τι], ἁρπάζω·|| ایرشمك — φθάνει ἡ χείρ, ἐπιτυγχάνω τοῦ ποθουμένου·|| ه المق، ἢ ده ایتمك —, κερδίζω τινὰ ἤ τι, παίρνω εἰς τὸ μέρος μου, ἐξαγοράζω τινά, βάζω εἰς τὸ χέρι, τὸν κάμνω φίλον, ὀπαδόν· || ه باقمق — κυττάζω τὴν χεῖρα, περιμένω δῶρον, ἐλεημοσύνην, ἀμοιβήν· || — بولمق εὑρίσκω βοήθειαν, προστασίαν· || باصمق — ὁρκίζομαι [θέτω τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς Ἁγίας Γραφῆς κτλ.]· || باغلامق — δένω, σταυρόνω τὰς χεῖρας [ἀπέναντι ἀνωτέρου]· || چكمك — ἀποσύρω τὴν χεῖρα, παραιτοῦμαι, δὲν ἀναμιγνύομαι· || دن چیقارمق — ἐβγάζω ἀπὸ τὸ χέρι, ἐκποιῶ τι εἰς εὐτελῆ τιμὴν ἐξ ἀνάγκης, ἢ ἀποβάλλω, ἀπαλλάττομαι· || دكك — ἐπιχειρῶ [ἐγγίζω χεῖρα], εὑρίσκω τρόπον, μέσον· || سورمك — ἢ طوقوندیرمق ἢ قومق ἐγγίζω, θέτω χεῖρα, ἀναμιγνύομαι εἴς τι·|| صونمق — ἐκτείνω χεῖρα, ἐπιχειρῶ: صونسه — هانكی ایشه خیر كورمز ὅ,τι ἂν ἐπιχειρήσῃ, δὲν εὐδοκιμεῖ·|| قالدیرمق — αἴρω χεῖρα ὅπως δεηθῶ, ἢ διὰ νὰ κτυπήσω τινά· || ده — قالمق μένει εἰς τὸ χέρι, δὲν πωλεῖται [ἐμπόρευμα]·|| ه كتیرمك — κερδίζω, βάλλω στὸ χέρι, γίνομαι κάτοχος·|| ه كچمك — περιέρχομαι εἰς τὴν χεῖρα, συλλαμβάνομαι : ه كچمهلرینه — حیدودلرك خیلی غیرت ایتدی πολὺ προσεπάθησεν εἰς τὴν σύλληψιν τῶν λῃστῶν· || ه كچمز — πρόσωπον ἢ πρᾶγμα σπάνιον, ὅπερ δὲν περιέρχεται εἰς τὴν κατοχήν, ἐξουσίαν, ὅπερ δὲν δύναταί τις νὰ συλλάβῃ, νὰ καταλάβῃ·|| ه كیرمك — βάλλω στὸ χέρι, εἰς τὴν ἐξουσίαν·|| دن كلك — ἔρχεται ἀπὸ τὸ χέρι, δύναται νὰ τὸ κάμῃ τις, εἶναι ἐπ' αὐτῷ: مدن كلمز — δὲν ἔρχεται ἀπὸ τὸ χέρι μου, δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἐμέ·|| ندن هیچ بر ایش كلمز — οὐδὲν πρᾶγμα ἔρχεται ἀπὸ τὸ χέρι του, τίποτε δὲν δύναται νὰ κάμῃ·|| دن كلن — τὸ ἀπὸ τῆς χειρὸς ἐρχόμενον, ὅ, τι δύναταί τις νὰ κάμῃ· || نی كسمك — ἀποκόπτω τινὰ ἀπό τινος ἕξεως, κάμνω νὰ παραιτηθῇ·|| ی كسلمك — ἀποκόπτεται ἡ χεὶρ τινος, παραιτεῖται ἀπό τινος ἕξεως· || ویرمك — βλ. الویرمك· § ἀντὶ ایل. βλ.

ال } A. ἔλ, ἄρθρον τῆς ἀραβικῆς δι'ὅλα τὰ γένη καὶ τοὺς ἀριθμούς, ἤτοι ὁ, ἡ, τὸ, οἱ, αἱ, τά: الحاج ἐλ χάδζδζ, ὁ προσκυνητής·|| الحاجه ἐλ χαδζδζέ, ἡ προσκυνήτρια· || الحجاج ἐλ χουδζδζάδζ, οἱ προσκυνηταί· || المعلمات ἐλ μυαλλιμὰτ, αἱ διδάσκαλοι. Τὸ πρῶτον αὐτοῦ γράμμα, ἤτοι τὸ ا, δὲν ἐκφωνεῖται, ὅταν ἡ ἔναρθρος λέξις συνδέεται μετὰ τοῦ προηγουμένου· ὡς شیخ الاسلام σεϊχυ-λ-ισλὰμ, ὁ Σεϊχουλισλάμης [ἀντὶ σεϊχου-ελ-ισλάμ]. Τὸ δὲ δεύτερον, ἤτοι τὸ ل, προφέρεται ὡς τὸ ἀμέσως ἑπόμενον, ὅταν τοῦτο ᾖ ἓν τῶν ἑξῆς δεκατεσσάρων γραμμάτων καλουμένων ἡλιακῶν [شمسیه]: ت ث د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ل ن· ὡς الشمس ἐς σέμς, ὁ ἥλιος [ἀντὶ ἐλ σέμς]· بالدفعات πι-τ-τεφάτ, ἐπανειλημμένως [ἀντὶ πί-ἐλ-τεφάτ].

آلا } T, ἀλά, ἐπθ. στικτός, ποικιλόχρους, πλουμιστός, παρδαλός: كوزلی — ὁ ἔχων πλουμιστοὺς ὀφθαλμούς· || كوزلر — كورمك οἱ ὀφθαλμοὶ βλέπουσι τὰ ἀντικείμενα παρδαλά, δὲν βλέπουσι καθαρῶς· || قارغه — κολοιός· || بالق — εἶδος ἰχθύος μὲ δέρμα στικτόν, ἀμίας· || تن — λέπρα [σῶμα στικτόν]·|| تنلو — λεπρός· || بولا — ὁ ἔχων διάφορα χρώματα ἀσυνάρμοστα· βλ. آلاجه καὶ الا ἐλά.

آلا } Ιτ. ἀλὰ [a la] μορ. κατά: تورقه — ἀλὰ-τοῦρκα, τουρκιστί·|| فرانغه — ἀλὰ-φράγκα, εὐρωπαϊστὶ [ἐπὶ χρονολογίας ἢ ὥρας]· § فرانغه كیینمك — ἐνδύομαι εὐρωπαϊστί·|| فرانغه — سفره τράπεζα εὐρωπαϊστί· || فرانغهدر — بكمز ὁ βένης μας εἶναι [ζῇ] εὐρωπαϊστί, φραγκίζει.

الا } T. ἐλά, ἐπθ. ἀνοικτός, κυανοῦς, κυανόλευκος [ἐπὶ ὀφθαλμῶν]: كوزلی — ὁ ἔχων κυανόλευκον ὀφθαλμόν·|| صاری — κυανοῦς ὀφθαλμὸς κλίνων εἰς τὸ κίτρινον·|| كوك — κυανοῦς γαλάζιος [ὀφθαλμός]· βλ. چاقر.

الا } A. ἔλα, ἐπιφ. κλητ. ὦ! ἐμπρός! ἰδού! [ἐν χρήσει ἐν τῇ ποιήσει μετὰ τοῦ τουρκ. ای]: ای دلیران جنك آزما — ἰδοὺ ὦ γενναῖοι μαχηταί!

الا } A. ἴλλα, σύνδ. ἐκτός, εἰ μή: كیمسه دوركده فغان ایلمز — بلبل اوده كل شوقی ایله باغده ایلر فریاد οὐδεὶς ἐν τῇ ἐποχῇ σου [τεβριντὲ] ὀδύρεται ἐκτὸς τῆς ἀηδόνος· καὶ ἐκείνη δὲ ἐκ τοῦ πρὸς τὸ ῥόδον ἔρωτός της ἐν τῷ κήπῳ θρηνῳδεῖ· || ادیب اول و — تكدیر ایشیدیرسین γενοῦ κόσμιος· εἰ δὲ μὴ [δὲ ἴλλα] ἐπιτίμησιν ἀκούεις·§[ἐπιρ.] πρὸ πάντων: اونك غروری — πρὸ πάντων ἡ ἔπαρσις αὐτοῦ· βλ. هله.

آلابانده } Ιτ. ἀλὰ-πάντα [a la banda] ὄν. ἡ ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ πλοίου ἀπὸ τῆς τρόπιδος μέχρι τοῦ ἐγκώπου [κουπαστῆς]·ἡ ἐξωτερικὴ πλευρὰ καλεῖται بوردا πόρτα· || اورسا — ὄρσα ἀλὰ-πάντα, διαταγὴ στροφῆς τοῦ πλοίου πρὸς τὸν ἄνεμον·|| آتش — σύγχρονος ἐκκένωσις ὅλων τῶν τηλεβόλων μιᾶς τῶν πλευρῶν πολεμικοῦ πλοίου κατὰ τοῦ αὐτοῦ σημείου· § μτφ. σφοδρὰ ἐπίπληξις : ویرمك — ἐπιπλήττω σφοδρῶς·|| یمك — بر ἐπιπλήττομαι σφοδρῶς [τρώγω ἐπίπληξιν].

آلات } A. ἀλὰτ [πλθ. τοῦ آلت] ὄν. ἐργαλεῖα, ὄργανα, σκεύη [τεχνῶν, ἐπιστημῶν]: رصدیه — ὄργανα, ἐργαλεῖα, ἀστρονομικά· || كیمیویه — ὄργανα χημικά· || حرب — ἐργαλεῖα, μηχαναὶ τοῦ πολέμου· || ناریه — πυροβόλα· || كمالات كم — ایله اولماز κεμαλὰτ κὲμ ἀλὰτ ἰλὲ ὀλμάζ, ἡ τελειότης δὲν γίνεται δι' ἐλαττωματικῶν ἐργαλείων·§ ὄργανα τοῦ σώματος: داخلیه — ὄργανα ἐσωτερικά, σπλάγχνα, ἔντερα· || تناسلیه — ὄργανα γεννητικά· § κοινῶς ἀντὶ ἑνικοῦ : τὸ ἀνδρικὸν μόριον.

آلاتورقه } Ιτ. ἀλὰ-τοῦρκα, τουρκιστί· βλ. آلا.

آلاجق } T. ἀλαδζάκ, βλ. آلهجق.

آلاجه } T. ἀλα-δζά, ἐπθ. στικτός, παρδαλός, ποικιλόχρους: آت — στικτός, παρδαλὸς ἵππος· || قارغه — στικτὴ κορώνη· || سی — اتمك εὐρωτίασις [μοῦχλα] ἐπὶ ἄρτου· || سی — دلی παρδαλός, ποικιλόχρους εἰς βαθμὸν γελοῖον [τελί]·|| بولاجه — ὁ ἔχων διάφορα χρώματα ἀσυμβίβαστα· § [μτφ.] ἐλάττωμα : انسانك — سی ایچنده حیوانك — سی طیشنده اولور τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐλάττωμα εἶναι ἐντὸς[δὲν φαίνεται], τοῦ ζώου τὸ ἐλάττωμα εἶναι ἐκτὸς [φαίνεται].

آلاجه } T. ἀλα-δζά, ὄν. εἶδος ὑφάσματος μεταξωτοῦ ἢ βαμβακεροῦ ποικιλόχρου [τσίτι]: شام — سی εἶδος ποικιλόχρου μεταξωτοῦ ὑφάσματος τῆς Συρίας.

آلاجهلاتمق } T. ἀλαδζα-λατμάκ, ρμ. μτβ. καθιστῶ τι στικτόν, παρδαλόν, ποικιλόχρουν [αἰτ.]· βλ. آلاجه.

آلاجهلانمق } T. ἀλαδζα-λανμάκ, ρμ. μσ. γίνομαι στικτός, παρδαλός, ποικιλόχρους· § θαμβοῦμαι [ἐπὶ ὀφθαλμοῦ].

آلاجهلی } T. ἀλαδζα-λή, ἐπθ. στικτός, παρδαλός, ποικιλόχρους: قاش — ὕφασμα στικτόν· || حیوان — ζῶον στικτόν.

آلارغه } Ιτ. ἀλάργα, [alargo] ὄν. πέλαγος, ἀπόστασις ἰδίᾳ ἀπὸ τῆς ἀκτῆς ἢ ἐν γένει ἀπό τινος ἀντικειμένου: ده — μακρὰν τῆς ἀκτῆς κτλ.|| Ρμ. ایتمك — ἀπομακρύνομαι τῆς ἀκτῆς κτλ., πελαγίζω· § ἐπρ. : شویله — طورهلم στῶμεν οὕτωσὶ μακράν· § ἐπφ. μακράν! δηλ. ὕπαγε ἢ στῆθι μακράν! μὴ πλησιάζῃς!

آلازلامق } T. ἀλαζ-λαμὰκ [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ آلاو] ρμ. μτβ. κοκκινίζω τι ἐν τῇ φλογὶ ἢ ἐν τῷ πυρί, καυτηριάζω, καίω διὰ σιδήρου, φλογίζω· [αἰτ.].

آلازلامه } T. ἀλαζ-λαμά, ὄν. ἀπαρ. τὸ κοκκινίζειν, κοκκίνισμα κτλ. § ὄν. ἐρυσίπελας.

آلازلانمق T. **ἀλαζ-λανμάκ,** ρημ. μσ. γίνομαι κόκκινος, ἐρυθρὸς ἐκ τῆς φλογός, ἢ τοῦ πυρός·§ἐκ τοῦ πυρετοῦ παρουσιάζονται ἐρυθήματα ἐπὶ τοῦ σώματος.

الاستيق Ελ.**ἐλαστηκ** ἢ الاستيق **ἐλαστηκή,** ἐπθ. ἐλαστικός.

الاستيقيت A. **ἐλαστηκ-ηγέτ,** ἀφ. θ. ἐλαστικότης [κυρ. μτφ.] : معنائك ى — ἐλαστικότης ἐννοίας.

آلاشه T. **ἀλαϑὰ** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ آلشق] ὄν. ἵππος συνειθισμένος νὰ φέρῃ ἐφίππιον ἢ σάγμα.

آلاف A. **ἀλὰφ** [πλθ. τοῦ الف **ἔλφ**] ἀρθ. χίλιοι-αι-α.

آلافرانغه Ιτ. ἢ افرانقه الا **ἀλὰ-φράνγκα,** εὐρωπαϊστί· βλ. آلا.

آلام A. **ἀλὰμ** [πλθ. τοῦ الم **ἔλεμ**] ὄν. λύπαι, θλίψεις: نهارك نورى ـــ ى تزيد ايديور τὸ φῶς τῆς ἡμέρας αὐξάνει τὰς θλίψεις μου **[ἀλαμιμὶ].**

آلامان **ἀλαμάν,** βλ. آلمان.

الامان A. **ἐλ ἐμὰν** ἢ **ἐλ ἀμὰν** [ال ἀρθ. امان ὄν.] ἐπιφώνημα ἐκφράζον ἐπίκλησιν βοηθείας, ἢ παράπονα, ἢ ἀποχήν, ἐπιφύλαξιν: πρὸς Θεοῦ ! συγγνώμην ! χάριν !

الامانخوان Π. **ἐλ ἐμὰν-χάν,** ἐπθ. ὁ κράζων πρὸς Θεοῦ.

آلامانه T.**ἀλαμάνα,** ὄν.ἁλιάς, εἶδος πλοίου ἁλιευτικοῦ· μέγα δίκτυον ἁλιευτικόν, γρῖπος.

آلامانيا **ἀλαμάνια,** βλ. آلمانيا.

الامرامكم A.**ἐλ ἔμρῐ̆,ἔμρῐ̆-κισ̆μ** [ال ἀρθ. امر ὄν. كم ἀντ.] φρ. ἡ διαταγὴ [εἶναι] **διαταγὴ ὑμῶν, ἤτοι** γενέσθω ὅ,τι διατάττετε: — بن قائم نه درسه كز ἐγὼ παραδέχομαι ὅ,τι ἂν εἴπητε· ἡ διαταγὴ εἶναι διαταγὴ ὑμῶν.

آلان T. **ἀλάν,** ὄν. δίοδος, πέρασμα, ἐντὸς δάσους· § βλ. آلان καὶ آران.

الآن A. **ἐλ ἂν** [ال ἄρθ. آن ὄν.] ἐπρ. εἰσέτι, ἐπὶ τοῦ παρόντος, τώρα,ἤδη: — كدى εἰσέτι δὲν ἦλθε· || اورادەدر — εἰσέτι εἶναι ἐκεῖ· || كاكان — εἰσέτι οὕτω [εἶναι, γίνεται]· § βλ. الى **ἴλα.**

الانصاف A. **ἐλ ἰνσὰφ** [ال ἀρθ. انصاف ὄν.] ἐπφ. εὐσυνειδησία ! ἤτοι ὦμεν εὐσυνειδητότεροι !

آلاو T. **ἀλὰϐ** [ولو] ὄν. φλόξ· βλ. آلو.

آلاويرا T. **ἀλαβίρα,** ὄν. σύγχυσις, κυκεών, ταραχή· βλ. καὶ آليوره.

آلاويراجى **ἀλαβίρα-δζή,**ὄν. ὁ ποιῶν ταραχήν· βλ. καὶ آليوره جى.

الاه **ἰλάχ,** الاهه **ἰλαχέ,** الاهى **ἰλαχί,** βλ. اله, الهه, الهى.

آلاى T. **ἀλάϊ,** ὄν. ὅμιλος, πλῆθος, σωρός: خلق ـــ ر ὅμιλος ἀνθρώπων· || آدم ـــ ر σωρὸς λαοῦ· || كاغد ـــ ر σωρὸς ἐγγράφων· || ـــ بى معنا سوز ر ὁρμαθὸς λόγων ἄνευ ἐννοίας· || ـــ ـــ σωροὶ σωροί, σωρηδόν· || مالاى ـــ **ἀ-λάϊ μαλάϊ,**ὅλοι ὁμοῦ,ἐν σώματι ἢ φύρδην μίγδην· § πομπή, παράταξις : والا ايله ـــ μετὰ μεγάλης πομπῆς· || ى ـــ بيرام πομπὴ βαϊραμίου [ἑορτῆς]· || كلين ـــ ى πομπὴ νυμφική,γάμος· || ى ـــ جنازه πομπὴ νεκρική, κηδεία· § [στρ.] σύνταγμα: پياده عسكرى ـــ ر ἓν σύνταγμα πεζικοῦ στρατοῦ· ||ـــ مير سنجاغى πομπὴ ἱππική· || ـــ امينى ἐπιμελητὴς τοῦ συντάγματος· || بكى ـــ ταγματάρχης τῆς χωροφυλακῆς. ‖ Ρμ. ايتمك ـــ περιπαίζω τινά, πειράζω: ايتمه جانم مم ر شى ـــ μὴ περιπαίζῃς ψίλε μου! σπουδαῖον πρᾶγμα! || كيرمك ـــ δὲν προσέχω ὅταν ὁμιλῇ τις, ἀλλὰ σκέπτομαι ἄλλα πράγματα· || قورمق ـــ διατάττω τὰ τῆς πομπῆς, παρατάξεως, ἢ ὀνειροπολῶ.

آلايجى T. **ἀλαϊ-δζί,** ἐπθ. ὁ ἀγαπῶν νὰ πειράζῃ, νὰ περιπαίζῃ· ὁ μὴ δίδων προσοχὴν καὶ σημασίαν.

آلايش Π. **ἀλαγὶς** [ἐκ τοῦ آلودن βλ. آلوده] ἀφ. μόλυνσις, μίανσις· § μτφ. μοιχεία· § ματαία ἐπίδειξις, ματαιότης : دنيا ـــ ματαιότης τοῦ κόσμου, ματαία ἐπίδειξις. || دنيانك ـــ نه آلداغى ἀπατῶμαι ὑπὸ τῆς ματαιότητος **[ἀλαγισὶνὲ]** τοῦ κόσμου.

آلايشلى T. **ἀλαγιὸ-λί,** ἐπθ. ἐπιδεικτικός: لباس ـــ ἔνδυμα ἐπιδεικτικόν.

آلب T. **ἄλπ,**ἐπθ. γενναῖος, ἀνδρεῖος,ἥρως.

البا A. **ἐλπὰπὰ** [πλθ. τοῦ لبيب] ὄν. νοήμονες, συνετοί.

الباب A. **ἐλπὰπ** [πλθ. τοῦ لبّ **λὸπ**] ὄν. πνεύματα, νοῦς, διάνοια, σύνεσις: ال [اولو] ارباب ـــ **οὐλοὶ-λ-ἐλπάπ,** ἢ **ἐρπάπι ἐλπάπ,** οἱ κάτοχοι νοήσεως, οἱ νοήμονες, οἱ συνετοί.

الباس A. **ἰλπὰς** [ἐκ τοῦ لباس] ρ. ἀφ. τὸ ἐνδύειν, τὸ περιβάλλειν: لباس ـــ τὸ ἐνδύειν τινὰ ἔνδυμα·|| خلعت ـــ τὸ περιβάλλειν τινὰ μανδύαν·|| كورك ـــ ى τὸ περιβάλλειν τινὰ σισύραν·§ τὸ καθιστάναι συγκεχυμένον καὶ ἀσαφές [σπν.].‖ Ρμ. [δοτ. αἰτ.]: ايتمك ـــ برينه خلعت περιβάλλω τινὰ μανδύαν.

البت A. **ἐλπὲτ** καὶ البته **ἐλπεττέ,** ἐπρ. ἀναμφιβόλως, βεβαίως : — كونش باتمچه طلمت چوكر ἅμα δύσῃ ὁ ἥλιος, βεβαίως τὸ σκότος ἐπέρχεται·|| كيدر دنيايه كلان — ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον βεβαίως ἀπέρχεται·[τὸ البت μᾶλλον ἐν χρήσει ἐν τῇ ὁμιλίᾳ, τὸ δ' البته ἐν τῇ γραπτῇ γλώσσῃ].

البسه A. **ἐλπὰπσὲ** [πλθ. τοῦ لباس] ὄν. ἐνδύματα, στολαί: رسميه ـــ στολαὶ ἐπίσημοι· || روحانيه ـــ στολαὶ ἱερατικαί.

آلبنوس ἢ آلبينوس Λατ. **ἀλπίνος** [Albinos] ὄν. ἀλφός, λευκαιθίοψ·[ἀνωμαλία, καθ' ἣν τὸ δέρμα στερούμενον τῆς χρωστικῆς οὐσίας αὐτοῦ ἀποβαίνει λευκόν·ἡ ἀλλοίωσις αὕτη εἶναι καταφανεστέρα παρὰ τοῖς Αἰθίοψιν, ἐξ οὗ ὁ ὅρος λευκαιθίοψ].

آلبنوسيت A. **ἀλπινοσ-ιγέτ,** ἀφ. λευκίασις, λευκοπάθεια [πάθος].

آلبورا Ιτ. **ἀλπόρα** [albora]: ايتمك—[ναυτ.] αἴρω σὺν τῇ δύσει τοῦ ἡλίου τὰς κεραίας τοῦ πλοίου καὶ προσαρτῶ αὐτὰς ἐπὶ τῶν ἱστῶν· § χαιρετῶ ἀνυψῶν τὰς κώπας [ἐπὶ λέμβου]· § ἐν ταῖς ὑποχαῖς [ταλιάνια] αἴρω τὰ δίκτυα καὶ συλλέγω τοὺς ἰχθῦς· § ἀνατρέπει ὁ ἄνεμος πλοῖον κτλ. [αἰτ.]: ايتمش — صندالى ἀνέτρεψε τὴν λέμβον.

آلبوم Λατ. **ἄλπουμ** [album] ὄν. λεύκωμα: ى ـــ رسام λεύκωμα ζωγράφου· || ى ـــ فوطوغرافى λεύκωμα φωτογραφιῶν.

آلت T. **ἄλτ,** ὄν. τὸ κάτω, τὸ ὑποκάτω· [ἀντίθ. اوست **ὄστ,** ἐπάνω]: ى ـــ او τὸ ὑποκάτω τῆς οἰκίας, ἤτοι ὑπόγειον·||ى ـــ بزك στήμων ὑφάσματος **[πεζίν]** || ى ـــ اتمك τὸ κάτω μέρος τοῦ ἄρτου·||ى ـــ قهوه πρόγευμα λιτόν [καφαλτή]·||ى ـــ آياق δίοδος,μέρος ὅθεν διέρχονται· ||ى ـــ بيق μυκτηρισμός,ἐμπαιγμός [ὑπὸ τὸν μύστακα]·||ى ـــ طام οἰκία,ἄσυλον[ὑπὸ τὴν στέγην]· ||ى ـــ ر ὑπόγειον·μτφ. θάνατος, ὁ ἄλλος κόσμος· ||ى ـــ ال ὑποδεέστεροι,ὑπαλληλία[ὁ ὑπὸ τὴν χεῖρα, ἐξουσίαν· βλ. καὶ ال]·|| ندن ـــ ال **ἓλ ἀλτηνὰν,** κρυφίως·||ندن ـــ صمان ὑπὸ τὸ ἄχυρον, κρυφίως καὶ χωρὶς νὰ φαίνηται·||ده ـــ الى ὑπὸ τὴν κατοχὴν αὐτοῦ·||ى ـــ مندر ἢ حصير ـــ ى ὑπὸ τὸ μινδέρι ἢ ὑπὸ τὴν ψίαθον·[λέγεται περὶ αἰτήσεως καὶ πάσης ἀναφορᾶς μὴ λαμβανομένης ποσῶς ὑπ' ὄψει καὶ εἰς τὴν ὁποίαν οὔτε ἀπάντησις δίδοται]: حصير ـــ نه مندر ـــ نه كيتمك ἢ πηγαίνει ὑπὸ τὸ μινδέριον ἢ ὑπὸ τὴν ψίαθον, ἤτοι παραπέμπεται εἰς τὰς ἑλληνικὰς καλένδας, μένει ἀνενέργητος·||ى ـــ دل κόρυζα, κ. τσύφνα [νόσος ὀρνίθων]: ى ـــ دل ἔπαθον κόρυζαν· || ى ـــ روزكار ὑπήνεμος [τόπος]· || ى ـــ قبه τόπος ὁμηγύρεως, συναθροίσεως [ὑπὸ τὸν θόλον]· § [ἐπθ.] دوداق ـــ τὸ κάτω χεῖλος·||ساقق ـــ ἢ κάτω ὁδός·|| قات ـــ τὸ κάτω πάτωμα·|| چكه ـــ ἢ κάτω σιαγών·||باش ـــ ἢ κάτω ἄκρα: باشنده ـــ παρακάτω [τινός]· || طرفى ـــ, ἢ يانى ـــ τὸ κάτω μέρος, ἤτοι ἡ συνέχεια [λόγου, διηγήματος]· § [ἐπρ.] اوست ـــ ἄνω κάτω· || ده ـــ ὑποκάτω· || ندە ـــ ἢ نه ـــ ὑποκάτω [τινός]·||ه ـــ دن ـــ **ἀλτ-τὰν ἀλτά,**κρυφίως[ἀπὸ κάτω κάτω]·||دن ـــ, ἢ ندن ـــ ὑποκάτωθεν [τινός]. ‖ Ρμ. ايتمك ـــ καταβάλλω, νικῶ·||اولمق ـــ νικῶμαι, καταβάλλομαι·||اوست ـــ ايتمك ἄνω κάτω κάμνω, ἀνακατόνω, ταράττω·|| ايتمك اوست ـــ καταβάλλω πᾶσαν προσπάθειαν· || دە قالمق ـــ μένω ὑποκάτω, νικῶμαι.

آلت A. **ἀλέτ,** ὄν. θ. ὄργανον, ἐργαλεῖον, μέλος τοῦ σώματος: كتابت ـــ ὄργανον γραφῆς, ἤτοι κάλαμος·||تكلم ـــ ὄργανον ὁμιλίας, ἤτοι γλῶσσα·||ـــ اسم ὄνομα ὀργανικόν [γραμ.]· § [μτφ.] اولمق ـــ ايشه ر γίνομαι ὄργανον εἴς τινα ὑπόθεσιν· § πλθ. آلات· βλ.

التباس A. **ἰλτιπὰς** [ῥζ. لبس] ρ. ἀφ. σύγχυσις ἢ μεγάλη ὁμοιότης μεταξὺ δύο ἢ περισσοτέρων ἀντικειμένων, ἐκλαμβανομένων τοῦ ἑνὸς ἀντὶ τοῦ ἄλλου·[δοτ.]: غبار معناسنه اولان [توز] ملح ـــ ه [طوز] لازم كلمك ايچون طا ايله يازلماز ر ἡ λέξις **[τὸζ],** ἥτις σημαίνει κόνις, διὰ νὰ μὴ συγχέηται μετὰ τῆς λέξεως **[τούζ],** ἥτις σημαίνει ἅλας, δὲν γράφεται διὰ τοῦ γράμματος **[τὰ]**·|| ايچون ـــ دفع πρὸς

لفظری یننده—وقوع ..... ἀποφυγὴν συγχύσεως·‖ بولور συμβαίνει σύγχυσις μεταξὺ τῶν λέξεων...

التلثام } A. **ιλτισάμ** [ρζ. لثم] ρ. ἀφ. τὸ καλύπτειν τὸ πρόσωπον διὰ ρινομάκτρου, ἢ καλύμματος, ἢ τῆς ἄκρας τῆς ἐσθῆτος: نسوان — τὸ καλύπτεσθαι τὰς γυναῖκας· § τὸ φιλεῖν εἰς τὸ στόμα, τὸ ἀσπάζεσθαι [σπν.].

التجاء } A. **ιλτιδζά** [ρζ. لجأ] ρ. ἀφ. τὸ καταφεύγειν, καταφυγή. ‖ Ρμ. καταφεύγω [δοτ.]: سلطنت سنیه یه — ایدنلر فلاح بولورلر οἱ καταφεύγοντες τῇ κραταιᾷ βασιλείᾳ [τῇ ὀθωμανικῇ] σωτηρίαν εὑρίσκουσι.

التجاكاه } ἢ التجاگاه Π. **ιλτιδζά-γκιάχ,** ὀν. ἄσυλον, καταφύγιον: اولان — دربار معدلتگرار ἡ αὐλή, ἐν ᾗ ἑδρεύει ἡ δικαιοσύνη, καὶ ἥτις εἶναι τὸ καταφύγιον τῶν ἀνθρώπων.

آلتجه } Τ. **ἀλτ-δζά,** ἐπθ. ὁ ὀλίγῳ κατωτέρω ὤν, ὑποδεέστερος· § [ἐπρ.] ὀλίγῳ κατωτέρω.

التحاء } A. **ιλτιχά** [ρζ. لحو, βλ. لحيه] ρ. ἀφ. τὸ ἔχειν γενειάδα.

التحاق } A. **ιλτιχάκ** [ρζ. لحق] ρ. ἀφ. τὸ προστίθεσθαι εἴς τι ἢ εἰς τινα μερίδα, προσθήκη [δοτ·]: دفتردار آغالری زمره سنه — ی ἡ προσθήκη αὐτοῦ εἰς τὴν χορείαν τῶν ἀγάδων τοῦ ἀρχιλογιστοῦ **[τεφτερτάρ]**.‖Ρμ. [δοτ.]: ایلدی—فرقهٔ مخالفینه προσετέθη εἰς τὴν φάλαγγα τῶν ἐναντίων· ‖ ایدی — ایکنجی صنف شاکردانه κατετάχθη εἰς τὴν δευτέραν τάξιν τῶν μαθητῶν.

التحام } A. **ιλτιχάμ** [ρζ. لحم] ρ. ἀφ. ἐπούλωσις, συσσάρκωσις [πιάνω κρέας]· ‖ جریحه — ἐπούλωσις τραύματος· βλ. التيام.

التذاذ } A. **ιλτιζάζ** [ρζ. لذ, βλ. لذت] ρ.ἀφ. τὸ αἰσθάνεσθαι ἡδονήν, ἡδύνεσθαι· βλ. استلذاذ καὶ تلذذ.

التزاق } [ρζ. لزق, βλ. لزوق] ρ. ἀφ. συγκόλλησις, σύμφυσις: اصابع — σύμφυσις δακτύλων.

التزام } A. **ιλτιζάμ** [ρζ. لزم, βλ. لزوم] ρ.ἀφ. τὸ ἀναλαμβάνειν τι ἐργολαβικῶς, ἀγορὰ παρὰ τῆς κυβερνήσεως δημοσίων προσόδων, ὡς δεκάτης, φόρων κτλ. ἐργολαβία· ὑπεράσπισις, ὑποστήριξις θερμή, μεροληψία, τὸ λαμβάνειν τὸ μέρος τινός, τὸ ἀκολουθεῖν τινα· ἐπιδίωξις, τήρησις, ἐνδιαφέρον: ویرمك — παραχωρῶ δημοσίους προσόδους εἰς ἐργολάβον·‖ — حقانیت ὑπεράσπισις, ὑποστήριξις τοῦ δικαίου ‖ سکوت — τήρησις σιγῆς· ‖ بولنمق — ὑποστηρίζω τι, ἢ ἐνδιαφέρομαι ὑπέρ τινος·‖ — بال **ἐπι-λ-ιλτιζάμ,** ἐκ συστήματος, ἐπίτηδες· § συνων. τῷ اعتنا βλ, λ. ‖ Ρμ. ἀναλαμβάνω, ἀναδέχομαι, ἀγοράζω ἐργολαβικῶς δημοσίας προσόδους, ὑπερασπίζομαι, ὑποστηρίζω κτλ. [αἰτ.]: اجیر عقد اجاره ایله — ایدیکی عملی ایفا ایتمش ὁ μισθωτὸς ἐξεπλήρωσε τὴν ἐργασίαν ἣν διὰ τῆς μισθώσεως ἀνέλαβε· ‖ ایتدی — اعشاری ἀνέλαβεν ἐργολαβικῶς τὰ δέκατα· ‖ ادبیاتده — ایتدی شناسی مسلکی ἐν τῇ φιλολογίᾳ ἠκολούθησε τὸ σύστημα τοῦ Σινασῆ· ‖ کتابی بر وقتدبرو — ایدیورلر هب طریق تسجیی οἱ ἡμέτεροι γραμματεῖς **[κιθταπτιμίζ]** ἀπό τινος ἐπιδιώκουσι πάντοτε τὴν ὁμοιοκαταληξίαν·§ πλθ. التزامات.

التزاماً } A. **ιλτιζάμ-εν,** ἐπρ. δι' ἀναλήψεως ἢ ἀγορᾶς δημοσίων προσόδων, ὡς δεκάτης κτλ.§ ἐκ συστήματος,ἐπίτηδες· § πρὸς ὑπεράσπισιν· § [τροπ. μετχ.] ἀναλαμβάνων, ὑποστηρίζων κτλ. [αἰτ.].

التزامجی } Τ. **ιλτιζαμ-δζή,** ὀν. δημοσιώνης, ἤτοι ὁ ἀγοράζων παρὰ τῆς Κυβερνήσεως δημοσίας προσόδους, ὡς δέκατα ἢ ἄλλους φόρους κτλ. [βλ. ملتزم].

التزامجیلق } Τ. **ιλτιζαμ-δζηλήκ,** ὀν. δημοσιωνία· βλ. προηγ.

التزامکارانه } Π. **ιλτιζαμ-κιαρανέ,** ἐπθ. ὁ πρὸς ὑποστήριξιν, ὑπεράσπισίν τινος γινόμενος, θερμὸς [σύστασις κτλ.]·μεροληπτικός· § ἐπρ. μεροληπτικῶς, θερμῶς.

التزامی } A. **ιλτιζαμ-ί,** ἐπθ. ὁ ἀπὸ σκοποῦ, συστηματικός· § — فعل ρῆμα τῆς ἀνάγκης ἢ μέλλων τῆς ἀνάγκης,ἤτοι χρόνος τοῦ τουρκικοῦ ρήματος γινόμενος διὰ τῆς καταλήξεως ملی **μαλὴ** ἢ **μελὶ** καὶ σημαίνων τὸ δέον γενέσθαι, ἢ ἀντιστοιχῶν τοῖς εἰς τέον ρηματικοῖς τῆς ἑλληνικῆς,ὡς: یازملی **γιαζ-μαλὴ** γραπτέον, δεῖ γράφειν ἢ γράψαι·κατά τινας,ὁ χρόνος οὗτος καλεῖται فعل وجوبی **φίλι βοδζοπί,** τὸ δὲ التزامی σημαίνει τὴν εὐκτικὴν ἔγκλισιν· § θπλ. التزامیه **ιλτιζαμιγέ :** —صیغهٔ ἔγκλισις εὐκτική.

آلتسز } Τ. **ἀλτ-σήζ,** ἐπθ. ὁ μὴ ἔχων κάτω, ὁ ἄνευ κατωγαίου,βάσεως· βλ. آلتلو.

التصاص } A.**ιλτισάς** [ρζ. صّ] ρ. ἀφ. συνάφεια, συγκόλλησις.

التصاق } A. **ιλτισάκ** [ρζ. لصق, βλ. لصوق] ρ. ἀφ. συνάφεια, σύνδεσις, συνένωσις: تیمور یولارینك — ی آوروپا سفرلرینی تسهیل ...ایتدی ἡ σύνδεσις τῶν σιδηροδρόμων... διηυκόλυνε τὰ ταξείδια τῆς Εὐρώπης· § [φυσ. βοτ. ἰατρ.] πρόσφυσις, συμφυΐα, συγκόλλησις: اعما — συγκόλλησις ἐντέρων· ‖ اجفان — συγκόλλησις βλεφάρων, ἀγκυλοβλέφαρα·‖ لسان — ἀγκυλόγλωσσον [γλωσσοδέτι]. ‖ Ρμ. συνδέομαι, συνάπτομαι [δοτ.]: ایکی تیمور یول خطنك یکدیکرینه—ایتمسی τὸ νὰ συνδεθῶσι πρὸς ἀλλήλας αἱ δύο σιδηροδρομικαὶ γραμμαί· § πλθ. التصاقات.

التصاقی } A. **ιλτισάκ-ὶ** ἐπθ. συνδεδεμένος, συνηνωμένος· § θηλ. التصاقیه **ιλτισάκηγέ :** — خطوط συνδεδεμέναι γραμμαί [ἐπὶ σιδηροδρομικῶν].

لتفات } A. **ιλτιφάτ** [ρζ. لفت] ρ.ἀφ. τὸ στρέφειν τὸ πρόσωπον πρός τινα, φιλοφροσύνη, περιποίησις, χαιρετισμός· μτφ. προσοχή, ἀκρόασις: تشط ایتمدر بنی سرمست — ك ἡ φιλοφροσύνη σου **[ιλτιφατήν]** μ' ἐμέθυσεν ἀπὸ χαράν· § σχῆμα ρητορικὸν ἀποστροφῆς, ἤτοι μετάβασις ἐν τῷ λόγῳ ἀπὸ τοῦ α΄ προσώπου εἰς τὸ β΄ ἢ ἀπὸ τοῦ β΄ εἰς τὸ γ΄. ‖ Ρμ. ποιῶ φιλοφρονήσεις, χαιρετῶ·μτφ. δίδω προσοχήν, ἀκρόασιν· [δοτ.]: ایلدی—چوق بزه ἐποίησεν ἡμῖν μεγάλας φιλοφρονήσεις.

التفاتجی } Τ. **ιλτιφατ-δζή,** ἐπθ. περιποιητικός, φιλόφρων [ἄνθρωπος].

التفاتسز } Τ. **ιλτιφατ-σήζ,** ἐπθ. ἀγροϊκος.

التفاتسزلق } Τ.**ιλτιφατ-σηζλήκ,**ἀφ. ἀγροικία, ἔλλειψις φιλοφροσύνης.

التفاتلی } Τ. **ιλτιφατ-λή,** ἐπθ. περιποιητικός, φιλοφρονητικός, κολακευτικὸς [λόγος, πρᾶξις].

التقاء } A. **ιλτικά** [ρζ. لقي] ρ. ἀφ. συνάντησις: ی بحرین — συνάντησις δύο θαλασσῶν·‖ ی نهرین — συνάντησις δύο ποταμῶν· ‖ [γραμ.] ی ساکنین — συνάντησις ἤτοι σύμπτωσις δύο ἀλλεπαλλήλων συμφώνων **[δακινέϊν]** ἄνευ μεσολαβήσεως φωνήεντος **[χαρεκὲ]** καὶ ἡ ἐκ ταύτης δυσκολία περὶ τὴν προφοράν.

التقاط } A. **ιλτικάτ** [ρζ. لقط, βλ. لقطه] ρ. ἀφ. τὸ εὑρίσκειν πρᾶγμα παραπεσὸν καὶ λαμβάνειν ἐκ τῆς γῆς, τὸ συλλέγειν, συλλογή: دکلدر ی قولای بونجه مسائلك δὲν εἶναι εὔκολος ἡ συλλογὴ τοσούτων ζητημάτων. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ایتدیکم میوه‌یی کاملاً یدم — ἔφαγον ὅλας τὰς ὀπώρας, ἃς συνέλεξα·‖ بو مسائلی کتب ایتمشدر — قهمیه‌دن τὰ ζητήματα ταῦτα συνέλεξεν ἐκ τῶν ἱερονομικῶν βιβλίων.

التقام } A. **ιλτικάμ** [ρζ. لقم, βλ. لقمه] ρ. ἀφ. κατάποσις, καταβρόχθισις βλωμοῦ [βοῦκας κτλ.]: ی—لقمه‌ك بر καταβρόχθισις βλωμοῦ· ‖ Ρμ. καταβροχθίζω, καταπίνω [αἰτ.] : —یونسی حوت اجل ایلدی آه τὸν Ἰωνᾶν ὁ ἰχθὺς τοῦ πεπρωμένου φεῦ! κατέπιε.

آلتلق } Τ.**ἀλτ-λήκ,** ὀν.τὸ ὑποκάτω τοῦ χάρτου τιθέμενον, κανὼν ἢ χάραξ χρησιμεύων διὰ τὴν εὐθυγραμμίαν ἐν τῇ γραφῇ.

آلتلو } Τ. **ἀλτ-λή,** ἐπθ. ὁ ἔχων κατώγαιον: اوستلو — ὁ ἔχων κατώγαιον καὶ ἀνώγαιον· ‖ βλ. آلتسز.

التماس } A. **ιλτιμάς** [ρζ. لمس] ρ. ἀφ. αἴτησις, ἀξίωσις φιλική,ἤτοι μὴ ἐπίσημος μεταξὺ προσώπων ἴσων κατὰ τὸν βαθμὸν καὶ τὴν κοινωνικὴν θέσιν ἢ καὶ ὀλίγῳ ἀνίσων: اوزرینه ی — فلانك ἐπὶ τῇ φιλικῇ ἀξιώσει τοῦ δεῖνος· ‖ خصوص — شایان ὑπόθεσις ἀξία φιλικῆς παρακλήσεως· § αἴτησις χάριτος ὑπὲρ προστατευομένου, προστασία, σύστασις· ‖ Ρμ. αἰτοῦμαι χάριτα ὑπέρ τινος, συνιστῶ, προστατεύω [δτ]: ایلدم — فلان ذاتدن ἐζήτησα χάριτα παρὰ τοῦ δεῖνος· § πλθ. التماسات.

التماسجی } Τ. **ιλτιμασ-τζή,** ὀν. ὁ συνειθίζων νὰ συνιστᾷ τοὺς οἰκείους αὐτοῦ καὶ ζητῇ χάριτας ὑπὲρ αὐτῶν·ὁ μὴ εὐνοῶν καὶ μὴ προστατεύων ἄλλους ἐκτὸς τῶν συστηθέντων αὐτῷ, προστατευομένων ὑπὸ μεγάλων προσώπων.

التماس کرده } Π. **ιλτιμάς-κερτέ,**ἐπθ. πρόσωπον ἢ πρᾶγμα προστατευόμενον,συνιστώμενον, σύστασις: ی — فلانك در εἶναι σύστασις [προστατευόμενος] τοῦ δεῖνος· ‖ خصوص اسعاف بیورلدی — ز اولان εἰσηκούσθη ἢ συστηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν ὑπόθεσις.

التماس نامه } Π. **ιλτιμάς-ναμέ,** ὄν. ἐπιστολὴ περιέχουσα φιλικὴν αἴτησιν, ἀξίωσιν.

التماع } A. **ιλτιμά** [ρζ. لمع] ρ. ἀφ. λάμψις· ‖Ρμ.λάμπω: ایدن نور عرفان — جبهه‌سنده τὸ φῶς τῆς παιδείας, ὅπερ ἐπέλαμπεν ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ.

آلتمش T. **ἀλτμὶς** [آلتى] ἀριθμ. ἑξήκοντα.

آلتمش T. **ἀλτμὶ-ἐρ,** ἀρθ. ἀνὰ ἑξήκοντα.

التمشلامق T. **ἀλτμὶ-λαμάκ,** ρ.οὐδ. φθάνω τὸν ἀριθμὸν ἑξήκοντα ἢ τὴν ἡλικίαν ἑξήκοντα, γίνομαι ἑξηκοντούτης.

آلتمشلق T. **ἀλτμὶ-λὶκ,** ἐπθ.ὁ ἀξίας ἑξήκοντα: ـی—πρᾶγμα ἀξίας ἑξήκοντα [παράδων]· § ὄν. νόμισμα ἀξίας ἑξήκοντα παράδων [ἐξηντάρι] § ἑξηκοντούτης: آدم—ἄνθρωπος ἑξηκοντούτης.

آلتمشلی T. **ἀλτμὶ-λή,** ἐπθ. ὁ περιέχων ἢ συνιστάμενος ἐξ ἑξήκοντα.

آلتمشنجی T. **ἀλτμὶ-ηνδζή,** ἀρθ. ἑξηκοστός.

التمك ἢ تمكلمك T. **ἐλε-τ-μέκ,** ρμ. μτδ. βάλλω νὰ κοσκινίσωσι [δοτ. αἰτ.]: —اوشاغه كور βάλλω τὸν ὑπηρέτην νὰ κοσκινίσῃ ἄνθρακας.

آلتنجی T. **ἀλτη-νδζή,** ἀρθ. ἕκτος.

التواء A. **ἰλτιβὰ** [ῥζ. لوى—لواء] ρ. ἀφ. τὸ περιελίσσεσθαι, συστρέφεσθαι ὡς σχοινίον καὶ τὰ τοιαῦτα, τὸ κλίνειν πρός τι, τὸ κυματίζειν·‖ ی — ظفر لوای **λιβάι ζαφὲρ ἰλτιβάϊ ὀσμανί,** σημαία νικηφόρος ὀθωμανική· § [ἀνατ.] πτυχή· § [χειρουρ.] στρέψις, συστροφὴ: ی شرایین—συστροφὴ ἀρτηριῶν πρὸς κατάπαυσιν αἱμορραγίας.

آلتون T. **ἀλτοῦν** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ آل طون κόκκινον χρῶμα] ὄν. χρυσός: — خالص ἄδολος χρυσός· ‖ ی—فرنك χρυσοῦς εὐρωπαϊκὸς κατωτέρας ἀξίας, ἤτοι 14 καρατίων·‖ — آق πλατίνα· ‖ اوتی — σκολόπενδρα [ψυτ.]. ‖ طوبی — ὡραῖος [κ. λ. σφαῖρα χρυσοῦ· λέγεται ἐπὶ μικρῶν ὡραίων παίδων]· § συνεκδ. πλοῦτος: بابای — πλούσιος· ‖ — کوکی ἱπεκακουάνα, ῥίζα ἐμετική· § [ἐπιθ.] χρυσοῦς: —ساعت—ὡρολόγιον χρυσοῦν·‖حروف—χρυσᾶ γράμματα·‖ طوپ—σφαῖρα χρυσῆ·[βοτ.] ἀκακία ἡ φαρνεσιανή, κ. γαζία.

آلتونجی T. **ἀλτουν-δζοῦ,** ὄν. χρυσοχόος, ὁ κατεργαζόμενος τὸν χρυσόν.

آلتونلامق T. **ἀλτουν-λαμάκ,** ρμ.μτδ.χρυσῶ, περιβάλλω διὰ χρυσῆς πλακός, ἢ χρυσοῦ στρώματος [αἰτ.].

آلتونلی T. **ἀλτουν-λοῦ,** ἐπθ. χρυσοῦς.

التهاب A.**ἰλτιχὰπ** [ῥζ. لهب] ρ. ἀφ. τὸ φλέγεσθαι,ἀνάπτειν, ἀνάφλεξις· §[ἰατρ.] φλόγωσις: قلب — φλόγωσις τῆς καρδίας, καρδίτις· ‖ دماغ — ἐγκεφαλίτις· ‖ قصبات — βρογχίτις· ‖ بلعوم — λαρυγγίτις· ‖ معده — γαστρίτις. ‖ Ρμ. φλέγομαι, ἀνάπτω· § πλθ. التهابات.

التهابلانمق T. **ἰλτιχαπ-λανμάκ,** ρμ. μσ. φλεγμαίνω, ἐρεθίζομαι, κ. φλογίζομαι [ἐπὶ μέλους τοῦ σώματος].

التهابی A. **ἰλτιχαπ-ί,**ἐπθ. φλογιστικός, φλογώδης [ἰατρ.]· § التهابیه **ἰλτιχαπιγέ.**

آلتی T. **ἀλτή,** ἀρθ. ἓξ: ده— ἓν ἔκτον· ‖ پاتلار —πολύκροτον·‖ کوشه — ἑξάγωνος·‖ قات — ἐξαπλοῦς·‖پارمق—**ἀλτὴ-παρμάκ,** ἑξάχειρ, ἤτοι ἄνθρωπος ἔχων ἐν τῇ χειρὶ ἢ τῷ ποδὶ αὐτοῦ ἓξ δακτύλους, ἢ θύννος ἤτοι μεγάλη παλαμύδα, ἢ εἶδος μεταξωτοῦ ὑφάσματος γραμμωτοῦ συνισταμένου ἀπὸ ἓξ διάφορα χρώματα.

التی T. **ἐλτί,** ὄν.σύννυμφος, ἤτοι ἡ σύζυγος τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ἀνδρός.

التیام A. **ἰλτιγιὰμ** [ῥζ. لأم] ρ. ἀφ. ἐπούλωσις,τὸ θεραπεύεσθαι [συνων.التحام]: بولمق — θεραπεύομαι: بولدی — یاره‌سی ἡ πληγὴ του ἐθεραπεύθη.

التیام پذیر Π. **ἰλτιγιὰμ-πεζίρ,** ἐπθ. ὁ ἐπιδεχόμενος ἐπούλωσιν,θεραπείαν [ἐπὶ τραύματος καὶ μτφρ.]: ایدی — جریحه‌سی ἡ πληγὴ αὐτοῦ ἦτο θεραπεύσιμος.

آلتیشر T. **ἀλτη-σέρ,** ἀρθ. ἀνὰ ἑξ.

آلتیلق T. **ἀλτη-λὶκ,** ἐπθ. ὁ ἔχων ἀξίαν ἓξ γροσίων κτλ.§ ὄν.ἐξάριον [νόμισμα].

آلتیلی T. **ἀλτη-λὴ** ἐπθ. ὁ συγκείμενος ἀπὸ ἓξ· § ὄν. τὸ ἐξάριον τῶν χαρτίων τοῦ χαρτοπαιγνίου.

آلج T. **ἀλήδζ,** βλ. آلیج.

الجاء A. **ἰλδζὰ** [ῥζ. لجأ] ρ. ἀφ. βία, καταναγκασμός, ἀπαίτησις ἐπιβλητική : ضرورتله بزه التجاء ایلدی—βιασθεὶς ὑπὸ τῆς πενίας [βίᾳ ἢ ἕνεκα πενίας] κατέφυγεν εἰς ἡμᾶς· §πλθ. الجآت : زمانیه— αἱ καιρικαὶ ἀπαιτήσεις.

الجام A. **ἰλδζὰμ** [ῥζ. لجم , βλ. لجام] ρ. ἀφ.χαλιναγώγησις, τὸ θέτειν χαλινόν: — اسب χαλιναγώγησις ἵππου.

الجمه A. **ἐλδζιμὲ** [πλθ. τοῦ لجام **ἰλδζὰμ**] ὄν. χαλινοί.

آلجه T. **ἀλ-δζά,** ἐπθ. ὑποκόκκινος.

آلجاجق T. **ἀλτδα-δζὶκ** [ὑποκ. τοῦ آلجاق] ἐπθ. ὀλίγον χθαμαλός, χαμηλούτσικος: طاغلر— ὄρη ὀλίγον χθαμαλά.

آلچاق T. **ἀλ-τδὰκ** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ آل γῆ] ἐπθ. χθαμαλός, χαμηλὸς [μτφ.] εὐτελής, ταπεινός, ποταπός: او— χαμηλὴ οἰκία· ‖ آدم — εὐτελής,ποταπὸς ἄνθρωπος· ‖ خویلی —ταπεινὸς τὰ ἤθη· ‖ کوکلو—μετριόφρων· ‖ طبیعتلی— ταπεινὸς τὸ φυσικὸν [τὸ φρόνημα], χαμερπής.

آلچاقراق T. **ἀλτδακ-ράκ,**ἐπθ. χθαμαλώτερος, ποταπώτερος.

آلچاقلاتمق T. **ἀλτδακ-λατμάκ,** ρμ. μτδ. χαμηλόνω, ταπεινῶ, ὑποβιβάζω, σμικρύνω [αἰτ.].

آلچاقلامق T. **ἀλτδακ-λαμάκ,** ρμ. μτδ. ἐξευτελίζω, προσβάλλω, [αἰτ.] § [οὐδ.] ἐξευτελίζομαι, γίνομαι χαμερπής, σαίνω, κολακεύω χαμερπῶς.

آلچاقلق T. **ἀλτδακ-λὶκ,** ἀφ. εὐτέλεια, ποταπότης, χαμέρπεια.

آلچالمق T. **ἀλτδα-λμὰκ,** ρμ. οὐδ. κύπτω, χαμηλόνω ὡς ὅταν διέρχηταί τις κάτωθι θύρας· § ἐξευτελίζομαι, φέρομαι χαμερπῶς· βλ. آلچاق.

آلچق T. **ἀλτδάκ,** βλ. آلچاق.

الچك T. **ἐλ-τδέκ,** ὄν. χειρόκτιον· τὸ σύνηθες الدون **ἐλτιδέν·** βλ.

آلچی T. **ἀλτδή,** ἢ طاشی آلچی **ἀλτδὴ ταὰὴ** γύψος [ἀραβ.جبس καὶ ἐπιστημονικῶς کبریتیت کلس βλ.].

الچی T. **ἐλ-τδή,** βλ. ایلچی.

آلچیلامق T. **ἀλτδη-λαμάκ,** ρμ. μτδ. χρίω διὰ γύψου [αἰτ.].

آلچیلی T. **ἀλτδη-λή,** ἐπθ. ὁ περιέχων γύψον, ἢ ὁ κεκαλυμμένος διὰ γύψου.

الحاج A. **ἐλ χὰδζζ** [ال ἀρθ.حاج ὄν.] ὄν. προσκυνητής· βλ. حاجی.

الحاج A. **ἰλχὰδζ** [ῥζ. حج] ρ. ἀφ. βία, ὑποχρέωσις.‖ Ρμ. βιάζω, ὑποχρεῶ [αἰτ.]. همان سز نقلنه استعجال ایلیکز دیو قالیپصو چوق زمان صیقشدیروب—ایلدی καὶ ἐβίασεν [αὐτὸν] λέγουσα «σπεύσατε πάραυτα νὰ διηγηθῆτε».

الحاح A. **ἰλχὰχ** [ῥζ. لح] ρ. ἀφ. ἐπίμονος παράκλησις,ἐκλιπάρησις πρὸς παραδοχὴν ἢ ἐκτέλεσιν πράγματός τινος·[ἐντονώτερον τοῦ ابرام و — درجه‌لرنده‌کی استرحام : ابرام ἢ μέχρι βαθμοῦ ἐπιμόνου παρακλήσεως ἱκεσία. ‖ Ρμ. παρακαλῶ, δέομαι ἐπιμόνως,θερμῶς· § πλθ. الحاحات **ἰλχαχὰτ·** ἀντὶ τούτου προτιμᾶται ἡ χρῆσις τοῦ ابرامات **ἰπραμάτ,** πλθ. τοῦ ابرام.

الحاد A. **ἰλχὰτ** [ῥζ. لحد] ρ. ἀφ. ἡ ἀπὸ τῆς εὐθείας ὁδοῦ παρέκκλισις, αἵρεσις [θρησκ.]: —اصحاب αἱρετικοί.

الحاصل A. **ἐλ-χασὶλ** [ال ἄρθρον, حاصل ὄν.] ἐπρ. ἐν ἑνὶ λόγῳ, τέλος : — ایش کوریلمدی ἐν ἑνὶ λόγῳ οὐδὲν κατωρθώθη· ‖ والحاصل **βὲ-λ-χασίλ,** ταὐτόσημον· βλ. καὶ حاصل.

الحاظ A. **ἐλχὰζ** [πλθ. τοῦ لحظ] ὄν. βλέμματα πλάγια, ἤτοι διὰ τῆς ἄκρας τοῦ ὀφθαλμοῦ.

الحاق A. **ἰλχὰκ** [ῥζ. لحق , βλ. لحوق] ρ. ἀφ. τὸ προστιθέναι ἢ προσθήκη, κατάταξις προσώπου εἰς ὅμιλον, τάξιν, ἢ πράγματος εἰς ἄλλο·προσάρτησις χώρας κτλ.[δοτ.]: درویشك—ی—قافله‌یه προσθήκη τοῦ δερβίσου εἰς τὴν συνοδίαν·‖ی — حرفك προσθήκη γράμματος [ἐν τέλει λέξεως· ἀντίθ. تو ادخال]· ‖ ی— مملكتك προσάρτησις χώρας.‖Ρμ. προσθέτω, προσαρτῶ [δοτ. αἰτ.]: ایتمك—ادانی [ایت] کلمه‌ك اخرینه προσθέτω εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως τὴν κατάληξιν [γέτ]· § πλθ. الحاقات · § βλ. καὶ التحاق.

الحال A. **ἐλ-χάλ,** βλ. فی.

الحالةهذه A. **ἐλ χάλετου χάζιχι** [ال ἄρθ. حالت ὄν. هذه ἀντ.] ἐπρ. τὴν σήμερον, ἐπὶ τοῦ παρόντος, εἰσέτι: تحصیل— ایله اشتغال ایلمکده‌در τὴν σήμερον ἐνασχολεῖται εἰς τὴν σπουδήν· ‖ — بر موقع معتنای تجارت

اولان کیرەسون ἡ Κερασοῦς ἤτις εἶναι τὴν σήμερον σπουδαῖα ἐμπορικὴ θέσις.

آلحم } A. **ἄλι χά-μίμ,** ἡ حاميم ذوات ζεβάτι **χά-μίμ,** κεφάλαια τοῦ Κορανίου ἀρχόμενα ἀπὸ τῶν δύο τούτων γραμμάτων, ὧν ἡ ἔννοια ἄγνωστος.

الحان } A. **ἐλχὰν** [πλθ. τοῦ لحن **λὰχν**] ὄν. μελῳδίαι, ᾄσματα: بلبل — μελῳδίαι, ᾄσματα ἀηδόνος· || كان — μελῳδίαι λύρας· || — نواز سامعه μελῳδίαι θωπεύουσαι τὸ οὖς.

الحذر } A. **ἐλ χαζὲρ** [ال ἄρθ. حذر ὄν.] προσοχή! : — ايناى عصردن — προσοχή! ἀπὸ τῶν συγχρόνων· προσοχή! [τουρκ. صاقن βλ.]

الحسد } A. **ἐλ χασὲδ** [ال ἄρθ. حسد ὄν.] ἐπφ. φθόνος! ἤτοι φθονῶ: — اول رنده كيم چكمش آياغن دهردن φθόνος ἐκείνῳ τῷ φιλοσόφῳ διότι ἀπέσυρε τὸν πόδα ἀπὸ τοῦ αἰῶνος [ἀπεδίωσε].

الحق } A. **ἐλ χὰκκ** [ال ἄρθ. حق ὄν.] ἐπρ. τῇ ἀληθείᾳ: — زمانده كوريلان محاسنك بيكده ἐν ἐπὶ τοῖς χιλίοις ἐγένετο ἐφικτὸν τοῖς προκατόχοις αὐτοῦ.

الحكم لله } A. **ἐλ χῶκμ λι-λλαχ,** [φράσις ἐκ τοῦ ἄρθ. ال, τῆς λ. حكم καὶ τοῦ الله· βλ.] ἡ θέλησις εἶναι τοῦ Θεοῦ, ἤτοι γεννηθήτω τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἢ ὅ,τι θέλῃ ὁ Θεὸς γίνεται: — يايلم نه تى وا κάμωμεν ! ὅ,τι θέλῃ ὁ Θεὸς γίνεται.

الحكم للغالب } A. **ἐλ χῶκμ λι-λ-γαλὶπ** [φράσις ἐκ τοῦ προηγ. τῆς προθ. ل **λὶ** καὶ τῆς λ. غالب] τὸ κράτος τοῦ ἰσχυροῦ, ἤτοι τὸ δίκαιον τοῦ ἰσχυροτέρου.

الحكم لمن غلب } A. **ἐλ χῶκμ λιμὲν γαλὲπ**] φράσις ἐκ τῶν προηγουμ. τῆς ἀντ. من καὶ τῆς λ. غلب] ταὐτὸν τῷ προηγουμένῳ.

الحمدلله } A. **ἐλ χαμὶδ λί-λλαχ** [φράσις ἐκ τοῦ ἄρθ. ال, τῆς λ. حمد καὶ τοῦ الله βλ.]: δόξα τῷ Θεῷ : او بلايى ده صاوديق — δόξα τῷ Θεῷ! διεφύγομεν καὶ τὸ κακὸν τοῦτο· || — على التمام δόξα τῷ Θεῷ ! ἐπὶ τῷ τέλει, ἤτοι ὅτι ἐτελείωσεν **[ἀλὲ-τ-τεμάμ]**· || — على كل حال δόξα τῷ Θεῷ! ἐν πάσῃ περιπτώσει **[ἀλλὰ κιόλλι χάλ]**· βλ. حمد καὶ الحمدالله **ἀι-χαμί-λλαχι.**

الخ } A. συντομία τοῦ اخره الى **ἰλὰ ἀχήριχι** =καὶ τὰ λοιπά· βλ. الى .

الد } A. **ἐλὲδ** [ρζ. لدّ] ἐπθ. ἐπίμονος, ἰσχυρογνώμων, ἄσπονδος: — خصم ἐχθρὸς ἄσπονδος, ἢ الخصام — **ἐλέδ-δ-λ-χησάμ,** ἄσπονδος τὴν ἔχθραν.

آلداتمق } T. **ἀλ-δατμάκ,** ρμ. μτδ. ἐξαπατῶ ἐν ἀγορᾷ ἢ ἄλλῃ πράξει, πλανῶ [αἰτ.]: بو شيده بنى الداندى μὲ ἠπάτησεν ἐν τῇ ὑποθέσει ταύτῃ·§μτχ. الداندا **ἀλδαδάν,** ὁ ἐξαπατῶν : الداندا احق βροχὴ λεπτή, ἢ ἀπρόοπτος [κατὰ λ. ἡ ἀπατῶσα τὸν εὐήθη]· || چوبان الداندا εἶδος πτηνοῦ [κατὰ λ. τὸ ἀπατῶν τὸν ποιμένα· ἄλλως καλεῖται آلاجه طاوق ὄρνις στικτή]. βλ. καὶ آلدامق .

آلداتمه جه } T. **ἀλ-δατμαδζά,** ὄν. δόλος, ἀπάτη, πανουργία.

آلداديجى } T. **ἀλ-δαδηδζή,** καὶ آلدايجى **ἀλδαϊδζὴ** [الداتّ] ἐπθ. ἀπατεών.

الداعى } A. **ἐδ-δαῖ** [ال ἄρθ. داعى ὄν.] ὄν. ὁ εὐχέτης·[τίθεται ἐν τοῖς ἐγγράφοις ἄνωθι τῆς σφραγῖδος ἢ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ γράφοντος, ὅταν οὗτος ᾖ κληρικός].

آلدامق } T. **ἀλ-δαμὰκ** [آل δόλος] ρμ. μτδ. ἀπατῶ· συνηθέστερον الداتمق βλ.

آلدانج } T. **ἀλ-δὰνδζ** [الداتمق] ἐπθ. εὐαπάτητος, ὁ εὐκόλως ἀπατώμενος.

آلدانغج } T. **ἀλ-δανγὴδζ** [آلداتمق] ὄν. δόλος, ἀπάτη, ψενάκη.

آلدانمق } T. **ἀλ-δανμάκ,** ρμ. μσ. ἢ πθ. ἐξαπατῶμαι ἢ εὑρίσκομαι ἐν τῇ ἀπάτῃ· ἐπαίρομαι, ἀλαζονεύομαι [δοτ.]: بر شيه — ἀπατᾶσθαι ἔκ τινος πράγματος.

الدانش } T. **ἀλ-δανὶς** [الداتمق] ρ. ἀφ. τὸ ἀπατᾶσθαι, ἀπάτη.

آلدايش } T. **ἀλ-δαγὶς** [آلدامق] ρ.ἀφ.τὸ ἀπατᾶν, ἀπάτη, δόλος.

آلدايجى } T. **ἀλ-δαγιδζή,** βλ. آلداديجى .

الدرمامق } ἢ آلدرمامق T. **ἀλ-δήρμα-μακ** ρμ. μτδ. δὲν ἀφίνω τινα νὰ λάβῃ τι [αἰτ. دن]: — بورندن قيل δὲν ἀφίνει νὰ λάβωσι τρίχα ἀπὸ τῆς ρινός του,ἀνθίσταται ὑπερηφάνως·§ [οὐδ.] δὲν δίδω σημασίαν, ἀδιαφορῶ, ποιῶ τὸν ἀδιάφορον, δὲν προσέχω,παραβλέπω, προσποιοῦμαι ὅτι δὲν βλέπω ἢ ἀγνοῶ [τῇ دن].

آلدرمق } ἢ آلدیرمق T. **ἀλ-δηρ-μάκ,** ρμ.διαμ. κάμνω ἢ βάλλω ἢ στέλλω τινὰ νὰ λάβῃ,ἀγοράσῃ τι,ἤτοι λαμβάνω ἢ ἀγοράζω διά τινος [δοτ. αἰτ.] § δίδω σημασίαν, σπουδαιότητα, προσέχω, ἐνδιαφέρομαι [τῇ دن].

الدعا } A. **ἐδ-δουὰ** [ال ἄρθ. دعا ὄν.] ἐπφ. ἡ εὐχή ! [τίθεται ἐν τέλει ἐπιστολῶν καὶ ἰσοδυναμεῖ τῷ: ἔρρωσο, ὑγίαινε].

الدون } ἢ الديون T. **ἐλ-διὸν** [ال χειρ] ὄν. χειρόκτιον: قاط — βάλλω χειρόκτια· || كيمك — φορῶ χειρόκτια.

الدونجى } ἢ الديونجى T. **ἐλδιὸνδζι,** ὄν. ὁ κατασκευαστὴς ἢ πωλητὴς χειροκτίων.

الدونجيلك } ἢ الديونجيلك T.**ἐλδιὸνδζιλὶκ** ὄν. ἡ τέχνη τοῦ κατασκευαστοῦ ἢ πωλητοῦ χειροκτίων.

الذ } A. **ἐλὲδζ** [παραθ. τοῦ لذيذ] ἐπθ. ἡδύτερος, νοστιμώτερος-τατος: چيلك ميوه لرك — يدر τὸ χαμαικέρασον εἶναι τὸ ἡδύτερον τῶν ὀπωρικῶν·|| لذائذ — **ἐλέδζι λεζαΐζ,** ἡ ἡδυτέρα τῶν ἡδονῶν.

الذى } A. **ἔλεζζι,** ἀντ. ἀναφ. ἐκεῖνος ὅστις.

الزاق } A. **ἰλζὰκ** [ρζ. لزق , βλ. لزوق] ρ.ἀφ. τὸ προσκολλᾶν, προσκόλλησις.

الزام } A. **ἰλζὰμ** [ρζ. لزم , βλ. لزوم] ρ. ἀφ. ἀποστόμωσις· ἐκμίσθωσις, πάκτωσις, παραχώρησις εἰσπράξεως κυβερνητικῶν φόρων γινομένη ἐκ μέρους τῆς κυβερνήσεως εἴς τινα ἰδιώτην πληρόνοντα τὸ ἀντίτιμον καὶ οὕτως ἀναλαμβάνοντα τὴν εἴσπραξιν: خصمك — ى ἀποστόμωσις τοῦ ἀντιπάλου· || اعشار — ἐκμίσθωσις δεκάτης· ‖ Ρμ. ἀποστομῶ, φιμῶ, ἐκμισθῶ, πακτόνω [αἰτ.]: — براهين قاطعه ايله خصمنى ايلدى διὰ πειστικῶν ἀποδείξεων ἐφίμωσε τὸν ἀντίπαλόν του· § πλθ. الزامات § βλ. التزام καὶ قضا .

الزاميات } A. **ἰλζαμ-ιγιάτ,** ὄν. πλθ. λόγοι λεγόμενοι πρὸς φίμωσιν τοῦ ἀντιπάλου : درميان ايتديكى — درجۀ وقوفى اثبات ايلدى οἱ λόγοι οὓς ἐξέθηκε πρὸς φίμωσιν τοῦ ἀντιπάλου ἀπέδειξαν τὸν βαθμὸν τῆς γνώσεώς του.

الزم } A. **ἐλζὲμ** [παραθ. τοῦ لازم] ἐπθ. ἀναγκαιότερος - τατος : بو ايشك تأخيرى — ὁ τοῦ ἀναβολὴ ἐκεῖνος ὅστις, ἀναγκαιότερον τῶν ἀναγκαιούντων.

الزميت } A. **ἐλζεμ-ιγέτ,** τὸ εἶναί τι λίαν ἐπάναγκες, ἀνάγκη κατεπείγουσα: مطلقه — ἀπύλυτος ἀνάγκη:

الست } A. **ἄλεστ,** οὖκ εἰμι; [λέξις τοῦ Κορανίου ἐν τῷ ἐδαφίῳ ἔνθα παρίσταται ὁ Θεὸς ἐρωτῶν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως τοὺς ἀνθρώπους : δὲν εἶμαι ὁ Κύριος ὑμῶν;] — روز ἢ يوم ἡ ἡμέρα τῆς δευτέρας παρουσίας· § ὁ χρόνος τῆς δημιουργίας τῶν πνευμάτων.

آلستا } Ιτ. **ἀλέστα** [à lesto] ἐπθ. ἕτοιμος, ταχύς· § ἐπρ. ταχέως. ‖ Ρμ: ايمك — ἑτοιμάζω.

السن } A. **ἐλσὲν** [βλ. لسان] ἐπθ. εὔγλωττος.

السن } A. **ἐλσὸν** [πλθ. τοῦ لسان **λισὰν**] ὄν. γλῶσσαι· συνηθέστ. ἐπόμ.

السنه } A. **ἐλσινὲ** [πλθ. τοῦ لسان] ὄν. γλῶσσαι: شرقيه ء — αἱ ἀνατολικαὶ γλῶσσαι· || صغار وكبار پادشاهه دعاخوان اولدى ء — αἱ γλῶσσαι τῶν μικρῶν καὶ τῶν μεγάλων εὐχονται ὑπὲρ τοῦ βασιλέως.

آلش } ἢ آليش T. **ἀλὶς** [آلمق] ρ. ἀφ. λῆψις : ويرش — **ἀλὶς βερίς,** λῃψοδοσία, ἐμπόριον, συναλλαγή, σχέσις· || ويرش ايتمك — κάμνω λῃψοδοσίαν,ἐμπορεύομαι, συναλλάττομαι· نه ويرش بكا كوره نه—τὸ κατ'ἐμέ,οὔτε λῆψις οὔτε δόσις,ἤτοι οὔτε νὰ λάβω οὔτε νὰ δώσω,οὐδεμία σχέσις·§ ἄποψις θέσεως, ρωπογραφία·βλ.καὶ آلم .

آلشديرمق } ἢ اليشديرمق T. **ἀλιὰ-δηρ-μάκ,** ρμ. μτδ. ἐθίζω τινὰ εἴς τι, συνειθίζω, γυμνάζω, ἐξημερῶ [ζῶον] ἐξοικειῶ· χλιαίνω τὸ ὕδωρ [αἰτ.] : — حيوانى συνειθίζω ζῶον ἀτίθασον εἰς τὸν χαλινόν,εἰς τὴν ἱππασίαν· || — اخترى συνειθίζω τὸ κλειδίον εἰς τὸ κλεῖθρον, ἤτοι κάμνω νὰ δουλεύῃ εὐκόλως· || — قپو قنادلرينى συνειθίζω τὰ παραθυρόφυλλα εἰς τὸ νὰ ἐφαρμόζωνται καὶ ἀνοιγοκλείωσιν εὐκόλως· βλ. καὶ تو .

آلشق } ἢ آلشيق T. **ἀλιὰκ** [آلشمق] ἐπθ. ἐξωκειωμένος, συνειθισμένος, ἐθάς, ἤμερος [δοτ.]: آدم — توتونه ἄνθρωπος συνειθισμέ-

νος νὰ καπνίζῃ·||اينك—آخورينه آلدمالرى صوبه‌لى صاحبنه ايتمش اولان آت—ى ايچون ايكى يوز غروش ويرمك·§ πελάτης: مشترى—πελάτης ἐξωκειωμένος.

آلشلمق T. **ἀλπὸ-πλ-μάκ,** ρμ. οὐδ. ἀπρόσ. τὸ ἐθίζεσθαι: آلشيلور **ἀλπὸπλήρ,** συνειθίζει τις: آلشلمى قولاى **ἀλπὸπλμασὴ κολάϊ,** εἶναι εὔκολον νὰ συνειθίσῃ τις.

آشمق T. **ἀλ-πὸ-μάκ,** ρμ. οὐδ. ἐθίζομαι, συνειθίζω, ἐξοικειοῦμαι, ἐξημεροῦμαι [δοτ.]: — صاحبنه حيوان آشمق τὸ ζῶον ἐξοικειοῦται πρὸς τὸν κύριόν του, συνειθίζει αὐτόν· § παρέρχεται ὁ ἰδρώς· βλ. ترلامق. § δουλεύω εὐκόλως [ἐπὶ κλειδίου ἢ θύρας]· βλ. آلشديرمق.

آشقان T. **ἀλπὸ-κὰν** ἢ آشقين **ἀλπὸ-κήν,** ταὐτὸν τῷ آشق βλ.

الصاق A. **ἰλσὰκ** [ρζ. لصق, βλ. لصوق] ρ. ἀφ. προσκόλλησις, σύνδεσις, συνένωσις: خطوخ—συνένωσις γραμμῶν σιδηροδρόμων ἢ τηλεγράφων· [δοτ.]: فلان تيور يولى خطنك خطنه—ى προσκόλλησις χαρτοσήμου ἐπὶ τοῦ πιστοποιητικοῦ·§ لفافه—, ἢ ربط—ἐπίδεσις ἐπιδέσμου.‖Ρμ. προσκολλῶ, συνδέω, συνενῶ [δοτ. αἰτ.]: علم ايتمك و خبره پول ويرمك و προσκολλῶ χαρτόσημον ἐπὶ τοῦ πιστοποιητικοῦ.

الطاف A. **ἐλτὰφ** [πλθ. τοῦ لطف] ὄν. χάριτες: الهيه—θεῖαι χάριτες·||عاملره—χάριτες κοιναὶ πρὸς πάντας·||مالايه—χάριτες ἀτελεύτητοι, ἄπειροι **[μὰ λὰ νιχαγέ].**

الطف A. **ἐλτὰφ** [παραθ. τοῦ لطيف] ἐπθ. τερπνότερος, χαριέστερος-τατος: — اهويه ὁ τερπνότερος τῶν σκοπῶν τῆς μουσικῆς· || لطائف—τὸ τερπνότερον τῶν ἀστείων διηγημάτων.

العاب A. **ἐλὰπ** [πλθ. τοῦ لعب] ὄν. παίγνια: ناريه—πυροτεχνήματα·||ناريه اشعال اولندى ἐκάησαν πυροτεχνήματα.

العياذ بالله A. **ἐλ ἠγιάζου πὶ-λλαχι** [φράσις ἐκ τοῦ ἄρθ. ال, τῆς λ. عياذ, τῆς προθ. ب, καὶ τῆς λ. الله]: καταφεύγω εἰς τὸν Θεόν· ὁ Θεὸς φυλάξαι! || انسان اكا نصل تحمل ايدر ὁ Θεὸς φυλάξαι! πῶς δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ ὑποφέρῃ τοῦτο:

الغاء A. **ἰλγὰ** [ρζ. لغو] ρ. ἀφ. ἀκύρωσις, κατάργησις [νόμου, διατάγματος, σωματείου, ἐφημερίδος, χαρτονομίσματος κτλ.]: ى—قوانم καταργήσεως χαρτονομίσματος. ‖ Ρμ. ἀκυρῶ, καταργῶ [αἰτ.]: اولندى—قوميسيون κατηργήθη ἡ ἐπιτροπή.

الغار T. **ἰλγάρ,** βλ. ايلغار.

الغاز A. **ἐλγὰζ** [πλθ. τοῦ لغز **λᾶγὰζ**] ὄν. αἰνίγματα.

الغاز A. **ἰλγὰζ** [ρζ. لغز] ρ. ἀφ. τὸ λέγειν αἴνιγμα, τὸ ὁμιλεῖν αἰνιγματωδῶς.

الغبطه A. **ἐλ γηπτὰ** [ال ἄρθ. غبطه ὄν.] ἐπφ. صبا! شانه‌زن زلف بناتسين—دὲ ζηλεύω αὖρα! κτενίζεις τὸν βόστρυχον τῶν γυναικῶν.

الغرض A. **ἐλ γαρὰζ** [ال ἄρθ. غرض ὄν.] ὄν. ὁ σκοπός, τὸ σκοπούμενον εἶναι· § ἐπφ. τέλος.

آلغنجار T. **ἀλγουνδζάρ,** ὄν. ἀγριοκέρασον· || آغاجى—ἀγριοκέρασος.

الف A. **ἐλφ,** ἀρθ. χίλιοι, αι, α: اول—**ἔλφι ἐββέλ,** ἡ πρώτη χιλιετηρὶς ἀπὸ τῆς Ἐγίρας: سليم اولك سلطنتى اواخر—اولمه مصادفدر ἡ βασιλεία Σελὶμ τοῦ Α΄ συμπίπτει περὶ τὰ τέλη τῆς πρώτης χιλιετηρίδος· || ثانى—ἡ δευτέρα χιλιετηρὶς ἀπὸ τῆς Ἐγίρας· § πλθ. الوف **ὄλοὺφ** καὶ آلاف **ἀλαάφ.**

الف A. **ἐλίφ,** τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου γράμματος τοῦ ἀλφαβήτου: ى كورسه—**ἐὰν ἴδῃ τὸ ἐλίφ,** ἐκλαμβάνει αὐτὸ ὡς δοκόν, ἤτοι ἀγράμματος· || كوفيان—τὸ **ἐλίφ** τῶν **Κιθφὶ** [βλ. كوفى], ἤτοι πρᾶγμα κυρτόν· || ه—ى—**ἐλιφὶ ἐλιφινέ,** τὸ ἐλίφ ἐπὶ τοῦ ἐλίφ, ἤτοι ἀκριβῶς, κατὰ γράμμα· || استوا—μεσημβρινὸς [ἀστρον.] § [ἐπθ.] εὐθύς, εὐθυτενής, κανονικός: پارمقلى—ὁ ἔχων δακτύλους εὐθυτενεῖς·|| كبى—قد دلاراسى τὸ ὡραῖον ἀνάστημά της εἶναι ὡς τὸ ἐλίφ [εὐθυτενές]·|| βλ. الفباء.

الفاظ A. **ἐλφὰζ** [πλθ. τοῦ لفظ] ὄν. λέξεις: مترادفه—λέξεις συνώνυμοι·|| رقيقه—λέξεις λεπταὶ τὴν προφορὰν καὶ τερπναὶ τὴν ἔννοιαν [ἀντιθ. جزل βλ.]·|| مهمله—λέξεις ἄνευ ἐννοίας [βλ. مهملات]·|| تناسب—ἡ συμμετρία τῶν λέξεων· || معانى ايچون آينه‌ء شاندر—αἱ λέξεις εἶναι διὰ τὴν ἔννοιαν λαμπρὸν κάτοπτρον.

الفاف A. **ἐλφὰφ** [πλθ. τοῦ لف **λὶφφ**] ὄν. πυκνὰ δένδρα ὧν οἱ κλάδοι εἶναι συμπεπλεγμένοι πρὸς ἀλλήλους: قصرى محيط خدائق—ـّ اولان τὰ πυκνὰ δένδρα τῶν κήπων τὰ περιβάλλοντα τὸ περίπτερον· [ὁ ἐν. ἄχρηστ.].

الفباء A. **ἐλιφ-πά,** ὄν. ἀλφάβητον ἢ ἀλφαβητάριον λεγόμενον καὶ ى جزئى الفباء **ἐλιφπὰ ὄζσζί.**

الفبائى A. **ἐλιφ-πάϊ,** ἐπθ. ἀλφαβητικός· § θ. الفبائيه.

الفت A. **ὄλφέτ,** ρ. ἀφ. θ. σχέσις, συναναστροφή, οἰκειότης, ἕξις, φιλία: سيئه—κακὴ ἕξις· || و محبت—σχέσις καὶ φιλία· || —قالقار ارادن قوت بولنجه كلفت ارادن θῆ, αἱ ἐθιμοτυπίαι ἐκλείπουσι· || —نه هيچ طوتلماز δὲν χορταίνει τις τὴν συναναστροφὴν αὐτοῦ **[ὄλφετινέ].** ‖ Ρμ. κάμνω σχέσιν, γνωριμίαν, συναναστρέφομαι, ἐθίζομαι, ἐξοικειοῦμαι [τῇ ايله]: ايتشدر—كوچكدن برى اوقويوب يازمقله مشغول اولمق μικρᾶς ἡλικίας ἐσυνείθισεν εἰς τὸ ἀναγινώσκειν καὶ γράφειν· || —تاتارلر باركير اوزرنده اويومقله ايتشلردر οἱ Τάταροι ἐσυνείθισαν νὰ κοιμῶνται ἐπὶ τοῦ ἵππου.

الفتكر Π. **ὄλφὲτ-γκέρ,** ἐπθ. ὁ ποιῶν σχέσιν, ὁ συναναστρεφόμενος.

الفتكرى Π. **ὄλφὲτ-γκερί,** ἀφ. τὸ ποιεῖν σχέσιν, συναναστροφήν, συναναστροφή.

آلفته Π. **ἀλσφτὲ** [μτχ. τοῦ آلفتمك] ἐξεστηκώς, ἔκδοτος, ἐρωτόληπτος: الفت—، نسوان ايچ ايچون ἤτο ἔκδοτος εἰς τὴν σχέσιν τῶν γυναικῶν· § قارى—γυνὴ πόρνη, δημοσία.

آلفتهلك T. **ἀλσφτε-λίκ,** ἀφ. ἡ κατάστασις τοῦ ἐξεστηκότος, τοῦ ἐρωτολήπτου, ἢ τῆς δημοσίας γυναικός.

آلق T. **ἀλήκ,** βλ. آليق.

القاء A. **ἰλκὰ** [ρζ. لقى] ρ. ἀφ. τὸ ρίπτειν, ρίψις· § μτφ. τὸ εἰσηγεῖσθαι, εἰσήγησις [ἰδίᾳ ἐπὶ κακοῦ]: ى صليب فى الماء آيينى—**ἰλκάϊ σαλίπι φὶ-λ-μὰ ἀϊνί,** ἡ τελετὴ τῆς ρίψεως τοῦ Σταυροῦ εἰς τὸ ὕδωρ, ἤτοι ἡ ἑορτὴ τῶν Θεοφανείων·||فساد تخم ى—τὸ σπείρειν [ρίπτειν] τὸν σπόρον τῆς ταραχῆς.‖Ρμ.[δοτ. αἰτ.]: خاچى صويه—ايتمك ρίπτω τὸν Σταυρὸν εἰς τὴν θάλασσαν [κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Θεοφανείων]·|| ترلايه تخم—ايتمك ρίπτω σπόρον εἰς τὸν ἀγρόν, ἤτοι σπείρω·||ى نفاق ايتمك—ἐνσπείρω διχόνοιαν·||كيمسه‌يه پر خبر—ايتمك εἰσηγοῦμαί τινι εἴδησίν τινα·§ πλθ. القاآت εἰσηγήσεις: دە پولندى—طلم پر εὑρέθη ἓν τισὶν εἰσηγήσεσιν, ἤτοι εἰσηγήσατο πράγματά τινα [ἐπὶ κακοῦ].

القاب A. **ἐλκὰπ** [πλθ. τοῦ لقب] ὄν. ἐπώνυμα: تشريف—ἐπώνυμα τιμητικὰ·§ τίτλοι τιμητικοὶ ἀπονεμόμενοι τοῖς βαθμούχοις πολιτικοῖς, στρατιωτικοῖς καὶ θρησκευτικοῖς ὑπαλλήλοις τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους, ὡς دولتلو **ἐεβλετλοῦ,** سعادتلو **σεαἐετλοῦ,** عزتلو **ἰζζετλοῦ,** سماحتلو **σεμαχατλοῦ** κτλ. βλ. λ. Οἱ τίτλοι οὗτοι καλοῦνται القاب رسميه **ἐλκάπι ρεσμιγέ,** τίτλοι ἐπίσημοι· || —بلا **πίλα ἐλκάπ,** ἄνευ τίτλων· || —ال بعد **πάἐε-λ-ἐλκάπ,** μετὰ τοὺς τίτλους· § ἀντὶ ἐνικοῦ: رتبه ثالثه [رفعتلو] يدر—ὁ τίτλος **[ριφατλοῦ,** βλ. λ.] εἶναι τίτλος τοῦ τρίτου βαθμοῦ.

القاح A. **ἰλκὰχ** [ρζ. لقح] ρ. ἀφ. γονιμοποίησις [φσ. ἱστ.]: ظاهر—ἰλκάχι ζαχίρδ, ἢ ὀρθότερον—ال ظاهر **ζαχίρδ-λ-ἰλκάχ,** καὶ τὸ θ.—ال ظاهرة **ζαχίρετδ-λ-ἰλκάχ,** φανερόγαμος: —نباتات ظاهرة ال φυτὰ φανερόγαμα· || —خفى ال **χαφὶδ-λ-ἰλκάχ,** καὶ τὸ θ.—ال خفية **χαφίγετδ-ἰλκάχ,** φυτὰ κρυπτόγαμα·||بالواسطه—**ἰλκάχι πὶ-λ-βασητά,** διχογαμία·||συνών. تلقيح, βλ.

آلقش T. **ἀλκὶς** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ آلق] ὄν. ἐπευφημία, ζητωκραυγή: كوستركمكده ايدى—اوزرينه هرطرفدن پانتαχόθεν ζητωκραυγαὶ ἐπὶ ζητωκραυγῶν ἐξεδηλοῦντο.

آلقشلامق T. **ἀλκπὸ-λαμάκ,** ἢ آلقيشلامق ρμ. μτδ. ἐπευφημῶ, ζητωκραυγάζω [αἰτ.]: —امپراطوريچه‌يى ζητωκραυγάζω τὴν αὐτοκράτειραν· || —ياسيله ἐπευφημῶ διὰ τῆς ἐπευφημίας ζήτω **[γιαὰὰ νιτασὶ-ιλε].**

آلقلاشمق T. **ἀλπκ-λαὰμάκ,** βλ. آليقلاشمق.

القصه A. **ἐλ κπὰὰ** [ال ἄρθ.] ἐπφ. ἐν συντόμῳ, ἐνὶ λόγῳ, τέλος: شدت—حرمان كاله يتدكده ἐνὶ λόγῳ ὅτε ἡ μεγάλη στέρησις ἔφθασεν **[γεττίκτε]** εἰς τὴν ἐντέλειαν.

آلقول Γλ. **ἀλκὸλ** [alcool] ὄν. οἰνόπνευμα· βλ. كئول.

آلقولا Γλ. **ἀλκολὰ** [alcoolat] ἐπθ. οἰνοπνευματικός· βλ. كحول.

آلقوله Γλ. **ἀλκολὲ** [alcoolé] ἐπθ. οἰνοπνευματοῦχος· βλ. كحولى.

آلقوليك Γλ. **ἀλκολὶκ** [alcoolique] ἐπθ. οἰνοπνευματικός.

الك Τ. **ἐλέκ,** ὄν. κόσκινον [τὸ ἐκ λεπτοῦ ὑφάσματος κατεσκευασμένον· τὸ δὲ ἀπὸ μεταλλικοῦ σύρματος ἢ ἀπὸ χορδῆς λέγεται قالبور, καὶ τὸ ἐκ τριχὸς تيز βλ.]: دن كچيرمك — περνῶ ἀπὸ τὸ κόσκινον, ἐκλέγω· || دن كچمش — περασμένος ἀπὸ τὸ κόσκινον, ἐκλεκτός· || اونى الدى — τὸ ἄλευρόν του ἐκοσκίνισε, τὸ κόσκινόν του εἰς τὸν τοῖχον ἀνήρτησεν, ἤτοι ἔκαμε τὴν δουλειάν του, δὲν ἔχει πλέον ἀνάγκην νὰ ἐργάζηται [πρμ.].

الك Τ. **ἴλέκ,** βλ. ايلك.

الكا Τ. **ὄλκά,** ἢ اولكه **ὄλκὲ** [ἀρθ. الكه] χώρα, ἐπαρχία, κράτος· βλ. اولكه.

الكتريق Ελ. **ἐλεκτρὶκ,** ὄν. ἠλεκτρισμός: مثبت — θετικὸς ἠλεκτρισμός· || منفى — ἀρνητικὸς ἠλεκτρισμός· || — قطب ἠλεκτρόδιον· || — حامل ἠλεκτροφόρον· || — آلت ἠλεκτροκινητήρ· || — مولد ἠλεκτρογόνον· || — مقناطيسى ἠλεκτρομαγνήτης· || — كيميائى ἠλεκτροχημεία· || — حيانى, ἢ حيوانى — ἠλεκτροφυσιολογία· || — قوى ἠλεκτροδυναμική· || — مقياس, ἢ يا — ἠλεκτρόμετρον· || — مقايسهٔ ἠλεκτρομετρία.

الكتريق بين Π. **ἐλεκτρὶκ-πὶν,** ὄν. ἠλεκτροσκόπιον.

الكتريق پيما Π. **ἐλεκτρὶκ-πεϊμά,** ὄν. ἠλεκτρόμετρον.

الكتريق پيمايى **ἐλεκτρὶκ-πεϊμαγί,** ἀφ. ἠλεκτρομετρία.

الكتريقى Α. **ἐλεκτρικί,** ἐπθ. ἠλεκτρικός: حيوانى ἢ حيانى ، — ἠλεκτροζωικός· || كيميائى ، — ἠλεκτροχημικός· || غلوانى ، — ἠλεκτρογαλβανικός· || باللماء ، — **ἐλεκτρικὶὶ πὶλ-μά,** ὑδροπλεκτρικός· || — داوى ἠλεκτροθεραπευτική· §θ. الكتريقيه.

الكتريقيت Α. **ἐλεκτρικ-ιγιέτ,** ἀφ. ἠλέκτρισις: — قابل ἠλεκτρίσιμος, ἐπιδεκτικὸς ἠλεκτρίσεως.

الكجى Τ. **ἐλεκ-τσή,** ὄν. ὁ κατασκευαστὴς ἢ πωλητὴς κοσκίνων· § ἄνθρωπος κακῶς ἐνδεδυμένος· § γυνὴ ὑπόπτου διαγωγῆς, ἄσεμνος.

الكجيلك Τ. **ἐλεκ-τσιλίκ,** ἀφ. ἡ τέχνη τοῦ κατασκευαστοῦ ἢ πωλητοῦ κοσκίνων· § κακὸς ἱματισμός· ὕποπτος διαγωγὴ γυναικός.

الككنج Α. **ἐλ κεκένδζ,** βλ. كاكنج.

الكلك Τ. **ἰλκ-λίκ,** βλ. ايلكلك.

الكلەمك Τ. **ἐλεκ-λεμέκ,** ρμ. μτδ. κοσκινίζω [αἰτ.]· βλ. المك.

الكيم صاغمه Τ. **ἐλεγὶμ σαγμὰ** [κατὰ τὸ لهجه λέξις ἀρχαία ἐκ τοῦ الك **ἐλὲκ** κόσκινον, καὶ τοῦ صاغمه ἀμελκτὸς] ὄν. οὐράνιον τόξον· βλ. علائم سماء **ἀλαϊμι σεμά.**

الكن Α. **ἐλκὲν** [βλ. لكنت] ἐπθ. τραυλός.

آلكونه Π. **ἀλ-γκιονὲ** [ἀλ ἐρυθρός, كونه χρῶμα] ὄν. φυκίον, κ. φυκιασίδι, κοκκινάδι· βλ. καὶ كلكونه καὶ غازه.

الكيمياء Α. **ἐλ-κιμγιά,** ὄν. θ. Ἀλχημεία, χημεία· βλ. كيمياء.

الكين Τ. **ἴλκ-ιν,** βλ. ايلكين.

آللاق Τ. **ἀλ-λὰκ** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ آل δόλος] ἐπθ. δόλιος, πανοῦργος, ραδιοῦργος, ἄστατος: بوللاق —, ἢ مالاق — ποικιλόχρους εἰς βαθμὸν γελοῖον, συγκεχυμένος, ἄνω κάτω· βλ. آلاجه.

اللشمك Τ. **ἐλ-λεσμέκ,** ρμ. ἀλλ. παλαίω μετά τινος, ἔρχομαι εἰς χεῖρας· ποιῶ ἀμοιβαίως ἀστειότητα διὰ τῆς χειρός· ὠθῶ ἀμοιβαίως ἄλλον ὅπως δοκιμάσω τὴν δύναμιν· δίδω τινὶ ἀμοιβαίως τὴν χεῖρα πρὸς χαιρετισμόν.

آللق Τ. **ἀλ-λήκ,** ἀφ. ἐρυθρότης· § ὄν. φυκίον, κ. φυκιασίδι, κοκκινάδι· βλ. آقلق.

آللم قللم Τ. **ἀλλὲμ καλλὲμ** [φράσις ἐπιρρηματική, ἥτις κατὰ τὸ لهجه φαίνεται ἐκ τοῦ الله اعلم قيل و قال] τέχνασμα, ραδιουργία, σκευωρία· παντὶ σθένει: ايكك —πείθω ἐπιτηδείως, ἀπατῶ, λέγω τοῦτα κεῖνα· || آللم قللم ايتدك προσεπαθήσαμεν διὰ παντὸς τρόπου, τὰ πάντα ἐποιήσαμεν.

اللمك Τ. **ἐλ-λεμέκ,** ρμ. μτδ. χειρομαλάσσω, ὠθῶ διὰ τῆς χειρός· μτφ. διώκω, ἀποπέμπω [αἰτ.].

اللمه Τ. **ἐλ-λεμὲ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. ἐκλεκτός, ὁ διὰ τῆς χειρὸς ἐκλελεγμένος, κ. διαλεγμένος: كومور — ἄνθρακες ἐκλελεγμένοι διὰ τῆς χειρός, ἄνευ κόνεως· βλ. الم.

اللنجى Τ. **ἐλλι-νδζί,** ἀρθ. πεντηκοστός.

اللنمك Τ. **ἐλ-λενμέκ,** ρμ. πθ. μαλάσσομαι· ἀποδιώκομαι διὰ τῆς χειρός, ἀποβάλλομαι, ἀποπέμπομαι.

اللو Τ. **ἐλ-λί,** ἐπθ. ὁ ἔχων χεῖρα: درت — τετράχειρ [ζῶον]· § ὁ ἔχων λαβήν, κ. μανίκι [δοχεῖον, ἐργαλεῖον]. ἢ اللى

الله Α. **ἀλλὰχ,** [ال ἄρθ. الله Θεὸς] ὄν. ὁ Θεός: تعالى —**ἀλλὰχ τεάλλα,** ὁ ὕψιστος Θεός· || اكبر — **ἀλλὰχ ἐκπὲρ,** ὁ Θεὸς εἶναι ὕψιστος, δόξα τῷ Θεῷ, ὕψιστε Θεέ! || اعلم — **ἀλλὰχ ἀλὲμ** [κ. **ἄλλαλεμ**] ὁ Θεὸς οἶδε, πιθανῶς, ἂν δὲν ἀπατῶμαι· || كريم —**ἀλλὰχ κερίμ,** ὁ Θεὸς εἶναι γενναιόδωρος, ἔχει ὁ Θεός, μέγας ὁ Θεός, ἤτοι δὲν ἀπελπίζω· || — **بارك ٭ἀρεκ ἀλλάχ,** εὐλογημένος εἶη ὁ Θεὸς [ἐπιφων. δοξολογίας]· || — — Θεέ μου! Θεέ μου! [ἐπιφων. ἐκπλήξεως καὶ δυσαρεσκείας]· || ايچون —, ἢ عشقچون — δι' ἀγάπην τοῦ Θεοῦ! ἢ سور ى — ايسه ἐὰν ἀγαπᾷς τὸν Θεόν, πρὸς Θεοῦ! || — حقچون **ἀλλὰχ χακκὴ ἰτσούν,** μὰ τὸν Θεόν· || كوسترمسون —, ἢ اسيركسون —, ἢ ايتسون — , ἢ صاقلاسون — , ὁ Θεὸς φυλάξαι! || ويره — , ἢ ويرسون — ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ, εἴθε· || قولاى كتيره —, ἢ ميسر ايليه —**ἀλλὰχ μουγεσσὲρ ἐϊλεγιέ,** ὁ Θεὸς νὰ τὰ φέρῃ εὔκολα, δεξιά! || راضى اولسون — ὁ Θεὸς εἴη εὐχαριστημένος [ἀπὸ σοῦ, ἢ ἀπ' αὐτοῦ], καλὸν νὰ ἔχῃς, ἢ νὰ ἔχῃ· [εὐχὴ πρὸς ἔκφρασιν εὐαρεσκείας ἢ εὐχαριστίας βλ. καὶ رضى]· || والله **βάλλαχι,** ἢ بالله **٭ιλλαχι,** ἢ تالله **τάλλαχι,** μὰ τὸν Θεόν· || βλ. سبحان, ماشاءالله, انشاءالله, معاذالله.

اللەمك Τ. **ἐλ-λεμέκ,** βλ. اللمك.

اللهى Α. ἢ Π. **ἀλλαχ-ί,** ὄν. ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, ἅγιος· § πλθ. περσ. اللهيان **ἀλλαχιάν.**

آللى Τ. **ἀλ-λή,** ἐπθ. ὁ περιέχων εἴδη βεβαμμένα ἐρυθρά· βλ. يشيللى.

اللى Τ. **ἐλλί,** ἀρθ. πεντήκοντα: كتاب — πεντήκοντα βιβλία· كشى — يوز ἑκατὸν πεντήκοντα ἄνθρωποι· βλ. καὶ اللو.

الليشر Τ. **ἐλλι-σέρ,** ἀρθ. ἀνὰ πεντήκοντα: غروش الدق — ἐλάβομεν ἀνὰ πεντήκοντα γρόσια [ἕκαστος].

الليلك Τ. **ἐλλι-λίκ,** ἐπθ. ὁ ἔχων ἀξίαν πεντήκοντα παράδων, γροσίων, κτλ. [νόμισμα, ἢ πρᾶγμα]· § ὁ περιέχων ἢ συγκείμενος ἐκ πεντήκοντα μερῶν· § πεντηκοντούτης: آدم — ἄνθρωπος πεντηκοντούτης.

آلم Τ. **ἀλὴμ** [آلمق] ἀφ. λῆψις, ἀγορά: صانم — ἀγοραπωλησία· § χωρητικότης: ال — ى χωρητικότης χειρός, δράξ· § ἔκτασις, ἣν διανύει βλῆμα ἢ ὀφθαλμός: ى — كوز ὅσον δύναται νὰ ἴδῃ, ἢ ὅσον ἐκτείνεται ὁ ὀφθαλμός.

الم Α. **ἐλέμ,** ὄν. πόνος, ὀδύνη, ἄλγος, κακόν [σωματικὸν ἢ ψυχικόν]: كدر — الله ويرمسون ὁ Θεὸς ὀδύνην, θλῖψιν νὰ μὴ δώσῃ [ὑμῖν]· || موته مبشر استراحت نظريله باقانلردن ايدى — ἦτο ἐκ τῶν θεωρούντων τὸ κακὸν τοῦ θανάτου ὡς ἄγγελον ἀναπαύσεως· || چكمك —ὑποφέρω πόνον, ὀδύνην, λύπην, πάσχω, λυποῦμαι· || — ويرمك προξενῶ πόνον, ἄλγος, θλίβω, βασανίζω· §[ιατρ.]: معده — γαστραλγία· || الاذن — **ἐλέμῦσ-λὸζν,** ὠταλγία· || عصب — νευραλγία· || السن — **ἐλέμῦσ-σ-σίνν,** ὀδονταλγία· || رحم — μητραλγία· || حال — σπληναλγία· || معائى — ἐντεραλγία· || مثانه — κυσταλγία· § πλθ. آلام.

الما Τ. **ἐλμά,** ὄν. μῆλον· εἴδη μήλων: 'اماسيا ارناود' فريق' جانيك' مسكت الماسى **ἀμάσια, ἀρναούτ, φερῆκ, δζανίκ, μισκὲτ ἐλμασῆ·** || — قزل μῆλον ἐρυθρόν· [ἄλλοτε οὕτως ἐκαλεῖτο ἡ Ρώμη] || آغاجى — μηλέα· § μτφ. σφαῖρα, σφαιροειδής: سى — كوز στρογγύλος ὀφθαλμός· || سى — چكه στρογγύλη σιαγών· § ير — يارسى τὸ ἥμισυ ἑνὸς μήλου, ἤτοι μεγάλη ὁμοιότης· || — آجى πικρὰ μηλέα [εἶδος δένδρου, ἐξ οὗ ἐξάγεται ἔλαιον]· || سى — دوه στρύχνος, στραμμώνιον [φτ.]· || ير — سى فرنك γεώμηλον, γογγύλη· || سى — ير پاتاتا· || باش — εἶδος νήσσης· || شرابى — μηλίτης οἶνος.

الماجق Α. **ἐλμα-δζήκ,** ὄν. μικρὸν μῆλον· § ἡ κεφαλὴ τοῦ ὀστοῦ τοῦ μηροῦ.

الماجى Τ. **ἐλμα-δζή,** ὄν. μηλοπώλης.

الماح Α. **ἰλμὰχ** [ῥιζ. لمح] ρ. ἀφ. τὸ ποιεῖν τι λάμπειν· τὸ νὰ δεικνύῃ ὡραία κόρη

ἢ γυνὴ ὀλίγον τὸ πρόσωπον αὐτῆς καὶ εἶτα νὰ κρύπτῃ αὐτό· § βλ. καὶ تليح.

الماس Α. **ἐλμὰς** [κατὰ τὸ لغت كتابى ἐκ τοῦ ἐλλ. ἀδάμας] ὄν. ἀδάμας: — ريزه κόνις ἀδάμαντος· § τίτλος θωπείας: — **ἐλμα-δίμ,** ἀγαπητέ! [διαμάντι].

الماسپاره Π. **ἐλμὰς-παρέ,** ὄν. τεμάχιον ἀδάμαντος.

الماستراش Π. **ἐλμὰς-τράς,** ὄν. χρυσοχόος κατεργαζόμενος τὸν ἀδάμαντα· βλ. الماسجى § κρύσταλλος.

الماس ريزه Π. **ἐλμὰς-ριζέ,** ὄν. κόνις ἀδάμαντος.

الماسجى Τ. **ἐλμασ-δζή,** ὄν. χρυσοχόος κατεργαζόμενος τὸν ἀδάμαντα.

الماسيه Α, **ἐλμασ-ιγέ,** ὄν. γλύκυσμα πηκτὸν ἔχον ὄψιν κρυστάλλινον.

الماع Α. **ἰλμὰ** [ρζ. لع] ρ. ἀφ. τὸ ἀνάπτειν, τὸ ποιεῖν τι λάμπειν· § τὸ ποιεῖν σημεῖον, νεῦμα.

المالق Α. **ἐλμα-λήκ,** ὄν.δάσος ἐκ μηλεῶν.

المالى Τ.**ἐλμα-λή,**ἐπθ. μήλινος, κατεσκευασμένος ἐκ μήλων [γλύκυσμα κτλ.].

آلمان **ἀλαμάν,** ἢ آلمانيالى **ἀλαμάνια-λη,** ὄν. Γερμανός.

آلماناق **ἀλμανὰκ** [Almanach] ὄν. ἡμερολόγιον.

آلمانيا **ἀλαμάνια,** ὀν. κ. Γερμανία.

المح Α. **ἐλμάχ,** ἢ المحى **ἐλμαχὴ** [ἐκ τοῦ لمحه] ἐπθ. ὁ παρατηρῶν τὰ πάντα ἐπισταμένως καὶ μετὰ προσοχῆς, ὁ περιεργαζόμενος.

المزدكان Π. **ἐλεμ-ζετεγκιάν,** πλθ. τοῦ مزده.

المزده Π. **ἐλεμ-ζετέ,** ἐπθ. ὁ ὑποστὰς λύπας, πόνους, ταλαίπωρος, δύστηνος: — عاشق ἐραστὴς τλήμων· ‖ — دل καρδία τλήμων·§πλθ. المزدكان **ἐλεμζετεγκιάν:** — غربت οἱ ταλαιπωρούμενοι ἐκ τῆς ἀποδημίας.

المع Α. **ἐλμὰ** ἢ المى **ἐλμαῖ** [ρζ. لع] ἐπθ. ἀγχίνους, εὐφυέστατος ἄνθρωπος.

المعين Α. **ἐλ μουῖν** [ال ἄρθ. معين ὄν.] ὁ βοηθός, ὁ Θεός.

آلمق Τ. **ἀλμάκ,** ρμ.μτδ. لمبانو, κ.παίρνω: [αἰτ.] — صاتين ἢ صاتون ἀγοράζω· ‖ — اودونج ἢ برج λαμβάνω δάνειον, δανείζομαι χρήματα·‖ —صغوق κρυολογῶ·‖ صولوق ἢ — نفس ἀναπνέω, ἀναπαύομαι [λαμβάνω ἀναπνοήν]· ‖ — صورتى λαμβάνω ἴσον, ἀντίγραφον, ἀντιγράφω· ‖ — عبرت λαμβάνω μάθημα, διδάσκομαι ἐκ τῆς συμφορᾶς ἄλλου· ‖ خيزينى — παίρνω τὴν ὁρμήν, κατευνάζομαι·‖ فتيلى ἢ —فتيل ἀνησυχῶ, ἐξάπτομαι, ὀργίζομαι·‖اوستنه —, ἢ — يوكنه, ἢ—عهدهسنه ἀναλαμβάνει τις νὰ κάμῃ τι ὑπ' εὐθύνην του·‖ —اطرافنى περικυκλῶ, πολιορκῶ·‖ — آتش ἀνάπτω, παίρνω φωτιά· ‖ — سوز παίρνω λόγον, λαμβάνω τὴν ὑπόσχεσίν τινος· ‖ —جواب λαμβάνω ἀπάντησιν, κόπτω τὴν ἐλπίδα· ‖ — قيز νυμφεύομαι· ‖— قارى συζεύγνυμαι·‖— كوز θαμβόνω τοὺς ὀφθαλμοὺς[ἐπὶλαμπροῦ ἀντικειμένου]·‖—كوكل κερδίζω τὴν συμπάθειαν,παίρνω τὴν καρδίαν, ἱκανοποιῶ τινα· ‖ — مسخره يه περιπαίζω, περιγελῶ τινα· ‖ —يول διανύω ὁδόν, ὁδοιπορῶ· ‖—ميدان εὑρίσκω τὸ πεδίον ἐλεύθερον, προοδεύω [ἐπὶ κακοῦ]· ‖ — اوبون νικῶ, παίρνω τὸ παιγνίδι· ‖ — يولو τρέχω·‖ — اولجى λαμβάνω μέτρον·‖—يوا ἐπιδέχομαι βαφήν·‖ انكسار —ἐπισύρω [παίρνω] κατάραν· ‖ —قان φλεβοτομῶ παίρνω αἷμα· ‖ —صو τὸ ὕδωρ παρασύρει τινὰ ἢ τι, ἢ παίρνει ὕδωρ [τὸ ὑπόδημα, τὸ πλοῖον κτλ.]· ‖ — قلعه يى κυριεύω τὸ φρούριον· ‖ — رطوبت λαμβάνω ὑγρασίαν, ὑγραίνομαι, ἡ ὑγρασία εἰσδύει εἴς τι· ‖ — رسمنى ζωγραφίζω, λαμβάνω τὴν εἰκόνα τινός·‖ — مهلت λαμβάνω προθεσμίαν, διορίαν· ‖ الوب ويرمك κρίνω,ἐπικρίνω, ἔχω διαφοράν: الوب ويرمديككز نه در τίς εἶναι ἡ διαφορὰ [τί ἔχετε νὰ πάρητε νὰ δώσητε]; ‖ — كندينى ἀναχαιτίζω ἐμαυτόν.

الملك Τ. **ἐλεμέκ,** βλ. الملك καὶ الملك **ἰλμέκ.**

المناك Π. **ἐλὲμ-νάκ,** ἐπθ. ὁ ὑποφέρων,πάσχων, ὀδυνώμενος.

المنة لله Α. **ἐλ μίννετὸ λί-λλαχι** [ال ἄρθ. منت ὄν. لله βλ.] ἐπρ. χάρις, εὐχαριστία τῷ Θεῷ.

المه Τ. **ἐλεμὲ** [الملك ἢ الملك] ἐπθ. κοσκινισμένος: كومور — κοσκινισμένοι ἄνθρακες, ἐκλεκτοί· βλ. الميه.

المكه ἢ الميه Τ. **ἐλμεγιέ,** ὄν.πηνιστήρ, τυλιγάδι, ἀνέμη δι' ἧς ἀναπηνίζουσι, ἤτοι κουβαριάζουσι τὸ νῆμα, τὴν κλωστήν.

آلن ἢ آلين Τ. **ἀλήν,** ὄν. μέτωπον· μτφ. τὸ ἔμπροσθεν μέρος, ἐξωτερικὴ ὄψις, φυσιογνωμία, τόλμη, θράσος: ‖ آق پاك ى — οὖ τὸ μέτωπον λευκόν, καθαρόν, τίμιος, ἀνεπίληπτος·‖ آچيق ى — οὖ τὸ μέτωπον ἀνοικτόν, ὁ μὴ πράξας τι πρόξενον αἰσχύνης, ἀκηλίδωτος· ‖ —برى ἰδρὼς μετώπου, πρᾶγμα ἀποκτηθὲν διὰ τῆς ἐργασίας, νομίμως· ‖ يازيلى — πεπρωμένον, εἱμαρμένη [τὸ γεγραμμένον ἐν τῷ μετώπῳ]· ‖ طمارى —, ἢ دريلى — αἰδὼς [κ. λ. φλὲψ ἢ δέρμα τοῦ μετώπου]: —ك طمارى پاطلامش οὐ ἡ αἰδὼς **[ἀλπνηνὴν ταμαρὴ]** ἐσχίσθη, ἀναιδής· ‖ بورتارمق — συνοφρυῶ τὸ μέτωπον·‖ قاريشلامق — ἐπαινῶ, προκαλῶ εἰς ἀγῶνα.

آلنغان Τ. **ἀλην-γὰν** [آلنق] ἐπθ. ὁ δυσαρεστούμενος ἔκ τινος πράγματος [ὅστις τὸ παίρνει ἐπάνω του].

آلنلق ἢ آلينلق Τ. **ἀλην-λήκ,** ὄν. κόσμημα ἐπὶ τοῦ μετώπου, διάδημα, στέμμα· κόσμημα, εἰκὼν ἢ ζωγραφία ἢ πλὰξ ἐπὶ τοῦ μετώπου οἰκοδομῆς].

آلنلو ἢ آلينلو **ἀλην-λή,**ἐπθ. εὐρυμέτωπος.

آلنق Τ. **ἀλ-ην-μάκ,** ρμ. πθ. لمبانومى ἀγοράζομαι: كتاب بر النمش ἐλήφθη ἓν βιβλίον· § μσ. δυσαρεστοῦμαι, ταράττομαι, κ. τὸ παίρνω ἐπάνω μου· [τῇ دن]: بو سوزلردن آلنمش δυσηρεστήθη ἐκ τῶν λόγων τούτων.

الهنمك ἢ الهنك Τ. **ἐλε-ν-μέκ,** ρμ. πθ. ἢ μσ. κοσκινίζομαι, ἐκλέγομαι· ἀνακατόνομαι, ἀνερευνῶμαι.

آلو Τ. **ἀλὲβ** καὶ ἐσφαλμένως علو [ἐκ τοῦ آلاو] ὄν. φλόξ: الق — ἀναφλέγομαι· ‖ چيقارمق — ἐκβάλλω, ἐκπέμπω φλόγας· ‖ βλ. علو καὶ يالاو.

آلو Π. **ἀλοῦ,** ὄν. δαμάσκηνον: ارخا بخارى — **ἀλοῦτ̇ πσχάρα** καὶ ἐσφαλμένως على بخارا اريكى **ἀλῆ πουχάρα ἐριγί,** δαμάσκηνον τῆς Βουχάρας·‖— زرد **ζὲρτ̇-ἀλοῦ** κοινῶς زردالى **ζερτ̇ελί,** κίτρινον δαμάσκηνον, ἢ εἶδος βερυκόκκου μικροῦ· ‖ — شفتالى **σεφτελί,**ροδάκινον ‖ بالو — **ἀλοῦ-τ̇αλοῦ,** βύσσινον· βλ. علو καὶ آلبچ.

آلولى Α **ἐλβὰχ** [πλθ. τοῦ لوح καὶ τοῦ لوحه] ὄν. πλάκες, ἀβάκια· § معدنيه — μεταλλικαὶ πλάκες· ἐξοπλισμός, ὁπλισμὸς [ῥυσ.].

الواز Α. **ἐλβὰζ** [πλθ. τοῦ لوز βλ.] ὄν. ἀμύγδαλα.

الوان Α. **ἐλβὰν** [πλθ. τοῦ لون] ὄν χρώματα: تعريفى قدر مشكل — اعمايه τόσῳ δύσκολον ὅσῳ τὸ νὰ περιγράψῃ τις χρώματα εἰς τυφλόν, δυσκολώτατον πρᾶγμα· § κοινῶς ἀντὶ ἐπιθ. πολύχρους: بويالى — πολύχρους· ‖ — باش ὕφασμα πολύχρουν.

آلود Π. **ἀλοὺτ̇** [ἀόρ. τοῦ ρμ. آلودن **ἀλουτ̇έν,**ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] βεβρεγμένος,μεμολυσμένος: — غم **γὰμμ ἀλούτ̇,** τεθλιμμένος [λύπῃ βεβρεγμένος]· ‖ — خون **χὸν ἀλούτ̇,** αἱμοσταγής, καθημαγμένος,αἱματηρός· ‖ خواب — **χὰπ̇ ἀλούτ̇,** νυσταλέος· ‖ — وجود مفسدت **βσδζούτ̇ι μεβσετ̇ὲτ̇ ἀλούτ̇,** ἄνθρωπος κακοῦργος [ὕπαρξις κακουργίᾳ μεμολυσμένη]·‖— زهر **ζὲχρ ἀλούτ̇,** δηλητηριώδης.

آلودكى Π. **ἀλουτ̇ε-γκί,** ἀφ. μόλυσμα,μολυσμός, ρύπος [σπν.].

آلوده Π.**ἀλουτ̇ὲ** [μτχ. τοῦ آلودن **ἀλουτ̇ὲν**] βεβρεγμένος, μεμολυσμένος: — خاك ،— καὶ μεμολυσμένος ὑπὸ τοῦ χοὸς καὶ τοῦ αἵματος, ἤτοι πεφονευμένος καὶ κεκυλισμένος ἐντὸς αἵματος καὶ χώματος, κατὰ γῆς·‖ — دبون βεβυθισμένος εἰς χρέη.

آلوده دامن Π. **ἀλουτ̇ὲ-τ̇αμέν,** ἐπθ. ἀκόλαστος, διεφθαρμένος [οὗ τὸ κράσπεδον μεμολυσμένον]: — زن γυνὴ διεφθαρμένη.

الوف Α. **ἐλοὺφ̇** [الفت] ἐπθ. εὐπροσήγορος, κοινωνικός.

الوف Α. **ὅλοὺφ̇** [πλθ. τοῦ الف] ἀρθ. χίλιοι-αι-α.

آلولندرمك Τ. **ἀλεβ-λεντ̇ρμέκ,**ρμ.μτδ. ἀναφλέγω, ἀνάπτω, κάμνω νὰ ἐδγάλῃ φλόγα, ν' ἀνάψῃ, νὰ κορώσῃ, μτφ. ἐξάπτω, ἐρεθίζω [αἰτ.]

آلولنمك Τ. **ἀλεβ-λενμέκ,** ρμ. μσ. ἀναφλέγομαι, ἀνάπτω, κορόνω· μτφ. ἐρεθίζομαι, ἐξάπτομαι· βλ. καὶ علولنمك.

آلولى Τ. **ἀλεβ-λί,** ἐπθ. ὁ ἔχων φλόγα, ἀνημμένος, θερμός, διάπυρος, κορωμένος.

الهامى A. **ἰλχαμῆ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῇ ἐμπνεύσει, ἢ ὁ ἐξ ἀποκαλύψεως· § 0. الهاميه.

آلەجق T. **ἀλαδζάκ,** τὸ λαβεῖν, ὅ,τι ἔχει τις λαμβάνειν, πίστωσις: بونده شو قدر —م وار **[ἀλαδζαγὴμ]** ἔχω τόσα νὰ λαμβάνω παρ'αὐτοῦ· βλ. حق.

الەجقلو T. **ἀλαδζακ-λή,** ἐπθ. ὁ ἔχων λαβεῖν, δανειστής, πιστωτής: رهن و امتیاز صاحبی اولان— عادی πιστωτὴς ἁπλοῦς ἢ ἐγχειρόγραφος, ἤτοι μὴ ἔχων ὑποθήκην.

الەمك T. **ἐλ-εμέκ,** [ἐκ τοῦ ال χεὶρ] ρημ. μτδ κοσκινίζω, ἐξετάζω, ἐρευνῶ ἐπισταμένως, ἐκλέγω [αἰτ.]: — شهری κοσκινίζω τὴν πόλιν, ἤτοι ἀναζητῶ ἄνθρωπον ἐρευνῶν ἕνα πρὸς ἕνα τοὺς κατοίκους·‖ —اینجه ἐξετάζω καταλεπτῶς ὅπως ἀνακαλύψω τι.

الەمك T. **ἐλ-εμὲκ** [ἐκ τοῦ ال χεὶρ] ρημ. μτδ. ἀναπηνίζω, κ. τυλιγαδίζω, κουβαριάζω νῆμα, κλωστήν, κάμνω κουβάρι [αἰτ.].

آلهه A. **ἀλιχὲ** [πλθ. τοῦ الە **ἰλὰχ**] ὄν. θεοὶ τῶν εἰδωλολατρῶν.

الهه A **ἰλαχὲ** [θηλ. τοῦ الە **ἰλὰχ**] ὄν. θεὰ τῶν εἰδωλολατρῶν.

الهى A. **ἰλαχ-ί,** ἐπθ. θεῖος: —ی افلاطون ὁ θεῖος Πλάτων·‖—ی امر θεία διαταγή, θεῖον κέλευσμα· ‖ —ی لطف θεία χάρις· θ. الهیه **ἰλαχιγέ**: —ی علوم αἱ θεῖαι ἐπιστῆμαι, θεολογία· ‖—ی اوامر θεῖα κελεύσματα.

الهى A.**ἰλαχ-ί,**κλητ. θεέ!: نه حیر تجشدر صنعك — **νὲ χαΐρετ-πάχὲ τὶρ σὸνὸν ἰλαχὶ** ὡς θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου Κύριε!

الهى A. **ἰλαχ-ί,** ὄν. ὕμνος πρὸς τὸν Θεόν, ὃν οἱ ἐπαῖται δερβῖσαι ψάλλουσι πρὸ τῶν θυρῶν τῶν οἰκιῶν : درویش —ی ὕμνος δερβίσου· ‖ اوقومق — λέγω λόγους, οὓς δὲν δύναταί τις ν' ἀκούῃ,καθίσταμαι ὀχληρός.

الهيات A. **ἰλαχι-γιάτ,** ὄν. πλθ. τὸ περὶ Θεοῦ μέρος τῆς φιλοσοφίας.

الهيباب A. **ἰλχιπὰπ**[لهب] ὄν.ἐπιφλόγωσις· [Κατὰ τὸ قاموس فرانسوی βαρβαρισμὸς ἐπινοηθεὶς ὑπὸ τῆς ἰατρικῆς Ἀκαδημίας· ὀρθότερον τὸ الهاب بلا انفتاح].

الهيت A. **ἰλαχ-ιγέτ,** ἀφ. θ. θεότης· βλ. الوهيت.

الوهيت A. **ὀλουχιγὲτ** [ἐκ τοῦ الە **ἰλὰχ** Θεὸς] ἀφ. θ. θεότης: —دینه مراد الله سزادر ἐὰν εἴπῃ τις τὸν κόσμον κάτοπτρον τῆς θεότητος, ἄξιόν ἐστι.

الويريش **ἐλ-βεριὶ̯** T. [الويرمك] ρ. ἀφ. τὸ εἶναί τι ἐπαρκές, ἐπάρκεια· τὸ εἶναί τι κατάλληλον, συμφέρον.

الويريشلو ἢ الويريشلی T. **ἐλ-βεριὶ̯λί,** ἐπθ. ἐπαρκής. κατάλληλος, ἀνάλογος, ἐπωφελὴς [δοτ.] : احتیاجه — بر یول ὁδὸς ἀνάλογος πρὸς τὴν ἀνάγκην.

الويرمك T. **ἐλ-βερμὲκ** [ال χείρ, ويرمك δίδω] ρημ. ἀπρ. τὸ εἶναι ἐπαρκές, ἀρκεῖν: الويرير **ἐλβερίρ,** ἀρκεῖ, ἀρκετά [ἐπρ].§ τὸ εἶναι κατάλληλον, ἁρμόζον, συνῳδον, ἐπωφελές, συμφέρον [δοτ.]: بو بکا الويرمز τοῦτο δὲν μὲ συμφέρει, δὲν μὲ δίδει χέρι· ‖ ἐπιβάλλεσθαι, παρουσιάζεσθαι·‖ —مجبوریت ἐπιβάλλεται, παρουσιάζεται ἀνάγκη.

الويه A. **ἐλβιγὲ** [πλθ. τοῦ الواء] ὄν. σημαῖαι: —ده موجه σημαῖαι κυματίζουσαι·§διοικήσεις [ἡ πρώτη ὑποδιαίρεσις νομαρχίας] : —ولايت αἱ διοικήσεις νομαρχίας. ‖ —مستقله διοικήσεις ἀνεξάρτητοι, ἤτοι μὴ ἐξαρτώμεναι ἀπὸ τῆς νομαρχίας, ἀλλ' ὑπαγόμεναι ἀμέσως εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν.

اله A. **ἰλάχ,** ὄν. θεὸς ἄγνωστος, ὡς οἱ θεοὶ τῶν εἰδωλολατρῶν· [ἐπὶ τοῦ Θεοῦ, βλ. الله]·θ. الهه **ἰλαχέ**· § πλθ. آلهه **ἀλιχέ.**

الهاء A. **ἰλχὰ** [ρζ. لها] ρ. ἀφ. τὸ ἐπασχολεῖν τινα εἰς παιδιὰς καὶ ἀνωφελῆ πράγματα.

الهاب A. **ἰλχὰπ** [ρζ. لهب] ρ. ἀφ. ἀνάφλεξις, καῦσις [κυρ. καὶ μτφ.] : —رماد ἀνάφλεξις τέφρας·‖—نائره غیظ و عداوت ἀνάφλεξις τοῦ πυρὸς τοῦ θυμοῦ καὶ τῆς ἔχθρας.

الهام A. **ἰλχὰμ** [ρζ. لهم] ρ. ἀφ. ἔμπνευσις, ἀποκάλυψις [θεία]: ربانی —ی ἔμπνευσις θεία· ‖ ربانی یتشمش اولسه ایدی بو —ی طریق نجاتی کشف محال ایدی ἐὰν δὲν ἐπρόφθανεν ἡ θεία ἀποκάλυψις, ἀδύνατος ἦτο ἡ ἀνακάλυψις ταύτης τῆς ὁδοῦ τῆς σωτηρίας. Ρμ.[δοτ.]: اکمك —, ἢ قیورمق — ἐμπνέω, ἀποκαλύπτω : یوردی —یوردی ὁ Θεὸς ἐνέπνευσεν, ἀπεκάλυψε· § πλθ. الهامات· βλ. وحی.

آليشيق T. **ἀλισὶκ,** βλ. آلشيق.

اليف A.**ἐλὶφ** [الف] ὄν.πρόσωπον ἢ πρᾶγμα πρὸς ὃ εἶναί τις συνειθισμένος, ἐξῳκειωμένος· φίλος, οἰκεῖος [σπν.].

آليق T. **ἀλὶκ** [آلق] ἐπθ. εὐήθης, ἠλίθιος, κ. παρμένος, χαμένος, ἀφηρημένος: چاليق —εὐήθης·‖ باقی— — βλέπω ὡς ἠλίθιος.

اليق A.**ἐλγιὰκ** [παραθ.τοῦ لایق] ἐπθ.ἀξιώτερος, καταλληλότερος-τατος [δοτ.] : شو مأموریته او بوندن — در διὰ τὴν θέσιν ταύτην οὗτος εἶναι ἀξιώτερος ἐκείνου.

آليقلاشمق T. **ἀλικ-λασμάκ,** ρημ. οὐδ. γίνομαι ἠλίθιος, ἀφηρημένος,χαμένος, τὰ χάνω.

آليقومق T. **ἀλη-κομάκ, ἢ ἀλα-κομὰκ** [آلق καὶ قومق] ρημ. μτδ. κρατῶ, ἐμποδίζω, ἀναχαιτίζω [αἰτ.] : آليقودی بنی م' ἐκράτησε, μὲ ἀνεχαίτισε· § κρατῶ, φυλάττω τι δι'ἄλλον ἄνθρωπον ἢ δι'ἄλλον καιρόν.

اليك T. **ἰλίκ,** βλ. ايليك.

آليم T. **ἀλήμ,** βλ. آلم.

اليم A. **ἐλὶμ** [ρζ. الم] ἐπθ. ἀλγεινός, ὀδυνηρός: —عذاب βάσανος ἀλγεινή· ‖ —درد πάθος ἀλγεινόν· § θ. اليم : —ضربه τραῦμα ἀλγεινόν.

آلين T. **ἀλήν,** βλ. آلن.

آلينعان T. **ἀλνγάν,** βλ. آلنغان.

آليوره Γλ. **ἀλιβρὲ** [à livrer] ὄν. ἀγοραπωλησία χρεωγράφων ἐν τῷ χρηματιστηρίῳ γινομένη οὐχὶ ἐπὶ τίτλων πραγματικῶν, ἀλλ' ἰδανικῶν καὶ ἐπὶ τῷ ὄρῳ ἀποτίσεως τῆς διαφορᾶς τῆς τιμῆς· βλ. هوا.

اليوره جى T. **ἀλιβρε-δζί,** ὄν. παίκτης χρεωγράφων κτλ. βλ. προηγ.

اليوم A. **ἐλ-γὲβμ** [ال ἄρθ. يوم ὄν.] ἐπρ. τὴν σήμερον, νῦν, τώρα: بو قاعده —جاری ὁ κανὼν οὗτος τὴν σήμερον ἰσχύει· ‖ بربرلرله —معارضه τὴν σήμερον εἶναι πολέμιοι ἀλλήλων.

اليوى A. **ἐλγεβὶ** [βλ. اليه] ἐπθ. γλουταῖος· §θ. اليويه.

آليورمك T. **ἀλὴ-βερμὲκ** [آلق καί ويرمك] ρμ. μτϐ. λαμβάνω, ἀγοράζω ἐν τάχει, ἢ ἀγοράζω δι'ἄλλον, προμηθεύω· [δοτ. αἰτ.]: آليور كتاب بر بكا ἀγόρασόν μοι ἓν βιβλίον.

آليه A. **ἀλιγέ,** θηλ. τοῦ آلى βλ.

اليه A. **ἐλγέ,** ὄν. θ. γλουτός, κ. κωλομήρι·§ δυϊκ. اليتين **ἐλγετέϊν.**

اليه A. **ἰλέϊ-χ** [الى πρόθ. ه ἀντ.] εἰς αὐτόν, πρὸς αὐτόν, δι'αὐτόν: — موى **μουμὰ ἰλέϊχ,** ὁ εἰρημένος [ὁ πρὸς ὃν ἐγένετο δεῖξις]· || — مشار **μὒσἀρουν ἰλέϊχ,** ὁ εἰρημένος [ἐπὶ ἐξόχου προσώπου]·||— مرجع **μερδζίουν ἰλέϊχ,** ὁ πρὸς ὃν δέον δέον ν' ἀποταθῇ τις· βλ. اليها, اليهم, καὶ اليهما.

اليها A. **ἰλέϊ-χα** [الى πρόθ. ها ἀντ.] εἰς αὐτήν· ἐν χρήσει ἐπὶ γυναικός, ἢ μετ' ὀνομάτων γένους θηλυκοῦ, ὡς τὸ προηγούμενον.

اليهم A. **ἰλέϊ-χιμ** [الى πρόθ. هم ἀντ.] εἰς αὐτούς· ἐν χρήσει ἐπὶ πολλῶν ἀνδρῶν, ὡς τὸ اليه **ἰλέϊχ·** βλ.

اليهما A. **ἰλέϊ-χιμὰ** [الى πρόθ. هما ἀντ.] εἰς αὐτοὺς ἢ εἰς αὐτὰς τὰς δύο·ἐν χρήσει ἐπὶ δύο ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν, ὡς τὸ اليه **ἰλέϊχ,** βλ.

آم T. **ἄμ,** ὄν. αἰδοῖον γυναικεῖον.

ام T. **ἔμ,** ὄν. ἰατρικόν, φάρμακον : ايتك — θεραπεύω, θεραπείαν ζητῶ·|| سز قالدى — ἔμεινεν ἀθεράπευτος· || سه ه — **ἐμὲ σεμέ,** ὁ ἔχων ἀνάγκην θεραπείας, ἠλίθιος· [λέξις ἄχρηστος τὴν σήμερον].

ام A. **ὒμμ,** ὄν. θ. μήτηρ· μτφ. ρίζα, ἀρχή, βάσις: الولد —**ὒμμὒ-λ-βελέτ,** ἡ μήτηρ τοῦ παιδίου, ἡ παλλακὶς ἐξ ἧς ἐγεννήθη τὸ παιδίον·|| — ل **λὶ ὒμμιν,** μητρόθεν: ل— ارقنداش ἀδελφὸς ὁμομήτριος [μητρόθεν]·|| الدنيا —**ὒμμὒ-τ-τὒνγιά,** ἡ μήτηρ τοῦ κόσμου, Αἴγυπτος·|| الرأس — **ὒμμὒ-ρ-ρεές,** ἐγκέφαλος·|| الخبائث — **ὒμμὒ-λ-χαπαῖς,** μήτηρ τῶν κακιῶν, ἤτοι οἶνος· || الرذائل — **ὒμμὒ-ρ-ρεζαῖλ,** μήτηρ τῶν αἰσχῶν, ἡ ἀμάθεια· || — الفضائل **ὒμμὒ-λ-φεζαῖλ,** μήτηρ τῶν ἀρετῶν, ἡ ἐπιστήμη, παιδεία·|| القرى — **ὒμμὒ-λ-κουρά,** μήτηρ τῶν χωρίων, ἡ Μέκκα·|| النجوم — **ὒμμὒ-ν-νὒδζὒμ,** γαλαξίας [μήτηρ τῶν ἄστρων]· || — الاجسام **ὒμμὒ-λ-ἐδζσάμ,** μήτηρ τῶν σωμάτων ἢ τῶν μετάλλων, ἤτοι ὁ ὑδράργυρος·|| الدم — **ὒμμὒ-τ-τέμ,** [πθ.] ἀνεύρυσμα, πλάτυνσις τῆς ἀρτηρίας·|| القيح — **ὒμμὒ-λ-κήχ,** ἔμπυον πυκνόν· || رقيقه — ἐπεγκεφαλίς, ὑμὴν λεπτὸς περικαλύπτων ἀμέσως τὸν ἐγκέφαλον·|| صلبه — ἐπικρανίς, ὑμὴν σκληρὸς περικαλύπτων τὸν ἐγκέφαλον· § πλθ. امات **ὀμμάτ,** ἢ امهات **ὀμμεχάτ.**

اما A. **ἔμμα,** ἢ **ἄμμα,** συνδ. ἀλλά, ὅμως: نيچون چالشميه‌لم ترقى ايتمك ايستيورى‌يز — زحمت چكه‌جك ايشز نه بأس وار زحمتسز هانكى مقصده وصول ممكن اوليور διατί νὰ μὴ ἐργασθῶμεν; δὲν θέλομεν νὰ προοδεύσωμεν; ἀλλὰ θὰ ὑποφέρωμεν κόπον· τί βλάπτει; τίνος σκοποῦ ἐπίτευξις δυνατὴ ἄνευ κόπου; || اورايه كيتمامشلر — ايشى بيترمشلر ἐκεῖ μὲν δὲν μετέβησαν, τὴν ὑπόθεσιν ὅμως ἐτελείωσαν· § ἐπφ. θαυμαστικόν, ἢ ἀπορίας καὶ ὑπερβολῆς δηλωτικόν: يازيور — ἀλλὰ γράφει! ἤτοι πόσον πολὺ ἢ ἐξαίρετα γράφει! [ἐν τῇ τοιαύτῃ ἐννοίᾳ ἀκολουθεῖται συνήθως ὑπὸ τοῦ آ ἢ ها ἢ τοῦ نه]: يابدك آ — ἀλλὰ τὸ ἔκαμες! ἤτοι ὑπερβολὴν λέγεις! ὡς θαυμαστὸν λέγεις! || كوج ايش ها — ἀλλὰ δύσκολος ἐργασία τῷ ὄντι! ἤτοι πόσον κτλ. || فورطونه ها— ἀλλὰ τρικυμία τῷ ὄντι! || نه كوزل — ἀλλὰ πόσον ὡραῖον!

اما بعد A. **ἔμμα πάτὒ,** μετὰ τοῦτο·[φράσις ἀπαντῶσα ἐν προλόγοις βιβλίων ἀμέσως μετὰ τὴν πρὸς τὸν Θεόν, τὸν προφήτην καὶ τοὺς ὀπαδοὺς αὐτοῦ συνήθη εὐχὴν καὶ εἰσάγουσα τὸν ἀναγνώστην εἰς τὸ προκείμενον].

امات A. **ὀμμάτ,** πλθ. τοῦ ام **ὒμμ,** βλ.

اماته A. **ἰματὲ** [ρζ. موت] ρ. ἀφ. θ. τὸ φονεύειν, φόνος [αἰτ.]: ذهن ه — τὸ φονεύειν τὸν νοῦν, ἤτοι ὑποβάλλειν εἰς μεγάλην κόπωσιν· || زمان ἢ وقت ه — τὸ διέρχεσθαι τὸν καιρὸν ἀσκόπως, παίζων καὶ διασκεδάζων, κ. σκοτωμὸς καιροῦ, ἀπώλεια χρόνου.‖Ρμ. [αἰτ.].

اماثل A. **ἐμασὶλ** [πλθ. τοῦ امثل] ὄν. ἴσοι, ὅμοιοι, ὁμοβάθμιοι : — افتخار ال والاقران **ἰφτιχάρὒ-λ-ἐμασὶλ βὲ-λ-ἀκράν,** τὸ σέμνωμα τῶν ὁμοβαθμίων καὶ τῶν ἴσων· || بين ال—بر موقع عالى طوتمش κατέλαβεν ὑψηλὴν θέσιν μεταξὺ τῶν ὁμοβαθμίων· [**πέϊνε-λ-ἐμασὶλ**].

آماج Π. **ἀμάδζ,** ὄν. σκοπός, τὸ σημάδι πρὸς ὃ σκοπεύει τις [δοτ.]: خدنك آهمزه چرخى ايلدك — **χαπένγκι ἀχιμιζὲ τσερχὶ ἔϊλεπὶκ ἀμάδζ,** εἰς τὸ βέλος τοῦ ἀναστεναγμοῦ ἡμῶν τὴν οὐράνιον σφαῖραν ἐποιήσαμεν σκοπόν, ἤτοι ὁ ἀναστεναγμὸς διευθύνεται κατὰ κτλ.

اماجد A. **ἐμαδζὶτ** [πλθ. τοῦ امجد] ὄν. ἔνδοξοι, δεδοξασμένοι.

آماجكاه ἢ آماجكه Π. **ἀμαδζ-γκιάχ,** ὄν. ὁ τόπος ἔνθα στήνεται ὁ σκοπός, ἤτοι τὸ σημάδι.

آمادكى Π. **ἀματε-γκί,** ἀφ. τὸ εἶναί τινα ἤ τι ἕτοιμον, προπαρασκευή.

آماده Π. **ἀματὲ** [μτχ. τοῦ آمادن **ἀματὲν**] ἐπθ. ἕτοιμος, προπαρεσκευασμένος: — حاضر و ἕτοιμος καὶ προπαρεσκευασμένος [δοτ.]: بر دل بى تاب ايله بيك غمزه‌يه —يم μὲ μίαν καρδίαν ἀπηυδηκυῖαν εἶμαι ἕτοιμος εἰς μύρια ἐρωτικὰ βλέμματα.‖Ρμ. προπαρασκευάζω, προετοιμάζω [αἰτ.]: لوازم سياحتى — ايتمك προετοιμάζω τὰ χρειώδη τοῦ ταξειδίου· || عصرمزده وسائل ترقى — ايدلدى ἐν τῷ ἡμετέρῳ αἰῶνι τὰ μέσα τῆς προόδου προπαρεσκευάσθησαν.

امارات A. **ἐμαρὰτ** [πλθ. τοῦ اماره] ὄν. ἐνδείξεις, τεκμήρια : حسنه — καλὰ τεκμήρια.

امارت A. **ἐμαρὲτ** [ρζ. امر] ὄν. θ. τὸ ἀξίωμα ἢ ἡ θέσις τοῦ Ἐμίρου [امير], ἡγεμονία, ἀρχηγία, διεύθυνσις : مكۀ مكرمه — τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἐμίρου τῆς Μέκκας·|| بلغارستان —ى ἡ Ἡγεμονία τῆς Βουλγαρίας.

اماره A. **ἐμαρὲ** [ρζ. امر] ὄν. θ. σημεῖον, ἔνδειξις, τεκμήριον: حسن استعداد ه— σημεῖον καλῆς προδιαθέσεως, ἱκανότητος· || هواده ياغمور —سى وار ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὑπάρχει σημεῖον βροχῆς· § [ἰατρ.] حسنه ه — εὐσημία, συνδρομὴ πολλῶν χρηστῶν σημείων εἰς τὰς νόσους· § πλθ. امارات **ἐμαράτ.**

اماره A. **ἐμμαρὲ** [ρζ. امر] ἐπθ. θ. ὁ διατάττων δυναστικῶς, ὁ ὠθῶν εἰς τὴν διάπραξιν ἰδίᾳ κακοῦ: نفس — ψυχὴ διατάττουσα, ἤτοι πάθος ἢ ὁρμὴ ἀκάθεκτος ὠθοῦσα εἰς τὴν διάπραξιν κακοῦ. Κατὰ τὴν περὶ ψυχῆς θεωρίαν τῶν Μουσουλμάνων τὸ نفس اماره ἀποτελεῖ τὴν μᾶλλον ἀχαλίνωτον κατάστασιν καὶ θέλησιν τῆς ψυχῆς· ἡ ψυχὴ βελτιουμένη βαθμηδὸν γίνεται πρῶτον نفس لوامه **νέφσι λεββαμέ,** ψυχὴ ἐλέγχουσα, ἤτοι τύψις τοῦ συνειδότος καὶ εἶτα نفس مطمئنه **νέφσι μὒτμεϊνέ,** ψυχὴ ἐπαναπαυομένη, ἤτοι ἀπαλλαγεῖσα τῆς πρὸς τὸ κακὸν κλίσεως καὶ βεβαία περὶ τῆς ἀπὸ τῆς τιμωρίας ἀπαλλαγῆς αὐτῆς.

آماس Π. **ἀμάς,** ὄν. οἴδημα παρουσιαζόμενον ἐν τῷ σώματι.

اماكن A. **ἐμακὶν** [πλθ. τοῦ مكان] ὄν. τόποι, κατοικίαι: مقدسه — ἅγιοι τόποι, ναοί· || مباركه — ἱεροὶ τόποι.

آمال **ἀμὰλ** [πλθ. τοῦ امل] ὄν. ἐπιθυμίαι, εὐχαί, πόθοι, σκοποί, προθέσεις : — خير اشتمال حضرت پادشاهى **ἀμάλι χαῖρ ἰστιμάλι χαζρέτι παπισαχί,** ἀγαθαὶ προθέσεις τῆς Α.Α. Μεγαλειότητος [τοῦ Σουλτάνου].

اماله A, **ἰμαλὲ** [ρζ. ميل] ρ. ἀφ. θ. τὸ ποιεῖν τι κλίνειν, στρέφεσθαι, συμπαθεῖν, στροφή, κλίσις, προσηλυτισμός: اونونهالك طرفزه —سى ممكن اولدى δὲν κατωρθώθη ἡ κλίσις ἐκείνου τοῦ νέου βλαστοῦ [τῆς νέας] πρὸς ἡμᾶς. ‖Ρμ. κάμνω τι νὰ κλίνῃ, νὰ στραφῇ, νὰ ἔχῃ συμπάθειαν, προσηλυτίζω [δοτ. αἰτ.]: برينى كندى طرفنه جلب و —ايتمك ποιεῖν τινα κλίνειν πρὸς τὸ ἑαυτοῦ μέρος, προσηλυτίζειν· § τροποποίησις τοῦ χαρεκέ, ἤτοι τοῦ φωνήεντος τῆς συλλαβῆς ἐν τῇ ποιήσει οὕτως ὥστε νὰ φαίνηται μακρά, ἐνῷ πράγματι δὲν πρέπει νὰ ᾖ.

امام A. **ἰμάμ,** ὄν. Ἰμάμης, ἤτοι θρησκευτικὸς ἀρχηγὸς τῶν Μωαμεθανῶν : محله —ى Ἰμάμης τῆς συνοικίας· || —اوى οἶκος Ἰμάμη· συνεκδ. φυλακὴ ἔνθα περιορίζονται αἱ ἄσεμνοι γυναῖκες·|| ه اويمق — μιμοῦμαι τὸν Ἰμάμην ἐν τῇ προσευχῇ, ἤτοι πράττω ὅ,τι ἐκεῖνος· § ὁ τίτλος امام ἀπονεμόμενος καὶ εἰς μεγάλους ἀρχαίους σοφοὺς ἢ νομοδιδασκάλους Μουσουλμάνους, ὧν ἡ γνώμη ἔχει κῦρος νόμου, ἰσοδυναμεῖ τῷ ἡμετέρῳ «ἀρχηγὸς σχολῆς». Οἱ τέσσαρες μεγάλοι νομοδιδάσκαλοι τῆς μουσουλμανικῆς νομοθεσίας ὀνομάζονται: امام اعظم **ἰμάμι ἀζὰμ** ὁ μέγας Ἰμάμης, امام مالك **ἰμάμι μαλὶκ** ὁ Ἰμάμης Μαλίκ, امام حنبلى **ἰμάμι χανπελὶ** ὁ Ἰμάμης Χαμπελῆ, امام شافعى **ἰμάμι σαφιῖ** ὁ Ἰμάμης Σαφιί, § المسلمين —**ἰμάμὒ-λ-μὒσλιμίν,** ὁ θρησκευτικὸς ἀρχηγὸς τῶν Μουσουλμάνων [τίτλος τῶν Σουλτάνων] § πλθ. ائمه **ἔϊμμέ·** βλ.

امامت A. **ἰμαμ-έτ,** ἀφ.θ. ἡ ἰδιότης, τὸ ἀξίωμα ἢ τὸ ἔργον τοῦ Ἰμάμη: فلان مسجدك —نى حائز κατέχει τὴν θέσιν Ἰμάμου [ἰ-

μαμετινὶ] τοῦ δεῖνος προσκυνήματος· || صفت — ἡ ἰδιότης ἢ τὸ ἀξίωμα τοῦ 'Ιμάμη.

امامزاده Π. **ἰμαμ-ζαδέ,** ὄν. υἱὸς 'Ιμάμη· § [πατρωνυμικὸν] 'Ιμαμίδης.

امامليق Τ. **ἰμαμ-λήκ,** ἀφ. τὸ ἀξίωμα ἢ τὸ ἔργον τοῦ 'Ιμάμη· βλ. امامت.

امامه Α. **ἰμαμ-έ,** ὄν. θ. ἡ κεφαλὴ κομβολογίου, ἤτοι διάτρητον ἐπίμηκες κόσμημα, ἐκ τῆς αὐτῆς ὕλης ἐξ ἧς καὶ τὸ κομβολόγιον, δι' οὗ διέρχονται αἱ δύο ἄκραι τοῦ σχοινίου τοῦ κομβολογίου καὶ ὅπερ χρησιμεύει ὡς κορωνὶς αὐτοῦ. § چبوق — سی ἐπιστομωτὴρ καπνοσύριγγος, ἐξ ἠλέκτρου ἢ ἄλλης ὕλης, ὃν ὁ καπνίζων ἔχει ἐν τῷ στόματι.

آمان Τ. **ἀμὰν** [ἐκ τοῦ امان βλ.] ἐπιφώνημα ἐκφράζον πόνον ψυχικὸν ἢ σωματικόν, ἀνησυχίαν, ἀποστροφήν, ἢ διεγερτικὸν προσοχῆς· ὦ! Θεέ μου! ἔλεος! προσοχή! σπεύσατε εἰς βοήθειαν!: الله عشقنه نه یایورسین — προσοχή! πρὸς Θεοῦ! τί κάμνεις; || یو نه حالدر — πρὸς Θεοῦ! τί κατάστασις εἶναι αὕτη; || نه — اولیورسین Θεέ μου! τί παθαίνεις; || زمان یوق — δὲν ὑπάρχει χάρις, δὲν ὑπάρχει προθεσμία, ἤτοι αὐστηρῶς· || ویرمك — συγχωρῶ, δίδω χάριν· || دیمك — ζητῶ [λέγω] ἔλεος, χάριν, παραδίδομαι εἰς τὸν ἐχθρόν· § آمان ἀμάνην [ἐν χρήσει ἐνίοτε ἀντὶ πληθυντικοῦ, ἤτοι ἐπὶ πολλῶν].

امان Α. **ἐμάν,** ὄν. ἀσφάλεια, προστασία: الله — فی ὀλ **ἐμάνι-λλαχ,** [ἐν τῇ προστασίᾳ τοῦ θεοῦ] ὁ θεὸς μεθ' ὑμῶν, ὁ θεὸς νὰ μᾶς προφυλάττῃ· || — امن و ἀσφάλεια· § χάρις, ἔλεος: دیلمك — ζητῶ χάριν, ἔλεος· || — ویرمك δίδω χάριν, ἔλεος, ἀμνηστείαν εἰς λῃστάς, κακούργους, ταραξίας· || βλ. آمان, الامان.

امانات Α. **ἐμανὰτ** [πλθ. τοῦ امانت] ὄν. παρακαταθῆκαι: پوسته — ی παρακαταθῆκαι τοῦ ταχυδρομείου· § ἱερὰ κειμήλια, ἤτοι μανδύας τοῦ Μωάμεθ καὶ ἄλλα φυλαττόμενα εὐλαβῶς: مقدسه — τὰ ἅγια κειμήλια.

امانت Α. **ἐμανέτ,** ὄν. θ. παρακαταθήκη, πρᾶγμα ἐμπεπιστευμένον [βλ. ودیعه]: اولان پر کیسه اچی — نزدنده ἐν πουγγίον χρημάτων ἐμπεπιστευμένον παρ' αὐτῷ: || براقمق — ἀφίνω ὡς παρακαταθήκην· || الله — اولك, ἡ الله — **ἄλλαχὰ ἐμανὲτ [ὥλουν]** τῷ θεῷ καταπεπιστευμένος ἔσο, ὑγίαινε· τὸ γαλλικὸν à dieu· || قومق — θέτω ὡς παρακαταθήκην· || تکری — ی — **τανρὴ ἐμανετή,** ἱερά, θεία, παρακαταθήκη· || اهل — ἄνθρωπος πιστός, τίμιος· || بونی — ایدییورم — τοῦτο ὑμῖν παρακαταθήκην ποιῶ, ἤτοι παρακαταθέτω, ἐμπιστεύομαι ὑμῖν· § دیوثیدسی — ی, ἐπιστασία κυβερνητική: صندق — ی ἐπιστασία, ἤτοι θέσις ταμίου· || رسومات — ی διεύθυνσις τῶν ἐμμέσων φόρων· || ویرکو — ی διεύθυνσις τῶν ἀμέσων φόρων· || شهر — ی νομαρχία Κων]λεως· § πλθ. امانات βλ.

امانةً Α. **ἐμάνετ-εν,** ἐπρ. ὡς παρακαταθήκη: براقیلان اشیا — τὰ πράγματα τὰ ἀφεθέντα ὡς παρακαταθήκη· § ἐκ μέρους τῆς διευθύνσεως, ἤτοι ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῆς ἀρχῆς, οὐχὶ ἐργολαβικῶς· [ἀντίθ. τῷ حالا **ἰχάλετεν** βλ.]: ادارہ اولندی — بو سنه اعشار ἐφέτος τὰ δέκατα εἰσεπράχθησαν ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῆς ἀρχῆς· || یاپیلان اینیه — οἰκοδομαὶ κατασκευασθεῖσαι ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῆς ἀρχῆς, οὐχὶ ἐργολαβικῶς.

امانتجی Τ. **ἐμανετ-τζί,** ὄν. παραγγελιοδόχος, κομιστὴς χρηματοδεμάτων, φακέλλων καὶ ἄλλων· ὑπάλληλος ἐν τοῖς ἀτμοπλοίοις, εἰς ὃν ἐμπιστεύεταί τις ἀντὶ ἀμοιβῆς τὰ ἔπιπλα καὶ φορτία αὐτοῦ.

امانتجیلك Τ. **ἐμανετ-τζιλίκ,** ἀφ. τὸ ἐπάγγελμα τοῦ امانتجی βλ.

امانخوان Π. **ἐμαν-χάν,** ἢ امانخواه **ἐμαν-χάχ,** ἐπθ. ὁ ζητῶν ἔλεος, χάριν· خصم — ἐχθρὸς ζητῶν ἔλεος, χάριν.

امانتدار Π. **ἐμανετ-τάρ,** ὄν. θεματοφύλαξ· خیانت مدار — θεματοφύλαξ ἄπιστος **[χιανὲτ-μετάρ].**

امانتداری Π. **ἐμανετ-ταρί,** ἀφ. τὸ ἔργον τοῦ θεματοφύλακος.

آمانك Τ. **ἀμάνην,** πλθ. τοῦ آمان βλ.

امانه Τ. **ἐμανὲ** ὄν. ᾆσμα ἐν ᾧ ἐπαναλαμβάνεται ἡ λέξις آمان § βλ. καὶ مانی.

امانی Α. **ἐμανὶ** [πλθ. τοῦ امنیه **ὀμνιγὲ**] ὄν. ἐλπίδες, πόθοι, σκοποί: حریصانه — ء σκοποὶ ἄπληστοι· || مخصوصه — ء ἰδιαίτεροι πόθοι, ἐλπίδες· || بیهوده — ء ἀνωφελεῖς ἐλπίδες· || کاذبه — ء ψευδεῖς ἐλπίδες.

آمبرباریس βλ. آنبرباریس.

امت Α. **ὀμμέτ,** ὄν. θ. ἔθνος, λαός: محمد — ὁ λαὸς τοῦ Μωάμεθ, οἱ Μουσουλμᾶνοι· || اجابت — οἱ δεχθέντες καὶ πιστεύσαντες τοὺς λόγους τῶν πρὸς αὐτοὺς ἀποσταλέντων προφητῶν, ἀντίθετον τῷ دعوت — οἱ προσκληθέντες καὶ μὴ πιστεύσαντες· || عیسویه — ὁ χριστιανικὸς λαός· || موسویه — ὁ 'Ιουδαϊκὸς λαός. Ἡ λέξις امت κυρίως σημαίνει πολιτικὴν κοινότητα ἀνθρώπων ἐχόντων τὴν αὐτὴν πατρίδα, τὰ αὐτὰ ἤθη καὶ ἔθιμα, τοὺς αὐτοὺς νόμους καὶ ὑπὸ τὸν αὐτὸν βασιλέα, ἐνῷ ἡ λέξις ملت **μιλλὲτ** σημαίνει θρησκευτικὴν κοινότητα ἀτόμων συνδεομένων διὰ τῆς αὐτῆς θρησκείας· ἐν τούτοις αἱ λέξεις αὗται εἶναι πολλάκις ἐν χρήσει ἀντιστρόφως· § الطریق — **ὁμμέτ-τ-ταρὶκ,** ὁδηγός· § πλθ. ام **ὁμέμ.**

امتثال Α. **ἰμτισὰλ** [ῥζ. مثل] ῥ. ἀφ. τὸ ἀκολουθεῖν παράδειγμα, τὸ ὑπείκειν διαταγῇ καὶ συμμορφοῦσθαι, συμμόρφωσις, μίμησις· — امر واجب ال **ἔμρι βαδζίπ-λ-ἰμτισάλ,** διαταγή, ἥτινι δέον νὰ ὑπακούῃ τις, νὰ συμμορφόνηται· || اطوار جوانمردانه سنی مثال — ἐθεώρησεν ὡς παράδειγμα μιμήσεως **[μισάλι ἰμτισάλ].** || Ρμ. [δοτ.]: ایدرز — الهیه امر συμμορφούμεθα τῷ θείῳ κελεύσματι.

متثالاً Α. **ἰμτισάλ-εν,** ἐπρ. ἀκολουθῶν παράδειγμα, διαταγήν, συμμορφούμενος, ὑπείκων [δοτ.]: کلدم — عالیلرینه امر ἦλθον συμμορφωθεὶς τῇ ὑμετέρᾳ διαταγῇ.

امتحان Α. **ἰμτιχὰν** [ῥζ. محن, βλ. محنت] ῥ. ἀφ. δοκιμασία, ἐξέτασις ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν καὶ ἰδίᾳ μαθητοῦ· طالع — δοκιμασία τῆς τύχης· || — عندال **ἴντε-λ-ἰμτιχάν,** ἐν τῇ ἐξετάσει ἢ ἐξετασθείς· || عمومیسنده — مکتبك ἐν ταῖς γενικαῖς ἐξετάσεσι τῆς σχολῆς. || Ρμ. ایتمك — ء ἢ اوغراتمق — ء ὑποβάλλω εἰς δοκιμασίαν, ἐξετάζω [αἰτ.]· || ویرمك ἢ اولتمق — ὑποβάλλομαι εἰς δοκιμασίαν, δίδω ἐξέτασιν.

امتحانكاه Π. **ἰμτιχαν-γκιάχ,** ὄν. τόπος ἐξετάσεως, δοκιμασίας.

امتحانی Α. **ἰμτιχαν-ί,** ἐπθ. ἐξεταστικός. § θ. امتحانیه **ἰμτιχανιγέ:** — اوراق ἔγγραφα περιέχοντα ἐξετάσεις μαθητῶν κτλ.

امتداد Α. **ἰμτιτὰτ** [ῥζ. مد] ῥ. ἀφ. παράτασις: عمر — παράτασις τοῦ βίου· || باران — ایام هجران — παράτασις τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀποχωρισμοῦ. || Ρμ. παρατείνομαι, ἐκτείνομαι [τῇ قدر]: قیچاق صحرالرینك — ایدن یرلر منتهاسنه قدر τόποι ἐκτεινόμενοι μέχρι τοῦ ἄκρου τῶν ἐρήμων τῆς Καπτσάκ.

امتزاج Α. **ἰμτιζὰδζ** [ῥζ. مزج] ῥ. ἀφ. μίξις, ἕνωσις, συνδυασμός: کیمیوی — ἕνωσις χημική· § ἁρμονία: اساس — ارمسنده زوجین سعادتدر ἡ μεταξὺ τῶν συζύγων ἁρμονία εἶναι ἡ βάσις τῆς εὐτυχίας· || الوان — ἁρμονία χρωμάτων· || اخلاق — ἁρμονία ἠθῶν. || Ρμ. ἑνοῦμαι, συνδυάζομαι, εὑρίσκομαι ἐν ἁρμονίᾳ, συζῶ καλῶς, συνειθίζω εἰς τὸν ἀέρα, εἰς τὸ κλίμα, εἴς τινα τόπον, ἐξοικειοῦμαι [τῇ ایل]: فلان ایله آب و هوایه یرك دین ἠδυνήθην νὰ ἐξοικειωθῶ πρὸς τὸ κλίμα τοῦ δεῖνος τόπου.

امتزاجسز Τ. **ἰμτιζαδζ-σὶζ,** ἐπθ. ἀσυμβίβαστος, ὁ μὴ δυνάμενος νὰ συμβιβασθῇ μετ' οὐδενός, φίλερις.

امتزاجسزلق Τ. **ἰμτιζαδζ-σιζλὶκ,** ἀφ. ἔλλειψις συμβιβασμοῦ, ὁ χαρακτὴρ τοῦ μὴ συμβιβαζομένου μετ' οὐδενός, τοῦ φιλέριδος.

امتصاص Α. **ἰμτισὰς** [ῥζ. مص] ῥ. ἀφ. ἐκμύζησις, ἀπορρόφησις: لبن — ἀπομύζησις γάλακτος, θηλασμός. || Ρμ. ἀπομυζῶ, ἀπορροφῶ [αἰτ.].

امتعه Α. **ἐμτιὰ** [πλθ. τοῦ متاع **μετὰ**] ὄν. ἐμπορεύματα: شرقیه — ء ἐμπορεύματα ἀνατολικά, τῆς 'Ανατολῆς· || غربیه — ء ἐμπορεύματα τῆς Δύσεως, εὐρωπαϊκά.

امتلاء Α. **ἰμτιλὰ** [ῥζ. ملاء] ῥ. ἀφ. τὸ εἶναι πεπληρωμένον, πλήρωσις, ἔμφραξις: معده — ی πλήρωσις στομάχου, δυσπεψία, κ. κακοστομαχιά· || الدم — **ἰμτιλάδ-ὶ-ἐμ,** πληθώρα αἵματος· || اوعیه — ی ἔμφραξις ἀγγείων. || Ρμ. πληροῦμαι, ἐμφράττομαι.

امتلال Α. **ἰμτιλὰλ** [ῥζ. ملل, βλ. ملت] ῥ. ἀφ. τὸ ἀνήκειν εἴς τι ἔθνος· βλ. ملل.

امتناع Α. **ἰμτινὰ** [ῥζ. منع] ῥ. ἀφ. ἄρνησις, ἀποποίησις, ἀποχή. || Ρμ. ἀρνοῦμαι, ἀποποιοῦμαι, ἀπέχω [τῇ دن]: ایلدی — کلکدن ارباب تبصبص ایله الفندن ایلدی — ἀπεποιήθη νὰ ἔλθῃ· || ایردی — ἀπεῖχεν ἀπὸ τοῦ νὰ σχετίζηται μετὰ κολάκων· § ἀδύνατον: بو خصوصده — ی ادعا ایلدی موفقیتك دیشورپشدن τὸ ἀδύνατον **[ἰμτιναϊνὶ]** τῆς ἐπιτυχίας ἐν τῇ ὑποθέσει ταύτῃ· || اجتماع ضدینك — ی ἐλθεῖν τὰ ἀντίθετα **[ἰδζτιμάϊ ζηττέϊν].**

امتنان A. **ἰμτινὰν** [ρζ. منّ, βλ. منّت] ρ.ἀφ. τὸ ἀναφέρειν καὶ ὑπομιμνήσκειν τινὶ πάντοτε τὴν γενομένην αὐτῷ εὐεργεσίαν· εὐγνωμοσύνη, ὑποχρέωσις ἕνεκα καλοῦ : بار كران ـــالتنده بولنمق قدر نفسه كوج كلير شى تصور اولنه‌من δὲν δύναταί τις νὰ φαντασθῇ πρᾶγμα ὅπερ δυσκόλως φέρει ὁ ἄνθρωπος ὅσον τὸ νὰ μένῃ ὑπὸ τὸ βάρος ὑποχρεώσεως **[ϐάρι γκιράνι ἰμτινὰν ἀλτηντά]** || — احسان بى εὐεργεσία ἢ καλόν, τὸ ὁποῖον κάμνει τις καὶ δὲν ἀναφέρει πλέον· || چكمك — αἰσθάνομαι ὑποχρέωσιν, ὑποχρεοῦμαι.

امتياز A. **ἰμτιγιὰζ** [ρζ. ميز] ρ. ἀφ. διάκρισις, ὑπεροχή [τῇ ده]: انك رياضياتده —ى واردر διακρίνεται ἐν τοῖς μαθηματικοῖς· § προνόμιον, παραχώρησις, αὐτονομία : غزته —ى προνόμιον ἐφημερίδος· || تيور يول —ى προνόμιον σιδηροδρόμων· || نشانى — παράσημον τοῦ Ἰμτιγιὰζ συστηθὲν πρό τινων ἐτῶν ὑπὸ τῆς A.A.M. τοῦ Σουλτὰν Ἀβδοὺλ Χαμὴτ Χάν· || صاحب ـــ ὁ κάτοχος προνομίου, προνομιοῦχος· || الق — λαμβάνω προνόμιον· || ويرمك — δίδω προνόμιον· || — احاله ايتمك παραχωρῶ προνόμιον· § πλθ. امتيازات **ἰμτιγιαζάτ**: قديمه ـــ ἀρχαῖα προνόμια.

امتيازلى T. **ἰμτιγιαζ-λή**, ἐπθ. προνομιοῦχος, διακεκριμένος, ὁ ἀπολαύων παραχωρήσεων, αὐτόνομος.

امتيازى A. **ἰμτιγιαζ-ί**, ἐπθ. προνομιακός· § θ. امتيازيه **ἰμτιγιαζιγέ**: حقوق ـــ προνομιακὰ δίκαια, ἤτοι ἐπικεκυρωμένα διὰ παραχωρήσεων καὶ συνθηκῶν.

امتياع A. **ἰμτιγιὰ** [ρζ. ميع] ρ. ἀφ. τῆξις, ρευστοποίησις [χημ.].

امثال A. **ἐμσὰλ** [πλθ. τοῦ مثل **μεσὲλ**] ὄν. παραδείγματα, ἀξιώματα, ἀποφθέγματα, παραβολαί, διηγήματα: ضروب ـــ **δρούπι ἐμσάλ**, παροιμίαι. || قصص و — ἱστορίαι καὶ διηγήματα· βλ. ἑπόμ.

امثال A. **ἐμσὰλ** [πλθ. τοῦ مثل **μίσλ**] ὄν. πρόσωπα ἢ πράγματα ὅμοια πρὸς ἄλληλα, παρόμοια, παραπλήσια: و اقران — ὅμοιοι καὶ ἴσοι, ἤτοι ὁμήλικες, ὁμοβάθμιοι· || نه هر جهتله ـــ فائقدر εἶναι ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἀνώτερος τῶν ὁμοίων του **[ἐμσαλινὲ]** · || نه عبرت اولمق اوزره ـــ تأديب اولنملى πρέπει νὰ τιμωρηθῇ πρὸς παραδειγματισμὸν τῶν ὁμοίων του· || معابد و مكاتب و — ى مؤسسات ἐκκλησίαι, σχολεῖα καὶ τὰ παραπλήσια· § περιπτώσεις ἀνάλογοι: عديده ـــ πολλαὶ ἀνάλογοι περιπτώσεις, πολλὰ παρόμοια παραδείγματα· || الله ـــ كثيره‌سيله مشرف ايليه **ἀλλὰχ ἐμσάλι κεσιρεσὶ ἰλὲ μουσερρὲφ εἴλεγέ**, ἢ الله ـــ كثيره‌سنى ميسر ايليه **ἀλλὰχ ἐμσάλι κεσιρεσινὶ μουγεσσὲρ εἴλεγέ**, ὁ Θεὸς ἀξιοῖ ἡμᾶς εἰς πολλὰ παρόμοια, ἤτοι καὶ εἰς ἔτη πολλά· [εὐχὴ ἐπὶ ἑορτῇ]· §κ. ἀντὶ ἑνικοῦ: ى يوق — δὲν ἔχει προηγούμενον παράδειγμα ἢ δὲν ἔχει ὅμοιον, ἀπαράμιλλος· §[ἀρθμ.] ποσὰ ἴσα· §[ἀλγβ.] προσθέτης· § πλθ. τοῦ مثيل **μεσίλ**, βλ.

امثالسز T. **ἐμσαλ-σήζ**, ἐπθ. ἀπαράμιλλος, μοναδικός, ἐξαίρετος : بر كتاب — βιβλίον ἀπαράμιλλον.

امثل A, **ἐμσὲλ** [ρζ. مثل] ἐπθ. ὁ πολὺ ὁμοιάζων τινί.

امثله A. **ἐμσιλὲ** [πλθ. τοῦ مثال] ὄν. παραδείγματα· §[γρμ.] συζυγίαι, πίναξ συζυγιῶν τῶν ἀραβικῶν ρημάτων.

امجاد A. **ἐμτζὰτ** [πλθ. τοῦ مجيد] ὄν. ἔνδοξοι ἄνδρες, κλεινοί: اسلاف ـــ οἱ κλεινοὶ ἄνδρες τῶν προγόνων.

امجد **ἐμτζὲτ** [παραθ. τοῦ مجيد] ἐπθ. ἐνδοξότερος-τατος: حضرت پادشاهى ـــ جد ὁ κλεινότατος πάππος **[τζέττι ἐμτζὲτ]** τῆς A. A. M. || اجداد ـــ ὁ κλεινότερος τῶν κλεινῶν· § πλθ. اماجد **ἐμαδζίτ**: امجد اماجد **ἐμτζέτι ἐμαδζίτ**, ὁ κλεινότερος τῶν κλεινοτέρων.

امجك ἢ امجيك T. **ἐμτζίκ**, ὄν. θηλὴ μαστοῦ, κ. ρῶγα [βλ. حلمه]· § τὸ ἐξ ἠλέκτρου ἄκρον τοῦ καπνοσωλῆνος, τὸ λαμβανόμενον εἰς τὸ στόμα τοῦ καπνίζοντος· βλ. امزيك.

امجه T. **ἐμτζὲ** ἢ امه‌جه **ἐμετζέ**, ἀντὶ امكجه **ἐμεκ-τζὲ** [امك] ὄν. ἐργασία γινομένη διὰ τῆς συνεργασίας πάντων, τῇ κοινῇ βοηθείᾳ: كونى — ἡμέρα βοηθείας· || كونى بولوتلو — كورميان نه موتلو πόσον μακάριος ὁ μὴ βλέπων συννεφώδη τὴν ἡμέραν τῆς βοηθείας.

امحاء A. **ἰμχὰ** [ρζ. محو] ρ. ἀφ. ἐξαφάνισις, ἐξολόθρευσις, καταστροφή, ἐξάλειψις, ἀπόσβεσις [χρέους]: جهالت ى — ἐξαφάνισις τῆς ἀμαθείας· || نفوذ ى — καταστροφὴ τῆς ἐπιρροῆς· || چكركه‌لرك — سى ἐξολόθρευσις τῶν ἀκρίδων· || دشمن ى — ἐξολόθρευσις ἐχθροῦ· || وجود ى — καταστροφὴ ὑπάρξεως, ἐξόντωσις· || دين ى — ἀπόσβεσις χρέους· || اختلاف ٠ — ἐξάλειψις διαφωνίας· || غم ى — ἐξάλειψις λύπης· ‖ Ρμ. ἐξαφανίζω, ἐξολοθρεύω, ἀποσβέννυμι χρέος [αἰτ.]: و ازاله ايتمك — ἐξαφανίζω καὶ ἐξαλείφω.

امحاض A. **ἰμχὰζ** [ρζ. محض] ρ. ἀφ. ἐκτέλεσις εἰλικρινής: نصح ـــ εἰλικρινὴς ἐκτέλεσις συμβουλῆς.

آمد Π. **ἀμέτ** [ἀόρ. τοῦ ρμ. آمدن **ἀμετὲν**] ρ.ἀφ. ἔλευσις: و رفت — **ἀμὲτ-ου-ρέφτ**, ἢ و شد — **ἀμὲτ-ου-σὺτ** καὶ συνηθέστ. شد — **ἀμὲτ-σύτ**, τὸ πηγαινοέρχεσθαι, κυκλοφορία, ταξείδιον: شد سفائن — **ἀμὲτ-σύτι σεφαῖν**, τὰ ταξείδια τῶν πλοίων· || شد امواج — **ἀμὲτ σύτι ἐμβάτζ**, τὸ ἀλλεπάλληλον τῶν κυμάτων· || — شد ليل و نهار ἡ ἀλληλοδιαδοχὴ τῆς νυκτὸς καὶ τῆς ἡμέρας· ‖ Ρμ. شد ايتمك — πηγαινοέρχομαι, ἀνακάμπτω, ταξειδεύω· || شد ايدنلر — καὶ περσιστὶ آمد شدكان **ἀμετ-σύτεγκιάν**, οἱ ἀνακάμπτοντες, οἱ ταξειδεύοντες· βλ. καὶ خوش.

امد A. **ἐμέτ**, ὄν. τέλος: بى — **πὶ ἐμέτ**, ἄνευ τέλους, ἀτελεύτητος· || ابد بى — **ἐπέτι πὶ ἐμέτ**, αἰωνιότης ἀτελεύτητος.

امد A. **ἐμὲττ** [παραθ. τοῦ مديد] ἐπθ. ἐπιμηκέστερος-τατος : اعمار ـــ ὁ μακρότατος τῶν βίων· || مديد ـــ μήκιστος, ἀχανής: مديد درياده بى نشان و نابديد اولمق ـــ γίνομαι ἄφαντος ἐν τῷ ἀχανεῖ πελάγει.

امداد A. **ἰμτὰτ** [ρζ. مدد] ρ. ἀφ. ἀρωγή, συνδρομή, βοήθεια, ἐπικουρία, ἐπικουρικὸς στρατός: كلمك ٠ — ἔρχομαι εἰς βοήθειαν, ἐπικουρίαν· || يتشمك ٠ — προφθάνω εἰς βοήθειαν· || مه يتشمسه ايدى حالم خراب ـــ اكر ايدى ἐὰν δὲν ἐπρόφθανεν εἰς βοήθειάν μου **[ἰμτατιμὲ]**, ἤμην κατεστραμμένος· || ارباب ايرر دردك عاقبت — ينه ὁ θάνατος φθάνει ἐπὶ τέλους εἰς βοήθειαν τῶν πασχόντων· ‖ Ρμ. βοηθῶ, ἔρχομαι εἰς ἐπικουρίαν, πέμπω ἐπικουρίαν [δοτ.]: الله — ايليه ὁ θεὸς νὰ βοηθήσῃ.

امدادجى T. **ἰμτατ-τσή**, ἐπθ. βοηθός, ἐπίκουρος· § ὄν. ἐπικουρικὸς στρατός.

امدادى A. **ἰμτατ-ί**, ἐπθ. ἐπικουρικός· § θ. امداديه **ἰμτατιγέ**: عساكر ـــ στρατεύματα ἐπικουρικά· § امداديه ὄν. ὀχύρωμα: خطى — γραμμὴ τῶν ὀχυρωμάτων.

آمدجى T. **ἀμετ-τσί**, ὄν. διευθυντὴς τοῦ γραφείου τῆς ἀλληλογραφίας τῶν ἀνακτόρων μετὰ τῆς Ὑ.Πύλης· βλ. καὶ آمدى.

آمدجيلك T. **ἀμετ-τσιλίκ**, ἀφ. τὸ ἀξίωμα καὶ ἡ θέσις τοῦ آمدجى βλ.

امدرمك ἢ امديرمك T. **ἐμ-τιρ-μέκ**, ρμ. διάμ. βάλλω νὰ θηλάσῃ, ἢ ἀπορροφήσῃ, ποτίζω [δοτ. αἰτ]· βλ. καὶ امزرمك.

آمدشد Π. **ἀμὲτ-σύτ**, βλ. آمد.

آمد شدكان Π. **ἀμὲτ-σύτεγκιάν**, πλθ. τοῦ آمدشده **ἀμετ-σύτέ**· βλ. آمد.

آمده Π. **ἀμετὲ** [μτχ. τοῦ آمدن **ἀμετὲν**] ὁ ἐλθών.

آمدى Π. **ἀμετ-ί**, ὄν. ὁ διευθυντὴς τοῦ γραφείου τῆς ἀνταποκρίσεως τῶν ἀνακτόρων μετὰ τῆς Ὑ. Πύλης, καλούμενος : آمدىء ديوان همايون **ἀμετίι τιβάνι χουμαγιούν**, καὶ κοινῶς آمدجى **ἀμεττσί**, εἰσηγητὴς τῶν ἀνακτόρων· §ἔλευσις: خوش — καλὴ ἔλευσις, καλῶς ὁρίσατε:— رسم خوش **ρέσμι χὸς ἀμετί**, προσαγορεύειν τὸ «ὡς εὖ παρέστης»· || ايفاى رسم — خوش ايتمك προσαγορεύω ξένον τὸ ὡς εὖ παρέστης, λέγω τὸ καλῶς ὁρίσατε.

امدى ἢ ايمدى T. **ἴμτι**, ἐπρ. τώρα, ἀμέσως· نه ياپارز — τώρα τί κάμνωμεν ; βλ. شمدى· § σύνδ. λοιπόν, ὅθεν : سكا بر مكافات لازم — λοιπὸν σοὶ πρέπει ἀμοιβή· || [ἐν ἀκολουθίᾳ **ἴντι**]: دى — **τὲ ἴντι**, ἄγωμεν λοιπόν ! || كل — **γκὲλ ἴντι**, ἐλθὲ λοιπόν! ἔλα δά [ταχέως]! وار — **βὰρ ἴντι**, πήγαινε τώρα! ἔλα δά! τί λέγετε! §βλ. خوش.

آمديه Π. **ἀμετι-γέ**, [βαρβαρισμός, καθὸ θηλυκὸν τοῦ π. آمدى **ἀμετὶ**] ὄν. δασμὸς τοῦ τελωνίου ἐπὶ τῶν εἰσαγομένων.

آمر A. **ἀμὶρ** [ρζ. امر] μτχ. ὁ διατάττων· [αἰτ.] : شريعت نظافتى — در ὁ ἱερὸς νόμος διατάττει [διατάττων ἐστὶ] τὴν καθαριότητα· § ἀρχηγός, προϊστάμενος, ἀνώτερος : — ومأمور ὁ προϊστάμενος καὶ ὁ ὑπάλληλος· || متصرف — قائمقامك والى‌ده متصرفك — يدر ὁ διοικητὴς **[μουτεσαρρὶφ]** εἶναι προϊστάμενος τοῦ ὑποδιοικητοῦ **[καϊμμακάμ]**, ὁ δὲ νομάρχης **[βαλῆ]** τοῦ διοικητοῦ· § θ. آمره.

امر A. **ἔμρ**, ἢ **ἐμίρ**, ρ. ἀφ. διαταγή, διάταγμα, κέλευσμα: اللهك —ى بودر τὸ κέλευσμα τοῦ Θεοῦ τοῦτο εἶναι· || عالى ـــ ὑψηλὴ διαταγὴ τῆς Μ. Βεζυρείας, ἢ Σουλτανικὸν φερμάνιον· || قولى — δοῦλος τῆς διαταγῆς, ἤτοι ὁ ὑποχρεωμένος νὰ ἐκτελέσῃ ἀνωτέραν διαταγήν· ὑπάλληλος κατώτερος· || كزه ـــ منتظرم τὰς διαταγὰς ὑμῶν **[ἐμρινιζὲ]** ἀναμένω,

εἰς τὰς διαταγάς σας πρόθυμος, διατάξατε· || كدر اولبابده — و فرمان حضرت من له ال ـِ **ὅλ ἀαἀὲὲ ἔμρ ου ῥερμὰν χαζρέτι μέν-λεχῦ-λ-ἐμρίν-τιρ,** ἐπὶ τούτοις ἡ διαταγὴ καὶ τὸ πρόσταγμα εἶναι ἐκείνου, ἐξ οὗ ἡ διαταγή, ἤτοι τοῦ ἔχοντος τὸ δικαίωμα τοῦ διατάττειν· [φράσις τιθεμένη ἐν τέλει ἀναφορῶν, αἰτήσεων ἐκθέσεων καὶ ἐπιστολῶν πρὸς ἔξοχα πρόσωπα καὶ ἐπέχουσα θέσιν τῆς ἡμετέρας «ἐπὶ τούτοις διατελῶ τῆς Ὑμετέρας κτλ.»· βλ. καὶ الامرکم]· بالمعروف ـِ **ἔμρι ἀι-λ-μαρούῤ,** διαταγὴ περὶ τοῦ γνωστοῦ, ἤτοι ὁδηγία εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδόν, εἰς ὅ,τι, θέλει εὐχαριστεῖται ὁ Θεός· [βλ. نهی]· § [γραμ.] حاضر ـِ **ἔμρι χαζήρ,** τὸ δ΄ πρόσωπον τῆς προστακτικῆς· || غائب ـِ **ἔμρι γαήἀ,** τὸ γ΄ πρόσωπον τῆς προστακτικῆς. ‖ Ρμ. διατάττω, κελεύω· [δοτ. αἰτ.]: ایتدی — بکا یونی διέταξέ μοι τοῦτο· || ایدرسکز — نه تί διατάττετε; || بیورك — διατάξατε· || بیورلدیغی وجهله — καθὰ διετάχθη, ἢ διετάξατε· § συνταγὴ [κοινῶς رچته **ρετσέτε**]· § πλθ. اوامر **ἐβαμίρ**· § βλ. καὶ ἑπομ.

امر A. **ἔμρ,** ὄν. ὑπόθεσις, πρᾶγμα: جلی ـِ ὑπόθεσις, πρᾶγμα πασιφανές· || مشکل ـِ ὑπόθεσις δύσκολος· || مهم ـِ ὑπόθεσις σπουδαία· || عجیب ـِ ὑπόθεσις περίεργος· || ده ـِ اول **ἐβ-βέλι ἐμιρτέ,** κατ' ἀρχάς, κατὰ πρῶτον· || آخر — ال **ἀχήρδ-λ-ἔμρ,** ἐπὶ τέλους· || اعشار احالهٔ — نده غیرتی کورلدی ـِ ἐν τῇ ὑποθέσει **[ἐμρινττὲ]** τῆς πακτώσεως τῶν δεκάτων παρετηρήθη ὁ ζῆλός του· || اطفال ـِ نده προκειμένου [ἐν τῇ ὑποθέσει] περὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν παίδων· § πλθ. امور **ὄμούρ**· § βλ. καὶ προηγ.

امر A. **ἐμὲῤῥ** [παραθ. τοῦ مر **μὄῤῥ**] ἐπθ. πικρότερος-τατος: ادوا ـِ **ἐμέῤῥι ἐἀ-βιγέ,** τὸ πικρότατον τῶν φαρμάκων.

امراء A. **ὄμερὰ** [πλθ. τοῦ امیر βλ.] ὄν. ἀρχηγοί, διοικηταί, ἡγέται, ἀνώτεροι ἀξιωματικοί: عسکرك ارکان و — و ضابطانی οἱ στρατηγοί, καὶ οἱ ἀνώτεροι καὶ κατώτεροι ἀξιωματικοὶ τοῦ στρατοῦ· || عسکریه — ی οἱ ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ τοῦ στρατοῦ· || بحریه و بریه — ی οἱ ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ τοῦ κατὰ ξηρὰν στρατοῦ **[ἀερριγὲ]** καὶ τοῦ ναυτικοῦ **[ἀαχριγέ]**· || امیر الامرا **μίῤ-λ-ὄμερά,** βλ. امیر.

امرار A. **ἰμρὰρ** [ῥζ. مر, βλ. مرور] ῥ. ἀφ. τὸ ποιεῖν ἢ ἀφίνειν ἢ ἐπιτρέπειν τι διελθεῖν: عمر ـِ — τὸ διέρχεσθαι τὸν βίον· || وقت ـِ — τὸ διέρχεσθαι τὸν χρόνον· || ایام ـِ — τὸ διέρχεσθαι τὰς ἡμέρας· § τὸ διακομίζειν, διαπεραιοῦν, ἢ διακομιδή, διαπεραίωσις, διαβίβασις: ـی — امتعهٔ ك اشیانك ἡ διακομιδὴ πραγμάτων ἢ ἐμπορευμάτων· || ی — سفائن تجاریهٔ ك قنالدن ἡ διαπεραίωσις πλοίων ἐμπορικῶν διὰ τῆς διώρυγος· § τὸ καθιστᾶν πικρὸν [βλ. مرّ **μὄῤῥ**]. ‖Ρμ.[αἰτ.]: ایدر — اختیارلقده یوقسولق حیاتی ἐν τῷ γήρατι ἡ ἀνέχεια καθίστησι τὸν βίον πικρόν.

امراض A. **ἐμῥὰζ** [πλθ. τοῦ مرض **μαῥὰζ**] ὄν. νόσοι, ἀσθένειαι: جلدیه ـِ — νόσοι ἐπιδερμικαί: || مهلکه ـِ — νόσοι ὀλέθριαι· || اوعیه ـِ — πάθησις τῶν ἀγγείων, ἀγγειοπάθεια· || اعصاب ـِ — νευροπάθεια· || دیدانیه ـِ — ἐλμινθίασις.

آمرانه Π. **ἀμιρ-ανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων ἀρχηγῷ, προϊσταμένῳ, δεσποτικός: ـِ — اطوار τρόποι, συμπεριφορὰ δεσποτική· §ἐπρ. ὡς ἀνήκει ἀρχηγῷ, δεσπότῃ, δεσποτικῶς.

امرد A. **ἐμῥέ̀ὲ,** ἐπθ. ἀγένειος, ἀπώγων: ـِ — شاب νέος ἀγένειος.

آمرزش Π. **ἀμιῥζὶὲ** [ἐκ τοῦ آمرزیدن **ἀμιῥζιὲὲν** συγχωρεῖν] ῥ. ἀφ. ἄφεσις, συγχώρησις παρὰ Θεοῦ [σπν.].

آمرزکار Π. **ἀμιῥζι-γκιάῥ,** ἐπθ. ἐπιεικής, συγχωρῶν [ἐπι Θεοῦ].

آمرزکاری Π. **ἀμιῥζι-γκιαρί,** ἀφ. ἐπιείκεια [Θεοῦ].

آمرزنده Π. **ἀμιῥζενὲὲ** [μτχ. τοῦ آمرزیدن] ὁ συγχωρῶν [Θεός].

آمرزیده Π. **ἀμιῥζιὲὲ** [βλ. προηγ.] ὁ συγκεχωρημένος [Θεόθεν].

امرنامه Π. **ἐμιρ-ναμὲ,** ὄν. διάταγμα· οὕτως ὀνομάζονται τὰ ὑπὸ τῆς Μ. Βεζυρείας, ἢ τῶν ἄλλων ὑπουργείων πρὸς τὰς ὑποδεεστέρας ἀρχὰς διαβιβαζόμενα περὶ διαφόρων ὑποθέσεων ἔγγραφα· συνεκδ. ἐπιστολὴ ἀνωτέρου πρὸς κατώτερον, ἢ καὶ μεταξὺ ἴσων: سامی ـِ — Βεζυρικὸν διάταγμα· || والای ـِ — τὸ ὑψηλὸν Αὐτῆς διάταγμα, ἤτοι ἡ ἐπιστολή.

امرنمك T. **ἰμρενμέκ,** امرندیرمك **ἰμρεντιρμέκ,** βλ. ایمرمك, ایمرندیرمك.

امرود Π. **ἐμῥούὲ,** امرودی **ἐμῥουὲὶ,** βλ. آرمودی, آرمودی.

امروز Π. **ἴμ-ῥουζ** [ἐκ τοῦ این روز **ἶν ῥοὺζ**] ἐπρ. ταύτην τὴν ἡμέραν, σήμερον.

آمریقا **ἀμέρικα,** ὄν.κ.'Αμερική: ممالك مجتمعهٔ — αἱ 'Ηνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς 'Αμερικῆς.

آمریقالی T. **ἀμέρικα-λη,** ὄν. 'Αμερικανός.

آمریقان **ἀμερικάν,** ὄν. ἐπθ. 'Αμερικανός, 'Αμερικανικός: یی — **ἀμερικὰν ἀεζί,** ὕφασμα 'Αμερικανικόν, κ. 'Αμερικάνικο.

امزجه A. **ἐμζιὸζὲ** [πλθ. τοῦ مزاج] ὄν. διαθέσεις, κράσεις: مختلفه ـِ — διαθέσεις διάφοροι· || اقوام ـِ — αἱ διαθέσεις τῶν λαῶν.

امزرمك ἢ امزیرمك T. **ἐμζιρμὲκ** [ἐκ τοῦ امزمك] ῥμ. μτδ. θηλάζω [αἰτ.]: — چوجغی θηλάζω τὸ βρέφος· βλ. καὶ امدرمك.

امزه‌مك T. **ἐμ-ζε-μέκ,** ῥμ. οὐδ. ἐκμυζῶ, βυζάνω· βλ. امك **ἐμ-μέκ.**

امزیك T. **ἐμζὶκ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. θηλή, ῥῶγα μαστοῦ· στόμιον προχόου, ὑδρίας, ἀγγείου· τροφὴ ἐξ ἀμυγδαλωτοῦ γλυκύσματος ἐντὸς λεπτοῦ ὑφάσματος καὶ ἐν σχήματι θηλῆς τιθεμένη εἰς τὸ στόμα τοῦ βρέφους πρὸς καθησύχασιν· βλ. καὶ امجك.

امزیکلو ἢ امزیکلی T. **ἐμζὶκ-λί,** ἐπθ. γυνὴ ἥς ὁ μαστὸς ἔχει θηλήν, ἤτοι θηλάζουσα· § δοχεῖον ἔχον στόμιον.

امس A. **ἐμὲὸς** [ῥζ. مس] ἐπθ. ὁ λίαν θίγων, ἐγγίζων [δοτ.]: قواعد عقلیه یه دها اقرب — و ἐγγύτερος καὶ μᾶλλον θίγων τοὺς διανοητικοὺς κανόνας.

امساك A. **ἰμσὰὶ** [ῥζ. مسك] ῥ.ἀφ. ἀποχή: — وقت ἔναρξις τῆς νηστείας, ἤτοι ὁ πρὸ τῆς αὐγῆς ὡρισμένος χρόνος καθ' ὃν δέον ν'ἄρχηται ἡ νηστεία τῶν Μουσουλμάνων κατὰ τὸν μῆνα τοῦ Ραμαζανίου· § φειδώ, φιλαργυρία: کلام ـِ — φειδὼ λόγου· || طعام ـِ — ἀποχὴ φαγητοῦ· || نفس ـِ — ἀποχή, ἐγκράτεια ἀπὸ τῶν παθῶν· || جماع ـِ — σωφροσύνη, ἀποχὴ ἀπὸ ἀσελγείας· § παρακατάσχεσις, ἐπίσχεσις, κράτησις· || حبس و — ی رهنك παρακατάσχεσις ἐνεχύρου· ‖ Ρμ. ἀπέχω, ἀρχίζω τὴν νηστείαν· §φείδομαι, φιλαργυρεύομαι·§ κατακρατῶ [αἰτ.]: ایتسه — آجر مالنی طلب ایدوبده مستأجر ویرمیوب ὁ μὲν ἐκμισθωτὴς ζητῇ τὸ πρᾶγμά του, ὁ δὲ ἐνοικιαστὴς κατακρατῇ αὐτὸ καὶ δὲν δίδῃ.

امساکیه A. **ἰμσὰκ-ιγέ,** ὄν. θ. φυλλάδιον ἐκδιδόμενον διὰ τοὺς Μουσουλμάνους κατὰ τὸν μῆνα Ραμαζὰν καὶ περιέχον τὸν χρόνον καθ' ὃν ἄρχεται ἡ νηστεία.

امسز T. **ἐμ-σίζ,** ἐπθ. ἀθεράπευτος·βλ. ام.

امشاء A. **ἰμσὰ** [ῥζ. مشی] ῥ. ἀφ. τὸ ποιεῖν τινα ἢ τι ὅπως περιπατῇ, ὁδεύῃ· τὸ τιθέναι εἰς κίνησιν, τὸ διευθύνειν· § τὸ ἐνεργεῖν [ἐπὶ ἰατρικοῦ ἐνεργητικοῦ].

امشب **ἰμ-σὲὲ** [ἐκ τοῦ این شب **ἶν ὲὲ**]ἐπρ. ταύτην τὴν νύκτα, ἀπόψε·βλ. امروز.

امشمك T. **ἐμ-ιὸ-μέκ,** ῥμ. ἀλλ. μυζᾶν ἀμοιβαίως τὰ χείλη ἀλλήλων, συγχνοφιλεῖσθαι· § θηλάζειν ζωηρῶς, δραστηρίως· [λέγεται ἐπί ἀμνῶν κτλ. οἵτινες θηλάζουσι κτυπῶντες διὰ τῆς κεφαλῆς τὸν μαστόν].

امصار A. **ἐμσὰῥ** [πλθ. τοῦ مصر **μὶσῥ**] ὄν. μεγαλοπόλεις: ـِ — اهل κάτοικοι μεγαλοπόλεων.

امصاص A. **ἰμσὰς** [ῥζ. مص] ῥ. ἀφ. τὸ ἀφίνειν ἢ βάλλειν τινὰ νὰ ἐκμυζήσῃ, ἢ ἀπορροφήσῃ τι: ی — پستانك τὸ ἀφίνειν θηλάσαι τὸν μαστόν, θηλασμός, τιθηνεία, βύζαγμα.

امضاء A. **ἰμζὰ** [ῥζ. مضاء] ῥ. ἀφ. ὑπογραφή: — آتمق, ἢ قومق — θέτω ὑπογραφὴν [δοτ.]. ‖ Ρμ. ὑπογράφω [αἰτ.]: یازدیغم کاغدی — ایدرم — ὑπογράφω τὸ ἔγγραφον, ὅπερ ἔγραψα· || وضع — ایتمك — سندی ὑπογράφω τὸ ὁμόλογον· || ـِ — **βάζι ἰμζὰ,** τὸ τιθέναι ὑπογραφήν, ὑπογράφειν· || وضع ـِ — ایتمك ὑπογράφω [δοτ.]·||ویرمك — δίδω ὑπογραφήν· || قضا ـِ — ἐκτέλεσις τῆς ληφθείσης ἀποφάσεως [ἐπὶ ἀντιποίνου].

امضالاتدیرمق T. **ἰμζα-λαττηρμάκ,** ῥμ. διαμ. διὰ μέσου τρίτου προσώπου βάλλω ἢ ὑποχρεῶ τινα νὰ ὑπογράψῃ τι [δοτ. αἰτ.]: — کاغدی برینه διὰ μέσου τινος βάλλω τινα νὰ ὑπογράψῃ τὸ ἔγγραφον.

امضالاتمق ἢ امضالتق T. **ἰμζα-λατμάκ,** ῥμ. διαμ. βάλλω ἢ ὑποχρεῶ τινα νὰ ὑπογράψῃ τι [δοτ. αἰτ.]: — کاغدی برینه βάλλω τινα νὰ ὑπογράψῃ τὸ ἔγγραφον.

امضالاشمق T. **ἰμζα-λαϑμάκ,** ῥμ. ἀλλ. δύο ἢ περισσότεροι ὑπογράφουσιν ἀμοιβαίως ὁ εἷς εἰς τὸ συμβόλαιον τὸ ὁποῖον θέλει κρατήσει ὁ ἕτερος τῶν συμβαλλομένων.

امضالامق ἢ امضالق T. **ἰμζα-λαμάκ,** ῥμ. μτδ. ὑπογράφω, θέτω ὑπογρα-

φὴν [αἰτ.]: —كاغدى ὑπογράφω τὸ ἔγγραφον· || [δοτ.]: —بورايه ὑπογράφω ἐδῶ:

امضالانمق } ἢ امضالنمق T. **ἰμζα-λανμάκ,** ρμ. πθ. ὑπογράφεσθαι.

امطار } A. **ἐμτὰρ** [πλθ. τοῦ مطر **μετὰρ**] ὄν. βροχαί: — نزول πτῶσις βροχῶν· || فيض آثار — βροχαὶ γόνιμοι [**φεΐζ-ἀσάρ**].

امطار } A. **ἰμτὰρ** [ρζ. مطر] ρ. ἀφ. τὸ βρέχειν: مطر —, ἢ باران— τὸ βρέχειν βροχήν.

امعاء } A. **ἐμὰ** [πλθ. τοῦ معاء **μεὰ**] ὄν. ἔντερα: —التهاب φλόγωσις ἐντέρων· || التصاق — συγκόλλησις ἐντέρων· || — اختناق ἔμφραξις ἐντέρων· || — استرخاى μαλάκυνσις ἐντέρων.

امعان } A. **ἰμὰν** [ρζ. معن] ρ. ἀφ. τὸ μετὰ μεγάλης προσοχῆς καὶ ἐπιστασίας παρατηρεῖν, ἀτενίζειν, παρατήρησις προσεκτική, ἐπισταμένη: — نظر τὸ ὄμμα τῆς προσοχῆς· || اوكنه النجه —نظر حقيقت حالى ἅμα λάβῃ τις πρὸ τοῦ ὄμματος τῆς προσοχῆς τὴν ἀλήθειαν τοῦ πράγματος, ἤτοι ἅμα ἐξετάσῃ μετὰ προσοχῆς τὸ πῶς συνέβη τὸ πρᾶγμα· || نظر — τὸ παρατηρεῖν ἐπισταμένως· || —نظر ايتك παρατηρῶ ἐπισταμένως [δοτ.].

امك } T. **ἐμέκ,** ὄν. ἐργασία, κόπος, ἐκδούλευσις: چكمك —, ἢ ويرمك — καταβάλλω κόπους, κοπιῶ.

امكان } A. **ἰμκὰν** [ρζ. مكن, βλ. مكنت] ρ. ἀφ. δυνατόν, πιθανότης, μέσον, τρόπος: مطلب مشروع داخلنده بر — αἴτησις νόμιμος ἐντὸς τοῦ δυνατοῦ· || ى واردر — εἶναι δυνατόν, πιθανόν· || ى يوقدر — δὲν εἶναι δυνατόν, ἀδύνατον, ἀπίθανον· || دائره —ك خارجنده‌در εἶναι ἐκτὸς τοῦ κύκλου τοῦ δυνατοῦ, ἀδύνατον· || [δοτ.]: هر شى ممكندر فقط تأخير اجله — متصور دكلدر πᾶν πρᾶγμα εἶναι δυνατόν, ἀλλὰ δὲν φαντάζεταί τις ὅτι εἶναι δυνατὸν τὸ ἀναστεῖλαι τὸ μοιραῖον τέλος· || تداوى — τὸ δυνατόν, ἢ τὸ μέσον τῆς θεραπείας.

امكانسز } T. **ἰμκιαν-σήζ,** ἐπθ. ἀδύνατος, ἀπίθανος.

امكانسزلق } T. **ἰμκιαν-σηζλήκ,** ὄν. τὸ ἀδύνατον, τὸ ἀπίθανον.

امكدار } T. **ἐμεκ-τάρ,** ὄν. ἀρχαῖος ὑπηρέτης ἢ ὑπάλληλος ἔχων ἐκδουλεύσεις, ἀπόμαχος.

امكدارلق } T. **ἐμεκ-ταρλήκ,** ἀφ. τὸ εἶναί τινα ἀρχαῖον ὑπηρέτην ἢ ὑπάλληλον ἢ ἀπόμαχον.

امكداش } T. **ἐμεκ-τάς,** ὄν. συνάδελφος ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ.

امكسز } T. **ἐμεκ-σίζ,** ἐπθ. ὁ ἄνευ κόπου κτηθείς, ἄκοπος: —عك اولماز δέν γίνεται φαγητὸν ἄνευ κόπου, δὲν τρώγει τις ἂν δὲν κοπιάσῃ· || اكلنجه طوزسز طعامه بكزر— διασκέδασις ἄκοπος ὁμοιάζει μὲ φαγητὸν ἀνάλατον· || اولاد — παιδίον ἄκοπον, ἕτοιμον, ἤτοι τέκνον ἑνὸς τῶν δύο συζύγων γεννηθὲν ἐκ προηγουμένου γάμου μετ' ἄλλου· § ἐπρ. ἀκόπως.

امكلمك } ἢ امكلمك T. **ἐμεκ-λεμέκ,** ρμ. οὐδ. προσπαθῶ νὰ σηκωθῶ καὶ νὰ περιπατήσω, τετραποδίζω, ἀρκουδίζω [ἐπὶ παίδων μὴ δυναμένων εἰσέτι νὰ περιπατήσωσι], μτφ. καταβάλλω προσπάθειαν: قبيلندن بر — قاچ خطوه آ عقله طريق ترقيده قطع مسافه ممكن اولماز δὲν δύναταί τις νὰ διανύσῃ ἀπόστασιν ἐν τῇ ὁδῷ τῆς προόδου, ῥίπτων βήματά τινα ὡς τετραποδίζων [**ἐμεκλεμὲκ κατιλιντέν**].

امكلو } ἢ امكلى T. **ἐμεκ-λί,** ἐπθ. ὁ ἔχων, ἢ ἀπαιτῶν κόπον, κοπιώδης.

امكن } A. **ἐμκέν,** ρμ. εἶναι δυνατόν· ἐν χρήσει ἐν τῇ φράσει: — مهما **μέχμα ἐμκέν,** ὅσῳ εἶναι δυνατόν.

امكنه } A. **ἐμκινὲ** [πλθ. τοῦ مكان] ὄν. τόποι, θέσεις: — اشرف ὁ τιμιώτερος τῶν τόπων· βλ. καὶ اماكن.

امل } A. **ἐμέλ,** ὄν. ἐλπίς, εὐχή, πόθος, ἐπιθυμία: زنكين اولمق —نده بولنيور εὑρίσκεται ἐν τῇ ἐλπίδι [**ἐμελιντὲ**] ἤτοι ἐλπίζει, ἢ ἐπιθυμεῖ νὰ γένηται πλούσιος· || — نه نائل اولدى ἠξιώθη τοῦ πόθου αὐτοῦ [**ἐμελινέ**]· || يكانه‌م سندن آيرلمامقدر — ἡ μόνη ἐπιθυμία μου εἶναι νὰ μὴ ἀποχωρισθῶ ἀπὸ σοῦ· || — طول **τοῦλι ἐμέλ,** μακρὰ σχέδια, ὧν ἡ ἐπίτευξις ἀπαιτεῖ βίον ἐπὶ αἰῶνας, πλεονεξία: انسان اختيار اولدقجه كنديسنده ايكى خصلت كنجه‌لير حرص طول — ὅσῳ γηράσκει ὁ ἄνθρωπος, τόσῳ ἀνηβῶσιν ἐν αὐτῷ δύο ἰδιώματα, ἡ ἀπληστία καὶ τὰ μακρὰ σχέδια· || قاپلق — δελεάζομαι ὑπὸ τῆς ἐλπίδος· || ى حصوله كلدى — ἐπραγματοποιήθη ὁ πόθος του.

املاء } A. **ἰμλὰ** [ρζ. ملا] ρ. ἀφ. τὸ πληροῦν, πλήρωσις: صحائف ى— τὸ πληροῦν σελίδας, ἢ ستون ى — τὸ πληροῦν στήλας· μτφ. τὸ γράφειν πράγματα ἀνωφελῆ· || شكم ى— πλήρωσις στομάχου· || [τῇ ايله]: بو قابك شو قدر صو ايله —سى ممكندر εἶναι δυνατὴ ἡ πλήρωσις τοῦ δοχείου τούτου διὰ τοσούτου ὕδατος· § ὀρθογραφία: —بيلميور δὲν γνωρίζει ὀρθογραφίαν· || —سى يرنده‌در ἡ ὀρθογραφία του εἶναι εἰς τὸν τόπον της, ὀρθῶς γεγραμμένον, ἢ γράφει ὀρθῶς· || ى صحيح — ὀρθογραφία· || ى فاسد — ἀνορθογραφία· § [μτφ.] يه كلك — ἐπιδέχομαι διόρθωσιν ἠθικήν, διορθοῦμαι ἠθικῶς· || —يه كتيرمك διορθόνω [αἰτ.] § ὑπαγόρευσις, τὸ γράφειν καθ' ὑπαγόρευσιν: كتاب مبسوط — طريقيله تأليف اولنمشدر τὸ εἰρημένον βιβλίον συνεγράφη καθ' ὑπαγόρευσιν· § μόλωσις, πρόσχωσις, ἤτοι διὰ χώματος πλήρωσις ἰδίᾳ θαλάσσης. ‖ Ρμ. γράφω τι ἀπὸ μνήμης χωρὶς νὰ ἔχω ὑπ' ὄψει βιβλίον [αἰτ.]: ايكى تاريخ — ايلدم ἔγραψα δύο χρονογράμματα· § πληρῶ· § προσχώνω, μολόνω [αἰτ.]: هر كيم دريادن بر محلى اذن سلطانى ايله —ايدر ايسه اول محله مالك اولور ὅστις ἀδείᾳ Σουλτανικῇ προσχώσῃ μέρος τῆς θαλάσσης, γίνεται κύριος τοῦ μέρους ἐκείνου.

املائى } A. **ἰμλα-ΐ,** ἐπθ. προσχωματικός, ἤτοι ὁ ἀνήκων εἰς τὴν πρόσχωσιν ἢ τὴν διὰ χώματος πλήρωσιν μέρους τινὸς ἰδίᾳ θαλάσσης· § ὀρθογραφικός· § θ. املائيه **ἰμλαϊγέ**: — عمليات ἐργασίαι προσχωματικαί· || اصلاحات — μεταρρυθμίσεις ὀρθογραφικαί.

املاح } A. **ἐμλὰχ** [πλθ. τοῦ **μὶλχ** ملح] ὄν. ἅλατα.

املاسز } T. **ἰμλα-σήζ,** ἐπθ. ἀνορθόγραφος· § [ἐπιρ.] ἀνορθογράφως.

املاسزلق } T. **ἰμλα-σηζλήκ,** ἀφ. ἀνορθογραφία· βλ. καὶ املاء.

املاق } A. **ἰμλὰκ** [ρζ. ملق] ρ. ἀφ. τὸ πίπτειν εἰς πενίαν, δυστυχίαν: خشيت — ὁ φόβος τῆς δυστυχίας.

املاك } **ἐμλάκ** [πλθ. τοῦ ملك **μύλκ**] ὄν. ἰδιοκτησίαι, κτήματα: —همايون κτήματα τοῦ στέμματος, αὐτοκρατορικά· || اموال و — ἡ περιουσία καὶ τὰ κτήματα· || — مأمورى ὁ ἐπὶ τῶν κτημάτων ὑπάλληλος· || —صرفه ἰδιόκτητα ἢ καθαρὰ [**σηρφέ**] μούλκια, οὐχὶ βακούφια· || ويركوسى — κτηματικὸς φόρος, ἔγγειος.

املال } A. **ἰμλὰλ** [ἐκ τοῦ ملال] ρ. ἀφ. τὸ προξενεῖν ἀνίαν, στενοχωρίαν: — مستمعين τὸ προξενεῖν ἀνίαν εἰς τοὺς ἀκροατάς.

املمك } T. **ἐμ-ιλ-μέκ,** ρμ. πθ. βυζάνομαι, ἐκμυζῶμαι, ἀπορροφῶμαι.

امليق } T. **ἰμλήκ,** ὄν. κάπων, καπόνι· βλ. ابليق.

امم } A. **ὑμὲμ** [πλθ. τοῦ امت **ὑμμὲτ**] ὄν ἔθνη, λαοί: — قديمه τὰ ἀρχαῖα ἔθνη· || بين الـ — **πεΐνε-λ-ὑμέμ,** μεταξὺ τῶν ἐθνῶν, διεθνής· || — متمدنه πεπολιτισμένοι λαοί· || خير الـ — **χαΐρσ-λ-ὑμέμ,** ἢ — خير **χαΐρι-ὑμέμ,** ὁ καλλίτερος τῶν λαῶν [ὁ μωαμεθανικὸς].

امك } T. **ἐμ-μέκ,** ρμ. μτβ. ἐκμυζῶ, βυζάνω, ἀπορροφῶ· [αἰτ.]: — سوت θηλάζω καὶ μτφ. εἶμαι ἀθῶος ὡς παῖς, δὲν ἠξεύρω τίποτε· || آناسندن امديكى سوت بورونندن كلدى τὸ γάλα ὅπερ ἐθήλασεν ἐκ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν ῥῖνά του, ἤτοι ὑπέφερε πολλά· || — قانى ἐκμυζῶ τὸ αἷμά του, ἀφαιρῶ πᾶσαν ἰκμάδα, καθιστῶ τινα πτωχόν, ἀδύνατον.

امه } T. **ἐμμέ,** ὄν. ἀπαρ. τὸ ἐκμυζᾶν, ἐκμύζησις: — سوت θήλασμα· || [φυσ.] — طلومبه ἀντλία ἀναθηλαστική, ἤτοι ἀναβιβάζουσα τὸ ὕδωρ.

آمن } A. **ἀμὶν** [ρζ. امن] ἐπθ. ἀσφαλής, ὁ μὴ ἔχων φόβον ἐν τῇ καρδίᾳ, ἥσυχος· § θ. آمنه **ἀμινέ**· βλ.

امن } A. **ἔμν,** ρ. ἀφ. ἀσφάλεια, ἡσυχία: اوراده امن و آسايش بر كالدر — ἐκεῖ ἡ ἀσφάλεια καὶ ἡ ἡσυχία εἶναι ἐν τελειότητι, ἤτοι ἐπικρατεῖ πλήρης κτλ. || خلقك حصول — و آسايشنه خدمت ايلدى ὑπηρέτησεν εἰς τὴν ἐπίτευξιν τῆς ἀσφαλείας καὶ ἡσυχίας τοῦ λαοῦ.

امناً } A. **ἄμιν-εν,** ἐπρ. ἀσφαλῶς: وسالماً — مملكتنه مواصلت ايلدى ἔφθασεν ἀσφαλῶς καὶ ὑγιῶς εἰς τὴν πατρίδα του.

آمنا } A. **ἄμεννα,** ρμ. ἐπιστεύσαμεν.

امنا } A. **ὑμενὰ** [πλθ. τοῦ امين] ὄν. ἔμπιστοι, ἄνθρωποι εἰς οὓς δύναταί τις νὰ ἐμπιστευθῇ: ى قوم — οἱ ἔμπιστοι τοῦ λαοῦ, οἱ πρόκριτοι· § الاى —سى οἱ ἐπιμεληταὶ τοῦ στρατοῦ [βλ. امين]· || صندوق —سى οἱ ἐμπεπιστευμένοι τὸ ταμεῖον, οἱ ταμίαι.

آمنه } A. **ἀμινέ,** ὄν. κ. τῆς μητρὸς τοῦ Μωάμεθ· βλ. آمن.

امنيت } A. **ἐμν-ιγέτ,** ἀφ. θ. ἀσφάλεια, ἐμπιστοσύνη: مملكت — ἀσφάλεια τῆς χώρας· || بلاد— ἀσφάλεια τῶν πόλεων· || قره‌قولى—

فروزا توُ ستراتوپέدου·‖خدمای— ὑπηρεσίαι ἀσφαλείας·‖نامه—ἐμπιστοσύνη τελεία· § [δοτ.]: كالدر بم اكا—م بر ἡ πρὸς αὐτὸν ἐμπιστοσύνη μου **[ἐμνιγετὶμ]** εἶναι πλήρης, ἔχω πλήρη ἐμπιστοσύνην πρὸς αὐτόν· ‖ اكا—م يوق δὲν ἔχω ἐμπιστοσύνην εἰς αὐτόν·‖ايتدى استعمال سوء —ى صندوغى —ἐνεχυριαστήριον, ἤτοι τράπεζα δανείζουσα ἐπὶ ἐνεχύρῳ.‖Ρμ. ἐμπιστεύομαι, ἔχω τὰ πιστὰ εἰς τινα [δοτ.]: ايدر—هر كورديكنه ἐμπιστεύεται εἰς ὄντινα ἢ εἰς ὅ,τι βλέπει·‖ايدمم— δὲν δύναμαι νὰ ἐμπιστευθῶ.

امنیتسز } Τ. **ἐμνιγετ-σίζ,** ἐπθ. ὁ μὴ ἀσφαλής, ὁ ἐν ᾧ δὲν ὑπάρχει ἀσφάλεια, ἢ ὁ εἰς ὃν δὲν δύναταί τις νὰ ἐμπιστευθῇ· § ὁ μὴ ἐμπιστευόμενος εἰς κανένα, δύσπιστος.

امنیتسزلك } Τ. **ἐμνιγετ-σιζλίκ,** ἀφ. ἔλλειψις ἐμπιστοσύνης, δυσπιστία.

امنیتلی } Τ. **ἐμνιγετ-λί,** ἐπθ. ἀσφαλής, ὁ ἐν ᾧ ὑπάρχει ἀσφάλεια, ἢ ὁ εἰς ὃν δύναταί τις νὰ ἐμπιστευθῇ, ἐμπιστος, τῆς ἐμπιστοσύνης.

امنیه } Α. **ὄμνιγέ,** ὄν. θ. ἐλπίς, σκοπός, πρόθεσις, πόθος : ديندارانه ، — πρόθεσις εὐσεβής· ‖ بر آدمدر كثيرال ἄνθρωπος ἔχων πολλοὺς πόθους **[κεδίρσ-λ-ὄμνιγέ]**·§ πλθ. اماني **ἐμανί·** βλ.

اموات } Α. **ἐμβὰτ** [πλθ. τοῦ ميت **μεῖτ**] ὄν. νεκροί: —احيا ζῶντες καὶ νεκροί· **ἀχγιὰ βσ ἐμβάτ·** ‖ —دفن ταφὴ νεκρῶν.

امواج } Α. **ἐμβὰζ** [πλθ. τοῦ موج] ὄν. κύματα: —دريا τὰ κύματα τῆς θαλάσσης.

اموال } Α. **ἐμβὰλ** [πλθ. τοῦ مال] ὄν. περιουσία, πράγματα, κτήματα: اولاد —و τὰ τέκνα καὶ ἡ περιουσία·‖منقوله —κινητὴ περιουσία·‖غير منقوله—ἀκίνητος περιουσία, ἤτοι κτήματα.

امواه } Α. **ἐμβὰχ** [πλθ. τοῦ ماء **μὰ**] ὄν. ὕδατα· ἐν χρήσει ἐν τῇ ποιήσει ἀντὶ τοῦ مياه **μιγιάχ·** βλ.

آموختكان } **ἀμουχτεγκιάν,** βλ. ἐπόμ.

آموختە } Π. **ἀμουχτὲ** [μτχ. τοῦ آموختن **ἀμουχτὲν**] ἐπθ. σοφός, δεδιδαγμένος· §πλθ. آموختكان **ἀμουχτεγκιάνι** ازل —**ἀμουχτεγκιάνι ἐζέλ,** προφῆται, μεγάλοι ἄνθρωποι.

آمورە } Ιτ. **ἀμούρα** [amura] ὄν. ἄνοιγμα τῶν μικρῶν ἱστίων [ναυτ.]·βλ. فورا.

آمودە } Π. **ἀμουτὲ** [μτχ. τοῦ آمودن **ἀμουτὲν**] ἐστολισμένος·§μαργαρῖται περασμένοι εἰς κλωστήν.

امور } Α. **ὄμοὶρ** [πλθ. τοῦ امر] ὄν. ὑποθέσεις, πράγματα: ‖ مهمه—σπουδαῖαι ὑποθέσεις· ‖ عظيم— μεγάλαι ὑποθέσεις· ‖ —داخليه ἐσωτερικαὶ ὑποθέσεις· ‖ —خارجيه ἐξωτερικαὶ ὑποθέσεις· ‖ نافعه— δημόσια ἔργα· ‖ مامورە—αἱ ὑποθέσεις αἱ ἀνατεθειμέναι [δημοσίῳ ὑπαλλήλῳ]· ‖ —اخرويه ὑποθέσεις ἀφορῶσαι τὸν μέλλοντα βίον, πνευματικαί·‖اعتباريه—ἀφῃρημένα ἀντικείμενα ἐν τῷ νῷ καὶ κατὰ διάνοιαν ὑπάρχοντα· ‖ —جمهور ὑποθέσεις δημοκρατίας· ‖ عامه— δημόσιαι ὑποθέσεις·‖خاصه—ἰδιωτικαὶ ὑποθέσεις· ‖مسله— πράγματα παραδεδεγμένα **[μουσελλεμέ],** ἤτοι γενικαὶ ἀρχαί·§κ. προφέρεται **οὐμοὶρ** καὶ εἶναι ἐν χρήσει ἀντὶ ἑνικοῦ· μέλημα, καθῆκον: مده دكل—**οὐμουρουμὰ ἐγίλ,** δέν μοι μέλει·‖نده دكل—**οὐμουρουνὰ ἐγίλ,** δὲν τῷ μέλει·‖م—نه **νὲ οὐμουρούμ,** τί μοι μέλει·‖ايتك— μοὶ μέλει, ἐνδιαφέρομαι, τὸ κάμνω ζήτημα: —ايتدك τὸ ἔκαμες ζήτημα, ἢ μεγάλον πρᾶγμα!

امورآشنا } Π. **ὄμοὶρ-ἀάινά,** ἐπθ. ὁ ἔχων πεῖραν τῶν πραγμάτων, πεπειραμένος.

اموردیده } Π. **ὄμουρ-τιτέ,** ἐπθ. ὁ ἰδὼν πολλὰ πράγματα, πεπειραμένος.

امورسنمق } Τ. **οὐμουρ-σανμάκ,** ρμ. μτδ. θεωρῶ τι ὡς καθῆκον καὶ ἐκτελῶ αὐτὸ καλῶς· [αἰτ.].

آموز } Π.**ἀμοὶζ**[προστ.τοῦ آموختن **ἀμουχτὲν**] ἐπθ. ὁ μανθάνων, ὁ εἰδώς, ὁ γινώσκων,ὁ διδάσκων:— كار **κιὰρ-ἀμούζ,** ὁ εἰδὼς ὑποθέσεις, πεπειραμένος· ‖ —آموز **ἀμοὶζ-κιάρ,**ὁ διδάσκων,ἡ διδάσκουσα·‖كارى—**ἀμουζ-κιαρί,** τὸ ἔργον τοῦ, τῆς διδασκάλου.

امومت } Α.**ὄμουμέτ,** [ρζ. ام **ὄμμ**] ἀφ.θ.μητρότης, ἰδιότης μητρός: ابوت و— μητρότης καὶ πατρότης **[ὄτσσβέτ]**· ‖ —حقوق δικαιώματα μητρότητος.

آمونیاق } Γλ. **ἀμονιὰκ** [ammoniaque] ὄν. ἀμμωνία· βλ. نشادر روحی.

آمونیاقی } Α. **ἀμονιακ-ὶ** ἐπθ. ἀμμωνιακός· βλ. نشادری · ‖ θ. آمونیاقیه **ἀμονιακγέ.**

امه } Α. **ἐμέ,** ὄν. θ. ὑπηρέτρια.

امهات } Α. **ὄμμεχὰτ** [πλθ. τοῦ ام **ὄμμ** βλ.] ὄν. μητέρες, ρίζαι, πηγαί, στοιχεῖα, τὰ κυριώτερα βιβλία τὰ γεγραμμένα περί τινος ἐπιστήμης: —اقدام προσπάθεια τῶν μητέρων·‖ و جدات —μητέρες καὶ μάμμαι **[ὄζετὶτάτ]**· ‖ —سانسقرى و عبرانى و لاتين لسانلرى السنه‌در ἡ Σανσκριτική, ἡ Ἑβραϊκὴ καὶ ἡ Λατινικὴ γλῶσσα εἶναι αἱ μητέρες τῶν γλωσσῶν· ‖ —سفليه κατώτερα στοιχεῖα· ‖ —ابواب αἱ τρεῖς κυριώτεραι συζυγίαι τῶν ἀραβικῶν ρημάτων.

امهال } Α. **ἰμχὰλ** [ρζ. مهل] ρ. ἀφ. τὸ δίδειν προθεσμίαν, τὸ ἀναβάλλειν, ἀναβολή, παράτασις: ى لازم كليور ايدى —πρεπε νὰ δοθῇ προθεσμία τῷ ὀφειλέτῃ· ‖ —و اهمال ἀναβολὴ καὶ παραμέλησις· ‖ — بلا **πίλα ἰμχάλ,** ἄνευ ἀναβολῆς, ἀνυπερθέτως. ‖Ρμ. [αἰτ.] داين مديونى شو قدر كون — ايتدى ἔδωκε τόσων ἡμερῶν προθεσμίαν εἰς τὸν ὀφειλέτην· ‖ ايدر اهمال ايتمز — الله ὁ Θεὸς ἀναβάλλει, δὲν λησμονεῖ.

امی } Α. **ὄμμ-ὶ,** ἐπθ. ἀμαθής, ὁ μὴ γινώσκων ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν: بر آدم— ἢ —شخص ἄνθρωπος ἀμαθής· ‖ صادق ء— **ὄμμίϊ σατὶκ,** ἀμαθὴς εἰλικρινὴς· ἐπίθετον τοῦ προφήτου Μωάμεθ, ὅπερ ἔλαβεν ὡς οὐδὲν μὲν παρ' ἀνθρώπων διδαχθείς, μαθὼν δὲ τὰ πάντα ἐκ θείας ἀποκαλύψεως· § θ. اميه .

اميال } Α. **ἐμγιὰλ** [πλθ. τοῦ ميل **μιὰλ**] ὄν. μίλια.

آميخته } Π. **ἀμιχτὲ** [μτχ. τοῦ آميختن **ἀμιχτὲν**] ἐπθ. ἀναμεμιγμένος, ἀνάμικτος·[τῇ الله]: بر شربت كلاب الله — σιρόπιον ἀναμεμιγμένον μετὰ ροδοστάγματος.

امید } Π. **ὄμὶτ,** κ. **ὄμὶτ,** ὄν. ἐλπίς: نجات — ἐλπὶς σωτηρίας· ‖ بورونى — ἀκρωτήριον τῆς Καλῆς Ἐλπίδος [ἐν τῇ Ἀφρικῇ]· ‖ [τῇ ده]: م—ى ἐλπίς μου **[ὄμσὶὄμ]** ἐν σοί·‖ اولمق— ى ἐλπίζειν [δοτ.]: وار—م ἔχω ἐλπίδα ἢ ἐλπίζω εἰς ἐσέ·‖ايتك — قطع, ἢ كسمك—ى κόπτω τὴν ἐλπίδα, ἀπελπίζομαι‖ ويرمك —δίδω ἐλπίδα· ‖ دوشمك—ه συλλαμβάνω ἐλπίδα [πίπτω εἰς τὴν ἐλπίδα]·‖باغلامق—στηρίζω τὴν ἐλπίδα εἰς .. [δοτ.]. ‖ Ρμ. ἐλπίζω [αἰτ.]: مكافات ايتمك — ἐλπίζω ἀμοιβήν· ‖ [δοτ.]: ايتمك — اللهه ἐλπίζω εἰς τὸν Θεόν· § ἐν τῇ ποιήσει καὶ اميد **ὄμμὶτ.**

اميدبخش } Π. **ὄμὶτ-πάχς,** ἐπθ. ὁ πάροχος ἐλπίδος: موفقيت— **ὄμὶτ-πάχὶι μοβεφφακγὲτ,** ὁ, ἡ, τὸ πάροχον ἐλπίδος ἐπιτυχίας. § ἀφ. ى— **ὄμὶτ-παχὶ,** παροχὴ ἐλπίδος.

اميدبخشانه } Π. **ὄμὶτ-παχὶανέ,** ἐπθ. ὁ ἁρμόζων τῷ παρόχῳ ἐλπίδος, εὐελπιστικός: —التفات φιλοφρόνησις εἰς τρόπον παρέχοντα ἐλπίδα· § [ἐπρ.] κατὰ τρόπον παρέχοντα ἐλπίδας.

اميدسز } Τ. **ὄμὶτ-σίζ,** ἐπθ. ὁ ἄνευ ἐλπίδος, ἄπελπις· ὁ μὴ παρέχων ἐλπίδα, ἀπελπιστικός: درجه‌ده خسته‌در — ἀσθενὴς εἰς βαθμὸν ἀπελπιστικόν.

اميدسزلك } Τ.**ὄμὶτ-σιζλίκ,**ἀφ. ἀπελπισία· ἀπελπιστικὴ θέσις ἀσθενοῦς.

اميدكاه } ἢ اميدگاه Π. **ὄμὶτ-γκιάχ,**ὄν. ἐλπίς, τὸ μέρος ἐν ᾧ ἐλπίζει τις.

اميدلنمك } Τ. **ὄμὶτ-λενμέκ,** κ. **ὄμὶτ-λεμέκ,** ρμ. οὐδ. ἐλπίζω.

اميدلى } Τ. **ὄμὶτ-λί,** κ. **ὄμὶτ-λὶ,**ἐπθ. εὐελπις, ὁ ἔχων ἐλπίδα.

اميدوار } Π.**ὄμὶτ-βάρ,** ἐπθ. ὁ ἔχων ἐλπίδα, εὐέλπις : اولمق — εἶμαι εὐέλπις, εὐελπιστῶ [δοτ. ἢ دن] : م— موفق اولدجه‌مه εὐέλπις εἰμὶ **[ὄμὶτ-βάρνμ]** ὅτι θ' ἀξιωθῶ.

اميدوارانه } Π. **ὄμὶτ-βαρανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων ἢ ἁρμόζων εὐέλπιδι,εὐελπιστικός· § ἐπρ. κατὰ τρόπον ἁρμόζοντα εὐέλπιδι, εὐελπιστί.

اميدوارى } Π. **ὄμὶτ-βαρὶ,** ἀφ. τὸ εἶναί τινα εὔελπιν.

امير } Α. **ἐμὶρ** [ρζ. امر] ὄν. ἄρχων, ἡγεμών, ἀρχηγός: المؤمنين— **ἐμὶρσ-λ-μουμινίν,** ἀρχηγὸς τῶν πιστῶν [ἐπιθ. τοῦ Σουλτάνου]· § Ἐμίρης,ἤτοι διοικητὴς διοριζόμενος ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου: مكه مكرمه —**ἐμίρι Μεκκέϊ μὸκερρεμέ,** ὁ Ἐμίρης τῆς τετιμημένης Μέκκας [καταγόμενος ἐκ τῆς γενεᾶς τοῦ προφήτου]· ‖ — الحاج **ἐμίρσ-λ-χάδζὶδζ,**ἀρχηγὸς τῶν προσκυνητῶν, ἤτοι ὑπάλληλος διωρισμένος ὅπως ἐπιβλέπῃ εἰς τὴν ἄνεσιν καὶ ἀσφάλειαν τῶν μωαμεθανῶν προσκυνητῶν.Κατὰ τὸν Ναδζῆ κακῶς

λέγεται امیر الحج **ἐμίρδ-λ-χάδζδζ·** || الجیش — **ἐμίρδ-λ-δζεῖς,** ἡ الجیوش — **ἐμίρδ-λ-λδζσγιδές,** ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ, στρατάρχης· § πρασίνη κίδαρις: صارمق — φέρειν ἐν τῇ κεφαλῇ κίδαριν πρασίνην· § πλθ. امراء **ὄμερά·** βλ. καὶ امیر.

امیر آخور Π. **ἐμίρ-ἀχόρ·** βλ. امیر آخور ἐν λέξει امیر.

آمیرال Γλ. **ἀμιράλ** [amiral ἐκ τοῦ ἀραβ. امیرالبحر **ἐμίρδ-λ-μά,** ἡ ἐκ τοῦ امیر البحر **ἐμίρδ-λ-πάχρ**], ὀν. ναύαρχος.

آمیرالق Τ. **ἀμιραλ-λήκ,** ἀφ. τὸ ἀξίωμα, ὁ βαθμὸς τοῦ ναυάρχου.

امیرانه Π. **ἐμιρ-ανέ,** ἐπθ. ἡγεμονικός, ὁ ἀνήκων ἀρχηγῷ, Ἐμίρῃ: — کوه ٭ ἐνδυμασία ἀνήκουσα Ἐμίρῃ, ἀρχηγῷ·‖— وقار σοβαρότης ἡγεμονική· § ἐπρ. ἡγεμονικῶς.

آمیز Π.**ἀμὶζ** [προστ.τοῦ ρμ. آمیختن **ἀμιχτὲν** σχηματίζουσα σύνθετα ἐπίθετα] ἀναμεμιγμένος, ἀνάμικτος, ὁ διεγείρων : — حیرت **χαϊρὲτ-ἀμίζ,** ὁ διεγείρων θαυμασμόν·‖ حقارت — **χακαρὲτ-ἀμίζ,** προσβλητικός, καταφρονητικός· ‖ — حکمت **χικμὲτ-ἀμίζ,** σοφός, ἀνάμικτος σοφίᾳ· ‖ — اسرار **ἐσράρ-ἀμίζ,** μυστηριώδης.

آمیزش Π. **ἀμιζ-ίς,** ἀφ. ἀνάμιξις, σχέσις, κοινωνία: — حسن **χδσνι ἀμιζίς,** ἁρμονία· ‖ شرط اساسیدر حسن — زوجین بینندہ ἡ μεταξὺ τῶν συζύγων ἁρμονία εἶναι ὅρος θεμελιώδης·‖ حسن خلق علامتیدر حسن — ἡ ἁρμονία εἶναι σημεῖον καλοῦ ἤθους.

امیزغامق Τ.**ἰμιζγαναμάκ,**ρμ.οὐδ.κοιμῶμαι ἐλαφρά, ὑπνώττω·βλ. ایمزکنمك.

آمیزه Τ. **ἀμιζὲ** [βλ. آمیز] ἐπθ. ἀνάμικτος· φαιός.

آمیزه‌موی Π. **ἀμιζὲ-μοΰί,** ἐπθ. ἄνθρωπος,οὔτινος ἡ κόμη καὶ ἡ γενειὰς ἤρχισαν νὰ λευκαίνωνται.

آمیزه‌مویی Π. **ἀμιζὲ-μουγί,**ἀφ. τὸ ν' ἀρχίζῃ ἡ κόμη καὶ ἡ γενειὰς νὰ λευκαίνηται, συνεκδ. γῆρας: ایرشدی موسم — ἔφθασεν ἡ ἐποχὴ τοῦ γήρατος.

آمین Α.**ἀμίν,** ἐπφ. ἀμήν! γένοιτο!: یشاسون — ζῆθι ὁ βασιλεύς· γένοιτο! [κατά τινας, ἡ λέξις συριακή].

امین Α. **ἐμὶν** [ρζ. امن] ἐπθ. βέβαιος, πεπεισμένος [τῇ دن]: — ایمك صداقتندن εἶμαι βέβαιος **[ἐμίνιμ]** περὶ τῆς ἀφοσιώσεως αὐτοῦ· ‖ اولکز — ἐστὲ βέβαιος· § ἀξιόπιστος, ὁ εἰς ὃν δύναταί τις νὰ ἐμπιστευθῇ, πιστός, ἄνθρωπος τῆς ἐμπιστοσύνης, θεματοφύλαξ, ἀσφαλής: آدم — ἄνθρωπος τῆς ἐμπιστοσύνης· ‖ محل ἢ یر — τόπος ἢ μέρος ἀσφαλές·‖ یول — ὁδὸς ἀσφαλής·§ διευθυντὴς·[ἐπὶ κυβερνητικῶν τινων ἀρχῶν φερουσῶν τὸ ὄνομα امانت **ἐμανέτ**]: رسومات — ی γενικὸς διευθυντὴς τῶν ἐμμέσων φόρων· ‖ ورکو — ی γενικὸς διευθυντὴς τοῦ τμήματος τοῦ ἐγγείου φόρου· ‖ شهر — ی ὁ νομάρχης Κων]πόλεως·‖ فتوا — ی ὁ ἐπὶ τῶν ρητρῶν ἢτοι ἀνώτερος ὑπάλληλος τοῦ Σέϊχ-ουλ-ισλαμάτου· ‖ صندق تمایه — ی ταμίας [διευθυντὴς τοῦ ταμείου]· ‖ آلای — ی ἐπιμελητὴς συντάγματος· § θ. امینه.

آمینجی Τ. **ἀμιν-δζί,** ἐπθ. ὁ λέγων ἀμήν, γένοιτο· βλ. ἐπόμ.

آمین‌خوان Π. **ἀμιν-χάν,** ἐπθ. ὁ λέγων ἀμήν, γένοιτο· [δοτ.]: بو دعایه — اولور εἰς τὴν εὐχὴν ταύτην ὅλος ὁ κόσμος λέγει ἀμήν· § ὁ μὴ ἐνιστάμενος εἰς ὅ,τι ἂν εἴπωσιν οἱ ἄλλοι, ὁ ἀκολουθῶν τὴν γνώμην τῶν ἄλλων, ὁ ἐπιδοκιμάζων πάντοτε.

امینلك Τ. **ἐμιν-λίκ,** ἀφ. ἀσφάλεια, ἐμπιστοσύνη· ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ συνηθέστερον τὸ امنیت βλ. § διεύθυνσις· ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ συνηθέστερον τὸ امانت· βλ.

امیه Α. **ὄμμεῖγὲ** [ὑποκορ. τοῦ امت **ἐμέτ** ἢ امه **ἐμέ,** ὑπηρέτρια] ὄν. θ. κύριον ὄνομα οἰκογενείας ἀραβικῆς ἐκ τῆς φυλῆς τῶν Κορεϊσχιτῶν, ἐξ ἧς ἡ δυναστεία τῶν Ὀμεϊαδῶν: — بنی **πένι ὄμμεῖγέ,** οἱ Ὀμεϊάδαι.

آن Α. **ἄν,** ὄν. στιγμή, καιρός : — واحده **ἄνι βαχιτὲ,** ἢ ده — ر **πὶρ ἀντέ,** ἐν μιᾷ στιγμῇ· ‖ غیر منقسمه — **ἄνι γάϊρι μουνκαὶμὲ,** ἐν μιᾷ στιγμῇ μὴ ἐπιδεχομένῃ διαίρεσιν· ‖ ده — او ἐν ἐκείνῃ τῇ στιγμῇ, ἐν τῷ ἅμα· ‖— هر κατὰ πᾶσαν στιγμήν· ‖ — ر οὐδεμίαν στιγμήν, οὐδὲ ἐν λεπτόν·‖ آن یا آن **ἂν πὲ ἄν,** ἢ آنا آنا **ἄνεν ὲ ἄνεν,** ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν, καθ' ἑκάστην, ὁσημέραι : آثار ترقی آن یا آن تنویر — چشم شکران ایتکده‌در τὰ ἀποτελέσματα τῆς προόδου ὁσημέραι καταυγάζουσι τὸ ὄμμα τῆς εὐγνωμοσύνης· βλ. الآن **ἐλ ἄν,** εἰσέτι· καὶ آناء· § πλθ. اوان **ἐβάν.**

آن Π. **ἄν,** ἀφ. ὡραιότης, κάλλος: — حسن و ἡ ὡραιότης καὶ τὸ κάλλος.

آن Π. **ἄν,** ἀντ. δεικτ. ἐκεῖνος: — و این **ἂν ὃ ἴν,** ἐκεῖνος καὶ οὗτος [σπν.].

ان Τ. **ἔν,** ὄν. πλάτος· βλ. اك **ἔν.**

ان Α. **ἔννε,** ἐπρ. βεβαίως.

ان Α. **ἴν,** σύνδ. ὑποθ. ἐάν : انشاءالله **ἴν-σα-λλάχ,** ἐὰν θέλῃ ὁ Θεός, Θεοῦ θέλοντος, σὺν Θεῷ, εἴθε : انشاءالله کیدرم یارین باغه, αὔριον, Θεοῦ θέλοντος, πηγαίνω εἰς τὴν ἄμπελον.

آنا Τ.**ἀνὰ** καὶ ἐν τῇ γλώσσῃ τῶν παίδων آنه **ἀννέ,** ὄν. μήτηρ: — سوکیسی **ἀνὰ σεβγκιδί,** μητρικὴ στοργή·‖ حی — **ἀνὰ χουπὶπί,** υἱικὴ στοργὴ [ἡ πρὸς τὴν μητέρα]· ‖— بیوك پرومیتور, μάμμη· ‖ —سوت τροφός· ‖ اوکی — **ὄδέϊ ἀνά,** μητρυιά·‖ —قاین πενθερά· ‖ — بابا ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ, οἱ γονεῖς· ‖ بابا — اولادی [τέκνον τῶν γονέων] ἀγαπητός, προσφιλής· ‖ بابا بر — ἀδελφοὶ ὁμοπάτριοι καὶ ὁμομήτριοι· ‖ بابا کونی — μέγας θόρυβος, σύγχυσις, βαβυλωνία· ‖ آتلر — سی πελωρία γυνὴ [μήτηρ ἵππων]· ‖ خام — سی ὑπηρέτρια ἐν δημοσίῳ γυναικείῳ λουτρῶνι·‖ طوغمه — دن ἐκ γενετῆς· § πηγή, βάσις : دفتری — τὸ μέγα βιβλίον [λογιστικόν]· ‖ صو — ὁ πρῶτος ὀχετὸς τοῦ ὕδατος [μάννα τοῦ νεροῦ]· ‖ لغم — ἡ πρωτίστη ὑπόνομος·‖ دیرك — μέγας ἱστὸς [πλοίου]·‖ βλ. تیور.

آناء Α. **ἀνὰ** [πλθ. τοῦ ἀχρήστου انی **ἐνὰ**] ὄν. αἱ περὶ τὸ μεσονύκτιον ὧραι: — اللیل **ἀνά-λ-λεῖλ,** μεσονύκτια.

انا Α. **ἐνὰ** [ἀντων. προσ.] ἐγώ.

اناء Α. **ἐνά,** ὄν. ἀγγεῖον, δοχεῖον, σκεῦος· [βοτ.]θήκη: مقی. — **ἐνάϊ μουκαγί,**φιάλη ἐμετική, δηλ. ἥτις μεταδίδει ἐμετικὴν ἰδιότητα εἰς τὸ ἐν αὐτῇ ὑγρόν· § πλθ. اوانی **ἐβανὶ** καὶ آنیه **ἀνιγέ.**

انائی Α. **ἐνα-ῖ,** ἐπθ. ἀγγειακός : الشکل — **ἐναῖδ-ὰ-δέκλ,** ἀγγειώδης [τὸ σχῆμα].

انائیت Α. **ἐνα-ϊγέτ,** ἀφ. θ. ἐγωϊσμός· βλ. καὶ انانیت.

آنابابوللا Τ. **ἀνὰ-πὰπόλλα,** ὄν. τόπος θορυβώδης,ἐν ᾧ ἐπικρατεῖ ταραχή, σύγχυσις καὶ βαβυλωνία· βλ. بابلخانه

انابت Α. **ἐναπὲτ** [ρζ. نوب] ρ. ἀφ. θ. μετάνοια,μεταμέλεια : — دست اخذ لήψις τῆς χειρὸς τῆς μετανοίας, ἤτοι καταφεύγειν εἴς τινα ἀρχηγὸν μοναχικοῦ τάγματος **[σέϊχην]**καὶ κατατάσσεσθαι εἰς αὐτό· βλ. καὶ ἐπόμ.

انابه Α. **ἐναπὲ** [βλ. προηγ.] ρ. ἀφ. θ. μετάνοια, μεταμέλεια. ‖ Ρμ. ποιοῦμαι τὴν μετάνοιαν,ἤτοι καταφεύγω εἴς τι μοναχικὸν τάγμα· [δοτ.]: ایتدم حضرت شیخه—ἔκαμα τὴν μετάνοιαν παρὰ τῷ Σέϊχῃ, ἤτοι κατετάχθην εἰς τὸ μοναχικὸν τάγμα τοῦ Σέϊχου· ἢ — فلان شیخندن المشیدم ἔλαβον τὴν μετάνοιαν παρὰ τῷ δεῖνι Σέϊχῃ· ‖ کندیسنه — ورن شیخ دخی محتاج ر—در καὶ ὁ Σέϊχης ὁ ὁδηγῶν αὐτὸν εἰς μετάνοιαν ἔχει ἀνάγκην μετανοίας, ἤτοι ἄλλων ἰατρὸς αὐτὸς ἔλκεσι βούων.

انابیب Α.**ἐναπὶπ** [πλθ. τοῦ انبوب **ὄναπουπέ·** βλ.] ὄν. σωλῆνες.

انابیش Α. **ἐναπίς,** πλθ. τοῦ انبوشه βλ.

اناث Α. **ἰνὰς** καὶ ἐσφαλμένως **ὄνὰς** [πλθ. τοῦ انثی **ὄνδὰ**] ὄν. θήλεα, γυναῖκες, τὸ γυναικεῖον φῦλον: — ذکور καὶ θήλεα, ἄνδρες καὶ γυναῖκες·‖مکتبی — παρθεναγωγεῖον·‖— وظائف ال **βεζαϊῤῥδ-λ-ινάς,** καθήκοντα τῶν γυναικῶν.

اناثت Α. **ἰνάδετ,** βλ. انوثت.

اناثی Α. **ἰναδ-ί,** ἐπθ. γυναικεῖος: القاعده — **ἰναδίδ-λ-καϊτέ,** γυνόβασις [βτν.].

آناج Τ. **ἀνάδζ,** ἐπθ. ὁ ἐγγηράσας ἐν ταῖς ὑποθέσεσιν, ὁ πεπειραμένος, ὁ μὴ ἀπατώμενος, πονηρός· πελώριος : بلبل — γηραιὰ ἀηδών·‖هندی — γηραιὰ ἰνδικὴ ὄρνις·‖طاغوق — γηραιὰ ὄρνις.

آناجق Τ. **ἀνα-δζὴκ** [ὑποκορ. τοῦ ننا] ὄν. προσφιλὴς μήτηρ, κ. μητερίτσα : آناجغم **ἀναδζηγήμ,** μητερίτσα μου.

آناجلامق Τ. **ἀναδζ-λαμάκ,** ρμ. οὐδ. ἐγγηράσκω ἐν ταῖς ὑποθέσεσι, παλαιοῦμαι, γίνομαι πονηρός.

آناجلق Τ. **ἀναδζ-λήκ,** ἀφ. τὸ εἶναί τινα πεπειραμένον,πονηρόν·ἐπιτηδειότης, ἐμπειρία, πονηρία.

اناجیل Α. **ἐναδζὶλ** [πλθ. τοῦ انجیل **ἰνδζὶλ**] ὄν. Εὐαγγέλια: اربعه — τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια [τῆς Κ. Διαθήκης].

آناختار T. **ἀναχτάρ,** βλ. آختار.

انار Π. **ἐνάρ,** ὄν. ῥοΐδιον, κ. ῥῶδι: آغاجی — ῥοιά [ῥωδιά]· || خوشکوار — ῥοΐδιον εὐάρεστον τὴν γεῦσιν **[χὸζ-γκιῦβάρ]**· βλ. نار.

انار A. **ἐνάρε** [ῥζ. نور] ῥμ. φωτίσαι, εἴθε νὰ φωτίσῃ: الله نوره — **ἐναρά-λλαχου κάπρουχου,** εἴθε ὁ Θεὸς νὰ φωτίσῃ τὸν τάφον του.

اناره A. **ἰναρὲ** [ῥζ. نور] ῥ. ἀφ. θ. τὸ φωτίζειν, τὸ καθιστᾶν τι φωτεινόν, φωτισμὸς [κυριολ. μτφ.]: تیاروناك الکتریق لامبه‌لریله — φωτισμὸς τοῦ θεάτρου διὰ λυχνιῶν ἠλεκτρικῶν· || فکر ء — φωτισμὸς τῆς διανοίας. ‖ Ρμ. [αἰτ.]· || συνηθ. تنویر βλ.

اناس A. **ὄνάς,** ὄν. ἄνθρωποι· σπανίως ἐν τῇ ποιήσει ἀντὶ τοῦ ناس βλ.

آناصون Ελ. **ἀνασὸν** ἢ آنیسون **ἀνισόν,** ὄν. ἄνισον, κ. γλυκάνισον: یاغی — ἔλαιον γλυκανίσου· || روحی — σπίρτο [πνεῦμα] γλυκανίσου· || ی — συνάνισον [φυτ.].

آناصونلی T. **ἀνασον-λή,** ἐπθ. ὁ ἐξ ἀνίσου: کورك — δίπυρον **[γκεβρὲκ]** μετὰ γλυκανίσου· || راقی — ρακὴ ἐκ γλυκανίσου.

آناطولی Ελ. **ἀνατολῆ,** ὄν. κ. Ἀνατολή, ἤτοι Μικρὰ Ἀσία· شاهانه ء — Ἀσιατικὴ Τουρκία. βλ. روم ایلی.

آناطوليلی T. **ἀνατολη-λή,** ὄν. Ἀνατολίτης, Μικρασιάτης.

اناغاليس Ελ. **ἐναγαλίς,** ὄν. ἀναγαλλὶς [γένος φυτῶν].

آناف A. **ἀνὰῤ** [πλθ. τοῦ انف **ἔνῤ**] ὄν. ῥῖνες, ῥάμφη.

آناًفاناً A. **ἄνεν ῤὲ ἄνεν** [ἐκ τοῦ آن] ἐπρ. ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν, ὀσημέραι.

آنافور Ελ. **ἀναῤῥὸρ** [ἀνηφόρι] ὄν. ἀνάῤῥους, ῥεῦμα θαλάσσιον πρὸς τὰ ἄνω, ἤτοι ἀντιστρόφως πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀνέμου ῥέον, ἀντίῤῥευμα, κ. ἀνηφόρι.

انافی A. **ὄναῤὶ** [ῥζ. انف] ἐπθ. ὁ ἔχων μεγάλην τὴν ῥῖνα, κ. μυταρᾶς.

اناقه A. **ἰνακὰ** [βλ. ناز] ῥ. ἀφ. θ. τὸ ἐκπλήττειν δι' ἐκτάκτου κάλλους καὶ ἀκκισμῶν: انام ء — τὸ ἐκπλήττειν πάντας.

آنالق T. **ἀνα-λήκ,** ὄν. γραῖα γυνὴ ἐπέχουσα θέσιν μητρός, μήτηρ θετή, μητρυιά· § δικαίωμα μητρός· βλ. بابالق.

اناله A. **ἰναλὲ** [ῥζ. نیل] ῥ.ἀφ. θ. τὸ ἀξιοῦν ἢ ποιεῖν τινα ἀπολαῦσαί τινος [δοτ.]: سی — فقیرك امل یکاندسنه τὸ νὰ κάμῃ τις τὸν πτωχὸν ν' ἀπολαύσῃ τοῦ μόνου πόθου του.

انام A. **ἐνάμ,** ὄν. οἱ ἄνθρωποι, τὸ ἀνθρώπινον γένος, ὁ κόσμος, τὸ πᾶν: — رب العالمین **ῥάπποῦ-λ-ἐνάμ,** ὁ κύριος ὅλων τῶν πλασμάτων [ὁ Θεὸς]· || — بین الناس **πέϊνε-λ-ἐνάμ,** μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων· || معلومدر ء — ἁπλῆ εἶναι γνωστὸν ἅπασι τοῖς ἀνθρώποις, πασίγνωστον.

انامل A. **ἐναμίλ,** [πλθ. τοῦ انمله **ἐνμελὲ**] ὄν. τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων, συνεκδ. ἡ χείρ: آرای تعظیم امرنامه‌کز — **ἐμιροναμενὶζ ἐναμὶλ-ἀράϊ ταζὶμ ὀλτού,** τὸ διάταγμα ὑμῶν [ἡ ἐπιστολὴ] ἐκόσμησε τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων τοῦ σεβασμοῦ, ἤτοι εὐσεβάστως ἐδεξάμην τὴν ἐπιστολήν ὑμῶν.

انامه A. **ἰναμὲ** [ῥζ. نوم] ῥ. ἀφ. θ τὸ ἀποκοιμίζειν, ἀποκοίμισις: طفل شیر ء — **ἰναμέϊ τήῤλι ἀιρ-χόρ,** ἡ ἀποκοίμισις τοῦ γαλακτοτροφουμένου παιδός.

آناناس **ἀνανάς,** ὄν. βρομελία· [φυτὸν καὶ καρπὸς τῆς Ἀμερικῆς].

انانيت A. **ἐνα-νιγέτ,** ἀφ. θ. ἐγωϊσμός· βλ. καὶ انائیت· § ἀντιθ. محویت.

انايی A. **ἐνα-γὶ** ἐπθ. ὁ νομίζων ἑαυτὸν εἶναί τι, εὐήθης· § βλ. προηγ.

انباء A. **ἰνπὰ** [ῥζ. نبو] ῥ. ἀφ. ἀναγγελία, εἴδησις, πληροφορία, κοινοποίησις: حالك — ἀναγγελία τοῦ ἀποτελέσματος. ‖ Ρμ. ἀναγγέλλω, πληροφορῶ [αἰτ.].

انبات A. **ἰνπὰτ** [ῥζ. نبت, βλ. نبات] ῥ. ἀφ. βλάστησις: نباتات — βλάστησις φυτῶν. ‖ Ρμ κάμνω νὰ βλαστήσῃ, νὰ φυτρώσῃ [αἰτ.] § [χημ.] ἐκχύμωσις.

انباتی A. **ἰνπατ-ὶ,** ἐπθ. βλαστικός· § θηλ. انباتیه **ἰνπατιγέ:** — قوهٔ βλαστικὴ δύναμις: هر ارضك قوهٔ — سی بر دکلدر ἡ βλαστικὴ δύναμις πάσης γῆς δὲν εἶναι ἡ αὐτή.

انبار A. **ἐνπάῤ,** κ. Τουρκιστὶ آنبار **ἀνπάῤ,** ὄν. ἀποθήκη, κ. ἀμπάρι: ذخیره — ی — ἀποθήκη γεννημάτων· § κύτος ἢ ἀποθήκη πλοίου, ἤτοι τὸ δι' ἀπόθεσιν φορτίων προωρισμένον μέρος αὐτοῦ· ἐν τοῖς πολεμικοῖς πλοίοις τὰ στρώματα τοῦ πλοίου, ἐν οἷς ὑπάρχει τηλεβολοστοιχία, ἤτοι κατάστρωμα [βλ. آنبارلی].

ی — قایق τὸ κύτος τοῦ ἀκατίου, ἤτοι τὸ πρὸς κάθισμα τοῦ ἐπιβάτου προωρισμένον ἐν μέσῳ μέρος αὐτοῦ· || — قرق ἐργαστήριον γελγοπώλου, ἤτοι πωλητοῦ ποικίλων μικρῶν ἐμπορευμάτων· συνεκδ. ἀποθήκη ἀνωφελῶν μικρῶν πραγμάτων· [ναυτ.] φόρτωσις πλοίου συλλογάδην, ἤτοι ὑπὸ πολλῶν ναυλωτῶν ὁμοῦ: سفینه‌یی — اولدرق استیجار ایتمك — ἀποθηκάριος· βλ. درانبار. § Ἡ λέξις εἶναι κυρίως πληθ. τοῦ ἀχρήστου نِر **νίπρ.**

آنبارجی T. **ἀνπαρ-δζή,** ὄν. ἀποθηκάριος ἰδίᾳ ἐν τελωνείῳ· βλ. καὶ انبار.

آنبارلو ἢ آنبارلی T. **ἀνπαρ-λή,** ἐπθ. ὁ ἔχων ἀποθήκην: — اوچ πλοῖον τρίκροτον, ἤτοι ἔχον τρεῖς ἀλλεπαλλήλους σειρὰς τηλεβόλων.

انباز Π. **ἐνπάζ,** ἐπθ. συνέταιρος, σύντροφος: — بی ء **ἐνπάζ,** ὁ μὴ ἔχων συνέταιρον, μόνος· || — خدای بی ὁ εἷς καὶ μόνος Θεός.

انباغ Π. **ἐνπάγ,** ὄν. ἑκάστη τῶν πολλῶν συζύγων ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀνδρός.

انبان Π. **ἐνπάν,** ἢ انبانه **ἐνπανέ,** ὄν. μάρσιπος, πήρα [τσάντα]· § چه — **ἐνπαντσέ,** μικρὸς μάρσιπος.

انباه A. **ἰνπὰχ** [ῥζ. نبه] ῥ. ἀφ. ἐρεθισμὸς τοῦ σώματος, διέγερσις [ἰατρ.]· βλ. انتباه.

انباهی A. **ἰνπαχ-ὶ,** ἐπθ. διεγερτικός [ἰατρ.]. § θ. انباهیه.

آنبرباريس **ἀνπαρπαρὶς** [λατ. berberis] ὄν. ὀξυάκανθα, κ. δρατσινιά [φτ.]· βλ. καὶ طوزلق.

انبثار A. **ἰνπισὰρ** [ῥζ. بثر] ῥ. ἀφ. τὸ φύεσθαι ἐξανθήματα ἢ φλυκταίνας, ψυδαλίδας· ἐξάνθησις, ἐφίδρωσις ἐπιφέρουσα ἐξανθήματα, ἱδρωτήρια.

انبر Π. **ἐνπὸρ,** ὄν. σκάλευθρον· βλ. انبور.

انبساط A. **ἰνπισὰτ** [ῥζ. بسط] ῥ. ἀφ. τὸ διαστέλλεσθαι, τὸ εὐρύνεσθαι, τὸ ἀναπτύσσεσθαι, διαστολή, ἀνάπτυξις: افکار — ἀνάπτυξις ἰδεῶν· || لیاقت و قابلیت — ἀνάπτυξις ἱκανότητος καὶ ἐπιδεκτικότητος· § μτφ. ἀγαλλίασις, χαρά: قلب — ἀγαλλίασις τῆς καρδίας· || قلبمك — ی موجب اولدی προὐξένησε τὴν ἀγαλλίασιν **[ἰνπισατινὶ]** τῆς καρδίας μου· || قلبم — حاصل ایلدی ἡ καρδία μου ἠγαλλίασε· || خاطر — ἀγαλλίασις ψυχῆς· § [ἀνατ. χμ. φσ.] διαστολή: قلب — διαστολὴ καρδίας. ‖ Ρμ. كسب — ایتمك ἀποκτῶ ἀγαλλίασιν, εὐχαριστοῦμαι [ایله]: تلاطم دریایی تماشا ایله کسب — ایدر εὐχαριστεῖται βλέπων τὸν κλύδωνα τῆς θαλάσσης.

انبشاق A. **ἰνπισὰκ** [ῥζ. بشق] ῥ. ἀφ. ῥοή, ἔκχυσις: بول ملون — τὸ οὐρεῖν οὖρος κεχρωματισμένον, χρωματουρία [ἀσθν.].

انبعاث A. **ἰνπιὰς** [ῥζ. بعث] ῥ. ἀφ. τὸ ἀποστέλλεσθαι, ἀποστολή: فلانك — نی ἀποστολὴν διαλαμβάνουσα τὴν ἀποστολὴν **[ἰνπιασινὶ]** τοῦ δεῖνος [σπν.]· § τὸ προέρχεσθαι, πηγάζειν. ‖ Ρμ. [دن]: او مسرت خبر عافیتکزك ورودندن — ایتشیدی ἡ χαρὰ ἐκείνη εἶχε πηγάσει ἐκ τῆς ἀφίξεως τῆς εἰδήσεως τῆς ὑγιείας ὑμῶν· || — بو خصومت پك عادی بر سبیدن ایتدی ἡ ἔχθρα αὕτη προῆλθεν ἐξ αἰτίας λίαν εὐτελοῦς.

انبعاج A. **ἰνπιὰδζ** [ῥζ. بعج] ῥ. ἀφ. τὸ σχίζεσθαι· § قرنیه — **ἰνπιάδζι καρνιγέ,** βοθρίον, ἔλκος τοῦ ὀφθαλμοῦ.

انبوبه A. **ὄνπουπέ,** ὄν. θ. σωλήν, σύριγξ, σίφων, ὀρσύδρα, καλάμη, μέρος καλάμου περιεχόμενον μεταξὺ ὄζων· [ἀνατ. βοτ. χειρ.]: هضمیه ء — πεπτικὸς σωλήν· || سی — آشی σωλὴν ἢ φιαλίδιον περιέχον δαμαλίδα [βλ. آشی]· § [σπν.] انبوب **ὄνπούπ-** § πλθ. انابیب **ἐναπίπ.**

انبوبی A. **ὄνπουπ-ὶ,** ἐπθ. σωληνώδης, συριγγώδης, σιφωνώδης· || θ· انبوبیه.

انبوثه A. **ὄνπουθέ,** ὄν.θ. ἄθυρμα παιδικόν.

انبور T. **ἐνπούρ** [Π. انبر] ὄν. σίδηρον δι' οὗ σκαλίζουσιν, ὑποδαυλίζουσι τὸ πῦρ· σκάλευθρον, κ. σκαλιστῆρι· βλ. اکسو, اولجر.

انبوشه A. **ὄνπουσέ,** ὄν. θ. ῥίζαι φυτῶν, φυτὰ συναποσπώμενα ἐκ τῆς γῆς μετὰ τῶν ῥιζῶν ἢ γεώμηλα καὶ τὰ τοιαῦτα· § [σπν.] انبوش **ὄνπούς·** § πλθ. انابیش **ἐναπίς.**

انبوه Π. **ἐνπούχ,** οὐσ. καὶ ἐπθ. πλῆθος, πολύς, πολυάριθμος: — کروه ὅμιλος, σωρὸς πολυάριθμος· || اندوه — πλῆθος θλίψεων.

انبهار A. **ἰνπιχὰρ** [ῥζ. بهر] ῥ. ἀφ. τὸ ἀσθμαίνειν ἐκ κοπώσεως, δύσπνοια, πνευστίασις: حال — πνευστίασις ἀχθοφόρου· βλ. قباع.

انبياء Α.**ἐνπιγγὰ** [πλθ.τοῦ نبي **νεπί**] ὄν.προφῆται: ى— اسرائيل οἱ προφῆται τοῦ Ἰσραήλ· || و اوليا — οἱ προφῆται καὶ οἱ ἅγιοι.

انبيق Α. **ἐνπίικ** [κατὰ τὸ قاموس عثمانى ἐκ τοῦ ἑλλ.] ὄν. ἄμβυξ, διυλιστήρ, κ. λαμπῖκος [دن — چكمك الانبيق **ἑλ ἐνπίικ**]: διυλίζω, ἀποστάζω, κ. λαμπικαρίζω.

انتاج Α. **ἐντὰδζ** [ρζ. نتج, βλ. نتيجه] ρ. ἀφ. τὸ συνεπάγειν, τὸ προξενεῖν. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ايدر — عطالت فقرى ἡ νωθρότης συνεπάγει τὴν πενίαν·‖ايدر — حيات عمانى ἡ ζωὴ συνεπάγει τὸν θάνατον.

انتارى Τ. **ἐντερὶ** [κατὰ τὸ لهجه ἀγνώστου καταγωγῆς] ὄν. εἶδος χιτῶνος μακροῦ τῶν Ἀσιανῶν ἐκ λεπτοῦ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὑφάσματος, ἀντερί· κ. τὸ ὑπὸ τὸν ὄζουπὲν ἔνδυμα [ἀντερὶ] τῶν κληρικῶν·‖ βλ.καὶ عنتری.

انتاش Α. **ἐντὰς** [ρζ. نتش] ρ. ἀφ. βλάστησις· συνων. تۏ انجام.

انتان Α.**ἐντὰν** [ρζ. نتن] ρ.ἀφ. τὸ ὄζειν κακῶς[ἐπὶ δυσωδίας πληγῆς ἢ σήψεως ὀργανικῶν οὐσιῶν]: غفن — δυσωδία πληγῆς προερχομένη ἐκ σήψεως· || قيحى — ἀνάμιξις τοῦ πύου μετὰ τοῦ αἵματος, ἐμβάλλουσα εἰς κίνδυνον τὴν ζωὴν τοῦ ἀσθενοῦς·‖βλ. متن.

انتباج Α. **ἐντιτὰδζ** [ρζ. نبج] ρ. ἀφ. ἐξοίδησις, ἐξόγκωσις μέλους, πρήξιμον.

انتباه Α. **ἐντιτὰχ** [ρζ نبه] ρ. ἀφ. ἐγρήγορσις, συναίσθησις, προσοχή, ἐπαγρύπνησις: اوزره اولق — εἶμαι ἐγρηγορώς, ἐπαγρυπνῶ, προσέχω· || بعض آدمه بيك نصيحت تأثير — اولور مصيبت مدار اعتزده بر εἰς τινας ἀνθρώπους μύριαι συμβουλαὶ δὲν ὠφελοῦσι· μία δυστυχία φέρει εἰς συναίσθησιν· || نظر — ὄμμα ἐγρηγόρσεως, προσοχή· ‖ كلك حال — συνέρχομαι· § ἰατρ. τόνος, ἐνδυνάμωσις τῶν ὀργάνων, διέγερσις: — قابليت ἐπιδεκτικότης τόνου, διεγέρσεως [ἐπὶ ὀργάνων τοῦ σώματος].

انتتات Α. **ἐντιτὰτ** [ρζ. نتت **νὲττ**] ρ. ἀφ. διασκόρπισις, διασπορὰ [φυσ.].

انتتاح Α. **ἐντιτὰχ** [ρζ. نتح] ρ. ἀφ. ἐφίδρωσις.

انتثار Α. **ἐντιθὰρ** [ρζ. نثر] ρ. ἀφ. διάχυσις, διασκόρπισις, διασπορά: دموع — ἐκροὴ δακρύων· || كواكب — διάχυσις ἀστέρων.

انتحار Α. **ἐντιχὰρ** [ρζ. نحر] ρ. ἀφ. αὐτοκτονία: ى افتخارى ايمش — αἰτία τῆς αὐτοκτονίας του ἦτο, λέγει, ἡ πενία. ‖ Ρμ. αὐτοκτονῶ.

انتحال Α. **ἐντιχὰλ** [ρζ. نحل] ρ. ἀφ. οἰκειοποίησις, σφετερισμός,λογοκλοπία [ἰδίᾳ ἐπὶ ποιήματος, ὅπερ διεκδικεῖ ποιητής τις ὡς ἴδιον]: متجاسرى ايچون مدار افتخار دكل — فعل ددر موجب عار ὁ σφετερισμὸς ξένου ποιήματος δὲν εἶναι ἀντικείμενον καυχήσεως διὰ τὸν δράστην, ἀλλὰ πρόξενον αἰσχύνης· § πλθ. انتحالات

انتخاب Α.**ἐντιχὰπ** [ρζ. نخب ,βλ. نخبه] ρ.ἀφ. ἐκλογή: مأمورين — ἐκλογὴ ὑπαλλήλων· || اعضا — ἐκλογὴ μελῶν [συμβουλίου κτλ.]·|| مبعوثان — ἐκλογὴ βουλευτῶν· || آثار — ἐκλογὴ συγγραμμάτων. ‖Ρμ. ἐκλέγω [αἰτ.]: ايتدم — شو كتابى بن ἐγὼ ἐξελεξάμην τὸ βιβλίον τοῦτο·|| ايچلرندن برينى رئيس — ايتديلر ἐξελέξαντο πρόεδρον· || [φαρμ.] τὸ καθαρίζειν οὐσίαν ἀπὸ τυχαίων προσμιγμάτων· § πλθ. انتخابات ἐκλογαί: ى — بلديه اعضاسنك αἱ ἐκλογαὶ τῶν μελῶν τῆς δημαρχίας.

انتخاب كرده Π. **ἐντιχὰπ-κερδέ,** ἐπθ. ἐκλεκτός, ὁ τῆς ἐκλογῆς: فلانك سيدر — ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ δεῖνος.

انتخابى Α. **ἐντιχαπ-ί,**ἐπθ. αἱρετός, κατ'ἐκλογήν, ἐκλογικός· § θ. انتخابيه.

انتذار Α. **ἐντιζὰρ**[ρζ. نذر] ρ. ἀφ. ὑπόσχεσις προσφορᾶς εἰς τὸν θεόν, εὐχή, τάγμα· βλ. آداق.

آنتراسيت Ελ. **ἀντρασίτ,** ὄν. ἀνθρακίτης [εἶδος γαιάνθρακος].

انترەسو Ιτ. **ἐντερέσο** [interésso] ὄν.συμφέρον, ὄφελος.

انترەسوجى Τ. **ἐντερεσο-δζό,**ἐπθ. ἄνθρωπος τοῦ συμφέροντος, συμφεροντοδιώκτης· βλ. منفعتجو.

انتريقه ἢ انتريغه Ιτ. **ἐντρίγκα** [intriga] ὄν. ραδιουργία, σκευωρία, δόλος.

انتريقه‌جى Τ. **ἐντρίγκα-δζη,**ἐπθ. ραδιουργός, σκευωρός, δόλιος.

انتزاع Α. **ἐντιζὰ** [ρζ. نزع] ρ. ἀφ. ἀπόσπασις, τὸ ἀποσπᾶν ἢ ἀποσπᾶσθαι:— وجه شبهك امور متعدده انابيش — ى دن λῆψις εἰκόνος παρομοιώσεως **[βέδζχι ὰπ]** ἐκ πολλῶν ἀντικειμένων, ἤτοι τὸ λαμ-

βάνειν πρὸς παρομοίωσιν τὴν εἰκόνα πολλῶν ὁμοῦ ἀντικειμένων· [βλ. منتزع]· § [ἰατρ.] καθαίρεσις, ἐξάντλησις ὀργανισμοῦ· § [χειρ.] ἐκτόπισις μέλους ἐν ἐξαρθρώματι.

انتساب Α. **ἐντισὰπ** [ρζ. نسب] ρ. ἀφ. σχέσις, οἰκειότης οἰκείου, συγγενοῦς, γνωρίμου, ἢ ὀπαδοῦ καὶ θιασώτου ἐπιστήμης ἢ ἐξόχου προσώπου, ἐξοικείωσις, γνῶσις [δοτ.]: —مسائل شرعيه ἐξοικείωσις πρὸς τὰ ζητήματα τοῦ ἱεροῦ Μουσουλμανικοῦ δικαίου **[ἰερρὴ]**·|| ى واردر ادبياته — ἔχει οἰκειότητα πρὸς τὴν φιλολογίαν,ἤτοι γινώσκει τὴν φιλολογίαν· § [συνθ.]. — صواب **σαβὰπ-ἐντισάπ,**οἰκεῖος τῇ εὐστοχίᾳ, εὔστοχος: —جواب صواب ἀπάντησις εὔστοχος· ‖ Ρμ. προσκολλῶμαι εἰς τέχνην ἢ ἐπιστήμην, γίνομαι ὀπαδὸς ἐπιστήμης, τέχνης ἢ οἰκεῖος, συγγενὴς οἰκογενείας, ἀγχιστεύω ἐξ ἐπιγαμίας, ἐξοικειοῦμαι [δοτ.]: — مأموريته بر اعتش — προσκολλῶμαι εἴς τινα δημοσίαν θέσιν. || داماد بر فاملياية — ἐπῆρε γαμβρὸς ἀγχιστεύσας πρὸς τὴν οἰκογένειαν ταύτην· || شكر كيم بر بارگاه لطفه قيلدم — εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ ὅτι **[κὶμ]** προσεκολλήθην εἰς μίαν αὐλὴν χάριτος.

انتساج Α. **ἐντισὰδζ** [ρζ. نسج] ρ. ἀφ. τὸ ὑφαίνεσθαι, ἐξύφανσις, ὑφή.

انتساخ Α. **ἐντισὰχ** [ρζ. نسخ] ρ. ἀφ. τὸ ἀντιγράφεσθαι, ἀντιγραφή· συνηθέστ. استنساخ· § τὸ ἀκυροῦσθαι, ἀκύρωσις, ἐξαφάνισις.

انتساق Α. **ἐντισὰκ** [ρζ. نسق] ρ. ἀφ. τὸ διατάττεσθαι, διευθετεῖσθαι, διευθέτησις, διάταξις: جنود — διάταξις στρατοῦ· || صفبستهٔ سلام اولان عسكرك — نه سوز يوقدر ἡ διάταξις **[ἐντισάκνὰ]** τοῦ πρὸς χαιρετισμὸν παρατεταγμένου στρατοῦ δὲν ἐπιδέχεται λόγον· || اشيا — διευθέτησις πραγμάτων.

انتشاء Α. **ἐντισὰ** [ρζ. نشو] ρ.ἀφ. τὸ αὐξάνεσθαι, αὔξησις, ἀνάπτυξις[φυσ. ἱστ.].

انتشار Α. **ἐντισὰρ** [ρζ. نشر] ρ. ἀφ. τὸ διαχέεσθαι,διάχυσις, διασκόρπισις, διασπορά, διάδοσις: بوى كل — διάχυσις ὀσμῆς ῥόδου·||خبر — διάδοσις εἰδήσεως·|| آثار قليه — διάδοσις συγγραφῶν·||دين — διάδοσις θρησκείας· || خرستيانلغك مبادى — نده κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς διαδόσεως **[ἐντισαρινδέ]** τοῦ χριστιανισμοῦ·|| بزر اجناس نباتاتك ادامه و — ينه خادر τὸ σπέρμα ὑπηρετεῖ εἰς τὴν διαιώνισιν καὶ τὴν διάδοσιν τῶν γενῶν τῶν φυτῶν·|| ليلى — πολλαπλασίασις νυκτερινὴ [φσ.]. ‖ Ρμ. διαχέομαι, διαδίδομαι: ايتدى — كوزل بر راحه نه πόσον ὡραία εὐωδία διεχύθη.

انتشاق Α. **ἐντισὰκ** [ρζ. نشق] ρ. ἀφ. τὸ ἀπορροφᾶν διὰ τῆς ρινός.

انتصاب Α. **ἐντισὰπ** [ρζ. نصب] ρ. ἀφ. τὸ ἵστασθαι ὄρθιον, ὀρθότης, ὀρθία στάσις: عمود — ὀρθότης στήλης·§ διορισμὸς ἔν τινι θέσει· § τὸ εὑρίσκεσθαι λέξιν τινὰ κατ'αἰτιατικὴν πτῶσιν, ἤτοι τὸ προφέρεσθαι μετὰ χαρακτὴ **φετχά·** [βλ. نصب καὶ منصوب]· § [ἰατρ.] στάσις [συνων· تۏ وضع]: نفس — ὀρθόπνοια, ὁ τρίτος βαθμὸς τοῦ ἄσθματος, καθ'ὃν δὲν δύναταί τις ν'ἀναπνεύσῃ ἢ ὄρθιος καὶ ἐπὶ ποδός.

انتصابى Α. **ἐντισαπ-ί,**ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῇ ὀρθοπνοίᾳ:—نفس ὀρθόπνοια, ὁ τρίτος βαθμὸς τοῦ ἄσθματος· συνών. انتصاب نفس.

انتصاح Α. **ἐντισὰχ** [ρζ. نصح] ρ. ἀφ. τὸ ἀκούειν συμβουλὰς καὶ τὸ ἐνεργεῖν κατ' αὐτάς: موجب صلاحدر — τὸ ἀκούειν συμβουλὰς εἶναι πρόξενον βελτιώσεως· § βλ. نصح.

انتصار Α. **ἐντισὰρ** [ρζ. نصر] ρ. ἀφ. τὸ νικᾶν ἢ λαμβάνειν ἐκδίκησιν [σπν.].

انتصاف Α. **ἐντισὰφ** [ρζ. نصف] ρ. ἀφ. τὸ λαμβάνειν τελείως τὸ δίκαιον, ἀπολαύειν δικαιοσύνης· § τὸ φθάνειν εἰς τὸ μέσον·§ὄν. μέσον: رمضان — τὸ μέσον τοῦ Ραμαζάν.

انتضاج Α. **ἐντιτὰδζ** [ρζ. نضج] ρ. ἀφ. ὡρίμανσις καρπῶν ἢ φύματος· § ῥεῦσις πολλῶν δακρύων· § ἀναπήδησις ὕδατος.

انتظار Α.**ἐντιζὰρ** [ρζ. نظر] ρ.ἀφ. προσδοκία: بهار — ἡ προσδοκία τοῦ ἔαρος· || آتشدن اشددر — ἡ προσδοκία σφοδροτέρα τοῦ πυρός· [ἀραβ.: اشد من النار — ال **ἑλ ἐντιζὰρ ἔδετὸου μίνε-ν-νάρ**]·||اولمق — اوزره εἶμαι ἐν προσδοκίᾳ·§[ἰατρ.]— اصول ἡ μέθοδος τοῦ ἀναμένειν τὴν πορείαν τῆς νόσου χωρὶς νὰ δοθῇ ἐν τῷ μεταξὺ κανὲν ἰατρικόν, παραμονή, προσδοκία· §κοινῶς ἐν τῇ ἐννοίᾳ «κατάρα» ἀντὶ τοῦ انكسار βλ.‖ Ρμ. προσδοκῶ, ἀναμένω [δοτ.]:— ظهورانه وروديني — اولنيور ἀναμένεται ἡ ἄφιξίς του.

انتظاراً Α. **ἐντιζὰρ-εν** ἐπρ.ἐπὶ τῇ προσδοκίᾳ, προσδοκῶν, ἀναμένων [δοτ.] : حاله — هرانه تحصن ايتمك ἡ τακτικὴ νὰ ὀχυρωθῇ ἐν Χερὰτ ἀναμένων τὴν ἔκβασιν.

انتظام } A. **ἰντιζὰμ** [ρζ. نظم] ρ. ἀφ. τὸ εὑρίσκεσθαι ἐν τάξει ἡ τάξις, ἁρμονία, διάταξις, τακτοποίησις, κανονικότης: — محافظهٔ ولايتك ἡ τήρησις τῆς τάξεως· || اموزينه چالشدى ـــ ὑπο-προσεπάθησεν εἰς τὴν τακτοποίησιν τῶν ὑποθέσεων τῆς νομαρχίας· || حركتى ـــ عوالمك ἡ ἁρμονία τῆς κινήσεως τῶν κόσμων· || هيأت اجتماعيه‌نك حصول كمال ـــ ى ἡ ἐπίτευξις τῆς πλήρους ἁρμονίας τῶν κοινωνιῶν· || عامه ـــ δημοσία τάξις [νομ.]· || اوزره اولق — τὸ εἶναι, εὑρίσκεσθαι ἐν τάξει· || بولق — τακτοποιεῖσθαι, διοργανίζεσθαι, διευθετεῖσθαι· § [ἀνατ.] συναρμολογία τῶν μερῶν τοῦ σώματος· § [βοτ.] اوراق ـــ διάταξις τῶν φύλλων.

انتعاش } A. **ἰντιὰς** [ρζ. نعش] ρ. ἀφ. τὸ ἀνίστασθαι, τὸ ἀναλαμβάνειν, τὸ ἀνακτᾶν τὴν ὑγιείαν, τὸ ζῆν ἐν ἀνέσει: ـــ مدار μέσον τοῦ ζῆν, βιοποριστικόν· || تحصيل معاش و تسهيل امور ـــ ἡ ἀπόκτησις μισθοῦ καὶ ἡ διευκόλυνσις τῶν τοῦ βίου.

انتعاظ } A. **ἰντιὰζ** [ρζ. نعظ] ρ. ἀφ. ὄρθωσις, ἔντασις καυλοῦ· βλ. نعوظ.

انتفاء } A. **ἰντιφὰ** [ρζ. نفى] ρ. ἀφ. ἔκλειψις, ἐξαφάνισις: براقليده ضياى شمسك ـــ سندن نهاركده منتفى اولمسى لازم كلير ἕνεκα τῆς ἐκλείψεως τοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς ἔν τινι τόπῳ, δέον νὰ ἐκλείψῃ καὶ ἡ ἡμέρα.

انتفاخ } A. **ἰντιφὰχ** [ρζ. نفخ] ρ. ἀφ. ἐξόγκωσις, πρῆσμα, οἴδησις: قارننك ـــ ى اثر مرض دكل اثر حملدر ἡ ἐξόγκωσις τῆς κοιλίας αὐτῆς δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα νόσου, ἀλλ' ἐγκυμοσύνης· || بطن ـــ τυμπανίτης, μετεωρισμός, ἤτοι νόσος κοιλίας ἐξωγκωμένης ἐξ ἀνέμου· || رحم ـــ φυσόμητρον, φῦμα περὶ τὴν μήτραν· || امعا ـــ φυμάτωσις ἐντέρων [πρήξιμον]· || ـــ شفتين πρῆσμα τῶν χειλέων, χείλων.

انتفاد } A. **ἰντιφὰτ** [ρζ. نفد] ρ. ἀφ. τὸ λαμβάνειν καθ' ὁλοκληρίαν: حق ـــ ἡ مطلوب ἐντελὴς λῆψις ὀφειλῆς [τοῦ δικαίου].

انتفاع } A. **ἰντιφὰ** [ρζ. نفع] ρ. ἀφ. κάρπωσις ὠφελείας: صالح ـــ ه κατάλληλος εἰς κάρπωσιν ὠφελείας· || مقصديله ـــ ἐπὶ σκοπῷ καρπώσεως ὠφελείας. ‖ Ρμ. ὠφελοῦμαι, καρποῦμαι ὠφέλειαν [τῇ دن]: بو تشبثدن دخى ـــ ايده‌مدى καὶ ἐκ τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης δὲν ἠδυνήθη νὰ καρπωθῇ ὠφέλειαν.

انتفال } A. **ἰντιφὰλ** [ρζ. نفل, βλ. نافله] ρ. ἀφ. προσευχὴ ἄνευ ὑποχρεώσεως καὶ ἐν ἐπιμέτρῳ, ἤτοι ἐκτὸς τῶν πεντάκις τοῦ ἡμερονυκτίου ὑποχρεωτικῶς ἐπιβεβλημένων τοῖς Μουσουλμάνοις, γινομένη πρὸς μείζονα εὐαρέστησιν παρὰ τῷ Θεῷ.

انتقاء } A. **ἰντικὰ** [ρ. نقو, βλ. نقاوت] ρ.ἀφ. ἐξαγωγὴ τοῦ μυελοῦ, ἤτοι τοῦ καλλιτέρου μέρους· ἐκλογή· ‖ Ρμ. ـــ ايتمك ἐκλέγω.

انتقاد } A. **ἰντικὰτ** [ρζ. نقد] ρ. ἀφ. ἐπίκρισις βιβλίου, συγγράμματος. Κυριολεκτικῶς λαμβάνειν χρήματα τοῖς μετρητοῖς, διακρίνειν καὶ χωρίζειν τὰ κίβδηλα νομίσματα· ἐν τῇ ἐννοίᾳ ὅμως ταύτῃ ἄχρηστον. ‖ Ρμ. ἐπικρίνω [αἰτ.]· § πλθ. انتقادات · § συνηθέστ. تنقيد βλ.

انتقاص } A. **ἰντικὰς** [ρζ. نقص, βλ. نقصان] ρ.ἀφ. τὸ ἐλαττοῦσθαι, ἐλάττωσις.

انتقاض } A. **ἰντικὰζ** [ρζ. نقض] ρ. ἀφ. τὸ ἀναιρεῖσθαι, ἀναίρεσις: سلسلهٔ ـــ روايات ἀναίρεσις σειρᾶς εἰδήσεων.

انتقال } A. **ἰντικὰλ** [ρζ. نقل] ρ. ἀφ. τὸ μεταφέρεσθαι ἀπὸ ἑνὸς μέρους εἰς ἄλλο, ἰδίᾳ ἀπὸ τοῦ παρόντος βίου εἰς τὸν μέλλοντα, μετάστασις: دار بقا ـــ μετάστασις εἰς τὴν αἰωνιότητα [**τάρ-ι πεκά**]· § τὸ μεταβιβάζεσθαι ἡ μεταβίβασις περιουσίας, ἰδίᾳ ἀκινήτων κτημάτων εἰς τοὺς κληρονόμους ἢ νόσου· [δοτ.]: بو خانه‌نك كنديسنه پدرندن ـــ ى ἡ μεταβίβασις τῆς οἰκίας ταύτης ἐκ τοῦ πατρός του εἰς αὐτόν· || حق ـــ δικαίωμα μεταβιβάσεως κτήματος κτλ. || خرجى ـــ δικαίωμα πληρονόμενον εἰς τὸ κυβερνητικὸν ταμεῖον διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐπισήμου μεταβιβάσεως τῶν ἀκινήτων· § νόησις, ἀντίληψις: سريع الـــ **σερίσ-λ-ἰντικάλ,** ὁ ἔχων ταχεῖαν τὴν νόησιν· سرعت ـــ ه مالك ἀγχίνους, ὁ εὐκόλως ἐννοῶν, ἀντιλαμβανόμενος· § [φυσ.] ἀγωγιμότης, ἤτοι ἰδιότης σωμάτων τινῶν εἰς νὰ μεταδίδωσι πολὺ ἢ ὀλίγον τὴν θερμότητα, τὸ ἠλεκτρικὸν καὶ μαγνητικὸν ρευστόν· § [χειρ.] ἐξάρθρωσις· § [ἰατρ.] μεταχώρησις, μετάστασις: مواقع امراض ـــ μετάστασις πάθους ἀπὸ ἑνὸς μέρους τοῦ σώματος εἰς ἄλλο· || مرض ـــ μετάπτωσις μιᾶς ἀσθενείας εἰς ἄλλην. ‖ Ρμ. μεθίστασθαι· § μεταβιβάζεσθαι περιουσίαν ἀκίνητον εἰς τοὺς κληρονόμους, περιέρχεσθαι κληρονομικῶς [دن δοτ.]: بو خانه كنديسنه

پدرندن ـــ ايتدى ἡ οἰκία αὕτη περιῆλθεν εἰς αὐτὸν κληρονομικῶς ἀπὸ τοῦ πατρός του· § ἀντιλαμβάνεσθαι, ἐννοεῖν [δοτ.]: ذهنم اورايه ـــ ايتمدى ὁ νοῦς μου δὲν ὑπῆγεν ἐκεῖ, δὲν ἐνόησα· || انى كورنجه درحال مصلحته ـــ ايتمش ἅμα εἶδεν αὐτόν, ἀμέσως ἐνόησε τὸ πρᾶγμα· § πλθ. انتقالات.

انتقالاً } A. **ἰντικάλ-εν,** ἐπρ. διὰ μεταβιβάσεως· [ἐπὶ ἀκινήτου κτήματος περιερχομένου μετὰ θάνατον τῶν γονέων ἢ ἄλλων συγγενῶν εἰς τὰ τέκνα κτλ.] βλ. انتقال.

انتقام } A. **ἰντικὰμ** [ρζ. نقم, βλ. نقمت] ρ. ἀφ. ἐκδίκησις: الق — ἐκδίκησιν λαμβάνω, ἐκδικοῦμαι [دن]: اندن ـــ نى الدى ἔλαβεν ἀπ' αὐτοῦ τὴν ἐκδίκησίν του [**ἰντικαμινὶ**], ἤτοι ἐξεδικήθη αὐτόν· § πλθ. انتقامات.

انتقامجى } T. **ἰντικαμ-δζή,** ἐπθ. ἐκδικητής, ὁ λαμβάνων ἐκδίκησιν.

انتكاس } A. **ἰντικιὰς** [ρζ. نكس] ρ. ἀφ. τὸ ἀνατρέπεσθαι, ἀνατροπή: علم ـــ خوارج ἀνατροπὴ τῆς σημαίας τῶν αἱρετικῶν· § [ἰατρ.]: خارجى ـــ ἐκστροφή, ἀνατροπὴ π. χ. τῆς οὐροδόχου κύστεως, καθ' ἣν ἡ ἐσωτερικὴ αὐτῆς ἐπιφάνεια ἀποβαίνει ἐξωτερική.

انتماء } A. **ἰντιμὰ** [ρζ. نمو] ρ. ἀφ. σχέσις, ἀναφορά· § σχηματίζει σύνθετα ἐπίθετα: ـــ ذات مكارم πρόσωπον εὐγενές, γενναιόδωρον [**μεκιαρὴμ-ἰντιμὰ,** κ. λ. εὐγενείας σχέσις]· || ـــ جواب صواب ἀπάντησις εὔστοχος, ὀρθὴ [**σαβὰπ-ἰντιμά,** εὐστοχίας σχέσις].

انتمك } ἢ اينتمك T. **ἐνε-τ-μέκ,** ρμ. μτβ. εὐνουχίζω ἵππον, ἀλέκτορα κτλ. [αἰτ.].

انتهاء } A. **ἰντιχὰ** [ρζ. نهاء, βλ. نهايت] ρ ἀφ. λῆξις, τέρμα: ابتداسندن ـــ سنه قدر ἀπὸ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ μέχρι τοῦ τέλους· § ـــ بى ἀτελεύτητος· || بولق — εὑρίσκω τέλος, τελειόνω, λήγω· || ـــ پذير **ἰντιχὰ πεζίρ,** ὁ τελειόνων, λήγων· § [ἐκ τοῦ نهى ἀπαγόρευσις] τὸ δέχεσθαι ἀπαγόρευσιν καὶ ἀπέχειν· ‖ Ρμ. ἀπέχω: بزى نهى ايتدى ـــ ايتدك μᾶς ἀπηγόρευσεν· ἐδέχθημεν τὴν ἀπαγόρευσιν, ἤτοι ἀπέσχομεν.

انتهائى } A. **ἰντιχα-ΐ,** ἐπθ. τελικός· § [βοτ.] ἐπάκριος, ὁ ἐν τοῖς ἄκροις· || θ. انتهائيه.

انتهاب } A. **ἰντιχὰπ** [ρζ. نهب] ρ. ἀφ. διαρπαγή, λεηλασία: اشقيا ـــ διαρπαγὴ κακούργων· § πλθ. انتهابات **ἰντιχαπάτ.**

انتهاز } A. **ἰντιχὰζ** [ρζ. نهز] ρ.ἀφ. τὸ δράττεσθαι εὐκαιρίας: فرصت ـــ ايتمك δράττεσθαι τῆς εὐκαιρίας.

انتى } T. **ἰντί,** ὄν. πρᾶγμα εὐτελές, μικρᾶς ἀξίας: پفتى شيلر — πράγματα εὐτελῆ, φλυαρίαι· βλ. اينتى پوف.

آنتيقه } ἢ آنتيقا Ιτ. **ἀντίκα** [antica] ὄν. ἀρχαιότης, ἀρχαῖον πρᾶγμα, σπάνιον, περίεργον: آدمدر ـــ بر ἄνθρωπος οὗ ἡ ἐνδυμασία, ἡ συμπεριφορὰ καὶ αἱ ἰδέαι δὲν εἶναι τῆς ἐποχῆς, ἀρχαϊκός· || فكرلى — ἄνθρωπος ἀπηρχαιωμένων ἰδεῶν.

آنتيمون } Γλ. **ἀντιμὸν** [antimoine] ὄν. ἀντιμόνιον [μεταλ.]: حامض ـــ ἀντιμονικὸν ὀξύ.

آنتيمونى } A. **ἀντιμον-ί,** ἐπθ. ἀντιμονιώδης: حامض ـــ ἀντιμονιῶδες ὀξύ· § θ. آنتيمونيه **ἀντιμονιγέ·** خلطيات ـــ κράματα ἀντιμονιοῦχα.

آنتيمونيت } A. **ἀντιμον-ιγέτ,** ὄν. θ. ἀντιμονιακὸν ἅλας.

آنتيمونيتى } A. **ἀντιμον-ιγετί,** ἐπθ. ἀντιμονίτης [στίμμι].

انثا } A. **ὀνσά,** βλ. انثى.

انثقاب } A. **ἰνσικὰπ** [ρζ. ثقب] ρ. ἀφ. τὸ εἶναι διατετρημένον, διάτρησις: لؤلؤ ـــ διάτρησις μαργαρίτου.

انثناء } A. **ἰνσινὰ** [ρζ. ثنا] ρ. ἀφ. τὸ κάμπτεσθαι, κάμψις: خلفى ـــ ى **ἰνσινάϊ χαλφί,** κάμψις ὀπισθία, ἤτοι πρὸς τὰ ὀπίσω.

انثى } A. **ὀνσά,** ὄν. θ. γυνή, θῆλυ· § πλθ. اناث **ἰνάς·** βλ.

انجاء } A. **ἰνδζὰ** [ρζ. نجو, βλ. نجات] ρ. ἀφ. τὸ σώζειν διάσωσις, σωτηρία: اهل سفينه ـــ ى ἡ διάσωσις τῶν ἐν τῷ πλοίῳ.

انجاب } A. **ἐνδζὰπ** [πλθ. τοῦ نجيب **νεδζίπ**] ἐπθ. εὐγενεῖς [σπν.].

انجاز } A. **ἰνδζὰζ** [ρζ. نجز] ἐκπλήρωσις ὑποσχέσεως· ‖ Ρμ. ἐκπληρῶ ὑπόσχεσιν [αἰτ.]: وعدينى ـــ ايلدى ἐξεπλήρωσε τὴν ὑπόσχεσίν του· § πλθ. انجازات.

انجاس } A. **ἐνδζὰς** [πλθ. τοῦ نجس] ὄν. ἀκαθαρσίαι.

انجام } Π. **ἐνδζάμ,** ὄν τέλος, συνέπεια: الله ـــ نى خير ايليه ὁ Θεὸς τὸ τέλος αὐτοῦ

νὰ καταστήσῃ ἀγαθόν, καλὸν τέλος! ‖ — بی ἀτελεύτητος· ‖ بولق — εὑρίσκω τέλος, περατοῦμαι· βλ. καὶ انجام كار.

انجام A. **ἐνδζὰμ** [ρζ. نجم] ρ. ἀφ. βλάστησις· συνών. انتاش.

انجام كار Π. **ἐνδζὰμ-κιάρ,** ἐπρ. ἐπὶ τέλους: بو درده كرفتار اولدی — ἐπὶ τέλους ὑπέπεσεν εἰς τὸ πάθος τοῦτο· § ὄν. τὸ τέλος τοῦ πράγματος, τὸ ἀποβησόμενον: ی — مفصل دوشونملی πρέπει νὰ σκεφθῇ τις τὸ ἀποβησόμενον.

انجمك T. **ἐνδζιτμέκ,** βλ. اينجتمك.

انجذاب A. **ἐνδζιζὰπ** [ρζ. جذب] ρ. ἀφ. ἕλξις [φσ.]· συμπάθεια [δοτ.]: كنه ايكنه ی — مقناطيسه ἕλξις τῆς βελόνης πρὸς τὸν μαγνήτην· ‖ ی — قلبك حسنه ἕλξις, συμπάθεια τῆς καρδίας πρὸς τὸ ὡραῖον· ‖ حس — بر قارشی قلبده ايتدم ἠσθάνθην μίαν συμπάθειαν ἐν τῇ καρδίᾳ μου πρὸς αὐτόν· § πλθ. انجذابات.

انجرار A. **ἐνδζιρὰρ** [ρζ. جرّ] ρ. ἀφ. τὸ ἕλκεσθαι, παρατείνεσθαι, παράτασις, τὸ καταλήγειν: كلام — τὸ παρατείνεσθαι ἢ καταλήγειν τὸν λόγον· §μεταβολὴ τσῦ ἀραβικοῦ ὀνόματος εἰς γενικὴν πτῶσιν [جرّ].

انجره A. **ἐνδζερέ,** ὄν. θ. κνίδη, κ. τσουκνίδα· βλ. ايصيرغان.

انجرى A. **ἐνδζερὶ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. κνιδοειδής[βτ.].§θ. انجره· βλ. ἐπόμ.

انجريه A. **ἐνδζερι-γέ,** ὄν.θ. κνιδοειδῆ [φτ]· § خفيفه — κνίδωσις, ἤτοι ἐξάνθημα μετὰ κνησμῶν.

انجزام A. **ἐνδζιζὰμ** [ρζ. جزم] ρμ. ἀφ. τὸ θραύεσθαι, συντρίβεσθαι· § γραμ. τὸ εἶναι τὴν λέξιν συμφωνόληκτον· βλ. مجزوم.

آنجق T. **ἄνδζακ** [βλ. انجه] ἐπρ. μόνον, μόλις: ايكی اولاد ترك ايلدی — حين وفاتنده κατὰ τὸν θάνατόν του ἐγκατέλιπε δύο μόνον τέκνα· ‖ يتيشه يلدك — واپوره μόλις ἠδυνήθημεν νὰ προφθάσωμεν τὸ ἀτμόπλοιον· § ἀλλά, ἀλλ' ὅμως, ἐν τούτοις: — بونی كوزل سويلديكز دوشونيورسكزكه τοῦτο καλῶς εἴπατε, ἀλλὰ δὲν σκέπτεσθε ὅτι...

انجقرق T. **ἐνδζκηρήκ,** انجقرمق **ἐνδζκηρμὰκ** — βλ. اينجقريق, اينجقرمق.

انجك T. **ἐνδζίκ,** βλ. اينجيك.

‖ دلن — ὁ τρυπῶν **[τελὲν]** τὰ σῦκα, ἄλλως — قوشی συκοφάγος [πτην.]· βλ. اوجاق.

انجيرجی T. **ἐνδζιρ-δζί,** ὄν: συκοπώλης.

انجيرلك T. **ἐνδζιρ-λίκ,** ὄν. συκών, ἤτοι τόπος πλήρης δένδρων συκῆς.

انجيرلنمك T. **ἐνδζιρ-λενμέκ,** ρμ. οὐδ. γίνομαι ὡς σῦκον· [ἐπὶ καρπῶν πολὺ ὡρίμων, ἐξ ὧν τρέχει μέλι ὡς τοῦ σύκου].

انجيرلو T. **ἐνδζιρ-λί,** ὄν. κ. Νίσυρος. ‖ انجيرلی

انجيك T. **ἐνδζίκ,** ὄν. ὀστοῦν τῆς κνήμης, ἢ τῶν ποδῶν προβάτου κτλ.: — يحنيسی φαγητὸν[γιαχνὶ]ἐκ τεμαχίων ποδῶν προβάτου καὶ ἐρεβίνθων ξηρῶν· § βλ. καὶ اينجيك.

انجيل A. **ἐνδζὶλ** [ἐκ τῆς Ἑλλ.] ὄν. Εὐαγγέλιον, ἡ Καινὴ Διαθήκη: شريف — τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον· § πλθ. اناجيل **ἐναδζίλ.**

آنجيلاين T. **ἀνδζιλάϊν** [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ انجلين ἢ آنجلين καὶ τοῦ μορ. لين] ἐπρ. ὡς ἐκεῖνος, τοιουτοτρόπως, τόσον: بر — ايش بويله اولور ἐργασία ἥν ἄνθρωπος, ὡς ἐκεῖνος, ἤθελε κάμει.

انجيلی A. **ἐνδζιλί,** ἐπθ. εὐαγγελικός· § ὄν. εὐαγγελιστής· § θ. انجيليه **ἐνδζιλιγέ** — احكام διατάξεις εὐαγγελικαί· § πλθ. انجيليون **ἐνδζιλιγιούν,** εὐαγγελισταί.

انحاء A. **ἐνχὰ** [πλθ. τοῦ نحو **νὰχβ**] ὄν. τὰ πέριξ: صحرا ی — τὰ πέριξ τῆς πεδιάδος· ‖[συνων. τῷ اطراف]: محاطدر اطراف و — ی سور ايله τὰ πέριξ περιβάλλονται ὑπὸ τείχους· ‖ ميدان — وسيع ال πεδίον οὗ τὰ πέριξ εὐρέα **[βεδὶδ-ἐνχά].**§ Ὁ ἑνικὸς δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ.

انحاف A. **ἐνχὰφ** [ρζ. نحف] ρ. ἀφ. τὸ καθιστᾶν ἰσχνόν, ἴσχνανσις: — وجود ἡ ἴσχνανσις τοῦ σώματος.

انحداب A. **ἐνχιτὰπ** [ρζ. حدب] ρ.ἀφ.κυρτότης. ‖ Ρμ. κυρτοῦμαι.

انحدار A. **ἐνχιτὰρ** [ρζ. حدر] ρ.ἀφ. τὸ κατέρχεσθαι κατωφέρειαν, ἡ πρὸς τὰ κάτω φορά: سيل — ἡ πρὸς τὰ κάτω φορὰ τοῦ χειμάρρου· ‖ قطار — ἡ πρὸς τὰ κάτω φορὰ ἁμαξοστοιχίας.

انحراف A. **ἐνχιρὰφ** [ρζ. حرف] ρ. ἀφ.ἐκτροπή, κλίσις, παρέκκλισις, μεταβολὴ ἐπὶ τὸ χεῖρον: مزاج — ἀδιαθεσία· ‖ — خاطر δυσαρέσκεια [κάκιωμα]· ‖ مرمی — ἐκτροπή, παρέκκλισις βλήματος, βολῆς· § پوصله —, ἢ ايره — κλίσις, ἀπόκλισις τῆς ναυτικῆς πυξίδος· § [ἀστρν.] ἀπόκλισις ἀστέρος· § [ἰατρ.] — مفصل λοξάρθρησις· ‖ Ρμ. παρεκκλίνω, ἐκτρέπομαι [δν]: — يمك طريق حقدن παρεξέκλινε τῆς εὐθείας ὁδοῦ· § πλθ. انحرافات.

انحصار A **ἐνχισὰρ** [ρζ. حصر] ρ. ἀφ. τὸ περιορίζεσθαι, περιορισμός, μονοπώλιον [δοτ.]: ينی — هيچ بر عاقل ادراكك نفسنه ادعا ايده‌من οὐδεὶς νουνεχὴς δύναται νὰ διισχυρισθῇ τὸν εἰς ἑαυτὸν περιορισμὸν τῆς νοήσεως, ἤτοι ὅτι αὐτὸς μόνος ἐννοεῖ· ‖ بحثك مسند ايله مسند الیه — ی ὁ περιορισμὸς τῆς συζητήσεως εἰς τὸ κατηγόρημα καὶ εἰς τὸ ὑποκείμενον· ‖ دخان — مونوپولیون καπνοῦ· ‖ Ρμ. περιορίζομαι, εἶμαι περιωρισμένος [δοτ.].

انحطاط A. **ἐνχιτὰτ** [ρζ. حط] ρ. ἀφ. κατάβασις, παρακμή, κατάπτωσις: ذكا — παρακμὴ εὐφυΐας· ‖ — سن **σινν ἐνχιτάτ,** ἡλικία παρακμῆς, γήρας· ‖ — تجارت حال κατάπτωσις τοῦ ἐμπορίου· ‖ دمدر — ی كی τὸ ἐμπόριον εἶναι ἐν παρακμῇ· ‖ باشلادی — ه ذكاسيله ἤρχισε καὶ ἡ παρακμὴ τοῦ νοός του ὡς καὶ τῆς ἡλικίας του· ‖ Ρμ. καταβαίνω, παρακμάζω.

انحلال A. **ἐνχιλὰλ** [ρζ. حل] ρ. ἀφ. λύσις δεσμοῦ, δυσκολίας: عقده — λύσις δεσμοῦ· ‖ يدر — **ἐνχιλὰλ πεζίρ,** ἐπιδεκτικὸς λύσεως· § [χημ. ἰατρ.] διάλυσις: مرض — διάλυσις φύματος **[βερέμ].**

انحماض A. **ἐνχιμὰζ** [ρζ. حمض] ρ. ἀφ. ὄξυσις ἤτοι ξοίνισμα [χημ.].

انحماق A **ἐνχιμὰκ** [ρζ. حمق] ρ. ἀφ. τὸ φαίνεσθαι ὡς βλάξ.

انحناء A. **ἐνχινὰ** [ρζ. حنو] ρ. ἀφ. κυρτότης, καμπυλότης: خط ی — καμπυλότης γραμμῆς· ‖ اظفار ی — γρύπωσις, καμπύλωσις ὀνύχων· ‖ عظم ی — ὀστεοκαμψία, κύρτωσις ὀστοῦ. ‖ Ρμ. κυρτοῦμαι.

آنختار Ελ. **ἀναχτὰρ** [ἀνοικτήριον] ὄν. κλείς, κλειδίον: — كك اركك κλειδίον ἀρσενικόν· ‖ — ديشی κλειδίον θηλυκόν· ‖ ساعت — ی κλειδίον ὡρολογίου· ‖ ويدمك چيوی — ی ἐργαλεῖον, δι' οὗ βιδόνουσι τὰς βίδας, κ. βιδερόν· § [μτφ.] تصرف ثروتك — يدر ἡ οἰκονομία εἶναι ἡ κλεὶς τοῦ πλούτου· ‖ شفره — ی κλεὶς συμβολικῆς γραφῆς· ‖ اويدرمق — προσαρμόζω κλεῖδα, μτφ.

μετέρχομαι δόλον· ‖ بولق— εὑρίσκω τὴν κλεῖδα, λύω·‖—جیندہ یوز ἐν τῷ θυλακίῳ του ἑκατὸν κλεῖδες [ὑπάρχουσι], ἤτοι εἶναι δόλιος, κακοῦργος.

انخداع A. **ἐνχιτά,** [ρζ. خدع βλ. اهدع] ρ. ἀφ. τὸ ἀπατᾶσθαι ὑπό τινος· βλ. خدع.

انخساف A. **ἐνχιδάᾳ** [ρζ. خسف, βλ. خسوف] ρ. ἀφ. κατάχωσις γαιῶν ἰδίᾳ ἠφαιστειακῶν· ἐξαφάνισις, ἔκλειψις [ἰδία τῆς σελήνης]· τύφλωσις: عين — τύφλωσις [ἔκλειψις ὀφθαλμοῦ]. ‖Ρμ. ἐξαφανίζομαι, ἐκλείπω [ἐπὶ σελήνης]·§πλθ. انخسافات· § βλ. كسافى!.

انخشاش A. **ἐνχισάᾳ** [ρζ. خشّ]ρ,ἀφ. θροῦς, θόρυβος παραγόμενος ἐκ τῆς συγκρούσεως ἐλαφρῶν σωμάτων: اوراق اشجار — ὁ θροῦς τῶν φύλλων τῶν δένδρων· ‖ اسلحه — κλαγγὴ ὅπλων· § πλθ. انخشاشات.

انخفاض A. **ἐνχιφάᾳ** [ρζ. خفض] ρ. ἀφ. ταπείνωσις, χαμήλωσις [κυριολ. καὶ μτφ.]: ستاره — ταπείνωσις ἀστέρος·‖قدر — ταπείνωσις ἀξίας, ὑποβιβασμός·‖اراضى — ταπείνωσις γαιῶν.‖Ρμ. ταπεινοῦμαι, χαμηλόνω: ديدن آشاغى باقيلينجه اراضينك اوومه طوغرى — ایتدیکی کوزیلور ἐὰν παρατηρήσῃ τις ἐκ τοῦ λόφου πρὸς τὰ κάτω, βλέπει ὅτι αἱ γαῖαι ταπεινοῦνται πρὸς τὴν πεδιάδα.

انخناف A. **ἐνχινάᾳ** [ρζ. خنف] ρ. ἀφ: — اجفان **ἐνχινάᾳι ἐδζᾳάν,** ὑπόφασις, ἀσθένεια καθ' ἣν οἱ ὀφθαλμοὶ εἶναι ἡμίκλειστοι.

انخناق A. **ἐνχινάκ** [ρζ. خنق] ρ. ἀφ. ἀσφυξία, πνίξιμον, πνιγμός.

آند T. **ἄνδ,** ὄν ὅρκος: اچمك —, ἢ ايتمك — ὁρκίζομαι·‖بوزمق—ἐπιορκῶ, ἀθετῶ ὅρκον·‖ويرمك—ὁρκίζω·‖ اچمك — يالان يره ψευδορκῶ· § τάγμα, εὐχὴ πρὸς Θεόν [σπν.].

انداب A. **ἐνδάπ** ρ. ندب] ρ. ἀφ. ἐπούλωσις: جريحه و— التيام θεραπεία καὶ ἐπούλωσις πληγῆς.

انداخت Π. **ἐνδάχτ** [ἀόρ. τοῦ انداختن **ἐνδαχτέν,** ρίπτειν] ρ.ἀφ. βολή, ρίψιμον:ى—طوپلرك κανονιοβολισμός·‖مكتبى—σχολὴ εὐθυβολίας, ἔνθα διδάσκεται ἡ εὐθυβολία·‖ — جدولى πίναξ βολῆς δεικνύων πόσον ὕψος δέον νὰ λάβῃ τὸ τηλεβόλον ὅπως ἡ σφαῖρα ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ·‖حق—δίκαιον βολῆς, ἤτοι ποσὸν πυρίτιδος ἱκανὸν ὅπως βληθῇ μία σφαῖρα τηλεβόλου.‖Ρμ. ρίπτω, πυροβολῶ[αἰτ.]: طوپلرى ايتديلر — ἔρριψαν τηλεβόλα, ἐκανονιοβόλησαν.

انداخته Π. **ἐνδαχτὲ** [μτχ. τοῦ انداختن **ἐνδαχτέν**] ἐρριμμένος. ‖ Ρμ. ρίπτω [δοτ.]: كوشهٔ نسيان ايدلدى — ἐρρίφθη εἰς τὴν γωνίαν τῆς λήθης, παρηγκωνίσθη·‖ اولق — ρίπτομαι: هلاك حفرهٔ اولدى — ἐρρίφθη εἰς τὸν βόθρον τοῦ ὀλέθρου.

انداد A. **ἐνδὰδ** [πλθ. τοῦ ند **νὶδὰδ**] ἐπθ. ὅμοιοι: اضداد و— τὰ ὅμοια καὶ τὰ ἐναντία·‖—ى ὁ μὴ ἔχων ὅμοιον, ἀπαράμιλλος·‖—جناب خالق ى ὁ δημιουργὸς ὁ ἀπαράμιλλος.

انداز Π. **ἐνδὰζ** [προστ. τοῦ انداختن **ἐνδαχτέν,** ἐν χρήσει ἐν συνθέσει]ὁ ρίπτων: —ملاح **σιλὰχ-ἐνδάζ,** ἀκροβολιστής·‖—تير **τὶρ-ἐνδάζ,** τοξότης·‖ — لنكر **λενγκὲρ-ἐνδάζ,** ὁ ρίψας ἄγκυραν, ἠγκυροβοληκώς·‖ — پرتو **περτὲβ-ἐνδάζ,** ἀκτινοβολῶν, λάμπων· ‖ — نكاه **νιγκὰχ-ἐνδάζ,** ὁ ρίπτων βλέμμα· ‖ — دهشت **τεχὲτ-ἐνδάζ,**ὁ ρίπτων τρόμον,ὁ ἐμπνέων φρίκην.

انداز Π. **ἐνδαζέ,** ὄν. πῆχυς μικρότερος τοῦ λεγομένου آرشون [βλ. λ.]: حلب اندهٔ ايسه پونده بولنور — ἐὰν τὸ Χαλέπιον ἦναι ἐκεῖ, ἐδῶ εὑρίσκεται ὁ πῆχυς, ἤτοι ἰδοὺ ἡ Ρόδος ἰδοὺ καὶ τὸ πήδημα [στίχ.]· § μέτρον: دن خارج سوزلر — λόγοι ἐκτὸς τοῦ μέτρου, ὑπερβολαί·‖ى المق— ὑπολογίζω τὴν σπουδαιότητα ἢ τὰς συνεπείας πράγματός τινος·‖يه— كلك ἔρχεταί τι εἰς τὴν καταμέτρησιν, τὴν ἐκτίμησιν, τὴν πειθώ, καθίσταται λογικόν.

اندازه‌سز T. **ἐνδαζε-σίζ,** ἐπθ. ὁ ἄνευ μέτρου, ὑπερβολικός: سوز سويله— μὴ λέγε λόγους ὑπερμέτρους.

اندازه‌لمك T. **ἐνδαζε-λεμέκ,** ρμ. μτδ. μετρῶ διὰ τοῦ πήχεως, ὑπολογίζω [αἰτ.].

اندام Π. **ἐνδάμ,**ὄν. σῶμα ἀνθρώπου, ἀνάστημα, συμμετρία, ἀναλογία: — كل انداز ρόδινον **[γκιὸλ],** σύμμετρον, ὡραία γυνή·‖ آينه‌سى — κάτοπτρον ἀναστήματος, ἤτοι μέγα κάτοπτρον ἐν ᾧ φαίνεται ὅλον τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου· ‖ — بى ἀσύμμετρος· ‖ — سيم ὁ ἔχων λευκὸν [ἀργυροῦν] τὸ σῶμα.

اندامسز T. **ἐνδαμ-σίζ,** ἐπθ. ὁ μικροῦ ἀναστήματος, δύσμορφος, ἀσύμμετρος, δυσανάλογος.

اندامسزلق T. **ἐνδαμ-σιζλὰκ,** ἔλλειψις ἢ βραχύτης ἀναστήματος, ἀσυμμετρία, δυσαναλογία, δυσμορφία.

انداملى T. **ἐνδαμ-λὶ,** ἐπθ. ὁ ἔχων ἀνάστημα [τοιοῦτον ἢ τοιοῦτον], ὁ ὑψηλοῦ ἀναστήματος· συμμετρικός.

اندآوه Π. **ἐνδαβέ,**ὄν.ξυστόν, ὑπάλειπτρον, κ. μυστρί· τουρκ. مالم **ملاه** βλ.

اند بند T. **ἐνδ-πένδ,** ἐπρ. κόμβοι κόμβοι, κομμάτια κομμάτια, καταξεσχισμένος: اولق—κατακομματιάζομαι, καταξεσχίζομαι, τραυματίζομαι.

اندر A. **ἐνδὲρ** [παραθ. τοῦ نادر] ἐπθ. σπανιώτατος: او طائفه ايچنده صاحب وفا—در σπανιώτατοι εἶναι οἱ πιστοὶ [ἀφωσιωμένοι] μεταξὺ τοῦ λαοῦ ἐκείνου.

اندر Π. **ἐνδὲρ** [μόριον συνδέον δύο λέξεις ἀραδικὰς ἢ περσικὰς] ἐντός: بلا— **πελὰ ἐνδὲρ πελά,** συμφορὰ ἐντὸς συμφορᾶς, ἤτοι ἀλλεπάλληλοι συμφοραί·‖خراب — ἐρειπία ἐντὸς ἐρειπίων· [τὸ قات — قات = πλειστάκις, σόλοικον διότι ἡ λέξις قات τουρκικὴ].

اندراج A. **ἐνδιρὰζ** [ρζ. درج] ρ. ἀφ. τὸ εἰσελθεῖν, τὸ συμπεριληφθῆναι, τὸ καταχωρισθῆναί που, καταχώρησις [δοτ.]: شو مسائلك بو كتابه—ى καταχώρησις τῶν ζητημάτων τούτων ἐν τῷ παρόντι βιβλίῳ.

اندراس A. **ἐνδιρὰς** [ρζ. درس] ρ. ἀφ. τὸ νὰ ἐξαφανισθῇ τι χωρὶς νὰ μένῃ ἴχνος, σημεῖον αὐτοῦ, τελεία ἐξαφάνισις [ἰδίᾳ ἐπὶ οἰκοδομῶν]: ابنيه — ἐξαφάνισις οἰκοδομῶν·‖ بولق—ἐξαφανίζομαι.

اندرمك T. **ἐνδιρμέκ,** βλ. ايندرمك.

اندرون Π. **ἐνδερούν,** ὄν. τὸ ἐσωτερικὸν [πράγματός τινος]· συνηθέστερον درون βλ. § γυναικωνίτης: همايون — οὕτως ἐκαλεῖτο ἄλλοτε ὁ γυναικωνίτης τῶν ἀνακτόρων [حرم همايون]· ἤδη οὐτωσὶ καλεῖται τὸ παρὰ τὴν Ἁγίαν Σοφίαν παλαιὸν ἀνάκτορον.

اندرز Π. **ἐνδερὲζ** ἢ **ἐνδέρζ,** ὄν. συμβουλή, παραγγελία, ὑποθήκη.

آندز T. **ἀνδὲζ,** βλ. آندیز.

اندغام A. **ἐνδιγὰμ** [ρζ. دغم] ρ. ἀφ. ἔνθεσις, σύνδεσις νεύρων, τενόντων ἢ ἀγγείων μεταξὺ ἀλλήλων ['Ανατ. Βοτ.]

اندفاع A. **ἐνδιφὰ** [ρζ. دفع] ρ. ἀφ. ἀποσόβησις: موانع — ἀποσόβησις κωλυμάτων· ‖ — ى خسته‌لغك ἀποσόβησις νόσου· ‖ — ى بلانك ἀποσόβησις κακοῦ, συμφορᾶς·‖ ايتمك — ἀποσοβεῖσθαι.

آندق T. **ἀνδάκ,** [ἐκ τῆς ἀντ. او καὶ τοῦ μορ. دق] ἐπρ. ἅμα ὡς, πάραυτα. βλ. پاتدق.

اندك Π. **ἐνδέκ,** ἐπθ. ὀλίγος : طفل — سال **τήφλι ἐνδὲκ-σάλ,** παῖς ὀλιγοετής, μικρὸς τὴν ἡλικίαν.

آندلاشمق T. **ἀνδ-λασμάκ,** ρμ. ἀλλ. ὁρκίζεσθαι ἀμοιβαίως, συνθηκολογεῖν [τῇ ἀλλ].

اندلس A. **ἐνδελὸς,** ὄν. κ. 'Ανδαλουσία [ὄνομα δοθὲν ἐπὶ τῶν Μαυρητανῶν τῇ 'Ισπανίᾳ].

اندلسى A. **ἐνδελσὸ-ί,** ἐπθ. 'Ανδαλούσιος, Μαυρητανός· § θ. اندلسيه.

آندلى T. **ἀνδ-λί,** ἐπθ. ὁρκισθείς, ἔνορκος.

آندم Π. **ἄν-δὲμ** [آن ἀντ. دم ὄν.] ἐπρ. κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν, κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρόν, τότε: —در **δὲρ ἄν-δέμ,** ἀμέσως.

اندماج A. **ἐνδιμὰζ** [ρζ. دمج] ρ. ἀφ. τὸ εἰσέρχεσθαι τὸ ἓν ἐντὸς τοῦ ἄλλου, τὸ συναρθροῦσθαι, τὸ συναρμόζεσθαι: عظام — συναρμογή, συνάρθρωσις ὀστέων.

اندوخته Π. **ἐνδουχτὲ** [μτχ. τοῦ اندوختن **ἐνδουχτέν**] ἀποκτηθείς, κερδηθέν· βλ. اندوز

اندود Π. **ἐνδοὺδ** [ἀόρ. τοῦ اندودن **ἐνδουδὲν**] ἠλειμμένος: — زر **ζὲρ ἐνδούδ,** χρυσοκόλλητος, κεχρυσωμένος, διάχρυσος.

اندوز Π. **ἐνδοὺζ** [προστ. τοῦ اندوختن **ἐνδουχτέν,** ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὁ ἀποκτῶν, ὁ κερδαίνων, ὁ συλλέγων: روز مسرت **ροὺζι μεσερρὲτ-ἐνδούζ,** ἡμέρα χαρμόσυνος [χαρὰν κερδαίνουσα]·‖ —مسعدت **μεσαὲτὲτ-ἐνδούζ,** εὐτυχής· ‖ — حكمت **χικμὲτ-ἐνδούζ,** σοφὸς [βιβλίον κτλ.].

اندوه ἢ اندة Π. **ἐνδούχ,** ἀφ. θλῖψις, στενοχωρία, ἀνησυχία, μελαγχολία :انبوه — **ἐνδούχι ἐνδούχ,** τὸ πλῆθος τῶν θλίψεων.

اندوهكين Π. **ἐνϑουχ-γκίν,** ἢ اندوهناك **ἐνϑουχ-νάκ,** ἐπϑ. τεθλιμμένος, ἀνήσυχος, μελαγχολικός.

آندیز T. **ἀνϑήζ,** ὄν. θάμνος, εἶδος ἀρκεύθου· θαμνῶν περὶ τὴν πόλιν· τόπος φαύλων, συνοικία ἑταιρῶν· § اوی —ἐλένιον[φτ.].

اندیش Π. **ἐνϑὶς** [προστ. τοῦ اندیشیدن **ἐνϑιϑτέν,** ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὁ σκεπτόμενος: — دور **ϑοὶρ-ἐνϑὶς,** ὁ σκεπτόμενος μακρόθεν τὸ δυνατὸν συμβῆναι, προβλέπων, προορατικός· || — عاقبت **ἀκπὲτ-ἐνϑὶς,** ὁ σκεπτόμενος τὸ τέλος, προορατικός· || — خیر **χαῖρ-ἐνϑὶς,** ὁ σκεπτόμενος τὸ καλόν, καλοθελητής· || — بد **πὲτ-ἐνϑὶς,** ὁ σκεπτόμενος τὸ κακόν, κακοθελητής.

اندیشناك Π. **ἐνϑὶς-νάκ,** ἐπϑ. ἔμφροντις, σύννους, ἀνήσυχος.

اندیشه Π. **ἐνϑὶϑ-έ,** ἀφ. σκέψις, σύννοια, ἀνησυχία, ὑποψία: — خیر **χαῖρ-ἐνϑὶϑέ,** ὁ καλὰ βουλευόμενος· ‖ Ρμ. ἀνησυχῶ, εἶμαι σύννους [ϑπ]. § [σπν.] νοῦς, φαντασία.

اندیشه‌سز T. **ἐνϑὶϑε-σὶζ,** ἐπϑ. ἀμέριμνος, ὁ ἄνευ σκέψεως καὶ ἀνησυχίας.

اندیشه‌لی T. **ἐνϑὶϑε-λὶ,** ἐπϑ. ἔμφροντις, σύννους, σκεπτικός, ἀνήσυχος.

اندیشه‌ناك Π. **ἐνϑὶϑε-νάκ,** ἐπϑ. ταὐτὸν τῷ اندیشناك καὶ τῷ اندیشه‌لی.

انذار A. **ἰνζὰρ** [ρζ. نذر] ρ. ἀφ. τὸ ἐκφοβίζειν καὶ καθιστᾶν προσεκτικὸν διὰ προαγγελίας κινδύνου, συμφορᾶς, τὸ ἀπειλεῖν, προμήνυσις. ‖Ρμ. [alt.]: هر پیغمبر مبعوث اولدیغی —إنْذر πᾶς προφήτης ἠπείλησε διὰ συμφορᾶς τὸν λαόν, παρ' ᾧ ἦτο ἀπεσταλμένος· § [ἰατρ.] διάγνωσις, πρόγνωσις· § πλϑ. انذارات.

انذاری A. **ἰνζαρ-ὶ,** ἐπϑ. προαγγελτικός, προμηνυτικὸς κινδύνου, συμφορᾶς· § [ἰατρ.] προγνωστικός, διαγνωστικός· § θ. انذاریه.

انزال A. **ἰνζὰλ** [ρζ. نزل, βλ. نزول] ρ. ἀφ. τὸ καταβιβάζειν: سفینه — καταβίβασις ἢ καθέλκυσις πλοίου· [συνηθέστ. تنزیل]· § τὸ καταβιβάζειν ἐξ οὐρανοῦ, πέμπειν: کتاب — ἀποστολὴ οὐρανόθεν ἱεροῦ βιβλίου, ὡς Κορανίου, ἢ ἄλλου· ‖وحی — ἀποστολὴ ἀποκαλύψεως, ἐμπνεύσεως· § ἐκσπερμάτωσις· § πλϑ. انزالات.

انزروت A. **ἐνζερούτ,** ὄν. σαρκόκολλα, κομμοῤῥητίνη, ἤτοι εἶδος ῥητίνης ἐχούσης τὴν ἰδιότητα νὰ ἐπουλόνῃ πληγάς.

انزعاج A. **ἰνζιὰϑζ** [ρζ. زعج] ρ. ἀφ. ἀπόσπασις· μτφ. ἡ συνεπείᾳ διδαχῆς διεύθυνσις τῆς καρδίας πρὸς τὸ θεῖον.

انزفه A. **ἐνζιφὲ** [πλϑ. τοῦ نزف **νέζφ**] ὄν. αἱμορραγίαι.

انزمام A. **ἰνζιμὰμ** [ρζ. زمّ, βλ. زمام] ρ. ἀφ. τὸ χαλιναγωγεῖσθαι, χαλιναγώγησις.

انزواء A. **ἰνζιϑὰ** [ρζ. زوی, βλ. زاویه] ρ. ἀφ. τὸ ἀποσύρεσθαι εἰς τινα γωνίαν, μονάζειν, βίος ἐρημιτικός, ἀπομόνωσις: اختیار — προαιροῦμαι τὸν ἐρημιτικὸν βίον· || گیردی عمرینی — διήγαγε τὸν βίον ἐν ἀπομονώσει· || چکلمك به — ἀποσύρομαι εἰς τὴν ἀπομόνωσιν, εἰς τὸν ἐρημιτικὸν βίον.

انزواکاه Π. **ἰνζιϑὰ-γκιάχ,** ὄν. ἐρημητήριον.

انس A. **ἶνς,** ὄν. οἱ ἄνθρωποι, τὸ ἀνθρώπινον γένος: جن و — οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ πνεύματα **[ὄζινν]**· || ملك و — οἱ ἄνθρωποι καὶ οἱ ἄγγελοι **[μελέκ]**· βλ. انسان.

انس A. **ὄνς,** ὄν. οἰκειότης, ἐξοικείωσις, ἐξημέρωσις: الفت و — οἰκειότης καὶ σχέσις· || طوتمق — συνάπτω οἰκειότητα, ἀγάπην, φιλίαν [τῇ ایله]: طوتمشیدی — آهولر ایله مجنون συνῆψεν οἰκειότητα μετὰ μαινομένων δορκάδων, ἤτοι ὡραίων γυναικῶν· βλ. انسانس.

انساء A. **ἰνϑὰ** [ρζ. نسی, βλ. نسیان] ρ. ἀφ. τὸ ποιεῖν τινα λησμονῆσαί τι: ی — τὸ ἐμβάλλειν εἰς λήθην τοῦ παρελθόντος.

انسانس Π. **ὄνς-α-ὄνς,** ἐπϑ. οὗ μεγάλη ἡ σχέσις, ἡ οἰκειότης, ἤτοι οἰκειότατος, στενώτατος [ἐπὶ συναναστροφῆς]: — یزم συναναστροφὴ φίλων ἢ ἐραστῶν λίαν στενή.

انساب A. **ἐνϑὰπ** [πλϑ. τοῦ نسب **νεσὲπ**] ὄν. γενεαί, γένη, φυλαί: — علم ال **ἴλμϑ-ἐνϑάπ,** ἐθνογραφία, ἐπιστήμη πραγματευομένη περὶ γενῶν, φυλῶν.

انساب A. **ἐνϑὰπ** [πλϑ. τοῦ نسبت **νισπὲτ**] ὄν. σχέσεις· § [ἀρϑ.] λογάριθμοι.

انساج A. **ἐνϑὰϑζ** [πλϑ. τοῦ نسج] ὄν. ἱστοὶ τοῦ σώματος ἢ τῶν φυτῶν]: — فن ἱστολογία· § βλ. انسجه.

انساف A. **ἰνϑὰφ** [ρζ. نسف] ρ. ἀφ. ἀποφολίδωσις, ἐκλέπισις.

انساق A. **ἰνϑὰκ** [ρζ. نسق] ρ. ἀφ. τὸ ἀπαγγέλλειν λόγον ὁμοιοκατάληκτον· [βλ. مسجع, سجع]· || πλϑ. انساقات.

انسال A. **ἐνϑὰλ** [πλϑ. τοῦ نسل **νὲϑλ**] ὄν. γενεαί, ἀπόγονοι.

انسال A. **ἰνϑὰλ** [ρζ. نسل] ρ. ἀφ. τὸ ἀποκτᾶν ἀπογόνους, τὸ διαιωνίζειν τὸ γένος· § πλϑ. انسالات.

انسان A. **ἰνϑ-ὰν** [ρζ. انس] ὄν. ἄνθρωπος [ἀνήρ, ἢ γυνή]: لازم اولور — ه — — ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀναγκαῖος τῷ ἀνθρώπῳ, ὁ εἷς ἔχει τὴν ἀνάγκην τοῦ ἄλλου [πρμ.]· || — کامل ἄνθρωπος μεμορφωμένος καὶ πεπαιδευμένος· § καλός, εὐσυνείδητος, μεμορφωμένος: اولق قولای دکل —اولق δὲν εἶναι εὔκολον νὰ γένηταί τις ἄνθρωπος [μεμορφωμένος]· || اولور —سوزی اولماز — اما ὁ λόγος του εἶναι ἀνθρώπου, ἀλλ' ὁ ἴδιος δὲν εἶναι ἄνθρωπος [μεμορφωμένος]· || آدم — ἄνθρωπος ὡς πρέπει, καλός, εὐσυνείδητος· § — کیمیای بشری, ἢ μᾶλλον کیمیای χημεία ἀνθρωπολογική· § العین —**ἰνϑάνϑ-λ-ἄϊν,** κόρη ὀφθαλμοῦ [τ. کوز بیکی]· || — عین ال **ἀϊνϑ-λ-ἰν-ϑάν,** ὁ πρῶτος μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, ἡ δόξα, τὸ καύχημα τῶν ἀνθρώπων· || βλ. نسیان.

انسانی A. **ἰνϑαν-ὶ,** ἐπϑ. ἀνθρώπινος: شکل — τὸ ἀνθρώπινον σχῆμα· § θ. انسانیه **ἰνϑανιγέ:** — وظائف τὰ ἀνθρώπινα καθήκοντα.

انسانیت A. **ἰνϑαν-ιγέτ,** ἀφ. θ. ἀνθρωπότης, ἀγαθότης, εὐγένεια, εὐπροσηγορία, ἀνθρωπισμός, κ.ἀνθρωπιά: صاتون — الغاز ἡ εὐγένεια δὲν ἀγοράζεται [πρμ.]· || ادمك حیوانیتی یکله — ی اوقومقله قائمز τοῦ ἀνθρώπου ὑφίσταται διὰ τοῦ τρώγειν, ὁ δ' ἀνθρωπισμὸς αὐτοῦ διὰ τῆς ἀναγνώσεως, ἤτοι ὁ ἄνθρωπος τρώγων μόνον εἶναι ζῶον, μελετῶν δὲ ἄνθρωπος· || خدمت ر — ه — ὑπηρεσία τῇ ἀνθρωπότητι.

انسانیةً A. **ἰνϑανίγετ-εν,** ἐπρ. ὡς ἄνθρωπος, ἀνθρωπίνως.

انسانیتپرور Π. **ἰνϑανιγὲτ-περβέρ,** ἐπϑ. φιλάνθρωπος.

انسانیتپرورانه Π. **ἰνϑανιγέτ-περβερανέ,** ἐπϑ. ὁ ἁρμόζων φιλανθρώπῳ, ἤτοι φιλάνθρωπος [πρᾶξις, αἴσθημα κτλ.]· § ἐπρ. φιλανθρώπως.

انسانیتپروری Π. **ἰνϑανιγὲτ-περβερὶ,** ὄν. φιλανθρωπία: — شعار ἴδιον ἢ χαρακτὴρ φιλανθρωπίας.

انسانلق T. **ἰνϑαν-λήκ,** ἀφ. ἀνθρωπότης, εὐγένεια· συνων. انسانیت.

انسانیتسز T. **ἰνϑανιγετ-σὶζ,** ἐπϑ. ἀπάνθρωπος, ἀγενής, ἀγροῖκος.

انسانیتسزلك T. **ἰνϑανιγετ-σιζλὶκ,** ἀφ. ἀπανθρωπία, ἀγροικία.

انسانیتشعرانه Π. **ἰνϑανιγὲτ-σιαρανέ,** ἐπϑ. φιλανθρωπικός· § ἐπρ. φιλανθρωπικῶς.

انسانیتکار Π. **ἰνϑανιγὲτ-κιάρ,** ἐπϑ. φιλάνθρωπος, εὐγενής, ὑποχρεωτικός.

انسانیتکارانه Π. **ἰνϑανιγὲτ-κιαρανέ,** ἐπϑ. ὁ ἁρμόζων φιλανθρώπῳ, εὐγενεῖ, φιλανθρωπικός· § ἐπρ. φιλανθρώπως, εὐγενῶς.

انسانیتکاری Π. **ἰνϑανιγὲτ-κιαρὶ,** ἀφ. φιλανθρωπία, εὐγένεια.

انسانیتلی T. **ἰνϑανιγετ-λὶ,** ἐπϑ. φιλάνθρωπος, μεμορφωμένος, εὐγενής, ὑποχρεωτικός.

انسب A. **ἐνϑὲπ** [παραϑ. τοῦ مناسب] ἐπϑ. καταλληλότερος, προσφορώτερος - τατος: — تدابیر — τὸ προσφορώτερον τῶν μέτρων.

انسجام A. **ἰνϑιϑζὰμ** [ρζ. سجم] ρ. ἀφ. ἔκχυσις, ἐκροή· ὕφος ῥέον, εὔροια: — کلام εὔροια λόγου.

انسجه A. **ἐνϑιϑζὲ** [πλϑ. τοῦ نسج **νὲσϑζ**] ὄν. ἱστοὶ [ἀνατ.] βλ. انساج· § ὑφάσματα: حریر —، ὑφάσματα μεταξωτά.

انسداد **ἰνϑιπὰπ** [ρζ. سدّ] ρ. ἀφ. τὸ εἶναί τι κεκλεισμένον, πεφραγμένον, κλείσιμον, κλεῖσις· علوم ابواب — ἡ κλεῖσις τῶν θυρῶν τῶν ἐπιστημῶν· || مجلسك — ی ἡ κλεῖσις τῆς βουλῆς· ἀντιθ. افتتاح ἢ کشاد· || —سوراخ κλεῖσις ὀπῆς· § ἰατρ. ἔμφραξις, ἀτρησία· [λέγεται ἐπὶ διαφόρων πόρων τοῦ σώματος, οἷον ῥινός, στόματος, πρωκτοῦ, ὅταν τύχωσι κεκλεισμένοι ἐν τῇ γεννήσει τοῦ βρέφους]: بولمه — ἀτρησία λαιμοῦ, ἀτρητολαιμία, ἤτοι ἔλλειψις τῶν στομίων τοῦ φάρυγγος καὶ τοῦ λάρυγγος· || فم — ἀτρητοστομία, ἤτοι ἔλλειψις τῆς σχισμῆς τοῦ

στόματος· ‖ ‹مثانه› —ἀτρητοκυστία, ἔλλειψις στομίου τῆς κύστεως.

انسدال A. **ινσιτ̇άλ** [ρζ. سدل] ρ.ἀφ. τὸ καταβαίνειν καὶ κρέμασθαι ὡς ὁ κάδος ὁ καταβιβαζόμενος εἰς φρέαρ·§ [ἰατρ.] πτῶσις μήτρας κτλ.‖ ‹شرج› — πρωκτοκήλη [ἀσθν.].

آنسز T. **ἀνσὴζ** ἢ آكسزين **ἄνσι-ζην,** βλ. آكسز, آكسزين αἰφνιδίως.

انسز T. **ἐνσίζ,** βλ. اكسز στενός.

انسكاب A. **ινσικι̇άπ̇** [ρζ. سكب] ρ. ἀφ. τὸ ἐκχέεσθαι, τὸ διαρρέειν· [ἰατρ.] ἔγχυσις, κατάχυσις, ῥάντισμα ὑγροῦ θερμοῦ ἢ ψυχροῦ εἰς τὰ ἰατρικά.

انسلاب A. **ινσιλά̇π̇** [ρζ. سلب] ρ. ἀφ. τὸ εἶναι ἀπογεγυμνωμένον, ἐστερημένον: ‹حضور› —στέρησις ἡσυχίας,ἀναπαύσεως, ἀνησυχία· ‖ ‹راحت› — στέρησις ἡσυχίας· ‖ ‹شعور› στέρησις φρενῶν· § [χημ.] ‹لون› —ἐξάλειψις ἢ ἐξαφάνισις χρώματος, ἀμύδρωσις.

انسلاخ A. **ινσιλά̇χ** [ρζ. سلخ] ρ. ἀφ. τὸ ἐκδέρεσθαι ὡς ἡ δορὰ ζώου, τὸ ἀπεκδύεσθαι, ἐκδαρμός, ἀπέκδυσις [ζν] : اتوابندن دكزه فرلاندى —ه وقت يولده‌يرق كندينى ἔρριψεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν μὴ προφθάσας ν' ἀπεκδυθῇ τὰ ἐνδύματά του.‖Ρμ. [ζν]:جانى بدنندن ايندى — ἡ ψυχή του ἀπεξεδύθη [ἐξῆλθε] τοῦ σώματός του· § ἀπαλλαγὴ τῆς ἡμέρας ἀπὸ τοῦ σκότους τῆς νυκτός· § λῆξις μηνός· βλ. سلخ.

انسلاك A. **ινσιλά̇κ** [ρζ. سلك, βλ. سلوك] ρ.ἀφ. τὸ βαίνειν, ἀκολουθεῖν ὁδόν [δοτ.] : مدار يكانهٔ نجاتدر —شاهراه شريعته τὸ μόνον μέσον σωτηρίας εἶναι τὸ βαίνειν τὴν λεωφόρον τοῦ ἱεροῦ νόμου.‖Ρμ. [δοτ.] : ايتديكى —طريق صوكى چيقميه‌جغنى بيلير ايدى ἐγίνωσκεν ὅτι ἡ ὁδὸς ἣν ἔβαινεν ἦτο ἀδιέξοδος

انسلال A. **ινσιλά̇λ** [ρζ. سل] ρ. ἀφ. τὸ εἶναί τι γυμνόν ὡς τὸ ἐκ τοῦ κολεοῦ ἐξηγμένον ξίφος, γυμνότης: كوكلر ايتدى —ندن حذر نظرهٔ جلالندن صاقندى‌يارەليلر سيفك ai καρδίαι ἐπροφυλάχθησαν ἐκ τοῦ βλέμματος τοῦ μεγαλείου αὐτοῦ· ἐπροφυλάχθησαν οἱ τετραυματισμένοι ἐκ τῆς γυμνότητος τοῦ ξίφους [στίχ.]· § τὸ κρυφίως φεύγειν, δραπέτευσις.

انسواد A. **ινσιβά̇ḍ** [ρζ. سواد, βλ. سواد] ρ. ἀφ. μελάνωσις [ἀσθν.].

انسهال A. **ινσιχά̇λ** [ρζ. سهل] ρ. ἀθ. κάθαρσις, ἤτοι διάρροια· βλ. اسهال.

آنسون T. **ἀνασόν,** βλ. آناصون.

انسى A. **ὄνσ-i,** ἐπθ. οἰκεῖος, ἐξῳκειωμένος·§[ἀνατ.] ἐσωτερικός·§θ. انسيه.

انسياق A. **ινσιγι̇άκ** [ρζ. سوق] ρ. ἀφ. τὸ ὑπό τινος ἐλατηρίου ἐλαύνεσθαι, ἢ εἰς τὰ πρόσω ὥθησις· τὸ ἀκολουθεῖν τὸ ἓν τὸ ἄλλο, ἀκολουθία, εἰρμός, ἀλληλουχία: ‹مباحث› —ὁ εἰρμὸς τῶν ζητημάτων·§ πλθ. انسياقات : ‹كلام› —οἱ εἰρμοὶ τοῦ λόγου.

انسيت A. **ὄνσι-γέτ,** ἀφ. οἰκειότης, σχέσις, φιλία.‖Ρμ. σχετίζομαι, συνδέω φιλίαν, ἐξοικειοῦμαι, συνειθίζω [ἐλ]: هركس كيمسه ايله —ايدر σχετίζεται μεθ'ὅλων·‖ايتمز —μετ' οὐδενὸς σχετίζεται· ‖ — كتاب مطالعه ايتمكله ἐσυνείθισεν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν βιβλίων.

انش T. **ἐνίς,** βλ. اينيش.

انشاء A. **ινσά** [ρζ. نشأ, βλ. نشأت] ρ. ἀφ. κτίσις,κατασκευὴ κτιρίου ἢ πλοίου ἢ γεφύρας, ὁδοῦ κτλ. ἀνέγερσις [συν. بنا]: ـر ايچون — سى مكتب بᾶβ διὰ τὴν κατασκευὴν ἑνὸς σχολείου· ‖ ى سفائن — ναυπηγία: § σύνθεσις, σύνταξις, ὕφος, λόγος γραπτός: فلانك —سى كوزلدر — ἡ σύνθεσίς του, τὸ ὕφος του εἶναι καλόν, δηλ. γράφει καλά·‖ى فارسى — σύνθεσις περσική· ‖ ده‌كى كامل قدرتى شعر و — ἡ μεγάλη ἱκανότης του εἰς τὴν ποίησιν καὶ εἰς τὸν πεζὸν λόγον· § πρότασις ἐκφράζουσα εὐχήν, αἴτησιν ἢ διαταγὴν ὅπως γένηταί τι, καὶ οὐχὶ γεγονὸς τετελεσμένον· [ἀντίθ. اخبار, βλ. اخبارى καὶ انشائى]·§ ἐπιστολάριον: ى جديد —νέον ἐπιστολάριον.‖Ρμ. κτίζω, κατασκευάζω, ἀνεγείρω, συντάττω [αἰτ.]: ـر باب مكتب —ايتمك κτίζω σχολήν· § πλθ. انشآت κατασκευαί, ναυπηγία: دائرهٔ‌سى— τμῆμα ἐπὶ τῆς ναυπηγίας ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν ναυτικῶν.

انشاءالله A. **ἰν-ἀα-λλαχ,** βλ. ان ἰν.

انشائى A. **ινσά-ῖ,** ἐπθ. ὁ ἀφορῶν τὴν ἀνέγερσιν, οἰκοδομήν, ναυπήγησιν, οἰκοδομικός, ναυπηγικός· § ὁ ἀφορῶν τὴν σύνθεσιν, σύνταξιν, τὸ ὕφος, ἐπιστολιμαῖος, συντακτικός· § θ. انشائيه **ινσαϊγέ:** —مصارف δαπάναι οἰκοδομῆς [οἰκοδομικαί]· ‖ دستگاهى — ναυπηγεῖον· ‖ —‹جلب› πρότασις ἐπιθυμίας,ἤτοι ἐκφράζουσα εὐχήν, αἴτησιν ἢ διαταγὴν ὅπως γένηταί τι, καὶ οὐχὶ κρίσιν, ἤτοι γεγονὸς τετελεσμένον· ἀντίθ. τῷ اخبارى βλ.

انشاد A.**ινσά̇ḍ** [ρζ. نشد] ρ.ἀφ. τὸ ἀπαγγέλλειν ποίησιν, στίχους: ‹شعر› — ἀπαγγέλλειν ποίησιν.‖Ρμ. [αἰτ.]. ايتديكى قصيده — τὸ ποίημα ὅπερ ἀπήγγειλε·§πλθ. انشادات.

انشاط A. **ινσά̇ṭ** [ρζ. نشط, βλ. نشاط] ρ.ἀφ. τὸ καθιστᾶν εὔθυμον, ψαιδρόν· [ἐν χρήσει ἐν τῇ ποιήσει, ἀντὶ τοῦ نشيط βλ.].

انشاق A. **ινσά̇κ** [ρζ. نشق] ρ. ἀφ. εἴσπνευσις, εἰσπνοὴ ρευστοῦ διὰ τῆς ρινός [ἰατρ. φυσιολ.].

انشتات A. **ινσιτά̇ṭ** [ρζ. شت, βλ. شتى] ρ. ἀφ. διασκόρπισις, σύγχυσις· συνηθέστερον تشتت βλ.

انشته T. **ἐνιστέ,** ὄν. γαμβρὸς ἐπ' ἀδελφῇ, ἢ καὶ ὁ σύζυγος θείας· βλ داماد.

انشراح A. **ινσιρά̇χ** [ρζ. شرح] ρ. ἀφ. διαστολή, ἔκτασις· § μτφ. διάχυσις, διάθεσις, ἀγαλλίασις: قلب —ى ἀγαλλίασις καρδίας·‖ درون —ى ἀγαλλίασις ἐσωτερική·‖ بوكون كوكلده بر — واركه الك عادى شيلر بيله كوزيه لطيف كورينيور σήμερον ἐν τῇ καρδίᾳ μου ὑπάρχει τοιαύτη ἀγαλλίασις, ὥστε καὶ τὰ μᾶλλον συνήθη πράγματα φαίνονται εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου εὐάρεστα·‖—دم στιγμὴ διαχύσεως.

انشراق A. **ινσιρά̇κ** [ρζ. شرق] ρ. ἀφ. διάρρηξις: خشبه — διάρρηξις ξύλου· § ἀνατολή : برنور النور لاهوتينك ايلك آثار ضيا ـى — نثار **ἀὶρ νοὕρῦ-ν-νοὕρι λαχουτινὶν ἴλκ ἀσάρι ζιγὰ νισάρι ινσιρακή,**τὰ πρῶτα φωτοβόλα σημεῖα τῆς ἀνατολῆς ἑνὸς θείου φωτὸς ἐκ φωτός· [ἐπὶ ἐμφανίσεως τοῦ Μωαμεθανισμοῦ].

انشعاب A. **ινσιά̇ṗ** [ρζ. شعب, βλ. شعبه] ρ. ἀφ. διακλάδωσις: قبائل —ى διακλάδωσις φυλῶν· § βλάστησις [συνών. انفتاح καὶ انكشاف βλ.].‖Ρμ.διακλαδοῦμαι [δοτ]: ترك قوى وطن اصليلرندن چيقدقدنصكره بك چوق‌قبائله —ايلشدر ὁ τουρκικὸς λαὸς ἐξελθὼν τῆς γενεθλίου αὐτοῦ πατρίδος διεκλαδώθη εἰς πολλὰς φυλάς.

انشقاق A. **ινσικά̇κ** [ρζ. شق] ρ. ἀφ. τὸ χωρίζεσθαι ἢ σχίζεσθαι εἰς δύο, διαίρεσις, διάσχισις: خامه — διάσχισις καλάμου· ‖ ناى — διάσχισις αὐλοῦ· ‖ قر — διαίρεσις τῆς σελήνης εἰς δύο,ἤτοι θαῦμα τοῦ Μωάμεθ διαιρέσαντος διὰ τοῦ δακτύλου τὴν σελήνην εἰς δύο· § [ἰατρ.] عظام — κάταγμα ὀστέων.

انشلال A. **ινσιλά̇λ** .ρζ. شل] ρ. ἀφ. ροὴ καταρράκτου,πτῶσις ὑδάτων ποταμοῦ ἢ χειμάρρου ἐξ ὑψηλοῦ μέρους πρὸς τὰ κάτω: نيل — ἡ πτῶσις τῶν ὑδάτων τοῦ Νείλου· ‖ سيل —πτῶσις ὑδάτων χειμάρρου.

انصاب A. **ἐνσά̇π̇** [πλθ. τοῦ ἀχρήστου نصب **νσσὸπ̇**] ὄν. λίθοι ἀνωρθωμένοι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, εἴδωλα, ἀγάλματα.

انصات A. **ινσά̇ṭ** [ρζ. نصت] ρ. ἀφ. τὸ σιγᾶν,σιωπή.‖Ρμ.: قرآن اوقونور ايكن —ايله ἀναγινωσκομένου τοῦ Κορανίου,σίγα **[ἔϊλὲ ινσά̇ṭ].**

انصار A. **ἐνσά̇ρ** [πλθ. τοῦ ناصر] ὄν. βοηθοί· ἰδίᾳ οὕτω καλοῦνται οἱ κάτοικοι τῆς Μεδινᾶς, οἵτινες δεξάμενοι τὸν προφήτην Μωάμεθ, φεύγοντα ἐκ τῆς Μέκκας, ἐβοήθησαν αὐτὸν κατὰ τῶν Κορεΐς.

انصارى A. **ἐνσαρ-ί,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς τοὺς βοηθοὺς [انصار βλ.].

انصاف A.**ἐνσά̇ḍ̇** [πλθ. τοῦ نصف **νήσḍ̇**] ὄν. ἡμίσυ.

انصاف A. **ινσά̇ḍ̇** [ρζ. نصف] ρ. ἀφ. δικαιοσύνη, ἐπιείκεια, μετριότης, διάκρισις, εὐσυνειδησία: دينك ياريسيدر — ἡ δικαιοσύνη εἶναι τὸ ἥμισυ τῆς πίστεως·‖ اصناف قسمنده بولنماز — ἐν τῇ τάξει τῶν συντεχνιῶν εὐσυνειδησία δὲν ὑπάρχει [πρμ.]· ‖ كه يوقى —δὲν ἔχεις ἐπιείκειαν, εὐσυνειδησίαν; —بى ἄδικος, ἀσυνείδητος· ‖ كلك —ه ἔρχομαι εἰς τὴν δικαιοσύνην, τὴν μετριότητα, ἤτοι παύω ἀπὸ τοῦ νὰ ὦ ἄδικος καὶ ὑπερβολικός.‖ Ρμ. ἐνεργῶ μετὰ δικαιοσύνης, ἐπιεικείας, εὐσυνειδησίας : مرحمت و--ايتدى νὐσπλαγχνίσθη καὶ ἔδειξεν ἐπιείκειαν· § ἐπφ. — δικαιοσύνη! εὐσυνειδησία! ἢ ايت — δικαιοσύνην ποίησον **[ἔτ],** ἤτοι ἔσο δίκαιος, ἐπιεικής, εὐσυνείδητος· [βλ. καὶ الانصاف].

انصافسز T. **ινσαϕ-σὶζ,** ἐπθ. ἄδικος, ἀσυνείδητος, ὁ μὴ ἔχων μετριότητα καὶ διάκρισιν ἐν τοῖς λόγοις καὶ τοῖς ἔργοις.

انصافسزجه T. **ινσαϕ-σὶζ̇ὸζ̇ά,**ἐπρ.ἀδίκως, ἀσυνειδήτως, ἀσπλάγχνως.

انصافسزلق T. **ινσαϕ-σὶζ̇λὶκ,** ἀφ. ἀδικία, ἀσυνειδησία, ἀδιακρισία.

انصافكار Π. **ινσαϕ-κιάρ,** ἐπθ. εὐσυνείδητος, δίκαιος· βλ. انصاف.

انصافكارانه Π. **ινσαϕ-κιαρανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων εὐσυνειδήτῳ, δικαίῳ· § ἐπρ. εὐσυνειδήτως· βλ. انصافليجه.

انصافلى Τ. **ινσαϕ-λή,** ἐπθ. δίκαιος, εὐσυνείδητος, μέτριος ἐν τοῖς λόγοις καὶ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ.

انصافليجه Τ. **ινσαϕ-λιδζά,** ἐπρ. μετὰ δικαιοσύνης, εὐσυνειδησίας, μετριότητος, ἀρκετὰ εὐσυνειδήτως.

انصباب A. **ινσπ±àπ** [ρζ. صبّ] ρ. ἀφ. χύσις, ροή, ἐκβολή: آب ⸗ ροὴ ὕδατος· ‖ Ρμ. χύνομαι, ῥέω, ἐκβάλλω [δοτ.]: طونه ايديكى نقطه—بحر سياهه τὸ σημεῖον, ἐν ᾧ ὁ Δούναβις χύνεται εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν· §[ἰατρ.] ὑπόχυσις, ἀνάχυσις: دم ⸗ ὑπόχυσις ἢ ἀνάμιξις αἵματος εἰς τὸν ἐγκέφαλον· ‖ دم مغلوى ⸗ αἱμάλωψ, ἤτοι ἀνάχυσις αἵματος εἰς τὸν βολβὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ.

انصباغ A. **ινσπ±àγ** [ρζ. صبغ] ρ. ἀφ. τὸ βάφεσθαι, βαφή· § τὸ ἀξιοῦσθαι διαφόρων θείων ὀπτασιῶν καὶ ἀποκαλύψεων.

انصدام A. **ινσπ±àμ** [ρζ. صدم, βλ. صدمه] ρ.ἀφ. σύγκρουσις [σπν.]· βλ. تصادم.

انصراف A. **ινσπραὐ̯** [ρζ. صرف] ρ. ἀφ. ἐπιστροφή, ἐπάνοδος: زوار ⸗ ἐπιστροφὴ προσκυνητῶν· ‖ رخصت ⸗ اتباعنه وردى ἔδωκε τοῖς ἀκολούθοις αὐτοῦ **[ἐτπαϊνὲ]** ἄδειαν ἐπανόδου· §[γραμμ.] κλίσις· § [ἰατρ.] ἀντιπερισπασμός, ἀπαγωγή, ἤτοι τὸ διευθύνειν τὰ ὑγρὰ τοῦ σώματος πρός τι μέρος.

انصرام A. **ινσπραμ** [ρζ. صرم] ρ. ἀφ. τὸ κόπτεσθαι, διακοπή.

انصف A. **ἐνσάϕ** [παραθ. τοῦ منصف **μσνσάϕ**] ἐπθ. εὐσυνειδητότερος, δικαιότερος-τατος: اهل سوق ⸗ ὁ εὐσυνειδητότερος τῶν ἀνθρώπων τῆς ἀγορᾶς **[ἔχλι σούκ].**

انضاج A. **ινζιάδζ** [ρζ. نضج] ρ. ἀφ. τὸ ψήνειν, ἕψησις, τὸ ὡριμάζειν, ὡρίμανσις: طعام ⸗ ψήσιμον φαγητοῦ· ‖ ميوه ⸗ ὡρίμανσις ὀπωρικῶν.

انضباط A. **ινζπ±àτ** [ρζ. ضبط] ρ.ἀφ. δημοσία τάξις, εὐταξία, πειθαρχία, καλὴ διοίκησις ἀστυνομική: استقرارى و آسايشك ⸗ ἡ παγίωσις τῆς τάξεως καὶ ἡσυχίας· ‖ امور ⸗ ἡ τάξις τῶν ὑποθέσεων· ‖ مملكت ⸗ ἡ εὐταξία τῆς χώρας.

انضباطى A. **ινζπατ-ή,** ἐπθ. ὁ ἀφορῶν τὴν δημοσίαν τάξιν, τὴν εὐταξίαν, τὴν πειθαρχίαν, τὴν καλὴν ἀστυνομικὴν διοίκησιν· § θ. انضباطيه **ινζπατηγέ:** ⸗ امور ὑποθέσεις ἀφορῶσαι τὴν δημοσίαν τάξιν, ἤτοι τὰ τῆς δημοσίας τάξεως.

انضجاج A. **ινϵιδζὰδζ** [ρζ. ضج] ρ.ἀφ. αὐθέψησις, διάβρασις, τὸ βράζειν ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ χυμῷ [φαρμ.].

انضجاع A. **ινϵιδζὰ** [ρζ. ضجع] ρ. ἀφ. κατάκλισις ἀσθενοῦς ἐπὶ τῆς ῥάχεως καὶ ἡ ἐκ τῆς πολυχρονίου κατακλίσεως ἐπερχομένη γαγγραινώδης κατάστασις.

انضغاط A. **ινζιγὰτ** [ρζ. ضغط] ρ. ἀφ. πίεσις, θλῖψις ἀέρος κτλ. [φυσ.].

انضمام A. **ινζιμὰμ** [ρζ. ضمّ] ρ.ἀφ.τὸ προστίθεσθαι, προσθήκη [δοτ.]: مبلغك ⸗ ى προσθήκη ποσοῦ εἰς ἕτερον ποσόν· ‖ رأى ⸗ προσθήκη γνώμης, συναίνεσις· ‖ مساعده ⸗ προσθήκη ἀδείας, ἤτοι τὸ ἐπιτρέπειν· ‖ معاونت ⸗ προσθήκη ἀντιλήψεως, συναντίλημψις· ‖ موافقت ⸗ προσθήκη συγκαταθέσεως, κοινὴ συγκατάθεσις. ‖ Ρμ. [δοτ.].

انطاق A. **ιντὰκ** [ρζ. نطق] ρ. ἀφ. τὸ ποιεῖν τινα ὁμιλεῖν: ساكتك ⸗ ى τὸ νὰ κάμῃ τις τὸν σιγῶντα νὰ ὁμιλήσῃ· ‖ حق ⸗ τὸ νὰ κάμῃ ὁ Θεὸς τινα νὰ ὁμιλήσῃ, ἔμπνευσις θεία· [οὕτω καλεῖται ὁ λόγος ὃν λέγει τις μηχανικῶς μὲν καὶ χωρὶς νὰ θέλῃ, ἀλλ' ὅστις ἔχει τὴν ἀναφοράν του εἰς τι ζήτημα].

انطاكيه **ἀντακιγιέ,** κ. **ἀντάκια,** ὄν.κ. Ἀντιόχεια [πόλις].

انطباخ A. **ιντι±àχ** [ρζ. طبخ] ρ. ἀφ. τὸ ἑψήνεσθαι, ἕψησις, طعام ⸗ ἕψησις φαγητοῦ.

انطباع A. **ιντι±à** [ρζ. طبع] ρ. ἀφ. τὸ ἐκτυποῦσθαι, ἐκτύπωσις: كتب ⸗ صورنك آينه يه و رسائل ἐκτύπωσις βιβλίων καὶ ἐγχειριδίων· § τὸ ἀποτυποῦσθαι, ἀποτύπωσις [δοτ.]: ى—ايدن معانى صفحهٔ خاطره يه ἔννοιαι ἀποτυπωθεῖσαι εἰς τὴν πλάκα τῆς μνήμης.

انطباق A. **ιντι±àκ** [ρζ. طبق] ρ. ἀφ. τὸ ἐφαρμόζεσθαι, ἐφαρμογή, συμφωνία· [δοτ.]: ى—قياغك كاسه يه ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ καλύμματος εἰς τὸ δοχεῖον· ‖ قوانينك اخلاق مملكته مقتضيدر ى— ἀπαιτεῖται ἡ συμφωνία τῶν νόμων πρὸς τὰ ἤθη τῆς χώρας· § πλθ. انطباقات.

انطفاء A. **ιντιϕὰ** [ρζ. طفوء] ρ. ἀφ. τὸ σβέννυσθαι, κατάσβεσις, ἀπόσβεσις: ى— حريق ἀπόσβεσις πυρκαϊᾶς.

انطفاپذير Π. **ιντιϕα-πεζίρ,** ἐπθ. ὁ σβεννύμενος: اولمق ⸗ σβέννυμαι [πυρκαϊὰ κτλ.].

انطلاق A. **ιντιλὰκ** [ρζ. طلق, βλ. طلاق] ρ.ἀφ. ἀπόλυσις, ἀναχώρησις: ابنای سبيل ⸗ ἀναχώρησις τῶν ὁδοιπόρων· ‖ محبوسينك عفو و ى— ἡ συγχώρησις καὶ ἡ ἀπόλυσις τῶν πεφυλακισμένων.

انطماس A. **ιντιμὰς** [ρζ. طمس] ρ. ἀφ. τὸ ἐξαλείφεσθαι, ἐξάλειψις, ἐξαφάνισις: جريحه ⸗ ἐξαφάνισις τραύματος.

انطواء A. **ιντιϐὰ** [ρζ. طوى βλ. طى] ρ. ἀφ. τὸ διπλοῦσθαι, τυλίσσεσθαι, δίπλωσις: ورقه ى— δίπλωσις [τύλιγμα] ἐγγράφου· ى— ‖ ثوب δίπλωμα ἐνδύματος· ‖ لواى سفينه ى— δίπλωσις σημαίας πλοίου.

انظار A. **ἐνζὰρ** [πλθ. τοῦ نظر] ὄν. βλέμματα: دقت جلب ⸗ τὸ ἑλκύειν τὰ ὄμματα τῆς προσοχῆς, τὸ ἐπικαλεῖσθαι τὴν προσοχήν· ‖ حسن ⸗ **χούσνι ἐνζάρ,** βλέμματα εὐμενῆ, ἤτοι εὔνοια, συμπάθεια.

انظار A. **ινζὰρ** [ρζ. نظر] ρ. ἀφ. ἀναβολή, τὸ διδόναι προθεσμίαν.

انظام A. **ἐνζὰμ** [πλθ. τοῦ نظم] ὄν. ὀχεία, τόκος ἢ ὠὰ ἰχθύων, κ. بالق يومرطه سى.

انعاظ A. **ινὰζ** [ρζ. نعظ] ρ. ἀφ. ἔντασις, ὄρθωσις καυλοῦ: دائم ⸗ σατυρίασις.

انعام A. **ἐνὰμ** [πλθ. τοῦ نعم **νεὰμ**] ὄν.κτήνη, οἷον κάμηλοι, βόες, πρόβατα· § ἄνθρωποι εὐήθεις, ὡς κτήνη· § συλλογὴ κεφαλαίων τινῶν τοῦ Κορανίου.

انعام A. **ἐνὰμ** [πλθ. τοῦ نعمت **νιϊμὲτ**] ὄν. εὐεργεσίαι, χάριτες, δωρεαί: — و الطاف χάριτες καὶ εὐεργεσίαι.

انعام A. **ινὰμ** [ρζ. نعم] ρ. ἀφ. εὐεργεσία, χάρις: كوردیكى ⸗ ك حد و پايانى يوقدر δὲν ἔχει ὅριον καὶ τέρμα ἡ εὐεργεσία ἧς ἠξιώθη· ‖ بو قدر عنايت و ه مظهر اولمشكن كفران نعمت ايلدى ἐνῷ ἠξιώθη τοσούτων εὐεργεσιῶν καὶ χαρίτων, ἔδειξεν ἀγνωμοσύνην· ‖ Ρμ. εὐεργετῶ, χορηγῶ ἀγαθά, χάριτας [δοτ.]: مسافرينه فوق العاده اكرام و — ايلدى ἐποίησεν ἐκτάτους περιποιήσεις καὶ χάριτας τοῖς φιλοξενουμένοις· ‖ احتياجى ⸗ ايت ايسه— ايت ἐὰν ἔχῃ ἀνάγκην, εὐεργέτησον· ‖ احسان ايتمك — و εὐεργετῶ· § πλθ. انعامات.

انعدام A. **ινιτὰμ** [ρζ. عدم] ρ.ἀφ. ἀνυπαρξία, ἐξαφάνισις: لون ⸗ ἀχρωματισμός, ἔλλειψις χρώματος.

انعرا A. **ινιρὰ** [ρζ. عرى] ρ. ἀφ. τὸ ἀπεκδύεσθαι, τὸ ἀπογυμνοῦσθαι, ἀπογύμνωσις: ى— γύμνωσις μέρους ῥίζης τῶν ὀδόντων διὰ τῆς ῥοφᾶς τῶν οὔλων.

انعراج A. **ινιρὰδζ** [ρζ. عرج] ρ. ἀφ. καμπή, σκολιότης, ἀνωμαλία τῶν ὀστέων ἐν ταῖς ἀποφύσεσι [ἀνατ.].

انعزال A. **ινιζὰλ** [ρζ. عزل] ρ.ἀφ. ἀποσύρεσθαι τῶν πραγμάτων, ἀποχώρησις: ى آرزو ايلدى ⸗ ἐπεθύμησε τὴν ἀποχώρησιν αὐτοῦ· **[ινιζαλινί]·** § [دن]: وظيفهٔ خطابتدن ى— ἡ ἀποχώρησις αὐτοῦ ἀπὸ τῆς θέσεως τοῦ ἱεροκήρυκος· § [φυσ.] ἀπομόνωσις.

انعطاف A. **ινιτὰϕ** [ρζ. عطف] ρ. ἀφ. τὸ διευθύνεσθαι, τὸ στρέφεσθαι, κλίσις, διεύθυνσις, στροφή: نظر ⸗ διεύθυνσις, κλίσις τοῦ βλέμματος πρός τινα ἢ πρός τι ‖ [δοτ.] پريشانئ حالنه ⸗ نظر مرحمتكارلرى نياز اولنلر فقير ὁ πτωχός, εἰς τὴν ἐλεεινὴν κατάστασιν τοῦ ὁποίου παρακαλῶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ βλέμματος Αὐτῆς, ἤτοι τοῦ ὁποίου παρακαλῶ νὰ ἴδῃ τὴν ἐλεεινὴν κατάστασιν· ‖ سريع ى— كوزلرى پارلاق οἱ ὀφθαλμοί του ζωηροί, ἡ στροφὴ τῶν ταχεῖα [εὔστροφοι]· § ἀντανάκλασις, θλάσις: شعاع ⸗ θλάσις, ἀντανάκλασις ἀκτίνων· ‖ Ρμ. διευθύνομαι, στρέφομαι [δοτ.]· § πλθ. انعطافات.

انعقاد A. **ινικὰτ** [ρζ. عقد] ρ. ἀφ. τὸ δένεσθαι, τὸ συγκροτεῖσθαι, συγκρότησις [ἐπὶ συμβουλίου]: مجلس وكلاينك ى— συγκρότησις [συνεδρία] ὑπουργικοῦ συμβουλίου. ‖ Ρμ. συγκροτεῖσθαι συμβούλιον: ايتدى — مجلس τὸ συμβούλιον συνεκροτήθη, συνεδρίασε· § [νομ.] συγκρότησις, σύστασις συναλλάγματος οἱουδήποτε, ἤτοι ἀγορᾶς, μισθώσεως, δωρεᾶς κτλ.: بيعك ى— σύστασις πωλήσεως· ‖ شرائط ⸗ ى— اجارەنك ὅροι συστάσεως ἐκμισθώσεως· ‖ بولق — συγκροτεῖσθαι: بيع بولان — πώλησις συγκροτηθεῖσα.

انعكاس A. **ἰνικὰς** [ρζ. عكس] ρ. ἀφ. ἀντανάκλασις, ἀναστροφή: ضيا ـــ ἀντανάκλασις φωτός· || آواز ـــ ἀντήχησις· || ـــ صدا ἠχώ. ‖ Ρμ. ἀντανακλῶμαι [δοτ.]: كوكلرنده حاصل اولان شوق و سرورك چهره‌لرينه — ايدن علامتى τὰ εἰς τὰ πρόσωπα αὐτῶν ἀντανακλώμενα σημεῖα τῆς ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν παραχθείσης χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως.

انعم A. **ἐνδμ** [πλθ. τοῦ نعمت] ὄν. εὐεργεσίαι, χάριτες· [ἐν τῇ ποιήσει ἀντὶ τοῦ نعم **νιάμ**]· § ὄνομα τοποθεσίας ἐν Μεδινᾷ.

آنغاريه Ελ. **ἀνγκάρια,** ὄν. ἀγγαρεία, ἤτοι ὑπηρεσία ἀμισθί: به طوتق آنغاريه καὶ آنغاريه دیكمك — δὲν προσέχω εἰς τοὺς λόγους τοῦ λαλοῦντος· § ἐργασία γινομένη ἄνευ ὀρέξεως, ἐπιπολαίως.

آنغيت T. **ἀνγκήτ,** ὄν. εἶδος νήσσης φοινικόχρου.

انف A. **ἔνφ,** ὄν. ρίς, ἄκρα: — ابو ال **ἔπθ-λ-ἔνφ,** ὁ ἔχων μεγάλην τὴν ρῖνα, κ. μυταρᾶς· || ـــ كبر τὸ θραύειν τὴν ρῖνά τινος, τὸ ἐξευτελίζειν, ἐξευτέλισις· βλ. καὶ ارغام· || رغماً **لأنفه ράγμεν λὶ ἔνφιχι,** εἰς τὸ πεῖσμα αὐτοῦ, πρὸς ἐξευτέλισιν αὐτοῦ· § [ιατρ.]· الم ال — **ἐλέμθ-λ-ἔνφ,** ριναλγία· || —غشای الهاب فلغمونی ـــ τοῦ, πρὸς ἐξευτέλισιν αὐτοῦ· § [ιατρ.]· الم ال — **ἐλέμθ-λ-ἔνφ,** ριναλγία· || —غشای الهاب فلغمونی ـــ τῆς μεμβράνης τῆς ρινός, ρινίτις· § πλθ. انوف **ὄνούφ,** καὶ آناف **ἀνάφ.**

آنف A. **ἀνὶφ** [ρζ. انف] ἐπθ. ὁ προηγηθείς, ὁ ἀνωτέρω· [ἐν χρήσει ἐν συνθέσει]: البيان — **ἄνιφθ-λ-ἐγιάν,** ἡ ἀκρ — الذكر **ἄνιφθ-ζ-ζίκρ,** ὁ προμνησθείς. § θ. آنفه :ـــ مواد τὰ ἀνωτέρω ἄρθρα· βλ. καὶ λ. آنفه.

آنفاً A. **ἄνιφ-εν,** ἐπρ. ἀνωτέρω, πρὸ μικροῦ: افاده اولندیغی اوزره — ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη.

انفاد A. **ἰνφὰδ** [ρζ نفد] ρ. ἀφ. τὸ ἐξαντλεῖν, ἐξάντλησις: نفود ـــ ἐξάντλησις χρημάτων· || اموال ـــ ἐξάντλησις περιουσίας.

انفاذ A. **ἰνφὰζ** [ρζ. نفذ, βλ. نفوذ] ρ. ἀφ. τὸ νὰ κάμῃ τις νὰ διέλθῃ τι, ἢ διαπεράσῃ, ἢ διεισδύσῃ π. χ. τὸ βλῆμα νὰ περάσῃ τὸ σημάδι, διαπέρασις: تير ـــ διαπέρασις βέλους· || مرمی ـــ διαπέρασις βλήματος· § τὸ ἐκτελεῖν ἢ ἐκτέλεσις διαταγῆς ἀνωτέρου, ἢ διαθήκης κτλ.: امر ـــ ἐκτέλεσις διαταγῆς· || اراده ـــ ἐκτέλεσις διατάγματος· || وصیتنامه احكامنك ـــ ی ἢ ἐκτέλεσις τῶν διατάξεων τῆς διαθήκης. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ايتمك — بيعى فسخ ياخود دیاللاو ἢ ἐκτελῶ τὴν πώλησιν· § πλθ. انفاذات· || βλ. καὶ تنفيذ.

انفار A. **ἐνφὰρ** [πλθ. τοῦ نفر **νεφὲρ**] ὄν. ἄτομα, ἁπλοῖ στρατιῶται· [ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ σπάνιον· συνηθέστερον τὸ نفرات, βλ. نفر]· § πλθ. τοῦ نفير **νεφίρ,** βλ.

انفار A. **ἰνφὰρ** [ἐκ τοῦ نفرت] ρ. ἀφ. ἐκπτόησις: جار ـــ صيد ـــ ἐκπτόησις ὄνου· || ـــ ἐκπτόησις ἄγρας, θηράματος.

انفاس A. **ἐνφὰς** [πλθ. τοῦ نفس **νεφὲς**] ὄν. πνοαί· λόγοι ἰδίᾳ ἁγίου : معدوده ـــ πνοαὶ μεμετρημέναι, βίος· || ايكمال ـــ ἐκπνέω, ἐκμετρῶ τὸ ζῆν, ἀποθνήσκω· || شيخ مكرم ـــ λόγοι τοῦ σεβαστοῦ Σείχου.

انفاق A. **ἰνφὰκ** [ρζ. نفق, βλ. نفقه] ρ. ἀφ. τὸ δαπανᾶν εἰς νόμιμον ἀνάγκην, διατροφή, συντήρησις [αἰτ.]: اموال ـــ فی سبیل الله δαπάνη τῆς περιουσίας δι' ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, ἤτοι πρὸς ἀγαθοεργὸν σκοπόν **[ὀὶ σεπίλθ-λ-λάχ]**· || مجبوردر ـــ ه زوج زوجه و اولادینی ὁ σύζυγος εἶναι ὑπόχρεως εἰς διατροφὴν τῆς συζύγου καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ· || محتاجين ـــ συντήρησις, διατροφὴ ἐνδεῶν· || ايتام ـــ διατροφὴ ὀρφανῶν. ‖ Ρμ. διατρέφω, συντηρῶ [αἰτ.]· § πλθ. انفاقات.

انفال A. **ἐνφὰλ** [πλθ. τοῦ نفل **νεφὲλ**] ὄν. λάφυρα, λεία.

انفتاح A. **ἰνφιτὰχ** [ρζ فتح] ρ. ἀφ. τὸ ἀνοίγεσθαι, ἄνοιξις, ἄνοιγμα: باب ـــ ἄνοιξις θύρας· || ازهار ـــ ἄνοιγμα ἀνθέων [ἄνθησις]· § ἔκχυσις· § βλάστησις [συνών. انشعاب, انكشاف, βλ.] § غير منتظم ـــ [βοτ.] τὸ αὐτόρρηκτον ὀργάνων φυτῶν τινων ρηγνυμένων αὐτομάτως.

انفجار A. **ἰνφιθζὰρ** [ρ. فجر] ρ. ἀφ. τὸ ὑποφώσκειν, λυκαυγές, γλυκοχάραγμα: صبح بهار ـــ λυκαυγὲς πρωΐας ἔαρος· § ἀνάβλυσις [ὕδατος]: عيون ـــ ἀνάβλυσις πηγῶν· § [βτ.] διάρρηξις, σχίσιμον, ἄνοιγμα [κυρποῦ] : ـــ جاری διάρρηξις διασχιδὴς [ἐπὶ περικαρπίου οὗ αἱ ραφαὶ ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸ διάφραγμα]· || مصراعی ـــ διάρρηξις χωροσχιδής· || الاستيقی ـــ ἐλατήριον, ἄγριος σίκυς [ἀγριάγγουρο]· || انكساری ـــ διάρρηξις φραγμοσχιδής.

انفراج A. **ἰνφιραὰζ** [ρ. فرج] ρ. ἀφ. τὸ ἀνοίγεσθαι, ἄνοιγμα, χάσμα, διάστασις: زاويه ـــ ἄνοιγμα γωνίας· § μτφ. قلب ـــ θυμηδία, ἄνοιγμα καρδίας.

انفراد A. **ἰνφιρὰτ** [ρζ. فرد] ρ. ἀφ. ἀπομόνωσις, τὸ μένειν μόνον: ـــ حال κατάστασις ἀπομονώσεως· || ـــ ال على **ἀλέ-λ-ἰνφιράτ,** ἰδίᾳ εἷς ἕκαστος, κατ' ἄτομον, χωριστά [βλ. افراد, منفرد, مجتمعاً]· § [ψυσ]. μόνωσις· συνών. انعزال· § βλ. تفرد.

انفراز A. **ἰνφιραζ** [ρζ. فرز] ρ. ἀφ.: لبن ـــ ἔλλειψις γάλακτος [λεχοῦς].

انفراق A. **ἰνφιράκ** [ρζ. فرق] ρ. ἀφ. χωρισμός, διάκρισις : خطين ـــ χωρισμὸς δύο γραμμῶν· || طرق ـــ χωρισμὸς ὁδῶν.

انفس A. **ἐνφὲς** [παραθ. τοῦ نفيس] ἐπθ. ἐξαιρετώτερος, ἐκλεκτότερος, πολυτιμότερος-τατος, ἄριστος: آثار ـــ τὸ ἄριστον τῶν ἔργων, συγγραμμάτων· || اطعمه ـــ τὸ ἐκλεκτότερον τῶν φαγητῶν· || ـــ كلام λόγος λίαν ἐξαίρετος· || ـــ جامهٔ ἔνδυμα πολυτιμότατον, ἐκλεκτότατον.

انفس A. **ἐνφὸς** [πλθ. τοῦ نفس **νέφς**] ὄν. πρόσωπα [ἄνθρωποι] : و آفاق ـــ τὰ πρόσωπα καὶ οἱ ὁρίζοντες, ἤτοι οἱ ἄνθρωποι καὶ τὸ πᾶν.

انفساح A. **ἰνφισὰχ** [ρζ. فسح, βλ. فسحت] ρ. ἀφ. τὸ εὐρύνεσθαι, εὔρυνσις, πλάτυνσις, διαστολή: مكان ـــ εὔρυνσις χώρου, τόπου· || بيت ـــ εὔρυνσις οἰκίας· βλ. καὶ تفسح.

انفساخ A. **ἰνφισὰχ** [ρζ. فسخ] ρ. ἀφ. διάλυσις, κατάργησις, ἀκύρωσις συμβολαίου, ἀποφάσεως, νόμου, ἀπόσβεσις ἐγγυήσεως: نكاح ـــ διάλυσις γάμου· || قانون ـــ احكام ἀκύρωσις τῶν διατάξεων τοῦ νόμου.

انفساد A. **ἰνφισὰτ** [ρζ. فساد, βλ. فساد] ρ. ἀφ. διαφθορά, βλάβη : معده ـــ διαφθορά, βλάβη στομάχου, κ. κακοστομαχιά.

انفصال A. **ἰνφισὰλ** [ρζ. فصل] ρ. ἀφ. τὸ ἀποχωρίζεσθαι ἰδίᾳ δημοσίας θέσεως ἢ ὑπηρεσίας, ἀποχώρησις, παῦσις· [κατ' εὐφημισμὸν ἀντὶ τοῦ عزل]: — وقوع **βουκούϊ ἰνφισάλ,** τὸ συμβαίνειν ἀποχώρησιν, παῦσιν· || [دن]: ـــ نه مبنی مأموريتندن وقوع ἕνεκα τῆς παύσεως αὐτοῦ ἀπὸ τῆς θέσεώς του· || ـــ ی وقوعبولدی ἐγένετο ἡ ἀποχώρησις, ἡ παῦσις αὐτοῦ, ἀπεχώρησεν, ἐπαύθη· ‖ Ρμ. ايدن افندی — قائمقاملقدن ὁ κ. ὅστις ἀπεχώρησεν, ἐπαύθη τῆς θέσεως ὑποδιοικητοῦ· § πλθ. انفصالات.

انفصالنامه II. **ἰνφισὰλ-ναμέ,** ὄν. ἀνακλητήριον πρεσβευτοῦ· βλ. وداعنامه.

انفصام A. **ἰνφισὰμ** [ρζ. فصم] ρ. ἀφ. τὸ θραύεσθαι, θραῦσις, τὸ κόπτεσθαι, διακοπή, διάρρηξις: نه همت ايلدی ـــ مجادلەنك ἐφρόντισεν εἰς τὴν διακοπὴν **[ἰνφισαμινέ]** τῆς πάλης· || حبل ـــ دیاكوپی σχοινίου· || رشته تعلق ـــ ی — διάρρηξις νήματος σχέσεως.

انفضاح A. **ἰνφιτὰδζ** [ρζ. فضح] ρ. ἀφ. ἐξάτμισις, ἀναθυμίασις, διαπνοή: غير ـــ محسوس **ἰνφιτάδζι γάϊρι μαχσούς,** ἢ خفی ـــ **ἰνφιτάδζι χαφί,** ἁπλοῦς διαπνοὴ τῶν πόρων τοῦ σώματος.

انفطار A. **ἰνφιτὰρ** [ρζ. فطر] ρ. ἀφ. τὸ διασχίζεσθαι, διάσχισις, ἄνοιγμα: سما ـــ ἄνοιγμα τοῦ οὐρανοῦ.

انفطام A. **ἰνφιτὰμ** [ρζ. فطم] ρ. ἀφ. ἀπογαλακτισμός: صبی ـــ ἀπογαλακτισμὸς παιδός.

انفع A. **ἐνφὰ** [παραθ. τοῦ نافع] ἐπθ. ὠφελιμώτερος, ἐπικερδέστερος-τατος.

انفعال A. **ἰνφιὰλ** [ρζ. فعل] ρ. ἀφ. τὸ παθαίνεσθαι, τὸ συγκινεῖσθαι, τὸ δυσαρεστεῖσθαι, πάθησις, συγκίνησις, δυσαρέσκεια, ἀγανάκτησις: نفس ـــ πάθησις, συγκίνησις τῆς ψυχῆς· ـــ شدت ندن كيمسه‌يه بر سوز سويلز اولمشدی ἐκ τῆς σφοδρᾶς ἀγανακτήσεώς του **[ἰνφιαλινὲν]** κατήντησε νὰ μὴ λέγῃ οὐδενὶ λόγον· § [γραμ.] τύπος ἀραβικοῦ ρηματικοῦ ἀφηρημένου βλ. فعل· § πλθ. انفعالات **ἰνφιαλάτ:** قلبيه ـــ δυσαρέσκεια ἐνδόμυχος [τῆς καρδίας].

انفكاك A. **ἰνφικιὰκ** [ρζ. فك] ρ. ἀφ. τὸ ἀποσπᾶσθαι, ἀπόσπασις, τὸ ἀποχωρίζεσθαι, ἀποχωρισμός. ‖ Ρμ. [دن]: سايه صاحب ـــ ايچز ἡ σκιὰ δὲν ἀποχωρίζεται ἀπὸ τοῦ κυρίου αὐτῆς· || يطر يقخانەنك ادارهٔ روحانيه‌سندن ـــ و اكسارخلفه التحاق ايتمش ἀπεσπάσθησαν ἀπὸ τῆς πνευματικῆς διοικήσεως τοῦ Πατριαρχείου καὶ ἠνώθησαν τῇ Ἐξαρχίᾳ· || ـــ قابل ὁ δυνάμενος ἀποσπασθῆναι, ἐπιδεκτικὸς ἀποσπάσεως· § [χειρ.] ἐξάρθρωσις· § [ανατ.] دروز ـــ διαχάλασις, ἤτοι ὁ χωρισμὸς τῶν ραφῶν τοῦ κρανίου.

انفلاق A. **ἰνφιλὰκ** [ρζ. فلق] ρ. ἀφ. τὸ σχίζεσθαι, τὸ ἀνοίγεσθαι, ὄρθρος, χάραγμα: صبح ـــ χάραγμα πρωΐας, λυκαυγές· || ـــ صباح الخير τὸ ὑποφώσκειν αἰσίαν ἡμῶ.

آنفه A. **ἀνιφέ,** ὄν. ῥ. τὸ ἄνθος τῆς νεότητος· § θηλ. τοῦ آنف βλ.

انفهام A. **ἰνφιχὰμ** [ρζ. فهم] ρ. ἀφ. τὸ εἶναι καταληπτόν, κατάληψις : مأل ـــ κατάληψις ἐννοίας· || مرام ـــ κατάληψις σκοποῦ.

انفى A. **ἐνῳ-ί,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς τὴν ῥῖνα, ὑπόρρινος: جفنى ٭— ρινοβλεφαρικός· || حنكى ٭— οὐρανισκόρρινος· || عينى ٭— ὀφθαλμόρρινον [νεῦρον]· § θ. انفيه βλ.

انفيه A. **ἐνῳιγὲ** [θ. τοῦ انفى] ἐπθ. ὑπόρρινος· § ὄν. ταμβάκος: قوطيسى — ταμβακοθήκη· || چكمك — τραβῶ ταμβάκον, ταμβακίζω· || —ير, ἡ — μία δραγμὶς [πρέζα] ταμβάκου.

انقاذ A. **ἐνκὰζ** [ρζ. نقذ] ρ. ἀφ. τὸ σώζειν, τὸ λυτροῦν, λύτρωσις, σωτηρία [ση]: —ناردن λύτρωσις ἐκ τοῦ πυρός· || —ضلالدن λύτρωσις ἐκ τῆς πλάνης.

انقاص A. **ἐνκὰς** [ρζ. نقص, βλ. نقصان] ρ. ἀφ.ἐλάττωσις, μείωσις· ἐν χρήσει ἐν τῇ ποιήσει, ἀντὶ τοῦ تنقيص βλ.

انقاض A. **ἐνκὰζ**[πλθ.τοῦ ἀχρήστου نقض **νοϊκζ**] ὄν. ἐρείπια, ἤτοι ὑλικὸν οἰκοδομῆς κρημνισθείσης ἢ πυρποληθείσης: —ى التنده قالدى زلزلەدن يقيلان خانك ἐμειναν ὑπὸ τὰ ἐρείπεια [κατεπλακώθη] τῆς ἐκ τοῦ σεισμοῦ κρημνισθείσης οἰκίας.

انقباض A. **ἐνκπ̈ὰζ** [ρζ. قبض] ρ. ἀφ. σφίγξις, συστολή, δυσκοιλιότης: — اوغرامق و ابساط ٭— συστολὴ καὶ διαστολή·||—پاθαίνω δυσκοιλιότητα.‖ Ρμ.συστέλλομαι·§ μτφ: درون — θλῖψις ἐσωτερική, μελαγχολία.

انقباضى A. **ἐνκπ̈αζ-ή,** ἐπθ. συσταλτικός· § θ. انقباضيه.

انقذاف A. **ἐνκζὰῳ̈** [ρζ. قذف] ρ. ἀφ. ἐκβολή: علق — ἐκβολὴ βδέλλας.

انقراض A. **ἐνκῥὰζ** [ρζ. قرض] ρ. ἀφ. τὸ ἐκλείπειν, τὸ μὴ μένειν μήτε ἕνα ἐκ τινος οἰκογενείας, δυναστείας, ἢ λαοῦ, κ. ξεκληρισμός, ἐξαφάνισις, καταστροφή, ἐξόντωσις, κατάλυσις κράτους: نسل — ἐξαφάνισις γένους, ἐξόντωσις· || ى — اسكى روما دولتنك ἡ κατάλυσις τοῦ ἀρχαίου Ρωμαϊκοῦ κράτους· || —بولق او صنعتك اربابى ἐκλείπειν: بولمق چوق — πολὺς χρόνος ἐγένετο ἀφότου οἱ ἐπιστήμονες τῆς τέχνης ἐκείνης ἐξέλιπον.

آنقره **ἄνκαρα,** ὄν. κ. Ἄγκυρα [πόλις].

آنقريه **ἀνκάρια·** βλ. آنغاريه.

انقسام A.**ἐνκπ̈σὰμ** [ρζ. قسم] ρ.ἀφ. τὸ διαιρεῖσθαι, τὸ μερίζεσθαι οἰκοθεν,διαίρεσις: قبول ايتز فلان شى—τὸ δεῖνα πρᾶγμα δὲν ἐπιδέχεται διαίρεσιν· || —ر قابل διαιρετός, ἐπιδεκτικὸς μερισμοῦ· || —ر قابل غير ἀμέριστος, ἀχώριστος· ‖ Ρμ. [δοτ.]: فلان نسنه شوقدر پارچەيه ايتدى — τὸ δεῖνα πρᾶγμα διῃρέθη εἰς τόσα τμήματα· § πλθ. انقسامات.

انقشار A. **ἐνκπ̈ὰρ** [ρζ. قشر] ρ.ἀφ. τὸ ἀποφλοιοῦσθαι, φλοϊσμός, κ. ξεφλούδισμα, λεπισμός: بادم ـر φλοϊσμὸς ἀμυγδάλου.

انقضاء A. **ἐνκηζὰ** [ρζ. قضاء] ρ. ἀφ. λῆξις [προθεσμίας]: ى مدت—λῆξις προθεσμίας·|| سنده مدتى ἐν τῇ λήξει τῆς προθεσμίας αὐτοῦ]|| ى تداوى — ἀποθεραπεία· || قرين ـر ὁ ἐγγὺς τῇ λήξει, ὁ πλησιάζων νὰ λήξῃ. ‖ Ρμ. ايتمك — ἢ μᾶλλον منقضى اولمق λήγω.

انقضاض A. **ἐνκηζὰζ** [ρζ, قض] ρ. ἀφ. τὸ ῥήγνυσθαι, διάρρηξις, κ. ῥάγισμα: ديوار ـرdιάρρηξις τοίχου· § τὸ καταβαίνειν ἐλαφρά· [ἐπὶ πτηνῶν μετριαζόντων τὴν ταχύτητα τῆς πτήσεως ὅπως καθήσωσί που]: ـر طاو κατάβασις πτηνοῦ.

انقطاع A. **ἐνκπ̈τὰ** [ρζ. قطع] ρ.ἀφ. τὸ διακόπτεσθαι, διακοπή, παῦσις: ـر نفس διακοπὴ ἀναπνοῆς· ||بول ـر διακοπὴ οὔρου, ἰσχουρία· || اشتا ـرdιακοπὴ ὀρέξεως, ἀνεπιθυμία· || ضيا ـر διάθλασις φωτός· || هوس ـر διακοπὴ ἐφέσεως, ἐπιθυμίας·|| حوادث ـرdιακοπὴ εἰδήσεων·|| جريان ـر διακοπὴ ροῆς. ‖Ρμ.— ايتمك ἢ μᾶλλον منقطع اولمق διακόπτομαι, παύω·

انقلاب A. **ἐνκπ̈λὰπ̈** [ρζ. قلب] ρ. ἀφ. μεταβολή, μεταπολίτευσις· § [ἰατρ.] احشا ـرdἀναστροφή, κ. γύρισμα ἐντέρων·|| رحم ـر ἐκμήτρωσις, πρόπτωσις τῆς μήτρας· || مثانه ـر ἐξώκυστις, ἀνατροπὴ τῆς κύστεως· || مهبل ـر ἐλυτρόπτωσις· §[χμ.] قلويت ـرμεταβολὴ εἰς ἁλκάλι, ἐξαλκάλωσις· § πλθ. انقلابات.

انقلاع A. **ἐνκπ̈λὰ** [ρζ. قلع] ρ. ἀφ. τὸ ἐκριζοῦσθαι, ἐκρίζωσις: شجر ـر ἐκρίζωσις δένδρου.

انقهال A. **ἐνκηχὰλ** [ρζ. قهل] ρ. ἀφ. φθίσις, μαρασμός.

انقياد A. **ἐνκηγὰπ̈** [ρζ. قود] ρ. ἀφ. ὑποταγή, ὑπακοή [δοτ.]: — امره ὑποταγὴ εἰς τὴν διαταγήν·||—عدم ἀπείθεια·||اطاعت

— و εὐπείθεια καὶ ὑποταγή. ‖ Ρμ. ὑποτάσσομαι, ὑπακούω [δοτ.]: ايتدى امره—ὑπήκουσε τῇ διαταγῇ.

انقياداً A. **ἐνκηγιάπ̈-εν,** ἐπρ. καθ' ὑποταγήν,ἤτοι ὑποτασσόμενος, ὑπακούων [δοτ.]: كلدم امره—ἦλθον ὑπακούων τῇ διαταγῇ.

انك T. **ἐνίκ,** βλ. انيك.

انكار A. **ἐνκιὰρ** [ρζ. نكر] ρ. ἀφ. ἄρνησις· [ἀντιθ. اقرار ὁμολογία]: ى—بديهيانك بديهيات اولور نصل ممكن اولور ἢ ἄρνησις τοῦ προφανοῦς; || مجالى يوقدر ٭— δὲν εἶναι δυνατὴ αὐτῷ ἡ ἄρνησις, δὲν δύνάται ν' ἀρνηθῇ· || واديسنه صاپق —τρέπομαι εἰς ἄρνησιν,ἀρνοῦμαι· ‖ Ρμ. ἀρνοῦμαι [αἰτ.]: ايلدى—الديغنى ἠρνήθη ὅ,τι ἔλαβε· || ايدن كافر اولور — ὅστις ἤθελεν ἀρνηθῇ,ἤθελε γίνει ἄπιστος, δηλ. εἶναι ἀδιαφιλονείκητον.

انكارى A. **ἐνκιαρ-ί,** ἐπθ. ἀρνητικός· § θ. انكاريه.

انكباب A. **ἐνκϊὰπ̈** [ρ. كب] ρ. ἀφ. τὸ πίπτειν πρανῆ [προύμυτα]: فرس ـر τὸ πίπτειν πρανῆ τὸν ἵππον.

انكبه T. **ἐνγκεπ̈έ,**ὄν. γῆ ἢ ἔδαφος ἀνώμαλον,ἀκανόνιστον [λ.ἀρχ. βλ. عارضه لى].

انكبه‌لك T. **ἐνγκεπ̈ε-λίκ,**ὄν. ἀνωμαλία ἐδάφους· βλ. προήγ.

انكبين H. **ἐνγκῳπ̈ὶν** [κυρ. **ἐνγκεπ̈ὶν**] ὄν. μέλι: —آب ὑδρόμελι.

انكبيندار Π. **ἐνγκῳπ̈ὶν-ϊάρ,** ἐπθ. ὁ περιέχων μέλι.

انكتام A. **ἐνκιτὰῳ̈** [ρζ. كتم] ρ. ἀφ. τὸ εἶναι ἢ μένειν μυστικόν,κεκρυμμένον, μυστικότης: اسرار ـرμυστικότης τῶν μυστικῶν.

انكدام A. **ἐνκϊὰῳ̈** [ρζ. كدم] ρ. ἀφ. ἐκχύμωσις μωλώπισμα, συρροὴ αἵματος γινομένη εἴς τι μέρος τοῦ σώματος ἕνεκα κτυπήματος κτλ. § συνών. احرار βλ.

انكر A. **ἐνκὲρ** [ρζ. نكر] ἐπθ. ἀγριώτερος, χείρων, ἀσχημότερος, ἀηδέστερος-τατος: اصوات اشك صوتيدر —ἡ ἀηδεστέρα τῶν φωνῶν εἶναι ἡ φωνὴ τοῦ ὄνου.

انكحه A. **ἐνκιχὰ** [πλθ. τοῦ نكاح] ὄν. γάμοι.

انكرك T. **ἐνγκερέκ,** ὄν. ἔχιδνα: —قرمزى ἀσπὶς [ὄφις].

انكشتر Π. **ἐνγκῳπ̈ὰτέρ,** ἢ انكشترى **ἐνγκῳπ̈ὰτερί,** ὄν. δακτύλιος, δακτυλίδιον.

انكشت نما Π. **ἐνγκῳπ̈ὰτ-νσμά,** ἐπθ. δακτυλοδεικτούμενος, διακεκριμένος· [βλ. مشار بالبنان ἐν λ. مشار].

انكرس **ἐνγκσὸρός,** ὄν. κ.Οὔγγρος, Οὔγγροι· [ὀνομασία ἀρχαία· σήμερον καλοῦνται مجار **μαδζάρ·** βλ.].

انكسار A. **ἐνκισὰρ** [ρζ. كسر] ρ. ἀφ. τὸ θραύεσθαι· μτφ. δυσαρεστεῖσθαι, θραῦσις, δυσαρέσκεια: ى—آينەنك θραῦσις κατόπτρου·|| خاطر ـر , ٭ ى — قلبك δυσαρέσκεια [θραῦσις καρδίας]·||معامله واقعه‌سى ـرخاطرى موجب اولدى ἡ συμπεριφορά του προύξένησε δυσαρέσκειαν·§ θραῦσις [πολεμίων]·§ κατάρα, κ. انتظار **ايتزاره,** βλ.‖ Ρμ.καταρῶμαι,ἀναθεματίζω[δοτ.] باشنى آچوب — ايلدى ἀποκαλυφθεὶς κατηράσθη· || بنى المشدر — ابوينك ἔλαβε τὴν κατάραν τῶν γονέων του.

انكساف A. ἐνκισὰφ̈ [ρζ. كسف, βλ. كسوف] ρ. ἀφ. ἔκλειψις [ἡλίου]: شمس ـر ἔκλειψις ἡλίου·‖ Ρμ.ἐκλείπω, πάσχω ἔκλειψιν [ἐπὶ ἡλίου]· § βλ. انخساف.

انكشاف A. ἐνκισὰφ̈ [ρζ. كشف] ρ. ἀφ. τὸ ἀποκαλύπτεσθαι, ἐμφανίζεσθαι, παρουσιάζεσθαι εἰς μέσον,ἀποκάλυψις πράγματος τέως ἀφανοῦς καὶ κεκαλυμμένου: ازهار ـر ἄνοιξις ἀνθέων· || اسرار ـرἀποκάλυψις μυστικῶν· || ى اوزرينه حقيقتك ἐπὶ τῇ ἀποκαλύψει τῆς ἀληθείας· § [τοπογρ.] كروى ـر ἀνάπτυξις ἢ ἐξελιγμὸς σφαιρικός· || مخروطى ـر ἐξελιγμὸς κωνικός· || اسطوانى ـرἐξελιγμὸς κυλινδρικός· ‖ Ρμ. ἀποκαλύπτομαι κτλ.

انكشت Π. **ἐνκισ̈ὰτ,** ὄν. ἄνθραξ.

انكشت T.**ἐνγκῳπ̈ὰτ,**ὄν.δάκτυλος:—ير دهان حيرت اولمق **ἐνκισ̈ὰτ πὲρ τιχάνι χαϊρὲτ ὀλμάκ,** εἶμαι ἐκστατικός, ἀπορῶ, θαυμάζω [κ. λ. : ὁ δάκτυλος εἰς τὸ στόμα τῆς ἀπορίας γίνεται]· || بدندان —**ἐνγκῳπ̈ὰτ πὲ τενπ̈άν,** ἐκστατικός, ἀπορῶν, θαυμάζων [ὁ δάκτυλος εἰς τὸν ὀδόντα]· || شهادت ـر , ٭ شك—لى χανὸς [δάκτυλος δείξεως ἢ ἀμφιβολίας **ἀέκκ**]· —سرك **ἐνγκισ̈ὰτι σστσ̈ρκ,**ἀντίχειρ·||نيل ـر δάκτυλος βεβαμμένος ἐν τῷ Ἰνδικῷ,ἤτοι κυανοῦς· [σημεῖον ἀθλιότητος καὶ ἀπελπισίας].

ANQELO

انكشته Π. **ἐν-γκιϑάτέ,** ὄν. λικμητήριον, πτυάριον δακτυλοειδές, δι'οὗ χωρίζουσιν ἐν τῷ ἁλωνίῳ τὸν σῖτον ἀπὸ τοῦ ἀχύρου.

انكل T. **ἐνγκέλ,** ὄν. ἐμπόδιον, κώλυμα· μτφ.ἀντίζηλος: اولق — γίνομαι κώλυμα, ἐμπόδιον, ἐμποδίζω· βλ. انكسز καὶ انكول.

انكلتره **ἰνγκιλτέρα,** ὄν. κ. Ἀγγλία, Μεγάλη Βρετανία.

انكلتره‌لو T. **ἰνγκιλτέρα-λη,** ὄν. Ἄγγλος, Βρετανός.

انكلسز A. **ἐνγκελ-σίζ,** ἐπθ. ὁ ἄνευ ἐμποδίου, κωλύματος, ἀντιζήλου : كل چنكلسز يار — اولماز ῥόδον ἄνευ ἀκάνθης, ἐρωμένη ἄνευ ἀντεραστοῦ δὲν γίνεται [πρμ.].

انكليز A. **ἰνγκιλίζ,** ὄν. Ἄγγλος· § ἐπθ. Ἀγγλικός: دولتی—τὸ Ἀγγλικὸν κράτος.

انكليزجه T. **ἰνγκιλίζ-ὄζε,** ἐπθ. Ἀγγλικός· § ὄν.ἡ Ἀγγλικὴ γλῶσσα· § ἐπῤ. Ἀγγλιστί: سويلك — ὁμιλῶ Ἀγγλιστί.

انكليزلك T.**ἰνγκιλιζ-λίκ,** ἀφ. Ἀγγλισμός, ἐθνικότης Ἄγγλου.

انكليس A. **ἰνκιλὶς** [ἐκ τῆς Ἑλ.] ὄν. ἔγχελυς.

انكليون Π. **ἐνγκελιοὶν** [ἐκ τοῦ ἑλλ.] ὄν. εὐαγγέλιον,ἡ Καινὴ Διαθήκη· § τὸ σύνολον εἰκόνων διασήμου ζωγράφου· βλ. ارتنك.

انكماش A. **ἰνκιμὰς** [ῥζ. كمش] ῥ. ἀφ. εὐστροφία,εὐκινησία[σπν.] § [ἰατρ.] συστολή, ἐπίσχεσις, στύψις.

انكنار Ελ. **ἐνγκινάρ,** ὄν. κινάρα [ἀγκινάρα]: ى—يبان ἀγριοαγκινάρα· βλ.καὶ كنكر.

انكور Π. **ἐνγκιὸρ,** ὄν. σταφυλή : آب — οἶνος· [ἐν χρήσει ἐν τῇ ποιήσει].

انكورك Π.**ἐνγκιὸρέκ,**ὄν. κόρη ὀφθαλμοῦ.

انكول T. **ἐνγκιὸλ,** ἐπθ. βραδύς, ἄθλιος, ὀκνηρός.

انكيز Π. **ἐνγκὶζ** [προστ. τοῦ انكيختن **ἐνγκιχτέν,**ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὁ διεγείρων, προκαλῶν: —شوق **ἀεϑκ-ἐνγκίζ,**ὁ προκαλῶν ζωηρότητα, εὐθυμίαν· || — فتنه **φιτνέ-ἐνγκίζ,**ὁ προκαλῶν διχόνοιαν,ταραχήν·|| مسرت — **μεσερρὲτ-ἐνγκίζ,** χαρμόσυνος.

انكين ἢ اككين T. **ἐν-γκὶν** [βλ. اك ἢ ان] ὄν. ἀνοικτὸν πέλαγος : اورمق ه — , ἢ صاملق ه — ἀνοίγομαι εἰς τὸ πέλαγος, ἀπομακρύνομαι τῆς παραλίας· § κ. ὠκεανός.

انكينلك T. **ἐν-γκινλὶκ,**ἀφ, τὸ πλάτος τῆς θαλάσσης, τὸ ἀχανές.

انكينله‌مك T. **ἐν-γκινλεμέκ,** ῥμ. οὐδ. ἀνοίγομαι εἰς τὸ πέλαγος.

آنلو ἢ آنلی T. **ἀν-λή,** ἐπιθ. ὡραῖος.

انلو ἢ انلی T. **ἐν-λί,** ἐπθ. πλατύς· βλ. اكلو **ἐνλί.**

آنمق T. **ἀνμάκ,** βλ. اكمق.

انمك T. **ἐνεμέκ,** βλ. انمك.

انمله A. **ἐνμελέ,** ὄν. θ. τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου· [συνεκδ.] χείρ· § πλθ. انامل.

انمله پيرا Π. **ἐνμελὲ-πιρά,** ἐπθ. ὁ κοσμῶν τὸν δάκτυλον, τὴν χεῖρα : ى — تكريم اولان التفاتنامه‌كز **ἐνμελὲ-πιράϊ τεκρὶμ ὀλὰν ἰλτιφὰτ-ναμενίζ,** ἡ περιποιητικὴ ὑμῶν ἐπιστολή, ἥτις ἐκόσμησε τὴν χεῖρα τοῦ σεβασμοῦ, ἤτοι ἦν εὐσεβάστως ἐκομισάμην.

انمله زيب Π. **ἐνμελὲ-ζίπ,** ἐπθ. ὁ κοσμῶν τὸν δάκτυλον·ταὐτὸν τῷ προηγ.

انموذج A. **ἐνμουζὲδζ** [βλ. نمونه ἢ نمونه] ὄν. δεῖγμα, τύπος, πρότυπον: — بلاغت πρότυπον καλλιλογίας·|| عالم — πρότυπον κόσμου· || حسن — πρότυπον κάλλους.

انمك T. **ἐνε-ν-μέκ,** ῥμ. πθ. εὐνουχίζομαι, ἐκτέμνομαι· βλ. انمك.

آنه ἢ انه **ἀννέ,** [λέξις τῶν παίδων, ἀντὶ آنا **ἀνὰ**] ὄν. μήτηρ· § — بيوك προμήτωρ.

انه A. **ἐννὲ** [βλ. انين] ἐπθ. ὁ θρηνῶν, ὁ κλαίων πολύ.

انوار A. **ἐνβὰρ** [πλθ. τοῦ نور] ὄν. φῶτα : معرفت — τὰ φῶτα τῆς παιδείας· || علوم — τὰ φῶτα τῶν ἐπιστημῶν.

انواع A. **ἐνβὰ** [πλθ. τοῦ نوع] ὄν. εἴδη, ποικιλίαι: ازهار — εἴδη ἀνθέων, διάφορα ἄνθη.

انوثت A. **ὄνουδὲτ** [ῥζ. انث, βλ. انثی] ἀφ. θ. θηλυκότης, τὸ εἶναι θῆλυ: ذكورت — ὁ ἀνδρικότης καὶ θηλυκότης.

انهزام A. **ἰνχιζὰμ** [ῥζ. هزم, βλ. هزيمت] ῥ. ἀφ. κατατρόπωσις: بوزق—καταστροποῦσθαι.

انهضام A. **ἰνχιζὰμ** [ῥζ. هضم] ῥ. αφ. τὸ χωνεύεσθαι, πέψις : — بطى‌ال **ϰατίσλ-λ-ἰνχιζάμ,** δύσπεπτος·||— سريع ال **σεριὸσλ-λ-ἰνχιζάμ,** εὔπεπτος.

انهلاك A. **ἰνχιλὰκ** [ῥζ. هلك, βλ. هلاك] ῥ. ἀφ. τὸ ριψοκινδυνεύειν.

انهماك A. **ἰνχιμὰκ** [ῥζ. همك] ῥ. ἀφ. σπουδή, μεγάλη ἔφεσις, κλίσις, ροπή [ἐπὶ καλοῦ], ἢ τὸ εἶναί τι ἔκδοτον ἐπιῤῥεπῆ [ἐπὶ κακοῦ]: ى وارمك — تحصيل علمه ἔχει ἔφεσιν πρὸς σπουδήν· || عشرت — τὸ εἶναι ἔκδοτον εἰς τὴν οἰνοφλυγίαν.

انه‌مك T. **ἐνε-μέκ,** ῥμ. μτδ. εὐνουχίζω, ἐκτέμνω ἵππον, ἀλέκτορα κτλ. [αἰτ].

انى T. **ἐνὶ,** βλ. ان καὶ κατωτέρω ἐν λ. انى قونى

انى ἢ اينى T. **ἐνὶ,** ὄν. μικρὸς ἀδελφός· [ἀντίθ. اسى **ἐσί,** μέγας ἀδελφός]· βλ.اينك.

آنى A. **ἀν-ὶ,** ἐπθ. ὥριμος· § θ. آنيه: اثمار — καρποὶ ὥριμοι·

آنى A. **ἀν-ὶ,** ἐπθ. στιγμιαῖος· : يلديرمك تأثير — ἡ ἀκαριαία ἐπενέργεια τοῦ κεραυνοῦ·||فانى اذواق—ἡδοναὶ ἐφήμεροι καὶ μάταιαι· § θ. آنيه.

انى A. **ἐννὶ** [βλ. ان] ἐπθ. κατηγορικός : — برهان ἀπόδειξις ἐκ τῶν ὑστέρων.

انياب A. **ἐνγιὰπ** [πλθ. τοῦ ناب] ὄν κυνόδοντες.

آنيده T. **ἀνι-τέ,** ἐπῤ. ἀμέσως, πάραυτα, εἰς τὴν στιγμήν.

انيس A. **ἐνὶς** [ῥζ. انس] ἐπθ. σχετικός, οἰκεῖος, φίλος: — حصافت **χαϛαῤὲτ-ἐνὶς,** οἰκεῖος τῇ ἐμβριθείᾳ, ἐμβριθέστατος: رئيس — حصافت πρόεδρος ἐμβριθέστατος·§θ. انيسه βλ.

انيسه A. **ἐνισ-ὲ** [θ. τοῦ προηγ.] ἐπθ. σχετικὸς κτλ. § ὄν. πῦρ : موسم سرما — كنجه پك سويلير τὸ πῦρ, ἅμα ἔλθῃ ἡ ὥρα τοῦ χειμῶνος, εἶναι πολὺ ἀγαπητόν.

آنيسون Ελ. βλ. آناصون.

انيش T. **ἐνὶς,** βλ. اينيش.

انیشته } T. **ἐνιὀτέ,** βλ. انشا .

انیق } A. **ἐνὶκ** [ρζ. انق] ἐπθ. κομψός, ὡραῖος, χαρίεις· § θ. انيقه **ἐνικά ː** — أَنِيق ὡραία ἐπιστολή·‖—أَنِيق προσθήκη ὡραία.

انی قونی } T. **ἐνὶ-κονοῦ** [انى كاταβαίνω, قونق **κονμὰκ** κάθημαι] ἐπρ. ἐν ἐκτάσει, διὰ μακρῶν, ἐν ἡσυχίᾳ: قونشدق—συνωμιλήσαμεν διὰ μακρῶν·βλ.καὶ ال **ἔν,**πλάτος.

انیك } T. **ἐνὶκ** [ἐκ τοῦ انى] ὄν. νεογνὸν σαρκοφάγου ζώου: ـی—آرسلان λεοντιδεύς, σκύμνος·‖ ـی — كوپك σκυλάκιον, σκύλαξ· βλ. اینیك καὶ انی .

انیکله‌مك } ἢ انیکمك T. **ἐνικ-λεμέκ,** ρμ. μτδ. γεννῶ [ἐπὶ σαρκοφάγων ζώων].

آنیله } Ιτ. **ἀνίλα** [anèlla] ὄν. ὁ μέγας κρῖκος τῆς ἀγκύρας, δι' οὗ αὐτη προσδένεται εἰς τὸν κάλω.

انین } A. **ἐνίν,** ὄν. στεναγμός: انّ و — آه **ἄχ οὐ ἐνὶν ἐτμὲκ,** ἀναστενάζω καὶ γογγύζω.

آنیه } A. **ἀνιγὲ** [πλθ. τοῦ انى **ἰνὰ**] ὄν. ἀγγεῖα, δοχεῖα, σκεύη [σπν.].

آو } T. **ἄϐ,** ὄν κυνήγιον, θήρα, ἄγρα εἴτε ἐν ξηρᾷ, εἴτε ἐν θαλάσσῃ: كيتمك ـ — πηγαίνω εἰς τὸ κυνήγιον· ‖ كوپكی — κύων κυνηγετικός· ‖ قوشی—πτηνὸν κυνηγετικὸν, ὡς ἱέραξ· ‖ ـی—بالق κυνήγιον ἰχθύων, ἁλιεία·‖ — ال κρέας κυνηγίου, ἤτοι ἀγρίου ζώου ἢ πτηνοῦ· ‖ هوا ـی— καιρὸς κυνηγίου, ἡμέρα ὁμιχλώδης, χιονώδης· ‖ آرامق— ζητῶ κυνήγιον, [μτφρ.] λείαν, ὠφέλειαν· ‖ بولق— εὑρίσκω κυνήγιον, λείαν, λαφυραγωγῶ.

او } T. **ἔϐ,** ὄν. οἰκία : صاحب ـی—, ἢ قادين — οἰκοκυρά· ‖ آدم— ἄνθρωπος οἰκιακός· ‖ اوشاقلری —ὑπηρέται τῆς οἰκίας· ‖ خلق — οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ, τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας, οἱ ὑπηρέται κτλ. ‖ — اشیاسی τὰ πράγματα τῆς οἰκίας, οἰκοσκευή· ‖ حیوانلاری— οἰκογενειακὰ ζῶα· ‖ جه— οἰκιακῶς, οἰκογενειακῶς· ‖ بارق— **ἔϐ ἀάρκ,** οἰκογένεια · ‖ بارق صاحبی— οἰκογενειάρχης·‖ ـی — آش μαγειρεῖον· ‖ ـی—جان τὸ ἄνω τοῦ στομάχου διάφραγμα· ‖ ـی—آخرت οἶκος αἰωνιότητος, μέλλων βίος· ‖ ـی—دوكون οἶκος χαρᾶς, γάμου· ‖ كوز—ی βολβὸς [ὀφθαλμοῦ]· ‖ جام—ی τὸ μέρος τοῦ πλαισίου ἔνθα προσαρμόζεται ἡ ὕελος· ‖ قپو—ی τὸ μέρος τοῦ πλαισίου ἔνθα προσαρμόζονται τὰ φύλλα τῆς θύρας.

او } T. **ὃ** καὶ **اول ὅλ,** ἀντ. δεικτ. ἐκεῖνος : آدم— ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος· § ὁ αὐτός, ὁ ἴδιος: كون — τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἢ ἐκείνην τὴν ἡμέραν·‖ ساعت —τὴν αὐτὴν ὥραν, πάραυτα ἢ ἐκείνην τὴν ὥραν· § ر —, ἢ برى — ὁ ἕτερος· ‖ ر كون — προχθές· ‖ بو — οὗτος, ἐκεῖνος ἤτοι ὁ μέν, ὁ δέ· ‖ قدر — τοσοῦτος· βλ. قدر .

او } T. **ὂ,** ἐπιφ. ὦ! ἄ!

اوا } T. **ὀϐά,** βλ. اووه .

اوائل } A. **ἐϐαΐλ** [πλθ. τοῦ **اول ἐϐϐὲλ**] ὄν. ἀρχαί,αἱ πρῶται ἡμέραι μηνός, περιόδου κτλ.: ايلول—ἀρχαὶ Σεπτεμβρίου·‖ عمر— ἀρχαί, ἤτοι τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ βίου·‖ده—κατ' ἀρχάς· § [γρμ.] : كلمات — αἱ ἀρχαὶ ἢ αἱ πρῶται συλλαβαὶ τῶν λέξεων·βλ. اواسط καὶ اواخر.

اوابد } A. **ἐϐαϯὶϯ** [πλθ. τοῦ آبده] ὄν. ἐπειρόδια παράδοξα· ἔργα,μνημεῖα προγόνων, ποιήσεις ἀπαράμιλλοι : قهرمانان — ἐπειρόδια ἡρώων· βλ. آبده .

آواخ } Π. **ἄ-ϐάχ,** ἐπφ. φεῦ! βλ. ايواه .

اواخر } A.**ἐϐαχὶρ** [πλθ. τοῦ اخر **ἀχὶρ**] ὄν. τέλη, αἱ τελευταῖαι ἡμέραι μηνός, βίου, κτλ.: ی — شباط τὰ τέλη τοῦ Φεβρουαρίου· § λήγουσα λέξεως : كلمات — αἱ λήγουσαι τῶν λέξεων· § βλ. اواسط καὶ اوائل .

آوادانلق } T. **ἀϐαϯαν-λὶκ** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ آبادانلق] ὄν. ἐργαλεῖα, σκεύη τεχνίτου, οἷον ξυλουργοῦ, κτίστου κτλ.: كاتبك ـی— τὰ ἐργαλεῖα τοῦ γραμματέως, ἤτοι μελανοδοχεῖον, κάλαμος, κονδυλομάχαιρον κτλ.

آوارکی } Π. **ἀϐαρε-γκὶ,** ἀφ. ἀλητεία, πλανητικὸς βίος, ὀκνηρία, ἀργία, νωθρότης· βλ. آواره .

آواره } Π. **ἀϐαρέ,** ἐπθ. ὁ μακρὰν τῆς οἰκογενείας του, πλάνης, ἀλήτης, ἐκπατρισθείς: كوكلم نيلـون — ر جای آسایشمی وار ὑπάρχει τόπος ἡσυχίας; τί νὰ κάμῃ **[νὲ ἐϊλεσὶν]** ἡ ἀλῆτις καρδία μου; § τυχοδιώκτης,ἀργός, ἄεργος, ὀκνηρός: اولدم—ايشمدن ἔγινα ἀργὸς ἀπὸ τὴν ἐργασίαν μου· ‖ كزمك — περιφέρομαι ἄεργος, περιπλανῶμαι.

آواره } Ιτ. **ἀϐάρα,** ἐπφ. ἀπομακρύνθητι! μακράν!

آوارەلك } T. **ἀϐαρε-λὶκ,**ἀφ.ἀλητεία, πλανητικὸς ἢ τυχοδιωκτικὸς βίος, ὀκνηρία, νωθρότης, ἀργία.

آواریه } Ιτ. **ἀϐαρία** [avaria] ὄν. ἀϐαρία, ἤτοι βλάϐη ἐν καιρῷ τοῦ πλοῦ γινομένη εἰς τὸ πλοῖον ἢ τὸ ἐν αὐτῷ πρὸς μεταφορὰν εὑρισκόμενον ἐμπόρευμα.

آواز } Π.**ἀϐάζ,**ὄν. φωνή, κραυγή, βοή: ی— چیقدیغی قدر باغردی ἐκραύγασεν ὅσον ἐξήρχετο ἡ φωνή του, ἤτοι ὅσον ἠδύνατο· ‖ ندن طولیور — ἀπὸ τὰς φωνάς του **[ἀϐαζινὲν]** δὲν δύναταί τις νὰ σταθῇ· ‖ — بلند ἀϐλὲν-ἀϐάζ, μεγαλόφωνος καὶ μεγαλοφώνως· § φήμη: دنیایی طوتدی — ἡ φήμη του κατέλαϐε τὸν κόσμον· βλ. καὶ آوازه .

آوازه } Π. **ἀϐαζ-έ,** ὄν. φωνή, κραυγή, βοή, φήμη: رعد ، — ἡ βοὴ τῆς βροντῆς.

اواسط } A. **ἐϐαϯὶϯ** [πλθ.τοῦ اوسط] ὄν. μέση, τὰ μέσα μηνὸς ἤτοι αἱ ἀπὸ τῆς 10 μέχρι τῆς 20 ἡμέραι: ی—نيسان τὰ μέσα Ἀπριλίου· § παραλήγουσα: كلمات — αἱ παραλήγουσαι τῶν λέξεων· βλ. اوائل καὶ اواخر .

آوال } Γλ. **ἀϐὰλ** [aval] ὄν. τριτεγγύησις, ἤτοι ὑπογραφὴ τρίτου προσώπου ἐν διαφόροις συμβολαίοις ἐμπορικοῖς καὶ ἰδίᾳ ἐν συναλλαγματικαῖς, δυνάμει τῆς ὁποίας ὑποχρεοῦται ὁ ὑπογραφόμενος εἰς τὴν ἐξαργύρωσιν, ἂν αὕτη δὲν γένηται ἐμπροθέσμως ἐκ μέρους τοῦ ἀποδεχθέντος τὸ συμβόλαιον ἢ τὴν συναλλαγματικήν.

اوامر } A. **ἐϐαμὶρ** [πλθ. τοῦ امر] ὄν. διαταγαί, ἐντολαί: عليه — ὑψηλαὶ διαταγαί· ‖ وارده — αἱ ἐλθοῦσαι διαταγαί· ‖ — الهيه θεῖαι ἐντολαί.

اوان } A. **ἐϐὰν** [πλθ. τοῦ آن] ὄν. στιγμαί, χρόνοι, καιροί: صباوتمده — κατὰ τοὺς χρόνους τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας.

آوان } A.**ἀϐάν·** λελανθασμένον ἀντὶ اوان βλ.

آواناق } T. **ἀϐανάκ,** ἐπθ. βλάξ, ἠλίθιος,εὐπιστος : آدم — ـی πόσον βλὰξ εἶναι! [Ἡ λέξις, κατὰ μὲν τὸ لهجه, τουρκικὴ ἐκ τοῦ آوغق **ἀϐουνμὰκ** ἀπατᾶσθαι,κατὰ δὲ τὸ هبقه لغت ابوالضيا ἀρμενικὴ· § βλ. καὶ هبقه .

آواناجه } T. **ἀϐανάκ-τϫa,** ἐπρ. ὡς βλάξ, βλακωδῶς,ἠλιθίως: سنه— طاوراندی προσηνέχθη βλακωδῶς **[ἀϐανάκτϫa-σηνa].**

آواناقلق } T. **ἀϐανακ-λὶκ,** ὄν. βλακεία, ἠλιθιότης, εὐπιστία : اچك — βλακείαν ποιῶ.

اوانی } A. **ἐϐανὶ** [πλθ. τοῦ انا **ἰνὰ**] ὄν. σκεύη, ἀγγεῖα: ـسم و زر—σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ· [ἡ γραφὴ آوانی λελανθασμένη].

اواه } A. **ἐϐϐὰχ** [ρζ آه **ἆχ**] ἐπθ. ὁ πολὺ ἀναστενάζων· ὁ πολὺ προσευχόμενος· ὁ λίαν εὐσπλαγχνος·ὁ ἔχων σταθερὰν πίστιν·[ἐπίθετον τοῦ Ἀβραὰμ ἐν τῷ Κορανίῳ.]

اوب } A. **ἔϐϯ,** ὄν. ἐπιστροφή· διεύθυνσις· ὁδός· διαμονή· ἕξις·[ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] : — صوب مكارم **ϫάϐϯ μεκϫαρὴμ-ἔϐϯ,** πρὸς τὸ εὐεργετικὸν μέρος [κ. λ. μέρος ἔνθα ἐδρεύει ἡ γενναιοδωρία]· § βλ. آئب .

اوب } T. **οὔϯ,** βλ. اوپ .

اوباء } Π.**ἐϐϯὰ** [πλθ. τοῦ وبا] ὄν. πανώλεις [νόσος].

اوبا } T. **ὀϯά,** βλ. اوبه .

اوبار } Π. **ὀϯὰρ** [προστ. τοῦ اوباشدن **ὀϯαϫτέν,** ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὁ καταβροχθίζων : —اژدهای مردم **ἐζϯεχάϊ μερϯὸμ-ὀϯάρ,** δράκων ἀνθρωποφάγος· § βλ. اوبور .

اوباش } A. **ἐϐϯὰϫ** [πλθ. τοῦ ἀχρήστου وبش **βεϯὲϫ**] ὄν. ἀνθρωποι τοῦ ὄχλου, ἀνάγωγοι, συρφετός, ἄτακτοι, κακοήθεις [τσαπκίνια]: محله—οἱ ἄτακτοι,οἱ ἀνάγωγοι τῆς συνοικίας·‖ايله—ر آلای μὲ ἕνα σωρὸν ἀναγώγων,ἤτοι τῆς κατωτάτης τάξεως τοῦ ὄχλου· βλ. ἐπόμ.

اوباشان } Π. **ἐϐϯαϫ-ὰν,** πλθ. τοῦ προηγ. βλ.

اوباشانه } Π. **ἐϐϯαϫαν-έ,** ἐπθ. ὀχλαγωγικός: — حركات ὀχλαγωγικὰ κινήματα.

اوبر } T. **ὀ-ϯὶρ,** ἀντ. ὁ ἕτερος, ὁ ἄλλος· βλ. او **ὅ,** ἐκεῖνος· βλ. καὶ اولری .

اوبروق } T. **ὀϯρούκ,** ὄν. βόθρος, λάκκος·§ ἐπθ. λακκώδης, κεχωσμένος, ἀνώμαλος: ر تراب—ἀγρὸς λακκώδης, ἀνώμαλος,

διορισμοῦ εἴς τινα θέσιν· || — ـر φιλῶ τὴν γῆν, προσκυνῶ, λατρεύω· [σημεῖον ὑποταγῆς καὶ ἐξευτελισμοῦ]· ‖— كلـ ال φιλῶ χεῖρας καὶ κράσπεδα, καθικετεύω, ἐκλιπαρῶ· || — اومو φιλῶ ὤμους· [σημεῖον φιλίας]· || — آياق φιλῶ πόδας· [σημεῖον βαθέος σεβασμοῦ]· || —ديز φιλῶ γόνατα [ἀνωτέρου]· || — كوز φιλῶ ὀφθαλμούς· [σημεῖον ἀγάπης, στοργῆς]· || — آغزيني φιλῶ τὸ στόμα τινός· [σημεῖον εὐχαριστίας ἕνεκα καλῆς εἰδήσεως]· || قوچق اوپوب φιλῶ καὶ περιπτύσσομαι, ἐναγκαλίζομαι·

اوپمه } T. **ὀπμέ,** ὄν. ἀπαρ. τὸ φιλεῖν, τὸ ἀσπάζεσθαι, ἀσπασμός· βλ. اوپمك.

اوپمه‌لك } T. **ὀπμε-λίκ,** ὄν. δῶρον διδόμενον ὑπὸ τοῦ πενθεροῦ τῇ νύμφῃ ὅταν τὸ πρῶτον ἴδῃ ἀσπάζεται τὴν χεῖρα αὐτοῦ: ويرمك—ال δίδω δῶρον κτλ.

اوپوش } T. **ὀποὺ** βλ. اوپش.

اوت } T. **ὄτ,** ὄν. χόρτον, βοσκή, φυτόν, βοτάνη: —قورو ξηρὸν χόρτον, ἄχυρον· || —يشيل χλόη, πόα· || —ى ـره σισύμβριον, κ. τερεόντι· || ى— كوچ **τσοροὺκ ὀτοῦ,** μελάνθιον [μαύρη μυρωδιά]· || ى—كدى νάρδος ἀγρία [γαλῆς χόρτον, γαλίοψις]· || ى— اوغل μελισσόχορτον· || ى—كوز φάρμακον διὰ τοὺς ὀφθαλμούς· || ى—بورون ταμβάκος [ρινὸς χόρτον· βλ. انفيه]· || ى—ـره پ ψύλλιον [βοτάνη ψύλλου]· || ى—صيچان ἀρσενικὸν [βοτάνη ποντικοῦ]· || جام ى— ψίλωθρον.

اوت } T. **ὄτ** [βλ. اود **ὀτ,** اودون] ὄν. πῦρ: —طاشى πυρίτης λίθος· ‖ى—آغز πῦρ τοῦ στόματος, ἤτοι πυρῖτις δι' ἧς δολοῦται τὸ πυροβόλον, δέλεαρ, κ. ἀγιζότι· || ى—طوپ σπατάλη ἰδίᾳ δημοσίων χρημάτων· βλ. καὶ طوپ.

اوت } T. **ὄτ** [λ. ἀρχ.] ὄν. δηλητήριον.

اوت } T. **ἔβετ** [κατὰ τὸ لهجه κυρίως اووات ἢ اوكات] ἐπρ. ναί· μάλιστα: افندم — μάλιστα κύριε· || اولدر — ναί, οὕτως ἔχει.

اوتاد } A. **ἐβτὰτ** [πλθ. τοῦ وتد **βετὲτ**] ὄν. πάσσαλοι, κίονες: الارض — **ἐβτάτδ-ἄρζ,** οἱ κίονες τῆς γῆς, ἤτοι τὰ ὄρη· ‖البلاد — **ἐβτάτδ-λ-πιλάτ,** οἱ κίονες τῶν πόλεων, ἤτοι οἱ ἀρχηγοὶ τῶν λαῶν, τῶν φυλῶν· ‖ الفم —**ἐβτάτδ-λ-φὲμμ,** οἱ κίονες τοῦ στόματος, ἤτοι οἱ ὀδόντες.

اوبروقلق } T. **ὀπρουκ-λούκ,** ὄν. ἀνωμαλία τόπου πλήρους βόθρων καὶ λάκκων, κακοτοπία.

اوبرولامق } T. **ὀπρου-λαμὰκ** [اوبروق] ρμ. οὐδ. γίνομαι λακκώδης, ἀνώμαλος, πληροῦμαι βόθρων, λάκκων· [λέγεται ἐπὶ ἀγρῶν, ἢ ἐν γένει ἐπὶ ἐδάφους γῆς].

اوبك } T. **ὀπέκ,** ὄν. σωρός: اوتوردى —— خلق ὁλαὸς ἐκάθησε κατὰ σωρούς, ὁμίλους.

اوبور } T. **ὀπούρ,** ἐπθ. λαίμαργος, ἀδηφάγος· βλ. اوبار καὶ جبور آبور.

اوبورلق } T. **ὀπουρ-λούκ,** ὄν. λαιμαργία, ἀδηφαγία.

اوبوز } Γλ. **ὀπούζ,** ἢ اوبوس **ὀπούς** [obus] ὄν. ὀβούζιον, βόμβα, ὅλμος· βλ. خمباره.

اوبه } T. **ὀπά,** ὄν. εἶδος σκηνῆς ταταρικῆς διηρημένης εἰς διαμερίσματα· § οἰκογένεια νομαδικὴ κατοικοῦσα ἐν τοιαύτῃ σκηνῇ.

اوپ } T. **οὔπ,** μόριον ὅπερ προτασσόμενον ἐπιθέτων τινῶν ἀρχομένων ἀπὸ او καθίστησιν αὐτὰ ὑπερθετικά· ὡς اوزون اوپ **οὔπ οὐζούν,** μακρότατος· βλ. اپ, **ἔπ,** ايپ **ἴπ.**

اوپدرمك } T. **ὀπ-τὅρ-μὲκ** ρμ. μτδ. ἀφίνω ἢ βάλλω τινὰ ἢ δίδω νὰ φιλήσῃ ἢ ἀσπασθῇ τι [δοτ. αἰτ.]: —ال يرينه δίδω ἢ ἀφίνω τινὶ τὴν χεῖρα ν' ἀσπασθῇ· || —يرى ἀνατρέπω, καταβάλλω τινά [τὸν κάμω νὰ φιλήσῃ τὴν γῆν].

اوپرا } Ιτ. **ὄπερα,** [opéra] ὄν. μελόδραμα.

اوپش } T. **ὀπὸς** [ἐκ τοῦ كمك اوپ] ἀφ. τὸ φιλεῖν, φίλημα, ἐναγκαλισμός.

اوپشدرمك } T. **ὀπ-δότρ-μέκ,** ρμ. μτδ. βάλλω δύω ἢ περισσοτέρους νὰ φιληθῶσι, νὰ συμφιλιωθῶσι, συμφιλιόνω [αἰτ.].

اوپشمك } T. **ὀπ-δὸ-μέκ,** ρμ. ἀλλ. ἀσπάζεσθαι, ἐναγκαλίζεσθαι ἀλλήλους, συμφιλιοῦσθαι.

اوپلمك } T. **ὀπ-δλ-μέκ,** ρμ. πθ. φιλεῖσθαι, εἶναι ἀσπαστόν: ال اوپيلير آدمدر **ἐλὶ ὀπδλὸρ ἀτέμτιρ,** ἄνθρωπος οὗ ἡ χεὶρ φιλεῖται, εἶναι ἀσπαστή. ἤτοι ἄνθρωπος ἁξιοσέβαστος.

اوپمك } T. **ὀπ-μέκ,** ρμ. μτδ. φιλῶ, ἀσπάζομαι [αἰτ.]:—ال φιλῶ χεῖρα εἰς σημεῖον σεβασμοῦ, ἢ πρὸς λῆψιν ἀδείας ἢ καὶ

اوتار } A. **ἐβτὰρ** [πλθ. τοῦ وتر **βετὲρ**] ὄν. χορδαὶ τόξου, μουσικοῦ ὀργάνου· χορδαὶ [Γεωμ.] : —ازلر اهتزاز παλμὸς ἢ δόνησις χορδῶν.

اوتارمق } T. **ὀτ-αρμάκ,** ρμ. μτδ. ἄγω, ὁδηγῶ εἰς βοσκήν, βόσκω πρόβατα κτλ. [αἰτ.]· βλ. اوتلامق.

اوتاغ } T. **ὀτὰγ** ἢ اوتاق **ὀτάκ,** ὄν. σκηνὴ μεγάλη ἐξόχου προσώπου ἢ βασιλέως: —همايون σκηνὴ αὐτοκρατορική. [Κατὰ τὸ لهجه ἐκ τῆς αὐτῆς ρίζης τοῦ اوط **ὀτᾶ** δωμάτιον, اوتورمق **ὀτουρμὰκ** κάθησθαι, ἢ τοῦ اوت πῦρ, ἤτοι μέρος ἔνθα ἀνάπτεται πυρά].

اوتاجى } T. **ὀτακ-τσή,** ὄν. ὁ κατασκευαστὴς σκηνῶν, ἢ ὁ στήνων τοιαύτας.

اوتاندرمق } T. **οὐταν-τηρ-μάκ,** ρμ. μτδ. κάμνω τινὰ νὰ ἐντρέπηται, νὰ ἐρυθριᾷ, καταισχύνω [αἰτ.] : جهالت آدمى اوتاندرر ἡ ἀμάθεια καταισχύνει τὸν ἄνθρωπον [τὸν κάμει νὰ ἐρυθριᾷ]· § προξενῶ αἰσχύνην εἰς τοὺς οἰκείους καὶ συγγενεῖς δι' ἀνοικείου πράξεως· § καθυποχρεῶ τινα διὰ μεγάλης χάριτος.

اوتاندريجى } T. **οὐταν-τηρηδζή,** ἐπθ. ὁ προξενῶν αἰσχύνην· βλ. προηγ.

اوتانش } T. **οὐταν-ήτς,** [ἐκ τοῦ اوتانق] ἀφ. αἰσχύνη, αἰδώς, ἐντροπή, συστολή.

اوتانغاج } T. **οὐταν-γκάδζ,** ἐπθ. αἰδήμων, δειλός, συνεσταλμένος, αἰσχυντηλός.

اوتانغاجلق } T. **οὐταν-γκαδζλὰκ,** αἰδημοσύνη, συστολή, δειλία.

اوتانغان } T. **οὐταν-γὰν** [λ. ἀρχ.] ἐπθ. αἰδήμων, συνεσταλμένος, δειλός.

اوتانق } T. **οὐταν-ὰκ,** βλ. اوتانيق.

اوتانماز } ἢ اوتانمز T. **οὐταν-μὰζ** [γ' πρόσ. τοῦ ἐνεστ. τοῦ اوتانمق ἢ μὴ αἰσχύνεσθαι, ἀποφατικοῦ τοῦ اوتانق] μτχ. καὶ ἐπθ. ὁ μὴ αἰσχυνόμενος, ἀναίσχυντος, ἀναιδής: —يوز πρόσωπον ἀναίσχυντον, ἀναιδές.

اوتانمق } T. **οὐταν-μὰκ** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ اوت πῦρ· βλ. καὶ اود αἰδώς·] ρμ. οὐδ. αἰσχύνομαι, ἐρυθριῶ, ἐντρέπομαι, συστέλλομαι [دن]: بوندن اوتانيورم αἰσχύνομαι, συστέλλομαι ἐκ τούτου· || چوق اوتاندم πολὺ ἠσχύνθην, συνεστάλην· ‖اوتانمزمسين οὐκ αἰσχύνῃ;

اوتانمه } T. **οὐταν-μά,** ὄν. ἀπαρ. τὸ αἰσχύνεσθαι, αἰδώς, αἰσχύνη, συστολή : دن— **οὐτάνμα-τὰν,** ἀναιδῶς, ἀσυστόλως.

اوتانه‌جق } T. **οὐταν-αδζὰκ** [γ' πρόσ. τοῦ μέλλ. τοῦ اوتانق] ἐπθ. ὁ προξενῶν αἰσχύνην· πρόσωπον ἢ πρᾶγμα ἐκ τοῦ ὁποίου δύναταί τις νὰ αἰσχύνηται, συστέλληται· ὁ μὴ οἰκεῖος· πρόσωπον ὅπερ δέον νὰ ὑποδεχθῇ τις μετά τινος ἐθιμοτυπίας : شى—πρᾶγμα πρόξενον αἰσχύνης· ‖آدم—ἄνθρωπος ὃν αἰσχύνεταί τις, ἐκ τοῦ ὁποίου συστέλλεται· ὁ μὴ οἰκεῖος.

اوتانيجى } T. **οὐταν-ηδζή** [اوتانق] ἐπθ. αἰδήμων, ἐντροπαλός, αἰσχυντηλός, συνεσταλμένος· βλ. اوتانغاج, اوتانيق.

اوتانيش } T. **οὐταν-ήτς,** βλ. اوتانش.

اوتانيق } T. **οὐταν-ὰκ** [اوتانق] ἐπθ. αἰδήμων, ἐντροπαλός.

اوتانيقلق } T. **οὐταν-κλὰκ,** ὄν. αἰδημοσύνη.

آوتدرمق } T. **ἀβουτ-τουρ-μάκ,** ρμ. διάμ. διασκεδάζω ἢ καταπραΰνω τὸν παῖδα διὰ τῆς τροφοῦ, ἢ δι' ἄλλου, χορεύων ἢ λέγων λόγους τοῦ ἀέρος· § μτφ. βαυκαλίζω τινὰ δι' ἀπατηλῶν ἐλπίδων, ἀπατῶ [αἰτ.]: —چوجغى διασκεδάζω τὸν παῖδα κτλ.

اوتديرمك } T. **ὀτ-τὅρ-μέκ,** ρμ. διάμ. κάμνω τὸν ἀλέκτορα, τὸ κανάριον ἢ ἄλλο πτηνὸν νὰ κελαδήσῃ [αἰτ]· § παίζω αὐλόν, τύμπανον ἢ ἄλλο μουσικὸν ὄργανον [αἰτ.]: — دودوك παίζω αὐλόν· § κάμνω νὰ ἀντηχήσῃ τὸ ὄρος κτλ. [αἰτ.].

اوتراق } T. **ὀτουράκ,** اوترمق **ὀτουρμάκ·** βλ. اوتوراق, اوتورمق.

اوتره } T. **ὀτρέ,** βλ. اوتورى **ὀτδρδ.**

اوتش } T. **ὀτ-τὅς** [ἐκ τοῦ كمك اوت] ὄν. κελάδημα πτηνῶν· ἀντήχησις.

اوتشمك } T. **ὀτ-τὸ-μέκ,** ρμ. ἀλλ. συγκελαδεῖν [ἐπὶ πολλῶν πτηνῶν].

اوتل } Γλ. **ὀτὲλ** [hôtel] ὄν. ξενοδοχεῖον.

اوتلاتديرمق } T. **ὀτ-λαττηρμάκ,** ρμ. διαμ. βάλλω τινὰ νὰ βοσκήσῃ τὰ ποίμνια [δοτ. αἰτ.]: —حيواناتى يرينه βάλλω τινά νὰ βοσκήσῃ τὰ ζῶα.

اوتلاتمق T. **ὀτ-λατμάκ,** ρμ. μτδ. ὀδηγῶ τὰ ζῶα εἰς νομήν, βόσκω τὰ ποίμνια [αἰτ.].

اوتلاق T. **ὀτ-λάκ,** ὄν. βοσκή, νομή, λειμών, λειβάδιον· βλ. καὶ اوتلق.

اوتلاقیه T.**ὀτλακ-ηγὲ** [βαρβαρισμός, ἤτοι λέξις σχηματισθεῖσα ἐκ τῆς τουρκ. اوتلاق δι' ἀραδικῆς καταλήξεως τοῦ θηλυκοῦ ي نهگ·] ὄν. δικαίωμα βοσκῆς, ἤτοι φόρος εἰσπραττόμενος ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως λόγῳ ἐνοικίου βοσκῆς.

اوتلامق T. **ὅτ-λαμάκ** [اوت χόρτον] ρμ. οὐδ. βόσκω: اوتلایور قوزی τὸ ἀρνίον βοσκει· § [μτφ.] πάσχει ἄγνοιαν δεινήν· τὸ ἡμέτερον βόσκει· § βλ. καὶ ἐπόμ.

اوتلامق T.**ὀτ-λαμάκ** [اوت πῦρ] ρμ. μτδ. καίω, πυρπολῶ· § βλ.. καὶ προηγ.

اوتلانمق T. **ὀτ-λανμάκ,** ρμ. οὐδ. βόσκω § ρμ, παθ. τρώγεσθαι, ἐπὶ βοσκῆς τρωγομένης ὑπὸ τῶν ποιμνίων.

اوتلجی T. **ὀτελ-ὄζί,** ὄν. ξενοδόχος.

اوتلق T. **ὀτ-λοὺκ,** ὄν. τόπος πλήρης χόρτου, βοσκή, νομή, λειμών· βλ.قلاق اوتلاق.

اوتلق T. **ὀτ-λοὺκ** [اوت πῦρ] ὄν.λεπτὴ πυρῖτις κατάλληλος πρὸς δέλεαρ τοῦ πυροβόλου, πυριτόκονις.

اوتلکن T. **ὀτλεγέν,** ὄν. ὄνομα πτηνοῦ, ἤτοι εἶδος ψαρὸς [ψαρωνίου] μικροῦ καὶ μέλανος. اوتلاکن ἢ اوتلقن

اوتلکو T. **ὀτλεγκιὸ,** ὄν. ὄνομα πτηνοῦ, ἤτοι εἶδος γυπὸς στρεφομένου πολὺ κατὰ τὴν πτῆσιν,

اوتلمك T. **ὀτ-ὅλ-μὲκ** ἢ **ὀτ-ὅλ-μὲκ** [βλ. اوتمك καὶ **ὀτ-μὲκ**] ρμ. πθ. νικῶμαι ἐν τῷ παιγνίῳ· § βλ. اوتلق καὶ اوتلمك.

اوتلمك T. **ὀτ-λε-μέκ,** ρμ.οὐδ. κελαδῶ, ᾄδω· βλ.. اوتمك καὶ **ὀτ-μέκ.**

اوتلو T.**ὀτ-λοὺ,** ἐπθ.χλοώδης, ποώδης, χορτομανής· || بغه — **ὀτλοὺ-πταγά,** φρῦνος.

اوتلهمك T. **ἐβετ-λεμέκ,** ρμ. οὐδ. λέγω πολλὰ ναὶ ναὶ χωρὶς νὰ κάμω τι, ἢ χωρὶς νὰ προσέχω εἰς τοὺς λόγους· συνεκδ. χλευάζω, πειςματόνω· βλ. καὶ ايوتمك.

آوتمق **ἀβοὺτ-μὰκ** [βλ. آومق] ρμ. μτδ. καθησυχάζω ἢ διασκεδάζω τὸν παῖδα χορεύων ἢ διὰ λόγων· μτφ.βαυκαλίζω δι' ἀπατηλῶν ἐλπίδων, ἀπατῶ· [αἰτ.]: — چوجغی καθησυχάζω τὸν παῖδα

اوتمق T. **οὐτ-μάκ,** βλ. یوتمق καὶ ἐπόμ.

اوتمك **ὀτ-μὲκ** ἢ **ὀτ-μέκ,** ρμ. μτδ. ὑπερβαίνω, περνῶ, νικῶ,κερδίζω ἐν τῷ παιγνίῳ [αἰτ.].

اوتمك **ὀτ-μέκ,** ρμ. οὐδ. κελαδῶ : — بلبل ἡ ἀηδὼν ᾄδει· || — خروس ὁ ἀλέκτωρ ᾄδει [ἐξημερόνει]· || — قولاقلر τὰ ὦτα βομβοῦσι, βούζουν· § ἀντηχῶ [ὁ θόλος ἢ κενόν τι]·§ طورمق اوتوب φλυαρῶ, λέγω πολλά, ἀνοηταίνω· βλ. یوتمق.

اوتمه T. **ὀτμέ,** ὄν. ἀπαρ. τὸ κελαδεῖν, κελάδημα, ἀντήχησις, φλυαρία.

اوتو T. **ὀτὸ,** ὄν. σιδήρωμα, ἤτοι στίλβωσις ὑφάσματος ἢ ἐνδύματος, ἢ καθάρισις δέρματος ὡς ποδῶν προβάτου, κοινῶς πατσάδων κτλ.· § σίδηρον, ἤτοι τὸ ἐργαλεῖον δι' οὗ σιδηροῦσι, στιλβοῦσι τὰ ὑφάσματα, τὰ περιλαίμια, τὰ ἐνδύματα κτλ. ἢ καθαρίζουσι τὰς τρίχας τῶν πατσάδων. اوتو ἢ اوتی

اوتوجی T. **ὀτὸ-ὄζὸ,** ὄν. σιδηρωτής, στιλβωτὴς ὑφασμάτων, ἀσπρορρούχων, ἐνδυμάτων·§ ὁ καθαρίζων τοὺς πόδας[πατσάδες] τοῦ προβάτου ἀπὸ τῶν τριχῶν καὶ προπαρασκευάζων πρὸς φαγητόν.

اوتوجیلك T. **ὄτὸ-ὄζὸλὸ́κ,** ὄν. τὸ ἔργον τοῦ σιδηρωτοῦ, ἢ τοῦ καθαρίζοντος τοὺς πατσάδες· βλ. اوتوجی.

اوتوراق T. **ὀτουρ-ὰκ** [اوتورمق] ὄν. μέρος διὰ κάθισμα, κάθισμα ὡς καθέδρα, σοφᾶς κτλ. : — تخته‌سی ἐδώλιον κωπηλάτου· § ἀγγεῖον τῆς νυκτὸς [καθίκι]· § یری — ἕδρα, πρωκτός·||اتلری—γλουτοί, κωλομέρια· § σταθμός, ἀνάπαυσις κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν ἰδίᾳ στρατοῦ : ایکمك — κάμνω σταθμόν, σταματῶ, μένω·§ ἀπόμαχος, συνταξιοῦχος· [ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ ἀντικατέστη σήμερον διὰ τῆς λ. متقاعد.

اوتوراقلق T. **ὀτουρακ-λήκ,** ὄν. σύνταξις ἀπομάχου· [σήμερον متقاعدلق].

اوتوراقلو T. **ὀτουρακ-λή,**ἐπθ. اوتوراقلی ἢ καλῶς τοποθετημένος· § σταθε-

ρός, στερεός, ἀκίνητος· § [μτφ.] θετικός, βέβαιος, σπουδαῖος, περιεσκεμμένος.

اوتورتمق T. **ὀτουρ-τ-μάκ,** ρμ. μτδ. καθίζω, ἐνθρονίζω, ἐγκαθιστῶ τινα εἴς τινα τόπον, κατοικίζω· βάλλω τὸ ζῶον νὰ καθήσῃ· καθίζω τὸ πλοῖον εἰς τὰ ρηχά· τοποθετῶ, προσηλόνω ἀδάμαντας, ἢ πολυτίμους λίθους, κοσμῶ διὰ τοιούτων λίθων [αἰτ.].

اوتورتمه T.**ὀτουρτμά,**ὄν.ἀπαρ.βλ..اوتورتمق. § ὄν. λίθος πολύτιμος,προσηλωμένος, καθιστὸς εἴς τι κόσμημα· § سی — بادنجان φαγητὸν ἀπὸ μελιτζάνας μὲ κπϊμά, κομμένας στρογγύλας καὶ καθιστάς·§ سی — قباق φαγητὸν ἀπὸ κολοκύνθια ὡς ἀνωτέρω.

اوتوردلمق T. **ὀτουρ-τουλ-μάκ,**ρμ.πθ.ἐνθρονίζομαι,τοποθετοῦμαι,προσηλοῦμαι.

اوتورش T. **ὀτουρ-ούὺς** [اوتورمق] ἡ κατάστασις ἢ ὁ τρόπος τοῦ κάθησθαι· στάσις ἢ θέσις τοῦ καθημένου, κ. καθησιά : ده ير اتمك يرى—εἰς τὴν καθησιάν του [ὅταν καθήσῃ εἰς τὴν τράπεζαν] τρώγει ἕνα ἄρτον.

اوتورشمق T. **ὀτουρ-ουὸ-μάκ,** ρμ. ἀλλ. κάθημαι ὁμοῦ μετ' ἄλλου, συγκάθημαι· § κατευνάζομαι, κοπάζω [τρικυμία].

اوتورغان T. **ὀτουρ-γὰν** [اوتورمق] ἐπθ. ὁ καθήμενος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ μὴ κινούμενος, ἑδραῖος, καθιστικός: — کسه‌لرده باسور علتی ظهور ایدر εἰς τοὺς καθιστικοὺς ἀνθρώπους ἐνσκήπτει ἡ νόσος τῶν αἱμορροΐδων.

اتورلمق T. **ὀτουρ-ουλ-μάκ,** ρμ. πθ. [ἐπέχει θέσιν ἀπροσώπου] τὸ κάθησθαί τινα : اوتورلماز یورایه ἐδῶ δὲν κάθηται τις, ἢ δὲν δύναται νὰ καθήσῃ.

اوتورمق T. **ὀτουρ-μὰκ** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ اولترمق καὶ τοῦτο ἐκ τοῦ اولمق] ρμ. οὐδ.κάθημαι,διαμένω,κατοικῶ [τῇ ده]· συνεκδ. δὲν ποιῶ ἐργασίαν, ἀργῶ· κατακάθημαι [ἐπὶ οἰκοδομῶν]· κατασταλάζω [ἐπὶ ὑγρῶν]· κάθημαι, ἐξοκέλλω [ἐπὶ πλοίων] : كي اوتوریورز اوغلنده καθήμεθα ἐν Σταυροδρομίῳ·|| [δοτ.]: سفره‌یه اوتوردی ἐκάθησεν εἰς τὴν τράπεζαν·|| — آشاغی κάθημαι κάτω, ἀναπαύομαι, ἀμεριμνῶ·|| —اکری κάθημαι πλαγίως [στραβοκάθημαι] παραβαίνω τοὺς κανόνας τῆς ἐθιμοτυπίας, φέρομαι ἀπρεπῶς· || — طوغری κάθημαι ὀρθῶς, εὐπρεπῶς·||—قان یاوشمایوزلانیر [τὸ αἷμα σκοτόνεται, κάθηται]·—قلوچقه‌یه اوتوردم, κλωσσῶ [ἡ ὄρνις]· μτφ. μένω πάντοτε εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν [κάθημαι στ'αὐγά μου]·||كول —اوزره κάθημαι ἐπὶ τῆς τέφρας, περιέρχομαι εἰς ἐσχάτην ἔνδειαν.

اوتوری ἢ اوتری T. **ὀτθρὸ** [κατὰ τὸ لهجه κυρίως اوتکاری] πρόθ. ἐξ αἰτίας, ἕνεκα, διά [τῆ دن]: —یوزدن ἐξ αἰτίας τούτου· || — ندن ἕνεκα τίνος; δια τί;

اوتوری T. **ὀτθρὸ,** ἢ اوتره **ὀτρὲ** [ἀραβ. ضمه] ὄν. τὸ ὄνομα τοῦ χαρακτὴρ ἤτοι τοῦ φωνητικοῦ σημείου [ُ], ὅπερ τιθέμενον ἄνωθι γράμματός τινος δεικνύει μίαν τῶν ἐξῆς τεσσάρων φωνῶν: **ο, ου,** ὁ [γλ. eu], ὅ [γλ. u]·βλ. اوستون καὶ اسره § — ایکی **ikì ὀτθρὸ,**ἤτοι τὸ ὄνομα τοῦ φωνητικοῦ σημείου [ِ], ὅπερ τιθέμενον ἐν τέλει ἀραβικῶν μόνον λέξεων δεικνύει τὴν φωνὴν **ουν, ὅν** [βλ. تنوین].

اوتوز T. **ὀτούζ,** ὄν. ἀρθ. τριάκοντα: ر — τριάκοντα καὶ εἷς, ἢ τὸ γνωστὸν χαρτοπαίγνιον τριανταμία· || ده ر — ἓν τριακοστόν· || نده — اوچ **οὔτε ὀτουζουντά,** εἰς τὰ τρὶς τριάκοντα [εἶναι], ἤτοι ἐννενηκοντούτης.

اوتوزر T. **ὀτουζ-έρ,** ἀριθ.ἀνὰ τριάκοντα· ἕκαστος ἀνὰ τριάκοντα.

اوتوزلامق T. **ὀτουζ-λαμάκ,** ρμ. οὐδ. φθάνω τὸ τριακοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας.

اوتوزلق T. **ὀτουζ-λούκ,** ἐπθ. ὁ συγκείμενος ἢ ὁ περιέχων τριάκοντα· ὁ ἀξίας τριάκοντα παράδων· ὁ ἡλικίας τριάκοντα ἐτῶν: ر آدم—ἄνθρωπος τριακοντούτης.

اوتوزلی T. **ὀτουζ-λοῦ,** ἐπθ. ὁ ἔχων ἢ περιέχων τριάκοντα, ὁ ἐκ τριάκοντα συγκείμενος.

اوتوزنجی **ὀτουζ-ουνδζού,** ἀριθμ. τακτ. τριακοστός, ἡ, ὄν.

اوتوسز ἢ اوتوسز T. **ὀτθ-σθζ** ἐπθ. ἀσιδήρωτος, ὁ μὴ σιδηρωθεὶς [ὕφασμα, ἀσπρόρρουχον, περιλαίμιον κτλ.].

اوتوش T. **ὀτθ́ς** βλ. اوتش.

اوتولتمك T. **ὀτθ-λετμέκ,** ρμ. μτδ. βάλλω τινὰ νὰ σιδηρώσῃ ὑφάσματα, ἀσπρόρρουχα κτλ.[δοτ. αἰτ.]· § τὸ ζῶον ἢ ὁ ἄνθρωπος ἐξ ἀπροσεξίας ἀφίνει νὰ καῶσιν αἱ τρί-

χες του, περικαίω, κ. τσουρόνω, τσουρουφλίζω, πυροκαίω [δοτ. αἰτ.].

اوتولمك ἡ اوتولمق T. **ὀτσ-λεμέκ,** ρμ.μτδ. σιδηρόνω ὑφάσματα, ραφάς, ἀσπρόρρουχα κτλ. περικαίω τὰς τρίχας ζώου ἢ δέρματος,κ. τσουρόνω, τσουρουφλίζω [αἰτ.]: —طاق περικαίω τὰς τρίχας ὄρνιθος, τσουρόνω· || —پاچه περικαίω τὰς τρίχας ποδὸς ἀρνίου ἢ προβάτου· § ἀνατάσσω, ἤτοι βάλλω εἰς τὴν θέσιν του μέλος ἐξηρθρωμένον ἢ τεθραυσμένον.

اوتولنمك T. **ὀτσ-λενμέκ,** ρμ. πθ. ἢ οὐδ. σιδηροῦμαι [ὕφασμα, ἀσπρόρρουχον, κτλ.] § περικαίομαι τὰς τρίχας, ἢ τὸ δέρμα ἐκ τῆς προσεγγίσεως φλογὸς ἢ πυρός, κ. τσουρουφλίζομαι: صاچلرم اوتولندی περιεκάησαν αἱ τρίχες μου·||يوزم اوتولندی τὸ πρόσωπόν μου περιεκάη· || صوبه طوقنور طوقنماز سترمك اتکی اوتولندی μόλις ἤγγισεν εἰς τὴν θερμάστραν, περιεκάη τὸ κράσπεδον τοῦ ἐπανωφορίου μου.

اوتومه T. **ὀτσ-μέ,** ὄν. κόκκοι σίτου νωποῦ πεφρυγμένοι, ὀπτοί· βλ. فريك .

اوتون T. **ὀτσὸν** [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ اوتمك περνῶ] ὄν. συγγνώμη, χάρις.

اوته T. **ὀτσὲ** ὄν. [اوتمك περνῶ] ὄν. ἢ ἐπρ. τὸ πέραν, τὸ ἐκεῖ,τὸ ἐκεῖθεν, τὸ ἐπέκεινα μέρος· [ἀντιθ. يری **πέρι**]: —دكزك سی τὸ ἐκεῖθεν τῆς θαλάσσης· || —وارمق سنه προχωρῶ ἐκεῖθεν, ὑπερβαίνω τὰ ὄρια, τὸ μέτρον· || —يه کیت ὕπαγε πρὸς τὰ ἐκεῖ· || —ده ἐκεῖ [ἐπὶ στάσεως· || —دنبری **ὀτσε-ὲὲν πέρι,** ἀνέκαθεν· § [ἐπθ.] ὁ, ἡ, τὸ πέραν, ἐκεῖθεν, παρελθών : ايرماغك —ياقه سی ἡ ἐκεῖθεν ὄχθη τοῦ ποταμοῦ· || كون — τὴν παρελθοῦσαν ἡμέραν, προχθές, πρὸ ἡμερῶν, προλαβόντως· § يری — τῆδε κἀκεῖσε, ἢ διάφορα πράγματα, κ. τοῦτα κεῖνα : يری — اچمك ἐπιχειρῶ ἢ κάμνω διάφορα, μηχανεύομαι· || اچمك — سنی يری **ὀτσεσινὶ πέρὶ ἐτμέκ,** μεταχειρίζομαι ὅλα τὰ δυνατὰ μέσα, πάντα λίθον κινῶ·|| الق يری — ἀγοράζω ὀψώνιά τινα [τοῦτα κεῖνα], ποιῶ προμηθείας τινάς.

اوته کی T. **ὀτσε-κί,** ἐπθ. ὁ, ἐκεῖ, ὁ ἄλλος: — ايش ἡ ἄλλη ὑπόθεσις· || كون —τὴν προλαβοῦσαν ἡμέραν, προλαβόντως· || يرکی — **ὀτσεκὶ πέρικί,** ὁ μὲν ὁ δέ, ὁ εἷς ὁ ἄλλος· βλ. يرکی **πέρικί** .

اوتی T. **ὀτσὸ,** اوتمك **ὀτσ-λεμέκ,** βλ. اوتو, اوتولمك .

اوثان A. **ἐθσὰν** [πλθ. τοῦ وثن **βεσὲν**] ὄν. εἴδωλα: —كسر θραῦσις τῶν εἰδώλων.

آوج T. **ἀθοὺὸζ** [κυρίως چوآ **ἀθούτς**], ὄν. τὸ κοῖλον τῆς παλάμης, κ. φοῦκτα· συνεκδ. δράξ: اچمی — παλάμη·|| ادم — بر μία δρὰξ ἀνθρώπων, ὀλίγοι· || — — κατὰ δράκας, ἤτοι ἄφθονος, ἀφθόνως· || طولوسی — δραγμή, κ. φουχτιά· || آچق — ἀνοίγω τὴν παλάμην, ἐπαιτῶ·|| كيدشمك — τρώγει ἡ παλάμη,ἤτοι θὰ λάβῃ χρήματα· || الامق نی — λείχει τὴν παλάμην του **[ἀθουὸζου-νοῦ],** συνεκδ. στερεῖται·|| الده—ده يوق δὲν ἔχει τίποτε ἐν τῇ χειρί,ἐν τῇ παλάμῃ [πτωχός, πτωχεία]·|| صيغمق — ه الله χωρῶ εἰς τὴν χεῖρα, εἰς τὴν παλάμην, εἶμαι εὐπειθής, πειθήνιος: صيغماز — ه الله εἶναι ἀδάμαστος, ἀτίθασος, φιλοπαίγμων, ζωηρός, κ. σερπετὸς [ἐπὶ παίδων].

اوج A. **ἔθὸζ,** ὄν. κορυφή· [ἀστρ.] ἀπόγειον· ἡ ἀνωτάτη ὕψωσις ἢ ἀπομάκρυνσις ἀστέρος ἀπὸ τῆς γῆς·[ἀντιθ. حضيض περίγειον]· § μτφ. τὸ ἄκρον ἄωτον: —ن حضيض خاكده سن ἐγὼ ἐν τῷ περιγείῳ τοῦ χοός, σὺ ἐν τῷ ἀπογείῳ τῆς ἀκαταδεξίας εἶσαι·|| —بالای τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς προόδου· || —هوا τὰ ἀνώτατα στρώματα ἢ ζώνη τῆς ἀτμοσφαίρας.

اوج T. **ὄθὸζ,** ὄν. ἐκδίκησις· στοιχεῖμα: — الق λαμβάνω ἐκδίκησιν, ἐκδικοῦμαι· || —طوتمق στοιχηματίζω.

اوج T. **οὐὸζ,** ὄν. ἄκρα, αἰχμή, ἄκρον, τέλος: ی—پرماق ἄκρον δακτύλου· || همه ی— ἄκρον μαστοῦ, θηλή· || —ی دنیانك بر τὸ ἄκρον τοῦ κόσμου [μεμακρυσμένος τόπος]· || ی—ايكنه αἰχμὴ βελόνης· || ی—باقدی اله کوز εἶδε μὲ τὸ ἄκρον τοῦ ὀφθαλμοῦ· || ی—قلم αἰχμὴ καλάμου· || ی — ايپ ἄκρον σχοινίου, λαβή : ی—ويرمك ايپ δίδω λαβήν, ἀφορμήν· || طمع —ندن **ταμὰ οὐὸζουνὲέν,** ἐξ ἁπλοστίας, ἐκ φιλαργυρίας·||ی—باش προσκεφάλαιον : —باشمك ἀπ' ἄκρου دیکدی طوردی προσηλώθη ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς μου **[ὀὸζσνὲ]** καὶ ἔμεινε· || ه—دن — ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον· || ی بوجاغی يوق — δὲν ἔχει ἄκρον καὶ γωνίαν, ἐκτεταμένος, ἀπέραντος· || ی — اورتهسی يوق δὲν ἔχει ἄκραν καὶ μέσην,ἄνω κάτω, ἀνώμαλος, ἀσυνάρτητος λόγος·|| ی بولمق — εὑρίσκω τὸ ἄκρον **[οὐὸζουνού],** τὸν μίτον τῆς ὑποθέσεως, ἤτοι ἐνδείξεις δι' ὧν δύναταί τις

νὰ φθάσῃ εἰς ἀποτέλεσμα·|| —ی قاچرمق — χάνω τὸν μίτον τῆς ὑποθέσεως· || —ی التنه قاچرمق — χρεωκοπῶ, πτωχεύω· || —ويرمك ἐμφανίζομαι, φυτρόνω, ἢ δίδω λαβήν.

اوجا ἢ اوجه T.**οὐὸζ-ὰ** [ج اوج ἄκρον] ὄν. κόκκυξ· βλ يزدم .

اوجاع A.**ἐθὸζὰ** [πλθ. τοῦ وجع **βεδὸζὰ**] ὄν. πόνοι: —شديده πόνοι σφοδροί·|| —كاسره ὀστεοκοπία [νόσ.].

اوجاق T. **ὀὸζάκ,** ὄν. ἑστία, γωνία, θερμάστρα, ἑστία τῶν σιδηρουργῶν καὶ μεταλλουργῶν, χωνευτήριον: ی—ديمرجی σιδηρουργεῖον· || ی — كرج ἑστία ἢ χωνευτήριον ἀσβέστου·||ی—قهوه ἑστία καφεψοῦ·|| —چكمكلری γρύλλος ὁ οἰκιακὸς [ἐντμ.]· || —ه دوشمك ζητῶ ἄσυλον, καταφύγιον, προστασίαν· || —ه انجير φυτεύω σῦκα εἰς τὴν ἑστίαν, ἤτοι καταστρέφω οἰκογένειαν· || —سوندرمك σβύνω ἑστίαν, καταστρέφω οἶκον· § μεταλλεῖον: طاش ی — λατομεῖον· § λάκκοι μικροὶ ἐν τοῖς λαχανοκήποις,ἐντὸς ἑκάστου τῶν ὁποίων φυτεύουσιν εἴδη τινὰ λαχανικῶν, ὡς μελιτζάνας, κολοκύνθας κτλ.:ی—بادنجان λάκκος μελιτζάνας·§ οἰκογένεια, δυναστεία: زاده‌در — فلان ادم ὁ δεῖνα εἶναι ἐξ εὐγενοῦς οἰκογενείας· §σῶμα στρατιωτικόν: ی—يكيچری τὸ σῶμα τῶν Γενιτσάρων· || ی—لری مغرب τὰ κράτη τῆς Βαρβαρίας.

اوجاقجی T. **ὀὸζακ-ὸζή,** ὄν. ἑστιοκόρος, ὁ καθαρίζων τὴν ἑστίαν.

اوجاقجیلق T. **ὀὸζακ-ὸζηλήκ,** ἀφ.τὸ ἐπάγγελμα,τὸ ἔργον τοῦ ἑστιοκόρου.

اوجاقلق T. **ὀὸζακ-λήκ,** ὄν. μεγάλη καπνοδόχη· ἡ θέσις ἢ ἡ πέτρα τῆς ἑστίας· μεγάλη ὀπὴ ἐπὶ τῆς στέγης διὰ τὴν ἑστίαν· § ἡ πρωτίστη δοκὸς ἡ ὑποστηρίζουσα τὴν οἰκοδομήν,ἢ τὴν στέγην· § دمير — ἡ μεγάλη ἄγκυρα τοῦ πλοίου· § τιμάριον, ἤτοι γαῖαι παραχωρούμεναι ἄλλοτε ὑπὸ τοῦ Κράτους καὶ μεταβιβαζόμεναι κληρονομικῶς ἐπί τισιν ὅροις.

اوجالامق ἢ اوجالمق T.**οὐὸζ-αλαμάκ,**ρμ. οὐδ. ὑψοῦμαι, πηγαίνω εἰς τὸ ἄκρον, εἰς τὴν κορυφήν.

اوجب A. **ἐθὸζὲὲ** [παραθ. τοῦ واجب] ἐπθ. ὁ μᾶλλον ὑποχρεωτικός, ὁ μᾶλλον ἐπιβεβλημένος : —وجائب τὸ μᾶλλον ὑποχρεωτικὸν τῶν καθηκόντων.

اوجرا T.**οὐὸζ-ρά,** ἐπθ. ἀπόκεντρος, μεμακρυσμένος:—يره آندی بر بورانلر انی αἱ τρικυμίαι ἔρριψαν αὐτὸν εἰς ἀπόκεντρον μέρος.

اوجرجاق T. **ὀὸζ-ουρὸζὰκ** [ج اوجاق στοίχημα] ὄν. ὀστοῦν δι' οὗ πιάνουσι στοίχημα· βλ· كوپرجك .

اوجرمك **ὀὸζ-σρμέκ,**ἢ جشمك اوجرمق **ὀὸζ-σὸμέκ,** ρ. ἀλλ. βάλλω στοίχημα [ج اوج], στοιχηματίζω μετά τινος·

اوجكز T. **ἐθ-ὸζιγέζ,** ὄν. οἰκίσκος, κ. σπιτάκι, πτωχικὸς οἶκος.

اوجكير II **ἔθὸζ-γκίρ,** ἐπθ. ὁ κατέχων τὴν κορυφήν, ἤτοι ὁ ἀνελθὼν εἰς ὕψος, αἰθέριος.

آوجلامق T. **ἀθουὸζ-λαμάκ,** βλ. آوچلامق .

اوجلو ἢ اوجلی T. **οὐὸζ-λοῦ,** ἐπθ. ὁ ἔχων ἄκρον, αἰχμήν, αἰχμηρός.

اوجوز T. **οὐὸζούζ,** ἐπθ. εὐθηνός, εὔωνος: مال — πρᾶγμα εὔωνον· § ἐπρ.εὐθηνά: الق — ἀγοράζω εὐθηνά· || صاتمق — πωλῶ εὐθηνά· || قورتلق— εὐθηνὰ ἀπαλλάττομαι, ἤτοι μὲ ὀλίγην δαπάνην ἢ μὲ ὀλίγον κόπον.

اوجوزجی T. **οὐὸζουζ-ὸζοῦ,** ἐπθ. ὁ πωλῶν ἢ ἀγοράζων εἰς εὐθηνὴν τιμήν· ὁ ζητῶν εὐθηνὰ πράγματα· κερδοσκόπος ἀγοράζων εὐθηνὰ καὶ πωλῶν ἀκριβά.

اوجوزلاتمق ἢ اوجوزلتمق T.**οὐὸζουζ-λατμάκ,** ρμ. μτδ. πωλῶ εἰς εὐθηνὴν τιμήν, ὑποβιβάζω τὴν τιμὴν [αἰτ.].

اوجوزلامق T. **οὐὸζουζ-λαμάκ,** ρμ.οὐδ. γίνομαι εὐθηνός, εὐθηναίνω [ἐμπόρευμα, πρᾶγμα]· § [μτφ.] κοινολογοῦμαι [ἐπὶ εἰδήσεως].

اوجوزلانمق T.**οὐὸζουζ-λανμάκ,**συνων. τῷ اوجوزلامق βλ.

اوجوزلق T. **οὐὸζουζ-λούκ,** ὄν. εὐθηνία, τὸ εὔωνον.

اوجه T. **οὐὸζά,** βλ. اوجا .

اوجه A. **ἐθὸζὲχ** [παραθ. τοῦ وجيه] ἐπθ. προσφορώτερος, καταλληλότερος, ὁ μᾶλλον ἠτιολογημένος: —اقوال ὁ προσφορώτερος τῶν λόγων.

آوجی } T. **ἀϑ-δζή,** ὄν. κυνηγὸς ἢ ἁλιεύς· § ἐπθ. κυνηγετικός: جیوان — ζῶον κυνηγετικόν [ἐπὶ κυνός, ἢ γαλῆς]. § بولوکی — τάγμα εὐζώνων [στρατιωτῶν]· || محاربه‌سی — ἀψιμαχία, ἀκροβολισμός.

آوجیلق } T. **ἀϑ-δζηλήκ,** ὄν. τὸ ἔργον, τὸ ἐπάγγελμα τοῦ κυνηγοῦ ἢ τοῦ ἁλιέως, κυνηγετική, ἁλιευτική.

آوچ } T. **ἀϑούτς,** βλ. آوچ **ἀϑούδζ,** παλάμη.

اوچ } T. **ὅτς,** ἀριθ. τρία: ده بر — ἓν τρίτον· || قات — τριπλοῦς· || اچمك قات — τριπλασιάζω· || كوشه — τρίγωνον· || كوشه‌لی — τρίγωνος, τριγωνικός· || چتال — ὁ ἔχων τρεῖς αἰχμάς· || آیلق — τριῶν μηνῶν [βρέφος]· || آیلر — οἱ τρεῖς μῆνες, ἤτοι Ρεδζέπ, Σαπὰν καὶ Ραμαζάν· || بر ی — πυρωστιά, τρίπους, πυριστάτης· [μτφ.] σύμφωνοι [οἱ τρεῖς ἕν]· || βλ. آنبارلو καὶ اوچلر.

اوچار } T. **οὐτσ-ὰρ** [μτχ. τοῦ اوچمق] πετῶν: قوشدن امداد اومار — ἐλπίζει [**οὐμὰρ**] βοήθειαν παρὰ τοῦ πετῶντος πτηνοῦ· || یویا — βαφὴ ἐξαλειφομένη [πετῶσα]· || آتمق — πυροβολῶ εἰς τὰ πεταχτά, ἤτοι ἐνῷ τὸ πτηνὸν ἵπταται.

اوچاری } T. **οὐτσαρ-ή,** ἐπθ. ἐν χρήσει μετὰ τῆς λ. چاپقین **τσαπκὶν** κακοήθης, ἤτοι چاپقین اوچاری λίαν ζωηρός, ἐκδεδιηνημένος.

اوچاق } T. **οὐτσ-ὰκ** [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ اوچمق] ἐπθ. ἀνέρπων [κισσός κτλ.].

اوچر } T. **ὅτσ-έρ,** ἀρθ. ἀνὰ τρεῖς, ἀνὰ τρία: کیورلر — — ἔρχονται ἀνὰ τρεῖς, τρεῖς· || غروش الدیلر — ἔλαβον ἀνὰ τρία γρόσια [ἕκαστος].

اوچرا } T. **οὐτσρά,** ἀντὶ اوچرا, βλ.

اوچرتمق } T. **οὐτσ-ουρτ-μάκ,** ρμ. μτδ. κάμνω τι νὰ ἵπταται· ἀφίνω τὸ πτηνὸν ἐλεύθερον νὰ πετάξῃ· πετῶ ἀετόν [βλ. اوچرمق]· διὰ τοῦ ξίφους κόπτω, ἐξακοντίζω τι, ὡς κεφαλὴν ἀπὸ τοῦ σώματος· κάμνω τὸ ὕδωρ νὰ ἐξατμισθῇ, ἐξατμίζω [αἰτ.].

اوچرتمه } T. **οὐτσ-ουρτ-μά,** ὄν. ἀπαρ. τὸ ποιεῖν τι ἵπτασθαι κτλ. βλ. προήγ. § ὄν. ἀετός, ἤτοι ἡ γνωστὴ παιδιὰ ἡ καλουμένη καὶ μπαρμάκι.

اوچرمق } T. **οὐτσ-ουρ-μάκ,** ρμ. μτδ. ἐκθειάζω, ὑπερεπαινῶ· ὑποκλέπτω· πέμπω εἴδησιν [αἰτ.]· κάμνω νὰ ἵπταται κτλ. βλ. اوچرمق.

اوچروم } T. **οὐτσουρ-οὺμ** [اوچرمق] ὄν. κρημνός.

اوچروملق } T. **οὐτσουρουμ-λούκ,** ὄν. τόπος πλήρης κρημνῶν.

اوچرومللی } T. **οὐτσουρουμ-λού,** ἐπθ. κρημνώδης.

اوچریجی } T. **οὐτσουρ-ουδζού** [اوچرمق] ἐπθ. ὁ ὑπερεκθειάζων, ὑπερβολικός, ὁ ἀγαπῶν τὰς ὑπερβολάς· ὁ ὑποκλέπτων.

وچشمق } T. **οὐτσ-ούσ-μάκ,** ρμ. ἀλλ. συνίπτασθαι· [ἐπὶ πτηνῶν πετώντων ὁμοῦ καὶ συμπαιζόντων].

اوچق } T. **οὐτσούκ,** βλ. اوچوق.

اوچقمق } T. **οὐτσ-κουνμάκ,** βλ. اوچمق.

اوچقور } T. **οὐτσκούρ,** ὄν. ζώνη ἐσωβράκου, βρακοζώνη· [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ قور اچ **ایتس کούρ,** βλ. قور].

اوچقورلق } T. **οὐτσκουρ-λούκ,** ὄν. βρακοθηλειά, ἤτοι στενὸν πέρασμα ἐσωβράκου ἢ ἀναξυρίδος [شلوار], δι' οὗ διέρχεται βρακοζώνη· § βρακοπεραστήριον, ἤτοι στενὸν καὶ ἐπίμηκες ξύλον δι' οὗ διέρχεται βρακοζώνη εἰς ἐσώβρακον κτλ.

اوچقورلی } T. **οὐτσκουρ-λού,** ἐπθ. ὁ ἔχων βρακοζώνην, ἤτοι ἐσώβρακον ἢ ἀναξυρίς [شلوار] ἢ περισκελὶς δενομένη διὰ βρακοζώνης καὶ οὐχὶ διὰ κομβίων.

اوچقون } T. **οὐτσ-κοὺν** [اوچق] ὄν. σπινθήρ· ἀκρίς.

آوچلامق } T. **ἀϑουτσ-λαμάκ,** ρμ. μτδ. δράττομαι, κ. φουκτίζω· πληρῶ τὴν δράκα, λαμβάνω ἀφθόνως [αἰτ.]: — روزکاری δράττομαι τὸν ἀέρα, ἐξογκοῦμαι [ἐπὶ ἱστίου].

اوچلر } T. **ὅτσ-λὲρ** [πλθ. τοῦ اوچ] ὄν. οἱ τρεῖς, ἤτοι ὁ Θεός, ὁ Μωάμεθ καὶ ὁ ἀρχάγγελος Γαβριὴλ ἢ ὁ Μωάμεθ, ἡ θυγάτηρ του Φατιμὲ καὶ ὁ γαμβρός του Ἀλῆς· § ἡ ἁγία Τριὰς παρὰ χριστιανοῖς.

اوچلشدیرمك } T. **ὅτσ-λεϑτιρμέκ,** ρημ. μτδ. τριπλασιάζω· βλ. καὶ اوچلتمك.

اوچلشمك } T. **ὅτσ-λεϑ-μέκ,** ρμ. οὐδ. τριπλασιάζομαι, γίνομαι τρεῖς, ἢ τρία.

اوچلك } T. **ὅτσ-λὸκ,** ἐπθ. ὁ περιέχων τρία, ὁ συγκείμενος ἐκ τριῶν· § τριάριον, ἤτοι νόμισμα ἀξίας τριῶν γροσίων.

اوچلمق } T. **οὐτσ-ουλ-μάκ,** ρμ. ἀπροσ. τὸ ἵπτασθαί τινα: — هوا اولیان یرده ممکن دکلدر δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ πετάξῃ τις ἐν μέρει ἔνθα δὲν ὑπάρχει ἀήρ.

اوچلتمك } T. **ὅτσ-λετμέκ,** ρμ. διαμ. κάμνω νὰ τριπλασιάσωσι κτλ. βλ. اوچلمك.

اوچلمك } ἢ اوچلمك **ὅτσ-λεμέκ,** ρμ. μτδ. τριπλασιάζω, κάμνω νὰ ᾖ τὸν ἀριθμὸν τρία προσθέτων ἓν ἢ δύο· διαιρῶ εἰς τρία· κλώθω εἰς τρία· ἐνοικιάζω ἀγρὸν ἢ γαίας εἴς τινα γεωργὸν ἐπὶ τῷ ὅρῳ ὅπως δίδῃ τὸ τρίτον τῶν προϊόντων [αἰτ.].

اوچلمه } T. **ὅτσ-λεμέ,** τὸ τριπλασιάζειν κτλ. βλ. اوچلمك § ὄν. τρίφυλλον ἔρπον· § κάλως, ἢ σχοινίον χονδρὸν ἐκ τριῶν σχοινίων συγκεκλωσμένων· § εἶδος ἐννεαπέτρου, ἤτοι παιδιᾶς· βλ. طوقورجین.

اوچلی } T. **ὅτσ-λὸ,** ἐπθ. ὁ ἐκ τριῶν συγκείμενος· § τὸ τριάριον τοῦ χαρτοπαιγνίου.

اوچماق } T. **οὐτσμὰκ** [λ. ἀρχ.] ὄν. παράδεισος· βλ. جنت, فردوس.

اوچمق } T. **οὐτσ-μάκ,** ρμ. οὐδ. ἵπταμαι, πετῶ: قوشلر اوچیور τὰ πτηνὰ ἵπτανται· § ἐξατμίζομαι [ἐπὶ οἰνοπνεύματος κτλ.]: — روح ὁ αἰθὴρ ἐξατμίζεται· § μαραίνομαι, σβέννυμαι, ἐξίτηλος γίνομαι [ἐπὶ χρώματος, κ. ξεθωριάζω]: — رنك ἐξαφανίζεται τὸ χρῶμα· § κατακρημνίζομαι, ἐξ ὑψηλοῦ μέρους· § τρέχω πολὺ [ὡς νὰ πετῶ].

اوچمه } T. **οὐτσ-μά,** τὸ ἵπτασθαι, πτῆσις.

اوچنجی } T. **ὅτσ-ὄνδζὸ,** ἀριθμ. τρίτος: — کون τὴν τρίτην ἡμέραν· || — کیور ἔρχεται τρίτος.

اوچنجیلك } T. **ὅτσ-ὄνδζὸλὸκ,** ἀφ. τριτεῖον, τὸ εἶναί τινα ἢ τι τρίτον.

اوچندی } T. **οὐτσ-ουντοῦ** [اوچمق] ὄν. πρᾶγμα μικρόν, ὅπερ ὁ ἄνεμος εὐκόλως μετεωρίζει: سی — بلکنك قوش μικρὸν πτίλον, ὅπερ ὁ ἄνεμος μετεωρίζει.

اوچمق } T, **οὐτσ-ουν-μάκ,** ἢ اوچقمق **οὐτσ-κουν-μάκ,** ρμ. οὐδ. πτοοῦμαι, αἰφνιδιάζομαι, κ. ξαφνίζομαι.

اوچورمق } T. **οὐτσ-ουρ-μάκ,** βλ. اوچرمق.

اوچوروم } T. **οὐτσουρούμ,** βλ. اوچروم.

اوچوق } T. **οὐτσ-οὺκ** [اوچق] ὄν. ἐξάνθημα ἐπὶ τῶν χειλέων· § ἐπθ. ὠχρός: — دوداق χεῖλος ὠχρόν· || رنك — χρῶμα ὠχρόν.

اوچوقلامق } T. **οὐτσουκ-λαμάκ,** ρμ. οὐδ. πληροῦμαι ἐξανθημάτων [ἐπὶ χειλέων].

اوچیجی } T. **οὐτσ-ουδζοῦ** [اوچق] ἐπφ. πετῶν-ῶσα-ῶν [πτηνὸν κτλ.].

اوچیز } T. **ὅτσ-ὄζ** [اوچ] ἐπθ. τριμερής.

اوچیزلو } T. **ὅτσ-ὄζλὸ,** ἐπθ. ὁ περιέχων τρία ὅμοια: شمعدان — κηροπήγιον τρίκηρον· βλ. ایکیز, ایکیزلی.

اوحال } A. **ἐϑχὰλ** [πλθ. τοῦ وحل **ϑεχὰλ**] ὄν. βόρβορος.

اوحد } A. **ἐϑχὰδ** [ρζ. احد] ἐπθ. μοναδικός, ἐνιαῖος: اهل زمان — μοναδικὸς [μεταξὺ] τῶν συγχρόνων.

اوحش } A. **ἐϑχὰς** [παραθ. τοῦ وحشی] ἐπθ. ἀγριώτερος-τατος: سباع — τὸ ἀγριώτερον τῶν ἀγρίων ζώων· § ἀχρηστότερος-τατος, ἤτοι ὁ μᾶλλον ἀσυνήθης [ἐπὶ λέξεων].

اوخ } T, **ὄχ,** ἐπιφ. ὄχ! ὄ! [ἐκφράζει ϑωπείαν καὶ ἔπαινον]: بم اوغلم — ὄχ υἱέ μου! § καλά! [ἐκφράζει χαρὰν πρὸ πάντων ἐπὶ τῇ δυστυχίᾳ ἄλλου]: اولسون — καλὰ νὰ πάθῃ! καλὰ νὰ γίνῃ!

اوخشاتمق } T. **ὀχ-ὰτμὰκ,** ρμ. μτδ. παρομοιάζω τι, ἀπομιμοῦμαί τι [αἰτ.] § οὐδ. ὁμοιάζω· § βλ. ἐπόμ.

اوخشامق } T. **ὀχ-ὰμάκ,** ρμ. μτδ. ϑωπεύω, κολακεύω [αἰτ. الیله]: چوجغی الیله — ϑωπεύω τὸν παῖδα διὰ τῆς χειρός. || یرینی کبرینی — κολακεύω [διὰ τῆς γλώσσης]· || — دیلیله κολακεύω τὴν ἔπαρσίν τινος· || — نفسی عزت

λακεύω φιλαυτίαν· § ὑπομιμνήσκω, ὁμοιάζω [αἰτ.]: بو حكايه انك سركذشتى اوخشاير — τὸ διήγημα τοῦτο ὑπομιμνήσκει τὸ ἐπεισόδιον ἐκεῖνου.

اوخشانمق { T. **ὀχ-ὁανμάκ,** ρμ. μσ. θωπεύομαι, κολακεύομαι.

اوخشايش { T. **ὀχ-ὁαγὶς** [اوخشامق] ρ. ἀφ. θωπεία, κολακεία.

اود { A. **ἔθὶς,** ὄν. κάμψις, καμπή· § φόρτωσις,

اود { T. **ὄὶ,** ὄν. πῦρ· βλ. اوت, اودون.

اود { T. **ὄὶ,** ὄν. χολή· συνεκδ. θάρρος, τόλμη: م قويدى — ἔσπασεν ἡ χολή μου **[ὀὶὄμ],** ἢ م يانكدى — διερράγη ἡ χολή μου, ἤτοι μεγάλως ἐφοβήθην.

اود { T. **οὔὶ,** ὄν. αἰδώς [βλ. اوتانمق]: — ولرى αἰδοῖα· § ψῦλλωθρον, ἤτοι ἀλοιφὴ πρὸς ἐξαφάνισιν ἰδίᾳ ἀχρήστων τριχῶν.

اودا { A. **ἐθὶὶὰ** [πλθ. τοῦ ἀχρήστου ودى] ὄν. φίλοι: و احباسيله — μετὰ τῶν φίλων καὶ ἑταίρων αὐτοῦ· || ى قديمه — φίλοι ἀρχαῖοι.

اودتمك { T. **ὄὶε-τ-μέκ,** ρμ. μτδ. κάμνω ἢ ὑποχρεόνω τινὰ νὰ πληρώσῃ, ἀποζημιώσῃ τινὰ ἢ τι [δοτ. αἰτ.].

اودشمك { T. **ὄὶε-ὁ-μέκ,** ρμ. ἀλλ. ἀποτίειν ἀμοιβαίως χρήματα πρὸς ἀλλήλους, ἀποζημιοῦν ἀλλήλους.

اودك { T. **ὄὶὲ-κ** [اودمك] ὄν. πληρωμή, ἀποζημίωσις.

اودلك { T. **ὄὶ-λὄκ** [اود χολή] ἐπθ. δειλός, κ. φοβητσιάρης.

اودمك { T. **ὄὶε-μέκ,** βλ. اودمك.

اودنمك { T. **ὄὶε-ν-μὲκ** [اودمك] ρμ. πθ. ἀποτίνεσθαι, ἀποζημιοῦσθαι.

اودنيش { T. **ὄὶεν-ὶὲ** [اودمك] ρ. ἀφ. ἀπότισις, ἀποζημίωσις.

اودنج { ἢ اودوج T. **ὄὶὄνὄζ** [اودمك] ὄν. δάνειον: الق — λαμβάνω δάνειον, δανείζομαι· || ويرمك — δίδω δάνειον, δανείζω· § ἐπρ. δανεικῶς.

اودون { T. **ὄὶοὶν** [βλ. اوت ἢ اود πῦρ καὶ اوت χόρτον] ὄν. ξύλον πρὸς καῦσιν: يارىجى — ξυλοσχίστης· § μοχλός, κ. ἀμπάρα: ى — قپو μοχλὸς ξύλινος θύρας· § ραβδισμός: — يارمه تۆ ἀτάκτῳ ραβδισμὸς [ξύλον]· § ἀγροϊκος, σκαιός, ἀκατέργαστος [ἄνθρωπος]: كى — آدم σκαιὸς ἄνθρωπος [ὡς ξύλον].

اودونجى { T. **ὀὶουν-ὄζού,** ἐπθ. ξυλοπώλης, ξυλοκόπος.

اودونجيلق { T. **ὀὶουν-ὄζουλούκ,** ἀφ. ξυλοπωλική· τὸ ἔργον τοῦ ξυλοκόπου.

اودونلق { T. **ὀὶουν-λούκ,** ὄν. ἀποθήκη ἢ ἀποβάθρα ξύλων.

اودەمك { T. **ὀὶὲ-μέκ,** ρμ. μτδ. ἀποτίω, πληρόνω [δοτ. αἰτ.]: سزه بورجى اودەدم — ἀπέτισα ὑμῖν τὸ χρέος μου.

اودەيش { T. **ὀὶὲ-γίς,** ρ. ἀφ. ἀπότισις, πληρωμὴ ὀφειλῆς.

اوديه { A. **ἐθὶὶγὲ** [πλθ. τοῦ وادى **βαὶὶ**] ὄν. κοιλάδες, φάραγγες: تخريب سيول — ابنيه ايتدى οἱ χείμαρροι τῶν κοιλάδων κατέστρεψαν οἰκοδομάς.

اوذيما { A. **ὀζιμὰ** [ἐκ τοῦ ἑλλ.] ὄν. οἴδημα: — ى لحمى οἰδηματόσαρκον [παθ.].

آور { II. **ἀθὲρ** [προστ. τοῦ ρμ. آوردن **ἀθὄρὶέν,** ἐν συνθέσει] ὁ φέρων, ὁ προξενῶν: — مسرت **μεσερρὲὶ-ἀθέρ,** ὁ φέρων χαράν, χαρμόσυνος: — خبر مسرت εἴδησις χαρμόσυνος· || رشك — **ρὲὼκ-ἀθέρ,** ὁ φέρων φθόνον, ἐπίφθονος, ἐπίζηλος· || βλ. جنكاور - تاب آور - دلاور - شوق آور.

اور { T. **οὔρ,** ὄν. οἴδημα, πρῆσμα [πρήξιμον]· χοιράδες [ἀχελώνια]· βουβών.

اور { T. **ὄρ,** ὄν. χάνδαξ, ὀχύρωμα, φρούριον ἔχον πρὸ αὐτοῦ χάνδακα: قازمق — σκάπτω χάνδακα, ὀχυροῦμαι· || بكى — φρούραρχος.

اور { T. **ὄρ,** ὄν. διάφραγμα, φραγμός, πρόχωμα, τεχνητὸς λόφος· βλ. ἐπόμ.

اورا { T. **ὀρὰ** [λ. ἀρχ.] ὄν. τεχνητὸς λόφος ὅπως δεικνύῃ τὰ σύνορα.

اورا { T. **ὄ-ρα** [ἐκ τῆς ἀντ. او καὶ τῆς λ. ارا] ὄν. ἐκεῖνο τὸ μέρος, ἐκείνη ἡ θέσις: م — **ὄρα-μ,** ἐκεῖνο τὸ μέρος μου, ἤτοι τοῦ σώματός μου· || ك — **ὄρα-ν,** ἐκεῖνο τὸ μέρος σου, ἤτοι τοῦ σώματός σου· || سى — **ὄρα-σὶ,** ἐκεῖνο τὸ μέρος του, ἢ ἐκείνη ἡ ὑπόθεσις, τὸ πρᾶγμα· || سى اولمه دكل — ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει οὕτως· || لرى — ἐκεῖνα τὰ μέρη· || يه — ἐκεῖσε [ἐπὶ κινήσεως]· || ده — ἐκεῖ [ἐπὶ στάσεως]· || دن — ἐκεῖθεν, ἀπ' ἐκεῖ· || لرده — ἐκεῖ, ἐν ἐκείνοις τοῖς μέρεσι· || لرده دكل — δὲν εἶναι ἐκεῖ, δὲν τὸν μέλει, ἀδιαφορεῖ περὶ τούτου.

اوراتمق { T. **ὀρα-τ-μάκ** [λ. ἀρχ.] ρμ. μτδ. καταβιβρώσκω, διαρπάζω.

اوراجق { T. **ὄρα-ὄζκ,** ὑποκ. τοῦ اورا: ده — κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος, ἐκεῖ πλησίον.

اوراجه { T. **ὄρα-ὄζα,** ἐπρ. ἐκεῖ, ἐπιτοπίως, ὡς πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο: — ايش باقيله جقدر ἡ ὑπόθεσις θέλει θεωρηθῇ ἐπιτοπίως.

اوراد { A. **ἐθρὰὶ** [πλθ. τοῦ ورد **βὶρὶ**] ὄν. προσευχαί, ἤτοι μέρη τοῦ Κορανίου ἅτινα χάριν προσευχῆς ἀναγινώσκει τις καθ'ἑκάστην· λέγονται καὶ اوراد شريفه ierαὶ προσευχαί· [συνεκδ.] λόγοι οὓς πάντοτε ἔχει τις ἀνὰ στόμα: چكمك — ἀναγινώσκω κατ'ἐμαυτὸν μέρη τοῦ Κορανίου, προσεύχομαι.

اوراق { A. **ἐθρὰκ** [πλθ. τοῦ ورق **βερὰκ**] ὄν. φύλλα δένδρου ἢ χόρτου: — سقوط πτῶσις φύλλων, φυλλόρροια· || ملتصقه — φύλλα ἄμισχα **[μουλτεσπκά]·** || خطيه — φύλλα γραμμωτά· || بزيه — πρωτόφυλλα **[πεζριγέ]·** || حوادث — φύλλα εἰδήσεων, ἤτοι ἐφημερίδες· || پريشان — φύλλα χάρτου ἢ συγγράμματος ἄδετα, διεσκορπισμένα· § ἔγγραφα: رسميه — ἐπίσημα ἔγγραφα· || دعوى — δικόγραφα· || متفرعه — σχετικὰ [ὑποθέσεως] ἔγγραφα· || مهمه — ἔγγραφα σπουδαῖα· || اوطه سى — γραφεῖον τῶν ἀρχείων, πρωτόκολλον· || مديرى — διευθυντὴς τοῦ πρωτοκόλλου· || نقديه — χαρτονομίσματα.

اوراق { T. **ὀρὰκ** [اورامق] ὄν. δρέπανον: — وقى θέρος, ἐποχὴ θερισμοῦ· || — صالامق — σείω τὸ δρέπανον, ἢ اورمق κτυπῶ τὸ δρέπανον, ἢ بيچمك — θερίζω· § بوجكى — γρύλλος, κ.τσιρόνι, εἶδος τέττιγος, κ. τζίντζυρας· || — قوشى εἶδος μεγάλου τέττιγος· ἕτερα εἴδη: آغستوس بوجكى، صرصر، چرچر، چرتلاق، اوجاق بوجكى.

اوراقجى { T. **ὀρακ-τσὴ,** ὄν. θεριστής.

اوراقجيلق { T. **ὀρακ-τσηλὴκ,** ἀφ. τὸ ἔργον ἢ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ θεριστοῦ.

اوراقلامق { T. **ὀρακ-λαμάκ,** ρμ. μτδ. θερίζω [αἰτ.].

اورالق { T. **ὄρα-λκ,** ὄν. ἐκεῖνο τὸ μέρος ἢ ἐκεῖνος ὁ καιρός.

اورالى { T. **ὄρα-λη,** ἐπθ. ὁ ἐξ ἐκείνου τοῦ μέρους καταγόμενος, ἢ ὁ κάτοικος ἐκείνου τοῦ μέρους· βλ. يورالى.

اورام { A. **ἐθρὰμ** [πλθ. τοῦ ورم] ὄν. οἰδήματα, πρήσματα: تحت اللحم — **ἐθράμι تὰχτε-λ-λάχμ,** οἰδήματα ὑπόσαρκα· || ليفيه — **ἐθράμι λιφγέ,** ἴνωμα.

اورامق { T. **ὀρ-αμὰκ** [λ. ἀρχ. βλ. اور καὶ χάνδαξ] ρμ. μτδ. ποιῶ χάνδακα, συναθροίζω· § μετρῶ καὶ κόπτω· βλ. καὶ ἐπόμ.

اوران { T. **ὀράν** [λ. ἀρχ. βλ. اورامق] ὄν. μέτρον, γνώμων, σχῆμα, κ. κόψιμον, συμμετρία, ἀναλογία, ὑπολογισμός.

اورانسز { T. **ὀραν-σὶζ** [λ. ἀρχ.] ἀσύμμετρος, δυσανάλογος, ἄτακτος.

اورانسزلق { T. **ὀραν-σὶζλὴκ** [λ. ἀρχ.] ἀφ. ἀσυμμετρία, δυσαναλογία.

اورانغ غوتانغ { **οὐρανγκοτάνγκ,** ὄν. οὐραγγοτάγγος, εἶδος πίθηκος. Κατὰ τὸ لهجه : اورانك اوتان ἐν τῇ Μαλαϊκῇ γλώσσῃ σημαίνει ἄνθρωπος τοῦ δάσους.

اورانلامق { T. **ὀραν-λαμάκ,** ρμ. μτδ. μετρῶ, ἐκτιμῶ, ὁρίζω τιμὴν πράγματος, ἐκτιμῶ ὑπόθεσιν, ἤτοι σκέπτομαι, ὑπολογίζω τὰ πράγματα.

اورانلى { T. **ὀραν-λὴ** [λ. ἀρχ.] μεμετρημένος, συμμετρικός, ἀνάλογος.

اورپرتمك { T. **ὄρπὄρ-τ-μὲκ,** ρμ. μτδ. προξενῶ φρικίασιν κ. ἀνατρίχιασμα [αἰτ.]: — توكلرى **τὄϊλερὶ ὄρπὄρτμέκ,** κάμνω τὰς τρίχας ν' ἀνορθωθῶσι: تخيلى بيله توكلرى اورپردەجك درجه لرده مدهش اضطرابات φρικταὶ ἀγωνίαι τοσαῦται ὥστε ὁ ἀναλογισμὸς μόνον αὐτῶν νὰ προξενήσῃ φρικίασιν.

اورپرمك { T. **ὄρπὄρ-μέκ,** ρμ. οὐδ. ἀνατριχιάζω, φρίσσω, φρικιῶ, ἀνορθοῦνται αἱ τρίχες: — توكلر ἀνορθοῦνται αἱ τρίχες **[τὄϊλέρ],** ἀνατριχιάζει τις.

اورپرمه { T. **ὄρπὄρ-μέ,** ὄν. ἅπαρ. ἀνατριχίασμα, φρικίασις.

آورت { T. **ἀθοὐρτ,** ὄν. τὸ ἐσωτερικὸν κενὸν μέρος τῆς γνάθου τῆς παρειᾶς, ὅπερ δύναταί τις νὰ ἐξογκόνῃ ὅταν θέλῃ· § [μτφ.] κόμπος, καυχησιολογία: ى شيشرمك — ἐξογκῶ

— ایتمك ἢ صاتمق ἢ یارمق ἢ چاتلاتمق || τὰς γνάθους· καυχησιολογῶ, κομπάζομαι, μεγαλαυχῶ.

اورت T. **ὂρτ** [προστ. τοῦ ῥμ. اورتمك ὂρτμέκ, καλύπτειν]: — باص ایتمك ὂρτ-πὰσ ἐτμέκ, καλύπτω καὶ πατῶ [βλ. باصمق], ἤτοι συγκαλύπτω πταῖσμα, πλημμέλημα, δὲν ἀφίνω νὰ καταδιωχθῇ ποινικῶς πρὸ τῶν δικαστηρίων, διέρχομαι ἐν σιγῇ καὶ ἀτιμωρητεί.

اورتا T. **ὀρτά**, βλ. اورته.

اورتاق T. **ὀρτὰκ** [ἐκ τοῦ اورته βλ.] ἐπθ. συνέταιρος, σύντροφος: — تجارتده συνέταιρος ἐν τῷ ἐμπορίῳ· || درد — ی σύντροφος ἐν τῇ θλίψει, ἐν τοῖς παθήμασι· || اولق — συνεταιρίζομαι, συντροφεύω μετά τινος [δοτ]· § ὄν. ἑκάστη τῶν ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν σύζυγον ἐχουσῶν δύο ἢ περισσοτέρων γυναικῶν.

اورتاقلاشمق T. **ὀρτακ-λασμάκ**, ῥμ. ἀλλ. συνεταιρίζομαι, συνάπτω ἑταιρίαν μετά τινος [ایله].

اورتاقلاشه T. **ὀρτακ-λασὰ** [γ΄ προστ. τῆς εὐκτ. τοῦ προηγ.] ἢ

اورتاقلاشی T. **ὀρτακ-λασή**, ἐπρ. συντροφικῶς, συνεταιρικῶς.

اورتاقلق T. **ὀρτακ-λήκ**, ἀφ. συνεταιρισμός, συντροφία, ἑταιρία.

اورتالامق T. **ὀρτα-λαμάκ**, βλ. اورته‌لامق.

اورتانجه T. **ὀρτά-νδζα** [ἐκ τοῦ اورته] ἐπθ. ὁ μεσαῖος, ὁ μεταξὺ δύο ἄλλων: قرنداش — ὁ μεσαῖος ἀδελφὸς ἢ ἀδελφή· || اوغلی — ὁ μεσαῖος υἱὸς αὐτοῦ.

اورتانجه Ιτ. **ὀρτάνδζα**, ἢ

اورتانس Γλ. **ὀρτάνς**, καὶ اورتانسیه **ὀρτανσία** [hortensia] ὄν. ὀρτενσία, εἶδος ἄνθους ῥοδόχρου καὶ σφαιρωτοῦ προερχομένου ἐξ' Ιαπωνίας· καλεῖται καὶ جاپون كلی **δζαπὸν γκιουλού**, ῥόδον Ἰαπωνίας.

اورتدیرمك ἢ اورتدرمك T. **ὂρτ-τουρμέκ**, ῥμ. διαμ. βάλλω τινὰ νὰ καλύψῃ τι ὡς λάκκον, ὑπόνομον κτλ. ἢ νὰ κάμῃ στέγην οἰκοδομῆς, νὰ στεγάσῃ [δοτ. αἰτ.].

اورتلمك T. **ὂρτ-ουλ-μέκ**, ῥμ. πθ. καλύπτομαι, σκεπάζομαι [κυριολ. καὶ μτφ.]: اومسئله اورتلدی بیتدی τὸ ζήτημα ἐκεῖνο ἐκαλύφθη καὶ ἐτελείωσε.

آورتلو ἢ آورتلی T. **ἀβουρτ-λοῦ**, ἐπθ. ὁ κομπαζόμενος, κομπαστής.

اورتمك T. **ὂρτ-μέκ** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ اور διάφραγμα] ῥμ. μτβ. καλύπτω, σκεπάζω, κλείω ἄνοιγμά τι, συγκαλύπτω σφάλμα· [δοτ. αἰτ.]: — اوزرینه بر شی καλύπτω τι ἢ τινα διά τινος πράγματος, ἐπιθέτω τι ἐπ' αὐτοῦ· § [αἰτ.] — باشی καλύπτω τὴν κεφαλὴν [ἐπὶ Μουσουλμανίδων]· || — قباحتی συγκαλύπτω τὸ σφάλμα τινός, ἀποκρύπτω τὴν ἀλήθειαν· βλ. καὶ اورت باص.

اورتمك T. **ὀρετ-μέκ**, βλ. اورەتمك.

اورتنمك T. **ὂρτ-ουν-μέκ**, ῥμ. μσ. καλύπτομαι, σκεπάζομαι διὰ πέπλου ὡς ἡ γυνή, ἢ δι' ἐφαπλώματος κτλ: — یاشمق καλύπτομαι διὰ πέπλου.

اورتو ἢ اورتی T. **ὂρτοὺ** [اورتمك] ὄν. κάλυμμα: باش — سی κάλυμμα κεφαλῆς [γυναικεῖον]· || یوز — سی κάλυμμα προσώπου, πέπλος γυναικεῖος, καλύπτρα· || یاصدیق — سی ἐπικάλυμμα προσκεφαλαίου· || ماصه — سی κάλυμμα τραπέζης, τραπεζομάνδηλον· || بنا — سی στέγη· § طوتمق — καλύπτομαι [ἐπὶ γυναικός].

اورتوجی ἢ اورتیجی T. **ὀρτου-δζού**, ὄν. ὁ κατασκευαστὴς ἢ πωλητὴς καλυμμάτων· § ἐπθ. ὁ καλύπτων.

اورتوسز ἢ اورتیسز T. **ὀρτου-σούζ**, ἐπθ. ἀσκεπής, ὁ μὴ κεκαλυμμένος.

اورتولو ἢ اورتیلی T. **ὀρτου-λού**, ἐπθ. κεκαλυμμένος, σκεπασμένος· πεπλοφόρος [γυνή]: — باشی πρᾶγμα, ἢ ὑπόθεσις συγκεκαλυμμένη, ἥτις παρῆλθεν ἐν σιγῇ χωρὶς νὰ ἐξακριβωθῇ.

اورته T. **ὀρτὰ** [βλ. اورتاق] ὄν. μέσον, κέντρον, πλατεῖα, μεταξύ: — ده ἐν τῷ μέσῳ, ἤτοι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν· || — ده كیمسه یوق κανεὶς δὲν ὑπάρχει ἐν τῷ μέσῳ, κανεὶς δὲν φαίνεται· || سوقاغك — سنده ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ· || كون — سنده ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἡμέρας· || || اوطه‌نك — سنده ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δωματίου· || ایكیمزك — سنده ἐν μέσῳ ἡμῶν τῶν δύο· || — دن قالقمق αἴρομαι ἐκ τοῦ μέσου, ἐξαφανίζομαι, ἐκποδὼν γίνομαι· || — سنی بولمق εὑρίσκω τὸ μέσον καὶ μτφ. συμβιβάζω· || — یه المق λαμβάνω εἰς

τὸ μέσον, περιστοιχίζω, περικυκλῶ· || — مالی κοινὸν ἢ δημόσιον πρᾶγμα [τῆς μέσης]· || — یازیجیسی δημόσιος γραμματεύς· || — اویونی θεατρικὴ παράστασις δημώδης· || — اولو **οὐλοῦ ὀρτά**, ἀνοικτὴ θάλασσα, πέλαγος, ἢ ἐκ τοῦ μέσου, κ. καταμεσῆς [βλ. καὶ اولو **οὐλοῦ**]· || ایكیسی — سی τὸ μέσον μεταξὺ τῶν δύο, ἤτοι πᾶν μέτρον ἄριστον· § — سی یكیچری τάγμα τῶν Γενιτσάρων· § ἐπθ. μεσαῖος, κεντρικός, ὁ εὑρισκόμενος ἐν τῷ μέσῳ: — پارمق μεσαῖος δάκτυλος· || قات — μεσαῖον πάτωμα· || حال — μεσαία κατάστασις· || بوی — μεσαῖον ἀνάστημα· || بویلی — ὁ μεσαίου ἀναστήματος [ἀνὴρ ἢ γυνή]· § ایلچی — πρεσβευτὴς δευτέρας τάξεως.

اورته‌لامق T. **ὀρτα-λαμάκ**, ῥμ. μτβ. διαιρῶ τι εἰς μέσον, εἰς δύο ἴσα μέρη, ἀπονέμω τὸ ἴσον, τὸ δίκαιον· εὑρίσκω τὸ μέσον πράγματός τινος· προχωρῶ μέχρι τοῦ μέσου· θέτω τι εἰς μέσον, φανερῶ, διαδίδω [αἰτ].

اورته‌لانمق ἢ اورته‌اٰنمق T. **ὀρτα-λανμάκ**, ῥμ. οὐδ. ἔρχομαι εἰς τὸ μέσον, τὸ ἥμισυ, ἢ γίνομαι δύο τεμάχια· κατασκευάζομαι μέχρι τοῦ μέσου, τοῦ ἡμίσεως.

اورته‌لق T. **ὀρτα-λήκ**, ὄν. ἐπιφάνεια τῆς γῆς ὁρατή, ὁρίζων: آغارمق — φέγγει ὁ ὁρίζων, ἐξημερόνει· || قرارمق — σκοτίζεται ὁ ὁρίζων ὅταν πλησιάζῃ βροχή, ἢ καταλαμβάνει τὸ σκότος τῆς νυκτός, νυκτόνει· § μέσον: — ده كیمسه یوق οὐδεὶς ὑπάρχει ἐν μέσῳ· § κόσμος, ἄνθρωποι, κοινωνία, λαός: — ده μεταξὺ τοῦ λαοῦ, τῶν ἀνθρώπων· || — بوزلدی ἐχάλασεν ὁ κόσμος, ἤτοι διεφθάρησαν τὰ δημόσια ἤθη, ἢ δὲν πηγαίνουν καλὰ τὰ πράγματα· || — ی طوپلامق διευθετῶ τὰ τῆς οἰκίας ἔπιπλα, συμμαζεύω, θέτω εἰς τάξιν, συγυρίζω.

اورچوق T. **βουρτσούκ** [اورمق] ὄν. κάθισμα στηνόμενον ἰδίᾳ δι' ἐπίτεκα· βλ. اوركه.

آورد Π. **ἀβέρτ**, ὄν. πόλεμος, μάχη.

اوردرمق T. **βουρτουρμάκ**, βλ. اوردیرمق.

اوردرمك T. **ὀρτουρμέκ**, βλ. اوردیرمك.

اوردك T. **ὀρτέκ**, ὄν. νῆσσα, πάππια: دكز — ی νῆσσα ἡ θαλασσία· || — باشی χρῶμα βαθὺ πράσινον [κ. λ. κεφαλὴ νήσσης]· || ادالو — ὁ ἔχων τὰς κνήμας στρεβλάς, ῥαιβοσκελής, στρεβλόπους, στραβοπόδης· || ایلیجه — ی [νῆσσα τῶν θερμῶν λουτρῶν] ὀκνηρὸς ἄνθρωπος· § — شیشه οὐροδοχεῖον· § محبتی — ἀγάπη νήσσης, ἤτοι λύπη ἢ συμπάθεια περιοριζομένη εἰς λέξεις μόνον.

آوردكاه ἢ آوردكه Π. **ἀβερτ-γκιάχ**, ὄν. πεδίον τῆς μάχης.

آورده Π. **ἀβερτὲ** [μτχ. τοῦ آوردن **ἀβερτὲν**] ὁ κομισθείς, κομιζόμενος: — ٔ زبان ایتمك φέρω ἐπὶ γλώττης, ἀναπέμπω εὐχήν, ἔπαινον κτλ. [αἰτ.]: زبان — ٔ دعای پادشاهی‌یی ایتمك ἀναπέμπω τὴν εὐχὴν τοῦ βασιλέως· || — ٔ زبان تقدیر ایتمك **ἀβερτέϊ ζεπάνι τακτὶρ ἐτμέκ**, φέρω ἐπὶ τῆς γλώσσης τῆς ἐκτιμήσεως, ἤτοι ἀναφέρω τι μετ' ἐπαίνου [αἰτ.]· || — ٔ لسان تعظیم ایتمك φέρω εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ σεβασμοῦ, ἤτοι ἀναφέρω εὐσεβάστως [αἰτ.]· || — بر **πὲρ ἀβερτέ**, ὁ κομιζόμενος ἐπάνω: بر — ٔ لسان تعظیم ایتمك **πὲρ ἀβερτέϊ λισάνι ταζὶμ ἐτμέκ**, φέρω ἐπὶ τῆς γλώσσης τοῦ σεβασμοῦ, ἤτοι ἀναφέρω εὐσεβάστως· || بر — ٔ قبضهٔ تسخیر ایتمك **πὲρ ἀβερτέϊ καπζάϊ τεσχὶρ ἐτμέκ**, φέρω ἐπὶ τῆς λαβῆς τῆς κατακτήσεως, ἤτοι κατακτῶ [αἰτ.].

اورده A. **ἐβριτὲ** [πλθ. τοῦ ورید **βερὶτ**] ὄν. φλέβες.

اوردو T. **ὀρτοῦ**, βλ. اردو.

اوردیرمق T. **βουρ-τουρ-μάκ**, ῥμ. διαμ. βάλλω τινὰ νὰ κτυπήσῃ, δείρῃ ἢ φονεύσῃ, βάλλω νὰ λεηλατήσῃ [δοτ. αἰτ.].

اوردیرمك T. **ὀρ-τουρ-μέκ**, ῥμ. διαμ. βάλλω τινὰ νὰ πλέξῃ τι [δοτ. αἰτ.].

اوردینو Ιτ. **ὄρτινο** [ordine] ὄν. διαταγή, ἤτοι γραμμάτιον πληρωτέον εἰς διαταγὴν τοῦ δανειστοῦ.

اورس T. **ὂρς**, ὄν. ἄκμων: قویومجی — ی ἄκμων χρυσοχόου.

اورسا ἢ اورسه Ιτ. **ὄρσα** [orza] ὄν. [ναυτ.] τὸ προσήνεμον μέρος τοῦ πλοίου [ἀντίθ. پوجا **πόδζα**]· § ἐπρ. προσηνέμως: — ایتمك στρέφω τὸ πλοῖον πρὸς τὸ μέρος, ἐξ οὗ πνέει ὁ ἄνεμος· || آلاباندە — **ὄρσα ἀλαπάντα**, στροφὴ αἰφνιδία τοῦ πλοίου πρὸς τὰ ἀριστερά, ἀνάπρωρα· || پوجا — **ὄρσα πόδζα**, ὁτὲ δεξιὰ καὶ ὁτὲ ἀριστερά, πηγαίνω ὡς τρελλὸς μιὰ ἀπ' ἐδῶ καὶ μιὰ ἀπ' ἐκεῖ.

اورسالامق } ἡ اورسلق اور T. **ὀρσα-λαμάκ,** ρμ. οὐδ. στρέφομαι πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἀνέμου, πλαγιάζω ἢ πλέω μὲ πλάγιον ἄνεμον [ἐπὶ πλοίου]·§ ἀντίθ. τῷ پوجالامق.

اورسه‌لمك } ἡ سلمك اور T. **ὀρσ-ελεμέκ,** ρμ. μτδ. φθείρω,παλαιῶ, κατατρίβω [ἐπὶ ἐνδυμάτων]· μτφ. καταβάλλω, ἐξασθενίζω [αἰτ.]: صیغه بنی اورسه‌لدی ὁ πυρετὸς μὲ κατέβαλλε, μ' ἐξησθένισε.

اورسه‌لمك } ἡ سلمك اور T. **ὀρσ-ελενμέκ,** ρμ.πθ. ἢ οὐδ. φθείρομαι, κατατρίβομαι [ἐπὶ ἐνδυμάτων]· § καταβάλλομαι.

اورش } ἡ وروش اور T. **βουρσὺς** [ورمق] ρ. ἀφ. κτύπημα· § μάχη.

اورشديرمق } T. **οὐρ-ουσ̈ουρ-μάκ,** ρμ. μτδ. βάλλω δύο ἢ περισσοτέρους ἀνθρώπους νὰ συμπλακῶσι, νὰ κτυπηθῶσι·βάλλω νὰ παλαίσωσι δύο κριούς κτλ.[αἰτ.].

اورشمق } T. **βουρ-ουσ̈-μάκ,** ρμ. ἀλλ. συγκρούομαι, συμπλέκομαι, κτυπῶμαι, ἤτοι δέρομαι, παλαίω μετ'ἄλλου ἢ ἄλλων, ἀλληλομαχῶ [τῇ ايلا].

اورغان } T. **οὐρ-γκὰν** [ورمق] ὄν. κάλως, χονδρὸν σχοινίον τοῦ βαρούλκου.

اورغانجى } T.**οὐργκαν-δζή,** ὄν. σχοινοπλόκος, ὁ πλέκων χονδρὰ σχοινία.

اورغون } T. **βουρ-γκοὶν** [ورمق] ἐπθ. κτυπημένος,προσβεβλημένος ὑπὸ νόσου ἢ πάθους, ἔρωτος κτλ. ἐρωτόληπτος, κτυπημένος ἐν τῷ χαρτοπαιγνίῳ: ى—كونش ἡλιόπληκτος·‖ ى—سوت ὁ ἀσθενήσας ἐκ γάλακτος βεβλαμμένου [ἐπὶ μικρῶν παίδων]· ‖ ى—سودا ἐρωτόληπτος·‖اوى—, βλ. سوركون.

اورغونلق } T. **βουρ-γκουνλοὶκ,** ἀφ. κατάστασις κτυπημένου·βλ. اورغون.

اورف } T. **ὄρφ** [κατὰ τό لهجه ἐκ τοῦ عرف] ὄν. φόβος, τρόμος· βλ. اورفلك.

اورفان } Ελ. **ὀρφὰν** [ἐκ τοῦ ὀρφανός] : — كورفزى κόλπος ἢ λιμενίσκος μεταξὺ Καβάλας καὶ Ἁγίου Ὄρους.

اورفانه } Ελ. **ὀρφανὰ** [ἐκ τοῦ ὀρφανὴ] ὄν. ὑπηρέτρια.

اورفله‌مك } T. **ὀρφ-λεμέκ,** ρμ. μτδ. πτοῶ, φοβερίζω.

اورفلمه } T. **ὀρφλεμὲ** [βλ.προηγ.] ὄν. εἶδος ἐρυσιπέλατος, ἢ ἀνεμοπυρώματος· ἄλλως آلازلمه.

اورفا } **οὔρφα,**ὄν. κ.Ὄρφα, ἡ ἀρχαία Ἔδεσσα [πόλις].

اورك } T. **ὀρὲκ** [اورمك] ὄν. κατασκευὴ ἢ πλοκὴ τοίχου κτλ. πλέγμα, πλεκτόν, πήρα πλεκτή: ايپى—στάθμη, ἤτοι σχοινίον ἔχον βάρος τι εἰς τὸ ἓν ἄκρον, δι' οὗ οἱ κτίσται εὑρίσκουσι τὴν κάθετον γραμμὴν ὅταν κτίζωσι τοῖχον.

اوركتمك } ἢ كوكوتمك اور T. **ὀρκ-ὀτ-μέκ,** ρμ. μτδ. πτοῶ, τρομάζω ἄνθρωπον ἢ ζῶον, σκιάζω, ξυππάζω [αἰτ.] : — جان φονεύω· § περικείρω, κουρεύω, ἀφαιρῶ τὰ ἄκρα, κλαδεύω [αἰτ.]: —آغاج κλαδεύω δένδρον.

اوركستره } Ιτ. **ὀρκέστρα** [ἐκ τοῦ ἑλλ.] ὄν. ὀρχήστρα· βλ. صحنه.

اوركك } **ὄρκὲκ** [اورمك] ἐπθ. δειλός, ψοφοδεής, φοβητσιάρης : آدم— ἄνθρωπος ψοφοδεής· § ζῶον, ἰδίᾳ ἵππος σκιόφοβος [ξυππαζόμενος], ἄγριος, ἀφηνιάσας.

اوركككلك } T. **ὀρκεκ-λὶκ,** ἀφ. δειλία, τὸ ψοφοδεές·§σκιοφοβία ζώου ἰδίᾳ ἵππου, ἀγριότης.

اوركمك } T. **ὀρκ-μέκ,** ρμ. οὐδ. πτοοῦμαι, πτήσσω, τρομάζω· § σκιάζομαι, ἀγριεύω, ἀφηνιάζω [ἐπὶ ἵππου]· § χάνω τοὺς καρποὺς, δὲν δίδω καρπόν, προϊόντα [δένδ. φτ]·

اوركندى } T. **ὄρκιδντὸ** [βλ. προηγ.] ἀφ. τρόμος,φρίκη, πανικός, ἤτοι φόβος ἄνευ λόγου καὶ ἐξαίφνης καταλαμβάνων τοὺς πάντας· σκιοφοβία ζώου, ἰδίᾳ ἵππου.

اوركو } T. **ὄρ-γκιὸ,** ἢ وروا اور **ὄρὸ** [اورمك] ὄν. πλεξοῦδα, πλόκαμος, πλέγμα.

اوركوتمك } T. **ὀρκιὸτμέκ,** βλ. اوركتمك.

اوركوج } T. **ὄρ-γκιόδζ,** ὄν, ὄγκος, ἐξόγκωμα εἰς τὸν πόδα, εἰς τὴν ῥῖνα κτλ. ὕδος, καμποῦρα: ى—دوه ὕδος καμήλου· ‖ى—طاغ λόφος.

اوركوجلك } T. **ὀργκιὸδζ-λὸκ,** ὄν. μικρὸν σάγμα τιθέμενον ἐπὶ τοῦ ὕδου τῆς καμήλου.

اوركوجلنمك } T. **ὀργκιὸδζ-λενμέκ,** ρμ. οὐδ. ἀποκτῶ ἐξογκώματα, ὕδους, ὑδοῦμαι, γίνομαι κυρτός.

اوركوجلى T. **ὀργκιὸδζ-λὸ,** ἐπθ. ὁ ἔχων ἐξογκώματα, ὑδός· βλ. اوركوج.

اوركولمك } T. **ὀργκιὸ-λεμέκ,** ρμ.μτδ. πλέκω πλεξίδα, πλόκαμον.

اوركون } T. **ὀρκιὸν** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ اوركك] ὄν. μικρὰ λίμνη ἢ λάκκος σχηματισθεὶς ἐκ τῆς πλημμύρας τῶν ὑδάτων· βλ. καὶ اور.

اوركه } ἢ وركه اور T. **ὀρεκὲ** [اورمك] ὄν. πλακάτη, κ. ρόκα·§κάθισμα ἐφ'οὗ καθίζουσιν ἐν Ἀνατολῇ αἱ μαῖαι τὴν ἐπίτεκα· λέγεται καὶ ابه‌اوركسى κάθισμα μαίας, καὶ وچوق اور·§طاشى—ὕφαλος.

اوركينوز } ἢ اوركينوس Ιτ.**ὄρκινος** [orcino] ὄν. θαλάσσιον κῆτος· κατὰ τὸ لهجه, εἶδος μεγάλου σταυριδίου καλουμένου استاوريت آزمانى, ζυγίζοντος περὶ τὰς 100 ὀκκάδας καὶ ἔχοντος τὸ κρέας ἐρυθρόν· τὸ μικρότερον καλεῖται طورينه βλ.

اورملق } T. **βουρ-ουλ-μάκ,** ρμ. πθ. πλήττομαι, κρούομαι: اورلدى قپو ἡ θύρα ἐκρούσθη· § [μτφ·] πλήττομαι ὑπὸ ἔρωτος, ἐρῶμαι [δοτ.]: —ير قيزه ἐρῶμαι κόρης· § προσβάλλομαι ὑπὸ νόσου, τραυματίζομαι ὑπὸ σφαίρας πυροβόλου κτλ. φονεύομαι, δολοφονοῦμαι.

اورلمك } T. **ὀρ-σλ-μέκ,** ρμ. πθ. πλέκομαι.

اورلو } T. **οὐρ-λοῦ,** ἐπθ. ὁ ἔχων οἰδήματα, χοιράδας, χοιραδικός.

اورلى } **ὀρσ-λὸ,** ὀρθότερον ايلى βλ.

اورليش } T. **βουρουλ-οὺς** [اورلق] ρ. ἀφ. τραυματισμός, προσβολὴ ὑπὸ νόσου, ἢ σφαίρας πυροβόλου, ἢ ἔρωτος.

اورمان } T. **ὀρμάν,** ὄν. δάσος : بالطه كيرمدك — δάσος παρθένον [**παλτὰ γκίρμετικ,** εἰς ὃ δὲν εἰσῆλθεν ἡ ἀξίνη]· ‖ بالطه—ه ايله كيرمك εἰσέρχομαι εἰς τὸ δάσος μετὰ τῆς ἀξίνης, ἢ طاشلامق—λιθοβολῶ τὸ δάσος, ἤτοι δοκιμάζω διὰ λόγων, κ. ῥίπτω πετρια· ‖ كيابى — ψητὸν ἄνευ ἀρτύματος.

اورمانجى } T. **ὀρμαν-δζή,** ὄν. δασονόμος, δασοφύλαξ.

اورمانلق } T. **ὀρμαν-λὶκ,** ὄν. καὶ ἐπθ. τόπος δασώδης.

اورمجك } T. **ὀρσμὸζέκ,** βλ. اوروجك.

اورمز } T. **ὀρμούζ,** ἢ اورمزد اور **ὀρμούζ** καὶ هرمز چوموزد, ὄν. κ. Ὡρομάσδης ἤτοι τὸ ἀγαθοποιὸν πνεῦμα, ἢ ἡ ἀγαθὴ θεότης τῶν πυρολατρῶν· ἀντίθετον آهرمن βλ.

اورمق } T. **βουρ-μάκ,** ρμ.μτδ. ἢ οὐδ. τύπτω, πλήττω, κτυπῶ· πληγόνω, τραυματίζω· φονεύω, δολοφονῶ· ῥίπτω βολήν, βομβαρδίζω· λησταύω,γυμνῶ,προσβάλλω· στρέφω, ταξειδεύω,ἀπέρχομαι·ἐπιχρίω,κονιῶ·προσποιοῦμαι, ὑποκρίνομαι· [δοτ. ἢ αἰτ. ἢ ἀμφ.]: — ريني يره ῥίπτω τινὰ χαμαί,ἀνατρέπω, καταβάλλω ἀντίπαλον κτλ. ‖ — دستك, ἢ —پايندره ὑπερείδω, ὑποστηρίζω διὰ δοκῶν, πασσάλων, στυλόνω· ‖ — داغ στίζω, στιγματίζω, καυτηριάζω· ‖ —ياغ ἐφαρμόζω καυτήριον· ‖ — يامه ἐπιρράπτω, ἐμβαλλόνω·‖ —بويا κτυπῶ βαφήν, βάφω· ‖ — اكر ἢ سمر حيوانه ἐπισάττω τὸ ζῶον [βάλλω σαμάρι ἐπὶ τοῦ ζώου]·‖ صرتنه يوك — φορτόνω, ἐπιθέτω φορτίον ἐπὶ τῆς ράχεως· ‖ —باشى ط طرفه κτυπῶ τὸ κεφάλι κάπου, καταφεύγω, ἀποτείνομαι, ἐπισκέπτομαι ἐν παρόδῳ· ‖ — باش karatomῶ, ἀποκεφαλίζω· ‖ كى — باش τὸ πλοῖον παραδέρνει, κλυδωνίζεται· ‖ — باشه κτυπῶ εἰς τὴν κεφαλὴν εὐεργεσίαν τινά, ἢ ὁ ἥλιος,οἱ ἄνθρακες, ὁ οἶνος, τὰ πνευματώδη ποτά, ἡ κακὴ ὀσμὴ προσβάλλουσι [κτυπῶσι] τὴν κεφαλήν· ‖ — كون, ἢ —كونش ὁ ἥλιος προσβάλλει,ἡλιοπληξία· ἢ ὁ ἥλιος εὑρίσκει, βλέπει μέρος τι· ‖ — روزكار ὁ ἄνεμος προσβάλλει μέρος τι· ‖ —كولكه ἡ σκιὰ εὑρίσκει μέρος τι· ‖ —آدم φονεύω ἄνθρωπον, δολοφονῶ·‖ — آدمه κτυπῶ τινα, δέρω·‖—بوبون κόπτω τὸν λαιμόν, φονεύω· ‖ —بوبونه κολαφίζω·‖—بوينه τὸ ῥίπτω εἰς τὸ ἀνάστημα **[μπόϊ],** αὐξάνομαι, ἀναπτύσσομαι· ‖ — ال βάλλω χεῖρα, ἐπιχειρῶ, ἀναμιγνύομαι εἴς τι· χειροκροτῶ· ‖ —قولاق ἀκούω, τείνω, δίδω οὖς· ‖ — يوزه κτυπῶ κατὰ πρόσωπον, ὀνειδίζω τινὰ ἀναφανδόν, λέγω τὰς ἐλλείψεις του·‖ — اوسته κτυπῶ, βάζω ἐπάνω,προσθέτω,ὑπερθεματίζω·‖ —آشاغى يه κτυπῶ κάτω, ἀφαιρῶ, ἐκπίπτω· ‖ —آچيغه ἐκδηλῶ, δὲν κρύπτω, φανερόνω·‖ —طيشارى ἔξω κτυπᾷ [ἡ ἀσθένεια], γίνεται ἐξωτερική·‖ايچرى

— μέσα κτυπᾷ [ἡ ἀσθένεια],προσβάλλει τὰ ἐσωτερικὰ ὄργανα· || — دشمنی κτυπῶ, προσβάλλω τὸν ἐχθρόν· || — كلكی προσβάλλω τὴν χώραν, δηῶ· || — يول κόπτω τὸν δρόμον, ἢ — كروان κόπτω συνοδείαν, προσβάλλω κερδάνι [ἐπὶ ληστῶν]· || — اولمق κάμνω γύρους, περιπάτους[βόλτες], ἤτοι περιπατῶ ἀπό τινος μέρους εἰς τὸ ἀπέναντι καὶ ἀντιστρόφως· ταξειδεύω οὐχὶ κατ'εὐθεῖαν γραμμήν, ἀλλὰ δι' ἐλιγμῶν,ὡς ἀπαιτεῖ ὁ ἄνεμος [ἐπὶ πλοίων]·|| يرينی —يرلقه‌يه θέτω τινὰ εἰς τὸ κάτεργον·|| يرينی تيمورە —δένω τινὰ δι' ἁλύσεων, ποιῶ σιδηροδέσμιον· || — دليكه προσποιοῦμαι τὸν παράφρονα [τὸ κτυπῶ εἰς τὴν τρέλλαν]· || — خسته‌لغه προσποιοῦμαι τὸν ἀσθενῆ· || — بيلزلكه προσποιοῦμαι ἄγνοιαν· || — كمی‌يی قرمه ῥίπτω τὸ πλοῖον εἰς τὴν ξηράν, ἐξοκέλλω· || — مخنه نعله κτυπῶ μιὰ εἰς τὸ καρφὶ καὶ μιὰ εἰς τὸ πέταλον, ἤτοι ὀτὲ μὲν λέγω τὸ κυρίως σκοπούμενον, ὀτὲ δ' ἀπὸ σκοποῦ λέγω ἐπουσιώδη καὶ ὑπεκφεύγω· || — لاف κόπτω λόγια, φλυαρῶ καὶ δὲν ἐργάζομαι, μεγαλαυχῶ· || — ايكی رقی πολλαπλασιάζω δύο ἀριθμούς·||طورمق [اورا ἢ] اوره **بورە توپمق**، εἶμαι ἕτοιμος ὡς διὰ νὰ κτυπήσω.

اورمك } T. **ἐδ-ερμὲκ** [λ.ἀρχ. ἐκ τοῦ او οἰκία] ρμ.μτδ. νυμφεύω,συζευγνύω· συνηθ. كندیرمك اولمق βλ.

اورمك } T. **ὀρ-μέκ**, ρμ. μτδ. πλέκω σχοινίον, δίκτυον, περικνημίδα, πλόκαμον, τοῖχον οἰκοδομῆς· ἐπισκευάζω ὕφασμα ἢ ἔνδυμα καὶν ἢ σχισθέν, ἀνυφαίνω τὸ καὶν ἢ σχισθὲν διὰ τῆς αὐτῆς κλωστῆς ὥστε νὰ μὴ φαίνηται,ρυτίζω, κ. ρουδίζω [αἰτ.]·βλ. اوروجی .

اورمك } T. **ὄρεμέκ**, βλ. كمك اورمك .

اورمه } T. **βουρ-μά**, ὄν. ἀπαρ. τὸ τύπτειν, τύψις, πλῆξις κτλ. βλ. اورمق .

اورمه } T. **ὀρ-μέ**, ὄν. ἀπαρ.τὸ πλέκειν, πλοκή, πλέξιμον· § ἐπθ. πλεκτὸς : — كيسه βαλάντιον πλεκτόν· || قوشاق — ζώνη πλεκτή·|| ديوار — τοῖχος κτιστός [βλ. قورو]· § ὕφασμα· εἶδος μεταξωτοῦ ὑφάσματος ἢ σειρητίου.

اورن } T. **ὀρὲν** [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ كمك اورا] ὄν. παλαιὸς τοῖχος· ἐρείπια πόλεως, τείχους·||كلی —ρόδον τῶν ἐρειπίων·[ποιητικὴ ἔκφρασις διὰ τὸν νάρκισσον καί τινα ἄλλα φυτά].

اورنجك } T. **ὀρεν-δζὶκ** [λ. ἀρχ.] ὄν. ἀρχαῖα ἐρείπια· ἀρχαιότητες.

اورنك } II. **ἐδρένκ**, ὄν. θρόνος: زیور—عثمانی حضرت عبد الحمید خان ثانی **ζιδέρι ἐδρένκι ὁσμανὶ χαζρέτι Ἀπτοὺλ-Χαμὶτ Χὰν ὰνί**, ἢ A.A.M. ὁ Ἀβδοὺλ Χαμὶτ Χὰν ὁ Β', τὸ κόσμημα τοῦ Ὀθωμανικοῦ θρόνου·|| نشين —**ἐδρένκ-νισίν**, ὁ ἐπὶ τοῦ θρόνου καθήμενος, ἀνάσσων.

اورنك } T. **ὀρνὲκ** [κατὰ τὸ لهجه φαίνεται ἐκ τοῦ كمك اورمك · βλ. καὶ نيرنك] ὄν. δεῖγμα,πρότυπον, τύπος, ὑπογραμμός, ὅμοιος: ايچون— ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς δεῖγμα·|| الق — λαμβάνω ὡς δεῖγμα, ὡς πρότυπον·||چيقارمق — λαμβάνω δεῖγμα, ἀντίγραφον· || اولق — ἐκτίθεμαι εἰς τὴν χλεύην τοῦ δημοσίου.

اورنكلك } T. **ὀρνεκ-λὶκ**, ὄν. τεμάχιον ὑφάσματος ἢ ἄλλου δυνάμενον νὰ χρησιμεύσῃ ὡς δεῖγμα.

اورو } ἢ اورى T.**ὀρὸ** [ἐκ τοῦ كمك اورمك πλέκω] ὄν. περιωρισμένος, περίφρακτος τόπος, λειβάδιον περίφρακτον, περιωρισμένον διὰ σχοινίου : سی — طوزلو περιοχὴ ἁλυκῆς· § [τεκτον.] πηλός: — قورو ξηρὸς πηλός·|| باطقی — πηλὸς μετ' ἀχύρου δι' οἰκοδομὴν [βλ. خرج]· § ἐπθ. ὀρθιος: حيوان— قويروغی ζῶον οὗ ἡ οὐρὰ ὀρθία, σκορπίος·|| ديوار — τοῖχος κάθετος· βλ. اوركو .

اوروب T. **οὐρουὶπ** [κατὰ παραφθορὰν ἐκ τοῦ ἁρβ ربع] ὄν τέταρτον· βλ. ربع.

اوروبه } Ιτ. **οὐρούπα**, κοινῶς ἀντὶ روبه βλ.

آوروپا } **ἀβρόπα**, ὄν. Εὐρώπη: عثمانی ی — Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία· [βλ. آسيا].

اوروپالاشديرمق } T.**ἀβρόπα-λαὶ‡πρμάκ**, ρμ. οὐδ. ἐξευρωπαΐζω, δίδω ὄψιν καὶ μορφὴν εὐρωπαϊκήν· συνέκδ. ἐκπολιτίζω [αἰτ.].

آوروپالاشمق } **ἀβρόπα-λαὶμάκ**, ρμ. οὐδ. εὐρωπαΐζω, λαμβάνω ὄψιν, μορφὴν εὐρωπαίου, ἐκπολιτίζομαι.

آوروپالی } T. **ἀβρόπα-λη**, ὄν. εὐρωπαῖος.

اوروج } T. **ὀροὶδζ** [ἐκ τοῦ π. روز ρὸζὲ] ὄν. νησταία : طوغ — τηρῶ νηστείαν, νηστεύω· || اچق ἢ يوزمق — καταλύω

νηστείαν· || يوزدرر — به صوفی κάμνει τὸν ἀσκητὴν νὰ χαλάσῃ **[πὸζὶουρούρ]** τὴν νηστείαν, ἤτοι πρᾶγμα ὀρεκτικώτατον.

اوروجلی } T. **ὀρουδζ-λοῦ**, ἐπθ. ὁ τηρῶν νηστείαν, νηστεύων.

اوروجی } ἢ اوريجی T. **ὀρὸδζὸ** [ἐκ τοῦ كمك اورمك πλέκω] ὄν. ὁ ἐπισκευάζων, ὁ ἀνυφαίνων ὑφάσματα ἢ ἐνδύματα καέντα ἢ σχισθέντα, οὕτως ὥστε νὰ μὴ φαίνωνται, ἀκεστής.

اوروس } **οὐρούς**, κοινῶς ἀντὶ روس βλ.

اوروسپی } T. **ὀροσπού**, κοινῶς ἀντὶ روسپی βλ.

اوروش } T. **βουρούς**, βλ. اورش

اوروق } T. **βουροὺκ**, ὄν. ὑποδιαίρεσις φυλῆς· κατὰ τὸ لهجه , ἐκ τοῦ اورمق ἤτοι ἀποκεχωρισμένος· βλ. عروق καὶ ارق .

اوروملجك } ἢ اوربجك T. **ὀρὸμ-δζὲκ** [ἐκ τοῦ كمك اورمك πλέκω] ὄν. ἀράχνη : — آغی ἱστὸς ἀράχνης·||قوشی— κολυρίων [καρακάξα]·|| ی—يرمیاغی· || ی— شيطان ἀτμοὶ ὁμιχλώδεις συμπεπηγμένοι εἰς σχῆμα κλωστῆς· λέγεται καὶ لعاب الشيطان **λδάπὸ-ὰ-δεϊτάν**.

اوروملجكلمك } T. **ὀρὸμδζεκ-λεμέκ**, ρμ. οὐδ. καλύπτομαι ὑπὸ ἀραχνῶν, ἀραχνιῶ, κ. ἀραχνιάζομαι.

اوروملك } T. **ὄρὸ-μέκ**, ρμ. οὐδ. ὠρύομαι γοερῶς [ἐπὶ κυνῶν οἱονεὶ θρηνούντων] κ. οὐρλιάζω, κλαίω: ايت اورور كوپك يورر ὁ κύων ὠρύεται,ἡ συνοδεία ὀδεύει [πρμ.]· || اوروين كوپك ايصرمز ὁ ὠρυόμενος κύων δὲν δάκνει [πρμ.]· § βλ. اولومق .

اوروميه } T. **ὄρὸμέ**,ὄν. ἀπαρ. τὸ ὠρύεσθαι, ὠρυγὴ κυνὸς, κ. οὐρλιασμα.

اوره } T. **ὀρέ**, βλ. اورو καὶ اوركو .

اوره‌تمك } ἢ كمك اورك T. **ὄρε-τ-μέκ**, ρμ. μτδ. πολλαπλασιάζω πρόβατα, πτηνά, ὀπωρικά, φυτὰ κτλ. διαδίδω [αἰτ.].

اوره‌ك } T. **ὄρὲκ** [ἐκ τοῦ كمك اورمك] ὄν. μέρος ἔνθα πολλαπλασιάζονται καὶ πληθύνονται τὰ κτήνη.

اوره‌كه } ἢ اوريكه T. **ὀρεκὲ** βλ. اوركه .

اوره‌لمك } ἢ كمك اورمك T.**ὄρε-λεμὲκ** [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ كمك اورمك] ρμ. μτδ. πλέκω ἢ ἐπισκευάζω, διορθῶ χονδρὰ καὶ προσωρινῶς· κοσμῶ, στολίζω [αἰτ.].

اوره‌لنمك } T. **ὀρε-λενμὲκ** ρμ. πθ. διορθοῦμαι,ἐπισκευάζομαι· ἀναλαμβάνω· κοσμοῦμαι, στολίζομαι.

اوره‌مك } T. **ὄρε-μέκ**, ρμ. οὐδ. αὐξάνομαι καὶ πληθύνομαι, παράγομαι εὐκόλως καὶ εἰς μέγαν ἀριθμόν, διαδίδομαι, ἀναπτύσσομαι εὐκόλως [ἐπὶ ἀνθρώπων, ζώων καὶ φυτῶν]: اندن صكره سائر ناس انلردن اورەدی و نيجه اندن صكره سائر ناس قوملر وصنف صنف انسانلر تورەدی ἄλλοι ἄνθρωποι ἐξ αὐτῶν [ὀπλ. τῶν πρωτοπλάστων] ἐπληθύνθησαν καὶ πολλοὶ λαοὶ καὶ διάφοροι τάξεις ἀνθρώπων ἐπαρουσιάσθησαν.

اورى } T. **ὀρὸ** , βλ. اورو καὶ اوركو .

اوريجى } T. **ὀρὸδζὸ**, βλ. اوروجی .

آوريز } T. **ἀβρὶζ**, ἢ زوراها **χαβροὺζ** [βλ. آبريز] ὄν. οὐροδοχεῖον.

آوريق } T. **ἀβρὶ-κ** [λ. ἀρχ.]ἐπθ.τοξοειδής, κυρτός, οὖλος, στρεβλός.

آوريلامق } T. **ἀβρι-λαμὰκ** ρμ. μτδ. ἐντείνω τόξον [αἰτ.].

آوريلمق } T. **ἀβρι-λμὰκ** ἢ يغ اورا **ἀβρι-μὰκ**, ρμ. οὐδ. γίνομαι τοξοειδής, κυρτός, οὖλος, στρεβλός.

اوريله‌مك } T. **ὀρὸ-λεμέκ**, ρμ. μτδ. πλέκω βλ. اوركولمك .

اوريلى } T. **ὀρὸ-λὸ** [βλ. اوركو ἢ اورو] ἐπθ. πλεκτὸς, πεπλεγμένος.

اوز } T. **ὄζ**, ὄν. ὀπός, χυμὸς δένδρου, φυτῶν, γλοιός,κολλώδης οὐσία ὡς τὸ γάλα τῶν φύλλων ἢ τῶν κλώνων τῆς συκῆς, χυλός, μυελός, οὐσία, τὸ ἄνθος, ἤτοι τὸ καλλίτερον μέρος πράγματός τινος: يني ير —آرى چيچك ἡ μέλισσα τρώγει τὸν ὀπὸν **[ὀζὸνὸ]** τοῦ ἄνθους· § πύον [πληγῆς].

اوز } T. **ὄζ** [λ. ἀρχ.] ἐπθ. ὁ ἴδιος, γνήσιος: م—**ὀζ-ὸμ**, ἐγὼ ὁ ἴδιος·||ك— **ὀζ-ὸν**, σὺ ὁ ἴδιος·||ى—**ὄζ-ὸ**, αὐτὸς ὁ ἴδιος· || قرنداشی — ὁ ἴδιος ὁ ἀδελφός του ἢ ἀμφιθαλής·||كوزيله —ἰδίοις ὀφθαλμοῖς·|| پدری — ὁ ἴδιος ὁ πατήρ του· || — ينه — **ὄζ ὀζὸνέ**, αὐτοπροσώπως, ἀφ' ἑαυτοῦ,

اوز T. **oŭz** [λ. ἀρχ. κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ اوغوز **oγoúz,** ἀντίθ. τῷ یولی βλ.] ἐπθ. ἀγαθός, καλός, χρηστός, ἤπιος ἀρμόζων, κατάλληλος: اوز آدم —اولسون چوق اولوب یاوز ὁλίγον ἔστω, καλὸν ἔστω, ἀντὶ νὰ ἦ πολὺ καὶ κακόν· βλ. اوزلاشمق.

اوز T. **ȍθéz,** βλ. اوكز καὶ اوس.

اوزاتدیرمق T. **oŭza-ṫ̈ṅp-μάκ,** ρμ.διάμ. ἀφίνω ἢ βάλλω τινὰ νὰ ἐκτείνῃ τι [δοτ. αἰτ.].

اوزاتمق T. **oŭza-t-μάκ,** ρμ.μτδ. μηκύνω, ἐκτείνω, παρατείνω, ἀναβάλλω, ἀπομακρύνω [αἰτ.]: —لقردی یی سوزی ἢ ἐκτείνω τὸν λόγον, μακρηγορῶ· αὐξάνω τὰς ἀξιώσεις, τὰς ἀπαιτήσεις·‖ —جوابی ἀναβάλλω ἐπὶ πολὺ ἀπάντησιν εἰς ἐπιστολὴν κτλ.‖ اوزاتیلم **oŭzátμaγialnμ,** ἂς μὴ μακρηγορῶμεν, ἐνὶ λόγῳ·‖ —چکه κατακρίνω, ὀμιλῶ ἐναντίον τινός, καταφέρομαι [μακραίνω τὴν σιαγόνα]· ‖ —چره κάμνω μοῦτρα, μορφάζω, σκυθρωπάζω, δεικνύω δυσαρέσκειαν·‖ — دیل μακραίνω γλῶσσαν, ἤτοι αὐθαδιάζω κατ' ἀνωτέρου·‖ اپنی — μακραίνω τὸ σχοινί του, ἀφίνω τινὰ ἐλεύθερον· ‖ — آیاق ἁπλόνω πόδας, περιφρονῶ· ‖ — ال ἐκτείνω,ἁπλόνω χεῖρα, λαμβάνω πρᾶγμα ἀνῆκον εἰς ἄλλον· ἐπαιτῶ·‖ — تعمتی προοδεύω εἰς τὴν κακοήθειαν,τὰ κακουργήματα·‖—صاچ μακραίνω ἢ τρέφω τὴν κόμην· βλ. καὶ صاچ.

اوزادملق T. **oŭza-ṫ̈nl-μάκ,** ρμ. πθ. ἐκτείνομαι, κτλ. βλ. اوزاتمق.

اوزادی T. **oŭzaṫ̈ì** [اوزامق] ρ. ἀφ. μήκυνσις, παράτασις·‖ —اوزون, ἢ یه — اوزون διὰ μακρῶν, ἐν ἐκτάσει.

اوزار A. **ȩ̀ózàr** [πλθ. τοῦ وزر **βìzr**] ὄν. βάρη, ἁμαρτίαι: —حامل ὁ φέρων βάρη, ἁμαρτίας, βεβαρημένος.

اوزاق T.**oŭzàk** [βλ.اوزامق] ἐπθ. ὁ μακράν μεμακρυσμένος, μακρυνός· ἀπίθανος,ὁ ἀπέχων τοῦ ἀληθοῦς, τοῦ πραγματικοῦ: —ر τόπος μεμακρυσμένος·‖—قدر πόσῳ μακράν;ἢ πολὺ ἀπέχων τοῦ πραγματικοῦ! § ἐπρ. μακρὰν [τῆ اون]: — یاندن μακρὰν ἀπ' ἐμοῦ ! ‖ دوشمك — πίπτω μακράν, εὑρίσκομαι μακράν οἴκοθεν·‖—ی طوغری سوزی طوغری یر آدم ἄνθρωπος ὅστις καὶ ὁ ἴδιος εἶναι εὐθύς, καὶ ὁ λόγος του εὐθύς· ἀντίθ. اوکی **ȍθéï,** βλ.

اوزاق T. **oŭza-μάκ** [ἐκ τοῦ اوز, βλ. اوزون] ρμ.οὐδ. μηκύνομαι, ἐκτείνομαι, καθίσταμαι μακρός : — کیجه‌لر αἱ νύκτες καθίστανται μακραί, αὐξάνουσιν·‖—کونلر αἱ ἡμέραι καθίστανται μακραί· § διαρκῶ, παρατείνομαι, ἀναβάλλομαι: ایش اوزایه‌جق ἡ ὑπόθεσις, τὸ ζήτημα θὰ παραταθῇ·§αὐξάνομαι τὸ ἀνάστημα, μεγαλόνω· § εἶμαι μακράν, πηγαίνω μακράν, ἀφίσταμαι, ἀπομακρύνομαι: ساحلدن اوزاق ἀπεμακρύνθημεν τῆς παραλίας.

اوزاقجه T. **oŭzák-tda,** ἐπρ. ὀλίγον ἢ ἀρκετὰ μακράν.

اوزاقلاشدیرمق T. **oŭzak-laȧ̈ṫrμák,** ρμ. μτδ. ἀπομακρύνω τὸν ἕνα ἢ τὸ ἓν ἀπὸ τοῦ ἄλλου [αἰτ. دن].

اوزاقلاشمق T. **oŭzak-laȧ̈μák,** ρμ. ἀλλ. ἀπομακρύνεσθαι ἀπ' ἀλλήλων δύο ἢ περισσοτέρους ἀνθρώπους ἢ ἀντικείμενα [τῆ دن]· βλ. ایراقلاشمق.

اوزاقلاشمه T. **oŭzaklaȧ̈μá,** ὀν. ἀπαρ. ἀπομάκρυνσις ἀπ' ἀλλήλων.

اوزاقلق T. **oŭzak-lήk,** ἀφ. ἀπόστασις, διάστημα· μεγάλη διαφορά.

اوزامق T. **oŭza-μàk** [ἐκ τοῦ اوز, βλ. اوزون] ρμ.οὐδ. μηκύνομαι, ἐκτείνομαι, καθίσταμαι μακρός : — کیجه‌لر αἱ νύκτες καθίστανται μακραί, αὐξάνουσιν·‖—کونلر αἱ ἡμέραι καθίστανται μακραί· § διαρκῶ, παρατείνομαι, ἀναβάλλομαι: ایش اوزایه‌جق ἡ ὑπόθεσις, τὸ ζήτημα θὰ παραταθῇ·§αὐξάνομαι τὸ ἀνάστημα, μεγαλόνω· § εἶμαι μακράν, πηγαίνω μακράν, ἀφίσταμαι, ἀπομακρύνομαι: ساحلدن اوزاق ἀπεμακρύνθημεν τῆς παραλίας.

اوزامه T. **oŭzaμά,** ὀν. ἀπαρ. μήκυνσις, παράτασις, διάρκεια, ἀναβολή, αὔξησις ἀναστήματος, ἀπομάκρυνσις.

اوزان A. **ȩ̀ózàν** [πλθ. τοῦ وزن **βȩ̀zν**] ὄν. σταθμά· μέτρα στίχων : —جدیده νέα σταθμά [ὁκκᾶς, στατῆρος]· ‖ —عتیقه παλαιὰ σταθμά·‖—شعریه μέτρα ποιητικά.

اوزانمق T. **oŭza-ν-μάκ,** ρμ. οὐδ. ἐκτείνομαι, ἐξαπλοῦμαι διὰ ν' ἀναπαυθῶ· παρατείνομαι· μηκύνομαι, καθίσταμαι μακρός, αὐξάνω: کوندوزلرك اوزانوب کیجه‌لر یاخود قیصالمسی τὸ ν' αὐξάνωσι καὶ νὰ σμικρύνωνται αἱ νύκτες ἢ αἱ ἡμέραι· βλ. اوزامق καὶ اوزاغمق.

اوزانیش T. **oŭzaν-ìṣ̌** ρ. ἀφ. τὸ ἐκτείνεσθαι, ἐξαπλοῦσθαι πρὸς ἀνάπαυσιν, παράτασις, αὔξησις.

اوزایش T. **oŭza-γìṣ̌** [اوزامق] ρ. ἀφ. μήκυνσις, κτλ. βλ. اوزامه.

اوزبك **ȍz-ṫèk** [λ. ταταρική, ἐκ τοῦ اوز ὁ ἴδιος, καὶ بك **ṫ̈ék,** ἀνεξάρτητος ἡγεμών] ὄν. κ. Οὐζβέκοι· ὄνομα φυλῆς τουρκικῆς ἐν Βουχάρᾳ, κληθείσης οὕτω ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῆς.

اوزدك T. **ȍz-ṫék,** ὄν. στέλεχος δένδρου, καλάμη σίτου, καυλὸς φυτῶν.

اوزدکله‌مك T. **ȍzṫek-leμék,** ρμ. μτδ. συλλέγω τὰς ἐν τοῖς ἀγροῖς μετὰ τὸν θερισμὸν διασκορπισθείσας καλάμας, σταχυολογῶ: اوزدکلیوب بوزدکله‌مك **ȍzṫekleγȍṫ ṫ̈ȍzṫekleμék,** καταβάλλω ὅλας τὰς ἀσθενεῖς μου δυνάμεις.

اوزر T. **ȍzȩ̀r** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ اوز **ȍz,** ἐξ οὗ καὶ τὸ یوز ὄψις, ἐπιφάνεια]·λέξις ἐν χρήσει μόνον μετὰ τῶν καταληκτικῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν, σημαίνει δὲ Α΄] τὸ ἐπάνω ἢ ἐπί : م — **ȍzer-ímμ,** τὸ ἐπάνω μου· ‖ مده — **ȍzeriμṫé,** ἐπάνω μου, ἐπ' ἐμοῦ [ἐπὶ στάσεως] : قالدی مده — ἔμεινεν ἐπάνω μου· ‖مدن آتیورم — ρίπτω ἀπ' ἐπάνω μου, ἀποτινάσσω· ‖ مه نه لازم — τί μοι μέλει; **[ȍzeriμé]**· ‖مزه فرضدر — εἶναι χρέος ἐπιβαλλόμενον εἰς ἡμᾶς**[ȍzeriμizé]**·‖مده بورج دکلدر—δὲν εἶναι χρέος μου [ἐπάνω μου]·‖نده — یرك ἐπὶ τῆς γῆς·‖بو ایش نده در — فلانك ἡ ὑπόθεσις αὕτη εἶναι ἐπάνω εἰς τὸν δεῖνα, ἤτοι ἀνατεθειμένη εἰς τὸν δεῖνα· ‖ ینه — یونك ἐπὶ τούτοις,συνεπείᾳ τούτου·‖مکتوبك — ی τὸ ἐπάνω, ἤτοι ἐπιγραφὴ ἐπιστολῆς· ‖ تیز — ی τὸ ἐπάνω του, ἤτοι τὰ ἐνδύματά του καθαρά·‖صاغلام دکلدر — ی بو اوك τὸ ἐπάνω [μέρος] τῆς οἰκίας ταύτης δὲν εἶναι στερεόν· ‖ طوپراغك — ی بو ἡ ἐπιφάνεια [τὸ ἐπάνω] τοῦ ἐδάφους τούτου εἶναι ἀπαλή· ‖ ینه الق—ἀναλαμβάνειν ὑποχρέωσιν· ἰδιοποιεῖσθαι πρᾶξίν τινα, παριστᾶν ἑαυτὸν ὡς δράστην· δυσαρεστεῖσθαι [τὸ παίρνει ἐπάνω του, νομίζων ὅτι δι'αὐτὸν λέγεται]·Β΄] σημαίνει τὸ ἐναντίον ἢ διεύθυνσιν, ἤτοι ἰσοδυναμεῖ τῇ κατά, πρός: ینه دشمن— κατὰ τοῦ ἐχθροῦ· ‖ ینه آتمق — ρίπτω ἐπάνω τινός, προσάπτω·‖ینه وارمق — πηγαίνω ἐπάνω εἴς τινα ἢ εἴς τι, ἤτοι διευθύνομαι κατά τινος ἢ πρὸς τὸ μέρος του· πιέζω, στενοχωρῶ ὅπως κάμῃ τι, κ. φορτόνομαι. Γ΄] σημαίνει συμφωνίαν, ἰσοδυναμοῦσα τῇ ἡμετέρᾳ κατά,συνφδά : ینه حرکت ایتدم امر— ἐνήργησα συνφδὰ τῇ διαταγῇ ἣν ἔλαβον· § βλ. اوزره καὶ اوست.

اوزرلك T. **ȍzer-lík,** ὄν. πήγανον [φυτ.]. συνών. صدف تحمی.

اوزره T. **ȍzrè** [βλ. اوزر] προθ. ἐπί:—آیاق کلامك لسان — سهولت ‖ ایله جریان ایدیشی τὸ νὰ ῥέῃ εὐκόλως ὁ λόγος ἐπὶ τῆς γλώσσης·§ κατὰ [ἐπὶ συμφωνίας]:— قاعده κατὰ τὸν κανόνα· ‖ — فارسی لسان κατὰ τὴν περσικὴν γλῶσσαν, περσιστί· § ὅπως, ἵνα, [μετ' ἀπαρεμφάτου] : امر — عقد مصالحه ایتمك ویردی ἔδωκε διαταγὴν ὅπως συνθηκολογήσῃ· § ὅσον οὔπω [ἐπομένου τοῦ συνδετικοῦ]: واپور — در کیتمك τὸ ἀτμόπλοιον ὅσον οὔπω ἀπέρχεται, εἶναι ἐν τῷ ἀπέρχεσθαι· § ὡς, καθὼς [μετὰ συνθέτου ἀνάφορικῆς μετοχῆς]: بالاده عرض — اولندیغی ὡς ἀνωτέρω ὑπεβλήθη.

اوزقندی T. **oŭzkanṫí,** ὄν. βούπρηστις [ἐντμ.].

اوزك T. **ȍz-ék,** ὄν. πυρήν,κ. κουκκοῦτσι [καρποῦ ἢ φύματος].

اوزك **ȍz-èk** [اوزمك] ὄν. ἄξων τῶν τροχῶν ἁμάξης βοῶν : کبی آدم — ἄνθρωπος ὡς ἄξων, ἤτοι εὐθυτενής.

اوزکچ T. **ȍz-γkèȍ̈ž** [اوزمك] ὄν. ἀναβάθρα ἐκ σχοινίου.

اوزکون T. **ȍz-γkμȍ̈n** [اوزمك] ἐπθ.καταβεβλημένος ἐκ νόσου, γήρατος, λύπης, συμφορᾶς.

اوزکونلك T. **ȍz-γkμȍ̈nlȍ̈k,** ἀφ.ἐξασθένησις, ἔκλυσις, καταπόνησις.

اوزکه **ȍz-γké,** ἐπθ. ἄλλος, διάφορος, ἐξαιρετικός· § ἐπρ. ἐκτός, πλήν: —یاندن ἐκτὸς ἐμοῦ.

اوزلاشدیرمق T. **oŭz-laȧ̈ṫrμák,** ρμ. μτδ. συμφιλιῶ, συμβιβάζω δύο ἢ περισσοτέρους [αἰτ.].

اوزلاشلمق T. **oŭz-laȧ̈plμák,** ρμ. ἀπρ. τὸ συμβιβάζεσθαι δύο ἢ πλείονας πρὸς ἀλλήλους [ایله]: اوزلاشلماز بو آدمله μετὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου δὲν συμβιβάζεται τις.

اوزلاشمق T. **oŭz-laȧ̈μák,** ρμ. ἀλλ.συμβιβάζομαι μετά τινος κατόπιν ἔχθρας, διχονοίας, ἀγωγῆς, ἢ συμφωνίας περὶ τῆς τιμῆς πράγματος [τῇ ایله].

اوزلاشمه T. **οὐζ-λαϊσμά,** ὄν. ἀπαρ. τὸ συμβιβάζεσθαι, συμβιβασμός.

اوزلشمك T. **ὀζ-λεϊσμέκ,** ρμ. οὐδ. πήγνυμαι, κ. πήζω [ἐπὶ ζύμης, γάλακτος κτλ.]· βλ. καὶ اوزلمك.

اوزلق T. **οὐζ-λούκ,** ἀφ. ἀγαθότης, ἠπιότης, ἐπιτηδειότης, σύνεσις, νοῦς.

اوزلك T. **ὀζ-λόκ,** ἀφ. ὀπός, χυμός, οὐσία· § ἐγωϊσμός, ἀλαζονεία.

اوزلك T. **ὀζ-λόκ,** ὄν. θυμίαμα· κάπνισμα γινόμενον εἰς ἀσθενῆ.

اوزلمك ἢ اوزلمق T. **ὀζ-λεμέκ,** ρμ. μτδ. ἐπιθυμῶ νὰ ἐπανίδω, ποθῶ πατρίδα, φίλον· [αἰτ.] : سن نی نقدر اوزلمشکدر بیلیرم γινώσκω πόσον μ' ἐπόθησας.

اوزلمك T. **ὀζ-σλεμέκ,** ρμ. πθ. φθείρομαι, λυόνω [ἐπὶ ὑφάσματος]·§καταβάλλομαι, κατατρύχομαι [ὑπὸ νόσου, γήρατος, λύπης, περισπασμῶν], ὑποφέρω, τυραννοῦμαι, στενοχωροῦμαι [ἕνεκα ἐπιθυμίας, πόθου] : — اوزوم اوزوم **ὄζὸμ ὄζὸμ ὀζσλμέκ,** μεγάλως στενοχωροῦμαι, ὑποφέρω.

اوزلمه ἢ اوزلمق T. **ὀζ-λεμέ,** ὀν. ἀπαρ. τὸ ἐπιθυμεῖν, ἐπιθυμία, πόθος τοῦ ἐπανιδεῖν πατρίδα, φίλον κτλ. νοσταλγία.

اوزلمه T. **ὀζ-σλμέ,** ὄν. ἀπαρ. τὸ φθείρεσθαι, φθορά, ἐξασθένησις, καταπόνησις.

اوزلمك T. **ὀζ-λενμέκ,** ρμ. οὐδ. πήγνυμαι, κ. πήζω· βλ. καὶ اوزلشمك.

اوزلمه T. **ὀζ-λενμὲ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. ἀπαρ. πῆξις.

اوزلەمك T. **ὀζ-λεμέκ,** βλ. اوزلمك.

اوزلەيش **ὀζ-λεγὶς** [اوزلمك] ἀφ. πόθος, ἐπιθυμία· βλ. اوزلمه ἢ اوزلمه.

اوزلو ἢ اوزلى T. **ὀζ-λὸ,** ἐπθ. ὁ ἔχων πολὺν ὀπόν, χυμόν, οὐσίαν, γλοιώδης: طوپراق — **γῆ** ἀργιλλώδης, κεραμῖτις· § ἐγωϊστής, ἀλαζών [ἐκ τοῦ اوز ὁ ἴδιος].

اوزليش T. **ὀζ-σλὶς** [اوزلمك] ρ. ἀφ. φθορά, ἐξασθένησις, καταπόνησις.

اوزمك T. **ὀζ-μὲκ** ρμ. μτδ. [κατὰ τὸ لهجه κυριολ. ἐντείνω καὶ εἶτα χαλαρῶ, χαυνῶ] καταβάλλω, ἐξασθενίζω, κατατρύχω, καταπονῶ, στενοχωρῶ, τυραννῶ [αἰτ.]: كنديكزى قدر اوزمیه او μὴ στενοχωρεῖτε [μὴ τυραννεῖτε] τόσῳ τὸν ἑαυτόν σας.

اوزمه T. **ὀζ-μὲ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. ἀπαρ. καταπόνησις, ἐνόχλησις, τυραννία.

اوزن T. **ὀζ-ὲν** [μτχ. τοῦ اوزمك] ὄν. πρᾶγμα γινόμενον μετὰ πολλοῦ κόπου, ἐπιμελείας: يزن — **ὄζὲν ἁεζέν,** στόλισμα ἐπιτετηδευμένον, παραποίησις, δόλος.

اوزندى ἢ اوزندى καὶ اوزنتى T. **ὀζ-σνἑσ,** [اوزمك] ρ.ἀφ. στενοχωρία, λύπη, ἀνησυχία, κόπος, ἀγωνία: سى — يورك στενοχωρία τῆς καρδίας ἢ ἐσωτερική.

اوزنديرمك T.**ὀζ-ενἑιρ-μέκ,** ρμ. μτδ. κάμνω τινὰ νὰ κοπιάζῃ, νὰ ἐργάζηται πολύ, παρακινῶ [αἰτ.].

اوزنديلى T.**ὀζ-σνἑσλὸ,** ἐπθ. ὁ πολὺ μεριμνῶν, ἀνησυχῶν· § ὁ προξενῶν πολλὴν ἀνησυχίαν, λύπην· § ὁ γενόμενος μετὰ πολλῆς μερίμνης, ἐπιμελείας.

اوزنكى T. **ὀζ-ενγκὶ** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ اوزمك ὡς ἐντεινόμενον καὶ χαλαρούμενον] ὄν.ἀναβολεύς, κ.ζεγγί: آغاسى—ὑπάλληλος ὅστις ἐκράτει ἄλλοτε τὸν ἀναβολέα, ὅταν ὁ Σουλτᾶνος ἵππευε [βλ. ركابدار]· سى — فرنك ἀναβολεὺς εὐρωπαϊκός.

اوزنكيلمك ἢ اوزنكيلمق **ὀζενγκι-λεμέκ,** ρμ. μτδ. κεντῶ τὸν ἵππον διὰ τοῦ ἀναβολέως [αἰτ.]: —حيوانى κεντῶ τὸν ἵππον ὅπως προχωρήσῃ.

اوزنمك T. **ὀζ-εν-μέκ,** ἢ **ὀζ-εν-μέκ,** ρμ. οὐδ. ἐργάζομαι, κοπιῶ, μεριμνῶ πολύ, ἐπιμελοῦμαι, παραδίδομαι εἰς τι μετὰ ζέσεως·[δοτ.]: قارى كى غفلتله همان قوشانوب يزنمك سودانسه اوزنن جوانك شانى ἴδιον νέου παραδοθέντος **[ὀζενὲν]** εἰς τὸ πάθος τοῦ ἐνδύεσθαι καὶ στολίζεσθαι ὡς αἱ γυναῖκες·§ προσπαθῶ, ἑτοιμάζομαι νὰ πετάξω [ἐπὶ μικρῶν πτηνῶν].

اوزنمه T. **ὀζ-ενμέ,** ὄν. ἀπαρ. καὶ اوزنيش **ὀζ-ενὶς** [ἐκ τοῦ اوزمك] ρ. ἀφ.ἐργασία μετὰ μεγάλης ἐπιμελείας καὶ ζέσεως.

اوزوم T. **ὀζ-ὸμ** [اوزمك] μόριον ἐπιτατικὸν ἐν χρήσει ἐν τῇ φράσει: اوزوم اوزلمك اوزوم μεγάλως στενοχωροῦμαι, ἀνησυχῶ, ὑποφέρω· βλ. باغر καὶ جاير.

اوزوم T. **ὀζ-ὸμ** [اوزمك] ὄν. σταφυλή : — صالقيمى βότρυς σταφυλῆς, κ. τσαμπί· ‖ سى — صالقيم ὁρμαθὸς σταφυλῆς [βλ. هوش].

اوست T. **ὄσ-τ,** ὄν. τὸ ἄνω μέρος, ἐπιφάνεια: ى—مكتوب ἐπιγραφὴ ἐπιστολῆς·‖ى—طام ὀροφή, στέγη·‖ى—سوت τὸ ἄνθος τοῦ γάλακτος [καϊμάκι]·‖ى—باش κορυφὴ κεφαλῆς· ‖ نه—باش **ἀὰξ ὄσ-τσνέ,** ἐπάνω εἰς τὸ κεφάλι, ἤτοι μετὰ χαρᾶς, δὲν θὰ λείψω, ἀσμένως θὰ ἐκτελέσω τὰς διαταγὰς ὑμῶν· ‖ مرض—ايراغ **ὄσ-τσμὸζ-τὲν ἰράγ,** μακρὰν ἀφ'ἡμῶν [ἔστω ἡ νόσος, τὸ κακόν]·‖باش—ἐνδυμασία, ὅ,τι φέρει τις ἐπάνω του·‖ م باشم — **ὄσ-τσὸμ ἁαὸήμ,** τὰ ἐνδύματά μου· ‖ ى باشى تميز — τὰ ἐνδύματά του καθαρά·‖باش قالماش—δὲν ἔμειναν ἐνδύματα, κακοενδεδυμένος, καταξεσχισμένος·‖باش چيقارمق—ἐκδύομαι τὰ ἐνδύματα·‖ مه الق — παίρνω ἐπάνω μου, ἤτοι ἀναλαμβάνω ἐργολαβικῶς, ἐνδύομαι, κωπηλατῶ ὀπίσω· ‖ ايتمك — ἀφίνω πρᾶγμα· ‖ قومق — προσθέτω, ἢ ويرمك — δίδω ἐπάνω, ἤτοι ὅπως ἀνταλλάξω τι ἢ ἐκποιήσω, δίδω ἐκτὸς τοῦ πράγματος καὶ ἐξ ἰδίων, ζημιόνω·‖اولەرق — προσθετικῶς [ἀπὸ 'πάνω]·‖ اورمق—ὑπερθεματίζω, πλειστηριάζω ἐν πλειοδοσίᾳ· ‖ نه — ἀναβαίνω ἐπάνω εἴς τι [**ὄσ-τσνέ],** εἰς τὴν κορυφήν τινος·‖كلمك—ἀναλαμβάνω, παχύνομαι·‖نه وارمق—καταλαμβάνω ἐπ' αὐτοφώρῳ **[ὄσ-τσνέ],** προσβάλλω, ἐπιτίθεμαι· ‖ نه يورومك—κινῶ ἐναντίον **[ὄσ-τσνὲ]** τινός, ἐφορμῶ·‖ اولق —εἶμαι ἐπάνω, νικητής·‖ نه يتمك — ἀρπάζω·‖ نه دن آتمق — ρίπτει ἀπ'ἐπάνω του **[ὄσ-τσνὲ-τέν],** ἀπαλλάττεται, ξεφορτόνεται· § ἐπθ. ὁ ἐπάνω: قات — τὸ ἐπάνω πάτωμα· ‖ يان — ἢ طرف—τὸ ἐπάνω μέρος·‖طوداق—τὸ ἄνω χεῖλος·‖ چيقمق —, ἢ كلمك — ὑπερβαίνω τινά, νικῶ·§[ἐπρ.] —الت ἄνω κάτω·§[πρόθ.] ى—ياق ἐπὶ ποδός, ὄρθιος, χωρὶς νὰ καθήσῃ·‖ى—يول ἐπὶ τῆς ὁδοῦ·‖ ه— —,ἢ نه— بر يرى ὁ εἷς ἢ τὸ ἓν ἐπὶ τοῦ ἄλλου, ἀλλεπάλληλος, ἢ ἀλλεπαλλήλως, ἐπάν' ἐπανωτά· § βλ. καὶ اوزر

اوستا Π. **οὐσ-τὰ** ἢ اوستاد **οὐσ-τάτ,** ἐν τῇ ποιήσει ἀντὶ استاد, βλ. καὶ اوستە.

اوستالق T. **οὐσ-τα-λὶκ,** βλ. اوستەلق.

اوسترالیا **ὀσ-τρά-λια,** ὄν. κ. Αὐστραλία.

اوسترە T. **οὐσ-τουρά,** βλ. اوستورە.

آوستريا **ἀούσ-τρια,** ἢ **ἀουσ-τούργια,** ὄν. κ. Αὐστρία.

اوسطا ἢ اوسطاد **οὐσ-τὰτ,** ἐν τῇ ποιήσει ἀντὶ استاد, βλ. καὶ اوستە.

اوستالق T. **οὐσ-τα-λὶκ,** βλ. اوستەلق.

اوسترالیا **ὀσ-τρά-λια,** ὄν. κ. Αὐστραλία.

اوسترە T. **οὐσ-τουρά,** βλ. اوستورە.

آوستريا **ἀούσ-τρια,** ἢ **ἀουσ-τούργια,** ὄν. κ. Αὐστρία.

اوسطا Π. **οὐσ-τὰ** ἢ اوستاد **οὐσ-τάτ,** ἐν τῇ ποιήσει ἀντὶ استاد, βλ. καὶ اوستە.

اوستالق T. **οὐσ-τα-λὶκ,** βλ. اوستەلق.

اوسترالیا **ὀσ-τρά-λια,** ὄν. κ. Αὐστραλία.

اوسترە T. **οὐσ-τουρά,** βλ. اوستورە.

آوستريا **ἀούσ-τρια,** ἢ **ἀουσ-τούργια,** ὄν. κ. Αὐστρία.

اوسطا Π. **οὐσ-τὰ** ἢ اوستاد **οὐσ-τάτ,** ἐν τῇ ποιήσει ἀντὶ استاد, βλ. καὶ اوستە.

اوستالق T. **οὐσ-τα-λὶκ,** βλ. اوستەلق.

اوسترالیا **ὀσ-τρά-λια,** ὄν. κ. Αὐστραλία.

اوسترە T. **οὐσ-τουρά,** βλ. اوستورە.

آوستريا **ἀούσ-τρια,** ἢ **ἀουσ-τούργια,** ὄν. κ. Αὐστρία.

اوزون T. **οὐζοὶν** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ اوز χρηστός, χρήσιμος] ἐπθ. μακρός, ὁ διαρκῶν πολύ, διαρκής, λεπτομερής: بويلو—μακροῦ ἀναστήματος·‖صاچلى—ὁ ἔχων τὴν κόμην μακράν·‖عمرلو—μακρόβιος·‖—الى κλέπτης [οὗ ἡ χεὶρ μακρά]·‖—قولى δυνάμενος, ἰσχυρός [οὗ ὁ βραχίων μακρός]·‖ چارشو — μακρὰ ἀγορὰ [ὄνομα ἀγορᾶς ἐν Κ]πόλει]·‖اوزادى يه—διὰ μακρῶν, ἐν ἐκτάσει, λεπτομερῶς· ‖ اشك — εἶδος παιδιᾶς ἤτοι πήδημα, ἅλμα [μακρὰ γαϊδοῦρα]· ‖ ايتمك — ὑπερβαίνω τὸ ὅριον τοῦ μετρίου ἐν τῇ ἀπαιτήσει ἢ τῇ ἀξιώσει, κ. τὸ παραξηλόνω·‖طوتمق—ἀρχίζω ἐργασίαν εἰς τρόπον ὥστε νὰ διαρκέσῃ πολύ·‖آدم اچق اولور—ὁ ὑψηλὸς ἄνθρωπος γίνεται εὐήθης [πρμ]· βλ. طويل.

اوزونجه T. **οὐζουν-δζέ,** ἐπθ. ὀλίγον ἢ ἀρκετὰ μακρός·§ἐπρ.ἀρκετὰ μακρά·

اوزونلق T. **οὐζουν-λούκ,** ἀφ. μῆκος: نه — **οὐζουνλουγουνά,** κατὰ μῆκος.

اوزى **ὀζοῦ,** ὄν. κ. 'Οκζακόβη, πόλις κειμένη ἐν τῇ Μαύρῃ Θαλάσσῃ ἐν τῷ στομίῳ τοῦ Δνεῖπερ‖صويى—ὁ ποταμὸς Δνεῖπερ.

اوس T. **ὄβές,** ὄν. ὄον, κ. σοῦρβον [ὀπωρ.]· βλ. اووز καὶ اوكز.

اوساخ A. **ἐβσὰχ** [πλθ. τοῦ وسخ **βεσὰχ**] ὄν. ρύποι, ἀκαθαρσίαι: — ازالة اوساخ ἐξάλειψις ρύπων· ‖ — تطهير καθαρισμὸς ρύπων.

اوساط ‖ A. **ἐβσὰτ** [πλθ. τοῦ وسط **βεσὰτ**] ὄν. μέσα, κέντρα : امور — τὰ μέσα τῶν ὑποθέσεων, ἤτοι πράγματα ἄτινα εἶναι ἀπηλλαγμένα ὑπερβολῆς, μακρὰν τῶν ἄκρων : خير الامور اوساطها **χαῖρσ-λ-σμοὶρ ἐβσάτσ-χα,** τὸ ἀγαθὸν τῶν πραγμάτων [εἶναι] τὰ μέσα αὐτῶν, ἤτοι πᾶν μέτρον ἄριστον.

آوسترياﻟﻰ T. **ἀυϋστρια-λη,** ἡ **ἀουστούργιαλη,** ὄν. Αὐστριακός.

اوستلو T. **ὄϋτ-λΰ,** ἐπθ. ὁ ἔχων ἐπάνω, ἀνώγαιον [ἐπὶ οἰκοδομῶν]· βλ. اوللو .

اوستون T. **ὄϋτ-ὸν** [ἐκ τοῦ اوست] ὄν. τὸ σημεῖον [ˊ],ὅπερ τιθέμενον ἄνω τῶν γραμμάτων δεικνύει τὴν φωνὴν **α** μετὰ πλατέος γράμματος, ἢ τὴν φωνὴν **ε** μετὰ λεπτοῦ, ὡς ص **σά,** س **σέ** [βλ. فتحه]· || — ایکی τὸ αὐτὸ σημεῖον διπλοῦν,ἤτοι [ˊˊ], ὅπερ τιθέμενον ἐπὶ τοῦ ληκτικοῦ γράμματος ἀραβικῶν λέξεων καὶ προφερόμενον **αν** ἢ **εν** σχηματίζει τὴν αἰτιατικήν: ὡς قرضاً **κάρζ-αν,** δανειακῶς· [βλ. توبن]· § ἐπθ. νικητής, ὑπεράνω τινός, ἀνώτερος: كلك—, ἢ اولق — ὑπερέχω,ὑπερβάλλω, νικῶ· || كوى — **ὄϋτὸν-κιοϊ,** ἐπιπόλαιος· || در عرشه چيقنجه يه قدر — ἢ μία χεὶρ εἶναι ἀνωτέρα τῆς ἄλλης μέχρις οὗ ἀναδῇ τις εἰς τὸν ἔνατον οὐρανόν, ἤτοι ἐν τῷ κόσμῳ ἕκαστος ἔχει τὸν ἀνώτερον αὐτοῦ [πρμ.].

اوستونلك T. **ὄϋτϋν-λΰκ** ἀφ. ὑπεροχή, πλεονέκτημα.

اوستونلمك ἢ كملاوستو T. **ὄϋτϋν-λεμέκ,** ρμ. μτδ. συλλαβίζω σύμφωνόν τι μετὰ τοῦ σημείου [ˊ]· βλ. اوستون .

اوستونلو T.**ὄϋτϋν-λΰ,** ἐπθ. ὁ συλλαβιζόμενος μετὰ [ˊ]· βλ. اوستون .

اوسته T. **οὐϋτὰ** [ἐκ τοῦ π. استاد] ὄν. καὶ ἐπθ. διδάσκαλος [μάστορης], ὁ ἐξασκῶν ἐπάγγελμά τι ἐπιδεξίως, τεχνίτης, ἐπιτήδειος, ἐπιδέξιος· διευθύντρια ὑπηρετριῶν : آشجى — διδάσκαλος μαγείρων, ἤτοι ἐπιτήδειος μάγειρος· || اولق — γίνομαι τεχνίτης [μάστορης], ἀποκτῶ ἐπιδεξιότητα, ἱκανότητα· || چيقمق — λαμβάνω τὴν ἄδειαν τῆς ἐξασκήσεως τέχνης ἢ ἐπαγγέλματος[βγαίνω μάστορης].

اوسته‌لق T. **οὐϋτα-λήκ,** ἀφ. ἰδιότης διδασκάλου [μάστορη], ἐπιτηδείου τεχνίτου, ἐπιτηδειότης,ἐπιδεξιότης· § πανουργία· § δίκαιον, μισθός, ἀμοιβὴ τεχνίτου.

اوسته‌لقلى T. **οὐϋταληκ-λή,** ἐπθ. ὁ μετὰ τέχνης ἐπιτηδειότητος,πανουργίας, κατεσκευασμένος· § ἐπρ. τεχνηέντως.

اوسته‌لمك T. **ὄϋτ-ελεμέκ** [اوست] ρμ. οὐδ. ἐπιπροστίθεμαι, αὐξάνομαι, πεῤισσεύω· ὑπερέχω· ἐπανέρχομαι, ὑποτροπιάζω [ἐπὶ νόσου].

اوستوره T. **οὐϋτουρά,** ὄν. ξυράφιον· βλ. استره .

اوستوره‌لق T. **οὐϋτουρα-λήκ,** ὄν. θήκη ξυραφίου, ξυραφοθήκη.

اوسط A. **ἐϋσάτ** [ρζ. وسط] ἐπθ. μέσος,μεσαῖος, κεντρικός· μέτριος : حد — μέσος ὅρος· § θηλ. وسطى **βϋσϋτά·** § ὄν. τὸ μέσον· § πλθ. اواسط **ἐβασήτ.**

اوسطونج **οὐϋτούνδζ,** ὄν. ὀργανοθήκη, θήκη ὀργάνων χειρουργοῦ κτλ.

اوسع A. **ἐϋσά** [παραθ. τοῦ واسع] ἐπθ. εὐρύτερος - τατος.

اوسقور Αγ.**οὐϋσκοὺρ** [βλ. اسقر]ὄν.πλοῖον ἀρχιμηδιακὸν ἑλικοκίνητον.

اوسكوف Ελ. **ὄϋσκιΰφ,** βλ. اسكوف καὶ اسقوفيه .

اوسكولى Ελ. **ὄϋσκιϋλί,** ἢ اوسكل **οὐϋσκιΰλ,** βλ. اسكولى .

اوش T. **ὄΐç** [ἀντων. δεικτ.] βλ. اشبو ' اشته .

اوش T. **ὄΐç** ἢ اوشت **ὄϋτ,** ἐπφ. ἐν χρήσει πρὸς ἀποδίωξιν κυνός: كوپك دگمك — **ὄΐç κιοπὲκ ἔτεμεμεκ,** οὐδεμίαν προσοχήν, σημασίαν δίδω [κ. λ. φύγε σκύλε δὲν λέγω].

اوشاق T. **οὐϋάκ,** ὄν. μικρὸς παῖς, ὑπηρέτης, κ. παιδί, ὑπάλληλος,θεράπων: ى—دكان μαθητευόμενος ἐν καταστήματι· || آت ى— ὑπηρέτης σταύλου, ἱπποκόμος· || او ى— οἱ ἄνθρωποι τῆς οἰκίας, οἰκιακοί, ἤτοι παιδία, οἰκογένεια, ὑπηρέται·|| ى—ايل ξένοι, λαός· || ى—روم ايلى καὶ ى — ὑπὸ τῶν ἰθαγενῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἢ τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας·§ قان — **οὐϋάκ καπάν,** εἶδος μεγάλου ἀετοῦ, γυπός· || كوپك — σκύλαξ· || ى — چادر ἀμμωνιακὸν κόμμι, γινόμενον ἔκ τινος Αἰγυπτιακοῦ φυτοῦ.

اوشاقلق T. **οὐϋακ-λήκ,** ἀφ. κατάστασις ἢ ἰδιότης ὑπηρέτου, ὑπηρετικόν.

اوشت T. **ὄϋτ** βλ. اوش ,

اوشديرمق T.**ὀϐουϋΐτουρμάκ,**βλ.اوغشديرمق .

اوشتمك T. **ὄϋϋτμέκ,** βλ. اوشومك .

اوشرمك ἢ كرمك اوشورو T. **ὄϋ-ϋρ-μέκ,** ρμ. μτδ. συσσωρεύω, συναθροίζω

πλῆθος· κάμνω νὰ ἐπιπέσωσιν ὁμοῦ, ἢ διευθύνω πολλοὺς ἀνθρώπους ἢ πολλὰ πράγματα ἢ ὅπλα πρός τι μέρος ἢ κατά τινος [δοτ.αἰτ.]: ايشه — عمل φέρω πλῆθος ἐργατῶν εἰς τὴν ἐργασίαν.

اوششمك T. **ὄϋ-ϋϋ-μέκ,** ρμ. ἀλλ. συναθροίζομαι [ἐπὶ πλήθους ἀνθρώπων], συρρέω σωρηδὸν εἰς ἓν μέρος· βλ. اوشمك .

اوشقون T. **οὐϋκοὶν** ἢ اشقين **ἰϋκήν,** ὄν. φλόμος λευκός, φυτὸν λεγόμενον καὶ چى قولاغى .

اوشك T. **ὄϋέκ,** ὄν. εἶδος λυγγὸς [ζῶον]· βλ. وشق .

اوشمك T. **ὄϋ-μέκ,** ρμ, οὐδ. συσσωρεύομαι, συναθροίζομαι [δοτ.]: طاتلى يه — μυῖαι συναθροίζονται εἰς τὸ γλυκόν· || — شكره قارنجه εἰς τὴν ζάχαριν συναθροίζονται μύρμηκες· || — خلق ميدانه εἰς τὴν πλατεῖαν συναθροίζεται κόσμος.

اوشن A. **ἐϋϋέν** [ρζ. وشن] ἐπθ. κόλαξ: كوكل اوللى — همان شن اوللى ديه‌نلر οἱ λέγοντες ἡ καρδία πάντοτε πρέπει νὰ ᾖ εὔθυμος, πρέπει νὰ ὦσι κόλακες.

اوشن T. **ὄϋέν** [βλ. اوصان] ὄν. ὄκνος, χαυνότης, ραθυμία : كتورمك — ὀκνῶ, βαρύνομαι· βλ. اوشيكلك .

اوشنج T. **ὄϋέν-ὄζ** [اوشمك] ἐπθ. ὀκνηρός, ῥάθυμος· βλ. اوصاج καὶ اوشنكن .

اوشندرمك T. **ὄϋέν-ΐρ-μέκ,** ρμ. μτδ. προξενῶ ὄκνον, ραθυμίαν,κάμνω τινὰ νὰ βαρυνθῇ [αἰτ.].

اوشندى T. **ὄϋϋν-ΐϋ** [اوشمك] ὄν. πλῆθος· ἔφοδος : كلمك — τὸ ἔρχεσθαι σωρηδὸν πολλοὺς πρὸς ταχεῖαν ἀποπεράτωσιν ἔργου.

اوشنكن T. **ὄϋέν-γκέν** [اوشمك] ἐπθ. ὀκνηρός, ῥάθυμος· βλ. καὶ اوشنج .

اوشمك T. **ὄϋέν-μέκ** [βλ. اوشن καὶ اوصاغى] ρμ. οὐδ. ὀκνῶ, βαρύνομαι νὰ κάμω τι [τῇ دن] : معلمر نصيحتدن اصلا اوشماليدر οἱ διδάσκαλοι δὲν πρέπει ποσῶς νὰ ὀκνῶσιν ἀπὸ τοῦ νὰ συμβουλεύωσι· || آج قالير اوشن ὁ ὀκνῶν **[ὄϋένέν]** μένει νῆστις.

اوشنيكلك T. **ὄϋέν-ικλίκ,** ἀφ. ῥαθυμία, ὀκνηρία· συνηθέστ. اوشن .

اوشوتمك ἢ كتمك اوشيمك ἢ كتمك اوشتمك T. **ὄϋϋ-τ-μέκ** ρμ. μτδ. ψύχω τι, κάμνω τι ἢ τινα νὰ κρυώσῃ, νὰ κρυολογήσῃ [αἰτ.]· § ρμ. οὐδ. κρυόνω, κρυολογῶ.

اوشومك ἢ كيشوم اوشو T. **ὄϋϋ-μέκ,** ρμ. οὐδ. κρυόνω, αἰσθάνομαι ψῦχος [τῇ دن]: اوشيورم صوغدن κρυόνω ἐκ τοῦ ψύχους.

اوص T. **οὔς,** ὄν. νοῦς, νοημοσύνη, σύνεσις, φρόνησις, ἡσυχία, κοσμιότης : بهاسى — ἀντίτιμον νοός, συνέσεως, γνώσεως, ἤτοι πικρὰ πεῖρα, μάθημα· βλ. اوصلى , اوصلاغق.

اوصاف A. **ἐϋσάϕ** [πλθ. τοῦ وصف **βάσϕ**] ὄν. ἰδιότητες, προσόντα, χαρακτηριστικά: جليله — ἔξοχα προσόντα· || جيله — ὡραῖα προσόντα· || حيده — προσόντα ἀξιέπαινα.

اوصان T.**οὐϋάν**[βλ. اوشن καὶ اوصاغق] ὄν. ἀνία, ἀνδία, κόρος: كلدى — بكا μοὶ ἦλθεν ἀνία, κόρος, ἐβαρύνθην.

اوصانج Π. **οὐϋάν-ὄζ** [βλ. καὶ اوشنج]ἐπθ. βαρυνθείς, ἀνδιάσας· ὁ εὐκόλως βαρυνόμενος, ἀνδιάζων·§ὄν. ἀνία, ἀνδία, κόρος.

اوصانديرمق T. **οὐϋαν-ΐηρμάκ,**ρμ. μτδ. προξενῶ ἀνίαν, κόρον, ἀνδίαν, κάμνω τινὰ νὰ βαρυνθῇ, ἐνοχλῶ [αἰτ. καὶ τῇ دن] : بنى جانمدن اوصاندرميكز μὴ μὲ κάμητε νὰ βαρυνθῶ τὴν ζωήν μου.

اوصانديريجى T. **οὐϋαν-ΐηρηὄ̃ζή,** ἐπθ. ὁ προξενῶν ἀνδίαν, κόρον, ὁ ἐνοχλῶν· βλ. اوصانديرمق .

اوصانمق T. **οὐϋαν-μάκ** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ اوص, βλ. καὶ اوشمك] ρμ.οὐδ. βαρύνομαι, ἀνδιάζω [τῇ دن]: ديكله‌مكدن اوصاندم ἐβαρύνθην, ἀνδιάσα ν' ἀκούω· || سويليه بقدم اوصاندم سويليه ἐβαρύνθην νὰ λέγω [λέγε, λέγε].|| — معده ὁ στόμαχος ἀνδιάζει.

اوصرمق T. **ὀϋουρμάκ,** βλ. اوصورمق .

اوصلاتمق T. **οὐϋ-λατμάκ,** ἢ

اوصلانديرمق T. **οὐϋ-λαν-ΐηρμάκ,** ρμ. μτδ. σωφρονίζω, καθιστῶ φρόνιμον, ἥσυχον [αἰτ.].

اوصلانمق T. **οὐϋ-λανμάκ,** ρμ. οὐδ. γίνομαι φρόνιμος, ἥσυχος.

اوصلو ἢ اوصلى T. **οὐϋ-λού,** ἐπθ. φρόνιμος, ἥσυχος: چوجغى هركس سور — τὸν φρόνιμον παῖδα πάντες ἀγαπῶσι.

اوصلوجه ἢ اوصليجه T. **οὐσ-λούδζα,** ἐπθ. ὀλίγον ἢ ἀρκετὰ φρόνιμος, ἥσυχος·§ ἐπρ. ἀρκετὰ φρονίμως, ἡσύχως.

اوصلولق ἢ اوصليلق T. **οὐσ-λουλούκ,** ἀφ. φρονιμότης, ἡσυχία, καλὴ διαγωγή, κ. φρονιμάδα.

اوصورتمق T. **ὀσουρ-τ-μάκ,** ρμ. μτδ. κάμνω τινὰ νὰ πέρδῃ, προξενῶ πέρδησιν [αἰτ.].

اوصورغان T. **ὀσουρ-γὰν** [اوصورمق] ἐπθ. ὁ πέρδων· πόρδων: بوجكی — μέγας σκάραβος [ἐντμ.].

اوصورق ἢ اوصورغ اوصوروق T. **ὀσουρ-ούκ,** ὄν. πορδή· βλ. اوصورمق .

اوصورمق T. **ὀσουρ-μάκ,** ρμ. οὐδ. πέρδω, ἀποφυσῶ [δοτ.].

اوضاع A. **ἐόζὰ** [πλθ. τοῦ وضع **βὰζ**] ὄν. στάσεις, τρόποι, χειρονομίαι, συμπεριφορά: غريبه — περίεργοι στάσεις, χειρονομίαι, ἢ περίεργος συμπεριφορά· || حركات و — συμπεριφορά καὶ διαγωγή.

اوضاع A. **ἐόζὰχ** [παραθ. τοῦ واضح] ἐπθ. ἐναργέστερος, σαφέστερος-τατος.

اوط T. **ὄτ** [λ. ἀρχ.] ὄν. βοῦς·§ὁ δεύτερος μὴν τοῦ ἀρχαίου τουρκικοῦ ἔτους.

اوطان A. **ἐθτὰν** [πλθ. τοῦ وطن **βατὰν**] ὄν. πατρίδες.

اوطورتمق T. **ὀτουρ-τ-μάκ,** καὶ اوطورمق **ὀτουρ-μάκ,** βλ. اوتورتمق καὶ اوتورمق .

اوطون T. **ὀτούν,** βλ. اودون .

اوطه T. **ὀτὰ** [βλ. اوتاق, اوتورمق] ὄν. δωμάτιον, γραφεῖον: سی — كۏ ἐστιατόριον [δωμάτιον φαγητοῦ]· || سی — يتاق κοιτών· || سی — مسافر δωμάτιον ὑποδοχῆς· || لری — بيكار δωμάτια ξενητευομένων· || سی — قلم, ἢ يازی سی — γραφεῖον[τὸ δωμάτιον]·||سی — ليمان λίμεναρχεῖον· || سی — ترجمه γραφεῖον μεταφραστῶν· || سی — عرض δωμάτιον ὑποδοχῆς τοῦ μεγάλου βεζύρου· || — خاص δωμάτιον ἰδιαίτερον, ἔνθα διαμένουσιν οἱ θαλαμηπόλοι τῶν ἀνακτόρων·|| سی — كلين νυμφικὸς θάλαμος.

اوطه‌باشی T. **ὀτά-πασὴ,** ὄν. φύλαξ καὶ ἐνοικιαστὴς χανίου ἢ οἰκίας, ἐνοικιαζομένων κατὰ δωμάτια.

اوطه‌جق **ὀτα-δζήκ,** ὄν. ὑποκ. μικρὸν δωμάτιον.

اوطه‌جی T. **ὀτα-δζή,** ὄν. ὑπηρέτης ἐπισήμου κυβερνητικοῦ γραφείου ὑπηρετῶν τοὺς ἐν αὐτῷ γραμματεῖς.

اوطه‌جیلق T. **ὀτα-δζηλήκ,** ἀφ. τὸ ἔργον τοῦ اوطه‌جی βλ.

اوطه‌شیق T. **ὀτα-σήκ,** ὄν. καὶ ἐπθ. σύντροφος, συγκάτοικος ἐν τῷ αὐτῷ δωματίῳ.

اوطه‌لق T. **ὀτα-λήκ,** ὄν. θεραπαινὶς ἰδιαιτέρα χρησιμεύουσα ὡς παλλακίς· [κ. λ. γυνὴ διὰ τὸ δωμάτιον].

اوطه‌لو ἢ اوطه‌لی T. **ὀτα-λή,** ἐπθ. ὁ ἔχων [τόσα] δωμάτια: او — بش οἰκία ἔχουσα πέντε δωμάτια.

اوعیه A. **ἐθιγὲ** [πλθ. τοῦ وعاء **βεὰ**] ὄν. ἀγγεῖα [ὑγρῶν τοῦ σώματος]: كليه — ἀγγεῖα νεφρικὰ **[κιλγεβιέ].**

اوغالامق T. **ὀγ-αλα-μάκ,** ἢ اووالامق **ὀθ-αλα-μάκ,** ρμ.μτδ. τρίβω ἢ θρύπτω τι διὰ νὰ λεπτύνω, κ. θρύβω, ψιχουλιάζω, [αἰτ.]:—اوغالامه θρύπτω τραχανᾶ [βλ. اوغالامه]· — باغ ἀφαιρῶ τοὺς μικροὺς καὶ ἀχρήστους βλαστοὺς ἀμπέλου, τὰς παραφυάδας.

اوغالانمق T. **ὀγ-αλαν-μάκ,** ρμ. πθ. τρίβομαι, θρύπτομαι : بومو شاق كودری ايله اوغالانمجق اولور ايسه همان پارلاق كوموش رنكی ايله اوغالانجق اولور ايسه همان پارلاق كوموش رنكی ἐὰν ἤθελε τριφθῆ διά τινος ἀπαλῆς διφθέρας, ἤθελε λάβει πάραυτα τὸ χρῶμα λαμπροῦ ἀργύρου.

اوغدیرمق T. **ὀγ-ὲουρ-μὰκ** ἢ اوودیرمق **ὀθ-ὲουρ-μάκ,** ρμ. διαμ.βάλλω νὰ τρίψωσι μέλη τοῦ σώματος ἢ σανίδας, βυτίον κτλ. [δοτ. αἰτ.].

اوغر T. **οὐγούρ,** ὄν. ὁρμή, ἐξόρμησις: بر — دن — διὰ μιᾶς, ὅλοι ὁμοῦ· βλ.اوغور .

اوغراتدیرمق T. **ὀγρα-ττηρ-μὰκ** ἢ **οὐγρα-ττηρ-μάκ,** ρμ. διαμ. ἀφίνω τινὰ [διά τινος] νὰ προσεγγίσῃ εἴς τι [δοτ. αἰτ.]: اوغراتديرماز اڭی اوينه δὲν τὸν ἀφίνει [διὰ τῶν ὑπηρετῶν του κτλ.] νὰ πλησιάσῃ εἰς τὸν οἶκόν του, ἢ τῷ ἀπηγόρευσε [διά τινος] τὴν εἴσοδον εἰς τὸν οἶκόν του.

اوغراتمق T. **ὀγρα-τ-μὰκ** ἢ **οὐγρα-τ-μάκ,** ρμ. μτδ. κάμνω ἢ ἀφίνω νὰ προσεγγίσῃ, προσορμίζω πλοῖον, ἀράζω·ρίπτω,

ἐκθέτω εἰς συμφοράν, δυστυχίαν, ἀσθένειαν, κτλ. [δοτ. αἰτ.] : كمی يی اسكله‌يه اوغراتدی ἔκαμε τὸ πλοῖον νὰ προσεγγίσῃ εἰς τὴν ἀποβάθραν, ἤτοι προσώρμισε·|| قره‌يه اوغراتدی ἔρριψε τὸ πλοῖον εἰς τὴν ξηράν, ἔκαμε νὰ ἐξοκείλῃ· || — ملاقاتی تفسيراته ἐκθέτω τὴν συνέντευξιν εἰς σχόλια, σχολιάζω.

اوغرادلمق T. **ὀγρα-ὲπλ-μάκ,** ρμ. πθ. τοῦ اوغراتمق βλ.

اوغراش T. **ὀγρὰς** ἢ **οὐγρὰς** [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ اوغرامق] ρ. ἀφ. συνάντησις· μάχη, ἔρις.

اوغراشدیرمق T. **ὀγρα-ὲτηρ-μὰκ** ἢ **οὐγρα-ὲτηρ-μάκ,** ρμ. μτδ. δίδω ἐνασχόλησιν, ἐργασίαν, ἐπασχολῶ, προξενῶ κόπον, ἀνησυχίαν, κουράζω τινὰ διά τινος ὑποθέσεως, παρέχω πράγματα[αἰτ.]βλ. اوغراشمق .

اوغراشمق T. **ὀγρα-ὲ-μὰκ** ἢ **οὐγρα-ὲ-μάκ,** ρμ. οὐδ. καταγίνομαι, προσπαθῶ, ἐργάζομαι, κουράζομαι, κοπιάζω [δοτ. ἢ τῇ ايله] اوده قپويی اچمغه بر خيلی اوغراشدی اولدمدی ايسه‌ده موفق καὶ ἐκεῖνος ἀρκετὰ προσεπάθησε ν' ἀνοίξῃ τὴν θύραν, ἀλλὰ δὲν τὸ κατώρθωσε· || كوچيله اوغراشيور καταγίνεται εἰς τὸ ἔργον του, εἰς τὸ ἐπάγγελμά του· § ρμ. ἀλλ. παλαίω, συγκρούομαι, μάχομαι [ἐπὶ στρατοῦ, ἢ ἀντιπάλων].

اوغراق T. **ὀγρὰ-κ** [اوغرامق] ὄν. τὸ μέρος ἐξ οὗ διέρχεταί τι : دلان — ی سيل صو التنده قالمشدر τὰ μέρη, ἐξ ὧν διῆλθεν ὁ χείμαρρος, ἔμειναν ὑπὸ τὸ ὕδωρ· § ἀποβάθρα, σκάλα, σταθμός: در — ی صيراف چين سفينه‌لرينك τὸ Σπιὰφ εἶναι ἀποβάθρα τῶν Σινικῶν πλοίων· || طوردیغكز بر يول — ی در τὸ μέρος ἐν ᾧ ἵσταsθε, εἶναι μέρος ἐξ οὗ διέρχεται ὁδός.

اوغرامق T. **ὀγρα-μὰκ** ἢ **οὐγρα-μάκ** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ اوق, اوقارمق] ρμ. οὐδ. προσεγγίζω [ἐπὶ πλοίων], διερχόμενος πλησιάζω που ἢ ἐπισκέπτομαι τινα [δοτ.] : فلان اسكله‌يه اوغرادی واپور τὸ ἀτμόπλοιον προσεγγίζει τὴν δεῖνα ἀποβάθραν; || كچر ايكن بزمده اوغرا διερχόμενος πλησίασον, ἤτοι ἐπισκέφθητι καὶ ἡμᾶς· § περιπίπτω, ὑποπίπτω, ἐκτίθεμαι [δοτ.]: —پوصويه περιπίπτω εἰς ἔνεδραν· || — افترايه ὑποπίπτω εἰς συκοφαντίαν, συκοφαντοῦμαι· || —قضايه ὑποπίπτω εἰς δυστύχημα, ναυαγῶ·|| —بلايه ὑποπίπτω εἰς συμφοράν·

اوغل ||اوغرار طاقم خسته‌لقلره انسان بر ὁ ἄνθρωπος ὑποπίπτει εἰς πολλὰς νόσους· || — سوء تفسيره ἐκτίθεμαι εἰς παρερμηνείας, παρερμηνεύομαι· ||— تحقيره ὑφίσταμαι προσβολήν, περιφρόνησιν· || اوغرادی قورقديغنه ἔπαθεν ὅ,τι ἐφοβεῖτο.

اوغری T. **ὀγρὴ** ἢ **οὐγρού** [λ. ἀρχ.ἐκ τοῦ اوغرامق] ὄν. ἴχνος, γραμμή: كون — سی ἡ γραμμὴ ἣν ἀκολουθεῖ ὁ ἥλιος ἐν τῷ στερεώματι, ἐκλειπτική, ὁ ζωδιακὸς κύκλος· || صمان — سی ὁ γαλαξίας [ὁδὸς ἀχύρου], λέγεται καὶ حاجيلر يولی ἡ ὁδὸς τῶν προσκυνητῶν.

اوغری T. **ὀγρὴ** ἢ **οὐγρού,** [λ. ἀρχ.] ὄν. κλέπτης· βλ. خرسز .

اوغریلامق T. **ὀγρου-λαμὰκ** ἢ **οὐγρου-λαμὰκ** [λ.ἀρχ.] ρμ. μτδ.κλέπτω· βλ. چالمق .

اوغریلاین T.**ὀγρου-λάϊν** ἢ **οὐγρου-λάϊν** [λ. ἀρχ.] ἐπρ. λαθραίως, κρυφα, κλέδδην.

اوغریلق T. **ὀγρου-λούκ,** ἢ **οὐγρου-λοὺκ** [λ. ἀρχ.] ἀφ. κλοπή, ἡ ἰδιότης καὶ τὸ ἔγκλημα τοῦ κλέπτου.

اوغرین T.**ὀγρού-ν, οὐγρού-ν**[λ. ἀρχ.]ἐπρ. λαθραίως: — —κρυφά κρυφά, ἐκ τοῦ ἀφανοῦς, κλέδδην.

اوغشدیرمق T.**ὀγ-ουὸτουρ-μάκ,**ἢ اووشديرمق **ὀθ-ουὸτουρ-μάκ,**ρμ.μτδ. προστρίδω, ἢ τρίδω τι μετ' ἄλλου, τρίδω διάφορα μέλη τοῦ σώματος κτλ.[αἰτ.]: دعوت نهايتلره قانی ايچون باجاق وبالديرلری قوللة اوغشديرملیدر διὰ νὰ φέρωμεν τὸ αἷμα εἰς τὰ ἄκρα, πρέπει νὰ τρίψωμεν ἰσχυρῶς τοὺς μπροὺς καὶ τὰς κνήμας· || منونيتله اللرينی اوغشديردی ἔτριψε τὰς χεῖράς του μὲ εὐχαρίστησιν·||—ال τρίδω τὰς χεῖρας [σημεῖον ἀμηχανίας].

اوغشدیرمه T. **ὀγ-ουὸτουρ-μά,** ἢ **ὀθ-ουὸτουρ-μά,** ὄν. ἀπαρ. προστριδή, τρίψις, τρίψιμον μελῶν τοῦ σώματος.

اوغل T. **ὀγούλ,** ἢ **ὄγλ,** ὄν. υἱός : ه — — ἢ ه — دن — ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν [υἱὸς εἰς υἱόν]·||سی — آخرت θετὸς υἱός·||— اوكی **ὀθέϊ ὀγούλ,** υἱὸς ἑνὸς τῶν δύο συζύγων ἐκ προηγουμένου γάμου, ἤτοι προγονός·|| — هين **χὶν ὀγλού,** πανοῦργος, δόλιος·|| — آی ω παῖ ! ὦ φίλε, ὦ καλέ!||ايدك — υἱοθετῶ·|| ی — — ἔγγονος [υἱὸς υἱοῦ]·||سی — كوپك δόλιος, πανοῦργος·

—τρίβω τὰς σανίδας τοῦ πατώματος· || فوچی‌یی —اله کوللی صو τρίβω τὸ βυτίον διὰ στακτονέρου·|| — دیمی τρίβω, καθαρίζω δίσκον **[τεπσί]**· روغنی اوغه اوغه سود کبی بیاضلتملی τριψίματος **[ὀγὰ ὀγά,** τρίβε τρίβε] νὰ καταστήσῃ τις τὸν βούτυρον λευκόν· || — چ پرچ τρίβων διὰ τῆς χειρὸς πλύνω ὄρυζαν· || — ال τρίβω τὰς χεῖρας [σημεῖον ἀμηχανίας].

اوغمق } T. **ὀγ-ουν-μὰκ** [κατὰ τὸ لهجه ἀντὶ آغمق] ρμ. οὐδ. λειποθυμῶ, χάνω τὰς αἰσθήσεις, ὑποφέρω ἀγωνίαν ἐσωτερικήν.

اوغور } T. **οὐγούρ,** καὶ διὰ τὰ ἐξ αὐτοῦ اوغورسز، اوغورلی κτλ.βλ. اغور κτλ.

اوغوز } T. **ὀγοὺζ** ἢ **οὐγοὺζ** [ἐξ οὗ κατὰ τὸ لهجه τὸ اوز καὶ اوکوز] ὄν. ταῦρος· ἄνθρωπος ἀφελής, ἁπλοϊκός, χωρικός, ἐξωμερίτης· § خان — **ὀγοὺζ χὰν** [ὄν. κ.]· ἡ ἱστορία τῶν Τούρκων ἄρχεται ἀπὸ τῶν διηγημάτων, ἅτινα οὗτος συνέγραψεν.

اوغوزلق } T. **ὀγουζ-λούκ,** ὄν. ἀφέλεια, ἁπλοϊκότης.

اوغوشدیرمق } T. **ὀγουὰτουρμάκ,** βλ. اوغشدیرمق.

اوغول } T. **οὐγοὺλ** [ἐκ τοῦ ἤχου اوغو καὶ **οὐγοὺ** ἢ اوی **οὖϊ** βλ.] μόριον παριστάνον βοήν, βόμβον, ὡς ὁ τῶν ὥτων κτλ. βλ. اوغلدامق.

اوغولامق } T. **ὀγου-λαμάκ,** ρμ.μτδ. ἀφαιρῶ παραφυάδας· βλ. اوغالامق.

اوغولدامق } T.**οὐγουλ-ταμάκ,**βλ.اوغلدامق

اوف } T. **ὄφ·** ἐπιφώνημα λύπης, θλίψεως· συνεκδ. ἀναστεναγμός: —اله آه عمری ὁ βίος του παρῆλθε μὲ τὸ ἄχ καὶ μὲ τὸ ὤφ, ἤτοι μὲ λύπας καὶ μὲ ἀναστεναγμούς· || βλ. اوفلامق καὶ اوفقرمق.

اوف } T. **ὄφ·** ἐπιφώνημα ἀποστροφῆς, ἀηδίας· βλ. اوفلمك.

اوف } T. **οὔφ·**ἐπιφώνημα ἀναπαύσεως μετὰ κόπωσιν ἢ κίνδυνον· βλ. اوفلامق.

اوف } T. **ὄφ·** ἦχος παραγόμενος ἐκ τῆς πνοῆς τοῦ φυσῶντος τὸν κηρὸν ὅπως σβύσῃ αὐτόν· συνεκδ. πνοή, φύσημα· βλ. اوفلمك καὶ اوفورمك.

اوفاتمق } T. **οὐφατ-μὰκ** [ἐκ τοῦ اوغ ἢ اووق] ρμ. μτδ. μεταβάλλω εἰς μικρὰ τεμάχια, θρύπτω, μεταβάλλω τὸν ἄρτον εἰς ψιχία, λεπτύνω, λιανίζω [αἰτ.].

اوفاجق } T. **οὐφα-ὄζὶκ** [ὑποκ. τοῦ اوفاق] ἐπθ. μικκύλος, μικρούτσικος, λίαν λεπτός· βλ. تفه‌جك καὶ اوفاراق.

اوفاراق } T. **οὐφα-ράκ** [اوفاق] συγκ. μικρότερος, μικκύλος, λεπτότατος.

اوفاق } T. **οὐφὰκ** [ἐκ τοῦ اوغ] ἐπθ. μικρός, λεπτός: تفك — **οὐφὰκ-τεφέκ,** μικρὰ πράγματα ἢ ὀψώνια [τοῦτα κεῖνα]· || — پاره λεπτὰ νομίσματα, ψιλά·|| ی — اتك ψιχίον· || —اون **οὖν-οὐφάκ,**λεπτότατος ὡς κόνις.

اوفاقلامق } T. **οὐφακ-λαμάκ,** ἢ اوفالامق **οὐφα-λαμάκ,** ρμ. μτδ. μεταβάλλω εἰς μικρὰ τεμάχια, λεπτύνω, θρύπτω, μεταβάλλω εἰς ψιχία [αἰτ.].

اوفاقلق } T. **οὐφακ-λήκ,** ὄν. λεπτὰ νομίσματα,ψιλά, κερμάτια· βλ. بوزوق.

اوفاقلی } T. **οὐφακ-λή,** ἐπθ. ὁ μικροῦ μεγέθους ἢ σχήματος, μικρός:— ایریلی μεγάλου καὶ μικροῦ μεγέθους, μικρὰ μεγάλα [σκεύη, ὀπωρικὰ κτλ.]· || βλ. καὶ ایریلی.

اوفالاتمق } T. **οὐφα-λατμάκ,** ρμ. μτδ. λεπτύνω, μεταβάλλω εἰς μικρὰ τεμάχια, θρύπτω [αἰτ.].

اوفالامق } T. **οὐφα-λαμάκ,** βλ. اوفاقلامق.

اوفالتمق } T.**οὐφα-λτμάκ,**ταυτὸν τῷ اوفالامق.

اوفالمق } T. **οὐφα-λμὰκ** [ἐκ τοῦ اوفاق] ρμ. οὐδ. λεπτύνομαι, μεταβάλλομαι εἰς μικρὰ τεμάχια, σμικρύνομαι.

اوفاندی } T. **οὐφα-νδὶ** [ἐκ τοῦ اوفاق] ὄν. κερμάτια ὡς ψιχία ἄρτου, θρύμματα ρυκανίδια.

اوفانمق } T. **οὐφα-νμὰκ** [ἐκ τοῦ اوفاق] ρμ. οὐδ. λεπτύνομαι, μεταβάλλομαι εἰς μικρὰ τεμάχια, κερματίζομαι.

اوفتری } Ελ. **ὀφτερί,** ὄν. πτέρις, κ. φτέρι [φυτ.]· βλ. اکرلتی.

اوفر } A. **ἐόφὲρ** [παραθ. τοῦ وافر] ἐπθ. περισσότερος, πλείων, πλεῖστος.

اوفق } A. **ἐόφὰκ** [παραθ. τοῦ موافق] ἐπθ. συμφωνότερος, προσφυέστερος, καταλληλότερος-τατος, ὁ μᾶλλον συνᾴδων [δοτ.]: مقبره ناسه ارفق و مصلحت عصره — ἀκουε μεταβαίνοντας εἰς τὸν τάφον καὶ γνῶμαι ἔγκριτοι ἐπιεικέστεραι τοῖς ἀνθρώποις καὶ πρὸς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν μᾶλλον συνᾴδουσαι.

اوفق } T. **οὐφάκ,** βλ. اوفاق.

اوفقرمق } T. **ὀφ-καρμάκ,** ρμ. οὐδ. ἀναπνέω βαθέως [ἐπὶ ζώων, ὡς ἵππου κτλ.].

اوفقلق } T. **οὐφακ-λήκ,** βλ. اوفاقلق.

اوفکه } T. **ὀφκὲ** [ἢ اوککه **ὀκκέ,** ἐκ τοῦ اوك **ὄκ,** στῆθος] ὄν. ἡ ἐκ τοῦ στήθους ἀνερχομένη ἔξαψις, ὀργή, θυμός, παραφορά : سی — عاشق ὀργὴ ἐραστοῦ ἢ προσωρινὸς θυμός· || طوبوغه چیقمق — ἡ ὀργὴ ἀναβαίνει εἰς τὸν ἀστράγαλον, ἤτοι ὑπερβολικὸς θυμός· ||— اله قالقان زیان اله اوتورر ὁ μετ'ὀργῆς ἀνιστάμενος, μετὰ ζημίας κάθηται [πρμ.]·βλ.καὶ اویکه.

اوفکه جی } T. **ὀφκε-ὄζί,** ἐπθ. ὀργίλος, παράφορος, ὀξύθυμος.

اوفکه‌لندیرمك } T. **ὀφκε-λεντιρμέκ,** ρμ. μτδ. ἐξοργίζω, ἐρεθίζω [αἰτ.].

اوفکه‌لنمك } T. **ὀφκε-λενμέκ,** ρμ. οὐδ. ὀργίζομαι, παραφέρομαι.

اوفکه‌لی } T. **ὀφκε-λί,** ἐπθ. ὠργισμένος.

اوفلامق } T. **ὀφ-λαμάκ,** ρμ. οὐδ. κάμνω ὄφ, ἀναστενάζω, λυποῦμαι.

اوفلامق } T. **οὐφ-λαμάκ,** ρμ. οὐδ. κάμνω οὔφ, ἤτοι λαμβάνω ἀναπνοὴν μετὰ κόπωσιν ἢ κίνδυνον, συνέρχομαι.

اوفلتمك } T. **ὀφ-λετμέκ,** ρμ. διαμ. βάλλω νὰ φυσήσωσι [δοτ. αἰτ.]· § φυσῶ π. χ. τὸν κηρὸν διὰ νὰ σβύσῃ· [αἰτ.].

اوفلمك } ἢ اوفلمك اوفلیوب T. **ὀφ-λεμέκ,** ρμ. οὐδ. καὶ μτδ. κάμνω **ὄφ,** ἤτοι φυσῶ ἢ σβύνω διὰ τῆς πνοῆς [αἰτ.] : سوندیردی اوفلیوب ἐφύσησε καὶ ἔσβυσε τὸν κηρόν· § φυσῶ τὸν αὐλόν κτλ. ἤτοι παίζω [αἰτ.]: دودوك — παίζω αὐλόν·§ φυσῶ τι ὅπως ἐξογκώσω αὐτό, ὡς πρόβατον ἐσφαγμένον, ἀσκὸν κτλ.

اوفلمك } ἢ اوفلمك اوفلیوب **ὀφ-λεμέκ,** ρμ. οὐδ.κάμνω **ὄφ,** ἤτοι δεικνύω ἀποστροφὴν ἢ ἀηδίαν.

اوغلاق } T. **ὀγλ-ὰκ** [اوغل] ὄν. ἐρίφιον.

اوغلامق } T **οὐγ-λαμὰκ** [ὀνοματοποιία ἐκ τοῦ ἤχου اوغو **οὐγού** ἢ اوی **οὖϊ**] ρμ. οὐδ. βομβῶ, βούζω: — گولاق τὰ ὦτα βομβοῦσι, βούζουν· βλ. καὶ اوغلدامق.

اوغلان } T. **ὀγλ-ὰν** [اوغل] ὄν. παῖς, νέος, νέος ὑπηρέτης: ی—ع ὑπηρέτης εἰσερχόμενος εἰς τὸν γυναικωνίτην·||ی—قپو ὑπάλληλος Πατ]χείων ἢ πρεσβείας, χρησιμεύων ὡς διαγγελεὺς παρὰ τῇ Υ. Πύλῃ [βλ. چوقدار]· ||ی—دیرمباشی μαθητευόμενος παρὰ διερμηνεῖ,διερμηνεύς· || ی—آت ἱπποκόμος, μικρὸς ὑπάλληλος τοῦ σταύλου· § [ἐπὶ χαρτοπαιγνίου] φάντης· βλ. καὶ چاق· || ی — کوچك χορευτὴς **[κιότσὲκ ὀγλανή]**· || قز — قز νέα, παρθένος.

اوغلانجق } T. **ὀγλαν-ὄζήκ,** ὄν. ὑποκ. μικρὸς παῖς, βρέφος ἄρρεν.

اوغلدامق } T. **οὐγουλ-ταμὰκ** [βλ. اوغلامق, اوغول] ρμ. οὐδ. βομβῶ, βούζω, ὡς τὰ ὦτα, ὁ ἄνεμος, κτλ:—اوغول اوغول βομβῶ πολύ· βλ. اوغلدی.

اوغلدروق } T. **ὀγουλ-τουρούκ,**ὄν. μήτρα, ἤτοι τὸ μέρος ἔνθα εὑρίσκεται τὸ ἔμβρυον· ὠοθήκη [ἐν τοῖς ζώοις τοῖς τίκτουσιν ὠά].

اوغلدی } T. **οὐγουλ-τὶ** [اوغلدامق] ὄν. βόμβος, βοή, ὡς τῶν ὥτων, τοῦ ἀνέμου, ἢ ὑπόκωφος βοὴ ἡφαιστείου, κτλ.

اوغللق } T. **ὀγουλ-λούκ,** υἱότης, ἰδιότης υἱοῦ·καθῆκον τοῦ υἱοῦ πρὸς τοὺς γονεῖς· § ὄν. θετὸς υἱός.

اوغلن } T. **ὀγλάν,** ἀρχ. ὀρθογραφία τῆς λ. اوغلان βλ.

اوغماج } T. **ὀγμά-ὄζ,** ἢ

اوغماق } T. **ὀγ-μὰκ** [اوغ] ὄν. φύραμα ἐξ ἀλεύρου καὶ γάλακτος· γενικώτερον λέγεται خمیر **τηρχανά,** τραχανᾶς, βλ. λ.

اوغمق } T.**ὀγ-μάκ,**ἢ اووق **ὀϐ-μάκ,** ρμ.μτδ. τρίβω μέλη τοῦ σώματος διὰ τῆς χειρός, ἢ σανίδας καὶ σκεύη πρὸς καθαρισμὸν καὶ στίλβωσιν, ἢ ὄρυζαν κτλ. [αἰτ.]: دوشه تخته‌لری —νέα μέλισσα· βλ. آری·بالی—λευκὸν μέλι νέας μελίσσης·||اوی — μέλισσα, μελισσόχορτον· اوی—یپانی καλαμίνθη [ῥτ.].

اوفلمك T. **ὀφ-λεγμέκ,** ρμ. πθ. ἢ μσ. φυσῶμαι [ὡς ὁ κηρός]· § παίζομαι [ὡς ὁ αὐλός]·§ φυσῶμαι ὅπως ἐξογκωθῶ ἢ πληροῦμαι ἀέρος διὰ τῆς πνοῆς.

اوفلهيش T.**ὀφ-λεγὶς** [اوفلك] ρ. ἀφ. πνοή, φύσημα.

اوفور T. **ὄφ-ὄρ,** μόριον ἐπαναλαμβανόμενον πρὸς παράστασιν τῆς ἀγωνίας τοῦ φυσῶντος: اوفور اوفور اوفلمك φυσῶ κατ' ἐπανάληψιν.

اوفورلمك T. **ὀφ-ὄρσλμέκ,** ρμ. πθ. πληροῦμαι ἀέρος διὰ τῆς πνοῆς, ὡς ὁ ἀσκός· § ἐξοιδαίνομαι καὶ πληροῦμαι φλυκταινῶν [ἐπὶ καέντος μέρους σώματος].

اوفورمك T. **ὄφ-ὄρμέκ,** ρμ. οὐδ. πνέω, φυσῶ [ἐπὶ ἀνέμου]: يل اوفوردى صو كوتوردى ὁ ἄνεμος ἔπνευσε, τὸ ὕδωρ [ἤτοι ἡ θάλασσα] ἔφερε.

اوفورندى T. **ὄφ-ὄρντὄ,** ὄν. φλύκταινα, φυσαλίς, φουσκαλίδα.

اوفوروك T. **ὄφ-ὄρὄκ,** ὄν. ἐμφύσημα γινόμενον ὑπὸ μάγου ἢ γόητος ἐπὶ ἀσθενοῦς πρὸς θεραπείαν, πνοή.

اوفوروكجى **ὄφ-ὄρὄκτὄ,** ὄν. μάγος ἢ γόης ἐπαγγελλόμενος ὅτι θεραπεύει ἀσθενείας δι' ἐμφυσήματος ἢ πνοῆς.

اوفوروم T. **ὄφ-ὄρὄμ,** ρ. ἀφ. πνοή, φύσημα: توتون ير— μία πνοή, ἢ ἓν ρόφημα [ρουφηματιὰ] καπνοῦ.

اوفى A. **ἐφφὰ** [παραθ. τοῦ اوفى] ἐπθ. μᾶλλον ἢ λίαν ἀρκετός, ἱκανός, ἐπαρκής: معاش— μισθὸς ἐπαρκέστατος.

اوق T. **ὄκ,** ὄν. βέλος· μτφ. συμφορὰ αἰφνιδία: || آتمق— ῥίπτω βέλη, τοξεύω· || كيزلمك —τανύω τὸ τόξον θέτων τὸ ἄκρον τοῦ βέλους εἰς τὴν χορδήν, ἐκτοξεύω· || ياپدن چيقمش τὸ βέλος ἐξῆλθε τοῦ τόξου, τετέλεσται, κατόπιν ἑορτῆς·||آتيى —βολὴ βέλους, τὸ μέρος μέχρις οὗ φθάνει βέλος· || ميدانى — ὄνομα πεδιάδος ἐν Κων]πόλει, ἄνωθι τοῦ Χάσκιοϊ, ἔνθα ἄλλοτε ἐγίνοντο γυμνάσια τόξου·||ى تاتار— βαλλιστρίς· || ى— تكرلك ἄξων τροχοῦ ἁμάξης· || ى — آرابه ρυμός, ἤτοι ξύλον μακρὸν χωρίζον τοὺς ἐν ἁμάξῃ συνεζευγμένους ἵππους·||صبان ى —ξύλον χωρίζον τοὺς εἰς τὸ ἅροτρον συνεζευγμένους βόας· ||ى— ترازو ζυγὸς τῆς τρυτάνης, ἤτοι ἡ ὁριζόντειος ράβδος τῆς ζυγαριᾶς· || يلانى — εἶδος ἐχίδνης.

اوقات A. **ἐϐκὰτ** [πλθ. τοῦ وقت **ϐὰκτ**] ὄν. καιροί, ἐποχαί, ὧραι: معينه— ἐν ὡρισμένοις καιροῖς·|| صلات— ὧραι προσευχῆς· ||خمسه— αἱ πέντε ὧραι αἱ ὡρισμέναι ἐντὸς τοῦ ἡμερονυκτίου,καθ' ἃς ὀφείλει ὁ Μουσουλμᾶνος νὰ προσεύχηται.

اوقار T. **ὀκὰρ** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ اوق] ὄν. εἶδος ἐρωδιοῦ, ἤτοι πτηνὸν ἔχον ἐπὶ κεφαλῆς λόφον ἐν εἴδει βέλους.

اوقارمق T. **ὀκ-αρμάκ,** ρμ. μτδ. ἐξακοντίζω βέλη· § ρμ. οὐδ. ῥίπτομαι ὡς βέλος· βλ. اوغرامق καὶ اوقلامق .

اوقاف A.**ἐϐκὰϕ**[πλθ.τοῦ وقف **ϐὰκϕ**]ὄν.βακούφια, ἤτοι εὐσεδῆ καθιδρύματα· §ἀφιερώματα ἤτοι κτήματα,ὧν ἡ κυριότης ἀνήκει εἰς εὐσεδῆ καθιδρύματα οἱ δὲ κάτοχοι θεωροῦνται τρόπον τινὰ ὡς ἐνοικιασταί, καὶ ἅτινα ἐπανέρχονται εἰς τὴν κυριότητα τῶν εὐσεδῶν καθιδρυμάτων, ὅταν οἱ κάτοχοι αὐτῶν ἀποθάνωσι μὴ ἔχοντες τοὺς ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζομένους κληρονόμους· [ἀντίθετον τῷ املاك **ἐμλάκ,** ἤτοι κτήματα τελείας ἰδιοκτησίας, ἀνήκοντα εἰς τοὺς κατόχους αὐτῶν]: همايون— ἀφιερώματα Σουλτανικά, ἤτοι κτήματα ἀφιερωμένα ὑπὸ τῶν Σουλτάνων εἰς εὐσεδῆ καθιδρύματα·|| همايون نظارتى— ὑπουργεῖον τοῦ 'Εδκαφίου· || همايون ناظرى— ὑπουργὸς τοῦ 'Εδκαφίου·||مديرى—διευθυντὴς τοῦ'Εδκαφίου·||— محاسبه جيسى λογιστὴς τοῦ 'Εδκαφίου· ||مضبوطه— ἀφιερώματα ὑπὸ κατοχὴν **[μαζϕουτὰ]** ἤτοι τὰ ἀμέσως ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τοῦ 'Εδκαφίου διοικούμενα· || ملحقه— ἀφιερώματα προσηρτημένα **[μουλχακά],** ἤτοι τὰ διοικούμενα δι' εἰδικῶν ἐφόρων καὶ ὑπὸ τὴν ἁπλῆν ἐπιτήρησιν τοῦ ὑπουργείου τοῦ 'Εδκαφίου διατελοῦντα·|| مستثنا— ἐξαιρετικὰ ἀφιερώματα, ἤτοι τὰ ἄνευ ἀναμίξεως τοῦ ὑπουργείου ὑπὸ εἰδικῶν ἐφόρων διοικούμενα· τοιαῦτα εἶναι μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν καὶ νοσοκομείων, ὅσα ἔχουσι βακούφια·|| اجاره واحده لو— ἀφιερώματα μονοτελῆ, ἤτοι βακουφικὰ κτήματα μὴ πωλούμενα ἀλλ' ἐκμισθούμενα ἁπλῶς ἐπὶ ὡρισμένῳ ἐνοικίῳ καὶ χρόνῳ· βλ. اجارتينلى .

آوقامق T **ἀϐκα-μάκ,** ἢ آوقيق **ἀϐκπ-μὰκ** [ἐκ τοῦ اوغمق ἢ اوقاق] ρμ. μτδ. τρίδω, θρύπτω,μεταδάλλω εἰς ψιχία, ψιχουλιάζω· § ρμ. οὐδ. θρύπτομαι, ψιχουλιάζομαι.

اوقتانت Γλ:**ὀκτὰντ** [octant] ὀγδοόκυκλον, ἤτοι ἐργαλεῖον ἀστρονομικὸν περιέχον τὸ ὄγδοον τοῦ κύκλου·§ ἀπόστασις 45 βαθμῶν μεταξὺ δύο πλανητῶν.

اوقجى T. **ὀκ-τὸύ,** ὄν. κατασκευαστὴς ἢ πωλητὴς βελῶν· τοξότης, ὁ πολεμῶν διὰ τοῦ τόξου καὶ τοῦ βέλους: باشى—ὑπάλληλος ἄλλοτε τῶν ἀνακτόρων ἢ μεγάρου μεγιστᾶνος, ἔργον ἔχων νὰ φυλάττῃ τὰ βέλη καὶ τὰ τόξα τοῦ κυρίου αὐτοῦ.

اوقجيلق T. **ὀκ-τὸουλούκ,** ἀφ. τὸ ἐπάγγελμα τοῦ κατασκευαστοῦ ἢ πωλητοῦ βελῶν·§τὸ ἔργον τοῦ τοξότου,τοξευτικὴ.

او قدر T. **ὂ-καϯάρ,** ἢ اولقدر **ὃλ-καϯὰρ** [او ἢ اول ἀντ. قدر μόρ.] ἀντ.τοσοῦτος: اهالى—τοσοῦτος λαός·|| خانه—τοσαῦται οἰκίαι·§ἐπρ.τοσοῦτον: بيلور—τοσοῦτον γινώσκει.

اوقرامق T. **ὀκραμάκ,** ρμ. μτδ. χρεμετίζω [ἐπὶ ἵππου ζητοῦντος ὕδωρ].

اوقشامق T. **ὀκϯαμάκ,** βλ. اوخشامق .

اوقلاغو ἢ اوقلاغى T. **ὀκ-λαγῆ,** κ. اوقلاوه **ὀκ-λαϐά,** ὄν. κύλινδρος πλακουντοποιοῦ [بورکجى **πορεκτσὶ**], δι' οὗ οὗτος πιέζων ἀνοίγει τὴν ζύμην εἰς φύλλον· § κύλινδρος ἐν χρήσει εἰς διαφόρους τέχνας.

اوقلامق T. **ὀκ-λαμάκ,** ρμ. μτδ. ἐξακοντίζω βέλη·§ρμ. οὐδ. ῥίπτομαι ὡς βέλος· βλ. καὶ اوقارمق .

اوقلاوه T. **ὀκλαϐά,** βλ. اوقلاغو .

اوقلق T.**ὀκ-λούκ,** ὄν. φαρέτρα.

اوقلى T. **ὀκ-λού,** ἐπθ. ὁ ἔχων βέλος, ὁ ὡπλισμένος διὰ βελῶν.

اوقوتمق T. **ὀκου-τ-μάκ,** ρμ. μτδ. διδάσκω, δίδω μάθημα [δοτ. αἰτ.]: چوجقلره ترجه اوقوديور διδάσκει τοὺς παῖδας τὴν τουρκικήν·§δίδω τινὶ νὰ ἀναγνώσῃ ἐπιστολὴν ἢ ἄλλο τι ἔγγραφον: مكتوبى كيمه اوقوتدك εἰς τίνα ἔδωκας νὰ σοὶ ἀναγνώσῃ τὴν ἐπιστολήν ; §διδάσκω τινὰ τί πρέπει νὰ κάμῃ, εἰσηγοῦμαι [τὸν διαϐάζω], τὸν μεταχειρίζομαι ὡς ὄργανον· §ὁδηγῶ ἀσθενῆ εἰς γόητα, ὅπως ἀναγνώσῃ ἐπ' αὐτοῦ γοητείας πρὸς ἴασιν: كنديكى اوقوت **κεντινὶ ὀκούτ,** πήγαινε νὰ διαϐασθῇς [εἰς γόητα], ἤτοι εἶσαι παράφρων, τρελλός· || سلفنه رجت اوقوديور **σελεφινὲ ραχμὲτ ὀκουτιγιορ,** φέρεται τοιουτοτρόπως ὥστε ν' ἀναγκάσῃ τοὺς ἀνθρώπους νὰ εὐλογῶσι τὸν προκάτοχόν του, νὰ λέγωσιν «ὁ Θεὸς συγχωρῆσαι αὐτόν», ἤτοι εἶναι χειρότερος τοῦ προκατόχου του· § Κατὰ τὸ لغت ابو الضيا καὶ τὸ لهجه τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐν τῇ καθωμιλημένῃ εἶναι ἐν χρήσει καὶ ἐπὶ τῶν ἐξῆς ἐννοιῶν: πωλῶ, ἐκποιῶ, ἀναγκάζω τινὰ ποιῆσαί τι, γνωρίζω τινι τὴν θέσιν αὐτοῦ, λαμϐάνω δι' ἐπιμονῆς χρήματα παρά τινος.

اوقومش T. **ὀκου-μοὺς** [μτχ. τοῦ ἐπομ.] ἐπθ. λόγιος, πεπαιδευμένος· ἰδίᾳ οὕτω καλοῦνται ὑπὸ τοῦ λαοῦ οἱ οὐλεμάδες [علما] τῶν μουσουλμάνων καὶ οἱ κληρικοὶ τῶν μὴ μουσουλμάνων.

اوقومق T. **ὀκου-μάκ,** ρμ. μτδ. ἀναγινώσκω, σπουδάζω, μελετῶ, ψάλλω [αἰτ.]: — كتاب ἀναγινώσκω ϐιϐλίον·|| — مكتبده σπουδάζω ἐν τῇ σχολῇ· || كيجه كوندوز درسلرينى اوقويور νυχθημερὸν μελετᾷ τὰ μαθήματά του· || —ڭ ψάλλω ᾠσμα·||— ڭ ἀναγινώσκω μεγαλοφώνως·||—ياش ἀναγινώσκω χαμηλῇ τῇ φωνῇ· || — آفرين ἐπευφημῶ, ἐπικροτῶ·|| — دعا ἀναγινώσκω δέησιν·||—افسون ἀναγινώσκω γοητείαν· || — رحمت δέομαι ὑπὲρ τῆς ψυχῆς τεθνεῶτος, λέγω «ὁ Θεὸς συγχωρῆσαι αὐτόν», εὐλογῶ τὸ ὄνομά του· || — لعنت ἀναθεματίζω· || — مصال διηγοῦμαι παραμύθια, λέγω πράγματα ἀπίστευτα ἢ μάταια· || — ميدان προκαλῶ τινα εἰς συναγωνισμόν, πάλην·§προσκαλῶ [δοτ.]: دوكونه —προσκαλῶ εἰς τοὺς γάμους·§ — جانه ἀναθεματίζω, φονεύω· βλ. اذان .

اوقومه T. **ὀκου-μά,** ὄν. ἅπαρ. τὸ ἀναγινώσκειν, ἀνάγνωσις, σπουδή, μελέτη, ᾠσμα : سى يازمه‌سى يوق — δὲν γινώσκει ἀνάγνωσιν, γραφήν.

اوقوناقلى T. **ὀκου-νακλὴ** [اوقونمق] ἐπθ. εὐανάγνωστος [γραφή].

اوقونمق T. **ὀκου-ν-μάκ,** ρμ. πθ. ἀναγινώσκομαι, εἶμαι ἀναγνώσιμος : بو يازى اوقونورى ἡ γραφὴ αὕτη ἀναγινώσκεται; || يازى اوقونماز درجه‌لرده ير γραφὴ μὴ ἀναγινωσκομένη, δυσανάγνωστος· § ἀπαγγέλλομαι· § ψάλ-

λομαι· § ἀναγινώσκω ἐπ'ἐμαυτὸν γοητείας διὰ τοῦ γόητος [διαβάζομαι].

اوقونمه T. **ὀκου-νμά,** ὄν. ἀπαρ. τὸ ἀναγινώσκεσθαι, ἤτοι ἀνάγνωσις: سی — δύσκολος εἶναι ἡ ἀνάγνωσις αὐτοῦ.

اوقويش T. **ὀκου-γὴς** [اوقومق] ρ. ἀφ. τὸ ἀναγινώσκειν, ἀνάγνωσις, τὸ ἆδειν.

اوقويجى T. **ὀκου-πδζὴ** [اوقومق] ὄν. ἀναγνώστης, ψάλτης· ὁ προσκαλῶν: كزمك — περιέρχομαι τὰς θύρας προσκαλῶν εἰς γάμον, εἰς γεῦμα.

اوقه T. **ὀκὰ** [κατὰ τὸ لهجه κυρίως اوقه **ὀκκᾶ**· πιθανῶς ἐκ τοῦ Λατ. οὐγγία] ὄν. ὀκᾶ ἢ βάρος 400 δραμίων: — اسكى παλαιὰ ὀκᾶ, ἤτοι 400 δράμια· || — يكى νέα ὀκᾶ, ἤτοι ἓν χιλιόγραμμον· || هربرده درت يوز درهم — ἡ ὀκᾶ πανταχοῦ εἶναι τετρακόσια δράμια, ἤτοι πανταχοῦ τὸ ὀρθὸν εἶναι ὀρθόν· βλ. وقيه.

اوقه‌لق T. **ὀκα-λήκ,** ὄν. ὃ ἔχων βάρος ὀκᾶς, ὁ ζυγίζων μίαν ὀκᾶν: طقوز قوزى — ἀρνίον ἐννέα ὀκάδων, ἤτοι ζυγίζον κτλ. § ὁ χωρητικότητος ὀκάδων: — اللى فوچى βυτίον χωρητικότητος 50 ὀκάδων.

اوقه‌لو ἢ اوقه‌لى T. **ὀκα-λή,** ἐπθ. ὁ ἔχων βάρος ὀκᾶς, βαρύς, ὀγκώδης, μέγας.

آوقيق T. **ἀϭκημάκ,** βλ. آوڤاق.

اوك T. **ὄκ** [λ. ἀρχ.] ὄν. στῆθος· βλ. اوكسرمك، اوكرمك، اوككه، اوككن، اوكسز، اوكه.

اوك T. **ὄν,** ὄν. τὸ ἔμπροσθεν μέρος, ἢ πρόσοψις, μέτωπον: سى—اوك **ἐϭὶν ὀνὸ,** ἡ πρόσοψις τῆς οἰκίας, ἢ τὸ πρὸ τῆς οἰκίας κενὸν διάστημα· || سى — قپونك τὸ ἔμπροσθεν τῆς θύρας μέρος· || يزى — **ὄν ⁺ezí,** περίζωμα, ἐμπροσθέλλα· || سى آچيق — τὸ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἀνοικτόν, ἤτοι δὲν ἔχει κώλυμα εἰς τὴν θέαν κτλ. || آردى—سى τὸ ἔμπροσθεν αὐτοῦ, τὸ ὀπισθεν αὐτοῦ, ἤτοι περίσκεψις, ἐπιφύλαξις: آردينى بيلور—**ὀνὸνὸ ἀρ⁺inì ⁺ilír,** ἐπιφυλακτικός, περιεσκεμμένος ἢ ὁ γινώσκων νὰ φέρηται πρὸς τοὺς ἀνωτέρους καὶ κατωτέρους αὐτοῦ· || آردينى صاغلمق — ἐνεργεῖ ἢ φέρεται ἀπερισκέπτως· || آردينه باقمق — παρατηρεῖ ἐμπρός του **[ὀνουνέ],** ὀπίσω του, ἤτοι εἶναι προσεκτικός, περιεσκεμμένος, ἢ ἀνησυχεῖ· § πρό, ἐνώπιον: سى — كوز **γκⁱὸζ ὀνὸ,** τὸ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν· || نده — كوز ايشتاتر πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν **[ὀνὸνε⁺é]**· || نده طوردى — ἔστη ἐνώπιον αὐτοῦ· || نه كتردى — ἔφερεν ἐνώπιον αὐτοῦ **[ὀνὸνέ]**· || نى آلمق — **ὀνὸνὸ ἀλμάκ,** προλαμβάνω κίνδυνον ἢ ἐμποδίζω τι διὰ τῆς λήψεως καταλλήλων μέτρων· || نى كسمك — φράττω τὸν δρόμον, δὲν ἀφίνω νὰ προχωρήσῃ [κόπτω τὸ ἔμπροσθεν αὐτοῦ]· || نه دوشمك — **ὀνὸνὲ ⁺ὸὸμέκ,** πίπτω ἐμπρός, προπορεύομαι· || ه — كچمك προηγοῦμαι τῆς ὁδοῦ, περνῶ ἐμπρὸς **[ὀνέ],** τίθεμαι ἐπὶ κεφαλῆς· || نه قاتمق — καταδιώκω, παρακολουθῶ, βάζω ἐμπρὸς **[ὀνὸνέ]**· || نه كلان ه — **ὀνὲ γκελέν,** ὁ προπορευόμενος, ὁ κατέχων τὴν πρώτην θέσιν, ὁ ἔχων περισσοτέραν ὑπόληψιν· || نه كلان — **ὀνὸνὲ γκελέν,** ὁ προστυχών, ὅστις ἔλθῃ ἢ τύχῃ πρὸ αὐτοῦ: نه كلان — سويلر λέγει παντὶ τῷ προστυχόντι· § ἐπθ. ἐμπρόσθιος, πρόσθιος· || طرف — τὸ ἐμπρόσθιον μέρος· || ديش — ἐμπρόσθιος ὀδούς· || قپو — ἐμπροσθία θύρα· || آياق — ὁ ποιῶν τὸ πρῶτον βῆμα, ἤτοι πρωταίτιος, ἀρχηγός, ὁ λαβὼν τὴν πρωτοβουλίαν· || مزدكى — **ὀνὸμὸζ⁺ekí,** ὁ πρὸ ἡμῶν, προσεχής: مزدكى هفته — ἡ προσεχὴς ἑβδομάς, ἢ τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα. § ἐπρ. ده — **ὀν⁺é,** ἐμπρός· || دن — **ὀν⁺én,** ἔμπροσθεν, ἀπ' ἐμπρός· || جه — **ὀνδζé,** προηγουμένως: ايلك جه — **ἶλκ ὀνδζé,** εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, πρωτίστως, πρῶτα πρῶτα.

اوك T. **ὅν, ἢ ὅϊ** [λ. ἀρχ.] ὄν. φωνὴ ἀνθρώπου ἢ ζώου· φήμη, δόξα: قورو ψευδὴς φήμη· || كيتمك — τρέχω κατόπιν τῆς φήμης **[ὀνὸνέ],** ἐπιδιώκω φήμην, ὑπόληψιν.

اوكا T. **ὀνά,** ἢ آكا **ἀνά,** δοτ. τῆς δεικτ. ἀντ. او ἐκεῖνος.

اوكات T. **ὀν-à⁺** [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ اوكى **ὀν-μὰκ**] ἐπθ. καλός, ὡραῖος· ἀντίθετον اوكساز· اوكادق βλ. § ὁ χρησιμεύων ὡς στήριγμα, ὡς ἀπόδειξις.

اوكار A. **ἐϭκὶὰρ** [πλθ. τοῦ وكر **βὲκρ**] ὄν. φωλεαί: عنادل — φωλεαὶ ἀηδόνων.

اوكارمق T. **ὀν-ar-μὰκ** [λ. ἀρχ.] ρμ. μτδ. βελτιῶ, διορθόνω, θεραπεύω, ἐπανορθῶ [αἰτ.]· βλ. اوكالتمق، اوكدرمق.

اوكالتمق T. **ὀν-alt-μὰκ** [λ. ἀρχ.] ρμ. μτδ. θεραπεύω, ἀπαλλάττω [αἰτ.].

اوكالمق T. **ὀν-al-μάκ,** ἢ كلمق اوكالمق **ὀν-oυλ-μὰκ** [λ. ἀρχ.] ρμ. οὐδ. θεραπεύομαι, ἐπουλοῦμαι.

اوكچه T. **ὀκ-tὲ,** ὄν. πτέρνα: سى — چيزمه πτέρνα ὑποδήματος.

اوكجه T. **ὀν-ὸζé,** ἐπρ. ὀλίγῳ πρότερον ἢ ἐμπρός: —ايلك **ἶλκ ὀνὸζé,** εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, ἐκ πρώτης ἀρχῆς [πρῶτα πρῶτα], πρὸ παντὸς ἄλλου· || دن—ἐκ τῶν προτέρων· || لرى—προηγουμένως.

اوكد A. **ἐϭκὲ⁺** [παραθ. τοῦ اكيد] ἐπθ. ἐντονώτερος-τατος: اوامر—ἡ ἐντονωτέρα τῶν διαταγῶν· || امر—διαταγὴ ἐντονωτάτη.

اوكدج T. **ὀν-⁺ὸδζ** ἢ اوكدوج **ὀν-⁺ὸδζ,** ὄν. πρόδρομος, ὁ προπορευόμενος ὅπως ἀναγγείλῃ τὴν ἄφιξιν.

اوكدول T. **ὀν-⁺ὸλ,** ὄν. τὸ προτιθέμενον, ἤτοι ἄθλον, βραβεῖον ἀγῶνος, στοιχημα: سى — قومق βραβεῖον δρόμου· || قومق — στοιχηματίζω· || آلمق — κερδίζω στοίχημα.

اوكدرمق T. **ὀν-⁺ὸυρ-μάκ,** συνών. τῷ اوكارمق **ὀναρμάκ,** βλ.

اوكرتدرمك T. **ὀγρετ-tιρ-μέκ,** ρμ. διάμ. βάλλω νὰ διδάξωσί τινα, νὰ μάθωσί τινί τι [δοτ. αἰτ.] : — برينه بر شى διά τινος διδάσκω τινά τι.

اوكرتمك T. **ὀγρετ-μὲκ** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ اوكرمك στῆθος] ρμ. μτδ. διδάσκω, δίδω τινὶ νὰ ἐννοήσῃ, νὰ μάθῃ [νὰ ἐγχαράξῃ εἰς τὸ στῆθός του]· [δοτ. αἰτ.]: برينه حالنى —δίδω τινὶ νὰ ἐννοήσῃ τὴν θέσιν του, παιδεύω, σωφρονίζω· || — تعليم يڤمق γυμνάζω.

اوكردلمك T. **ὀγρε⁺-ιλ-μὲκ,** ρμ. παθ. διδάσκομαι [δοτ.] : چوجغلره اوكرديلمجك بر كتابدر قολάϊ βιβλίον ὅπερ εὐκολώτατα δύναται νὰ διδαχθῇ εἰς τοὺς παῖδας.

اوكردمك T. **ὀνὸρ⁺εμέκ,** βλ. اوككوردمك.

اوكرديجى T. **ὀγρε⁺ιὸζὶ** [اوكرمك] ἐπθ. ὁ διδάσκων, ὁ εἰσηγούμενός τι, ὁ ὑποκινητής.

اوكرغه T. **ὀνουργά,** βλ. اوكورغه.

اوكرمك T. **ὀγ-ιρμὲκ** [ἐκ τοῦ اوك στῆθος] ρμ. οὐδ. ἐκβάλλω ἐκ τοῦ στήθους μου νὰ ἐμέσω καὶ δὲν δύναμαι· βλ. اوكيمك.

اوكرنيش T. **ὀγρεν-ìὲ** [اوكرمك] ρ. ἀφ. τὸ μανθάνειν, μάθησις.

اوكرنلمك T. **ὀγρεν-ιλ-μέκ,** ρμ. πθ. μανθάνομαι, ἀποκτῶμαι διὰ τῆς μελέτης καὶ μαθήσεως.

اوكرنليش T. **ὀγρενιλ-ìὲ** [اوكرلمك] ρ. ἀφ. μάθησις, ἀπόκτησις γνώσεως.

اوكرنمك T. **ὀγ-ρενμὲκ** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ اوك στῆθος] ρμ. μσ. μανθάνω, πληροφοροῦμαι [αἰτ.] : — درسمى μανθάνω τὸ μάθημά μου· || — لسان μανθάνω γλῶσσαν· || — صنعت μανθάνω τέχνην· || — كتابت μανθάνω νὰ συντάττω, νὰ ἐκθέτω γραπτῶς· || — اصول μανθάνω τάξιν, μέθοδον· || — دنيايى μανθάνω τὸν κόσμον· || توتون ايچمكى اوكرنمش ἔμαθε [ἐσυνείθισε] νὰ πίνῃ καπνόν· || [αἰτ. دن]: كيمدن اوكرندیكز ἀραβε چكمكى اوكرنمش ἵππος μαθὼν νὰ σύρῃ ἁμάξας· || كومسى اوكرنمش طوق ὄρνις μαθοῦσα τὸν ὀρνιθῶνα αὐτῆς· || اوكرنه‌جكى يوق δὲν εἶναι διὰ νὰ μάθῃ, ἄνους· || — ازبردن ἀποστηθίζω.

اوكز ἢ اووز T. **ὀϭέζ,** ὄν. δον, κ. σοῦρδον: آغاجى—δα [σουρδιά]· βλ. καὶ اوس.

اوكسرتمك ἢ اوكسورتمك T. **ὀκ-σὸρτμὲκ** [βλ. اوكسرمك] ρμ. μτδ. προξενῶ βῆχα, κάμνω τινὰ νὰ βήχῃ [αἰτ.].

اوكسرديجى ἢ اوكسوردیجى T. **ὀκ-σὸρ⁺ὸδζὸ** [اوكسرمك] ἐπθ. ὁ προξενῶν βῆχα, ὁ κάμνων τινὰ νὰ βήχῃ.

اوكسرمك ἢ اوكسورمك T. **ὀκ-σὸρμὲκ** [ἐκ τοῦ اوك στῆθος] ρμ. οὐδ. βήχω· μτφ. βήχω διὰ νὰ δώσω τινὶ συνθηματικῶς νὰ ἐννοήσῃ τι ἢ βήχω ὅπως περιγελάσω τινά.

اوكسروك T. ἢ اوكسوروك **ὀκ-σὸρὸκ** [ἐκ τοῦ اوكسرمك] ὄν. βήξ: طوغمق— πιάνει βήξ· || —بوغازجه κοκκίτης [βήξ]· || — اوق πεταστίτης, [φυτὸν ἰατρικόν].

اوكسز T. **ὀκ-σὸζ** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ اوك στῆθος] ὄν. ὀρφανός: چوجق—παῖς ὀρφανός· || آناسى ἢ باباسى—πατὴρ ἢ μήτηρ ὀρφανῶν, ἤτοι εὔσπλαγχνος· || اورغانى — κλῆματίς, ἰασίνη [φυτὸν ἀνέρπον ὅπερ λέγεται καὶ صارمشيق آق لەوكۆ κισσός]· || سويندرن —ὁ χα-

ANCIENT GREEK

ροποιῶν ὀρφανούς· μτφ.πᾶν ἐμπόρευμα πρόστυχον, ἔχον ἁπλῆν ἐπίδειξιν.

اوكسزلك T. **ὀκ-σσζλὸκ,** ἀφ. ὀρφανία.

اوكسو T. **ὀκσὸ** καὶ اوكسولك **ὀκσσ-λεμέκ,** βλ. اكسو ا καὶ اكسولك ا.

اوكسورتمك T. **ὀκσσρτμέκ,** اوكسورمك **ὀκσσρμὲκ** καὶ اوكسوروك **ὀκσσρσὸκ,** βλ. اوكسرمك ، اوكسروك ، اوكسرتمك .

اوكسه T. **ὀκσὲ** [κατὰ τὸ ايوالضيا ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ] ὄν. ἰξός: چبوغى — κάλαμος ἰξευτικός, κ. ἰξόβεργα.

اوكسه‌لى T. **ὀκσε-λί,** ἐπθ. ἰξώδης.

اوككن ا اوكن T. **ὀϊγκὲν** [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ اوك στῆθος] ὄν. πνεύμων· τὸ σύνηθες آچكر βλ. چكر § — قزل φάρυγξ.

اوككور T. **ὀνγκιὸρ** [ἐκ τοῦ اوككر] ἀπήχησις λυγμοῦ,ἐν χρήσει δὶς μετὰ τοῦ آغلامق: آغلامق اوككور اوككور κλαίω μετὰ λυγμῶν, ὀλολύζω· συνηθέστ. نوكور هونكور βλ.

اوككوردەمك T.ا اونكوردەمك ا اوكردەمك ا هونكوردەمك **ὀνγκιὸρ-τεμέκ,** ρμ. οὐδ. ὀλολύζω, κλαίω μετὰ λυγμῶν.

اوككه T.**ὀκκέ,**اوككەجى**ὀκκεδζί,**اوككەلندرمك **ὀκκελεντιρμέκ,** اوككەلمك اوككەلنمك **ὀκκελενμὲκ** βλ. اوكفه،اوكفەجى،اوكفەلندرمك،اوكفەلمك،اوكفەلنمك .

اوكلتمك T. **ὄν-λετμὲκ** [λ. ἀρχ.] ρμ. μτδ. κάμνω τινὰ νὰ κράζῃ, ἢ νὰ ψάλῃ [αἰτ.].

اوكلك T. **ὀν-λὸκ,** ὄν. ἐμπροσθέλλα, περίζωμα.

اوكلمق T. **ὀν-ουλ-μάκ,** ρμ. πθ. ἢ μσ. θεραπεύομαι· βλ. καὶ اوكالمق .

اوكلمك T. **ὄν-λεμέκ** [λ. ἀρχ.] ρμ. οὐδ. φωνάζω, κράζω, ᾄδω.

اوكلمنمك T. **ὄν-λενμὲκ** [λ. ἀρχ.] ρμ. οὐδ. κραυγάζω, θορυβῶ, ἀντηχῶ.

اوكلو ἢ اوكلى اوكلو **ὀν-λὸ** [λ. ἀρχ.] ἐπθ. περίφημος, ὀνομαστός, ἔξοχος.

اوكله T. **ὀϊλέ,**ἢ اويلن اوبلن **ὀϊλὲν** καὶ اوبلو **ὀϊλὲ** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ اوك στῆθος] ὄν. μεσημβρία, τὸ μέσον [στῆθος] τῆς ἡμέρας: طعامى — γεῦμα μεσημβρινόν· || اوسى — κατὰ τὴν μεσημβρίαν· || وقتى — ὥρα μεσημβρίας, ἢ κατὰ τὴν μεσημβρίαν· || اويقوسى — ὕπνος μεσημβρινός.

اوكلين T. **ὀϊλέ-ϊν,** ἐπρ. κατὰ τὴν μεσημβρίαν.

اوكمادق T. **ὄν-μαὲπκ** [λ.ἀρχ. ἀόριστος τοῦ اوكمق, ἀποφ.τοῦ اوكق] ἐπθ. ἀθεράπευτος· συνεκδ. ἀδιόρθωτος, ἀπαίσιος.

اوكمادقلق T. **ὀνμαὲπκ-λὶκ** [λ. ἀρχ.] ἀφ. τὸ ἀδιόρθωτον καταστάσεώς τινος ἢ ἀνθρώπου, ἀθεραπευσία πληγῆς ἢ νόσου.

اوكماز ا اوكز T. **ὀν-μὰζ** [λ. ἀρχ. γ´ πρόσ. τοῦ اوكمق ἀποφ. τοῦ اوكق] ἐπθ. ὁ μὴ θεραπευόμενος· συνών. τῷ ادق اوكماز βλ.

اوكمق T. **ὀν-μὰκ** [λ. ἀρχ.ρμ. οὐδ. βελτιοῦμαι,διορθοῦμαι, θεραπεύομαι, ἐπουλοῦμαι [πληγή]: بى اوكمجق بيوك آدم اولمجق ὦ σύ ! ὅστις ἔμελλες νὰ διορθωθῇς καὶ νὰ γίνῃς μέγας ἄνθρωπος.

اوكمك T. **ὀγ-μὲκ** [βλ. اوكو **ὀγκιὸ,** καλὸς] ρμ. μτδ.ἐπαινῶ, ποιῶ τὸν ἔπαινόν τινος [αἰτ.].

اوكندرك T. **ὀγεντερέκ,** καὶ اوكندره **ὀγεντερέ,** ὄν. βούκεντρον, ἤτοι ράβδος μακρὰ ἔχουσα σιδηρᾶν αἰχμήν, δι' ἧς κεντῶσι τοὺς βόας ὅταν ἀροτριῶσιν.

اوكنمك T. **ὀγ-γὸν-μέκ,** ρμ. μσ. καυχῶμαι, περιαυτολογῶ,ἐπαινῶ ἐμαυτόν, ἔχω ἀξιώσεις περὶ ἐμαυτοῦ.

اوكو T. **ὀγκιὸ** [λ.ἀρχ.] ἐπθ.καθαρός, καλός· βλ. اوكوت ، ايو καὶ اوك .

اوكو T. **ὀγκιὸ** ἢ اوكو اوكو **ὀϊγκιὸ,** ὄν. βύας [μποῦφος].

اوكو T **ὀγκιὸ** ἢ اوكن اوكو **ὀγκιὸν** [λ. ἀρχ.] ὄν. μερίδιον· βλ. اوكون .

اوكو T. **ὀγκιὸ,** ὄν. πεῖσμα, ἐπιμονή· βλ. اوكو .

اوكو T. **ὀγκιὸ,** ὄν. ὀπὴ γινομένη ἐπὶ τοῦ πάγου ἢ ἐπὶ τῆς γῆς πρὸς ποτισμὸν κτηνῶν ἢ πρὸς ὕδρευσιν.

اوكوت T. **ὀγκιὸτ,** ἢ **ὀγιὸτ** [βλ. اوكو] ὄν. συμβουλή.

اوكوتجى T. **ὀγκιὸτ-τὸδ** ἢ **ὀγιὸτ-τὸδ,** ὄν. ὁ δίδων συμβουλάς, ὁ συμβουλεύων, ὁ σύμβουλος.

اوكوتديرمك T. **ὀγιὸτ-τὸρ-μέκ,** ρμ.διάμ. βάλλω ν' ἀλέσωσιν, ἀλέθω τι διά τινος [δοτ. αἰτ.]: — بغدايى دكرمنجيه ἀλέθω τὸν σῖτον διὰ τοῦ μυλωθροῦ.

اوكوتلمك ا اوكوتلمك T. **ὀγκιὸ-τλεμέκ,** ἢ **ὀγιὸτ-λεμέκ,** ρμ. μτδ.δίδω συμβουλάς, συμβουλεύω [δοτ.].

اوكوتمك T. **ὀγιὸ-τμὲκ** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ اوكو καθαρός] ρμ. μτδ. ἀλέθω τὸν σῖτον· τρίβω,κοπανίζω, μεταβάλλω εἰς κόνιν [αἰτ.]. μτφ. τρώγω ἢ λαλῶ πολύ.

اوكوتمه T.**ὀγιὸ-τμέ,** ἐπθ.ἠλεσμένος [σῖτος ἢ ἄλλο σιτηρόν].

اوكوج T. **ὀν-ὸδζ** [λ. ἀρχ.] ἐπθ. ὁ ἐμπρός, προηγηθείς, προκεχωρημένος,προοδεύσας, ἐξέχων· βλ. اوكور **ὀνὸρ** καὶ اوكوج .

اوكوجى T. **ὀγιὸ-δζὸ** [ἐκ τοῦ اوك **ὀγμὲκ** ἐπαινῶ] ἐπθ. ὁ ἐπαινῶν, ὁ ποιῶν τὸν ἔπαινόν τινος.

اوكوديجى T. **ὀγιὸτὸδζὸ** [ἐκ τοῦ اوكوتمك] ἐπθ.ὁ ἀλέθων· λεγεται καὶ ἐπὶ τῶν κυνοδόντων, δι' ὧν ἀλέθεται ἡ τροφή.

اوكور T. **ὀγκιὸρ** [ἐκ τῆς ρίζης τοῦ اوكرمك μανθάνω] ὄν. ἵππος συνειθισμένος νὰ σύρῃ ἅμαξαν κτλ. ἢ ἐν γένει ζῶον δεδιδαγμένον· § ἕξις, δευτέρα φύσις.

اوكور T. **ὀν-ὄρ,** ἐπθ. ὁ προηγηθείς· βλ. اوكوج .

اوكورتلەمك T. **ὀγκιὸρτλεμέκ** [λ. ἀρχ. βλ. اوكو **ὀγκιὸ** καλὸς] ρμ. μτδ. ἐκλέγω.

اوكورتمك T.**ὀγκιὸρ-τμὲκ** [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ اوكور **ὀγκιὸρ**] ρμ. μτδ. διδάσκω τὸ ζῶον, συνειθίζω αὐτὸ εἴς τι [αἰτ.].

اوكوردشمك T. **ὀγκιὸρ-τεσμὲκ** [λ. ἀρχ ἐκ τοῦ προηγ.] ρμ. ἀλλ. ἐξέρχομαι εἰς ἅμιλλαν δρόμου [ἐπὶ ἵππων].

اوكورغه T. **ὀνουργὰ** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ اوكق] ὄν. ἄκανθα, σπονδυλικὴ στήλη·§ كمى — τρόπις, κ.σκαρὶ πλοίου.

اوكوز T. **ὀκιὸζ** [κατὰ τὸ لهجه κυρίως اوغوز βλ.] ὄν. βοῦς· μτφρ. εὐήθης [βῶδι]: جفت — ζεῦγος βοῶν ἀροτήρων· || ارابه‌سى — ἅμαξα συρομένη ὑπὸ βοῶν, ζεῦγος· || طاى — βουστάσιον· || كوزى — [ψυτ.] δωρονίκειον·βλ.آرنيقه· || بوكورمك — ὁ βοῦς μυκᾶται· βλ. καὶ بوغمق .

اوكوزلك T. **ὀκιὸζ-λὸκ,** ἀφ. εὐήθεια· ὄγκος σώματος καὶ παχυλότης πνεύματος.

اوكوش T. **ὄγιὸζ** [ἐκ τοῦ اوك] ρ. ἀφ. τὸ ἐπαινεῖν, ἔπαινος.

اوكولدەمك T. **ὀγιὸλτεμὲκ** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ اوك **ὀκ** στῆθος, ἐξ οὗ καὶ اوكلمك اوكلمق ἢ اوكمك] ρμ. οὐδ. μυκῶμαι, τρίζω τοὺς ὀδόντας, λακτίζω [ἐπὶ ἵππων ἢ καμήλων].

اوكون T. **ὀν-ὸν,** ἐπρ. ἔμπροσθεν : — — كيتمك προχωρῶ ἐμπρὸς ἐμπρὸς [μπροστὰ μπροστὰ πηγαίνω].

اوكون T. **ὀγκιὸν** ἢ **ὀγιοὶν** [λ. ἀρχ. κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ اوك στῆθος, ἔμπροσθεν] ὄν. τὸ πρὸ τοῦ καθημένου ἄπαξ παρατιθέμενον φαγητόν,μερίδιον: كيه — ἓν μερίδιον φαγητοῦ· βλ. καὶ اوكو .

اوكونمك T. **ὀγιὸν-μὲκ** [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ προηγ.] ρμ. οὐδ. διευθύνομαι, στρέφομαι πρός τι, ἀκολουθῶ, μιμοῦμαι· § [ἐκ τοῦ اوكونمك] ρμ.πθ. ἀλέθομαι·§ [ἐκ τοῦ اوك] ρμ. μσ. ἐπαινῶ ἐμαυτόν, περιαυτολογῶ· βλ. اوكنمك .

اوكه‌لك ا اوولك T. **ὀϐελίκ,** ὄν. εἶδος μικρᾶς χρυσαλίδος.

اوكى T. **ὀϐέϊ** [κυρίως **ὀγκέϊ**] ἐπθ. ξένος, ὁ μὴ γνήσιος· [ἀντιθ. اوز **ὄζ** ὁ ἴδιος]: آنا — μητρυιὰ [ξένη μήτηρ]· || بابا — μητρυιὸς ἢ πατρυιός· ||اوغل—προγονός·|| قيز—προγονή· || قرنداش — ἑτεροθαλὴς ἀδελφός.

اوكيك T. **ὀγκεῖκ,** ἢ **ὀϐεῖκ** [ἐκ τοῦ اوكيمك] ὄν. ἀγρία τρυγών.

اوكيمك T. **ὀγκιμὲκ** ἢ **ὀϐιμὲκ** [ἐκ τοῦ اوك **ὀκ,** στῆθος] ρμ. μτδ. ψάλλω [ἐπὶ τρυγόνος]· βλ. اوكرمك .

اول A. **ἔϐλ,** ρμ. ἀφ. τὸ ἐπανέρχεσθαι, στρέφειν ὀπίσω, ἐπάνοδος· § τὸ καταφεύγειν, ζητεῖν ἄσυλον, καταφυγή·§—ال مجاز **μεδζάζ ὄλ ἔϐλ,** προκατάληψις [σχῆμα].

اول A. **ἐϐϐέλ,** ἐπθ. πρῶτος: الاولين —**ἐϐϐέλσ-λ-ἐϐϐελίν,** ὁ πρῶτος τῶν πρώτων, ἤτοι ὁ Θεός [βλ.καὶ آخر الاخر·]آخر مخلوقات —

τὸ πρῶτον τῶν πλασμάτων· || صنف— ἡ πρώτη τάξις· || زمانده— εἰς τοὺς πρώτους χρόνους· § ὀν. ἀρχή: ى— كتابك ἡ ἀρχὴ τοῦ βιβλίου· || ى— كلمنك ἡ ἀρχὴ τῆς λέξεως· || ماجرادن— **ἐββέλι ἐμιρὲτέ**, ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ὑποθέσεως, ἤτοι κατὰ πρῶτον· || سرگذشتمی من— ه الى اخره نقل ايلدم ἐδιηγήθην τὰς περιπετείας μου ἀπ' ἀρχῆς **[μίν ἐββέλιχι]** μέχρι τέλους **[ἴλγα ἀχήριχι]**· || دن— ἐξ ἀρχῆς, ἐκ τῶν προτέρων: دن سويلك— λέγειν ἐκ τῶν προτέρων, προλέγειν· § προθ. ἡ ἐπρ. πρό, πρότερον· || بش كون— πρὸ πέντε ἡμερῶν· || سزدن بن— كلدم— ἐγὼ ἦλθον πρὸ ὑμῶν· || بر آن— μίαν στιγμὴν πρότερον, ἡ— بر ساعت— μίαν ὥραν πρότερον, ὅ,τι τάχιον· || ب— **ἐββέλ ἠὲ ἐββέλ**, ἡ —الى **ἐν ἐββέλ**, πρὸ παντὸς ἄλλου, πρωτίστως· || و آخر— **ἐββέλ βὲ ἀχὶρ**, πρὸ καὶ μετά, πρότερον καὶ ἀκολούθως: و آخر اشعار اولندينى— καθὰ πρότερον καὶ ἀκολούθως ἐγράφη· || اوزره جان صكره جهان— πρότερον ἡ ψυχὴ καὶ ὕστερον ὁ κόσμος, ἤτοι πρῶτον δέον νὰ σκέπτηταί τις περὶ ἑαυτοῦ καὶ εἶτα περὶ τῶν ἄλλων [πρμ.]· βλ. καὶ آخر.

اول { T. ὀλ [προστ. τοῦ اولمق **ὀλμάκ**, βλ.] γενοῦ, ἔσο.

اول { T. ὀλ, ἡ او ὁ ἀντ. δεικτ. ἐκεῖνος-η-ο· βλ. καὶ اولبرى ، اولقدر.

اول { T. ὀλ [λ. ἀρχ.] ὀν. ἕλος, πηλός, βόρβορος.

اولا { T. **ἐβλά**, βλ. اولى.

اولاً { A. **ἐββελ-εν**, ἡ συνηθέστ. اولا **ἐββελ..α**, ἐπρ. κατὰ πρῶτον: شوراسنى بيلى— κατὰ πρῶτον τοῦτο πρέπει νὰ γινώσκῃ τις· || اوكرنملى ثانياً اوكرتملى— πρῶτον πρέπει νὰ μάθῃ τις καὶ δεύτερον [εἶτα] νὰ διδάξῃ.

اولاتمق { T. **ὀὐλατμάκ**, ρμ. μτβ. περνῶ τὸ ὕφασμα εἰς τὸ κτένιον τοῦ ἱστοῦ, ἤτοι τοῦ ἐργαλειοῦ.

اولاخ { **οὐλάχ**, ὀν. ἐθν. Βλάχος.

اولاد { A. **ἐβλάτ** [πληθ. τοῦ ولد **βελέτ**] ὀν. τέκνα [υἱοὶ ἢ θυγατέρες]: و احفاد— τέκνα καὶ ἔγγονοι, ἀπόγονοι· || و عيال— τέκνα καὶ σύζυγοι, οἰκογένεια· || ام— **ἐβλάτι ὄμμ**, ὁμομήτριοι ἀδελφοί· || وطن— τέκνα τῆς πατρίδος, νεολαία· § [κ. ἀντὶ ἐνικ.] : اولادم **ἐβλατήμ**, τέκνον μου! [ὁ ἐν. ولدم **βελετίμ** δὲν λέγεται].

اولادسز { T. **ἐβλατ-σήζ**, ἐπθ. ἄτεκνος, ὁ ἄνευ τέκνων.

اولادسزلق { T. **ἐβλατ-σηζλήκ**, ἀφ. ἀτεκνία.

اولادلق { T. **ἐβλατ-λήκ**, ἀφ. ἡ ἰδιότης τοῦ τέκνου: ه— قبول ايتمك παραδέχομαι ὡς τέκνον [υἱὸν ἢ κόρην], υἱοθετῶ· || دن— چيقارمق ἀποκρύπτω, δὲν ἀναγνωρίζω ὡς τέκνον· § ἐπθ. θετὸς υἱὸς ἢ κόρη.

اولاديت { A. **ἐβλατ-ιγέτ**, ὀν. θ. κληρονομία, ἡ τὸ δικαίωμα τῆς μεταβιβάσεως κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας ἀπὸ τοῦ πατρὸς εἰς τὰ τέκνα: ه— مشروط اسهام χρεώγραφα μεταβιβαζόμενα εἰς τὰ τέκνα· βλ. καὶ اولاديه.

اولاديه { A. **ἐβλατ-ιγὲ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὀν. θ. ἀφιέρωμα μεταβιβαζόμενον εἰς τοὺς κληρονόμους.

اولاش { T. **οὐλά-ς** [اولامق] ρ. ἀφ. ἕνωσις, σύνδεσμος, συνάφεια.

اولاشديرمق { T. **οὐλα-σ-τηρ-μάκ**, ρμ. μτβ. ἑνῶ, συνάπτω, συνδέω, κάμνω τι νὰ φθάσῃ, διαβιβάζω [δοτ. αἰτ.]: مكتوبى— محله διαβιβάζω τὴν ἐπιστολὴν ὅπου δεῖ.

اولاشديرى { T. **οὐλαστηρὴ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπρ. ἐν συνεχείᾳ, ἐν συναφείᾳ, ἄνευ διακοπῆς.

اولاشمق { T. **οὐλα-ς-μάκ**, ρμ. οὐδ. ἑνοῦμαι, συνάπτομαι, ἐπαναβλέπω [δοτ.]: طاغ طاغه اولاشمز انسان انسانه اولاشور τὸ ὄρος δὲν συνάπτεται μετὰ τοῦ ὄρους· ὁ ἄνθρωπος ἐπαναβλέπει τὸν ἄνθρωπον [πρμ.]· § φθάνω: مكتوب اولاشدى ἡ ἐπιστολὴ ἔφθασε.

اولاشيق { T. **οὐλα-σὴκ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. συναφής, ἡνωμένος, ἀφιχθείς.

اولاغان { T. **ὀλ-αγὰν** [ἐκ τοῦ اولمق γίγνεσθαι] ἐπθ. ὁ γινόμενος, δυνάμενος νὰ γίνῃ, νὰ συμβῇ, συνήθης, πιθανός: — شيلردر εἶναι πράγματα δυνάμενα νὰ γίνωσι.

آولاق { T. **ἀβ-λάκ**, ὀν. τόπος ἁρμόδιος διὰ κυνήγιον, εὔθηρος.

آولاق { T. **ἀβλάκ** [ἐκ τοῦ ἑλλ.] ὀν. αὖλαξ γινόμενος διὰ τοῦ ἀρότρου· βλ. καὶ اولك **ἐβλὲκ** καὶ اولوق.

اولاق { T. **οὐλὰ-κ** [ἐκ τοῦ اولامق] ὀν. ταχυδρόμος· § πρᾶγμα εἰς ὃ δύναταί τις νὰ φθάσῃ: ى — ال πρᾶγμα εἰς ὃ δύναται νὰ φθάσῃ ἡ χείρ, πρόχειρον.

اولالمق { T. **οὐλα-λμὰκ** [ἐκ τοῦ اولو **οὐλοῦ** μέγας] ρμ. οὐδ. αὐξάνω, γίνομαι μέγας· βλ. καὶ اولولنمق.

آولامق { T. **ἀβ-λαμάκ**, ρμ. μτβ. κυνηγῶ, θηρεύω, ἀγρεύω, ἁλιεύω [αἰτ.]: آو— θηρεύω θήραν· || قوش— θηρεύω πτηνά· || بالق— ἀγρεύω ἰχθῦς, καὶ μτφ. δὲν ἐννοῶ, δὲν προσέχω· || روزكار— θηρεύω ἄνεμον, περιφέρομαι ἄεργος· || سينك— θηρεύω μυίας, ἀδρανῶ· || تنها— καραδοκῶ νὰ ἴδω τινὰ κατὰ μόνας, καιροφυλακτῶ μόνον· || فرصت— εὐκαιρίαν θηρεύω· || آغزدن لاقردى— παίρνω λόγους ἀπὸ τὸ στόμα, ψαρεύω, βολιδοσκοπῶ, ἀνιχνεύω τοὺς σκοπούς τινος [κ. λ. ἀπὸ τὸ στόμα θηρεύω μαστίχην]· || غافل— ἐξαπατῶ, βαυκαλίζω.

اولامق { T. **οὐλα-μάκ**, ρμ. μτβ. ἑνόνω, συνάπτω, δένω.

اولامه { T. **οὐλα-μὰ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὀν. ἅλυσις ἢ σχοινίον δυνάμενον νὰ ἐπιμηκυνθῇ διὰ συνάψεως καὶ προσθέσεως ἑτέρου· § يونجه— τρίφυλλον ἀνέρπον, ἵππουρις.

اولان { T. **ὀλ-ὰν** [μτχ. τοῦ اولمق] ὁ ὤν, ὁ ὑπάρχων· βλ. اولق.

اولانجه { T. **ὀλάν-δζα**, ἐπθ. ὅλος, ὁλόκληρος, ὁ ὑπάρχων: قوت— ὅλη ἡ δύναμις· || ثروت— ὅλος ὁ ὑπάρχων πλοῦτος.

آولانلمق { T. **ἀβ-λανηλμάκ**, ρμ. παθ. ἡ ἀπροσ. θηρεύομαι, ἀγρεύομαι: بو موسمده آولانلماز ἐν τῇ ἐποχῇ ταύτῃ δὲν θηρεύουσιν ἢ δὲν γίνεται θήρα.

آولانمق { T. **ἀβ-λανμάκ**, ρμ. πθ. θηρεύομαι, ἀγρεύομαι· μτφ. ἀπατῶμαι: غافل— ἐξαπατῶμαι.

اولانمق { T. **οὐλα-ν-μάκ**, ρ. πθ. ἑνοῦμαι, συνδέομαι: اون قودم اولاندى صو قودم صولاندى ἔθηκα ἄλευρον, ἡνώθη· ἔθηκα ὕδωρ, ἔγινεν ὑδαρές, ἤτοι δὲν ὠφέλησαν τὰ μέτρα ἅτινα μετεχειρίσθην [πρμ.]· § περνῶ τὸ ὕφασμα ἀπὸ τὸ κτένιον τοῦ ὑφάντου.

آولانيش { T. **ἀβ-λανὶς** [ἐκ τοῦ آولانمق] ρ. ἀφ. τὸ ἀπατᾶσθαι, ἀπάτη.

اولت { T. **ὀλ-ὲτ** [ἐκ τοῦ اولمك ἀποθνήσκειν] ὀν. νόσος μεταδοτικὴ καὶ θανατηφόρος, ἐπιδημία [ἐπὶ ἀνθρώπων καὶ ζώων].

اولبرى { T. **ὀλ-πιρὶ** [اول ἀντ., بر ἀριθ., ى ἀντ.] ἀντ. ὁ ἕτερος· βλ. او ἐκεῖνος.

اولته { ἡ اولطه ἡ اولتا وو **βόλτα**, Ιτ. [volta] ὀν. λοξοδρομία πλοίου κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀνέμου ὁτὲ μὲν πρὸς τὰ δεξιὰ ὁτὲ δὲ πρὸς τὰ ἀριστερά· στροφὴ περιπάτου, γύρος: اورمق— λοξοδρομῶ [ἐπὶ πλοίων] ἢ περιπατῶ δεξιὰ ἀριστερά, κάμνω γύρους· § ὁρμιά: قرلانغج— سى ὁρμιὰ δι' ἄγραν χελιδονοψάρου· || آتمق— ῥίπτω ὁρμιάν, δοκιμάζω· || بيلمز— ه πανοῦργος, πονηρὸς [δὲν ἔρχεται εἰς τὴν ὁρμιάν].

اولجه { T. **ἐββέλ-δζε**, ἐπρ. ὀλίγῳ προηγουμένως.

اولچدرمك { T. **ὀλτσ-τὸρ-μὲκ**, ρμ. διαμ. βάλλω νὰ μετρήσωσι ποσότητα, ἢ ὕφασμα, ἢ γῆν, κτλ. [δοτ. αἰτ.]· بزينه— قماش βάλλω τινὰ νὰ μετρήσῃ ὕφασμα· || βλ. καὶ اولچرمك μετρῶ.

اولچر { T. **ὀλτσέρ**, ὀν. μοχλὸς σιδηροῦς πρὸς ἀνασκάλευσιν τοῦ πυρός, μακρὰ πυράγρα.

اولچرمك { T. **ὀλτσερ-μὲκ**, ρμ. μτβ. ἀνασκαλεύω τὸ πῦρ [αἰτ.]: آتشى— ἀνασκαλεύω τὸ πῦρ· || فتنه— ἀνασκαλεύω, ὑποδαυλίζω, διεγείρω ταραχάς·

اولچرمك { T. **ὀλτσ-ὄρ-μὲκ**, ρμ. διαμ. βάλλω νὰ μετρήσωσιν ὕφασμα· συνεκδ. ἀγοράζω ὑφάσματα ἐκ τῆς ἀγορᾶς [δοτ. αἰτ.]· βλ. καὶ اولچدرمك.

اولچك { T. **ὀλτσ-ὲκ** [ἐκ τοῦ اولچمك] ὀν. μέτρον χωρητικότητος· § τὸ τέταρτον τοῦ κοιλοῦ· βλ. اولچى καὶ چاريك.

اولچلمك { T. **ὀλτσ-ὀλ-μὲκ**, ρμ. πθ. μετροῦμαι [ἐπὶ ὑφάσματος, γῆς κτλ.].

اولچمك { T. **ὀλτσ-μέκ**, ρμ. μτβ. μετρῶ ποσότητα καὶ βάρος ὡς κοιλόν, σταθμά, κτλ. ἢ διαστάσεις ὡς ὕφασμα, γῆν κτλ. [αἰτ.]: قماش— μετρῶ ὕφασμα· || يرى— μετρῶ τὴν γῆν· μτφ. πίπτω χαμαὶ ἐκτάδην, πίπτω ἐξαπλοῦμαι φαρδὺς πλατύς· § ἐκτιμῶ, ὑπολογίζω, εἰκάζω: اولچوب بيچمك μετρῶ καὶ κόπτω· μτφρ. σκέπτομαι ὡρίμως καὶ ἐνεργῶ· § جانى— جانه κρίνω ἐκ τῶν ἰδίων, εἶμαι ἐπιεικέστερος.

اولسى } ή اولیسى T. **ἐσχελι-σί** [ἐκ τοῦ ἀρδ. اولى καὶ τῆς καταλ. κτητ. ἀντων. سى] ἐπθ. προτελευταῖος: كون —προχθές·‖سنه— τὸ προτελευταῖον ἔτος, ἤτοι πρὸ δύο ἐτῶν.

اولش } T. **ὀλσός** [λ. ἀρχ.] ὄν. μερίδιον, διανομή· βλ. كمك اولش καὶ اولشدیرمك.

اولشدیرمك } T. **ὀλσά-ιτσρ-μὲκ** [λ. ἀρχ.] ρμ. μτδ. διανέμω τι μεταξὺ πολλῶν [δοτ. αἰτ.]: —جاجه زمزم دیانέμω τοῖς προσκυνηταῖς ὕδωρ Ζεμζέμ· βλ. زمزم.

اولشدیری } T. **ὀλσά-ιτσρό,** ἐπρ. ἀραιῶς, ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, σποραδικῶς.

اولشمك } T. **ὀλσά-μὲκ** [λ. ἀρχ. βλ. اولش] ρμ. ἀλλ. διανέμομαί τι μετ' ἄλλων ἢ λαμβάνει ἕκαστος τὸ μερίδιον αὐτοῦ.

اولشیجی } T. **ὀλσά-σοῖζό** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. μέτοχος, μεριδοῦχος.

اولطه } **βόλτα,** βλ. اولته.

اولغان } T. **ὀλ-γάν,** βλ. اولاغان.

اولغون } T. **ὀλ-γοὶν** [ἐκ τοῦ اولق] ἐπθ. ὥριμος, κ. γενούμενος: شقالو—ροδάκινον ὥριμον·‖اوون—πέπων ὥριμος.

اولغونلق } T. **ὀλγουν-λούκ,** ἀφ. ὡριμότης καρπῶν κτλ.

اولق } T. **ὀλούκ,** βλ. اولوق.

اولقدر } T. **ὅλ-καιάρ,** βλ. اوقدر.

اولك } T. **ἐϐλὲκ** [ἐκ τοῦ ἑλλ. βλ. آولاق] ὄν. αὔλαξ, ἤτοι ἡ διὰ τοῦ ἀρότρου ἀνοιγομένη γραμμὴ ἐν τῷ ἐδάφει·§τὸ τέταρτον τοῦ στρέμματος, ἤτοι 400 περίπου πήχεις γῆς· § αὔλαξ πρὸς διοχέτευσιν ὕδατος.

اولكا } T. **ὀλκὰ** ἢ اولكه **ὀλκέ,** βλ. الكا.

اولكر } T. **ὀλκέρ,** ὄν. χνοῦς, πτίλον βελούδου, ἢ χνοῦς ροδακίνου.

اولكر } T. **ὀλκὲρ** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ اوركاو **ὀργκιὰϐ** ἢ اوركو **ὀργκιό,** πλοκός] ὄν. πλειάδες [ἀστερ.].

اولكرسز } T. **ὀλκερ-σίζ,** ἐπθ. ἄχνους: — شقالو ροδάκινον ἄνευ χνοός.

اولك كورى } T. **ὀλσὸν κιόρὸ,** μοχλὸς πρὸς ὑποδαύλισιν, ἀνασκάλευσιν τοῦ πυρός· βλ. الك كورى ἐν λ. ال.

اولكو } T. **ὀλκιὸ,** ὄν. πλάστιγξ, στατήρ, ἐν γένει πᾶν χρησιμεῦον πρὸς στάθμισιν· βλ. καὶ اولچى.

اولكه } T. **ὀλκέ,** βλ. اولكا.

اولكه } T. **ὅ λ-κι,** ἀντ. ἐκεῖνος ὅστις, ἐκείνη ἥτις, ἐκεῖνο ὅπερ.

اولكى } T. **ἐϐϐελ-κί,** ἐπθ. πρῶτος, ἀρχικός, προηγούμενος, ἀρχαῖος: حال — ἡ προηγουμένη κατάστασις·‖ارتق احد—احد دكل ὁ Ἀχμὲτ δὲν εἶναι πλέον ὁ πρῶτος Ἀχμέτ, ἤτοι μετεβλήθη·§ ἐπρ: كى — ὡς προηγουμένως.

اولم } T. **ὀλσὸμ,** اولجيل **ὀλσμὸζίλ,** βλ. اولوم, اولوجيل.

اولماز } ἢ اولز T. **ὀλ-μὰζ** [γ΄. πρόσ. ἐνεστ. τοῦ اولمق] μτχ. ὁ μὴ γινόμενος, ὁ μὴ δυνάμενος νὰ γίνῃ, ἀδύνατος: شى—πρᾶγμα ἀδύνατον, μὴ γινόμενον· ‖ — اولور ὅ,τι τύχῃ, τυχαῖος, ἀσήμαντος [κ. λ. γίνεται δὲν γίνεται]· ‖آدم — اولور τυχαῖος ἀνήρ· ‖ایش — اولور τυχαῖα ὑπόθεσις·‖ایسه — هیچ τοὐλάχιστον· ‖بو —— دنیاده ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ πρᾶγμα ἀδύνατον **[ὀλμὰζ]** δὲν ὑπάρχει **[ὀλμάζ]**· βλ. καὶ اولق.

اولمامش } T. **ὅλ-μαμὶς** [μτχ. τοῦ اولمامق] ἐπθ. ἄωρος, ὁ μὴ γενόμενος: — میوه ὀπωρικὸν ἄωρον· βλ. اولمش.

اولمامق } T. **ὅλ-μαμακ** [ἀποφ. τοῦ اولق] ρμ. οὐδ. μὴ γίνεσθαι· ‖اولمیه كه **ὅλμαγιά-κι** μὴ γένοιτο νά... βλ. اولق.

اولمدق } T. **ὅλ-μαὶτκ** [α΄ πλθ. πρόσ. τοῦ ἀορ. τοῦ اولمق] ἐπθ. ὁ μὴ γενόμενός ποτε, ὁ μὴ ἔχων προηγούμενον, ἄτοπος.

اولمز } T. **ὀλ-μὲζ** [γ΄ πρόσ. τοῦ ἐνεστ. τοῦ اولمك, ἀποφ. τοῦ اولق] μτχ. καὶ ἐπθ. ὁ μὴ ἀποθνήσκων, ἀθάνατος· § συνέκδ. διαρκής, ἀντέχων, μακρόβιος: ديكن—**ὀλμὲζ τικέν,** μυρσίνη, μύρτος ἡ ἀγρία· ‖ اوغلى — ἀθάνατον [λέγεται ἐπὶ ὑφασμάτων καὶ ἄλλων διατηρουμένων πολύ]· § βλ. καὶ اولز.

اولمش } T. **ὀλ-μοὶς** [μτχ. τοῦ اولق] μτχ. καὶ ἐπθ. γεγονώς, ὥριμος: انجير — σῦκον ὥριμον·‖ يتمش — γεγονὸς τετελεσμένον· § βλ. اولغون καὶ اولمش.

اولمش } T. **ὅλ-μὸς** [μτχ. τοῦ اولمك] μτχ. καὶ ἐπθ. τεθνηκώς, νεκρός.

اولمق } T. **ὅλ-μάκ,** ρμ. οὐδ. γίνομαι, λαμϐάνω ὕπαρξιν, ὑπάρχω, συμϐαίνω· ὡριμάζω· εἶναί τι κατάλληλον, δυνατόν, συμφέρον: — آدم γίνομαι ἄνθρωπος, μορφοῦμαι· ‖ — زنكين γίνομαι πλούσιος, πλουτῶ· ‖ —خسته γίνομαι ἀσθενής, ἀσθενῶ· ‖ اولمجغز نه تی θὰ γίνωμεν ; τί θά πάθωμεν; ‖ عافیتده اول ἔσο ἐν ὑγιείᾳ, ὑγίαινε· ‖ صاغ اول ἔσο ὑγιής, ἤτοι εὐχαριστῶ [νᾷσαι καλά]·‖ میوه‌لر اولدی οἱ καρποὶ ἐγένοντο,ὡρίμασαν· ‖ صباح اولدی ἐγένετο πρωΐα, ἐξημέρωσε· ‖ وقت اولدیغی ὅταν ὑπάρχῃ ἢ ὅταν γίνηται· ‖ اولمازی اولوری γίνεται ἢ δὲν γίνεται; εἶναι δυνατὸν ἢ οὔ; ‖ بو بویله اولماز τοῦτο οὕτως δὲν γίνεται· ‖ فرصتی فوت ایتمك اولماز δὲν γίνεται,ἤτοι δὲν συμφέρει νὰ χάσῃ τις τὴν εὐκαιρίαν· ‖ اولورکن بر کون اولور ἔρχεται ἡμέρα καθ' ἥν· ‖ بکا اولماز او ἐκεῖνο δέν μοι ἀρμόζει· ‖ اولان اولدی τὸ γινόμενον ἐγένετο,ὅ,τι ἔγινεν ἔγινε, τετέλεσται, τὰ γενόμενα οὐκ ἀπογίνονται· ‖ نه اولور ایسه اولسون ὅ,τι γένῃ, ἂς γένῃ ἤτοι μὲ πᾶσαν θυσίαν· ‖ نه اولور نه اولماز ‖ نه تی γینیتی, تی δὲν γίνεται, ἤτοι διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον· ‖ اولسه اولسه **ὀλσὰ ὀλσά,** τὸ πολὺ πολύ· ‖ خیر ایله اولسه **χαῖρ ὀλά,** τί τρέχει; [ἀγαθὸν νὰ ᾖ]· ‖ اوغور اولسه ὥρᾳ καλῇ ‖ اولدم اولمدم **ὀλτοὶμ ὀλαλή,** ἀνέκαθεν, ἐκ πρώτης ἀρχῆς· βλ. καὶ اولدی· ‖ اولدم دیوانه‌سی نه اولدم دیوانه‌سی ὑψίπλουτος [τρελλὸς λέγων κἄτι ἔγινα]· ‖ یتدی اولدی γεγονὸς τετελεσμένον [ἔγινεν, ἐτελείωσε]·‖اولسون ἔστω, πολὺ καλά· ‖ اولجه‌ی ἡ τελευταία τιμὴ [ἐκεῖ ποῦ θὰ γένῃ]· ‖ اولدیغی قدر ὅσῳ εἶναι δυνατόν·‖βλ. καί: اولجق - اولمسی - اولمق - اولنجه - اولمش - اولماز - اولور - اولمق - اولمامق - اولدقجه - اولمش - اولمدق.

اولمك } T. **ὅλ-μέκ,** ρμ. οὐδ. وار آیرلق یوق —θάνατος [ἀποθανεῖν] ὑπάρχει, οὐχὶ ἀποχωρισμὸς [ἀποχωρισθῆναι], ἤτοι ἀποθνήσκομεν ἀλλὰ δὲν ἀποχωριζόμεθα [πρμ.]· ‖ بن اولدکجه نصکره دنیاده طاش طاش اوستنده قالسون ἐμοῦ θανόντος γαῖα πυρὶ μιχθήτω [λίθος ἐπὶ λίθον ἂς μὴ μένῃ ἐν τῷ κόσμῳ]· § μαραίνομαι [ἐπὶ φυτῶν ἐξαντλουμένων ἐκ τῆς θερμότητος καὶ ἀνυδρίας], ἢ νεκροῦμαι [ἐπὶ μελῶν τοῦ σώματος]· § δοκιμάζω μεγάλην λύπην, ἀγωνίαν.

اولنجه } T. **ὀλ-οὐνδζα** [μτχ. τοῦ اولق] ἅμα ἐγένετο ἢ γένηται, ἅμα εἶναι ἢ ᾖ:

اولچمك } T. **ὀλτσό-ὸν-μέκ,** ρμ. μσ. εἰκοτολογῶ, ποιῶ εἰκασίας, ὑπολογίζω.

اولچو } T. **ὀλτσὸ,** βλ. اولچى.

اولچوم } T. **ὀλτσό-ὸμ** [ἐκ τοῦ اولچمك]ὄν. ὕφος, συμπεριφορά, τρόπος, ἐπίδειξις, κομπασμός: نى يوزمق— μεταϐάλλειν ὕφος, συμπεριφοράν, τρόπον **[ὀλτσὸμὸν]**· ‖ ايتمك— λαμϐάνω ὕφος ἐπιτετηδευμένον, ἐπιδεικνύω γνώσεις, ἐπιδεικνύμενος ἀποδεικνύω ἀπειρίαν.

اولچوملهمك } T. **ὀλτσὸμ-λεμέκ,** ρμ. μτδ. μετρῶ, ὑπολογίζω, συγκρίνω, εἰκάζω [αἰτ.].

اولچوملنمك } T. **ὀλτσὸμ-λενμέκ,** ρμ. μσ. λαμϐάνω ὕφος ἐπιτετηδευμένον, ἐπιδεικνύω ἱκανότητα, γνώσεις.

اولچى } ἢ اولچو T. **ὀλτσὸ** [ἐκ τοῦ اولچمك] ὄν. μέτρον ὡς ὁ πῆχυς, τὸ κοιλόν· ταινία, ἤτοι μέτρον ράπτου, ἢ ὑποδηματοποιοῦ κτλ. μτφ. ποσὸν κατάλληλον, οὔτε πολὺ οὔτε ὀλίγον, μέτριον: سى — ترزى μέτρον τῶν ραπτῶν, ταινία· ‖ سى—شعر μέτρον ποιήσεως· ‖سى—كوز προσέγγισις, εἰκασία [μέτρον ὀφθαλμοῦ]. ‖ الق — λαμϐάνω μέτρον πρὸς κατασκευὴν ἐσθῆτος,ὑποδήματος ἢ οἰκοδομῆς,κτλ. μτφ. δοκιμάζω ἢ πίπτω εἰς τὸν ϐόρϐορον·‖بوى سنى الق — μετρῶ τὸ ἀνάστημα **[μετόϊ]** ἤτοι τὰς δυνάμεις, τὴν ἀξίαν τινός·‖سنى بيلديرمك —δίδω τινὶ νὰ ἐννοήσῃ τὴν ἀξίαν του,τὸν περιφρονῶ.

اولچيسز } T. **ὀλτσὸ-σὸζ,** ἐπθ. ὑπέρμετρος, ὑπερμεγέθης.

اولدرمق } T. **ὀλ-τσορ-μάκ,** ρμ. μτδ. κάμνω τι νὰ ὑφίσταται, νὰ ὑπάρχῃ· § κάμνω νὰ ὡριμάσῃ· § καλλιεργῶ, παράγω φυτά, κτλ. βλ. καὶ اورمق.

اولدرمك } ἢ اولدیرمك T. **ὀλ-τσρ-μέκ,** ρμ. μτδ. φονεύω· § ζεματίζω λαχανικὰ [αἰτ.].

اولدریجی } T. **ὀλτσρ-σὸζὸ** [ἐκ τοῦ اولدرمك] ὄν. καὶ ἐπθ. φονεύς, φονικός.

اولدقجه } T. **ὀλτσούκ-τσα** [اولدق **ὀλτσούκ,** ἀορ. τοῦ اولق, ἢ جه μορ.]μτχ. ἐφ'ὅσον ὑφίσταται, ὑπάρχει·§ ἐπρ. ἱκανῶς,ἀρκετά, ὅσον εἶναι δυνατόν : كوزل — ἀρκετὰ ὡραῖος.

اولدم } T. **ὅλ-τσὲμ** [اول ἀντ., دم ὄν.] ἐπρ. ἐκείνην τὴν στιγμήν, πάραυτα.

—بو يولە ἅμα ἐξημέρωσεν ἢ ἐξημερώσῃ·‖—صباح ἅμα τοῦτο οὕτως ἔχῃ, τούτου οὕτως ἐχόντος.

اولنجه T. **ὀλ-ὄνδζε** [μτχ. τοῦ كلmak] ἅμα ἀπέθανεν, ἢ ἅμα ἀποθάνῃ· ‖ يە — قدر μέχρις οὗ ἀποθάνῃ, μέχρι θανάτου.

اولندرمك ἢ كلمك اولندرمك T. **ἐδ-λενϑιρμέκ,** ρμ. μτδ. νυμφεύω, συζευγνύω [αἰτ.]: صوى اوغلى اولندرمش συνέζευξε τὸν υἱόν του· § βλ. καὶ كلرمك اورو **ἐδ-ερμέκ.**

اولنمامش T. **ἐδ-λένμεμις** [μτχ. τοῦ كلنمامك اولنمامك ἀποφ. τοῦ] μτχ. καὶ ἐπθ. ὁ μὴ νυμφευθείς, ἄγαμος.

اولنمق T. **ὀλ-ουν-μάκ,** ρμ.πθ.γίνομαι, τελοῦμαι, ποιοῦμαι [σχηματίζει σύνθετα παθητικὰ ῥήματα]: — اكمال συμπληροῦσθαι·‖ —انشا κατασκευάζεσθαι·‖— اعانه γίγνεσθαι ἤτοι χορηγεῖσθαι συνδρομήν.

اولنمك T. **ἐδ-λενμέκ,** ρμ. οὐδ. νυμφεύομαι, συζεύγνυμαι· § γίνομαι κύριος οἰκίας, οἰκοδεσπότης, κ. σπιτόνομαι.

اولو T. **ἐδ-λί,** βλ. اولى.

اولو T. **ὀλ-ὄ** [ἐκ τοῦ كلmak] ἐπθ. νεκρός, τεθνεώς: لركجانى — ἡ ψυχὴ τῶν τεθνεώτων· § πτῶμα: ى — بر آدم πτῶμα ἀνθρώπου· § ὁ μὴ ζωηρός, κεχαυνωμένος, ὠχρός, ἄψυχος, ὀκνηρός: بكزى — χρῶμα νεκροῦ, ἤτοι κίτρινον, ὠχρόν· ‖ طالغه — ἐλαφρὸν κῦμα παραλίας, κ.ξεθύμασμα·§ ὁ μὴ ὀρθὸς[ἐπὶ καυλοῦ].

اولو A. **οὐλοὶ** [πλθ. τοῦ ذو **ζοΐ,** ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὄν. κάτοχοι, κύριοι: الامر — **οὐλοὶ-λ-ἔμρ,** κύριοι τῆς διαταγῆς, ἄρχοντες, βασιλεῖς, Σουλτάνοι, ἡ νόμιμος ἐξουσία: الامره اطاعت واجبدر — εἶναι χρέος ἀπαραίτητον ἡ ὑποταγὴ εἰς τοὺς ἄρχοντας· ‖ الابصار — **οὐλοὶ-λ-ἐπσάρ,** οἱ κάτοχοι ὀφθαλμῶν, ἄνθρωποι διορατικοί, προσεκτικοί· ‖ — الالباب **οὐλοὶ-λ-ελπάπ,** κάτοχοι νοός, νουνεχεῖς· ‖ العزم — **οὐλοὶ-λ-ᾶζμ,** κάτοχοι σταθερᾶς ἀποφάσεως, μεγάλοι προφῆται προσπαθήσαντες εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἱερᾶς αὐτῶν ἀποστολῆς·‖ الطريق — **οὐλοὶ-τ-ταρήκ,** ἀρχηγοὶ θρησκευτικῶν ταγμάτων· § βλ. καὶ اولى **ὄλή.**

اولو T. **οὐλοῦ** ἢ اوغو **οὐλοὶγ** [λ. ἀρχ. ἀντικατασταθεῖσα διὰ τῆς كوك] ἐπθ. μέγας, ἔξοχος, ὀγκώδης, πελώριος, ὑπερμεγέθης: غاج — μέγα ὄρος·‖ آغاج — μέγα δένδρον·‖— آدم ἔξοχος ἀνήρ·‖لرسوزى—λόγος μεγάλων ἀνδρῶν, ἀπόφθεγμα· ‖ اورته —ἀνοικτὸν πέλαγος· ἀκριβῶς ἀπὸ τὴν μέσην, ἀπροκαλύπτως καὶ ὅπως τύχῃ, οὐχὶ πλαγίως· § βλ. καὶ اوغو.

اولوجهله T. **ὄλ βέδζχ-ιλε** [اول ἐκεῖνος, وجه τρόπος, ايله μετὰ]ἐπρ.κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, τοιουτοτρόπως· § βλ. وجه.

اولوجى ἢ اولیجى T. **ὀλ-ϑδζὸ** [ἐκ τοῦكلmak اولو] ἐπθ. φθαρτός, ἐπίκηρος, θνητός.

اولور T. **ὀλ-οὶρ** [γ' προσ. τοῦ ἐνεστ. τοῦ اولق] μτχ. καὶ ἐπθ. γινόμενος, δυνάμενος νὰ γένηται, δυνατός: شى دكلدر — δὲν εἶναι πρᾶγμα γινόμενον, δυνατόν· βλ. اولمز.

اولوس T.**οὐλούς** [λ.ἀρχ.]ὄν.μεγάλη φυλή· § πλθ. اولوسات **οὐλουσάτ** [βαρβ.].

اولوشمق T. **οὐλου-ὸ-μάκ,** ρμ. οὐδ. τὸ ὠρύεσθαι ὁμοῦ· βλ. اولومق.

اولوغ T. **οὐλοὶγ** [βλ. اولو **οὐλοῦ**] ἐπθ. μέγας: كى — μέγας ἡγεμών, ἤτοι βασιλικὸς πρίγκηψ ἐν Τουρκεστάν· ὄνομα δοθὲν εἰς τὸν διάσημον τοῦρκον ἀστρονόμον 'Ολοὺγ βέη, ἔγγονον τοῦ Ταμερλάνου.

اولوفر T. **ὀλοφέρ,** ὄν. νυμφαία [φυτ. βλ. نيلوفر]· § ὁ ποταμὸς 'Οδρύσης ὁ διερχόμενος διὰ τῆς πεδιάδος τῆς Προύσης.

اولوق T. **ὀλούκ,** ὄν. ὑδρορρόη: ى—ياغمور σωλὴν στέγης πρὸς ἐκροὴν τῶν ὑδάτων τῆς βροχῆς· ‖ ى — دكرمن σωλήν, ὀχετὸς μύλου·‖ ى — بوستان ὀχετὸς λαχανοκήπου· § γραμμὴ ἐν ὑφάσματι:—التون χρυσῆ γραμμή· εἶδος ὑφάσματος ἰνδικοῦ μὲ χρυσᾶς γραμμάς.

اولوقلى T. **ὀλουκ-λοῦ,** ἐπθ.ὁ ἔχων γραμμάς, γραμμωτὸς [ἐπὶ ὑφασμάτων].

اولوك T. **ὀλ-ὄκ** [اولmak] ἐπθ. νενεκρωμένος, μεμαραμμένος, καταβεβλημένος.

اولولامق T. **οὐλου-λαμάκ,** [λ. ἀρχ.] ρμ. μτδ. μεγαλύνω, τιμῶ, γεραίρω.

اولولانمق T. **οὐλου-λανμάκ,**[λ. ἀρχ.]ρμ. μσ. μεγαλύνομαι, ἐπαίρομαι, ὑπερηφανεύομαι· βλ. καὶ اولانمق.

اولولق T. **οὐλου-λούκ,** ἀφ. μέγεθος, μεγαλεῖον, μεγαλοπρέπεια.

اولوم T. **ὀλ-ὄμ** [ἐκ τοῦ كلmak اولو] ρ.ἀφ. θάνατος: ديرم — ζωὴ καὶ θάνατος· κυκεών·‖حالى — κατάστασις θανάτου, ἤτοι ἐπιθανάτιος ἀγωνία·‖ صوسامق—διψῶ τὸν θάνατόν **τινος [ὀλσμσνέ],** τὴν καταστροφήν του·‖—ايو καλὸς θάνατος, καλὸν τέλος τοῦ βίου.

اولومجيل T. **ὀλσμ-δζίλ,** ἐπθ. θανατηφόρος [ἀσθένεια]· § ἐπιθάνατος.

اولومق T. **οὐλου-μάκ,** ρμ. οὐδ. ὠρύομαι φρικωδῶς καὶ ἀγρίως [ἐπὶ λύκων καὶ κυνῶν]· βλ. اورومك.

اوللى T. **ὀλσμ-λδ,** ἐπθ. φθαρτός, ἐπίκηρος: دنيا — κόσμος ἐπίκηρος.

اوللويت A. **ἐδλεβιγὲτ** [ἐκ τοῦ اولى **ἐδλὰ**] ἀφ. τὸ εἶναί τι προκριτώτερον, προτιμότερον, ἄξιον προτιμήσεως, προκρίσεως, προτίμησις: هانكى جهته ايسه انى اختيار ايتليدر — εἰς ὁπότερον μέρος ὑπάρχῃ προτίμησις, ἐκεῖνο πρέπει ν' ἀκολουθῇ τις, ἤτοι δέον ν' ἀκολουθῇ τὸ προτιμότερον· ‖ له — **ἐδλεβιγέτλε,** κατὰ μείζονα λόγον, φυσικῷ τῷ λόγῳ, ἀναντιρρήτως: يازامايه ايسه بر كتاب يازامايه جغى بر مكتوب ثابت اولور له— ἐὰν δὲν δύναται νὰ γράψῃ μίαν ἐπιστολήν, ἀποδεικνύεται κατὰ μείζονα λόγον ὅτι δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ συγγράψῃ βιβλίον.

اولەجق T. **ὀλαδζὰκ** [γ' προσ. τοῦ μελλ. τοῦ اولق] μτχ. καὶ ἐπθ. ὁ δυνάμενος νὰ γένηται, δυνατός: شى دكل—δὲν εἶναι πρᾶγμα δυνάμενον νὰ γίνῃ,δυνατόν·‖اولەجغى **ὀλαδζαγή,** ἐκεῖ ὅπου θὰ γίνῃ, ἤτοι ἡ τελευταία τιμὴ ἐμπορεύματος, ἢ πεπρωμένον, μοιραῖον.

اولەرق T. **ὀλαρὰκ** [μτχ. τροπ. τοῦ اولق] ὤν, οὖσα, ὄν· ἰσοδυναμεῖ πολλάκις προθέσει ἢ ἐπιρρήματι τῆς ἑλληνικῆς: —صوك دفعه διὰ τελευταίαν φοράν· ‖ فرض محال — καθ' ὑπόθεσιν ἀδύνατον· ‖ —مال εἰς πρᾶγμα,εἰς ἐμπόρευμα·‖—نقد τοῖς μετρητοῖς·‖قرض —δανειακῶς· ‖ —شرفنه πρὸς τιμὴν τοῦ δεῖνος.

اولەسى T. **ὀλά-σπ** [اولە γ' προσ. εὐκτ. τοῦ اولق καὶ سى ἀντ.] ὦ ποῦ νὰ γένῃ: — كور ὦ ποῦ νὰ γένῃ τυφλός, νὰ τυφλωθῇ!‖—اولدم ἀνέκαθεν· βλ. اولق.

اولەكه T. **ὀλά-κι** [اولە γ' προσ. εὐκτ. τοῦ اولق καὶ كه συνδ.] συνδ. ὅπως, ἵνα, μὲ τὴν ἐλπίδα, ἐνδέχεται νά· § ἴσως πιθανόν.

آولى Ελ. **ἀδλή,** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ آغل] ὄν. αὐλή, περίβολος· βλ. καὶ حولى.

اولى ἢ اولو T. **ἐδ-λί,** ἐπθ. ἔγγαμος: — بارلى ἄνθρωπος μὲ οἶκον, μὲ οἰκογένειαν, ἔγγαμος, οἰκογενειάρχης· § ὁ ἔχων οἶκον [ἐπὶ χωρίων κτλ.]: بر كوى — ἕνα χωρίον ἐκ δύο οἰκιῶν, δίοικον.

اولى ἢ اولا A. **ἐδλὰ** [παραθ. τοῦ اولى] ἐπθ. καταλληλότερος, προτιμότερος, προκριτώτερος: در — بورادە قالمق اورايه كيتمكدن τὸ μεῖναι ἐδῶ προτιμότερον τοῦ μεταβῆναι ἐκεῖ· ‖ در — سفيل اولمقدن اولمك τὸ ἀποθανεῖν προτιμότερον τοῦ ἀναξιοπαθεῖν·‖اولاى ولاة الموحدين **ἐδλάϊ βσλάτσ-λ-μσδεχχηπτίν,** ὁ κάλλιστος τῶν διοικητῶν τῶν μονοθεϊστῶν [τίτλος πρὸς ἀνωτέρους Ναΐπας καὶ Καδήδες]· ‖ βλ. طريق.

اولى A. **οὐλὰ** [θηλ. τοῦ اول **ἐδδέλ,** πρῶτος] ἐπθ. πρῶτος, πρώτη· ‖ —رتبهٔ πρῶτος βαθμὸς πολιτικός· βλ. رتبه· ‖ — دفعهٔ πρώτη φορά.

اولى A. **οὐλὶ** [συνηθ. اولو **οὐλού,** A. βλ.] ὄν. κάτοχοι: الهى —**ὄλί-ν-νδχά,**κάτοχοι νοός, νοήμονες.

اولى A. **ἐδδελ-ί,** ἐπθ. ἀρχικός, πρῶτος, πρότερος, πρωτότυπος· § θ. اوليه.

اولياء A. **ἐδλιγὰ** [πλθ. τοῦ اولى **βελλὶ**] ὄν. ἅγιοι: الله ء—οἱ ἅγιοι τοῦ Θεοῦ·§κύριοι, κάτοχοι: امور ى—οἱ ἐν τοῖς πράγμασι, οἱ διευθύνοντες τὰ πράγματα, ταγοί, ὑπουργοί·§οἱ πλησιέστεροι,οἱ κηδεμόνες: اطفال ى— οἱ κηδεμόνες τῶν παίδων· § دومى — [κάμπλος τῶν ἁγίων] εἶδος ἐντόμου ὁμοιάζοντος ἀκρίδα.

اوليات A.**ἐδδελι-γὰτ** [πλθ. τοῦ اولى **ἐδδελλὶ**] ὄν. ἀρχαί, προοίμια, προηγούμενα ὑποθέσεως: بيلنملى ى— ايشك πρέπει νὰ ὦσι γνωστὰ τὰ προηγούμενα τῆς ὑποθέσεως, τὸ ἱστορικόν· § στοιχεῖα, πρῶται γνώσεις, ἀλήθειαι πρόδηλοι καὶ πανθομολογούμεναι: «آتش ياقار» دندر — قضيه‌سى ἡ κρίσις «τὸ πῦρ καίει» εἶναι ἐκ τῶν προδήλων ἀληθειῶν.

اوليت A. **ἐδδελ-ιγέτ,** ἀφ. θ. προτεραιότης, ἀρχαιότης, ὑπεροχή· § [σχ. ρητ.] τὸ καλεῖν τι διὰ τοῦ ὀνόματος τῆς μελλούσης αὐτοῦ καταστάσεως, ὡς ἀνάπτω πυρὰν ἀντὶ ἄνθρακας· βλ. كونيت.

اوليجى T. **ὀλσδζὸ,** βλ. اولوجى.

اوليسى T. **ἐδδελισί,** βλ. اولسى.

اولیش T. **ὀλ-ήϛ** [ἐκ τοῦ اولمق] ῥ. ἀφ. τὸ γενέσθαι, τὸ νὰ ἦ τις: م—مظهر **μαζ-χὰρ ὀλησ-ήμ,** τὸ γενέσθαι μὲ ἄξιον, τὸ ἀξιωθῆναί μ·‖ی—ليل **ναῖλ ὀλησ-ή,** τὸ ἀξιωθῆναι αὐτόν.

اوليلك T. **ἐϐδελ-λίϰ,** ἀφ. τὸ εἶναι ἔγγαμον, βίος ἔγγαμος [ἀντιθ. بكارلق].

اولين A. **ἐϐδελ-ὶν** [πλθ. τοῦ اول **ἐϐδὲλ**] ὄν. οἱ πρῶτοι, οἱ ἀρχαῖοι, οἱ προγενέστεροι: واخرين — οἱ προγενέστεροι καὶ οἱ μεταγενέστεροι· ‖ — ال اول **ἐϐδελσ-λ-ἐϐδελίν,** ὁ πρῶτος τῶν πρώτων, ἤτοι ὁ Θεὸς [βλ. καὶ آخر]· ‖ — اساطير ال **ἐϑατίρῐσ-λ-ἐϐδελίν,** μυθολογίαι τῶν ἀρχαίων.

اولين Π. **ἐϐδελ-ίν,** ἐπθ. ἀρχικός, πρῶτος: — قدم ἡ πρώτη βαθμίς· ‖ پايه — ترق ὁ πρῶτος βαθμὸς τῆς προόδου.

اوم T. **ὂμ** ἢ اوما **ὀμά,** ὄν. πρᾶγμα στρογγύλον ὡς ἡ κεφαλή· βλ. اوماجه.

اوما T. **οὐμά,** ἢ اوما **οὐμμά,** ὄν. μορμολύκειον, φόβητρον διὰ τοὺς μικροὺς παῖδας· βλ. اوماجی.

اوماج T. **ὀμὰδζ** [ἐκ τοῦ اوغمق **ὀγμάκ,** τρίδειν] ὄν. ζύμη ἐξ ἀλεύρου καὶ γάλακτος τριβομένη εἰς λεπτὰ σφαιρίδια καὶ χρησιμεύουσα εἰς κατασκευὴν ζωμοῦ [βλ. اوخانه].

اوماجه T. **ὀμα-ὃζὰ** [λ. ἀρχ.] ὄν. στέλεχος, ἤτοι τὸ μετὰ τὴν ἀποκοπὴν δένδρου μένον ἐν τῇ γῇ μέρος αὐτοῦ: آغاج — στέλεχος δένδρου·§ κεφαλὴ ὀστοῦ· § κόκκυξ.

اوماجی T. **οὐμα-ὃζή,** ἢ اوماجی **οὐμμα-ὃζή,** ὄν. ἰδανικὸν πρόσωπον φοβερόν, δι'οὗ πτοοῦσι τοὺς παῖδας, κ. μπουμπούτσης.

اومدرمق ἢ اومديرمق T. **οὐμ-ὲουρ-μάκ,** ρμ.μτϐ. κάμνω τινὰ νὰ ἐλπίζῃ, νὰ προσδοκᾷ, παρέχω ἐλπίδας [δοτ.αἰτ.]: تازه اومديروب كهنه بهارك يرە سرديكى ميوەلر — οἱ καρποί, οὓς τὸ ἔαρ κάμνει νὰ ἐλπίζωμεν τὸ δὲ φθινόπωρον ἐξαπλοῖ κατὰ γῆς.

اومسانمق T. **οὐμ-σαν-μάκ,** ρμ. οὐδ. ἐλπίζω, ἔχω ἐλπίδας.

آومق ἢ اومق آوومق T. **ἀϐου-μάκ,** ρμ.μσ. βαυκαλίζομαι· βλ. آوغق καὶ آوغق.

اومك T. **ἐϐ-μέκ,** βλ. ايمك.

اوملمق T.**οὐμ-ουλ-μάκ,** ρμ.πθ. ἐλπίζομαι, εἶμαι ἐλπιζόμενος· § ρμ. ἀπρόσ. ὑπάρχει ἐλπίς, ἐλπίζει τις.

اومق T. **οὐμ-μάκ,** ρμ. μτϐ. ἐλπίζω, προσδοκῶ: اومديغك طاش ياپار ὁ λίθος, ὃν δὲν ἐλπίζεις **[οὐμμα-ὲηγήν],** σχίζει κεφαλήν.

اومه T. **οὐμ-μά,** ὀν. ἀπαρ. τὸ ἐλπίζειν, ἐλπίς, προσδοκία: اوغرامق يه — συλλαμϐάνω ἐλπίδας.

اومنمق T. **οὐμ-ουν-μάκ,** ρμ. οὐδ. συλλαμϐάνω ἐλπίδας, ἐλπίζω.

اومنيبوس Λατ. **ὂμνι-ϖους** [omnibus] ὄν. λεωφορεῖον.

اومو T. **οὐμοὺ** [ἐκ τοῦ اوما] ὄν. ἐλπίς προσδοκία.

اومورغه T. **ὀμουργά,** βλ. اوكورغه.

اوموز Ελ. **ὀμοὶζ** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ اوما ἢ اوما] ὄν. ὦμος: باشی — ἄκρα τοῦ ὤμου, ἀκρώμιον·‖كوركی — ὠμοπλάτη·‖— ه—ὦμος μὲ ὦμον, συνωστισμός·‖اوپشمك—φιλῶ ἀμοιϐαίως τὸν ὦμον ἄλλου πρὸς ἔνδειξιν ἀγάπης· μτφ. εἶμαι ἴσος πρὸς ἄλλον, δὲν ὑπολείπομαί τινος·‖ چكمك ἢ قالديرمق — σηκόνω τοὺς ὤμους, προσποιοῦμαι ἄγνοιαν·‖سيلكمك — σείω τοὺς ὤμους, δεικνύω ἀδιαφορίαν· ‖ اورمق ه— λαμϐάνω ἐπ'ὤμων φορτίον [κτυπῶ εἰς τὸν ὦμον]·‖طاشيق ه—ἀναλαμϐάνω·‖ — φέρω ἐπ' ὤμων, τιμῶ, σέϐομαι, περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι τινά· ‖ — ندە اوی **ἐϐὶ ὀμουζουν-τά,** φερέοικος [ὁ οἰκός του ἐπὶ τοῦ ὤμου του].

اوموزلامق T. **ὀμουζ-λαμάκ,** ρμ. μτϐ. λαμϐάνω ἐπ' ὤμων, ϐοηθῶ, παρέχω τὸν ὦμον πρὸς ὑποστήριξιν [αἰτ.].

اوموزلق T. **ὀμουζ-λούκ,** ὄν. ἐπωμίς, ἤτοι στόλισμα ὅπερ φέρουσιν οἱ ἀνώτεροι στρατιωτικοὶ ἐπ' ὤμων· § كی—ὦμος πλοίου, ἤτοι ἡ κατὰ τὴν πρώραν ἢ τὴν πρύμνην καμπὴ ἢ γωνία τῶν πλευρῶν τοῦ πλοίου.

اون T. **ὂν,** ἀρθ. δέκα: ايكی—δώδεκα·‖ده—ϰ ἓν δέκατον· ‖ باشی— δεκανεύς.

اون T. **οὖν,** ὄν. ἄλευρον: —خاص ἄλευρον πρώτης ποιότητος·‖ — خرجی πρόστυχον ἄλευρον **[χαρὸζι]**· ‖ چاودار—ی ἄλευρον βρίζας· ‖ ی — سميد ἄλευρον διὰ σιμίτια· § κόνις ἰατρικοῦ κτλ.: كی —ὡς ἄλευρον, ἤτοι ἐν καταστάσει κόνεως λεπτοτάτης.

اون T. **ὂν,** ὄν. φωνή, ῥῆμα· βλ. اوك.

اونامق T. **ὀναμάκ,** ρμ. μτϐ. εὑρίσκω τι καλὸν καὶ τὸ ἐπιθυμῶ, ἢ τὸ ζητῶ καὶ τὸ προτιμῶ· βλ. اوكی.

اونباشی T.**ὀν-ϖασή,** ὄν. δεκανεὺς [ἡ κεφαλή, ὁ ἀρχηγὸς δέκα στρατιωτῶν].

اونباشيلق T. **ὂν-ϖασηλήκ,** ἀφ. ὁ ϐαθμὸς τοῦ δεκανέως.

اونجی T. **οὐν-ὃζού,** ὄν. ἀλευροποιὸς ἢ ἀλευροπώλης.

اوندەلق T. **ὀν-ϖαλήκ,** [ἐκ τοῦ اون δέκα τῆς προθ. دە καὶ τῆς καταλ. لق] ὄν. δέκατον: الق— λαμϐάνειν δέκατον· § μτφ. δικαίωμα πωλήσεως: عزته موزعلريله ايكی پچق پاره — ψιμύθιον— τοῖς διανομεῦσι τῶν ἐφημερίδων δίδοται δικαίωμα πωλήσεως 2 1]2 παράδων.

اوندەلقجی T. **ὀνϖαλικ-τσή,** ὄν. δεκατιστής, ἤτοι εἰσπράκτωρ τῆς δεκάτης· § ἐργάτης ἐργαζόμενος ἐπὶ τῷ ὄρῳ τοῦ νὰ νέμηται τὸ δέκατον τοῦ προϊόντος.

اونر T. **ὀν-άρ,** ἀρθ. ἀνὰ δέκα : غروش — ἀνὰ δέκα γρόσια.

اونسز T. **ὀνσοὺζ** [او ἀντ. سز μορ.] ἐπρ. ἄνευ ἐκείνου· ϐλ. اونلو **ὀνλού.**

اونكو ἢ اونكی T. **ὀνγκῠ́** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τῆς ῥίζης اوكمك] ὄν. πεῖσμα, ἐπιμονή· ϐλ. καὶ اوكو.

اونكور T. **ὀνγκῠ́ρ,** ϐλ. اوكمكور.

اونكوردەمك T. **ὀνγκῠρ-τεμέκ,** ϐλ. اوكمكوردەمك.

اونكول T. **ὀνγκῠ́λ** [ἐκ τοῦ اونكو] ἐπθ. πείσμων, ἐπίμονος.

اونكولك T. **ὀνγκῠ́λ-λόκ,** ἀφ. ἐπιμονή, πεῖσμα.

اونكيشمك T. **ὀνγκῠ́σ-σμέκ,** ῥμ. οὐδ. ἰσχυρογνωμονῶ, κ.πεισματόνομαι.

اونلامق T. **οὐν-λαμάκ,** ῥμ. μτϐ. ἐπιπάσσω ἄλευρον, ἀλευρόνω [αἰτ.]: —بالقمق ἀλευρόνω τοὺς ἰχθῦς πρὸς τηγάνισμα.

اونلق T. **ὀν-λούκ,** ἐπθ. ὁ ἀξίας δέκα παράδων ἢ γροσίων, κτλ. § ὁ ἐκ δέκα μερῶν σύνθετος· § ὁ ἡλικίας δέκα ἐτῶν· § ὄν. δεκάριον,δεκάρα,ἤτοι νόμισμα ἀξίας δέκα παράδων· § δεκάς.

اونلق T. **οὐν-λούκ,** ὄν. ἀλευροθήκη.

اونلی T. **ὀν-λοὺ,** ἐπθ. ὁ συγκείμενος ἐκ δέκα μερῶν· § ὄν. τὸ δεκάριον τῶν χαρτίων τοῦ χαρτοπαιγνίου.

اونلو T. **ὀν-λοὺ** [او ἀντ. δεικτ. لو μορ.] ἐπρ. μετ' ἐκείνου : اونسز — **ὀνλοὺ ὀνσούζ,** μετὰ καὶ ἄνευ ἐκείνου.

اونلو ἢ اونلی T.**οὐν-λού,**ἐπθ.ὁ ἔχων ἄλευρον ἢ ὁ ἐξ ἀλεύρου κατεσκευασμένος.

اونلی T. **ὄνλό,** ϐλ. اوكلی.

آونمق T. **ἀϐου-ν-μάκ,**ῥμ. μσ. ϐαυκαλίζομαι, ἀπατῶ ἐμαυτὸν δι' ἀπατηλῶν ἐλπίδων· § μένω ἔγκυος [ἐπὶ ζώων,ἰδίᾳ δαμάλεως].

اونجی T. **ὀν-ουνδζού,** ἀρθ. δέκατος, η, ον: اون — δεκάτη ἡμέρα.

اونجيلق T. **ὀν-ουνδζουλούκ,** ἀφ. τὸ δεκατεῖον.

اونوتديرمق T. **οὐνουτ-τουρ-μάκ,** ῥμ. μτϐ. κάμνω τινὰ νὰ ἐπισμονήσῃ τι [δοτ. αἰτ] : بو وقعه بكا حالمی اونوتديردی τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο μ' ἔκαμε νὰ λησμονήσω τὴν κατάστασίν μου.

اونوتغان T. **οὐνουτ-γάν,** ἐπθ. ἐπιλήσμων.

اونوتمق T. **οὐνουτ-μάκ,**ῥμ.μτϐ. λησμονῶ [αἰτ.] : سويلەنی اونوتدم ἐλησμόνησα νὰ εἴπω·‖تاز اونوتمق ὁ πολὺ ἀγαπῶν δὲν λησμονεῖ πολύ·§μτφ. παραμελῶ: دعاسنی اونوتما μὴ λησμόνει ἡμᾶς ἀπὸ τῆς εὐχῆς, ἤτοι εὔχου ὑπὲρ ἡμῶν.

اونوتمه T. **οὐνουτ-μά,** ὄν. ἀπαρ. τὸ λησμονεῖν, λήθη.

اونودلمق T. **οὐνουτ-ουλμάκ,**ῥμ. πθ. λησμονοῦμαι : اونوديلور شی دكلدر δὲν εἶναι πρᾶγμα λησμονούμενον, δυνάμενον νὰ λησμονηθῇ.

اونوديجی T. **οὐνουτ-ουδζοὺ** [اونوتمق] ἐπθ. ὁ λησμονῶν, ἐπιλήσμων.

اونيفورمه Ιτ. **οὐνιϕόρμα** [uniforma] ὄν. στολὴ ἐπίσημος δημοσίων πολιτικῶν ἢ στρατιωτικῶν ὑπαλλήλων.

اووا T. **ὀϐά,** ϐλ. اووه.

اووالامق T. **ὀδα-λαμάκ,** βλ. اوغلامق.

آووج T. **ἀδούζ,** βλ. آوج.

اوودیرمق T. **ὀδἐουρμάκ,** καὶ اووشديرمق βλ. اوغديرمق ' اوغشديرمق

آوورد T. ἢ آورد **ἀδούρἐ,** βλ. آورت.

آووقات Γλ. **ἀδοκὰτ** [avocat] ὄν. δικηγόρος· § ἐπθ: آدم —ἄνθρωπος στωμύλος δυνάμενος διὰ τῆς στωμυλίας του νὰ παραστήσῃ τὸ δίκαιον ἄδικον καὶ τοὐναντίον, σοφιστής.

آووقاتلق T. **ἀδοκατ-λήκ,** ἀφ. δικηγορική, σοφιστεία.

اوولامق T. **ὀδ-λαμὰκ** καὶ اوولامق هووم **χοδ-λαμάκ,** ρμ. οὐδ. ἐπιτίθεμαι, ἐφορμῶ [ἐπὶ πτηνῶν ἐπιτιθεμένων κατὰ λείας].

اوومق T. **ὀδμάκ,** βλ. اوغمق.

اووه T. **ὀδά,** ὄν. πεδιάς, ἤτοι μέρος ἐπίπεδον· βλ. قیر καὶ چول.

اووەلق T. **ὀδα-λὴκ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. καὶ ἐπιθ. τόπος πλήρης πεδιάδων, ἐπιπέδων μερῶν.

اووەلك T. **ὀδελίκ,** βλ. اوكلك.

اوهام A. **ἐθχὰμ** [πλθ. τοῦ وهم **βἐχμ**] ὄν. εἰκασίαι, ὑποθέσεις ἀδάσιμοι: — خيالات و εἰκασίαι καὶ φαντασιοπληξίαι· ‖ باغلامق — παραδίδομαι εἰς εἰκασίας, ὑπονοίας, μάτην φοβοῦμαι, ὑποπτεύω.

اوهن A. **ἐθχὲν** [ρζ. وهن] ἐπθ. παραθ. ἀσθενέστερος, χαλαρώτερος-τατος: — بيوت عنكبوتدر εἶναι ὁ ἀσθενέστερος τῶν οἴκων ὁ οἶκος τῆς ἀράχνης.

اوهو T. **ὀχὄ,** ἐπφν. προσποίησις βήξεως πρὸς περιφρόνησιν ἢ ἐμπαιγμόν.

اوی T. **οὔϊ** [βλ. اوغلامق] ὄν. βοή, ἦχος: — ويرمك ἠχῶ, ἀντηχῶ.

اویا T. **ὄγια,** ὄν. ὦα, κ. οὔγια, παρυφὴ· τρίχαπτον.

اویاجی T. **ὄγια-δζη,** ὄν. ὁ κατασκευαστὴς ἢ πωλητὴς τριχάπτων:

اویار T. **οὐγιὰρ** [γ' πρόσ. τοῦ ἐνεστ. τοῦ اوغمق **οὐϊμάκ,** συμφωνῶ] ἐπθ. κατάλληλος, ἁρμόζων, συνᾴδων, ἐπιδεκτικὸς ἐξομαλύσεως, συμβιβασμοῦ: ينه كيدن — وقتك ὁ συμμορφούμενος πρὸς τὰς περιστάσεις **[βακτὴν οὐγιαρνά,** καθὼς συνᾴδει πρὸς τὸν καιρόν].

اویارمق T. **οὐγιαρμάκ,** ρμ, μτδ. ταὐτὸν τῷ اویاندیرمق βλ.

اویالامق T. **ὀγια-λαμάκ,** ρμ.μτδ. στολίζω δι'ὦας, διὰ τριχάπτων· μτφ. βαυκαλίζω, ἀπατῶ, ἀναχαιτίζω δι' ἀπατηλῶν ὑποσχέσεων [αἰτ.].

اویالاندیرمق T. **ὀγια-λανἐηρμάκ,** ρμ.μτδ. βαυκαλίζω τινὰ δι'ἀπατηλῶν ἐλπίδων ὅπως κερδήσω χρόνον [αἰτ.].

اویالانمق T. **ὀγια-λανμάκ,** ρμ. μσ.βαυκαλίζομαι, ἀπατῶμαι, χρονοτριβῶ ἀδίκως, ματαιοπονῶ, καθυστερῶ.

اویالی T. **ὀγια-λή,** ἐπθ. ἐστολισμένος διὰ τριχάπτων, διὰ παρυφῶν.

اویان T. **ὀγιάν,** ὄν. χαλινός: اورمق—χαλιναγωγῶ, θέτω χαλινόν [δοτ.].

اویاندیرمق T. **οὐγιαν-ἐηρ-μάκ,** ρμ.μτδ. ἀφυπνίζω [αἰτ.] : بنی ساعت ایکیده اویاندیر ἀφύπνισόν με εἰς τὰς δύο· § κατοικίζω, πλουτίζω, καλλιεργῶ, προάγω γῆν, τόπον, οἶκον [αἰτ.]: همیشه کوپی اویاندیردی διὰ τῆς προσπαθείας του προήγαγε τὸ χωρίον· § ἀνάπτω λύχνον, ἑστίαν, ὑποδαυλίζω πῦρ, ταραχὴν κτλ [αἰτ.]: قندیلی اوجاغی ' اویاندیردی ἤναψε τὸν λύχνον, τὴν ἑστίαν· ‖ —آتش ὑποδαυλίζω τὸ πῦρ· § διεγείρω αἰσθήματα, ὑπόνοιαν, ἀναμνήσεις κτλ. [αἰτ.]: — شبهه لر διεγείρω ὑπονοίας· ‖ قلبندن بر طاقم طاتلی و مؤلم حسیاتی اویاندیران خاطرات ἀναμνήσεις διεγείρουσαι ἐκ τῆς καρδίας αὐτοῦ πολλὰ ἡδέα καὶ θλιβερὰ αἰσθήματα.

اویاندیریجی T. **οὐγιανἐηρ-ηδζὴ** [ἐκ τοῦ اویاندیرمق] ἐπθ.ὁ ἀφυπνίζων,ὁ ὑποδαυλίζων, ὁ διεγείρων, ὁ ἀνάπτων: ساعت — ἐξυπνητήριον [ὡρολόγιον]· ‖ ادويه — διεγερτικὰ φάρμακα.

اویاندیریش T. **οὐγιανἐηρ-ὴς** [ἐκ τοῦ اویاندیرمق] ρ. ἀφ. τὸ ἀφυπνίζειν, ἀφύπνισις, διέγερσις, ὑποδαύλισις.

اویانش ἢ اویانیش T. **οὐγιαν-ὴς** [ἐκ τοῦ اویامق] ρ. ἀφ. ἀφύπνισις, ἐγρήγορσις.

اویانق T. **οὐγιαν-ὴκ** [ἐκ τοῦ اویامق] ἔξυπνος, ὁ μὴ κοιμώμενος· μτφ. εὐφυής, ζωηρός, ἄγρυπνος, προσεκτικός.

اویانقلق T. **οὐγιανκ-λήκ,** ἀφ. ἐγρήγορσις· μτφ. εὐφυΐα, κ. ἐξυπνάδα, ζωηρότης, ἐπαγρύπνησις, προσοχή.

اویانلامق T. **ὀγιαν-λαμάκ,** ρμ. μτδ. χαλιναγωγῶ ἵππον [αἰτ.].

اویانمق T. **οὐγιαν-μὰκ** [βλ. اویمق] ρμ. μσ. ἀφυπνίζομαι, ἐξυπνῶ· μτφ. συνέρχομαι, γίνομαι προσεκτικός, ἐγρηγορῶς, ζωηρός· ἀφυπνίζομαι ἐκ τῆς χειμερινῆς νάρκης [ἐπὶ ζώων]· ἀναζωογονοῦμαι, αὐξάνω [ἐπὶ δένδρων καὶ φυτῶν κατὰ τὴν ἄνοιξιν]· § διεγείρομαι [ἐπὶ αἰσθημάτων, ὑπονοίας, σκέψεων]: اويانور بر چوق ملاحظه لر πολλαὶ σκέψεις διεγείρονται· ‖ [τῇ ὃν]: — اويمقدن ἀφυπνίζομαι.

اویانیش T. **οὐγιαν-ὴς,** βλ. اویانش.

آویخته Π. **ἀβιχτὲ** [μτχ. τοῦ آویختن **ἀβιχτὲν**] ἀνηρτημένος· ‖ Ρμ. ἀναρτῶ [αἰτ.] : — قیلدی مرغ دلی تار زلفنه ἀνήρτησε τὸ πτηνὸν τῆς καρδίας [ἤτοι τὴν καρδίαν ἤτις ὁμοιάζει πρὸς πτηνὸν] εἰς τὸν στήμονα τοῦ βοστρύχου αὐτῆς[στιχ.]· ‖ موقع احترام ایمك — ἀναρτῶ εἰς θέσιν τιμητικὴν [εἰκόνα, ἢ πλάκα, φέρουσαν ἐπιγραφήν, ἢ τουγρᾶν [ἐπιγραφὴν] κτλ.

اویخو T. **οὐϊχὄ,** βλ. اويمق.

اویدرمق T. **οὐϊ-ἐουρ-μάκ,** ρμ. μτδ. προσαρμόζω, ταιριάζω [δοτ. αἰτ.] : — كليده اختار προσαρμόζω εἰς τὸ κλεῖθρον κλειδίον· § διευθετῶ, πλάττω, ἐπινοῶ [αἰτ.]: يالان — πλάττω ψεύδη· ‖ اويدر اويدرده سويله πλάττε πλάττε καὶ λέγε· ‖ —آياق προσαρμόζω τὸν πόδα, ἐνεργῶ συνφδὰ ἢ μανθάνω νὰ περιπατῶ στρατιωτικῶς, τὸ στρατιωτικὸν βῆμα· ‖ يرينى —فكرمه κάμνω τινὰ ν' ἀκολουθήσῃ τὴν ἰδέαν μου, νὰ ὑπηρετήσῃ τὰ σχέδιά μου [ἐπὶ κακοῦ].

اویدرمق T. **οϊ-ἐουρ-μάκ,** ρμ. μτδ. βάλλω τινὰ νὰ γλύψῃ, τορνεύσῃ ἢ κολλάνῃ ξύλον ἢ νὰ βαθύνῃ περιλαίμιον ἐνδύματος κτλ. [δοτ. αἰτ.].

اویدرمه T. **οὐϊἐουρ-μά,** ὀν.ἀπαρ. τὸ προσαρμόζειν, προσαρμογή· § ἐπινόησις, ἐπινόημα· ἀπομίμησις· § ἐπθ. πλαστός, ψευδής, ψεῦδος πλαστόν.

آویز Π. **ἀβὶζ** [προστ. τοῦ آویختن **ἀβιχ-τὲν** ἀνάρτα, ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὁ ἀναρτῶν, ὁ κρατῶν ἀνηρτημένον : — دل ἀξιαγάπητος, θελξικάρδιος [ὁ τὴν καρδίαν κρατῶν ἀνηρτημένην]· βλ. καὶ آويخته.

آویزکان Π. **ἀβιζε-γκιὰν** [πληθ. τοῦ ἑπομ.] ὄν. οἱ προσκείμενοι, ἤτοι παράσιτοι, κόλακες, εὐνοούμενοι· § παλλακίδες.

آویزه Π. **ἀβιζ-ὲ** [βλ. آویز] ὄν. κόσμημα ἐκ κρυστάλλου ἢ μετάλλου ἀναρτώμενον ἐν τῇ ὀροφῇ πρὸς στολισμόν, πολυέλαιος, ἢ λυχνία πολύφωτος· § كوش. — ἐνώτιον [ἀνηρτημένον ἐκ τοῦ ὠτός].

اویشدیرمق T. **οὐϊ-ὰτουρ-μάκ,** ρμ. μτδ. συμβιβάζω, θέτω εἰς ἁρμονίαν κάμνω νὰ ὁμονοῶσι [αἰτ. ايله]· βλ.καὶ اويوشدیرمق.

اویشمق ἢ اویوشمق T. **οὐϊ-ὰ-μάκ,** ρμ. ἀλλ. συμβιβάζομαι, συμφωνῶ, συνεννοοῦμαι μετ' ἄλλων ἐπί τινος ἀντικειμένου, ὁμονοῶ [τῇ ايله]: انكله بو بابده اويوشميه جغم δὲν θὰ δυνηθῶ νὰ συμβιβασθῶ μετ'αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου· ‖βλ. καὶ اويوشمق.

اویشمه T. **οὐϊὰ-μά,** ὄν. ἀπαρ.τὸ συμβιβάζεσθαι, συμβιβασμός: سندی — ἔγγραφον συμβιβασμοῦ.

اویصال T. **οὐϊ-ὰὰλ** [ἐκ اويمق **οὐϊμὰκ**] ἐπθ. ὁ ἀκολουθῶν εὐκόλως τὴν γνώμην τῶν ἄλλων,ὁ μὴ ἀνθιστάμενος, ἐνδοτικός.

اویشیق T. **οὐϊὰ-ὴκ** [ἐκ τοῦ اويشمق] ἐπθ. ὁ σύμφωνος,ὁ συνεννοημένος μετά τινος· βλ. καὶ اويوشیق.

اویشیقلق T. **οὐϊὰηκ-λήκ,** ἀφ. συμφωνία, συνεννόησις· ‖ βλ. καὶ اويوشیقلق

اویغور T. **οὐϊ-γοὺρ** [ἐκ τοῦ اويمق **οὐϊ-μὰκ** ἀκολουθῶ] ὄν. κ. φυλῆς τουρκομογγολικῆς· κατὰ τὸ لهجه ὠνομάσθη μὲν οὕτως ὡς ἀκολουθήσασα τοὺς **Ὀγοὺζ** [اوغوزلر اويان], λαβοῦσα δὲ τὴν γραφὴν ἐκ τῆς Ἰνδίας μετέδωκεν αὐτὴν παρὰ ταῖς ἄλλαις τουρκικαῖς φυλαῖς.

اویغون T. **οὐϊ-γοὺν** [ἐκ اويمق **οὐϊ-μὰκ**] ἐπθ. σύμφωνος, ἁρμόζων, κατάλληλος, προσήκων, εὐνοϊκός, οὔριος, εὔωνος, εὐθηνός: — ايشلر τὰ πράγματα ἡμῶν εὐνοϊκὰ [πηγαίνουν καλά]· ‖ —حالی ἡ κατάστασίς του καλή, εὐνοϊκὴ [εἶναι]· ‖ — روزكار ὁ ἄνεμος εὐνοϊκὸς [εἶναι]· ‖ بها ايله صاتون الدم — [τὸ] ἠγόρασα εἰς εὐθηνὴν τιμήν· ‖ كه — **οὐϊγοὺν γκελμέ,** τὸ ἔρχεσθαι σύμφωνον, συμφωνία, ἁρμονία.

اویغونسز T. **οὐϊγουν-σούζ,** ἐπθ. ἀνάρμοστος, ἀνοίκειος, ἀκατάλληλος: حال — διαγωγὴ ἀνοίκειος· || آدم — ἄνθρωπος ἄτακτος, ἀτάσθαλος.

اویغونسزلق T. **οὐϊγουν-σουζλούκ,** ἀφ. ἀνοίκειος συμπεριφορά, ἀνοίκειον κίνημα, ἀτάκτημα, ἀτόπημα, ἀταξία, ταραχή: منی لرك — παρακώλυσις ἀτοπημάτων· || میدان ویرمامك — δὲν δίδω στάδιον εἰς ἀτακτήματα.

اویغونلق T. **οὐϊγουν-λούκ,** ἀφ. καταλληλότης, συμφωνία, ἁρμονία.

اویغه‌لامق T. **ὀϊγαλαμάκ,** βλ. اویولامق.

اویقو T. **οὐϊκοῦ** [ἐκ τοῦ اویمق **οὐϊγισμὰκ**] ὀν. ὕπνος: كلك — ἔρχεται ὕπνος· || كلدی — ὕπνος μοι ἐπῆλθε· || یاصمق — ὕπνος καταλαμβάνει· || یه طالق — βυθίζομαι εἰς τὸν ὕπνον· μτφ. ἡ ὑπόθεσις μένει ὀπίσω, ἀνενέργητος [κοιμᾶται]· || یه وارمق — ἀποκοιμῶμαι· || یه یاتمق — κατακλίνομαι πρὸς ὕπνον· || طاغلق — اورکك — ὁ ὕπνος φεύγει, σκορπίζεται· || — کیدیرمك κόπτω ὕπνον, γλυκοκοιμῶμαι.

اویقوجی T. **οὐϊκου-δζού,** ἐπθ. φίλυπνος, κ. ὑπνιάρης.

اویقوزن T. **οὐϊκου-ζὲν** [βαρβαρισμὸς ἐκ τοῦ τ. یقو καὶ τοῦ π. زن, προστ. τοῦ ρημ. زدن **ζεϯέν,** κτυπᾶν] ἐπθ. φίλυπνος.

اویقوسز T. **οὐϊκου-σούζ,** ἐπθ. ἄϋπνος: قومق — ἀφίνω τινὰ ἄϋπνον, βασανίζω.

اویقوسزلق T. **οὐϊκου-σουζλούκ,** ἀφ. ἀϋπνία· || چکمك — ὑποφέρω ἀϋπνίαν.

اویقولو T. **οὐϊκου-λοῦ,** ἐπθ. νυσταλέος, ὁ ἔχων ὕπνον.

اویکن T. **ὀϊγκέν,** ὀν. πνεύμων· βλ. καὶ اوکسن.

اویکو T. **ὀϊγκὸ,** ὀν. βύας· βλ. καὶ اوکو.

اویکه ἢ اوککه T. **ὀϊγκέ,** ὀν. ὀργή, θυμός· βλ. καὶ اوفکه.

اویکی T. **ὀϑέϊ,** βλ. اوکی.

اویلق ἢ اویلوق T. **οὐϊλούκ,** ὀν. μπρός: کیکی — ὀστοῦν τοῦ μπροῦ.

اویلمق ἢ اویلق T. **ὀγγουλμὰκ** [ἐκ τοῦ اوبق βλ.] ρμ. πθ. κοιλαίνομαι, τορνεύομαι [δένδρον, ξύλον, ἔνδυμα κτλ.]· § βυθίζομαι [ἐπὶ ὀφθαλμῶν ἀσθενοῦς] κ. βουλῶ· § κοιλαίνομαι, κ. τρώγομαι ὡς γῆ ἐκ χειμάρρου ἢ θεμέλιον.

اویلن T. **ὀϊλὲν** ἢ یله اویلی **ὀϊλέ,** ὀν. μεσημβρία· βλ. اوکله.

اویلوم T. **ὀϊλοὺμ** [ἐκ τοῦ اویلق βλ.] ἀφ. κοιλότης, λάκκος, οὐλή [σημεῖον ἐναπολειπόμενον ἐν τῇ ἐπιδερμίδι ἐκ τῆς εὐφλογίας]· § ἐπθ. κοῖλος, λακκώδης.

اویله T. **ὀϊλὲ** [ὁ ἐκεῖνος, یله μετὰ] ἀντ. τοιοῦτος-η-ον: شی کورمدم — τοιοῦτον πρᾶγμα δὲν εἶδον· || آدم کلدی — τοιοῦτος ἄνθρωπος δὲν ἦλθε· § ἐπρ. τοιουτοτρόπως, οὕτως: — ایسه ایله ایسه — οὕτως [ἔχει]; || اما — οὕτως ἀλλά, ἢ καλῶς ἔχει ἀλλά· § βλ. καὶ اویلن.

اویله‌جه T. **ὀϊλέ-δζε,** ἐπθ. τοιοῦτος· § ἐπρ. τοιουτοτρόπως.

اویله‌سی T. **ὀϊλε-σί,** ἀντ. τοιοῦτός τις: — دکل δὲν εἶναι τοιοῦτόν τι, δὲν ἔχει οὕτως, τὶ ταιριάζει.

اویله‌لك T. **ὀϊλε-λίκ,** ὀν. τοιοῦτος τρόπος: ایله اویلز — δὲν γίνεται τοιουτοτρόπως [μὲ τέτοια], δὲν ἐνεργεῖ τις κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον.

اویماق T. **ὀϊμάκ,** ὀν. κύβος· ὑποδιαίρεσις φυλῆς, γενεά: فلان عشیرتك فلان ندن — ἐκ τῆς δεῖνος γενεᾶς τῆς δεῖνος φυλῆς.

اویمق T. **ὀϊ-μάκ,** ρμ. μτδ. κοιλαίνω, βαθουλόνω, καθιστῶ κοῖλον, γλύφω, τορνεύω, σκάπτω περιλαίμιον, μασχάλην ἐνδύματος, ὕφασμα, ξύλον κτλ. τὸ καθιστῶ εἰς τὸ μέσον κοῖλον, βαθουλόν, ἀνοικτόν [αἰτ.]: — کوز ἐξορύττω ὀφθαλμούς, ἀπατῶ, βγάζω τὰ μάτια [ἔκφρασις ὀργῆς, πάθους]. § Κατὰ τὸ لهجه προσέτι σημαίνει: μηχανῶμαι, τεχνάζομαι, μεταχειρίζομαι δόλον [αἰτ.]· βλ. اویون.

اویمق T. **οὐϊ-μάκ,** ρμ. οὐδ. ἁρμόζω, συμφωνῶ, κ. ταιριάζω, ἀκολουθῶ, συμμορφοῦμαι, ὁμοιάζω [δοτ.]: — جام چرچوبه اویمز ἡ ὕελος ἁρμόζει [ταιριάζει] πρὸς τὸ πλαίσιον· || — اختار کلیده اویمز τὸ κλειδίον ἁρμόζει πρὸς τὸ κλεῖθρον· || — عازه امامه اویمق ἐν τῇ προσευχῇ συμμορφοῦμαι πρὸς τὸν ἰμάμην, ἤτοι πράττω δ,τι πράττει ἐκεῖνος· || زمان زمانه اویماز ὁ χρόνος δὲν

συμφωνεῖ πρὸς τὸν χρόνον, ἡ μία ὥρα δὲν συμφωνεῖ μὲ τὴν ἄλλην· || زمان سکا اویماز ایسه سن اوی زمانه اوی ἐὰν ἡ ἐποχὴ δὲν συμβιβάζεται μὲ σέ, σὺ συμμορφώθητι **[οὕϊ]** πρὸς αὐτήν, ἤτοι ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ συμμορφόνηται μὲ τὰς περιστάσεις [πρμ.].

اویمه T. **ὀϊ-μὰ** [ἐκ τοῦ اویمق **ὀϊμὰκ**] ὀν. γλυφή, τόρνευμα, τόρευσις [ἐπὶ ξύλου ἢ μετάλλου]: ایشی — ἔργον γλυφῆς, τορευτόν, γλυπτόν, σκαλιστόν· § ἐπθ. γλυπτός, τορευτός.

اویمه‌جی T. **ὀϊμα-δζή,** ὀν. τορευτής [ταλιαδοῦρος], ὁ ἐπὶ ξύλου ἢ μετάλλου διαφόρους γλυφὰς καὶ σχήματα κατασκευάζων, γλύπτης· § μτφ. πανοῦργος, δόλιος.

اویمه‌لی T. **ὀϊμα-λή,** ἐπθ. γεγλυμμένος, τορνευμένος, τορευτός: طولابلی — ἑρμάρια τορευτά.

اویناتمق T. **ὀϊνα-τ-μάκ,** ρμ. μτδ. κάμνω τινὰ ἢ τι νὰ παίζῃ, νὰ χορεύῃ· ἀπατῶ, παίζω τινά· κινῶ, μετακινῶ, σαλεύω· κάμνω νὰ παραστήσωσιν ἐπὶ θεάτρου κτλ. [αἰτ.]: — دیش μετακινῶ τὸν ὀδόντα, κάμνω νὰ παίξῃ, νὰ σαλεύσῃ· || اویناتیور کی ایستدیکی ای τὸν παίζῃ ὅπως θέλῃ, τὸν ἄγει καὶ τὸν φέρει· || آت — χορεύω τὸ ἄλογον, ἐπιδεικνύω ἱκανότητα, κάμω δ,τι θέλω· || — صقال کتابروخوزی [κινῶ τὸ γένειον].

اوینادلمق T. **ὀϊνα-ϯπλ-μάκ,** ρμ. πθ. σαλεύομαι, μετακινοῦμαι, ἀπατῶμαι, γίνομαι τὸ παίγνιόν τινος· παριστάνομαι [ἐπὶ θεατρικῆς παραστάσεως]· § اویناله βλ. ἐπομ.

اوینادلیش T. **ὀϊνα‡πλ-ήϛ,** ρ. ἀφ. τὸ κινεῖσθαι, ἀπατᾶσθαι, παριστάνεσθαι, ἢ κίνησις, μετακίνησις, ἀπάτη, παράστασις δράματος, κωμῳδίας [ἐν θεάτρῳ].

اویناش T. **ὀϊνά-ϛ,** ὀν. συμπαίκτωρ· § ἐραστής, ἐρωμένη, δημοσία γυνή.

اویناشمق T. **ὀϊνα-ȧ-μάκ,** ρμ. ἀλλ. συμπαίζω: چوجقلر اویناشور οἱ παῖδες συμπαίζουσι [τῇ یله].

اویناق T. **ὀϊνά-κ,** ἐπθ. κινητός, ἀσταθής, φιλοπαίγμων, ἐλαφρὸς ἐν τῷ κεφαλαίῳ τῆς σωφροσύνης, κ. παιγνιδιάρης· § ὀν. ἄρθρωσις· λέγεται καὶ یری اویناق.

اویناقلق T. **ὀϊνακ-λίκ,** ἀφ. κινητότης, ἀστάθεια, ἐλλειψις σωφροσύνης, φιλοπαιγμοσύνη.

اوینامق T. **ὀϊνα-μὰκ** [βλ. اویون] ρμ. οὐδ. παίζω παίγνιον, παριστάνω, διασκεδάζω, χορεύω, κινοῦμαι, σαλεύω, κτυπῶ, πάλλω, παίζω ἤτοι χάνω τὸν καιρὸν ἐπὶ ματαίῳ, ἢ ἀστεΐζομαι, δὲν σπουδάζω: — کولوب گلوب γελῶ καὶ παίζω, διασκεδάζω, χαίρω· || — بنا اویناتیور ἡ οἰκοδομὴ σαλεύει· || — تل اویناتیور τὸ θεμέλιον σαλεύει· || — دیش اویناتیور ὁ ὀδοὺς σαλεύει· || — یورك جان اویناتیور ἡ καρδία· || — زلسز اویناتیور παίζω, χορεύω ἄνευ κυμβάλου, χαίρω ὑπερβαλλόντως, εἶμαι ἔξαλλος ἐκ χαρᾶς· || — عقل اویناتیور ὁ νοῦς, παραφρονῶ· || آت — ὁ ἵππος παίζει, ἤτοι σηκόνεται ὄρθιος εἰς τοὺς δύο πόδας· || — باش اویناتیور ριψοκινδυνεύει ἡ κεφαλή, ἡ ζωή· || βλ. جرید.

اوینانلمق T. **ὀϊνα-νηλ-μάκ,** ρμ. παθ. παίζομαι, παριστάνομαι: اویناتیلان اویون τὸ παρασταθὲν δρᾶμα κτλ. § ἐπέχει θέσιν καὶ ἀπροσώπου: اویناتیلاز یوراده ἐνταῦθα δὲν δύναταί τις νὰ παίζῃ.

اوینانمق T. **ὀϊνα-ν-μάκ,** ρμ. πθ. παίζομαι, παριστάνομαι.

اوینایش T. **ὀϊνα-γίϛ,** ρ. ἀφ. τὸ παίζειν, παίξιμον, σκίρτημα· κίνησις, μετακίνησις, παράστασις.

اویندی T. **οὐγγουνϯοὺ** βλ. اویوندی.

اویوتمق T. **οὐγγου-τ-μάκ,** ρμ. μτδ. κοιμίζω [αἰτ.]: — چوجغی کوچغی κοιμίζω τὸν παῖδα· § μτφ. ἀπατῶ· βαυκαλίζω διὰ κενῶν ὑποσχέσεων· § ἀναβάλλω ὑπόθεσιν [ἀφίνω νὰ κοιμᾶται]· § διὰ τῆς πολυλογίας ἐνοχλῶ, κάμνω νὰ κοιμηθῇ.

اویودیجی T. **οὐγγουϯ-ουδζού,** ἐπθ. ὁ ἀποκοιμίζων, ὑπνωτικός, καρωτικός.

اویور T. **οὐγγοὺρ** [γ' προσ. τοῦ ἐνεστ. τοῦ اویومق] μτχ. κοιμώμενος, στάσιμος [ἐπὶ ὕδατος]: صو — ὕδωρ στάσιμον.

اویوز T. **οὐγγούζ,** ὀν. ψώρα· § آغاج — ی — ψωρίασις δένδρων· || اوتی — ψώριον [ψυτ.]· || یوجکی — ἄκαρι [ἐντ.]· || اوتلق — ψωριῶ· μτφ. εἶμαι ἀνυπόμονος· § ἐπθ. ψωραλέος.

اویوشدیرمق T. **οὐγγουϯ-τουρ-μάκ,** ρμ. μτδ. ναρκῶ, κ. μουδιάζω μέλος τι, ἢ πόνον [αἰτ.]· βλ. اویشدیرمق.

اويوشديريجى T. **οὐγγουσὰ-τουρουδζοὺ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. ναρκωτικός, καρωτικός.

اويوشق T. **οὐγγουσούκ,** βλ. اويوشيق.

اويوشمق T. **οὐγγου-σ-μάκ,** ρμ. οὐδ. νυρκοῦμαι, πίπτω εἰς νάρκην, αἱμωδιῶ, κ. μουδιάζω ὡς ὁ βραχίων, ὁ ποῦς· [ἐπὶ ὀδόντων, βλ. تمشامق]· § χαυνοῦμαι, γίνομαι ὀκνηρός· βλ. καὶ اويشمق.

اويوشمه T. **οὐγγουσὰ-μά,** ὀν. ἀπαρ. τὸ ναρκοῦσθαι, νάρκωσις, νάρκη, αἱμωδία μέλους σώματος, κ. μούδιασμα· βλ. اويوشمق.

اويوشيق T. **οὐγγουσὰ-οὶκ** [ἐκ τοῦ اويوشمق] ἐπθ. νεναρκωμένος, αἱμωδιῶν, κ. μουδιασμένος, ὀκνηρός, ἀδρανής: كيك —μυῖα νεναρκωμένη ἐκ τοῦ ψύχους· βλ. اويشيق.

اويوشيقلق T. **οὐγγουσουκ-λοὺκ,** ἀφ. νάρκωσις, ἀδράνεια· βλ. اويشيقلق συνεννόησις.

اويوغ T. **οὐγγοὺγ** [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ اويومق] ἐπθ. στάσιμος [ὕδωρ]· § πηκτός.

اويوغمق T. **οὐγγουγ-μὰκ** [βλ. يوغمق] ρμ. οὐδ. μένω στάσιμος [ἐπὶ ὕδατος]: —صو τὸ ὕδωρ μένει στάσιμον· § πήγνυμαι [ἐπὶ γάλακτος]· βλ. يوغورت.

اويوق T. **οὐγγοὶκ** [ἐκ τοῦ اويمق] ἐπθ. κοῖλος, κ. βαθουλός, ἐσκαμμένος· § ὄν. κοίλωμα, κοιλότης [δένδρου, ὀδόντος, ὀπωρικοῦ] κτλ. κ. κουφάλα.

اويوق T. **οὐγγοὶκ** [ἐκ τοῦ اويمق] ὄν. φόβητρον ἐν κήποις καὶ ἀμπελῶσι· λόφος ἢ ὕψωμα τεχνητόν.

اويوقلامق T. **οὐγγουκ-λαμὰκ** [ἐκ τοῦ اويمق] ρμ. μσ. ὑπνώττω, ἀποκοιμῶμαι χωρὶς νὰ κατακλιθῶ.

اويوقلانمق T. **οὐγγουκ-λανμάκ,** ρμ. μσ. ἀποκτῶ κοιλώματα [ἐπὶ δένδρων, ὀδόντων, ὀπωρικῶν]· βλ. اويوق.

اويوك T. **οὐγγόκ,** ὄν. φόβητρον· βλ. اويوق.

اويولغه T. **οὐγγουλγά,** ὄν. προσωρινὴ ραφή, διαρραφή, κ. τρύπωμα βλ. اويولغه مق.

اويولغه لامق T. **οὐγγουλγα-λαμάκ,** ρμ. μτδ. διαρράπτω, κ. τρυπόνω, ῥάπτω προσωρινῶς· § κινοῦμαι ὀφιοειδῶς.

اويولغه مق ἢ اويولغمق T. **οὐγγουλγα-μὰκ** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ اويمق **δΐμὰκ**] ρμ. μτδ. διαρράπτω, ῥάπτω προσωρινῶς, κ. τρυπόνω, κάμνω διὰ τῆς ραφῆς γραμμὰς ἐπὶ τοῦ ὑπορράματος. Κατ' ἀναγραμματισμὸν اويلغه **δΐγαλαμάκ.**

اويولمق T. **οὐγγουλμάκ,** βλ. اويلمق.

اويوم T. **οὐγγοὺμ** [ἐκ τοῦ اويمق **δΐμὰκ**] ἀφ. κοιλότης, γλυφή, μέρος γεγλυμμένον, κοῖλον: ى — كوز κοιλότης ὀφθαλμοῦ || — — اويمق κάμνω πολλὰς ὀπὰς ἢ κοιλώματα.

اويومق T. **οὐγγου-μάκ,** ρμ. οὐδ. κοιμῶμαι, μτφ. ἀδιαφορῶ, ἀμεριμνῶ, δὲν ἔχω εἴδησιν τῶν τρεχόντων: اويويه قالق ἀποκοιμῶμαι· § μένω ὀπίσω, καθεύδω [ἐπὶ ὑποθέσεως]· § κεῖμαι ἐκτάδην [ἐπὶ λίθου]· βλ. اويوغمق.

اويوملامق T. **οὐγγουμ-λαμάκ,** ρμ. οὐδ. ριζοῦμαι, ριζοβολῶ.

اويومه T. **οὐγγου-μὰ** [ἐκ τοῦ اويومق] ὄν. ἀπαρ. τὸ κοιμᾶσθαι, ὕπνος.

اويون T. **ὀγγοὶν** [κατὰ τὰ لهجه, ἐκ τοῦ اويمق **δΐμὰκ**] ὄν. παίγνιον, παιδιά, διασκέδασις, χορός, σκίρτημα, κωμῳδία, θεατρικὴ παράστασις, ἀστειότης, σκευωρία, τέχνασμα, δόλος, ἀπάτη, πανουργία: ى — تياترو θεατρικὴ παράστασις· || ى — اورته εἶδος κωμῳδίας δημώδους τουρκικῆς· μτφ. ἀνοησία· || دامه ى — πεσσεία, παιδιὰ πεσσῶν· || ى — شطرنج ζατρίκιον· || ى — طاوله κυβεία· || ى — طوپ παιδιὰ σφαίρας· || ى — كاغد χαρτοπαίγνιον· || ى — قليچ σκιαμαχία, ξιφασκία· || ى — پاره παιγνίδιον μὲ χρήματα, ριψοκινδύνευσις χρημάτων ἐν χρηματιστικαῖς ἐπιχειρήσεσι· || ى — جان ριψοκινδύνευσις ζωῆς· || الق — κερδίζω [παίρνω] τὸ παιγνίδι· || ويرمك — χάνω τὸ παιγνίδι, δίδω εἰς τὸν ἀντίπαλον τὸ παιγνίδι· || — اويمق, ἢ — ياپمق — κάμνω παιγνίδι, ἀστειότητα, τέχνασμα, πανουργίαν· || چيقارمق — ἐβγάζω παιγνίδι, ἤτοι μεταξὺ φίλων καὶ ὁμηλίκων θέτω εἰς μέσον ἢ προκαλῶ παιδιάν, διασκέδασιν, ποιῶ τέχνασμα.

اويونجاق ἢ اويونجق T. **ὀγγουν-δζάκ,** ὄν. ἀθυρμάτιον, παιγνιδάκι διὰ τοὺς μικροὺς παῖδας· μτφρ. ὑπόθεσις, πρᾶγμα ἀσήμαντον, ἢ ἀντικείμενον χλεύης, ἐμπαιγμοῦ· || ى — چوجق ἄθυρμα παιδικόν.

اويونجاقجى T. **ὀγγουν-δζακτσή,** ὄν. ἀθυρματοποιός, ἢ ἀθυρματοπώλης.

اويونجاقجيلق T. **ὀγγουν-δζακτσηλήκ,** ἀφ. ἀθυρματοποιία-πωλική.

اويونجى T. **ὀγγουν-δζού,** ὄν. παίκτης, ἠθοποιός, κωμῳδός, χορευτής, χαρτοπαίκτης, δόλιος, πανοῦργος, ἀπατεών.

اويوندى T. **οὐϊ-ντοῦ** [ἐκ τοῦ اويمق **οὐϊ-μὰκ** ἀκολουθῶ] ὄν. ἀκόλουθος, ὀπαδός, μαθητής.

اويوندى T. **οὐγγου-ντοῦ** [ἐκ τοῦ اويومق **οὐγγου-μὰκ**] ἐπθ. ὅστις φαίνεται ὡς κοιμώμενος, κοιμισμένος, ἄθλιος, εὐτελής.

اويوندى T. **ὀγγου-ντοῦ** [ἐκ τοῦ اويمق **δΐμὰκ**] ὄν. κοίλωμα, κοιλότης, σκαφή, σκάψιμον, ἢ διὰ τῆς σκαφῆς ἐξαγομένη ὕλη.

اويونمق T. **οὐγγου-ν-μάκ,** ρμ. ἀπρ· τὸ κοιμᾶσθαί τινα: اويونورى يو وقتده κοιμᾶταί τις [δύναταί τις κτλ.] τὴν ὥραν ταύτην.

آه T. **ἄχ,** ἐπφ. ἄχ! οἴμοι! § ὄν. στεναγμός, κατάρα: كيك — ἀναστενάζω, καταρῶμαι· || چكمك —βάλλω στεναγμόν, ὑποπίπτω εἰς κατάραν· ἐν τῇ δ' ἐννοίᾳ μᾶλλον λέγεται: ه— **كك ἀχὰ γκελμέκ,** ἔρχομαι εἰς τὸ ἄχ, μ' εὑρίσκει ἡ κατάρα· || طوتمق —πιάνει ἡ κατάρα τινός || — نفس كوكدن —توكندى كسلدى —صداى سس قالدى —آهه ايدرم —ἡ φωνὴ τοῦ ἄχ [ἀναστεναγμοῦ] ἐξηντλήθη· ἐκόπη ἄχ [οἴμοι] ἡ πνοή· ἐκ τῆς καρδίας ἀναστενάζω [ἄχ]· οἴμοι! [ἄχ!] δὲν ἔμεινε φωνὴ διὰ τὸ ἄχ! || ى — مظلومك يرده قالمز ὁ ἀναστεναγμὸς τοῦ ἀδικουμένου δὲν μένει ἐν τῇ γῇ [πρμ.].

آه A. συντομία τῆς λέξεως الله **ἀλλάχ,** Θεός· γράφεται καὶ اه: عبداه **Ἀπτὸλ-λάχ,** Θεόδουλος [ὄν. κυρ.].

اه A. συντομία τῆς φρ. الى اخره **ἰλιὰ ἀχήριχι,** καὶ τὰ λοιπά· συνηθέστερον الخ βλ.

اه T. **ἔ,** ἐπιφ. αἴ! λοιπόν! : ايو كى —αἴ! πολὺ καλά· ὀρθότερον اى βλ.

اهاجى A. **ἑχαδζὶ** [πλθ. τοῦ هجو **ὀχδζόββὲ**] ὄν. σάτυραι.

آهار ἢ آهر Π. **ἀχάρ,** ὄν. κρᾶμα ἐξ ἀμύλου καὶ ὠῶν ἀλειφόμενον ἐπὶ τοῦ χάρτου, ὃν μεταχειρίζονται οἱ καλλιγράφοι.

اهالى A. **ἐχαλὶ** [πλθ. τοῦ اهل **ἔχλ**] ὄν. κάτοικοι: بلده ه —οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως· || قديمه —οἱ ἀρχαῖοι κάτοικοι· || اسكدار —ى οἱ κάτοικοι Χρυσοπόλεως· § ὁ λαός, τὸ δημόσιον.

اهانت A. **ἰχανὲτ** [ῥζ. هون] ρ. ἀφ. θ. περιφρόνησις, καταφρόνησις [ἄδικος].

Ρμ. تحقاره استحقاره, καταφρονῶ [δοτ.]: ارباب —ايتدى —περιεφρόνησε τοὺς ἔχοντας ἀξίαν. § Ἀπό τινος εἶναι ἐν χρήσει καὶ ἀντὶ τῆς λ. خيانت ἤτοι ἐπὶ τῆς ἐννοίας: ἀπιστία, προδοσία συζυγικῆς πίστεως κτλ.

اهانتكار Π. **ἰχανετ-κιάρ,** ἐπθ. καὶ ὄν. ὁ καταφρονῶν· § ἄπιστος· βλ. اهانت.

اهانتكارانه Π. **ἰχανὲτ-κιαρανέ,** ἐπθ. ὁ ἁρμόζων καταφρονητῇ, ἀπίστῳ, ἢ καταφρονητικός, ἄπιστος [λόγος, πρᾶξις]· § ἐπρ. καταφρονητικῶς, ἀπίστως.

اهتداء A. **ἰχτιδὰ** [ῥζ. هدى, βλ. هدايت] ρ. ἀφ. ὀρθοτομία, παραδοχὴ τῆς ἀληθοῦς θρησκείας [κυριολεκτεῖται ἐπὶ ἐξισλαμισμοῦ]. || Ρμ. οὐδ. ὀρθοτομῶ, ἀσπάζομαι τὴν ἀληθῆ θρησκείαν, ἐξισλαμίζομαι.

اهتدائى A. **ἰχτιδα-ῖ,** ἐπθ. ἐξισλαμιστικός, ἤτοι ὁ ἀφορῶν τὴν παραδοχὴν τῆς ἀληθοῦς θρησκείας [κυριολεκτεῖται ἐπὶ Ἰσλαμισμοῦ]· § θ. اهتدائيه: معاملات —ى διατυπώσεις ἀφορώσαι τὴν παραδοχὴν τοῦ Ἰσλαμισμοῦ.

اهتزاز A. **ἰχτιζὰζ** [ῥζ. هزّ] ρ. ἀφ. δόνησις, κυματισμός, παλμός, κίνησις, συγκίνησις, ἐνθουσιασμός: اوتار ساز —ى δόνησις τῶν χορδῶν μουσικοῦ ὀργάνου· || كك —ه δονοῦμαι, ταράττομαι· || حالنده بولنان —ى حركت و هوايه روزكار درلر τὸν ἀέρα, ὅστις εὑρίσκεται ἐν καταστάσει κινήσεως καὶ δονήσεως, καλοῦσιν ἄνεμον· || صداى سامعه نوازك —ى ἡ δόνησις τῆς τερπούσης τὸ οὖς φωνῆς.

اهتزالى T. **ἰχτιζαζ-λί,** ἐπθ. παλμώδης· τρέμων: صدا —φωνὴ παλμώδης· || سايه — σκιὰ παλμώδης.

اهتزازى A. **ἰχτιζαζ-ί,** ἐπθ. παλμώδης· § θ. اهتزازيه.

اهتمام A. **ἰχτιμὰμ** [ῥζ. همّ, βλ. همت] ρ. ἀφ. ἐπιμέλεια, φροντίς, ἐνδελέχεια, προσπάθεια, μέλημα. || Ρμ. ἐπιμελοῦμαι, φροντίζω: ايله —ى μετὰ μεγάλης ἐπιμελείας, λίαν ἐπιμελῶς· || —ى حصر نفس استكمال اسباب عمران و ترقيه بيورمش ἀφιέρωσεν ἑαυτὸν [**χάσρι νέφσι ἰχτι-**

μὰμ] εἰς τὴν μέριμναν τῆς τελειοποιήσεως τῶν μέσων τῆς ἀκμῆς καὶ τῆς προόδου.

اهجوه Α. **ὄχδζσδδὲ** [συνηθέστ. هجوه βλ.] ὄν. σάτυρα· § πλθ. جاها **ἐχαδζί.**

اهجيه Α. **ὀχδζιγέ,** συνων. τῷ προηγουμένῳ.

اهدا Α. **ἰχτὰ** [ρζ. هدى, βλ. هديه] ρ. ἀφ. τὸ δωρεῖσθαι, δώρησις, τὸ πέμπειν ὡς δῶρον, προσφορά: سلام ايله اكتفا ايلدى — ἠρκέσθη εἰς τὴν ἀποστολὴν χαιρετισμοῦ. ‖ Ρμ. ἀποστέλλω δῶρον, δωροῦμαι, προσφέρω [δοτ. αἰτ.]: كتاب بر كندينه — ἐβδώρησα βιβλίον· ‖ اقشه‌نفيسه — ἀποστέλλω ὡς δῶρον πολύτιμα ὑφάσματα· ‖ روح شهيده بر سوره اخلاص — εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ μάρτυρος προσφέρω [ἤτοι ἀναγινώσκω] τὸ ἐδάφιον **ἰχλὰς** τοῦ Κορανίου· § προσφέρω παράδημον [ἐπὶ ξένου κράτους πρὸς ὀθωμανὸν ὑπήκοον, ἢ ἁπλῶς ἐπὶ δίδω· ἐπὶ δὲ τῆς Ὀθωμανικῆς κυβερνήσεως καθιερώθη τὸ احسان بيورمق]· § τὸ ὁδηγεῖν εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδόν, εἰς τὴν ἀληθῆ θρησκείαν· [ἀποδοκιμάζεται ἡ χρῆσις ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ].

اهداب Α. **ἐχτὰπ** [πλθ. τοῦ هدب **χδτὸπ**] ὄν. ὀφρύς: مضاعف — διστιχίασις, ἀσθένεια καθ' ἣν δευτέρα σειρὰ βλεφαρίδων περιβάλλει τὸν βολβὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ.

اهدار Α. **ἰχτὰρ** [ρ. هدر] ρ. ἀφ. τὸ ματαιοῦν, ἀκυροῦν πρᾶγμά τι· § τὸ ἐπιτρέπειν τινὶ χύνειν τὸ αἷμα ἀτιμωρητεί, τὸ μὴ λαμβάνειν παρὰ τοῦ φονέως τὴν τιμὴν τοῦ αἵματος τοῦ φονευθέντος.

آهر Π. **ἀχὲρ** βλ. آهار.

اهرمن Π. **ἀχριμέν,** ὄν. κ. Ἀριμάνης, ἤτοι ἡ κακὴ θεότης, ἢ τὸ κακοποιὸν πνεῦμα τῶν πυρολατρῶν· βλ. اورمن.

اهراق Α. **ἰχρὰκ** [ρζ. هرق] ρ. ἀφ. χύσις, τὸ χύνειν: دموع — δακρυρροεῖν.

اهرام Α. **ἐχρὰμ** [πλθ. τοῦ هرم **χερὲμ**] ὄν. αἱ πυραμίδες τῆς Αἰγύπτου, λεγόμεναι καὶ اهرام مصريه **ἐχράμι μισριέ·** § [Γεωμ.] πυραμίδες: مربعی — πυραμίδες τετραγωνικαὶ **[μδρεπάπαῖ]·** ‖ مثلثی — πυραμίδες τριγωνικαὶ **[μουσελλεδί]·** ‖ ناقص — πυραμίδες ἐλλειψοειδεῖς· [τὰ ἐπίθετα ὀρθότερον εἰς θηλυκὸν γένος, ἤτοι مربعيه ، مثلثيه ، ناقصه]· § β' πλθ. اهرامات **ἐχραμάτ.**

آهستكى Π. **ἀχεστε-γκί,** ἀφ. βραδύτης, ἡσυχία, ἠρεμία [ἔλλειψις σπουδῆς].

آهسته Π. **ἀχεστέ,** ἐπθ. βραδύς, ἥσυχος· § ἐπρ. βραδέως, ἠρέμα, βαθμηδὸν κ. ἀγάλια ἀγάλια· — — ὀλίγον κατ' ὀλίγον, βαθμηδόν· ‖ ايريشور منزل مقصودينه — κιδὲν τὲζ ρεφτὰρ — τὸν πρὸς ὃν ὅρον ὁ βραδέως βαίνων· εἰς δὲ τοῦ βαίνοντος ταχέως **[τὲζ-ρεφτὰρ]** τὸν πόδα ἐμπλέκεται τὸ κράσπεδον· ‖ چاملجه‌يه طوغرى چيقدق — — ἠρέμα καὶ κατ' ὀλίγον ἐξήλθομεν εἰς Τσάμλιδζα.

آهسته‌لك Τ. **ἀχεστε-λίκ,** ἀφ, βραδύτης, ἠρεμία, πραότης· βλ. آهستكى.

آهك Π. **ἀχέγκ,** ὄν. ἄσβεστος· [ἡ λέξις αὕτη ὅπως μὴ συγχέηται μετὰ τῆς π. λ. كنه **ἀχένγκ,** δέον τὸ τελικὸν αὐτῆς ك νὰ προφέρηται ὡς τὸ g τῆς Γαλλικῆς, ἤτοι acheg].

اهل Α. **ἔχλ,** ἐπθ. ἱκανός, ἁρμόδιος, κατάλληλος· § [νομ.] ὁ ἔχων νομικὴν ἱκανότητα, ὁ δυνάμενος· § ὁ, ἡ σύζυγος· § [περιληπτ.] κάτοχος-οι, πεπροικισμένος-οι, κάτοικος-οι, οἱ ἀνήκοντες εἰς τινα τάξιν: دكلدر — ی بو ايشك δὲν εἶναι ὁ ἁρμόδιος ἐν τῇ ὑποθέσει ταύτῃ [ὁ ἄνθρωπος τῆς ἐργασίας ταύτης]· ‖ بيعك انعقادنده ركنى — ندن يعنى عاقل و مميزدن صدور ايتمك شرطدر κατὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς πωλήσεως ὅρος ἀπαραίτητος εἶναι νὰ προέρχωνται τὰ συστατικὰ αὐτῆς ἐκ τῶν ἐχόντων νομικὴν πρὸς τοῦτο ἱκανότητα **[ἐχλινὲέν],** δηλ. ἐξ ἐχέφρονος καὶ ἔχοντος ἀνεπτυγμένην τὴν κρίσιν· ‖ — لى **νὰ ἔχλ,** ἀνίκανος· ‖ يله خوش كچينيور — συζῇ καλῶς μετὰ τοῦ συζύγου της· ‖ عيالم — و عيالى — ἡ σύζυγος καὶ ἡ οἰκογένειά μου· ‖ عيال — κάτοχος οἰκογενείας, οἰκογενειάρχης· ‖ بيت — οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἤτοι ἡ οἰκογένεια ἀνθρώπου τινός, ἰδίᾳ ἡ τοῦ προφήτου Μωάμεθ· ‖ الله — **ἔχλ ὀλλάχ,** ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ, ἤτοι εὐσεβεῖς ἀφωσιωμένοι εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ· ‖ طريق — οἱ ἀνήκοντες εἰς θρησκευτικόν τι τάγμα· ‖ كتاب — οἱ κάτοχοι ἱεροῦ βιβλίου· οὕτω καλοῦνται οἱ χριστιανοὶ ὡς ἔχοντες τὸ Εὐαγγέλιον καὶ οἱ ἰουδαῖοι ὡς ἔχοντες τὴν Π. Διαθήκην, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς εἰδωλολάτρας, ὧν ἡ θρησκεία δὲν ἐδράζεται ἐπὶ ἱεροῦ βιβλίου· ‖ قبله — μωαμεθανοί,

μουσουλμάνοι [βλ. قبله] ‖ جنت — οἱ κάτοικοι τοῦ παραδείσου, οἱ ἐν τῷ παραδείσῳ· ‖ دنيا — οἱ κάτοικοι τοῦ κόσμου, οἱ προσηλωμένοι εἰς τὰ τοῦ παρόντος κόσμου· ‖ آخرت — οἱ προτιμῶντες τοῦ παρόντος κόσμου τὸν μέλλοντα· ‖ جهنم — οἱ ἐν τῇ κολάσει, οἱ κεκολασμένοι· ‖ قريه — οἱ κάτοικοι χωρίου, οἱ χωρικοί· ‖ عرض — κάτοχος τιμῆς, τίμιος, τίμιοι· ‖ هنر — κάτοχος, οἱ-τέχνης, ἐπιστήμης, ἐπιστήμονες· ‖ دل — ὁ εἰδώς, ὁ γινώσκων· ‖ خبره — πραγματογνώμωνες· ‖ سوق — ἄνθρωποι τῆς ἀγορᾶς, τῶν συντεχνιῶν **[σούκ]·** ‖ صفا — εὔθυμος-οι.

اهلاً Α. **ἔχλ-εν,** ἐπρ. καλῶς ὥρισας· ἐν χρήσει ὁμοῦ μετὰ τοῦ سهلاً **σέχλεν,** ἤτοι اهلاً و سهلاً مرحبا **ἔχλεν βοὺ σέχλεν μέρχαπα,** καλῶς ὡρίσατε, καλῶς ἤλθετε· βλ. خوش.

اهلاك Α. **ἰχλὰκ** [ρζ. هلك, βλ. هلاك] ρ. ἀφ. τὸ καταστρέφειν, καταστροφή, ὄλεθρος [ἐπὶ ἀνθρώπων καὶ ζώων]: اشيا — καταστροφὴ λησταῖν· ‖ حشرات — καταστροφὴ ἐντόμων. ‖ Ρμ. καταστρέφω, ἐξολοθρεύω, φονεύω [αἰτ.]: قوردلر بر اختيار چوبانى — ἐχτὶλρδρ οἱ λύκοι ἐξωλόθρευσαν ἕνα γέροντα ποιμένα· ‖ بر چوق حيوان — ايلدى πολλὰ ζῶα κατέστρεψεν.

اهلال Α. **ἰχλὰλ** [ρζ. هلّ, βλ. هلال] ρ. ἀφ. ἐμφάνισις τῆς νέας σελήνης, νουμηνία· § ἡ πρώτη κραυγὴ τῶν νεογεννήτων παίδων· § κραυγὴ τῶν προσκυνητῶν τῆς Μέκκας συνισταμένη εἰς τὴν λέξιν لبيك **λέπεϊκέ,** ὁρίσατε· ‖ βλ. استهلال.

اهله Α. **ἐχιλλὲ** [πλθ. τσῦ هلال **χιλὰλ**] ὄν. νέαι σελῆναι, νουμηνίαι.

اهلى Α. **ἐχλ-ί,** ἥμερος, οἰκιακός· § θ. اهليه: — حيوانات ζῶα ἥμερα, οἰκιακά.

اهليت Α. **ἐχλ-ιγέτ,** ἀφ. θ. ἱκανότης, τὸ δύνασθαι ἐκτελέσαι τι: مسلمدر — ἡ ἱκανότης του εἶναι ὁμολογουμένη **[μδσελλέμ]·** ‖ — اصحاب κάτοχοι ἱκανότητος, ἱκανοί· ‖ هانكى خدمتده بولندى ايسه اثبات — ايلدى ἐν οἱᾳδήποτε ὑπηρεσίᾳ καὶ ἂν εὑρέθη ἀπέδειξεν ἱκανότητα.

اهليلج Α. **ἰχλιλέδζ,** ὄν. μυροβάλανος [καρπὸς Ἰνδιῶν]· βλ. هليله.

اهليلجى Α. **ἰχλιλεδζ-ί,** ἐπθ. ὁ μὴ ἐντελῶς σφαιρικός, ὠοειδής.

اهم Α. **ἐχὲμ** [παραθ. τοῦ مهم **μδχὶμ**] ἐπθ. σπουδαιότερος-τατος: امور — ἡ σπουδαιότερα τῶν ὑποθέσεων· ‖ على المهم — تقديم ال **τακτίμδ-λ-ἐχὲμ** ἀλὲλ **μδχίμ,** τὸ προτάσσειν τὸ σπουδαιότερον τοῦ ἥττονος σπουδαίου.

اهمال Α. **ἰχμὰλ** [ρζ. همل] ρμ. ἀφ. ἀμέλεια, ἐγκατάλειψις, παραμέλησις, ὀλιγωρία: كار —, ἢ ی — كارك παραμέλησις τοῦ ἔργου· ‖ امور —, ἢ ی — امورك παραμέλησις ὑποθέσεων· ‖ نقطه —, ἢ ی — نقطه‌ك ἐγκατάλειψις στιγμῆς, ἤτοι τὸ νὰ μὴ θέσῃ τις στιγμὴν ἐπί τινος τῶν γραμμάτων τοῦ ὀθωμ. ἀλφαβήτου. ‖ Ρμ. ἀμελῶ, παραμελῶ, ἐγκαταλείπω [αἰτ.]: جناب حق اهمال ايلر — ايلز ὁ Θεὸς ἀναβάλλει **[ιμχὰλ ἐϊλέρ],** δὲν ὀλιγωρεῖ, ἤτοι ἀργεῖ, ἀλλὰ δὲν λησμονεῖ· [πρμ.]· § [τῇ دە]: ايكدى — تسلى ويرمكده δὲν ἠμέλησε νὰ δώσῃ παρηγορίαν· ‖ امور — ك اهمال پارامελῶ τὰς ὑποθέσεις· § πλθ. اهمالات.

اهمالاً Α. **ἰχμὰλ-εν,** ἐπρ. ἐξ ἀμελείας, ὀλιγωρίας.

اهمالجى Α. **ἰχμαλ-δζή,** ἐπθ. ἀμελής, ὀλιγωρῶν.

آهمند Π. **ἀχμέντ,** ὄν. ψεύστης, ἀπατεών.

اهميت Α. **ἐχεμμ-ιγέτ,** ἀφ. θ. σπουδαιότης, σημασία: بوايشه — ی نسبتنده چالشميور εἰς τὴν ὑποθεσιν ταύτην ἀναλόγως τῆς σπουδαιότητός της δὲν ἐργάζεται· ‖ مامور اولديغى خدمتك او قدر — ی يوقدر ἡ ὑπηρεσία εἰς ἣν διωρίσθη δὲν ἔχει τόσην σπουδαιότητα· ‖ بونك وار — نه ی — ποίαν σημασίαν ἔχει οὗτος ἢ τοῦτο; ‖ ويرمك — δίδω σημασίαν, σπουδαιότητα [δοτ.].

اهميتسز Τ. **ἐχεμμιγετ-σίζ,** ἐπθ. ὁ ἄνευ σημασίας, σπουδαιότητος, ἀσήμαντος, ον.

اهميتسزلك Τ, **ἐχεμμιγετσιζ-λίκ,** ἀφ. ἐλλειψις σπουδαιότητος, σημασίας: لو طوندى — ايشى ἐπελάβετο τοῦ ἔργου οὐχὶ μετὰ σπουδαιότητος.

اهميتلى Τ. **ἐχεμμιγετ-λί,** ἐπθ. ὁ ἔχων σπουδαιότητα, σημασίαν, σπουδαῖος, σημαντικός [ὑπόθεσις, ἔργον]: ايش — σπουδαία ὑπόθεσις.

آهن Π. **ἀχέν,** ὄν. σίδηρος: ربا — **ἀχὲν-ρδπὰ** ἢ كش — **ἀχὲν-κέζ,** μαγνήτης [βλ. ربا καὶ كش]· ‖ جان — **ἀχὲν-δζάν,** ὁ ὑποφέρων βασάνους, τυραννίας ἢ ὁ σκληροκάρδιος·

‖ جفت ـــ **ἀχένι δζὄφτ,** ἡ ـــ گاو **ἀχένι γκιάδ,** ὕννις ἀρότρου· ‖ خای — **ἀχὲν-χάϊ,** ὁ τρώγων τὸν σίδηρον, τὸν χαλινόν, ἵππος ἀτίθασος· ‖ — دل **ἀχὲν-τὶλ** σιδηροκάρδιος, ἀνδρεῖος ἢ ἄσπλαγχνος· ‖ رك — **ἀχὲν-ρέγκ** [reg], ἰσχυρὸς ἵππος.

آهنك Π. **ἀχένγκ,** ὄν. ἁρμονία φωνῶν, μουσικὴ ἁρμονία, συμφωνία μεταξὺ φωνῶν ἀοιδῶν καὶ ὀργάνων μουσικῶν, συναυλία, ἁρμονία μεταξὺ γραμμάτων καὶ φωνῶν ἐν ταῖς τουρκικαῖς λέξεσι, ἐν γένει ἁρμονία ἐπὶ ὑλικῶν καὶ πνευματικῶν: صیغمیور جسمه جان ـــ روحچورور صفاسندن بونه δὲν χωρεῖ εἰς τὸ σῶμα ἡ ψυχὴ ἐκ τῆς ἡδονῆς· αὕτη πόσον ζωογόνος ἁρμονία εἶναι! ‖ بو کیجه اورادہ—وار ἀπόψε ἐκεῖ ὑπάρχει συναυλία [ἤτοι ᾄσματα καὶ ὄργανα]· ‖ حرکات ـــ ἁρμονία χαρεκέδων, ἤτοι φωνῶν ἐν ταῖς συλλαβαῖς τῶν λέξεων· ‖ حرکاته اویدرمق ـــ συμβιβάζω [συλλαβὰς λέξεως] πρὸς τὴν ἁρμονίαν τῶν χαρεκέδων· ‖ سلاست ـــ ἁρμονία καλλιεπείας· ‖ الوان ـــ ἁρμονία χρωμάτων· § τὸ ἁρμόζειν τὸ μουσικὸν ὄργανον, τὸ χορδίζειν, ἤτοι τὸ θέτειν αὐτὸ εἰς ἁρμονίαν πρὸς τὸ ᾄσμα, ῥύθμισις μουσικοῦ ὀργάνου ἢ φωνῆς· ‖ اڭمك — ἁρμόζω κτλ. [αἰτ.]: — چالغیجی قانونی ایدنجه یه قدر مجلسك دوزق بوزلدی μέχρις οὗ ὁ μουσικὸς ἁρμόσῃ τὸ ψαλτήριόν του, ἐχάλασεν ἡ τάξις τῆς ὁμηγύρεως· § διασκέδασις: اڭمك — διασκεδάζω, εὐθυμῶ· § σκοπὸς, πρόθεσις: ـــ غرض σκοπὸς ἀναχωρήσεως· [ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ σπάνιον]· βλ. هم آهنك .

آهنكر Π. **ἀχὲν-γκέρ,** ὄν. σιδηρουργός.

آهنكسز Τ. **ἀχενγκ-σὶζ,** ἐπθ. ὁ ἄνευ ρυθμοῦ καὶ ἁρμονίας· μτφ. ἀνδής, ἄνοστος.

آهنين Π. **ἀχεν-ὶν,** ἐπθ. σιδηροῦς, ἰσχυρός, στιβαρός: — کتی پلοῖον σιδηροῦν, θωρηκτόν· ‖ ـــ دست χεὶρ στιβαρά· ‖ — پنجه βραχίων σιδηροῦς, ἰσχυρός· ‖ ـــ صفوف τάξεις στρατοῦ σιδηραῖ, καλῶς ἐξωπλισμέναι· § σκληρός: يورك — ἀ πόσον σκληρὰ καρδία· ‖ رك — **ἀχενὶν-ρέγκ** [reg], ἵππος ἰσχυρός.

آهو Π. **ἀχού,** ὄν. κεμάς, δορκάς· συνεκδ. ὡραία γυνή· § ὡραῖος, μαγευτικὸς ὀφθαλμός: ی شیر افکن — ὡραῖος ὀφθαλμὸς καταβάλλων λέοντα, ἤτοι ἥρωα **[σὶρ-ἐφκέν]**· ‖ —

کوزلو ὁ ἔχων ὀφθαλμοὺς δορκάδος, μαγευτικούς· § πλθ. اهوان **ἀχσθάν·** ‖ βλ. آهو طودی καὶ بابا .

اهواء Α. **ἐχθὰ** [πλ. τοῦ هوی **χεθὰ**] ὄν. ἐπιθυμίαι σαρκικαί, ὀρέξεις: ـــ اهل αἱρέσεις μουσουλμανικαὶ μὴ δοξάζουσαι τὰ τῶν σουννιτῶν· βλ. سنی .

اهوال Α. **ἐχθὰλ** [πλθ. τοῦ هول **χὲθλ**] ὄν. φόβος: ـــ قیامت οἱ φόβοι τῆς δευτέρας παρουσίας [μεγάλης ταραχῆς]· ‖ اولمك ی — οἱ φόβοι τοῦ θανάτου.

آهوان Π. **ἀχσθάν,** πλθ. τοῦ آهو βλ.

آهوانه Π. **ἀχσ-θανὲ** ἐπθ. ὁ ἀνήκων δορκάδι, ὡραίᾳ γυναικί, ὡραῖος, μαγευτικός: ـــ انکلر ἐκεῖνα τὰ μαγευτικὰ βλέμματα.

آهوچه Π. **ἀχοὺ-τετσέ,** ὄν. νεογνὸν δορκάδος, νεβρός.

آهوطودی Τ. **ἀχοὺ-τουτού,** ὄν. σμέουρον· λέγεται καὶ چلکی آغاج .

اهون Α. **ἐχθὲν** [ρζ. هون] ἐπθ. εὐκολώτερος, ἐλαφρότερος, ἀβλαβέστερος-τατος: کورینور — بو خدمت اولکندن ἡ ὑπηρεσία αὕτη φαίνεται εὐκολωτέρα, ἐλαφροτέρα τῆς προηγουμένης· ‖ شرین ـــ **ἐχθὲνι σερρεΐν,** τὸ ἀβλαβέστερον δύο κακῶν: اختیار ی — شرینك اجتماعنده ἐν τῇ συνδρομῇ δύο κακῶν τὸ ἀβλαβέστερον προτιμᾶται, ἤτοι δύο κακῶν προκειμένων τὸ μὴ χεῖρον βέλτιστον· § εὔωνος, εὐθηνός: فیثاغورس الدم — τὸ ἠγόρασα εἰς εὐθηνὴν τιμήν.

اهونلك Τ. **ἐχθεν-λὶκ,** ταὐτὸν τῷ ἑπομ.

اهونيت Α. **ἐχθεν-ιγέτ,** ἀφ. εὐθηνία [ἐμπορεύματος]: ی جهتیله لزومندن — زیاده الدم ἕνεκα τῆς εὐθηνίας αὐτοῦ ἠγόρασα περισσότερον τοῦ δέοντος· § τὸ εἶναί τι εὐκολώτερον, ἐλαφρότερον, ἀβλαβέστερον ἄλλου.

اهيب Α. **ἐχγέπ,** [παραθ. τοῦ مهيب **μθχὶπ**] ἐπθ. φοβερώτερος-τατος [τὴν ὄψιν]: ـــ هیاکل τὸ φοβερώτερον τῶν φασμάτων ἢ ὁ φοβερώτερος τῶν κολοσσῶν.

اهيف Α. **ἐχγέφ,** ὄν. νέος λεπτὸς τὴν ὀσφύν, κομψός.

آی Τ. **ἄϊ,** ὄν. σελήνη, μήν: آیدینی —, ἡ — ایشیغی τὸ φῶς τῆς σελήνης· ‖ طوغدی — ἡ σελήνη ἐγεννήθη, ἤτοι μήν, δρέπανον σελήνης, νέα σελήνη [βλ. هلال]· ‖ اون دردی ك — ἡ δεκάτη τετάρτη τῆς σελήνης, πανσέληνος [βλ.

یدیر—دہ بر ἅπαξ τοῦ μηνός· ‖ یلدیز — ἡ σελήνη καὶ τὸ ἄστρον, ἤτοι ἡμισέληνος, τὸ σύμβολον τῆς ὀθωμανικῆς σημαίας· ‖ ی — سنجاغك ἡ σελήνη τῆς σημαίας, ἤτοι μικρὰ σελήνη ἐκ μετάλλου ἄνω τῆς σημαίας· ‖ پاشی — νουμηνία, ἡ πρώτη ἡμέρα τοῦ μηνός, ἔμμηνα, καταμήνια γυναικός· ‖ پارچه سی — γυνὴ ὡραιοτάτη [τεμάχιον σελήνης]· ‖ طوغ یا طوغدیم ه — دیمك λέγειν τῇ σελήνῃ ἀνάτειλον ἢ ν'ἀνατείλω ἐγώ, ἤτοι εἶναι ἐκτάκτου ὡραιότητος· ‖ آغیلی— ἅλως, ἤτοι κύκλος φωτεινὸς περὶ τὴν σελήνην [βλ. هاله]· ‖ چیچکی—ηλίανθος [φτ]· ‖ اوچ آیلر οἱ τρεῖς ἱεροὶ παρ' ὀθωμανοῖς μῆνες, ἤτοι ὁ Ρεδζέπ, Σαμπὰν καὶ Ραμαζάν· ‖ طوتلق—γίνεται ἔκλειψις σελήνης [πιάνεται]· ‖ پاشی طوتمق —, ἢ پاصمق —, ἢ اوقشامق —γίνεταί τις παράφρων τρελλός [τὸν πιάνουν τὰ φεγγάρια του]· ‖ — آیدین حساب — **ولو ἄϊ ἀϊτὶὶν χισὰπ τὲελλί,** πασίδηλον [ὡς φανερόν, ὁ λογαριασμὸς προφανής].

آی Τ. **ἄϊ,** ἄ, ἐπιφώνημα ἐκπλήξεως.

آی Τ. **ἄϊ** ἢ **ἴ ἄ,** ἄ, ἐπιφ. ἐμφαῖνον θυμόν, ἀγανάκτησιν, πάθος ψυχῆς: اوغل آی ἄ τέκνον! ἄ παιδί! ‖ حریف ἴ ἄ ἀνόητε! ‖ βλ. آ, ای.

ای Τ. **ἔϊ,** ὦ, ἐπιφ. κλητ. ἢ προσρήσεως [μετ' ἀραβικῶν, περσικῶν καὶ τουρκικῶν λέξ.]: اوغل — ὦ τέκνον! ‖ کوزم نوری — ὦ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν μου· ‖ برادر—ὦ ἀδελφέ! ‖ بنم عزیز دوستم — ὦ ἀγαπητέ μοι φίλε! ‖ صاحب ابتصار—ὦ παρατηρητά! ['Εν τῇ ποιήσει, ἐν ἐπαναλήψει γράφεται ἐνίοτε وی **βέϊ,** ὅπερ σύνθετον ἐκ τοῦ συνδέσμου و **βὲ** καὶ τοῦ ای]· βλ. ἐπόμ.

ای Τ. **ἔϊ,** ἔ! ἐπφ. ἐμφαῖνον δυσαρέσκειαν ἢ ἀνυπομονησίαν·: نه وار — ἔ! τί τρέχει· ‖ نه اولمش — τί ἔγινε; ‖ [پکی ἢ] ایو پك — ἔ! πολὺ καλά! ‖ سویلیك — ἔ! εἴπατε, λοιπὸν λέγετε.

ای Τ. **ἴϊ,** βλ. ایس καὶ ایك .

آیا Π. **ἄ-γιά,** ἐπφ. διαπορήσεως· ἄρα γε: — نه زمان ἄρα γε πότε; ‖ تاوتون ایجه , βλ.

آیا Τ. **ἀγιά,** ὄν. παλάμη: ی — ال παλάμη· ‖ سی — آیاق πέλμα, κ. πατοῦνα.

آیا ἢ آیه Ελ. **ἀγιά,** ὄν. ἅγιος [ἐπὶ ἐκκλησιῶν]: يورك — ἅγιος Γεώργιος.

ایا Α. **ἐγιά,** ὦ, ἐπφ. κλητ. [μόνον μετ' ἀραβ. ἢ περσ. λέξεων]: حبیب خدا — ὦ φίλε τοῦ Θεοῦ! ‖ پادشاه زمان—ὦ βασιλεῦ τῆς ἐποχῆς.

ایاب Α. **ἰγιὰπ** [ρζ. اوب **ἒθπ**] ρ. ἀφ. ἐπάνοδος: — ذهاب و ἡ μετάβασις καὶ ἡ ἐπάνοδος· ‖ ـــ ارباب سفر ἡ ἐπάνοδος τῶν ἐκστρατευσάντων· ‖ ـــ قافله حج ἡ ἐπάνοδος τῶν προσκυνητῶν.

آیات Α. **ἀγιὰτ** [πλθ. τοῦ آیت] ὄν. ἐδάφια Κορανίου: ـــ محکمات **ἀγιάτι μὅχκεμάτ,** ἐδάφια Κορανίου περιέχοντα σαφεῖς ἐντολάς· συνεκδ. πράγματα μὴ ἐπιδεχόμενα ἀμφιδολίαν καὶ ὑπόνοιαν· § σημεῖα, ἐνδείξεις· ‖ — کلات حقایق **κελιμάτι χακαῖκ-ἀγιάτ,** λέξεις ἀληθέστατα [ἀληθειῶν ἐνδείξεις]· § θαύματα, οὐράνια σημεῖα.

ایادی Α. **ἐγιαδὶ** [πλθ. τοῦ ایدی , πλθ. τοῦ ید] ὄν. χεῖρες: دشمنانه ـــ . —περιπίπτω, περιέρχομαι εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν· ‖ ـــ ناسده تداول ایتك κυκλοφορῶ εἰς χεῖρας τοῦ λαοῦ [νόμισμα κτλ.]· ‖ استفاده اولنق ـــ . زیور **ζιβέρι ἐγιαδὶϊ ἰστιφαδὲ ὁλμάκ,** κόσμημα τῶν χειρῶν τῆς ὠφελείας γίνεται, κοσμεῖ τὰς χεῖρας καὶ ὠφελεῖ [ἐπὶ συγγράμματος ὠφελίμου].

آیارتمق Τ. **ἀγιαρ-τ-μάκ,** ρμ. μτδ. παραδίδω, παραπλανῶ, διαφθείρω, δελεάζω, κ. ξεμυαλίζω νέον, νέαν, ξελογιάζω ὑπηρέτην ὅπως ἀφήσῃ τὴν οἰκίαν ἐν ᾗ ὑπηρετεῖ καὶ μεταβῇ εἰς ἄλλην, δουλαπατῶ [αἰτ.].

آیاردلمق Τ. **ἀγιαρ-ὶπλ-μάκ,** ρμ. πθ. παραπλανῶμαι, διαφθείρομαι, δελεάζομαι, κ. ξεμυαλίζομαι, ξελογιάζομαι.

آیارمق Τ. **ἀγιαρ-μὰκ** [βλ. آیمق] ρμ. μσ. ἀποπλανῶμαι, χάνω τὴν ὁδὸν [σπν.].

آیاز Τ. **ἀγιὰζ** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ آی σελήνη] ὄν. αἰθρία νύξ, κ. ξαστεριά, σελανόφως ἢ ψῦχος γινόμενον ἐν αἰθρίᾳ νυκτί, δρόσος νυκτερινή: اولق — γίνεται αἰθρία νύξ, σελανόφως· ‖ قالق ἢ یاتمق ده — κοιμῶμαι, διανυκτερεύω ἐν ὑπαίθρῳ.

آیازل Τ. **ἀγιαζὶλ** [κατὰ παραφθορὰν ἐκ τοῦ خیال ظل **χαγιάλι ζὶλλ**] ὄν. νευρόσπαστα.

آیازلاتمق Τ. **ἀγιαζ-λατμάκ,** ρμ. μτδ. ἀφίνω ἢ ἐκθέτω τι εἰς τὴν αἰθρίαν τῆς νυκτός, εἰς τὴν ξαστεριὰ [αἰτ.].

آیازلامق T. **ἀγιαζ-λαμάκ,** ἢ آیازلاغ **ἀγιαζ-λανμὰκ,** ρμ. οὐδ. διέρχομαι τὴν νύκτα, διανυκτερεύω ἐν ὑπαίθρῳ, κρυόνω, ἀρπάζω κρύον ἢ διαπερῶ τὸ ψῦχος τῆς νυκτός, μτφ. περιμένω ἀνωφελῶς.

آیازلق T. **ἀγιαζ-λὴκ,** ὄν. καιρὸς νυκτερινῆς αἰθρίας ἢ δρόσου καὶ ψύχους.

آیازمه Ελ. **ἁγιάζμα,** ὄν. ἁγίασμα, ἤτοι ἱερὰ πηγὴ ἰαματική.

آیاصوفیه **ἁγιὰ-σόφια,** ὄν. κ. Ἁγία Σοφία [τὸ ἐν Κων]λει τέμενος].

آیاصولق **ἁγιὰ-σολούκ,** καὶ ایا ڭوغ **ἁγιὰ σολοὶγ** [ἐκ τοῦ Ἅγιος Θεολόγος] ὄν. κ. Ἔφεσος.

ایاغ Π. **ἐγιάγ,** ὄν. ποτήριον: باده ـــ ποτήριον οἴνου [σπν.].

آیاق T. **ἀγιὰκ** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ آیق] ὄν. ποῦς: ده— ἐπὶ ποδός, ὀρθιος, ἀνάστατος· اوسته — ὀρθιος, ἐπὶ ποδός· اوزره — ἐπὶ ποδός, ἐν σπουδῇ· آلتی—κεντρικὴ ὁδός, μέρος περαστικόν· پاردیسی— θόρυβος τῶν ποδῶν, στρατήγημα πρὸς ἐκπτόησιν· ترى— ποδοκόπι [ἰδρὼς ποδῶν], ἀμοιβὴ ἰατροῦ ἢ κλητῆρος, φιλοδώρημα· باغی — ἐμπόδιον, πρόσκομμα· دیوانی —διαταγὴ διδομένη εἰς τοὺς Γενιτσάρους ὑπὸ τῶν ἀρχηγῶν αὐτῶν, διαταγὴ διδομένη ἐπὶ ποδός· —اوك ἐμπρόσθιος [ὄν] ποῦς· μτφ. ὅστις πρῶτος ἐπιχειρεῖ τι, ὅστις ἔχει τὴν πρωτοβουλίαν, ὁ πρῶτος ὑποκινητής· — آرد ὀπίσθιος ποῦς: ی — شیطانك آرد ὁ ὀπίσθιος ποῦς τοῦ Σατανᾶ, πανοῦργος· — ی اسکمله ποῦς σκίμποδος **[ἰσκέμλε]**· — ی مردیون [نردبان] βαθμὶς κλίμακος· — ی دیرك βάσις κίονος· — ی دیوار θεμέλιον τοίχου, κρηπίς, ὑποστήριγμα· — ی چاپك ὁ εἷς αὐτοῦ ποῦς ἐν τῷ τάφῳ, γέρων ἢ ἀσθενὴς ἐπιθανάτιος· — ی مزارده ὁ εἷς αὐτοῦ ποῦς ἐν τῷ τάφῳ, γέρων ἢ ἀσθενὴς ἐπιθανάτιος· — طاقی ὄχλος, συρφετός· — یولی ἀπόπατος· — طاشی — τόφος, ἀραιὸς τιτανώδης λίθος, πόρος· — قابی — ὑπόδημα, πέδιλον· — قابی دکلدر —صاغ δὲν εἶναι χρηστὸς καὶ νομιμόφρων [κατὰ λέξιν, δὲν εἶναι τὸ δεξιὸν ὑπόδημα, ἤτοι τὸ ἡμέτερον: παστρικὸν μανδῆλι]· — ساج πυροστάτης [κοιν. πυρωστιά]· — ی طموز, ἢ ی خروس ἑλκυστήρ, ἐργαλεῖον δι' οὗ ἀνελκύουσι τὰ ἐπιπώματα· — قرق σκολόπενδρα· — پاصمق πατῶ τὸν πόδα, μτφ. ἐπιμένω: پاصدیغی یرده اوت یتمز — χόρτον δὲν φύεται ὅπου πατήσῃ τὸν πόδα· — پاصمق فنᾶμαι—θέτω τὸν πόδα εἰς τὴν ἀνυπαρξίαν, ἤτοι ἀποθνήσκω· — قالقمق ἐγείρομαι ὄρθιος, μτφρ. στασιάζω· — قالدرمق σηκόνω εἰς τὸ ποδάρι, ποιῶ ἀνάστατον· — التنه الق ποδοπατῶ· — سورمك σύρω τοὺς πόδας, ἤτοι προφασίζομαι, ἐνεργῶ βραδέως, ἀδρανῶς· — ال چیالمق προσπαθῶ πάσῃ δυνάμει, ποιῶ τὸ κατὰ δύναμιν· — م دوز پاصمق ὁ ποῦς μου πατεῖ εἰς ὁμαλόν, ἤτοι φθάνω αἰσίως, ἀπαλλάττομαι κινδύνου. — طولاشمق ὁ ποῦς περιπλέκεται [ἐμπερδεύει]· — طولاشمق ἐμπερδεύει κάτι τι εἰς τοὺς πόδας· — اویدرمق βλ. λεξ. — نه دوشمك پرینك πίπτω εἰς τοὺς πόδας τινὸς **[ἀγιαγινά],** ἐπικαλοῦμαι ἔλεος· — نه كلك پرینك ἔρχομαι εἰς τοὺς πόδας τινός, ἐξευτελίζομαι· — ه دوشمك سوز ὁ λόγος πίπτει εἰς τοὺς πόδας **[ἀγιαγά],** ἤτοι οἱ μικροὶ δὲν ἀκούουσι τοὺς ἀνωτέρους των, ἐπικρατεῖ κυκεών, σύγχυσις, ἀναρχία. § ἐπίσκεψις: ی اوغورلو، میمتلو، قدملو — οὗ ἡ ἐπίσκεψις [τὸ ποδαρικὸν] αἴσιον· § μέτρον ἀρχαῖον συνιστάμενον ἐκ δώδεκα δακτύλων, ἤτοι ἡμίσεως πήχεως.

آیاقداش T. **ἀγιακ-ταὶς,** ὄν. συνοδοιπόρος, σύντροφος.

آیاقلامق T. **ἀγιακ-λαμάκ,** ρμ. οὐδ. κάμνω βήματα, βαδίζω, ποδοπατῶ·

آیاقلاندیرمق T. **ἀγιακ-λανὲπρμάκ,** ρμ. μτδ. διεγείρω, κ. σηκόνω εἰς τὸ ποδάρι [αἰτ.].

آیاقلانمق T. **ἀγιακ-λανμάκ,** ρμ. μσ. ἐγείρομαι ἐπὶ ποδός, στασιάζω.

آیاقلق T. **ἀγιακ-λὴκ,** ὄν. κωλόβαθρα, ἤτοι ξύλα μακρὰ ἐπὶ τῶν ὁποίων οἱ σχοινοβάται προσδένοντες τοὺς πόδας περιπατοῦσι· § βάσις κίονος.

آیاقلو ἢ آیاقلی T. **ἀγιακ-λή,** ἐπθ. ὁ ἔχων πόδας: — درت τετράπους· § κινητός: —كتبخانه βιβλιοθήκη κινητή, ἤτοι σοφὸς ζῶν, κινούμενος· — قدح ποτήριον ἔχων ὡς βάσιν πόδα μακρόν.

ایالات A. **ἐγιαλὰτ** [πλθ. τοῦ ایالت] ἐπαρχίαι, νομαρχίαι: ایالت ـــ ἐπαρχίαι προνομιοῦχοι· βλ. ἐπόμ.

ایالت A. **ἐγιαλέτ,** ὄν. θ. νομαρχία· οὕτως ἐκαλοῦντο ἄλλοτε αἱ νομαρχίαι, ὀνομαζόμεναι σήμερον ولایت **βιλαγέτ.**

ایام A. **ἐγιὰμ** [πλθ. τοῦ یوم **γὲβμ**] ὄν. ἡμέραι, χρόνοι, ἐποχή, βίος, διάρκεια βασιλείας, κυβερνήσεως κτλ.: معدوده ـــ ἡμέραι μεμετρημέναι· — مخصوصه ـــ ἡμέραι ὡρισμέναι, ἢ ἑορταί· — باحور ـــ ἡμέραι καύσονος, τὰ κυνικὰ καύματα· — خلافت فاروق ـــ αἱ ἡμέραι [ἡ διάρκεια] τῆς Καλιφείας τοῦ Φαρούκ· — معلومات ـــ αἱ πρῶται δέκα ἡμέραι τοῦ μηνὸς Ζηλχητζέ· — التشریق **ἐγιάμσ-τ-τεσρὶκ,** ἢ المعدودات — **ἐγιάμσ-λ-μαϱουτάτ,** αἱ μετὰ τὴν ἑορτὴν τῶν θυσιῶν [قربان بایرامی **κουρπὰν ϱαϊραμῆ**] τρεῖς ἡμέραι καθ' ἃς οἱ Ἄραβες ἐκθέτουσιν εἰς τὸν ἥλιον [تشریق **τεσρὶκ**] τὰ θύματα ὅπως ξηρανθῶσι· — البیض **ἐγιάμσ-λ-ϱεῖζ,** ἡ 12, 13, 14 καὶ 15 ἡμέρα ἑκάστου τῶν ἀραβικῶν μηνῶν· — داعیه ـــ ἡμέραι ἐμβόλιμοι· — ر **ϱὶρ ἐγιάμ,** καιρόν τινα· — ی کوز ἡμέραι φθινοπώρου **[γκιὸζ],** φθινόπωρον. § Ἐν τῇ καθωμιλημένῃ σημαίνει καὶ τὰ ἐξῆς: εὐνοϊκὸς καιρός, οὔριος ἄνεμος, περίοδος δυνάμεως καὶ ἐπιρροῆς: یوکون در — σήμερον ὁ καιρὸς εἶναι εὐνοϊκός, οὔριος· — هواده یوله چیقدق —ἐκινήσαμεν μὲ οὔριον καιρόν· — رئیسی — ἀγυιομέτρης κομπαζόμενος χωρὶς νὰ ἔχῃ ἀξίαν τινά· — سورمك —ἐξασκῶ ἐξουσίαν, διατάττω.

ایامن A. **ἐγιαμὶν** [πλθ. τοῦ ایمن **ἔϊμὲν**] ἐπθ. αἴσιοι: ایام ـــ αἱ αἴσιαι τῶν ἡμερῶν.

ایب T. **ἔϊπ** ἢ **ἔπ** [λ. ἀρχ.] ὄν. διάνοια, σκέψις, στοχασμός, κρίσις· βλ. ایلهمك.

ایباء A. **ἰπὰ** [ῥζ. ایاء] ρ. ἀφ. ἀποστροφή, ἀποχή· βλ. ایاء.

ایبیك T. **ἰπὶκ,** ὄν. λόφος ὀρνίθων, ἀλέκτορος, κ. κατσοῦλι: — خروس **χορὸς ἰπιγί,** λόφος ἀλέκτορος· [φυτ.] ἀμάραντος ὁ τρίχρους λεγόμενος καὶ یوستان افروز **πορτὰν ἐβρούζ,** ἢ سلطان یورکی **σουλτὰν πορεγί,** ἢ یورکی بك **πέϊ πορεγί**· § ἔπος, τσαλοπετεινός· λέγεται καὶ ایبیك آلاجه **ἀλαδζὰ ἰπὶκ.**

ایبلهمك T. **ἔϊπ-λεμὲκ,** καὶ οὐχὶ ὀρθῶς **ἰπλεμὲκ** [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ ایب] ρμ. οὐδ. ἀναμιμνήσκομαι, σκέπτομαι, κήδομαι, προφυλάττω, διαπυνθάνομαι, ἔχω ἐν ὑπολήψει, περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι· βλ. ایلهمامك.

ایپ T. **ἲπ,** ὄν. σχοινίον, συνεκδ. ἀγχόνη: — چرپی ـــ σχοινίον, στάθμη τῶν τεκτόνων καὶ τῶν κτιστῶν· — جانبازی—σχοινοβάτης· — دن قوشاق—ζώνη ἐκ σχοινίου, μτφ. πενία· — — الله **ἲπ ἲπ ἀλλάχ,** μεγάλη ἀνέχεια· — پارمسی ویرمك —ἀπαλλάττομαι ὀχληροῦ τινος, ξεφορτόνομαι [δίδω τὸ ἀντίτιμον τοῦ σχοινίου]· — نه یاصان ـــ ἐννεός, εὐήθης [ὁ πατῶν τὸ σχοινίον του, **ἲπινέ**]· — کی یاغمور —βροχὴ ραγδαία [χονδρὰ ὡς σχοινίον]· — یله قویویه ایتلز —μὲ τὸ σχοινίον του δὲν καταβαίνει τις εἰς τὸ φρέαρ, ἤτοι ἄπιστος εἰς ὃν ποσῶς δὲν δύναταί τις νὰ βασισθῇ, ὁ μὴ τηρῶν τὸν λόγον του· — نی قیرمش ـــ ὁ θραύσας τὸ σχοινίον του **[ἲπινὶ],** μανιώδης· — دیزمك —ἀραδιάζω εἰς τὸ σχοινίον, λέγω κατὰ σειράν, ἀπαριθμῶ· — اون سرمك —ἀπλόνω ἄλευρον εἰς τὸ σχοινίον, ἤτοι προφασίζομαι διὰ νὰ μὴ κάμω τι· — دن اورغاندن طوتدیرمق —ἀπειλῶ [πιάνω, ἀρχίζω ἀπὸ τὸ σχοινὶ καὶ τὸν κάλω]· — اوجی — ἄκρα σχοινίου, λαβή, πρόφασις, ἀφορμή: اوجی ویرمك — δίδω λαβήν, ἀφορμήν· — ی صاپی یوقدر — δὲν ἔχει οὔτε σχοινίον, οὔτε λαβήν, τυχοδιώκτης [βλ. ایپسز **ἲπσίζ**]· — قاچقینی — φυγὰς ἀγχόνης, κακοῦργος· — دن قازیقدن قورتلمش — ὁ διαφυγὼν τὴν ἀγχόνην, τὸν πάσσαλον [τοῦ σχοινιοῦ καὶ τοῦ παλουκιοῦ]· — کك ه— ἀπαγχονίζεται, ἔρχεται εἰς τὴν κρεμάλα· — نی سورمك ـــ σύρει τὸ σχοινίον του, εἶναι ἄξιος ἀγχόνης, σπεύδει κακουργῶν νὰ λάβῃ τὰ ἐπίχειρα τῆς κακίας του· — εἴδη σχοινίων: خلط، اورغان، غومنه، سجیم، قناب.

ایپ T. **ἲπ,** μόριον ἐπιτατικὸν προτασσόμενον ἐπιθέτων τινῶν, ὡς ایپ اینجه **ἲπ ἰνδζέ,** λεπτότατος.

ایپجی T. **ἰπ-τζί,** ὄν. σχοινοπλόκος, σχοινοπώλης, κ. σχοινᾶς.

ایپسز T. **ἰπ-σίζ,** ἐπθ. ὁ ἀγνώστου καταγωγῆς καὶ ὑπόπτου διαγωγῆς: صاپسز —τυχοδιώκτης, ἀλήτης· βλ. ایپ.

ایپك T. **ἰπέκ,** ὄν. μέταξα: — خام μέταξα ἀκατέργαστος, τολύπη ἀκλώστου μεταξης· — بوجکی—μεταξοσκώληξ· — کی —ὡς μέταξα, ἤτοι καθαρός, ἁγνός· — قوزمسی — βόμβυξ, κ. κουκκοῦλι· § ἐπθ. μεταξωτός: چوراب —περικνημὶς μεταξωτή· § ὄν. κ. Ἰπέκιον [χώρα].

ایپکجی T. **ἰπεκ-τζί,** ὁν μεταξουργὸς ἢ μεταξοπώλης.

ایپکجیلک T. **ἰπεκ-τσιλίκ,** ὄν. τὸ ἔργον τοῦ μεταξουργοῦ ἢ τοῦ μεταξοπώλου, μεταξουργία, μεταξοπωλική.

ایپکخانه T. **ἰπεκ-χανέ,** ὄν. ἐργοστάσιον μετάξης, μεταξουργεῖον.

ایپکلی T. **ἰπεκ-λί,** ἐπθ. μεταξωτός : — مندیل ρινόμακτρον μεταξωτόν.

ایپله‌مامك T. **ἰπ-λέμεμεκ** [βλ. ایپله‌مك] ρμ. μτβ. δὲν δίδω σημασίαν, προσοχήν, προσποιοῦμαι τὸν μὴ βλέποντα.

ایپله‌مك ἢ ایپلك **ἰπ-λεμέκ,** ρμ. μτβ. δένω διὰ σχοινίου [αἰτ.]· βλ. ایپلك.

ایپلك ἢ ایپلیك T. **ἰπ-λίκ,** ὄν. κλωστή : ی — یاموق κλωστὴ βαμβακερά· || یاموق — یله باغلامق δένω μὲ τὴν βαμβακοκλωστήν, ἤτοι λύω ζήτημά τι προσωρινῶς, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ διαρκέσῃ πολύ·|| ی — کتان λινὴ κλωστή·|| بز — λινόν [πανί]·|| — — κλωστὴ κλωστή, ἐν εἴδει κλωστῆς, ἰνώδης·|| پینیری — εἶδος τυροῦ ἐν σχήματι μακαρονίων·|| — ایکنه βελόνη, κλωστή, συνέκδ. γελγοπωλική, μτφ. κατεσκληκώς, κάτισχνος·|| ه — ایکنه‌دن **ἰïνεττὲν ἰπλιγέ,** ἀπὸ βελόνης μέχρι κλωστῆς, ἤτοι πάντα τὰ χρειώδη·|| یوماغی — τολύπη, κουβάρι·|| فابریقه‌سی — νηματουργεῖον·|| چکمك — νήθω·|| ی بازاره چیقدی — ἡ κλωστή του ἐβγῆκεν εἰς τὴν ἀγοράν, ἐγνώσθη ἡ ποιότης του, ἡ ἀξία του [ἐπὶ κακοῦ].

ایپلکخانه T. **ἰπλικ-χανέ,** ὄν. νηματουργεῖον· § φυλακή, ἔνθα ἄλλοτε οἱ ἐγκληματίαι ἐξέτιον τὴν ποινὴν αὐτῶν πλέκοντες σχοινία καὶ ἥτις ἀπὸ πολλοῦ κατηργήθη.

ایپلکلمك T. **ἰπλικ-λενμέκ,** ρμ. οὐδ. παραλύομαι, ξεφτῶ [ἐπὶ ὑφάσμ.].

ایپلکلو T. **ἰπλικ-λί,** ἐπθ. ὁ περιέχων κλωστὴν ἢ ἶνας: ات — κρέας ἰνῶδες.

آیت A. **άγέτ,** ὄν. θ. ἐδάφιον Κορανίου: کریمه — ἱερὸν ἐδάφιον· § σημεῖον, σῆμα : رایت — مظفریتدر موج **τεμεββὸζι ραγὲτ άγέτι μυζαφφεριγέτ-τιρ,** ὁ κυματισμὸς τῆς σημαίας εἶναι σημεῖον θριάμβου·|| عثمانی — رایت ظفر **ραγέτι ζαφὲρ-άγέτι ὀσμανί,** ἡ νικηφόρος ὀθωμανικὴ σημαία· § θαῦμα.

ایت T. **ἰτ** [λ. ἀρχ. βλ. کوپك] ὄν. κύων : یاوروسی — κυνάριον. || دیرلکی — συμβίωσις κυνός, ἤτοι διηνεκεῖς διαπληκτισμοί, ἔριδες·|| سوروسی — πλῆθος οὐτιδανῶν·|| درنکی — **ἰτ τερνεγί,** ὁμήγυρις, συνάθροισις θορυβώδης·|| — اوغلی — σκύλε, υἱὲ σκύλου [ὕβρις]· || اوزومی — φυτολάκκα ἢ κρότων ὁ βαφικὸς [φυτ.]· || — بورونی κυνόσβατον [φυτ.]·|| خیاری — κολοκυνθίς, ἀγριοκολοκυνθιά· || بالغی — σκυλόψαρον.

ایتاء A. **ἰτὰ** [ρζ. اتیان] ρ. ἀφ. τὸ κομίζειν, τὸ προσφέρειν : زکات ی — τὸ προσφέρειν ἐλεημοσύνην.

ایتام A. **ἐïτὰμ** [πλθ. τοῦ یتیم **γετὶμ**] ὄν. ὀρφανὰ [ἐκ πατρός]: بکای — سالب آرامدر ὁ θρῆνος τῶν ὀρφανῶν ἀφαιρεῖ τὴν ἡσυχίαν· || صندیغی — ταμεῖον ὀρφανικῶν περιουσιῶν.

ایتامخانه Π. **ἐïταμ-χανέ,** ὄν. ὀρφανοτροφεῖον.

ایتدیرمك T. **ἐτ-τιρ-μέκ,** ρμ. διαμ. βάλλω ἢ ἀναγκάζω τινὰ νὰ κάμῃ τι [δοτ. αἰτ.]: کندیسنی ادمله مدح ایتدیرر ἀναγκάζει τοὺς ἀνθρώπους νὰ τὸν ἐπαινῶσι, φέρεται οὕτως ὥστε κτλ. || — دعا βάλλω νὰ εὐχηθῶσι.

ایتدیرمك T. **ἰτ-τιρ-μέκ,** ρμ. διαμ. βάλλω τινὰ νὰ ὠθήσῃ [δοτ. αἰτ.].

ایتشمك T. **ἰτ-ισ-μέκ,** ρμ. ἀλλ. ὠθεῖν ἀλλήλους, συγκρούεσθαι μετά τινος, διαπληκτίζεσθαι, ἀντιφέρεσθαι [τῇ ایله].

ائتکال A. **ἰτικιάλ** [ρζ. اکل] ρημ. ἀφ. διάβρωσις [χημ. ἰατρ.].

ائتلاف ἢ ایتلاف [ρζ. الف, βλ. الفت] ρ. ἀφ. σχέσις, ἐξοικείωσις, ἕξις, συναναστροφή, ἁρμονία, συνδιαλλαγή, συνεννόησις· ἀντίθ. اختلاف [τῇ ایله]: تصورات شاعرانه ایله ی — واردر ἔχει ἐξοικείωσιν, ἤτοι εἶναι ἐξῳκειωμένος πρὸς τὰς ποιητικὰς ἰδέας·|| سی — κακὴ ἕξις· || بینلرنده‌کی اختلاف مبدل — اولدی ἡ μεταξὺ αὐτῶν διαφωνία μετεβλήθη **[μυπεττέλι ἰτιλὰφ]** εἰς ἁρμονίαν, συνεννόησιν. ‖ Ρμ. σχετίζομαι, συναναστρέφομαι, ἐξοικειοῦμαι, ἐθίζομαι, συνδιαλλάττομαι, συνεννοοῦμαι [τῇ ایله] : اصحاب فضل ایله — اعلی δέον νὰ συναναστρέφηταί τις μετὰ τῶν ἐχόντων ἀρετάς· § πλθ. ائتلافات.

ائتلافجویانه Π. **ἰτιλὰφ-ὀζουγιανέ,** ἐπθ. συμβιβαστικός: — تمایلات τάσεις συμβιβαστικαί· § ἐπρ. συμβιβαστικῶς.

ائتلافکارانه Π. **ἰτιλὰφ-κιαρανέ,** ἐπθ. συμβιβαστικός: — افکار ἰδέαι, φρονήματα συμβιβαστικά· § ἐπρ. συμβιβαστικῶς.

ائتلافی A. **ἰτιλαφ-ί,** ἐπθ. συμβιβαστικός, συνδιαλλακτικός· § θ. ائتلافیه : مساعی — προσπάθειαι συνδιαλλακτικαί.

آیتلامق T. **άïτλαμάκ,** βλ. آیرتلامق.

ایتلك T. **ἰτ-λίκ,** ἀφ. ἰδιότης κυνός, κακοήθεια, ἀχρειότης.

ایتلمك T. **ἰτ-ιλ-μέκ,** [ἐκ τοῦ ایتمك ὠθῶ] ρμ. πθ. ὠθοῦμαι ὑπό τινος.

آیتلی T. **άγετ-λί,** ἐπθ. ὁ φέρων ἐδάφιον Κορανίου· § χρυσοῦν μετάλλιον φέρον ἐδάφιον Κορανίου ἀναγεγραμμένον.

آیتمق T. **άïτ-μὰκ** ἢ ایتمك **ἐïτ-μέκ** [λ. ἀρχ.] ρμ. μτβ. λέγω· βλ. دیمك.

ایتمك T. **ἐτ-μέκ,** ρμ. μτβ. ποιῶ, πράττω, τελῶ, κατασκευάζω [αἰτ.]: بنانك اوستنی قبه ایتمیوب تخته اورتی ایتدیلر τὸ ἐπάνω τῆς οἰκοδομῆς δὲν κατεσκεύασαν θόλον, ἀλλὰ στέγην ξυλίνην κατεσκεύασαν·|| نه ایتدی ایسه انی بولدی ὅ,τι ἐποίησεν, ἐκεῖνο εὗρε· || ایتمه بولمه دنیاسی κόσμος τοῦ μὴ ποίει, νὰ μὴ εὕρῃς· || نه ایدر ایسه ایدر انی بولدیرر ὅ,τι κάμῃ κάμει, θὰ βάλῃ νὰ τὸν εὕρωσι· || دلکو پوستندن کورك ایدرلر ἐκ τοῦ δέρματος τῆς ἀλώπεκος κατασκευάζουσι μηλωτήν· || ایکی ایله ایکی درت ایدر δύο καὶ δύο [ποιοῦσι] ἀποτελοῦσι τέσσαρα· || آرشونی بر التون ایدر ὁ πῆχύς του κάμνει [ἀξίζει] μίαν λίραν· || [δοτ. αἰτ.] نه ایتدی ایسه بکا ایتدی ὅ,τι ἐποίησεν, ἐμοὶ ἐποίησε· § συντιθέμενον μετὰ ρηματικοῦ ἀφῃρημένου ἢ μετοχῆς, ἰδίᾳ ἀραβικῶν, σχηματίζει σύνθετα ρήματα : — اخذ λῆψιν ποιοῦμαι, λαμβάνω·|| — بحث λόγον ποιοῦμαι, πραγματεύομαι· || — پازارلق συμφωνίαν ποιοῦμαι, συμφωνῶ, συμβάλλομαι· || — غائب ἀπώλειαν ποιοῦμαι, ἀπολλύω, χάνω·|| — داخل εἰσάγω·|| — مجبور ἀναγκάζω· || βλ. ایلك ، قیلمق καὶ بیورمق.

ایتمك T. **ἰτ-μέκ,** ρμ. μτβ. ὠθῶ, σπρώχνω [αἰτ.]: بنی ایتدی μὲ ὤθησε· || نه ایتیورسین τί ὠθεῖς; || یکدیکرینی ایتیورلر ὠθοῦσιν ἀλλήλους· || ایتیویرمك **ἰτί-βερμὲκ** [σύνθετον ἐκ τοῦ ایتمك καὶ ویرمك] ὠθῶ ἀμέσως, πάραυτα.

ایتی T. **ἰτί,** ἐπθ. ὀξύς, κοπτερός, ἀπότομος, τραχύς: سوز — λόγος ἀπότομος·|| آدم — ἄνθρωπος τραχύς, ἀπότομος·|| قلیج — ξίφος ὀξύ· βλ. ایتیك καὶ ایتمك.

ایتیجی T. **ἰτι-ὀζί** [ἐκ τοῦ ایتمك ὠθῶ] ἐπθ. ὁ ἀπωθῶν· ἀντίθ. چکیجی ὁ ἕλκων.

ایتیش T. **ἰτ-ὶς** [ἐκ τοῦ ایتمك ὠθῶ] ρμ. ἀφ. ὤθησις, σπρώξιμον.

ایتیك T. **ἰτί-κ,** ταὐτὸ τῷ ایتی, βλ.

ایتیلمك T. **ἰτι-λμέκ,** ρμ. πθ. καὶ ایتیمك **ἰτιμέκ,** οὐδ. ὀξύνομαι, ἀκονίζομαι.

ایتیله‌مك ἢ ایتیلمك T. **ἰτι-λεμὲκ** [λ. ἀρχ.] ρμ. μτβ. ὀξύνω, ἀκονίζω [αἰτ.].

ایتیویرمك T. **ἰτί-βερμέκ,** βλ. ایتمك ὠθῶ.

ایثار A. **ἰσὰρ** [ρζ. وثر] ρ. ἀφ. τὸ ἐπιδαψιλεύειν, ἐπιδαψίλευσις, ἀφειδία : — اموال ἀφειδία περιουσίας·|| نقود — ἐπιδαψίλευσις χρημάτων·|| جان — ἀφειδία ζωῆς·|| اجدادمز یالکز — مال دکل — جانده دخی کندیلرندن اول کچن اقوامه تفوق ایتمشلردر οἱ πρόγονοι ἡμῶν ὑπερέβησαν τοὺς πρὸ αὐτῶν λαοὺς οὐ μόνον ἐν τῇ ἀφειδίᾳ τῆς περιουσίας αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ τῆς ζωῆς· § [σπν]. ἐκλογή, αἵρεσις, προτίμησις: — آخرت ἐκλογὴ τοῦ μέλλοντος βίου. ‖ Ρμ. ἐπιδαψιλεύω, δίδω ἀφειδῶς [αἰτ.].

ایجاب A. **ἰὀζὰπ** [ρζ. وجب, βλ. وجوب] ρ. ἀφ. ἀνάγκη, ἀπαίτησις: حال — ἡ ἀπαίτησις τῶν περιστάσεων· || حاله کوره — κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῶν περιστάσεων· || مصلحت — ἡ ἀπαίτησις τοῦ πράγματος, τῆς ὑποθέσεως·|| ی — اجرای ἡ ἐνέργεια τῆς ἀπαιτήσεως αὐτοῦ, δηλ. τοῦ πράγματος, τῆς ὑποθέσεως, ἡ ἐνέργεια τῶν δεόντων· § [νομ.] πρότασις πρὸς συνομολόγησιν συναλλαγῆς : — و قبول ایله بیع منعقد اولور ἡ πώλησις συνομολογεῖται διὰ τῆς προτάσεως καὶ τῆς παραδοχῆς. ‖ Ρμ. 1] μτβ. ἀπαιτῶ, συνεπάγω, καθιστῶ ἀναγκαῖον [αἰτ.] : قابك قیرلسی ایچنده‌کی صویك دوکلسنی — ایدر ἡ θραῦσις τοῦ δοχείου συνεπάγει τὴν ρεῦσιν τοῦ ἐν αὐτῷ ὕδατος· 2] οὐδ. ἀπαιτεῖται, εἶναι ἀνάγκη: قاب قیرلنجه ایچنده‌کی صویك دوکلسی — ایدر τοῦ δοχείου θραυσθέντος, εἶναι ἀνάγκη νὰ χυθῇ τὸ ἐν αὐτῷ ὕδωρ·|| ایدری — ἀπαιτεῖται; εἶναι ἀνάγκη; || ایتمز — δὲν ἀπαιτεῖται· § πλθ. ایجابات.

ایجاب کرده Π. **ἰὀζαπ-κερτέ,** ἐπθ. προξενηθείς, ἀπαιτηθείς.

ایجابی A. **ἰὀζαπ-ί,** ἐπθ. ὁ ἀπαιτούμενος· § θ. ایجابیه : مصارف — τὰ ἀπαιτούμενα ἔξοδα· § καταφατικός· βλ. موجب.

ايجانبجه | Τ. **ἰδζαπ-ἀνδζα** [ايجاب, ἀντων. ى καὶ μόρ. جه] ἐπρ. συνῳδά, ὡς ἀπαιτεῖ: — منافع ذاتيه‌سى ὡς ἀπαιτοῦσι τὰ ἀτομικὰ αὐτοῦ συμφέροντα· § βλ. καὶ اقتضاسنجه.

ايجاد | Α. **ἰδζάτ** [ρζ. وجد, βλ. وجود] ρ. ἀφ. δημιουργία: كائنات — δημιουργία τῶν ὄντων· ‖ — عالم ὁ κόσμος τῆς δημιουργίας, ὁ δημιουργηθείς. ▌Ρμ. δημιουργῶ [αἰτ.]: جناب حق — كائناتى يوقدن — ايتدى ὁ Θεὸς ἐκ τοῦ μὴ ὄντος ἐδημιούργησε τὰ ὄντα [τὸ πᾶν]·§ἐπινόησις, ἐφεύρεσις:—نو **νὲβ ἰδζάτ**,ἐπθ.ὁ νέας ἐφευρέσεως[πρᾶγμα, ὅπλον κτλ.] ▌Ρμ. ἐπινοῶ, ἐφευρίσκω [αἰτ.]: غوتنبرغ طباعتى اون بشنجى عصرده — ايلدى τὴν τυπογραφίαν ἐφεῦρεν ὁ Γούτεμβεργ τὸν ΙΕ΄αἰῶνα.

ايجادكرده | Π. **ἰδζατ-κερτέ**, ἐπθ. ἐπινοηθείς, ἐφευρεθείς: غوتنبرغك — سى اولان صنعت اك بيوك بر ناشر معرفتدر ἡ ὑπὸ τοῦ Γούτεμβεργ ἐπινοηθεῖσα τέχνη εἶναι τὸ μεγαλείτερον μέσον τῆς διαδόσεως τῶν γραμμάτων.

ايجار | Α. **ἰδζάρ** [ρζ. اجر] ρ. ἀφ. ἐκμίσθωσις, τὸ διδεῖν ὑπ'ἐνοίκιον, ἐκναύλωσις [ἐπὶ πλοίου]: خانه — ἐκμίσθωσις οἰκίας·‖ — عقار ἐκμίσθωσις προσοδοφόρου κτήματος·‖ مدت — διάρκεια ἐκμισθώσεως· ‖ عقار موقوفك متولى طرفندن — ى ἐκμίσθωσις βακουφικοῦ κτήματος ὑπὸ τοῦ ἐπιστάτου [**μουτεβελλῆ**]·§ μίσθωμα, ἐνοίκιον: خانه — ى ἐνοίκιον οἰκίας· ‖ دكان — ى ἐνοίκιον καταστήματος·‖ مقاوله‌نامه‌سى — ἐνοικιαστήριον, συμβόλαιον ἐκμισθώσεως. ▌Ρμ. ἐκμισθῶ, δίδω ὑπ'ἐνοίκιον, ἐκναυλῶ πλοῖον [αἰτ.]: خانه‌سنى — ايلدى ἐξεμίσθωσε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ.

ايجاز | Α. **ἰδζάζ** [ρζ. وجز] ρ. ἀφ. συντομία, βραχυλογία, λακωνισμός: كلام — συντομία λόγου, βραχυλογία· ‖ مخل — **ἰδζάζι μυχίλλ**, συντομία παραβλάπτουσα τὸ σκοπούμενον, ἤτοι μὴ ἐκφράζουσα αὐτὸ ἐναργῶς· ἀντιθ. اطناب ممل **ιτνάπι μυμίλλ**, μακρηγορία ὀχληρά· ‖ على طريق ال — ἢ —, طريقيله **ἀλὰ ταρίκη-λ-ἰδζάζ**, ἢ — على وجه ال **ἀλὰ βέδζχι-λ-ἰδζάζ**,ἐν βραχυλογίᾳ,λακωνικῶς[βλ.καὶ ايجازاً]. ▌Ρμ.συντέμνω τὸν λόγον[αἰτ.]·‖βλ.καὶ مساوات.

ايجازاً | Α. **ἰδζάζ-εν**,ἐπρ. βραχυλογικῶς, λακωνικῶς· βλ. καὶ ايجاز.

ايجاع | Α. **ἰδζὰ** [ρζ. وجع] ρ.ἀφ. τὸ προξενεῖν πόνον, τὸ ποιεῖν μέλος τι πονεῖν: كتف — τὸ προξενεῖν πόνον εἰς τὸν ὦμον,τὸ ποιεῖν τὸν ὦμον πονεῖν.

ايچ | Τ. **ἴτς**, ὀν. τὸ ἐσωτερικόν, τὸ ἐντός, τὸ μέσον, πυρήν,οὐσία, κοιλία, στόμαχος, καρδία,ἐντόσθια,σπλάγχνα,συνείδησις,νοῦς: اوك — ى τὸ ἐσωτερικὸν τῆς οἰκίας [**ἐβίν**]· ‖ اوك — نى كوردم εἶδον τὸ ἐσωτερικὸν [**ἰτσινὶ**] τῆς οἰκίας· ‖ اوك — نه كيردم εἰσῆλθον ἐντὸς [**ἰτσινὲ**] τῆς οἰκίας· ‖ آغاسى — ὑπηρέτης τοῦ ἐσωτερικοῦ, ἤτοι τοῦ γυναικωνίτου, εὐνοῦχος· ‖ — طونى ἐσώβρακον [περισκελὶς τοῦ ἐσωτερικοῦ]·‖ ياغى — στέαρ, ἄλειμμα [πάχος τῶν ἐντοσθίων]· باغلامق — πιάνω πάχος, παχύνομαι·‖ كوملكى — μυστικοσύμβουλος [κ.λ. ὑποκάμισον ἐσωτερικόν]· ‖ آغريسى — πόνος τῶν ἐντοσθίων, κωλικόπονος, εἰλεός·‖ بادم — ى ὁ πυρὴν [τὸ ἐντὸς] τοῦ ἀμυγδάλου·‖ اكمك — ى τὸ ἐντὸς τοῦ ἄρτου, ψίξ,κ. ψίχα· ‖ قاون — ى τὸ ἐντός,ἤτοι τὸ κρέας τοῦ πέπονος· § بايليور — م λιγόνει ἡ καρδία μου [**ἰτσίμ**],λειποθυμῶ ἐκ τῆς πείνης·‖ بولانيور — م ἡ قالقيور — م ἀνακατόνεται ἡ καρδία μου, μ' ἔρχεται ἔμετος·‖ صيقيليور — م ἡ καρδία μου σφίγγει,στενοχωροῦμαι· ‖ چكيور — نى ἀναστενάζει·‖ طوغدى — مه ἐγεννήθη ἐν τῇ διανοίᾳ μου[**ἰτσιμὲ**], ἐνεπνεύσθην·‖ مدن — **ἰτσιμτὲν**, ἐνδομύχως [ἀπὸ μέσα μου]· ‖ صيغميور — نه — ى πνεῦμα ἀνήσυχον, δεικίνητος [ἡ καρδία του δὲν χωρεῖ ἐντὸς αὐτοῦ]· § [ἐπθ.] ἐσωτερικός: يوز — ἐσωτερικὴ ὄψις τῶν πραγμάτων ἢ τῶν προσώπων, πραγματικότης· ‖ كويكى — ἐσωτερικὸς γαμβρός, ἤτοι γαμβρὸς ἐγκαθιστάμενος ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πενθεροῦ [βλ. حاللوجه]· ‖ قابوق — φλοιός· ‖ — اوطه ἀναπαυτήριον [δωμάτιον ἐσωτερικόν]· ‖ قلعه — πύργωμα, χαράκωμα, ἀκρόπολις·§ μετὰ τῶν προθέσεων ده **ἐν**, دن **ἐκ**, ἐπέχει θέσιν προθέσεως ἢ ἐπιρρήματος: اوك — نده‌در εἶναι ἐντὸς [**ἰτσινὲτὲ**] τῆς οἰκίας· ‖ بش كون — نده ἐντὸς πέντε ἡμερῶν·‖ مملكت — نده ἐντὸς τῆς χώρας· ‖ اوك — ندن چيقماز δὲν ἐξέρχεται ἐκ τῆς οἰκίας [**ἐβὶν ἰτσινὶτέν**, ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὸ σπῆτι]· ‖ چايرلرك — ندن كچمك διέρχομαι ἔνδοθεν ἢ διὰ μέσου τῶν λειβαδίων· ‖ — ه — **ἴτς ἰτσέ**, ἢ — دن — **ἰτσὶτὲν ἴτς**, μέσα μέσα,ὅλως διόλου ἐντός, ἐν τῷ κέντρῳ· βλ. ايچين.

ايچرمك | Τ. **ἰτσιρμέκ**, βλ. ايچيرمك.

ايچرو | ἢ ايچرى Τ. **ἰτσ-ερί**, ὀν. τὸ ἐντός, τὸ ἐσωτερικόν: بشقه طيشاروسى بشقه — سى ἄλλο τὸ ἐσωτερικὸν αὐτοῦ καὶ ἄλλο τὸ ἐξωτε-

τικόν του, διπρόσωπος· § [ἐπθ.] ἐσωτερικός: داڭره — τὸ ἐσωτερικὸν τμῆμα, διαμέρισμα· § [ἐπρ.] ἐντός: دهدر — **ἰτσερὶτέ-ἰιρ** εἶναι ἐντός· ‖ دن — **ἰτσερὶτὲν** ἔνδοθεν [ἀπὸ μέσα]· ‖ — كيردى εἰσῆλθεν ἐντός· ‖ قپودن — آياق باصمام δὲν πατῶ τὸν πόδα ἔνδοθεν τῆς θύρας· ‖ بيورك — ὁρίσατε ἐντός, εἰσέλθετε· ‖ الق — λαμβάνω ἐντός, δέχεται ὁ στόμαχος, παραδέχομαι.

ايچره | Τ. **ἰτσ-ρέ**, προθ. ἐντός· ταὐτὸ τῷ ايچرو, βλ.

ايچقرمق | Τ.**ἰτσκηρμάκ**, ايچقريق **ἰτσκηρήκ**, βλ.ايچقرمق , ايچقريق , ἢ هيچقرمق.

ايچق | Τ. **ἰτσκή**, ὀν. ἐργαλεῖον ξυλουργοῦ.

ايچكى | Τ. **ἰτσ-κί** [ἐκ τοῦ ايچمك] ὀν. ποτὸν πνευματῶδες ὡς οἶνος, ρακὴ κτλ.: ايچن ايكى كره سرخوش اولور — ويره‌سى‌يه ὁ πίνων ποτὸν ἐπὶ πιστώσει δὶς μεθύει [πρμ.].

ايچكيجى | Τ. **ἰτσκι-δζί**, ὀν. πότης, φιλοπότης·§πωλητὴς ποτῶν.

ايچلك | Τ. **ἰτσ-λίκ**, ἐπθ. ἐσωτερικός, γνήσιος.

ايچلمك | Τ. **ἰτσ-ιλ-μέκ**, ρμ. πθ. πίνομαι: طولو لر ايچلوب پيانه‌لر بوشالديلور ἐπόθησαν τὰ πλήρη [**τολοῦ**] ποτήρια καὶ ἐκενώθησαν αἱ φιάλαι, ἐγένοντο σπονδαὶ καὶ ὅρκια.

ايچلى | Τ.**ἰτσ-λί**, ἐπθ. ὁ ἔχων ἐσωτερικόν, ἤτοι οὐσίαν, μυελόν· § ὁ ἔχων καρδίαν συμπαθητικήν· § μνησίκακος : طيشلى — ὁ ἔχων στενὰς σχέσεις.

ايچم | Τ.**ἰτσίμ**, ايچملى **ἰτσιμλί**,βλ. ايچيم, ايچيملى.

ايچمك | Τ.**ἰτσ-μέκ** [ἐκ τοῦ ايچ] ρμ.μτβ.πίνω, ροφῶ, ἐκμυζῶ [αἰτ.]: توتون — πίνω καπνόν, καπνίζω·‖ شراب — πίνω οἶνον·‖ صو — πίνω ὕδωρ·‖ طوپراق صويى ايچدى ἡ γῆ ἔπιε τὸ ὕδωρ· ‖ آند — ὁρκίζομαι.

ايچيرمك | Τ. **ἰτσ-ιρ-μέκ**, ρμ. μτβ. ποτίζω, δίδω τινὶ νὰ πίῃ τι [δοτ. αἰτ.]: شراب — برينه ποτίζω τινὰ οἶνον, μεθύω·§ κάμνω ν' ἀπορροφήσῃ τι: صويى خموره ايچروب يومشاتمق μαλάσσω τὴν ζύμην ποτίζων αὐτὴν τὸ ὕδωρ·§ κάμνω τὸ δέρμα ν' ἀπορροφήσῃ ἀλοιφήν,ἔλαιον.

ايچيم | Τ. **ἰτσ-ίμ**, [ايچمك] ρ. ἀφ. ρόφησις, πόσις, γεῦσις ποτοῦ,καπνοῦ: — ى خوش توتون καπνὸς οὗ ἡ πόσις εὐάρεστος· § ρόφημα, γουλιά, βρόχθος, σπάσις: صو — بر μιὰ γουλιὰ νερό [ὅσον βρόχθον], μτφ. ὡραῖόν τι : حوض ايچنده او سيم تن نسوان هر برى بر — صو ايدى همان ἐντὸς τῆς δεξαμενῆς ἐκεῖναι αἱ ἀργυρόσωμοι [**σιμ-τὲν**] γυναῖκες ἦσαν ἑκάστη ὡς μία σπάσις ὕδατος [ὡραία].

ايچيملى | Τ. **ἰτσιμ-λί**, ἐπθ. ὁ ἔχων γεῦσίν τινα: خوش — توتون καπνὸς ἔχων καλὴν πόσιν [ἐπὶ καπνοῦ καὶ ποτῶν ἐν γένει].

ايچون | Τ. **ἰτσούν**, πρόθ. διά, ἕνεκα, πρός [συντάσσεται γενικῇ προσωπ. δεικτ. ἀντων. καὶ τῆς كيم κ.λ. ὀνομ. λοιπῶν ἀντων.καὶ ὀνομάτων]: بونك — διὰ τοῦτο· ‖ سنك — διὰ σέ, ἕνεκα σοῦ ‖ نه — **νὲ ἰτσὸν** ἢ نيچون **νίτσὸν**, διατί, τίνος ἕνεκεν;‖ الله — δι' ἀγάπην τοῦ Θεοῦ· ‖ تسكين اشتياق — πρὸς κατεύνασιν τοῦ πόθου· ‖ خاطر — πρὸς χάριν· § [μετ'ἀπαρ.] ἵνα, ὅπως: اكلنمك — كيتدك μετέβημεν ὅπως διασκεδάσωμεν, πρὸς τὸ διασκεδάσαι· § [μετὰ συνθ. ἀναφ. μετοχῆς] διότι: خسته اولديغى — كلەمدى δὲν ἠδυνήθη νὰ ἔλθῃ διότι ἦτο ἀσθενής· § προηγουμένων καταληκτ. ἀντωνυμιῶν, γράφεται چون: والدەسى ايچون والدەسيچون ἀντὶ **βαλιτεσὶ ἰτσούν**, διὰ τὴν μητέρα του.

ايچين | Τ. **ἰτσ-ίν**, ἐπρ. ἐσωτερικῶς, ἐνδομύχως: آغلامق — — κλαίω ἐνδομύχως, κρυφίως·‖ كولمك — — γελῶ ἐνδομύχως· βλ. ايچ.

ايحاء | Α. **ἰχὰ** [ρζ. وحى] ρ. ἀφ. ἀποκάλυψις, ἔμπνευσις· βλ. الهام.

ايحاش | Α. **ἰχὰς** [ρζ. وحش, βλ. وحشت] ρ. ἀφ. πτόησις· συνηθέστ. توحيش βλ.

ايخ | Τ. **ἦχ**, ἐπφ. ἐν χρήσει ὅταν θέλωσι νὰ κάμωσι τὴν κάμηλον νὰ γονατίσῃ.

ايخلامق | Τ. **ἦχ-λαμάκ**, ἢ ايخلاتمق **ἦχ-λατμάκ**, ρμ. μτβ. κάμνω τὴν κάμηλον νὰ γονατίσῃ κράζων ايخ **ἦχ** [αἰτ.].

آيد | Τ. **ἀΐτ**, καὶ قره آيد **καρὰ ἀΐτ**, ὀν. μέλαν σκόροδον,ἤτοι πεντάφυλλον[φυτ.].

ايد | Τ. **ἦτ**, ὀν. ὀσμή, αἰθάλη, καπνός : — آغاجى ἀλόη ἢ ἄλλο εὐῶδες ξύλον·βλ. عود.

ايد | Α. **ἐγέτ** [ρζ. ايد] ἐπθ. ἰσχυρός, κραταιός: سيد — κύριος [ἄρχων] κραταιός· ‖ βλ. تأييد , تأيد.

ايد | Α. **ἔγετε**, ρημ. ἐνισχύοι, ἐνισχύσαι, εἴθε νὰ ἐνισχύσῃ: الله ملكه — **ἔγετάλλαχδ μίλκηχὸ**,ἐνισχύοι ὁ Θεὸς τὸ κράτος του!

γος ὑμῶν· || كلامك لسان اوزره سهولت ايله جريان — ى — τὸ νὰ ῥέῃ **[ὄζερεγιὰν ἐτιόι]** ὁ λόγος μετ' εὐκολίας ἐπὶ τῆς γλώσσης.

آيدين } T. **ἀϊ-τὶν** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ آى σελήνη καὶ τοῦ تون]ἐπθ.ὁ φωτιζόμενος ὑπὸ τῆς σελήνης [νύξ],φωτεινός,λάμπων: — **كوزكز γκιοζὸνδζ ἀϊτήν,** ὁ ὀφθαλμός σας φωτεινὸς ἔστω,φῶς εἰς τὰ μάτιάσας, καλῶς τὸν ἐδέχθητε[τὸν ἀναμενόμενον οἰκεῖον],σᾶς συγχαίρω· §φῶς,λάμψις: ى — آى **φῶς** τῆς σελήνης· § ὄν. κ. Ἀϊδίνιον [Ἡλιούπολις]·|| βλ. آى .

آيدينلامق } T. **ἀϊτὴν-λαμὰκ** ἢ آيدينلاغق **ἀϊτὴν-λανμάκ,**ρμ.μσ. γίνομαι φωτεινός, φέγγω: اورتدلق آيدينلاغش **ἔφεξε,** ἐξημέρωσε·§ μτφ. γίνομαι δῆλος,σαφής, ἐπεξηγοῦμαι.

آيدينلق } T. **ἀϊτὴν-λήκ,** ὄν. φῶς τῆς σελήνης, σεληνόφως : ى — آى τὸ φῶς τῆς σελήνης· § φεγγίτης, ἤτοι ἄνοιγμα ἐν τῇ στέγῃ,δι' οὗ μεταδίδεται φῶς εἴς τι σκοτεινὸν μέρος οἰκίας.

ايذاء } A. **ἰζὰ** [ῥζ. اذاء] ῥ. ἀφ. κακοποίησις· || Ρμ. κακοποιῶ [αἰτ.] : ال اطفا — ى معلمين جهله ايدن οἱ ἀμαθεῖς διδάσκαλοι οἱ κακοποιοῦντες τοὺς παῖδας.

ايذان } A. **ἰζὰν** [ῥζ. اذن] ῥ. ἀφ. γνωστοποίησις: كيفيت — γνωστοποίησις τοῦ πράγματος· || ى — حلول وقت صلاتك اذان ايله γνωστοποίησις τῆς ἐλεύσεως τῆς ὥρας τῆς προσευχῆς διὰ τῆς προσκλήσεως [βλ. اذان].

ايار } T. **ἐγέρ,** ὄν. σάγμα· βλ. اكر .

ايار } T. **ἒρ,** ὄν. ἀνήρ· βλ. ار .

ايار } T. **ἤρ,** ὄν. ᾄσμα· [λ. ἀρχ. βλ. ايرلامق].

ايراث } A. **ἰρὰς** [ῥζ. ورث ' βλ. وراثت ' ارث] ῥ. ἀφ. τὸ ἀφίνειν κληρονομίαν [ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ σπάνιον]· § τὸ προξενεῖν [ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐπὶ κακοῦ, ὡς ζημίας κτλ.]: — مضرت τὸ προξενεῖν βλάβην· || خسار — τὸ προξενεῖν ζημίαν· || فتور — τὸ προξενεῖν ἀπογοήτευσιν·|| كدر — τὸ προξενεῖν θλῖψιν· || ملال — τὸ προξενεῖν ἀνίαν· || Ρμ. اكمك — خلل , ἢ اكمك خلل βλάπτω,προσβάλλω,διαταράττω[δοτ.]: ايدر — منافعه خلل بو حال τοῦτο βλάπτει τὰ συμφέροντα αὐτοῦ.

ايداع } A. **ἰτὰ** [ῥζ. ودع ,βλ. وداع] ῥ.ἀφ.παρακατάθεσις,διαπίστευσις [νομ.].|| Ρμ.παρακαταθέτω,διαπιστεύομαί τι [δοτ. αἰτ.]: وديعة ايتدم — مالی سكا شو پرهكاتهدهٔ σοι τοῦτο τὸ πρᾶγμα ὡς παρακαταθήκην· || اولنان — محلده پر τὸ πρᾶγμα τὸ διαπιστευθὲν ἔν τινι μέρει ἐκεῖ πάλιν παραδίδοται· || اولنان شی — حفظ ايچون اجرا πρᾶγμα παρακατατεθὲν πρὸς φύλαξιν ἐπὶ μισθώματι.

ايدلى } T. **ἠ-λή,** ἐπθ. ὁ ἔχων ὀσμήν τινα, εὐωδίαν, εὐώδης : يغ — ἔλαιον εὐῶδες, ροδέλαιον.

ايدلمك } T. **ἰτιλμὲκ** [ἐκ τοῦ ايتمك ποιῶ] ρμ. πθ. ποιοῦμαι· σχηματίζει σύνθετα παθητικὰ ῥήματα, ὡς: — احسان εὐεργετεῖσθαι· || — اتهام κατηγορεῖσθαι· || — اعلام κακοποιεῖσθαι, ἀποφασίζεσθαι· ||— غيرت γίνεσθαι [καταβάλλεσθαι] προσπάθειαν: غيرت ايدلهجكدر θὰ καταβληθῇ προσπάθεια· || βλ. καὶ ايتمك .

ايدم } T. **ἰτὶμ** [παρατατικὸς τοῦ συνδετικοῦ م ἶμ εἰμί] ἤμην· βλ. م .

ايدنمك } T.**ἰτινμὲκ** [ἐκ τοῦ ايتمك ποιῶ] ρμ. μσ.ποιῶ δι'ἐμαυτόν,προμηθεύομαί τι, ἀποκτῶ: — عادت ايتمك ποιοῦμαι ἕξιν, συνήθειαν· || — خوی ἀποκτῶ ἕξιν· || — مال ἀποκτῶ περιουσίαν· || —كتاب προμηθεύομαι, ἀποκτῶ βιβλίον· || ايدنمك پارهلر چوق پك πολλὰ χρήματα ἀπέκτησε·|| — ليمان پر محيط ساحلنده ἀποκτῶ λιμένα ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ ὠκεανοῦ.

ايدوك } T. **ἰτὸκ,** μτχ. τοῦ συνδετικοῦ م ἶμ εἰμί, ἐν χρήσει μετὰ τῶν καταληκτικῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν, ἤτοι : ايدوكم **ἰτὸγίμ,**ὅ,τι εἶμαι· ايدوكك **ἰτὸγίν,**ὅ,τι εἶσαι· ايدوكى **ἰτὸγί,** ὅ,τι εἶναι· ايدوكز **ἰτὸγιμίζ,** ὅ,τι εἴμεθα· ايدوككز **ἰτὸγινίζ,** ὅ,τι εἶσθε· ايدوكلرى **ἰτὸκλερί,** ὅ,τι εἶναι· βλ. م .

ايدى } A. **ἐϊτὶ** [πλθ. τοῦ يد **γὲτ**] ὄν. χεῖρες· §ϐ' πλθ. ايدى **ἐγγατί**[συνηθέστερος].

ايدیجى } T. **ἐτιτζὶ** [ἐκ τοῦ ايتمك ποιῶ]ἐπθ. ὁ ποιῶν: — مدح ὁ ἔπαινον ποιῶν, ὁ ἐπαινῶν· || — ذم ὁ ψόγον ποιῶν, ὁ ψέγων.

ايديش } T. **ἐτὶς** [ἐκ τοῦ ايتمك ποιῶ] ῥ. ἀφ. τὸ ποιεῖν: مدح — ى **μὲτς ἐτιόιμίζ,** τὸ νὰ ἐπαινῶμεν ἡμεῖς, ὁ ἔπαινος ἡμῶν· || ذم — كز **ζὲμμ ἐτιόινίζ,**τὸ νὰ ψέγητε ὑμεῖς, ὁ ψόγος ὑμῶν·

ايراد } A. **ἰρὰτ** [ῥζ. ورد , βλ. ورود] ῥ. ἀφ. τὸ φέρειν, τὸ προσάγειν,τὸ ἀπαγγέλλειν, προσαγωγή, ἀπαγγελία·|| Ρμ. [αἰτ.]: مثال — ايتمك φέρω παράδειγμα· || نطق — ايتمك ' مقال ἀπαγγέλλω λόγον, ἀγόρευσιν· || دلائل — ادله ' اثبات ايتمك προσάγω ἀποδείξεις· || شواهد — προσαγωγὴ μαρτύρων· § εἰσόδημα: مصرف — و εἰσόδημα καὶ δαπάνη·||و مصرف وجهله — διὰ συμψηφισμοῦ τῆς δαπάνης πρὸς τὸ ἔσοδον·|| صاحب — ὁ ἔχων εἰσοδήματα, κτημάτιας·|| باب — ى بر قاچ ايله خانه τὸ εἰσόδημά του σύγκειται ἔκ τινων οἰκιῶν καὶ ἐξ ἑνὸς δύο καταστημάτων·|| مشدر مصرفى — ينه ايديرمسه ἐξοδεύσε τὰς δαπάνας του πρὸς τὰ εἰσοδήματά του.

ايراط } A. **ἰρὰτ** [ῥζ. ورط , βλ. ورطه] ῥ. ἀφ. τὸ ῥίπτειν εἰς βάραθρον: عدو — τὸ ῥίπτειν τὸν ἐχθρὸν εἰς βάραθρον.

ايراغ } T. **ἰράγ,** ἢ

ايراق } T.**ἰράκ,** ἐπθ. μεμακρυσμένος [ἀντίθ. كيديلهجك پر پك — در : ياقين] ὁ τόπος εἰς ὃν θὰ μεταβῶμεν εἶναι πολὺ μεμακρυσμένος· § ἐπρ. μακράν [τῆ دن] : — بورادن μακρὰν ἐντεῦθεν·||—اوستمزدن μακρὰν ἀφ' ἡμῶν [ὁ Θεὸς φυλάξοι!]·||اولور — اولان كوكلدن ده كوزدن ὁ ὢν μακρὰν τῶν ὀφθαλμῶν εἶναι μακρὰν καὶ τῆς καρδίας, μάτια ποῦ δὲν θωροῦνται γρήγορα λησμονοῦνται [πρμ.]·|| συνηθέστ. اوزاق .

ايراقلاشديرمق } T. **ἰρακ-λαὸτηρμάκ,**ρμ. μτϐ.ἀπομακρύνω τινὰ ἢ τι ἀπό τινος [αἰτ. دن]· συνηθέστ.اوزاقلاشدیرمق.

ايراقلاشمق } T. **ἰρακ-λαὸμάκ,** ἢ ايراقلاغق **ἰρακ-λανμάκ,** ρμ. οὐδ. ἀπομακρύνομαι, ἀφίσταμαι [دن]· συνηθ. اوزاقلاشمق.

ايراقلق } T. **ἰρακ-λήκ,**ἀφ. ἀπόστασις· συνηθέστ. اوزاقلق.

آيران } T. **ἀϊρὰν** [ἐκ τοῦ آيرمق] ὄν. ὀρρός, ὀξύγαλα διαλελυμένον ἐντὸς τοῦ ὕδατος: دليسى — εὐήθης [τρελλὸς δι' ὀξύγαλα].

آيرانلق } T. **ἀϊρὰν-λήκ,** ὄν. σπλήν : — شيشمك ἐξογκοῦται ὁ σπλήν· μτφ. ὀργίζομαι, ἐξάπτομαι, ἐπαίρομαι.

ايران } **ἰράν,** ὄν. κ. Περσία· βλ. عجمستان .

ايرانلى } T. **ἰραν-λή,** ὄν. Πέρσης· βλ. ايرانى καὶ عجم .

ايرانى } Π. **ἰραν-ί,** ὄν. Πέρσης· πλθ. ايرانيان Πέρσαι· § ἐπθ. περσικός· θ. ايرانيه : — دولت τὸ περσικὸν κράτος.

آيرت } T. **ἀϊρτ** ἢ آيرد **ἀϊρτ** [آيرمق] ὄν. διάκρισις, χωρισμός: ايتمك — διακρίνω, χωρίζω, καθαρίζω [αἰτ.]·|| βλ. καὶ آيرتلامق .

ايرتسى } T. **ἐρτε-σί,** βλ. ايرته .

آيرتلاتمق } T. **ἀϊρτ-λατμάκ,** ρμ. διάμ. βάλλω τινὰ νὰ καθαρίσῃ τι, ὡς θρίδακα ἀπὸ τὰ περιττὰ φύλλα, ὄρυζαν ἀπὸ λιθάρια κτλ. [δοτ. αἰτ.]: — پرنجى آشجى يه καθαρίζω τὴν ὄρυζαν διὰ τοῦ μαγείρου.

آيرتلامق } T. **ἀϊρτ-λαμὰκ** καὶ κατὰ παραφθορὰν آيتلامق **ἀϊτ-λαμάκ,**ρμ. μτϐ. καθαρίζω φλοιόν, καθαίρω, βοτανίζω, ξεχορταρίζω, διαλέγω [αἰτ.] : — مارول καθαίρω τὸν θρίδακα ἀπὸ τῶν περιττῶν φύλλων· || [αἰτ. دن]:—پرنجى طاشندن καθαρίζω τὴν ὄρυζαν ἀπὸ τῶν λιθαρίων αὐτῆς.

آيرتلانمق } T. **ἀϊρτ-λανμάκ,** ρμ. πθ. καθαίρομαι, καθαρίζομαι, βοτανίζομαι : آيرتلانمش اوتلرك βοτάνισμα, ξεχορτάρισμα·|| آيرتلانمش κεκαθαρισμένος, ὡς θρίδαξ ἀπὸ περιττῶν φύλλων, ἢ ὄρυζα ἀπὸ λιθαρίων κτλ.

ايرته } T. **ἐρτὲ** [ἐκ τοῦ ايرمك φθάνειν· βλ. καὶ فردا] ὄν.ἡ ἐπιοῦσα,ἡ ἐπαύριον: پازار جمعه — Δευτέρα [ἡ ἐπιοῦσα τῆς Κυριακῆς]·|| سى — Σάββατον [ἡ ἐπιοῦσα τῆς Παρασκευῆς]·|| يه قالان آرقه يه قالور — ὁ μένων τὴν ἐπαύριον μένει ὀπίσω [πρμ.]· || كون — سى τὴν ἐπιοῦσαν [ἡμέραν]· || سنه — سى τὸ ἐπιὸν ἔτος· || بورادن كيتديكنك — سى كونى τὴν ἐπιοῦσαν τῆς ἐντεῦθεν ἀναχωρήσεώς του. Μετὰ τῆς ἀντ. سى γράφεται συνήθως ἄνευ ه ἤτοι ايرتسى .

ايرته لمك } T. **ἐρτε-λεμὲκ,** ρμ. οὐδ. μένω μέχρι τῆς ἐπιούσης, τῆς ἐπαύριον, καθυστερῶ μίαν ἡμέραν.

ايرتى } T. **ἐϊρετί,** βλ.. اكرتى .

آيرد } T. **ἀϊρτ,** βλ. آيرت .

ايرديرمك } T. **ἐρ-τιρ-μὲκ,**ρμ. μτϐ. κάμνω νὰ φθάσῃ, ἄγω, φέρω [δοτ. αἰτ.]: — عقل كامنو τὸν νοῦν νὰ φθάσῃ εἴς τι, ν' ἀντιληφθῇ, νὰ ἐννοήσῃ τι || بوكا عقل ايرديرمم

δὲν δύναμαι νὰ κάμω τὸν νοῦν νὰ φθάσῃ εἰς τοῦτο, νὰ τὸ ἐννοήσω· || ایشی ختامه— φέρω τὸ ἔργον εἰς πέρας, ἀποπερατῶ, συμπληρῶ· βλ. ἐπόμ.

ایرشدیرمك { ἢ ایریشدیرمك T. ἐρ-ισ̇τιρ-μέκ, ρμ. μτβ. κάμνω νὰ φθάσῃ, φέρω [δοτ. αἰτ.]: النی بویونه ایرشدیرمکه چالشیور προσπαθεῖ νὰ φέρῃ τὴν χεῖρά του εἰς τὸν λαιμόν μου· § διαβιβάζω μυστικῶς εἴδησιν, λέγω εἴς τινα ὅ,τι ἐλέχθη δι' αὐτόν, κ. τὰ προφθαίνω· § ἀξιῶ: مولا [سزی] چوق ییلره ایریشدیرشون ὁ Θεὸς νὰ [σᾶς] ἀξιώσῃ εἰς ἔτη πολλά, ἤτοι νὰ ἑορτάζητε κτλ.

ایرشمك { T. ἐρ-ισ̇-μέκ, ρμ. οὐδ. φθάνω [δοτ.]: كلاتی قولاغمه ایرشمش αἱ λέξεις του ἔφθασαν εἰς τὰ ὦτά μου· ||—اسكله φθάνει ἡ ἀποβάθρα ἐκ τοῦ πλοίου εἰς τὴν γέφυραν· || قول، — ال φθάνει ἡ χείρ, ὁ βραχίων· || یاشی اوتوزه ایرشدی ἡ ἡλικία του ἔφθασεν εἰς τὰ τριάκοντα· || ایرشمش قز κόρη ἐν ὥρᾳ γάμου, κ. φθασμένη· || انسان ایریشور یر μέρος εἰς ὃ φθάνει ἄνθρωπος.

ایرغات { T. ἰργάτ, ایرغالامق ἰργαλαμάκ, βλ. ارغالامق , ارغات .

ایركج { T. ἰρκὲδζ [βλ. ایركلك ، ایركك] ἐπθ. ὁ ἐκ τρόμου ἀνακόπτων τὸν δρόμον του [ἄνθρωπος, ζῶον]· § ὄν. τράγος· βλ. اركج .

ایركج { T. ἐρ-γκὲδζ [ایرمك] ὄν. πτύον τῶν ἀρτοποιῶν μακρόν [ὅπως φθάνῃ].

ایركلمك { T. ἰρκ-ιλ-μέκ, ρμ. οὐδ. συσσωρεύομαι, λιμνάζω καὶ μένω: صو ایركلور قالور τὸ ὕδωρ συσσωρεύεται καὶ μένει· § ἐκ τρόμου ἀνακόπτω τὸν δρόμον, ἵσταμαι, ἀναχαιτίζομαι· § ὄζω [ἐπὶ σωροῦ ἀκαθαρσιῶν].

ایركمك { T. ἰρκ-μέκ, ρμ. οὐδ. συσσωρεύομαι, λιμνάζω [ἐπὶ ὑδάτων], συναθροίζομαι: بر یره ایركوب طورمق συσσωρεύομαι εἴς τι μέρος καὶ μένω.

ایركن { T. ἐρκὲν ἢ ἐργκέν, βλ. اركن .

ایركندی { T. ἰρκ-ιντὶ [ایركك] ὄν. λίμνασις ὕδατος, σωρὸς ἀκαθαρσιῶν.

ایركورمك { T. ἐρ-γκιόρμέκ, ρμ. μτβ. ταὐτὸ τῷ ایردیرمك , βλ.

ایركین { T. ἐρ-γκὶν [ایرمك] ἐπθ. ὥριμος, μαλακὸς [καρπός].

ایرلامق { T. ἠρ-λαμὰκ [λ. ἀρχ.] ρμ. μτβ. ᾄδω, ψάλλω· βλ. ایر ᾆσμα.

ایرلایش { T. ἠρ-λαγὶς [λ. ἀρχ.] ρ. ἀφ. τὸ ᾄδειν, ᾆσμα, ψαλμῳδία.

ایرلایجی { T. ἠρ-λαγιδζὶ [λ. ἀρχ.] ὄν. ψάλτης, ἀοιδός.

آیرلق { T. ἀϊρ-ηλ-μάκ, ρμ. πθ. ἢ οὐδ. ἀποχωρίζομαι [τῇ دن]: سز بنم یانمدن آیرلیه‌جقسکز ὑμεῖς δὲν θ' ἀποχωρισθῆτε ἀπ' ἐμοῦ· || سوریدن آیریلان قوزی‌یی قورت قاپار τὸ ἀρνίον τὸ ἀποχωριζόμενον τῆς ἀγέλης ἁρπάζει ὁ λύκος [πρμ.] § διαιροῦμαι εἰς δύο, ἀποσχίζομαι [δοτ.]: کتاب ایکی بابه آیرلدی τὸ βιβλίον διῃρέθη [ἐχωρίσθη] εἰς δύο κεφάλαια· || طوداقلر آیرلدی τὰ χείλη [ἐκ τοῦ πυρετοῦ] ἐσχίσθησαν· § διΐσταμαι, διαφωνῶ: بو نقطه‌ده سزکله آیریلیورز ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ διαφωνοῦμεν πρὸς ὑμᾶς· § ἐκλέγομαι, διακρίνομαι, ἐξέχω, κ. ξεχωρίζω.

ایرم { T. ἰρίμ, βλ. ایرم .

ایرماق { ἢ ایرمق T. ἠρμάκ, ὄν. ποταμός· [ἐπὶ μικρῶν ποταμῶν چای βλ.].

آیرمق { T. ἀϊρ-μὰκ [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ آیق] ρμ. μτβ. χωρίζω δύο πράγματα, ἢ πρόσωπα, δύο διαπληκτιζομένους, διαιρῶ, διακρίνω, ἐκλέγω [αἰτ. دن]: ایکی شیی بر برندن— χωρίζω, διακρίνω δύο πράγματα ἀπ' ἀλλήλων· || قلیجك شانی ایکی جزؤی بر برندن —در ἴδιον τοῦ ξίφους εἶναι νὰ χωρίζῃ δύο μέρη ἀπ' ἀλλήλων· || بر شیك ایسنی کوتوسندن صاغلامنی چوروکندن — χωρίζω τὸ καλὸν πράγματός τινος ἀπὸ τὸ κακόν, τὸ ὑγιὲς αὐτοῦ ἀπὸ τὸ σεσηπός· || کوز آیرمامق δὲν χωρίζω τὸν ὀφθαλμόν, βλέπω ἀσκαρδαμυκτεί· || بر شیی نظر دقتدن آیرمامق δὲν ἀποχωρίζω τι ἀπὸ τὸ ὄμμα τῆς προσοχῆς, παρακολουθῶ μετὰ προσοχῆς.

ایرمك { T. ἐρ-μέκ, ρμ. οὐδ. φθάνω, ὡριμάζω [ἐπὶ καρπῶν, ἢ ἡλικίας], ἐπιτυγχάνω, ἀξιοῦμαι [δοτ.]: مرامنه ایردی ἐπέτυχε τοῦ πόθου αὐτοῦ· || مقصودینه ایرمك ایچون چوق چالشدی πολὺ κατέγινεν ὅπως ἐπιτύχῃ τοῦ σκοπουμένου αὐτοῦ· || یکرمی بش یاشنه ایرمش ἔφθασε τὸ 25 ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ· || آیاغم صویه ایرمش ὁ ποῦς μου ἔφθασεν εἰς τὸ ὕδωρ, ἤτοι συνῆλθον ἐκ τῆς ἀπερισκεψίας· || باشی کوکه ایرمش ἡ κεφαλή του ἔφθασεν εἰς τὸν οὐρανόν, ἤτοι ἐναβρύνεται, σεμνύνεται· || عقل ایرر ὁ νοῦς φθάνει, ἀντιλαμβάνεται, ἐννοεῖ· || بوكا عقلم ایرمیور

ὁ νοῦς μου δὲν φθάνει εἰς αὐτό, δὲν τὸ ἐννοῶ· || عقل ایرمز ἀκατάληπτος, ὁ εἰς ὃν ὁ νοῦς δὲν φθάνει· || عقلی ایرمز οὗ ὁ νοῦς δὲν φθάνει, ὁ μὴ ἐννοῶν· || الی ایرر φθάνει ἡ χείρ του, δύναται νὰ τὸ κάμῃ ἢ εὑρίσκει κατάλληλον εὐκαιρίαν.

ایرمیك { T. ἰρμίκ, ὄν. σεμίδαλις: حلواسی— χαλβᾶς [γλύκυσμα] ἐκ σεμιδάλεως.

ایرن { T. ἰρίν, ὄν. τὸ κάτω χεῖλος.

ایرندی { T. ἰρεντί, ὀρθότερον ایکرندی , βλ.

ایروه‌لمك { T. ἰρβελεμέκ, βλ. اروه‌لمك .

آیری { ἢ آیرو T. ἀϊρή, ἐπθ. χωριστός, ἰδιαίτερος, ἕτερος, ἄλλος, διάφορος: محل— ἄλλος τόπος, ἰδιαίτερον μέρος· || اولمق — εἶμαι ἰδιαίτερος, ἀνεξάρτητος, χωριστός· || بولنمق — εὑρίσκομαι ἰδιαίτερος, χωριστός· § ἐπιρ. ἰδιαιτέρως, χωριστά: اوطورمق — κατοικῶ ἰδιαιτέρως· || دوشمك— πίπτω χωριστὰ [ὁ εἷς ἀπὸ τὸν ἄλλον]· || — — χωριστὰ χωριστά, μεμονωμένως· || غیری— ἀϊρὴ γαϊρή, ἕτερος, διάφορος [ἐπὶ κτημάτων, προσώπων, ἰδεῶν καὶ φρονημάτων]· || غیریمز یوقدر— δὲν ἔχομεν ἰδιαίτερα, ὅλα εἶναι κοινά, τὰ ἐμὰ σὰ καὶ τὰ σὰ ἐμά.

ایری { T. ἰρὶ [ایرمك] ἐπθ. χονδρός, μεγαλόσωμος: بقله — κύαμος χονδρός· || — نخود χονδρὰ ροβίθια· || سوز — χονδρὸς λόγος, ἤτοι τραχύς· || سویلمك — ὁμιλῶ μεγαλοφώνως, ἢ καυχησιολογῶ, λέγω μεγάλα λόγια· || یاری — χονδροκαμωμένος, χονδροειδὴς [χονδροκοπιός]: یاری بر دلیقانلی — νέος χονδροειδής.

آیریجه { ἢ آیروجه T. ἀϊρη-δζά, ἐπθ. ὀλίγον ἰδιαίτερος, χωριστός· § [ἐπιρ.] ἰδιαιτέρως, χωριστά, κατ' ἰδίαν: سزی— کورمك ایسترم θέλω νὰ σᾶς ἴδω ἰδιαιτέρως.

ایریجه { T. ἰρι-δζέ, ἐπθ. ὀλίγον ἢ ἀρκετὰ χονδρός, μεγαλόσωμος· βλ. ایری .

ایریش { T. ἐρ-ὶς [ایرمك] ὄν. κρόκη, ὑφάδιον· βλ. καὶ آرش · § ρυμός, ἤτοι ξύλον χωρίζον τοὺς ἵππους φορτηγοῦ ἁμάξης.

آیریق { T. ἀϊρ-ὴκ [آیرمق] ὄν. ἄγρωστις, κ. ἀγριάδα [φυτ.].

آیریق { T. ἀϊρὴ-κ [λ. ἀρχ.] ἐπθ. χωριστός, ἰδιαίτερος· § [ἐπιρ.] χωριστά.

ایریك { T. ἢ ایرین ἰρ-ὶν [ایرمك] ὄν. πύον, ἔμπυον.

ایریكلنمك { ἰριν-λενμὲκ καὶ ایریکلمك ἰριν-λεμέκ, ρμ. οὐδ. ἐμπυάζω, γεμίζω πύον, πυορροῶ.

آیریلاشمق { ἢ آیرولاشمق T. ἀϊρη-λασ̇μάκ, ρμ. ἀλλ. ἀποχωρίζεσθαι ἀπ' ἀλλήλων, ἀπομονοῦσθαι.

آیریلامق { T. ἀϊρη-λαμάκ, ρμ. μτβ. ἀποχωρίζω, ἀπομονῶ [αἰτ.] βλ. آیرمق .

آیریلانمق { T. ἀϊρη-λανμάκ, ρμ. οὐδ. ἀπομονοῦμαι, γίνομαι μοναδικός.

ایریلشمك { ἰρι-λεσ̇μέκ, ρμ. οὐδ. γίνομαι χονδρός, μεγαλόσωμος, αὐξάνω.

آیریلق { ἢ آیرولق T. ἀϊρη-λήκ, ἀφ. ἀποχωρισμός, ἀπομόνωσις, διάκρισις: — چشمه‌سی κρήνη τοῦ ἀποχωρισμοῦ, μέρος ἔνθα ἀποχωρίζονται αἱ συνοδίαι [κερβάνια].

ایریلك { T. ἰρι-λίκ, ἀφ. πάχος, ὄγκος, χόνδρος, μέγεθος.

ایریلی { ἢ ایریلو T. ἰρι-λί, ἐπθ. ὁ περιέχων μεγάλα: اوفاقلی — ὁ περιέχων μεγάλα καὶ μικρά· || اوفاقلی طالغه — κύματα μικρὰ μεγάλα· || اوفاقلی کواکب — ἀστέρες μικροὶ καὶ μεγάλοι· βλ. καὶ اوفاقلی .

ایریم { T. εἴρίμ, βλ. اکریم .

ایریم { T. ἰρ-ὶμ [ایرمك] ὄν. ἀπόστασις μέχρι τῆς ὁποίας φθάνει τι, βολή: کوز—ی βολὴ ὀφθαλμοῦ· || کوز—ی دلیك ὀπὴ μικροτάτη, μόλις δυναμένη νὰ γίνῃ ὁρατή § οἰωνός.

ایرین { T. ἰρὶν [λ. ἀρχ.] βλ. ایریك .

ایز { T. ἴζ, ὄν. ἴχνος, σημεῖον: انسان —ی ἴχνος ποδὸς ἀνθρώπου· || حیوان—ی ἴχνος ποδὸς ζώου· || ارابه—ی ἴχνος ἁμάξης· || آیاق—ی ἴχνη ποδός· || —ینه باصمق πατῶ εἰς τὰ ἴχνη τινός, ἢ —ینه اویمق ἀκολουθῶ τὰ ἴχνη τινός [ἰζινέ], μιμοῦμαι· || —ینه دونمك ἐπανέρχεσθαι, ἐπιστρέφειν ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἰχνῶν· || —ینی بولمق εὑρίσκω, ἀνακαλύπτω τὰ ἴχνη τινός [ἰζινί]· || —ینی غائب ایتمك χάνω τὰ ἴχνη τινός [δραπετεύσαντος]· || ی — بلورسز οὗ τὰ ἴχνη ἐξηλείφθησαν, ἐξαφανισθείς.

ایزبه { T. ἰζμπὲ [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τῆς Σλαυϊκῆς· ὀρθ. ایزبا ἰζμπὰ] ὄν. καλύβη Κοζάκων ἐκ κλώνων καὶ θάμνων· § — یر τόπος σκοτεινός, κατηρειπωμένος, πλήρης ἀκαθαρσιῶν.

ایزد { Π. ἰζίτ, καὶ ἰζέτ, ὄν. ὁ Θεός: متعال— حضرتلری ὁ Ὕψιστος Θεός.

ἤτοι τὸ πλοῖον ἔρχεται εἰς τὴν παραλίαν [ναυτ.]. ||ايستيه ايستيه **ἰστέμεγε ἰστέμεγε,** ἄκων καὶ μὴ βουλόμενος· || ايستمز δὲν ἀπαιτεῖ λόγον, ἀντίρρησιν δὲν ἐπιδέχεται, εἶναι ἐν τάξει· §ἀπαιτεῖται, ἀνάγκη εἶναι: ايستمز δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη.

ايستنلمك } T. **ἰστε-νιλ-μὲκ** καὶ ايستملك **ἰστε-ν-μέκ,** ρμ. πθ. ζητοῦμαι, ἀπαιτοῦμαι [τῇ دن].

ايستيش } ἢ ايستەيش T. **ἰστε-γὶς** [ἐκ τοῦ ايستمك] ρ. ἀφ. τὸ θέλειν, τὸ ζητεῖν, τὸ ἐπιθυμεῖν, τὸ ἀπαιτεῖν.

ايسر } A. **ἔϊσὲρ** [παραθ. τοῦ يسير] ἐπθ. εὐκολώτερος - τατος· § ἀριστερός, ὁ εἰς τὰ ἀριστερά: — ضلع ἡ ἀριστερὰ πλευρά.

ايسلمك } ἢ ايسلمك T. **ἰσ-λεμὲκ,** ρμ. μτδ. μαυρίζω τι διὰ τῆς αἰθάλης, μελανῶ κρατῶν ἀπέναντι τῆς αἰθάλης, καπνίζω, κάμω γάλα, ριζόγαλα κτλ. νὰ λάβῃ ὀσμὴν καπνοῦ, ἢ καέντος, καπνίλαν [αἰτ.].

ايسلنمك } T. **ἰσ-λενμὲκ,** ρμ. πθ. ἢ οὐδ. καπνίζομαι, λαμβάνω ὀσμὴν καπνοῦ ἢ καέντος.

ايسلى } T. **ἰσ-λί,** ἐπθ. πλήρης αἰθάλης, καπνισμένος: عادى كليه — καλύβη πρόστυχος, πλήρης αἰθάλης.

ايسه } T. **ἰσὲ** [γ' προσ. τοῦ ὑποθετ. ἐνεστ. τοῦ συνδετικοῦ م ἢ م **εἰμὶ**] ἐὰν ἤ: — اوله ἐὰν οὕτως ἤ, ἢ ἔχῃ· || سن — بو كتاب بنم نيچون الدك ἐὰν τοῦτο τὸ βιβλίον εἶναι ἐμόν, σὺ διατὶ τὸ ἔλαβες· § μεταβάλλει τοὺς χρόνους τοῦ ρήματος εἰς ὑποθετικοὺς ἐξηγουμένους διὰ τοῦ **ἐάν** : —يازار ἐὰν γράψῃ ἢ γράψῃ· || يازمش — م ἐὰν ἔχω γράψῃ [γέγραφα]· || —ك يازمجق ἐὰν γράψῃς· § ἐπέχει θέσιν συνδέσμου ἀντιθετικοῦ, ἰσοδυναμοῦν τοῖς ἡμετέροις **ὅὲ, ἐνῷ, ἐν τούτοις:** بن سزك منافعكزه خدمت ايديورم سز — بكا مشكلات چيقاريورسكز ἐγὼ ἐξυπηρετῶ τὰ ὑμέτερα συμφέροντα· ἐν τούτοις ὑμεῖς [ἢ ὑμεῖς δὲ] μοὶ παρέχετε δυσκολίας· §ἑπομένου τοῦ συνδ. دە **καὶ,** σημαίνει **ἂν καὶ, καίτοι :** دە — خسته ἂν καὶ εἶναι ἀσθενής· § μετ' ἀπαρεμφάτου συνοδευομένου ὑπὸ τῆς دن ἰσοδυναμεῖ τῷ **ἀντὶ νά :** رومان اوقومغه دن فائده لى بر كتاب ἀντὶ ν' ἀναγινώσκω μυθιστόρημα, ἀναγινώσκω ὠφέλιμόν τι βιβλίον.

ايش } T. **ἴϊς,** ὄν. ὑπόθεσις, πρᾶγμα, πρᾶξις, ἔργον, ἀσχολία, ἐργασία, ἐνασχόλησις, ὑπηρεσία, ἐπάγγελμα : بويله دير — ايشه ايدوْ ἡ ὑπόθεσις οὕτως ἔχει· || وار — م ἔχω ἐργασίαν **[ἰσίγ],** εἶμαι ἀπησχολημένος· || كونى — ἡμέρα ἐργασίας, ἐργάσιμος· || اری ἢ آدى — ἄνθρωπος τῆς ἐργασίας, ἱκανός· || بيلور — ὁ εἰδὼς ἐργασίαν, ἔμπειρος, ἱκανός· || بيلز — ἄπειρος, ἀνίκανος [ὁ μὴ εἰδὼς ἐργασίαν]· || اكلار — ὁ ἐννοῶν ἐργασίαν, δεδιδαγμένος, πεπειραμένος· || باشى — διεύθυνσις τῶν πραγμάτων, τῶν ὑποθέσεων· || باشنده در — εἶναι ἐν τοῖς πράγμασι [ἐν τῇ διευθύνσει]· || باشنده بولنمق — εὑρίσκομαι ἐν τοῖς πράγμασι· || باشنه كچمك — ἔρχομαι εἰς τὰ πράγματα· || باشى —ك ἡ ἀρχὴ τοῦ πράγματος, ἡ βάσις, ἡ πηγή· || كوچ — ἔργον ἀποκλειστικὸν [δουλειά]· || كوچى يوق — δὲν ἔχει οὐδὲν ἔργον, οὐδὲν ἐπάγγελμα· || كوچ ايدنمك ἐνασχολοῦμαι ἀποκλειστικῶς εἴς τι [τὸ κάμνω ἔργον, δουλειά]· || وار — ايچنده — ὑπόθεσις περίπλοκος [ἐντὸς τῆς ὑποθέσεως ὑπάρχει ὑπόθεσις, ἤτοι ὑπάρχουσι λόγοι, ἐλατήρια ἰδιαίτερα]· || وار — بونده بر يده ἐδῶ δουλειὰ εἶναι, κἄτι τρέχει, λόγοι ἰδιαίτεροι ὑπάρχουσι· || ال — ى ἐργόχειρον· || ى — [استاد] اوسته ἔργον τεχνίτου, καλλιτέχνημα· || ى — ايكنه κέντημα [ἔργον βελόνης]· || ى — قلابدان χρυσοκεντημένον· ||كورمك — τακτοποιῶ, διευθετῶ τὰ πράγματα, ἐκτελῶ, φέρω εἰς πέρας ἔργον, ὑπόθεσιν, κατορθῶ τι· || كورمك — ى ἐκτελῶ τὸ ἔργον τινὸς ἢ ἐπαρκῶ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, χρησιμεύω ὡς· || يابمق — τὸ κάμω ζήτημα, μεγαλοποιῶ τι, ἢ τεκταίνομαι τι, κάμνω τέχνασμα· || چيقارمق — παρέχω πράγματα, δυσκολίας [βγάζω δουλειαίς]· ||باقمق — ه ἐπιμελοῦμαι ὑπόθεσίν τινα. ||كه باق — **ايرى ماك,** κύτταζε τὸ ἔργον σου, μὴ ἀνακατόνεσαι, μὴ σὲ μέλει, μή μ' ἐνοχλεῖς· ||يورومك — διεξάγω ὑπόθεσιν [κάμνω νὰ ὁδεύσῃ]· || يارامق — ه ὠφελῶ εἰς τὴν ἐργασίαν, εἶμαι χρήσιμος· || — دن كچمش — κατόπιν ἑορτῆς· ||اولدى — بر μία δουλειὰ ἔγινεν, ἤτοι τὰ γενόμενα οὐκ ἀπογίνονται· ||اولمز —, ἢ اولسون — [ἐπῆν.] ἐργασία δῆθεν ! μεγάλο πρᾶγμα !

ايشمك } T. **ἰσιτμὲκ,** ايشتدرمك **ἰσιττιρμὲκ,** βλ. ايشتمك, ايشتدرمك.

ايشتمك } T. **ἰσετμὲκ,** βλ. ايشمك.

ايشته } T. **ἰστέ,** βλ. اشته.

ايشجى } T. **ἰσ-τσί,** ὄν. ἐργάτης, ἐργάτις : قيز — ἐργάτις [κόρη].

ايشجيلك } **ἰσ-τσιλὶκ** ἀφ. τὸ εἶναί τινα ἐργάτην-ιν, χειρωναξία.

ايشسز } T. **ἰσ-σίζ,** ἐπθ. ὁ ἄνευ ἐργασίας, ἄεργος: كوجسز — ὁ ἄνευ οὐδενὸς ἔργου καὶ ἐπαγγέλματος· βλ. ايشلى

ايشسزلك } **ἰσ-σιζλὶκ,** ἀφ. ἀεργία.

ايشق } T. **ἠσήκ,** βλ. ايشيق .

ايشقرمق } T. **ἠσ-κηρμὰκ** [βλ. اص]ρμ. οὐδ. συρίζω, ᾄδω ὡς τὸ πτηνόν.

ايشقريق } T. **ἠσ-κηρήκ,** ὄν. συρίκτρα πτηνοῦ· βλ. اصلق

ايشكذار } T. **ἰσ-γκιζζὰρ** [βαρβ. ἐκ τοῦ τ. ايش ἔργον καὶ τοῦ π. كذار]ἐπθ. ὁ διεξάγων ἢ φέρων εἰς πέρας ὑποθέσεις, κατορθωματικός, ἱκανός, δραστήριος.

ايشكذارلق } T. **ἰσγκιζζαρ-λὶκ,** ἀφ. κατορθωματικότης, ἱκανότης, δραστηριότης.

ايشلب } Γρ. **ἰσλὲπ** [schleppe] ὄν. σλέπιον, πλοῖον φορτηγόν, φορτηγίς: ذخيره — σλέπιον φορτωμένον γεννήματα.

ايشلتديرمك } T. **ἰσ-λεττιρμέκ,** ρμ. διαμ. διά τινος βάλλω τινὰ ἢ τινας νὰ ἐργασθῶσι κτλ. βλ. ἐπόμ. [αἰτ.].

ايشلتمك } T. **ἰσ-λετμέκ,** ρμ. διαμ. βάλλω τινὰ ἢ κάμω νὰ ἐργασθῇ, νὰ κεντήσῃ, νὰ χαράξῃ ἢ γλύψῃ τι, μεταχειρίζομαι ἐργάτας εἰς ἐργασίαν, ἐκμεταλλεύομαι μεταλλεῖον, σιδηροδρόμους, κινῶ, τοκίζω κτλ. χρήματα [αἰτ.]: — يول تيمور ἐκμεταλλεύομαι σιδηρόδρομον· || — معدن ἐκμεταλλεύομαι μεταλλεῖον· § κάμνω τι νὰ εἰσέρχηται καὶ ἐξέρχηται εὐκόλως, ὡς κλειδίον εἰς κλεῖθρον κτλ.· §δουλεύω πληγὴν μὲ ξαντόν, διαπυῶ· βλ. καὶ ايشلمك .

ايشلتمه } T. **ἰσ-λετμέ,** ρ. ἀφ. ἐκμετάλλευσις : مديرى — روم ايلى تيمور يولى ὁ διευθυντὴς τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν σιδηροδρόμων τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας· § τὸ βάλλειν τινὰ νὰ ἐργασθῇ κτλ. βλ. ايشلتمك .

ايشلديجى } T. **ἰσ-λεϊδζὶ** [ايشلتمك] ἐπθ. ἐκμεταλλευτικός, ὁ βάλλων νὰ ἐρ-

γασθῆ,ὁ ἐκμεταλλευόμενος: شندوفر—قومپانیه‌سی ἡ ἐκμεταλλευτικὴ τῶν σιδηροδρόμων ἑταιρία.

ايشلك T. **ἰσλὲ-κ** [ايشلك] ἐπθ.ἐξησκημένος: يازو — γραφὴ ἐξησκημένη· || — سوقاق — ὁδὸς συχναζομένη· § πεπειραμένος [ἄνθρωπος].

ايشلمك ἢ ايشلمك ايشلمك T. **ἰσ-λεμὲκ**,ρμ. μτδ.ἢ οὐδ. ἐργάζομαι, ἐνασχολοῦμαι, ἐπεξεργάζομαι, κεντῶ, χαράττω, γλύφω, δουλεύω ὕφασμα, ξύλον ἢ μέταλλον, διαπράττω, ἐπενεργῶ, εἰσδύω, δουλεύω, τρέχω: نقش كندن κέντημα·||— كناه كردن διαπράττω ἁμαρτίαν·|| پازار واپور ،ما كنه كوندرلرى— ἐργάζομαι τὰς Κυριακάς·||—τὸ ἀτμόπλοιον, ἡ μηχανὴ ἐργάζεται·||، ايليكه جكره — ἐπενεργεῖ [τὸ ψῦχος κτλ.] μέχρι μυελοῦ, πνεύμονος·||— ياره ἡ πληγὴ δουλεύει [ἐμπυάζει]·||—قورشون ἡ σφαῖρα εἰσδύει·||— يويا ἡ βαφὴ εἰσδύει· ||— آتش τὸ πῦρ δουλεύει, ἐργάζεται· || — كرا τὸ ἐνοίκιον τρέχει· ||— سوز ὁ λόγος ἐπενεργεῖ· || — يول ἡ ὁδὸς εἶναι περαστική, συχνάζεται· ||—صيرمه κεντῶ μὲ σύρμα.

ايشلمه ἢ ايشلمه ايشلمه **ἰσλεμέ**, ὄν. ἀπαρ. τὸ κατασκευάζειν, διαπράττειν κτλ. βλ. προηγ.§ἐπθ.κατεσκευασμένος,ἐπεξειργασμένος, δεδουλευμένος,κεντημένος κτλ.: سجاده—قلابدان τάπης κεντημένος διὰ χρυσαφίου· § [ὄν.] ποικίλματα διὰ ραφῆς, κεντήματος, γλυφῶν κτλ.

ايشلمه‌لى T. **ἰσλεμε-λή**, ἐπθ. κεντημένος, δεδουλευμένος κτλ. βλ. προηγ. : مصنع اسكمله — صرمه ايك و σκίμπους ἔντεχνος, κεντημένος διὰ μετάξης καὶ χρυσονήματος.

ايشلمك T. **ἰσ-λενμὲκ** [ἐκ τοῦ ايشلمك] ρμ. πθ. κατασκευάζομαι,ἐπεξεργάζομαι, διαπράττομαι κτλ. βλ. ايشلمك .

ايشلنيش T. **ἰσ-λενὶς** [ايشلنمك] ρ. ἀφ. ἐπεξεργασία,κατασκευή, διάπραξις.

ايشله‌مك T. **ἰσ-λεμέκ**, مه ايشله **ἰσ-λεμέ**,βλ. ايشلمك ، ايشله .

ايشله‌يجى ἢ ايشليجى T. **ἰσ-λεϊὸζὶ**, ἐπθ. ὁ ἐργαζόμενος,ὁ κατασκευάζων,ὁ ἐπεξεργαζόμενος, ὁ διαπράττων κτλ. βλ. ايشلمك .

ايشلى T. **ἰσ-λί**, ἐπθ. ὁ ἔχων ἐργασίαν [ἀντίθ. ايشسز ἄεργος]: ايشسز افراد — ἄτομα ἔχοντα καὶ μὴ ἐργασίαν.

ايشه‌تمك ἢ تمك ايشه T.**ἰσε-τμέκ**,ρμ.μτδ.βάλλω τινὰ νὰ οὐρήσῃ, ἐκφοβίζω, πτοῶ, τὸν κάμνω δι' ἀπειλῶν νὰ κατουρηθῇ [αἰτ. ἢ δοτ. καὶ αἰτ.]: ـــ باينه برينه κάμνω τινὰ νὰ οὐρήσῃ αἷμα.

ايشه‌مك T. **ἰσε-μέκ**, ρμ. οὐδ. ἢ μτδ. οὐρῶ, κατουρῶ [αἰτ.]: —باز οὐρῶ αἷμα [ἐπὶ πάσχοντος].

ايشيتديرمك T. **ἰσιτ-τιρ-μέκ**, ρμ. μτδ. κάμνω τινὰ ν' ἀκούσῃ τι, φωνάζω πολὺ ὥστε ν'ἀκούσῃ, κάμνω ν'ἀκουσθῇ τι, νὰ εἰσακουσθῇ [δοτ. αἰτ.] : سوزى انلره ايشيتديرەمدم δὲν ἠδυνήθην νὰ κάμω αὐτοὺς ν' ἀκούσωσιν ἢ εἰσακούσωσι τὸν λόγον μου.

ايشيتمامزلك **ἰσίτμεμεζ-λίκ**, ταὐτὸ τῷ ايشيتمزلك βλ.

ايشيتمامك **ἰσίτ-με-μὲκ** [ἀποφ. τοῦ ايشيتمك] ρμ. μτδ. δὲν ἀκούω, ἀδιαφορῶ εἰς τὰ λεγόμενα, εἰς τὰς παρατηρήσεις κτλ.

ايشيتمز T. **ἰσιτμὲζ** [γ' προσ. τοῦ ἐνεστ. τοῦ προηγ]. μτχ. ἢ ἐπθ. ὁ μὴ ἀκούων, κωφός : دن كلك — προσποιεῖσθαι τὸν μὴ ἀκούοντα, τὸν κωφόν· βλ. καὶ ἐπόμ.

ايشيتمزلك T. **ἰσιτμεζ-λίκ**, ἀφ. κώφωσις: دن كلك—προσποιεῖσθαι κώφωσιν [τὸν κωφόν],κάμνω ὅτι δὲν ἀκούω.

ايشيتمزلنمك T. **ἰσιτμεζ-λενμέκ**, ρμ. οὐδ. προσποιοῦμαι ὅτι δὲν ἀκούω, κάμνω τὸν κωφόν.

ايشيتمك T.**ἰσιτ-μέκ**,ρμ.μτδ.ἀκούω,ἀκροάζομαι, προσέχω [αἰτ.]: سويلديكمى ايشيتدكى ἤκουσας ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶπον ; لقردى سسى ايشيديورميسين;|| ἀκούω λόγους, ἐπίπληξιν.

ايشيدلمك T.**ἰσιτ-ιλ-μὲκ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ρμ. πθ. ἀκούομαι, διαδίδομαι [εἴδησις, λόγος].

ايشيدجى T. **ἰσιτ-ιδζὶ** [ايشيتمك] ἐπθ. ὁ ἀκούων, προσέχων, ἀκροαζόμενος, ἀκροατής.

ايشيق T.**ἠσὶκ** [βλ. ايشيمق] ὄν. φῶς,λάμψις, κηρός: كتيرمك —φέρω φῶς,κηρίον, φέγγω·|| ويرمك—φωτίζω· § [ἐπθ.] φωτεινός.

ايشيقلى T. **ἠσηκ-λή**, ἐπθ. φωτεινός.

ايشيك T. **ἐσίκ**, βλ. اشيك .

ايشيل T.**ἠσήλ**,μόρ.ἐπιτατικὸν ἐπαναλαμβανόμενον πρὸ τῶν ἑξῆς ρημάτων: ايشيق ـــ — λάμπω ζωηρῶς, ἀκτινοβολῶ·||— — باقى βλέπω μὲ ὄμμα ἀκτινοβολοῦν· βλ. پارل .

ايشيلاتمق T. **ἠσὴ-λατμὰκ** [βλ. اصى] ρμ. μτδ. κάμνω τι νὰ λάμψῃ,ν' ἀκτινοβολήσῃ, ὡς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡ ὀργή [αἰτ.].

ايشيلامق T. **ἠσὴ-λαμάκ**, ἢ

ايشيمق T. **ἠσὴ-μὰκ** [βλ. اصى] ρμ. οὐδ.λάμπω,ἀκτινοβολῶ ἐν τῷ σκότει: كوزلر — οἱ ὀφθαλμοὶ λάμπουσιν ὡς οἱ τῆς γαλῆς ἢ τοῦ παράφρονος· βλ. ايشيل καὶ اصيمق .

ايشين T. **ἠσήν**, ὄν. λάμψις ἡλίου ἢ πυρᾶς μεμακρυσμένης.

ايصاء A. **ἰσὰ** [ῥζ. وصى] ρ. ἀφ. τὸ διορίζειν κηδεμόνα. || Ρμ. [αἰτ.]: ايتدم—فلانى διώρισα κηδεμόνα τὸν δεῖνα· § τὸ ποιεῖν διαθήκην, διατιθέναι : تصدق ى — διαθήκη ἐλεημοσύνης, ἤτοι πρὸς διανομὴν ἐλέους.

ايصال A. **ἰσὰλ** [ῥζ. وصل] ρ. ἀφ. τὸ ποιεῖν τινα ἢ τι φθάσαι που, τὸ ὁδηγεῖν, εἷς τι μέρος, τὸ διαβιβάζειν, διαβίβασις, τὸ ἀνάγειν, ἀναγωγή, ἀνύψωσις: خبر ـــ διαβίβασις εἰδήσεως· || ذخائر—διαβίβασις ζωοτροφιῶν·|| ـــ عسكر διαβίβασις στρατοῦ·||پيام—διαβίβασις ἀγγελίας· § [δοτ.]: ى — بونك درجهٔ كماله ἡ ἀνύψωσις αὐτοῦ εἰς βαθμὸν τελειότητος, ἡ τελειοποίησις· ||Ρμ. [δοτ. αἰτ.]:كنديسنى خاطر و خيالنه ايصال ايلدى—ἀνήγαγεν αὐτὸν εἰς περιωπάς, ἃς δὲν ἐφαντάζετο· || ايتمك—درجهٔ بداهته ἀνάγω εἰς βαθμὸν ἐναργείας, καθιστῶ ἐναργές.

ايصرتمق T. **ἠσηρ-τ-μάκ**, ايصرمق، ايصرغان ايصسز، ايصلاتمق، ايصلامق، ايصلاق ، ايصرغان ' اصرتمق.βλ. ايصمرلامق، ايصى ، ايصيتمق κτλ.

ايضاً A. **ἔϊζαν**, ἐπρ. ὡσαύτως, ὁμοίως.

ايضاح A. **ἰζὰχ** [ῥζ. وضح, βλ. وضوح] ρ.ἀφ. διασάφησις, ἐξήγησις: بعد الابهام— **ἰζὰχ πάτε-λ-ἰτχάμ**, διασάφησις μετὰ τὴν ἀσάφειαν·||ى—مسئلنك اصلى διασάφησις τοῦ ζητήματος· ||مرام—διασάφησις τοῦ σκοποῦ.|| Ρμ. διασαφηνίζω, καθιστῶ σαφές, ἐπεξηγῶ, δίδω ἐξηγήσεις [αἰτ.]: ايدى — مرامنى دیگرسنه ايضاح ايلدى διεσαφήνισε τὸν σκοπὸν αὐτοῦ·||ايشيدى — آيت كريمه‌نك مأل عالیسنى ايضاح ايلدى διεσαφήνισε τὴν ὑψηλὴν ἔννοιαν τοῦ σεπτοῦ ἐδαφίου [τοῦ Κορανίου]· § πλθ. ايضاحات βλ.

ايضاحاً A. **ἰζάχ-αν**, ἐπρ.ἐπεξηγηματικῶς, πρὸς διασάφησιν [αἰτ.] : —مسئله‌يى بعض افاداته بولندى εἶπέ τινα πρὸς διασάφησιν τοῦ ζητήματος.

ايضاحات A. **ἰζαχ-άτ**, ὄν. πλθ. διασαφήσεις,ἐξηγήσεις: —ده بو بابده بعض بو بابده وبرمش ἢ بولنمش ‘ἔδωκε περὶ τούτου ἐξηγήσεις τινάς.

ايغدج T.**ἠγ‡ἠδζ** ἢ ايغدش **ἠγ‡ἠδ‡**,βλ. ايكديج.

آيغر T. **ἀϊ-γὴρ** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ آيق] ὄν. κήλων, ἄλογον βαρβάτον, μτφ. ἄνθρωπος ὀργῶν,ἀδάμαστος· § دكز—ى, ἢ صو—ى ἱπποπόταμος.

ايغريب Ελ. **ἠγρήπ**, ὄν. σαγήνη, κ. γρῖπος, ἤτοι μέγα δίκτυον·§ δόλος : ايله—ر διὰ δόλου, πανουργίας· || ايتمك— περιφέρομαι [κάμω γύρους] πρὸς διαρπαγήν.

ايغيل T. **ἠγήλ, κλοῦ κλοῦ**, μόριον ἐπαναλαμβανόμενον πρὸς παράστασιν τοῦ κρότου,ὃν παράγει ὑγρὸν ῥέον ἐν ἀφθονίᾳ, βλ. شارل ، شار ، زرل ، خارل ، ايغل ، ايقل .

ايفاء A. **ἰφὰ** [ῥζ. وفاء] ρ. ἀφ. ἀπότισις,ἐκπλήρωσις, ἐκτέλεσις : دين ى — ἀπότισις χρέους· || وظيفه ى— ἐκπλήρωσις καθήκοντος· || فريضهٔ صلات ى—ἐκπλήρωσις χρέους προσευχῆς· || رسم تبريك ى—ἐκπλήρωσις διατυπώσεως συγχαρητηρίων. || Ρμ. ἀποτίω, ἐκπληρῶ, ἐκτελῶ, ἀπονέμω [αἰτ.]: ايتدى — دينى ἀπέτισε τὸ χρέος του· || وظيفه‌سنى—ايلدى ἐξεπλήρωσε τὸ καθῆκόν του·||ايديبور—وظيفهٔ رياستى ἐκτελεῖ χρέη πρόεδρου· || ايتمك—لازمهٔ حرمتى ἀπονέμω τὸ προσῆκον σέβας· ||— مراسم احترامیه‌يى ايتمك ἀπονέμω τὰς προσηκούσας τιμάς· || ى— رسم سلام ايتمك χαιρετῶ.

آيق T. **ἀγὴκ**, βλ. آيىق .

ايق T. **ἤκ**, μόριον παριστάνον τὴν στενοχωρίαν τοῦ σφιγγομένου ἢ ἀναπνέοντος μετὰ στενοχωρίας, γογγυσμός,κ. βογγητόν: ويق ايتمك — **ἤκ βὴκ ἐτμέκ**, γογγύζω [βογκῶ] στενάζω· βλ. ايقل ، ايقلامق ، ايقنمق ، καὶ ويق .

ايقاد A. **ἠκὰδ** [ῥζ. وقد, βλ. وقود] ρ. ἀφ. ἀφή, ἄναμμα: قنديل ـــ ἀφὴ λύχνων· || نار ـــ ἀφὴ πυρός. || Ρμ. ἀνάπτω [αἰτ.].

ايقاظ A. **ικὰζ** [ρζ. ظ̇ق̇] ρ. ἀφ. ἀφύπνισις, διέγερσις: ـُمُ ـِ ἀφύπνισις καθεύδοντος· ‖ غافل ـِ ἀφύπνισις ὀλιγωροῦντος. ‖ Ρμ. ἀφυπνίζω, διεγείρω [αἰτ. دن]: اني خواب غفلتدن ايلدم —ἀφύπνισα αὐτὸν ἐκ τοῦ ληθάργου.

ايقاع A. **ικὰ** [ρζ. وقع, βλ. وقوع] ρ. ἀφ. τὸ ποιεῖν συμβαίνειν, δημιουργεῖν, πραγματοποιεῖν, πραγματοποίησις, τὸ διαπράττειν, διάπραξις, τὸ προξενεῖν, παρέχειν, παρεμβάλλειν: حريق ـِ—ἐμπρησμός· ‖ موانع ـِ τὸ παρέχειν προσκόμματα· ‖ مشكلات ـِ—τὸ παρεμβαλλειν δυσκολίας· ‖ [αἰτ.]: مقتدر ـ— ه تديداتى ὁ δυνάμενος πραγματοποιῆσαι τὴν ἀπειλὴν αὐτοῦ. Ρμ. ‖ [αἰτ.]: عربده ـِ— ايڤ προξενῶ ρῆξιν, ταραχήν.

ايقان A. **ικὰν** [ρζ. يقن] ρ. ἀφ. τὸ εἰδέναι βεβαίως καὶ ἄνευ ἀμφιβολίας, γνῶσις τελεία, πεποίθησις, βεβαιότης: آخرت نه يوك ـِ سعادتدر ἡ πεποίθησις περὶ τοῦ μέλλοντος βίου πόσον μεγάλη εὐτυχία εἶναι! ‖ رهين ـِ— ὁ ἐγγὺς τῇ γνώσει, γνωστός: مفاد اشعار والالرى رهين ـِ محى اولدى ἡ ἔννοια τῶν γραφομένων ὑμῶν ἐγένετο γνωστὴ τῇ φιλικῇ μου γνώσει **[ρεχίνι ικάνι μὄχιπὶπὶ]**, ἤτοι ἔλαβον γνῶσιν τῶν γραφομένων σας.

ايقرى T. **ἀϊκηρῆ**, βλ. آرقورى.

ايقريلامق T. **ἀϊκηρη-λαμάκ**, ρμ. μτδ. διασχίζω, διαυλακίζω [αἰτ.]: —اوفاجق بر تكنه ايله بحر محيطى اوفاجق ير تكنه ايله بحر محيطى διασχίζω τὸν ὠκεανὸν διὰ μικροῦ σκάφους.

ايقل T. **ικὶλ** [βλ. يق] μοριον ἐπαναλαμβανόμενον πρὸς παράστασιν τῆς διακοπτομένης φωνῆς, ἣν ἐξάγει ὁ σφιγγόμενος καὶ μετὰ δυσκολίας ἀναπνέων, ὁ ἀσθυκτιῶν, ὁ ἀναστενάζων καὶ ὀλολύζων, λυγμός: ايڤلامق —— στενάζω, ὀλολύζω· ‖ βλ. καὶ ايغل.

ايقلاتمق T. **ικ-λατμάκ**, ρμ. μτδ. κάμνω τινὰ ν' ἀναστενάζῃ βιάζων, ἀπειλῶν καὶ πιέζων, καταθλίβω [αἰτ.]:

ايقلامق T. **ικ-λαμάκ**, ρμ. οὐδ. ἀναπνέω μετὰ δυσκολίας, λύζω, ἀναστενάζω, στενάζω ὑπὸ τὸ βάρος κόπων καὶ δεινῶν· ‖ βλ. ايڤلامق καὶ ايقل.

آيقلامق T. **ἀγικλαμάκ**, ἐσφαλμένον ἀντὶ آيرتلامق βλ.

آيقلانمق T. **ἀγικλανμάκ**, βλ. آيڤلامق, καὶ آيرتلانمق.

ايقندى T. **ικ-νντὴ** [ἐκ τοῦ ἐπομ.] ρ. ἀφ. γογγυσμός, στεναγμὸς γυναικῶν ἢ θηλέων ζώων κατὰ τὸν τοκετόν· βλ. ἐπόμ.

ايقنمق T. **ικ-νμάκ** [βλ. يق] ρμ. οὐδ. ἀναπνέω μετὰ δυσκολίας καὶ ὡσεὶ πνιγόμενος ἢ σφιγγόμενος, γογγύζω, κ. βογγῶ, στενάζω [λέγεται ἐπὶ γυναικὸς ἢ θήλεος ζώου στενάζοντος κατὰ τὸν τοκετόν].

ايك T. **ἴγ̇**, ἢ ايكى **ἰγί**, ὄν. ἄτρακτος, ὀβελός, ἄξων, στρόφιγξ: ايكيسى آرابه ἄξων ἁμάξης· ‖ صبان ايكيسى ἄξων ἀρότρου.

ايك T. **ἴγ̇** ἢ ای **ἰϊ**, ὄν. ὀσμή· βλ. καὶ ايكرنج, ايكدين, ايكرمك, ايس.

ايك T. **ἴν**, βλ. ايكل **ινὶλ** καὶ ايكدى, ايكلمك, ايكلمك.

ايكده T. **ἰγ̇τέ**, ὄν. κράταιγος, ἀγριομούσμουλον.

ايكدى T. **ἐγ̇τί**, βλ. اكدى.

ايكديچ T. **ἰγ̇-τὶδζ** ἢ ايكديش **ἰγ̇-τὶς**, ὄν. ἵππος ἐκτομίας.

ايكدين T. **ἰγ̇-τὶν**, ἐπθ. ὄζων, διεφθορώς, χαλασμένος, κ. κλούβιος [ὠὸν κτλ.].

ايكرچين T. **ἰγ̇-ρετσίν**, ἐπθ. ἀναποφάσιστος, διστάζων, καχύποπτος.

ايكرچينلك T. **ἰγ̇-ρετσινλίκ**, ἀφ. τὸ ἀναποφάσιστον, διστα γμός, καχυποψία.

ايكرنج T. **ἰγ̇-ρὲνδζ** [ايكرمك] ὄν. ἀποστροφή, ἀηδία· § ἐπθ. ὁ εὐκόλως ἀηδιάζων, ὁ αἰσθανόμενος ἀποστροφήν, κ. σιχασιάρης·

ايكرنجلك T. **ἰγ̇-ρενδζλίκ**, ἀφ. ἀηδία, ἀποστοφή, κ. σιχασιά.

ايكرندى T. **ἰγ̇-ρεντὶ** [ايكرمك] ρ. ἀφ. ἀηδία, ἀποστροφή, κ. σιχασιά.

ايكرنديرمك T. **ἰγ̇ρεν-τὶρ-μέκ**, ρμ. μτδ. κάμνω τινὰ ν' ἀηδιάσῃ, προξενῶ ἀηδίαν, ἀποστροφὴν [αἰτ. دن].

ايكرنمك T. **ἰγ̇ρεν-μέκ**, ρμ. οὐδ. αἰσθάνομαι ἀηδίαν, ἀποστροφήν, ἀηδιάζω, ἀποστρέφομαι, σιχαίνομαι [τῇ دن]: —يمكدن ἀηδιάζω ἀπὸ τὸ φαγητόν· ‖ قيافتدن زياده لقردیسندن ايكرندم ἀηδίασα μᾶλλον ἀπὸ τοὺς λόγους του ἢ ἀπὸ τὴν ἐνδυμασίαν του· ‖ —دنياك حالندن ايكرنه ايكرنه **ἰγ̇ρενὲ ἰγ̇ρενέ**, μετ' ἀποστροφῆς.

ايكرنمه T. **ἰγ̇-ρενμέ**, ὄν. ἀπαρ. ἀποστροφή, ἀηδία, κ. σιχασιά.

ايكرنه‌جك ἢ جك‌نه‌ايكر **ἰγ̇ρενεδζὲκ** [γ' προσ. μέλλ. τοῦ ايكرمك ἀντὶ ἐπιθ.] ὁ προξενῶν ἀηδίαν, ἀποστροφήν, βδελυρός, μυσαρός, σιχαμερός, ἀποτρόπαιος.

ايكرنيش T. **ἰγ̇-ρενίς**, ρ. ἀφ. ἀηδία, ἀποστροφή, κ. σιχασιά.

ايكره‌مك T. **ἰγ̇ρε-μέκ**, ρμ. οὐδ. μυκῶμαι [ταῦρος]· βλ. بوكورمك, اوكرمك.

ايكريك T. **ἰγ̇ρὶκ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. ζῶον μυκώμενον.

ايكريم T. **ἰγ̇ρίμ**, βλ. اكريم.

ايكل ἢ ايكيل **ινὶλ** T. [ἐκ τοῦ ايل **ἴν**] μορ. ἐπαναλαμβανόμενον πρὸς παράστασιν ἀναστεναγμοῦ, γογγυσμοῦ οἰμώζοντος, ἢ θορύβου μυκωμένης θαλάσσης, τρικυμίας: يرلر ـِ—ايكلمكه باشلار طاغلر طاشلر كوكلر ἡ γῆ, οἱ οὐρανοί, τὰ ὄρη, αἱ πέτραι ἀρχίζουσι νὰ στένωσι γοερῶς **[ινὶλ ινὶλ ινλεμεγέ]**· βλ. ايكلمك.

ايكله‌تمك T. **ἰν-λετμὲκ** [βλ. ايكلمك] ρμ. μτδ. κάμνω τινὰ νὰ γογγύζῃ, νὰ στενάζῃ, νὰ κλαίῃ, τυραννῶ, κάμνω ν' ἀντηχῇ [αἰτ.]: ايكندى فريادیله طاغلرى ايكندى διὰ τῶν κλαυθμῶν του ἔκαμε τὰ ὄρη ν' ἀντηχῶσι.

ايكلده‌مك T. **ἰνιλ-τεμέκ**, ρμ. οὐδ. ἀντηχῶ.

ايكلدى T. **ἰνιλ-τί**, ρμ. ἀφ. γογγυσμός [βογγητόν], οἰμωγή, κλαυθμός· § ἀντήχησις [θόλου, ὄρους, σπηλαίου].

ايكلديلى T. **ἰνιλτι-λί**, ἐπθ. ὁ ἀντηχῶν [θόλος, ὄρος, σπήλαιον].

ايكلمك T. **ἰν-λεμέκ**, ρμ. οὐδ. γογγύζω, ἀναστενάζω, οἰμώζω ἐκ κοπώσεως ἢ νόσου ἢ ψυχικῆς ἀγωνίας· § μυκῶμαι, στένω, ἀντηχῶ [ἐπὶ ἀνέμου, θαλάσσης, κύματος, τρικυμίας]: —روزكار ὁ ἄνεμος μυκᾶται.

ايكن T. **ικὲν** [ἄκλιτος μετοχὴ χρονικὴ ἢ ἐναντιωματικὴ τοῦ συνδετικοῦ م ἰμ εἶμαι] ὤν, οὖσα, ὄν, ἢ ἐνῷ ἢ καίτοι εἶμαι, εἶσαι κτλ. ἢ ἤμην, ἦσο κτλ: —زنكين πλούσιος ὤν, ἐνῷ ἢ καίτοι εἶμαι, εἶσαι ἢ ἤμην, ἦσο κτλ. πλούσιος· ‖ —كيدر πορευόμενος ἢ ἐνῷ πορεύομαι ἢ ἐπορευόμην, ἐπορεύου κτλ.

ايكنجى T. **ικι-νδζὶ** [βλ. ايكى] ἀρθ. δεύτερος, α, ον: ‖ —يوز يكرمى ἑκατοστὸς εἰκοστὸς δεύτερος· ‖ —سى ὁ δεύτερος, α, ον.

ايكندى T. **ικι-ντὶ** [ἐκ τοῦ ايكى δύο] ὄν. ὥρα χωρίζουσα εἰς δύο ἴσα μέρη τὸ μετὰ μεσημβρίαν χρονικὸν διάστημα, ἤτοι δείλη, δειλινόν: غازى ـِ— προσευχὴ τοῦ δειλινοῦ· ‖ —دن صكره دكان اچمه بكزر ὁμοιάζει πρὸς τὸ ν' ἀνοίξῃ τις τὸ κατάστημά του μετὰ τὸ δειλινόν, ἤτοι κατόπιν ἑορτῆς [πρμ.].

ايكندين T. **ικιντὶ-ὶν**, ἐπρ. κατὰ τὸ δειλινόν.

ايكنه T. **ἰγ̇νέ**, ὄν. βελόνη, μτφ. ἄκανθα, κέντρον ἐντόμου: سى ـِ دیكش βελόνη πρὸς ραφήν· ‖ —سى يورغان βελόνη δι' ἐφαπλώματα· ‖ —سى اولطه βελόνη ὁρμιᾶς, ἤτοι ἄγκιστρον· ‖ —سى ساعت βελόνη ὡρολογίου, ἤτοι ὡροδείκτης ἢ λεπτοδείκτης· ‖ —سى قبلغا βελόνη ναυτικῆς πυξίδος· ‖ —سى چوراب, ἢ شيش βελόνη διὰ πλέξιμον περικνημίδων· ‖ —طوپلو καρφοβελόνη, καρφίς, καρφίτσα [καὶ μόνον طوپلو]· ‖ —سالس καρφὶς ἀδαμάντινος [κόσμημα]· ‖ —دليكى ὀπὴ βελόνης, τρυμαλιὰ ραφίδος ἢ ὀπή, ἣν ἡ βελόνη ἀνοίγει ἐπὶ ὑφάσματος κτλ· ‖ —دليكنه قاچق καταφεύγω εἰς τὴν ὀπὴν τῆς βελόνης, καταφύγιον στενόν· ‖ —آردى ἐπιρραφή, πισοβελονιά· ‖ —سى آرى κέντρον μελίσσης· ‖ —يوڭش ἐξησθενημένος, καταβεβλημένος [καταπιὼν βελόνην]· ‖ —دن ايلكه قدر ἀπὸ βελόνης μέχρι κλωστῆς, ἤτοι πάντα μέχρι καὶ τῶν ἐλαχίστων χρειωδῶν.

ايكنه‌جى T. **ἰγ̇νε-δζί**, ὄν. βελονοποιὸς ἢ βελονοπώλης.

ايكنه‌جيلك T. **ἰγ̇νε-δζιλίκ**, ἀφ. βελονοποιία ἢ βελονοπωλική.

ايكنه‌دان T. **ἰγ̇νε-τὰν**, κ. ايكنه‌دانلق **ἰγ̇νε-τανλὶκ** [βαρβ. ἐκ τοῦ τ. ايكنه, τοῦ π. دان καὶ τῆς τ. καταλ. لق] ὄν. βελονοθήκη.

ايكنه‌لك T. **ἰγ̇νε-λίκ**, ὄν. βελονοθήκη· βλ. ايكنه‌دان.

ايكنه‌لمك T. **ἰγ̇νε-λεμέκ**, ρμ. μτδ. διατρυπῶ ἤτοι κάμνω τρύπας διὰ βελόνης· § μεταφέρω σχέδιον, γραφὴν κτλ. διατρυπῶν χάρτην διὰ βελόνης· βλ. καὶ سيلكمك· § προσπερονάω, κ. μπουλόνω διὰ καρφίδος.

ایکنه‌لی ἡ ایکنه‌لو T. **ἰγνε-λὶ,** ἐπθ. ὁ ἔχων βελόνην, βελονωτός: تفنك — πυροβόλον βελονωτόν.

ایکی ἡ ایکو T. **ἐγὶ,** βλ. اکی.

ایکه T. **ἰγὲ** [λ. ἀρχ.] ἐπθ. κύριος, ἰδιοκτήτης.

ایکه‌لمك T. **ἰγὲ-λεμέκ,** ρμ. μτβ. γίνομαι κύριος, ἰδιοκτήτης.

ایکی T. **ἰγὶ,** βλ. ایك ἄτρακτος κτλ.

ایکی T. **ἰκί,** ἀρθ. δύο: مز — οἱ δύο ἐξ ἡμῶν, οἱ δύο μας· || سی — οἱ δύο ἐξ αὐτῶν· || بر ده — ἓν δεύτερον, τὸ ἥμισυ· συνεχῶς, συχνὰ πυκνά [ἐν τῇ β' ἐννοίᾳ λέγεται καὶ بر ده —, ἡ بر ده —]· || قات — διπλοῦς· || یوزلی — ὁ ἔχων δύο ὄψεις [ὕφασμα κτλ.], συνεκδ. διπρόσωπος· || جفته — δίκωπον [ἀκάτιον]· || کونده بر — ἅπαξ κατὰ δύο ἡμέρας· || رجتك بری — μία τῶν δύο εὐλογιῶν, ἤτοι νίκη ἢ θάνατος [ἢ τὰν ἢ ἐπὶ τάν]· || آغزلو — δίστομος [ξίφος κτλ. ἢ ἄνθρωπος]· || بوکلو — δίκλωστος [ὕφασμα]· || قرداش قانی — κνῆκος, ἡ κρόκος νόθος [φτ.]· || ال بر باش ایچون — αἱ δύο χεῖρες διὰ μίαν κεφαλήν [εἶναι διὰ νὰ ὑπηρετῶσι·πρμ.]· || درت ایدر — ایله — δύο καὶ δύο ποιοῦσι τέσσαρα, ἤτοι ἀλήθεια ἐναργής·[πρμ.].

ایکیز T. **ἰκί-ζ,** ἐπθ. καὶ ὄν. δίδυμος: — قرداشلر ἀδελφοὶ δίδυμοι· || پورتقال — πορτοκάλιον δίδυμον· || طوغورمق — γεννῶ δίδυμα τέκνα, μτφ. ὑποφέρω πολλά.

ایکیزله T. **ἰκιζ-λεμέ,** ἐπθ. διπλοῦς, ζευγαρωτός, δίδυμος.

ایکیزلی ἡ ایکیزلو **ἰκιζ-λὶ,** T. ἐπθ. διπλοῦς, σύνθετος ἐκ δύο: شمعدان — δίκηρον, ἤτοι κηροπήγιον ἐκ δύο κηρίων· || الما — μῆλον δίδυμον· βλ. καὶ بشیزلو، دردزلو، اوچزلو.

ایکیشر T. **ἰκι-σέρ,** ἀρθ. ἀνὰ δύο: غروشه — الدم ἠγόρασα [αὐτὰ] ἀνὰ δύο γρόσια [ἕκαστον]· || کلك — ἔλθετε ἀνὰ δύο δύο.

ایکیلشمك T. **ἰκι-λεσμέκ,** ρμ. μσ. γίνεσθαι δύο, διπλασιάζεσθαι: شهادت — αἱ μαρτυρίαι διπλασιάζονται.

ایکیلك T. **ἰκι-λίκ,** ἐπθ. ὁ ἀξίας δύο γροσίων· § νόμισμα ἀξίας δύο γροσίων, δυάριον: اوقه‌سی — بریور πωλεῖ τὴν ὀκᾶν ἀντὶ δύο γροσίων [εἰς τὸ δυάριον] § δυάς, διαίρεσις· ἀντιθ. برلك ἑνότης.

ایکیله‌مك T. **ἰκι-λεμέκ,** ρμ. μτβ. διπλασιάζω, προμηθεύομαι ἓν ἕτερον καὶ οὕτως ἔχω δύο [αἰτ.].

ایکیلی T. **ἰκι-λὶ,** ἐπθ. ὁ ἐκ δύο σύνθετος· § ὄν. δυάριον [χαρτοπαιγνίου]· § — برلی δύο πρὸς ἕν: برلی — اراضی امیریه ابن ایله بنته اولق اوزره انتقال ایجیوب مناصفة انتقال ایدر αἱ δημόσιαι γαῖαι μεταβιβάζονται τῷ υἱῷ καὶ τῇ θυγατρὶ οὐχὶ ἐπὶ τῇ ἀναλογίᾳ δύο [διὰ τὸν υἱὸν] πρὸς ἓν [διὰ τὴν θυγατέρα] ἀλλ' ἐξ ἴσου.

ایل T. **ἔλ,** ὄν. λαός, ἄνθρωποι, φυλή, χώρα, τόπος κατοικούμενος ὑπό τινος λαοῦ, φυλῆς, ξένος: بکی ἡ خانی — ἀρχηγὸς νομαδικῆς φυλῆς· || لری — یمن διάφοροι χῶραι τῆς Ὑεμένης· || ایچی — τόπος ἔνθα εἶναι ἐστημέναι σκηναὶ νομαδικῶν φυλῶν· || ال — χεὶρ ξένου [ἄλλου]· || آغزی — τὸ στόμα τοῦ κόσμου, καταλαλιά· || اوی — οἰκία ξένου, ξένον μέρος· || دن وفا زهردن شفا — [μὴ ἔλπιζε] παρὰ ξένου πίστιν, ἐκ δηλητηρίου θεραπείαν [πρμ.]· || قارشو ه — εἰς τὸ πεῖσμα ἢ ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν ξένων. § Σχηματίζει ὀνόματα χωρῶν: روم ایلی **ρὸμ-ἐλὶ** Ρούμελη, ἤτοι Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία· || جید ایلی **χαμὶτ-ἐλὶ·** || سیواس ایلی **σιβὰς-ἐλὶ,** Σεβάστεια· § βλ. καὶ ییل.

ایلاج A. **ἰλάδζ** [ρζ. ولج, βλ. [ولوج] ρ. ἀφ. τὸ εἰσάγειν τι ἐντός τινος.

ایلاد A. **ἰλάτ** [ρζ. [ولد] ρ. ἀφ. τὸ τίκτειν, γέννησις: فرزند — γέννησις υἱοῦ· || — بنات γέννησις θυγατέρων· || συνηθέστερον تولید.

ایلاف A. **ἰλάφ** [ρζ. الف, βλ. [الفت] ρ. ἀφ. τὸ ἐθίζειν τινὰ εἴς τι: ارباب تجارت — τὸ ἐθίζειν τοὺς ἐμπορευομένους.

آیلاق T. **ἀϊλὰ-κ** [βλ. [آیلامق] ἐπθ. ὀκνηρός, ἄεργος.

آیلاقجی T. **ἀϊλακ-τσή,** ὄν. ἐργάτης μὴ ἔχων διαρκῆ ἐργασίαν, μισθούμενος μόνον διὰ μίαν ἡμέραν.

آیلاقجیلق T. **ἀϊλακ-τσηλήκ,** ἀφ. ἐργασία ἐργάτου μὴ διαρκοῦς.

آیلامق T. **ἀϊ-λαμὰκ** [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ آی] ρμ. οὐδ. στρέφομαι, κάμνω στροφήν, γῦρον, διολισθαίνω, διέρχομαι ἤτοι διατρίβω ἕνα ἢ περισσοτέρους μῆνας.

آیلتق ἡ آیلتمق **ἀϊλ-τ-μάκ,** ρμ. μτβ. κάμνω τινὰ νὰ συνέλθῃ ἐκ μέθης ἢ ἐκ λειποθυμίας [αἰτ.].

ایلتمك T. **ἐλ-ετμέκ** [λ. ἀρχ.] ρμ. μτβ. φέρω, ὁδηγῶ εἴς τινα χώραν, τόπον, ἀπάγω, ἀφαιρῶ [αἰτ.]· || συνών. کوتورمك, βλ. καὶ ایلدلك.

ایلچی T. **ἐλ-τσί,** ὄν. ἀπεσταλμένος κράτους ἢ ἡγεμόνος παρ' ἄλλῳ κράτει ἢ ἡγεμόνι, πρεσβευτής: — بیوك πρεσβευτὴς Α' τάξεως· || — فوق العاده مرخص بیوك **φέβκα-λ-ἀδὲ μυραχχάς...** ἔκτακτος ἀπεσταλμένος καὶ πληρεξούσιος ὑπουργός· || — اورته πρεσβευτὴς Β' τάξεως· || — مقیم πρόσεδρος ὑπουργός, ὑπουργὸς Γ' τάξεως· || βλ. سفیر ، مصلحتکذار.

ایلچیلك T. **ἐλτσι-λίκ,** ἀφ. τὸ ἀξίωμα ἢ ἡ ἀποστολὴ τοῦ πρεσβευτοῦ.

ایلخان T. **ἐλ-χάν,** ὄν. κ. ἀρχηγὸς τῆς δυτικῆς Μογγολικῆς φυλῆς.

ایلدلمك T. **ἰλετ-λεμέκ** [βλ. ایلتمك] ρμ. μτβ. ἄγω, προάγω· συνηθέστ. ایلرلتمك.

ایلدم T. **ἰλτίμ** [λ. ἀρχ.] ἐπθ. μετάμελος, μεταμεληθείς· συνηθεστ. پشیمان ، نادم.

ایلدملك T. **ἰλτιμ-λὶκ** [λ. ἀρχ.] ἀφ. μεταμέλεια· συνηθεστ. پشیمانلق ، ندامت.

ایلری ἡ ایلرو T. **ἰλερὶ** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ ایل πρῶτος καὶ τοῦ μορίου رو ἡ ری, τοῦ καὶ ἐν ταῖς λέξεσιν ایچری **ἰτσε-ρί,** ἐντός, طیشاری **τησά-ρή,** ἐκτὸς] ὄν. τὸ ἔμπροσθεν, τὸ περαιτέρω, τὸ κατόπιν, τὸ μέλλον [ἀντίθ. کیری τὸ ὀπίσω]: — ایشك سنی صکره دوشونورز ἀκολούθως σκεπτόμεθα τὸ κατόπιν τῆς ὑποθέσεως [τί γενήσεται κατόπιν]· § ἐπθ. ὁ ἐμπρὸς ὤν, ὁ προηγούμενος, ὁ προχωρήσας: قره‌قول — ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ [ἡ ἐμπρὸς οὖσα φυλακή]· || ساعت — ὡρολόγιον προκεχωρημένον, ἐμπρός, ἤτοι δεικνύον τὴν ὥραν οὐχὶ ἀκριβῶς· § ἐπρ. ἐμπρός: ده — ἐμπρὸς [ἐπὶ στάσεως], ἐν τῷ μέλλοντι, κατόπιν· || ده بر — یکرمی بش اوتوز مترو قدر 25-30 قیا صره‌سی وار ایدی περίπου μέτρα ἐμπρὸς ὑπῆρχε σειρὰ βράχων· || ده کی — ὁ ἐμπρός, ὁ ἐν τῷ μέλλοντι· || دن — ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν μέρους· § کیتمك — πηγαίνω ἐμπρός, προχωρῶ, προοδεύω, ἐξέχω, ὑπερβαίνω τὰ ὅρια· || چکمك — περνῶ ἐμπρός, προηγοῦμαι· || چیقمق — ἐξέρχομαι εἰς συνάντησιν· || سورمك — ὠθῶ, ἐλαύνω εἰς τὰ ἐμπρός, προβάλλω [αἰτ.]· || کلك — προέρχομαι, πηγάζω, προοδεύω [دن]· || کلنلر — προεξάρχοντες, πρόκριτοι.

ایلریلتمك ἡ ایلرولتمك T. **ἰλερι-λετμέκ,** ρμ. μτβ. ποιῶ τι νὰ προχωρῇ, νὰ προοδεύῃ, προβιβάζω, προάγω, καλλιεργῶ φιλίαν, σχέσεις [αἰτ.]: — درسلری ، مناسباتی καλλιεργῶ, προάγω τὰς σχέσεις, τὰς σπουδάς.

ایلریلمك ἡ ایلرولمك T. **ἰλερι-λεμέκ,** ρμ. οὐδ. προχωρῶ, προοδεύω, προάγομαι, ποιῶ προόδους [τῇ ده]: اوروپالیلر علوم و فنونده خیلی ایلرولمشلردر οἱ Εὐρωπαῖοι πολὺ προώδευσαν εἰς τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας· || ساعت ایلرولمش τὸ ὡρολόγιον ὑπῆγεν ἐμπρός, ἤτοι δεικνύει περισσότερον· βλ. کیرولمك.

ایلشدیرلمك T. **ἰλ-ισδιριλ-μέκ,** ρμ. πθ. ἀναρτῶμαι, σκαλόνομαι· § μτφ. περιπλέκομαι, ἐμπερδεύομαι [ὑπόθεσις κτλ.]

ایلشدیرمك T. **ἰλ-ισδιρ-μέκ,** ρμ. μτβ. ἀναρτῶ τι διὰ βελόνης, ἁρπάγης, σχοινίου, κ. σκαλόνω· § μτφ. περιπλέκω, ἐμπερδεύω, δυσχεραίνω ὑπόθεσιν, ζήτημα [αἰτ.].

ایلشمك ἡ ایلیشمك T. **ἰλ-ισ-μέκ,** ρμ. οὐδ. σκαλόνω, περιπλέκομαι, προσκρούω, ὑποπτεύω, συλλαμβάνω ὑπονοίας, σταματῶ που, κάμνω παρατηρήσεις, πειράζω, ἐγγίζω [δοτ.]: کوزم بر یره ایلشدی ὁ ὀφθαλμός μου ἐσκάλωσεν, ἤτοι προσέκρουσέ που ἢ ὀλίγον παρετήρησα· || کوزمه بر شی ایلشدی κἄτι τι προσέκρουσεν εἰς τὸν ὀφθαλμόν μου, προσέβαλε τὴν ὅρασίν μου, εἶδον· || بو شی نظر دقتمه ایلیشمه‌دی τοῦτο διέφυγε τὴν προσοχήν μου [δὲν ἠδυνήθη νὰ σκαλώσῃ εἰς τὸ ὄμμα τῆς προσοχῆς μου]· || کوکل — خاطر ἐρῶμαι [ἡ καρδία σκαλόνει] || — δυσαρεστοῦμαι· || — بر یرده σταματῶ, σκαλόνω κάπου· || بو خصوصه ایلشدم προσέκρουσα, ἐσκάλωσα εἰς τοῦτο· || ایلشمه بکا μὴ μ' ἐγγίζῃς [πειράζῃς].

ایلغار ἡ الغار T. **ἰλγὰρ** [ایلغامق] ὄν. καλπασμός, δρόμος ἵππου ἐλαύνοντος ἀπὸ ρυτῆρος· § αἰφνιδία ἔφοδος, λεηλασία: اتمك — ποιῶ ἐπιδρομήν, λεηλασίαν ἐπὶ ἐχθρικοῦ ἐδάφους.

ایلغارجیلر T. **ἰλγαρ-δζηλάρ,** πλθ. τοῦ ایلغارجی ὄν. στρατιῶται εὔζωνοι, χρησιμεύοντες τὸ πάλαι πρὸς εἰσβολὴν καὶ λεηλασίαν [ἐπὶ ἐχθρικοῦ ἐδάφους].

ايلغارلامق T.**ايلغار-لامق،** ρμ.οὐδ. ποιῶ ἐπιδρομὴν καὶ λεηλασίαν ἐπὶ ἐχθρικοῦ ἐδάφους· βλ. ايلغامق καὶ ايلق.

ايلغامق T. **ايلغا-مق** [βλ. ايلق] ρμ. μτδ. ἐλαύνω τὸν ἵππον ἀπὸ ρυτῆρος· ρμ. οὐθ. ὁ ἵππος τρέχει ἀπὸ ρυτῆρος.

ايلغيم T. **ايلغيم،** ὄν: صالغيم — **ايلغيم داله‌جى،** ὁμίχλη ἐν τῇ ἐρήμῳ ὁμοιάζουσα μακρόθεν πρὸς ὕδωρ·βλ. سراب پوساريق καὶ.

ايلغين T. **ايلغين،** ὄν. ὀξυφοίνιξ [δένδρον]: —آق [ἄλλως لل **ايدل**] μυρίκη, δένδρον φυόμενον ἐν ἀμμώδεσι τόποις, οὗ τὸ ἄνθος ὁμοιάζει τῷ τῆς ἰτέας· ὁ καρπὸς αὐτοῦ τρώγεται ὑπὸ τῆς καμήλου, ὁ δὲ φλοιὸς χρησιμεύει τοῖς βυρσοδέψαις πρὸς κατεργασίαν δερμάτων.

ايلغنجار T. **ايلغنجار،** βλ. آلغنجار.

ايلغينلق T. **ايلغين-لق،** ὄν. δάσος ὀξυφοινίκων· βλ. ايلغين.

آيلق T. **آى-لق،** ἐπθ. μηνιαῖος,ἤτοι ὁ κατὰ μῆνα γινόμενος, ἢ ὁ ἔχων διάρκειαν, ἡλικίαν μηνός: چوجق — ايكى παῖς ἡλικίας δύο μηνῶν· § ὄν. μηνιαῖον, μισθός: ل— چيقيورى τὰ μηνιαῖα πληρόνονται [ἐβγαίνουν];

ايلق T. **ايلق،** κατὰ παραφθορὰν ἐκ τοῦ ارق **ايرك،** γενεά· βλ. ل.

آيلقلى T. **آيلق-لى،** ἐπθ. ἔμμισθος, ἤτοι ὁ ἀπέναντι μηνιαίου ὑπηρετῶν : — خدمتكار ὑπηρέτης ἔμμισθος [μὲ μηνιαῖον].

ايلقى T. **ايلقى** [βλ. ايلغامق]ὄν. ἵππος ἀγύμναστος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, περιφερόμενος ἄνευ χαλινοῦ.

ايلك T. **ايلك،** ἐπθ. πρῶτος, ἀρχικός, ἀρκτικός: اوغل ايلك ἢ اولاد — τὸ πρῶτον τέκνον, πρωτότοκος υἱός· || بهار — ἡ πρώτη ἄνοιξις,ἔαρ· || حرفى — كلمك τὸ ἀρκτικὸν γράμμα τῆς λέξεως· || اوڭه — **ايلك دفعه،** εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς [πρῶτα πρῶτα]· § βλ. ايلكين ' اوڭه.

ايلك T. **ايلك،** καὶ ايلكلمك **ايلك-لمك،** βλ. ايليكلمك ' ايليك.

ايلكلك T. **ايلك-لك،** ἀφ. τὸ εἶναι πρῶτον, ἀρχικόν, ἀρκτικόν, ἀρχικότης.

ايلكين T. **ايلك-ين،** ἐπρ. κατὰ πρῶτον: — چينه كيرن آدم ὁ ἄνθρωπος ὅστις πρῶτον [πρῶτος πάντων] εἰσῆλθεν εἰς Κίναν·

آيلمق T. **آى-لمق** [βλ. آيق] ρμ. οὐδ. συνέρχομαι ἐκ μέθης, λειποθυμίας, παραφροσύνης, παρεκτροπῆς, ἀναλαμβάνω ἐκ νόσου [ἀντιθ. بايلدم آيلدم]: ἐλειποθύμησα, συνῆλθον.

ايلمك T. **ايلە-مك،** ρμ. μτδ.πράττω,ποιῶ, κάμνω[αἰτ.]: نه ايلسون [σπν. نيلسون] τί νὰ κάμῃ;|| نه ايلى [σπν. نيلى] τί ποιητέον; || لازم كلدى اوده اوله — οὕτως ἐδέησε νὰ πράξῃ καὶ ἐκεῖνος οὕτως ἔπραξε·§ρμ.βοηθ. χρησιμεῦον εἰς σχηματισμὸν συνθέτων ρημάτων, ὡς: —سپارش παραγγελίαν ποιοῦμαι, παραγγέλλω· || — معاونت βοήθειαν ποιῶ, βοηθῶ κτλ· βλ. ايڭمك ' قيلق καὶ بيورمق.

ايلمك T.**ايلە-مك،** ὄν. δεσμὸς περιαιρετός, ὡς ὁ πέριξ δέματος σπάγγος κτλ.

ايلمك T.**ايلە-مك** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ ال ἢ ايل **ايله،** χεὶρ] ρμ. μτδ. βάλλω χεῖρα, περισυλλέγω, διαρράπτω, κ. καταπιάνω, τρυπόνω, τσατίζω: لباسنى كندى ايلر ديكر τὸ φόρεμά του ὁ ἴδιος καταπιάνει **[ايلەر]،** ράπτει.

ايلمكله‌مك T. **ايلمك-لمك،** ρμ. μτδ. περιβάλλω διὰ δεσμοῦ περιαιρετοῦ, δένω δέμα μὲ σπάγγον κτλ. [αἰτ.].

ايلمكلى T. **ايلمك-لى،** ἐπθ. ὁ ἔχων δεσμὸν περιαιρετόν· βλ. ايلك.

ايلن T. **ايلەن،** βλ. ايله.

ايلنج T. **ايلەنجْ** [βλ. ايلنمك] ὄν. κατάρα, ἀνάθεμα.

ايلندى T.**ايلە-ندى** [ἐκ τοῦ ايلك] ὄν. διαρραφή, κ. κατάπιασμα, τρύπωμα.

ايلنمك T. **ايلەن-مك،** ρμ. οὐδ. καταρῶμαι, ἀναθεματίζω.

ايلول T **ايلول** [κατὰ τὸ لغت ابو الضيا λ. Συριακὴ] ὄν. κ. Σεπτέμβριος.

ايله T. **ايلە** ἢ ل ايلە [κοινῶς προφέρεται καὶ **ايلەن** ايلن] πρόθ. μετά, διά:—احمد μετὰ τοῦ Ἀχμέτ·||— پدرى μετὰ τοῦ πατρός του· || — بعجه μετὰ κήπου·|| — قلم διὰ ἢ μετὰ καλάμου·||—بيچاق διὰ μαχαίρας·||— كرا ἐπὶ ἐνοικίῳ [μὲ ἐνοίκιον]· ||— آت ἔφιππος [μὲ τὸ ἄλογον]· § برابر—ὁμοῦ μετά: برابر احمد ὁμοῦ μετὰ τοῦ Ἀχμέτ·|| [μετ'ἀπαρεμφ]: برابر — خبر آلمسى ἅμα τῇ λήψει πληροφορίας, ἅμα ὡς ἐπληροφορήθη· ||برابر—با برابر سويلك μολονότι λέγει τοῦτο· § [σύνδ. συμπλ.] καί : اوغل — پدر πατὴρ καὶ υἱός· || سز — انلر ἐκεῖνος καὶ ὑμεῖς. Συντάσσεται ὀνομαστικῇ ὀνομάτων καὶ ἀπαρεμφάτων, ὡς ἀνωτέρω,καὶ γενικῇ προσωπ. ἀντων.ἐν. καὶ πλθ.ἀριθμοῦ καὶ δεικτικῶν μόνον τοῦ ἑνικοῦ: —بنم μετ'ἐμοῦ· — بزم μεθ'ἡμῶν·— كنى μετ'ἐκείνου· — انلر μετ' ἐκείνων.

ايلى T. **ايلى،** ἐπθ. ὑπόθερμος, χλιαρός· βλ. καὶ ايليق.

ايليتق T.**ايلى-ت-مك،** ρμ.μτδ.χλιαίνω, καθιστῶ τι χλιαρόν, ὑπόθερμον [αἰτ.].

ايليجاق T. **ايلى-جاق،** ἐπθ. ὑποκ. ὀλίγῳ χλιαρός, ὑπόθερμος.

ايليجه T.**ايلى-جه،** ὄν. θέρμαι, λουτρὰ θερμά, πηγὴ φυσικὴ θερμοῦ ὕδατος.

ايليشيك T. **ايلىش-ك** [ἐκ τοῦ ايلشمك] ὄν. σχέσις,σύνδεσμος,πρόσκομμα,ἐμπέρδευμα: كسمك — κόπτω [θεωρῶ] τοὺς λογαριασμούς, τὰς σχέσεις, τὸν σύνδεσμον·|| بونده — ὑπάρχει ἐν τούτῳ πρόσκομμά τι;|| برى — وارى — δὲν ὑπάρχει πρόσκομμα· § ἔνστασις, παρατήρησις: ايڭمك — δὲν κάμνω ἔνστασιν, παρατήρησιν, ἀδιαφορῶ, δέν μοι μέλει.

ايليشيكسز T.**ايلىش-يز،**ἐπθ.ὁ ἄνευ προσκόμματος, περιπλοκῆς, ἐλεύθερος· § ὁ μὴ φροντίζων περὶ οὐδενός, ἄθεος.

ايليشيكلى T. **ايلىش-لى،** ἐπθ. ὁ ἔχων προσκόμματα, ἐμπερδεύματα, περίπλοκος: ايش— ὑπόθεσις περίπλοκος.

ايليق T.**ايلى-ك** [βλ. ايلى] ἐπθ. χλιαρός: — صو ὕδωρ χλιαρόν·|| چورب — ζωμὸς χλιαρός·

ايليقلانمق T. **ايلىق-لانمق،** ρμ. οὐδ. χλιαίνομαι, γίνομαι ὑπόθερμος [ἐπὶ ὕδατος, φαγητοῦ κτλ.]· βλ. καὶ ايليق.

ايليك T. **ايلى-ك** [ἐκ τοῦ ايلك περισυλλέγω] ὄν. μυελός, τὸ ἐντὸς τῶν κοκκάλων περισυλλεγόμενον: كمك ἢ ايشلمك ه — εἰσδύω, εἰσέρχομαι εἰς τὸν μυελὸν [τὸ ψῦχος, ὁ πόνος κτλ.]· § κομβιοδόχη : كمك ه — دوكمه‌يى پرنوّ τὸ κομβίον εἰς τὴν κομβιοδόχην.

ايليكلمك T. **ايلىك-لمك،** ρμ. μτδ.ἐγκομβῶ, κ. κουμπόνω φόρεμα ἢ θηλυκόνω, ἐμπορπάω.

ايليكلمك T.**ايلىك-لمك،** ρμ. οὐδ. ἢ πθ. ἐγκομβοῦμαι, κ. κουμπόνομαι.

ايليكلى T. **ايلىك-لى،** ἐπθ. ὁ ἔχων μυελόν, μυελώδης· § ἐγκεκομβωμένος, κ. κουμπωμένος.

ايليق T. **ايلىق-مق،** ἢ ايليقق **ايلە-مك،** ρμ. οὐδ. χλιαίνομαι, γίνομαι ὑπόθερμος [ἐπὶ ὕδατος, φαγητοῦ κτλ.] βλ.ايليقلامق.

ايماء T. **ايما** [ρζ. وما] ρ. ἀφ. ὑπαινιγμός, ὑποδήλωσις ἔμμεσος διὰ λόγου ἢ δι' ἔργου : لازم كلير·ايدى — سى بو خصوصك ἔδει νὰ γένηται ὑπαινιγμὸς τοῦ πράγματος τούτου· || طريقيله — δι' ὑπαινιγμοῦ [ἀντιθ. تصريحيله ῥητῶς]. ‖ Ρμ. ὑπαινίττομαι, ὑποδηλῶ [αἰτ.]: اوينك كوچكلكى بيان ايله مسافر قبول ايده‌ميه‌جكنى —ايدى ὑπηνίξατο ὅτι δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ δεχθῇ ξένον, εἰπὼν ὅτι ἡ οἰκία του εἶναι μικρά.

ايمالى T. **ايما-لى،** ἐπθ. ὁ περιέχων ὑπαινιγμούς.

ايمان A. **ايمان** [πλθ. τοῦ يمين] ὄν. ὅρκοι: صادقه — ὅρκοι πιστοί, ἀληθεῖς· || — كاذبه ὅρκοι ψευδεῖς· || واهيه — ὅρκοι μάταιοι· § δεξιαὶ χεῖρες, ἢ μέρη· βλ. καὶ يمين **ايمودن.**

ايمان A.**ايمان** [ρζ. امن] ρ.ἀφ. τὸ πιστεύειν, πίστις, θρησκεία: مؤمنين — ἡ πίστις τῶν πιστῶν [Μουσουλμάνων]·|| منافقين — ἡ πίστις τῶν ὑποκριτῶν· || كلك ه — προσέρχομαι εἰς τὴν πίστιν τὴν ἀληθῆ, μτφ. παραδέχομαι ἀλήθειάν τινα· || كتيرمك ه — [αἰτ.] φέρω τινὰ εἰς τὴν ἀληθῆ πίστιν,μτφ. κάμνω τινὰ νὰ παραδεχθῇ ἀλήθειάν τινα· ‖ Ρμ. ايڭمك —, ἢ — ايتديرمك كتيرمك πιστεύω [δοτ.]: اكا — ايتديلر ἢ كتيردیلر ἐπίστευσαν αὐτῷ.

ايمانسز T. **ايمان-سز،**ἐπθ. ὁ μὴ πιστεύων, ἄθρησκος, μτφ. σκληρός.

ايمانسزلق T. **ايمان-سزلق،**ἀφ. ἀπιστία, ἀθεΐα, μτφ. σκληρότης.

ايمانلى T. **ايمان-لى،** ἐπθ. ὁ ἔχων πίστιν, ὁ πιστεύων, ὁ λατρεύων.

ايمانمق T. **ايمان-مق** [λ. ἀρχ.] ρμ. μτδ. κήδομαι, προσέχω, ἐξασφαλίζω· βλ. ايمنمق.

ايمبات T. **ايمبات،** ὄν. ὁ ἄνεμος ὁ καλούμενος ἐμβάτης. Κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ يم بادى **يم يڭ باتى،** αὔρα τοῦ πόντου· πιθανῶς ἡ λέξις ἐκ τῆς ἑλληνικῆς· βλ. καὶ باتى.

ايمپراطور Λτ. **ιμπερατὸρ** [imperator] ὄν. αὐτοκράτωρ [λέγεται ἐπὶ ξένων αὐτοκρατόρων]: ـى — روسيه ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσίας· ‖ زاده — γόνος αὐτοκρατορικός, ἤτοι υἱὸς ἢ θυγάτηρ αὐτοκράτορος.

ايمپراطورلق T. **ιμπερατορ-λήκ,** ἀφ. αὐτοκρατορία[ἐπὶ ξένων]: آلمانيا ـى — ἡ Γερμανικὴ αὐτοκρατορία.

ايمپراطورى A. **ιμπερατορ-ί,** ἐπθ. αὐτοκρατορικὸς [ἐπὶ ξένων]: با امر — δυνάμει αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος.

ايمپراطوريچه **ιμπερατορ-ίτσα,** ὄν. αὐτοκράτειρα: ـى — انكلتره ἡ αὐτοκράτειρα τῆς Ἀγγλίας.

ايمدى T. **ἴμπι,** βλ. امدى.

ايمرندرمك ἢ امرندرمك T. **ιμρεν-τιρμέκ,** ρμ. μτδ. διεγείρω τὴν ὄρεξίν τινος τρώγων ἢ δεικνύων ὀρεκτικόν τι, κ. τὸν κάμνω νὰ λιμπισθῇ [αἰτ.].

ايمرنمك ἢ كمرنمك T. **ιμρεν-μέκ,** ρμ. οὐδ. ὀρέγομαι, αἰσθάνομαι ὄρεξιν βλέπων ὀρεκτικόν τι, κ. λιμπίζομαι : ـنى يديككى كوردكجه ايمرنيور ὅσῳ σὲ βλέπει τρώγοντα, τόσῳ ὀρέγεται.

ايمش T. **ιμίς,** παρακείμενος τοῦ συνδετικοῦ م **ἰμ** [εἰμὶ] κλινόμενος ὁμοῦ μετὰ τοῦ ἐνεστῶτος αὐτοῦ م, ἤτοι ايمشم **ιμίσ-ιμ,** ايمشسين **ιμίσ-σιν** κτλ. καὶ σημαίνων δῆθεν εἶμαι, δῆθεν εἶσαι κτλ. ἢ εἶμαι, εἶσαι χωρὶς νὰ τὸ γινώσκω,νὰ τὸ γινώσκῃς,ἢ λέγουσιν ὅτι εἶμαι, εἶσαι κτλ. Συντιθέμενος μετὰ τῶν χρόνων τῶν ἄλλων ρημάτων σημαίνει ἐπίσης ὅτι ὁ λαλῶν λέγει τι οὐχὶ οἴκοθεν καὶ ἐξ ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὡς ᾐμην, ἢ ὡς λόγους ἄλλου, οὓς ἐνίοτε αὐτὸς δὲν παραδέχεται· ὡς ايمش كلير δῆθεν ἔρχεται,ἢ ἔρχεται λέγουσιν· ايمشم كلهجك δῆθεν θὰ ἔλθω, ἢ θὰ ἔλθω λέγουσι κτλ. βλ. م.

آيمق T. **ἀϊ-μὰκ** [λ.ἀρχ.ἐκ τοῦ آى] ρμ.οὐδ. ὑψοῦμαι ὡς ἡ σελήνη καὶ στρέφομαι, ἀποσύρομαι.

ايمل T. **ιμίλ,** μόριον παριστάνον ροῦν ὑγροῦ ἦσυχον καὶ ἀθόρυβον· βλ. ايقل.

ايمن A. **ἔϊμεν** [ρζ. يمن] ἐπθ. δεξιός: ـم قسم δεξιὸν μέρος· ‖ ـم ضلع δεξιὰ πλευρὰ [Γεωμ.]· ‖ اليد — **ἔϊμενδ-λ-γέτ,** ἀμφοτεροδέξιος· § αἴσιος: — وادى πεδιὰς αἰσία,τὸ ὄρος ἐφ'οὗ ὁ Μωϋσῆς εἶδε τὸν Θεόν· ‖ اليمين — **ἐϊμένδ-λ-γεμίν,** αἰσιώτατος [αἴσιος τῶν αἰσίων]· βλ. اسعد.

ايمن A. **ἔϊμοὶν** [πλθ. τοῦ يمين] ὄν. δεξιαὶ χεῖρες, μέρη· βλ. ايمان **ἔϊμάν.**

ايمنمق T. **ιμιν-μὰκ** [λ. ἀρχ.] ρμ. οὐδ. κήδομαι ἐμαυτοῦ· βλ. καὶ يمنمق.

ايميزغمق T. **ιμιζγαμμάκ,** βλ. ايزغمق καὶ ἐπόμ.

ايميزكمك T. **ιμιζγκεμμέκ,** ρμ. οὐδ. ἀποσβέννυμαι καὶ μαυρίζω[ἐπὶ πυρός] : ايميزكمش πῦρ ἀπεσβεσμένον· βλ. προηγ.

ايمك T.**ιμὲκ**[εἶναι]ἀπαρέμφατον ἄχρηστον τοῦ συνδετικοῦ م **ἴμ** [εἰμί]· βλ. م.

ايمك T. **ιμίκ,** ὄν. τὸ ἄνω μέρος τοῦ κρανίου.

اين A. **ἔϊν,** ἐπρ. ποῦ ; المقر — **ἔϊνε-λ-μεκάρρ,**ποῦ ἡ ἕδρα; ποῦ νὰ καθήσῃ τις; ‖المفر — **ἔϊνε-λ-μεφέρρ,**ποῦ τὸ καταφύγιον; ποῦ νὰ καταφύγῃ τις; ‖ βλ. مفر.

اين Π. **ἴν,** ἀντ. δεικτ. οὗτος, αὕτη, τοῦτο: ـو آن — τοῦτο καὶ ἐκεῖνο. Ἀπαντᾷ ἐν φράσεσι περσικαῖς ἔνθα τὸ ا ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκθλίβεται, ὡς: بنا برين **πινὰ πὲρ ἴν,** ἕνεκα τούτου, διὰ τοῦτο, ἐπομένως· ‖ بعد ازين **πὰτ ἐζ ἴν,** τοῦ λοιποῦ, τοὐντεῦθεν.

اين T. **ἴν,** ὄν. τρώγλη, φωλεὰ ἀγρίων θηρίων· βλ. καὶ اينجكز.

ايناق T.**ινὰ-κ** [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ اينانمق] ἐπθ. ἔμπιστος, σύμβουλος· βλ. اينانج.

اينان T. **ινὰν** [βλ. اينانمق] ὄν. πίστις, ἐμπιστοσύνη, βεβαιότης, πεποίθησις: — اولمق γίνεται πίστις, πιστεύω, παραδέχομαι [δοτ.]· ‖ اولسون — πεποίθησις ἔστω, πιστεύσατε, σᾶς διαβεβαιῶ· ‖ يوق — δὲν πιστεύει· ‖ كلمك — πιστεύω, εἶμαι βέβαιος· ‖ بو حالى ايشيتدكجه آدم — حاصل اولمور ὅσῳ ἀκούει τις τὴν διαγωγήν του ταύτην, οὐδαμῶς πιστεύει [παράγεται πίστις] ὅτι θὰ σωφρονισθῇ.

اينانج T. **ινὰν-δζ** [اينانمق] ἐπθ. ἀξιόπιστος· βλ. καὶ ايناق.

اينانديرمق T.**ιναν-τιρ-μάκ,**ρμ. μτδ. κάμνω τινὰ νὰ πιστεύσῃ τι, καταπείθω, καθιστῶ τι πιστευτόν [δοτ. αἰτ.]: بونى بزه اينانديردى μᾶς ἔκαμε νὰ τὸ πιστεύσωμεν.

اينانلمق T. **ινανηλμάκ,** ρμ. πθ. πιστεύομαι, εἶμαι πιστευτός· § [ἀπροσ.] πιστεύει τις [δοτ.] : بوكا اينانيلورى πιστεύει τις τοῦτο ; ‖ بوكا اينانلماز τοῦτο δὲν πιστεύει τις· ‖ اينانلمز ἢ اينانلن **ινανηλμάζ,** ἀπίστευτος· ‖ اينانيلمجق πιστευτός· ‖ اينانيلمجق ἀπίστευτος.

اينانمامق T. **ινάν-μα-μακ,**ρμ. μτδ.δὲν πιστεύω, δὲν ἐμπιστεύομαι [δοτ.] : سنه دوستكه صمان اينانمه μὴ ἐμπιστεύου εἰς τὸν φίλον σου· πληροῖ τὸ δέρμα σου ἄχυρον [πρμ.]· ‖ اينانمز **ινανμάζ,** ὁ μὴ πιστεύων.

اينانمق T. **ιναν-μὰκ** [βλ. اينان] ρμ. μτδ. πιστεύω, ἐμπιστεύομαι [δοτ.] : سزه سوزينه اينادم ἐπίστευσα εἰς τὸν λόγον του· ‖ سزه اينانورم σᾶς πιστεύω· ‖ [δοτ. αἰτ.]: كنديسنه بيك آلتون دكل بر آلتونى بيله اينانمق قابل دكل οὐχὶ χίλια φλωρία, οὐδὲ ἓν φλωρίον εἶναι δυνατὸν νὰ ἐμπιστευθῇ τις.

اينانيش T. **ιναν-ὶς** [ἐκ τοῦ προηγ.] ρ. ἀφ. πίστις, ἐμπιστοσύνη, πεποίθησις.

اينتى پوف T. **ιντὶ-πὸφ** [κατὰ τὸ هجه κατὰ παραφθορὰν ἐκ τῆς ἀραβ. لا انت] ὄν. ἔλλειψις ὑπολήψεως, μωρολογίαι, ἀνοησίαι: دن آدم — ἄνθρωπος μὴ ἔχων καμμίαν ὑπόληψιν, μηδέν.

اينجاليز T. **ινδζαλίζ,** ὄν. εἶδος ἀγρίου σκοροδου.

اينجتمك T. **ινδζετ-μέκ,**βλ. اينجلتمك **ινδζελτμὲκ** καὶ اينجيتمك **ινδζιτμέκ.**

اينجقرمق T.**ινδζ-κηρμὰκ** [ὀνοματοποιία] ρμ. οὐδ. λύζω,κ. ἔχω λόξυγγα, ὀλολύζω: آغلامق اينجقره اينجقره κλαίω ὀλολύζων **[ινδζκηρὰ ινδζκηρά]**· βλ. καὶ هيچقرمق.

اينجقريق T. **ινδζ-κηρήκ,** ὄν. λυγμός, κ. λόξυγγας : طوتمق — λυγμός, καταλαμβάνει, πιάνει· [αἰτ.] : طوتدى — بηι μὲ κατέλαβε λυγμός· ‖ كچمك — παύει ὁ λυγμός.

اينجك T. **ινδζίκ,** βλ. اينجيك καὶ اينجيك.

اينجكز T. **ιν-δζιγέζ,** ὄν. μικρὰ τρώγλη, ὀπή.

اينجلتمك T. **ινδζε-λτμέκ,**ρμ. μτδ. λεπτύνω, καθιστῶ τι λεπτόν, ὀξὺ[αἰτ.]: قورشون قلمى — λεπτύνω, ὀξύνω τὸ μολυβδοκόνδυλον· § μτφ. ἐξευγενίζω, ἐκπολιτίζω [ψιλαίνω].

اينجلمك T. **ινδζε-λμέκ,** ρμ. πθ. λεπτύνομαι, ὀξύνομαι· μτφ. ἐξευγενίζομαι.

اينجلمك T. **ινδζε-λμέκ,** ρμ. οὐδ. γίνομαι λεπτός, λεπτύνομαι·§κάμνω τὸν εὐγενῆ [ψιλαίνω]·§μεταχειρίζομαι ἀντὶ τῶν καθιερωμένων ἐν τῇ Τουρκικῇ ἐκφράσεων ἄλλας ξένας ἢ ὀζούσας ξενισμόν,ὡς ἀντὶ τοῦ صويه كيرمك τὸ μὴ λαμβάνειν λουτρόν, ἀντὶ τοῦ عائله τὸ فاميليا οἰκογένεια, ἀντὶ τοῦ زيارت τὸ ويزيته ἐπίσκεψις, ἀντὶ τοῦ دكنك باستون ῥάβδος κτλ.

اينجو T. **ινδζὸ** ἢ اينجى **ινδζί,** ὄν. μαργαρίτης: دانه سى — κόκκος μαργαρίτου· ‖ — يالانجى τεχνητὸς [ψευδὴς] μαργαρίτης· ‖ چيچكى — μαργαρίτης [φυτ. βλ. καὶ قلاغ].

اينجولى ἢ اينجيلى T. **ινδζι-λί,** ἐπθ. μαργαριτοφόρος.

اينجه T. **ινδζέ,** ἐπθ. λεπτός: بز — ὕφασμα λεπτόν· ‖ اون — ἄλευρον λεπτόν· ‖ آدم — λεπτὸς ἄνθρωπος, πανοῦργος [ᾠνος]· ‖ فكر — λεπτὴ ἰδέα [εἰρωνικῶς]· ‖ ايش — λεπτὸν ἔργον· ‖ كيم — λεπτοφυής, ἰσχνὸς [ψιλοκοπιά]· ‖ خسته لك — φθίσις [νόσος λεπτή]· ‖ ساز — μουσικὸς θίασος ἐκ κιθαριστῶν καὶ παικτῶν λεπτῶν ὀργάνων· ‖ قره قول — μικρὰ ἀποσπάσματα διεσκορπισμένα πρὸ τοῦ στρατοῦ· ‖ — ايپ **ἴπ ινδζέ,** λεπτότατος· ‖ ـيه — دن — λεπτὰ λεπτά, [ψιλὰ ψιλά], λεπτομερέστατα. ‖ المك — κοσκινίζω λεπτά, μτφ. ἐξετάζω λεπτομερέστατα.

اينجه جك T. **ινδζε-δζίκ,** ἐπθ. ὑποκ. λεπτότατος,κ. ψιλούτσικος· § ἐπρ. λεπτότατα.

اينجه رك ἢ اينجرك T. **ινδζε-ρέκ,** ἐπθ. λεπτοφυής, κομψός.

اينجه لتمك T. **ινδζε-λετμέκ,**ρμ.μτδ. ταὐτὸ τῷ اينجلتمك βλ.

اينجه لك T. **ινδζε-λίκ,** ἀφ. λεπτότης· § εὐφυΐα, εὐφυολογία ἄχαρις: كوسترمك — δεικνύω εὐφυΐαν, εὐφυολογῶ [εἰρωνικῶς].

اينجه لمك T. **ινδζε-λεμὲκ** καὶ اينجه لتمك **ινδζε-λενμέκ,** βλ. اينجلمك.

اينجى T. **ινδζί,** βλ. اينجو.

اينجيتمك T. **ινδζι-τ-μέκ,** ρμ. μτδ. προξενῶ πόνον,ὀδύνην,βλάβην,κτυπῶ,

πληγόνω ἐλαφρῶς μέλος τοῦ σώματος, κακῶ, θραύω, ἀνησυχῶ, ἐνοχλῶ, πειράζω, ἐγγίζω, δὲν ἀφίνω ἥσυχον [αἰτ.]: پرمغمی اينجيتدم ἐπλήγωσα [ἐπόνεσα] τὸν δάκτυλόν μου· || بنی اينجيتمه μὴ μὲ πειράζῃς νὰ μὴ σὲ πειράξω سنی اينجيدرم [φράσις δημώδης ἐπὶ νόσων ὀλεθρίων καὶ ἀνιάτων, ὡς ὁ καρκῖνος].

اينجيدلمك } T. **ἐνδζιτ-ιλ-μὲκ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ρμ. πθ. πληγόνομαι, κακοῦμαι, πειράζομαι, ἐνοχλοῦμαι.

اينجيدجى } T. **ἐνδζιτ-ιδζὶ** [ἐκ τοῦ اينجيتمك] ἐπθ. ὁ προξενῶν πόνον, ἄλγος, βλάβην, ὁ πληγόνων, ὁ βλάπτων, ὁ ἐνοχλῶν, ὁ πειράζων.

اينجيديش } T. **ἐνδζιτ-ὶς** [ἐκ τοῦ اينجيتمك βλ.] ρ.ἀφ. τὸ προξενεῖν πόνον, ἄλγος εἴς τι μέλος τοῦ σώματος, τὸ κτυπᾶν, τραυματίζειν ἐλαφρῶς, κάκωσις, ἐνόχλησις.

اينجير } T. **ἐνδζίρ**, βλ. انجير.

اينجيك } T. **ἐνδζὶ-κ** [ἐκ τοῦ اينجيمك] ἐπθ. ἐλαφρῶς πληγωμένος· § βλ. καὶ انجيك.

اينجيلى } T. **ἐνδζιλί**, βλ. انجيلى.

اينجيمك } T. **ἐνδζι-μὲκ**, ρμ. οὐδ. πονῶ, ἔχω ἢ ὑποφέρω πόνον, ὀδύνην, πληγόνομαι, ἐξαρθροῦμαι, θραύομαι [ἐπὶ ὀστοῦ, δακτύλου, βραχίονος κτλ.].

اينجينمك } T. **ἐνδζι-ν-μέκ**, ρμ.μσ. πληγόνομαι ἐλαφρῶς, θραύομαι, ἐξαρθροῦμαι, παθαίνω, πονῶ, πειράζομαι, βλάπτομαι [ἐπὶ μέλους τοῦ σώματος]: وجودى اينجينمش τὸ σῶμά του ἐπληγώθη· || صدرى اينجيندى τὸ στῆθός του ἔπαθε, ἐβλάφθη, ἐπόνεσε· § μτφ. δυσαρεστοῦμαι, πειράζομαι.

آينده } Π. **ἀγενὲ** [μτχ. τοῦ ρμ. آمدن **ἀμεὲν**] ὁ ἐρχόμενος: و رونده — **ἀγενὲ βου ρεβενὲ**, ὁ ἐρχόμενος καὶ ὁ ἀπερχόμενος· || — خوش ἀπέριττος, ὁ μὴ ἐπιτετηδευμένος, φυσικός· || رومان — مراقلى وخوش μυθιστόρημα περίεργον καὶ ἀπέριττον· § πλθ. آيندكان **ἀγενὲγκιάν**.

ايندرلمك } T. **ἐν-ὲιρι-μὲκ**, ρμ. πθ. καταβιβάζομαι, ἐλαττοῦμαι, ταπεινοῦμαι, καθελκύομαι εἰς τὴν θάλασσαν [ἐπὶ πλοίων], καταπραύνομαι· βλ. ايندرمك.

ايندرمك } **ἐν-ὲιρ-μέκ**, ρμ. μτδ. καταβιβάζω, ταπεινῶ, καταβάλλω, καθελκύω εἰς τὴν θάλασσαν [πλοῖον], ἐλαττῶ, καταπραΰνω, καταφέρω ὡς γρονθοκόπημα κτλ. [δοτ.αἰτ.]: قوغه‌يى قويويه καταβιβάζω τὸν κάδον εἰς τὸ φρέαρ· || — كى‌يى صويه καταβιβάζω, καθελκύω τὸ πλοῖον εἰς τὴν θάλασσαν· || يلكنلرى — صويه καταβιβάζω τὰ ἱστία εἰς τὴν θάλασσαν [ναυτικὸς χαιρετισμὸς τὸ πάλαι], μτφ. καταπραΰνομαι, ἐνδίδω· || — ياشه يومروق καταφέρω [ἐντρίβω] ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τινος γρόνθον, γρονθοκόπημα· || [αἰτ.]: — ساعتى كاتابيدازم τὸ ὡρολόγιον, ἤτοι βάλλω ἢ φέρω ὀπίσω [βλ. يندرمك]· || — ياش καταβιβάζω, ταπεινῶ τὴν κεφαλήν, ταπεινοῦμαι· || — قره قوزه ποιῶ θόρυβον, ταραχήν· || [αἰτ. καὶ دن]: — برينى آتدن καταβιβάζω τινὰ ἀπὸ τοῦ ἵππου· || — حسابدن καταβιβάζω ἀπὸ τοῦ λογαριασμοῦ, ἐκπίπτω, ἀφαιρῶ· || ياشدن — γίνομαι αἰτία ἀποπληξίας, λυπῶ, κάμνω νὰ τὸν καταβῇ ἀποπληξία.

اينك } T. **ἐνὲκ** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ ايغمك] ὄν. ἀγελάς, δάμαλις: بسلك — τρέφω δάμαλιν· || βλ. بوغا، طانا، بوزاغى.

اينكجى } T. **ἐνεκ-τζί**, ὄν. βουκόλος, κ. ἀγελαδάρης.

اينكجيلك } **ἐνεκ-τζι-λίκ**, ἀφ. βουκολική, τὸ ἔργον τοῦ βουκόλου.

اينكلك } T. **ἐνεκ-λίκ**, ὄν. βουκόλιον, τόπος ἐν ᾧ περιθάλπονται ἀγελάδες.

اينلمك } T. **ἐν-ιλ-μέκ**, ρμ. πθ. ἐπέχον θέσιν ἀπροσώπου: يورادن اينلير ἐντεῦθεν καταβαίνει τις, ἢ δύναταί τις νὰ καταβῇ **[ἐνιλίρ]**· || يورادن اينلز ἐντεῦθεν δὲν καταβαίνει τις, ἢ δὲν δύναταί τις νὰ καταβῇ **[ἐνιλμέζ]**.

اينلدى } T. **ἰνιλτί**, βλ. ايكلدى.

اينلمك } T. **ἰνλεμέκ**, βλ. ايكلمك.

ايمك } T. **ἐν-μέκ**, ρμ. οὐδ. καταβαίνω [ἀντιθ. τῷ ينمك **πινμέκ**, ἐπιβαίνω] ταπεινοῦμαι, ἐκπίπτω [ἐπὶ τιμῆς ἐμπορευμάτων, χρεωγράφων κτλ.], καταπίπτω, καταπραΰνομαι, κατευνάζομαι [ἐπὶ ἀνέμου, τρικυμίας, ὀργῆς], ἐξαλείφομαι [ἐπὶ οἰδημάτων], ἀφιππεύω κατὰ τὸ ταξείδιον πρὸς ἀνάπαυσιν, ἢ διανυκτέρευσιν, καταλύω [δοτ.]: — آشاغى يه καταβαίνω κάτω· || — يوركنه καταβαίνει εἰς τὴν καρδίαν τινός, ἤτοι προσβάλλεται ὑπὸ ἀποπληξίας· || [دن]: — آتدن καταβαίνω ἀπὸ τοῦ ἵππου, ἀφιππεύω· || — شيش τὸ οἴδημα καταπίπτει, ἐξαλείφεται· || — ديوار ὁ τοῖχος καταπίπτει, χαμηλοῦνει, ταπεινοῦται.

اينه } T. **ἐνμέ**, ὄν. ἀπαρ. τὸ καταβαίνειν, κατάβασις, κάθοδος· § ἀποπληξία.

آينه } Π. **ἀϊνά**, آينه‌جى **ἀϊνα-δζή**, آينه‌لى **ἀϊναλή**, βλ. آينه, آينه‌جى, آينه‌لى.

آينه‌روز } Ελ **ἀϊνόρος**, ὄν. κ. Ἅγιον Ὄρος, Ἄθως: مناسترلرى — αἱ μοναὶ τοῦ Ἄθω· || كشيشلرى — οἱ μοναχοὶ τοῦ Ἄθω.

اينى } T. **ἐνί**, βλ. انى.

اينيش } T. **ἐνὶς** [ἐκ τοῦ ايغمك] ρμ. ἀφ. κατάβασις, κατήφορος: يوقوش — κατήφορος ἀνήφορος, ἤτοι ἀνώμαλον ἔδαφος· || هر يوقوشك برى — πᾶς ἀνήφορος ἔχει καὶ κατήφορον, δηλαδὴ ἡ πρόοδος, ἡ εὐτυχία δὲν εἶναι διαρκὴς ἢ ἀκμὴ καὶ παρακμή [πρμ.].

اينيك } T. **ἐνὶκ** [ἐκ τοῦ ايغمك] ἐπθ. καταβασμένος: پرده — παραπέτασμα καταβιβασμένον· || βλ. καὶ انيك **ἐνίκ**.

آيو } T. **ἀγιοῦ** ἢ آى **ἀγῆ**, ὄν. ἄρκτος: آرمودك طاغده — ايوسنى ير τὸ καλλίτερον τῶν ἀπίων τρώγει ἡ ἄρκτος ἐν τῷ ὄρει [πρμ.]· § [μτφ.] ἀγροϊκος, σκαιὸς ἄνθρωπος· § پنجه‌سى — ἄκανθος [φυτ.]· || قولاغى — ἠράνθεμον [φυτ.]. || دودى — συκάμινον ἄγριον· || اوى — ἄρκειον, κ. πλατομανδήλα· || بالغى — φώκη.

ايو } T. **ἐγιὸ** ἢ ايى **ἐγῆ** [βλ. اوكو **ὀγκιὸ**] ἐπθ. καλός: خوى — καλὴ ἕξις· || محصول — καλὸν προϊόν, καλὴ ἐσοδεία· || كون — καλὴ ἡμέρα, εὐτυχία· || كوتو — καλὸς κακός, ἢ καλὸν κακόν· ὅ,τι δήποτε, τὸ εὑρεθέν· || — دها كللتروس· || — كى κάλλιστος, ἐξαίρετος· || — اپ **ἐπ ἐῖ**, ἀρκετὰ καλός· || سى — τὸ καλλίτερον· || ياره — καλὰ χρήματα, ἤτοι ἱκανά· § ἐπρ. καλῶς, καλά: ى سين — ἔχεις καλῶς [τὴν ὑγιείαν]; || دكدر — δὲν εἶναι καλά· || — كى [ἢ يكى **πὲκ-ἐῖ**] κάλλιστα· || — اپ ἀρκετὰ καλῶς· || Ρμ. ايتمك — κάμνω τινὰ καλά, θεραπεύω· || اولمق — γίνομαι καλά, θεραπεύομαι· || كون دوستى — φίλος ἐν εὐτυχίᾳ [πρμ.] § πλθ. ايولر καλοί, ἐνάρετοι.

ايو } T. **ἴϑ**, ὄν. σπουδή, ταχύτης· βλ. ايوى.

ايواء } A. **ἰϑὰ** [ῥζ. اوى] ρ. ἀφ. ἐγκατάστασις, τοποθέτησις [ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν χρήσει ὁμοῦ μετὰ τοῦ συνωνύμου اسكان **ἰσκιάν**]: مهاجرينك ἡ ἐγκατάστασις τῶν μεταναστῶν· || و اسكانى — ى مسافرين τοποθέτησις τῶν ξενιζομένων. || Ρμ. ἐγκαθιστῶ, βάλλω τινὰ νὰ ἐγκατασταθῇ καὶ κατοικήσῃ [αἰτ.]· || βλ. مأوى.

آيوا } T. **ἀϊϑά**, βλ. آيوه.

ايوالله } A. **ἐϊ-ϑαλλαχ** [φράσις ἀποτελουμένη ἐκ τοῦ اى ναὶ καὶ والله μὰ τὸν Θεόν, ἤτοι: ναί, ἔστω]· ἐπφ. εὐχαριστῶ! || ديك — λέγω εὐχαριστῶ, παραδέχομαι, ἐνδίδω, ὑποτάσσομαι: كيمسه‌يه — ى يوق εἰς κανένα δὲν λέγει εὐχαριστῶ, ὑπερήφανος, ἀκατάδεκτος· § ὑγίαινε! χαῖρε! [ἀποχαιρετισμός].

ايوان } Π. **ἐϊϑάν**, ὄν. αἴθουσα, θόλος, στοά, αἴθουσα ἄνω τῆς θύρας, ὑπερῷον — آستان بلند **ἀσιτάνι ὑψλὲνὲ-ἐϊϑὰν**, αὐλή, ἤτοι παλάτιον ἔχον μεγάλας αἰθούσας ἢ στοάς· — سراى **ἐϊϑὰν σεράϊ**, Ἀϊδασαρί, ὄνομα ἀποβάθρας τοῦ Κερατείου Κόλπου.

ايواه } Π. **ἐϊ-ϑάχ**, ἐπφ. φεῦ! ἀλλοίμονον: — حضرت ى — ὁ ἅγιος Ἰώβ· || انصارى — **ἐγιὸ̈ὺ ἐνδα-ρί**, ὄνομα ἁγίου Μωαμεθανοῦ τεθαμμένου ἐν τῷ μυχῷ τοῦ Κερατείου Κόλπου, ἔνθα ὑπάρχει καὶ τέμενος ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ, ἐξ οὗ καὶ τὸ αὐτόθι προάστειον ἔλαβε τὸ ὄνομα **ἐγιὸ̈ὺ, ἢ ἐγιὸ̈ Σουλτάν**· βλ. καὶ انصار.

ايوتلمك } T. **ἰϑ-ετλεμέκ**, κ. **ἐϑ-ετλεμὲκ** [ἐκ τοῦ اوى **ἰϑἰ**] ρμ. οὐδ. σπεύδω, βιάζομαι ὡς διὰ νὰ ἐξέλθω πλοίου κτλ.

ايوجه } T. **ἐϊ-δζέ**, ἐπθ. καὶ ἐπρ. ἀρκετὰ καλός, ἢ καλῶς [καλούτσικος].

آيوجى } T. **ἀγιου-δζοῦ**, ὄν. ἀρκτοκόμος, κ. ἀρκουδιάρης.

ايود } Ελ. **ἰόϑ**, ὄν. ἰώδιον· βλ. يود.

ايوز } T. **ἰϑἰζ** [ἐκ τοῦ ايومك] ὄν. οἶστρος, ἤτοι ἔντομον κεντῶν τὰ ζῶα.

ايودرمك } T. **ἰϑ-ὲιρ-μὲκ** [λ. ἀρχ.] ρμ.μτδ. ἐπισπεύδω, κάμνω νὰ τρέχῃ, νὰ σπεύδῃ [αἰτ.].

ایوكن } Τ. ἰ6-γκὲν [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ ايومك]. ἐπθ. ὁ σπεύδων, ὁ βιαζόμενος.

ایوكنلك } Τ. ἰ6γκεν-λὶκ [λ. ἀρχ.] ἀφ. σπουδὴ, βία τρέχοντος, διαζομένου.

آيول } Τ. ἀϊὀλ [κατὰ παραφθορὰν ἐκ τοῦ اوغل اى] ἐπφ. ὦ τέκνον! βλ. اوغل.

ایولشدیرمك } ἢ ایلشدیرمك Τ. ἐϊ-λεστιρμέκ,ρμ. μτϐ. βελτιῶ τινα ἤ τι, κάμνω καλλίτερα [αἰτ.].

ایولشمك } ἢ ایلشمك Τ.ἐϊ-λεσμέκ,ρμ.μσ.γίνομαι καλός, καλλίτερος, ἢ καλλίτερα, βελτιοῦμαι, ἀναλαμβάνω, θεραπεύομαι, καλλιτερεύω [ἐπὶ ἀσθενοῦς], συνδιαλλάττομαι, καλλιεργῶ ἀγαθὰς σχέσεις μετά τινος.

ایولك } Τ. ἐϊ-λίκ,ἀφ. ἀγαθότης,καλόν,εὐεργεσία, χάρις: ضایع اولمز ایولك — τὸ καλὸν δὲν χάνεται [πρμ.]· || ایلك اتمك — ποιῶ καλόν, χάριν, εὐεργεσίαν,εὐεργετῶ[δοτ.]·|| ایلك ايله — , ἢ ايلك له — φιλικῶς [μὲ τὸ καλόν].

ایولنمك } ἢ ایلنمك Τ. ἐϊ-λενμέκ, ρμ.μσ. βελτιοῦμαι, τελειοποιοῦμαι·§ἀνακτῶ ὑγιείαν, γίνομαι καλά.

ایومك } Τ. ἰ6-μὲκ [λ.ἀρχ.] ρμ. οὐδ. σπεύδω, τρέχω: صبر سلامتدر — ملامتدر ایومك ἡ ὑπομονὴ σωτηρία, ἡ βία κακόν [πρμ.].

آیوه } Τ. ἀϊ6ὰ [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ آیوا] ὄν. κυδώνιον: اكشی — سی εἶδος κυδωνίου, κ. ψωμοκύδωνον·|| لیمون — ى κυδώνιον ὑπόξοινον ὡς λεμόνιον·|| آغاجى — κυδωνέα·|| — مرباسی κυδωνόπαστον· || چیچكی — ἄνθος κυδωνέας· χρῶμα ῥόδινον θαμβόν·|| یی یوتمق — μεθύω [καταπίνω τὸ κυδώνιον]·|| كبی صرارمش — κίτρινος ὡς κυδώνιον, ἀσθενής.

ایوى } Τ. ἰ6ὶ [λ.ἀρχ.] ὄν.σπουδή· βλ. ايو ἰ6.

ایویدی } Τ. ἰ6ι-τὶ, ἐπθ. ὁ σπεύδων, ὁρμητικός, ἀπερίσκεπτος.

ایویدیلك } Τ. ἰ6ιτι-λὶκ, ἀφ. σπουδή, ὁρμή, ἀπερισκεψία.

ایویرمك } Τ. ἰ6-ιρ-μέκ, ρμ. μτϐ. στρέφω, κινῶ: ایویروب چویرمك στρέφω καὶ γυρίζω τι ἐν τῇ χειρί, ὡς ἐπιστολὴν κτλ·|| ایویره چویره ἰ6ιρὲ τσεϐιρέ, γύριζε στρέφε, ἤτοι ἀπὸ 'δῶ τὸ γυρίζει, ἀπὸ 'κεῖ τὸ στρέφει.

ایوك } Τ. ἰ6ὶκ [ἐκ τοῦ ايومك] ὄν. ὑπόδημα πλατὺ ξύλινον, ἐμποδίζον τοὺς πόδας ἀπὸ τοῦ νὰ βυθίζωνται εἰς τὴν χιόνα καὶ συντελοῦν εἰς τὴν εὐκινησίαν.

آيه } ἢ آيا Ελ. ἀγιά,ἐπθ. ἅγιος [ἐκκλησίας]: آيه يوركى كليساسى ἐκκλησία ἁγ. Γεωργίου.

ایهام } Α. ἰχὰμ [ρζ. وهم] ρ. ἀφ. ἀμφιβολογία, φράσις διφορουμένη, ἀμφιλογία: مجرد — ἀμφιλογία ἁπλῆ·|| مرشح — ἀμφιλογία περίπλοκος [μουρεσσάχ]·|| قبيح — ἀμφιλογία κακὴ [περιέχουσα ὑπαινιγμὸν κακοήθη]·|| طریقیله — διφορουμένως. ‖ Ρμ. μεταχειρίζομαι ἀμφιβολογίαν, ἀμφιλογίαν, κάμνω τινὰ διὰ διφορουμένης φράσεως νὰ ἐννοήσῃ τί [αἰτ.]: كلامده خلاف مقصدى — ايدر بر شى واردر ὑπάρχει ἐν τῷ λόγῳ τι, ὅπερ κάμνει τὸν ἄνθρωπον νὰ ὑποθέσῃ τὸ ἐναντίον τοῦ σκοπουμένου· § πλθ. ايهامات.

آیی } Τ. ἀγί, βλ. آيو.

ایی } Τ. ἐγί, βλ. ايو.

ایود } Ελ. ἰγ3ότ, ὄν. ἰώδιον [χμ.]· βλ. يود.

آییق } Τ. ἀγὴκ [ἐκ τοῦ آيق] ἐπθ.νηφάλιος, νήφων.

آییقلانمق } Τ.ἀγηκ-λανμάκ,ρμ. μσ.ἀπομεθύσκομαι, ἀνανήφω· βλ. آيقلانق.

آییقلق } Τ. ἀγηκ-λὴκ, ἀφ. νηφαλιότης.

آیین } Π.ἀγίν, ἔθος, συνήθεια, τάξις, τελετή, κανών, νόμος,θρησκευτικαὶ διατυπώσεις,λειτουργία: قارناوال — ى τὸ ἔθος ἢ αἱ τελεταὶ τῆς ἀπόκρεω·|| بندكى — ἀΐνι πεντεγκί, κανῶν δουλείας, ὅ,τι ἐπιβάλλει ἡ ἀφοσίωσις·|| — مولويان θρησκευτικαὶ διατυπώσεις ἢ ἔθιμα τῶν Μεβλεβίδων [مولوى],ἤτοι ὁ χορὸς ὃν οὗτοι ἐκτελοῦσιν ἐν ταῖς μοναῖς αὐτῶν [تكه]·||— اجراى اتمك ποιῶ λειτουργίαν, λειτουργῶ [ἐπὶ χριστιανῶν]: كلیساده اجراى — ايلديكى صرهده ἐνῷ ἐλειτούργει ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ·|| يهودى — λειτουργία τῶν ἰουδαίων· § στολισμός, βλ. شهر.

آیین } Τ. ἀΐν [ἐκ τοῦ آيق] ὄν. παίγνιον, δόλος, ἀπάτη: اوبون بيلز — δὲν γνωρίζει δόλον, ἀπάτην, ἤτοι ἄνθρωπος εὐθύς.

آيينه } Π. ἀγινά, κ. ἀϊνά, ἐν τῇ ποιήσει آينه [κατά τινας ἐκ τοῦ آهن ἀχὲν σίδηρος, καὶ κατ' ἄλλους ἐκ τοῦ آيين στολισμὸς] ὄν. κάτοπτρον: قلب — κάτοπτρον τῆς καρδίας, ἤτοι καρδία ὁμοιάζουσα κατόπτρῳ·|| آسمان — κάτοπτρον τοῦ οὐρανοῦ, ἢ چرخ — κάτοπτρον τοῦ στερεώματος, ἢ خاورى — κάτοπτρον τῆς ἀνατολῆς, ἤτοι ἥλιος·|| اسكندر — κάτοπτρον τοῦ Μ. 'Αλεξάνδρου, ἤτοι μυθῶδες κάτοπτρον ἐν ᾧ, κατεσκευασμένῳ ὑπὸ τοῦ 'Αριστοτέλους καὶ ἐστημένῳ ἐν 'Αλεξανδρείᾳ ἐν ὑψηλῷ μέρει, ὁ Μ. 'Αλέξανδρος ἔϐλεπεν ἐξ ἀποστάσεως ἑκατὸν μιλλίων τὰς κινήσεις τοῦ ἐχθροῦ· || — دوران ἀϊνάϊ τεϐράν, κάτοπτρον τῆς σφαίρας, τῆς τύχης: باقه‌لم — دوران بزه نه صورت كوستر ἴδωμεν ὁποίαν μορφὴν δείξει ἡμῖν τὸ κάτοπτρον τῆς σφαίρας, ἤτοι ἴδωμεν τὸ ἀποϐησόμενον.

آيينه‌جى } Τ. ἀϊνα-δζή, ὄν. κατοπτροποιός, ἡ κατοπτροπώλης· § μτφ. ἀπατεών, πανοῦργος.

آيينه‌جيلق } Τ. ἀϊναδζη-λήκ, ὄν. ἡ τέχνη, τὸ ἐπάγγελμα τοῦ κατοπτροποιοῦ, ἡ κατοπτροπώλου· § πανουργία, δολιότης.

آيينه‌دار } Π. ἀϊνα-τάρ, ὄν. ὁ κρατῶν κάτοπτρον [ὑπηρέτης ἀπέναντι κυρίου]· § κουρεύς.

آيينه‌لى } Τ. ἀϊνα-λή, ἐπίθ. κεκοσμημένος διὰ κατόπτρων: صالون — αἴθουσα κεκοσμημένη διὰ κατόπτρων·|| چشمه — ὄνομα συνοικίας τοῦ Πέρα Κων]λεως.

ب

ب } πέ, δεύτερον γράμμα τοῦ τουρκικοῦ ἀλφαβήτου προφερόμενον ὡς τὸ μπ τῆς ἑλληνικῆς ἢ ὡς τὸ γαλλικὸν b: بابا παπά, πατήρ, باب πάπ, πύλη. 'Ενταῦθα συνθηματικῶς παριστάνεται διὰ τοῦ π. 'Εν τέλει τουρκικῶν λέξεων προφέρεται ὡς π: كيدوب γκιτὸπ, كلوب γκελὸπ· § 'Αριθμητικῶς σημαίνει 2 [βλ. ابجد]. § 'Εν χρονολογίαις εἶναι συγκοπὴ τοῦ ὀνόματος τοῦ μηνὸς Ρεδζὲπ [رجب]: ٣ ب سنه ١٣١٤ ἤτοι 3 Ρεδζὲπ τοῦ ἔτους 1314.§ βλ. با.

ب } Π. πέ, πρόθ. μέχρι: تابصباح τὰ πὲ σαπάχ, μέχρι πρωίας· || تابقيامت τὰ πὲ κηγιαμὲτ, μέχρι δευτέρας παρουσίας· § ἀπὸ ... εἰς: ماه بماه μὰχ πὲ μάχ, ἀπὸ μηνὸς εἰς μῆνα, κατὰ μῆνα· || دست بدست τέστ πὲ τέστ, χέρι,μὲ χέρι ἀλληλοκρατούμενοι· § κατὰ [ἐπὶ συμφωνίας]: بقول فلان πὲ κάϐλι φιλάν, κατὰ τὸν λόγον τοῦ δεῖνος·§ἐν, εἰς, μά [ἐπὶ ὅρκου]: بنام خدا πὲ νάμι χοτά, ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ·||بحق خدا πὲ χάκκι χοτά, μὰ τὸν Θεόν.

ب } Α. πι, πρόθ. εἰς: يدا بيد γέτεν πι γέτ, ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα, ἰδιοχείρως·§μετά, διά: بالواسطه πι-λ-ϐασιτά, ἐμμέσως, διὰ μέσου· || بامر الله تعالى πι ἐμρὶ-λλαχι τεάλιa, διὰ διαταγῆς τοῦ Θεοῦ τοῦ 'Υψίστου, θείῳ κελεύματι·§μετὰ ρηματικοῦ ἀφηρημένου ἰσοδυναμεῖ τροπικῇ μετοχῇ: بالبيان πι-λ-πεγιάν, μετὰ τῆς δηλώσεως, ἤτοι δηλώσας [بيان ايدرك]·|| بالقبول πι-λ-καπούλ,μετὰ τῆς παραδοχῆς, ἤτοι παραδεχθείς [قبول ايدرك]· § ἐν, μά, νή [ἐπὶ ὅρκου]: بسم الله πι-σμί-λλαχ, ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ· || بالله πι-λλαχ, μὰ τὸν Θεόν.

باء } Α. πά, ὄν. θ. τὸ ἀραϐικὸν ὄνομα τοῦ γράμματος ب καλουμένου باى موحده πάϊ μϐεχχατέ, μπὰ τὸ μονόστιγμον, ἢ باى عربى πάϊ ἀρεπί, μπὰ τὸ ἀραϐικόν.

با } Π. πά, πρόθ. μετά, διά, δυνάμει: سند — δι'ὁμολόγου· || مضبطه — διὰ πρακτικοῦ· || تذكره — διὰ γράμματος·|| امر عالى — δυνάμει ὑψηλῆς διαταγῆς· || اراده سنيه — δυνάμει Αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος· || تلغراف — διὰ τηλεγράφου, τηλεγραφικῶς·|| كمال آسايش — μετὰ μεγάλης ἡσυχίας, ἢ ἐν μεγάλῃ ἡσυχίᾳ·|| خصوص — κατ' ἐξοχήν,πρὸ πάντων.§'Εν τισιν ἰσοδυναμεῖ ἐπι-